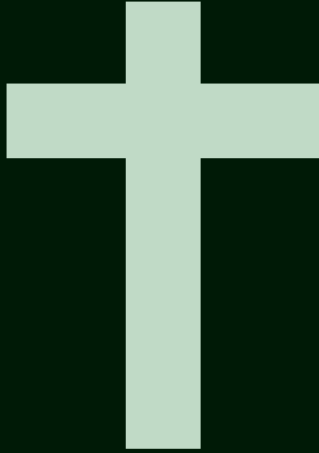

Tuti yó'o kúú tɔ'on Ndios, ta xí'o ña kuendá

sa'ǵ Jesús

New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)

Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá sa'a Jesús New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxh:Mixtec, Tezoatlán)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mxh], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f

Contents

San Mateo	1
San Marcos	39
San Lucas	64
San Juan	104
Hechos	133
Romanos	172
1 Corintios	188
2 Corintios	203
Gálatas	213
Efesios	219
Filipenses	225
Colosenses	229
I Tesalonicenses	233
2 Tesalonicenses	237
1 Timoteo	239
2 Timoteo	244
Tito	247
Filemón	249
Hebreos	250
Santiago	262
1 Pedro	266
2 Pedro	271
1 Juan	274
2 Juan	278
3 Juan	279
Judas	280
Apocalipsis	282

To'on yó'o kían nì taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Nq yó'o kúú nq ve'e Jesús

1 Ña yó'o kúú tuti noq tándaa yíko kuu ndidaá ñayuu nì sa kuu nq ve'e Jesucristo, nq nì kii tein nq ve'e rey David, ta rey David nì kii tein nq ve'e Abraham. ² Chì de'e Abraham ñoo nì sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nì sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nì sa kuu Judá xí'in iin ñá'a nani Tamar nì sa kuu Fares xí'in Zara, ta de'e Fares nì sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nì sa kuu Aram, ⁴ ta de'e Aram nì sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nì sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nì sa kuu Salmón, ⁵ ta de'e Salmón xí'in Rahab nì sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'in Rut nì sa kuu Obed, ta de'e Obed nì sa kuu Isaí. ⁶ Ta de'e Isaí nì sa kuu David, nq nì sa kuu rey noq nq Israel, ta de'e rey David nì sa kuu Salomón, ta naná Salomón nì sa kuu ñadi'i Urias.

⁷ Ta de'e Salomón nì sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nì sa kuu Abías, ta de'e Abías nì sa kuu Asa, ⁸ ta de'e Asa nì sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nì sa kuu Joram, ta de'e Joram nì sa kuu Uzías, ⁹ ta de'e Uzías nì sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nì sa kuu Acáz, ta de'e Acáz nì sa kuu Ezequías, ¹⁰ ta de'e Ezequías nì sa kuu Manasés, ta de'e Manasés nì sa kuu Amón, ta de'e Amón nì sa kuu Josías, ¹¹ ta de'e Josías nì sa kuu Jeconías xí'in dao ká ñani rá tá tiempo nì kuei nq ñoo Israel noq ndá'a tá ñoo Babilonia.

¹² Tá nì ndi'i nì kuei nq Israel tìxi ndá'a tá Babilonia, dá nì sa io iin de'e Jeconías ñoo, ta nì sa nani rá Salatiel, ta de'e Salatiel nì sa kuu Zorobabel, ¹³ ta de'e Zorobabel nì sa kuu Abiud, ta de'e Abiud nì sa kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim nì sa kuu Azor, ¹⁴ ta de'e Azor nì sa kuu Sadoc, ta de'e Sadoc nì sa kuu Aquim, ta de'e Aquim nì sa kuu Eliud, ¹⁵ ta de'e Eliud nì sa kuu Eleazar, ta de'e Eleazar nì sa kuu Matán, ta de'e Matán nì sa kuu Jacob, ¹⁶ ta de'e Jacob nì sa kuu José, ta José nì sa kuu yíi María, ta de'e María kúú Jesús, nq kúú Cristo, nq dáka'ki ñaa. ¹⁷ Noq ndidaá nq sá'ano yó'o, kánda' inio ña ndá Abraham, ta ndá David nì sa kuu na uxí komi nq sá'ano. Ta ndá David, ta ndá tiempo nì kuei nq Israel tìxi ndá'a tá Babilonia, nì sa kuu na uxí komi ká nq sá'ano. Ta ndá tiempo nì kuei nq ñoo Israel tìxi ndá'a nq ñoo Babilonia, ta ndá tiempo Cristo nì sa kuu tuku na uxí komi nq sá'ano.

Di'a nì kuu tá nì kiki Jesús

¹⁸ Di'a nì kuu tá nì kiki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sa nì xí'o va xi to'on xi

noq José ña tanda'a xí xí'in rá. Tído tá ko ñá'a naki'in tá'an na kande'i na, kúú nì tuu va María ñó'o de'e xi, chí Espiritu iñ Ndios nì xí'o ña ndato yó'o noq xí. ¹⁹ Ta José nani taa kakuu yíi xí, ta sa'a ña kúú rá iin taa ndaa, ta ko kóni rā chinani kini ñaa rá, sa'a ñoo nì nakani ini rā ña dión oon va dánkoo ñaa rá. ²⁰ Tá nì ndi'i nì ka'i ini rā ña dión kee ra, ta kúú nì na'a noq iin ángel nì kixi noq sato'o yo Ndios noq rá tìxi sani. Dá nì kaa nq xí'in rá:

—José, nq ve'e David, o sa nákanì kuáchi inon k'i'ón María kakuu ñadi'ogón, dá chí mií Espiritu iñ Ndios nì xí'o ña'ndato yó'o noq xí, sa'a ñoo nì tuu xi ñó'o de'e xi. ²¹ Ta dáka'ki xi iin tayíi ló'o, ta chinanón xí Jesús, dá chí ta yó'o dáka'ki nq ñoo xí noq kuáchi kée na —kaá nq.

²² Ta ndidaá ña yó'o nì kuu, dá nì xinkoo noq nì ka'an Ndios xí'in profeta, tá'an nq sa kasto'on xí'in ñayuu to'on nì ka'an mií Ndios xí'in ná, chí di'a nì kaa na:

²³ Míian tuu iin tadi'i táki kaño'o de'e xi.

Ta chinani ná xí Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios xí'in yó.

²⁴ Tá nì ndoto va José, kúú nì kee ra choon nì sa'anda ángel ñoo. Ta kúú nì tandá'a vá rá xí'in xí. ²⁵ Tído ko ní náki'in tá'an ta'on na kuđi nduu nq xian nani nì sa ño'o taleé ñoo. Tá nì kiki xi, dá nì chinani ñaa ná Jesús.

2

Di'a nì kuu tá nì sa'an tq ndichí noq nì kiki Jesús

¹ Ta nì kiki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúú rá rey chí kuendá Judea. Dá nì kasáa dao tá ndichí ñoo Jerusalén, ta nì kii ra chí noq xíno ndindii. ² Ta nì ndato'ón rá nq ñoo Jerusalén, ta kaá rā:

—¿Ndeí ió nq kúú rey noq nq Israel, nq nì kiki ñoo? Dá chí ndá ñoo ndu ñoo nì xini ndu nì xinkoo iin tìñoq saá, sa'a ñoo nì kanda'ini ndu ña nì kiki na, ta vei ndu kandaño'o ndu nq —kaá rā.

³ Tá nì nì'í tó'on rey Herodes, ta kúú nì naá vá ini rā, ta dión ta'ani nì ndo'o ndidaá nq ñoo Jerusalén. ⁴ Sa'a ñoo nì kana Herodes ndidaá kúú tá dutí saku'a'a, xí'in tá dána'a ley Moisés, ta nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndeí kiki nq kakuu Cristo, nq dáka'ki ñaa?

⁵ Dá nì kaa taa ñoo xí'in rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá chí di'a nì taa iin profeta ña nì ka'an Ndios xí'in ná:

⁶ Noo Belén, ña nákaa kuendá Judá, kanda'ya'i cháa ká yo'ó noq dao ká ñoo ñó'o kuendá Judá,

dá chí xa'an kiki iin rā katiin ndaa nq ñoo Israel, nq kúú ñooi,

ta dándáki ñaá rá, kaá Ndios xí'in profeta na —kaá ra.

⁷ Dá nì kana de'e rey Herodes taa ndichí ñoo, dá nì ndatò'on ndichí ñaá rá ndá kuu kúu mií mií kuu nì xinkoo tìñoò ñoo. ⁸ Nì ndi'i, dá nì tãnda'a ñaá Herodes kua'an ra ñoo Belén, ta kaá ra xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ndatò'on va'a ndó ndei ió tayii ñoo. Tá nì naní'j ndo xí, dá nakí'o ndó kuendá nooí, dá ná ko'on ta'ani yu'u kandaño'i xí —kaá ra.

⁹ Tá nì ndi'i nì ka'an Herodes dión, dá nì kankuei taa ñoo kua'an ra. Ta tìñoò, kiri nì xini ra ndá ñoo mií rá ñoo xionoo rí kua'an rí noo rá. Ta nì saa rí nì sa tuu rí diní ve'e noo ió tayii ñoo. ¹⁰ Tá nì xini ra nì sa tuu rí, kúu nì kadij nda'o ini ra. ¹¹ Dá nì ku'u ra ve'e ñoo. Dá nì xini ra xí xí'in María, naná xí. Dá nì sa kujta xiti rá noo xí, ta nì sa ndaño'o ñaá rá. Dá nì sonó rá yu'u sato noo ñó'o ña va'a, dá nì taó rá ña nì doko rá noo xí. Ta ñoo kúu oro, xí'in ñaá támi sá'an, xí'in sítí támi sá'an naní mirra. ¹² Tído tixi sani nì ka'an Ndios xí'in rá ña ná dá'a ni nandió kuéi ra noo Herodes. Sa'a ñoo iin ka va íchi nì nandió kuéi ra kua'an nó'o rá.

Di'a nì kuu tá nì sa'áni rey Herodes kua'a nda'o taleé

¹³ Tá nì ya'a taa ñoo kua'an ra, dá nì ka'an iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios xí'in José tixi sani, dá kaá na:

—Ndakoo yo'ó, ta ki'in taleé xa'an xí'in naná xí, ta kuino kii kua'an Egipto, ta ñoo kandeí ndó ndá ná kastò'on tukuu xí'in ndó, dá chí kasá'a rey Herodes nándukú rá taleé xa'an kasá'ni rá —kaá na.

¹⁴ Dá nì ndoto José, ta sakuáa kuu dáa ñoo nì ki'in ra taleé ñoo xí'in naná xí, dá nì kee ra kua'an ra Egipto. ¹⁵ Ta ñoo nì sa ndei na ndá nì kasandaá kuu nì xí'j Herodes. Dión, dá nì xinkoo to'on nì ka'an Ndios xí'in profeta na: “Ndá ñoo Egipto nì ñakanai de'i vei xi.”

¹⁶ Tá nì kandaá ini Herodes ña nì danda'i ñaá tá ndichí ñoo, kúu nì xido nda'o ini ra. Sa'a ñoo nì sa'anda ra choon ña ná kuu ndidaa takuáli yíi ko ñá'a xino uu kuia ndei ñoo Belén xí'in ndidaa takuáli yíi ndei ñoo kuáli ñó'o noo kúu kuendá Belén ñoo, chí sa kua'an xinkoo uu kuia nì xini tá ndichí ñoo nì xino tìñoò. ¹⁷ Ta sa'a ña nì kee ra dión, sa'a ñoo nì xinkoo noo nì ka'an profeta Jeremías: ¹⁸ Táj káyu'u ná ñá'a ndei ñoo Ramá.

Ní'i nda'o sá kían, ta nda'i tánaán xí'in ndirá nooan.

Ta ndé'i'j Raquel sa'a de'án, ta ko kuu ta'on natián tãndeé ini, chí nì xí'j ndi'i xi.

¹⁹ Tá nì xí'j Herodes, dá nì na'a noo túku iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios noo José tixi sani noo ió rá ñoo Egipto, ²⁰ dá nì kaa na xí'in rá:

—Ndakoo, ta kuaka tayii ló'o xa'an xí'in naná xí, ta nandió kuéi ndó kua'an nó'o ndo Israel, dá chí sa nì xí'j ndi'i va taa, ra ndúkú tayii ló'o xa'an kasá'ni rá —kaá na.

²¹ Dá nì ndakoo ra, dá nì ñakuaka ra tayii ló'o ñoo xí'in naná xí, dá nì kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel. ²² Tído nì ni'j tó'on na ña Arquelao nì ñakuin noo tatá ra rey Herodes dándáki ra kuendá Judea, sa'a ñoo nì yu'u ná ko'on na kandeí na ñoo. Tído nì kastò'on tuku Ndios tixi sani xí'in José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na. ²³ Dá nì saa ná ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nì sa ndei na. Dión, dá nì xinkoo noo nì ka'an profeta ña kanani xí tá ñoo Nazaret.

3

Di'a nì kuu, dá nì kasá'a kásto'on Juan ña kasa Jesús

¹ Tein tiempo daá ñoo, dá nì kasá'a Juan, ná dákodó nduta ñayuu, dána'a ná noo ñayuu noo kúu yukú ichi chí kuendá Judea, ² ta kaá ná xí'in ná:

—Nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, chí sa nì kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

³ Ta sa'a mií Juan yo'ó nì ka'an profeta Isaías tá sa na'a, chí di'a nì kaa na:

Kayu'u iin taa noo kúu yukú ichi, ta kaa ra: “Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,

ta ná konó ndó iin ichi ndaa noo ná”, kaá na.

⁴ Ta dá'on nì sa ndixi Juan nì kava'a xí'in idi camello. Ta iin cincho ñii nì ka'o noo nákaa tixi na. Ta sa seí ná tika xí'in nduyí yukú. ⁵ Ta kua'a nda'o ñayuu ndei ñoo Jerusalén xí'in ná ndei dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea xí'in ná ndei ñoo ñó'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan. ⁶ Ta sa na'o ná kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dakódo nduta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁷ Tá nì xini Juan ña kua'a nda'o tá fariseo xí'in tá saduceo vei ta'ani kodó nduta rá noo ná, dá nì kaa na xí'in rá:

—Ndo'ó kúu tata de'e koo! ¿Ndá yoo kaá daá xí'in ndo'ó ña dión oon nì káki ndó noo ña xido ini Ndios, ña vei dándó'o naní ni'o ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña mián ndaa kuiti nì nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó. ⁹ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña sa'a ña kúu ndó na ve'e Abraham, sa'a ñoo káki ndó. Dá chí mián ndaa ná ka'in xí'in ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndei yo'ó kakuuan na ve'e Abraham. ¹⁰ Ta kana'a ta'ani ndó ña sa ió nduu va hacha ka'andaan yo'ó yito, sa'a ñoo ndi ndaa mií vá yito ko xí'o kú'i va'a, yiróon kúu rá ta'anda, dá kee ra kei ra noo kei ñó'o.

¹¹ Mián ndaa kían dákodó nduta'j ndo'ó ini takui, chí nì nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó. Tído sata yu'u vei iin na ndaya'i

cháá ká ọ dụú yu'u, ta ni kọ káni vián taó yu'u ndisa ná, chí ndáya'i cháá ká ná ọ dụú yu'u. Ta noón kúú nà dákodo ndúta ndọ'ó xí'ín Espiritu iị Ndios, xí'ín ño'ó ita. ¹² Ta noón kúú táto'on iin t̄a t̄anee iin ña'a ndá'a ná d̄ax̄ix̄i na tirió xí'ín tach̄i. Ta k̄i'ọ dión taó xóo na non̄i tirió tein x̄e'án. Ta nataán va'a naan in̄i yáka ná, ta x̄e'án ñoó chiñ'ó ọ n̄a xí'ín ño'ó k̄éi, ña ni iin kuú ọ ndá'ọ —kaá Juan.

¹³ Ta kúú n̄i keta Jesús chí kuendá Galilea vei n̄a yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaa ná. ¹⁴ Tído kọ x̄iín ta'on Juan dákodo ndúta ñaa ná, chí kaá n̄a:

—Yu'u di'a va x̄inñ'ó'ọ kodó ndúta kee mií ní. Ta, z̄ndiva'a vei di'a ní noo yú'u ña dákodo ndúta mií ní?

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chí kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá n̄a.

Dá n̄i x̄in̄o ini Juan dákodo ndúta ñaa ná.

¹⁶ Tá n̄i ndi'i n̄i sodo ndúta Jesús, dá n̄i n̄akuún ndichi n̄a ini t̄akuii ñoó. Kúú mií dáá n̄i nonó induú. Dá n̄i x̄ini n̄a Espiritu iị Ndios n̄i n̄ax̄in̄o n̄a sata Jesús, ta káa na táto'on káa iin paloma. ¹⁷ Ta nda induú tái n̄i ka'an Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúú de'e man̄i yu'u, ta náta'an nda'ọ in̄i x̄in̄i yó'ó —kaá n̄a.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'an ña u'u dátúúán Jesús

¹ Dá n̄i kee Espiritu iị Ndios ndáka na Jesús kua'an na din̄i yúku ịch̄i, dá korndodó ñaa ña u'u. ² Ta n̄i s̄a ne'e iị ná uú diko kuú, uú diko ñoó, ta ni iin ña'a kọ ní seí n̄a. Ta n̄i ndi'i, dá nda'í n̄i kasá'á kuíko na. ³ Ta kúú n̄i kasáa ña u'u, ña x̄irndodó ñaa, noo ná. Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miian ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá k̄ian ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduan pan kaxí ní.

⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ná:

—Di'a va kaá tuti iị Ndios: “Ọ dụú t̄a'ón tó'ón pan x̄inñ'ó'ọ ñayuu keí ná, dá kataki n̄a. Di'a t̄o'on Ndios ta'ani x̄inñ'ó'ọ ná kueid'ọ na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ N̄i ndi'i, dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaaán kua'an ñoo Jerusalen, ña kúú ñoo Ndios. Dá n̄i d̄akáa ñaaán noo dikó cháá ká din̄i ve'e ño'ó ka'ano iin ñoó. ⁶ Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miian ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá k̄ian d̄ankao ní mií ní nda noñ'ó'ọ káa, chí di'a kaá tuti iị Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná sāa n̄a kandaa n̄a yo'ó.

Ta kuita nduu n̄a xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó,

dá k̄ian ná ọ t̄akue'e sa'ón kee yuu.

⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti iị Ndios: “Ọ s̄a korndodó ndó Ndios, n̄a kúú sato'ọ ndo” —kaá n̄a.

⁸ Dá n̄i kee tukuan ndáka ñaaán kua'an nda din̄i iin yúku dikó nda'ọ. Dá n̄i daná'an ndidaá kúú ñoo ño'ó iin ní kúú ñayuu noo ná, xí'ín ndidaá tá'an ña ndato dándákan.

⁹ Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña nak̄i'oi ndidaá ña káa noo ní tá ná nakuiin x̄iti ní noó, ta kandaño'ọ ní yu'u.

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús:

—Kuya'a kua'an noó, ña u'u, chí di'a va kaá tuti iị Ndios: “Koo ini ndo kandaño'ọ ndó iin tó'ón din̄i Ndios, n̄a kúú sato'ọ ndo, ta sava'a noo iin tó'ón mií ná koni kuáchí ndó” —kaá n̄a xí'ín.

¹¹ Dá n̄i k̄exoo ña u'u kua'an. Dá n̄i kasáa ángel n̄i chíndeé ná Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'a Jesús dána'a n̄a noo ñayuu

¹² Tá n̄i n̄i'j tó'on Jesús ña nákaa Juan ve'e kaa, dá n̄i n̄andió kọ na chí kuendá Galilea.

¹³ Kúú n̄i d̄ankoo na ñoo Nazaret noó n̄i s̄a io n̄a. Dá n̄i k̄i'in na kua'an n̄a koo na ñoo Capernaum, ta k̄ian iin ñoo nákaa yati yú'u taño'ọ noó n̄i s̄a kuu ño'ọ na kuendá Zabolón xí'ín Neftalí. ¹⁴ Dión n̄i kuu, dá n̄i x̄inkoo t̄o'on n̄i ka'an profeta Isaías, chí di'a n̄i kaa n̄a:

¹⁵ Di'a ndo'ọ n̄a ndéi kuendá Zabolón xí'ín n̄a ndéi kuendá Neftalí,

tá'an n̄a ndéi chí yú'u taño'ọ, ña nákaa iin k̄a xoo yuta Jordán,

noo kúú kuendá Galilea, noo ndéi ñayuu kọ kúú n̄a Israel.

¹⁶ Ta ñayuu ndéi ñoo ñoó, s̄a iin naá ñax̄intóni ná,

tído viti ndato n̄i n̄atoon noo ná.

Ta va'ará s̄a x̄ionoo na iin ịch̄i naá noo kuu n̄a,

tído viti ndato n̄i n̄atoon noo ná, kaáan.

¹⁷ Ndá daá n̄i kasá'a Jesús dána'a n̄a noo ñayuu ñoó, ta kaá n̄a:

—Nandikó in̄i ndo s̄a'á kuachi kée ndó, dá chí s̄a n̄i kuyati va kuú ña k̄ian ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios dándáki ñaa ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús dao t̄a t̄in t̄iyaká ña kanoo ra xí'ín ná

¹⁸ Ta noo x̄ika Jesús kua'an n̄a yú'u t̄año'ọ naní Galilea, ñoó n̄i x̄ini n̄a uú t̄a, iin ra kúú Simón, tá'an r̄a n̄i chínaní ná Pedro, ta iin r̄a kúú Andrés, ñani mií rá. Ta ño'ọ ra chíkaa r̄a ño'ọ rá in̄i t̄akuii, chí kúú rá t̄a t̄in t̄iyaká.

¹⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Nak̄i' ndo ná ko'ọ kanooó xí'ín yu'u, dá ná dána'j noo ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndo t̄iyaká ini t̄akuii —kaá n̄a.

²⁰ Ta kúú viti'ón n̄i d̄ankoo ra ño'ọ rá. Kúú n̄i kee ra kua'an r̄a kanoo ra xí'ín Jesús.

21 Ta noo xika Jesús kua'an na cháa ka chí noo, kúu nì xini na u'u ka taa, ta iin ñani kúu, iin ra nani Jacobo, ta iin ka ra nani Juan. Ta kúu rá de'e taa nani Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñó'ón rá xí'in tatá ra. Dá nì kana ñáa Jesús. 22 Ta kúu viti'ón nì ñankoo ra tatá ra xí'in barco ñóó. Dá nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'in Jesús.

23 Ta nì na'atan Jesús nì xionoo na chí kuendá Galilea ñóó sa daná'a na iin rá iin ve'e noo ndítúti na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña kían ká'an ndi koo ndu'u yó tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e, ta sa nduva'a na na u'u ñí. 24 Ta iin ní kúu kuendá Siria ñóó nì kasandáa to'on sa'a Jesús, sa'a ñóó ndidaa xián ndáa ñayuu na kú'u vei na noo Jesús, á mií ná ndó'o na kue'e, o mií ná kúu ná na u'u ñí, o mií ná kúu ná na ndó'o nio kée espíritu kini, o mií ná kúu ná na xí'í yí, o mií ná kúu ná na nì natí ñí. Ta ndidaa ná nì nduva'a nì kee Jesús. 25 Ta kua'a nda'o na ndéi kuendá Galilea, xí'in na ndéi ndin uxí ñoo ká'an xí'in ná Decápolis, xí'in na ñoo Jerusalén, xí'in dao ka na ndéi kuendá Judea, xí'in na ndéi iin ka xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xionoo na.

5

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús diní iin yúku

1 Tá nì xini Jesús ña kua'a nda'o kúu ñayuu ñóó, dá nì kaa na diní iin yúku iin ñóó. Dá nì sa koo na. Ta nì natuu yati taa xionoo xí'in ná ñóó noo ná. 2 Dá nì kasá'a ná dána'a na noo rá, ta kaá na:

3 —Ndiká'an ndi kúu ví na nákonì ña xín'ó'o ná Ndios, chí na yó'o kúu na sa ñó'o tixi ndá'a Ndios.

4 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndé'i, dá chí natiin na tandeé ini noo Ndios.

5 'Ndiká'an ndi kúu ví na ñayuu nda'i ió ini, dá chí na yó'o kúu na natiin no'ó'o yó'o noo Ndios.

6 'Ndiká'an ndi kúu ví na xí'í ñoo sa'a ña ndaa, ta íchi ini na koni na ñá, dá chí ndinoo ini na xí'in ña ndaa kee Ndios.

7 'Ndiká'an ndi kúu ví na ká'ano ini, dá chí ku'u ini Ndios sa'a ná.

8 'Ndiká'an ndi kúu ví na kómi iin nio vii, dá chí koni xí'in noo ná Ndios.

9 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chí na yó'o kúu na kanani de'e Ndios.

10 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndó'o nio sa'a ña kée na ña ndaa, dá chí na yó'o kúu na nì'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

11 'Ndiká'an ndi kúu ví ndó'o tá ká'an ndava'a ñayuu xí'in ndó, o tá kenda'va'a na xí'in ndó, o tá káva'a na kua'a noo ña to'ón sa'a ndo sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. 12 Ta ná kadí ini ndo, ta ñó'ó kuu ini ndo, dá chí ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios kí'o na noo

ndo chí induú sa'a ña ndó'o ndó dión, dá chí kí'o dión ta'ani nì kenda'va'a na xí'in profeta nì sa ndei sa na'a.

Yó'o dána'a Jesús ña kúu yó táto'on ñí ñayuu yó'o

13 'Ndo'o kúu táto'on ñí ñayuu yó'o, tído tá nì ndi'í ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova tukuan? Kò ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá kata va yóan satá vé'e, ta kuei nì ini ñayuaan kanoo na.

Kúu yó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu

14 "Ta kúu ta'ani ndó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu, ta ndó'o ndó táto'on ndó'o iin ñoo kánóo diní yúku, dá chí o kúu ta'on dáda'i na ña. 15 Ta dión ní, nì iin to'ón ñayuu kò chí'ó'o iin íti, dá chikaá naán tixi iin sató. Di'a chínoo naan noo dikó, dá katoaon noo ndidaa na ndéi ini ve'e. 16 Ta kí'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'andá ley Moisés

17 'Ná dá'a nì ka'an ndó ña vei yu'u dátuuí choon sa'andá ley Moisés xí'in ña nì taa ndidaa profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'andáan. 18 Dá chí miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña xian nani ió induú xí'in no'ó'o, nì iin to'ón ta'on tá'i letra ley o kánda, miian xinkoo ndi'i noo ká'an. 19 Sa'a ñóó, ndi ndáa mií vá ñayuu xio kao iin kaa choon kuáli sa'andá ley, ta kí'o dión ta'ani kee na dána'a naán noo dao ka ñayuu, dá kían cháa vá kanda'va'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndaa na seídó'o choon kuáli yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noón kúu na kanda'va'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. 20 Ta ká'in xí'in ndó ña kánian kuita ndaa cháa ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o duyú tá dána'a ley xí'in tá fariseo, dá chí tá koo, dá kían nì iin kuu ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a nì karyí yó xí'in ñani tá'an yó

21 'Sa nì seídó'o va ndó choon nì ta'anda noo ná sa'ano ve'e yó: "O sa ka'áni ndó ndí, ta ndi ndaa ñayuu sa'áni ndí, miian keyíko sa'a ná sa'a kuachi nì kee na." 22 Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ñayuu, va'ará ná karyí óon na xí'in ñani tá'an na, miian keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndaa mií vá ñayuu ya'a ká'an xí'in ñani na ña kúu ná ñayuu xixi, noón kúu na kandoo kakuu na ñayuu kómi kuachi noo ná sa'ano ñoo yo. Ta ndi ndaa mií ñayuu, na ká'an xí'in ñani tá'an na ña nì lú'u kò chón na, noón kúu na ko'on kaño'o indaya noo kèi ñó'o.

23 'Ta viti, tá kua'an ndo dokoo ndo ña'a noo Ndios, ta nì ndusaá ini ndo ña kò ña'a ndeyíko ndo tandó'o ndo xí'in ñani ndo,

24 dá kían káian dánkoo tóo ndó ña né'e ndó kua'an ndó dokoo ndó noo náá ñoo, ta dinñó'ó kua'an ndó ndaká ndó ña maní noo ñani ndó. Tá nì ndi'i, dá nandió kuéi ndó dokoo ndóan noo Ndios. 25 Ta ndi'i ini ndó kandoo maní ndó xí'in ñayuu naá xí'in ndó nani xíka ndó kua'an ndó noo tá né'e choon. Dá chî tá koó, dá nakí'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta tá né'e choon ñoo kúu rá nakí'o ndo'ó noo ndá'a tá ndaa yé'é kaa, dá chikaa rá ndo'ó ve'e kaa. 26 Tá miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiya'i ndi'i ndó sa'a ña nì kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'in na koo kúu ñadi'í yo o yí'yo

27 "Sa nì seidó'o va ndó choon kaá di'a: "O sa kée ndó kuachi xí'in na koo kúu ñadi'í ndó o yí'yo." 28 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ta nákani lóko ini rá ndé'é rá iin ñá'a, ta nákani kue'é ini rá xí'an, roón kúu rá nì ya'a nì kee kuachi xí'an xí'in ñaxintóni rá.

29 "Sa'a ñoo, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchí nóo xoo kuá'a ndó, dá kían taó ndóan, ta kañó'ó ndóan. Dá chî va'a cháa kaan ná naá iin nduchí nóo ndó o duú kaan dáketá na iin ní ndó indayá. 30 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a xoo kuá'a ndó, dá kían ka'anda ndóan, ta kañó'ó ndóan. Dá chî va'a cháa ká ña ná kamaní iin ndá'a ndó o duú kaan dáketá na iin ní ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taq ñadi'í ra

31 "Sa nì seidó'o ta'ani ndó iin ká choon kaá di'a: "Ndi ndaa mií vá ta kóni dánkoo ñadi'í rá, dá kían nakí'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni rá dánkoo ñaa rá." 32 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ta dánkoo ñadi'í rá, ta ko kían sa'a ña nì xini xí'i ñaa, dá kían mií rá kedaá xí'in ñadi'í rá, dá ya'an keeán kuachi xí'in iin ká ta. Ta dión ní ta náki'in tá'an xí'an, yá'a ra kee ra kuachi xí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni nachina'a yó ni iin ña'a

33 "Ta sa nì seidó'o ta'ani ndó iin ká choon nì ta'anda noó na sá'ano ñoo yo: "O sa kétó'on ndó ña nì nachina'a ndó kee ndó noo sato'o yo Ndios. Di'a koo ini ndó kee ndó ña nì kaa ndó kee ndó." 34 Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa náchina'a ndó ni iin ña'a, dá k'i'o ndó to'on ndó. O sa náchina'a ndó induú, dá chî noo ió mií Ndios kíán, 35 ta o sa náchina'a ndó noñó'o yó'o, dá chî yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'a ndó ñoo Jerusalén, dá chî ñoo mií rey ká'ano kíán. 36 Ta ni o sa náchina'a ndó diní ndó, dá chî o kándeé ta'on ndó ndekuxí ndó ni iin to'ón idí diní ndó, ta ni o kándeé ndó ndendei'í ndóan. 37 Tído ndo'ó, tá kaa ndó jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndó koó, ta dión ná kakian. Chî tá yá'a ndó ká'an ndó cháá ká

to'on, dá kían ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yo sa'a na xini u'u ñaa

38 "Ta dión ní sa nì seidó'o ndó iin ká choon kaá di'a: "Tá nì taó ná iin nduchí nóo ndó, dá kían taó ta'ani ndó nduchí nóo na. Tá nì taó ná iin no'o ndó, dá kían taó ta'ani ndó iin no'o na." 39 Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa chidáo tá'an ndó xí'in ñayuu kini. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá nì kani na iin xoo noo ndó, k'i'o ndó iin ká xoo ná kani na. 40 Ta ndaa na kóni ka'an kuachi sa'a ndó, ta xío ndaa rá do'onó ndó, dá kían k'i'o ndóan noo rá, ta konó ta'ani ndó nakí'in ra kotó ndó. 41 Ta ndi ndaa mií rá kéndúsa xí'in ndó kandio ndó ña'a ra ko'on ndó iin kilómetro dao, kua'an ndó xí'in rá nda oní kilómetro. 42 Ta ndaa na xíka iin ña'a noo ndó, k'i'o ndóan noo ná. Ta ndaa na kóni k'i'in tóo ña'a noo ndó, o sa kádí'inda ndóan noo ná.

43 "Ta sa seidó'o ta'ani ndó ña nì ka'an dao ká ñayuu: "Ku'u ini ndó sa'a ñayuu xí'in ndó, ta koo u'u ndó na xini u'u ñaa." 44 Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ku'u ini ndó sa'a na xini u'u ñaa, ta ka'an va'a ndó xí'in na ká'an ndava'a xí'in ndó, ta keva'a ndó xí'in na káñó'ó ñaa, ta kaka ndó ña maní noo Ndios sa'a na kénóo ñaa, xí'in sa'a na kéndava'a xí'in ndó. 45 Dión, dá ná'a ndó ña miian ndaa kúu ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii sata ñayuu ndaa, xí'in ñayuu kini. 46 Dá chî tá kú'u ini ndó sava'a sa'a na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a nì'í ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée rá k'i'in ya'i sa'a ño'o? 47 Tá ká'an ndó ndisá'an xí'in sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndí kían va'a kée ndó, xini ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée na ko ná'a Ndios tein mií ná? 48 Tído ndo'ó, koo ini ndó kendaq ndi'i ndó choon táto'on kendaq tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

6

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'í

1 "Kandaa ndó mií ndó, o sa ndúkú ndó kee ndó ña va'a noó ñayuu sa'a ña kóni ndó kande'é va'a na ndó. Dá chî tá kée ndó dión, dá kían ni iin ña va'a o nándio né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndó. 2 Sa'a ñoo, tá kua'an ndó k'i'o ndó dj'ón noó na kúnda'í, ná dá'a ni ka'an ndó xí'in rá tuú trompeta ña kuita ra tuu ra noo ndó táto'on kée ta uú noo ini ve'e noo nátaqa yo xí'in noo xionoo ra keí. Dión kée ra, dá ná chinani va'a ñaa ñayuu. Ta miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña sa nì nañiin ra ya'i ra sa'a ña kée ra. 3 Tído, ndo'ó, tá kua'an ndó k'i'o ndó dj'ón noó na kúnda'í, ná dá'a ni kana'a nda'a íti ndó ndí

kí'án xí'ono nda'á kuá'a ndo, ⁴ dá kí'án ná koo de'elé ña maní kée ndó, chí tatá Ndios, na ndé'elé ña kédé'elé ndo, ngón kúú nā nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'án yo xí'ín Ndios

⁵ Tá kua'án ndo ka'án ndo xí'ín tatá Ndios, o sa kée ndó tát'o'on kée taa uú noo, dá chí kátoó rā kandita ndichi rā ini ve'e noo nátake yo ka'án rā xí'ín Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandita ra iin rá iin do'o keí ka'án rā xí'ín Ndios, dá ná kande'elé ñayuu ña kée ra. Tido mi'án ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa nī natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra. ⁶ Tido ndo'ó, tá kua'án ndo ka'án ndo xí'ín tatá Ndios, kua'án ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndo yé'elé ndó, dá ka'án ndo xí'ín Ndios, na ko túu, na ndé'elé ña kédé'elé ndo, dá ná nandió né'e túu na ña va'a noo ndo.

⁷ Ta noo ká'án ndo xí'ín ná, ná dá'a ni nandió kuéi tóó tuku ndó ka'án ndo to'on, ña sa nī ka'án ndo tát'o'on kée ñayuu ko ná'á Ndios, dá chí ká'án ná ña sa'á ña kua'á téi ká'án na, dá natiin na ña xí'ka na. ⁸ Sa'á ño'ó ná dá'a ni kee ndó tát'o'on kée na, chí sa ná'á vá tatá yo Ndios ndí kí'án xín'ño'ó ndó va'ará ko ñá'á kaka ndo'án noo ná. ⁹ Tá kua'án ndo ka'án ndo xí'ín Ndios, ta di'a kaa ndo: Tatá mií ndu'u, na ió induú, ná natiin kuú mií ní ndidaá tá'an ña'ño'ó.

¹⁰ Ta ná kíi ní dándáki ní ñayuu yó'o.

Tát'o'on kí'o kée ní ña kóni ní induú xa'án, kí'o dión ta'ani ná koo no'ño'ó yó'o.

¹¹ Ta kí'o ní ña xín'ño'ó ndu'u keí ndú iin iin kuú kuú.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á ku'achi ndu tát'o'on kí'o xí'ono ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na ya'a noo ndú.

¹³ Ta o sa kóni ní kuéi ndo no'ó ku'achi, ta dá'akáki ní ndu'u no'ó ña kini.

Dá chí mií ní kúú na dándáki, ta mií ní kúú na kómí choon, ta mií ní kúú na kánian natiin ndidaá tá'an ña'ño'ó.

Ta daá kuití dión ná koo. Dión ná koo.

¹⁴ Dá chí tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu nī ya'a noo ndo, dá kí'án ku'u ká'ano ta'ani ini tatá yo Ndios, na ió induú, sa'á ku'achi mií ndó. ¹⁵ Tido tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu nī ya'a noo ndo, dá kí'án nī tatá yo Ndios o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á ku'achi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e i'yo

¹⁶ Tá kua'án ndo kane'e i'yo ndo, o sa kútama ndo tát'o'on kée taa uú noo, dá chí nda'í nda'ono ndé'elé rá xionoo ra, dá ná'á rā mií rá no'ó ñayuu ña né'e i'yo rá. Ta mi'án ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa nī natiin ra ya'i ra. ¹⁷ Tido ndo'ó, tá né'e i'yo ndo, luu ná nacho'on diní ndo, ta nakata ndó noo ndo, ¹⁸ dá kí'án ná dá'a ni na'á ndo mií ndó no'ó ñayuu ña

né'e i'yo ndo. Ta sa'va'a iin tó'ón diní tatá yo Ndios, na ko túu, ná kana'á ña kée ndó dión. Ta iin tó'ón mií tatá Ndios, na ndé'elé ña kédé'elé ndo, ná nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ndukú yó koo kuiká yó no'ó ña kóni Ndios

¹⁹ Ná dá'a ni ketutí ndó ña kuiká ñayuu yó'o, dá chí yó'o kúú noo dánaá t'ikidi ña'a, ta yó'o kúú noo dánaá daye'e ña'a, ta yó'o ta'ani kúú noo ndé'i tá ku'i'íná, chí koku'u ra ve'e, ta kí'ín ku'i'íná rá ña'a. ²⁰ Va'a ka'án ndukú ndó koo ña kuiká ndo induú, dá chí ní t'ikidi, ní daye'e ko dánaá ña'a ió ño'ó, ta ní tá ku'i'íná o kúú ku'u kí'ín ku'i'íná ña ió ño'ó. ²¹ Dá chí noo ió ña kuiká ndo, ño'ó ta'ani nákaa níyo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña nduchí nóo yo kúú tát'o'on iin ño'ó dátoon noo yo

²² Ta nduchí nóo ndo kúú tát'o'on iin ño'ó nákaa tóon ñi'yo ndo, ña dátoon níyo ndo. Sa'á ño'ó tá va'a nduchí nóo ndo, dá kí'án iin níí vá túu noo ndo. ²³ Tido tá ko va'a nduchí nóo ndo, dá kí'án iin níí vá ñi'yo ndo iin naá. Tá nī nda'vo ña dátoon noo ndo, dá kí'án ndi kí'o ka ví nī na'ukúin naá noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña o kúu ta'on ndiko yo Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

²⁴ Ta ní iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon no'ó uú sato'ono, dá chí iin na koni u'u na, ta iin ka na koní na, o chindaya'a na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ña kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni ndi'i téi ini yo sa'á ña ió ñayuu yó'o

²⁵ Sa'á ño'ó ká'ín xí'ín ndó viti, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndí kí'án kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ní sa'á ña ko'ono ndó, ta ní sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i ñi'yo ndo. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ió ña'a ndaya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o du'yo ña kasá'an oon ní ndó? Ta ió ña'a ndaya'i cháá ka xín'ño'ó ñi'yo ndo o du'yo dá'on kandixi ndó. ²⁶ Kande'elé ndó to'on ndó'ono laa, chí ní ko chí'i rí tata, ní ko dákéé rí, ta ní yáka rí ko'ón nátaan va'a rí ña'a rí. Tido tatá yo Ndios, na ió induú, xito va na rí. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndaya'i cháá ka ndo o du'yo laa? ²⁷ ¿Ndi ndáa ndó kande'e kua'ano iin kondó nda'á cháá ka sa'á ña ndi'i ini ndo?

²⁸ Ta, ¿ndiva'a ndi'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'elé ndó tát'o'on kí'o sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chí ko kéchóon ta'an vaan, ta ní ko káva'an dá'on kandixian. ²⁹ Tido yu'u ká'ín xí'ín ndó ña ní rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká nī sa kuu ra, tido ko ní sá ndixi va'a ra tát'o'on kí'o ndato iin torí ndi'indi ño'ó. ³⁰ Tá kí'o dión kée Ndios xí'ín ita káa yúku, tá'an ña káa kuú viti, tido iin ta'an chí'ño'ó ñaá ná ini xito, ¿á ko ná'á ndó ña ndato ka ví chinde'e Ndios ndo'vo, tá cháá téi kándéé ini ñaá? ³¹ Sa'á ño'ó ná dá'a ní

ndi'i téi ini ndo sa'a ndi kjan kasá'an ndó o sa'a ndi kjan ko'o ndó o sa'a ndi kjan kandixi ndó, ³² chi sa'a ndidaa ña yó'o ndi'í nda'o ini ñayuu ko ná'á Ndios. Tido mií tatá yo Ndios, na ío induú, sa ná'á vá ná ña xínñó'ó ndóan. ³³ Sa'a ñoó dinnó'ó ka ndukú ndó ña kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koo ini ndo kee ndó ña ndaa kóni na, ta kúú ndidaa ña'a yó'o koo noo ndo. ³⁴ Sa'a ñoó ná dá'a ni ndi'i ini ndo ndi koo ndó taan, dá chi vej diin va ña'a ndo'o ndó. Sa'a ñoó koo ini ndo kandeí ndó xí'in ña ndó'o kuu viti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyiko mií yó sa'a ñayuu

¹ Ná dá'a ni keyiko mií ndó sa'a ñayuu, dá kjan ná dá'a ni keyiko Ndios sa'a mií ndó. ² Dá chi táto'on k'i'o keyiko ndo sa'a ná, k'i'o dión ta'ani keyiko Ndios sa'a ndo, chi táto'on k'i'o chíki'ó ndo, k'i'o dión ná chíki'ó Ndios mií ndó. ³ ¿Ndiva'a ndé'e ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta ko xí'o ndó kuenda ká'ano ka tündú'u nákaa noo mií ndó? ⁴ Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'in ñani ndo: "Konón ná taóí xe'e nákaa noo xaan", kaá ndo, ta ko ndé'e ta'on ndó ndi k'i'o ví káa tündú'u nákaa noo mií ndó? ⁵ ¡Kúú ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dinnó'ó tündú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

⁶ O sa k'i'o ndó ña ij noó tina, chi nandió kuéi ri tiin ri ndo'ó. Ta o sa dákuéi ndó yuu dión né'e va'a ndó noo ñó'o kochí, dá chi chiní'ini sa'a rjan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo xí'in Ndios

⁷ Ta kaka ndo ña xínñó'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'í vá ndóan. Ndukú ndóan, ta kúú ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'e, ta kúú nonó váan noo ndo. ⁸ Dá chi ndidaa na xikaan, ni'ij náan, ta ndi ndáa na nándukú ña, ni'ij náan. Ta ndi ndáa na dákásá yé'e, nonó vá yé'é noo ná.

⁹ Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá xika de'e ndó pan kei xí'noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí? ¹⁰ O, tá xika xí iin tiyaká kei xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí? ¹¹ Koó, dá chi va'ará kúú ndó ñayuu káni, tido tí'a ndó k'i'o ndó ña va'a noó de'e ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá yo Ndios, na ío induú, chi k'i'o na ña va'a noó na xikaan? ¹² Táto'on k'i'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'in ndó, k'i'o dión ta'ani kee ndó xí'in ná, chi k'i'o dión dándaki ley xí'in ña ni taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ña ná koo ini yo ku'u yó yé'é kuin

¹³ Koo ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é kuin, dá chi ndika nda'o yé'é, ta ndika nda'o íchi, ña né'e ñaa kua'an indayá. Ta kuá'a nda'o ñayuu koku'u kua'an íchi ñoó. ¹⁴ Tido

kuin vá yé'é, ta kuin vá íchi, ña kua'an noo kataki chíchi ná, ta cháá nda'o ñayuu kondu'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ña xí'in ku'i xí'o iin yito, dá kandaq ini yo ndá yito kúú rá

¹⁵ Kandaq ndo mií ndó noo profeta to'on, dá chi vej ra noo ndo, ta kée ra mií rá kúú rá táto'on léko, tido ndigüe'í lobo va kúú rá. ¹⁶ Tido xí'in ña kée ra, kandaq ini ndo ndá yoo kúú rá, dá chi o duú ta'íon xí'o uva, ta ni ión títi ko xí'o tñño'ó. ¹⁷ Dá chi ndidaa yito va'a xí'o kuji'í va'a, tido yito ko va'a xí'o kuji'í ko va'a. ¹⁸ Ta ni iin to'on yito va'a ko xí'o kuji'í ko va'a, ta ni iin to'on yito ko va'a ko xí'o kuji'í va'a. ¹⁹ Ta ndidaa yito ko xí'o kuji'í va'a kúú rá ta'andaq, dá kej ra noo kej ñó'o. ²⁰ Sa'a ñoó, xí'in ña kée ra, dá kandaq ini ndo ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña o duú ndidaa ñayuu ná chinaní ñaa sato'o na koni na ndu'u na noo ío Ndios

²¹ Ta o duú ndidaa ñayuu ká'an xí'in yu'u: "¡Mií ní kúú sato'í, mií ní kúú sato'í!", koni ndu'u noo dándaki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatá, na ío induú, noón vá kúú na koni ndu'u noo dándaki Ndios. ²² Chi kuá'a nda'o ñayuu kaa di'a xí'in yu'u tá ná kasandaá kuú dáá ñóó: "Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ¿á ko ndúsaq ta'on ini ni ña xí'in kuu mií ni ni ka'an ndu ña koo chí noo, ta xí'in kuu mií ni ni taó ndú espíritu kini, ta xí'in kuu mií ni kuá'a nda'o ña ná'ano ni kee ndu'u?" ²³ Dá kaa xí'in ná: "Ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó nooí, chi kúú ndó na kée ña kini."

Yó'o dána'a Jesús sa'a uu taa káva'a ve'e

²⁴ Ta ndi ndáa na seidó'o to'on dána'í, ta kée na choon sa'ándaan, noón kúú na ko'in dák'in tá'in ña kée na xí'in iin taa ío ñaxintóni, tá'an ra ni kava'a ve'e noo tóto. ²⁵ Ni koon daí déen, ta ni xino takui kua'a ini yuta ñoó, ta ni kana tachí déen, ta ni kani tá'an xí'in ve'e ñoó, tido ni iin ña'a ko ní ndó'an, dá chi iin toan noo tóto. ²⁶ Tido ñayuu seidó'o to'on dána'í, ta ko kée na ña, noón kúú táto'on iin taa ko ká'ini, tá'an ra ni kava'a ve'e noo ñotí. ²⁷ Ni koon daí déen, ta ni xino takui kua'a ini yuta ñoó, ta ni kana tachí déen, ta ni kani tá'an xí'in ve'e ñoó, ta kúú ni kooan, ta ni naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

²⁸ Ta ni ndi'í ni ka'an Jesús ndidaa to'on yó'o, kúú ni naá ini ñayuu ni kee ña ni daná'a na, ²⁹ chi ko kée na táto'on k'i'o kée ta dána'a ley Moisés, chi dána'a na táto'on k'i'o kée iin na né'e choon.

8

Di'a ni kuu tá ni nduv'a'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñi

¹ Tá n̄j n̄axino Jesús sa'a yúku ñoo, ta kúu kua'á ndá'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. ² Dá n̄j natuu yati iin t̄aa ndó'o kue'e t̄é'ij ñ̄ij noo Jesús. Kúu n̄j s̄a ku'ín x̄it̄i rá noo ná, dá n̄j kaa ra x̄i'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní ñ̄ij.

³ Dá n̄j ch̄inoo Jesús ndá'a ná sat̄a rá, dá n̄j kaa na x̄i'ín rá:

—Jaan, kónij. Ná nduviion —kaá na.

Ta kúu vit̄i'ón di'a n̄j ndáñó'o ni'ini kue'e ndó'o ra.

⁴ Dá n̄j kaa na x̄i'ín rá:

—O s̄a koo inon nakanón x̄i'ín ni iin tó'ón ñayuu ña n̄j keei x̄i'ón. Di'a kua'an na'a miún noo tá dut̄i, ta kane'e ña'a kua'an kemánon Ndios, tát'o'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña s̄a n̄j nduvií ñ̄ijon —kaá na.

Di'a n̄j kuu tá n̄j nduv̄a'a Jesús iin t̄a kéchóon noo iin t̄a dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá n̄j ndu'u Jesús kua'an na ñoo Capernaum, dá n̄j kasáa iin t̄a dándáki iin ciento soldado noo ná. Ta n̄j seí nda'i ra noo ná, ⁶ ta kaá ra:

—Tatá, t̄a kéchóon nooí kándu'u rá ini ve'i, ta n̄j nat̄i sa'a rá, ta ndó'o nda'o nuo rá.

⁷ Dá n̄j kaa Jesús:

—Kó'o ve'ón, dá ná nduv̄a'i ra.

⁸ Dá n̄j kaa t̄a dándáki iin ciento soldado ñoo x̄i'ín Jesús:

—Tatá, ko t̄a'ón ña'a kúu yu'u ña ku'u ní ve'i, tído x̄i'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduv̄a'a va t̄a kéchóon nooí. ⁹ Ch̄i kúu ta'ani yu'u iin t̄a nákaa t̄ixi ndá'a t̄a né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado t̄ixi ndá'a yu'u. Sa'á ñoo tá ná ka'in x̄i'ín iin ra, “Kua'an”, ta kúu kua'an va ra. Ta tá ká'in x̄i'ín iin ka ra, “Nakíj”, ta kúu ve'i va ra. Tá ká'in x̄i'ín ra kéchóon nooí, “Kee choon yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra x̄i'ín Jesús.

¹⁰ Tá n̄j seídó'o Jesús to'on yó'o, kúu n̄j naá ini ná. Dá n̄j kaa na x̄i'ín ñayuu tákuei ñaá ve'i ñoo:

—Miijan ndaa ná ka'in x̄i'ín ndó ña ni iin tó'ón na Israel ko kándéé ini na yu'u tát'o'on k̄i'o kándéé ini ñaá t̄a yó'o. ¹¹ Ta kaá yu'u x̄i'ín ndó ña ná kii ñayuu chí xoo noo x̄ino nd̄indii, x̄i'ín noo kétaan, ta kandeí dáó ná x̄i'ín Abraham, x̄i'ín Isaac, x̄i'ín Jacob noo dándáki Ndios induu. ¹² Tído na kánian n̄j'í ña kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúu na taó di'a ñaá Ndios sat̄a vé'e noo ín naá, ta ñoo kuaki na, ta kuchi tá'an no'o na.

¹³ Dá n̄j kaa na x̄i'ín t̄a dándáki iin ciento soldado ñoo:

—Kua'an nó'on ve'ón, ch̄i sa'á ña n̄j kandeé ino'on yu'u, sa'á ñoo s̄a io va ña n̄j x̄ikon —kaá na.

Ta kúu mii hora daá va n̄j nduv̄a'a t̄a kéchóon ñoo.

Di'a n̄j kuu tá n̄j nduv̄a'a Jesús ña kúu x̄ido Simón Pedro

¹⁴ Tá n̄j saa Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúu kándu'u x̄ido ra noo x̄ito kú'an kée kue'e dáa. ¹⁵ Dá n̄j k̄ako'on Jesús ndá'an, ta kúu n̄j ya'a va ña dáa. Ta kúu n̄j ndákoóan n̄j kasá'a kenduuan ña'a kei ná.

Ta kua'á nda'o ñayuu n̄j nduv̄a'a n̄j kee Jesús

¹⁶ Dá tá n̄j kuaá kuu dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndéi ñoo na ñó'o espíritu kini n̄j kasáa na noo Jesús. Ta x̄i'ín to'on n̄j ka'an na x̄i'án, ta kúu n̄j kankuei ña kua'an. Ta ndidaá na kú'u n̄j nduv̄a'a n̄j kee na. ¹⁷ Díon, dá n̄j x̄inkoo to'on n̄j ka'an profeta Isaías: “Mii ná n̄j nakuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta n̄j n̄aki'in na ña u'u ñ̄ij yó.”

Di'a kua'an ña n̄j ka'an Jesús x̄i'ín dao t̄a n̄j ka'an kanoo x̄i'ín ná

¹⁸ Tá n̄j x̄ini Jesús ña kua'á nda'o ñayuu n̄j nd̄it̄ut̄i ñoo, dá n̄j kaa na x̄i'ín t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná:

—Ná ko'o ch̄ika'anda yó iin ka xoo taño'o.

¹⁹ Ta n̄j natuu yati iin t̄a dána'a ley, dá n̄j kaa ra x̄i'ín Jesús:

—Maestro, ióí ña kanooi x̄i'ín mii ní ndéi kúu mii vá noo ko'on ní.

²⁰ Dá n̄j kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kana'ón ña ió va káo noo ñó'o ndikuii, ta ió ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na n̄j nduu t̄a ñayuu yó'o, ni noo kanóo din̄i na koó.

²¹ Dá n̄j kaa iin t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñoo:

—Tatá, konó ní din̄i'ó'o ka ná ko'in dánduxi tatáí, dá ná kasaaí, ko'o.

²² Dá n̄j kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Nakíj, ná kanoo x̄i'ín yu'u viti, ta dánkoo na kúu nd̄ij ná dánduxi ñaá dao ka na kúu nd̄ij —kaá na.

Di'a n̄j kuu tá n̄j sa'anda Jesús choon noo tach̄i x̄i'ín taño'o

²³ Dá n̄j kaa Jesús ini iin barco ko'on na x̄i'ín ndin ux̄j ūy t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná. ²⁴ Tein yá'a na kua'an na noo taño'o ñoo, kúu n̄j kasá'a kána tach̄i déen. Ta kúu n̄j kasá'a ndáko noo taño'o, ta kokee rá ini barco. Tído kídj va Jesús kándu'u ná.

²⁵ Dá n̄j natuu yati t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná noo kándu'u ná, dá n̄j kaa ra x̄i'ín ná:

—Tatá, dáka'ki ní ndu'u, ch̄i ió ña kuu ndu!

²⁶ Dá n̄j kaa Jesús x̄i'ín rá:

—¿Ndiva'a yu'u téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on ini ndo yu'u?

Dá n̄j ndáko na. Dá n̄j sa'anda na choon noo tach̄i x̄i'ín taño'o ñoo. Kúu n̄j kutádj vá rá x̄i'ín tach̄i ñoo. ²⁷ Kúu n̄j naá vá ini t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñoo. Dá n̄j kasá'a ndátó'ón tá'an mii rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, ch̄i nda tach̄i x̄i'ín nda taño'o seídó'o choon sa'ándá na? —kaá ra.

Di'a ni kuu ta ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uy taa

²⁸ Dá tá ni saá na iin ka xoo taño'o ñoo noo kúu kuendá Gadara, kúu ni kasáa uy taa ñó'o espíritu kini, ta ni kankuei ni kii ini káo noo ñó'o ndji. Ta ndaki nda'o ra, sa'a ñoo ni iin tó'on ñayuu ko kúu ya'a íchi nákaa ñoo kée ra. ²⁹ Dá ni kasá'a káyu'u espíritu kini ñó'o ini ra:

—¿Ndi kían ndó'o ní xí'in ndu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios? ¿Á ni kasáa ní dándó'o nani ní níó ndu'u tá ko ñá'a kasan-daá tiempo noo ndi'i? —kaáan.

³⁰ Ta sa xiká vá ndéi kuá'a nda'o kochi sás'a'an rí. ³¹ Dá ni seí nda'i espíritu kini ñoo noo ná:

—Tá vei ní taó ní ndu'u, dá kían konó ní na ndu'u ndu'u ini kochi ñó'o kaa.

³² Dá ni kaa na xí'an:

—Kua'an ndo, tá dáá.

Dá ni kankuei ña ini taa ñoo. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochi kua'a ñoo. Ta kúu ni taxi tá'an ndi ndi'i rí kua'an ri yu'u da'o, dá ni dakuéi rí mií rí ini taño'o ñoo. Ñoo ni kandaa rí, dá ni xí'j rí.

³³ Kúu ni taxi tá'an ta ndáka kochi ñoo kua'an nó'o rá. Tá ni nasáa ra ñoo ra, dá ni kasto'on ra xí'in ñayuu sa'a ña ni ndo'o kochi ra xí'in sa'a ña ni ndo'o taa sa ño'o espíritu kini ñoo. ³⁴ Dá ni kankuei ndidaa ñayuu ndéi ñoo ñoo kua'an na noo nákaa Jesús. Dá tá ni xini ñáa ná, dá ni seí nda'i na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xián.

9

Di'a ni kuu ta ni ndu'va'a Jesús iin taa ni natii sa'a

¹ Dá ni kaa tuku Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ini barco ñoo. Dá ni chika'anda na noo taño'o kua'an na. Dá ni nasáa na ñoo mií ná. ² Dá ni kasáa dao taa, ta yi'i ra iin xito noo kánóo iin taa ni natii sa'a. Tá ni xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñáa rá, dá ni kaa na xí'in taa ni natii sa'a ñoo:

—Koo tandeé inóon, de'e ló'o, dá chi sa ni ndoo va kuáchon —kaá na.

³ Dá ni kasá'a nákani kuáchi ini taa dána'a ley ndita ra: “Taa kaa kúu ra ya'a ká'an ndava'a xí'in Ndios.” ⁴ Tído ni kandaá va ini Jesús ña dión nákani ini ra. Dá ni kaa na xí'in ra:

—¿Ndiva'a nákani kuáchi ini ndo? ⁵ ¿Ndi kían ko ú'u cháá ka ka'in xí'in taa yó'o, ká'an ndó? “Sa ni ndoo va kuáchon”, o ka'in xí'in rá, “Ndakuin ndichi, ta kua'an nó'on.”

⁶ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa na ni nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuáchi kée ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá ni kaa na xí'in ta ni natii sa'a ñoo:

—Ndakuin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.

⁷ Ta kúu ni ndakuin ndichi ra. Dá ni kee ra kua'an nó'o rá. ⁸ Kúu ndidaá vá ñayuu ñoo ni naa ini tá ni xini na ña ni kee Jesús, ta ni keká'ano na Ndios, na ni xí'o choon yó'o noo iin taa.

Di'a ni kuu ta ni kana Jesús iin taa nani Mateo ña kanoo ra xí'in ná

⁹ Dá ni keta Jesús ve'e ñoo kua'an na. Kúu ni xini na ió iin taa nani Mateo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Nakí, ná ko'o kanooón xí'in yu'u.

Dá ni ndakuin ra, dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'in ná.

¹⁰ Di'a ni kuu tein noo ió Jesús sás'a'an na ve'e ra, dá ni kasáa kuá'a nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in dao ka ñayuu kaá ra kómí kuáchi, ta ni sa ndei na mesa sás'a'an na xí'in Jesús, ta ndéi ta'ani ta xionoo xí'in ná. ¹¹ Dá tá ni xini ta fariseo ña ió Jesús sás'a'an na xí'in ñayuu ñoo, dá ni kaa ra xí'in taa xionoo xí'in ná nóo:

—¿Ndiva'a sás'a'an maestro ndo xí'in taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in dao ka ñayuu kómí kuáchi?

¹² Tá ni seido'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'in rá:

—Na ió va'a ko xinñó'o ta'on na iin taa kétátá ñáa. Sava'a na kú'u va kúu na xinñó'o ñáa. ¹³ Ta kua'an ndo dákuá'a ndó ndi kóni kaa ña ni ka'an Ndios noo tuti ii ná, chi di'a kaáan: “Kóni yu'u ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña doko ndo ña'a nooi”, kaáan. Chi yu'u, ko véi ta'on yu'u kanai na ká'an ña kúu ñayuu ndaa. Vei yu'u kanai na nákoni ña kómí ná kuáchi, dá ná nandikó ini na sa'a kuáchi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ña kúu ná táto'on iin tono

¹⁴ Dá ni kasáa ta xionoo xí'in Juan, na dákodó ndúta, dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Né'e ii vá ndu'u, ta né'e ii ta'ani ta fariseo. Ta, ¿ndiva'a ko né'e ii ta'on ta xionoo xí'in mií ní?

¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kandeí nda'i ñayuu ni natata noo ió vikó tánda'a nani ió ii vá tonó xí'in ná? Tído nda ná kasandaá kuu naki'in ra tonó kandaka ra ko'on ra, nda daá ví, dá kían kánian kane'e ii ná —kaá na.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an va'a ña dána'a na xí'in ña dána'a ta fariseo

¹⁶ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—Ta ko in ta'on nákoto noo ni ndata iin do'ono yátá xí'in iin tá'i da'on saá. Dá chi tá ná nakata na do'ono ñoo, ta kúu nati'in va da'on saá ñoo, ta kúu ví'i ka ví ndata do'ono yátá ñoo.

¹⁷ Ta ko in ta'on taán vino saá ini ñíi yátá, dá chi tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándi va

vino saá ñoo ñii yátá ñóó, ta ndatá vá ñii ñoo, ta kuitá ndi'i va vino ñoo. Sa'á ñoo va'a cháá kaan ná taán yo vino saá ini ñii saá, dá kían ni iin tó'an ná o túú.

Di'a ni ndo'o de'e di'i iin taa nani Jairo xi'in iin ná'a ndó'o kue'e táj ni

18 Ta nani ió ná dána'a ná to'on yó'o, dá ni kasáa iin taa né'e choon. Dá ni sa kuijn xiti rá noo Jesús, dá kaá ra:

—Sa ni xi'i va de'e di'i, tído nakí ni, ná koto, ta chinoo ní ndá'a ní sata xí, ta kúu natakí va xi —kaá ra.

19 Dá ni ndakuin Jesús, dá ni kee na kua'an ná xi'in rá. Ta kua'an ta'ani tá xionoo xi'in ná. 20 Ta kúu chí sata di'a Jesús ni natuu yati iin ná'a ndó'o kue'e táj ni. Ta sa ni xino uxí uu kua ndó'an kue'e ñoo. Dá ni kaka'on ndá'an yú'u dá'on ná, 21 dá chi di'a ni nakani inian: “Sava'a rá dá'on oon na ná kaka'in, ta kúu ná nduva'i.” 22 Dá ni nandío koo Jesús, dá ni sa nde'é ñaa ná, dá ni kaa ná xi'an:

—Koo tandéé ino'on, de'e di'i ló'o, chi ni nduva'on sa'a ña kándéé ino'on yu'u —kaá na.

Ta kúu mií hora daá vá ni nduva'an.

23 Dá ni saá na ve'e ta né'e choon ñoo. Ta kúu ni xini na ndéi taa tuú flauta, ta nina vaq nda'o ñayuu ndéi na ndé'i na sa'a tadi'i ñoo.

24 Dá ni kaa Jesús xi'in ná:

—Kankuei tóo ndó sata vé'e, chi ko ní xi'i ta'on tadi'i ló'o ñoo, kidi va xi —kaá na.

Ta kúu ni saki ndaa va ñaa ñayuu ñoo sa'a ña ni ka'an na dión.

25 Tá ni ndi'i ni kankuei ñayuu ñoo sata vé'e, dá ni ku'u Jesús. Dá ni tiin na ndá'a tadi'i ló'o ñoo, ta kúu ni ndakoo va xi. 26 Ta kúu kua'a nda'o ñayuu ndéi yati ñoo ni ni tó'on ña ni kuu dión.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús uu taa ko túu noo

27 Dá ni keta Jesús ve'e ñoo kua'an na. Kúu ni kasá'a tákuei ñaa uu taa ko túu noo kua'an ra, ta kaá ra káyu'u ñaa rá:

—De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndu'u!

28 Dá tá ni saá Jesús ve'e noo kua'an na ñoo, dá ni natuu yati ndi nduu tá ko túu noo ñoo. Dá ni ndato'on ñaa Jesús:

—¿Á kándisa ndó ña ió choon noo ndá'i nduva'i ndo?

Dá ni kaa ra:

—Jaan, kándisa ndu ña dión kían, tatá.

29 Dá ni kaka'on ndá'a ná noo rá, ta kaá na xi'in rá:

—Sa'a ña kándéé ini ndo yu'u, sa'a ñoo ná natuu noo ndo.

30 Ta kúu ni natuu va noo rá. Dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—O sa nákani ndó xi'in ni iin tó'on ñayuu ndi ni kuu ni nduva'a noo ndo.

31 Tído tá ni kankuei ra ve'e ñoo, ta kúu ni nakani ra xi'in ndidaa ñayuu ndéi ñoo ña ni kee Jesús xi'in rá.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ñii

32 Tá ni ndi'i ni kankuei taa ni nduva'a ñoo kua'an ra, dá ni kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin taa ni kandoo ñii ni kee espíritu kini nákaa ini ra. 33 Dá ni taó Jesús espíritu kini nákaa ini taa ñoo, ta kúu ni naka'an va ra. Ta kúu ni naá vá ini ñayuu ndéi ñoo, ta kaá na:

—Ni kuu ni hora ko xini yo ña kúu dión ñoo Israel, ña ni xini yo viti.

34 Dá kaá dao tá fariseo ndita ñoo:

—Mií vá sato'o espíritu kini kían xi'o choon noo taa káa, sa'a ñoo kándéé rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka yo noo Ndios, dá ná tanda'a ná cháa ka ñayuu kii dána'a to'on na

35 Ta ni xionoo Jesús ndidaa ñoo ná'ano xi'in ñoo kuálí, ta sa daná'a na ini iin rá iin ve'e noo nditúti na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña ká'an ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ndidaa na ndó'o kue'e xi'in na u'u ñii. 36 Tá xini na ñayuu kuá'a ñoo, kúu kú'u nda'o ini na sa'a ná, chi ndó'o nda'o nió ná, ta ndéi ndava'a na, chi ndó'o na táto'on ndó'o léko, kiri ko in ndáka.

37 Dá ni kaa na xi'in taa xionoo xi'in ná:

—Mi'jan ndaa ná ka'in xi'in ndó ña ñayuu yó'o kúu táto'on iin ñoo xiti ká'ano noo sa ió nduu dáke, tído cháá vá kúu na kéchóon.

38 Sa'a ñoo kaka ndo noo Ndios, na kúu sato'o ñoo xiti yó'o, dá ná tanda'a ná cháa ka ñayuu kii kechóon noo'an.

10

Di'a ni kuu tá ni kaxi Jesús uxí uu taa kane'e to'on na

1 Dá ni taó xóo Jesús uxí uu taa xionoo xi'in ná, dá ni xi'o na choon noo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ñoo ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o ndi ndaa mií vá kue'e xi'in ña u'u ñii ná. 2 Ta di'a nani ndin uxí uu apóstol, tá'an ra ni kaxi Jesús kane'e to'on na. Taa mií noo nani Simón, ta ni chinani ta'ani ñaa ná Pedro, ta iin ka ra nani Andrés, tá kúu ñani Pedro, ta iin ka ra nani Jacobo, tá'an ra kúu de'e Zebedeo, ta iin ka ra nani Juan, ra kúu ñani Jacobo. 3 Ta iin ka ra nani Felipe, xi'in ra nani Bartolomé, xi'in ra nani Tomás, xi'in ra nani Mateo, tá'an ra ni sa ki'in ya'i sa'a ñoo, xi'in ra nani Jacobo, ra kúu de'e iin taa nani Alfeo, xi'in ra nani Lebeo, tá ká'an xi'in ná Tadeo, 4 xi'in ra nani Simón, tá'an ra ni sa kuu kuendá tá cananista, xi'in ra nani Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni naki'o Jesús noo tá xini u'u ñaa.

Yó'o ni sa'anda Jesús choon noo ndin uxj uu taa xlonoo xi'in ná ña ko'on ra dána'a ra

5 Ta ndin uxj uu taa yó'o ni tanda'á Jesús kua'an ra kanoo ra dána'a ra noo ñayuu, ta di'a ni kaa na xi'in ra:

—Ná dá'a ni ko'on ndo noo ndéi na ko kúu na Israel, ta ni o sa kóo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ña kúu kuendá Samaria. 6 Sava'a noo na Israel, tá'an na kúu táto'on léko ni ndañó'o, kua'an ndo dána'a ndo. 7 Tá kua'an ndo dána'a ndo noo ñayuu, di'a kaa ndo: “Sa ni kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ña ná.” 8 Ta nduva'a ndo na kú'u, ta nduvii ndo na ndó'o kue'e té'i'i, ta dánátaki ndo na ni xi'i, ta tao ndó espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña manj yó'o xi'in ná táto'on k'i'o kémanj yu'u ndo'o xi'in choon yó'o.

9 O sa taán ndo di'on oro ni di'on plata ni di'on kuaán ini vatj ndo, dá ki'in ndó ko'on ndo. 10 Ta ni léka o sa kándio ndó ko'on ndo, ta o sa káne'e ndó uu kotó, ni dao ka' ndisa kayi'e ndó, ni vara katuu ndó o sa káne'e ndó ko'on ndo, dá chj iin ta kéchóon, ió ichj ra kasá'an ra noo choon kée ra.

11 Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuáli ni saq ndo, ta tao t'ón ndó ndei ndéi ñayuu ió ñañó'o, ta sava'a ñoo ni kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. 12 Tá ni ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xi'in ná, “Va'a kandeí ní.” 13 Tá kúu ná ñayuu va'a, dá kían ná kandeí va'a na. Tido tá ko kúu ná ñayuu va'a, dá kían naki'in ndó ña kaá ndó kandeí va'a na ko'an xi'in ndó. 14 Tá ko ní nátiin va'a iin káa na ndo'o, ta ko ní xín na kueidó'o na ña dána'a ndo, dá kían tá ni kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña ko náta'an ini Ndios xini na ña ñoo ñoo. 15 Miian ndaa ná ka'in xi'in ndó ña tá ná kasandaá kuu keyiko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'i cháá ka véi ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini ni sa ndei ñoo Sodoma xi'in ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kendava'a ñayuu xi'in rá chí noo

16 Ta viti, tánda'a yu'u ndo'o ko'on ndo, ta kúu ndó táto'on léko kua'an kanoo tein ndigüe'i lobo. Sa'a ñoo kaon koo ndó táto'on kée koq. Ta nda'i koo ini ndo táto'on kée paloma. 17 Ta kandaá ndo mií ndó noo ñayuu, chj ko'on na naki'o na ndo'o noo tá né'e choon. Ta kani na ndo'o ini ve'e noo náta'ka na. 18 Ta nda noo tá né'e choon ná'ano xi'in noo rey kandaka na ndo'o ko'on ndo sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. Díon koo, dá ni'i ndo k'i'o ndó kuendá sa'a yú'u noo tá né'e choon ná'ano ñoo, xi'in noo na ko kúu na ñoo yq. 19 Tido tá ni naki'o na ndo'o noo tá né'e choon, o sa ná'ani téi ini ndo sa'a to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií

ndó, chj mií hora daá ñoo k'i'o Ndios to'on ka'an ndo. 20 Chj ko ta'on mií ndó kúu na ka'an, mií Espiritu i, na ni kii noo tatá Ndios, noón kúu na k'i'o to'on ka'an ndo.

21 Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noo tá né'e choon, dá ka'áni ñáá rá. Ta díon ta'ani kee na kúu tatá xi'in de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xi'in tatá xi, ta ka'áni ñáá rá. 22 Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'o sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. Tido ndi ndáa na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xi'íin nda noo nd'i'í kuii, noón kúu na ni'i ña káki na. 23 Tá kéndava'a na xi'in ndó ñoo ka'ano noo ko'on ndo, dá kían kankuei kji ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chj miian ndaa ká'in xi'in ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ñó'o Israel nda ná nandio koq tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaq na.

24 Ta ni iin ta dákuá'a ko ndaya'i cháá ka noo tá dána'a noo rá, ta ni ta kéchóon, ko ndaya'i cháá ka noo sato'o ra. 25 Sa'a ñoo ná nata'an ini tá dákuá'a ndo'o ra táto'on k'i'o ndó'o taa dána'a noo rá, díon ní, ta kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra táto'on k'i'o ndó'o sato'o ra. Dá chj ni chjaní ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'a ñoo ka'i ka kee na xi'in ndo'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kánian yu'ú yq

26 Sa'a ñoo ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée díon, dá chj ndidaá vá ña'a ió de'e, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'e ñayuu, daí ña natuuan. 27 Ta ña ká'an de'e yu'ú xi'in ndó, ka'an ndoán noo túu, ta ña ni seidó'o ndó ni ka'an kayá yu'u, kua'an kaa ndó dinj vé'e, ta ni'i ka'an ndoán. 28 Ta ná dá'a ni yu'ú ndo na kándeé ka'áni yiki koño ndo, chj o kándeé ta'on na ka'áni na niq ndo. Va'a kaañ yu'ú ndo na kómi choon ña dándó'o na niq ndo xi'in yiki koño ndo indayá.

29 ¿Á ko díko ta'on ñayuu uu laa kuáli sa'a iin di'on kaa? Ta va'ará nóo ya'i ri, tido ko kuéi ndava'a ta'on ri nda noño'o tá ko kían táto'on kónj mií tatá yq Ndios. 30 Ta díon ní ndó'o na xi'in ndo'o, chj nda idi dinj ndo, ná'a Ndios ndidaá kúu. 31 Sa'a ñoo o sa yu'ú ndo, chj ndaya'i cháá ka ndo noo Ndios o duú kua'a nda'o laa kuáli.

32 Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ña kúu ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, díon ta'ani ka'an yu'u ña kúu ná kuendá noo tatá Ndios, na ió induu. 33 Ta ndi ndáa na ndata sa'a yú'u noo dao ka ñayuu, dá kían k'i'o díon ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo tatá Ndios, na ió induu.

Yó'o dána'a Jesús ña tao xoo tá'an ñayuu sa'a mií ná

34 Ná dá'a ni ka'an ndo'o ña vei yu'u nachindei va'i ñayuu. Di'a ni kasáaj xi'in espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yú'u. 35 Chj ni kasáaj dánaj de'e xi'in tatá ra. Díon ta'ani naá de'e di'i xi'in naná xi. Ta díon

ta'ani kee iin sano xí'ín xidoan. ³⁶ Ta dión ta'ani kee na ve'e iin taa, ndakuei na naá na xí'ín rá. ³⁷ Ta na kóni cháá ka tatá na xí'ín naná na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta na kóni cháá ka de'e yíi na xí'ín de'e di'í na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. ³⁸ Ta na ko xí'o mií ña kadokó na cruz ná, ta karkaa na satá yú'u kii na, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u. ³⁹ Ta na kóni dákaaki mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na ni'í ña kataki na.

Yó'o dána'a Jesús ña nandió ne'e Ndios ña va'a noó na kée ña va'a xí'ín ñayuu na

⁴⁰ Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, nda yu'u nátiin va'a na. Ta na nátiin va'a yu'u, nda na ni tanda'a yu'u veii nátiin va'a na. ⁴¹ Ta na nátiin va'a iin profeta sa'a ña kúú ná iin profeta, dá kían natiin ta'ani na ña va'a kánian natiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin na ni nátiin va'a iin ñayuu ndaa sa'a ña kúú ná iin na ndaa, dá kían koni ta'ani na natiin na ña va'a kánian natiin iin ñayuu ndaa. ⁴² Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takují vjxi ko'o iin kaa ñayuu kuáli yó'o, mián natiin na ña va'a sa'a ña ni kee na, chi ni kemáni ná iin na xionoo xí'ín yu'u.

11

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodó ndúta ñayuu

¹ Tá ni ndi'i ni kasto'on Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ndi kee ra dána'a ra, dá ni kee ra kua'an ra. Tá ni ndi'i, dá ni kee mií ná kua'an na dána'a na, ta kasto'on na xí'ín ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

² Ta noo nákaa Juan, tá'an na dákodó ndúta ñayuu, ini ve'e kaa, ni ni'í tó'on na sa'a ndidaa ña ndato kée Cristo Jesús. Sa'a ñoo ni tanda'a ná dao ta xionoo xí'ín ná kua'an ra noo nákaa Jesús. ³ Tá ni sa'a ra, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—ZÁ mií ni kúú na ni kaa Ndios tanda'a ná kasaa dákaaki ñaa, o á kandati ndu kasaa iin ka na?

⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaa ña ndé'é ndó, xí'ín sa'a ndidaa ña seid'ó ndó. ⁵ Chi nátuu noó na ko túu noo, ta sa kúu va xika na ní natii sa'a, ta sa ni nduvii vá ñi na ndó'o kue'e té'í, ta sa ni nataj va do'o na ko tái do'o, ta ni nataki va na ni xi'í, ta kasto'in to'on va'a Ndios xí'ín ñayuu kúnda'í. ⁶ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu ko nákan kuáchí ini xini na yu'u —kaá Jesús xí'ín taa ñoo.

⁷ Tá ni ndi'i ni nandió kuéi taa ñoo kua'an ra, dá ni kasá'a Jesús ká'an na xí'ín ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—ZNdá yoo ni sa'an ndo'ó ni sa nde'é ndó noo kúú ño'ó ichi ñoo? ZÁ iin taa ko iin toon, tá'an ra xikó táto'on xikó iin ndoo kée tachí ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó? ⁸ Koó, sa'a ñoo, znda yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ZÁ iin taa ndíxi dá'on táyú ndaa? Koó, chi ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyú ndaa, noón kúú na ndéi ve'e rey. ⁹ Sa'a ñoo, znda yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ZÁ iin profeta? Jaan, mián ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaa kúú ná, ta ndáya'í cháá ka na o duú iin profeta. ¹⁰ Chi sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:

Ná ko'ín tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yó'o,

ta kasto'on ra to'in xí'ín ñayuu, dá ná kandeí nduu na kueid'ó na ña ko'on ka'on xí'ín ná.

¹¹ Mián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña Juan, na dákodó ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'í cháá ka noo ndidaa ka taa ni kaki tixi ña'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'í cháá ka o duú Juan.

¹² Nda kuú ni sa xionoo Juan, na dákodó ndúta ñayuu, ta nda kuú viti deén ndo kéndava'a ñayuu xí'ín na dána'a noó ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta sadí ñayuu kini noó ñayuu ndúku ndu'u tixi ndá'a Ndios. ¹³ Ndidaa tá'an profeta xí'ín ña ká'an ley Moisés ni ka'an ña kasá'a Ndios dándáki na ñayuu na, ta nda Juan ta'ani ni ka'an dión. ¹⁴ Ta nda kuendá mií ndó ná kakian á kándisa ndó ña ko'ín ka'ín xí'ín ndó o koó, tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña Juan kúú Elías, na ni ka'an profeta kasaa. ¹⁵ Ta ndi ndáa ndó ió do'o, ta kúú kueid'ó va'a ndó.

¹⁶ ZNdí kían tiin yu'u, dá ka'ín xí'ín ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chi kée na táto'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyuu'ú tá'an xi: ¹⁷ “Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta ni xita ndu yaa nda'í kua'an, tído ko ní ndei'í ta'on ndo'ó.” ¹⁸ Ta kí'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chi tá ni kasáa Juan, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'í na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ¹⁹ Ta viti ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'í na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin taa nde'é, iin tá xí'í. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin ra ne'e tá'an va'a xí'ín ñayuu kini, xí'ín taa kí'ín ya'í sa'a ño'ó. Tído na kúú na ndichí, noón kúú na ná'a ña kómi ndisa na ña ndichí.

Nda'í kúu ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

²⁰ Ni ndi'i, dá ni kasá'a Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano noó ni kee na kuá'a ña ndato, dá chi ko ní xin ta'on na ñoo ñoo nandikó ini na sa'a kuáchí kée na, ta kaá Jesús:

21 —jNda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazin! Ta, jnda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chì tá ní kée yu'u ña ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón táto'on nì kee yu'u ña ná'ano noó mií ndó, ta kúú ndá sa on va nì ñandixi nda'í na, ta nì ñandei nda'í na noó yaá sa'á ña nì ñandikó ini na sa'á kuächi nì kee na, nì kúu. 22 Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'á ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. 23 Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum, ká'án ndó ña ndá induú xinkuei ndó, tído ndo'ó kúú na ko'onno ni'ini Ndios ndá maá indayá, dá chì tá ní kée yu'u ña ná'ano ñoo Sodoma, ña kían nì keei noó ndo'ó, miíán ndáa kakaá ij vá ñoo Sodoma ndá kuú víti, ní kúu. 24 Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'á ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu kíni nì sa ndei ñoo Sodoma.

Kádij nda'o ini Jesús kée na kúú Espíritu ij Ndios

25 Mií hora daá nì ka'án Jesús xí'ín Ndios: —Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúú sato'o induú xí'ín noñó'o yó'o, chì nì chikáa de'é ní ña yó'o noó na ndíchí, xí'ín na kátóni ini. Ta nì na'a nían noó na ko kátóni va'a ini. 26 Díón nì kee ní, tatá Ndios, chì k'í'o díón nì ñata'an ini mií ní.

27 Ta ndidaá ña'a nì nakí'o tatá Ndios noó yu'u. Ta ní iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúú yu'u, na kúú de'e Ndios, chì iin tó'ón miíó tatá Ndios kúú na ná'á ndá yoo kúú. Ta ní iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúú tatá Ndios, chì iin tó'ón dinj yu'u, na kúú de'e na, kúú na ná'á ñaá, xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu ká'án yu'u, na kúú de'e Ndios, na'ín ná noó. 28 Nakíj ndidaá ndo'ó, na kúú tati, ndo'ó na ndído vee, noó yu'u, dá nakí'oi ña nani'j ndée ndo. 29 Ta kandio nduu ndo yukú xí'ín yu'u, dá katí'a ndó kee ndó táto'on kée yu'u, chì yu'u kúú iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'ín yu'u, dá koni ndo nani'j ndée ndo, 30 dá chì ko kuächi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dákuío vee ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Dì'a kua'an ña nì dagna'a Jesús sa'á kuú nani'j ndée na Israel

1 Tiempo daá ñoo chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noó káa tirió tein iin kuú nani'j ndée na Israel. Ta kuíko nda'o ta xionoo xí'ín ná. Sa'á ñoo nì kasá'a rá taó ra yoko tirió, ta sei ra nonján kua'an ra. 2 Dá nì xini dao ta fariseo ña kée ra díón, dá nì kaa ra xí'ín Jesús: —Yá'a ta xionoo xí'ín ní kée ra ña ko kánian kee ra kuú nani'j ndée yo.

3 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Já ko óon ta'on ka'i ndó ña nì kee David tá sa na'á xí'ín taa sa xionoo xí'ín ná tá nda'í nì kuiko na? 4 Chì kaáan ña nì ku'u na ini ve'e Ndios, ta nì sei na pan, ña dóko ta duti noó Ndios, chì nì ko kánian keí mií ná ña, nì taa xionoo xí'ín ná. Sava'a ta duti va kuu keí ña. 5 O, já ko óon ta'on ka'i ndó noó ley ña nì ya'a ta duti nì kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuú nani'j ndée yo? Tído ko ta'ón kuächi kían ña kée ra díón. 6 Ta ká'ín xí'ín ndó ña ndáya'i cháá ka na íin noó ndo o duú ve'e ño'o ñoo. 7 Dì'a kaá to'on Ndios: “Kónij ña ku'u ini ndo sa'a'á dao ka ñayuu, ta o duú ña doko ndo ña'a nooi.” Tá nì kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kían o datai kuächi ta'on ndó na ko ña'a kée. 8 Chì ió choon noó ndá'a na nì nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuú nani'j ndée yo —kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin taa nì natii ndá'a

9 Dá nì nakí'ín Jesús kua'an na. Ta nì saá na nì ku'u na ini ve'e noó náta ka ñoo ñoo. 10 Ta ñoo nákaa iin taa nì natii iin xoo ndá'a. Ta kónj ta fariseo nì'j rá ndi koo datai kuächi ra Jesús noó ta né'e choon, sa'á ñoo nì ndáto'on ñaá rá:

—Já kuu nduv'a yó ñayuu kuú nani'j ndée yo, kaá ley?

11 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta, jndi ndáa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yáí tein kuú nani'j ndée yo, á o kó'on ta'on ndó taó ndo rí? 12 Ta kana'á ndó ña ndáya'i cháá ka iin ñayuu o duú iin léko. Sa'á ñoo kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuú nani'j ndée yo.

13 Dá nì kaa na xí'ín ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaa ndá'on.

Dá nì ñadákaa rá ndá'a rá, kúú nì nduv'a vaan táto'on k'í'o ió va'a iin kaan. 14 Dá nì kankuei tá fariseo ñoo kua'an ra. Dá nì kasá'a rá ndátó'on kue'e rá ndi kee ra, dá ka'áni rá Jesús.

Dì'a kua'an ña nì taa Isaías sa'a Jesús

15 Tá nì kandaá ini Jesús ña kónj ra ka'áni ñaá rá, dá nì kee na kua'an na iin ka xían, ta kuá'a nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. Ta nì nduv'a Jesús ndáa na kú'u. 16 Ta nì sa'anda na choon noó ñayuu ñoo ña ná dá'a nì kasto'on na xí'ín dao ka ñayuu sa'á ña ndato nì kee na. 17 Díón, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta Isaías, chì dì'a kaáan:

18 Yó'o íin ta xínkuáchí noój, ta mií yu'u nì kaxi xi,

ta ndó'o nda'a vai sa'a'á xí, ta náta'an ini xini xí.

Ko'ín dákooin Espíritu dinj xí. Ta noó ndidaá na tukú kasto'on xi ña vei kuú keyíkoj sa'á ndidaá ñayuu.

19 Ta o naá tá'an ta'on xi xí'ín nì iin tó'ón ñayuu, ta o káyu'ú nì'í ta'on xi,

ta ni kọ́ ń́n ta'on xíká keí ọ́ kweídó'o ń́a ka'an xí.

20 Ta ọ́ ká'áńọ́ ta'on xí tayı́ọ́, kirá sá ń́i ta'áńọ́.

Ta ọ́ ndá'ó ta'on xí tirńń'ó sá kua'an nda'ọ́, ndá ná kasandaá kuų kandeé xí dánkoo ndaa xí ń́ayuu no'óí.

21 Ta míí xí kúú tandeé iní no'ó ná kọ́ kúú ná Israel.

Dińń ni taa Isaías.

Di'a ndo'o ń́ayuu ká'an ndav'a sa'a Espiritu iń Ndios

22 Dá ndáka ń́ayuu ńńó iin taa nákaa iin espíritu kini ń́i kasáa ná no'ó Jesús, ta kọ́ túu no'ó rá, ta ni kọ́ kuų ka'an rá kée espíritu kini ńńó. Dá ń́i nduv'a ńńá ná. Ta kúú ń́i náka'an rá, ta ń́i natuu no'ó rá. 23 Ta kúú ń́i naá vá ini ń́ayuu kuá'a ńńó ń́i xini ná ń́a ń́i kee Jesús, ta kaá ná:

—Ndá ndi kuu de'e ná ve'e rey David, ná kaá ná tanda'a Ndios kasaa, kúú taa kaa —kaá ná.

24 Tá ń́i seíd'ó'o tẹ́ fariseo ń́a dińń ndátó'ńń ń́ayuu ńńó, dá ń́i kaa rá:

—Kándéé taa kaa taó rá espíritu kini, chí Beelzebú, tá'an ń́a kúú sato'an, xí'o choon no'ó rá —kaá rá.

25 Kúú ń́i kandaá va ini Jesús ń́a dińń nákani ini ra, dá ń́i kaa ná xí'ńń rá:

—Kana'a ndó ń́a tá naá tá'an iin rey xí'ńń ń́ayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta dińń ta'ani ndo'o iin ńńoo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ń́ayuu ndéi inińń, chí naá váán. 26 Tá ná taó ń́a u'u kúú no'ó ń́a kini kéchóon no'án, dá kían ta'andá tá'an vaan. Ta, ń́i koo kaka choon né'an? 27 Sa'a ńńó tá taó yu'u espíritu kini xí'ńń choon ń́i xí'o Beelzebú no'óí, dá kían, ń́ndá yoo ń́i xí'o choon no'ó ndá'a dao ka ná ńńoo míí ndó ń́a taó ná espíritu kini, tá dáá? Míí vá ná yó'o kúú ná ná'a ń́a ọ́ dų́y ń́a ndaa ká'an ndo. 28 Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ńń ndéé Espiritu iń Ndios, dá kían kana'a ndó ń́a sá ń́i kasandaá va kuų ndu'u ń́ayuu tíxi ndá'a Ndios.

29 'Chí, ń́ndi kee ví iin taa ku'u ra ve'e iin taa tondó kí'ńń ku'ńńa rá ń́a ńń'ó ve'e ra tá ná ọ́ ko'óní ńńá rá dinń'ó kẹ́? Dińń kanian kee ra, dá kandeé rá taó ndí'ńń ra ń́a ńń'ó ve'e ra.

30 'Ta ná kọ́ ndíta xoo yu'u, no'ón kúú ná xini u'u ńńá, ta ná kọ́ chindeé yu'u no'ó chóon kéei, no'ón kúú ná dátų́y choon kéei. 31 Sa'a ńńó ká'ńń xí'ńń ndó ń́a kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúú kuą́chi kée ń́ayuu, xí'ńń sa'a ndidaá kúú ń́a'a kini ká'an ná. Tído ndi ndáa ná yá'a ká'an ndava'a sa'a Espiritu iń Ndios, no'ón kúú ná ni iin kuu ta'ón ọ́ kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuą́chi ń́i kee na. 32 Ta ndi ndáa ná yá'a ká'an ndava'a sa'a ná ń́i nduu taa ń́ayuu yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndáa ná yá'a ká'an

ndava'a sa'a Espiritu iń Ndios, no'ón kúú ná ni iin kuu ta'ón ọ́ kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuą́chi ń́i kee na, ni ń́ayuu yó'o ni ń́ayuu vej chí no'ó ọ́ kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

33 'Dá chí iin yító va'a, ku'i'í va'a va xí'o rá. Ta iin yító kọ́ vá'a, ndá ku'i'í xí'o va rá kọ́ vá'a. Ta xí'ńń ku'i'í xí'o va rá kándaá inińń ndá yító kúú rá. 34 'Ndo'ó kúú kuendá de'e koo! ń́ndi kee ví ndó ka'an ndo iin to'ńń va'a tá ń́ayuu káni va kúú ndó? Dá chí to'ńń no'ó chíńń'ńń'ńń ini níńń iin ń́ayuu kían kánkuei yú'u ná, dá ká'an ná. 35 'Dá chí iin taa va'a, to'ńń va'a ńń'ó ini níńń rá taó rá ká'an ra. Tído iin taa kini, to'ńń kini ńń'ó ini níńń rá taó rá ká'an ra. 36 Tído yu'u ká'ńń xí'ńń ndó ń́a nakí'ńń ndó kuendá sa'a ndidaá to'ńń kọ́ chóon ń́i kánkuei yú'u ndo ń́i ka'an ndo tá ná kasandaá kuų keyíkọ́ Ndios sa'a ndidaá ń́ayuu. 37 Dá chí xí'ńń to'ńń ká'an ndo, kedaá xí'ńń ndó, dá kandọ́ va'a ndó no'ó Ndios. Ta xí'ńń to'ńń ká'an ta'ani ndó kedaá xí'ńń ndó, dá kandọ́ ndó kakuu ndó ń́ayuu ió kuą́chi no'ó ná.

Yó'o ń́i xíkẹ́ ń́ayuu ń́a kee Jesús iin ń́a ndato

38 Dá ń́i kasáa dao tẹ́ dána'a ley xí'ńń dao tẹ́ fariseo, dá ń́i kaa rá xí'ńń Jesús:

—Maestro, kóni ndu ń́a kee ni iin ń́a ndato no'ó ndú'u.

39 Dá ń́i kaa Jesús xí'ńń rá:

—Nayuu kini nda'o kúú ndo'ó, ná ndéi tiempo viti, ta xini xíxi va ndó Ndios, chí xíkẹ́ ndo ń́a kee yu'u iin ń́a ndato, dá kandia ndó. Tído ni iin to'ńń ń́a ndato ọ́ kéei no'ó ndo, sava'a ń́a ndato ń́i kee Ndios xí'ńń profeta Jonás kían koni ndo. 40 Chí táto'ńń oní nduú, oní ńńó ń́i sá káa Jonás tíj tiyaká ká'ano, kí'o dińń ta'ani koni ndo kakaá ná ń́i nduu taa ń́ayuu yó'o tíxi ńń'ó oní nduú, oní ńńó. 41 Ta nakuíta ndichi ń́ayuu ń́i sa ndei ńńoo Nínive tá ná kasandaá kuų keyíkọ́ Ndios sa'a ndidaá ń́ayuu, ta ka'an kuą́chi na sa'a ń́ayuu ndéi tiempo viti. Dá chí ń́i nandikó ini ná sa'a kuą́chi ń́i sa kee na tá ń́i daná'a Jonás no'ó ná. Ta iin taa ndáya'í cháá kẹ́ ọ́ dų́y Jonás iin no'ó ndo viti. 42 Ta nakuin ndichi ta'ani ńńá'a sá dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuų keyíkọ́ Ndios sa'a ndidaá ń́ayuu, dá ka'an kuą́chián sa'a ń́ayuu ndéi tiempo viti, dá chí nda no'ó xíkẹ́ cháá kẹ́ ń́ayuu yó'o ń́i kixián ń́i seíd'ó'an ń́a ndíchi ń́i ka'an rey Salomón. Ta iin taa ndáya'í cháá kẹ́ kúú ná iin ká'an xí'ńń ndó viti'ńń ọ́ dų́y rey Salomón ńńó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

43 'Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kían kua'an iin xían no'ó ichi ndúkúán no'ó nani'ńń ndééán. Tído kọ́ nani'ńń no'ó nani'ńń ndééán. 44 Dá kása'ńń nákani inińń: "Nandíó kọ́o tukui no'ń ve'e no'ó ń́i ketai vejí", kaáan. Tá ń́i nasáan ń́i ndu'an ini taa no'ó ń́i sa ioan, kọ́ iin ta'on nákaa ńńó, ta ndato ń́i natu'án, ta ńńóchí víi káaan. 45 Dá kua'an kuakaan sa'a

kā espíritu kini cháá ká o duú mián. Dá násaagan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúu ka'í ká vī kásá'a ndó'o níó rá o duú tátò'on k'ì'o nī sa ndo'o níó rá nī sá kee espíritu kini mií ngó ñoo. Díon ta'ani ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Dì'a nī kuu tá nī kásáa naná Jesús nan-dukú ñaa ná

⁴⁶ Xian nani nákaa nā dána'a nā noó ñayuu kuá'a ñoo, kúu nī kásáa naná nā xí'in ñani na. Ta kúu nī sa kuíta na satá vé'e, chí kóni nā ka'an nā xí'in Jesús.

⁴⁷ Dá nī kastò'on iin taa íin ñoo xí'in Jesús: —Naná ní xí'in ñani ní, ta ndíta na satá vé'e, ta kóni nā ka'an nā xí'in ní.

⁴⁸ Dá nī kaa Jesús: —Ná kastò'on ndají xí'in ndó ndá yoo kúu nanáj, ndá yoo kúu ñanij —kaá ná.

⁴⁹ Ta kúu nī daná'a ndá'a ná ndidaá taa xionoo xí'in ná, dá nī kaa ná:

—Tá yó'o va kúu nanáj, kúu ñanij. ⁵⁰ Chí ndidaá nā kée ña kóni tatáj Ndios, nā ió induú, ngón kúu ñanij, kúu k'ì'oi, kúu nanáj —kaá ná.

13

Dì'a kua'an ña nī nakani Jesús sa'a iin taa xítì

¹ Kuu dáá ñoo nī keta Jesús ve'e ñoo. Dá nī saa nā nī sa koo na ió na yu'ú taño'o. ² Ta kúu nī nataka kuá'a nda'o ñayuu noo ió nā. Sa'a ñoo nī kaa Jesús ini iin barco, dá nī sa koo na ini ro. Dá nī sa ndei ñayuu kuá'a ñoo yu'ú taño'o ñoo. ³ Dá nī kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a nā, ta kaá ná:

—Íin taa xítì nī kee ra kua'an rā kuti ra tata noño'o rá. ⁴ Ta sa'a ña nī koon ni'ini ra tata ñoo, sa'a ñoo dao ña nī kuei yu'ú íchi. Kúu nī kásáa laa, ta kúu nī sei vá rian. ⁵ Ta dao ká tata ñoo nī kuei tein yuu, noó koo ño'ó ndée. Sa'a ñoo kúu yachi va nī xitaan, chí kó ní kuei ta'on ña noó kúu ño'ó ndée. ⁶ Dá tá nī xinkoo ndiandii, ta kúu nī dii vaan. Ta sa'a ña kó ta'on yo'an, sa'a ñoo nī ichi vaan. ⁷ Ta dao ká tata ñoo nī kuei tein ta'íon. Ta nī sa'ano dáó ña xí'in ta'íon ñoo, sa'a ñoo nī kuyáta váan nī kee rá. ⁸ Ta kúu dao ká tata ñoo nī kuei noo kúu ño'ó va'a. Ta kúu kuá'a nda'o noni nī xí'ooan, dá chí iin ciento noni nī xí'o dao tata yó'o, ta dao kaan nī xí'o onj diko noni, ta dao kaan nī xí'o oko uxian. ⁹ Ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kueidó'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kástò'on Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a nā

¹⁰ Dá nī kásáa taa xionoo xí'in ná noo ió nā, dá nī ndatò'on ñaa rá:

—¿Ndiva'a dáki'in tá'an ní dao ña'a xí'in to'on dána'a ní?

¹¹ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Dá chí noo ndo'ó va nī xí'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'a mií ná sa'a ndi kee na dándáki na. Tído kó xí'o Ndios noo dao ká ñayuu ña kandaá ini nā sa'a ña yó'o. ¹² Dá chí ndi ndaa nā nī ñatiin to'on ká'in, ngón kúu nī ñatiin ña kandaá cháá ká ini na. Tído ndi ndaa nā kó xí'in ñatiin ña, ngón kúu nā djítá di'a Ndios cháá ña kandaá ini nā. ¹³ Sa'a ñoo dáki'in tá'an yu'ú dao ña'a xí'in to'on dána'a'í ngó dao ká ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini nā ndi kóni kaaan, ta va'ará seidó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini nā. ¹⁴ K'ì'o díon, dá xinkoo to'on nī taa profeta Isaías, chí di'a kaáan: Va'ará ndidaa ká vían ná kueidó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaa ká vían ná kande'é ndó, tído o kandaá ta'on ini ndo.

¹⁵ Chí nī ndukáxi nda'o níó nā ñoo yó'o, ta kó xí'o na mií ná kueidó'o na, ta nī sadi ta'ani na noo ná, dá ná o kóni nā xí'in noo ná, ta ní o kueidó'o na xí'in do'o na, ta ní o kátóni ta'on ini nā, ta ní o nándiό kuéi na noo yú'u, dá nduva'i nā.

¹⁶ Tído ndiká'an ví noo ndo'ó, chí túu noo ndo ndé'é ndó, ta ndiká'an ví do'o ndó, chí seidó'o ndó. ¹⁷ Chí mián ndaa ká'in xí'in ndó ña kuá'a nda'o profeta xí'in ñayuu ndaa nī sa ndei sa ná'a nī ka'an ná kóni na ña xini ndo viti, tído kó ní xini ta'on naan. Ta nī ka'an ta'ani na kueidó'o na to'on seidó'o ndó viti, tído kó ní seidó'o ta'on naan —kaá ná.

Nákani Jesús ndi dándáki ña nī daná'a nā sa'a taa xítì

¹⁸ —Kueidó'o va'a ndó, chí ko'in kastò'in xí'in ndó ndi dándáki to'on nī dáki'in tá'in nī daná'í noo ndo sa'a tá xítì ñoo. ¹⁹ Tá'an ñayuu seidó'o to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta kó xí'o na mií ná kandaá ini naan, dá kían kasaá ña u'u, ta díta váan to'on Ndios, ña nī kankao níó ná. Díon dándáki yu'ú íchi ñoo ngó nī kuei dao tata ñoo. ²⁰ Ta tein yuu ngó nī kuei dao ká tata ñoo kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kádii ini nā. ²¹ Tído kó ta'ón yo'an ini níó ná, sa'a ñoo tóó vá kándisa naan. Chí tá veí tándó'ó ndó'o na, o tá kásá'a ñayuu kéndava'a na xí'in ná sa'a ña kándisa naan, kúu dánkoo va naan. ²² Ta tein ta'íon ngó nī kuei dao ká tata ñoo kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios. Tído kásá'a ndi'í cháá ká ini nā sa'a ña'a ió ñayuu yó'o, ta kátoó nā koo kulká ná. Sa'a ñoo kó sa'ano na xí'in to'on Ndios, ta ní iin ña va'a kó kée na. ²³ Tído noño'o va'a noo nī kuei dao ká tata ñoo kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios, ta xí'o na mií ná ña kandaá ini naan. Dao ngón kúu tátò'on tata, ña nī xí'o iin ciento noni. Ta dao ká nā kúu tátò'on tata, ña nī xí'o onj diko noni. Ta

dao ka na kúu táto'on tata, ña ni xi'o oko uxi noni, chi kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirió kuéi ni xita tein tirió va'a

²⁴ Dá ni ðakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni ðaná'a na noó ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Táto'on ki'o ni kee iin taa ni xiti tata va'a noñó'o rá, ki'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na. ²⁵ Ta tein kidi tá xiti ñoo, ni kii iin tá xini u'u tá'an xí'in rá, ta ni chi'i ra tata tirió kuéi noo kaa tirió ra. ²⁶ Sa'a ñoo tá ni kasa'á kána yoko tirió, dá ni kandaá ini tá kéchóon noo rá ña kaa ta'ani tirió kuéi tein tirió ra. ²⁷ Dá ni sa'an ra ni ndato'on rá sato'o ñó'o ñoo: “Tata, zá o ðuú tirió va'a ní xiti ní? ¿Ndiva'a káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ní, tá dáá?” ²⁸ Dá ni kaa sato'o ñoo xí'in rá: “Iin taa xini u'u va ñaa ni kexíxi ni chi'an.” Dá ni kaa tá kéchóon ñoo: “¿Á ko kóni ní ná ko'on ndu to'on nduan?” ²⁹ Dá ni kaa ra: “Ná dá'a ní ko'on ndo to'on ndoan, dá chi tá ná to'on ndoan, nda tirió va'a kana xí'an. ³⁰ Konó ndó ná kua'ano dáo ní xí'in tirió va'a ñoo nda ná kasandaá kuu naki'in va'a yo tirió ñoo. Dá tá ná kasandaá kuu ta'andaan, dá ka'andaaji choon noo ra náki'in va'a tirió, ta kaaji xí'in rá: To'on ndó ðinñó'o tirió kuéi, ta kató ndoan táto'on kató ndó ndáyo'o, dá chiñó'o ndoan. Tído ña kúu tirió va'a ñoo, ná taán va'a ndoan ini yákaí” —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o nani mostaza

³¹ Dá ni ðakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni ðaná'a na, ta kaá na:

—Táto'on ki'o ndó'o iin tata nani mostaza, ña ni xiti iin taa noñó'o rá, ki'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na. ³² Ta miian ndaa ña yó'o kúu tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yo noñó'o yo. Tído tá ni xitaa, ta kúu sá'ano dikó ka vián o ðuú dao ka yuku, ta nduuan iin yito, sa'a ñoo kasaá laa, ta káva'a ri táka ri tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ña dakuíta tachí yúsa pan

³³ Dá ni ðakí'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'in to'on ni ðaná'a na noó ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on ki'o kée ña dakuíta tachí yúsa káva'a pan, ña ni tiin iin ñá'a, ta ni ðakí'in tá'an ñaa xí'in oni yáxi harina, dá nakuiíta tachían —kaá na.

Ña yó'o nákani ndiva'a dána'a Jesús dión

³⁴ Ta dión ni ðakí'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'in to'on ni ðaná'a na noó ñayuu kuá'a ñoo. Ta ko ní sá dána'a ta'on na tá ko ní sá dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on ni sá ðaná'a na. ³⁵ Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta, chi ði'a kaáan:

Ko'in dáki'in tá'in dao ña'a noó to'on dána'i noó ñayuu.

Ta ki'o dión dána'i noo ná sa'a ndidaa ña sa io de'é nda rá ni kasa'á sa'a ñayuu.

Yó'o nákani Jesús ndi dándáki ña ni ðaná'a na sa'a tirió kuéi xi'in tirió va'a

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús ndisá'an xí'in ñayuu ñoo, dá ni ku'u na ini ve'e iin ñoo. Dá ni natuu yati tá xionoo xí'in ná ñoo, dá ni kaa ra:

—Nakani ní xí'in ndu'u ndi dándáki ña ni ðaná'a ní sa'a tirió kuéi ñoo.

³⁷ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Taa ni xiti tirió va'a ñoo kúu na ni nduu taa ñayuu yó'o. ³⁸ Ta ñoo xítí ñoo kúu ñayuu yó'o, ta tata tirió va'a ñoo kúu ndidaa ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios, ta tirió kuéi ñoo kúu na ñó'o tixi ndá'a ña u'u. ³⁹ Tá'an ra ni xini u'u tá ni xiti ñoo kúu ña u'u, ta kuu ni náki'in va'a ra tirió ñoo kúu kuu keyiko Ndios sa'a ñayuu. Ta taa ni náki'in va'a tirió ñoo kúu ángel Ndios. ⁴⁰ Dá chi táto'on ni kee ra ni to'on ra tirió kuéi noñó'o rá, ta ni ndi'i ni chiñó'o raan noo kúu kuu keyiko Ndios sa'a ñayuu. Ta taó xoo na ndidaa ña kedaá xí'in ñayuu na, dá kée na kuachi xí'in ndidaa na kée ña kini. ⁴² Dá ko'on ángel ñoo taán ñaa ná noo kée ñó'o ini xito. Ñoo kuaki na, ta ñoo kúu noo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na. ⁴³ Ta na kúu ñayuu ndaa noo Ndios, ndato natoon na táto'on toon ndindii kandeí na noo ió tata Ndios dándáki na. Ta na ió ðo'o, ná kueidó'o na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni nani'i iin kidi ði'ón

⁴⁴ Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on iin kidi ði'ón nákaa de'é noñó'o xítí. Chi iin kuu, dá ni nani'i iin taa kidi ñoo, dá ni naxhíkáa de'é tuku raan, ta kadij ini ra kua'an nó'o rá. Dá ni sa'an ra ni ðikó ndi'i ra ña'a ió noo rá, dá ni xiin ra ñó'o noo nákaa de'é kidi ði'ón ñoo.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni nani'i iin yuu ðion ndato nda'o

⁴⁵ Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on ña ni ni'i iin taa ni naka'an nda'i xí'in yuu ðion. ⁴⁶ Chi tá ni nani'i taa ñoo iin yuu ðion ndato cháá ka, dá ni sa'an ra ni ðikó ndi'i ra ña ió noo rá, dá ni xiin raan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñono

⁴⁷ Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on iin ñono, ña kíán chírneer ra ini taño'o, ta ndi ndaa mií vá t'yaká sárnee nooan. ⁴⁸ Tá ni chíti nooan, dá taó raan yu'u takují, dá kandeí ra kaxi ra t'yaká taán ra ini t'yiká rá, ta kirí ko vá'a taó xoo ra. ⁴⁹ Ta dión ta'ani koo kuu noo ndi'i, chi kankuei ángel

kanoo na taó xóo na ñayuu kíni tein ñayuu ndaa. ⁵⁰ Ndi'i, dá taán ná ñayuu kíni ñoo noo kéi ñó'o ini xito. Ta ñoo kuaki na, ta ñoo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña sa'á xí'in ña yata

⁵¹ Dá ñi ndaṭo'on Jesús ta xionoo xí'in ná:

—*¿Á ñi kandaá ini ndo ndidaá ña ñi ka'in xí'in ndó?*

Dá ñi kaa ra xí'in ná:

—Jaän, tatá.

⁵² Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Kana'a ndó ña tá ñi ndu'u iin ra dána'a ley Moisés tíxi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra táto'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá chi taó rá ña sa'á xí'in ña yata ñó'o ini sato'rá.

Di'a ñi ndo'o Jesús tá ñi no'o na ñoo Nazaret

⁵³ Dá tá ñi ndi'i ñi dakí'in tá'an Jesús ndidaá to'on yó'o ñi ka'an na xí'in rá, dá ñi kee na kua'an na. ⁵⁴ Dá tá ñi nasáa na ñoo mií ná, dá ñi daná'a na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Tá ñi naá ini ná ñoo na ndé'é ñaá ná, ta kaá na:

—Ndeí ñi ñi'í taá káa ña ndichí ná'a rá, xí'in ña kándéé rá kée ra ña ná'ano xí'in ñayuu? ⁵⁵ ¿Á o duú de'e taá túxi yito vá kúu ra káa? ¿Á o duú María va kúu naná ra káa, ta ñani ra kúu Jacobo xí'in José, xí'in Simón, xí'in Judas? ⁵⁶ ¿Á o duú kí'o ra káa ndéi tein yó yó'o? Sa'á ñoo, ¿ndeí ñi ñi'í taá káa ña ndichí ná'a rá? —kaá ñayuu ñoo.

⁵⁷ Sa'á ñoo ko ní nákoní ta'on ñaá ná. Dá ñi kaa Jesús xí'in ná:

—Ndeí kúu mií vá ió ñaño'ó ñayuu noo ndu'u, na kúu profeta. Tido na kúu na ñoo ndu, xí'in na ve'e ndu, noón di'a kúu na káño'ó ñaá —kaá na.

⁵⁸ Ta ko ní kée kua'a ta'on na ña ná'ano noo ná sa'á ña ko ní xí'in na kándisa ñaá ná.

14

Di'a ñi kuu tá ñi xí'i Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹ Tiempo daá ñoo ñi ñi'í to'on rey Herodes sa'a ndidaá ña ndato kée Jesús. ² Dá ñi kaa ra xí'in ta kéchoon noo rá:

—Juan, tá'an ra sa dakódo ndúta ñayuu va kúu taá ñoo. Ñi naṭaki va ra, sa'á ñoo kándéé rá kée ra ña'a ndato xí'in ñayuu.

³ Dión ñi kaa Herodes, dá chi mií rá ñi sa'anda choon, dá ñi tiin soldado Juan, dá ñi so'oni ñaá rá xí'in cadena, dá ñi chikáa ñaá rá ve'e kaa, chi kí'o dión ñi xiká Herodías, ña ñi sa kuu ñadi'í ñani ra, ta ñi sa naní Felipe. ⁴ Dión ñi kee ra, chi di'a ñi kaa Juan xí'in rá:

—Kua'chi nda'o kíán, chi ió yó'o xí'in ñadi'í ñanon —kaá na.

⁵ Sa'á ñoo ñi ka'an rá ka'áni ñaá rá, tído yu'ú ra na ñoo ra, chi ñi kándisa na ña Juan kúu iin profeta. ⁶ Tido tá ñi naṭino Herodes

kuia rá, dá ñi sarsá'a de'e di'i Herodías noo rá. Ta kúu ñi naṭa'an ini ra ña ñi kee xi. ⁷ Sa'á ñoo ñi ya'a yú'u rá ñi ka'an ra to'on taá ña kí'o ra ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka xi. ⁸ Dá ñi daká'an kue'é ñaá ña kúu naná xi. Sa'á ñoo ñi kaa xi xí'in rá:

—Kí'o ní iin ko'o ná kakaá ñi Juan, ta dakódo ndúta ñayuu, nooí —kaá xi xí'in rá.

⁹ Tá ñi kaa xi dión, kúnda'i nda'o ñi kuu ini Herodes, tído sa'á ña ñi xí'o ra to'on ra noo xi, ta sa'á ña ñi seidó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ña ñi ka'an ra dión xí'in xi, sa'á ñoo ñi sa'anda ra choon ña dión koo. ¹⁰ Dá ñi sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ka'anda ra diko Juan noo nákaa na ve'e kaa. ¹¹ Dá ñi sa'anda raán, ta ñi chikáa ra ñi'í ná ini iin ko'o né'e ra ñi kasáa ra ñi xí'o raan noo tadi'í ñoo. Dá ñi xí'o xian noo naná xi.

¹² Dá ñi kasáa ta xionoo xí'in Juan ñi na'ki'in ra yiki koño na. Dá né'e raan ñi sa'an ra ñi dandúxi ra. Dá ñi kee ra kua'an ra kastó'on ra xí'in Jesús ña ñi kuu.

Di'a ñi kuu tá ñi xí'o Jesús ña'a ñi sasá'an o'on mil taá

¹³ Tá ñi kandaá ini Jesús ña dión ñi ndo'o Juan, dá ñi kaa na ini iin barco, dá ñi kee na kua'an na iin ka xían noo koq ñayuu ndéi. Tido ñi kandaá ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá ñi kankuei na iin rá iin noo noo ndéi na xika sa'á ná tákuei na kua'an na ñi'í ná Jesús. ¹⁴ Tá ñi keta Jesús ini barco ñoo, kúu ñi xini na ña kua'a nda'o ñayuu ndéi ndati ñaá. Ta kúu ñi ku'u nda'o ini na sa'a ná, sa'á ñoo ñi ndu'va'a na ndidaá na kú'u ñó'o tein ñayuu ñoo. ¹⁵ Tá ñi ini kuu dáá ñoo, dá ñi naṭuu yati ñaá ta xionoo xí'in ná. Dá ñi kaa ra xí'in ná:

—Ko ta'on ve'e ndita yati yó'o, ta sa ñi ini va, sa'á ñoo ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na noo ñó'o ñoo kuálí, dá ná kuin na ña'a kasá'an na.

¹⁶ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Ko káni ta'an ko'on na ndukú ná ña kasá'an na. Kí'o mií ndo'ó ña'a ná kasá'an na.

¹⁷ Dá ñi kaa rá:

—Ko ta'on ña'a kua'a né'e ndu. Sava'a o'on pan xí'in uu t'yaká va.

¹⁸ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an ndo kí'in ndóon, tá daá.

¹⁹ Dá ñi sa'anda na choon ña ndidaá ñayuu ná kandeí na noo ita ñoo. Dá ñi tiin na ndin o'on pan ñoo xí'in ndi nduú t'yaká ñoo. Dá ñi nandé'e noo ná chí induú. Dá ñi na'ki'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. Dá ñi dakuáchi na pan ñoo xí'in t'yaká ñoo. Dá ñi xí'o naan noo taá xionoo xí'in ná. Dá ñi dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoo. ²⁰ Dá ñi sasá'an ndidaá ñayuu ñoo nda ñi ndinoo va'a ini na. Dá tá ñi ndi'i, dá ñi dakúti ta xionoo xí'in Jesús ñoo uxj uu t'yika xí'in ña'a ñi kando noo ñi sasá'an na. ²¹ Ta táto'on o'on mil

15

t̄a n̄i s̄asá'an n̄i kee Jesús, ta k̄o iin ta'on n̄i kekuendá nañá'a xí'in takuálí.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noó taño'o

²² Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda Jesús choon noó t̄a xionoo xí'in ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra iin ka xoo taño'o. Dá n̄i k̄and̄o Jesús ka'an na ndisá'an xí'in ñayuu kuá'a ñoo. ²³ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na ndisá'an xí'in ná, dá n̄i kee na kua'an na ñin̄i yúku iin ñoo ka'an na xí'in Ndios. Dá tá n̄i kuaá, iin tó'on mií vá ná nákaa ñin̄i yúku ñoo. ²⁴ Ta ñuú n̄i ta'i ñoo iñ vá barco ñoo kua'an ra noó taño'o ñoo. Ta kúu xoo di'a xoo di'a nákuin̄i ndichi takuñi ñani tá'an rá ndjka barco noó kánóo rá kua'an ra, ta ñéen nda'o veí tachí ch̄i xoo noó kua'an ra.

²⁵ Dá tá n̄i kundiki, dá n̄i kee Jesús xika na noó takuñi ñoo kua'an na ni'i ná barco ñoo. ²⁶ Tído tá n̄i xini t̄a xionoo xí'in Jesús ña xika na veí na noó takuñi ñoo, kúu n̄i k̄and̄adi nda'o ra, ta n̄i kayu'ú rá:

—jKáa veí í'íná!

Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i kayu'ú rá sa'a ña n̄i yu'ú ra. ²⁷ Ta kúu n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ndeé koo ini ndo. Mií vá yu'ú kúu. Q sa yu'ú ndo.

²⁸ Dá n̄i kaa Pedro xí'in ná:

—Tatá, tá mií ní kúu ní, konó ní ná kakai noó takuñi xaan saaj̄i n̄i'í mií ní.

²⁹ Dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Nakíj̄.

Dá n̄i noo Pedro. Dá n̄i kee ra xika ra noó takuñi ñoo kua'an ra ni'i rá Jesús. ³⁰ Tído sa'a ña ndé'e rá ña ñeen kána tachí ñoo, sa'a ñoo n̄i kixian n̄i yu'ú ra. Ta kúu n̄i kasá'a k̄ok̄eta ka'ani ra kua'an ra ini takuñi. Dá n̄i kayu'ú rá:

—jDákaki ní yu'ú, tatá!

³¹ Dá n̄i tiin na ndá'a rá n̄i k̄ane'e na, dá kaá na xí'in rá:

—Cháá nda'o kándéé inon yu'ú. ¿Ndiva'a n̄i nakani kuáchj̄ inon?

³² Dá tá n̄i k̄eta na xí'in rá ini barco, kúu n̄i sa tuu va tachí ñe'en ñoo. ³³ Dá n̄i natuu yati ndidaá t̄a ñoo'ó ini barco ñoo noo Jesús, ta n̄i sa ndaño'o'ó ñaa rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Miian ndaa ndisa ñe'e Ndios kúu mií ní.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduv'a Jesús na kú'u ndéi chí kuendá Genesaret

³⁴ Dá tá n̄i ndi'i n̄i chika'anda na noó taño'o ñoo, dá n̄i sa na noo kúu kuendá Genesaret. ³⁵ Tá n̄i nakani ñayuu ñoo ña Jesús kúu ná, dá n̄i taxí tá'an na n̄i sa'an na iin rá iin ñoo ñoo'ó ñoo, ta n̄i k̄ast'o'on na xí'in ndidaá ñayuu ña n̄i kasáa Jesús. Ta ndáka na ndidaá na kú'u n̄i sa na noó Jesús. ³⁶ Dá n̄i seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná sav'a yu'ú kotó na, dá ná nduv'a na, kaá na. Ta ndidaá na n̄i ñakó'on ndá'a yu'ú kotó na ñoo n̄i nduv'a'a.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni t̄a

¹ Ta kúu n̄i natuu yati dao ta fariseo xí'in t̄a dána'a ley Moisés noó Jesús. T̄a yó'o kúu ra n̄i kii ñoo Jerusalén. Dá n̄i kaa ra xí'in ná:

² —¿Ndiva'a k̄o kée t̄a xionoo xí'in mií ní t̄at̄o'on k̄i'o n̄i ñana'a t̄a sá'ano ñoo yó t̄a sata? Ch̄i k̄o nákata ra ndá'a rá xí'in ñaño'ó, dá keí rá pan.

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ndo'o, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'í cháá k̄a ini ndo kee ndó choon n̄i sa'anda t̄a sá'ano ñoo yó?

⁴ Dá ch̄i di'a kua'an choon n̄i sa'anda Ndios: “Koo ñaño'ó ndó noo t̄a ndo xí'in noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ná ya'a ka'an ndava'a xí'in tatá na o xí'in naná na, na yó'o kúu ná kánian kuu.” ⁵ Tído ndo'ó kúu ra kaá ña kuu va ka'an ñayuu xí'in tatá na, xí'in naná na: “O kúu ta'on chindeéí mií ní xí'in ña'a né'e va'í, ch̄i sa n̄i kaaj̄i k̄i'oi ña noo Ndios.” ⁶ Ta sa'a ña ká'an na ñin̄i, sa'a ñoo k̄o káni k̄aan chindeéí ná tatá na xí'in naná na, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dátuu ndó choon n̄i sa'anda Ndios xí'in ña n̄i ndaki ini mií ndo.

⁷ jTaa uu noo vá kúu ndó! Ndaa va n̄i ka'an profeta Isaías sa'a ndo, ch̄i di'a n̄i taa na:

⁸ Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'ú xí'in yu'ú oon va na, tído xí'in n̄i'í ná k̄o kóni ta'on na yu'ú.

⁹ K̄o ndáya'í ta'on ña ndáño'o na yu'ú, dá ch̄i ña dána'a na kúu ña n̄i ndaki ini ñaxintóni t̄a va.

¹⁰ Dá n̄i kana Jesús ñayuu kuá'a ñoo ña ná natuu yati cháá k̄a na, dá n̄i kaa na xí'in ná:

—Kueidó'o va'a ndó ña ko'jin̄i ka'in̄i xí'in ndó, dá katóni va'a ini ndo. ¹¹ Ni iin ña'a seí ndo k̄o dáya'ko ñaa noo Ndios. To'on kánkuei yu'ú vá ndó k̄ian dáya'ko ñaa.

¹² Dá n̄i natuu yati t̄a xionoo xí'in ná, dá n̄i kaa rá:

—¿Á ná'a ní ña n̄i tar'u'ú nda'o ini t̄a fariseo sa'a ña n̄i ka'an ní dión?

¹³ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ndidaá yuku, ña k̄o ní xiti tatá, na ió induú, ñoo k̄ian kánian to'on na xí'in nda yo'an. ¹⁴ Ná dá'a ní nakani ini ndo sa'a rá, ch̄i t̄a k̄o túu noo vá kúu rá, ta tiin ndaa ra dao k̄a na k̄o túu noo. Ch̄i tá tiin ndaa iin t̄a k̄o túu noo iin k̄a t̄a k̄o túu noo, dá k̄ian ndi nduú ra kuei ini yáí.

¹⁵ Dá n̄i kaa Pedro xí'in ná:

—Nakani ní xí'in ndu'ú ndi dándaki to'on n̄i ñakí'in tá'an ní n̄i ñana'a ní noo ñayuu kuá'a ñoo.

¹⁶ Dá n̄i kaa na xí'in Pedro:

—¿Á dión ta'ani k̄o kátóni ta'on ini ndo'ó? ¹⁷ ¿Á k̄o kándaq ta'on ini ndo ña ndidaá ña'a

seí ñayuu, ini tixi va na kua'an? Tá kúú tá ni ndi'i, dá kua'an na sata vé'e tatá ñaan. ¹⁸ Tído to'on kánkuei yú'u ná, ñoo kían vei nda maá nió ná, ta ñoo di'a kían dáyakó ñaa noo Ndios. ¹⁹ Dá chi nda maá nió ná vei ña kini nákani ini na kee na, dá ka'áni ná ñayuu, ta kée na kuachi xí'in na ko kúú ñadi'i na o yíi ná, ta kée na ña ka'an noo xí'in ñi ná, ta kí'in kuí'iná ná, ta káva'a na kuachi tó'ón sa'a dao ka na, ta ká'an ndava'a na sa'a ndi ndaa mií vá ñayuu. ²⁰ Ndidáa ña kini yó'o kían dáyakó ñaa noo Ndios. Tído ña ko nákata na ndá'a ná xí'in ñañó'ó, dá keí ná ña'a, ko dáyakó ta'on ñaa noo Ndios.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin de'e di'i ña'a túkú

²¹ Dá ni keta Jesús ñoo ñoo, dá ni kee na kua'an na xí'in taa xionoo xí'in ná chí kuendá ñoo Tiro xí'in ñoo Sidón. ²² Ñoo ni kasaá iin ñá'a, ta kían iin ñá'a kuendá Canaán. Ta ni kixián iin ñoo ló'o nákaa yati ñoo. Dá ni kayu'án Jesús:

—Tatá, mií ní na kúu de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a yu'u, chi ndó'o nda'o nió de'e di'i kée iin espíritu kini.

²³ Tído ni iin to'on ko ní ka'an na xí'án. Dá ni natuu yati tá xionoo xí'in ná. Dá ni seí nda'i ra noo Jesús, ta kaá ra xí'in ná:

—Ka'an ní xí'in ñá'a káa ná ko'an, dá chi káyu'u nda'a vaan tákaaan vei ña sata yo.

²⁴ Dá ni kaa Jesús:

—Sava'a noo na Israel, na kúú tát'o'on iin léko, kirí ni ndañó'ó vá, ni tanda'a Ndios yu'u vei.

²⁵ Dá ni kasaá ñá'a ñoo ni sa kuíin xitíán noo Jesús, ta ni kaaan:

—¡Chindeé ní yu'u, tatá!

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Ko vá'a ta'on kuio ndaa yo pan ndá'a takuáli, ta kí'o yóan noo tina.

²⁷ Dá ni kaa ñá'a ñoo xí'in ná:

—Ndaa va ká'an ní, tatá. Tído seí va tina ñoo yúchi pan ña kuéi yú'u mesa sato'o rj.

²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Naná ló'o, miían ndaa ndisa kándée ká'ano inon yu'u. Ta ná ko'in keeí ña xikon —kaá na.

Ta kúú mií hora daá ñoo ni nduva'a de'e di'áan.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús ku'a'á nda'o ñayuu

²⁹ Dá ni kee Jesús kua'an na. Tá ni kasandaá yati na yú'u taño'o naní Galilea, dá ni kaa na diní iin yúku iin ñoo. Dá ni sa koo na ió na. ³⁰ Ta kua'a'á nda'o ñayuu ni natuu yati noo ná, ta ndáka na na ni natii sa'a, xí'in na ko túu noo, xí'in na ko kuú ká'an, xí'in na ko ndaa va'a ndá'a xí'in sa'a, xí'in na ndó'o dao ka kue'e, ni kasaá na ni chindei ñaa ná noo iin Jesús. Dá ni nduva'a ñaa ná. ³¹ Ta kúú ni naá ini ñayuu ñoo sa'a ña

ni naka'an na ko kuú ka'an, ta ni nduva'a na ko ndaa va'a ndá'a xí'in sa'a, ta ni nakaka na ni natii sa'a, ta ni natuu noo na ko túu noo. Ta ni keká'ano ndidaá ñayuu ñoo Ndios, na ndañó'o na Israel.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an komi mil taa

³² Dá ni kaa Jesús taa xionoo xí'in ná ñoo. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Kú'u nda'o ini sa'a ñayuu kuá'a yó'o chi sa ni xino oni kuú ndei na xí'in yu'u, ta koó ka ña'a kasá'an ná. Tído ko kóni ta'on yu'u tanda'a nditai na no'o ve'e na, dá chi oon ni kuu yí'i na ichi.

³³ Dá ni kaa tá xionoo xí'in ná ñoo:

—¿Ndeí kí'in yó kua'a pan noo kúú ño'ó ichi yó'o kí'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini na?

³⁴ Dá ni ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndidáa pan né'e ndó?

Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Usa va pan né'e ndu'u, xí'in cháá tiyaká.

³⁵ Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kandeí ñayuu ñoo noño'o. ³⁶ Dá ni tii na ndin usa pan xí'in tiyaká ñoo. Dá ni nakí'o na ndive'e noo Ndios. Dá ni sa'anda na pan ñoo. Dá ni xí'o naan noo tá xionoo xí'in ná. Dá ni dasá ráan noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta dión ta'ani ni kee na xí'in tiyaká ñoo. ³⁷ Dá ni sasá'an ndidaá ñayuu ñoo nda ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'i, dá ni dakúti rá usa tiyiká xí'in ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoo. ³⁸ Ta taa ni sasá'an ñoo ni sa kuu tát'o'on komi mil, ta ko iin ta'on ní kekuendá na ñá'a xí'in takuáli.

³⁹ Tá ni ndi'i, dá ni ka'an Jesús ndisá'án xí'in ñayuu kuá'a ñoo. Dá ni kaa na ini barco xí'in taa xionoo xí'in ná. Dá ni kí'in na kua'an na chí kuendá Magdala.

16

Yó'o ni xika tá fariseo ña ná kee Jesús iin ña'a ndato

¹ Ñoo ni kasaá dao tá fariseo xí'in tá sa-duceo, ta ni ka'an rá dátúú rá Jesús, chi ni xika ra ña kee na iin ña'a ndato chí induú, dá ná kande'á á miían ndaa ni kii na noo Ndios. ² Dá ni kaa na xí'in rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nda'o koo taan, chi ni kana kua'a induú.” ³ Tá ni tju noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nda'o tachí kuú víti, chi ni kana kua'a induú, ta iin víkó nda'o.” ¡Kúú ndó ñayuu uy noo, dá chi va'a tí'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído ko kándaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano xiní ndo tiempo víti! ⁴ Ñayuu kini nda'o ndei tiempo víti, ta xiní xixi na Ndios, chi xíka na ña kee yu'u ña ndato noo ná, dá kandísa na. Tído o kée ta'an vai ni iin ña ndato noo ná. Sava'a ña ndato ni ndo'o Jonás koni na ndo'o yu'u —kaá na.

Dá nì òn dānkoo ñáá Jesús, dá nì kee na kua'ān nā.

Di'a kua'ān ñā nì dāna'a Jesús sa'á ñā ko vá'a dāna'a t̄a fariseo

⁵ Ta nì saā nā iin k̄a xoo tañ'o'o, tído nì nāndodó t̄a xionoo xí'ín ná kane'e ra pan kei rá xí'ín ná. ⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kādaa ndo mií ndó noó ñā dākuit̄a t̄achí pan, ñā kíān kéchóon t̄a fariseo xí'ín t̄a saduceo.

⁷ Dá nì kasá'a ndátó'ón tá'an mií t̄a xionoo xí'ín ná ñoó:

—Díon ká'ān nā, ch̄i k̄o ní sá ne'e yó pan kixiío.

⁸ Kúu nì kandaā va ini Jesús ñā nì ka'ān ra díon. Dá nì kaa nā xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuách̄i ndo sa'á ñā koo pan ne'e ndó? ¿Á cháá vá kándéé ini ndo yu'u, ndani? ⁹ Ta, ¿á k̄o kandaā īi vá ini ndo? ¿Á k̄o ndísaā ta'on ini ndo ñā o'on va pan nì tiin yu'u nì x̄i'oi nì sasá'an o'on mil t̄a ñoó? ¿Á k̄o ndísaā ta'on ini ndo ndidaá t̄iyik̄a nì dākúti ndó xí'ín ñā nì kandoo noó nì sasá'an ñayuu ñoó? ¹⁰ Ta, ¿á k̄o ndísaā ta'on ini ndo ñā us̄a va pan nì tiin yu'u nì x̄i'oi nì sasá'an komi mil t̄a? Ta, ¿á k̄o ndísaā ta'on ini ndo ndidaá t̄iyik̄a nì dākúti ndó xí'ín ñā nì kandoo noó nì sasá'an ñayuu ñoó? ¹¹ ¿Á k̄o kandaā īi vá ini ndo ñā k̄o ní ka'ān ta'on vei sa'a pan? Ch̄i ñā nì ka'in xí'ín ndó kíān dándáki ñā kánian kandaā ndo mií ndó noó ñā dākuit̄a t̄achí pan, ñā kéchóon t̄a fariseo xí'ín t̄a saduceo.

¹² Dá ví nì kandaā ini ra ñā k̄o ní ka'ān nā sa'á ñā kánian kandaā ra mií rá noó ñā dākuit̄a t̄achí ndisa pan. Ch̄i di'a nì ka'ān nā ñā kandaā ra mií rá noó to'on dāna'a t̄a fariseo xí'ín t̄a saduceo.

Di'a nì kuu tá nì kaa Pedro ñā Jesús kúu Cristo, nā dákaki ñáá

¹³ Tá nì saā Jesús chí ñoo Cesarea Filipo, dá nì ndato'ón ná t̄a xionoo xí'ín ná, ta kaá nā xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, nā nì nduu t̄a ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoó?

¹⁴ Dá nì kaa t̄a xionoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ñā kúu ní Juan, na sa dākodó ndúta ñayuu. Ta dao k̄a na kaá ñā kúu ní profeta Elías. Ta dao k̄a nā kaá ñā kúu ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ñā kúu ní iin k̄a profeta.

¹⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

¹⁶ Dá nì kaa Simón Pedro:

—Míi ní kúu Cristo, nā dákaki ñáá. Ta mií ní kúu de'e Ndios t̄aki.

¹⁷ Dá nì kaa nā xí'ín Pedro:

—Ndiká'án ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá ch̄i o duú ñayuu ní dátoon ñaxintónon, dá

nákonon yu'u. Di'a tatáí Ndios, nā ió induú vá, nì dátoon nooon. ¹⁸ Ta ká'ān ta'ani yu'u xí'ón viti ñā kanani yo'ó Pedro, ñā kóni kaa yuu, ta satá yuu yo'ó ko'in kava'i ve'e ño'i, nā kúu kuendá, ta o kándéé ta'on ñā kúu yáí ndji dānaá ñááán. ¹⁹ Ta noo ndá'a miíon nak'i'o yu'u nda'á k̄a, dá ka'āndon choon noó ñayuu ño'o t̄ixi ndá'a Ndios. Ch̄i tá ná ka'āndon choon noó ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá nā.

²⁰ Dá nì sa'anda nā choon noó t̄a xionoo xí'ín ná ñā ná dá'a ni ka'ān ra xí'ín ní iin tó'ón ñayuu ñā mií ná kúu Jesús, nā kúu Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ndi ndo'no na, dá kuu nā.

²¹ Ndā daá nì kasá'a ná kásto'on na xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ñā miān ko'on nā ñoo Jerusalén, dá ndo'no naní níó ná kee t̄a sá'ano xí'ín t̄a duti sakua'a, xí'ín t̄a dāna'a ley Moisés, ta kuu nā. Ndi'i, dá nataki nā t̄ixi kuu oní. ²² Dá nì taó xoo ñáá Pedro. Dá nì kasá'a rá dānān ñáá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, o kóno ta'on Ndios ñā ndo'no ní díon. ¡Ni iin kuu o ndo'no ní díon!

²³ Dá nì nandio koo Jesús nì sa nde'é ná Pedro. Dá nì kaa nā xí'ín rá:

—¡Kua'ān uxoo noó, ch̄i kééon táto'on kée ñā u'u! Yo'ó kúu ra kétéin noó, ch̄i k̄o nákani inon sa'a ñā kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on kí'o nákani ini t̄a va.

²⁴ Dá nì kaa nā xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'ān kanoo xí'ín yu'u, dá kíān kánian dānkoo ndó ñā kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ñā kíān ió ndó kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ²⁵ Ch̄i ndi ndáa nā kóni dákaki na mií ná ñayuu yo'ó, noón di'a kúu nā kuu. Tído ndi ndáa nā xí'o mií ñā kuu nā sa'a yu'u, noón di'a kúu nā n̄i'í ñā kataki nā. ²⁶ Dá ch̄i, ¿ndí kíān va'á n̄i'í ñayuu tá ná kandéé ná ni'í ná ndidaá ñā kúik̄a ió ñayuu yo'ó, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndí kíān kúu ñā'a ndáya'i cháá k̄a tá o duú ñā ni'í ná ñā kataki chíchi ná, ká'ān ndó? ²⁷ Dá ch̄i iin kuu, dá nandio koo nā nì nduu t̄a ñayuu yó'o kasaa nā, ta ndato naye'e ndaa na táto'on kí'o náye'e tatá nā, ta nandio koo na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'i na iin rá iin ñayuu táto'on kí'o kaa choon n̄i'í kee na. ²⁸ Miān ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā ió dao ndo'ó, nā ndíta yo'ó, o kúu ta'on ndó ndā ná koni ndo nā nì nduu t̄a ñayuu yo'ó tá koo na kii na dándáki na —kaá Jesús.

17

Di'a nì kuu tá nì naye'e ndaa ñi'í Jesús xí'ín dá'on ná

¹ Tá nì ya'a iñg kuu, dá nì kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín ñani ra, t̄a naní Juan kua'ān nā diñi iin yúku djikó. ² Ta ñoo

nj ñaḍaon na táto'on kǐ'o káa na noḡ rá. Kúú nj naye'e ndaa oon ví noḡ ná táto'on yé'ē ndindii. Ta nj ndukuxí kachj dá'gn ná táto'on kǐ'o ndato tógn ñó'o. ³ Ta kúú iin kuití vá nj na'a noḡ Moisés xí'in Elías, ta ndita na ndátó'ón ná xí'in Jesús. ⁴ Dá nj kaa Pedro xí'in Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu yó'o, tatá. Tá kónj ní, dá ná kava'a ndu onj tiya'ó. Lian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías —kaá rá.

⁵ Ta xían nani ká'an ij Pedro xí'in ná, kúú nj ñaxino iin vikó ndato yé'ē. Ta kúú nj ḍadá'í ñaá. Ta kúú tein vikó ñoó nj sejdó'o ra nj ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e manj yu'u, ta náta'an inij xiníj xí. Kueidó'o ndó to'on ká'an xj —kaá ná.

⁶ Tá nj seidó'o ta xionoo xí'in ná ñoó to'on nj ka'an Ndios, dá nj sa kuíta xití rá, ta nj xingo taan ra nda nõõ'o, ta nj yu'ú nda'o ra. ⁷ Dá nj ñatuu yati Jesús noḡ ndéi ra, dá nj kani ndá'a ná sata rá, dá nj kaa na xí'in rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ni yu'ú ndo.

⁸ Dá tá nj ndane'e noḡ rá, kúú sa kqó ká va taq ñoó ndita xí'in Jesús. Ndadá iin tó'ón mií vá ná iin noḡ rá.

⁹ Ta noḡ konoo Jesús kua'an na ndjka yúku ñoó xí'in taq ñoó, dá nj sa'anda na choon noḡ rá, ta kaá ná:

—Ná dá'a ni nakani ndó xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'a ña nj na'a Ndios noḡ ndo nda ná kasandaá kuḡ natakí na nj nduu taq ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá nj ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an taq dána'a ley Moisés ña dinñó'ó ká kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dáka'ki ñaá?

¹¹ Dá nj kaa Jesús xí'in rá:

—Ndaa va ká'an ra ña dinñó'ó ká kánian kii Elías ndeyikó na ndidaa ña'a. ¹² Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña sa nj kixi va Elías, ta kó ní nákoní ta'on ñaá rá, chj nj kee ra xí'in ná táto'on kǐ'o nj ka'an mií rá. Ta dión ta'ani ko'on ra kee ra xí'in na nj nduu taq ñayuu yó'o —kaá ná.

¹³ Dá nj kandaq ini ta xionoo xí'in ná ñoó ña ká'an na sa'a Juan, na sa ḍakódo ndúta ñayuu.

Di'a nj kee Jesús nj nduv'a na iin tayii nákaq espíritu kini

¹⁴ Tá nj ñaxino na noḡ ndéi ñayuu kuá'a ñoó, dá nj ñatuu yati ñaá iin taq, dá nj sa ku'in xití rá noḡ Jesús, dá nj kaa ra xí'in ná:

¹⁵ —Tatá, ku'u ini ní sa'a de'e ló'j, dá chj ndó'o xi kue'e xí'j yí'j, ta ndó'o nda'o ní'o xí, chj kánkao nda'o xi noḡ kéj ñó'o, xí'in noḡ ñó'o ta'kuji kée kue'e ndó'o xi. ¹⁶ Ta ndákai xj nj kašajj noḡ taq xionoo xí'in ní, dá nduva'a ñaá rá, tído kó ní kándeé ta'on ra —kaá rá.

¹⁷ Dá nj kaa Jesús:

—jNandeé ká vijan ñayuu kó kándisa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ká vi kooi xí'in ndó? Ta, ¿ndidaa ká vi kǐ'o ndéé inij sa'a ndó? Kane'e ndó tayii xaan nakíj ndo —kaá ná.

¹⁸ Dá nj sa'anda Jesús choon noḡ espíritu kini nákaq ini xj. Dá nj ketaan kua'an. Ta kúú iin ndéé vá nj nduva'a xi mií hora daá ñó'o.

¹⁹ Dá nj ñatuu yati ta xionoo xí'in ná noḡ ná, dá nj ndato'ón xoo ñaá rá:

—¿Ndiva'a kó ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoó?

²⁰ Dá nj kaa Jesús xí'in rá:

—Chj cháá vá nj kándeé ini ndo ña nduva'a xi kee Ndios. Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña va'ará lú'u kándeé ini ndo Ndios táto'on kǐ'o leé ndíkí mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'in yúku iin káa: “Kua'an ná kuiion chí káa”; ta kúú dión vá kakuuan. Ta kúú ni iin ña'a o kákuu ña kuá'chj noḡ ndo. ²¹ Tído o kándeé ta'on ndó taó ndo espíritu kini, ña kée dión, tá ná o káka ndo ña manj noḡ Ndios, ta xían nani o káne'e ij ndo —kaá ná.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

²² Ta nani ndéi na kuendá Galilea, dá nj kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná:

—Ko'on iin taq nakí'o ra na nj nduu taq ñayuu yó'o noḡ ndá'a ta xiní u'u ñaá, ²³ dá ka'áni ñaá rá. Tído tíxi kuḡ ónj, ta kúú natakí va na —kaá ná.

Ta kúú nj kunda'í nda'o ini ra sa'a ña nj ka'an na dión.

Di'a nj kuu tá nj xí'o Jesús di'ón sa'a ve'e ño'o ká'ano

²⁴ Tá nj saq na ñoó Capernaum, dá nj ñatuu yati dao taq kí'in ya'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noḡ jó Pedro, dá nj ndato'ón ñaá rá:

—¿Á kó xí'o ta'on maestro ní di'ón sa'a ve'e ño'o?

²⁵ Dá nj kaa Pedro:

—Jaan, xí'o naan.

Tá nj ndu'u Pedro ve'e, ta kúú yachj va nj ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi ká'an yó'o, Simón? ¿Nda noḡ kí'in ya'i ta né'e choon ñayuu yó'o sa'a ñó'o? ¿Á noḡ na ñoó mií rá, o noḡ na ñoó tukú dándáki rá?

²⁶ Dá nj kaa Pedro:

—Noḡ na ñoó tukú vá kí'in ya'i ra.

Dá nj kaa Jesús:

—Jaan, chj na ñoó ra, kó káni ta'an vaan chiyá'i na. ²⁷ Tído ná dá'a ni dár'u'u yo rá. Kua'an yú'u taño'o, ta tiión tñyaká, ta kirí mií noḡ nj tiión, ta nandiká yú'u rj. Ta ñoó nanj'on iin di'ón kaq. Ta káne'ón ña kisón, dá kí'ón ña noḡ rá sa'a yú'u xí'in sa'a miíón —kaá ná.

18

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kúu na ndáya'i cháá ká noo Ndios

¹Ta tiempo daá ñóó ni natuu yati ta xionoo xí'ín Jesús noo ió na, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúu na ndáya'i cháá ká tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios?

²Dá ni kana Jesús iin tayii ló'ó iin ñóó ni saa xi noo ná. Dá ni chikani ñaa ná tein taa xionoo xí'ín ná ñóó. ³Dá ni kaa na:

—Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó tátó'on kí'o kúu takuáli, dá kían ni iin kuu o komi ndo ndu'u ndó tixi ndá'a Ndios. ⁴Chí ndi ndaa na kénóo mií tátó'on kí'o kúu takuáli, noón vá kúu na ndáya'i cháá ká tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ⁵Ta ndi ndaa miío ñayuu ná natiin va'a iin takuáli ta káa tátó'on kí'o káa tayii yó'o sa'a ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían keei kuendá ña mií vái ni natiiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao ka ñayuu ña ya'a na kee na kuachi

⁶Ta ndi ndaa mií ñayuu kándéé dáka'an kue'é takuáli kándisa yu'u ña ya'a xi kee xi kuachi, noón kúu na va'a cháá ká ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dákeeta ñaa ná nda maá ini taño'o. ⁷¿Nda'í kúu ví ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chí kuá'a nda'í ña'a dáka'an ñaa, dá ya'a na kee na ña kini! Ta daá kuití vejí ña dáka'an ñaa ña kee na kuachi. Tido jnda'í cháá ká ví ndo'o na dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

⁸Sa'a'á ñoo tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo o sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan, ta dákana ndoan. Chí va'a cháá ká ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo o xí'ín iin xoo sa'a ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduu ndá'a ndo o ndi nduu sa'a ndo kaño'o ndó indayá noo kéjí ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o. ⁹Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan, ta dákana ndoan. Chí va'a cháá ká ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduúan kaño'o ndó indayá noo kéjí ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin léko ni ndaño'ó

¹⁰O sa káño'ó ndó ni iin tó'on takuáli yó'o, chí miián ndaa ká'ín xí'ín ndó ña daá ndita va ángel ndáka ñaa náki'o na kuendá sa'a xi noo tatái, na ió induú, ¹¹chí ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o nandukú ná ñayuu ni kana xoo noo Ndios, dá dáka'í ñaa ná.

¹²¿Ndi kée iin taa ndáka iin ciento léko tá ni ndaño'ó iin ri, ká'án ndó? ¿A ko dánkoo ta'on ra komi diko sa'on komi ka ríón, dá kí'in ra ko'on ra yúku nandukú rá kirí ni ndaño'ó ñoo? ¹³Dá tá ni nani'í rá ri, ná ka'an

ndaají xí'ín ndó ña kádijí cháá ká ini ra sa'a kiríóón o duú sa'a komi diko sa'on komi kirí ko ní ndaño'ó ñoo. ¹⁴Ta dión ta'ani ko kóni ta'on tatá yo Ndios, na ió induú, ña ndaño'ó iin káa takuáli yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian ku'u ká'ano ini yo sa'a sátá'an yo

¹⁵Ta tá ni ya'a iin káa ñani ndo ni kee na iin kuachi noo ndo, kua'an ndo danaaní ndó na noo ko iin ndéi. Tá ni nakoni na kuachi na, dá kían nandei va'a tuku ndó. ¹⁶Tido tá ko kóni na nakoni na kuachi ni kee na, dá kían kua'an ndo kuaka ndó iin o uu ka ñayuu, dá chí kaá ley ña uu o oni taa xínño'ó kí'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían keyíko choon. ¹⁷Tido tá ko ní kékuendá na ñayuu ndáka ndó ni sa'an ndo, dá kían nakí'o ndó kuendá noo ndidaa na kándisa xí'ín ndó sa'a kuachi ni kee na. Tá ni noo na kándisa ñoo ko ní xí'in na nakoni na kuachi na, dá kían ná kandoo na kakuu na iin na ko ná'a Ndios, o iin na kí'in ya'í sa'a ñó'o noo ndo.

¹⁸Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña tá ná kadi ndo dao choon noo ñayuu ñayuu yó'o, kuiin va Ndios xí'ín ndó nda induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao ka na ñayuu yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'ín ndó nda induú. ¹⁹Ta nándio koo tukui ká'ín xí'ín ndó ña tá náki'in tá'an uu ndo, ta iin noo ni nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndaa mií vá ña'a, dá kían tatái Ndios, na ió induú, kí'o na ña noo ndo. ²⁰Dá chí noo náta ka uu o oni ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í na ñoo ióí.

²¹Dá ni natuu yati Pedro noo ná, dá ni kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaa ta'ándá kánian ku'u ká'ano ini sa'a ñani tá yá'a na noo? ¿Á nda usá ví ta'ándá?

²²Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—O duú usa oon ni ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nandio kooon ku'u ká'ano inon sa'a ná oni diko uxí ta'ándá. Ta keeón dión usá ta'ándá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uu taa táj noo iin rey

²³Kí'o dándáki Ndios ñayuu ná kían tátó'on kí'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'ín ta kéchóon noo rá. ²⁴Iin kuu, dá ni kasá'a rá ndékuendá ra xí'ín ra táj noo rá. Kúu ni kana ra iin taa táj uxí mil dí'on plata noo rá ni saa ra. ²⁵Ta ko ní kándéé ta'on ra chiyá'í ra dí'on táj ra. Sa'a'á ñoo ni sa'anda rey ñoo choon ña ná díko rá mií rá xí'ín ñadi'í ra, xí'ín de'e ra, xí'ín ndidaa ña va'a ió noo rá, dá ná naa ña táj ra. ²⁶Dá ni sa kuíin xítí ta kéchóon ñoo, dá ni kasá'a rá sei nda'í ra noo rey ñoo, ta kaá ra: “Tatá, kandati tóo ní yu'u, dá ná chiyá'í ndi'ii ña távj noo ní.” ²⁷Dá ni ku'u ini rey ñoo sa'a rá. Ta kúu ni dayáa ñaa rá, dá ni xí'o ká'ano ini ra sa'a dí'on táj taa ñoo noo rá.

28 Tído tá nì yaa tà ñoo kua'an ra, ta kúú ñoo nì ñakí'in tá'an ra xí'in iin ka tà kéchóon dáó xí'in rá, ta táj taa yó'o iin ciento dijón plata noq mií rá. Dá nì tiin ñaa rá, dá nì kasá'a dákuá'áno ñaa rá, dá kaá ra: "Chiyá'i kíj ña távon noqí." 29 Dá nì sa kuúin xijí ta'ani taa kéchóon dáó xí'in rá ñoo, nì kasá'a seí nda'í ra noq rá, ta kaá ra: "Kandati too ní yu'u, dá ná chiyá'i ndi'ii ña távi noq ní." 30 Tído kò ní xíin ta'on ra kandati too ñaa rá. Di'a nì sa'an ra nì saki ra choon sa'a ra táj noq rá, dá nì chikáa ñaa rá ve'e ka nda ná chiyá'i ndi'i ra ña táj ra noq rá. 31 Tá nì xini dao ka tà kéchóon dáó xí'in rá ña dión nì kee ra, kúú nì tar'u'u nda'o ini ra. Dá nì sa'an ra nì ñakani ndi'i ra xí'in rey ñoo sa'a ndidaa ña nì kuu. 32 Dá nì kana rey ñoo taa nì kee dión. Dá nì kaa ra xí'in rá: "Tá kéchóon kini nda'o kúú yó'ó. Dión ví kua'a dijón táj yó'ó noqí, tído nì xí'o ká'ano va inij sa'on, dá chí nì seí nda'ávóon noqí. 33 Ta, ¿ndiva'a kò ní xí'o ká'ano inon sa'a tá kéchóon dáó xí'ón táto'on kí'o nì xí'o ká'ano ini yu'u sa'on?", kaá rey. 34 Ta nì xido nda'o ini rey ñoo. Sa'a ñoo nì ñakí'o ñaa rá noq nda'a soldado ña dándó'o ra níó rá nda ná chiyá'i ndi'i ra dijón táj ra. 35 Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, na ío induú, xí'in iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a nì dánkoo iin taa ñadi'í ra

1 Tá nì ndi'í nì ka'an Jesús to'on yó'o, dá nì keta na kuenda Galilea kua'an na kuenda Judea nda iin ka xoo yuta Jordán. 2 Ta kúú kua'a nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an na, ta ñoo nì ndu'va'a na ndidaa na kú'u.

3 Dá nì natuu yati dao tá fariseo noq iin Jesús, dá nì ka'an rá dátuu ñaa rá, dá nì ndato'on ñaa rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í ra sa'a ndi ndaa mií vá ña'a?

4 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á kò óon ta'on ka'i ndó ña na nì kava'a ñayuu yó'o nda mií sa'a, "noón kúú na nì kava'a iin taa xí'in iin ña'a?" 5 Dá nì kaa na: "Kánian dánkoo taa tatá ra xí'in naná ra, dá nakí'in tá'an ra xí'in ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá." 6 Ta kò kúú ka na uu, ndadá iin tó'ón vá kúú ná. Ta mií Ndios kúú na nì daki'in tá'an ñaa, sa'a ñoo nì iin tó'ón ñayuu kò kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

7 Dá nì kaa ra xí'in rá:

—Tá kí'o dión kían, ta ¿ndiva'a nì sonó Moisés ña kuu va kí'o iin taa iin tuti noq ñadi'í ra ña ká'gn ña kónj ra ka'anda tá'an ra xí'an, ndi'í daá, dá kuu va dánkoo ñaa rá? —kaá ra.

8 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Sa'a ña káxi nda'o níno ndo, sa'a ñoo nì sonó Moisés ña kuu ka'anda tá'an iin taa xí'in ñadi'í ra. Tído nda mií sa'a ñayuu yó'o kò ní kaá ta'on Ndios ña dión kee ra. 9 Sa'a ñoo ká'gn yu'u ña nda mií vá taa nì dánkoo ñadi'í ra, xí'an nani kò kían kuachi ña nì natuuán xí'in iin ka taa, ta nì tandá'a rá xí'in iin ka ña'a, dá kían roón kúú ra yá'a kée kuachi xí'in ña'a ñoo noq Ndios. Ta ndi ndaa mií vá taa ná tanda'a xí'in ña'a nì kandoo ñoo, roón ta'ani kúú ra yá'a kée kuachi xí'in ña'a ñoo noq Ndios.

10 Dá nì kaa taa xionoo xí'in ná:

—Tá dión ndó'o taa xí'in ñadi'í ra, dá kían va'a kaan ná dá'a ni tanda'a yo.

11 Dá nì kaa na xí'in rá:

—O duú ndidaa taa kándia kee dión, sa'va'a ra nì nì'í tá'j noq Ndios vá kúú ra kandeé ini kee dión. 12 Dá chí dao taa kúú ra kándéé ini ndéi mií, dá chí kí'o dión kúú rá nda nì kaki ra. Ta dao ka ra kándéé ini ndéi mií, dá chí dao taa nì ndatá ñaa, dá ná dá'a ni katoó ra na ña'a. Ta dao ka ra kándéé ini ndéi mií, dá chí kándadi ra na ña'a, chí kónj ra ña ndu'u cháa ka ñayuu tixi nda'a Ndios. Tá xí'o ndéé ini ndo kandeé mií ndó, dá kían kee ndó dión —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì natiiin va'a Jesús takuáli

13 Ta nì ndi'í, dá ndáka ñayuu dao takuáli vei na noq Jesús, dá ná chinóo na nda'a ná diñj xí, dá ná kaka na ña manj noq Ndios sa'a xí. Tído nì kasá'a taa xionoo xí'in Jesús dánani ra ñayuu ñoo sa'a ña kée na dión.

14 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Konó ndó noq takuáli xaan ná kii xi noq yu'u. Ná dá'a ni chituu ndó xí, dá chí ñayuu kándéé ini tatá Ndios táto'on kándéé ini takuáli xaan tatá xí, noón kúú na ño'o tixi nda'a Ndios —kaá na.

15 Dá nì chinóo na nda'a ná diñj iin rá iin xi. Dá nì xiká na ña manj noq Ndios sa'a xí. Tá nì ndi'í, dá nì kee na kua'an na.

Di'a nì ka'gn Jesús xí'in iin taa kuiká

16 Kúú nì natuu yati iin taa noq iin Jesús, dá nì kaa ra xí'in ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndi kían kánian kee, dá nì'í ña kataki chíchíí?

17 Dá nì kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ká'gn yó'ó ña kúú yu'u iin na va'a? Ta nì iin tó'ón ñayuu kò kúú na va'a. Iin tó'ón diñj Ndios vá kúú na va'a. Tído, tá kónon nì'on ña kataki chíchón, dá kían kánian keeón choon sa'ándá Ndios.

18 Dá nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndi ndaa choon kánian keeí?

Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—O sa ka'ánóon ndji, ta o sa kéeón kuachi xí'in iin ña'a kò kúú ñadi'óon, ta o sa kí'in kuí'ínón, ta o sa kava'ón ña to'on ka'on, 19 ta koo ña'ñó'o noq tatón xí'in noq nanón, ta

ku'u inon sa'á ñayuu xi'ón tát'ón ndó'ón xi'ín miíon.

²⁰ Dá nì kaa taa ñoo:

—Nda ló'ò vei nì kasá'á seídó'lí ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin ka ña'a kómanj keei?

²¹ Dá nì kaa Jesús xi'ín rá:

—Tá kónon kakuúon iin taa ndaa noo Ndios, kua'an ñikó ndí'ón ña'a ió noqon, ta dasóon dj'ón ñoo noq na kúnda'i, dá kían koo kuikón chí induú, dá kían kison kanooón xi'ín yu'u.

²² Tá nì seíd'o' ra ña dión nì kaa Jesús, ta kúnda'i nda'o nì kuu ini ra nì ñandió koo ra kua'an ra, chí tá kujká nda'o kúú rá.

²³ Dá nì kaa Jesús xi'ín taa xionoo xi'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xi'ín ndó ña kuáchí nda'o kían, dá ndu'u ñayuu kujká tixi ndá'a Ndios. ²⁴ Ta ñandió koo tukui ka'in xi'ín ndó ña kaon cháá ka chika'anda iin camello yáí iin ión tukú o duú ka ña ndu'u iin na kujká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁵ Tá nì seídó'o taa xionoo xi'ín ná to'on yó'o, kúú nì naá nda'o ini ra. Dá nì ndat'o'ón rá Jesús:

—¿Nda yoo nì'í ña káki na, tá daá?

²⁶ Dá nì ñandió koo Jesús nì sa nde'á ná noq rá, dá nì kaa na xi'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándeé kee dión, tido ndidaá tá'an va ña'a kándeé Ndios kee na.

²⁷ Dá nì kaa Pedro xi'ín ná:

—Ndu'u kúú ra nì ñankoo ndi'i ndidaá kúú ña'a ió noq ndú, ta xionoo ndu xi'ín mií ní, tatá. ¿Ndi kían k'i'o Ndios noq ndú'u, tá daá?

²⁸ Dá nì kaa Jesús xi'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xi'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú ndesaá Ndios ndidaá ña'a, dá kakoo na nì nduu taa ñayuu yó'o noq téj noq dándáki na noq ndato téi ñaye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, na sa xionoo xi'ín yu'u, nandei ta'ani ndó noq ndin uxí uu téj ndita ñoo, dá keyíko ndo sa'á ñayuu nì kii tein na ve'e ndin uxí uu de'e ta Israel. ²⁹ Ta ndi ndaa miíó na nì ñankoo ve'e na, o ñani na, o k'i'o na, o ku'u na, o tatá na o naná na, o ñadi'í na, o de'e na o ñó'o ná sa'a yú'u, na yó'o kúú na nani'í nda iin ciento cháá ka ña'a noq Ndios, ta nì'í ta'ani na ña kataki chíchí ná. ³⁰ Tído kua'á nda'o ñayuu kúú noq ñayuu yó'o, noqon di'a kúú na kakuu noq ndi'í kuii noq Ndios. Ta na kúú noq ndi'í kuii noq ñayuu ñayuu yó'o, noqon di'a kakuu na kuita noq noq Ndios tiempo daá ñoo.

20

Yó'o nákami Jesús sa'a iin taa xiti uva

¹ Tá k'i'o dándáki Ndios ñayuu na kían tát'ón kee iin taa xiti uva, chí na'a nda'o nì kee ra kua'an ra ndukú rá taa kechóon noq uva ra. ² Dá tá nì nì'í ñaá rá, dá nì kandoqo

ndaq ra xi'ín taa kéchóon ñoo ña chiya'i ñaá rá tá kuu. Dá nì tãnda'á ñaá rá kua'an ra noq chóon. ³ Dá nì ñandió koo tuku ra kua'an ra ndukú rá cháá ka taa kechóon noq rá tát'ón ka iin na'a. Dá nì xini ra ndéi oon dao taa noq yá'í ñoo. ⁴ Dá nì kaa ra xi'ín rá: “Kua'an ndo'ó kechóon ndó noq kaa uva yu'u, dá ná chiya'i va'í ndo'ó”, kaá ra xi'ín taa ñoo. Dá nì kee taa ñoo kua'an ra noq chóon. ⁵ Tát'ón dao nduú nì nì'í sato'o uva ñoo cháá ka taa nì kãndía ko'on kechóon noq uva ra. Ta nda ka oní sa'ini nì nì'í rá cháá ka taa kechóon noq uva ra. ⁶ Dá nì kee tuku ra kua'an ra tát'ón ka o'on sa'ini, ta nì nì'í tuku ra dao ka taa ndéi oon. Dá nì kaa ra xi'ín rá: “¿Ndiva'a ndéi oon ndó iin ní kuu viti?” ⁷ Dá nì kaa taa ñoo: “Dá chí ko iin ta'on xi'o choon kee ndu'u.” Dá nì kaa sato'o uva ñoo xi'ín rá: “Kua'an ndo noq kaa uva'í kechóon ndó, dá ná chiya'i va'í ndo.” ⁸ Tá nì kuaá, dá nì kaa sato'o uva ñoo xi'ín tá dándáki ve'e ra: “Nditúti yó'ó ta kéchóon kaa, dá chiya'ávón ra iin ní kuu. Ta din'ño'ó ka chiya'ávón taa nì kasáa noq ndí'í, dá chiya'ávón taa nì kasáa mií noq.” ⁹ Dá nì kasáa taa nì kasá'á kéchóon tát'ón ka o'on sa'ini ñoo, ta kúú iin ní va kuu nì chiya'i ñaá rá. ¹⁰ Tá nda noq ndí'í, dá nì kasáa taa nì ku'u nda na'a ñoo. Dá nì ka'an rá ña chiya'i ñaá rá cháá ka. Tído nì chiya'i ta'ani ñaá rá iin ní kuu vá. ¹¹ Dá tá nì nì'í rá ya'í ra, dá nì kasá'á rá ka'an kuáchí ra noq sato'o ñoo, ¹² ta kaá ra: “Tá'an taa nì kasáa nda noq ndí'í ñoo, iin tó'ón va hora nì kechóon ra, tido, iin nóó vá nì kana ya'í ndu'u xi'ín rá, va'ará nì ku'u ndu nda na'a, ta nì ndo'o nda'o ndu, ta nì kej ndu nì kee ká'aní iin ní ndii yaká.” ¹³ Dá nì kaa sato'o ñoo xi'ín iin taa ñoo: “Amigo, ko ní ya'a ta'on yu'u noqon, dá chí nì chiya'li yó'ó iin ní kuu tát'ón k'i'o nì kandoqo yó. ¹⁴ Sa'a ñoo, ki'ín dj'ón ña kánian nì'on, ta kua'an só'on. Chí nì chíkaa ini'í ña chiya'i ta nì kasáa noq ndí'í yó'o tát'ón k'i'o nì chiya'li yó'ó. ¹⁵ ¿Á ko ná'á ta'an voón ña ió va ichi yu'u keei ña ká'an mií xi'ín dj'óin? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ña kúú yu'u iin ta va'a ini, ndani?” ¹⁶ Dá chí ñayuu kúú noq ñayuu yó'o, noqon di'a kúú na kakuu noq ndí'í kuii noq Ndios. Ta na kúú noq ndí'í kuii noq ñayuu ñayuu yó'o, noqon di'a kakuu na naku'ita noq noq Ndios. Dá chí kua'á nda'o ñayuu nì nakana Ndios, tido cháá vá ná natiin ña káki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

¹⁷ Ta noq kókaa Jesús kua'an na ichi kua'an ñoo Jerusalén, dá nì taó xoo na ndin uxí uu taa xionoo xi'ín ná tein ñayuu ñoo, dá nì kaa na xi'ín rá:

¹⁸ —Viti kían kókaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ñoo ko'on iin taa nak'i'o ra na nì nduu taa ñayuu yó'o noq ndá'a tá duti

sakua'a, xi'in noo nda'a ta dana'a ley. Da kandoo ra na kaniaan kuu na, ¹⁹ da naki'o naa ra noo nda'a ta tukú. Da kediki ndaa naa ra, ta kani naa ra, ta chirkaa naa ra ndika iin cruz. Tido tixi kuu oni, kuu nataka va na —kaá Jesús ka'an na sa'a mií ná.

Di'a ni kuu ta ni xika Juan xi'in Jacobo iin na mani noo Jesús

²⁰ Da ni natuu yati nadi'i Zebedeo xi'in ndi nduu de'an noo Jesús. Da ni sa kuin xitán noo ná. Da ni ka'an xi'in ná naa naa kee na iin naa mani xi'an.

²¹ Da ni ndat'o'n naa Jesús:
—¿Ndi kían kónon kee xi'on?

Da ni kaaan xi'in ná:

—Konó ní naa na kandeí ndi nduu de'i yó'o noo koo ní dándáki ní. Iin xi ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka xi ná koo xoo íti ní.

²² Da ni kaa na:

—Kó ná'a ta'on ndo'ó ndi kían xika ndo. ¿Á ío ndo na ko'o ndó kirá ova ko'ó yu'u? ¿Á ío ndo naa kodo nduta ndo tato'on ki'o kodo nduta yu'u xi'in naa ndo'i?

Da ni kaa ra xi'in ná:

—Ío va ndu'u na ndo'o ndu dión.

²³ Da ni kaa Jesús xi'in rá:

—Miian ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo nduta ta'ani ndó xi'in naa ndo'o nani ndó tato'on ki'o ndo'o yu'u. Tido naa kandeí ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duu choon sa'anda yu'u kían. Chi noo kuu noo ni kenduu tatai Ndios kandeí naayuu ni kaxi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá ni seido'o uxi ka taa xionoo xi'in Jesús na ni xika ndi nduu ra kuu nani noo noo ná, da ni karyii rá xi'in rá. ²⁵ Da ni kana Jesús ndidaa rá, da ni kaa na xi'in rá:

—Sa ná'a vá ndó tato'on ki'o kée ta né'e choon dándáki ra noo no'o naayú yó'o, chi kéndusa ra xi'in naayuu kueidó'o naa ná. Ta ra né'e choon ná'ano sa'anda ra choon noo naayuu no'o tixi nda'a rá. ²⁶ Tido ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chi ndi ndaa ndo'ó katoó kakuu iin taa ndaya'i tein mií ndó, da kían kánian koni kuáchi di'a ndó noo dao ka ndo. ²⁷ Ta ndi ndaa ndo'ó katoó kakuu noo tein mií ndó, da kían kánian koni kuáchi di'a ndó noo dao ka ndo, ²⁸ ta kee ndó tato'on kée na ni nduu taa naayú yó'o, chi ko ní kasaq na, da koni kuáchi naayuu noo ná. Di'a ni kasaq na koni kuáchi di'a na, ta naki'o na mií ná kuu na, da dítá ná ndidaa naayuu tixi nda'a na kánian ndo'o na sa'a kuáchi kée na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, da ni nduva'a Jesús uu taa ko tuu noo

²⁹ Da ni keta Jesús noo nani Jericó kua'an na xi'in taa xionoo xi'in na. Ta kuá'a nda'o naayuu tákuei naa kua'an na. ³⁰ Ta yu'u íchi noo kua'an na noo ndéi uu taa ko tuu noo.

Tá ni seido'o ra na naa yá'a Jesús kua'an na íchi noo, da ni kasa'a káyu'u rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³¹ Ta dánani naa naayuu noo, da ná kandeí tádjí rá. Tido kuu vi'i ka vi ndúndéé rá káyu'u rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³² Da ni sa tuu too Jesús, da ni kana naa ná, da ni kaa na xi'in rá:

—¿Ndi kían kóni ndo kee xi'in ndó?

³³ Da ni kaa ra:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

³⁴ Da ni ku'u ini Jesús sa'a rá. Da ni kaka'on nda'a ná noo rá. Kuu vití'on vá ni natuuan. Ta kuu ni kee ra tákuei ra Jesús kua'an ra.

21

Di'a ni kuu, da ni ku'u Jesús noo ká'ano Jerusalén

¹ Kuu ni kuyati na noo Jerusalén, chi ni kasanda na noo nani Betfagé, na nákaa yati yuku nani Olivos. Da ni sa'anda Jesús choon noo uu taa xionoo xi'in ná, ² ta kaá na xi'in rá:

—Kua'an ndo noo lo'o nákaa chí noo kaa.

Ta noo nani'j ndo noo ndíko xi'in burro di'i xi'in de'e rí. Ta ndaxi ndó rí, da kandaka ndó rí kii ndó. ³ Tá ndaa na ndato'on naa: “¿Ndíva'a ndaxi ndó rí?”, da kaa ndo xi'in ná. “Da chi xinnó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, da ná tanda'a ná ndu kii ndu nandaka ndu rí”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión ni kuu, da ni xinkoo noo ni ka'an profeta, chi di'a ni taa na:

⁵ Ka'an ndo xi'in na ndéi noo Sión,

“Kaa vei rey ndo,

ta nda'i nda'o ío ini na, ta kánoo na sata iin burro vei na,

chi sata iin burro lo'o, de'e kirí xío naa vee, kánoo na vei na.”

⁶ Da ni kee uu taa xionoo xi'in ná noo kua'an ra. Ta ni kee ra tato'on ni sa'anda na choon noo rá, ⁷ chi ndaka ra burro di'i noo xi'in de'e rí ni kasaq ra. Da ni chikodó rá kotó ra sata rí. Da ni kaa Jesús kánoo na kua'an na.

⁸ Da ni kasa'a kua'a nda'o naayuu chindei na kotó na íchi noo vei Jesús, ta dao ka na ni sa'anda nda'a yito, ta ni chindei naan íchi noo ya'a na noo. ⁹ Ta ndidaa naayuu xío noo kua'an noo Jesús xi'in naayuu tákuei vei chí sata káyu'u ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David naa'ó'! ¡Na ká'ano kuu na vei xi'in choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios naa'ó'ó nda noo ío na noo dikó —kaá naayuu noo.

¹⁰ Da tá ni ku'u na noo Jerusalén, kuu ni naa nda'o ini na noo noo, ta ndato'on tá'an na:

—¿Nda yoo kuu taa kaa?

11 Dá nì kaa ñayuu kua'ʼan xí'ín ná ñoó:
—Ná yó'o kúú Jesús, ná kúú profeta nì kaa Ndios kasaa, ná nì kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá ná.

Di'a nì kuu tá nì taó Jesús tá díkó xí'ín tá xín ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

12 Dá tá nì ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá nì taó ndí'i na tá díkó xí'ín tá xín kua'ʼan rā sata vé'e. Ta nì ñakuéi na mesa noo ndéi taa nádaon dijón. Ta nì sata ni'ini na téj noo ndéi tá díkó paloma. 13 Dá kaá ná xí'ín rá:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “Ve'e yu'u kúú ve'e noo kánian nataka ñayuu kua'ʼan ná xí'ín.” Tído ndo'ó kúú ná ndéi kéean táto'on iin káo tá kuji'íná —kaá ná.

14 Dá nì kasáa ná kó túu noo xí'ín ná kó kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñoó. Dá nì nduyva'a ñaa Jesús. 15 Tído nì xido nda'o ini tá duti saku'a'a xí'ín tá dána'a ley tá nì xini rá ndidaa ña ná'ano nì kee na, ta nì seídó'o ra ña xita takuáchi, chí kaá xi: “Ná natiin de'e ná ve'e rey David ñaño'ó.” 16 Dá nì kaa rá xí'ín Jesús:

—¿Á kó seídó'o ta'on ní ndidaa ña ká'an takuáchi káa, ña kó kánian ka'ʼan xi?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xita xi. ¿Á kó oon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti ij Ndios? Chí di'a kaaan:

Ini yú'u takuáchi xí'ín ini yú'u taleé chíchi nì chíkáa ní ña kéká'ano ñaa xí.

17 Dá nì ñankoo ñaa Jesús. Dá nì keta na ñoo ñoo kua'ʼan ná ñoo Betania. Ta ñoo nì sá tuu na sakuáa dáá ñoó.

Di'a nì ndo'o iin taño'ó nì kee Jesús

18 Tá nì tuu noo iin ká kuú, dá nì nandió kó Jesús kua'ʼan ná ñoo Jerusalén. Dá nda'i nì kasá'a kuiko na. 19 Kúú nì xini ná iin iin taño'ó yu'u íchi ñoó. Dá nì natuu yati na nì sá nde'é ná noo rá, tído kó ta'ón tñño'ó iin noo rá. Sava'a nda'a óon va rá iin. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Ni iin kuú ká ná o kóni yo'ó kana kuji'ín nooñ!

Ta kúú mií hora daá vá nì ichi taño'ó ñoó. 20 Tá nì xini taa xionoo xí'ín ná ña dión nì ndo'o rá, ta kúú nì naá vá ini rá, ta kaá rá:

—¿Ndiva'a kaon téi nì ichi taño'ó xaan?

21 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa kuiti ná ka'jin xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndo Ndios, ta kó nákani kuáchi ini ndo, dá kían o duú ña yó'o oon ni kandeé ndó kee ndó xí'ín taño'ó yó'o. Di'a kandeé ndó ka'ʼan ndo di'a xí'ín yúku káa: “iKuxoo, ta kua'ʼan dáketón miíon ini taño'ó!” Ta kúú dión vá koo. 22 Ta ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú nì'j ndisa va ndóan.

Yó'o nì ndato'ón tá fariseo ndá yoo nì xi'o choon noo Jesús

23 Dá tá nì nandió koo tuku Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó, kúú nì natuu yati dao tá duti saku'a'a xí'ín dao tá sá'ano noo nákaa ná dána'a ná noo ñayuu. Dá nì ndato'ón ñaa rá: —¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿nda yoo nì xi'o choon noo ní ña kée nían?

24 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá nì kat'i'a ndó nì nandió né'e ndóan, dá kían kaston yu'u xí'ín ndó ndá yoo nì xi'o choon noo, dá kéei ña yó'o. 25 ¿Ndá yoo nì xi'o choon noo Juan ña sá ñakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nì xi'oan o taa? —kaá ná.

Dá nì kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yo ña Ndios nì xi'oan, dá kaa rá xí'a: “¿Ndiva'a kó ní kándisa ndó ña nì ñana'a ra, tá daá?” 26 Tído o kúu ta'on kaa yo ña taa nì xi'o ña, dá chí yu'ú yo ñayuu kuá'a yó'o, dá chí ndidaa vá ná kándisa ña Juan nì sá kuu iin profeta.

27 Dá nì kaa rá xí'ín Jesús:

—Kó ná'a ta'on ndu ndá yoo nì xi'o choon noo Juan.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta nì yu'u o kaston xí'ín ndó ndá yoo nì xi'o choon noo ña kéei ndidaa ña yó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a uu de'e

28 Ta viti nata'í ini ndo ña kó'jin ka'jin xí'ín ndó. Nì sá io iin taa, ta nì sá ndei uu de'e ra. Iin kuú, dá nì natuu yati ra noo de'e ra, ta kúú noo, dá nì kaa rá xí'ín xí: “De'e ló'o, viti kían kua'ʼan yo'ó kechóon noo uva yu'u.” 29 Dá nì kaa xi: “O kó'on ta'oin.” Tído nì ndí'i, dá nì nandikó ini xi. Dá nì kee xi kua'ʼan xi kechóon xi. 30 Dá nì natuu yati taa ñoo noo nákaa iin ká de'e ra, dá nì sa'anda rá choon noo xí ña ná kó'on xi kechóon xi. Dá nì kaa xi xí'ín rá: “Joon, viti'ón dá kó'jin, tatá”, kaá xi. Tído kó ní sa'an ta'on xi. 31 Ta, ¿ndi ndáa takuáchi yó'o nì kee ña kóni tatá xi, ká'an ndo'ó?

Dá nì kaa rá:

—Ta kúú de'e kúú noo ñoó.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'jin xí'ín ndó ña tá kí'ín ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ná ña'a díkó mií, noón kúú ná ío cháa ká tandeé ini ndu'u tíxi ndá'a Ndios o duú ndo'ó. 32 Dá chí nì kii Juan noo ndo'ó nì ñana'a ná iin íchi ndaa, tído kó ní kándisa ta'on ñaa ndó. Tído tá kí'ín ya'i sa'a ñó'o xí'ín ná ña'a díkó mií nì kandisa ñaa ná. Ta va'ará nì xini ndo nì kuu dión, tído kó ní nandikó ta'on ini ndo sa'a kuáchi ndo, ta kó ní sa'an ta'on ndó kandisa ndó ña nì ka'ʼan ná.

Di'a kua'ʼan ña nì nakani Jesús sa'a tá kini kéchóon noo iin taa nì xiti uva

³³ Kueidó'o va'a ndó, ná ko'in dák'in tá'an tukui dao ña'a xí'in to'on dána'j noo ndo. Ni sa io iin taa, ta ni dandée ra yitó uva noñó'o rá. Ta ni chikaa ra korraan. Dá ni kava'a ra noo ko'óni nduta uva ñoo. Ta ni kava'a ra iin ve'e dikó noo kanóo ra kandaa uva ñoo. Dá ni dikó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá ni kee ra kua'an xiká rá. ³⁴ Dá tá ni xinkoo tiempo ña ta'andá uva ñoo, dá ni sa'anda ra choon noo dao mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoo natiin ra uva, kiri kánian ni'j rá. ³⁵ Tído tá ni saá mozo ñoo, dá ni ndakuei ta kéchóon noo uva ñoo ni kani ra iin ra, ta ni sa'áni rá iin ka ra, ta iin ka ra ni chiyúu rá. ³⁶ Dá ni tanda'a tá kúu sato'o uva ñoo kua'a cháá ka mozo ra kua'an ra o duú táto'on kúu tá ni tanda'a rá ta'andá mií noo ñoo. Kúu ni kendava'a tuku taa kéchóon ñoo xí'in rá táto'on ki'o ni kee ra xí'in tá ni sa'an mií noo ñoo. ³⁷ Tá ni ndi'i, dá ni chikaa ini taa kúu sato'o uva ñoo tanda'a rá de'le ra ko'on xi, chi di'a ni ka'an rá: "Ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo xi." ³⁸ Dá ni kee xi kua'an xi. Tído, tá ni xini ñaa táa ñoo, dá ni kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra: "Tá kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'áni yo xi, dá ná kandoo ñó'o yó'o noo yo", kaá ra. ³⁹ Kúu ni tiin ñaa rá, ta ni tao ñaa rá sata korra noo kaa yitó uva ñoo. Ta kúu ñoo ni sa'áni ñaa rá. ⁴⁰ Ta, ¿ndi kían kee taa kúu sato'o uva ñoo xí'in taa kéchóon ñoo viti, ka'an ndó? —kaá na.

⁴¹ Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Kasaá ra, ta dánaa ndi'i ra taa kini ñoo, ta ni o kú'u ini ra sa'a rá. Dá dikó ndodó ra ñó'o rá noo dao ka taa kéchóon, tá'an ra miían ndaa nak'i'o uva kánian ni'j sato'o uva ñoo.

⁴² Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Chi di'a kaáan:

Tá'an yuu ni kaño'ó taa kava'a ve'e, ñoo di'a va ni kasandaá kakuu yuu titó. Díon ni kee sato'o yo Ndios xí'in yuu yó'o, sa'a ñoo iin ña'a ndato nda'o kíán noo yo, kaáan.

⁴³ Sa'a ñoo ká'in xí'in ndó ña ko'on Ndios dítá ná ña maní ni xi'ín na noo ndo ña kaño'o ndó tixi ndá'a ná, ta ko'on na nak'i'o naan noo dao ka ñayuu, na miían ndaa ndisa kee ña kóni na. ⁴⁴ Tá ndi ndaa na ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadi ndi'i na keean —kaá Jesús.

⁴⁵ Tá ni seidó'o ta duti saku'a ñoo xí'in tá fariseo ñoo to'on ni dak'i'in tá'an Jesús ni ka'an na, kúu ni kandaa ini ra ña ni ka'an na sa'a mií rá. ⁴⁶ Sa'a ñoo ni ka'an rá tiin ñaa rá kadi ra ve'e kaa, tído yu'ú ra ñayuu ku'a ñoo, chi nákoní na Jesús ña kúu ná iin profeta.

22

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni kee iin víko tanda'a

¹ Dá ni nandío ko Jesús ni dak'i'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

² —Tátó'on ki'o ni kee iin rey ni kee ra iin víko ká'ano noo tanda'a de'e ra, ki'o díon kée Ndios dándaki na ñayuu na. ³ Dá ni tanda'a rey ñoo tá kéchóon noo rá kua'an ra kuaka ra ñayuu sa ni kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tído ni iin na ko ní xín ta'on saa. ⁴ Dá ni xi'o ra choon noo dao ka tá kéchóon noo rá, ta ni kaa ra xí'in rá: "Kua'an ndo ka'an ndo xí'in ñayuu ñoo ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, chi sa ni sa'áni vái toroj xí'in ndidaa kiri ndi'i ni danda'j. Ta sa ni cho'o vá ri. Ta ka'an ndo xí'in ná ña ná kii na, chi sa io va víko tanda'a", kaá ra. Dá ni kee tá kéchóon ñoo kua'an ra. ⁵ Tído ko ní kékuendá ta'on ñayuu ñoo ña ni ka'an ra xí'in ná. Dao na ni kee kua'an kuti, ta dao ka na kua'an naka'an nda'j, ⁶ ta dao ka na ni ndakuei ni kendava'a xí'in tá kéchóon ñoo, ta ni sa'áni ñaa ná. ⁷ Tá ni ni'j to'on rey ña díon ni kuu, kúu ni karyí nda'o ra. Dá ni tanda'a rá soldado ra ni sa'an ra ni sa'áni ndi'i ra ñayuu kini ñoo, ta ni chihó'o ra ñoo na. ⁸ Dá ni kaa ra xí'in dao ka tá kéchóon noo rá: "Sa io nduu va víko viti, tído ndidaá kúu na ni kanai kii, ndá ko káni ta'an vaan kii na, ndani. ⁹ Kua'an ndo noo náki'in tá'an ichi, ta kana ndó ndi ndaa mií va ñayuu ni xini ndo ná kii na víko tanda'a yó'o", kaá ra. ¹⁰ Dá ni kee tá kéchóon ñoo kua'an ra ndidaa ní ichi. Dá ni dataka ra ndidaa ñayuu ni náki'in tá'an xí'in rá, mií ná kúu ná ñayuu kini, o mií ná kúu ná ñayuu vá'a. Ta díon ni kee ra, dá ni chití ve'e noo io víko tanda'a ñoo.

¹¹ Dá tá ni ku'u rey ñoo ni sa nde'é rá ndidaa na ni kasaa víko ñoo, kúu ni xini ra nákaa iin taa ko ndíxi dá'on ndi na ñó'o víko tanda'a. ¹² Dá ni kaa rey ñoo xí'in rá: "Amigo, ¿ndi ni kuu ni ku'u yo'o yó'o, ta ko tá'on dá'on ndíxi na ñó'o víko tanda'a ndisón?" kaá ra. Ta kúu tádi óon iin taa ñoo. ¹³ Dá ni kaa rey ñoo xí'in taa dánduu ña'a noo io víko ñoo: "Ko'oni ndo sa'a taa yo'o, xí'in ndá'a rá, ta tao ndo rá sata vé'e noo iin naa, chi ñoo kúu noo ndei'j ñayuu xí'in ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na", kaá ra. ¹⁴ Ta viti, kana'a ndó ña ku'a'á nda'o ñayuu ni kana Ndios, tído cháá vá ná ni'j ña káki na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ka'an dao taa dátúú rá Jesús

¹⁵ Dá ni kee tá fariseo kua'an ra. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra ndi kían kee ra, dá dátúú rá Jesús, dá ya'a na noo ka'an na. ¹⁶ Sa'a ñoo ni tanda'a rá dao ka tá xionoo xí'in mií rá, xí'in tá kúu kuendá Herodes kua'an ra noo nákaa Jesús. Tá ni saá ra, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa, ta dána'a ndaa ní íchi Ndios. Ta ko yu'u ní ní iin tó'ón ñayuu, ta ko né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á mií ná kúú ná na ndáya'i o koó. ¹⁷ Sa'á ñoó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chya'i yó sa'a ño'ó yo noó ra kúú kuendá César o koó? —kaá ra.

¹⁸ Tído nì kandaá va ini Jesús ña kátoó ra dátuu ñaa rá. Dá nì kaa na xí'in rá:

—¡Taa uu noo vá kúú ndó! ¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'ín? ¹⁹ Tei tóo ndó iin di'ón, tá'an ña chya'i ndó sa'a ño'ó ndo, dá ná kande'á —kaá na.

Dá nì xí' o tóo ra di'ón kaa ñoó noo ná. ²⁰ Dá nì kaa na xí'in rá:

—¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? ¿Ta ndá kuu kían ndá'a nooan yó'o?

²¹ Dá nì kaa ra:

—Na'ána César kían xí'in kuu rá.

Dá nì kaá Jesús xí'in rá:

—Nak'i' o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá daá, ta nak'i' o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

²² Tá nì sejd'o ra ña dión nì ka'an na, kúú nì naá vá iní ra. Dá nì ñankoo ñaa rá, dá nì ñandíó kuéi ra kua'an ra.

Di'a kua'an ña nì ñana'a Jesús ña miian ndaa nataki na nì xí'i

²³ Ta mií kuu dáá ñoó nì natuu yati ta'ani dao ta saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nataki na nì xí'i. ²⁴ Dá nì kaa ra xí'in ná:

—Maestro, di'a kaá iin ley nì taa Moisés: “Tá nì xí'i iin taa, ta ni iin de'e yíi ra ko ní sá ió xí'in ñadi'i ra, dá kían kánian naki'in ñaa ñani ra tanda'a ra xí'an, dá koo iin tayíi naki'in kuu ñani ra.” ²⁵ Ta viti, nì sa ndei usá ñani ñoo yó'o. Ta kúú nì tandá'a tá kúú noó ñoó. Ta kúú nì xí'i va ra, ta ko tá'ón de'e yíi ra nì sa ió xí'an. Sa'á ñoó nì tandá'a ñani ra xí'an. ²⁶ Tído nì xí'i ta'ani tá kúú uu ñoó, ta ko ní sa ió tuku de'e yíi ra xí'an. Ta kí'o dión ta'ani nì ndo'o tá kúú oní. Ta kúú ndin usá ñani ñoó nì ndo'o dión xí'in ñá'a ñoó. ²⁷ Tá nì ndí'i, dá nì xí'i ta'ani mií ñá'a ñoó. ²⁸ Sa'á ñoó, tá ná kasandaá kuu nataki na nì xí'i, ¿ndi káa iin taa ñoó kakuu yíian, chí ndin usá va ra nì sa kuu yíian?

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, chí ko kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ií Ndios, ta ko nákoní ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná. ³⁰ Chí tá ná kasandaá kuu nataki ñayuu nì xí'i, o koo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e na tanda'a xí, dá chí táto'on kí'o ndéi ángel induú, ndá kí'o dión vá kandeí na. ³¹ Tído viti ná ko'ín kastó'in xí'in ndó ña miian nataki na nì xí'i. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó to'on nì ka'an mií Ndios, chí di'a nì kaa na? ³² “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob?” Dión nì kaa na, dá chí ko kúú ta'on na Ndios noo na nì xí'i, di'a noó na

táki vá kúú ná Ndios, chí ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná.

³³ Tá nì seidó'o ñayuu ñoó to'on nì ñana'a Jesús, kúú nì naá vá iní na, chí va'a ndá'o nì ka'an na.

Yó'o nì ñana'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháa ka nì sa'anda Ndios keeá

³⁴ Tá nì seidó'o tá fariseo ña nì tuú tá saduceo xí'in ña dána'a ra nì kee Jesús, dá nì kasá'a rá ndátó'ón tá'an ra. ³⁵ Ta iin tá fariseo ñoó, tá'an ra ná'a va'choon sa'anda ley, roón kúú ra nì ndátó'ón Jesús, dá korn-dodó ñaa rá, ta kaá ra:

³⁶ —Maestro, ¿ndi káa iin choon ndáya'i cháa ka noo choon nì sa'anda Ndios keeá?

³⁷ Dá nì kaa Jesús:

—“Koní ndo sato'o yo Ndios xí'in ndino'o ini níó ndo, xí'in ndino'o ini mií ndó, ta xí'in ndidaá ñaxintóni ndo.” ³⁸ Ña yó'o kúú choon kúú noó, ña ndáya'i cháa ka nì sa'anda Ndios keeá. ³⁹ Ta ña kúú uu kían sa kí'in tá'an xí'in ña yó'o, chí di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'in ndó táto'on kí'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.” ⁴⁰ Ta ndi nduú choon yó'o kúú mií sa'a noo ndidaá ka choon sa'anda ley, xí'in ña nì ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaí ñaa

⁴¹ Ta ndíta tú'u ií vá tá fariseo. Dá nì ndátó'ón ñaa Jesús:

⁴² —¿Ndi kaá ndo sa'a na kúú Cristo, na dákaí ñaa? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá nì kaa ra xí'in ná:

—Tein na ve'e rey David.

⁴³ Dá nì kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a nì kaa rey David ña Cristo ñoó kúú mií sato'o na, tá daá? Chí di'a nì kaa na nì kee Espíritu ií Ndios:

⁴⁴ Di'a nì kaa sato'o yo Ndios xí'in na kúú sato'i:

“Kakoo yo'o xoo kuá'a yu'u ndá ná kasandaá kuu nataán ndí'i tá xini u'u ñaa túxi sa'on.”

⁴⁵ Yó'o nì ka'an mií David ña sato'o na kúú Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ndo ña kii Cristo tein na ve'e rey David, tá daá? —kaá Jesús.

⁴⁶ Ta ni ko ín ta'on kándéé nandíó né'e noó nì ka'an na, ta ni ko ín ka ra ní chíndaá noo ndátó'ón ñaa rá ndá kuu dáá ñoó.

23

Di'a kua'an ña nì ñana'a Jesús sa'a ña kini kée tá dána'a ley xí'in sa'a ña kini kée tá fariseo

¹ Dá nì ka'an Jesús xí'in ñayuu ñoó, ta nì ka'an ta'ani na xí'in tá xionoo xí'in ná, ta kaá na:

² —Tá'an tá dána'a ley xí'in tá fariseo nì tiin ra choon ña nakani ra ndi kóni kaa choon sa'anda ley Moisés. ³ Sa'á ñoó natiin va'a ndó ndidaá ña'a ká'an ra, ta koo ini ndo

kueid'ó ndóan, ta kee ndóan. Tído o sá kée ndó táto'on k'i'ó kée ra, dá chí va'ará dána'a rā ley, tído kō kée ta'on ra choon sa'ándáan. ⁴Ta kuá'á ndá'o choon kuáchi sa'ándá ra noó ñayuu, ta chíkodó fá ñā vee dokó ná, tído ni lú'u kō nátuu ndá'a mií rá chíndeé ñāá rá xí'án. ⁵Tá kua'an rā kée ra ñā va'a, ta ndúkú rá kee ra ñā noo ndidaá ñayuu, dá ná koni na ñā kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noo ñó'o tuti ií Ndios né'e ra xionoo ra, ta kátóo rā koo nání ndíkí dá'on karkuei yú'u kotó rā. ⁶Ta kátóo rā kandeí ra noo téi kúú noo ndéi tá ndáya'i sásá'an ra noo ió víko. Ta ini ve'e noo ndítúti na ñoo rā, kátóo rā kandeí ra téi ndíta mií noó. ⁷Ta kátóo rā ñā ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'án xí'in rá noo xionoo ra noo yá'i, ta kátóo rā ñā ka'an na xí'in rá, "Maestro, maestro."

⁸Tído ndo'ó, ná dá'a ni konó ndó chinaní ná ndo'ó maestro, dá chí iin tó'on vá kúú maestro ndo, ta ngón kúú Cristo, ta savá'a ñani oon va kúú ndidaá ndó. ⁹Ta o sá ká'an ndo tatá xí'in ni iin ñayuu, chí iin tó'on diní vá kúú tatá ndo, ta ngón kúú ná ió ndá induú. ¹⁰Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an na sato'o xí'in ndó, dá chí iin tó'on diní vá kúú sato'o ndo, ta ngón kúú Cristo. ¹¹Ta na kúú noo noo ndo, ngón kúú ná kánian koni kuáchí di'a noo ndo. ¹²Dá chí na chindaya'i mií, ngón di'a kúú ná kandoo nóo. Ta na kénóo mií, ngón di'a kúú na kandaya'i kee Ndios.

¹³"Tído, jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo! jNdo'ó kúú taa uy noo! Dá chí sadí ndo noo ñayuu ndu'u na tíxi ndá'a Ndios, ta ni kō ndúkú mií ndó ñā ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noo ná kóni ndu'u tíxi ndá'a ná. ¹⁴jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo! jNdo'ó kúú taa uy noo! Dá chí koku'u ndó ve'e na kuáan kí'in kuí'íná ndó ñā né'e va'a na. Ta sa'á ñā kóni ndo ñā chindaya'i ñayuu ndo'ó, sa'á ñoó na'á ndá'o xikā ta'lí ndo. Ta sa'á ñā kée ndó dión, sa'á ñoó ndo'o naní cháá ká níq ndo. ¹⁵jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo! jNdo'ó kúú taa uy noo! Dá chí kua'an ndo iin ká xoo taño'o, ta xionoo ndó iin ní kúú xián, dá kandeé ndó kandisa iin ñayuu to'on k'i'ó kándisa mií ndó. Tá nī kandeé ndó xí'in ná, dá ndée ñāá ndó uy cháá ká ví ndéé de'e indaya'ó duú mií ndó.

¹⁶jnda'í kúú ví ndó, chí tii ndaa ndo ñayuu va'ará kō túu noo ndo! Chí kaá ndo ñā tá ná nachina'á ná ve'e ño'ó ká'ano yó, dá kían kō xínño'ó ná kee na noó nī ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná oro ñó'o ve'e ño'o, dá kían kánian dáxinkoo na noó nī ka'an na, kaá ndo'ó. ¹⁷jTā xixi, tá kō túu noo kúú ndó! ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā ndáya'i cháá ká ve'e ño'ó ñoó o duú oro ñó'o inían, dá chí mií ve'e ño'ó kedaá xí'in oro, sa'á ñoó kían ñā ij? ¹⁸Ta kaá ta'ani ndó ñā tá ná nachina'á ná

noo náa noo doko ná ñā'a noo Ndios, dá kían kō xínño'ó ná kee na noó nī ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná ñā nī dokó ná, dá kían kánian dáxinkoo na noó nī ka'an na, kaá ndo. ¹⁹jTā xixi, tá kō túu noo kúú ndó! ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā ndáya'i cháá ká noo náa ñoó o duú ñā'a nī dokó ná, dá chí noo náa kían kedaá xí'in ñā nī dokó ná, sa'á ñoó kían ñā ij? ²⁰Dá chí na náchina'á noo náa, ngón kúú na náchina'á mián xí'in ndidaá ñā'a nī dokó ná kándodó nooán. ²¹Ta dión ní, na náchina'á ve'e ño'o, náchina'á ná mián, ta ndá Ndios náchina'á ná, chí mií ná kúú na ió ñoó. ²²Ta na náchina'á induú, ngón kúú na náchina'á noo téi noo ió Ndios dándáki na, ta náchina'á ta'ani na na ió noo téi ñoó.

²³jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo! jNdo'ó kúú taa uy noo! Chí xí'o ndó noo Ndios uxí ndu'ú mīno noo iin iin ciento ndu'ú ñā kána noño'ó ndo, ta dión ta'ani kée ndó xí'in yukú anis xí'in yukú comino viti, tído dánkoo xoo ndó ñā kee ndó choon ndáya'i cháá ká sa'ándá ley, dá chí kō kée ndó ñā ndaa, ta kō kú'u ini ndo sa'a dao ká ñayuu, ta kō kándéé iní ndo Ndios. Ñā yó'o kían kánian kee ndó, tído ná dá'a ní dánkoo xoo ndó ñā dokó ndo ñā'a noo Ndios. ²⁴jTā ndáka ñayuu kúú ndó, tído kō túu ta'on noo ndo! Chí ndí'i ini ndo dáxixi ndó takuí, dá ná o yá'a tikaon ini ra, tído ni kuendá kō xí'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takuí xí'i ndó.

²⁵jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo! jNdo'ó kúú taa uy noo! Chí nákata ndó savá'a sata'ón va vaso, xí'in sata'ó kō, tído kándoo yakó vá inían. Dión ta'ani kée ndó xí'in mií ndó, dá chí kúú ndó ñayuu kuí'íná, xí'in ñayuu maña. ²⁶jNdo'ó kúú tá fariseo kō túu noo! Dinño'ó ká nduvii ndó ini vaso xí'in ini kō'o, dá kían kandoo vii ta'ani sataán.

²⁷jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo xaan! jNdo'ó kúú taa uy noo! Chí kúú ndó táto'on náo ndii, ñā luu nī nake'i kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndii xí'in kōño tejí'í ñó'o inían. ²⁸Dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chí mián ndaa kée ndó mií ndó ñā kúú ndó ñayuu ndaa noo ñayuu, tído kómí ndó iin níq to'on, iin níq kátóo kee ñā kini.

²⁹jnda'í kúú ví ndo'ó, tá dána'a ley, xí'in ndo'ó, tá fariseo xaan! jNdo'ó kúú taa uy noo! Chí káva'a ndó náa saá káño'o lásá profeta nī sa ndei sa ná'a, ta ndúvii ndó noo ñó'o lásá na nī sa kuu tá ndaa, ³⁰ta kaá ndo ká'an ndo: "Tá nī sa ndei yó tiempo nī sa ndei na yatá ve'e yó, o kí'in tá'an ta'on yó xí'in ná katí yó nī na nī sa kuu profeta, ní kúú", kaá ndo. ³¹Ta sa'á ñā kaá ndo dión, mií vá ndó xí'o kuendá sa'a mií ndó ñā kúú ndó de'e na nī sa'áni profeta. ³²Sa'á ñoó ndo'ó

kúu rā dāxinkoo choon n̄i kee nā yatá ve'e ndó xí'In profeta.

³³ 'jKoo vá kúu ndo'ó, nā ndéi tiempo viti, ch̄i de'e ri kúu ndó! ¿Ndi koo káki ndó, dá o kó'on ndo' ndo' nio ndo' indaya, ká'an ndó?

³⁴ 'Viti, dá ko'in tанда'í dao ká profeta, xí'in t̄a nd̄ichí, xí'in t̄a dána'a noo ndo. Tido ndakuei ndó ka'ání ndó dao na, ta dao ká nā chirkuei ndó nd̄ika cruz, ta dao ká nā kani ndó ini ve'e noo nditúti ndó. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñáá ndó kanoo ndó kendava'a ndó xí'in ná. ³⁵ Dión, dá kandio ndó sa'á n̄i ndidaá nā n̄i s̄a ndita ndaa xí'in Ndios, nā n̄i sa'ání na ve'e ndo, nda Abel, xí'in ndidaá ká t̄a ndaa n̄i s̄a ndei nd̄a tiempo n̄i s̄a io Zacarias, de'e Berequias. Taa yó'o kúu rā n̄i sa'ání na ve'e ndó yé'e ño'o noo kúu noo n̄a noo dóko t̄a dut̄i ña'a noo Ndios. ³⁶ Ta ná ka'an ndaa xí'in ndó ña ndidaá ñayuu ndéi tiempo viti ndo'o nio ná sa'á ndidaá ña kini yó'o.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndei'í Jesús sa'a ñoo Jerusalen

³⁷ 'jNā ñoo Jerusalén, nā ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu nā sa'ání profeta, ta chíyúu ndó nā tánda'á Ndios ve'i kast̄on xí'in ndó! jNdidaá ví ta'ándá n̄i ka'an yu'u ña k̄ian nditúti ndo'ó tát̄on k̄i'o kée iin t̄iñoó nditúti rí de'e kuáli r̄i nátaán va'a ri t̄i ndix̄i r̄i! Tido ko ní x̄in ta'on ndo'ó. ³⁸ Sa'á ño'ó kandoo í ve'e ndó viti, ³⁹ dá ch̄i ká'in xí'in ndó ña o k̄oni k̄a ndo'ó yu'u nd̄a rá ná kasandaá ku'u kaa ndo, "Nā ká'ano kúu nā ve'i xí'in choon Ndios, nā kúu sato'o yo" —kaá Jesús.

24

Kást̄on Jesús ndí k̄ian koo, dá naá ve'e ño'o ká'ano

¹ Dá n̄i keta Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo kua'an nā. Dá n̄i natuu yati t̄a x̄ionoo xí'in ná. Dá n̄i daná'a ndá'a rá ve'e ño'o ká'ano, ña ñóchí nda'ó ndaa yuu n̄i kava'an. ² Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á ñóchí nda'ó káa ve'e ño'o ká'ano káa, xini ndo? M̄ian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ni iin tó'on yuu káa o kándoo kandodó tá'an, ch̄i koon ndí'i vaan —kaá nā.

Kást̄on Jesús xí'in t̄a x̄ionoo xí'in ná ndí k̄ian koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá n̄i s̄a k̄o Jesús din̄i yúku nani Olivos. Dá n̄i natuu yati t̄a x̄ionoo xí'in ná. Dá n̄i ndat̄on xoo ñáá rá, ta kaa rá:

—Kást̄on ní xí'in ndu'u, ¿ndá oon koo dión, ta ndí k̄ian koo tá nandió k̄o tuku ní k̄i n̄i ñayuu yó'o? Ta, ¿ndí k̄ian koo tá sa kua'an kasandaá ku'u noo ndí'i?

⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:
—Kandaá ndo mií ndó, dá ná o danda'í ñáá ni iin tó'on ñayuu, ⁵ dá ch̄i kua'á nda'ó t̄a kasaa, ta kechóon ra ku'u yu'u, ta kaa rá:

“Yu'u kúu Cristo, nā dákaki ñáá”, ta kandeé rá danda'í r̄a kua'á nda'ó ñayuu. ⁶ Tá n̄i kandaá ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'in iin ká ñoo, ta n̄i n̄i'í tó'on ndó ña naá tá'an dao ká ñoo ñó'o x̄iká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá ch̄i k̄i'ó dión káni vaan koo, tído ko ñá'a ta'on kasandaá ku'u noo ndí'i.

⁷ 'Ch̄i ndakuei dao nación naá tá'an xí'in dao ká nación, ta naá tá'an t̄a né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'a koo tama, ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'a n̄i'í nda'ó t̄aan. ⁸ Tá n̄i kasá'a kúu dión, dá k̄ian kana'á ndó ña s̄a n̄i kasá'a va tandó'ó ndo'ó ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ 'Ta naki'io na ndo'ó noo ndá'a t̄a né'e choon, dá kendava'a ra xí'in ndó, ta ka'ání rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuenda yu'u. ¹⁰ Ta kua'á nda'ó ñayuu dánkoo ña kándisa na yu'u tiempo daá ñóo, ta kasá'a ná d̄ikó tá'an na no'ó ta né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná. ¹¹ Ta kua'á nda'ó profeta to'ón ndakuei, ta kandeé rá danda'í r̄a kua'á nda'ó ñayuu. ¹² Ta sa'á ña n̄i ndukini cháá ká ñayuu, sa'á ño'ó o kú'u ká ini sátá'an na sa'a ná, ta o k̄oni k̄a n̄i Ndios. ¹³ Tido ndidaá nā n̄i x̄i'o ndeé ini n̄i s̄a ndita ndaa xí'in nd̄a noo ndí'i kuí, no'ón kúu nā n̄i'í ña káki na. ¹⁴ Ta miian dána'a nā kúu ñayuu to'ón va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios iin ní kúu ñayuu yó'o, dá k̄ian kueidó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ñá, nd̄a daá ví, dá kasandaá ku'u noo ndí'i.

¹⁵ 'Tá n̄i xini ndo ña ío ña kini, ña dáyakó noo kúu no'ó íi ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ña n̄i ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, nā ká'i to'ón yó'o, nata'í ini ndo sa'án, dá kandaá ini ndo—, ¹⁶ dá k̄ian ndidaá na ndéi chí Judea ná kuino k̄i ná ko'on nā din̄i yúku. ¹⁷ Ta nā kándodó din̄i vé'e ku'u daá ñóo, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on nā. ¹⁸ Dá ri nā ñó'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'ó nā naki'in na kotó nā. ¹⁹ Tido nda'í kúu ví nā ñá'a ñó'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví nā ndéi taleé chíchí ku'u daá ñóo. ²⁰ Kaka ndo ña man̄i noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'ó ndó dión tein yo v̄ixi, ni tein ku'u nani'í ndeé yo.

²¹ 'Ch̄i ku'u daá ñóo kakuu iin ku'u noo ndo'o nani nio ñayuu. Ch̄i nd̄a n̄i kasá'a vá sa'a ñayuu, ta nd̄a viti ko óon ndo'ó ñayuu tát̄on k̄i'ó ndo'ó na tein ku'u daá ñóo. Ta ni iin ku'u o kóo ká dión. ²² Tido tá ko ní ch̄ituu Ndios tandó'ó ve'i koo tein ku'u daá ñóo, dá k̄ian ndí'i va ñayuu ñóo naá. Tido sa'á ña kú'u ini Ndios sa'á ñayuu n̄i k̄axi mií ná, sa'á ñóo ch̄ituu na tandó'ó koo tein ku'u daá ñóo.

²³ 'Sa'á ño'ó tá kaa dao ñayuu xí'in ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, nā dákaki ñáá”, o tá kaa nā xí'in ndó “Kande'é ndó, ch̄i káa nákaa nā”, ná dá'a ni kandisa ndó. ²⁴ Ch̄i ndakuei dao t̄a to'ón, ta kaa rá ña mií rá

kúu Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña ndato, xí'in ña ná'ano, ta k'i'ó dión kee ra, dá kandeé rá dándá'í ra ñayuu, ta kúu ndá ñayuu ni kaxi mií Ndios nduku rá dándá'í ra. ²⁵ Sa ni datí'ai ndo'ó tá k'o ñá'a koo dión. ²⁶ Sa'á ño'ó tá kaa na xí'in ndó: "Kua'án ndo kande'é ndó, chí nákaa na kúu Cristo noo kúu yukú j'chí káa", ná dá'a ni ko'on ndo. Ta tá kaa na xí'in ndó: "Ini ve'e káa nákaa na", ná dá'a ni kandía ndó noo ka'an na. ²⁷ Dá chí tát'o'on k'i'o xini ndo sá nduta noo xino ndindii, ta kasandaá naye'e ndá noo ni keta ña, k'i'ó dión koo tá nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na. ²⁸ Dá chí ndeí kúu mií vá noo kándu'u ndii, ñoó nditúti t'iyokó ñó'ó.

Nandió koo ndisa Jesús ñayuu yó'o

²⁹ Ta mií hora ni ndi'i ni sa io ndidaá kúu tandó'ó tein kuú dáá ñó'ó, dá nákuuin naá noó ndindii, ta ni yoo ka o tógn. Dá kuei t'ño'ó ñó'ó ndá induú káa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'a ná'ano ñó'ó induú. ³⁰ Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'a ña sa vei na ni nduu taa ñayuu yó'o. Ta nda'í nda'ó kuaki ñayuu ndeí iin rá iin ñoo ñó'ó ñayuu yó'o, chí koni na ña vei na ni nduu taa ñayuu yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'in ndidaá choon kómi ná. ³¹ Ta ka'anda na choon noo ángel vei xí'in ná xí'in tachí trompeta, dá ko'on na nditúti ná ndidaá kúu ñayuu ni kaxi mií ná ndeí ndin komi xoo tachí, dá náta'an na ndidaá tá'gn xoo nditúti ñáá ná.

³² Kane'e ndó kuendá tát'o'on k'i'o kee ta'ño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuálí ra, kúu sa ná'a vá yó ña sa ni kuyati yoo koon daj. ³³ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo kúu ndidaá tandó'ó yó'o, dá k'ian kana'á ndó ña sa ni kuyati kuú nandió kooi kasaaí.

³⁴ Miígn ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndeí tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³⁵ Induú káa xí'in no'ño'ó yó'o naá váán, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³⁶ Tído ko iin ta'on ná'a ndá kuú kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndeí induú ko ná'a. Sava'a iin tó'ón diní mií vá tatá Ndios kúu ná ná'a.

³⁷ Ta tát'o'on k'i'o ni sa kee ñayuu tiempo Noé, k'i'ó dión ta'ani kee na kuú nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na. ³⁸ Dá chí tá k'o ñá'a kasá'a koon daj deen, ndeí ñayuu sásá'an na, ta ndeí na xí'í na, ta ndeí na tánda'a ná, ta ndeí na dámda'a ná de'e na nda rá ni kasandaá kuú ni ndu'u Noé ini barco. ³⁹ Ta ko ní xí'o ta'on ñayuu ñoó kuendá nda ni kasá'a daj deen kóon ra. Ta kúu ni xí'í ndi'i va na ni kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

⁴⁰ Tein kuú dáá ñó'ó kaño'o uu taa kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo. ⁴¹ Ta tein kuú dáá ñó'ó ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo. ⁴² Sa'á ño'ó kaño'o ini ndo, chí k'o ná'a ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku sato'o ndo kasaa na.

⁴³ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaa tá kuj'íná ve'e ra, dá k'ian kandeí nduu ra kandaá raán, ta o kóno ta'on ra ku'u ta kuj'íná ki'in ku'íná rá ña'a ñó'ó ve'e ra. ⁴⁴ Sa'á ño'ó kandeí nduu ta'ani mií ndó, chí mií hora ko ndátí va ndó, dá nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ta kéchóon va'a xí'in iin ta ko kéchóon va'a

⁴⁵ ¿Ndá yoo kúu iin ta kéchóon ndaa, iin taa ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúu ra chíkani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka tá kéchóon ve'e na, dá k'i'o ra ña'a kasá'an dao ka tá kéchóon ño'ó. ⁴⁶ Ndiká'án ví tá kéchóon ño'ó tá ná ndusaa sato'o ra natiin ñáá ná kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁷ Miígn ndaa ná ka'in xí'in ndó ña k'i'o sato'o ra choon ká'ano cháá ka noo rá ña dándáki ra ndidaá ña va'a ío noo ná. ⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin ta kéchóon kini, dá k'ian nakani ini ra ña yó'o: "Kueé vá ndusaa sato'í", ⁴⁹ ta kasá'a rá kani ra tá kéchóon dáó xí'in rá, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra xí'in tá xí'í, ⁵⁰ ta kúu ndusaa sato'o tá kéchóon ño'ó mií kuú ko ndátí ra, ta mií hora ko ná'a rá. ⁵¹ Ta kúu dándó'ó naní ná ni'ó rá, ta chíkaa ñáá ná noo ño'ó ñayuu uu noo ná, ta ño'ó kuaki ra xí'in ndirá noo rá, ta ño'ó kuchi tá'an no'o ra.

25

Di'a kua'gn ña ni daná'a Jesús sa'a uxí tadi'í táki

¹ Tát'o'on ni ndo'o uxí takuáchi di'í táki, k'i'ó dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchi di'í ño'ó ni ki'in candil xí, dá ni kee xi kua'gn xi natiin xi tá kúu tonq. ² Ta o'on takuáchi di'í ño'ó kúu ta kaon ini, ta o'on ka xi ño'ó kúu takuáchi di'í oon nda'o ini. ³ Takuáchi di'í oon ini ño'ó ni ki'in xi candil xí né'e xi kua'gn xi, tído ko ní ki'in xi cháá ka sití kane'e xi ko'on xi. ⁴ Tído takuáchi di'í kaon ini ño'ó ni keti'a xi ni dákutí xi t'indo'ó xi xí'in sití né'e xi kua'gn xi xí'in candil xí. ⁵ Ta sa'á ña ni kuae tonq ño'ó, sa'á ño'ó ni kasaa ña ma'án noo xí, ta kúu ni naá ini xi ni kidí xi. ⁶ Ta ni kudao ño'ó, dá ni kayu'ú iin taa: "Sa vei va tonq. Ndakuei ndó natiin ndó ra." ⁷ Dá ni ndakuei ndidaá takuáchi di'í táki ño'ó, dá ni kenduu xi candil xí. ⁸ Dá ni kaa takuáchi di'í oon ini ño'ó xí'in ra kaon ini: "Tei ndó cháá sití nani'í ndú,

dá ch̄i s̄a kua'án nda'ò ñó'ò candil ndu'u", kaá x̄i. ⁹Dá n̄i kaa takuáchí di'í kaon ini ñóó: "Oon ni ví o keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'i yó ra. Sa'a'á ñóó va'a kaan kua'án ndo kuiin ndó ra nõg ná díkó rá kechóon ndó", kaá x̄i. ¹⁰Tído x̄ian nani kua'án takuáchí di'í oon ini ñóó kuiin xi sití, kúu n̄i kasáa vá tong ñóó. Dá n̄i ku'u takuáchí di'í ndéi nduu ñóó x̄i'ín tong ini ve'e noo ió víko. Dá n̄i sadi na yé'é. ¹¹N̄i ndi'i, dá n̄i ndisáa dao ka takuáchí di'í ñóó, dá kaá x̄i: "Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu víko." ¹²Dá n̄i kaa tong ñóó x̄i'ín x̄i: "Miían ndaa ná ka'ín x̄i'ín ndó ña ko ná'á ta'ón yu'u ndá yoo kúu ndo'ó", n̄i kaa ra. ¹³Sa'a'á ñóó kaño'o ini ndo, dá ch̄i ko ná'á ta'ón ndó ndá kuu o ndá hora nandió koq na n̄i nduu t̄a ñayuú yó'ò kasaa na —kaa Jesús.

Yó'ò dána'a Jesús sa'a iin t̄a n̄i x̄i'ò di'ón nõg t̄a kéchóon nõg rá

¹⁴Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Tátò'on k̄i'ò dándaki Ndios ñayuu na kían tátò'on n̄i kee iin t̄a n̄i kana kua'án xiká. Tído tá ko ñá'a ko'ón ra, dá n̄i kana ra t̄a kéchóon nõg rá. Dá n̄i x̄i'ò ra di'ón nõg rá, dá ná naka'án nda'j̄ ra x̄i'án. ¹⁵Ta noo iin ra n̄i x̄i'ò ra o'ón di'ón ndáya'í, ta noo iin ka ra n̄i x̄i'ò ra uuan, ta noo iin ka ra n̄i x̄i'ò ra iian. Dá ch̄i tátò'on k̄i'ò kaon va ra n̄i ni'j̄ raán. Ndi'í, dá n̄i kee ra kua'án xiká rá. ¹⁶Dá n̄i kee t̄a n̄i ni'j̄ o'ón di'ón ñóó kua'án ra naka'án nda'j̄ raán. Ta n̄i kandeé rá n̄i nanóo o'ón ka di'ón sataán. ¹⁷Ta dión ta'ani n̄i kee t̄a n̄i ni'j̄ uú di'ón ñóó. N̄i kandeé rá n̄i nanóo uú ka di'ón sataán. ¹⁸Tído t̄a n̄i ni'j̄ iin tó'ón di'ón ñóó, roón kúu ra n̄i sa'an n̄i kaan iin yáí nõñó'ò, ta ñóó n̄i ch̄ikáa de'é ra di'ón sato'ò ra.

¹⁹Tá n̄i ya'a kua'á nda'ò tiempo, dá n̄i ndisáa sato'ò t̄a kéchóon ñóó. Dá n̄i kana ñáa rá, dá n̄i ndekuendá ra x̄i'ín iin rá iin ra. ²⁰Dá n̄i kasáa dinñó'ó t̄a n̄i ni'j̄ o'ón di'ón ñóó. Ta kúu né'e ra o'ón ka di'ón, ta kaá ra: "Tatá, n̄i x̄i'ò ní o'ón di'ón nõgí. Ta yó'ò ióan x̄i'ín o'ón ka di'ón n̄i ni'j̄ sataán", kaá ra. ²¹Dá n̄i kaa sato'ò ra x̄i'ín ra: "Va'a nda'ò n̄i keeón. Yo'ó kúu iin t̄a kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin t̄a ndaa n̄i sa kuu yo'ó nõg choon ló'ò n̄i x̄i'oi nõoqon, ta viti ko'ín k̄i'oi iin choon ndáya'í cháá ka nõoqon. Kua'án ku'u koo dijon x̄i'ín sato'ón viti", kaá ra.

²²Dá n̄i kasáa ta'ani t̄a n̄i ni'j̄ uú di'ón ñóó, dá n̄i kaa ra: "Tatá, uú di'ón n̄i x̄i'ò ní nõgí. Ta yó'ò ióan x̄i'ín uú ka di'ón n̄i ni'j̄ sataán", kaá ra. ²³Dá n̄i kaa sato'ò ra: "Va'a nda'ò n̄i keeón. Yo'ó kúu iin t̄a kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin t̄a ndaa n̄i sa kuu yo'ó nõg choon ló'ò n̄i x̄i'oi nõoqon, ta viti ko'ín k̄i'oi iin choon ndáya'í cháá ka nõoqon. Kua'án ku'u koo dijon x̄i'ín sato'ón viti", kaá ra.

²⁴Tído tá n̄i kasáa ta'ani t̄a n̄i ni'j̄ iin di'ón ñóó, dá n̄i kaa ra: "Tatá, ná'í ña kúu ní iin t̄a tondó, ta dákée ní nõg ko ní xiti ní, ta dátaká ní ña'a nõg ko ní satá ní nonján. ²⁵Sa'a'á ñóó n̄i yu'íj̄, ta n̄i sa'ín n̄i ch̄ide'íj̄ di'ón ní t̄ixi ñó'ò. Jó'on, yo'ò ió ña kúu di'ón ní", n̄i kaa ra. ²⁶Dá n̄i kaa sato'ò ra x̄i'ín ra: "Yo'ó kúu iin t̄a kéchóon kini, iin t̄a kéchóon dúsa. Sa ná'á vá yo'ó ña kúu yu'u t̄a tondó, ña dákéei nõg ko ní xiti, ta dátaká yu'u ña'a nõg ko ní satá ní nonján. ²⁷Sa'a'á ñóó, ¿ndiva'a ko ní sá'ón chikaaqon di'ón yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusaa?", kaá ra.

²⁸Dá n̄i kaa ra x̄i'ín dao ka ra: "Kuiio ndaa ndo di'ón né'e t̄a xaan, ta k̄i'ò ndóan nõg ra kómí uxj̄ di'ón xaan. ²⁹Dá ch̄i na sa ió ña'a nõg, nõón kúu na ni'j̄ cháá kaan. Ta na koó ña'a nõg, di'a di'tá ná lú'u ña kómí ná. ³⁰Ta chikaa ndo t̄a ko chóon xaan nõg iin naá sata vé'e. Káa kúu nõg kuaki ra x̄i'ín ndirá nõg ra, ta kuchi tá'an nõ'ò ra."

Di'a koo tá ná kasaa Jesús keyiko na sa'a na ndéi ñayuú yó'ò

³¹Tá ná nandió koq tuku na n̄i nduu t̄a ñayuú yó'ò kasaa na, ndato naye'e ndaa kii na x̄i'ín ndidaa ángel kéchóon nõg ná, dá kakoo na nõg téj̄ ndato naye'e nõg dándaki na, ³²dá nakuja ñayuu ndéi ndidaa tá'an ñóo nõg ná, dá kasá'a ná taó xóo na iin rá iin ñayuu ñóó tátò'on kée t̄a taó xóo ra léko tein kitj̄. ³³Ta ná chikata na kiri kúu léko xoo kuá'a na, ta xoo ití na ná chikata na kiri kúu kitj̄. ³⁴Dá kaa na kúu rey ñóó x̄i'ín na ndíta xoo kuá'a na: "Nakj̄ nõg'ó, na n̄i kemánj̄ tatáj̄, ch̄i ndo'ó kúu na n̄i ni'j̄ táj̄ kandeí ndó nõ dándaki yu'u, ña kían sa daá ió nduu kandeí ndó nda míi sa'a ñayuú. ³⁵Dá ch̄i tá n̄i kuikoi, ta n̄i x̄i'ò ndó ña'a n̄i sasá'ín; tá n̄i ich̄i ini, ta n̄i x̄i'ò ndó takuj̄j̄ n̄i xi'í; tá n̄i x̄ionoo nda'á'íj̄, ta n̄i ñakuaka va'a ndó yu'u n̄i sa ioj̄ ve'e ndó; ³⁶tá n̄i sa kaa vichí, dá n̄i x̄i'ò ndó dá'ón n̄i sa ndixii; tá n̄i sa kúj̄ n̄i saq ndo n̄i xito ni'ini ndo yu'u; tá n̄i sa káaj̄ ve'e kaa, dá n̄i na sa ta'ani ndó n̄i ka'an ni'ini ndó nõg nákaaj̄", kaa rey ñóó. ³⁷Dá kaa na kúu ñayuu ndaa ñóó x̄i'ín ná: "Tatá, ¿ndá oon n̄i xini ndu míi ní ña kuíko ní, dá n̄i x̄i'ò ndu ña'a n̄i sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míi ní ña ich̄i ini ní, dá n̄i x̄i'ò ndu takuj̄j̄ n̄i xi'í ní? ³⁸Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míi ní ña xionoo nda'íj̄ ní, dá n̄i ñakuaka va'a ndu míi ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míi ní káa vichí ní, dá n̄i x̄i'ò ndu dá'ón n̄i sa ndixi ní? ³⁹Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu ña sa kú'u míi ní o n̄i sa káa ní ve'e kaa, dá n̄i saq ndu n̄i xito ni'ini ndu míi ní?", kaa na. ⁴⁰Dá kaá rey ñóó x̄i'ín ná: "Miían ndaa ná ka'ín x̄i'ín ndó ña sa'a'á ña n̄i kee ndó dión x̄i'ín na kúu ñani, na kuálí cháá ka yó'ò, sa'a'á ñóó kéei kuendá ña míi yu'u n̄i kee ndó dión x̄i'ín."

41 'Dá kaa na xí'ín na ndíta xoo íti na ñoo: "Kuxoo ndó noój, ndo'ó na kúú ñayuu kíni. Kua'án ndo kaño'o ndó tein ño'ó ita, ña ni kuú o ndá'o, noó sa daá ió nduu kakaá ña u'u xí'ín ndidaa ña kini kéchóon nooán. 42 Dá chí sa kuikoi, ta kó ní xí'o ta'on ndó ña'a kasá'in; nì sa íchi inì, ta kó ní xí'o ta'on ndó tákují ko'i; 43 nì xionoo nda'ávì, ta kó ní nákuaka va'a ndó yu'u, nì sa kaa vichí, ta kó ní xí'o ta'on ndó dá'ón kandixii, nì sa kú'í, ta nì sa káaj ve'e kaa, ta kó ní saa ta'on ndó koto nì'ini ndó yu'u", kaa na. 44 Dá kaa na ndíta xoo íti na: "Tatá, ¿nda oon nì xini ndu'u mii ní ña nì kuiko ní, ña nì íchi inì ní, ña nì xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káaj ní ve'e kaa, ta kó ní saa ndú koto nì'ini ndu mii ní?" kaa na. 45 Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: "Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa'á ña kó ní kée ndó díon xí'ín na kúú ñanì, na kuáli cháá ka yó'o, sa'á ñoo kéei kuendá ña nda yu'u kó ní ku'u inì ndo sa'a", kaa na xí'ín ná. 46 Sa'á ñoo ndidaa ñayuu kini ñoo ko'ón ndo'o nio ndidaa tá'an kuu, ta ndidaa ñayuu ndaa ñoo nì'í ña kataki chíchí ná.

26

Yó'o nì ndató'ón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

1 Tá nì ndi'í nì ka'an Jesús ndidaa to'on yó'o, dá nì kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

2 —Sa ná'a vá ndó ña kámanì uu ka kuú, dá koo víko pascua, dá nakí'o ra na nì nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xini u'u ñaa, dá chirkaa ñaa rá ndjka cruz —kaá na.

3 Daá ñoo nì nataka ndidaa ta duti saku'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sa'ano ñoo ñoo yé'é ve'e ta duti kúú noo naní Caifás. 4 Ta ñoo nì ndató'ón maña ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'ání ñaa rá, 5 ta kaá ra:

—Ná dá'a nì tiin yó ra tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaaj na ki'in na sa'a rá.

Dì'a nì kuu tá nì kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an dinì Jesús

6 Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúú ve'e Simón, tá'an ra nì sa ndo'o kue'é té'í, 7 dá nì kasaá iin ñá'a noo nákaa na ñoo, ta né'an iin tindo'o nì kava'a xí'ín yuu díon naní al-abastro. Ta nì chitáan ño'o ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'í nda'o kúú rá. Ta kúú nì kuei ndi'an ra dinì Jesús noo ió na mesa. 8 Tá nì xini taa xionoo xí'ín ná ña nì kee ñá'a ñoo díon, kúú nì xido nda'o inì ra, dá nì kaa ra:

—¿Ndiva'a nì danaa óon ñá'a kaa ndutá támi sá'an kaa? 9 Ta va'a ka ví ní díko yó ra, chí ndutá ya'í nda'o kúú rá, ta kandoo dí'ón ñoo chindee yó na kúnda'í, ní kúú —kaá ra.

10 Tído nì kandaaj va ini Jesús ña ká'an ra díon, dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a dáta'an ndo ñá'a yó'o? Chí ña va'a va kían nì keeán xí'ín yu'u. 11 Chí daá ndei va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, tído yu'u, o kóo kuú ta'on yu'u xí'ín ndó. 12 Chí sa'á ña nì dakúchián yu'u xí'ín ndutá támi sá'an yó'o, sa'á ñoo nì kenduuan yikí ko'noj táto'on kí'o kooi nduxii. 13 Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ndei kúú mii vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúú ñayuu yó'o, nakani ta'ani na sa'á ña nì kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o inì ñayuu sa'á ña nì keeán —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu, dá nì kandoo Judas ña nakí'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúú noo

14 Dá nì kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu taa xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra noo ndei ta duti saku'a. 15 Tá nì saa ra, dá nì kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kí'o ní noo yu'u, dá ná nakí'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá nì kandoo ta duti ñoo ña kí'o ra oko uxí dí'ón plata noo rá. 16 Nda kuú daá nì kasa'á Judas ndúku rá ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a rá.

Dì'a nì kuu tá nì sadini Jesús noo ndi'í kuuí xí'ín ta xionoo xí'ín ná

17 Tá nì kasandaá kuú mii noo, ña kúú víko noo sei na Israel pan, ña kó ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachian, dá nì natuu yati ta xionoo xí'ín Jesús noo ná, dá nì ndató'ón ñaa rá:

—¿Ndei kónì ní ko'ón ndú kenduu ndú ña kadíni yó kuendá pascua?

18 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ká'ano kaa. Ta kaa nakí'in tá'an ndó xí'ín iin taa, ta ka'an ndo xí'ín rá: "Dí'a kaa maestro ndu'u: Sa nì kasandaá vá kuu ndo'o nioí, ta saaj ve'e ní kadíni kuendá víko pascua xí'ín ta xionoo xí'ín", kaa ndo xí'ín rá —kaá Jesús.

19 Dá nì sa'an taa ñoo ní kee ra choon nì sa'anda Jesús noo rá, ta nì kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

20 Dá tá nì kuaa kuú daá ñoo, dá nì saa Jesús ve'e ñoo nì sa koo na mesa xí'ín ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná. 21 Ta tein sásá'an na ñoo, nì kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña iin mii vá ndo'ó ko'ón nakí'o ñaa noo ndá'a taa xini u'u ñaa —kaá na.

22 Ta kúnda'í nda'o nì kuu ini ra sa'á ña nì ka'an na díon. Dá nì kaa iin rá iin ra xí'ín Jesús:

—¿Á yu'u kúú, tatá?

23 Dá nì kaa Jesús:

—Iin taa dáketá daó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, ro'ón kúú ra nakí'o ñaa noo ndá'a taa xini u'u ñaa. 24 Ta miían ndaa ndo'o na nì nduu taa ñayuu yó'o táto'on kí'o ká'an tuti ij Ndios. Tído, jda'í va taa nakí'o ñaa noo ndá'a ta xini u'u ñaa! Va'a cháá ka vían ní xjo dá'a ní kaki taa ñoo, ní kúú.

25 Dá nì kaa Judas, tá'an rā ko'on nakì'o ñaá:

—¿Á yu'u kúu rā kee dión, maestro?

Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Jaan, tát'o'on nì ka'on, kì'o dión kíán —kaá nā.

26 Ta tein noq sásá'an na ñoó, dá nì tiin Jesús pan. Dá nì nakì'o na ndivé'e noq Ndios sa'an. Dá nì sa'anda dáó naán, dá nì xì'o naan noq tã xionoo xí'in ná. Dá nì kaa na xí'in rá:

—Keí ndoán, chì ñā xaan kúu yikí koñoj.

27 Dá nì tiin na copa. Dá nì nakì'o na ndivé'e noq Ndios sa'a rā, dá nì xì'o na rā noq tã xionoo xí'in ná. Dá nì kaa na xí'in rá:

—Ndidaá ní ndó ko'o lú'u lú'u vino xaan,

28 chì kirá xaan kúu nì yu'u, kirá dáxinko ñā nì kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu nā, chì sa'á ñā kuita rā, sa'á ñoó ndoo kuachi kuá'a ndá'o ñayuu. 29 Ká'in xí'in ndó ñā o nándio koo kai ko'i ndutá uva yó'o ndā ná kasandaá kuu, dá ko'o sá'án ndutá uva xí'in ndó noq ió tatá Ndios dándá na —kaá nā.

Yó'o nì ka'an Jesús ñā ndatq Pedro sa'a ná

30 Dá tá nì ndi'i nì keká'ano na Ndios xí'in iin yaa, dá nì kee na kua'an nā dinì yúku nani Olivos. 31 Dá nì kaa Jesús xí'in tã xionoo xí'in ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuáa víti, dá chì di'a kaá tuti ij Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u tã ndáka léko, ta kúu ndi ndi'í va léko kuita noo ko'on”, kaáan. 32 Tído tá nì ndi'i nì ñatakij, dá kúio ngó'i noq ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo.

33 Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá tã yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'on yu'u dión.

34 Dá nì kaa nā xí'in rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ón ñā sakuáa víti, tá ko ñā'a ta'on kana chéli, kúu sã onì va ta'ándá ndatq sa'a yú'u.

35 Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúj xí'in ní, tído o ndátã ta'o'in sa'a ní —kaá rā.

Ta kúu dión nì ka'an ndidaá kã tã xionoo xí'in ná ñoó.

Di'a nì kuu tá nì ndatq'ón Jesús xí'in Ndios iin noq nani Getsemani

36 Dá nì saã Jesús xí'in tã xionoo xí'in ná noq nani Getsemani. Dá nì kaa nā xí'in rá:

—Yó'o nì kandeí tóo ndó, dá ná ko'in lú'u kã chí káa ka'in xí'in Ndios —kaá nā.

37 Dá nì kee Jesús ndáka na Pedro xí'in ndi nduú de'e Zebedeo kua'an nā lú'u kã noq. Dá nì kixian nì kunda'í ndá'o ini Jesús, ta nì kasá'a ndó'o ndá'o níq ná. 38 Dá nì kaa na xí'in tã kua'an xí'in ná ñoó:

—Nda'í ndá'o kúu ini. Sã ndáá ndji va kúu'í xiní. Yó'o nì kandeí tóo ndó, ta kaño'o dáó ini ndo xí'in yu'u sakuáa víti —kaá nā.

39 Dá nì kee na kua'an nā lú'u kã chí noq. Dá nì sã kuíin xití ná, ta nì xino taan na nda ngño'ó. Dá nì kasá'a ná ká'an nā xí'in Ndios:

—Tatá mií, tá kuu dítá ní ndirá ova, ñā kíán vei ndo'i, dá kíán dítá nian. Tído ná dá'a nì kakuuan tát'o'on kì'o kónj yu'u. Ná kakuuan tát'o'on kì'o kónj mií ní —kaá nā.

40 Dá nì nandio koo na nì ndisáa nā noó ndéi tã kua'an xí'in ná ñoó, kúu sã kidi va ra ndéi ra. Dá nì kaa nā xí'in Pedro:

—¿Á ko xí'o ndéé ta'on ini ndo kaño'o ini ndo, va'ará iin hora? 41 Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'in Ndios, dá ná dá'a nì kexixi ñā kini xí'in ndó. Chì sã ió nduu níq ndo kee ndó ñā kónj Ndios, tído ñā kónj ñij ndo kíán chítuu ñaá —kaá nā.

42 Dá nì nandio koo tuku na kua'an nā. Dá nì kasá'a ká'an tuku na xí'in Ndios:

—Tatá mií, tá o kúu dítá ní ndutá ova, ñā vei ndo'i, dá kíán ná kakuuan tát'o'on kì'o kónj mií ní —kaá nā.

43 Dá nì nandio koo tuku na nì ndisáa nā noq ndéi tã ñoó. Kúu sã kidi tuku va ra ndéi ra, chì sa'áni ndá'o ñaá ñā ma'áno. 44 Dá nì nandio koo tuku na nì sa'an nā nì ka'an nā xí'in Ndios ta'ándá kúu onì, ta nì ka'an nā xí'in ná tát'o'on kì'o nì ka'an nā dao kã ta'ándá ñoó.

45 Dá nì nandio koo tuku na nì ndisáa nā noq ndéi tã kua'an xí'in ná ñoó, dá nì kaa nā xí'in rá:

—jKudi ní ndó viti! jTa nani'ij ndéé ndo viti! Chì sã nì kasandaá vá hora nakì'o ra nā nì nduu tã ñayuu yó'o noq ndá'a tã kómi kuachi. 46 jNdakuei kíj ndo, ná ko'o! Kande'é ndó, chì sã kúyati tã vei nakì'o yu'u noq ndá'a tã xiní u'u ñaá —kaá nā.

Di'a nì kuu tá nì tiin ra Jesús ñā ko'on na noq tã né'e choon

47 Ká'an jí vá Jesús iin na, kúu nì kasáa va Judas, tá'an rā nákaã tein ndin uxí uu tã xionoo xí'in ná. Ta kuá'a ndá'o tã vei xí'in rá. Dao ra né'e espada, dao kã rã né'e yíto. Chì vei ra xí'in choon nì sa'anda tã dutí sakuá'a, xí'in tã sá'ano ñoó. 48 Sã nì kast'o'on va Judas xí'in tã ñoó ndi kee ra, dá ná'a rã ndá yoo kúu Jesús, chì nì kaa rã:

—Tã nì chitói noq ñoó, roón tiin ndó.

49 Ta kúu viti'ón nì natuu yati Judas noq iin Jesús, dá nì kaa rã xí'in rá:

—Nákaã ní, maestro.

Dá nì chitó rá noq ná. 50 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Amigo, ¿ndá choon vasón?

Ta kúu nì natuu yati tã kua'a ñoó nì tiin ñaá rá.

51 Ta iin tã ió xí'in Jesús ñoó nì taó rá espada rã. Ta kúu nì chitó'on rã do'o iin tã kéchóon noq tã dutí kúu noq. 52 Dá nì kaa Jesús:

—Nachikaá va'a espada xaan noo ni sa káa'an, dá ch'i taa t'iin espada, xí'in espada ta'ani kuu ra. ⁵³ ¿Á k'o ná'á ta'an voon ña kuu va ka'in xí'in tatáí, dá tanda'á ná uxí u'u tu'u ángel kii na chindee ná yu'u? ⁵⁴ Tído tá ná kee yu'u dión, dá kían, ¿ndi koo, dá xinkoo noo ká'an tuti i' Ndios? Ch'i ká'an ña k'i'o dión kánian ndo'i.

⁵⁵ Dá ni kaa na xí'in taa kua'a ñoo:
—¿Á tá kuj'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'a ñoo veí ndó xí'in espada xí'in yitó t'iin ndó yu'u? Ta ndidaá ku'u vá ní sa káaj xí'in ndó yé'é ño'o sa daná'l noo ndo, ta ní k'o ní t'iin ndó yu'u. ⁵⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo noo ni ka'an profeta noo tuti i' Ndios —kaá na.

Ta kúú ndidaá vá tá xionoo xí'in ná ni ñankoo ndava'a ñaa, ta ni xino ra kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni sa i'in Jesús noo mií tá duti kúú noo

⁵⁷ Ta taa ni tiin Jesús, roón kúú ra ndáka ñaa kua'an ve'e Caifás, ra kúú duti kúú noo, ch'i ñoo ni ndítúti taa dána'a ley Moisés xí'in tá sá'ano ñoo. ⁵⁸ Ta Pedro, ndáa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá ni saá ra ni ku'u ra noo kúú yé'é ve'e tá duti kúú noo ñoo. Dá ni sa koo ra ió ra tein tá ndaa yé'é ñoo, dá koni ra ndi koo.

⁵⁹ Ta ra duti sakua'a ñoo xí'in tá sá'ano ñoo xí'in ndidaá ka tá né'e choon ñoo Jerusalén ni ndítúti rá ndéi ra ndúkú rá tá ka'an to'ón sa'a Jesús, dá kuu nak'i'o ñaa rá noo nda'á tá romano, dá ka'áni ñaa rá. ⁶⁰ Tído k'o ní ni'i ta'on ra iin kuachi ká'ano dákuío ra Jesús, va'ará ku'a nda'o taa ni ñakuíta ni ka'an to'ón sa'a ná. Tído tá ni ndi'i, dá ni ndakuei u'u ka taa ni ka'an kuachi ra sa'a ná, ⁶¹ ta kaá ra:

—Di'a ta'ani ni kaa taa xaan: “Ío choon noo ndá'í ña kían nakani ndi'i ve'e ño'o Ndios, ta t'ixi ku'u óni kandeé yu'u nduva'i ña” —kaá ra.

⁶² Dá ni ndakuín ndichi mií tá duti kúú noo ñoo. Dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Ndiva'a k'o ká'on chindeeón miíon? ¿Á ña ndaa kían ká'an kuachi taa kaa sa'on o koo? —kaá ra xí'in Jesús.

⁶³ Tído tádi óon va in Jesús.

Dá ni nandío koo tuku tá duti kúú noo ñoo ni ndato'ón ñaa rá:

—Xí'in ku'u Ndios takí sa'ándaj choon nooon ña kast'o'on ndaa xí'in ndu'u. ¿Á yo'ó kúú Cristo, na dáka'ki ñaa? ¿Á yo'ó kúú de'e Ndios?

⁶⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:
—Táto'on k'i'o ká'an ni, k'i'o dión kían. Ta ká'an ta'ani yu'u xí'in ní ña nda kuu viti koni ndo na ni nduu taa ñayúu yó'o nakoo na xoo ku'a'a tatá Ndios, noo ió na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó kii na tein vikó tánee induu —kaá na.

⁶⁵ Ta kúú ni ndatá tá duti kúú noo ñoo kotó ra sa'a ña ni xido téi ini ra. Dá ni kaa ra:

—¡Ni ka'an ndava'a taa yó'o sa'a Ndios! ¿Ndá choon kuu ka yo cháá ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Ch'i viti'ón kúú ni seídó'o va mií ndó ña ni ka'an ndava'a taa yó'o sa'a Ndios. ⁶⁶ ¿Ndi kían náta'an ini ndo keeá xí'in rá?

Dá ni kaa dao ka taa ñoo:
—Kánian kuu va ra sa'a ña ni ka'an ra dión.

⁶⁷ Dá ni tuu ndaa díi dao ra noo ná, ta dao ka ra ni kani ñaa xí'in yiki, ta dao ka ra ni koon da'anda noo ná, ⁶⁸ ta kaá ra xí'in ná:

—Tá miían ndaa kúúon Cristo, dá kían nakoni ini kí ndi ndaa ndu'u ni kani ñaa.

Di'a ni kuu, dá ni ndatá Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁹ Ta ió Pedro satá ve'e noo ndéi dao ka ñayuu ñoo. Dá ni natuu yati iin ña'a kéchóon ve'e ñoo. Dá ni kaaan xí'in rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'in Jesús, tá kúú kuendá Galilea kaa, ¿daá koo?

⁷⁰ Tído ni ndatá vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, ta kaá ra:

—K'o ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá ni kee ra kua'an ra noo kúú yé'é di'a. Dá ni xini ñaa iin ka ña'a. Dá ni kaaan xí'in dao ñayuu ndita ñoo:

—Taa kaa ta'ani kúú kuendá Jesús, tá ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúú tuku va ni ndatá rá sa'a Jesús, ta kaá ra:

—Miían ndaa kuiti k'o ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúú lú'u ka too, dá ni natuu yati dao ka na ndita ñoo, dá ni kaa na xí'in rá:

—Miían ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, dá ch'i táto'on ká'an tá Galilea, k'i'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá ni kasá'á ká'an ndava'a ra, ta kaá ra:

—Ná'á Ndios ña k'o ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a ñoo.

Ta ni ndi'i ni ka'an ra dión, ta kúú ni kana va chéli. ⁷⁵ Dá vi ni ndisáa ini ra to'on ni ka'an Jesús xí'in rá, ch'i di'a ni kaa na: “Tá k'o ña'a kana chéli, ta kúú sa ndatá yo'ó sa'a yu'u oni ta'ándá”, kaá na. Dá ni keta ra satá ve'e, ta kúú nda'í nda'o ni saki ra.

27

Di'a ni kuu tá ni sa i'in Jesús noo tá nani Pilato

¹ Tá ni tuu noo, dá ni ndato'ón kue'é tá duti sakua'a, xí'in tá sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá nak'i'o ra Jesús noo ndá'a tá né'e choon romano, dá ka'áni ñaa rá. ² Dá ni kató ñaa rá ndáka ra ni saá ra ni nak'i'o ra noo ndá'a tá né'e choon romano nani Pilato.

Di'a ni kuu tá ni sa'áni Judas mií rá

³ Kúú nì kandaḡ ini Judas, tá'an rā nì naki'o Jesús noḡ nda'á taa xini u'u ñaa, ña sa nì kandḡo rā né'e choon ña ka'ání rá Jesús. Kúú nì nandió né'e ra oko uxì dī'ón plata noḡ tá dutì saku'a xí'in tã sá'ano, dá chī nì nandikó ini rā sa'á ña nì ya'ra ra nì kee ra, ⁴ dá kaá rā:

—Nì kee yu'u iin kuachi, dá chī nì naki'o yu'u iin tãa koḡ kuachi noḡ ndo'o.

Dá nì kaa tã dutì ñoo:
—Ko sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií voón kián.

⁵ Dá nì ko'ono ni'ini ra dī'ón plata ñoo noḡ kúú yé'é ño'o ñoo. Dá nì keta ra kua'an ra. Ta kúú ñoo nì sa'an rā nì chirkaa ra mií rá, dá nì xi'j rā.

⁶ Dá nì nditúti tã dutì saku'a ñoo dī'ón ñoo, dá nì kaa rā:

—O kúu ta'on taán yo dī'ón yó'o noḡ dī'ón dóko ñayuu noḡ Ndios, dá chī kián ya'i sa'a nì ndii.

⁷ Dá tá nì ndi'i nì ndato'ón kueé rā, dá nì xiin ra iin ñó'o noḡ tá káva'a kidi, dá ná koo noḡ nduxi nã tũkú xi'j. ⁸ Sa'á ñoo nda kuú víti naní ñó'o ñoo, noñó'o nì. ⁹ Díón, dá nì xinkḡo to'on ká'an ña nì taa profeta Jeremías: “Nì ki'in ra oko uxì dī'ón plata, ña nì chiyá'i ra sa'a ná tãto'ón nì chirkaa ini tã ñoo Israel kakuu ya'i na, ¹⁰ ta xí'in dī'ón ñoo nì xiin ra ñó'o noḡ tã káva'a kidi. Díón nì kaa sato'o yo Ndios xí'in yu'u.”

Dì'a nì kuu, tá nì sa'ín Jesús noḡ tãa naní Pilato

¹¹ Tá nì sa ku'ín Jesús noḡ Pilato, rā dándaki ñoo ñó'o kuendá Judea ñoo, dá nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Á yo'ó kúu rey noḡ na Israel?

Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ta díón kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaí kuachi ñaa tã dutì saku'a, xí'in tã sá'ano ñoo, tído nì iin tó'ón to'on ko ní ka'an nã. ¹³ Dá nì kaa tuku Pilato xí'in ná:

—¿Á ko seídó'o ta'an voón ña kī' o díón ví káva'a ra kuachi sa'on? —kaá rā.

¹⁴ Tído nì iin tó'ón to'on ko ní ka'an nã. Sa'á ñoo kúu nì naá vá ini Pilato.

Dì'a nì kuu, dá nì sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndjka cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víko pascua dáyaḡ Pilato iin tãa nákaḡ ve'e kaa, tá'an rā kándḡo nã ñoo Israel sa'a. ¹⁶ Ta daá ñoo nákaḡ iin tãa naní Barrabás ve'e kaa, ta iin ní kúu ká'an nã sa'á rā ña kúu rá iin tá kini.

¹⁷ Ta sa'á ña nì nataka kua'á ñayuu noḡ Pilato, sa'á ñoo nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndá yoo dáyaḡ yu'u, kóni ndo? ¿Á Barrabás dáyaḡ, o Jesús, tá'an rā chínaní ndó kúu Cristo?

¹⁸ Díón nì kaa Pilato, chī nì kandaḡ ini rā ña sa'á ña u'u ini vá tã dutì ñoo, sa'á ñoo nì naki'o ra Jesús noḡ ndá'a rá.

¹⁹ Ta nda noḡ ió rā sa'ándá rā choon ñoo, nì tanda'á ñadi'i rā choon nì saḡan noḡ rá, ta kaáan: “Ná dá'a nì kendava'ón xí'in tãa xaḡn, chī tãa ndaa kúu rá. Dá chī nda'í nda'o nì saní sa'a rá nì tju noḡ kuú víti.”

²⁰ Tído nì kasá'a tã dutì saku'a xí'in tã sá'ano ñoo dáka'an kue'é rā ñayuu kuá'a ñoo ña ná kaka nã ña dáyaḡ rā Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús. ²¹ Dá nì nandió ko tuku Pilato nì ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Ndi kaa iin tãa yó'o dáyaḡ, kóni ndo?

Dá nì kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Dáyaḡ ní Barrabás xaḡn.

²² Dá nì kaa Pilato xí'in ná:

—¿Ndi kíán kóni ndo keeí xí'in Jesús yó'o, tá'an rā kaá ndo kúu Cristo, tá daá?

Dá nì kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Chirkaa ní rā ndjka cruz.

²³ Dá nì kaa Pilato xí'in ná:

—Ta, ¿ndi kíán kini nì ya'a tãa yó'o nì kee ra?

Tído kúu nì'í cháá kã ví nì kasá'a káyu'u ñayuu kuá'a ñoo:

—jChirkaa ní rā ndjka cruz!

²⁴ Kúu nì kandaḡ ini Pilato ña ko kándeé kã rã ka'an rã xí'in ñayuu kuá'a ñoo, chī di'a nì naku'ina vaḡ cháá kã ví ná. Sa'á ñoo nì ki'in ra cháá takuí, ta nì nakata ra ndá'a rá noḡ ndidaá nã ñoo Israel ñoo, dá nì kaa rã xí'in ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'á nì tãa yó'o, chī kúu rá iin tãa ndaa. Míí vá ndó kúu nã ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁵ Dá nì kaa ndidaá nã ñoo ñoo:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'á nì rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a rã.

²⁶ Dá nì dáyaḡ Pilato Barrabás. Dá tá nì ndi'i nì kani soldado Jesús xí'in chirrión, dá nì naki'o ñaa Pilato noḡ ndá'a rá, dá ná ko'on rã chirkaa ñaa rá ndjka cruz.

²⁷ Dá nì naki'in ñaa soldado kuendá Pilato ndaka ra kua'an rã nda maá ini ve'e chóon tã romano. Dá nì ndataká rã ndidaá kã soldado kúu kuendá rã, dá nì kaḡ noo ra Jesús noḡ iin na ñoo. ²⁸ Dá nì taó rá dá'on ná. Dá nì dakuí'ino ñaa rá iin dá'on kuá'a tóon. ²⁹ Dá nì chíno'o ra iin corona nì kava'a xí'in ión diní ná. Ta nì chínee ra iin tañíí ndá'a xoo kuá'a nã. Dá nì kasá'a sã ku'ita xiti rá noḡ ná, dá kedjki ñaa rá, dá ká'a rã xí'in ná:

—Nã ká'ano kúu mií ní, nã kúu rey noḡ na Israel —kaá rã.

³⁰ Ta nì tju ndaa dijí ñaa rá, ta nì xjo ndaa rã tañíí né'e na ñoo nì koon ra diní ná. ³¹ Tá nì ndi'i nì kedjki ñaa rá, dá nì dijá rá dá'on ñoo. Dá nì ndakuí'ino ñaa rá dá'on mí ná. Dá ví nì kee ra ndaka ñaa rá kua'an rã chirkaa ra ndjka cruz.

Dí'a nì kuu tá nì chĩrkaa ra Jesús ndĩka cruz

³² Ta noq ndáka ñáá rá kua'an rā ñoó, nì nàk'i'in tá'an ra xí'ín iin taa naní Simón, tã kúú kuendá Cirene. Dá nì kendúsã rā xí'ín tãa yó'ó ñã ná kadókó rā cruz ko'ón ra.

³³ Dá nì saq rā noq naní Gólgota. Tõ'on yó'ó kónj kaa yikí lásá dinj ndjii.

³⁴ Dá nì xj'o ra vino nì daká tá'an xí'ín ndiró ovã ko'ó Jesús. Dá tá nì ndi'i nì xirn-dodó ná rā, kúú kò ní xín ta'on na ko'ó na rā.

³⁵ Dá tá nì ndi'i nì chĩrkaa ñáá rá ndjika cruz, dá nì sa ndei ra nì sadikí rā suerte xí'ín dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian nì'j iin rá iin ra. Díón nì kee ra, dá nì xinkqo tõ'on nì ka'an profeta, chj dí'a nì kaa nã: "Nj ñaka'anda rã dá'amái, chj nì sadikí rā suerte xí'án."

³⁶ Tá nì ndi'i, dá nì sa ndei ra ndéi ra ndaá rā Jesús. ³⁷ Ta nì kani ra iin tabla yati dinj cruz ñoó, ta ká'an ndá sa'ã kíãn tákaa na ñoó. Ta dí'a kaáan: "Taa yó'ó kúú Jesús, tã kúú rey noq nã ñoo Israel." ³⁸ Ta nì chĩrkuei ta'ani ra uy tã kuj'íná ndjika dao kã cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a nã, ta iin kã rã tákaa xoo íti nã.

³⁹ Ta ñayuu chĩka'anda kua'an noq tákaa na ñoó kédjiki ndaa ñáá ná, ta kaó nã dinj ná kénóo na Jesús, ⁴⁰ ta kaá nã:

—Kaá yó'ó ñã nakani ndi'ón ve'e ño'ó ká'ano yo, ta kúú tíxi onj va kuu, kúú sa nduvã'a voón ñã, kaáon. Sa'á ñoó ndani dákaiki mi'ón viti. Kua'an noo kí ndjika cruz xaã tá miãan ndaa de'e Ndios kúú'ón.

⁴¹ Ta díón ta'ani kédjiki ñáá tá dutj sakuã'ã ñoó, xí'ín tã dána'ã ley Moisés, xí'ín tã fariseo ndita ra, ta kaá rã:

⁴² —Dao kã va ñayuu sa kandeé rá sa dákáki ra, tído kò kándéé ta'on ra dákaiki ra mií rá viti. Tá ndã rey yo kúú rá, dá kíãn ná noo kí rã ndjika cruz káa, dá ná kandisa yó rã. ⁴³ Nj kandeé ini tã káa Ndios, sa'á ñoó ná dákaiki ñáá Ndios viti tá miãan ndaa kú'u ini nã sa'ã rá, chj kaá rã ñã kúú rá de'e Ndios —kaá rã ndita ra.

⁴⁴ Ta kána'á ta'ani ndã uy tã kuj'íná tákuei iin iin xoo díjn ná xí'ín ná.

Dí'a nì kuu tá nì xí'í Jesús

⁴⁵ Ta ndã kaxuu kuu dáá ñoó nì naku'ín naá iin ní kúú ñayuu ndã kã onj sa'ini.

⁴⁶ Tá kua'an kasandaá kã onj sa'ini, kúú nì'j ndã'o nì kayu'ú Jesús, ta kaá nã:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —tõ'on yó'ó kíãn kónj kaa: Ndios miíj, Ndios miíj, ¿ndi-va'ã nì dayãã ndá'a ní yu'u?

⁴⁷ Tá nì seido'ó dao kã tãa ndita ñoó ñã nì kaa na díón, dá nì kaa rã:

—Kueidó'ó ndó, chj kána ra profeta Elías.

⁴⁸ Ta kúú viti'ón nì kankono iin tãa nì sa'an rã nì dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'ín vino iá. Dá nì so'oni rãan dinj iin tãñj. Dá nì

chĩnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'ó na rã. ⁴⁹ Dá nì kaa dao kã ñayuu ndita ñoó:

—Ná dá'a ní kee ní díón. Ná kandati yó, ta ná kande'á á kasaa Elías chindeé ñáá ná —kaá nã.

⁵⁰ Ta kúú nì'j ndã'o nì kayu'ú tuku Jesús, dá nì nãk'i'o na mií ná nì xí'í nã.

⁵¹ Ta kúú mií hora daá ñoó nì ndatã dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'ó ká'ano. Nj keean ndã yú'án ñino, ta kúú ndã yú'án ñino nì xino noq nì ndatã ñá. Ta kúú nì'j ndã'o nì tãan, ta kúú nì ndatã dao ñã kúú yuu ndáá, ⁵² ta nì nono yé'é kão noq ñó'o ndjii, ta kúú kuá'ã ndã'o ñayuu Ndios, na nì xí'í, nì nãtãki. ⁵³ Dá tá nì ndi'i nì nãtãki Jesús, dá nì kuu nì kankuei ñayuu ñoó ini kão ñoó, dá nì sa'an nã ñoo Jerusalén, ñã kúú ñoo ij, ta ñoo nì na'ã noq ná noq kuá'ã ndã'o ñayuu.

⁵⁴ Ta mií tã dándáki soldado iin ra xí'ín dao kã soldado ndaá rã Jesús noq tákaa na ndjika cruz ñoó. Dá tá nì xini rã ñã nì tãan xí'ín dao kã ñã'a nì kuu, kúú nì yu'ú ndã'o ra, ta nì kaa rã:

—Miãan ndaa ndisa de'e Ndios nì sa kuu tãa yó'ó —kaá rã.

⁵⁵ Ta xiká vá ndita kuá'ã ndã'o nã ñá'ã ndé'é ná ñã nì ndo'o Jesús. Ta noqon kúú nã nì xionoo xí'ín Jesús ndã rá nì kasá'á ná kuendá Galilea xionoo na, ta sa chĩndeé ñáá ná. ⁵⁶ Ta tein nã ñá'ã ñoó nákaã María Magdalena, xí'ín María, naná Jacobo xí'ín José, xí'ín naná tãa kúú de'e Zebedeo.

Dí'a nì kuu, dá nì nduxi Jesús

⁵⁷ Tá nì kuaá kuu dáá ñoó, dá nì saã iin tãa kujã naní José, tã ñoo Arimatea, ta sa xionoo ta'ani ra xí'ín Jesús. ⁵⁸ Ta nì sa'an rã noq nákaã Pilato, dá nì xikã rã ñã ná nãk'i'o ra yikí koño Jesús noq rá. Dá nì sa'anda Pilato choon noq soldado rã ñã ná ko'on rã nãk'i'o ra yikí koño Jesús noq José ñoó.

⁵⁹ Dá nì saã rã nì ñanoó ñáá rá ndjika cruz. Dá nì nãk'i'in ñáá José, dá nì nãchjtuú ñáá rá xí'ín iin sãbana nì ndoo. ⁶⁰ Dá nì sa'an rã nì chjãã ñáá rá ini iin yáí saã, ñã nì kaan mií rá ndjika kão. Dá tá nì ndi'i nì sadi rã yu'ú yáí ñoó xí'ín iin yuu chjã'ano, dá nì kee ra kua'an rã. ⁶¹ Ta yu'ú yáí ñoó nì ndoq María Magdalena xí'ín iin kã María ñoó ndéi na.

Dí'a nì kuu tá nì sa'anda Pilato choon ñã kandeí soldado kandaa rã yu'ú yáí ñoó

⁶² Sa nì ya'ã kuu kénduu na Israel ñã'a kasá'an na. Tá nì tyyu noq iin kã kuu, dá nì nãtãka tá dutj sakuã'ã xí'ín tã fariseo noq Pilato, ⁶³ dá nì kaa rã xí'ín rá:

—Tatá, nì ndisãa ini ndy ñã sa ká'an tã tõ'on ñoó ñã tíxi kuu ónj, dá nãtãki rã, kaá rã tá kò ñá'ã kuu rã. ⁶⁴ Sa'á ñoó ka'anda ní choon ñã ná kandaa va'ã soldado ní yu'ú yáí noq nákaã rã ndã ná kasandaá kuu ónj. Dá chj oon ní ví kasaa tã sa xionoo xí'ín rá iin sãkuáá natao kuí'íná ñáá rá, dá kaa rã xí'ín

na ñoo ndu ña ni ñataki ra, dá kían tuú cháá ka choon o duú ta'ándá míi nõó.

⁶⁵ Dá ni kaa Pilato xí'in rá: —Xaḅn ndíta soldado. Kandaka ndó ra kua'án ndo, ta nakuíta ra kandaa ra yái ndji ñoo táto'on k'i'o kóni ndó —kaá ra.

⁶⁶ Dá ni sa'an ra ni sadi toon ra yu'u yái ñoo, chi ni kani ra sello ye'án, ta ni chikata ra soldado ndíta ra ndaa raán.

28

Dí'a ni kuu tá ni ñataki Jesús

¹ Tá ni ya'a kuu náni'i ndéé na Israel, na'a va'a kuu míi nõó kásá'a sa'a semana, dá ni kee María Magdalena xí'in iin ka María ñoo kua'an na kande'e ná yái nõó ni nduxi Jesús. ² Ta kúu ni'i nda'o ni taan, dá chi ni naxing iin ángel kéchóon nõó sato'o yo Ndios ni kii chí induú, dá ni natuu yati na nõó ni nduxi Jesús, dá ni dí'tá ná yuu ká'ano ñoo, dá ni sa koo na ió na sataán. ³ Táto'on k'i'o náye'e ndaa nõó sá kuujn tasa, k'i'o dión ndato ye'e na, ta kuxi kachj dá'on ná. ⁴ Ta kúu ni yu'ú nda'o soldado ndíta ndaa yu'ú yái ñoo ni kee na, ta kúu ndéi njino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaa ndji va kúu rá ndíta ra. ⁵ Dá tá ni saá na ñá'a ñoo, dá ni kaa ángel ñoo xí'in ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chi sa ná'a vái ña vei ndó nándukú ndó Jesús, na ni sarkaa ndjka cruz. ⁶ Tído koo ka na nákaa yó'o. Sa ni ñataki va na táto'on k'i'o ni sa ká'an na xí'in ndó. Nakíi ndo kande'e ndó nõó ni sa nõo na kúu sato'o yo, dá koni ndo. ⁷ Kua'án kii ndo kast'o'on ndó xí'in ndidaá ta xionoo xí'in ná ña ni ñataki va na. Ta kuió nõó na ko'on na nõó rá chí Galilea dí'a. Ta nda ñoo ví, dá koni ñaa rá, kaa ndo xí'in rá. Choon yó'o vei kast'o'in xí'in ndó —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni kankuei na yu'ú yái ñoo, ta kúu yu'ú nda'o na. Tído kádij nda'o ta'ani ini na taxí tá'an na kua'an na kast'o'on na to'on saá yó'o xí'in ta xionoo xí'in Jesús. Ta nõó taxí tá'an na kua'an na kast'o'on na sa'a to'on saá yó'o xí'in ta xionoo xí'in ná, ⁹ kúu iin kuiti vá ni na'a nõó Jesús nõó kua'an na ñoo, dá ni kaa na:

—¿Á kúkueé ni ndó?

Dá ni natuu yati na nõó iin Jesús, ta ni nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión ni sa ndaño'o ñaa ná. ¹⁰ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo. Kua'án ndo kast'o'on ndó xí'in ñani kuálíi ña ná ko'on xi chí Galilea dí'a, ta ñoo koni xi yu'u —kaá na.

Dí'a kua'an ña ni kaa soldado sa'a ndi kían ni ndo'o Jesús

¹¹ Tá ni ndi'i ni kee na ñá'a ñoo kua'an na, dá ni kee ta ndaa yu'ú yái ñoo kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá ni saá ra, dá ni nak'i'o ra kuendá nõó ta dutj sakuá'a sa'a ndidaá ña ni kuu ñoo. ¹² Dá ni kana ta dutj kúu nõó

ñoo ndidaá ta sá'ano ñoo. Dá tá ni ndi'i ni ndat'ón kue'e ra, dá ni xi'o ra kua'a nda'o dí'ón nõó soldado ñoo, ¹³ ta ni kaa ra xí'in rá:

—Kaa ndo xí'in ñayuu ña ñoo tádi ni kii ta sa xionoo xí'in rá, ta ni taó kuí'íná rá yikí kqño ra né'e ra kua'an ra tein kídí ndu, kaa ndo. ¹⁴ Tá ndá ndi kuu ni ni'lí tó'on Pilato, o sa nákani ini ndo, chi míi vá ndú ná'a ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'áni rá ndo —kaá ra xí'in soldado ñoo.

¹⁵ Dá ni ki'in ra dí'ón ñoo. Dá ni kee ra táto'on ni ta'anda choon nõó rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña ni ñataó kuí'íná ñaa tá ni sa xionoo xí'in ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon nõó ta xionoo xí'in ná ña ná ko'on ra dána'a ra to'on na iin ní kúu ñayuu yó'o

¹⁶ Dá ni kee ndin uxj iin ta xionoo xí'in Jesús kua'an ra iin yúku iin chí kuendá Galilea táto'on ni sa'anda na choon nõó rá.

¹⁷ Tá ni xini ra Jesús, dá ni sa ndaño'o ñaa rá. Tído nákani kuáchj ij vá ini dao ra. ¹⁸ Dá ni natuu yati Jesús nõó rá, dá ni kaa na xí'in rá:

—Ni natuin yu'u ndidaá choon ña dándákii induú xí'in nõó'ó yó'o. ¹⁹ Sa'a ñoo kua'án ndo dána'a ndo nõó ñayuu ndéi ndidaá ñoo ñó'o ñayuu yó'o sa'a yú'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodó ndútá ndo ná xí'in kuu tatá Ndios, xí'in kuu de'e na, xí'in kuu Espiritu ij, ²⁰ ta dána'a ndo nõó ná kee na ndidaá choon sa'andaj nõó ndo. Ta kooi xí'in ndó ndidaá tá'an kuu, nda nõó ndi'i kúu ñayuu yó'o. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Marcos, ña ká'an sa'a Jesús

Di'a nì kuu, dá nì kasá'á kásto'on Juan ña kasaa Jesús

¹ Di'a nì kasá'á to'on va'a sa'a Jesucristo, na kúu de'e Ndios. ² Isaías nì sa kuu iin profeta, tá'an na sa kasto'on xí'ín ñayuu ña nì ka'an mií Ndios xí'ín ná. Di'a kua'an to'on nì taa na:

Ná ko'ín tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yo'ó kasto'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueid'ó na ña kían ko'on ka'on xí'ín ná.

³ Kayu'ú taa ñoo noo kúu yukú ichí:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.”

⁴ Ta miían ndaa dión nì kuu, chì nì kasá'á iin taa naní Juan dákodo ndúta ná ñayuu ini taku'í iin xián noo kúu yukú ichí. Ta kásto'on na xí'ín ñayuu ña ná nandikó ini na sa'a kuachi kée na, dá ná kí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá ná kuu kodó ndúta ná.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea nì sa'an na nì seid'ó na to'on dána'a Juan. Ta nì na'o na kuachi na noo Ndios. Ta kúu nì dákodo ndúta ñaa Juan ini yuta naní Jordán.

⁶ Ta dá'on nì sa ndixi Juan nì kava'a xí'ín ídí camello. Ta iin cincho ñíi sa ndíko tji na. Ta sa seí na tika xí'ín ndu'í yukú. ⁷ Ta sa kasto'on na xí'ín ñayuu, ta kaá na xí'ín ná:

—Sata'á yu'u vei iin na ndáya'i cháá ka o d'úy yu'u, chì ni ko káni vían nakuijn ndei yu'u ndaxí'í yo'ó ndisa ná. ⁸ Chì yu'u dákodo ndúta ñaa xí'ín taku'í, tído noón kúu na dákodo ndúta ñaa xí'ín na kúu Espíritu ij Ndios —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì sodo ndúta Jesús

⁹ Ta tein kuu dáá ñóo nì keta Jesús ñoo naní Nazaret, ña nákaa kuendá Galilea, kua'an na noo nákaa yuta Jordán. Ta ñoo nì dákodo ndúta ñaa Juan. ¹⁰ Tá nì keta Jesús ini taku'í, kúu nì xini na nì nono induú. Ta kúu nì naxino na kúu Espíritu Ndios sata'á ná, ta káa na táto'on káa iin paloma. ¹¹ Ta nda induú tá nì ka'an Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúu de'e maní yu'u. Ta náta'an nda'o ini xini'í yo'ó —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ka'an ña u'u mií noo dátuuán Jesús

¹² Tá nì ndi'i ñoo, dá ndáka Espíritu Ndios Jesús kua'an na noo kúu yukú ichí. ¹³ Ta uu diko kuu nì sa káa na ñoo. Ta nì sa káa na

tein kirí víchi deen. Dá nì xirndodó ñaa ña u'u. Ta nì kasá'a dao ángel nì kii noo Ndios, nì chindeé ná Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasá'á dána'a Jesús sa'a to'on va'a Ndios

¹⁴ Tá nì tii na Juan nì sadi ra ve'e kaa, dá nì kee Jesús kua'an na chí kuendá Galilea kasto'on na sa'a to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ¹⁵ ta kaá na:

—Sa nì kasandaá vá hora, sa nì kuyati va ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. ¡Nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó, ta kandisa ndó xí'ín ndino'o ini ndo to'on va'a Ndios! —kaá na.

Di'a nì kuu, dá nì kana Jesús komi taa tii tiyaká ña kanoo ra xí'ín ná

¹⁶ Ta noo xika Jesús kua'an na yu'u taño'o naní Galilea, ñoo nì xini na iin taa naní Simón xí'ín ñani ra Andrés. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini taku'í, chì kúu rá taa tii tiyaká. ¹⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná kí'í ndo ná ko'lo kanoo ndó xí'ín yu'u, dá ná dána'í noo ndo taó ndó ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndó tiyaká ini taku'í.

¹⁸ Ta kúu viti'ón vá nì dānkoo ra ñóno rá. Ta kúu nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

¹⁹ Ta noo xika Jesús kua'an na cháá ka chí noo ñoo, kúu nì xini na nákaa iin taa naní Jacobo xí'ín ñani ra Juan, ta kúu rá de'e ta naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñóno rá. ²⁰ Dá nì kana ñaa ná. Dá nì dānkoo ra tatá ra Zebedeo ini barco xí'ín ndidaá ka ni taa kéchóon noo tatá ra. Dá nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

²¹ Dá nì nasáa Jesús ñoo Capernaum xí'ín taa ñoo. Dá tá nì kasandaá kuu náni'í ndée na Israel, dá nì ku'u Jesús ini ve'e noo nákata na ñoo ñoo. Dá nì kasá'á ná dána'a na. ²² Kúu nì naá vá ini ñayuu ñoo sa'á ña dána'a Jesús, chì ko kée na táto'on kée taa dána'a ley Moisés, dá chì dána'a na táto'on kí'o kée iin na né'e choon.

²³ Ta ini ve'e ñoo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúu nì'í nda'o nì kayu'ú espíritu kini ñoo, ta kaáan:

²⁴ —¿Ndi kíán ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaa ní ndu'u? Sa ná'á vá yu'u ndá yoo kúu mií ní, chì mií ní kúu na ij nì kii noo Ndios.

²⁵ Dá nì danáni ñaa Jesús, ta kaá na xí'an: —¡Kadi yú'on! ¡Kua'an keta kí'í ini taa xaan!

²⁶ Ta kúu viti'ón nì sa'aní yí'í espíritu kini taa ñoo. Ta kúu nì'í nda'o nì kayu'án, dá nì ketaan kua'an.

²⁷ Ta kúu nì naá vá ini ndidaá kúu ñayuu ñoo, dá nì kasá'á ná ndátó'on tá'an ná:

—¿Ndi kua'an vían yó'o? Nā ndeé ká vían ká'ano tandeé ini saá dána'a taa káa, chí xí'in choon kómí rá sa'ándá rá choon noq espíritu kini, ta kúú seidó'o ñaan —kaá na.

²⁸ Ta kúú kaon nda'o nì kandaá ini ndidaá ñayuu ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galilea sa'a ña ndato nì kee Jesús.

Di'a nì kuu tá nì nduv'a Jesú ñá kúú xido Simón Pedro

²⁹ Tá nì keta Jesús ve'e ñoo, dá nì kee na kua'an nā ve'e Simón xí'in Andrés, ta ndáka ta'ani na Jacobo xí'in Juan kua'an nā. ³⁰ Ta káandu'u xido Simón noq xito, ta ka'í nda'o ndó'an kée kue'e dáa. Dá nì kasto'on ñayuu xí'in Jesús ña kú'an. ³¹ Dá nì natuu yati na noq káandu'an. Kúú nì tiin na ndá'an. Kúú nì ndane'e ñaa ná. Ta kúú vití'ón vá nì ya'a kue'e dáa ñoo. Ta kúú nì kasá'a váan kénduuan ña kasá'an na.

Kua'á nda'o ñayuu nì nduv'a Jesú

³² Sa nì keta va ndindii, ta sa kua'an kuaá vá kuú dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaá nā kú'u xí'in nā ñó'o espíritu kini nì kasáa nā noq Jesús. ³³ Sa'á ñoo nì chítí yé'é ve'e ñoo nì nataka ndidaá nā ñoo ñoo. ³⁴ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e nì nduv'a na, ta kua'á nda'o espíritu kini nì taó ná. Ta kó sónó vá ná ña kua'an espíritu kini ñoo, chí ná'á vá ná ndá'oo kúú ná.

Di'a nì kuu tá nì ndat'ón Jesú xí'in tatá Ndios iin xián noq kó iin ndéi

³⁵ Ta na'a nda'o nì ndakoo Jesús, chí iin naá jí vá. Dá nì keta na ñoo ñoo kua'an nā iin xián noq kó iin ndéi. Ta ñoo nì ka'an nā xí'in tatá Ndios. ³⁶ Dá nì kee Simón xí'in dao ká tã né'e tá'an xí'in rá kua'an rá nandukú ñaa rá. ³⁷ Dá tá nì naní'i ñaa rá, dá nì kaa rá xí'in ná:

—Ndidaá ñayuu nándukú ná mií ní.

³⁸ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ná ko'o dao ká xián noq yati yó'o, dá ná dána'a ta'ani yu'u noq ñayuu ndéi ñoo, chí sa'á choon yó'o ve'i yu'u —kaá nā.

³⁹ Ta nì xionoo na iin ní kúú kuendá Galilea nì daná'a nā ini ndidaá ve'e noq náta na Israel, ta nì taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

Di'a nì kuu tá nì nduv'a Jesú iin taa ndó'o kue'é té'i'í ñíi

⁴⁰ Kúú nì kasá'a iin taa ndó'o kue'é té'i'í ñíi noq Jesús. Kúú nì sa kuúin xítú rá noq ná, dá nì kaa rá xí'in ná:

—Tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñíi —kaá rá.

⁴¹ Ta sa'á ña nì ku'u ini Jesús sa'a rá, sa'á ñoo nì chí'ón na ndá'a ná satá rá, dá nì kaa na xí'in rá:

—Jaan, kóni. Ná nduvii ñíi.

⁴² Dá tá nì ndi'i nì ka'an nā, kúú vití'ón di'a nì ndaño'ó nì ini kue'é té'i'í ndó'o ra. Ta kúú nì kandoo vii vá ñíi rá.

⁴³ Dá tá kó ñá'a tanda'a ñaa ná ko'on ra, dá nì sa'anda nā choon noq rá, ⁴⁴ ta kaá nā xí'in rá:

—Kua'an, tído o sa nákanón xí'in nì iin tó'ón ñayuu ña nì kee'í xí'ón. Di'a kua'an na'a mií'ón noq tã dutí. Ta kua'an doko ña'a noq Ndios sa'á ña nì kandoo vii'ón noq ná, tát'o'on kú'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini rá ña sa nì nduvi'ón —kaá ná.

⁴⁵ Tído kó ní kée ta'on taa ñoo tát'o'on nì ta'anda choon noq rá. Di'a nì kasá'a nákaní va ra ña nì kee Jesús xí'in rá kua'an rá. Sa'á ñoo kó kuú ká ku'u tóo Jesús nì iin ká ñoo. Ndadá yu'u ñoo noq ká ñayuu ndéi va sa káa nā. Ta va'ará ndéi kúú míí vá ndéi ñayuu, tído ve'i na noq náka Jesús.

2

Di'a nì kuu, dá nì nduv'a Jesú iin taa nì natíi sa'a

¹ Tá nì ya'a dao kuú, dá nì nandio koo tuku Jesús ñoo Capernaum. Tá nì kandaá ini ñayuu ña nì ndisáa Jesús ve'e na, ² kúú kua'á nda'o na nì nataka ñoo. Ta kó ní keta ká ve'e ñoo kaño'o na. Ta kúú ndá satá ve'e ndíta ñayuu seidó'o na to'on dána'a Jesús.

³ Dá nì kasáa dao ká ñayuu xí'in iin taa nì natíi sa'a, ta yí'i ñaa komi taa kó kasáa ra. ⁴ Tído kó ní kúú ta'on ku'u ra xí'in tã kú'u ñoo ini ve'e noq nákaa Jesús, chí kua'á nda'o ñayuu ñó'o. Sa'á ñoo nì dakáa ñaa rá diní ve'e. Dá nì sónó rá iin yáí. Dá nì kuu nì danó'o ra xito kánó'o tã kú'u ñoo ini ve'e noq ió Jesús.

⁵ Tá nì xini Jesús ña kándéé ini ñaa rá, dá nì kaa nā xí'in tã kó kuú kaka ñoo:

—De'e ló'o, sa nì ndoo va kuachón —kaá nā.

⁶ Ta kúú ñoo ndéi dao taa dána'a ley Moisés seidó'o ra. Dá nì kasá'a nákaní kuáchí ini rá: ⁷ “Ta, ¿ndiv'a ka'an taa káa dión? Taa káa kúú rá yá'a ka'an ndava'a xí'in Ndios. Chí nì iin tó'ón ta'on taa o kúú dándoo kuáchí ñayuu. Iin tó'ón diní míí vá Ndios kúú nā kuu kee dión.”

⁸ Tído vití'ón di'a va nì kandaá ini Jesús ña kú'o dión nákaní ini rá. Dá nì ndat'ón ñaa ná:

—¿Ndiv'a nákaní ini ndo dión? ⁹ ¿Ndi kían kó ú'u cháá ká ka'in xí'in taa kó kuú kaka yó'o, ká'an ndó? “Sa nì ndoo va kuachón”, o ka'in xí'in rá, “Ndakuin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.” ¹⁰ Tído viti dá ná ko'in dána'i noq ndo ña kómi ndisa nā nì nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándoo na kuáchí kómi ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá nì kaa na xí'in tã nì natíi sa'a ñoo:

¹¹ —Ta ká'in xí'in yó'o viti. Ndakuin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'an nó'on ve'ón.

¹² Ta kúú nì nakuin ndichi rá. Dá nì naki'in ra xito noq nì sa nóo ra né'e ra nì

ki'in ra kua'an ra noo ñayuu kua'a ñoo. Ta kúu ndidaa vá ná nî naá ini. Ta kúu nî kasá'á ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

—Nî iin kuú ko xinió iin ña'a ndato táto'on nî xinió kuú viti —kaá na.

Di'a nî kuu tá nî kana Jesús iin tqa nani Levi Mateo ña kanoo ra xi'in ná

¹³Tá nî ndi'i nî kuu dión, dá nî nandio koo tuku Jesús kua'an na yu'u taño'o. Ta kúu kua'á nda'o ñayuu nî natuu yati ñaa. Dá nî kasá'á ná dána'a na noo ná sá xika na kua'an na. ¹⁴Ta noo yá'a na kua'an na ñoo, kúu nî xini ná ió iin tqa nani Levi, de'e ta nani Alfeo, ta ió ra ki'in ya'i ra sa'á ño'o. Dá nî kaa na xi'in rá:

—Nakíj, ná ko'o kanoón xi'in yu'u.

Dá nî nakuin ndichi ra. Dá nî kee ra kua'an ra kanoo ra xi'in ná.

¹⁵Di'a nî kuu tein noo ió Jesús sásá'an na xi'in Levi ñoo ini ve'e ra. Ta kua'á nda'o tqa ki'in ya'i sa'á ño'o xi'in dao ka ñayuu kaá ra kómi kuachi nî sa ndei xi'in Jesús. Ta ndei ta'ani tqa xionoo xi'in ná, chi kua'á nda'o ñayuu ndiko ñaa. ¹⁶Tá nî xini tqa fariseo xi'in dao tqa dána'a ley Moisés ña sásá'an dáó Jesús xi'in tqa ki'in ya'i sa'á ño'o, xi'in ñayuu, tá'an na kaá ra kúu ná kini ñoo, dá nî kaa ra xi'in tqa xionoo xi'in Jesús:

—¿Ndi kua'an ña yó'o? ¿Ndiva'a sásá'an ri maestro ndo'ó xi'in tqa ki'in ya'i sa'á ño'o, xi'in dao ka ñayuu kómi kuachi yó'o? —kaá ra.

¹⁷Tá nî seidó'o Jesús ña nî ka'an ra dión, dá nî kaa na xi'in rá:

—Na ió va'a ko xinño'ó ta'on na tqa ketatá ñaa. Sava'a na kú'u va kúu na xinño'ó ñaa. Ta dión ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u ná kanai na ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u kanai na nákoní ña kómi ná kuachi —kaá na.

Dána'a Jesús ña kúu ná táto'on iin tongo

¹⁸Iin kuu, dá nî sa ndei tqa sa xionoo xi'in Juan, na sa dakódo nduta ñayuu, nî sa ne'e ij rá xi'in tqa fariseo. Dá nî kasáa dao ñayuu noo nákaa Jesús. Dá nî ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a ko né'e ij tqa xionoo xi'in mí nî táto'on né'e ij tqa fariseo xi'in tqa sa xionoo xi'in Juan?

¹⁹Dá nî kaa Jesús xi'in ná:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kane'e ij ñayuu nî natka noo ió vikó tánda'a nani ió ij vá tongo xi'in ná? Koó, chi xian nani ió ij tongo xi'in ná, ta o kúu ta'on kane'e ij ná. ²⁰Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tongo kanda ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ñayuu ñoo.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xi'in ña dána'a tqa fariseo

²¹Ta ko iin ta'on nákoto noo nî ndata iin do'ono yata xi'in iin tá'í dá'on saá. Dá chi tá

ná nakata na do'ono ñoo, ta kúu nati'in va dá'on saá ñoo, ta kúu ví'í ka ví ndata do'ono yata ñoo.

²²Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñij yata. Dá chi tá ná kee na dión, dá kían dáka'andi vino saá ñij yata ñoo, ta kúu ndi'i vino ñoo kuita, ta kúu tuú oon va ñij ñoo. Sa'á ñoo va'a cháá ka ná taán yó vino saá ini ñij saá —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nî daná'a Jesús sa'á kuu nani'ij nde'e na Israel

²³Ta tein iin kuu nani'ij nde'e na Israel, chika'anda Jesús kua'an na noño'o noo kaa tirió. Kúu nî kasá'á tqa xionoo xi'in ná tó'on ra yoko tirió, ta sei ra nonian kua'an ra. ²⁴Dá nî kaa tqa fariseo xi'in Jesús:

—¿Ndiva'a kée tqa xionoo xi'in ní ña ko kánian kee ra tein kuu nani'ij nde'e yo?

²⁵Dá nî kaa Jesús xi'in rá:

—¿Á ko óon ta'on ká'í ndo'ó ña nî kee David tá sa na'á tá nda'í nî kuiko na xi'in tqa sa xionoo xi'in ná? ²⁶Chi kaáan ña nî ku'u na ve'e Ndios. Ta daá ñoo kúu tqa nani Abiatar duti kúu noo. Ta nî sei David pan, ña dóko tqa duti noo Ndios, ña ko kánian kei ñayuu óon, chi sava'a tqa duti kuu kei ná. Ta nda tqa xionoo xi'in David ñoo nî xi'o na nî sei.

²⁷Dá nî kaa ta'ani Jesús xi'in rá:

—Kuu nani'ij nde'e yo nî kava'an Ndios ña kakuuan iin ña va'a noo ñayuu. Tído ko ní káva'a ta'on Ndios ñayuu kéká'ano na kuu nani'ij nde'e yo táto'on ki'o kée ndo'ó. ²⁸Ta viti kana'á ndó ña ió choon noo ndá'a na nî nduu tqa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu nani'ij nde'e yo —kaá Jesús ká'an na sa'a mí ná.

3

Di'a nî kuu tá nî nduv'a Jesús iin tqa nî natii ndá'a

¹Dá nî ku'u tuku Jesús ini ve'e noo náta na Israel. Ta ñoo nákaa iin tqa nî natii ndá'a. ²Ta ndita tqa fariseo nani rá Jesús, ná kande'a á nduva'a ñaa ná kuu nani'ij nde'e ná. Dión, dá ni'í rá ndi koo dátaí kuachi ra Jesús noo tá né'e choon.

³Dá nî kaa Jesús xi'in tqa nî natii ndá'a ñoo:

—Nakuin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

⁴Dá nî kaa na xi'in dao ka tqa ñoo:

—¿Ndá kían kuu kee yo kuu nani'ij nde'e yo?

¿Á kee yo ña va'a o á kee yo ña kini? ¿Á dáka'io iin ñayuu o ka'áni yó ná? Ka'an ndo ná nde'a —kaá na.

Tído ni iin tó'on rá ko ní ká'an. ⁵Dá nî kao noo Jesús nî sa nde'e deen ná tqa ndita ñoo. Dá nî kixian nî kunda'í ini ná sa'a rá, chi káxi nda'o nió rá. Dá nî kaa na xi'in tqa kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaa ndá'on xaen.

Tá nì nàdàkàà rā ndá'a rá, kúú nì nduvá'a vaan.

6 Dá nì kankuei tã fariseo ñoo kua'an rā. Ta nì kasá'a ndátó'ón kue'é rā xí'ín rā kuendá rey Herodes ñoo ndi kee ra, dá ka'ani rá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì sà káa Jesús yu'ú taño'o

7 Dá nì kee tuku Jesús kua'an nā xí'ín tã xionoo xí'ín ná yu'ú taño'o. Ta kuá'a ndá'o ñayuu ndéi kuendá Galilea xí'ín nā ndéi ñoo kuáli ñó'o chí kuendá Judea tákuei sata ná kua'an nā, 8 xí'ín nā ndéi ñoo ká'ano Jerusalén, xí'ín nā ndéi kuendá Idumea, xí'ín nā ndéi iin kã xoo yuta Jordán, xí'ín nā ndéi ñoo Tiro xí'ín nā ndéi ñoo Sidón, chí sá'a ñā nì nì'j tó'on na sá'a ñā'a ndato kée Jesús, sá'a ñoo kuá'a ndá'o ñayuu tákuei ñāá kua'an nā.

9 Ta kúú nì ka'an Jesús xí'ín tã xionoo xí'ín ná ñā ná kenduu rā iin barco kaka nā, dá ná o dándúti ñāá ñayuu kuá'a ñoo. 10 Chí sá'a ñā nì nduvá'a na kuá'a ñayuu, sá'a ñoo ndidaá kúú nā kú'u kátaj tá'an vèi sata ná, dá kaka'on na dá'on Jesús, dá ná nduva'a na.

11 Ta tá nì xini ñāá ñayuu ñó'o espíritu kini, ta kúú sà kujta xiti ná noo Jesús. Dá nì kasá'a káyu'ú espíritu kini ñoo, ta kaáan:

—Mii ní kúú de'e Ndios.

12 Tído nì sa'anda Jesús choon nooan ñā ná dá'a nì ka'an ndá yoo kúú ná noo ñayuu ñoo.

Di'a nì kuu tá nì kaxi Jesús uxí uú tã kanoo xí'ín ná

13 Ndi'i, dá nì kaa Jesús dinj iin yúku iin ñoo. Dá nì kana na ndidaá kúú tã nì nãta'an ini nā, ta nì nãtuu yati ra noo ío nā.

14 Dá tein roón nì kaxi na uxí uú tã kanoo xí'ín ná. Ta tã yó'o kakuu rā tãnda'a Jesús ko'on dána'a t'on va'a noo ñayuu, 15 ta koo ta'ani choon noo ndá'a rá ñā nduvá'a ra nā kú'u, ta taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

16 Iin tã yó'o naní Simón. Ta nì chinani ñāá ná Pedro. 17 Ta iin kã rā kúú de'e Zebedeo naní Jacobo xí'ín ñani rā, rā naní Juan. Ta nì chinani ñāá ná Boanerges. To'on yó'o kónj kaa de'e ñā ká'ándi, chí nì'i dinj rá. 18 Ta iin kã rā naní Andrés, xí'ín rā naní Felipe, xí'ín rā naní Bartolomé, xí'ín rā naní Mateo, xí'ín rā naní Tomás, xí'ín rā naní Jacobo, tã kúú de'e Alfeo, xí'ín rā naní Tadeo, xí'ín rā naní Simón, tá'an rā nì sã kuu kuendá tã cananista, 19 xí'ín rā naní Judas Iscariote, tá'an rā nì kasandaá nì nãk'i'o Jesús noo ndá'a rā xini u'u ñāá.

Tá nì ndi'i ñoo, dá nì ndu'u na ini iin ve'e.

Di'a nì kuu tá nì kaa dao tã ñā taó Jesús espíritu kini kée ñā u'u

20 Ta tuku va kuá'a ñayuu nì ndjítúti ñoo. Ta nì kò nóno vá Jesús kasá'an na xí'ín tã xionoo xí'ín ná. 21 Tá nì nì'j tó'on nā ve'e Jesús ñā ndó'o na, dá nì kee na kua'an nā nakuaka

ñāá ná kandaka na no'o nā, dá chí nì nãdana va na, ká'an ná.

22 Dá nì kaa dao tã dána'a ley Moisés, tá'an rā nì kii ñoo Jerusalén, ñā Beelzebú, tá'an ñā kúú sato'o espíritu kini, ñōó vá kían nákaa ini Jesús, ta ñōó kían xí'o choon noo ná, sá'a ñoo kándéé ná taó nā espíritu kini ñó'o ini ñayuu, kaá rā.

23 Dá nì kana Jesús tã nì ka'an dión ñoo, dá nì kasá'a ná dák'ín tá'an na dao ñā'a xí'ín ñā dána'a nā, ta kaá nā xí'ín rá:

—Ndi kee ví sato'o espíritu kini taó ñā mián ini ñayuu, ká'an ndó? 24 Kana'a ndó ñā tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki rā, dá kían naá vá choon né'e ra. 25 Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na. 26 Ta k'i'o dión ta'ani ndo'o ñā u'u kúú noo tá ná kasá'a ná tá'an xí'ín ñā kéchoon nooan. Chí kasá'a ta'anda tá'an mián, dá kían o káka kã choon né'an, chí sã nì kasandaá hora ñā kían ndi'i nooan.

27 Ta ni iin tó'on tã o kúu ku'u ve'e iin tã ndakí, ta taó rá ñā'a ñó'o ve'e ra, tá dinñó'ó kã ná o kátó ñāá rá. Mián ndúsa kee ra dión xí'ín rá, dá kuu taó rá ñā'a ñó'o ve'e ra. 28 Mián ndaa ná ka'jín xí'ín ndó ñā kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sá'a ndi ndáa mií vá kuachí kée ñayuu, ta sa'a ndidaá kúú t'on kini ká'an ndava'a nā sa'a Ndios. 29 Tído ndi ndáa nā ya'a ká'an ndava'a na sa'a nā kúú Espíritu i'j Ndios, nooan kúú nā ni iin ku'j tã'on o kúu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Nooan kúú nā iin ichi o ndóo kuachí noo Ndios —kaá Jesús.

30 Dión nì kaa nā, dá chí nì kaa tã ñoo ñā nákaa espíritu kini ini nā.

Di'a nì kuu tá nì kasáa nā ve'e Jesús nándukú ñāá ná

31 Dá nì kasáa naná Jesús xí'ín ñani nā. Ta nì sã kujta na sata vé'e. Dá nì kaa nā xí'ín ñayuu ndéi ñoo ñā ná ka'an nā xí'ín Jesús keta na sata vé'e.

32 Dá nì kaa ñayuu ndéi dijn Jesús ñoo xí'ín ná:

—Naná ní xí'ín ñani ní ndíta na sata vé'e nándukú ná mií ní.

33 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná kasto'on ndaaj xí'ín ndó ndá yoo kúú naná, ta ndá yoo kúú ñani xí'ín k'i'oi —kaá nā.

34 Ta kúú nì sã nde'é ná noo ñayuu ndéi noo ná ñoo. Dá nì kaa nā:

—Nā yó'o kúú naná, kúú ñani, kúú k'i'oi.

35 Chí ndidaá nā kée ñā kónj Ndios, nooan kúú ñani, kúú k'i'oi, kúú naná —kaá nā.

4

Di'a kua'an ñā nì nãkani Jesús sa'a iin tã xiti tata

1 Nì kasáa tuku Jesús yu'ú taño'o, dá nì kasá'a ná dána'a nā noo ñayuu. Ta sá'a ñā nì

naṭaka kuá'a ndá'o na, sa'á ñoó nì kaa Jesús ini barco, kirá kánóo noó taño'o. Dá nì sa koo na ió nà ini rā. Ta ndéi ñayuu ñoó yu'ú taño'o seidó'o na. ²Dá nì kasá'a Jesús dák'i'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a nà, ta kaá nà:

³—Kueidó'o va'a ndó ña ko'jin ka'jin xí'in ndó. Iin ṭaa xiti nì kee ra kua'an rā kuti ra tata noño'o rá. ⁴Ta sa'á ña nì koon ni'ini ra tata ñoó, sa'á ñoó dao ña nì kuei yu'ú ichi. Ta kúu nì kasáa laa, ta kúu nì sei vá rían. ⁵Ta dao ká tata ñoó nì kuei tein yuu noo ndéi cháá ñó'o. Sa'á ñoó kúu yachì va nì xitaan, chì kò ní kúei ta'on ña noo kúu ño'ó ndéé. ⁶Tído, tá nì xinkoo ndindii, ta kúu nì dii vaan. Ta sa'á ña koó y'o'an, sa'á ñoó nì ichi vaan.

⁷Ta kúu dao ká tata ñoó nì kuei tein ta'íon. Ta nì sa'ano dáó ña xí'in ta'íon ñoó, sa'á ñoó nì kuyatá váan nì kee rá. Sa'á ñoó kò ní xí'o ta'an vaan nonián.

⁸Ta kúu dao ká tata nì kuei noo kúu ño'ó va'a. Kúu kuá'a ndá'o noni nì xí'o'an, chì nì xitaan, ta nì sa'ano va'an. Ta kúu ió dao tata ñoó nì xí'o oko uxì noni. Ta dao kaan nì xí'o onj diko noni. Ta dao kaan nì xí'o iin ciento noni —kaá Jesús.

⁹Dá nì kaa ta'ani na:

—ñNdi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueidó'o va'a ndó! —kaá nà.

Yó'o nákani Jesús ndiv'a dák'i'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a nà

¹⁰Dá tá nì kandoo iin to'ón Jesús iin ná, dá nì ndato'ón ñaa ṭa xionoo xí'in ná xí'in dao ká ñayuu ndita yati ñoó ndi dándáki to'on nì ñakani na xí'in ná ñóó. ¹¹Dá nì kaa Jesús:

—Noo ndo'ó vá nì xí'o Ndios ña kandaq ini ndo ña ná'a mií ná sa'á ndi kée na dándáki na. Tído noó na ko ñá'a ndu'u tixi ndá'a Ndios, dák'i'in tá'an yu'u dao ña'a xí'in to'on dána'j, dá ná xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chì di'a kaagan: ¹²“Ta va'arà ndidaa ká vían ndé'é ná, tído o kándaq ta'on ini nà ndi kóni kaaan. Ta va'arà ndidaa ká vían ná kueidó'o na, tído o kátóni ta'on ini nà, dá ná dá'a ni nandio kuéi na noo Ndios, dá kían ná o kí'o ká'ano ini nà sa'a kuachi na.”

Nákani Jesús ndi dándáki ña nì daná'a na sa'a ṭaa xiti tata

¹³Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—¿Á kò ní kándaq ta'on ini ndo ndi dándáki ña nì ñakanii xí'in ndó? ¿Ndi kee ndó, dá kandaq ini ndo sa'a cháá ká ña'a dák'i'in tá'in xí'in to'on dána'j noo ndo, tá dáá?

¹⁴Taa xiti tata ñoó kúu ṭaa xionoo dána'a to'on Ndios. ¹⁵Ta yu'ú ichi noo nì kuei dao tata ñoó kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios. Tído tá ndí'i seidó'o naan, ta kúu kásaq ña u'u, ta ditá váan to'on nì seidó'o na. ¹⁶Ta tein yuu noo nì kuei dao ká tata ñoó kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios, ta mií hora seidó'o naan,

nátiin va'a naan xí'an kádij ini nà. ¹⁷Tído kò ta'on y'o'an ini nio ná, sa'á ñoó kò ndíta toon na xí'in to'on Ndios. Chì tá kásá'a ndo'o na ṭandó'ó, o tá kéndava'a ñayuu xí'in ná sa'á ña kándisa na to'on ñoó, ta kúu dánkoo na ña. ¹⁸Ta tein ta'íon noo nì kuei dao ká tata ñoó kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios, ¹⁹tído kásá'a ná ndí'i cháá ká ini ná sa'á ña ió ñayuu yó'o, ta kátoó nà koo kuíka ná. Ta ndí'i ta'ani ini nà sa'á ña ká ña'a. Ta ndidaa ñoó kedaá xí'in ná, dá kásá'a ná ku'ichì ini nà xini nà to'on Ndios, ta kúu ná táto'on iin tata kò xí'o noni.

²⁰Tído noño'o va'a noo nì kuei dao ká tata ñoó kúu ñayuu seidó'o to'on Ndios xí'in ndino'o ini nà, ta kándisa naan. Dao noón kúu táto'on tata, ña nì xí'o oko uxì noni. Ta dao ká ná kúu táto'on tata, ña nì xí'o onj diko noni. Ta dao ká nà kúu táto'on tata, ña nì xí'o iin ciento noni, chì kée na ña kóni Ndios —kaá nà.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ña kúu ña ndaa Ndios

²¹Dá nì dák'i'in tá'an tuku Jesús iin ká ña'a xí'in to'on nì daná'a nà, ta kaá nà:

—Tá né'e yó iin ití toón, ¿á chikani ndei yó iin kidi nooan o chikani yóan tixi iin xito? Koo, iin ití toón kánian chinóo yó rā iin noo dikó, dá ná katoon rā iin ní kúu xián. ²²Dá chì ndidaa vá ña dá'i noo ndo viti, kasandaá natpuan. Ta ndidaa vá ña'a ño'ó de'é viti, dá ña natpuan. ²³Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueidó'o va'a ndó —kaá nà.

²⁴Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Kueidó'o va'a ndó to'on ká'jin xí'in ndó viti, chì táto'on kí'o kaon ió nduu ndo natiin ndoan, kí'o dión kí'o Ndios ña noo ndo, ta kí'o cháá ká naan noo ndo o duu ña nì seidó'o ndó, ²⁵dá chì nà nì natiin ndisa to'on na, noón kúu nà ni'j cháá ká ña kandaq ini nà. Tído nà kò ní nátiin to'on na, noón kúu nà nandodó di'a va lú'u ña nì seidó'o na.

Yó'o nì daná'a Jesús sa'a ndi kí'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

²⁶Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Táto'on kí'o dándáki Ndios ñayuu nà kían táto'on ndó'o iin tata nì chí'i iin ṭaa noño'o rá, ²⁷chì sakuuá kidi ṭaa ñoó, ta na'a ndákoo ra. Ta nduu ñoó ka'andí noo tata ñoó, ta sá sa'anoan kua'an. Tído kò kándaq ta'on ini rā ndi kuu sa'anoan. ²⁸Dá chì mií vá ño'ó ñoó dáku'a'ano ña. Dinño'ó xitaan kían yuku, dá xinkoo yokoan, dá chíti yokoan xí'in noni. ²⁹Dá tá nì chichian, dá kua'an rā ka'anda raan, chì nì kasandaá kuu nataán vá'a raan —kaá nà.

Yó'o nì daná'a tuku Jesús sa'a ndi kí'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

³⁰Dá nì kaa tuku Jesús:

—¿Ndi kjan daó kúu xí'in tɔ'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'an ndó? Ta, ¿ndá kjan dák'i'in tá'in xí'an, dá kandaq ini ndo sa'an? ³¹ Kíán tá'to'on iin tata nani mostaza, ña kúu tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noñó'o yo. ³² Tído tá nì xitqan, ta kúu sá'ano ná'ano cháá kaqan o duú dao ka yuky. Ta ná'ano nda'o ndá'an, sa'á ñoó kúu káva'a laa táka rj tixi kátjan —kaá na.

³³ Ta k'i'o dión nì dák'i'in tá'an Jesús kua'a nda'o ña'a xí'in tɔ'on nì daná'a na, k'i'o kandaq ini ñayuu ñoó. ³⁴ Ta k'o ní dána'a ta'on na tá k'o ní sá dák'i'in tá'an na dao ña'a xí'in tɔ'on dána'a na. Tído tá nì kana xoo mií ná kua'an na, dá nì nakani na xí'in tɔ xionoo xí'in ná ndi dándáki ña nì daná'a na.

Di'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús choon noó tachì xí'in taño'o

³⁵ Tá nì kuaá kuú daá ñoó, dá nì kaa Jesús xí'in tɔ xionoo xí'in ná:

—Ná ko'q chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

³⁶ Tá nì ndi'i nì ka'an tɔa xionoo xí'in ná ndisá'an xí'in ñayuu kua'a ñoó, dá nì kaa ra ini barco noo nákaq na. Ta nì sarkuei dao ka barco noo ñó'o cháá ka ñayuu kua'an na noo kua'an Jesús. ³⁷ Ta kúu noo kua'an na ñoó nì kasá'a vá kána tachì déen. Sa'á ñoó nì kasá'a kokee takuji ini barco ñoó. Ta kúu sa kua'an kuti vá ini ra xí'in takuji. ³⁸ Ta kúu kándu'u Jesús kidi na ini ra noo nóno chí sata di'a ra. Ta y'i iin dá'on diñi ná kándu'u ná.

Dá nì dandóto ñaá tɔ xionoo xí'in ná ñoó, dá kaá ra:

—¡Maestro! ¿Á ko sa'áni ta'on ni mií ni ña kuuo?

³⁹ Dá nì ndakuin ndichi Jesús. Dá nì sa'anda na choon noó tachì xí'in taño'o, ta kaá na:

—¡Katu! Tádi kooón.

Ta kúu nì sa tuu va tachì, ta nì nakáa tádi vá taño'o.

⁴⁰ Dá nì kaa na xí'in tɔa ñoó:

—Ta, ¿ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on ini ndo yu'ú, ndani?

⁴¹ Kúu nì yu'ú nda'o ra. Dá nì kasá'a rá ndátó'ón tá'an rá:

—¿Nda yoo ví kúu na yó'o, chí nda tachì xí'in taño'o seídó'o choon sa'anda na? —kaá ra.

5

Di'a nì kuu tá nì taó Jesús espíritu kini ñó'o ini iin tɔa

¹ Dá nì saq na iin ka xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara di'a. ² Dá tá nì noo na barco ñoó, dá nì keta iin tɔa ñó'o espíritu kini ini káq noo ñó'o ndji vei ra ni'j ñaá rá. ³ Dá chí ini káq noo ñó'o ndji ñoó ió ra. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko kándéé ko'oni ñaá ná, ta ni cadena ko kándéé kandiko ra, ⁴ chí sa kua'a

vá ta'ándá so'óni na sa'a rá xí'in ndá'a rá xí'in cadena, xí'in kaq viti. Tído vaá óon va kándéé rá dákuáchi ra cadena ñoó, ta sa'ándá ra kaq ñoó, chí ndaki nda'o ra. Ta ni iin tó'ón ña'a kée ñayuu ko kándéé xí'in rá. ⁵ Ta nduu ñoó xionoo ra diñi yuky káyu'u rá xí'in tein káq ndji ñoó, ta dárkue'e ra mií rá xí'in yuu.

⁶ Ta kúu xiká vá nì xini ra ña vei Jesús. Ta kúu nì ñankono ra nì saq ra nì sa kuin xití rá noq ná. ⁷ Ta kúu nì'j nda'o nì káyu'ú espíritu kini nákaq ini ra, ta kaáan:

—¿Ndi kjan ndó'o ní xí'in yu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios ndaya'i? ¡Noq mií Ndios seí nda'i'j noq ní ña ná dá'a ni dándó'o nani ní yu'ú!

⁸ Dión nì kaáan, chí di'a nì kaa Jesús xí'an: —¡Espíritu kini, dáyaq taa xaan!

⁹ Dá nì nda'to'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá nì kaa espíritu kini ñoó:

—Legión nani, chí kua'a nda'o kúu ndu'u.

¹⁰ Dá nì seí nda'i'j ña Jesús ña ná dá'a ni tanda'a ñaá ná ko'an iin ka xían. ¹¹ Ta yati yuky iin ñoó ñó'o kua'a nda'o kochi sásá'an rí. ¹² Dá nì seí nda'i'j espíritu kini ñoó noq Jesús:

—Konó ní ná ko'on ndu ndu'u ndu ini kochi kaa —kaáan.

¹³ Dá nì sonó Jesús noqan. Dá nì ñankuei espíritu kini ñó'o ini tɔa ñoó. Dá nì sa'an nì ndu'an ini kochi ñoó. Ta kúu rí tá'to'on uu mil. Kúu nì taxi tá'an ndi ndi'j rí kua'an rj yu'ú da'o. Dá nì kuei ndava'a rí ini taño'o ñoó. Ta kúu nì kandaq rj, dá nì xí'j rj.

¹⁴ Dá nì kee ndidaa tɔa ndáka kochi ñoó taxi tá'an ra kua'an nó'o ra kast'o'on ra xí'in ñayuu ndéi ñoó ra, xí'in na ndéi yuky sa'a ña nì kuu dión. Dá nì kankuei ñayuu ñoó kua'an na kándé'e ná ndi kjan nì kuu. ¹⁵ Tá nì saq ñayuu ñoó noq iin Jesús, dá nì xini na ña ió tɔa sa ndo'o níq nì sa kee kua'a nda'o espíritu kini ñoó. Ta kúu sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin tɔa ió va'a kúu rá. Ta kúu nì yu'ú nda'o na.

¹⁶ Ta ñayuu nì xini ña nì kuu dión kúu na nì nakani xí'in dao ka ñayuu ña nì ndo'o tɔa nì sa ño'o espíritu kini ñoó xí'in ña nì ndo'o kochi ñoó.

¹⁷ Dá nì kasá'a ná seí nda'i'j na noq Jesús ña ná ko'on na iin ka xían. ¹⁸ Tá kua'an Jesús kaa na ini barco ñoó, dá nì seí nda'i'j tɔa nì sa ño'o espíritu kini ñoó noq ná ña ná konó ná ko'on ra xí'in ná. ¹⁹ Tído ko ní xii ta'on na. Dá nì kaa na xí'in rá:

—Nandió koón kua'an nó'on ve'ón noo ndéi tá'ón, ta nakanón xí'in ná sa'a ndidaa ña ná'ano nì kee sato'o yo Ndios xí'ón, ta nakani ta'ánón xí'in ná tá'to'on k'i'o nì ku'u ini na sa'on —kaá na.

²⁰ Dá nì nak'i'in ra kua'an nó'o rá. Ta kúu nì kasá'a rá nakani ra sa'a ña ndato nì kee Jesús xí'in rá noq ñayuu ndéi kuendá

Decápolis. Ta ndidaá nda ni seidó'o ña ni ñakani ra, kúu ni naá nda'o iní na.

Di'a ni ndo'o de'e di'i iin tãa naní Jairo xí'in ña ni ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e tá'i ni

21 Dá ni chika'anda Jesús xí'in tãa xionoo xí'in ná kua'an na iin ka xoo taño'o. Ta kúu sa kua'a nda'o ñayuu ni ñataka ndéi yu'u taño'o ñoo. Tá ni noo Jesús ini barco, dá ni sa kuín na iin na yu'u taño'o ñoo. 22 Dá ni kasáa iin tãa naní Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Tá ni xini ra Jesús, kúu ni sa kuín xiti rá noo ná. 23 Dá ni kasá'a rá sei nda'í ra noo ná, ta kaá ra:

—Sa xí'i va de'e di'í. Nakí ni ná ko'o chinóo ní ndá'a ní satã xí, dá ná nduvã'a xí, dá ná o kuú xi.

24 Dá ni kee Jesús kua'an na xí'in rá. Ta kua'a nda'o ñayuu ni kee kua'an xí'in ná, ta dándúti ná Jesús kua'an na. 25 Ta tein ñayuu kuá'a ñoo nákaa iin ñá'a ndó'o kue'e tá'i ni, ta sa ni xino uxí uú kuia ndó'an dión. 26 Ta sa ndo'o nda'o níman, chi noo kua'a nda'o tãa kétátá ni sa'an. Ta sa ni dandí'i vaán di'ón né'e va'an ni chiyã'avianí rá kétátá ñoo. Tído ni iin tó'ón ta'on ra ko ní kándéé nduvã'an. Ví'i ka ví ndó'an.

27 Tído tá ni kandaã iniañ ña kándéé Jesús nduvã'a na na kú'u, dá ni ndundééan ni ku'án tein ñayuu kuá'a ñoo. Dá ni ñatuu yatíán satã Jesús, ta kúu ni kãko'on ndá'an dá'on ná. 28 Dión ni keeán, dá chi ni ñakani iniañ ña savã'a rá dá'on óon Jesús ná kãko'an, ta kúu nduvã'a vaán. 29 Ta kúu vití'ón di'a va ni ñatuu ni ñoo. Ta kúu ni kandaã iniañ ña ni nduvã'a vaán noo kue'e ndó'an.

30 Ta kúu ni kandaã va ini Jesús ña ni nduvã'a iin ñayuu ni kee ndéé ná. Dá ni ñandió koo na ni sa nde'á ná noo ñayuu kuá'a veí satã ná ñoo. Dá ni nda'to'ón ñaá ná:

—¿Nda yoo ni kãko'on ndá'a dá'amai?

31 Dá ni kaa tã xionoo xí'in ná ñoo:

—Nde'é vá mií ni, dión vi ñayuu kuá'a veí yó'o dándúti ñaá. Sa'a ñoo, ¿ndivã'a nda'to'ón ní ndá yoo ni kãko'on ndá'a ñaá?

32 Tído ni sa nde'á va'a Jesús noo ndidaá ñayuu ñoo, dá ná kande'á ndá yoo ni kãko'on ñaá. 33 Sa ná'a vá ñá'a ñoo ña ni nduvã'an sa'a ña ni kãko'an dá'on Jesús. Ta va'ará yu'úan, ta ndéi ñinoán, tído ni sa'an ni sa kuín xitián noo ná, ta ni ñakani ndaãan xí'in ná ña ni keeán.

34 Dá ni kaa Jesús xí'an:

—De'e di'í, ni nduvã'ón sa'a ña kándéé inóon yu'u. Ta viti, kua'an nó'on ve'ón xí'an ió va'a inóon, chi ni nduvã'ón noo kue'e ni sa ndo'ón.

35 Ta kúu ká'an jíó Jesús iin na, kúu sa ni kasáa va dao tãa ni kii ve'e Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá ni kaa ra xí'in Jairo ñoo:

—Sa ni xí'i va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ní dáta'an ní maestro xaan.

36 Tá ni seidó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'in Jairo:

—O sa yú'óon. Savã'a yu'u kandeé inóon —kaá na.

37 Ta kúu ko ní sóno ta'on Jesús noo dao ka ñayuu ña ko'on na xí'in ná ve'e tãa ñoo, savã'a Pedro xí'in Jacobo xí'in ñani ra naní Juan va ndáka na kua'an na. 38 Dá tá ni saã na ni ku'u na ve'e Jairo, kúu ni xini na ña nína vaã nda'o ñayuu ndé'i'í na ndéi na, ta nda'í káyu'u ná sa'a tadi'í ñoo. 39 Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—¿Ndivã'a nína vaã téi ndo? Ta, ¿ndivã'a ndé'i'í téi ndo ndéi ndo? Chi ko ní xí'i ta'on xi, kídi va xi —kaá na.

40 Tído ni sakí ndaa va ñáa ñayuu ñoo. Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kankuei ndidaá ná satã vé'e. Dá ni kana na tatá tadi'í ñoo xí'in naná xi xí'in ndin oní ka tãa ndáka na kua'an na ñoo. Dá ni ku'u na noo kãndu'u xi. 41 Dá ni tiin Jesús ndá'a xi. Dá ni kaa na:

—Talita, cumi —kaá na. To'on yó'o kóni kaa: Di'í ló'o, ká'in xí'ón, nda'ko.

42 Ta kúu vití'ón di'a va ni nda'ko xi. Ta kúu ni kasá'a xika xi xionoo xi. Ta uxí uú kuia ió xi. Tá ni xini ñayuu ñoo, kúu ni naá nda'o iní na. 43 Tído ni sa'anda Jesús choon noo ná ve'e xi ná o sa náani na xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'a ña ni kuu dión. Dá ni kaa na xí'in ná ña ná kí'o na ña'a kasá'an xi.

6

Di'a ni ndo'o Jesús tá ni ñandió koo na ni nasãa na ñoo Nazaret

1 Dá ni keta Jesús ñoo ñoo, dá ni kee na kua'an nó'o ná ñoo mií ná, ta tákuei ñáa tãa xionoo xí'in ná kua'an ra. 2 Tá ni kasandaã kuu náni'í ndéé na Israel, dá ni ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá ni kasá'a ná dána'a na. Ta ndéi kua'a nda'o ñayuu seidó'o ñáa ná, ta ni naá vá ini na nde'é ñáa ná, ta kaá na:

—¿Ndeí ni ka'ti'a tãa káa ña dána'a ra? ¿Ndeí ni ni'í ta káa ña ndichi ná'a rá, xí'in ña kándéé rá kée ra ña ndato xí'in ñayuu? 3 ¿Á o duú ta túxi yito vá kúu ra káa, chi de'e María kúu rá, ta ñani ra kúu Jacobo xí'in José, xí'in Judas, xí'in Simón viti? ¿Á o duú kí'o ra káa ndéi tein yó yó'o? —kaá ñayuu ñoo.

Sa'a ñoo ko ní náni ñaá ná.

4 Dá ni kaa Jesús:

—Ndeí kúu mií vá ió ñaño'ó ñayuu noo ndu'u, na kúu profeta. Tído na ñoo mií ndú, xí'in na kúu tá'an ndu, xí'in na ve'e ndu, noón di'a kúu na kãño'ó ñaá —kaá na.

5 Sa'a ñoo ko ní kuu ta'on kee na ña'a ná'ano xí'in na ñoo mií ná, savã'a satã dao na kú'u vá ni chinóo na ndá'a ná, dá ni nduvã'a na. 6 Kúu ni naá vá ini Jesús xini na,

chị kọ ní xíin ta'on nà ñoo míi ná kandísa ñáá ná. Dá nị kee na kua'an na. Dá nị kasá'á ná xíonoo na dána'a nà dao kà ñoo ñó'o yati ñoo.

Yó'o ni sa'anda Jesús choon ngó taa xíonoo xí'in ná ña ko'on ra dána'a ra to'on va'a sa'a Ndios

⁷ Tá nị ndi'i, dá nị kana na ndin uxị uu taa xíonoo xí'in ná ñoo. Dá nị kasá'á ná tánda'á ná uu rá uu ra kua'an ra kanoo ra dána'a ra. Ta nị xí'lo na choon noo rá ña kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. ⁸ Ta nị kaa ta'ani na xí'in rá:

—Ni iin ña'a o sà kóo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo ichi. Sava'a iin tó'on yito, kirá katuu va ndó, kane'e ndó ko'on ndo. O sà káne'e ndó lékà ndo, ni pan, ta ni dji'on o sà káne'e ndó ko'on ndo. ⁹ Sava'a ndisa yí'i ndó kayi'i ndó ko'on ndo, ta ná dá'a ni kane'e ndó iin kà kotó nadaon ndó —kaá na.

¹⁰ Dá nị kaa ta'ani na xí'in rá:

—Ta ndi ndáa míi vá ve'e nị saà ndo nị ku'u ndó, sava'a ñoo ni kande'i ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin kà ñoo. ¹¹ Tído tá nị saà ndo iin ñoo ngó kọ ní xíin na natiin va'a na ndo'ó, ta kọ ní xíin na kueid'ó na to'on dána'a ndo, dá klan tá kua'an ndo kankuei ndó ñoo ñoo, klan ní'ini ndó ñyaka iin sa'a ndo, ta ñoo klan ná'á ña kọ náta'an ini Ndios xini nà ña ñoo ñoo. Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuu keyiko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá klan ka'i cháá kà ndo'ó nà ñoo ñoo o duú ñayuu kini nị sà ndei ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra —kaá na.

¹² Dá nị kee ra kua'an ra. Dá nị kasá'á rá kásto'on ra xí'in ñayuu ña ná nandikó ini nà sa'a kuachi kée na. ¹³ Ta kúu kuá'á nda'ó espíritu kini nị taó rá, ta nị chikodó rá sítí dinj kuá'á nà kú'u, dá nị nduva'a na.

Di'a nị kuu tá nị xí'i Juan, nà sà dakódo ndúta ñayuu

¹⁴ Kúu nị nị'i tó'on rey Herodes sa'a Jesús, dá chị ndei kúu míi vá ká'an ñayuu sa'a ná. Chị dao ñayuu ñoo káa di'a: “Nị natakị va Juan, nà sà dakódo ndúta ñayuu, ta noon kúu Jesús, sá'á ñoo kándéé ná kée na ña'a ndato.”

¹⁵ Ta dao kà nà kaá ña profeta Elías kúu ná. Ta dao kà nà kaá ña kúu ná iin profeta, o ndá ndi kuu kúu ná iin profeta nị sà io sà na'á, kaá na.

¹⁶ Tído tá nị seid'ó rey Herodes ñoo ña ká'an ná dión, dá nị kaa rá:

—Taa yó'oo kúu Juan, tá'an ra nị sa'anda yu'u diko. Tído nị natakị va ra.

¹⁷ Dión nị kaa Herodes, chị míi rá nị sa'anda choon, dá nị tiin soldado Juan. Dá nị so'oni ñáá rá xí'in cadena. Dá nị chikáa ñáá rá ve'e kaa, chị kị'lo dión kóni Herodías, ñá nị sà kuu ñadi'i ñani ra naní Felipe, tído nị naki'in ñáá rá kakuuán ñadi'i ra. ¹⁸ Ta sá'á ña nị kaa Juan xí'in rá ña kuachi ká'ano

kían ña ió ra xí'in ñadi'i ñani ra, ¹⁹ sá'á ñoo nị xini u'u ñáá Herodías, ta kónjan ka'áni ñááán. Tído kọ nị'i ta'an vaán ndi keeán, dá ná kuu Juan, ²⁰ dá chị yu'u va Herodes ka'áni ñáá rá, chị ná'á vá rá ña tá ndaa, tá kéchoon noo Ndios kúu ná. Sá'á ñoo ndaa vá ñáá rá noo Herodías. Ta va'ará nị kutúú ini ra nị kee to'on nị ka'an nà, tído kátoó ra kueid'ó ñáá rá.

²¹ Ta tein víko nị naxino Herodes kuia rá, dá nị nị'i Herodías ndi keeán, dá kuu Juan. Chị nị nataka taa dándaki xí'in Herodes, xí'in taa sa'ándá choon noo soldado, xí'in ndidaá taa ndáya'i nị kii chí kuendá Galilea, ta ndei ra sásá'an ra xí'in Herodes. ²² Ta kúu ñoo nị ku'u de'e di'i Herodías. Dá nị sarsá'á xí. Ta kúu nị ñata'an ini Herodes nị kee xí, ta nị ñata'an ta'ani ini ndidaá tá ndei sásá'an xí'in rá ñoo. Dá nị kaa rey Herodes ñoo xí'in xí:

—Tá ná kakon ndi kúu míi váan kónon noo'i viti, ta kúu kị'lo vei ña nooon —kaá ra.

²³ Dá nị xí'lo ra to'on ra noo xí, ta kaá rá:

—Mii'an ndaa ndisa kị'oi ndidaá míi vá ña'a xíkón noo'i, chị ió'i kị'oi nda iin ñe'e noo dándakii nooon —kaá ra.

²⁴ Dá nị keta xí kankono xí kua'an xí ndato'on xí naná xí Herodías:

—¿Ndi klan kakaj viti?
Dá nị kaa naná xí:

—Kua'an kakon dinj Juan, tá sà dakódo ndúta ñayuu —kaáan.

²⁵ Dá kánkono xí nị ndu'u tuku xí noo ió rey Herodes. Dá nị kaa xí xí'in rá:

—Viti'ón kuni kóni yu'u ña kị'lo ní iin ko'o ná kakaá dinj Juan, tá sà dakódo ndúta ñayuu, noo'i.

²⁶ Kúu nị kunda'i nda'ó ini ra, tído sá'á ña nị xí'lo ra to'on ra noo xí, ta sá'á ña nị seid'ó taa ndei xí'in rá ña nị ka'an ra dión, sá'á ñoo kọ ní kúu ta'on kaa rá ña koó. ²⁷ Ta kúu viti'ón nị sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ko'on ra ka'anda ra diko Juan, ta ná kane'e ra dinj ná kii ra. ²⁸ Dá nị sa'an taa ñoo nị sa'anda ra diko Juan noo nákaa nà ini ve'e kaa. Dá nị chikáa ra dinj ná ini iin ko'o né'e raan nị kasá'a ra. Dá nị xí'lo raan noo tadi'i ñoo. Dá nị xí'lo xian noo naná xí Herodías.

²⁹ Tá nị nị'i tó'on taa xíonoo xí'in Juan ña nị xí'i nà, dá nị sa'an ra nị naki'in ra yiki koño nà. Ta né'e raan nị sa'an ra nị dandúxi ra.

Di'a nị kuu tá nị xí'o Jesús ña'a nị sasá'an o'on mil taa

³⁰ Dá nị naki'in tá'an tuku taa xíonoo xí'in Jesús xí'in míi ná. Dá nị kasá'á rá nákani ra xí'in ná sa'a ndidaá kúu ña nị kee ra, xí'in sa'a ndidaá ña nị daná'a ra noo nị sa'an ra.

³¹ Dá nị kaa nà xí'in rá:
—Nakí'í ndo, ná ko'o iin kà xián nani'i ndéé yó noo kọ in ndei.

Dión nị kaa nà, dá chị kúu kua'an, kúu vei kúu kuá'á nda'ó ñayuu kásaa nà noo Jesús,

sa'á ñoó kọ nóno vá ná kasá'an na. ³² Dá nị kaa na xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ini iin barco, dá nị kanxoo na kua'an n̄a iin xián nóó kọ ín ndéi. ³³ Tído kua'a vá ñayuu nị xini ña kua'an na, ta nị ñakoni va na Jesús. Ta kúú nị kee ñayuu ndéi ndidaá kúú ñoo ñó'o yati ñoo xíka sá'á ná kua'an n̄a nị'í ñaa ná. Ta kúú s̄a ndéi di'a va ñayuu ñoo ndáti na tá nị s̄a Jesús. ³⁴ Dá tá nị keta Jesús ini barco ñoo, kúú nị xini na ña kua'a nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaa. Ta kúú nị ku'u nda'o ini n̄a sa'a ná, chí ndéi na tát'ón ndéi léko, kirí kọ ín ndáka, kị'o dión ndéi na. Dá nị kasá'á Jesús dána'a n̄a kua'a nda'o ña'a nóó ñayuu kuá'a ñoo.

³⁵ Dá tá nị ini, dá nị ñatuu yati ñaa tá xionoo xí'ín ná. Dá nị kaa r̄a xí'ín ná:

—Kọ t̄á'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta s̄a nị ini va. ³⁶ Ka'anda ní choon nóó ñayuu yó'o ña ná ko'ón n̄a ve'e túu ndíta káa xí'ín ñoo kuá'í túu ñó'o káa, dá ná kuiin na ña'a kei ná, chí kọ t̄á'ón ña'a kei ná yó'o.

³⁷ Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Kị'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an na.

Dá nị kaa r̄a:
—Á kóni ní ña ko'ón ndu kuiin ndu pan xí'ín d̄i'ón, kị'o ní'í ñayuu kéchóon na uu ciento kuu, dá kị'o nduan nóo ná kasá'an na?

³⁸ Dá nị kaa Jesús:
—Ndidáá pan né'e va'a ndó? Kua'an ndo kandé'é ndó.

Dá nị sa'an r̄a nị s̄a ndé'é rá. Dá nị kaa r̄a xí'ín ná:

—O'ón kúú pan, ta uu kúú t̄iyaká —kaá r̄a.

³⁹ Dá nị sa'anda Jesús choon ña ná kandéi tá tu'u tá tu'u n̄a nóo íta kúí'í. ⁴⁰ Dá nị sa ndéi ñayuu ñoo. Tát'ón iin ciento kúú iin iin tu'u n̄a, ta dao k̄a tu'u kúú uu diko uxí.

⁴¹ Dá nị tiin Jesús ndin o'ón pan xí'ín ndin nduu t̄iyaká ñoo. Dá nị ñape'e nóo ná chí induú. Dá nị ñakị'o na ndiv'e nóo Ndios. Dá nị sa'anda n̄a pan ñoo. Dá nị xị'o naan nóó tá xionoo xí'ín ná. Dá nị dasá r̄aan nóo iin rá iin ñayuu ñoo. Dión ta'ani nị kee na xí'ín ndin nduu t̄iyaká ñoo. ⁴² Dá nị sasá'an ndidaá ñayuu ñoo nda nị ndinoo va'a ini n̄a. ⁴³ Tá nị ndi'i, dá nị ñakúti tá xionoo xí'ín Jesús uxí uu t̄iyaká xí'ín tá'í pan, xí'ín tá'í t̄iyaká ña nị kandoo nóo nị sasá'an ñayuu ñoo. ⁴⁴ Ta o'ón mil nị s̄a kuu t̄a nị sasá'an nị kee Jesús.

Dí'a nị kuu tá nị xika Jesús nóó t̄año'o

⁴⁵ Tá nị ndi'i, dá nị sa'anda Jesús choon nóó t̄a xionoo xí'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'ón r̄a nóó t̄año'o, dá ná saq r̄a ñoo naní Betsaida. Dá nị kandoo Jesús nị ka'an n̄a ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoo. ⁴⁶ Tá nị ndi'i nị ka'an n̄a ndisá'an, dá nị kee na kua'an n̄a diní iin yúku íin ñoo ka'an na xí'ín Ndios.

⁴⁷ Tá s̄a nị kua'a vá, ta kúú duú nị ta'í dáo ió barco nóo ñó'o t̄a xionoo xí'ín ná ñoo kua'an r̄a nóó t̄año'o. Ta kúú nákaa iin tó'ón jí vá Jesús nóó'ó. ⁴⁸ Kúú nị xini n̄a ña ndó'o níó rá dákáka ndá'a rá barco ñoo, chí kána nda'o tachí chí xoo nóó kua'an r̄a.

Dá tá nị kundikí, kúú nị kuyati Jesús nóó kua'an r̄a, chí xíka sá'á ná kua'an n̄a nóó t̄akují ñoo, ta sá yá'a na kua'an n̄a chí nóo. ⁴⁹ Tído tá nị xini r̄a ña xíka Jesús kua'an n̄a nóó t̄akují ñoo, dá nị ka'an rá ña kúú ná iin í'íná. Sa'á ñoo nị'í nda'o nị kayu'ú rá. ⁵⁰ chí ndidaá vá rá nị xini ñaa, ta kúú nị yu'ú nda'o ra. Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. O s̄a yu'ú ndo, dá chí mií vá yu'ú kúú —kaá n̄a.

⁵¹ Dá nị kaa na ini barco nóo ñó'o ra ñoo. Ta kúú nị s̄a tuu vá tachí ñoo. Kúú nị naá vá iní r̄a, ta nị yu'ú r̄a, ⁵² dá chí kọ kándaq jí vá ini r̄a ndi dándáki ña ndato nị kee na nị dandukua'a ná pan ñoo, chí ndadí jí vá ñaxintóni rá.

Dí'a nị kuu tá nị nduv'a Jesús na kú'ú ndéi kuenda Genesaret

⁵³ Dá tá nị ndi'i nị chika'anda n̄a nóó t̄año'o, dá nị s̄a n̄a nóo kúú kuenda Genesaret. Dá nị so'oni ná barco yu'ú t̄año'o.

⁵⁴ Tá nị kankuei na ini barco ñoo, ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñoo nị ñakoni ñaa. ⁵⁵ Ta kúú nị taxi tá'an ñayuu ñoo iin rá iin ñoo nị sa'an n̄a nị ñakí'in na ñayuu kú'ú kándodó nóo xito né'e na nị saq n̄a nóó nị kándaq ini n̄a nákaa Jesús.

⁵⁶ Ta ndéi kúú mií vá nóo kásandaá Jesús, ñoo kuá'í o ñoo ná'ano o yukú ichi kíán, ta kúú chíndei ñayuu ñoo ná kú'ú ná yu'ú ichi, ta seí nda'í n̄a nóo Jesús ña ná konó ná dako'ón ndá'a ná yu'ú kotó n̄a. Ta kúú ndidaá vá na nị ñakó'ón ndá'a yu'ú kotó na nị nduv'a.

7

Yó'o nị daná'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni t̄a

¹ Kúú nị ñatuu yati tá fariseo xí'ín dao t̄a dána'a ley Moisés nóo Jesús. Ta t̄a yó'o kúú r̄a nị kii ñoo Jerusalén. ² Kúú nị xini r̄a ña kọ ní nákata ta'on t̄a xionoo xí'ín Jesús ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an ra. Chí kọ ní kée ra tát'ón kị'o nị daná'a t̄a sá'ano ñoo r̄a tá sata. Sa'á ñoo nị ñatá'í kuachi ñaa rá, ³ dá chí t̄a fariseo xí'ín ndidaá k̄a na Israel tiin toon na tát'ón nị s̄a kee tá sá'ano ñoo na tá sata, chí ñaño'ó kánian nakata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an na. ⁴ Ta dión ta'ani kée na tá ndúsaa n̄a sa'an n̄a nóo yá'í, chí kọ sasá'an ta'on na tá ná o nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó. Ta ió kuá'a k̄a ví ña'a kée na tát'ón nị daná'a t̄a sá'ano ñoo n̄a, chí nákata ta'ani na vaso n̄a xí'ín ñaño'ó, xí'ín t̄indo'o ná, xí'ín ko'o k̄a n̄a, xí'ín k̄idi n̄a.

⁵ Sa'á ñoo ñi ndato'ón tã fariseo xí'in tã dána'a ley Moisés ñoo Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a kọ kée tã xionoo xí'in mií ní tãto'on ñi ñana'a tã sá'ano ñoo yọ tá sata? Chì kọ nàkata ra ndá'a rá xí'in ñaño'ó, dá kasá'an ra.

⁶ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Taa uu ñoo vá kúú ndo'ó. Ndaa va ñi ka'an profeta Isaias sa'a ndo'ó, chì di'a ñi taa na:

Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'in yú'u óon va na,

tído xí'in níó ná, kọ kóni ta'on na yu'u.

⁷ Kọ ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u, dá chì ña dána'a na kúú ña ñi ndaki ini ñaxintóni taa va,

ta ká'an ña ña choon ñi sa'anda Ndios kíán.

⁸ Chì ndo'ó kúú ña dánkoo xoo choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ká ini ndo kée ndó choon sa'ándá taa, chì ndí'i ndá'o ini ndo nàkata ndó tindo'o ndo, xí'in vaso ndo, ta ndí'i ta'aní ini ndo kée ndó cháá ká ña'a kua'an tãto'on kua'an ña yó'o.

⁹ Dá ñi kaa ta'aní na:

—Chì dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ká ini ndo kée ndó choon ñi ndaki ini mií ndó. ¹⁰ Dá chì di'a kaá ley Moisés: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'in noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ñi ya'a ñi ka'an ndava'a xí'in tatá ña o xí'in naná ña, ña yó'o kúú ña kánian kuu.”

¹¹ Tído ndo'ó kúú ra ká'an ña kuu va ka'an iin ñayuu xí'in tatá ña, xí'in naná ña: “O kúú ta'on chindeéi mií ní xí'in ña'a né'e va'i, chì sá ñi ka'in ña k'i'oi ña noo Ndios.” ¹² Ta ndo'ó kúú ra ká'an ña ndi ndáa ña ká'an dión, ngón kúú ña kọ káni kaa ña chindeé ná tatá ña xí'in naná ña. ¹³ Ta dión kée ndó dátúú ndó choon ñi sa'anda Ndios xí'in ña ñi ndaki ini mií ndó. Ta kuá'a ká vi ña'a kua'an tãto'on kua'an ña yó'o kíán kée ndó —kaá Jesús xí'in rá.

¹⁴ Dá ñi ñandió kọo Jesús ñi kana na ñayuu kuá'a ñoo, dá ñi kaa ña:

—Kueídó'o va'a ndó ña kọ'in ka'in xí'in ndó, dá katóni va'a ini ndo. ¹⁵ Ni iin ña'a seí ndo kọ dáyakọ ñaá noo Ndios, chì ña kini kánkuei níó ndo, ñoo vá kíán dáyakọ ndo'ó noo Ndios. ¹⁶ Ta ndi ndáa ndo'ó ío do'o, dá kíán kueídó'o va'a ndó —kaá ña.

¹⁷ Dá ñi kana xoo na tein ñayuu kuá'a ñoo. Dá ñi kyu'u na ini iin ve'e. Dá ñi ndato'ón ñaá taa xionoo xí'in ná ndi dándáki to'on ñi ñakí'in tá'an na ñi ka'an ña xí'in ñayuu ñoo.

¹⁸ Dá ñi kaa ña xí'in rá:

—¿Á dión ta'aní kọ katóni ta'on ini ndo'ó? ¿Á kọ kánda'a ta'on ini ndo ña ni iin ña'a seí ñayuu kọ dáyakọ ñaá noo Ndios? ¹⁹ Dá chì o ñúú níó ná kọkee ña'a seí ña. Ini tixi va na kua'an. Ta kúú tá ñi ndí'i, dá kua'an ña sata vé'e tatá ña'an.

Dión ñi kaa Jesús, dá ná kanda'a ini ra ña ni iin ña'a seí yọ kọ dáyakọ ñaá noo Ndios.

²⁰ Ta ñi kaa ta'aní Jesús xí'in rá:

—Ña kini kánkuei ini níó ñayuu, ñoo vá kíán dáyakọ ñaá noo Ndios. ²¹ Dá chì nda maá ini níó vá ná ve'i ña kini nákani ini ná kee na, dá kee na kuachi xí'in ña kọ kúú ñadi'i ña o yí ná, ta kée na ña ka'an noo xí'in ñi ná, ta sa'ání ná ñayuu, ²² ta kí'in kuí'íná ná ña'a, ta kátoó ña ña'a ío noo dao ká ña, ta ío ña xíxi ini na, ta ndúkú ná ña dándá'i ña dao ká ñayuu, ta ni lú'u ví kọ chítuu ini ña kée na ña kini, ta u'u ini ña, ta ndéine'e tá'an na, ta chíndaya'i na mií ná, ta kúú ná ña kọ xíka'an noo. ²³ Ta ndidaa ña yó'o kíán kánkuei nda maá níó ná, ta dáyakọ ñaá noo Ndios.

Di'a ñi kuu tá ñi nduva'a Jesús de'e di'i iin ña'a tukú

²⁴ Dá ñi keta Jesús ñoo ñoo, dá ñi kee na kua'an ña xí'in taa xionoo xí'in ná chí kuendá ñoo Tiro xí'in ñoo Sidón. Tá ñi saá ña ñoo, dá ñi kyu'u na ini iin ve'e, chì kọ kóni ta'on na ña kanda'a ini ñayuu ña ñi kasá'a ña ñoo ñoo. Tído kọ ní káta ta'on chide'e ña, ²⁵ dá chì yachi vá ñi kúnda'a ini iin ña'a ña ío ña ñoo. Ta nákaa iin espíritu kini ini de'e di'áan. Ta kúú ñi kasáa'an noo nákaa Jesús, kúú ñi sá kuí'in xítian noo ná. ²⁶ Ta kúúán iin ña'a ká'an to'on griego, chì iin ñoo nákaa chí kuendá Sirofenicia di'a kúú ñooan. Dá ñi seí nda'i ña noo Jesús ña ná taó ná espíritu kini nákaa ini de'e di'áan. ²⁷ Dá ñi kaa Jesús xí'in:

—Konó ná kasá'an takuáli ndá ña ndinoo va'a ini xi, dá chì kọ va'a ta'on kuio ndaa yọ pan noo ndá'a xi, ta k'i'o yóan noo tina.

²⁸ Dá ñi kaa ña'a ñoo xí'in rá:

—Ndaa ká'an ní, tatá. Tído seí va tina yúchi pan, ña kuéi tji mesa kée takuáli.

²⁹ Dá ñi kaa Jesús xí'in:

—Va'a ñi ka'on, sa'a ñoo kua'an nó'o ve'ón viti, dá chì sa ñi keta va espíritu kini ña ñi sa káa ini de'e di'óon kua'an —kaá ña.

³⁰ Dá ñi keeán kua'an nó'an. Tá ñi nasáa'an ve'án, kúú sá káandu'u va'a va de'e di'áan noo xito, chì sa ñi keta va espíritu kini ña ñi sa káa ini xi kua'an.

Di'a ñi kuu tá ñi nduva'a Jesús iin taa kọ táj do'o, ta ká'an tata ra

³¹ Dá ñi keta Jesús noño'ó kuendá ñoo Tiro di'a. Dá ñi chika'anda ña ñoo Sidón xí'in ñoo ñó'o chí kuendá Decápolis kua'an ña. Dá ñi nasáa ña yu'u taño'o naní Galilea. ³² Ta ñoo ndáka dao ñayuu iin taa kọ táj do'o, tã ká'an tata ñi saá ña. Dá ñi seí nda'i ña noo Jesús ña ná chínoo na ndá'a ná diní rá, dá ná nduva'a ra.

³³ Dá ñi taó xóo Jesús taa yó'o noo kọo ñayuu ndéi. Dá ñi tuu na diní ndá'a ná yáí do'o ra. Dá ñi ñandáxi na diní ndá'a ná xí'in tãjí ña, dá ñi ñak'ón ña'an noo yáá taa ñoo.

34 Dá nì nãndé'è ná chí induú, kúú nì saká ini nã. Dá nì kaa nã:

—¡Efata! —Tò'on yó'o kónì kaa: ¡Nono viti!

35 Kúú viti'ón vá nì nãtaj dọ'o ra, ta nì kexoo ñã kedaá xí'ín yáá rá, ta kúú nì nãka'an va'a va ra.

36 Dá nì sa'anda Jesús choon noo ñayuu ñoo ñã ná o sã koo ini nã ka'an nã xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ñã ndato nì kee na xí'ín tãa ñoo. Ta va'ará ndidaá kã ví nì sa'anda nã choon noo ñayuu ñoo ñã ná o sã ká'an nã, tído ví'í kã ví nì dasá tó'ón ñáá ñayuu ñoo. 37 Ta kúú nì naá va ini ñayuu ñoo xinì nã ñã nì kee Jesús dión, dá kaá nã:

—Va'a nda'o kée na ndidaá ñã'a. Chì kándéé ná nátaì dọ'o ñayuu kọ táì dọ'o, ta ndã nã kúú ñí'j kándéé ná ná ka'an —kaá nã.

8

Dì'a nì kuu tá nì xì'o Jesús ñã'a nì sasá'an komi mil ñayuu

1 Ta tein kuú dáá ñoo nì ndítútí kuá'a nda'o ñayuu. Ta kọ tã'ón ñã'a kasá'an na. Dá nì kana Jesús tãa xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa nã xí'ín rá:

2 —Kú'ú nda'o ini ñã'a ñayuu yó'o, chì sã nì xino onì kuú ndéi na xí'ín yu'u, ta ni kọ kã ñã'a kasá'an ná. 3 Tído tá ná tanda'í nã no'o nã ve'e na tá kọ ñã'a kasá'an na, oon ni ví kuu yi'í nã íchì, chì xíká nda'o nì kii dao na.

4 Dá nì kaa tã xionoo xí'ín ná ñoo:

—¿Ndeí k'i'ín yó kuá'a pan k'i'o yó keí ñayuu kua'a káa, chì yukú íchí vá kian yó'o?

5 Dá nì ndatọ'ón ñáá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá nì kaa rá:

—Usa kián.

6 Dá nì sa'anda Jesús choon ñã ná kandeí ñayuu ñoo noñó'o. Dá nì tiin na ndin usa pan ñoo. Dá nì nak'i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá nì sa'anda naán. Dá nì xì'o naan noo tã xionoo xí'ín ná ñoo. Dá nì dasá ráan noo iin rá iin ñayuu kuá'a ñoo. 7 Ta né'e ta'ani ra cháá tìyaká. Ta kúú nì nak'i'o ta'ani Jesús ndivé'e noo Ndios sa'a rì. Dá nì xì'o na rì noo tã xionoo xí'ín ná ñoo. Dá nì dasá rá rì noo ñayuu kuá'a ñoo. 8 Dá nì sasá'an ndidaá ná ndã noo nì ndinoo va'a ini nã. Tá nì ndi'í nì sasá'an na, dá nì ñakútí tã xionoo xí'ín Jesús usã tìyikã xí'ín ñã nì kandọo noo nì sasá'an na. 9 Tãto'on komi mil nì sã kuu ñayuu nì sasá'an ñoo. Dá nì ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoo. 10 Dá nì kaa na ini barco xí'ín tãa xionoo xí'ín ná. Dá nì k'i'ín na kua'an nã. Dá nì kasandaá na iin kã xoo taño'o noo kúú kuendá Dalmanuta.

Yó'o nì xikã tã fariseo ñã ná kee Jesús iin ñã ndato chí induú

11 Kúú nì kasáa dao tã fariseo. Dá nì kasá'a rá ndátó'ón ndichí rá Jesús, chì nì xikã rá ñã

kee na iin ñã ndato chí induú, dá korndodó ñáá rá, dá ná kande'á á mián ndaa nì kii na noo Ndios. 12 Dá kúú konó oon ví nì kixian nì saká ini nã. Dá nì kaa nã xí'ín rá:

—¿Ndiva'a xíkã nã ndéi tiempo viti ñã kee iin ñã ndato? Mián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñã o kée ta'on yu'u ni iin ñã ndato noo ndo'ó —kaá nã.

13 Dá nì ñankoo na tãa ñoo, dá nì kaa tuku na ini barco xí'ín tã xionoo xí'ín ná. Dá nì kee na kua'an nã iin kã xoo taño'o.

Dì'a kua'an ñã nì ñan'a Jesús sa'a ñã kọ vá'a dána'a tã fariseo

14 Tído nì nãndodó vá tã xionoo xí'ín Jesús kane'e ra pan k'o'on rá. Sava'a iin tó'ón diñí vá pan nákaa né'e ra kua'an rá ini barco ñoo.

15 Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá nã xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó xí'ín ñã dákuítã tachì pan, ñã kéchóon tã fariseo xí'ín tã kuendá rey Herodes —kaá nã.

16 Kúú nì kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá:

—Sá'a ñã kọ ní sã ne'e yó pan kixiò, sa'á ñoo ká'an nã dión xí'á —kaá rá.

17 Kúú nì kandaa va ini Jesús ñã nì ka'an rá dión. Dá nì kaa nã xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón ndó sa'a pan veí ndó?

¿Á kọ kándaají vá ini ndo, ta á kọ kátónì ta'on ini ndo? ¿Á ndadi jí vá ñaxintónì barco? 18 Ío noo ndo, tído, ¿á kọ túu ta'an vaan? Ta ío dọ'o ndó, tído, ¿á kọ táì ta'an vaan? ¿Á kọ ndusa'ã ta'on ini ndo ñã nì keeí? 19 Chì tá nì sa'anda yu'u pan nì sei ndin o'on mil tãa ñoo, ¿ndidaá tìyikã nì ñakútí ndó xí'ín yúchì pan ñã nì kandọo ñoo?

Dá nì kaa rá:

—Uxi uu rá.

20 Dá nì kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndidaá tìyikã nì ñakútí ndó xí'ín yúchì usã pan nì xì'o yu'u nì sei ndin komi mil ñayuu ñoo?

Dá nì kaa rá:

—Usã rá.

21 Dá nì kaa nã xí'ín rá:

—¿Á kọ kándaají ví ini ndo, tá dáá? —kaá nã.

Dì'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin tãa kọ túu noo

22 Tá nì saã Jesús xí'ín tãa xionoo xí'ín ná ñoo naní Betsaida, kúú nì kasáa ñayuu xí'ín iin tãa kọ túu noo. Dá nì sei nda'í nã noo Jesús ñã ná kako'on ndá'a ñáá ná. 23 Dá nì tiin Jesús ndá'a rá, dá ndáka ñáá ná kua'an nã ndã noo kúú yu'u ñoo ñoo. Dá nì tjuu ndaa nã tãjì nã nduchí nóo rá. Dá nì chinóo na ndá'a ná diñí rá. Dá nì ndatọ'ón ñáá ná:

—¿Á sã nì nãtjuu cháá noon viti?

24 Dá nì nãndé'è rá, dá nì kaa rá:

—Xinì vai tãa káa, tído tãto'on ndáa yító vá, k'i'o dión ndáa ra xionoo ra, xinìj.

25 Dá nì chìnóo tuku Jesús ndá'a ná sata nduchí nóó ra. Dá tá nì nandé'é tuku ra, kúú sá nì natuu va'a noo rá. Sà ndidaá kúú vá ña'a ndato xini va'a ra, kaá ra. 26 Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá na:

—Ná dá'a ni ndu'ón ñoo káa, ta o sá nánanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndéi ñoo ña nì keei xí'ón —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, na nì tana'dá Ndios kasaq dá'aki ñaa

27 Dá nì kee Jesús kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo kuáli ñó'o yati ñoo Cesarea Filipino. Ta íchi noo kua'an na ñoo, kúú nì ndato'ón ñaa Jesús, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, kaá ñayuu ñoo?

28 Dá nì kaa tá xionoo xí'ín ná: —Dao na kaá ña kúú ní Juan, na sá dakó'oo nduta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúú ní iin ka profeta.

29 Dá nì ndato'ón tuku ñaa Jesús, ta kaá na: —Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá nì kaa Pedro xí'ín ná: —Mii ní kúú Cristo, na dá'aki ñaa.

30 Tído nì sa'anda Jesús choon noo tá xionoo xí'ín ná ña ná o sá koo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúú ná.

Yó'o nì kasto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

31 Dá nì kasá'á Jesús dána'a na noo tá xionoo xí'ín ná ña kánian ndo'o nani nio na nì nduu taa ñayuu yó'o, chí kuñó'ó ñaa tá sá'ano ñoo, xí'ín tá duti sakua'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés, ta kánian kuu na. Tído tá ná ya'a onj kuu, dá nataka na. 32 Yó'o kían nì ka'an ndaa Jesús táto'on ndo'o mii ná cháá ka chí noo. Dá nì taó xóo ñaa Pedro. Dá nì kasá'á dánani ñaa rá sa'á ña nì ka'an na dión.

33 Tído nì nandi'oo koo Jesús nì sá nde'é ná noo ndíta dao ka tá xionoo xí'ín ná. Dá nì danáni na Pedro, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an kuxoo noo'i, dá chí kée'ón táto'on kée ña u'u, chí koo nákani inon sa'á ña kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on kí'o nákani ini taa va —kaá na.

Yó'o nì kasto'on Jesús ndí kían kánian kee ñayuu tá kóni na kanoo na xí'ín ná

34 Dá nì kana Jesús taa xionoo xí'ín ná, xí'ín dao ka ñayuu ñoo, dá nì kaa na xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mii ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. 35 Chí ndi ndáa na kóni dá'aki na mii ná ñayuu yó'o, noón kúú ná kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o mii ña kuu na sa'a yu'u, o sa'a to'on va'a dána'i, noón kúú na ni'i ña ka'ki na. 36 Dá chí, ¿ndi kían va'a ni'i ñayuu tá ná kande'e ná ni'i ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná

noo Ndios? 37 Ta, ¿ndi kían kúú ña'a ndáya'i cháá ka tá o duu ña ni'i ná ña kataki chí'hi ná, ká'an ndó?

38 Ta ndi ndáa ñayuu ná xika'an noo sa'a yu'u o sa'a to'in noo ñayuu kini, noo ñayuu kómi kuachi ndéi tiempo yó'o, dá kían kaka'an ta'ani noo na nì nduu taa ñayuu yó'o sa'a ñayuu ñoo tá ná kasandaá kuu nandi'oo koo na xí'ín ndidaá ndé'e ndato nì xí'o tatá Ndios noo ná, xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná —kaá na.

9

1 Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Mii'an ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kúú ta'on ndó nda ná koni ndo ndi kí'o dándáki Ndios xí'ín ndidaá kúú choon né'e ná —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

2 Tá nì ya'a iño kuu, dá nì kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín Juan kua'an na dinj iin yuku dikó iin ñoo. Ta ñoo nì na'aaon na táto'on káa na noo taa ñoo.

3 Kúú nì naye'e ndaa dá'on ná. Ta kúú nì ndukuxi kachían táto'on kí'o ndé'é yi'o. Ta nì iin ñayuu nákata dá'on ndéi ñayuu yó'o ko kande'e ta'on dándúkuxian táto'on kí'o ndato kuxi nì nduu dá'on Jesús. 4 Dá nì na'a noo profeta Elías xí'ín Moisés, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. 5 Dá nì kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu'u yó'o, maestro. Ná kava'a ndu onj tija'ó. Iian ná koo mii ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin ka'an ná koo Elías.

6 Díon nì kaa ra, chí ko ná'a ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'a ña nì yu'u ra. 7 Kúú nì na'axino iin viko. Ta kúú nì chíkátán noo ndíta na. Ta tein viko ñoo nì ka'an tachí Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e manj yu'u. Kueidó'o ndó to'on ká'an xí —kaá na.

8 Tá nì nandé'é tuku ra, kúú sá koo ka va taa ñoo ndíta. Ndadá iin tó'ón mii vá Jesús iin.

9 Ta noo konoo na kua'an na ndika yuku ñoo, dá nì sa'anda Jesús choon noo taa nì sa'an xí'ín ná ñoo ña ná o sá koo ini ra nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'a ña nì xini ra dinj yuku ñoo nda ná kasandaá kuu nataka na nì nduu taa ñayuu yó'o. 10 Sa'a ñoo ko ní nákani ta'on ra sa'an. Dá nì kasá'á ndátó'ón mii rá kua'an ra ndi kua'an ña nì ka'an Jesús ña nataka na. 11 Dá nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ña dinñó'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaq na dá'aki ñaa?

12 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ña dinñó'ó ka kánian kii Elías ndeyiko na ndidaá ña'a. Ta, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña ká'an ta'ani tuti ij Ndios ña kánian

ndo'o nda'o nio na ni nduu taa ñayú yó'o, ta kenóo nda'o ñaa ñayuu? ¹³ Tído yu'u kúu na kaá ña sa ni kixi va Elías, ta ni kee ra xí'ín ná táto'on kí'o ni ka'án rá kee ra, chí kí'o dión ka'án tuti iñ Ndios sa'a ná —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduv'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá ni naxino na noo ni kandoo dao ka taa xionoo xí'ín ná, kúu ni xini na kuá'a nda'o ñayuu ndíta noo ndéi ra. Ta ndíta ta'ani dao taa dána'a ley Moisés dándichi ñaa rá. ¹⁵ Tá ni xini ñayuu ñoo ña vej Jesús, kúu ni naá va ini na ndéé ñaa ná. Dá ni kee na taxí tá'an na kua'an na ka'an na ndisá'an xí'ín ná.

¹⁶ Dá ni ndato'on Jesús taa xionoo xí'ín ná: —Ndá sa'a dándichi tá'an ndó xí'ín taa dána'a ley Moisés káa?

¹⁷ Dá ni kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo xí'ín ná:

—Maestro, yó'o né'i de'i ni kasáaj, dá chí nákaa espíritu kini ini xí, ta ni kandoo ñí'í xí kéean. ¹⁸ Ndeí kúu míi vá noo nákaa xí, ta tii ñaa espíritu kini yó'o, ta dánkao ñaaán ndá noñó'o, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta chíchi tá'an no'o xí, ta kúyito xí kéean. Sa ni seí nda'ávú noo taa xionoo xí'ín ni ña ná taó ráan, tído ko ní kándeé ta'on ra —kaá rá.

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná: —Ñandeé ka vian ñayuu ko kándisa kúu ndo'ó! ¿Ndidaá ka ví kooi xí'ín ndó, dá kandeé ini ndo yu'u? Ta, ¿ndidaá ka ví kí'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó xí ná kii ndó —kaá na.

²⁰ Dá né'e ñayuu ñoo tayii ló'o ñoo ni kasáa na noo iin Jesús. Dá tá ni xini espíritu kini ñoo Jesús, ta kúu ni sa'áni yí'í va ñaaán, ta kúu ni kankao xi ndá noñó'o ni keean, ta ni dandio tuú ñaaán. Ta kúu kánkuei chí'ion yú'u xí. ²¹ Dá ni ndato'on Jesús tatá xi:

—¿Ndá oon ni kasá'a ndó'o xi dión? Dá ni kaa rá:

—Ndaá leé va xi ni kasá'a ndó'o xi dión.

²² Ta kuá'a nda'o ta'ándá dánkao ñaa espíritu kini yó'o noo kéj ñó'o, noo takuij viti, dá chí ka'áni ñaaán kónian. Tá kandeé ní nduva'a ní xí, dá kían ku'u ini ní sa'a ndu'u, ta chin-deé ní ndu'u.

²³ Dá ni kaa Jesús: —Ná dá'a ni ka'on, “tá kandeé ní nduva'a ní xí”, chí ndidaá vá ña'a kuu kee yu'u xí'ín ñayuu kándéé ini ñaa.

²⁴ Kúu ni kayu'u tatá xi: —Kándéé ini míi ní. Ta chin-deé ní yu'u ná kandeé cháa ka ini míi ní —kaá rá.

²⁵ Tá ni xini Jesús ña ni kasá'a náataka kuá'a nda'o ñayuu, dá ni sa'anda na choon noo espíritu kini ñoo, ta kaá na:

—¡Espíritu kini, espíritu kéñí'í, espíritu kédó'ó! ¡Yu'u sa'ándá choon nooñ! ¡Kua'án

keta kí' ini tayii xaan! ¡Ta o sa nándio koo kaon ndu'on ini xí! —kaá na xí'án.

²⁶ Dá ni kayu'u kó'óan. Ta kúu tuku va ni sa'áni yí'í ñaaán. Dá ví ni ketaan kua'an ini xí. Ta kúu táto'on kándu'u iin ndii, kí'o dión ni nandú'u xí ni kee espíritu kini ñoo. Sa'a ñoo kuá'a nda'o ñayuu ñoo ka'án ña ni xí'í va xi. ²⁷ Dá ni tiin Jesús ndá'a xí. Dá ni ndane'e ñaa ná. Ta kúu ni nakuin ndichi xi.

²⁸ Tá ni ndi'i, dá ni ku'u Jesús ini iin ve'e iin ñoo. Dá ni ndato'on ñaa taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a ko ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoo?

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná o káka ndo ña manj noo Ndios, ta ná o káne'e iñ ndo, dá kían o kándeé ta'on ndó taó ndoan, chí ña kini nda'o kían —kaá na.

Yó'o ni kast'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndi kían ndo'o na, dá kuu na

³⁰ Dá ni keta Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo, dá ni kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta ko kóni ta'on Jesús ña kandaaj ini dao ka ñayuu ndei ko'on na, ³¹ chí kóni na dána'a na sav'a noo taa xionoo xí'ín ná ñoo, ta di'a ni kaa na xí'ín rá:

—Ko'on iin taa nakí'o ra na ni nduu taa ñayú yó'o noo ndá'a ta tukú, dá ka'áni ñaa rá. Tído tíxi kuú óni, ta kúu nataki va na —kaá na.

³² Tído ko kátóni ta'on ini ra ndiva'a ká'an na dión, chí yu'u ra ndato'on ñaa rá.

Yó'o ni dan'a Jesús sa'a ndi ndaa ra kúu ta ndáya'i cháa ka noo Ndios

³³ Dá ni saq na ñoo ká'ano naní Capernaum. Ta noo ndéi na ini iin ve'e, dá ni ndato'on Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a ndátó'ón kuáchí ndo vej ndó íchi ñoo? —kaá na.

³⁴ Tído ni iin tó'ón rá ko ní ka'an, dá chí noo vej ra íchi ñoo ndátó'ón kuáchí ra sa'a ndi ndaa ra kúu taa ndáya'i cháa ka tein míi rá. ³⁵ Dá ni sa koo Jesús. Dá ni kana na taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndi ndaa ndo'ó kátoó kakuu taa kanda'ya'i kuin noo, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó na iin satá kuí, ta koni kuáchí ndó noo ndidaá ka na —kaá na.

³⁶ Dá ni tiin Jesús ndá'a iin tayii ló'o. Dá ni chíkani ñaa ná noo taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá ni ndane'e ndaa ñaa ná. Dá ni kaa na:

³⁷ —Ndi ndaa míio ñayuu natiin va'a iin ta ló'o táto'on kúu ta yó'o sa'a ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían nda míi vá yu'u ni natiin va'a na. Ta na ni natiin va'a yu'u, nda tatá Ndios ni natiin na, chí míi ná ni tándá'a yu'u veii ñayú yó'o —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu ko naá xí'ín ná, noón kúu na ndita xoo míi ná

³⁸ Dá ni kaa Juan xí'ín ná:

—Maestro, ni xini ndu'u iin t̄a taó espíritu kini xí'in kuu mií ní. Tído k̄o xionoo ta'on ra xí'in yó, sa'á ñoó ni ch̄ituu va ndu'u ra.

³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó ra, dá ch̄i ndi ndáa miío ñayuu kée ña ndato xí'in kuu yú'u, ñoón kúu n̄a o kúu ta'on ka'an ndava'a na sa'í. ⁴⁰ Ch̄i n̄a k̄o naá xí'á, ñoón kúu n̄a ndita xoo yó. ⁴¹ Ta ndi ndáa miío ñayuu naki'o, va'ará iin yáxi ló'o takuúí ná ko'o ndó sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u, n̄a kúu Cristo, ta kúu miñan ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña nandiío né'e Ndios ña va'a noo ná —kaá Jesús.

Miñan ndúsa kanda yó mií yó, dá ch̄i oon ni ví yá'a iin k̄a n̄a kee na kuachi sa'a yó

Dá ni kaa ta'aní Jesús:

⁴² —Ndi ndáa mií vá ñayuu ni kandeé ni daká'an kue'é takuáli kándisa yu'u ña ná ya'a xi kee xi kuachi, ñoón kúu n̄a va'a cháá k̄a ná kandik̄o yuu molino dik̄o ná, ta ná dáket̄a ñaa ná ini taño'o. ⁴³ Tá ya'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Ch̄i va'a cháá k̄a ví ña kú'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo ndá'a ndo, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú xoo ndá'a ndo indayá noo kéj̄i ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o, ⁴⁴ noo ñó'o t̄ikudí seí ñaa, kirí k̄o xí'j̄, dá ri ñó'o kej̄i ñoo, ni iin kuu o ndá'o ña. ⁴⁵ Tá ya'a ndó kée ndó kuachi xí'in sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Ch̄i va'a cháá k̄a ña kú'u ndó xí'in iin xoo sa'a ndo noo ió Ndios, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú xoo sa'a ndo indayá noo kéj̄i ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o, ⁴⁶ noo ñó'o t̄ikudí seí ñaa, kirí k̄o xí'j̄, dá ri ñó'o kej̄i ñoo, ni iin kuu o ndá'o ña. ⁴⁷ Ta tá ya'a ndó kée ndó kuachi xí'in iin nduchí noó ndo, dá kían taó ndoan. Ch̄i va'a cháá k̄a ña kú'u ndó xí'in iin xoo nduchí noó ndo noo ió Ndios dándáki na, ta o duú kaan ko'on ndo xí'in ndin nduú nduchí noó ndo indayá, ⁴⁸ noo ñó'o t̄ikudí seí ñaa, kirí k̄o xí'j̄, dá ri ñó'o kej̄i ñoo, ni iin kuu o ndá'o ña.

⁴⁹ Ch̄i ndidaá vá ñayuu kandoo vii kee ñij̄ xí'in ñó'o, ta ndidaá ña'a dóko ná noo Ndios kandoo vii kee ñij̄. ⁵⁰ Ta iin ña va'a kúu ñij̄, tído tá ni ndi'í ña o'ovaan, çndi koo keeá, dá ke'o'ova tuku yóan? Cho'on ini ndo kechóon va'a ndó táto'on kéchóon va'a ñij̄, dá koni ndo kandeí va'a ndó xí'in iin ndó xí'in iin k̄a ndo —kaá Jesús.

10

Dí'a kua'an ña ni ñaná'a Jesús sa'a ña k̄o vá'a dánkoo t̄a ñadi'í ra

¹ Dá ni keta Jesús ñoo ñoo kua'an n̄a xí'in t̄a xionoo xí'in ná. Dá ni ya'a na noo kúu kuendá Judea. Dá ni kasandaá n̄a iin k̄a xoo yuta naní Jordán. Ta ñóo ni ñataka tuku ñayuu noo Jesús. Dá ni ñaná'a tuku na

tát'o'on k̄i'o kée na. ² Dá ni ñatuu yati dao t̄a fariseo noo iin na, dá ni ka'an rá dátuu ñaa rá noo ñayuu ñoo. Sa'á ñoo ni ndato'on ñaa rá:

—¿Á kuu dánkoo iin t̄a ñadi'í ra?

³ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndi ni sa'anda Moisés choon noo ndo sa'á ña yó'o?

⁴ Dá ni kaa t̄a fariseo xí'in ná:

—Ni sonó vá Moisés ña kuu va k̄i'o iin t̄a iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'an. Ndi'í daá, dá kuu va dánkoo ñaa rá.

⁵ Dá ni kaa Jesús:

—Sa'a ña káxi nda'o níe ndo, sa'á ñoo ni sonó Moisés noo ndo ña kuu kee ndó dión, ⁶ tído nda mií sa'a, tá kuu ni kava'a Ndios ndidaá ña'a, "nda daá vá n̄a kava'a na iin t̄a xí'in iin ñá'a". ⁷ "Sa'á ñoo kánian dánkoo t̄a tatá ra xí'in naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'in ñadi'í ra, ⁸ dá kían nduu na ndadá iin tó'on vá." Ta k̄o kúu k̄a n̄a uu, ndadá iin tó'on vá kúu ná. ⁹ Ta mií Ndios kúu n̄a ni dakí'in tá'an ñaa, sa'á ñoo ni iin tó'on ñayuu k̄o kánian ka'anda tá'an na —kaá ña.

¹⁰ Dá tá ni ndisáa n̄a ve'e noo ndéi na, dá ni ndato'on ñaa t̄a xionoo xí'in ná ndi kóni kaa ña ni ka'an n̄a. ¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndi ndáa miío t̄a ni ñankoo ñadi'í ra, ta ni ñandá'a rá xí'in iin k̄a ñá'a, roón kúu ra yá'a kée kuachi xí'in iin k̄a ñá'a ñoo noo Ndios. ¹² Ta ndi ndáa mií vá ñá'a ni ñankoo yíjan, ta ni ñandá'an xí'in iin k̄a t̄a, dá kían yá'a ta'anián kéeán kuachi xí'in iin k̄a t̄a ñoo noo Ndios —kaá ña.

Yó'o ni xik̄a Jesús ña maní sa'a takuáli noo Ndios

¹³ Ta ndáka ñayuu ñoo takuáli vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído ni kasá'a t̄a xionoo xí'in ná ñanani ra ñayuu ñoo. ¹⁴ Ta k̄o ní náta'an ta'on ini Jesús tá ni xini n̄a ña kée ra dión. Dá ni kaa n̄a xí'in rá:

—Konó ndó noo takuáli xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá ch̄i ñayuu kándéé ini tatá Ndios t̄ato'on kándéé ini takuáli xaan tatá xi, ñoón kúu na ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios. ¹⁵ Miñan ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndaa n̄a k̄o kándia ña dándáki ñaa Ndios t̄ato'on k̄i'o kándia takuáli ña dándáki ñaa tatá xi, ñoón kúu n̄a o k̄oni ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios —kaá Jesús.

¹⁶ Dá ni nomi na takuáli ñoo. Dá ni ch̄inóo na ndá'a ná diní xí. Dá ni xik̄a n̄a ña maní noo Ndios sa'a xi.

Dí'a ni ka'an Jesús xí'in iin t̄a kuik̄a

¹⁷ Dá ni ñaki'in tuku Jesús íchi kua'an n̄a, dá kánkono iin t̄a ni saá ra ni sa' kuñin x̄iti rá noo ná. Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro va'a kúu ní. Ta, çndi kían kánian kee yu'u, dá ni'í ña kataki chíchí?

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúu yu'u iin na va'a? Ta ni iin tó'on ñayuu ko kúu na va'a. Sava'a iin tó'on dinj Ndios vá kúu na va'a. ¹⁹ “Sa ná'á vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeon kuachi xí'in iin ñá'a, ñá kúu ñadi'ón, ta o sa ka'ánóon ndji, ta o sa kí'in kui'ínón, ta o sa ká'on ña t'ón, ta o sa dánda'avóon ñayuu, ta koo ñañó'o noq tatóon xí'in noq nanóon” —kaá na.

²⁰ Dá ni kaa taa ñoo:

—Ndá ló'o vei ni kasá'a seídó'i ndidaa choon yo'o, maestro.

²¹ Dá ni ku'u ini Jesús sa'a rá, dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndáda iin tó'on vá ña'a kómani keeón viti, tá dáa. Kua'an djikó ndi'ón ña'a ió noqon. Ta dasón di'ón ñoo noq na kúnda'i, dá kían kongon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón xí'in yu'u.

²² Tá ni seídó'o ra ña ni ka'an Jesús, kúu ndáá nda'i va ni kuu ini ra, dá ni ndakuin ra kua'an ra xí'an kúnda'i ini ra, chí tá kuiká nda'o kúu rá.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a na kuiká

²³ Dá ni ñande'é Jesús noq ndidaa ñayuu ni kaq noo ndita ñoo. Dá ni kaa na xí'in tá xionoo xí'in ná ñoo:

—jÑandeé ka ví kuáchí kíán, dá ndu'u na kómí ña kuiká tixi ndá'a Ndios!

²⁴ Ni naá vá ini tá xionoo xí'in ná tá ni seido'o ra ña ni ka'an na dión. Tído ni ñandió koqo tuku Jesús ni ka'an na:

—jÑandeé ka ví kuáchí, dá ndu'u na kándeé téi ini ña kuiká ná tixi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháá ka chika'anda iin camello yá'i iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁶ Tá ni seídó'o ra t'ón yo'o, kúu ka'i ka ví ni naá ini ra. Dá ni kasá'a ndát'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo ni'í ña ka'ki na, tá dáá? —kaá ra.

²⁷ Dá ni ñande'é ñaá Jesús, dá ni kaa na xí'in rá:

—Ni iin tó'on ta'on ñayuu o kándeé kee dión, sava'a Ndios kúu na kándeé kee dión, dá chí ndidaa tá'an va ña'a kándeé ná kee na.

²⁸ Dá ni kaa Pedro xí'in ná:

—Kande'é ní, chí ndu'u kúu ra ni ñankoo ndi'i ndidaa kúu ña'a ió noq ndú, ta xionoo ndu xí'in mií ní.

²⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Miian ndaa ná ká'in xí'in ndó, ndi ndáa mió na ni ñankoo ve'e na, o ñani na, o kí'o na, o ku'u na, o tatá na xí'in naná na, o de'e na, o ñó'o ná sa'a yú'u o sa'a t'ón va'a dána'lj, ³⁰ noqón kúu na nani'i iin ciento ka ña'a tiempo viti sa'a ña ni ñankoo na, chí ni'i ná kua'a ka ve'e, xí'in kua'a ka ñani, xí'in kua'a ka kí'o, xí'in kua'a ka ku'u, xí'in

kua'a ka naná, xí'in kua'a ka de'e, xí'in kua'a ka ñó'o, va'ará ndo'o nani níq ná kee dao ñayuu. Tído cháá ka chí noq, dá natiin na ña kataki chí'í ná. ³¹ Tído kua'a nda'o ñayuu kúu noq ñayuu yo'o, noqón di'a kúu na kakuu noq ndi'i kuii noq Ndios. Ta na kúu noq ndi'i kuii noq ñayuu ñayuu yo'o, noqón di'a kakuu na nakuita noq noq Ndios tiempo daá ñoo.

Yó'o ni kast'ón tuku Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ndí kíán ndo'o na, dá kuu na

³² Dá ni kee Jesús kókaa na kua'an na íchi kua'an ñoo Jerusalén, ta xió noq na kua'an na noq tá xionoo xí'in ná. Ta naá vá ini rá kua'an ra xí'in ná, ta tákuei yu'u ñaá rá kua'an ra. Dá ni taó xóo tuku Jesús ndin uxí uy taa ñoo tein dao ka ñayuu ñoo. Dá ni kasá'a ná ná'ani na xí'in rá sa'a ndí kíán ndo'o na:

³³ —Kande'é ndó, chí viti kíán kókaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ko'on iin taa nakí'o ra na ni nduu taa ñayuu yo'o noq ndá'a tá dutí sakua'a, xí'in noq ndá'a taa dána'a ley Moisés. Ta roqón kúu ra kandoo ña kánian kuu na. Dá nakí'o ñaá rá noq ndá'a tá tukú. ³⁴ Dá kedíki ndaa ñaá rá, ta kani ñaá rá, ta tuu ndaa díj ñaá rá, dá ka'áni ñaá rá. Tído tixi kuu óni, dá nataki na —kaá na.

Dí'a ni kuu tá ni xika Juan xí'in Jacobo iin ña maní noq Jesús

³⁵ Dá ni ñatuu yati Jacobo xí'in Juan, ra kúu de'e Zebedeo, noq iin Jesús. Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, kóni ndu'u ña kee ní iin ña maní xíka ndu'u noq ní.

³⁶ Dá ni ndát'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi kíán kee xí'in ndó, kóni ndoq?

³⁷ Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Konó ní ná kande'i ndu' dñin ní noq ndato téi ñaye'e ndaa noq koo ní dándaki ní. Iin ndu'u ná koo xoo ku'a ní, ta iin ka ndu ná koo xoo íti ní.

³⁸ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kíán xíka ndo. ¿Á ió ndo'ó ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ió ta'ani ndó ña koqo ndútá ndo tát'ón kí'o koqo ndútá yu'u xí'in ña ndo'í?

³⁹ Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Ío vá ndu'u ña ndo'o ndu dión.

Dá ni kaa na xí'in rá:

—Miian ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta koqo ndútá ta'ani ndó xí'in ña ndo'o nani níq ndo tát'ón kí'o ndo'o yu'u. ⁴⁰ Tído ña kande'i ndó xoo ku'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kíán. Chí ñoo kíán kí'o Ndios noq na ni kaxi mií ná kande'i ñoo —kaá na.

⁴¹ Dá tá ni seido'o uxí ka taa ñoo ña ni xika Jacobo xí'in Juan noq Jesús, kúu ni karyíí nda'o ra xí'in rá. ⁴² Dá ni kana Jesús ndidaa rá, dá ni kaa na xí'in rá:

—Sá ná'á vá ndó tátò'on k'ì'o kée tã né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayúú yó'o, chî kéndúsá rã xí'in ñayuu kueidó'o ñáa ná. Ta rã né'e choon ná'ano, sa'ándá rã choon ngó ñayuu ñó'o tixi ndá'a rá. ⁴³ Tído kò káni ta'an vaan kee ndó díon tein mií ndó. Chî ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin tãa ndáya'i tein mií ndó, dá k'ian kánian koni kuáchí di'a ndó noq dao kã ndo. ⁴⁴ Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noq, dá k'ian kánian koni kuáchí di'a ndó noq ndidaá kã ndo. ⁴⁵ Chî kò ní kásaa ta'on nã nî nduu tãa ñayúú yó'o ñã koni kuáchí di'a ñayuu noq ná. Di'a nî kásaa nã koni kuáchí di'a na ngó ñayuu, ta nakj'io na mií ná kuu nã, ta díon, dá djítá ná ndidaá ñayuu tixi ndá'a ñã kánian ndo'o na sa'á kuächi kée na —kaá Jesús.

Di'a nî kuu, dá nî nduv'a Jesús iin tãa kò túu noq naní Bartimeo

⁴⁶ Dá nî saã nã iin ñoo naní Jericó. Dá tá nî keta na ñoo ñoo kua'an nã xí'in tã xionoo xí'in ná, kúú kuá'a nda'o ñayuu tákuei kua'an satã ná. Ta ió iin tãa kò túu noq naní Bartimeo, rã kúú de'e rã naní Timeo. Ta yu'ú íchî ñoo ió rã sáti ra. ⁴⁷ Tá nî sejd'o'o ra ñã veí Jesús, nã ñoo Nazaret, kúú nî kasá'a káyu'ú rá:

—Jesús, de'e nã ve'e rey David, ku'ú ini ní sa'í!

⁴⁸ Ta kúú kuá'a nda'o ñayuu nî kasá'a dánani ñáa ná, dá ná kutádjí rá, ká'an ná. Tído nî'í cháá kã nî kasá'a káyu'ú rá:

—De'e nã ve'e rey David, ku'ú ini ní sa'í!

⁴⁹ Dá nî sa tuu tóo Jesús, dá nî sa'anda nã choon ngó ñayuu ñoo ñã ná ka'an nã xí'in tãa ñoo saã rã noq ná.

Dá nî kaa ñayuu ñoo xí'in rá:
—Ndeé koo inon, ta nakuijn ndichí, chî kãna Jesús káa yo'ó ko'on.

⁵⁰ Dá nî dakána ra kotó rã. Kúú nî nakuijn ndichí rã. Dá nî kee ra kua'an rã noq iin Jesús. ⁵¹ Dá nî ndato'on ñáa ná:

—¿Ndi k'ian kónon keei xí'on?

Dá nî kaa tá kò túu noq ñoo:

—Maestro, kónij ñã natuu noqí.

⁵² Dá nî kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an viti, chî sa'á ñã kándéé inon yu'ú, sa'á ñgó nî nduv'a'on.

Ta kúú viti'on di'a nî natuu noq rá. Ta kúú nî kee ra tákaa ra Jesús kua'an rã.

11

Di'a nî kuu, dá nî ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú nî kuyati na ñoo Jerusalén, chî sa nî kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'in ñoo naní Betania. Ta ñoo kúú noq né'e tá'an yati xí'in iin yúku naní Olivos. Dá nî sa'anda Jesús choon ngó uu tã xionoo xí'in ná, ² ta kaá nã xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noq káa. Tá nî saã ndo nî ku'u ndó káa, dá nani'ndi noq ndíko iin burro, kirí kò ñá'a kandodó ná. Tá nî nani'ndi ndo rí, dá ndaxí ndó rí kandaka ndó kii ndó. ³ Tá ndáa nã ndátò'on ñáa: “¿Ndiva'á ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'in ná: “Dá chî xínño'o sato'o ndu rí, ndi'i daá, dá tanda'á ná ndu kii ndu ndaka ndu rí”, kaa ndo —kaá Jesús xí'in rá.

⁴ Dá nî kee ra kua'an rã. Ta kúú nî nani'ndi rá noq ndíko burro ñoo yati yé'é ve'e iin yu'ú íchî ñoo. Dá nî ndaxí rá rí. ⁵ Tá nî xini dao ñayuu ndíta ñoo, dá nî ndato'on ñã ná:

—¿Ndiva'á ndaxí ndó burro xaan?

⁶ Dá nî kaa rã tátò'on k'ì'o nî ka'an Jesús xí'in rá. Dá nî sonó vá ná né'e ra burro ñoo kua'an rã. ⁷ Ta ndáka ra rí nî saã rã noq ió Jesús, dá nî chikodó rá kotó rã satã rí. Dá nî kaa Jesús kanóo na kua'an nã.

⁸ Dá nî kasá'a kua'á nda'o ñayuu chíndeí na kotó nã me'í íchî ngó veí Jesús ñoo. Ta dao kã nã nî sa'anda ndá'a yito, dá nî chíndeí naan íchî ngó ya'a na ñoo.

⁹ Ta ñayuu xió ngó kua'an noq Jesús xí'in ñayuu tákuei veí chí satã ná nî kasá'a káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñãño'ó! ¡Nã ká'ano kúú nã yó'o, chî veí na xí'in choon sato'o yo Ndios! ¹⁰ ¡Nã ká'ano kúú nã yó'o, chî veí na dándáki na ñoo yo tátò'on nî dandáki ñáa rey David tá sa na'á! ¡Ná natiin Ndios ñãño'ó ndã noq ió nã noq dikó! —kaá ñayuu ñoo.

¹¹ Dá nî ku'u Jesús ñoo Jerusalén. Dá nî sa'an nã ve'e ño'o ká'ano. Tá nî ndi'i nî sa nde'é ná ndidaá ñã'a ió ñoo, dá nî kee na kua'an nã ñoo naní Betania xí'in ndin uxí uu tãa xionoo xí'in ná, chî sa nî ini va.

Di'a nî ndo'o iin taño'o nî kee Jesús

¹² Tá nî tuu noq iin kã kuú ñoo, dá nî kankuei na ñoo Betania kua'an nã. Dá nda'í nî kasá'a kuiko Jesús. ¹³ Ta kúú nî xini xiká vá ná iin iin taño'ó, ta ndato kuí'í iin ndá'a rã. Dá nî kee na kua'an nã noq iin rá, ná kande'á á iin tiño'o keí ná. Tído tá nî saã nã nî sa nde'é ná, kúú kò ta'on tiño'o iin noq rã. Sava'a ndá'a óon va rá iin, chî kò ñá'a ta'on kasandaá yoo kuini rí. ¹⁴ Dá nî kaa Jesús xí'in taño'o ñoo:

—¡Ni iin kuú kã ná o keí ni iin tó'on ñayuu kuí'í yo'ó!

Ta kúú nî seidó'o va tã xionoo xí'in ná ñã díon nî kaa nã.

Di'a nî kuu tá nî taó ndi'í Jesús tã dikó xí'in tã xín kua'an rã satã ve'e ño'o ká'ano

¹⁵ Tá nî ndi'í, dá nî nasáa na ñoo Jerusalén. Dá nî ku'u na yé'é ve'e ño'o ká'ano. Dá nî kasá'a ná taó ndi'í na tã dikó xí'in tã xín kua'an rã satã ve'e. Kúú nî dakueí na ndidaá mesa noq ndéi tãa náqdon dj'ón. Kúú nî sata ni'ini na téj kándi'í tãa ndéi dikó paloma. ¹⁶ Kúú kò ní sónó ta'on na ñã chika'anda ní

iin tó'ón ñayuu ini yé'é ve'e ño'o ñoo xí'in ña'a né'e na kua'an na.

¹⁷ Ta kúú ñoo ñi kasá'a Jesús dána'a na ño'o ñayuu ñoo, ta kaá na:

—¿Á kọ ndúsaq ta'on ini ndo ña di'a va kaá tuti iñ Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu, dá ka'an na xí'in yu'u”, kaáan? Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean táto'on iin káo ta ku'i'ina —kaá na.

¹⁸ Tá ñi ni'ijí tó'on taa dána'a ley Moisés xí'in ta duti saku'a'á ña ñi kee na dión, dá ñi kasá'a rá ndúku rá ndi kee ra, dá ka'áni ñaa rá. Tído yu'u ra, chí ndidaá kúú vá ñayuu ñoo ñi naá ini seídó'o na ña dána'a Jesús. ¹⁹ Dá tá ñi kuaá kuú dáá ñoo, dá ñi keta Jesús ñoo Jerusalén kua'an na xí'in taa xionoo xí'in na.

Di'a kua'an ña ñi daná'a Jesús sa'a tañog'ó ñi da'ichi na ñoo

²⁰ Tá ñi tuu noo iin ka kuú, dá ñi ya'a yati na noo iin tañog'ó ñoo, kúú ñi xini taa xionoo xí'in ná ña nda yo'ó ví rá ñi ichi. ²¹ Dá ñi ndúsáa ini Pedro ña ñi ka'an Jesús xí'in yito ñoo. Dá ñi kaa ra:

—Maestro, káa chí, tañog'ó, kirá ñi datáji chí'an mií ní káa, ñi ichi va rá.

²² Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Kandéé ká'ano ini ndo Ndios. ²³ Miian ndaa kuiti ná ka'in xí'in ndó; ndi ndaa ndo'ó ñi kuu va ná ka'an xí'in yúku káa: “Kuxoo, ta kua'an dáketón miíon ini taño'o káa”, ta torá kọ nákan kuáchi ini ndo, ta kándisa ndaa ndo ña kí'o dión koo, dá kían kasandaá ndisa va ña ñi ka'an ndo. ²⁴ Sa'a ñoo ká'in ña ndidaá kúú vá ña'a ná kaká ndo noo Ndios, ta kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'ijí ndisa va ndóan. ²⁵ Tído tá tein ká'an ndo xí'in Ndios, ku'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu naá tá'an xí'in ndó, dá kían nda tatá ndo Ndios, na ió induú, kí'o ká'ano ta'ani ini na sa'a kuachi mií ndó. ²⁶ Chí tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu ñoo, dá kían ni tatá Ndios, na ió induú, o kú'u ká'ano ta'on ini sa'a kuachi mií ndó —kaá Jesús.

Yó'o ñi ndato'ón ta fariseo Jesús ndá yoo ñi xí'o choon noo ná

²⁷ Dá ñi kasáa tuku Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ñoo Jerusalén. Dá ñi kasá'a ná xionoo na noo iin ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá ñi natuu yati ta duti saku'a'á, xí'in ta dána'a ley Moisés xí'in ta sá'ano ñoo. ²⁸ Dá ñi ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo ñi xí'o choon yó'o noo ní ña kee nían? —kaá ra.

²⁹ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá ñi kat'i'a ndó ñi nandio né'e ndóan, dá kast'o'on yu'u xí'in ndó ndá yoo ñi xí'o choon noo ña kéei ña yó'o. ³⁰ ¿Ndá yoo ñi xí'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná

ñayuu? ¿Á Ndios ñi xí'oan, o taa? Ka'an ndo ná kande'á —kaá na.

³¹ Dá ñi kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá ndita ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ñi xí'o ñaa, dá kían kaa ra xí'a: “¿Ndiva'a kọ ní kándisa ndó ña ñi daná'a ra, tá dáa?” ³² Tído, o kúu ta'on kaa yo ña taa ñi xí'o ñaa.

Dión ñi kaa ra, chí yu'u ra kée ñayuu kuá'a ñoo. Chí ndidaá vá noón kándisa ña miian ndaa ndisa Juan ní sa kuu iin profeta ñi tándaa'á Ndios ñi kii. ³³ Dá ñi kaa ra xí'in Jesús:

—Kọ ná'a ta'on ndu'u ndá yoo ñi xí'o choon noo Juan.

Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ta ni yu'u o kást'o'on ta'on xí'in ndó ndá yoo ñi xí'o choon noo ña kéei ndidaá ña yó'o —kaá na.

12

Di'a kua'an ña ñi nakani Jesús sa'a ña ñi ndo'o iin sato'o uva

¹ Dá ñi kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

—Iin kuú ñi dandéé iin taa yitó uva noño'o rá. Ta ñi chíkaa ra korraán. Dá ñi kava'a ra noo ko'óni ndúta uva ñoo. Ta ñi kava'a ta'ani ra iin ve'e dikó noo kanóo ra kandaa uva ñoo.

Dá ñi dikó ndodó raán noo dao ka taa kéchón. Dá ñi kee ra kua'an xiká rá. ² Dá tá ñi xinkoo tiempo ta'anda uva ñoo, dá ñi sa'anda ra choon noo iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchón ñoo natiin ra uva, kirí kánian ni'ijí rá. ³ Tído tá ñi saq mozo ñoo, dá ñi ndakuei ta kéchón noo uva ñoo ñi kani ñaa rá. Ta ni iin ña'a kọ ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra. ⁴ Dá ñi nandio kọ tuku sato'o ñoo ñi sa'anda ra choon noo iin ka mozo ra kua'an ra. Tído tá ñi saq ra noo ndéi ta kéchón ñoo, dá ñi ndakuei tuku ra ñi kani ñaa rá xí'in yuu, ta ñi darkue'e ra diní rá, ta ñi ndeine'e ñaa rá. ⁵ Dá ñi nandio kọ tuku sato'o ñoo ñi sa'anda ra choon noo iin ka mozo kua'an ra. Tído tá ñi saq ra, dá ñi sa'áni ñaa ta kéchón ñoo. Ndi'i daá, dá ñi sa'anda sato'o ñoo choon noo kua'a'á ka mozo kua'an ra. Tído dao ra ñi kani ra, ta dao ka ra ñi sa'áni rá.

⁶ Ta ndadá iin tó'ón vá ñayuu kámanj chinda'a rá ko'on. Ta yó'o kúú iin tó'ón diní de'e manj rá. Kúú ñi sa'anda ra choon noo xí kua'an xj, chí di'a ñi kaa ra: “Ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noo de'i”, kaá ra. ⁷ Tído tá ñi saq xj, ta kúú ñi kasá'a ndátó'ón kue'e ta kéchón ñoo: “Taa káa kúú ra natiin ndidaá kúú ño'ó yó'o noo tatá xj. Kó'o ka'áni yó xj, dá ná kandoo ndi'i ño'ó yó'o noo mií yó”, kaá ra. ⁸ Dá ñi tiin ñaa rá. Ta kúú ñi sa'áni ñaa rá. Dá ñi dakána ñaa rá nda sata korra

noo kaa yitó uva ñóó. ⁹ Ta, ¿ndí kíán kee sato'o uva ñóó viti, ká'án ndó? Kasaa ra, dá ka'áni ndí'i ra ta kéchóon ñóó, dá ñóó ndodó ra ñó'ó noo kaa yitó uva ñóó noo dao ka ta kéchóon.

¹⁰ ¿Á kó óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Chij di'a kaáan:

Ta yuu ni kañó'ó tá káva'a ve'e, ñóó di'a va ni kasandaá kakuu yuu titó.

¹¹ Díon ni kee sato'o yo Ndios xí'in yuu ñóó. Sa'a ñóó iin ña'a ndato nda'o kíán noo yo.

¹² Dá ni ka'án ta né'e choon ñóó tiin ra Jesús kadi ra ve'e kaa, chí ni kandaá va ini ra ña sa'a mií vá rá ni ñakani na to'on yó'o. Tído yu'ú va ra kée ñayuu kuá'a ñóó. Sa'a ñóó ni ñankoo ra Jesús, dá ni kee ra kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni ka'án dao ta dátuyú rá Jesús

¹³ Tá ni ndi'i, dá ni tanda'a rá dao ka ta fariseo xí'in dao ka ta kuendá Herodes ña ná ko'on ra noo Jesús, ta nandukú rá ña dátuyú ñaá rá, dá ná ya'a na noo ka'an ra. ¹⁴ Dá tá ni saa rá noo nákaa Jesús, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, ná'a vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa. Ta ko yu'ú ní ní iin tó'on ñayuu, chí ko né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á ndáya'i na o kóó. Di'a dána'a ndaa ní chí Ndios noo ndidaá ñayuu. Sa'a ñóó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'ó yo noo rá kúú kuendá César o kóó? —kaá ra.

¹⁵ Tído ni kandaá va ini Jesús ña kúú rá ta uyo noo, ta kátóo rá dátuyú ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo to'on ká'in? Tei too ndó iin dí'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'ó ndo, dá ná kande'a.

¹⁶ Dá ni xí'í to'o ra iin dí'ón kaa noo ná. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndá na'ána kíán ndá'a noo dí'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kíán ndá'a nooán yó'o?

Dá ni kaa ra:

—Na'ána César kíán xí'in kuu rá.

¹⁷ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Nakí'í ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta nakí'í ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná. Ta kúú ni naá vá ini taá ñóó sa'a ña ni ka'an na díon.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús ña miían ndaa natakí na ni xí'í

¹⁸ Dá ni kasáa dao ta saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña natakí na ni xí'í. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

¹⁹ —Maestro, di'a kaá iin ley ni taa Moisés: “Tá ni xí'í iin ta, ta ko ní sá io de'e yíi ra xí'in ñadi'i ra, dá kíán kánian nakí'í ñani ra tanda'a rá xí'án, dá kíán koo iin de'e yíi nakí'í kuu ñani ra.” ²⁰ Ta viti, ni sa ndei usa ñani. Ta kúú ni tanda'a tá kúú noo ñóó, tído ni xí'í va ra, ta ko ta'ón de'e yíi ra ní sá io xí'in

ñadi'i ra. ²¹ Sa'a ñóó ni tanda'a ñani ra xí'án. Tído ni xí'í ta'ani tá kúú uyo ñóó, ta ko ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. Ta kúú díon ta'ani ni ndo'o tá kúú oní. ²² Ta díon ta'ani ni ndo'o ndin usa ñani ñóó, chí ni xí'í ndi'i ra, ta ni iin ra ko ní sá io de'e yíi xí'án. Tá ni ndi'í, dá ni xí'í ta'ani mií ña'a ñóó. ²³ Sa'a ñóó, tá ná kasandaá kuu natakí na ni xí'í, ¿ndi kaa iin taá ñóó kakuu yíi ña'a ñóó, chí ndin usa va ra ni sa kuu yíian? —kaá ra.

²⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndí kíán ká'an ndo, chí ko kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ij Ndios, ta ni ko nákoní ta'on ndó choon ká'ano ío noo ndá'a ná. ²⁵ Dá chí tá ná kasandaá kuu natakí ñayuu ni xí'í, o kóo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e di'í na tanda'a xí, dá chí táto'on kí'o ndéi ángel induú, nda kí'o díon vá kandeí na. ²⁶ Tído viti ná ko'ín kasto'in xí'in ndó ña miían ndaa natakí na ni xí'í. ¿Á kó óon ta'on ka'i ndó to'on ni taa Moisés? Chí tein kái yitó táka ló'o ñóó, dá ni kaa Ndios di'a xí'in ná: “Yu'ú kúú Ndios noo Abraham, ta yu'ú kúú Ndios noo Isaac, ta yu'ú ta'ani kúú Ndios noo Jacob.”

²⁷ Díon ni kaa na, dá chí ko kúú ta'on na Ndios noo na ni xí'í, di'a noo na takí vá kúú ná Ndios, chí ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná. Sa'a ñóó yá'a nda'o ndo'ó sa'a ña ko kándisa ndó ña natakí na ni xí'í —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús ndi kaa choon ndáya'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá

²⁸ Dá ni natuu yati iin taá dána'a ley Moisés, ta ni seido'o ra ña ni ka'an Jesús xí'in tá saduceo ñóó. Kúú ni katóni ini ra ña va'a nda'o ni ñandíó né'e na ña ni ndato'ón ñaá rá sa'a na ni xí'í. Sa'a ñóó ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndi kaa iin choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon ni sa'anda Ndios keeá?

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon ni sa'anda Ndios keeá kíán kaáan di'a: “Kueidó'o ndo'ó, na ñoo Israel. Ndios, na kúú sato'o yo, iin tó'on diní mií vá ná kúú Ndios. ³⁰ Konj ndo sato'o yo Ndios xí'in ndino'o níó ndo, xí'in ndino'o ini mií ndó, xí'in ndidaá ñaxintóni ndo, ta xí'in ndidaá kúú ndéé ndo.” Ña yó'o kúú choon ndáya'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá. ³¹ Ta ña kúú uyo kíán sá kí'in tá'an xí'in ña yó'o, chí di'a kaáan: “Ku'ú ini ndo sa'a ñayuu xí'in ndó táto'on kí'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.” Ta koó ka choon ndáya'i cháá ka noo ndin nduú choon yó'o —kaá na.

³² Dá ni kaa taá dána'a ley Moisés ñóó xí'in ná:

—Va'a nda'o ni ka'an ní, maestro. Ndaa kuiti ni ka'an ní ña iin tó'on diní vá kúú Ndios. Ta koó ka iin ka Ndios, sa'va'a iin tó'on diní miíó ná kúú ná. ³³ Ta ndáya'i cháá ka ña konj yo Ndios xí'in ndino'o níó yo, xí'in

ndidaá ñaxintóni yo, xí'ín ndino'o ini miá, xí'ín ndidaá kúú ndéé yo, ta ku'u ini yo sa'a ñayuu xí'ín yó táto'on k'i'ó ndó'o yó xí'ín mií yó. Ta ña yó'o k'ian ndáya'i cháá ka o duú ndidaá ka ña'a dákei yo noo Ndios, o ndidaá ka ña'a dóko yo noo ná —kaá ra.

³⁴ Tá nì seidó'o Jesús ña va'a nda'o yiko nì ka'an ra, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndáda cháá vá kámani, ta kuu ndu'u yo'ó tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Ta kúú ni iin tó'ón ka ra ko ní x'i'ó ndeé ini natuu ndato'ón rá Jesús sa'a dao ka ña'a.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a Cristo, na dáka'ki ñaá

³⁵ Nákaa Jesús dána'a na yé'é ve'e ño'o ka'ano ñoó, dá nì kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—¿Ndiva'a dána'a ta dána'a ley Moisés ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dáka'ki ñaá? ³⁶ Chì dì'a va nì kaa mií David tá nì nakuti ná xí'ín Espiritu iñ Ndios: Dì'a nì kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u ndaá ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xini u'u ñaá tixi sa'on.”

³⁷ Mií David kaá ña sato'o na kúú Cristo, sa'a ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Kadíi nda'o ini ñayuu kuá'a ñoó ndéi na seidó'o na ña dána'a Jesús.

Dì'a kua'an ña nì ka'an Jesús sa'a ña kini kée ta dána'a ley Moisés

³⁸ Dá nì kaa ta'ani Jesús noo dána'a na noo ñayuu ñoó:

—Koo ini ndo kandaa ndo mií ndó noo tá dána'a ley Moisés, dá chì kátoó ra kandixi ra da'ón nání, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ña'ño'ó noo xionoo ra noo yá'i. ³⁹ Ta kátoó ta'ani ra kande'i ra noo téi kúú noo ini ve'e noo náta ka ña ñoó yo, ta kátoó ta'ani ra kande'i ra téi kúú noo noo ndéi tá ndáya'i sásá'an ra noo ió víko. ⁴⁰ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta sa'a ña kóni ra ña ka'an va'a ñayuu sa'a rá, sa'a ñoó na'á xíká ta'i rá noo Ndios. Ta yó'o kúú ra ya'i nda'o chiyá'i ra noo Ndios sa'a ña kée ra dión —kaá na.

Dì'a nì kee iin ña'a kuáan kúnda'i

⁴¹ Ío Jesús yati noo taán ñayuu di'ón ini sato, ña dóko ná noo Ndios ini yé'é ño'o ka'ano ñoó, ta ndé'é ná ndi kée iin rá iin ñayuu ñoó taán na di'ón ñoó. Ta kuá'a nda'o na kuiká taán kuá'a nda'o di'ón. ⁴² Dá nì kasáa ta'ani iin ña'a kuáan kúnda'i. Ta kúú nì taáan uu di'ón kaa kuálí. Kúú cháá nda'o ndáya'i ña.

⁴³ Dá nì kana Jesús ta xionoo xí'ín ná, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ña'a kuáan kúnda'i káa nì taán kuá'a cháá ka di'ón

noo ndidaá ka ñayuu káa, ⁴⁴ dá chì ndidaá na káa nì taán ña kándoq noo vá ná. Tído ñá'a káa, va'ará kúnda'i vían, nì taán ndí'an ña né'e va'an katakian —kaá na.

13

Yó'o kúú noo dána'a Jesús ña naá vá ve'e ño'o ka'ano

¹ Tá nì keta Jesús yé'é ve'e ño'o ka'ano ñoó, dá nì kaa iin ta xionoo xí'ín ná:

—Maestro, kande'é ní, k'i'ó dión ví ná'ano yuu káa, ta k'i'ó dión ví ñóchí káa ve'e ño'o ka'ano káa.

² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóchí nda'o káa ve'e ño'o ka'ano káa, xionoo? Tído kana'on ña ni iin tó'ón yuu káa o kándoq kandodó tá'an, chì koon ndí'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús ndi k'ian koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá nì sa koo Jesús ndika yuku naní Olivos chí xoo noo túu iin ve'e ño'o ka'ano ñoó. Dá nì ndato'ón xoo ñaá Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan xí'ín Andrés:

⁴ —Kásto'on ní xí'ín ndu'u ndá oon koo dión. Ta, ¿ndi k'ian koo tá kua'an xinkoo ndidaá ña yó'o?

⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dánda'i ñaá ni iin tó'ón ñayuu. ⁶ Chì kuá'a nda'o taq kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúú Cristo, na dáka'ki ñaá.” Ta kuá'a nda'o ñayuu kandeé rá dánda'i ra. ⁷ Tá nì kandaá ini ndo ña sa'áni tá'an iin ñoó xí'ín iin ka ñoó, ta nì ni'j tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoó ño'o xíká, tído ná dá'a ni yú'u ndo, dá chì k'i'ó dión káni vaan koo, tído ko ñá'a ta'on kasandaá kuu noo ndí'i. ⁸ Chì ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta kasá'a naá tá'an ta'ani ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoó ná'ano. Ta yó'o yó'o va kasá'a nì'i nda'o taan. Ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'a koo tama. Ta ña yó'o k'ian koo, dá kasá'a ndo'o cháá ka ní ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ Tído ndo'o, kandaa ndo mií ndó, chì kasá'a ñayuu nak'i'o na ndo'o noo ndá'a ta né'e choon. Ta kani na ndo'o ini ve'e noo náta ka ña. Ta kandaka na ndo'o ko'on na noo tá né'e choon ná'ano, noo tá kúú rey viti sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'j ndo k'i'ó ndó kuendá sa'a yú'u noo tá né'e choon ná'ano. ¹⁰ Tído miian ndusa kánian kanoo ñayuu dána'a na to'on va'a sa'a yú'u iin ní kúú ñayuu din'ño'ó ka, dá kasandaá kuu noo ndí'i. ¹¹ Tído, tá ndáka na ndo'o nì saá na nì nak'i'o na noo tá né'e choon, o sa ndí'i ini ndo sa'a to'on ka'an ndo, ta o sa nákani ini ndo. Sava'a to'on ni'j ndo noo Ndios, ñoó oon va k'ian ka'an ndo. Chì o duú mií ta'on ndó ka'an. Espiritu iñ Ndios va kúú na ka'an.

12 Ta iin ñani naki'lo ra ñani mií rá noó tá né'e choon, dá ka'áni ñaa rá. Ta dión ta'ani kee na kúu tatá xí'ín de'e ra. Ta ndakuei ta'ani dao de'e naá ra xí'ín tatá ra, dá ka'áni ñaa rá. 13 Chí kasá'a koni u'u ndidaa ñayuu ndo'ó sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u. Tído ndidaa ná nì xì'ò ndeé iní nì sà ndita ndaa xí'ín ndà noo ndí'í kuií, noón kúu nà nì'j ña kàki na.

14 Ta nì xini ndo ió ña kini dáyakó ñaa, ña nì ka'an profeta Daniel sa'a, noo kó kánian kooan, dá kían nà ndéi chí Judea ná kuino kíj ná ko'on nà ndà diní yúku. (Ndi ndaa ndo'ó, na ká'í ña yó'o, nata'í iní ndo sa'an, dá kandaá ini ndo.) 15 Ta nà kándodó diní ve'e kuu dáá ñoó, kó kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on nà. 16 Dá ri nà ñó'o yúku, kó kánian nandió kué na no'ó nà naki'in na kotó nà. 17 Ta, jnda'í kúu ví nà ñá'a ñó'o de'e, ta nda'í kúu ta'ani ví nà ndéi taleé chíchi tein kuu dáá ñoó! 18 Kaka ndo ña manj noo Ndios, dá ná'á ni ndo'ó ndó dión tein yoo vixi. 19 Chì kuu dáá kakuu iin kuu noo ndo'ó naní níó ñayuu. Dá chí ndà nì kasá'a vá sa'a ñayuu, ta ndà viti kó óon ta'on ndo'ó ñayuu táto'on kí'ò ndo'ó na tein kuu dáá ñoó. Ta nì iin kuu kà o kóo dión. 20 Tído tá kó ní chítuu sato'o yo Ndios tandó'ó vei koo tein kuu dáá ñoó, dá kían ndí'í va ñayuu ñoó naá. Tído sa'a ña kú'u ini nà sa'a ñayuu nì kaxi mií ná, sa'a ñoó chítuu na tandó'ó koo tein kuu dáá ñoó.

21 Ta ka'an iin ñayuu xí'ín ndó: "Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, nà dáka'ki ñaa", o tá kaa nà xí'ín ndó: "Kande'é ndó, chí kaa nákaa nà", ná dá'a nì kandia ndó. 22 Chì ndakuei dao taa to'ón, ta kaa ra ña mií rá kúu Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña'a ndato, xí'ín ña'a ná'ano, dá danda'í ra ñayuu. Ta kúu ndà ñayuu nì kaxi mií Ndios ndukú rá danda'í ra. 23 Sa'a ñoó kaon koo ndó, chí sa nì datí'ai ndo'ó tá kó ñá'a koo dión.

Dì'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

24 Dá nì kaa ta'ani Jesús:
 —Tein kuu dáá ñoó, tá nì ndí'í nì sà io tandó'ó ká'ano ñoó, dá nakuin naá ndindii, ta nì yoo kà o tóon. 25 Dá kuei tñioo ñó'o induú káa, ta kidi nì'ini ña ná'ano ñó'o induú. 26 Dá ví koni ndo nà nì nduu taa ñayuu yó'o kii na tein viko, ta ndato naye'e ndaa nà noo kii na xí'ín ndidaa choon kómí ná. 27 Ta ka'anda nà choon noo ángel vei xí'ín ná ko'on nà nakuaka na ndidaa kúu ñayuu nì kaxi mií ná ndéi ndin komj xoo tachí, chí ko'on nà noo xíká cháá kà noo kúu noño'ó yó'o, ta ko'on ta'ani na noo kúu noo xíká cháá kà induú dá nditúti ná noo Jesús.

28 Kane'e ndó kuendá táto'on kée taño'ó. Tá nì nduyutá noo ra, ta vei nóma yutá kuálí

ra, kúu sa ná'a vá yó ña sa nì kuyati yoo koon daj. 29 Ta dión ta'ani, tá nì xini ndo nì kasá'a kúu tandó'ó yó'o, dá kían kana'a ndó ña sa nì kuyati va kuu nandió kooi kasaa.

30 Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó ña o kúu ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaa ña yó'o. 31 Induu káa xí'ín noño'ó yó'o naá váán. Tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

32 Tído nì kó iin ta'on ná'a ndá kuu kakian, o ndá hora kooan, ta nì ángel ndéi induú kó ná'a, ta nì nà kúu de'e Ndios kó ná'a, chí iin to'ón diní mií vá tatá Ndios kúu ná ná'a. 33 Sa'a ñoó kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, chí kó ná'a ta'on ndó ndá oon koo dión.

34 Chì kían táto'on kí'ò ndó'o iin taa kua'an xíká. Tá kó ñá'a kana ra ko'on ra, dá nì dankoo tóo ra ve'e ra noo ndá'a taa kéchoon noo rá. Dá nì xí'ò ra choon noo iin rá iin ra. Dá nì sa'anda ta'ani ra choon noo taa ndaa yé'é rá ña ná kaño'o ini ra. 35 Kí'ò dión ta'ani kaño'o ini ndo, chí kó ná'a ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku nà kúu sato'o ndo kasaa nà. Chí oon nì ví kasaa nà tá nì kuaá, o kasaa nà dao ñoó, o kasaa nà tá nì kana chéli, o kasaa nà tá nì tyy noo. 36 Chì iin ndakána va kasaa nà, sa'a ñoó kaño'o ini ndo, dá kían ná dá'a nì natiin na ndo'ó ndéi ndó kidi ndo. 37 Ña ká'in xí'ín ndo'ó yó'o, ká'in xí'ín ndidaa kúu ñayuu ña ná kaño'o ini nà —kaá Jesús.

14

Yó'o nì ndátó'ón kue'é tá né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

1 Ta kómanj vá uu kà kuu, dá koo víko pascua, dá sei ná Israel pan kó nì kí'in tá'an xí'ín ña dákuíta tachí ñaa. Kúu nì kasá'a ndátó'ón maña ndidaa tá dutí sakua'a xí'ín taa dána'a ley Moisés ndi koo kee ra, dá tiin ra Jesús, dá ná ka'áni ñaa tá né'e choon. 2 Dá nì kaa ra:

—Ná dá'a nì tiin yó ra tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaá nà kí'in na sa'a rá —kaá ra.

Dì'a nì kuu tá nì kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an diní Jesús

3 Ta nákaa Jesús ñoo Betania noo kúu ve'e iin taa naní Simón, tá'an ra nì sa ndo'ó kue'e téi'j. Ta noo ió Jesús mesa, kúu nì kasá'a iin ñá'a, ta né'án iin tñndo'ó ló'o nì kava'a xí'ín yuu díon naní alabastro. Ta ñoó ñó'o ndutá támi sá'an naní nardo. Ta ndutá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu nì ta'avián diko tñndo'ó ñoó, dá nì kuei ndi'an ra diní Jesús. 4 Ta kúu nì xido nda'o ini dao taa ndéi ñoó, dá nì kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá ndéi ra:

—¿Ndiva'á dánaa oon ñá'a káa ndutá támi sá'an káa? 5 Ta va'a kà ví ní díkó yó ra, chí ya'i rá táto'on kí'ò nì'j iin ñayuu kéchoon na

onj ciento kuu, dá chindeé yó ña kúnda'í dí'ín dí'ón ñoó, ní kúu —kaá ra.

Sa'á ñoó ñi kasá'a rá dánani ra ñá'a ñoó.

⁶ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—O sa dánani ndó ñá'a yó'o. ¿Ndiva'a dáta'an ndoan? Chj ña va'a va kjan ñi keeán xí'ín yu'u. ⁷ Chj daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, ta kuu va chindeé ndó ña ndá hora ká'an mii ndó. Tido yu'u, o koo kuif ta'oin xí'ín ndó. ⁸ Ñá'a yó'o kúu ñá xí'o ndi'i táto'on k'i'o sáa ndéegan noof, chj ñi kuei ñá ndutá támi sá'an dinii, ta k'i'o dión ñi kenduuan yiki koñoj táto'on k'i'o kooi nduxii. ⁹ Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ndéi kúu mii va noo dána'a na to'ón va'a sa'í iin ní kúu ñayuu yó'o, nakani ta'ani na ña ñi kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ñi keeán —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu, dá ñi kandoo Judas ña nak'i'o ra Jesús noo ndá'a tá duti kúu noo

¹⁰ Dá ñi kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxj uy ña xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra dijko rá Jesús noo tá duti saku'a'a. ¹¹ Tá ñi sejd'o'o tá duti ñoó ña ñi ka'an Judas xí'ín rá, kúu ñi kadij ndá'o ini ra. Dá ñi kandoo ra ña k'i'o ra dí'ón noo rá. Dá ñi kasá'a ndúkú Judas ndí koo kee ra, dá nak'i'o ra Jesús noo ndá'a roón.

Di'a ñi kuu tá ñi sadini Jesús noo ndí'í kuif xí'ín tá xionoo xí'ín ná

¹² Tá ñi kasandaá kuu mii noo, ña kúu víko noo seí ña Israel pan, tá'an ña ko ní kí'ín tá'an xí'ín ña dákuifá tachían, ta sa'áni na léko kuendá víko pascua, dá ñi ndat'o'ón ñaá tá xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu'u kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹³ Dá ñi sa'anda ña choon noo uy tá xionoo xí'ín ná ñoó, ta kaá ña xí'ín rá:

—Kua'an ndo ño ká'ano káa. Ta kaa nak'i'ín tá'an ndó xí'ín iin ña ndio yoo ño'o takuij kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo. ¹⁴ Dá tá ñi saá ra ñi ndu'u ra ini ve'e, dá kaa ndo xí'ín táa kúu sato'o ve'e ñoó: “Di'a kaa maestro ndu'u: ¿Ndi káa iin cuarto k'i'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'ín tá xionoo xí'ín?” kaa ndo xí'ín rá. ¹⁵ Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoó kenduu ndo ñá'a ná kadíni yó —kaá Jesús.

¹⁶ Dá ñi kee uy ña ñoó kua'an ra. Dá tá ñi saá ra ñoó ñoó, kúu ñi ndo'o ra táto'on káa rá ió ña ñi kaa'n Jesús xí'ín rá. Ta ñoó ñi kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

¹⁷ Dá tá ñi kuaá ñoó, dá ñi kasaa Jesús xí'ín ndin uxj uy tá xionoo xí'ín ná ve'e ñoó. ¹⁸ Dá ñi sa ndei na mesa. Ta tein sásá'an na ñoó, dá ñi kaa Jesús:

—Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña iin mii va ndo'ó, tá sásá'an dáó xí'ín yu'u, nak'i'o ñaá noo ndá'a táa xini u'u ñaá —kaá ña.

¹⁹ Dá ñi kasá'a kúnda'í ndá'o ini ra. Dá ñi kaa iin rá iin ra xí'ín ná:

—¿Á yu'u kúu, tatá?

²⁰ Dá ñi kaa Jesús:

—Iin ña nákaa tein ndin uxj uy ndo kúu rá. Tá'an ra dáketá dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúu rá. ²¹ Ta miián ndaa ndo'o ña ñi nduu ña ñayuu yó'o táto'on k'i'o ká'an tuti ij Ndios. Tido nda'í va ña nak'i'o ñaá noo ndá'a táa xini u'u ñaá. Va'a cháa ká vían ní xjo dá'a ní kaki táa ñoó, ní kúu —kaá ña.

²² Ta tein noo sásá'an na ñoó, dá ñi tiin Jesús pan. Dá ñi nak'i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ñi sa'anda dao naan, dá ñi xí'o naan noo táa ñoó. Dá ñi kaa ña xí'ín rá:

—Keí ndoan, chj ña xaan kúu yiki koñoj.

²³ Dá ñi tiin na copa. Dá tá ñi ndi'i ñi nak'i'o na ndivé'e noo Ndios, dá ñi xí'o na ra noo tá xionoo xí'ín ná, ta ndidaá vá rá ñi lú'u lú'u ra. ²⁴ Dá ñi kaa ña xí'ín rá:

—Ndutá xaan kúu ñi yu'u, kirá dáxinkoo ña ñi kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta kuitá ra sa'a kuachi kua'a ñayuu. ²⁵ Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña o nándio koo kaj ko'i ndutá uva yó'o ndá ná kasandaá kuu, dá ko'o saá'i ndutá uva noo ió Ndios dándáki na.

Yó'o ñi ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

²⁶ Dá tá ñi ndi'i ñi keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá ñi kee na kua'an ña ñi yúku naní Olivos.

²⁷ Dá ñi kaa Jesús xí'ín tá xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuuaa víti, dá chj di'a kaa tuti ij Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u táa ndáka léko, ta kúu ndi ndi'í va léko kuitá noo ko'on.” ²⁸ Tido tá ñi ndi'í ñi natakij, dá kuio noo noo ndo ko'ín chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo —kaá ña.

²⁹ Dá ñi kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá táa yó'o mii ní, tido yu'u, o kée ta'oin dión.

³⁰ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Miián ndaa ná ka'ín xí'ín ña sakuuaa víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli ta'ándá kúu uy, ta kúu sa onj va ta'ándá ndatón sa'a yu'u.

³¹ Ta kúu ñi ndundéé Pedro ka'an ra, ta kaá ra:

—Va'ará ná kánian kuu nduúj xí'ín ní, tido o ndatá ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúu k'i'o dión ta'ani ñi kaa ndidaá ká tá xionoo xí'ín ná ñoó.

Di'a ñi kuu tá ñi ñi ndat'o'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemani

³² Ñi ndi'í, dá ñi saá ña noo naní Getsemani. Dá ñi kaa Jesús xí'ín tá xionoo xí'ín ná:

—Yó'o ni kandeí too ndó, dá ná ko'ín ka'ín xí'ín Ndios, dá kasaaí —kaá ña.

³³ Dá ñi kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan kua'an ña. Dá ñi kixian ñi kúnda'í ndá'o ini Jesús, ta ñi kasá'a ndó'o ndá'o ñoó ná. ³⁴ Dá ñi kaa ña xí'ín rá:

—Nda'í nda'ò kúu inij. Sà ndaá ndji va kúú xinií. Yó'ò ni kandeí tóó ndó, ta kaño'ò ini ndò —kaá nà.

³⁵ Dá nì kee Jesús kua'an nà lú'u kà chí noo. Dá nì sà kuíj xijí ná, ta nì xingó ví taan nà nda, nda'ò. Dá nì xiká nà noo Ndios ñá tá ná nda, dá ná o yá'a na ñá veí ndo'ò na ñoó.

³⁶ Ta di'a kua'an ñá nì kaa nà:

—Tatá ló'o mií, ndidaá kúú vá ñá'a kuu kee mií ní. Dítá ní yu'u noo ndutá ova, ñá kúú ñá ndo'ò níof. Tído ná dá'a nì kakuuan tátò'on kí'o kóni yu'u. Ná kakuuan tátò'on kí'o kóni mií ní —kaá nà.

³⁷ Tá nì nandíio koo na nì ndisáa nà noo ndéi ndin onj taa kua'an xí'ín ná ñoó, kúú sà kídí va ra ndéi ra. Dá nì kaa nà xí'ín Simón Pedro:

—Simón, zá kídí vóon? Zá koo xí'ò ndeé ta'on inóon kaño'ò inóon, va'arà iin hora?

³⁸ Kaño'ò ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a nì kexixi ñá kini xí'ín ndó. Chì sà ió nduu níó ndo kee ndó ñá kóni Ndios. Tído ñá kóni ñij ndo kían chituu ñáa —kaá nà.

³⁹ Dá nì sa'an tuku na nì ka'an nà xí'ín Ndios tátò'on kí'o nì ka'an nà xí'ín ná ta'ándá mií noo. ⁴⁰ Dá tá nì ndisáa nà noo ndéi onj taa ñoó, kúú sà kídí tuku va ra ndéi ra, chí sa'ání nda'ò ñáa ñá ma'ánó. Ta koo ní'j vá rá ndi kían ka'an ra xí'ín ná. ⁴¹ Ta kúú ta'ándá kúú onj nì ndisáa Jesús nì sa'an nà nì ka'an nà xí'ín Ndios. Dá nì kaa nà xí'ín taa ñoó:

—¡Kudí ndo viti! ¡Ta nani'j ndéé ndo viti! Cháá díon kà ni ná kákian kudí ndo, chí sà nì kasandaá va hora ñá nakí'ò ra nà nì nduu taa ñayuu yó'ò noo ndá'a taa kómí kuachi. ⁴² ¡Ndakuei ndó, ná ko'ò viti! Chì sà kúyati taa veí nakí'ò yu'u noo ndá'a taa kómí kuachi —kaá nà.

Di'a nì kuu tá nì tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noó taa né'e choon

⁴³ Kúú ká'an jí vá Jesús iin na, kúú sà nì kasáa va Judas, iin ra kúú kuendá ndin uxí uy taa xionoo xí'ín ná. Ta kuá'a nda'ò taa veí xí'ín rá. Dao ra né'e espada, ta dao ká ra né'e yíto. Chì veí ra xí'ín choon nì sa'anda tá dutí sakua'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés, xí'ín taa sá'ano ñoó. ⁴⁴ Sà nì kastò'on va Judas xí'ín taa ñoó ndi kee ra dána'a ra ndá yoo kúú Jesús, chí di'a nì kaa ra:

—Taa nì chitó'í noo ñoó, roón kúú tiin ndó kandaka ndó ko'on ndo, ta kandaa va'a ndó ra —kaá ra.

⁴⁵ Dá tá nì natuu yati Judas noo iin Jesús, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá nì chitó'í rá noo ná. ⁴⁶ Dá nì natuu taa kuá'a ñoó nì tiin ra Jesús.

⁴⁷ Ta kúú iin taa iin xí'ín Jesús nì taó rá espada ra. Ta kúú nì chitó'ón ra do'ò iin taa kéchóon noo taa dutí kúú noo. ⁴⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín taa kuá'a ñoó:

—Zá taa kuí'íná vá kée ndó yu'u kúú, sa'a ñoó veí ndó xí'ín espada xí'ín yíto tiin ndó yu'u? ⁴⁹ Ta ndidaá kuu vá nì sà káaj xí'ín ndó yé'é ño'ò ká'ano sà daná'j noo ndo, ta koo ní tiin ta'on ndó yu'u. Tído ndidaá ñá yó'ò kúú viti, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios —kaá nà.

⁵⁰ Ta kúú ndidaá vá taa xionoo xí'ín ná nì dankoo ndava'a ñáa, ta nì xino ra kua'an ra.

Di'a nì ndo'ò iin tayii nì kankono kua'an

⁵¹ Ta satá ñayuu kuá'a ñoó tákaa iin tayii kua'an xi. Ta sa'ava iin sávana va ndíxi xi kua'an xi. Kúú nì tiin ta'ani ñáa rá. ⁵² Tído nì dayáa xi sávana ñoó. Ta kúú ndaá nì kankono vichí xi kua'an xi.

Di'a nì kuu tá nì sà iin Jesús noo mií taa dutí kúú noó

⁵³ Dá né'e ra Jesús nì sàa ra noo ió mií taa dutí kúú noo. Dá nì natáka ta'ani ndidaá kúú taa dutí sakua'a, xí'ín taa sá'ano ñoó, xí'ín taa dána'a ley Moisés. ⁵⁴ Ta Pedro, ndaá xiká xiká tákaa ra kua'an ra. Dá nì sàa ra nì ku'u ra noo kúú yé'é ve'e taa dutí kúú noo ñoó. Dá nì sà koo ra ió ra noo ndéi taa ndaa yé'é ñoó, chí ndéi ra nádaa rá noo kéj'í ño'ò.

⁵⁵ Ta ra dutí sakua'a ñoó xí'ín ndidaá kaa taa né'e choon ndéi ra ndúkú rá taa ka'an kuachi sa'a Jesús, dá kuu nakí'ò ñáa rá noo ndá'a taa romano, dá ka'ání ñáa rá. Tído koo ní ní'j ta'on ra ndi kían kakuu kuachi na. ⁵⁶ Chì kuá'a nda'ò taa nì kava'a ñá to'ón nì ka'an ra sa'a Jesús. Tído koo ní náki'ín tá'an ta'on to'ón, ñá nì ka'an ra sa'a ná.

⁵⁷ Dá nì ndakuei dao kaa taa ndúkú rá kuachi ka'an ra sa'a Jesús, ta kaá ra:

⁵⁸ —Ndu'u kúú ra nì seidó'ò ñá nì kaa taa xaan di'a: “Ko'ín nakani ndi'ii ve'e ño'ò ká'ano yó, ñá nì kava'a ndá'a taa. Ta kúú tixi onj kuu, ta kúú kava'i iin kaa ve'e ño'ò saá, tído o dúú ñá káva'a ndá'a taa kagikan” —kaá ra.

⁵⁹ Tído koo ní náki'ín tá'an ta'on ñá nì ka'an ra sa'a ná.

⁶⁰ Dá nì ndakuíj ndichi mií taa kúú dutí kúú noo me'í noo ndéi ra ñoó. Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—ZNdiva'a koo ká'ón chindeéon miíon? Zá ñá ndaa kían ká'ón kuachi taa kaa sa'on o koo?

⁶¹ Tído tádi óon va iin Jesús, ni iin to'ón koo ní ka'an ná.

Dá nì nandíio koo tuku mií taa dutí kúú noo ñoó nì ndato'ón ñáa rá:

—Zá yó'ò kúú Cristo, nà dákaí ñáa? Zá de'e Ndios, na ij, kúú yó'ò?

⁶² Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—Ja'an, ñáa kúú yu'u, ta koni ndo nà nì nduu taa ñayuu yó'ò nakoo na xoo kuá'a Ndios noo ió nà dándáki na. Ta koni ta'ani ndó nà kii na tein vikoo tánee induú —kaá nà.

63 Dá n̄i ndatá t̄a dut̄i kúu noḡ ñóó dá'ḡn ndixi ra sa'á ña n̄i xido ini ra. Dá n̄i kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yḡ cháá ka t̄a ka'ḡn kuachi sa'á rá? 64 Ch̄i s̄a n̄i seíd'ó'ó v̄a m̄i ndó ña n̄i ka'ḡn ndava'a ra sa'á Ndios. ¿Ndí k̄ián ná'ta'an ini ndḡ keeá x̄i'ín ra viti? —kaá ra.

Dá n̄i kandḡo ndidaá t̄a ndéi ñóó ña kánian kuu Jesús sa'á ña n̄i ka'ḡn na dión. 65 Dá n̄i kasá'á t̄u ndaa d̄ií ñaa dao ra. Ta n̄i dadá'i ra noḡ ná x̄i'ín iin dá'ḡn, dá n̄i kani ñaa rá, ta kaá ra x̄i'ín ná:

—Nakoni ini ndi ndá yoo n̄i kani ñaa —kaá ra.

Ta ndá ra ndíta ndaa yé'é ñóó n̄i kani da'andá noḡ ná.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ndatá Pedro sa'á Jesús on̄i ta'ándá

66 Ta yé'é ve'e niḡo ñóó ió jí v̄a Pedro. Dá n̄i kasáa iin ñá'a kéchóon noḡ m̄i t̄a dut̄i kúu noḡ ñóó. 67 Dá tá n̄i xiniḡa ió Pedro nádaa rá noḡ kéi ñó'ó ñóó, kúu n̄i s̄a ndé'é va'a ñaaán, dá n̄i kaaḡn x̄i'ín rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó x̄i'ín Jesús, t̄a ñoo Nazaret, ¿daá koḡ?

68 Tido n̄i ndatá v̄a rá, ta kaá ra:

—Kḡ ná'a ta'on yu'u t̄a ñóó, ta ni kḡ kandaḡ ta'on ini ndá sa'á ká'ḡn x̄i'ín.

Dá n̄i kee ra kua'ḡn ra chí noḡ kúu yé'é dí'a. Tá n̄i saḡ ra ñóó, ta kúu n̄i kana va chéli. 69 Ta kúu n̄i xini tuku va ñá'a ñóó noḡ iin Pedro. Dá n̄i kasá'á ká'ḡn x̄i'ín dao ka ñayuu ndíta ñóó:

—T̄a yo'ó kúu kuendá Jesús.

70 Ta kúu tuku va n̄i ndatá rá.

Ta lú'u ka tóó, kúu n̄i ka'ḡn dao ka ñayuu ndíta ñóó x̄i'ín rá:

—M̄ián ndaa kuiti kuendá Jesús kúu yo'ó, chí t̄a kuendá Galilea ta'ani kúuón. Dá chí táto'on ká'ḡn roón, dión ká'ḡn.

71 Dá n̄i kasá'á ká'ḡn ndava'a Pedro, ta kaá ra:

—Ná'a Ndios ña ko ná'a ta'on yu'u t̄a ká'ḡn ndḡ sa'á ñóó —kaá ra.

72 Ta kúu n̄i kana va chéli ta'ándá kúu uy. Dá ví n̄i ndisáa ini ra to'on n̄i ka'ḡn Jesús x̄i'ín rá, chí dí'a n̄i kaa na: “Tá ko ñá'a kana chéli ta'ándá kúu uy, ta kúu s̄a ndatá yo'ó sa'á yu'u on̄i ta'ándá”, kaá na. Tá n̄i ndisáa ini ra to'on yo'ó, kúu nda'í ndá'ḡ n̄i saki ra.

15

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa'á iin Jesús noḡ t̄a nani Pilato

1 Dá tá n̄i t̄u noḡ, s̄a n̄i kandḡo va t̄a dut̄i saku'a'a, x̄i'ín t̄a sa'ano ñoo, x̄i'ín t̄a dána'a ley Moisés x̄i'ín ndidaa ka ní t̄a né'e choon ndi k̄i'ḡn kee ra x̄i'ín Jesús. Dá n̄i kató ñaa rá ndáka ra n̄i saḡ ra n̄i naḡi'ḡo ra noḡ t̄a né'e choon romano naní Pilato. 2 Dá n̄i ndatḡo'on Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúu rey noḡ na Israel?

Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:
—Tá dión kaá m̄i ní —kaá na.

3 Ta ndéi t̄a dut̄i saku'a'a dátaj̄ kuachi ñaa rá sa'á kua'á ndá'ḡ ña'a. 4 Dá n̄i ndatḡo'on tuku ñaa Pilato ñóó, ta kaá ra:

—¿Á ni iin ña'a ḡ ká'ḡn yo'ó chindeéon miíon? Ta dión ví kua'á ña'a dátaj̄ kuachi ñaa t̄a káa.

5 Ta va'ará dión n̄i kaa ra, tido ni iin to'on ko ní ka'ḡn Jesús. Sa'á ñḡo n̄i naá v̄a ini ra.

Dí'a n̄i kuu, dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús nd̄ika cruz

6 Tein iin iin víko pascua dáyaa Pilato iin t̄a nákaḡ ve'e kaḡ, tá'ḡn ra kándḡo na ñoo Israel sa'a. 7 Daá ñóó nákaḡ iin t̄a naní Barrabás ve'e kaḡ, ta ñó'ḡo ta'ani dao ka t̄a kí'ín tá'an x̄i'ín rá sa'áni rá nd̄i. Roón kúu t̄a n̄i ndakuei n̄i naá x̄i'ín t̄a né'e choon romano. 8 Dá n̄i kasáa kua'á ndá'ḡ ñayuu noḡ Pilato. Dá n̄i kasá'á x̄i'ín na noḡ rá ña ná dáyaḡ ra iin t̄a nákaḡ ve'e kaḡ, táto'on k̄i'ḡn kée ra tein iin rá iin víko pascua. 9 Dá n̄i kaa ra x̄i'ín ñayuu ñóó:

—¿Á kóni ndḡ ña dáyaḡ na kúu rey noḡ na Israel yo'ó?

10 Dión n̄i kaa ra chí n̄i kandaḡ va ini ra ña sa'á ña u'u ini v̄a t̄a dut̄i saku'a'a ñóó, sa'á ñóo n̄i naḡi'ḡ ñaa rá ra noḡ ndá'a rá. 11 Tido n̄i daḡá'ḡn kue'é t̄a dut̄i saku'a'a ñóó ñayuu kua'á ñóó, dá n̄i x̄i'ín na ña va'a cháá ka Barrabás ná dáyaḡ ra. 12 Dá n̄i ndatḡo'on ñaa Pilato, ta kaá ra:

—¿Ndí k̄ián kóni ndḡ kee yu'u x̄i'ín t̄a chínaní ndó kúu rey noḡ na Israel yo'ó, tá daá?

13 Dá n̄i kayu'u ñayuu kua'á ñóó:

—jChirkaa ní ra nd̄ika cruz!

14 Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndí k̄ián kini ní ya'a t̄a yo'ḡo n̄i kee ra? Tido kúu n̄i'í cháá ka ví n̄i kasá'á káyuu ñayuu kua'á ñóó:

—jChirkaa ní ra nd̄ika cruz!

15 Ta sa'á ña kóni Pilato kandḡo va'a ra noḡ ñayuu kua'á ñóó, sa'á ñḡo n̄i dáyaḡ ra Barrabás. Dá tá n̄i ndi'í n̄i kani soldado Jesús x̄i'ín chirrión, dá n̄i naḡi'ḡo ñaa Pilato noḡ ndá'a rá, dá ná ko'ḡn ra chirkaa ñaa rá nd̄ika cruz.

16 Dá n̄i naḡi'ḡn ñaa soldado ndáka ra kua'ḡn ra ndá maá ini ve'e chón t̄a romano. Dá n̄i naḡataká ra ndidaa ka soldado kúu kuendá ra. 17 Dá n̄i daḡa'ḡn ñaa rá iin dá'ḡn kua'á toón, ta n̄i chínoo ra iin corona n̄i kava'a x̄i'ín ion din̄i ná. 18 Dá n̄i kasá'á rá kée ra ña kéká'ano ñaa rá:

—Ná ká'ano kúu m̄i ní, na kúu rey noḡ na Israel —kaá ra.

19 Ta n̄i kani ra iin tañi'í din̄i ná, ta n̄i t̄u ndaa d̄ií ñaa rá. Ta n̄i s̄a kuita x̄i'í'í rá noḡ ná kée ra ña kéká'ano ñaa rá. 20 Tá n̄i ndi'í n̄i ked̄iki ndaa ñaa rá, dá n̄i d̄i'tá rá dá'ḡn kua'á

toón ndíxi na ñoó. Dá nì ñàḍàkú'ino ñáá rá dá'ón míí ná. Dá ví nì taó ñáá rá ndáka ra kua'an rā chirkaa ra ndíka cruz.

Di'a nì kuu tá nì chirkaa ra Jesús ndíka cruz

²¹ Ta noo ndáka ñáá rá kua'an rā, ñoó nì ñàk'i'in tá'an ra xí'in iin taa naní Simón, tã kuendá Cirene. Ta de'e ra naní Alejandro xí'in Rufo. Tã yó'o kúú rā kondii nì sa'an yúku. Kúú nì kendúsá soldado xí'in rá ñá ná kadókó rā cruz Jesús ko'on rā. ²² Ta ndáka ñáá rá nì sa'á rā iin xí'an noo naní Gólgota. To'on yó'o kónj kaa yíkí lásá dinj ndij.

²³ Ñoó, dá nì xí'o ra vino nì dataká tá'an xí'in ndutá ova ko'o Jesús, tído ko ní xíin ta'on na ko'o na rā. ²⁴ Dá tá nì ndi'i nì chirkaa ñáá rá ndíka cruz, dá nì sa'ndeí ra nì sa'díkí rā suerte xí'in dá'ón ná, dá ná kande'á ndí ndáa dá'ón kánian nì'i iin rá iin ra.

²⁵ Táto'on ka iin dataan nì chirkaa ra Jesús ndíka cruz. ²⁶ Ta ndá'á iin tabla dinj cruz ñoó, ta ká'an ndá sa'á kían tákaa na ñoó. Ta di'a kaáan: "Taa yó'o kúú rey noo nā Israel." ²⁷ Dá nì chirkuéi ta'ani ra uu tã ku'i'íná ndíka dao ká cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a nā, ta iin ká rā tákaa xoo íti nā. ²⁸ Ta xí'in ñá yó'o dá nì xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chj di'a kaáan: "Nì ñàḍàk'i'in tá'an dáó ñáá rá xí'in tá kómí kuachi."

²⁹ Ta ñayuu chika'anda kua'an noo tákaa Jesús ñoó kédíkí ñáá ná, ta kaó ná dinj ná kénóo na Jesús, ta kaá nā:

—¡Maákí rí! Kaá yó'ó ñá nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano Ndios. Ta kúú tixi onj va kuu nduva'ón ñá, kaáon. ³⁰ Ñoó ndani, dáka ká mi'ón viti. Kua'an noo kú ndíka cruz xaan ná kande'á.

³¹ Ta di'ón ta'ani kédíkí ñáá tã dutj sakua'á xí'in tãa dána'á ley Moisés, ta ndátó'ón rá ndíta ra:

—Dao ká va ñayuu sa kandeé rá sa dáka ká ra, tído ko kandeé ta'on ra dáka ká ra míí rá viti. ³² ¡Kaá rā ñá kúú rá Cristo, nā dáka ká ñáá! ¡Ta kaá rā ñá kúú rá rey noo nā ño'o yó! ¡Ná noo kúí rá ndíka cruz káa, dá ná nakoni yó rá, dá ná kandisa yó ra! —kaá rā ndíta ra.

Ta kána'á ta'ani ndá uu tãa tákuei iin iin xoo dínj ná ñoó xí'in ná.

Di'a nì kuu tá nì xí'i Jesús

³³ Tá nì kasandaá kaxuu, dá nì ñaku'ijn ná iin ní kúú ñayuu ndá ká onj sa'ini. ³⁴ Dá tá nì kasandaá ká onj ñoó, kúú nì'i ndá'o nì kayu'ú Jesús, ta kaá nā:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —To'on yó'o kían kónj kaa: Ndios míí, Ndios míí, ¿ndi-va'a nì dayáa ndá'á ní yu'ú?

³⁵ Tá nì sejdo'oo dao ká tãa ndíta ñoó ñá nì ka'an nā di'ón, dá nì kaa rā:

—Kueid'ó ndó, chj kána ra profeta Elías.

³⁶ Kúú nì kankono iin tãa nì sa'an rā nì dándáxi ra iin tá'i dá'ón xí'in vino iá. Dá nì

so'oni ra'an dinj iin tañij. Dá nì chirnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na rā. Dá nì kaa rā:

—Ná dá'a nì kee ndo di'ón. Ná kandati yó, dá ná kande'á á kasaa Elías dánóo ñáá ná —kaá rā.

³⁷ Ta kúú nì'i ndá'o nì kayu'ú Jesús, dá nì xí'i nā. ³⁸ Ta kúú míí dáá vá nì ndata dao dá'ón tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Nj keean ndá yú'an ñino, ta kúú ndá yú'an ñino nì xino noo nì ndata ñá.

³⁹ Ta míí tãa dándáki soldado iin noo tákaa Jesús ñoó. Kúú nì xini rā táto'on nì kayu'ú ná tá nì xí'i nā, dá nì kaa rā:

—¡Míian ndaa ndisa de'e Ndios nì sa' kuu tãa yó'o!

⁴⁰ Ta xíká vá ndíta dao nā ñá'a ndé'é ná ñá nì ndo'o Jesús. Ta tein noón nákaa María Magdalena, xí'in María naná José xí'in Jacobo, tã ló'o cháá ká. Nákaa ta'ani iin ká ñá'a naní Salomé. ⁴¹ Ta nā ñá'a yó'o kúú nā nì sa xionoo xí'in Jesús, ta sa chindeé ñáá ná tá nì sa'io na chí kuendá Galilea. Ta ndéi kua'á ta'ani dao ká nā ñá'a tákuei Jesús nì sa'á nā ñoó Jerusalén.

Di'a nì kuu, dá nì nduxi Jesús

⁴² Sa nì ini va kuu dáá, ñá kían míí kuu kénduu nā Israel ñá'a keí ná taan, chj sa kua'an kasandaá va kuu nání'j ndé'e ná. ⁴³ Ió iin tãa naní José, ta kúú rá tã ñoó Arimatea. Ta kúú rá iin tãa ndáya'i tein tá né'e choon noo nā Israel. Ta ndáti ta'ani ra ñá kasaa Ndios dándáki na ñayuu yó'o. Roón kúú rā nì xí'o ndeé ini nì ku'u ra noo nákaa Pilato. Dá nì xiká rā noo Pilato ñá ná nak'i'o ra yíkí koño Jesús noo rá. ⁴⁴ Kúú nì naá vá ini Pilato tá nì kandaa ini rā ñá sa nì xí'i va Jesús. Dá nì kana ra tã dándáki soldado ñoó. Dá nì ndato'ón ñáá rá, á ndaa ñá sa nì xí'i va na. ⁴⁵ Dá nì kaa tá dándáki soldado ñoó ñá sa nì xí'i va na. Dá nì sa'anda Pilato choon ñá ná nak'i'o ra yíkí koño Jesús noo José. ⁴⁶ Dá nì sa'an José ñoó nì xiin na iin sábana saá. Dá nì danóo ra yíkí koño Jesús ndíka cruz. Dá nì ñachítuu ñáá rá xí'in sábana ñoó. Dá nì sa'an rā nì chikáa ñáá rá ini iin yáí ká'ano nì kava'a ndíka iin káp. Dá nì dáku'ú tuú rā iin yuu chiká'ano nì sadi rā yé'án. ⁴⁷ Ta nì xini va María Magdalena xí'in María naná José noo nì chikáa ñáá rá.

16

Di'a nì kuu tá nì natakí Jesús

¹ Tá nì ya'a kuu nání'j ndé'e nā Israel, dá nì sa'an María Magdalena, xí'in Salomé, xí'in María naná Jacobo nì xiin na ndutá támi sá'an kane'e na ko'on nā chí'i na yíkí koño Jesús, ká'án ná. ² Ta na'a va'a kuu míí noo kásá'á sa'á semana, dá nì kee na kua'an nā yáí noo nákaa yíkí koño Jesús. Ta kúú dúú nì xinkoo va ndíndii. ³ Ta kúú ndátó'ón ná kua'an nā íchj ñoó, ta kaá nā:

—¿Ndá yoo ví ni'í yọ dítá yuu ndadí yú'u yáí ñoó?

⁴Tído tá nì sàá yati na, kúú nì xini va na ñá sà nì kuxoo va yuu ká'ano nì sà ndadi yú'u yáí ñoó. ⁵Dá tá nì kú'u na iníàn, kúú nì xini na ío iin tayíí chí xoo kuá'a dí'a. Ta ndíxi xí iin dá'ón kuxí chíkání. Ta kúú nì yu'ú ndá'o na ñá'á ñoó. ⁶Dá nì kaa xí xí'ín ná:

—Ná dá'a nì yu'ú ndọ, chí sà ná'á vái ñá nándukú ndó Jesús, na ñoo Nazaret, na nì sárkaa ndika cruz. Tído nì natakí va na. Kande'é ndó noó nì chínóo ñáá rá. Kọọ ká na nákaa yó'o. ⁷Kua'án kúí ndọ kast'o'on ndó xí'ín Pedro, xí'ín dao ká taa xionoo xí'ín ná ñá kúíó noó Jesús k'o'on na noọ rá chí Galilea dí'a. Ta ndá ñoó ví, dá koni ñáá rá tát'o'on k'í'o nì sà ka'an na xí'ín rá —kaá ángel ñoó.

⁸Dá nì kankuei na yáí ñoó taxí tá'an na kua'an na. Kúú ndáá ndéí ñino oon na kua'an na, chí nì yu'ú ndá'o na. Ñoó ndani kọ ní nákaní na xí'ín nì iin tó'ón ñayuu íchí noó kua'an na ñoó.

Dí'a nì kuu tá nì na'a noọ Jesús noọ María Magdalena

⁹Tá nì natakí Jesús na'a kuu dáá ñoó, ñá kúú kuu míí noó kásá'a sa'a semana, dá nì na'a noọ ná dinñó'ó noọ María Magdalena, tá'an ñá nì sà ño'o usá espíritu kini nì taó ná ñoó. ¹⁰Dá nì keeán kua'an noọ ndéi taa xionoo xí'ín ná. Tá nì saagan noọ ndéi ra, nda'í ndéi'í rá ndéi ra. Dá nì kast'o'án xí'ín rá ñá nì xiniàn Jesús. ¹¹Tá nì sejd'o'ra ñá nì natakí Jesús, chí sà nì xini va ñáá ñá'á ñoó, kúú kọ ní kándisa ta'on ñáá rá.

Dí'a nì kuu tá nì na'a noọ Jesús noọ uu taa xionoo xí'ín ná

¹²Tá nì ndi'í ñoó, dá nì na'a noọ Jesús noọ uu taa xionoo xí'ín ná noọ xíka ra kua'an ra íchí kua'an chí yúku. Tído sà nì nda'on va na to'on sà kaa na. ¹³Tído tá nì nakoni ñáá rá, dá nì sa'an ra nì kast'o'on ra xí'ín dao ká taa xionoo xí'ín ná ñoó. Tído kúú tuku va kọ ní xíin roón kandísa ra.

Dí'a nì kuu tá nì xí'o Jesús choon noó taa xionoo xí'ín ná

¹⁴Tá nì ndi'í ñoó, dá ví nì na'a noọ Jesús noọ ndin uxj iin taa xionoo xí'ín ná noọ ndéi ra sásá'an ra. Dá nì danáni ñáá ná sa'á ñá kọ ní kándisa ra xí'ín sa'á ñá káxí níọ rá, chí kọ ní xíin ra kandísa ra ñá nì xini dao ká ñayuu ñoó ñá nì natakí na. ¹⁵Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kua'án ndọ kanoo ndó iin ní kúú ñayuu dána'a ndọ sa'á to'on va'a ñá ká'an sa'í noọ ndidaá kúú ñayuu. ¹⁶Ta ndi ndáa na nì kándisa ñáá, ta nì sodo ndúta ná, noón kúú na dáka'ki Ndios. Tído na kọ ní xíin kandísa to'on va'a yó'o, noón kúú na kandọ kakomí kuachi noọ Ndios. ¹⁷Ta ñayuu nì kándisa to'on va'a yó'o, noón kúú na ní'í ñá kandeé

ná kee na ñá ná'ano. Chí xí'ín kuu yu'ú kandeé ná taó ná espíritu kini ño'ó ini ñayuu. Ta kat'í'a na ka'an na dao ká yú'u, ñá kọ ní dáku'á'a na. ¹⁸Ta va'ará nì tiin ndakána na iin kọọ, ta kúú kọ t'á'ón ñá'a ndo'o na kee rí. Ta va'ará nì xí'í ndakána na iin ñá'a deen, ta kúú kọ t'á'ón ñá'a ndo'o na keean. Tá ná chinóo na ndá'a ná satá na kú'u, ta kúú nduva'a va na —kaá Jesús.

Dí'a nì kuu tá nì nana Jesús kua'an nó'ọ ná induú

¹⁹Tá nì ndi'í nì ka'an sato'o yọ Jesús to'on yó'o, dá nì kee na konana na kua'an nó'ọ ná induú. Kúú nì nakọo na xoo kuá'a Ndios.

²⁰Dá nì kee taa xionoo xí'ín ná nó'ó kua'an ra dána'a ra to'on va'a sa'á Jesús ndidaá kúú ñoó. Ta kúú sà chindeé vá ñáá míí sato'o yọ Jesús, ta nì na'a na ñá ndaa kían nì ka'an ra, chí nì xí'o na ñá kandeé rá kee ra ñá'a ndato. Díón ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Lucas, ña ká'an sa'a Jesús

Ñayó'o kúu ña ni ka'an Lucas xi'in ra nani Teófilo

¹ Sa kuá'á ndá'o taa ni kee tatá nataa yíko ra ndidaá ña ndaa ni kuu tein mií yó. ² Ta ni taa raan táto'on káa rá ió ña ni nakani na ni xini xi'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda mií sa'a, chí noón kúu na ni ni'i choon ña kane'e na to'on yó'o kanoo na. ³ Ta ni sa nde'í ña iian va'a kían nataa yíko ta'anii ña. Chí kueé kueé ni taó tó'on va'i ndidaá kúu ñayuu ni xini xi'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda mií sa'a, dá ni nataa yíko ña kosa'aaan noo mií ní, Teófilo, chí kúu ní iin taa ndáya'i, ⁴ dá kana'a va'a ní sa'á ña ndaa, tá'an ña ni daná'a na noo ní.

Di'a ni kuu tá ni ka'an iin ángel ndi koo, dá kaki iin ra nani Juan

⁵ Tein kuu nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea, ni sa io iin tá dutí ni sa nani Zacarías, ta sa káa ra tein tá dutí kuendá Abias. Ta ñadi'í ra ni kixi tein na ve'e Aarón, ta ni sa nanián Elisabet. ⁶ Ta mií rá xi'in ñadi'í ra ni sa kuu ñayuu ndaa noo Ndios, ta sa seíd'ó'o na ndidaá kúu choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, ta ni lú'u ko ní ya'a na nooán. ⁷ Tído ko ta'ón de'e na ní sa ndei, dá chí Elisabet kúu iin ñá'a daá o kúu koo de'e. Ta na sava'a va kúu ndin nduu na.

⁸ Iin kuu nákaa Zacarías kéchóon ra ña kúu choon kée dutí noo Ndios, chí mií daá ñóó kéchóon tá dutí kuendá mií rá. ⁹ Dá ni kee tá dutí ñóó táto'on ni kaaan ra kée ra, chí ni sadi'í ra suerte, dá ni kaniaan ña Zacarías kúu ra chíño'ó dusa noo Ndios. Dá ni ku'u ra kua'an ra ini ve'e ño'ó ká'ano sato'o yo Ndios. ¹⁰ Ta kuá'á nda'o ñayuu ndeí ká'an na xi'in Ndios sata vé'e xian nani nákaa ra chíño'ó ra dusa ñoó ini ve'e ño'ó ká'ano ñóó. ¹¹ Kúu iin kuití vá ni na'i'á noo iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios, iin na chí xoo kuá'a di'a noo kéj dusa ñóó. ¹² Kúu ni naá vá ini Zacarías tá ni xini ñaá rá, ta ni nduká'ano ra xini rá sa'á ña ni yu'u ra. ¹³ Tído ni kaa ángel ñóó xi'in rá:

—Zacarías, ná dá'a ni yu'óon, chí ni seíd'ó'o va Ndios ña ni xikoon noo ná. Sa'á ñoó dákáki ñadi'óon Elisabet iin tayii ló'o, ta chinanón xi Juan. ¹⁴ Ta ndato nakutí yo'ó xi'an kadij inon sa'a xí. Ta kuá'á nda'o ñayuu kadij ini tá ná kaki xi, ¹⁵ chí iin taa ndáya'i nda'o kakuu xi noo Ndios. O kó'o ta'on xi vino, ta ni ndutá deen. Ta nakutí xi xi'in Espíritu ij Ndios nda noo kakaá xi tixi naná xi. ¹⁶ Ta mií xí kedaá xi'in kuá'á nda'o na Israel, dá nandií kuéi na noo sato'o na Ndios. ¹⁷ Ta sa

dinño'ó ka kasaá xi, dá kasaá na kúu sato'o yo. Ta kane'e xi choon táto'on kí'o ni sa ne'e Elías choon, ta koo ndeé ini xi táto'on kí'o ndeé sa io ini Elías. Ta kandeé xi nandei va'a na kúu tatá xi'in de'e na. Ta kandeé ta'ani xi xi'in na saá ini, dá natiin na ñaxintóni va'a táto'on kí'o kómi ñayuu ndaa ñaxintóni va'a noo Ndios. Díón, dá kenduu xi na ñoo yó'o, dá kandeí nduu na natiin na na kúu sato'o yo.

¹⁸ Dá ni kaa Zacarías xi'in ángel ñoó:

—¿Ndi kee kandaá ini ña díón koo? Dá chí taa sava'a va kúu yu'u, ta sava'a ta'ani ñadi'í yu'u.

¹⁹ Dá ni kaa ángel ñoó xi'in rá:

—Yu'u nani Gabriel, ta yu'u kúu ra iin noo Ndios noo ió na. Ta mií ná kúu na ni chínda'a yu'u veii kastó'in xi'ón sa'á to'on va'a yó'o. ²⁰ Ta viti kían kandoo ñí'on, ta o kúu ka ka'on nda ná xinkoo noo ní ka'in xi'ón, chí ko ní xi'ón kandisón to'on ni ka'in, tído mián ndaa xinkoo ña ni ka'in xi'ón tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios —kaá na xi'in rá.

²¹ Ta ndati na ñoo ñóó ña keta Zacarías sata vé'e. Kúu ni kasá'a nákani ini na sa'á ña ni kuna'a nákaa ra ini ve'e ño'ó ñóó. ²² Tído tá ni keta ra, kúu sa ko kúu ka va ka'an ra. Dá ni kandaá ini ñayuu ñóó ña ni xini ra iin ña'a ndato ni kee Ndios ini ve'e ño'ó ñóó, dá chí nda ndá'a óon ra kúu xi'o ra kuendá sa'á ña ni xini ra. Ta ni kandoo ñí'í va ra.

²³ Dá tá ni ndi'í ni kee Zacarías choon kánian kee ra sa'á ña kúu rá tá dutí, dá ni kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra. ²⁴ Ta ni ya'a dao kuu ña ni kuu díón, ta kúu ni tpu va ñadi'í ra Elisabet ñó'o de'án. Ta kúu ni sa káa tooán ve'án o'on yoo, ta ni kaaan di'a xi'in mián: ²⁵ “Di'a ni kee sato'i Ndios xi'in, chí tein kuu viti ni na'á na ña kú'u ini na sa'í, ta ni dí'tá ná ña kían kénóo ñayuu yu'u.”

Di'a ni kuu tá ni kastó'on iin ángel xi'in María ña koo iin de'e yii na, ta kanani xi Jesús

²⁶ Tá ni xino iño yoo ñó'o de'e Elisabet, dá ni tanda'a Ndios ángel nani Gabriel kua'an na iin ñoo nani Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ²⁷ dá koto ni'ini na iin tadi'í táki, tá'an ra sa ni xi'o to'on ña koo xi xi'in taa nani José, ra kúu kuendá na ve'e rey David. Ta tadi'í táki ñóo nani María. ²⁸ Tá ni ku'u ángel ñóo noo ió María, dá ni kaa na xi'in xi: —Ná koo va'ón. Ná'taan nda'o ini Ndios xini na yo'ó, chí na kúu sato'o yo kúu na ió xi'ón, ta kée na cháá ka ña maní xi'ón o duú dao ka ñá'a.

²⁹ Tá ni xini xi ángel ñoó, ta ni seíd'ó'o xi ña ni ka'an na xi'in xi, kúu ni naá vá ini xi, chí ko kandaá ta'on ini xi ndi kóni kaa ndisá'án ni ka'an na xi'in xi. ³⁰ Dá ni kaa tuku na xi'in xi:

—María, ná dá'a ni yu'óon, chí sá ni natiíon ña maní noo Ndios. ³¹ Chí viti kían kaño'o de'ón. Ta dát'yu nooon iin tayii, ta chinanón xí Jesús. ³² Ta kakuu xi iin na ndá'ya'i, ta kananí xí de'e mií Ndios, na kómí ndidaá choon. Ta mií Ndios, na kúu sato'o yo, noón kúu na kí'o choon noo ndá'a xí ña kakuu xi rey, táto'on ni sá kuu David, na sá'ano ve'e xi. ³³ Ta kane'e xi choon noo na ve'e Jacob, ta ni iin kuú o ndí'i ña dándáki xi.

³⁴ Dá ni kaa María xí'ín ángel ñoo:

—¿Ndí koo, dá xinkoo ña koo dión, ta ko tá'ón taa ío xí'ín?

³⁵ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín xí:

—Mii vá na kúu Espíritu ij Ndios naxingo nímōn, ta nakutón xí'ín ndée mií ná. Kí'o dión, dá ni'ón de'ón. Sa'a ñoo tayii ij kaki ñoo kananí xí de'e mií Ndios. ³⁶ Ta dión ta'ani sa ñó'o de'e tá'ón naní Elisabet, va'ará na sav'va kúu ná. Ta sá ni xino iño yoo ñó'o de'e na, va'ará sá ka'an ñayuu xí'ín ná ña kúu ná iin ñá'a o koo de'e, ³⁷ chí ni iin ña'a ko kían kuáchi noo Ndios.

³⁸ Dá ni kaa María xí'ín ná:

—Yu'u kúu iin tadi'í kéchóon noo sato'o yo Ndios. Sa'a ñoo ná kee na xí'ín táto'on kí'o ni ka'an ní xí'ín —kaá xí.

Dá ni kexoo ángel ñoo noo xí kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni sa'an María ve'e Elisabet

³⁹ Tein kuú dáá ñóó, dá ni ndí'i ndá'o ini María ni kee xi kua'an xí yukú ñó'ó noo nákaa iin ñoo chí kuendá Judá. ⁴⁰ Tá ni saá xí, ni ku'u xi ve'e Zacarías. Dá ni ka'an xí ndisá'án xí'ín Elisabet. ⁴¹ Tá ni seido'o Elisabet ndisá'án ni ka'an María xí'ín, kúu ni'i ndá'o ni kandita taleé ini tixián. Ta kúu ni ñakutián xí'ín Espíritu ij Ndios, ⁴² ta kúu ni'i ndá'o ni kayu'án:

—Yo'ó kúu na kémánj cháá ká Ndios noo ndidaá tá ñá'a, ta kémánj ta'ani na de'e nákaa tísón xaan. ⁴³ ¿Ndá yoo ví kúu yu'u ña kii naná na kúu sato'í koto ni'ini na yu'u? ⁴⁴ Tá ni seido'o ni ka'on ndisá'án xí'ín, kúu ni'i ndá'o ni kandita taleé nákaa ini tixii xí'án kádij ini xí. ⁴⁵ Ndiká'án ndi kúu ví yo'ó ña ni kandísón ña mián ndaa xinkoo ña ni ka'an sato'o yo Ndios kee na xí'ón —kaáan xí'ín xí.

⁴⁶ Dá ni kaa María:

Ndino'o ini na yu'u kéká'anoi na kúu sato'o yo.

⁴⁷ Kádij ndá'o ini níofí sa'a ña ni kee Ndios, na dákaki ñaa.

⁴⁸ Chí ni sá nde'e ná ña kúu iin tadi'í kúnda'í kéchóon noo ná.

Ta viti chí noo kaa ndidaá kúu ñayuu ña ni natiin yu'u ña maní noo Ndios.

⁴⁹ Dá chí ná'ano ndá'o ña'a kée Ndios, na kómí ndidaá kúu ndée, xí'ín.

Ná natiin kuú ná ndidaá tá'an ñaño'ó.

⁵⁰ Daá kuití kú'u ini na sa'a ndidaá ñayuu yu'u ni'ini ñaa.

⁵¹ Sa kua'a ndá'o ña'a ná'ano ni kee na xí'ín ndá'a ná.

Ta ni taó xóo na tá ío táyí ini, dá ná o kée ra ña nákani ini ní rá.

⁵² Ta ni dí'tá ná choon noo ndá'a tá ne'e choon ná'ano,

ta ni chindaya'i na ñayuu nda'í ini.

⁵³ Ta noó na koó ña'a keí, kua'a ndá'o ña'a ni xí'o Ndios.

Ta ndidaá na kuí'ká, koó ña'a ni ni'í ná kane'e na ko'on na.

⁵⁴ Ta ni chindeé ná na ñoo Israel, na kéchóon noo ná,

ta ni ndíko'on ini Ndios ña kú'u ini na sa'a ná,

⁵⁵ chí kí'o dión ni xí'o na to'on na noo na sá'ano ve'e yo,

chí kí'o dión ni kaa na kee na xí'ín Abraham xí'ín ndidaá de'e na,

ta daá kuití vá kée Ndios dión xí'ín yó.

⁵⁶ Táto'on oní yoo ni sá io María xí'ín Elisabet, dá ni kee xi kua'an nó'o xi ve'e xi.

Di'a ni kuu tá ni kaki de'e Elisabet naní Juan

⁵⁷ Tá ni kasandaá kuú kaki de'e Elisabet, ta kúu iin tayii ló'o ni dakákián. ⁵⁸ Tá ni kandaá ini na ndéi yati xí'án xí'ín na kúu tá'an ña ká'ano ndá'o ña maní ni kee Ndios xí'án, kúu ni kádij dáó ini na xí'án. ⁵⁹ Tá ni xjino oná kuú ni kaki xi, dá ni ta'anda ñij xí táto'on kí'o kée na Israel xí'ín de'e na. Ta ni ka'an ná chinaní ñaa ná Zacarias táto'on naní tatá xí. ⁶⁰ Dá ni kaa naná xí:

—O kánani ta'on xi dión. Juan va kananí xí.

⁶¹ Dá ni kaa na xí'án:

—¿Ndiva'a kananí xí dión? Ta ni iin tó'ón ta'on na ve'ón ko naní kuú ká'on xaan.

⁶² Dá ni kasá'a kúu ndá'a ná ndátó'ón ná tatá xí ndi kananí xí, kónj ra. ⁶³ Dá ni xiká ra iin tá'yí yíto yádí, ta noo yíto ñoo ni taa ra kuú xí. “Juan va kananí xí”, kaá ña ni taa ra. Ta kúu ndidaá vá ná ni naá iní. ⁶⁴ Ta kúu viti'ón di'a va ni naka'an ra. Ta kúu ni kasá'a rá kéká'ano na Ndios. ⁶⁵ Ta ndidaá kúu na ndéi yati xí'ín ná ñoo ni yu'u ndá'o ná. Ta ndidaá na ndéi noo kúu yukú ñó'ó ndíta chí kuendá Judea ni kasá'a ná ndátó'ón ná sa'a ndidaá ña ni kuú. ⁶⁶ Ta ñayuu ni seido'o ña ni kuu dión, ni kasá'a nákani ini ná, ta kaá ña:

—¿Ndí kuú vían kasandaá tayii ñoo kakuu xí? —kaá ña.

Ta mián ndaa ndisa nákaa xí tixi ndá'a sato'o yo Ndios.

Di'a kua'an ña ni kaa Zacarías ni kee Espíritu ij Ndios

⁶⁷ Ta kúu Zacarías, ra kúu tatá xí, ni ñakuti xí'ín Espíritu ij Ndios. Ta kúu ni kasá'a ká'an ra sa'a ña ni sá io xí'ín sa'a ña koo chí noo:

68 Nā kā'ano kúu sato'o yo Ndios, nā ndáño'o yóo, nā Israel, dá chī nī kasáa nā taó xóo na yó tixi ndá'a nā kini.

69 Chī nī tанда'á ná iin nā kómí choon ve'i dákaki ñáá.

Ta kúu ná iin nā ve'e rey David, nā sá kechóon noo mií Ndios tá sá na'á,

70 táto'on k'i'o nī kaa Ndios kee na xí'ín yú'u profeta nā ndá mií sa'a.

71 Chī dákaki na yó noo nā naá xí'á, ta taó xóo na yó tixi ndá'a nā xini u'u ñáá.

72 Ta nī ka'an nā nā ku'u ini nā sa'a ndidaá nā sá'ano ve'e yó.

Ta kó ní nándodó ta'on na ña ndato nī kandoo na kee na xí'ín ná,

73 tá'an ña nī kandoo na kee na xí'ín Abraham, nā kúu tá sá'ano ve'á.

Chī nī kandoo Ndios ña

74 taó xóo na yó tixi ndá'a nā xini u'u ñáá, dá kían ni iin ña'a ná o kedaá xí'á ña yu'u yo koni kuáchi yó noo ná.

75 Ta koo vii yo, ta kee yo ña ndaa noo mií ná ndidaá tá'an kuu nī saki nā kande'i yó.

76 Ta yo'ó, de'e ló'o mií, yo'ó kakuu iin profeta, nā kásto'on xí'ín ñayuu ña nī ka'an mií Ndios, nā ió noo dikó.

Dá chī kúu'ó noo yo'ó ko'on noo nā kúu sato'o yo, dá kenduon iin ichi ndaa noo ná.

77 Chī kasto'on yo'ó xí'ín nā ñoo Israel, dá ná kandaá ini nā ndi kee Ndios, dá dákaki ñáá ná,

chī k'i'o ká'ano va ini na sa'á kuáchi kée na.

78 Chī kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoo nī kasáa nā chindee ná yó,

ta kían táto'on iin ndindii saá nī xinkoo toon noo yo iin ká kuu,

79 dá k'i'oan ña katoon noo ñayuu xionoo ichi noo in naá, xí'ín noo nā ño'o tixi ndá'a ña kuu nā.

Ta dátotoon noo yo ko'o ichi ndaa, dá koo va'a ini yo.

80 Ta sá sa'ano tayii ñoo kua'an xi. Ta sá kúnde'e ini xi xí'ín ñaxintóni xi. Ta nī sá io xi noo kúu yukú ichi nda noo nī xinkoo kuu nī na'a xi mií xi noo nā Israel.

2

Di'a nī kuu tá nī kaki Jesús

1 Ta mií tein kuú dáá ñoo nī sa'anda tá né'e choon ká'ano naní Augusto choon noo ndidaá ñayuu dándaki ra ña ná no'o nā nachikodó ná kuú ná noo tuti taa né'e choon ñoo noo nī kaki na. 2 Ta ña yo'o nī sá kuu ta'ándá mií noo nī nachikodó ñayuu kuu ná noo tuti tá né'e choon tá nákaa taa naní Cirenio né'e ra choon chí kuendá Siria. 3 Sa'á ñoo ndidaá kúu ñayuu nī kee na kua'an nó'o ná ñoo noo nī kaki na, dá nachikodó ná kuú ná noo tuti taa né'e choon.

4 Dá nī keta iin taa naní José ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, kua'an nó'o rá chí kuendá Judea noo kúu ñoo noo nī kaki rey David, ta nanían Belén. Chī kuendá nā ve'e rey David kúu rá, 5 chī kua'an ra nachinoo ra kuú rá noo tuti tá né'e choon xí'ín María, ta nī xi'o to'on koo xí'ín rá. Ta sá yati va kaki de'e xi. 6 Ta xian tein ndéi na ñoo, kúu nī kasandaá va kuú kaki de'e xi. 7 Ta ñoo nī kaki de'e noo xi, ta tayii kúu xi. Dá nī chítuu ñáá ná dá'on. Dá nī chindú'u ñáá ná ini noo sásá'an kítí, chī sá nī chítí ndá'o ve'e noo nání'i ndée ñayuu.

8 Ta ndéi dao taa ndáka léko yati noo nákaa ñoo ñoo, ta ndidaá sakuua ndéi ra ndaa rá léko ra. 9 Kúu iin kuití vá nī na'a noo iin ángel nī kii noo sato'o yo Ndios noo rá. Kúu nī naye'e ndaa iin níi kúu noo ndéi ra nī kee sato'o yo. Kúu nī yu'u ndá'o ra. 10 Dá nī kaa ángel ñoo xí'ín rá:

—Ná dá'a ni yu'u ndo, dá chī ña va'a va kían veii kasto'in xí'ín ndó. Ta ña yo'o kakuu iin ña dii ini noo ndidaá ñayuu. 11 Kuú víti nī kaki iin nā nī kasáa dákaki ñayuu. Ta nī kaki na ñoo rey David. Nā yo'o kúu Cristo, nā dákaki ñáá, ta nā yo'o kúu sato'o yo. 12 Ta k'i'o di'a, dá kandaá ini ndo ña ndaa va kían nī ka'in xí'ín ndó. Chī naní'i ndo talee yo'o kátuu xi iin tá'i dá'on, ta kándu'u xi ini noo sásá'an kítí —kaá ná.

13 Kúu iin kuití vá nī na'a noo iin tu'u ká'ano ángel nī kii chí induú noo in iin ká ángel ñoo, ta kéká'ano na Ndios, ta kaá nā di'a:

14 Ná natiin Ndios ndidaá kúu ñaño'ó nda noo ió nā induú.

Ta ná kande'i va'a ñayuu noño'o yo'o, chī xini va'a ñaa Ndios.

15 Tá nī ndí'i nī nana ángel kua'an nó'o ná induú, dá nī kasá'a ndátó'on tá'an taa ndáka léko ñoo:

—Kó'o ñoo Belén kande'á ña nī kuu, chī mií nā kúu sato'o yo Ndios nī kasto'on xí'á sa'án —kaá rá.

16 Ta kúu nī ndí'i ndá'o ini rá kua'an rá. Tá nī saá rá, kúu nī naní'i rá María xí'ín José xí'ín talee ñoo kándu'u xi ini noo sásá'an kítí.

17 Tá nī xini rá xi, kúu nī kasá'a rá nákaní ra xí'ín ná táto'on k'i'o nī kaa ángel ñoo xí'ín rá sa'a talee ñoo. 18 Tá nī seido'o ndidaá ñayuu ndéi ñoo ña nī ñakani taa ndáka léko ñoo dión, kúu nī naá vá ini nā. 19 Tído sá ndidaá kúu vá ña yo'o nī taxi va'a María nio xi, ta daá kuití ño'o ini xi sa'án. 20 Dá nī nandío kuéi taa ndáka léko ñoo kua'an rá. Ta kéká'ano ra Ndios kua'an rá sa'á ña nī xini rá xí'ín sa'á ña nī seido'o ra. Dá chī nī xini rá táto'on káa rá ió ña nī ñakani ángel ñoo xí'ín rá.

Di'a nī kuu tá nī sa'an nā ve'e ño'o ká'ano xí'ín Jesús

21 *Tá nì xjino oná kuu nì kaki taleé ñóó, dá nì ta'anda ñij xí tító'on kée na Israel. Dá nì chjnaní ná xj Jesús, chj kji'ó dión kananí xí kaá ángel ndá rá kó ñá'a kakaá xí tixi naná xj.* 22 *Tá nì kasándaá kuu kánian ko'on nà nduvíí ná mií ná noo Ndios, táto'on sa'ándá ley Moisés choon ñá kánian kee na, dá né'e na taleé ñóó nì saá nà ñoo Jerusalén, dá nakj'ó na kuendá sa'a xí noo Ndios.* 23 *Chj di'a kaá ley sato'o yó Ndios: "Ndidaá kúú tayii kuálí kúú noó nì kaki tixi naná xj kananí xí kakuu xí tayii kechóon sava'a noo sato'o yó Ndios."* 24 *Ta ñá kánian dokó ná noo Ndios kúú uu kúku o uu paloma táto'on kji'ó kaá ley sato'o yó Ndios.*

25 *Ta ñoo Jerusalén ñóó nì sa io iin taa nì sa naní Simeón. Ta nì sa kuu ra iin taa ndaa noo Ndios, ta sa kee ra ñá kóni Ndios. Ta ndáti ra kasaá nà tanda'á Ndios kji'ó tãndeé iní noó nà ñoo Israel. Ta ió va Espírítu ij Ndios xí'ín rá.* 26 *Ta nì kastó'on Espírítu ij Ndios xí'ín rá ñá o kúú ta'on ra ndá ná koni xí'ín noo rá nà nì tanda'á Ndios kasaá dákaaki ñáá.* 27 *Ta mií Espírítu ij Ndios nì kedaá xí'ín rá, dá nì saá ra ve'e ño'ó ká'ano ñóó. Ta kúú ñóó ta'ani né'e ñáa ná kúú tatá taleé nani Jesús nì kasáá nà, dá kee na xí'ín xí táto'on kji'ó sa'ándá ley Moisés choon.* 28 *Dá nì tiin Simeón taleé ñóó nì sa ne'e ndaa rá. Dá nì kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá rá:*

29 *Sato'o miíj, viti kían konó ní ná kuuj, chj sa ió va'a va inij viti, chj sa nì xjnkqo va to'on nì ka'an ní xí'ín,*

30 *dá chj sa nì xinjí xí'ín nooí nà nì tanda'á ní nì kasáá dákaaki ñáá.*

31 *Ta sa nì kasá'á ní ná'á ní nà noo ndidaá kúú ñayuu.*

32 *Ta dátogon nà noo ndidaá kúú ñayuu ko kúú nà Israel.*

Ta sa'a mií ná natiin nà ñoo ní, nà Israel, ñáñó'ó.

33 *Kúú nì naá vá iní José xí'ín María tá nì seido'o na ñá nì ka'an Simeón dión sa'a xj.*

34 *Dá nì xika rá ñá manj noo Ndios sa'a ná. Dá nì kaa rá xí'ín naná xj nani María:*

—Kana'ón, chj taleé yó'ó kúú ra nì kasáá kedaá xí'ín nà Israel, dá kua'a ná kuei, ta kua'a ná ndakuei. Ta na'a Ndios ñá nì kii xi noo mií ná, tído di'a kañó'ó vá ñáá ñayuu. 35 *Dión koo, dá ná natuu ñá nákani iní iin rá iin ñayuu. Tído nda'í nda'ó ndo'ó yo'ó, chj kaskian táto'on iin yúchj karnee nímon —kaá rá xí'ín María.*

36 *Ta ñóó ta'ani nì sa io iin ñá'a nani Ana. Ta ñá'a yó'o sa kastó'on xí'ín ñayuu to'on nì natiián noo mií Ndios. Ta kíán de'e taa nì sa nani Fanuel, rá kuendá nà ve'e Aser. Ta kíán iin ñá'a sava'a. Tído tá nì sa kíán tadi'í takí, dá nì tarndá'an xí'ín yíjan, tído usa va kuia nì sa ioan xí'ín rá, kúú nì xijí va ra.* 37 *Sa ió komj díko komj kuia kíán ñá'a kuáan, ta nì iin kuq kó ní kéxoóan ve'e ño'ó ká'ano ñóó.*

Nduu ñóó sa káaán xíno kuáchían noo Ndios, chj sa ne'e ijjan, ta ka'an xí'ín Ndios. 38 *Ta mií hora daá ñóó nì kasáaán noo ndíta nà ve'e Jesús. Dá nì kasá'án náki'oán ndivé'e noo Ndios. Ta nì kasá'án ka'an sa'a taleé ñóó xí'ín ñayuu, nà ndáti kuu taó xóo Ndios nà Jerusalén noo ñá ndó'o ní'o ná.*

Di'a nì kuu tá nì nandio kuei na kua'an nó'ó ná ñoo Nazaret

39 *Tá nì ndi'i nì kee na ndidaá choon sa'ándá ley sato'o yó Ndios, dá nì nandio kuei na kua'an nó'ó ná ñoo Nazaret, ñá nákaa chí kuendá Galilea.* 40 *Ta sá sá'ano tayii ñóó, ta sá kúndakí xí, ta sá ní'í xí ñaxintónj xí kua'an xj. Ta chindeé nda'ó ñáa Ndios.*

Di'a nì kuu tá nì sa io Jesús uxj uu kuia

41 *Ta ndidaá kuia vá sá sá'an nà ve'e xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko pascua.* 42 *Tá nì xjino xí uxj uu kuia, dá nì kee na kókaa na kua'an nà xí'ín xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko ñóó, táto'on kji'ó sá kée na.* 43 *Tá nì ndi'i víko ñóó, dá nì nandio kuei na kua'an nó'ó ná, tído nì kandqo va Jesús ñoo Jerusalén. Tído kó ní kándaá ta'on iní José xí'ín María ñá nì kandqo xj.* 44 *Chj nì ka'an ná ñá ndá ndi kuu vej xí xí'ín dao ka tá'an na. Ta sa iin ní vá kuu nì xika na. Dá nì kasá'á ná nándukú ñáá ná tein nà kúú tá'an na xí'ín nà ndéi yati xí'ín ná.* 45 *Ta sa'a ñá kó ta'ón xj nani'í ná, sa'a ñoó nì nandio kuei na kua'an nà ñoo Jerusalén nándukú ñáá ná.*

46 *Tá nì xjino onj kuu, dá nì nani'í ná xj nákaa xj iní ve'e ño'ó ká'ano, ta ió xj tein tá dána'a ley Moisés seido'o xí rá, ta kúú ndátó'on xí rá.* 47 *Ta ñayuu ndéi seido'o ñáá ñóó, kúú nì naá vá iní nà, chj ndichí nda'ó xj, ta va'a nda'ó nándio né'e xí ñá ndátó'on ñáá taa ñóó.* 48 *Tá nì xini ñáá nà ve'e xj, kúú nì naá vá iní nà. Dá nì kaa naná xj xí'ín xí:*

—De'e ló'o, ¿ndiva'á nì kee'ón di'a xí'ín ndu'u? Dá chj yó'u, xí'ín tatógon ndó'o nda'ó ní'o ndú xionoo ndu nándukú ndú yo'ó.

49 *Dá nì kaa xj xí'ín ná:*

—¿Ndiva'á nándukú ní yu'u? ¿Á kó ná'á ta'on iní ñá miíán ndúsá kánian kakaá keei choon tataí? —kaá xj.

50 *Tído kó ní kándaá ta'on iní nà ndiva'a nì ka'an xj dión.* 51 *Dá nì kee Jesús kua'an nó'ó xí xí'ín ná ñoo Nazaret. Ta daá sa seido'o va xí nà. Ta nì taxi va'a naná xj ndidaá ñá yó'ó iní ní'o ná.* 52 *Ta sá ní'í Jesús cháá ka ñaxintónj xí, ta sá sá'ano díko cháá ka xj kua'an xj. Ta náta'an iní Ndios xini ñáá ná, ta náta'an ta'ani iní ñayuu xini ñáá ná.*

3

Di'a kua'an ñá nì daná'a Juan, nà dákode ndúta ñayuu

1 *Tá nì xjino sa'on kuia dándakí taa nani Tiberio César, tiempo daá ñóó nákaa tá nani Poncio Pilato né'e ra choon chí kuendá*

Judea, ta Herodes kúú rā né'e choon chí kuendá Galilea, ta ñani rā nani Felipe né'e choon chí kuendá Iturea xí'in Traconite, ta rā nani Lisaniás né'e choon chí kuendá Abilinia, ² ta rā nani Anás xí'in Caifás kúú rā dutí kúú nõo nõo na Israel. Dá nì ka'an Ndios xí'in iin taa nani Juan, nā kúú de'e Zacariás, nõo kúú yukú ichí. ³ Dá nì kee Juan kua'an nā ndidaá nõo nõ'o yu'u yuta Jordán, ta sã kast'o'on na xí'in ñayuu ñā ná nandikó iní nā sã'á kuächi kée na, dá ná ku'u'ú ká'ano iní Ndios sã'á kuächi nā, dá kuu kodõ ndútã ná.

⁴ Sa'á nõo nì xinkõo to'on nì taa profeta Isaiás, chî di'a kaáan: Káy'u'ú iin taa nõo kúú yukú ichí: "Kande'i nduu nõo natiin nõo sato'o yo Ndios,

ta ná konó nõo iin ichí ndaa nõo ná.

⁵ Ndidaá nõo kúú tá'j ná kutí, ta ndidaá kúú yúku xí'in ko'ondo ndundaá, ta ndidaá kúú ichí tũkao nduuan ichi ndaa, ta ndidaá kúú ichi nõo kini ndaa nduva'an; ⁶ ta ndidaá kúú ñayuu koni nā nā tanda'á Ndios kii dákaki ñā."

⁷ Ta ku'á nda'o ñayuu nì kasáa nõo nákaa Juan, dá ná dákodõ ndútã ñāá ná. Dá nì kaa nā xí'in ná:

—Ndo'ó, nā kúú tata koõ xaan, ¿ndá yoo kaá daá xí'in ndo'ó ñā diõn oon nì káki nõo nõo ñā xido iní Ndios vei dándõ'o nani nõo nõo? ⁸ Koo iní nõo kee nõo ñā va'a, ñā ná'á ñā miãan ndaa ndisa nì nandikó iní nõo sã'á kuächi kée nõo. Ta ná dá'a nì ka'an nõo ñā sã'á ñā kúú nõo nā ve'e Abraham, sã'á nõo káki nõo. Chî miãan ndaa ná ka'in xí'in nõo ñā kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan nā ve'e Abraham. ⁹ Ta kana'á nõo ñā sã io nduu va hacha ka'andaan yo'o yíto. Sa'á nõo ndi ndáa mií vá yíto kõ xí'o ku'i va'a, kirõõn kúú rā ta'andã, dá kee rá nõo kèi nõ'o'õ —kaá nā.

¹⁰ Dá nì ndatõ'õn ñāá ñayuu ku'á ñõó, ta kaá nā:

—¿Ndí kían kánian kee ndu'u, tá daá?

¹¹ Dá nì kaa Juan xí'in ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ió uy do'õno, ta kî'o nõo iian nõo nā koõán nõo. Ta ndo'ó, nā ió ñā'a sás'an, ta diõn ta'ani kánian kee nõo.

¹² Ta nì kasáa ta'ani dao tãa kî'in ya'i sa'á nõ'o kodõ ndútã rá. Dá nì ndatõ'õn rá Juan:

—Maestro, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

¹³ Dá nì kaa nā xí'in rá:

—Ná dá'a nì ya'a nõo kî'in ya'i cháá kã nõo nõo ñā kánian kî'in ya'i nõo.

¹⁴ Ta nì ndatõ'õn ta'ani ñāá dao soldado, ta kaá rã:

—Ta ndu'u viti, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

Dá nì kaa nā xí'in rá:

—Ná dá'a kã nì dáy'u'ú ndava'a nõo ñayuu koõ ñā'a kée, dá nì'j nõo cháá di'õn nõo

ná, ta o sã chínõo nõo kuächi tó'õn satã ná. Nata'an nì iní nõo xí'in ñā kúú ya'i nõo.

¹⁵ Ta ndidaá ñayuu nõo nõmí kîj kandaã iní nā á Juan kúú Cristo, nā dákaki ñāá, ká'an ná nákaní iní nā. ¹⁶ Dá nì kaa Juan di'a xí'in ndidaá ñayuu nõo:

—Miãan ndaa ndisa dákodõ ndútã yu'u nõo'ó xí'in takuij oon, tido satã yú'u vei iin nā ndáya'i cháá kã o du'u yu'u, chî nì kõ káni vián nakuijn ndei yu'u ndaxii yó'o ndisa ná. Ta nõõn kúú nā dákodõ ndútã nõo'ó xí'in nā kúú Espíritu ij Ndios xí'in nõ'o itã kèi. ¹⁷ Nõõn kúú tátõ'on iin tãa tãnee iin ñā'a ndá'á ná dákáa na tiriõ nõo táchi. Ta kî'o diõn kée na, dá tao xõo na nonj tiriõ tein xe'án. Ta nataán va'a na tiriõ iní yákã ná, ta chĩnõ'o nā xe'e nõo xí'in nõ'o kèi, ñā nì iin kuy o ndá'o —kaá nā.

¹⁸ Ta xí'in to'on yó'o, ta xí'in dao kã to'on nì sã ka'an ni'ini na, ta diõn sã kast'o'on na xí'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ¹⁹ Ta nì ñanani ta'ani na rey Herodes, dá chî ió rã xí'in iin ñā'á nani Herodias, ñā kúú ñadi'i ñani rã, tã nani Felipe. Ta nì ñanani ta'ani ñāá ná sa'á ndidaá kã nì ñā kini kée ra. ²⁰ Ta nõo ndidaá ñā kini kée ra, nì kee ta'ani ra in kã ñā kini, chî nì sadi rã Juan ve'e kãa.

Di'a nì kuu tá nì sodõ ndútã Jesús

²¹ Tá nákaa jì vá Juan dákodõ ndútã ná ñayuu, dá nì kasáa Jesús, kúú nì sodõ ndútã ta'ani na. Ta tein ká'an nā xí'in Ndios, kúú nì nonõ vá induu, ²² kúú nì naxino nā kúú Espíritu ij Ndios satã ná, ta kãa na tátõ'on kãa iin paloma. Ta ndã induu táj nì ka'an Ndios:

—Yo'ó kúú de'e manj yu'u, ta náta'an nda'o inij xiní yó'o —kaá nā.

²³ Ta nì kasá'á Jesús xionõ na dána'á nā tá ió nā tátõ'on okõ uxí kua. Ta sã ka'an ñayuu nõo ñā Jesús nì sã kuu de'e José, ta José nì sã kúú de'e Elí, ²⁴ ta Elí nì sã kuu de'e Matat, ta Matat nì sã kuu de'e Leví, ta Leví nì sã kuu de'e Melqui, ta Melqui nì sã kuu de'e Jana, ta Jana nì sã kuu de'e José, ²⁵ ta José nì sã kuu de'e Matatías, ta Matatías nì sã kuu de'e Amós, ta Amós nì sã kuu de'e Nahum, ta Nahum nì sã kuu de'e Esli, ta Esli nì sã kuu de'e Nagai, ²⁶ ta Nagai nì sã kuu de'e Maat, ta Maat nì sã kuu de'e Matatías, ta Matatías nì sã kuu de'e Semei, ta Semei nì sã kuu de'e José, ta José nì sã kuu de'e Judá, ²⁷ ta Judá nì sã kuu de'e Joana, ta Joana nì sã kuu de'e Resa, ta Resa nì sã kuu de'e Zorobabel, ta Zorobabel nì sã kuu de'e Salatiel, ta Salatiel nì sã kuu de'e Neri, ²⁸ ta Neri nì sã kuu de'e Melqui, ta Melqui nì sã kuu de'e Adi, ta Adi nì sã kuu de'e Cosam, ta Cosam nì sã kuu de'e Elmodam, ta Elmodam nì sã kuu de'e Er, ²⁹ ta Er nì sã kuu de'e Josué, ta Josué nì sã kuu de'e Eliezer, ta Eliezer nì sã kuu de'e Jorim, ta Jorim nì sã kuu de'e Matat, ³⁰ ta Matat nì sã kuu de'e Leví, ta

Leví nì sà kuu de'e Simeón, ta Simeón nì sà kuu de'e Judá, ta Judá nì sà kuu de'e José, ta José nì sà kuu de'e Jonán, ta Jonán nì sà kuu de'e Eliaquim, ³¹ ta Eliaquim nì sà kuu de'e Melea, ta Melea nì sà kuu de'e Mainán, ta Mainán nì sà kuu de'e Matata, ta Matata nì sà kuu de'e Natán, ³² ta Natán nì sà kuu de'e David, ta David nì sà kuu de'e Isai, ta Isai nì sà kuu de'e Obed, ta Obed nì sà kuu de'e Booz, ta Booz nì sà kuu de'e Salmón, ta Salmón nì sà kuu de'e Naasón, ³³ ta Naasón nì sà kuu de'e Aminadab, ta Aminadab nì sà kuu de'e Aram, ta Aram nì sà kuu de'e Esrom, ta Esrom nì sà kuu de'e Fares, ta Fares nì sà kuu de'e Judá, ³⁴ ta Judá nì sà kuu de'e Jacob, ta Jacob nì sà kuu de'e Isaac, ta Isaac nì sà kuu de'e Abraham, ta Abraham nì sà kuu de'e Taré, ta Taré nì sà kuu de'e Nacor, ³⁵ ta Nacor nì sà kuu de'e Serug, ta Serug nì sà kuu de'e Ragau, ta Ragau nì sà kuu de'e Peleg, ta Peleg nì sà kuu de'e Heber, ta Heber nì sà kuu de'e Sala, ³⁶ ta Sala nì sà kuu de'e Cainán, ta Cainán nì sà kuu de'e Arfaxad, ta Arfaxad nì sà kuu de'e Sem, ta Sem nì sà kuu de'e Noé, ta Noé nì sà kuu de'e Lamec, ³⁷ ta Lamec nì sà kuu de'e Matusalén, ta Matusalén nì sà kuu de'e Enoc, ta Enoc nì sà kuu de'e Jared, ta Jared nì sà kuu de'e Mahalaleel, ta Mahalaleel nì sà kuu de'e Cainán, ³⁸ ta Cainán nì sà kuu de'e Enós, ta Enós nì sà kuu de'e Set, ta Set nì sà kuu de'e Adán, ta Adán nì sà kuu de'e Ndios.

4

Di'a nì kuu tá nì ka'án ña u'u dátuyúán Jesús

¹ Kúú nì ñakutí Jesús xí'ín Espírítu ij Ndios. Dá nì kana na yuta Jordán ñoo kua'an na. Ta mií Espírítu ij Ndios kúú na ndáka ñáa kua'an noo kúú yukú ichí. ² Ta ñoo nì sà káa na uu diko kuu, ta nì xirndodó ñáa ña u'u. Ta ni iin ña'a ta'on kọ ní seí na tein kuu dáá ñóó. Tá nì ndí'i, kúú nda'í nda'ó kuiko na. ³ Dá nì kaa ña u'u xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “O duú tǎ'ón tó'ón pan xínñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a tǎ'ón Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueidó'ó na, dá kataki ndisa na.”

⁵ Dá nì kee ña u'u ndáka ñáa kua'an nda dinj iin yukú djko. Dá nì ñan'an ndidaá kúú ñoo ñó'ó iin ní kúú ñayuu yó'ó noo ná. ⁶ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña kǐ'oi iin ní kúú ñoo káa dándákón, xí'ín ña kuiká kómián, chí yu'u nì ñatíian kaño'an tǐxi ndá'í. Sa'á ñoo ndá yoo ka'án mií véi kǐ'oi ña noo. ⁷ Tá ná nakuijn xǐtí ní noqí kandaño'o ní yu'u, dá kían ndidaá kúú ña káa kakuu ña'a mií ní.

⁸ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Kuya'a kua'án noqí, ña u'u, chí di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo iní ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dinj Ndios, na kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón mií ná koni kuáchí ndó.”

⁹ Dá nì kee ña u'u ndáka ñáa kua'an ñoo Jerusalén. Dá nì dáka'a ñaáan noo dikó cháá kǎ dinj ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa kuiti de'e Ndios kúú mií ní, dá kían dánkao ní mií ní nda yó'ó, ta nda noño'o káa, ¹⁰ chí di'a kaá tuti ij Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel kéchoon noo ná kasaq na kanda na yǎ'ó.

¹¹ Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yó'ó, dá kían ná o tǎrkue'e sa'ón kee yuu.

¹² Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Di'a ta'ani kaá tuti ij Ndios: “O sa kórnodó ndó Ndios, na kúú sato'o ndo.”

¹³ Tá nì ndí'i nì xirndodóán Jesús, dá nì kuixíká tóoan noo ná.

Di'a nì kuu tá nì kasá'a Jesús dána'a na noo ñayuu

¹⁴ Dá nì ñandió kǎo Jesús kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta nì ñakutí ná xí'ín ndée nì xǐ'o Espírítu ij Ndios noo ná. Ta iin ní kúú kua'an naka'ani ña ndátó'ón ñayuu sa'a ná. ¹⁵ Ta dána'a na iní ve'e noo náta na ña Israel ndidaá kúú ñoo noo kásandaá na. Ta ndidaá ñayuu ká'án va'a sa'a ná.

Di'a nì ndo'o Jesús tá nì no'o na Nazaret, noo kúú ñoo mií ná

¹⁶ Dá nì ndísáa Jesús ñoo Nazaret noqí nì sa'ano na. Tá nì kasándaá kuu náni'í ndée na Israel, dá nì ku'u na ve'e noo náta na ñoo ñoo tǎtǎ'ón kǐ'o sá kée na. Dá nì ñakuíjn ndichi na kǎ'i na tuti ij Ndios. ¹⁷ Ta nì xǐ'o tǎa dándáki ve'e ñoo tuti nì taa profeta Isaías noo ná. Ta nì ñandikǎ na noo tuti ñoo. Dá nì ñani'í ná noo tánda tǎ'ón ká'án di'a:

¹⁸ Espírítu Ndios kúú na ió xí'ín yu'u, ta nì xǐ'o na choon noo yú'u ña kastó'ín tǎ'ón va'a yó'ó xí'ín ñayuu kúnda'í.

Ta nì tánda'á ná yu'u veii nduva'i ñayuu kóó kǎ tándee iní noo,

ta veii kastó'ín xí'ín na ñó'o tǐxi ndá'a tǎ kini ña ni'í ná kǎki na.

Ta veii kǐ'oi ña natuu noqí na kǎ túu noo. Ta veii dí'tá ñayuu tǐxi ndá'a ña dándó'ó nio ná.

¹⁹ Ta veii ta'ani kastó'ín xí'ín ñayuu ña sa nì xǐnko kua'á nì chíkaa iní sato'o yo Ndios chindee ña ná.

²⁰ Dá nì ñakadi Jesús noo tuti ñoo. Dá nì ñakǐ'o naan noqí tǎa dándáki ve'e ñoo. Dá nì sa kǎo na ió na. Ta kúú ndidaá va ñayuu ñoo ndé'e kǎxi ña ndéi na. ²¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Kana'a ndó ña kuɔ viti nɔ xɔŋko noo ká'an tuti ij Ndios yó'o noo ndidaá ní ndó.

²² Ta kúú ndidaá ñayuu ñoo ká'an va'a sa'a Jesús. Ta nɔ naá va' ini nɔ xini nɔ sa'a to'on ndato nɔ ka'an na. Dá nɔ kaa na:

—¿Á o duú de'e José va kúú ta káa?

²³ Dá nɔ kaa Jesús:

—Sa ná'a véi ña di'a kónɔ ndo ka'an ndo xi'ín: “Tá mián ndaa kúúon taa kétátá, dá kían ketátá kí miíon, ná kande'á. Chɔ nɔ seídó'o ndu'u ña nɔ keeón kua'á nda'o ña ndato ñoo Capernaum, sa'a ñoo kee ta'anón ña noo ndu'u, nɔ kúú nɔ ñoo miíon, ná kande'á” —kaá nɔ.

²⁴ Dá nɔ kaa ta'ani Jesús:

—Ta mián ndaa ná ka'ín xi'ín ndó ña ni iin tó'on ta'on profeta ko nátiin va'a ñaa nɔ kúú nɔ ñoo mií ná. ²⁵ Mián ndaa ná ka'ín xi'ín ndó ña nɔ sa' ndei nda'o nɔ kuán Israel tá tiempo profeta Elías. Ta tiempo daá ko ní kóon daɔ onɔ kuia' dao, ta deén nda'o nɔ sa' io tama iin ní kúú noñó'o. ²⁶ Tído ko ní tánda'á ta'on Ndios Elías ña ko'on nɔ chindee ná ni iin tó'on nɔ kuán ndei Israel. Di'a nɔ chɔnda'á ñaa ná nɔ sa'an nɔ nɔ chindee ná iin ña kuán ió ñoo naní Sarepta, ña nákaa yati noo nákaa ñoo ká'ano naní Sidón. ²⁷ Ta dión ta'ani kua'á nda'o ñayuu ndó'o kue'e tɔ'í ñi nɔ sa' ndei Israel tiempo nɔ sa' kuu Eliseo profeta. Tído ni iin tó'on ná ko ní sa'an nɔ nduva'a na. Sava'a iin tó'on taa naní Naamán va', tá'an rɔ kúú kuendá Siria, nɔ nduva'a na —kaá Jesús.

²⁸ Tá nɔ seídó'o ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo ña nɔ ka'an Jesús dión, kúú ndidaá va' ná nɔ xido nda'o ini. ²⁹ Dá nɔ ndakuei na nɔ tiin na Jesús. Dá nɔ taó ñaa ná sata ve'e. Dá nɔ kee na ndáka ñaa ná kua'an nɔ nda' dɔni yuku' iin noo nákaa ñoo ñoo. Ta nda' ñoo dákuio tuú nɔ Jesús, dá naxino nɔ nda' sa'a yuku, ká'an ná. ³⁰ Tído nɔ chɔka'anda Jesús tein ñayuu kuá'a ndíta ñoo, ta kúú kua'an va na.

Di'a nɔ kuu tá nɔ nduva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

³¹ Dá nɔ naxino nɔ ñoo Capernaum, ña nákaa chí kuendá Galilea. Ta nɔ daná'a nɔ noo ñayuu tein kuu nani'í ndée ná. ³² Kúú nɔ naá va' ini ñayuu ñoo sa'a ña' dána'a Jesús, chɔ dána'a nɔ táto'on kí'o kée iin nɔ né'e choon. ³³ Ta ini ve'e noo náta nɔ Israel ñoo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú nɔ'í nda'o nɔ kayu'ú espíritu kini ñoo, ³⁴ ta kaáan xi'ín Jesús:

—jDánkoo ní ndu'u, kua'an ní! ¿Ndi kían ndó'o ní xi'ín ndu'u, Jesús, nɔ ñoo Nazaret? ¿Á ve'i ní dánaá ní ndu'u? Sa' ná'a va' yu'u nda' yoo kúú mií ní, chɔ mií ní kúú nɔ ij nɔ kii noo Ndios.

³⁵ Dá nɔ danáni ñaa Jesús, ta kaá nɔ xi'án:

—jKadi yú'on! jKua'án keta kí' ini taa xa'an!

Dá nɔ dankaoo espíritu kini taa ñoo nda' noñó'o noo ñayuu ndei ñoo. Dá nɔ ketaan kua'an, ta ni iin ka' ña'a kini ko ní kéean xi'ín rá. ³⁶ Ta kúú nɔ naá va' ini ndidaá ñayuu ñoo, dá nɔ kasá'a ná ndátó'on tá'an na:

—¿Nda' to'on kúú vián ka'an taa káa, chɔ xi'ín choon né'e ra, ta xi'ín ndée kómí rá sa'ándá rɔ choon noo espíritu kini, ta kúú seídó'o ñaaán? —kaá nɔ.

³⁷ Ta nɔ naka'ani ña' ndato nɔ kee Jesús noo ndidaá ñayuu ndei yati ñoo.

Di'a nɔ kuu tá nɔ nduva'a Jesús ná kúú xido Simón Pedro

³⁸ Dá nɔ keta Jesús ve'e ñoo kua'an nɔ. Dá nɔ sa' nɔ nɔ ku'u na ve'e Simón. Ta ka'í nda'o ndó'o xido rɔ kée kue'e dáa. Dá nɔ sei nda'í nɔ noo Jesús ña' ná nduva'a ñaa ná. ³⁹ Dá nɔ nakuijn ndei Jesús noo káandu'u ñá'a ñoo. Dá nɔ sa'anda nɔ choon noo kue'e dáa ñoo, ta kúú nɔ ya'a na. Ta kúú viti'ón va' nɔ ndakoo ñá'a ñoo, dá nɔ kasá'a kénduuan ña' kasá'an na.

Ta kua'á ndava'o ñayuu nɔ nduva'a Jesús

⁴⁰ Dá tá nɔ sa' noo ndindii kuɔ dáá ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaá na ndó'o noo ní kue'e nɔ kasá'a na noo Jesús. Dá nɔ chɔnóo na ndá'a ná sata iin rá iin ñayuu kú'u ñoo, kúú nɔ nduva'a va' ñaa ná. ⁴¹ Ta nɔ kan kuei ta'ani espíritu kini ini kua'á nda'o ñayuu ñoo, ta nɔ kayu'án:

—jMií ní kúú de'e Ndios!

Tído nɔ danáni ñaa Jesús, ta ko ní sóno ná ña' ka'an sa'a ná. Chɔ ná'a váan ña' mií ná kúú Cristo, nɔ dáka'ki ñaa.

Di'a nɔ kuu tá nɔ sa'an Jesús iin xián noo ko'ín ndei

⁴² Dá tá nɔ tɔu noo iin ka' kuɔ, dá nɔ keta Jesús ñoo ñoo kua'an nɔ iin ka' xián noo ko'ín ndei. Tído nɔ kee ñayuu ndei ñoo ñoo kua'an nɔ nandukú ñaa ná. Dá tá nɔ nan'í'í ñaa ná, nɔ ka'án ná chituu ñaa ná, dá ná dá'a ni kana xoo na noo ná. ⁴³ Tído nɔ kaa Jesús xi'ín ná:

—Mián kánian ko'on ta'ani yu'u dána'í noo dao ka' ñayuu ndei dao ka' ñoo sa'a tɔ'on va'a ña' ká'an sa'a ndi koo ndu'u na tɔ'ixi ndá'a Ndios, dá chɔ sa'a choon yó'o ve'i yu'u —kaá nɔ.

⁴⁴ Ta nɔ daná'a nɔ tɔ'on va'a yó'o ini ve'e noo náta nɔ Israel chí kuendá Galilea di'a.

5

Di'a nɔ kuu tá nɔ tiin Simón Pedro kua'á tɔyaka' nɔ kee Jesús

¹ Iin kuɔ nákaa Jesús yu'ú taño'o naní Genesaret. Ta ndei kua'á nda'o ñayuu seídó'o ñaa ná. Ta nɔ kasá'a dánduti ná Jesús, dá chɔ kátoó nɔ kueidó'o na tɔ'on Ndios. ² Dá nɔ xini Jesús ña' ndíta oon uɔ barco yu'ú taño'o ñoo, dá chɔ sa' nɔ noo va' taa tɔin tɔyaka' ini rɔ nakata ra ñoño rɔ. ³ Dá nɔ kaa na ini

iin barco ñoo, ta yiróon kúu ña'a Simón, dá ñi xiká na ña maní noo rá ña ná tanda'á rá barco ñoo ko'on ra lú'u ka ini takuií. Dá ñi sa koo na ío na ini ra, dá ñi kasá'á ná dána'a na noo ñayuu kuá'a ñoo.

4 Tá ñi ndi'i ñi ñaná'a na, dá ñi kaa na xí'in Simón:

—Dákaka barco yó'o ná ko'o cháa ka nda noo konó ini takuií yó'o, ta dákana ndó ñóno ndo ini takuií, dá tiin ndó t'yaká.

5 Dá ñi kaa Simón xí'in ná:

—Maestro, sa iin níi vá ñoo yaka ñi sa ño'o ndu ñi kechóon ndu, ta ni iin tó'on t'yaká ko ní tiin ndu. Tído tá dión kaá míi ní, dá ná dákanaí ñónoí ini takuií.

6 Ta dión ñi kee ra. Kúu kuá'a nda'o t'yaká ñi tiin ra, sa'á ñoo ñi kasá'á ndata ñóno rá.

7 Dá ñi kasá'á kúu ndá'a rá kána ra dao ka ña né'e tá'an xí'in rá, tá'an ra ñó'o ini iin ka barco ñoo, ña ná sa'a ra chindee ñaa rá. Ta kúu ndin nduu barco ñi ñakúti rá xí'in t'yaká. Sa'á ñoo joan keta ka'ani barco ini takuií sa'á ña ñi chiti rá xí'in t'yaká. 8 Tá ñi xini Simón Pedro ña k'i'o dión ñi kee Jesús, dá ñi sa kuin xiti rá noo ná, dá ñi kaa ra:

—Kuxoo ní noo yu'u, tata, dá chi iin taa kómi kuachi va kúu yu'u.

9 Dión ñi kaa ra, dá chi sa'á ña kuá'a t'yaká ñi taó rá, sa'á ñoo ñi yu'u nda'o ra xí'in ndidaa ka taa né'e tá'an xí'in rá ñoo. 10 Ta dión ta'ani ní yu'u nda'o Jacobo xí'in Juan, tá'an ra kúu ñe'e Zebedeo, ta kéchóon dáó xí'in Simón. Dá ñi kaa Jesús xí'in Simón:

—Ná dá'a ní yu'óon, dá chi ko'on yo'ó tavon ñayuu tein kuachi na táto'on k'i'o kééon tavon t'yaká ini takuií.

11 Dá ñi taó rá barco ra ñi kandoo rá ndita rá yu'u taño'o. Ta ñi ñankoo ra ndidaa kúu ña'a ra, dá ñi kee ra kua'an ra xí'in Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi nduv'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñi

12 Iin kuu náka Jesús iin ñoo ka'ano. Ta ñoo ñi kasá'a iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñi. Tá ñi xini ra Jesús, kúu ñi sa kuin xiti rá noo ná. Ta ñi xino ví taan ra nda xiño'o. Dá ñi seí nda'í ra noo ná, ta kaá rá xí'in ná:

—Tata, tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñi'í.

13 Dá ñi chinóo na ndá'a ná sata rá, dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ja'an, kóni. Ná nduvii ñi'ion.

Ta kúu viti'ón di'a ñi ndaño'ó ní'ini kue'e ndó'o ra.

14 Dá ñi sa'anda Jesús choon noo rá ña ná dá'a ní nakani ra xí'in ní iin tó'on ñayuu ña ñi kee na xí'in rá, chi di'a ñi kaa na xí'in rá:

—Kua'an na'on mióon noo tá duti, ta kua'an dokon ña'a noo Ndios sa'á ña ñi kandoo viion noo ná, táto'on k'i'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kanda'a ini ra ña sa ñi nduviion —kaá na.

15 Tído ñi ñaka'ani cháa ka to'on ká'an sa'á ña kee Jesús. Sa'á ñoo kuá'a nda'o ñayuu ñi ñataka kueí'ó'o ñaa, ta nduv'a ta'ani na kee Jesús.

16 Tído sa'á keta xoo va Jesús sa sa'an na dao ka xián noo ko iin ndéi. Ta ñoo sa ká'an na xí'in Ndios.

Di'a ñi kuu tá ñi nduv'a Jesús iin taa ñi natii sa'a

17 Iin kuu náka Jesús dána'a na noo ñayuu ini iin ve'e. Ta ñoo ndéi tá fariseo xí'in tá dána'a ley, tá'an ra ñi kii ñoo ñó'o chíkuendá Galilea xí'in kuendá Judea, xí'in ra ñi kii ñoo Jerusalén. Ta ío choon sato'o yo Ndios noo ndá'a Jesús, sa'á ñoo kándée ná nduv'a na na kú'u. 18 Dá ñi kasá'a dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin taa ñi natii sa'a, ta kóni ra chí'i ñaa rá ini ve'e, dá chindu'u ñaa rá noo Jesús, ká'an rá. 19 Tído ko ní'í rá ndi kee ra ku'u ra ini ve'e ñoo, chí kua'á nda'o ñayuu ñó'o ñoo. Sa'á ñoo ñi dakáa ñaa rá ñi ñi ve'e. Dá ñi sonó rá iin yá. Dá ñi ñanóo ra xito noo kánóo tá kú'u ñoo me'i noo ío Jesús. 20 Tá ñi xini Jesús ña kándée nda'o ini ñaa taa ñoo, dá ñi kaa na:

—Yo'ó, tá kú'u xa'an, sa ñi ndoo va kuachón.

21 Dá ñi kasá'a nákani ini taa dána'a ley Moisés xí'in tá fariseo ndita ñoo. “¿Ndá yoo kúu taa kaa, xini ra, chí ká'an ndava'a ra xí'in Ndios xí'in to'on ká'an ra? Chí iin tó'on ñi ñi va Ndios kúu na kuu dándóo kuachi ñayuu.” 22 Kúu ñi kanda'a ini Jesús ña k'i'o dión nákani ini ra. Dá ñi ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndíva'a nákani ini ndo dión? 23 ¿Ndí ká'an ko ú'u cháa ka ka'in xí'in taa yo'ó, ká'an ndó'o: “Sa ñi ndoo va kuachón”, o ka'in xí'in rá: “Ndakuiin ndichi, ta kua'an nó'ón”? 24 Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómi ndisa na ñi nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kómi ñayuu.

Dá ñi kaa na xí'in tá ñi natii sa'a ñoo:

—Ta ká'in xí'in yo'ó viti. Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'an nó'ó ve'ón.

25 Ta kúu viti'ón vá ñi ñakuin ndichi ra noo ndidaa kúu ñayuu ñoo. Ta kúu ñi ñaki'in ra xito noo ní sa nóo ra. Dá ñi kee ra kua'an nó'ó rá ve'e ra, ta sa kéká'ano ra Ndios kua'an ra. 26 Ta ndidaa kúu ñayuu ñoo ñi naa nda'í ini, ta ñi kasá'á ná kéká'ano na Ndios. Ta yu'u nda'o na, ta kaá na di'a:

—Kuu viti ñi xini'io ña'a ndato.

Di'a ñi kuu tá ñi kana Jesús iin taa nani Leví Mateo ña kanoo ra xí'in ná

27 Tá ñi ndi'i ñi kuu dión, dá ñi keta Jesús ve'e ñoo kua'an na. Ta kúu ñi xini na ío iin taa ká'in ya'i sa'a ñó'o, ta nani rá Leví. Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Nakí, ná ko'o kanoo'ón xí'in yu'u.

28 Dá ñi ndakuin ra. Ta kúu ñi ñankoo ra ndidaa kúu ña'a ra, dá ñi kee ra kua'an

ra kanoo ra xí'ín ná. ²⁹ Dá nì kee ra iin víko ve'e ra keká'ano ra Jesús. Ta kuá'a nda'ó taa kí'in ya'i sa'a ñó'ó, xí'ín dao ka ñayuu ndéi mesa sásá'an dáó xí'ín Jesús. ³⁰ Kúú nì kasá'a tá dána'a ley xí'ín tá fariseo ká'an kuáchi ra xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús, ta kaa ra:

—¿Ndiva'a sásá'an ndó, ta xí'í ndó xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ñó'ó, xí'ín dao ka na kómí kuáchi yó'o?

³¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Na ío va'a ko xínñó'ó ta'on na taa ketátá ñaa. Sava'a na kú'u va kúú na xínñó'ó ñaa. ³² Ta dión ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u nakani na ká'an ña kúú ná ñayuu ndaa. Di'a ve'i yu'u nakani na nákoní ña kómí ná kuáchi, dá ná nandikó iní na sa'an.

Dána'a Jesús ña kúú ná táto'on iin tonog

³³ Dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Taa xionoo xí'ín Juan, na dákodog ndúta, né'e ij nda'o ra, ta ká'an nda'o ra xí'ín Ndios, ta dión ta'ani kée taa xionoo xí'ín tá fariseo, tído tá xionoo xí'ín ní sásá'an va ra, ta xí'í va ra.

³⁴ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Á ká'an ndó ña kuu kendúsa ndog xí'ín ñayuu nì nataka noog ío víko tánda'a ña kane'e ij ná nani ío jí va tonog xí'ín ná? ³⁵ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tonog kane'e ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kí'an kánian kane'e ij ñayuu ñoo.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an ta'on ña dánda'a na xí'ín ña dánda'a tá fariseo

³⁶ Dá nì daki'in tá'an tuku Jesús dao ña'a xí'ín to'on dánda'a na noog rá, ta kaa ná:

—Ta ko iin ta'on sa'ándá iin tá'í iin dá'on saá, ta nákoto tá'an naan noog nì ndata iin da'ón yátá, chí tá ná kee na dión, dá kí'an dátúú vá ná dá'on saá, ta o náki'in tá'an nóo ta'an vaan xí'ín da'ón yátá ñoo. ³⁷ Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñij yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá dáka'ándi va vino saá ñij yátá ñoo, ta kúú ndi'i vino ñoo kúúta, ta kúú tuú vá ñij ñoo. ³⁸ Sa'a ñog va'a cháá ka ná taán yó vino saá ini ñij saá, dá kí'an ni iian ná o tuú. ³⁹ Ta ñayuu xí'í vino yátá, ko kóni ka na ko'o na vino saá, dá chí kaa na ña va'a cháá ka sa'an vino yátá —kaá Jesús.

6

Di'a kua'an ña nì danda'a Jesús sa'a kuu nani'ij ndée na Israel

¹ Ta tein iin kuu nani'ij ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noog kaa tirió. Kúú nì kasá'a tá xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió. Ta nì chini'ini ndá'a ráan, dá nì kana nonján, ta nì kasá'a rá sei raan kua'an ra. ² Dá nì kaa dao tá fariseo:

—¿Ndiva'a kée ndó ña ko kánian keea tein kuu nani'ij ndéea?

³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndo'ó ña nì kee David sa na'a tá nda'í nì kuiko na xí'ín taa xionoo xí'ín ná? ⁴ Chí kaáan ña nì ku'u na ve'e Ndios, ta nì kí'in na pan, ña dóko tá duti noog Ndios, ña ko kánian kei ñayuu oon, chí sava'a tá duti vá kuu kei ña. Tído nì sei va David ña, ta nì xi'o ta'ani naan nì sei taa xionoo xí'ín ná.

⁵ Dá nì kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Kana'a ndó ña ío ta'ani choon noog ndá'a na nì nduu taa ñayuu yó'o ña dándaki na tein kuu nani'ij ndée yog —kaá na ká'an na sa'a mií ná.

Di'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin taa nì natii ndá'a

⁶ Tein iin ka kuu nani'ij ndée na Israel nì ku'u Jesús ini ve'e noog náta ka na ñoo ñoo. Dá nì kasá'a ná dánda'a na. Ta ñoo nákaa iin taa nì natii ndá'a xoo kuá'a. ⁷ Ta ndita tá dánda'a ley xí'ín tá fariseo nani rá Jesús, dá ná kande'a á nduva'a na tá kú'u ñoo tein kuu nani'ij ndée ná, dá ni'ij rá ndi koo dáta kuáchi ñaa rá noog tá né'e choon. ⁸ Tído sa ná'a vá Jesús ndi kí'an nákani ini tá ñoo. Dá nì kaa na xí'ín tá nì natii ndá'a ñoo:

—Ndakuin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

Ta kúú nì nakuijn ndichi ra, dá nì sa kuijn ra iin ra. ⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín dao ka taa ñoo:

—Ná ko'jin ndato'in ndog'ó iin ña'a viti. ¿Ndá kí'an kuu kee yó tein kuu nani'ij ndée yog? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dáka'io iin ñayuu o ka'ani yó ná? Ka'an ndog ná kande'a —kaá na.

¹⁰ Dá nì kaog noo na nì sa nde'é ná noog ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo. Dá nì kaa na xí'ín taa kú'u ñoo:

—Ná dákaa nda'on xaan.

Tá nì ndakaa ra ndá'a rá, ta kúú nì nduva'a vaan. ¹¹ Tído nì xidog nda'o ini taa ndita nani ñaa ñoo. Ta kúú nì kasá'a rá ndátó'on rá ndi kee ra, dá kendava'a ra xí'ín Jesús.

Di'a nì kee Jesús tá nì kaxi na uxí uu taa kanoo xí'ín ná

¹² Ta tein kuu daá ñoo, dá nì sa'an Jesús dini iin yúku nì ka'an na xí'ín Ndios. Ta ní ñoo yaka nì sa kaa na nì ka'an na xí'ín ná. ¹³ Tá nì tuu noog, dá nì kana na ndidaá kúú taa xionoo xí'ín ná. Ta tein roon nì kaxi na uxí uu taa, dá nì chinaní ñaa ná apóstol, dá kane'e ra to'on na kanoo ra. ¹⁴ Iin taa yó'o nani Simón. Ta nì chinaní ñaa ná Pedro, ta iin ka ra nani Andrés, tá kúú ñani Pedro. Ta iin ka ra nani Jacobo, xí'ín ra nani Juan, xí'ín ra nani Felipe, xí'ín ra nani Bartolomé, ¹⁵ xí'ín ra nani Mateo, xí'ín ra nani Tomás, xí'ín ra nani Jacobo, ra kúú de'e Alfeo, xí'ín ra nani Simón, ra kuendá Zelote, ¹⁶ xí'ín ra nani Judas, ra kúú de'e Jacobo, xí'ín ra

naní Judas Iscariote, tá'an rā nī kasandaá nī nakí'o Jesús noó tá xini' u'y űāá.

¹⁷ Dá nī kee Jesús ko'noo na kua'an nā xí'in taa yó'o. Dá nī xino' nā nī sá tuu na iin yódo. Ta űoó ndéi' dao ká tá xí'noo xí'in ná, xí'in kua'á nda'o űayuu nī kii űoo kuáli' űo'o chí kuendá Judea, xí'in nā nī kii űoo Jerusalén, xí'in nā nī kii yu'u' tá'ño'o noo kúú űoo Tiro xí'in Sidón, chí nī kasáá nā kueidó'o na űā dána'a Jesús, dá ná nduva'a na noó kue'e ndó'o na. ¹⁸ Ta nī nduva'a ta'ani na ndidaá űayuu űo'o espíritu kini. ¹⁹ Ta ndidaá kúú űayuu űoó nī ndi'i' ini dáko'ón ndá'a ná Jesús, chí xí'in ndéé kómi ná, kándéé ná nduva'a na nā kú'u. Ta kúú ndidaá vá nā kú'u nī nduva'a na.

Dána'a Jesús űā ndiká'an ndi kúu ví dao űayuu, ta nda'i kúu ví dao ká nā

²⁰ Dá nī sá nde'é Jesús noo ndidaá taa xí'noo xí'in ná, dá nī kaa nā xí'in rá:

—Ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, nā kúnda'í xa'an, dá chí sá űo'o' ndó tixi ndá'a Ndios.

²¹ Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, nā nda'í kuiko viti, dá chí ndato koni ndo ndinoo ini ndo.

Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, nā ndé'i'í viti, dá chí ndato ná kuakj ndo.

²² Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó tá xini' u'y űāá űayuu, o tá taó xóo na ndo'ó tein na, o tá kána'a nā xí'in ndó, o tá chínaní kini na ndo sa'á űā kúú ndó kuendá yu'u, nā nī nduu taa űayuu yó'o. ²³ Kadij' ini ndo tá ndó'o ndó dión, ta nakutí ndó xí'in űā kádij' ini ndo, dá chí ká'ano nda'o űā'a ni'í ndo noo Ndios chí induú, chí k'i'o dión ta'ani sá kendava'a nā sá'ano ve'e űayuu űoó xí'in profeta tá sá na'á.

²⁴ Tído nda'í kúu ví ndo'ó, nā kúú nā kuiká, chí tándeé ini kómi ndó kúú űā ió űayuu yó'o va.

²⁵ Ta nda'í kúu ví ndo'ó, nā sá ndinoo ini viti, dá chí kasandaá iin kuuy nda'í kuiko ndó.

Ta nda'í kúu ví ndo'ó, nā sákj viti, dá chí kasandaá iin kuuy, dá nda'í kuu ini ndo, ta nda'í kuaki ndó.

²⁶ Ta nda'í kúu ví ndo'ó tá chínaní va'a űāá ndidaá űayuu, dá chí k'i'o dión nī sá kee nā ve'e űayuu űoó xí'in profeta to'ón tá sá na'á.

Dána'a Jesús űā kánian ku'u ini yo sa'á űayuu xini' u'y űāá

²⁷ Tído ndo'ó, nā seidó'o űāá, ká'ín xí'in ndó űā ku'u ini ndo sa'á nā naá xí'in ndó, ta va'a kee ndó xí'in nā xini' u'y űāá. ²⁸ Ta va'a ka'an ndo xí'in nā ká'an ndava'a sa'a ndo. Ta kaka' ndo űā maní noo Ndios sa'á nā kéndava'a xí'in ndó. ²⁹ Ta ndáa nā nī kani iin xoo noo ndo, dá kían k'i'o ndó iin ká xoo ná kani na. Ta ndáa nā nī xio ndaa kotó ndixi ndó, konó ndó ná kuio ndaa ta'ani na do'ono ndo. ³⁰ Tá ndáa nā xíká iin űā'a noo ndo, k'i'o

ndóan noo ná. Ta ndáa nā nī xio ndaa űā'a kómi ndó, ná dá'a ni ndaká ndóan noo ná.

³¹ Tátoto'ón k'i'o kónj ndo kee dao ká űayuu xí'in ndó, k'i'o dión ta'ani kee ndó xí'in ná.

³² Chí tá kú'u ini ndo sava'a sa'á nā kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo sa'á űā kée ndó dión? Chí nda' nā kómi kuachi kú'u ini nā sa'á nā kú'u ini sa'a mií ná. ³³ Tá kée ndó űā va'a xí'in sava'a nā kée űā va'a xí'in mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Chí nda' nā kómi kuachi kée űā va'a xí'in nā kée űā va'a xí'in mií ná. ³⁴ Ta tá xí'o tóo ndó űā ió noo ndo sava'a noó nā ná'a ndó nandio né'an noo ndo, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Chí nda' nā kómi kuachi xí'o tóo na űā ió noo ná noo dao ká nā kómi kuachi, chí ná'a ná űā nandio né'e ndi'i' naan noo ná. ³⁵ Tído koo ini ndo kú'u ini ndo sa'á nā xini' u'y űāá, ta va'a kee ndó xí'in ná, ta k'i'o tóo ndó űā ió noo ndo noo ná, ta ná dá'a ni kandati ndó nani'í ndóan, dá kían ká'ano nda'o űā va'a natiin ndó noo Ndios, ta kasandaá ta'ani ndó kakuu ndó de'e Ndios, nā ió noo dikó. Dá chí Ndios va'a ini kúú ná xí'in űayuu koó ndive'e noo, xí'in űayuu kini. ³⁶ Sa'á űoó koo ini ndo kú'u ini ndo sa'á űayuu tátoto'ón k'i'o kú'u ini Ndios sa'a ná.

Dána'a Jesús űā ná dá'a ni dátaí kuachi yó űayuu

³⁷ Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'á űayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a ndo. Ná dá'a ni dátaí kuachi ndó űayuu, dá kían ná dá'a ni táj kuachi ndó noo Ndios. K'i'o ká'ano ini ndo sa'á űayuu, dá kían ná k'i'o ká'ano ini Ndios sa'a ndo. ³⁸ K'i'o ndó űā ió noo ndo noo dao ká űayuu, dá nakí'o Ndios űā'a noo ndo, chí k'i'o na kua'á űā va'a noo ndo, dá chí noón kúú nā kidi ni'inian, dá ketoon va'an, ta dákutí díní ná kostá ndo nandio né'e naan noo ndo, dá chí tátoto'ón k'i'o kée ndó chindeé ndó űayuu, k'i'o dión kee Ndios xí'in ndó.

³⁹ Dá nī dákj'in tá'an ta'ani Jesús űā yó'o xí'in to'ón nī daná'a nā:

—¿Á kuu katiin ndaa tá'an uy taa ko túu noó ko'ón rā iin xián, ká'an ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó űā ndin nduu va ra kuei ini yái?

⁴⁰ Ta ni iin taa dákuá'a ko ndáya'í cháá ká noó taa dána'a noo rá. Tído ndi ndáa mií vá rā nī dákuá'a va'a, kasandaá rā kana'á rá tátoto'ón k'i'o ná'a taa dána'a noo rá. ⁴¹ ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo űani ndo, ta ko xí'o ndó kuendá ká'ano ká tündú'u nákaa noo mií ndó? ⁴² Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'in űani ndo: "Nani, konón ná taóí xe'e nákaa noo'ón xa'an", kaá ndo, ta ko ndé'é ta'on ndó ndi k'i'o ví káa tündú'u nákaa noo mií ndó? ¿Kúú ndó űayuu uy noo! Taó ndó dín'í'ó tündú'u nákaa noo mií ndó xa'an, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo űani ndo.

Dána'a Jesús ña tá kómi yó iin níó va'a, dá kían kankuei to'on va'a yú'u yo

⁴³ Ta ni iin tó'on yító va'a kó xí'o kuj'i kó va'a, ta ni iin tó'on yító kó va'a kó xí'o kuj'i va'a. ⁴⁴ Dá chí kuj'i xí'o iin iin yító ná'a ndá yító kúu rá, chí kó dákuéi ta'on yó tñó'ó noó tá'íón, ta kó náki'in ta'on yó uva noo yító íón. ⁴⁵ Ta díón ta'ani iin taa va'a, to'on va'a ñó'o ini níó rá taó rá ká'an ra. Tído iin taa kini, to'on kini ñó'o ini níó rá taó rá ká'an ra. Chí ndi ndáa miíó ña'a ñó'o ini níó rá kánkuei yú'u rá ká'an ra.

Dána'a Jesús sa'a ña ni ndo'o uu ve'e

⁴⁶ Ndiva'a ká'an ndó xí'in yu'u, mií ní kúú sato'o ndu'u, mií ní kúú sato'o ndu'u, tído kó kée ndó choon sa'ándái? ⁴⁷ Dá chí ndidaá na veí noó yu'u, ta seídó'o na ña ka'in xí'in ná, ta kée na ña, kó'in dáki'in tá'in iin ña'a xí'in táto'on kée na. ⁴⁸ Chí noón kúú táto'on iin taa ní kava'a iin ve'e. Ní sata konó ra, ta ní chíkáa ra sa'án noó tóto. Ta ní xinkuei takují kua'a yuta ñoo, ta kúú ní ñani rá sa'án, tído kó tá'ón ña'a ní ndó'an, dá chí noó tóto nákaa sa'án. ⁴⁹ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'j, ta kó kée na ña, noón kúú táto'on iin taa ní kava'a iin ve'e noó ñó'ó oon, chí kó ní chíkaa ta'on ra sa'án. Sa'a ñoo tá ní ñani takují yuta ñoo sa'án, kúú ní koon vaan, ta kúú ní naá ndí'i vaan.

7

Di'a ni kuu tá ni nduvva'a Jesús iin tá kéchóon noo iin taa dándáki iin ciento soldado

¹ Tá ní ndí'i ní ka'an Jesús to'on yó'o xí'in ñayuu ndéi seídó'o ñoo, dá ní ndu'u na ñoo Capernaum. ² Ta ñoo ío iin taa dándáki iin ciento soldado, ta kú'u iin tá kéchóon noo rá, ta kú'u nda'o ini ra sa'a rá, tído sa xí'j va ra. ³ Tá ní seídó'o tá dándáki soldado ñoo ña ká'an ñayuu sa'a Jesús, dá ní tanda'a rá dao tá sa'ano ndíta noó na Israel kua'an ra kueí nda'i ra noo Jesús ña ná kii na ve'e ra nduvva'a na tá kéchóon noo rá. ⁴ Dá tá ní saa taa ñoo noo ío Jesús, dá ní seí nda'i ra noo ná ña ná ko'on na nduvva'a na tá kéchóon noó tá dándáki soldado ñoo, ta kaá ra xí'in ná:

—Miían kánian kee ní ña manj yó'o xí'in taa yó'o, ⁵ chí kú'u ndava'o ini ra sa'a ná ñoo yo, ta ní kava'a ra ve'e noo náta ka yo —kaá ra.

⁶ Dá ní kee Jesús kua'an na xí'in rá. Tído tá ní kasandaá yati na noo iin ve'e tá dándáki soldado ñoo, dá ní tanda'a rá dao taa né'e tá'an va'a xí'in rá kua'an ra noó veí Jesús. Dá ní kaa taa ñoo xí'in Jesús ña ní ka'an tá dándáki soldado ñoo:

—O sa dándi'i ká ini ní mií ní sa'a yú'u, tatá, chí kó ñá'a ta'on kúu yu'u ña ku'u ní ve'i. ⁷ Ta sa'a ña kó tá'ón ña'a kúú, sa'a ñoo kó ní saa mií noo ní. Tído xí'in to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduvva'a va tá kéchóon noó.

⁸ Chí kúú ta'ani iin taa nákaa tixi ndá'a iin taa né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'a ñoo tá ká'in xí'in iin ra: “Kua'an”, ta kúu kua'an va ra. Tá ká'in xí'in iin ka ra: “Nakí”, ta kúu veí va ra. Ta tá ká'in xí'in tá kéchóon noó: “Kee ña yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra.

⁹ Tá ní seídó'o Jesús to'on yó'o, kúu ní naá ini na sa'a ña ní ka'an ra díón. Dá ní nandíó koo na ní sa nde'é ná noó ñayuu tákuei ñaa veí ñoo, dá ní kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ní iin na Israel kó kándéé ini na yu'u táto'on kí'o kándéé ini ñaa tá yó'o —kaá na.

¹⁰ Tá ní nandíó kuéi taa ní sa'an choon yó'o ní ndusaá ra ve'e, kúu ní xini ra ña sa ní nduvva'a tá kéchóon ní sa kú'u ñoo.

Di'a ni kuu tá ni danátaki Jesús de'e iin ña'a kuáan ío ñoo nani Naín

¹¹ Tá ní ndí'i ñoo, dá ní kee Jesús kua'an na iin ñoo ká'ano nani Naín xí'in taa xionoo xí'in ná, ta kúu kua'a ndava'o ñayuu kua'an ta'ani xí'in ná. ¹² Tá ní kasandaá yati na noo kúu ye'é ñoo ñoo, kúu ñoo kánkuei ñayuu kua'an na dánduxi na iin ndíi. Ta iin tó'ón dáá vá kúú xí noo naná xí. Ta ña'a kuáan va kíán. Ta kua'a ndava'o na ñoo ñoo kua'an xí'an. ¹³ Tá ní xini ñaa sato'o yo Jesús, kúu ní ku'u nda'o ini na sa'a ña'a ñoo. Dá ní kaa na xí'an:

—O sa kuákón.

¹⁴ Dá ní natuu yati na. Dá ní tiin na sato noo nákaa ndíi ñoo. Kúu ní sa tuu taa yí'i ña kua'an ñoo. Dá ní kaa na xí'in ta ní xí'j ñoo: —Yíi ló'o, ká'an yu'u xí'ón, ndakoo.

¹⁵ Ta kúu ní ndakoo tayíi ní xí'j ñoo. Kúu ní kasá'a vá xí ká'an xí. Dá ní nakí'o ñaa ná noo naná xí. ¹⁶ Ta ndidaá kúu vá ñayuu ñoo ní yu'ú. Ta kúu ní kasá'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na:

—Iin profeta ká'ano nda'o ní kasáa noo ndéi yó vití.

Ta dao ka na kaá ña ní kasáa Ndios chin-dee ná na ñoo na.

¹⁷ Ta kúu ní naka'ani to'on sa'a Jesús iin ní kúu kuendá Judea, xí'in ndidaá ñoo ñó'o yati ñoo.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodó ndúta ñayuu

¹⁸ Dá ní kastó'on tá kúu kuendá Juan xí'in ná sa'a ndidaá ña kée Jesús. Dá ní kana Juan uu taa xionoo xí'in ná, ¹⁹ dá ní tanda'a ñaa ná kua'an ra noo nákaa Jesús, dá ndato'ón ñaa rá, á mií ná kúu na ní kaa Ndios tanda'a ná kasaa dáka'ki ñaa, ó á kandati yó kasaa iin ka na.

²⁰ Dá tá ní saa taa ñoo noo nákaa Jesús, dá ní kaa ra xí'in ná:

—Juan, na dákodó ndúta ñayuu, noón kúu na ní tanda'a ndu'u veí ndu ndato'ón ndú mií ní. ¿Á mií ní kúu na ní kaa Ndios tanda'a

ná kasaá dákaki ñaa, o á kandati ndu kasaá iin ka na? —kaá ra.

²¹ Ta mií hora daá ñoo ñi ndu'va'a Jesús kua'á nda'o na kú'u, xí'ín na ndó'o kua'á noo kue'e, xí'ín na ñó'o espíritu kini. Ta kua'á nda'o na kó túu noo ñi natyu noo. ²² Dá ñi kaa na xí'ín taa ñoo:

—Kua'án nó'o ndo kast'o'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña ñi xini ndo, xí'ín sa'a ndidaá ña ñi seído'o ndó kuu víti, ta ka'on xí'ín ná ña ñi natyu noo na kó túu noo, ta sa xika va na ñi natíi sa'a, ta sa ñi nduvíi vá na ndó'o kue'e téi'i, ta sa ñi natai va do'o na kó táj do'o, ta ñi nataki na ñi xí'i, ta noo ñayuu kúnda'i ñi kast'o'in to'on va'a Ndios. ²³ Ndi'ka'an ndi kúu ví ñayuu kó ná'kani kuách'i ini xini na yu'u —kaá na.

²⁴ Tá ñi ndi'i ñi nandio kuéi taa ñi tanda'a Juan ñoo kua'an nó'o rá, dá ñi kasá'a Jesús ka'an na xí'ín ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ñi sa'an ndo'ó ñi sa nde'é ndó noo kúu noñó'o í'hi ñoo? ¿Á iin taa kó iin toon, tá'an ra xikó táto'on xikó iin ndoo kée tach'i ñi sa'an ndo ñi sa nde'é ndó? ²⁵ Koo, sa'a ñoo, ¿ndá yoo ñi sa'an ndo ñi sa nde'é ndó, tá daá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyí ndaa? Koo, chí ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyí ndaa, noón kúu ná ndéi ve'e rey. ²⁶ Sa'a ñoo, ¿ndá yoo ñi sa'an ndo ñi sa nde'é ndó, tá daá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaa kúu ná, ta ndáya'i cháá ka na o duú iin profeta. ²⁷ Ta sa'a mií ná ka'an tuti i'i Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'i iin taa kuio noo ko'on noo yo'ó kast'o'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu,

dá ná kande'i nduu na kueído'o na ña kí'an ko'on ka'on xí'ín ná, kaaan.

²⁸ Sa'a ñoo ká'in xí'ín ndó ña Juan, na dákodó ndúta ñayuu, noón kúu ná ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa ñi kaki tíxi ná'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tíxi ndá'a Ndios, noón di'a kúu na ndáya'i cháá ka o duú Juan —kaá na.

²⁹ Tá ñi seído'o ndidaá na ñoo yo xí'ín nda taa kí'in ya'i sa'a ñó'o ña ñi ka'an na, dá ñi nakoni na ña kée Ndios ña ndaa xí'ín ná. Sa'a ñoo ñi sodo ndúta ná ñi kee Juan. ³⁰ Tído tá fariseo xí'ín tá dána'a ley ñi ku'ich'i ini ra ñi xini ra ña va'a kóni Ndios kee na xí'ín rá, sa'a ñoo kó ní xí'o ra mií rá dákodó ndúta ñaa Juan.

³¹ Dá ñi kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—¿Ndi kí'an tiin yu'u, dá ka'in xí'ín ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti, ta ndá yoo kée táto'on kée na? ³² Na ndéi tiempo viti kée táto'on kée takuá'hi tá ndéi xi sá'diki xi noo ya'i, ta káyu'u tá'an xi: “Ñi tuu ndu flauta, tído kó ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta ñi xita ndu yaa nda'i kua'an, tído kó ní nde'i'i ta'on ndó.” ³³ Ta kí'o dión ta'ani kée ndo'ó, chí tá ñi kasáa Juan, na dákodó ndúta ñayuu,

kó ní sei ta'on na pan, ta kó ní xí'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ³⁴ Ta viti ñi kasáa na ñi nduu taa ñayuu yo'ó, ta sásá'an va na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúu ná iin taa nde'é, iin tá xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúu ná iin taa né'e tá'an va'a xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ñayuu kini. ³⁵ Tído na kúu na ndí'hi, noón kúu ná'a ña kómí ndisa na ña ndí'hi.

Di'a ñi kuu tá ñi sa'an Jesús ve'e iin tá fariseo naní Simón

³⁶ Iin tá fariseo ñi sei nda'i noo Jesús ña ná ko'on na xí'ín rá ve'e ra kasá'an na. Dá tá ñi ku'u Jesús ve'e ra, dá ñi sa koo na xí'ín rá mesa. ³⁷ Dá tá ñi kandaá ini iin ñá'a kómí kuách'i ió ñoo ñoo ña ió Jesús ve'e tá fariseo ñoo sásá'an na, kúu ñi kasáa'an, ta né'an iin tundo'o ló'o noo ñó'o kirá támi sá'an. ³⁸ Kúu ñi sa ku'in xití'an chí sata' di'a na, chí xoo noo ndéi sa'a ná. Dá ñi kasá'a nde'i'i ña, dá ñi dakú'hián sa'a ná xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinjan ñi danáyaan ña. Dá ñi chitóan ña, dá ñi chí'an kirá támi sá'an ñoo iin níi kúu sa'a ná.

³⁹ Tá ñi xini tá fariseo, tá'an ra ñi kana Jesús ve'e ra, ña ñi kee ná'a ñoo dión, dá ñi kasá'a rá ná'kani ini ra: “Tá miían ndaa ndisa profeta kúu taa yo'o, dá kí'an kandaa va ini ra ndá ñá'a kúu ná ké'é sa'a rá, chí iin ná'a kómí kuách'i va kí'an”, ká'an rá ná'kani ini ra. ⁴⁰ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Simón, kóni'j ka'in xí'ón sa'a iin ña'a.

Dá ñi kaa Simón:

—Ka'an ní xí'ín, maestro.

⁴¹ Dá ñi kaa na:

—Ñi sa'io iin taa sa dasá tóo di'ón. Ta uu taa sa táj noo rá. Iin ra sa táj o'on ciento di'ón plata, ta iin ka ra sa táj uu diko uxí. ⁴² Ta kó ní'i ta'on ndin nduu rá di'ón dánaa rá ña táj ra. Ta kúu ñi xí'o ká'ano va ini tá kúu sato'o di'ón ñoo sa'a ndin nduu taa ñoo. Ta viti, ka'an yo'ó ná kande'a, ¿ndí kaa taa ñoo kúu cháá ka ini sa'a tá kúu sato'o di'ón ñoo?

⁴³ Dá ñi kaa Simón:

—Taó kuenda' yu'u ña taa ñi sa táj kua'a cháá ka di'ón ñoo kúu ra kúu cháá ka ini sa'a tá kúu sato'o di'ón ñoo.

Dá ñi kaa Jesús:

—Ndaa nda'o ñi ka'on.

⁴⁴ Dá ñi nandio koo na ñi sa nde'é ná noo ñá'a ñoo, dá ñi kaa na xí'ín Simón:

—¿Á ñi xinon táto'on ñi kee ná'a yo'ó xí'ín yu'u? Tá ñi ku'u yu'u ve'ón, kó ní xí'o ta'on yo'ó taku'i ndoo sa'i. Tído ñá'a yo'ó ñi dakú'hián sa'i xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinjan ñi danáyaan ña. ⁴⁵ Ta ni noo'i kó ní chitó ta'on yo'ó, tído ñá'a yo'ó, nda rá ñi kasáa ñi ku'i ve'ón, kó sa tuuán chitóan sa'i. ⁴⁶ Ta ni dinj'i kó ní chikodó ta'on yo'ó sití, tído ñá'a yo'ó ñi chí'an ndutá támi sá'an sa'a yu'u. ⁴⁷ Sa'a ñoo ká'in xí'ón, va'ará kua'á

nda'lo kuachi kée ñá'a yó'o, tído sã ñi ndoo vaan, sa'á ñoó kóni ndava'va vaan yu'u. Tído ñayuu ká'án ña cháá vá kúu kuachi na ñi ndoo, noón kúu na cháá vá kóni na yu'u.

⁴⁸ Dá ñi kaa na xí'in ñá'a ñoó:

—Sã ñi ndoo va kuachón noq Ndios.

⁴⁹ Ta ndidaá òa ndéi xí'in ná mesa ñoó ñi kasá'a ndátò'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo kúu òa káa, xiní ra, ña dándóo ra kuachi ñayuu noq Ndios?

⁵⁰ Dá ñi kaa Jesús xí'in ñá'a ñoó:

—Sã'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoó ñi kákón noq kuachón. Kua'án nó'on viti xí'an ió va'a inon.

Dá ñi keeán kua'an nó'an.

8

Yó'o ká'an sa'á na ñá'a ñi chindeé Jesús

¹ Tá ñi ndí'i, dá ñi sa'an Jesús ñi xionoo na ndidaá ñoo ná'ano xí'in ñoo kuáli, ta ñi daná'a na t'ón va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta ñi xionoo na xí'in ndin uxí uú òa ñi kaxi mií ná ñoó. ² Ta ñi xionoo ta'ani dao ña ñá'a xí'in ná, tá'an na ñi nduva'va na, chi dao na ñi sã ño'o espíritu kini, ta dao ka na ñi sã kú'u. Ta tein na ñá'a yó'o nákaa María Magdalena, tá'an ña sã ño'o usã espíritu kini ñi taó Jesús. ³ Ta nákaa ta'ani ñá'a nani Juana, ña kúu ñadi'í òa nani Chuza, tá'an ra ndaa ve'e rey Herodes, xí'in ñá'a nani Susana, xí'in kuá'a ka na ñá'a sã chindeé ñaa xí'in ña ió noq ná.

Di'a kua'an ña ñi nakani Jesús sa'a iin òa xiti tata

⁴ Kúu kua'á nda'o ñayuu ñi kii iin rá iin ñoo ñi natáka noq nákaa Jesús. Dá ñi kasá'a ná dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in t'ón dána'a na, ta kaá na:

⁵ —Iin òa xiti ñi kee ra kua'an ra kuti ra tata noñó'o rá. Ta sa'á ña ñi koon ni'ini ra tata ñoó, sa'á ñoó dao ña ñi kuei yu'u íchi. Ta ñi sejin ni'ini naan. Kúu ñi kasáa laa, ta kúu ñi seí vá rían. ⁶ Ta dao ka tata ñoó ñi kuei tein yuu, ta ñi xitaan. Tído ñi ichíjan, dá chi ko ta'ón ko'oyo sa'án. ⁷ Ta dao ka tata ñoó ñi kuei tein ta'íon. Ta ñi sa'ano dáó ña xí'in ta'íon ñoó, sa'á ñoó ñi kuyáta váan ñi kee rá. ⁸ Ta kúu dao ka tata ñoó ñi kuei noq kúu ño'o va'a. Kúu ñi sa'ano va'a vaan. Ta kúu kuá'a ndava'o noni ñi xí'oan, dá chi iin ciento noni ñi xí'o iin iin tata ñoó —kaá Jesús.

Tá ñi ndí'i ñi ka'an na dión, ta kúu ñi'í nda'o ñi ka'an na:

—¿Ndi ndaa ndó'o ió do'o, ta kúu kueidó'o va'a ndó!

⁹ Dá ví ñi ndatò'ón ñaa òa xionoo xí'in ná:

—¿Ndi dándáki t'ón ñi dákí'in tá'an ní ñi ka'an ní xí'in ndu'u?

¹⁰ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Noq ndó'o ñi xí'o Ndios ña kandaq ini ndo ña ná'á mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído dákí'in tá'an yu'u dao ña'a xí'in t'ón dána'i noq dao ka ñayuu, dá kíjan, va'arã ndidaa ka víjan ndé'é ná, tído o kandaq ta'on ini ná ndi kóni kaaan, ta va'arã ndidaa ka víjan ná kueidó'o na, tído o kátóni ta'on ini na.

Nákani Jesús ndi kóni kaa ña ñi daná'a na sa'á òa xiti tata

¹¹ 'Di'a dándáki t'ón ñi dákí'in tá'in ñi ka'in xí'in ndó. Kana'a ndó ña tata ñoó kúu t'ón Ndios. ¹² Ta yu'u íchi noq ñi kuei dao tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seidó'o t'ón Ndios, tído kásaa ña u'u, ta kúu ditá váan t'ón Ndios ña nákaa níó ná, dá ná o kándisa naan, ta o ní'i ná ña káki na. ¹³ Ta tein yuu noq ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seidó'o t'ón Ndios, ta nátiin naan xí'an kádij ini na. Tído ko ta'ón yo'an ini níó ná, sa'á ñoó tóó vá kándisa naan. Chi tá kásá'a ndó'o na tandó'o, kúu kéxoo na noq ña kándisa na. ¹⁴ Ta tein ta'íon noq ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seidó'o t'ón Ndios. Tído kásá'a ndí'i cháá ka ini na sa'á ña ió noq ná, ta kátóo na koo kuíka ná, ta ndí'i ini na sa'á ña'a luu ió ñayuu yó'o. Sa'á ñoó ko sísa na xí'in t'ón Ndios. ¹⁵ Tído noñó'o va'a noq ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seidó'o t'ón Ndios xí'in ndino'o ini na, ta ndíta ndaa na xí'an. Ta ko sá tuu na kée na ña kóni Ndios.

Mújan kánian na'a yo mií yó ña kúu yó kuendá Jesús, ta kueidó'o va'a yó ña dána'a na noq yo

¹⁶ 'Ko íin ta'on chí'ño'o iin íti, ta chíkani ndei na iin kidi noqán, ta ñi ko chíkani de'é naan tixi xito. Di'a noq dikó chinóo naan, dá ná katoqan noq ndidaa na koku'u ini ve'e. ¹⁷ Chi ndidaa ña'a dá'i noq ndo viti, daí ña natpuan. Ta ndidaa vá ña'a ño'o de'é viti, daí ña natpuan, dá ná katoqan noqán. ¹⁸ Ta kueidó'o va'a ndó ña ká'in xí'in ndó, chi ndidaa na nátiin t'ón ká'in, noón kúu na ñi'í ña kandaq cháa ka ini na. Tído ndidaa na ko xí'in nátiin t'ón ká'in, noón kúu na kexoo ña ká'án ná ná'á ná —kaá na.

Di'a ñi kuu tá ñi kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaa ná

¹⁹ Dá ñi kasáa naná Jesús xí'in ñani na nándukú ñaa ná. Tído ko ní kúu ta'on natuu yati na noq ió na, chi kuá'a nda'o ñayuu ñi natáka ñoó. ²⁰ Dá ñi kast'ón iin ñayuu nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'in Jesús:

—Naná ní xí'in ñani ní ndíta na satã vé'e, ta kóni na ka'an na xí'in ní.

²¹ Dá ñi kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoó:

—Ndi ndaa ñayuu seidó'o t'ón Ndios, ta kée na choon sa'ándaaan, noón vá kúu nanáí xí'in ñanij.

Dí'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús choon noq tachì xí'ín taño'o

²² Iin kuu, dá nì kaa Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ini iin barco. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Ná ko'qo chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

Dá nì kee na kua'an na. ²³ Ta tein yá'a na kua'an na noq taño'o ñoo, kúu nì kidj va Jesús. Kúu iin ndakána va nì kasá'a kána tachì déen noq taño'o. Sa'á ñoo nì kasá'a kokee takuij ini barco. Ta jo nda'o ió ña keta ka'ani ra ini takuij ñoo. ²⁴ Dá nì natuu yati taa xíonoo xí'ín Jesús noq káandu'u ná. Dá nì dándoto ñaa rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Ío ña kuu yo!

Dá nì ndoto Jesús. Dá nì sa'anda na choon noq tachì xí'ín taño'o ñoo. Kúu nì sa tuu va tachì ñoo xí'ín ña ndakuei noq taño'o, ta kúu nì nakáa tádjí vá rá. ²⁵ Tá nì ndí'í, dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ko kándéé ini ndo yu'u?

Kúu nì yu'ú nda'o taa xíonoo xí'ín ná ñoo, ta nì naá ini ra. Dá nì kasá'a ndátó'ón tá'an múí rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chí ndá tachì xí'ín taño'o seídó'o choon sa'ándá na?

Dí'a nì kuu tá nì taq Jesús espíritu kini nì sa ño'o ini iin taa

²⁶ Dá nì saa na iin ka xoo taño'o noq kúu kuendá Gadara, ña xirndaá tá'an xí'ín kuendá Galilea. ²⁷ Dá tá nì noo Jesús barco ñoo, dá nì kasáa iin taa ñoo ñoo, ta sa na'á nda'o ñoo espíritu kini ini ra, ta ko ndíxi ta'on ra dá'on, ta nì ve'e ko ió ra, chí ini káo noq ño'o ndíj va ió ra. ²⁸ Tá nì xini ra Jesús, kúu nì'í nda'o nì kayu'ú rá. Dá nì sa kuíjn xítí rá noq ná, dá nì kasá'a nì'í nda'o ká'an ra xí'ín ná:

—¿Ndá kján ndó'o ní xí'ín yu'u, Jesús, mí ní na kúu de'e Ndios ndáya'í? Seí nda'ávíj noq ní ña ná dá'a ní dándó'o naní ní níqí.

²⁹ Díon nì kaaan, dá chí sa sa'anda va Jesús choon noqán ña ná kankuei ña ini taa ñoo ko'an. Sa na'á nda'o ño'an dándákan taa ñoo. Chí va'ará sa so'oni ñayuu nda'a rá xí'ín sa'a rá xí'ín cadena xí'ín kaa viti, tído vaá óon va sa'ándá ra cadena ñoo. Ta sa kendúsá espíritu kini ñoo xí'ín rá kandaka ñaaán kua'an noq kúu ño'ó íchi. ³⁰ Dá nì ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá nì kaa espíritu kini ñoo:

—Legión naní.

Díon nì kaaan chí kuá'a nda'o espíritu kini ño'o ini taa ñoo. ³¹ Dá nì seí nda'í ña noq Jesús ña ná dá'a ní tanda'a ñaa ná ko'an nda maá noq in naá. ³² Ta kuá'a nda'o kochí ño'o sásá'an ndíka yúku ñoo. Dá nì seí nda'í espíritu kini ñoo noq Jesús ña ná konó ná ko'an ndu'an ini rj. Dá nì sonó ná noqán. ³³ Ta kúu nì kankuei espíritu kini ñoo ini taa

ñoo. Dá nì sa'an nì ndu'an ini kochí ñoo. Dá nì taxí tá'an ndí'í rí kua'an rj yu'ú da'o. Dá nì kuéi ndava'a rí ini taño'o ñoo. Ta kúu nì kandaan rj, dá nì xí'í rj.

³⁴ Dá tá nì xini taa ndáka kochí ñoo ña díon nì ndo'o rí, dá nì taxí tá'an ra kua'an ra kasto'on ra xí'ín na ndéi ñoo ra xí'ín na ndéi yúku sa'a ña nì kuu díon. ³⁵ Dá nì kankuei ñayuu ñoo kua'an na kande'é ná ña nì kuu. Tá nì saa na noq iin Jesús, kúu nì xini na ña ió taa nì sa ño'o espíritu kini ñoo noq sa'a ná. Ta kúu sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin taa ió va'a vá kúu rá. Kúu nì yu'ú nda'o ñayuu ñoo. ³⁶ Ta ñayuu nì xini ña nì kuu díon kúu na nì nakani xí'ín dao ka ñayuu ndí nì kuu nì nduva'a taa sa ño'o espíritu kini ñoo. ³⁷ Dá nì kasá'a ndidaa ñayuu ndéi chí kuendá Gadara ñoo seí nda'í na noq Jesús ña ná ko'on na iin ka xíán, dá chí yu'ú na sa'a ña nì kuu díon. Dá nì kaa Jesús ini barco ko'on na. ³⁸ Tído nì seí nda'í taa nì sa ño'o espíritu kini ñoo noq ná ña ná konó ná ko'on ra xí'ín ná. Tído nì sa'anda Jesús choon noq rá ña ná no'o ra, ta kaá na xí'ín rá:

³⁹ —Nandíó koq kua'an nó'on ve'ón, ta nakanón xí'ín na ñooon sa'a ndidaa ña'a ndato nì kee Ndios xí'ón.

Dá nì kí'in ra kua'an nó'o rá. Ta nì kasá'a rá nakani ra xí'ín ndidaa na ñoo ra sa'a ndidaa ña'a ndato nì kee Jesús xí'ín rá.

Dí'a nì ndo'o de'e dí'í taa nani Jairo xí'ín ña nì ndo'o iin ña'a ndó'o kue'e táj nìj

⁴⁰ Dá nì nandíó koq tuku Jesús nì ndísáa na iin ka xoo taño'o ñoo. Dá nì natíin va'a ñaa kuá'a nda'o ñayuu xí'an kádíj ini na, chí sa ndéi ndidaa vá ná ndatí ñaa ná. ⁴¹ Dá nì kasáa iin taa nani Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noq nátaqa na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá nì sa kuíjn xítí rá noq Jesús. Dá nì seí nda'í ra noq ná ña ná ko'on na ve'e ra, ⁴² chí nì kaa ra ña ió iin tó'ón de'e dí'í ra, ta ió xí uxí uu kuíj, ta sa xí'íj va xi. Dá nì kee Jesús kua'an na xí'ín rá, ta dándutí ñaa ñayuu kuá'a kua'an xí'ín ná ñoo. ⁴³ Ta tein ñayuu ñoo nákaa ta'ani iin ña'a ndó'o kue'e táj nìj, ta sa nì xino uxí uu kuíj ndó'an díon. Ta sa nì dándí'í vaan dí'on né'e va'an nì chíya'avián tá kétatá ñaa. Tído nì iin tó'ón ta'on ra ko ní kándéé nduva'an. ⁴⁴ Dá nì natuu yatián sata Jesús. Dá nì kaka'on nda'an yu'ú dá'on ná. Ta kúu vití'ón dí'a nì natuu nìj ñoo.

⁴⁵ Dá nì kaa Jesús:

—¿Ndá yoo nì kaka'on nda'a dá'amai?

Tído ní iin tó'ón ñayuu ñoo ko ní ka'an. Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Maestro, ñayuu kuá'a yó'o kúu na dándutí ñaa. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ndátó'ón ní ndá yoo nì kaka'on ñaa?

⁴⁶ Dá nì kaa Jesús:

—Kóó, chí nì ðakó'ón ndá'a iin ñayuu dá'amá, chí nì kandaá iniñ ña nì nduvá'a iin ñayuu nì kee ndééi —kaá na.

47 Tá nì kandaá ini ñá'a ñoo ña o kúu ta'on chide'áan ña nì keeán, kúu nì kasáaán noo Jesús, ta ndéi ñinoán. Dá nì sa kuñin xitíán noo ná. Ta noo ndidaá ñayuu ñoo nì ñakanián ndivá'a nì káko'on ndá'an dá'on Jesús, ta nì ñakani ta'anián ña vití'ón kuui vá nì nduvá'an tá nì keeán dión. 48 Dá nì kaa Jesús xí'án:

—De'e di'í, nì nduvá'ón sa'a ña kándéé inóon yu'u. Ta vití, kua'an nó'on ve'ón xí'an ió va'a inóon.

49 Ta kúu ká'an iì vá Jesús iin na xí'án, kúu nì kasáa iin taa nì kii ve'e Jairo, ta dándáki ve'e noo náta ka nà Israel ñoo, dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Sa nì xi'j va de'e di'í ní. Ná dá'a ka nì dáta'an ní maestro xaan.

50 Tá nì seidó'o Jesús ña nì ka'an ra dión, dá nì kaa na xí'ín Jairo:

—O sa yu'óon. Sava'a yu'u kandeé inóon, ta kúu nduvá'a xi.

51 Dá tá nì saá nà nì ku'u na ve'e ra, ta ko ní sóno ná ña ku'u dao ka ñayuu xí'ín ná, sava'a Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan xí'ín tatá tadi'í ñóó, xí'ín naná va xi. 52 Ta ndidaá ñayuu ndéi ñoo ndéi'j nà ndéi na, ta nda'í káyu'u ná sa'a tadi'í ñóó. Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—O sa kuáki ndó, chí ko ní xi'j ta'on xi, kidi va xi.

53 Ta kúu ndidaá ñayuu ñoo nì saki ndaa va na Jesús sa'a ña nì ka'an na dión, chí ná'á vá ná ña sa nì xi'j va xi. 54 Dá nì tiin Jesús ndá'a xí, dá nì kaa na xí'ín xí:

—Di'í ló'o, ndakoo.

55 Ta kúu nì nataki va xi. Ta kúu vití'ón vá nì ndakoo xi. Dá nì sa'anda Jesús choon noo nà ve'e xi ña ná k'í'o na ña'a kasá'an xi.

56 Ta tatá xi xí'ín naná xi nì naá nda'o ini na. Tído nì sa'anda Jesús choon noo ná ña ná o sa nákani na xí'ín nì iin tó'ón ñayuu sa'a ña nì kee na.

9

Yó'o nì sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'ín ná ña ná ko'on ra dána'a ra sa'a tó'on va'a Ndios

1 Dá nì nditúti Jesús ndin uxí uú taa xionoo xí'ín ná. Dá nì xi'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá ndidaá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduvá'a ra ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e. 2 Dá nì tãnda'á ñaá ná kua'an ra dána'a ra sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, ta nduvá'a ra nà kú'u, 3 ta kaá na xí'ín rá:

—Nì iin ña'a o sa kóo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi, o sa káne'e ndó yito katuu ndó ko'on ndo, nì léka ndo, nì pan, nì di'ón, ta o sa káne'e ndó iin ka kotó nadaon ndó. 4 Ta

ndi ndáa mií vá ve'e nì saá ndo nì ku'u ndó, sava'a ñoo nì kandeí ndó nda ná kasandaá kuú kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. 5 Ta ndi ndáa mií vá ñoo noó ko nì xín na natiin va'a na ndo'ó, ta kúu kankuei ndó ñoo ñoo, ta kidi nì'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xini nà nà ñoo ñoo —kaá Jesús.

6 Dá nì kankuei taa ñoo kua'an ra ndidaá ñoo dána'a ra tó'on va'a sa'a Jesús, ta sa nduvá'a ra nà kú'u ndéi iin iin xían noo xionoo ra.

Naá ini rey Herodes kée ña ndato kée Jesús

7 Tá nì ni'j tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña kée Jesús, ta kúu ko ná'a rá ndí kían nakani ini ra. Chí dao ñayuu ñoo kaá ña nì ñataki Juan, ta noón kúu Jesús. 8 Ta dao ka nà kaá ña kúu ná profeta Elías, ta nì ndixóo tuku na. Ta dao ka nà kaá ña kúu ná iin ka profeta nì sa ió sa ná'a, ta nì ñataki nà vití. 9 Dá nì kaa Herodes:

—Mií yu'u nì sa'anda choon, dá nì sa'anda ra diko Juan. Tído, ¿nda yoo ví kúu taa, tá'an ra seidó'i kée ña'a ndato ñoo, tá dáá?

Sa'a ñoo ndí'i ini ra koni ra Jesús.

Di'a nì kuu tá nì xi'o Jesús ña'a nì sasá'an o'on mil taa

10 Tá nì ndisáa taa xionoo xí'ín Jesús nì sa'an ra noo choon nì sa'anda nà noo rá, dá nì ñakani ra xí'ín ná sa'a ña nì kee ra. Dá nì ñakuaka xoo ñaá Jesús, dá ndáka ñaá ná kua'an nà iin xían noo koó ñayuu ndéi yati ñoo naní Betsaida. 11 Tído tá nì kãndaá ini ñayuu ñoo ndéi chí kua'an nà, dá nì kee na tákuei ñaá ná kua'an nà. Ta kúu nì ñatiin va'a ñaá Jesús. Dá nì daná'a nà noo ná sa'a ndi kee Ndios dándáki na ñayuu nà. Ta nì nduvá'a na nà kú'u. 12 Tá nì ini kuú dáá ñoo, dá nì natuu yati ñaá ndin uxí uú taa xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ka'anda nì choon noo ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on nà ñoo kuáli túu ñó'o káa, o ko'on nà ve'e ndíta yúku káa, dá ná ndukú ná ña'a kasá'an na, ta ná ni'j ná noó kudí nà, chí ko ta'ón ña'a keí ná yó'o.

13 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—K'í'o nì mií ndó ña'a ná kasá'an ná.

Dá nì kaa ra:

—Ko ta'ón kuá'a ña'a né'e ndu, sava'a o'on va pan xí'ín uú tìyaká va. Ta, ¿ndi kee ndu ko'on ndu kuíin ndu ña'a kasá'an ñayuu kuá'a yó'o? —kaá ra.

14 Ta kúu rá táto'on k'í'o o'on mil taa. Dá nì kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo:

—Ka'an ndo xí'ín ñayuu yó'o ña ná kandeí tá tu'u tá tu'u nà. Ta uú diko uxí ná kakuu iin iin tu'u nà.

15 Ta dión nì kee ra. Dá nì sa ndei ndidaá kúu ñayuu ñoo. 16 Dá nì tiin Jesús ndin o'on pan ñoo xí'ín ndin nduu tìyaká ñoo. Dá nì ñande'é noo ná chí induú. Dá nì ñaki'o na

ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì sa'anda na pan xí'ín tìyaká ñóó. Dá nì xì'o naan noó taa xíonoo xí'ín ná. Dá nì sa'an ra nì dasá ráan noó ñayuu ñóó. ¹⁷ Dá nì sasá'an ndidaá kúú ná ndá noó nì ndínoo va'a ini na. Tá nì ndí'i, dá nì ðakútí taa xíonoo xí'ín Jesús uxj uy tìyiká xí'ín ña'a nì kandoo noó ña nì sasá'an ñayuu ñóó.

Dì'a nì kuu tá nì kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, na nì tandra'á Ndios kasaq dákaiki ñaa

¹⁸ Iin kuu nákaa xoo Jesús ká'an na xí'ín Ndios, ta yati ñóó ndéi taa xíonoo xí'ín ná, dá nì ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, kaá ñayuu ñóó?

¹⁹ Dá nì kaa taa ñóó:

—Dao na kaá ña kúú ní Juan, na sa ðakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúú ní iin profeta nì sa io sa ná'a, ta nì natakí na.

²⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Míí ní kúú Cristo, na dákaiki ñaa.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

²¹ Tído nì sa'anda Jesús choon noó taa xíonoo xí'ín ná ña ná o sa kóo ini ra ka'an ra xí'ín ní iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúú ná. ²² Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Míian ndúsa kánian kua'a nda'o ña'a ndo'o nani níó na nì nduu taa ñayuu yó'o. Chì kuñó'ó ñaa tá sá'ano ñoo, xí'ín tá dutí saku'a'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés. Ta kánian kuu na. Tído tìxi kuu óni, dá natakí va na.

²³ Dá nì kaa na xí'ín ndidaá taa ñóó:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni míí ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndó kuu ndo sa'í iin rá iin kuu kuu, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'ó. ²⁴ Chì ndi ndáa na kóni dákaiki na míí ná ñayuu yó'o, noón kúú na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o míí ña kuu na sa'a yú'u, noón kúú na nì'i ña káki na. ²⁵ Dá chì, ¿ndi kían va'a nì'i ñayuu tá ná kande'e ná nì'i ná ndidaá ña kujká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios, ta o nì'i ná ña kataki na, ká'an ndó? ²⁶ Ta ndí ndáa ñayuu ná xika'an noo sa'a yú'u o sa'a tó'in, dá kían kaka'an ta'ani noó na nì nduu taa ñayuu yó'o sa'a noón tá ná kasandaá kuu nandío koo na xí'ín ndidaá ndéi ndato kómí míí ná, xí'ín ña kómí tatá na Ndios, xí'ín ña kómí ángel kéchóon noo ná. ²⁷ Míian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuu ta'on ndó ndá ná koni ndo ndi kì'o dándáki Ndios —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'ón ná

²⁸ Tá nì ya'a ona kuu nì ka'an na dión, dá nì kee na ndáka na Pedro xí'ín Juan xí'ín Jacobo kua'an na diní iin yúku iin ñóó ka'an na xí'ín Ndios. ²⁹ Ta tein ká'an Jesús xí'ín Ndios, ta kúú nì ndaon va tát'o'on káa noo ná. Kúú nì ndukuxí dá'ón ná, ta nì naye'e ndaaan. ³⁰ Ta kúú iin kuití vá nì na'a noo uy taa, ta ndíta na ndát'o'ón ná xí'ín Jesús. Iin na kúú Moisés, ta iin ka na kúú profeta Elías. ³¹ Ta ndato nì naye'e ndaa noo ndíta na. Ta nì ka'an na xí'ín Jesús sa'a ndí kían ndo'o na, dá kuu na, dá xinkoo ña kánian ndo'o na ñoo Jerusalén.

³² Ta va'ará kudj nda'o Pedro xí'ín uy ka taa ñóó kóni ra, tído nì sa ño'o ini ra sa'a ña nì xini ra ña ndato nì naye'e ndaa Jesús, ta iin na ká'an na xí'ín uy taa ñóó. ³³ Tá nì kasá'a kéxoo uy taa ñóó kua'an na, dá nì kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Maestro, va'a kúú ndéi ndu'u yó'o. Ná kava'a ndu onj tija'yó. Iian ná koo míí ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

Dión nì kaa ra, dá chì ko ná'a ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'a ña nì yu'u ra. ³⁴ Ta tein ká'an ra dión, kúú nì na'axino iin viko. Ta kúú nì ðadái'í ñaa ná. Dá nì yu'u nda'o ra tá nì xini ra nì ða'i na nì kee viko ñóó. ³⁵ Ta kúú ndá tein viko ñóó nì seido'o ra nì ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú ðe'e manj yu'u. Kueídó'o ndó to'on ká'an xì.

³⁶ Tá nì ndi'i nì ka'an na dión, kúú ndá iin tó'ón míí vá Jesús nì kandoo iin. Ta ko ní ká'an ndin onj taa ñóó sa'a ña yó'o, chì tein kuu dáá ñóó ko ní nákaní ta'on ra xí'ín ní iin tó'ón ñayuu sa'a ña nì xini ra diní yúku ñóó.

Dì'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

³⁷ Dá tá nì tjuu noo iin ka kuu, dá nì na'axino Jesús xí'ín taa ñóó sa'a yúku ñóó. Ta kúú kua'a nda'o ñayuu nì saq nì nì'i ñaa. ³⁸ Dá nì kayu'u iin taa nákaa tein ñayuu ku'a'a ñóó, ta kaá ra:

—Maestro, seí nda'áví noo ní nduv'a ní ðe'e ló'í, chì iin tó'ón diní dáá vá kúú xí nooí, ³⁹ chì iin ndakána va tñi ñaa iin espíritu kini, ta nì'i nda'o káyu'u xí kéean, dá sa'áni yí'í ñaaán, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta kéndava'a nda'o ña xí'ín xí, ta ko xín ta'an vaan dáyaá chí'í ñaa. ⁴⁰ Sa'a ñóó nì seí nda'áví noo taa xíonoo xí'ín ní káa, ña ná taó rá ña, tído ko ní kande'e ta'on ra.

⁴¹ Dá nì kaa Jesús:

—jNande'e ka vian ñayuu ko kándisa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví kì'o nde'e iníj sa'a ndó? Kane'e ðe'ón ná kii.

⁴² Tá sa kua'an kuyati ra xí'ín tayii ló'ó ñóó noo Jesús, ta kúú nì koon ñaa espíritu kini ñóó ndá no'ó'ó, ta nì sa'áni yí'í ñaaán. Dá nì sa'anda Jesús choon nooan ña ná ketaan

kua'an. Dá nì ndyva'a na tayii ló'ò ñoo. Dá nì naki'ò ñaa ná noq tatá xì. ⁴³ Kúú nì naá ini ndidaá ñayuu ndíta ñoo sa'á ña ndato nì kee Ndios.

Yó'o nì kasto'on tuku Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

Ta tein naá ini ndidaá ñayuu ñoo sa'a ndidaá ña ndato nì kee Jesús, dá nì kaa na xí'in taa xionoo xí'in ná:

⁴⁴ —Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, chí ko'on iin taa naki'ò ra na nì nduu taa ñayuu yó'o noq ndá'a ta xiní u'u ñaa.

⁴⁵ Tído ko ní kátóni ta'on ini taa ñoo ndiva'a nì ka'an na dión, chí ndadí vá ñaxintóni rá, ta yu'u ra ndato'ón rá Jesús ndi dándáki to'on nì ka'an na.

Dána'a Jesús ndá yoo kúú na ndáya'i cháá ka noq Ndios

⁴⁶ Dá nì kasá'á ndátó'ón kuáchí taa xionoo xí'in ná sa'a ndá yoo kúú taa ndáya'i cháá ka tein mií rá ñoo. ⁴⁷ Tído nì kandaq ini Jesús ña nákani ini rá dión. Kúú nì tein na ndá'a iin tayii ló'ò. Dá nì chíkani ñaa ná díjn ná, ⁴⁸ dá nì kaa na:

—Ndi ndáa miío ñayuu natiin va'a ta ló'ò yó'o sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u natiin va'a na. Ta na nì natiin yu'u, nda Ndios nì natiin na, chí mií ná nì tanda'a yu'u veii ñayuu yó'o. Chí iin ra ko ndáya'i tein mií ndó xaan, roón kúú ra ndáya'i cháá ka noq Ndios —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu ko naá xí'in ná, noqón kúú na ndíta xoo mií ná

⁴⁹ Dá nì kaa tã nani Juan xí'in ná:
—Maestro, nì xiní ndu'u iin taa taó espíritu kini xí'in kuú mií ní. Tído ko xionoo ta'on ra xí'in yó, sa'á ñoo nì chítuu va ndu'u ra.

⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:
—Ná dá'a nì chituu ndó ra, chí na ko naá xí'á, noqón kúú na ndíta xoo yó.

Di'a nì kuu tá nì danáni Jesús Jacobo xí'in Juan

⁵¹ Tá sa kua'an xinkoo kuú no'o Jesús induú, dá nì chíkaa ini na ko'on ndaa na nda ñoo Jerusalén. ⁵² Dá nì tanda'á ná dao taa kua'an ra noq. Dá nì saa ra nì ku'u ra iin ñoo ló'ò nákaa chí kuendá Samaria di'a, dá kenduu ra noq kandeí na, nì ka'an rá. ⁵³ Tído ko ní xiiin ta'on na ñoo chí natiin ñaa ná, chí nì kandaq ini na ña chí Jerusalén di'a va chíka'anda na ko'on na. ⁵⁴ Tá nì kandaq ini Jacobo xí'in Juan ña nì kee ñayuu ñoo dión, dá nì kaa ra xí'in Jesús:

—Tatá, zá ko kóni ní ná ka'anda ndu choon, dá ná koon ño'ó kéj induú káa tát'o'on nì kee Elías, dá ná naá ndi'i noq ñayuu ñoo?

⁵⁵ Dá nì nandío koq Jesús nì danáni ñaa ná, ta kaá na xí'in rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kían kedaá xí'in ndó, dá ká'an ndo dión. ⁵⁶ Chí ko ní kásaa ta'on na nì nduu taa ñayuu yó'o ña kían dánaa na ñayuu, di'a nì kasáa na dáka'ki ñaa ná.

Dá nì kee na kua'an na iin ka ñoo.

Di'a nì ka'an Jesús xí'in dao ñayuu nì ka'an kanoo xí'in ná

⁵⁷ Ta nani xíka na kua'an na íchi ñoo, dá nì kaa iin taa xí'in Jesús:

—Tatá, íoj ña kanoo xí'in mií ní ndei kúú mií vá noq ko'on ní.

⁵⁸ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Kana'ón ña ío vá ká'o noq ño'ó ndikuii, ta ío ta'ani táka noq ño'ó laa. Tído na nì nduu taa ñayuu yó'o ní noq kanóo diní ná ko'ó.

⁵⁹ Dá nì kaa na xí'in iin ka taa ñoo:

—Naki, kanoo xí'in yu'u.

Dá nì kaa taa ñoo:

—Tatá, konó ní dinñó'ó ka ná ko'in dánduxi tatái, dá kasaaj, ko'ó.

⁶⁰ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Dánkoo na kúú ndji ná dánduxi ñaa dao ka na kúú ndji. Tído yó'o, kua'an kanoón dána'on noq ñayuu ndi kee na ndu'u na tíxi ndá'a Ndios.

⁶¹ Dá nì kaa iin ka taa xí'in ná:

—Tatá, kónij kanooi xí'in mií ní, tído dinñó'ó ka konó ní ná ko'in kastó'in xí'in na ve'i, dá ná kasaaj, ko'ó.

⁶² Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Iin taa tiiin nda'a yatã, ta nándío koq ra ndé'é rá chí sata, roón kúú ra ko chóon ta'on kuti. Kí'o dión ta'ani ndó'o na ndi'i jí vá ini sa'á ña ío noq ná, chí ko chóon ta'on na dána'a na sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tíxi ndá'a Ndios.

10

Sa'ándá Jesús choon noq onj diko uxí taa ña ko'on ra ndidaá ñoo dána'a ra

¹ Tá nì ndi'i ña yó'o, dá nì kaxi sato'o yo Jesús onj diko uxí ka taa. Dá nì tanda'á ná uu rá uu ra ko'on ra ndidaá kúú ñoo xí'in iin rá iin xián noq ko'on mií ná. ² Dá nì kaa na xí'in rá:

—Miían ndaa kuiti káa nda'o ña'a dákee yó, tído cháá nda'o kúú taa dákee ña, chí kuá'á nda'o ñayuu ndéi nduu ndu'u tíxi ndá'a Ndios, tído cháá vá kúú taa dána'a noq ná. Sa'á ñoo kaka ndo ña manj noq Ndios, na kúú sato'o ñayuu ñoo, dá ná tanda'á ná cháá ka taa ko'on ra dána'a ra noq ñayuu na. ³ Kua'an ndo'ó viti, tído noq tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kakuu ndó tát'o'on léko tein ndigüe'i lobo. ⁴ Ta o sa káne'e ndó léka ndo ko'on ndo, ni noq kaño'o dí'ón ndo, ta ni o sa kákui'ta tóo ndó ka'an ndo ndisá'an xí'in ni iin tó'ón ñayuu íchi noq ko'on ndo. ⁵ Ta ndi káa mií vá ve'e nì saq ndo nì ku'u ndó, dinñó'ó di'a

kaa ndo xí'ín nà ndéi ve'e ñoo: “Ná kandeí va'a ní.”⁶ Tá ío iin káa ñayuu va'a ve'e ñoo, dá kíán ná kandeí va'a ndisa na. Tído tá kòó iin káa ñayuu va'a ndéi ñoo, dá kíán nandió koo ña va'a ñoo noo mií vá ndó. ⁷ Ta mií ve'e ñoo ní kandeí ndó. Ta keí ndó, ta kò'o ndó ndi ndáa mií vá ña'a xí'o na noo ndo. Chì iin tã kéchoon kánian nì'í ña kúu ya'í ra. Ná dá'a ní tóó tuku nadagon ndó ve'e noo kandeí ndó. ⁸ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noo nì saa ndo, ta nì natiin va'a na ndo'ó, dá kíán keí ní ndó ndi kúu mií vá ña chikodó ná noo ndo, ⁹ ta nduva'a ndó ná kú'u ndéi ñoo, dá kaa ndo xí'ín ndidaá ná: “Sà nì kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.” ¹⁰ Tído ndi ndáa mií vá ñoo noo nì saa ndo, ta kò ní xíin na natiin va'a na ndo'ó, dá kíán kankuei ndó keí ñoo ñoo, dá kaa ndo: ¹¹ “Ñoyaká ñó'o ñoo ndo, ña nì tiin sa'a ndú, ña yó'o kidi ní'ini ndu, dá kana'á ndó ña kò náta'an ini Ndios xini ná ndo'ó. Tído kana'á ndó ña sà nì kuyati va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios”, kaa ndo. ¹² Ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyikò Ndios sa'a ñayuu, dá kíán ka'í cháá kã ví ndo'o nã ñoo ñoo ó dũy ña nì ndo'o ñayuu kini nì sã ndei ñoo Sodoma tá sã ná'á.

Nda'í kúu ví nã ndéi ñoo Corazín, xí'ín nã ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

¹³ ‘Jnda'í kúu ví ndo'ó, nã ndéi ñoo Corazín! Ta, jnda'í kúu ví ndo'ó, nã ndéi ñoo Betsaida! Chì tá ní kée yu'u ña ná'ano noo ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón táto'on nì kee yu'u ña ná'ano noo ndo'ó, ta kúu ndã sã oon va nì nãndixi nda'í nã, ta nì nãndei nda'í nã noo yaã sa'á ña nì nãndikó ini nã sa'á kuächì nì kee na, ní kúu. ¹⁴ Sa'á ñoo tá ná kasandaá kuu keyikò Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kíán ka'í kã ví ndo'o ndo'ó ó dũy ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ¹⁵ Ta ndo'ó, nã ñoo Capernaum xaan viti, ká'an ndó ña ndã induu xinkuei ndó. Tído ndo'ó kúu nã koo'ono ní'ini Ndios ndã maá indayá.

¹⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín ndin onì diko uxì tãa ñoo:

—Ndi ndáa ñayuu seidó'o to'on ká'an ndo, dá kíán ndã yu'u seidó'o na. Ta ndi ndáa ñayuu kuñó'ó ñaá, ta ndã yu'u kuñó'ó ná. Ta ndi ndáa ñayuu, tá kuñó'ó ná yu'u, kuñó'ó ta'ani na tatá Ndios, nã nì tanda'á yu'u veji —kaá nã.

Di'a nì kuu tá nì ndusáa onì diko uxì tãa ñoo

¹⁷ Tá nì nãndiό kuéi onì diko uxì tãa yó'o nì ndisáa rã noo choon nì sa'an rã, kúu kádii nda'o ini rã. Dá nì kaa rã xí'ín Jesús:
 —Tatá, ndã espíritu kini seidó'o ñaá tá sa'ándá ndu choon nooán xí'ín kuu mií ní.
¹⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:
 —Jaan, chì nì xini yu'u nì kankao ña u'u ndã induu táto'on kì'o kankao tasa. ¹⁹ Miían

ndaã kuiti nì xì'oi choon noo ndo, sa'á ñoo kòó ña'a ndo'o ndó tá ná kuejin nakána ndó sa'tá koo, xí'ín tìdó'oma. Ta nì xì'o ta'anii choon noo ndo ña kandeé ndó xí'ín ndidaá ndée kómí ña u'u, ta ní iin ña'a ó kandeé kendava'an xí'ín ndó. ²⁰ Tído ná dá'a ní kadji téi ini ndo sa'á ña seidó'o espíritu kini choon sa'ándá ndo. Di'a kadji cháá kã ini ndo sa'á ña sã kãndodó vá kuu ndo noo tuti Ndios ndã induu.

Kádii nda'o ini Jesús kée Espíritu ñi Ndios

²¹ Dá nì nakutí Jesús xí'ín ña kádii ini ná nì kee Espíritu Ndios, dá nì kaa nã:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induu xí'ín noñó'o yó'o, chì nì chikáa de'é ní ña yó'o noo nã ndichì, xí'ín nã kátóni ini. Ta nì na'a nian noo nã kò kátóni va'a ini. Jaan, kì'o dión nì kee ní, tatá, chì kì'o dión nì nata'an ini mií ní.

²² Ta ndidaá ña'a nì nakì'o tatá Ndios noo yu'u. Ta ní iin tó'ón ñayuu kò ná'á ndã yoo kúu de'e Ndios, chì iin tó'ón diñi miío tatá Ndios kúu nã ná'á ñaá. Ta ní iin tó'ón ñayuu kò ná'á tatá Ndios, chì ini tó'ón diñi de'e va na kúu nã ná'á ñaá, xí'ín nã nì chikaa ini de'e Ndios na'a nã noo —kaá nã.

²³ Dá nì nãndiό koo na nì sã nde'e ná noo tãa xionoo xí'ín ná, dá nì kaa na xí'ín sava'a mií vá tãa ñoo:

—Ndiká'an ndi kúu ví nã xini xí'ín noo ña xini mií ndó viti. ²⁴ Chì ká'in xí'ín ndó ña kua'á ndava'o profeta xí'ín rey nì ka'an rá koni rã ña xini ndo'ó viti, tído kò ní xini ta'on raan. Ta nì ka'an rá kueidó'o ra to'on seidó'o ndó viti, tído kò ní seidó'o ta'on raan —kaá nã.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á ña va'a nì kee iin tãa kuendá Samaria

²⁵ Tá nì ndi'í, dá nì nakuiñ ndichi iin tãa dána'a ley, dá chì kóni rã korndodó rá Jesús. Dá nì ndat'ón ñaá rá:

—Maestro, ¿ndí kjan kánian keeí, dá nì'í ña kataki chichíí?

²⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:
 —¿Ndi kaá ley Moisés? ¿Ndi kjan kãndaa inon ña ká'an?

²⁷ Dá nì kaa tã dána'a ley ñoo:

—Di'a va kaáan: “Konì ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o nio ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá kúu ndée ndo, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo. Ta ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on kì'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.”

²⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a nda'o nì nãndiό né'ón ña nì ndat'ón yoki'o. Kua'an viti, ta keeón ña, dá konon kataki chichón.

²⁹ Dá nì ndukú tãa ñoo ndi kee ra kendaã rã ña ká'an mií rá. Kúu nì kaa rã xí'ín Jesús:

—¿Ndã yoo kúu ñayuu xí'ín yu'u ñoo?

³⁰ Dá nì ka'an Jesús xí'ín rá:

—Iin kuꝯ dá nꝯ keta iin tꝯa ñoo Jerusalén. Dá nꝯ kee ra konoo ra kua'an rꝯa íchi kua'an chí ñoo Jericó di'a. Ta íchi ñoo nꝯ kankuei tꝯa kuꝯ'íná nꝯ tiin ñaa rá. Kúú nꝯ taxí vichí ñaa rá. Ta kúú nꝯ kani kini ñaa rá. Sꝯ ndꝯ kuu rꝯa. Dá nꝯ kee tꝯa kuꝯ'íná ñoo kua'an rꝯa. ³¹ Ta kúú íchi ñoo konoo iin tꝯa dutꝯi kua'an rꝯa. Tá nꝯ xini rꝯa kándu'u tꝯa nꝯ tꝯarkue'e ñoo, ta kúú nꝯ kaꝯ xoo va ra nꝯ ya'a ra kua'an rꝯa. ³² Kúú nꝯ kasandaá ta'ani iin tꝯa levita kéchóon ve'e ño'o ká'ano kua'an rꝯa. Tá nꝯ xini rꝯa kándu'u tꝯa nꝯ tꝯarkue'e ñoo, kúú nꝯ kaꝯ xoo ta'ani ra nꝯ ya'a ra kua'an rꝯa. ³³ Tído iin tꝯa kuendá Samaria kua'an ta'ani íchi ñoo. Tá nꝯ xini rꝯa kándu'u tꝯa nꝯ tꝯarkue'e ñoo, kúú nꝯ kixian nꝯ ku'u' nda'o ini rꝯa sa'a rá. ³⁴ Ta kúú nꝯ natuu yati ra noꝯ kándu'u roón. Dá nꝯ kuei ra sití xí'ín vino noꝯ nꝯ tꝯarkue'e ñoo, dá nꝯ kao noo rꝯaán iin dá'on. Dá nꝯ chínoó ñaa rá sata burro ra né'e ra kua'an rꝯa. Dá nꝯ saꝯ rꝯa iin ve'e noꝯ kídi ñayuu xika íchi ñoo. Dá nꝯ sa io rꝯa nꝯ sa ndaa ñaa rá. ³⁵ Tá nꝯ tꝯu noꝯ iin ka kuꝯ nꝯ kasandaá hora ko'on rꝯa. Dá nꝯ taó rá uꝯ dí'on plata, dá nꝯ xí'o rꝯaán noꝯ sato'o ve'e ñoo. Dá nꝯ kaa rꝯa xí'ín ra: “Kee ní ña manꝯ koto ní tꝯa yó'o. Tá nꝯ kandaá ní cháa ka dí'on mií ní nꝯ xito ní ra, dá tá ná nandió koꝯi, dá nandió né'i dí'on ní”, kaá rꝯa. ³⁶ Ta viti, *ꝯndí káa iin tꝯa noꝯ ndin onꝯ tꝯa yó'o ná'a ña mián ndaa ndisa ñayuu xí'ín rá kúú tꝯa nꝯ tꝯarkue'e tꝯa kuꝯ'íná ñoo, ká'an yo'ó?*

³⁷ Dá nꝯ kaa tꝯa dána'a ley ñoo:
—Tá'an rꝯa nꝯ ku'u' ini sa'a tꝯa nꝯ tꝯarkue'e ñoo.

Dá nꝯ kaa Jesús xí'ín ra:
—Ta kí'o dión ta'ani kua'an yo'ó keeón.

Di'a nꝯ kuu tá nꝯ sa'io Jesús ve'e Marta xí'ín María

³⁸ Dá nꝯ kee Jesús sá xika na kua'an na. Dá nꝯ saꝯ na iin ñoo ló'o, ta ñoo ió iin ña'a naní Marta. Ta nꝯ natiiin va'an Jesús ve'án. ³⁹ Ta ió iin ku'an naní María, ta nꝯ saꝯ nꝯ sa kooán noꝯ sa'a Jesús, ta ióan seid'án ña dána'a na. ⁴⁰ Tído ndí'i cháa ka ini Marta kéeán choon ió noꝯan. Dá nꝯ natuu yatián noꝯ ió Jesús, dá nꝯ kaaan xí'ín ná:

—Tatá, *zá ko ndé'é ní ña iin tó'on vá yu'u náka kéchóon, ta ió oon ku'?* Ka'an ní xí'ín xí ná chindeé tá'an xí xí'ín.

⁴¹ Dá nꝯ kaa Jesús xí'ín ra:
—Marta, Marta. Ndí'i nda'o ini yo'ó, ta nákan iinon sa'a ku'a'á nda'o ña'a. ⁴² Tído iin tó'on vá ña'a kíán ndaya'i cháa ka. Ta ñoo kíán nꝯ kaxi María yo'ó, ta ní iin tó'on ñayuu ko kánian ketéin noꝯ xí kueid'ó xí yu'u —kaá na.

11

Di'a kua'an ña ní daná'a Jesús sa'a ndi kee yo'ó ka'an yo'ó xí'ín Ndios

¹ Di'a nꝯ kuu tá nákaꝯ Jesús ká'an na xí'ín Ndios iin xíán. Tá nꝯ ndí'i nꝯ ká'an na xí'ín Ndios, dá nꝯ kaa iin tꝯa xionoo xí'ín ná ñoo:

—Tatá, dána'a ní noꝯ ndu'u ndi kee ndu ka'an ndu xí'ín Ndios tató'on nꝯ daná'a Juan noꝯ tꝯa sa xionoo xí'ín ná.

² Dá nꝯ kaa Jesús xí'ín ra:
—Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, di'a kaa ndo xí'ín ná:

Tatá mií ndu'u, na ió induú,
ná natiin kuꝯ mií ní ndidaá tá'an ñaño'ó.
Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o.
Tátó'on kí'o kée ní ña kóni ní induú xaꝯn, kí'o dión ta'ani ná koo noño'ó yó'o.

³ Ta kí'o ní ña xínño'ó ndu'u keí ndó iin iin kuꝯ kuꝯ.

⁴ Ta ká'ano koo ini ní sa'a kuꝯchi ndu tató'on kí'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu'u sa'a na ya'a noꝯ ndú.

Ta o sa kónó ní kuei ndu noꝯ kuꝯchi, ta dáka ki ní ndu'u noꝯ ña kini.

⁵ Dá nꝯ kaa ta'ani ná:

—Ta ndi ndáa ndó ió iin amigo, ta dao ñoo kua'an ndo ve'e na, ta ká'an ndo xí'ín ná: “Amigo, tei tóo ní onꝯ pan naní'í, ⁶ dá chí nꝯ kasáa iin amigo ve'i, ta xiká nꝯ kii ra, ta ko ta'on ña'a kí'oi kei rá.” ⁷ Dá kaa na xí'ín ndó ndꝯ maá ini ve'e na: “O sa dáta'ón yu'u, chí sa ndadi vá yé'í, ta sa kándu'u vái kídi xí'ín de'i noꝯ xito. Sa'a ñoo o kúu ta'on nakooi kí'oi ña noꝯon.” ⁸ Tído va'ará ná o náko na kí'o naꝯn noꝯ ndo sa'a ña kúú ná amigo ndo, tído sa'a ña ká'an tei ndo ndita ndó, sa'a ñoo nakoo na kí'o na ña xínño'ó ndó. ⁹ Tído yu'u ká'an xí'ín ndó, kaka ndo ña xínño'ó ndó noꝯ Ndios, ta kúú ni'í vá ndóan. Nandukú ndóan, ta kúú ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nono váan noꝯ ndo. ¹⁰ Dá chí ndidaá na xikꝯn, ta ni'í náan. Ta ndidaá na nándukú ñá, ta ni'í náan. Ta ndidaá na dákasá yé'é, ta nonoꝯn noꝯ ná.

¹¹ Ta ndi ndáa ndo'ó, na kúú tatá, tá xikꝯ de'e ndó pan keí xí noꝯ ndo, zá xí'o ndó iin yuu noꝯ xí? O, tá xikꝯ xí iin tꝯiyaká keí xí, zá xí'o ndó iin koꝯ noꝯ xí? ¹² O, tá xikꝯ xí iin nduu keí xí, zá xí'o ndó iin tꝯid'oma noꝯ xí? ¹³ Koꝯ, dá chí va'ará kúú ndó ñayuu kini, tído tꝯi'a ndó kí'o ndó ña va'a noꝯ de'e ndó. *Zá ko ná'a ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá Ndios, na ió induú? Chí kí'o na Espiritu ií ná noꝯ ndi ndáa na xikꝯ ñaa noꝯ ná —kaá Jesús.*

Di'a nꝯ kuu tá nꝯ kaa dao ñayuu ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

¹⁴ Iin kuꝯ nákaꝯ Jesús taó na iin espíritu kini, tá'an ña nꝯ keñí'í iin tꝯa. Dá tá nꝯ keta espíritu kini ñoo kua'an, kúú nꝯ ñaka'an va tꝯa ñoo. Kúú nꝯ naá ndava'o ini ñayuu ndéi ñoo. ¹⁵ Tído dao ñayuu ñoo nꝯ kaa:

—Beelzebú, tá'an ña kúú sato'o espíritu kini, ñoo vá kíán xí'o choon noꝯ tꝯa káa, sa'a noꝯ kándéé rá taó rꝯa espíritu kini —kaá na.

16 Ta dao ka ñayuu ñoo kátoó korndodó ná Jesús, sa'á ñoo ni xiká na ña ná kee na iin ña'a ndato chí induú. 17 Tído sa ná'á vá Jesús ndi nákani ini na. Dá ni kaa na xí'ín ná:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta tá tá'andá tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na. 18 Ta dión ta'ani ndo'o ña u'u mií noó tá kasá'á ta'andá tá'an xí'ín ña kéchóon nooán, chí, ¿ndi koo kaka choon né'an? Tído ndo'ó kúú ra ká'an ña xí'ín choon ni xí'o Beelzebú taó yu'u espíritu kini kéchóon nooán. 19 Chí tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni xí'o Beelzebú nooí, dá kían, ¿ndá yoo ni xí'o choon noo ndá'a tá ñoo mií ndó ña taó rá espíritu kini, tá dáá? Tído taa ñoo kúú ra ná'a ña o dúú ña ndaa kían ká'an ndo sa'í. 20 Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni xí'o Ndios nooí, dá kían kana'á ndó ña miían ndaa kuiti sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

21 "Tá ío iin taa ndaki ndaa ra ve'e ra xí'ín espada, dá kían ni iin tó'ón ñayuu o kúu ku'u ki'ín kui'íná ná ña'a ío noo rá. 22 Tído tá ni kasá'a iin ka taa ndaki cháá ka noo ío ra, dá kían vaá óon va kandeé rá xí'ín rá, ta kuo ndaa ndi'i ra espada ra, tá'an ña sa kandeé ini ra sa chindeé ñaa, ta dasá ndi'i ra ña sa komi taa ñoo. 23 Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúú na xini u'u naá. Ta na ko chindeé yu'u xí'ín ña kéei, noón kúú na dátúú di'a ñaa.

Di'a ndó'o iin taa tá nándio koo espíritu kini nákaa'an ini ra

24 "Tá keta iin espíritu kini ini iin taa, dá kían kua'an iin xían noó íchí ndukúán noo nani'í ndéégán. Tído tá ko nani'án noo nani'í ndéégán, dá kasá'á nákani ini'an: "Nandió koo tukui no'í ve'e noó ni ketai ve'ii", kaáan. 25 Tá ni nasaa'an ni ndu'an ini taa noó ni sa ioan, kúú ndato ni natu'án, ta ñóchí vii káaan. 26 Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o dúú miían, dá nasaa'an ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúú ka'í ka ví kasá'á ndo'o níó rá o dúú táto'on kí'o ni sa ndo'o níó rá sa kee espíritu kini mií noó ñoo —kaá Jesús.

Ndiká'án ví ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan, kaá Jesús

27 Tein ká'an na to'on yó'o, kúú ni kayu'ú vá iin ná'a tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndiká'án ndi kúú ví ñá'a ni dakáki mií ní, na ni dachíchí mií ní.

28 Dá ni kaa Jesús:
—Ndiká'án ndi kúú cháá ka ví na seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ñayuu xika ña kee na iin ña ndato

29 Ta kúú ni kasá'á só'óni tá'an ñayuu kuá'a ñoo kua'an na noo iin Jesús. Dá ni kasá'á Jesús ká'an na xí'ín ná:

—Ñayuu kini nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, dá chí xiká ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandia ndó yu'u. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sav'a'a ña ndato ni kee Ndios xí'ín Jonás kúú ña ndato koni ndo ndo'í. 30 Chí táto'on ni kee Ndios iin ña ndato xí'ín Jonás tá ni tándaa'á ñaa ná ni sa'an na ñoo ká'ano nani Nínive, kí'o dión ta'ani kee na iin ña ndato xí'ín na ni nduu taa ñayuu yó'o noo ndo'ó, na ndéi tiempo viti.

31 Ta nakui'n ndichi ná'a sa dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuu keyikó Ndios sa'á ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachían sa'á ñayuu ndéi tiempo viti, dá chí nda noo xiká cháá ka ñayuu yó'o ni kixián ná ni seídó'an ña ndíchi rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó viti'ón o dúú rey Salomón ñoo. 32 Ta dión ta'ani nakui'ta ndichi ñayuu ni sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuu keyikó Ndios sa'á ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chí tá ni daná'a Jonás to'on va'a sa'a Ndios noo ná, ta kúú ni ndandiko vá ini na sa'á kuachi sa kee na. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó viti'ón o dúú Jonás —kaá Jesús.

Ká'an Jesús sa'á ña dátoon noo yo

Dá ni kaa ta'ani na:
33 —Ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko chífí'o'ó iin íti, dá chikaá de'é naán, ta ko chikaá naán tixi iin sató. Di'a chífí'o'ó naan noo dikó, dá ná katoa'an noó ñayuu kasaá ve'e na. 34 Ta nduchi nóó ndo kúú táto'on iin ñó'o'ó nákaa tóon ñí'í ndo, ña dátoon níó ndo. Sa'á ñoo tá va'a nduchi nóó ndo, dá kían iin níí vá túu noo ndo. Tído tá ko va'a nduchi nóó ndo, dá kían iin níí vá ñí'í ndo iin naá. 35 Sa'á ñoo kaon koo ndó, dá kían ná dá'a ni nda'o ña tóon nákaa ini níó ndo, chí oon ni nakui'in naá noo ndo. 36 Dá chí tá iin níí ñí'í ndo tóon, dá kían ni lú'u ví ña iin naá koo noo ndo, chí ndato náye'e iin níí níó ndo, táto'on kí'o ndato tóon iin íti —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée tá fariseo xí'ín tá dána'a ley

37 Tá ni ndi'í ni ka'an Jesús, dá ni seí nda'í iin tá fariseo noo ná ña ná ko'on na xí'ín rá kasá'an na ve'e ra. Dá tá ni saá na, dá ni ku'u na ni sa koo na mesa. 38 Ta kúú ni naá vá ini tá fariseo ñoo tá ni xini ra ña ko ni nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó táto'on kí'o kée mií rá, dá kasá'an na. 39 Dá ni kaa sato'o yo Jesús xí'ín rá:

—Kueídó'o va'a ndó, chí ndidaá ndo'ó, tá fariseo xaán, kúú ra nákata sav'a'a satá óon va vaso xí'ín ko'q. Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, chí xini ndi kí'o ka ví yakó níó ndo, chí ni nakuti ndó xí'ín ndidaá ña kini xí'ín

ña kọ vá'a. ⁴⁰ ¡Nandee ká vian xixi ndó! ¿Á kọ ná'á ndó ña Ndios, na ñi kava'a ñi ndo sata vé'e, noón ta'ani kúu na ñi kava'a nio ndo? ⁴¹ Sa'á ñoo ndino'o ini ndo kị'o ndó ña'a xinnó'ó na kúnda'i, ta kị'o dión, dá na'a ndo ña kómí ndó iin nio víi.

⁴² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, dá chi xí'o ndó noo Ndios uxí ndu'ú mįno noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noñ'ó'ó ndo. Ta dión ta'ani kée ndó xí'in yuku lotá xí'in dao ka yuku xíti ndó. Tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó ña ndaa xí'in ñayuu xí'in ndó, ta kọ kóni ndo Ndios. Chi ña yó'o ta'ani kánian kee ndó, tído ná dá'a ñi dánkoo xoo ndó kee ndó dao ka ña kée ndó ñoo. ⁴³ Nda'í kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, chi kátóo ndo kándei ndó noo téi ndaya'i cháá ka ini ve'e noo náta ka yo, ta kátóo ndo ka'an ñayuu ndisá'an xí'in ndó xí'in ñaño'ó noo xionoo ndó noo yá'i. ⁴⁴ ¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúu ta'a uyo noo! Chi kúu ndó táto'on iin yá'i ndii kọ túu nákaa, ta chíka'anda ve'i kúu ñayuu sataán, ta kọ xí'o na kuendá ña nákaan —kaá na.

⁴⁵ Dá ñi kaa iin ta dána'a ley ñoo:
—Maestro, xí'in to'on ká'an ní xaan dár'u'u ta'ani ní ndu'u.

⁴⁶ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:
—Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley xaan, chi kua'a ndava'o choon kuáchi sa'ándá ndo noo ñayuu, ña kọ kándeé ná kee na, ta ñi kọ nátuu ndá'a ndo chindeé ndó na xí'an.

⁴⁷ Nda'í kúu ví ndo'ó, chi káva'a ndó náoo sáá kaño'o lásá profeta, na ñi sa'áni na yata ve'e ndó. ⁴⁸ Ña yó'o xí'o ña kánda'a inio ña náta'an vá ini ndo xini ndo ña ñi kee na yata ve'e ndó xí'in na ñi sa kuu profeta Ndios, dá chi miían ndaa ndisa noón ñi sa'áni ñaa, ta ndo'ó ndéi káva'a náoo ná. ⁴⁹ Ta sa'á ña ndichí Ndios, sa'á ñoo ñi kaa na di'a sa'a ndo: "Tanda'a yu'u profeta xí'in apóstol kii na, dá kane'e na to'in noo ñayuu. Ta ka'áni ñayuu ñoo dao na, ta kendava'a na xí'in dao ka na", kaá na.

⁵⁰ Sa'á ñoo ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'á ñi ndidaá kúu profeta na, tá'an kirá ñi xita nda ñi kasá'a sa'á ñayuu yó'o. ⁵¹ Chi kánian kị'o ndó kuendá sa'á ñi Abel, ta nda sa'á ñi Zacarías, na ñi xí'i yé'é ño'o, yati noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. Miían ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ndidaá profeta ñi xí'i sa na'á.

⁵² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, dá chi sadí ndo noo ñayuu ña natiin na ña ndichí xí'o Ndios, chi ñi mií ndó kọ kómí ña ndichí Ndios, ta sadí ndo noo ñayuu natiin naan —kaá na.

⁵³ Tá ñi ndi'i ñi ka'an na ña yó'o, kúu ñi karyii nda'o ta dána'a ley xí'in ta fariseo. Dá ñi kasá'a rá dáta'an ñaa rá, chi ñi kasá'a ndátó'on ndichí ñaa rá sa'á kua'a nda'o ña'a, ⁵⁴ chi ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaa rá, dá

ya'a na noo to'on ká'an na, dá ñi rá ndi koo ka'an kuáchi ra sa'a ná noo ta né'e choon.

12

Ndidaá ña'a kéde'é yo xí'in ña ká'an kayá yo natuuan

¹ Kúu kua'a nda'o mil ñayuu ñi natuka noo ió Jesús. Sa'á ñoo ñi kasá'a sei ní'ini tá'an ñayuu ñoo sa'á ña kua'a téi kúu ná. Dá ñi kasá'a Jesús ká'an na xí'in sava'a ta xionoo xí'in ná, ta kaá na:

—Kanda noo mií ndó noo ña dákuita ta chí pan, ña kéchóon ta fariseo, dá chi ñoo kían ná'a ña kúu rá ta uyo noo. ² Dá chi ndidaá vá ña'a ño'ó de'é, dá ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, kasandaan ña natuuan. ³ Ta dión ta'ani, ndidaá ña ñi ka'an de'é ndó noo íin naá, natuuan noo tóon. Ta ndidaá ña ñi ka'an kayá ndó sa'a dó'o iin ñayuu ini ve'e, ñoo kían nda ñi ñi dikó kanoo na kayu'ú ná kị'o na kuendá sa'an.

Ná o sa yu'u yo ni iin to'on ñayuu

⁴ 'Ta ndo'ó, amigo mií, ná dá'a ni yu'u ndo na kandeé ka'áni yiki koño ndo, dá tá ñi ndi'i, ni iin ña'a o kándeé ná kee na xí'in ndó.

⁵ Tído ná kastó'in xí'in ndó ndá yoo kúu na kánian yu'u ndisa ndó: kánian yu'u ndo na kómí choon ña tanda'a ná ndo'ó ko'on ndo kaño'o ndó indaya tá ñi ndi'i ñi xí'i yiki koño ndo. Ta ká'in xí'in ndó ña na yó'o kúu na kánian yu'u ndo. ⁶ ¿Á kọ dikó ta'on ñayuu o'on laa kuáli sa'a uyo ñi'ón kuáli? Va'ará kị'o dión nóo ya'i rí, tído kọ nándodó ta'on Ndios sa'a ni iin rí. ⁷ Ta ndo'ó, nda ñi ñi ñi nda'á Ndios ndidaá kúu. Sa'á ñoo o sa yu'u ndo, chi ndaya'i cháá ka ndo noo ná o ñi kua'a laa kuáli.

Ná o sa yu'u yo ka'an yo ña kúu yo kuendá Jesús noo ñayuu

⁸ Dá ñi kaa ta'ani Jesús:

—Ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa ñayuu ká'an ña kúu ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani kee yu'u, na ñi nduu ta ñayuu yó'o, chi ka'in sa'a ná ñi kúu ná kuendá noo ña kúu ángel kéchóon noo Ndios. ⁹ Ta ndi ndaa na ndáta sa'a yu'u noo dao ka ñayuu, dá kían kị'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo na kúu ángel kéchóon noo Ndios. ¹⁰ Ta ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'á ña ñi nduu ta ñayuu yó'o, kuu va kị'o ká'ano ini Ndios sa'á ña ñi ka'an na. Tído ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a na kúu Espiritu ñi Ndios, noón kúu ná o kú'u ká'ano ta'on ini Ndios sa'a. ¹¹ Tá ndaka ñayuu ndo'ó kua'an na ve'e noo náta ka na o noo ta né'e choon, o noo ta kómí choon, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndi kían ka'an ndo xí'in rá, o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, ¹² chi mií vá Espiritu ñi Ndios kúu na kị'o to'on ka'an ndo mií hora daá ñoo.

Ná o sa kátoó téi yo ña kuiká

¹³ Dá n̄i kaa iin t̄a nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo xí'in Jesús:

—Maestro, ka'an ní xí'in ñani ná k̄i'o xi t̄a'í, ña k̄anian n̄i'í noó ña n̄i ñankoo tatá ndu noo ndú.

¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndá yoo n̄i chikani yu'u'ú ña kakuui iin t̄a keyikó sa'a ndo'ó, o ña ka'andaj ña'a noo ndo, ka'ón?

¹⁵ Dá n̄i kaa na xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Kandaa ndo mií ndó. O sa kátoó téi ndo ña kuiká, dá ch̄i va'ará ná koo kua'á ña'a noo ndo, o k̄i'o ta'an vaan ña kandeí va'a ndó.

¹⁶ Dá n̄i ñak'ín tá'an na iin ña'a xí'in to'on n̄i ñan'á na, ta kaá na xí'in ñayuu ñoo:

—N̄i sa io iin t̄a kuiká, ta kuá'a nda'o ña'a n̄i kana noñó'o rá. ¹⁷ Dá n̄i kasá'a rá nákani ini rá: “¿Ndí koo ví viti, ch̄i koó ve'e noó ndee va'a ña n̄i kana noo xití'o?” ¹⁸ Dá n̄i kaa rá: “Dí'a va keeá, tá daá. Ko'q nakanio yáka kuálí káa, ta ndená'ano cháá ka yóan. Ta ñoo taan va'a yó ndi ndi'í ña'a n̄i kana noñó'o yo. Ta ñoo ta'ani nataán va'a yó ndidaá ka ña'a né'e va'a yó. ¹⁹ Tá n̄i ndi'í, dá kaa yo xí'in ní yo: Viti k̄ian kuá'a nda'o ña'a né'e va'a yó keta vaan kasá'an yo kua'á nda'o kuia. Ná nani'í ndée yo, ná kasá'an yó, ná ko'o yó, ná kad̄i'í ini yo viti”, ka'án rá nákani ini rá. ²⁰ Tído dí'a va n̄i kaa Ndios xí'in rá: “Iin t̄a ko ká'í ini kúu yo'ó, dá ch̄i mií sakuua'á viti va kuuon, ta ña n̄i nataán vá'ón, ¿x̄ini ndá yoo kasá'an vaan?” ²¹ K̄i'o dión vá ndó'o ñayuu tá táxi va'a na ña kuiká kakuu ña'a mií ná, tído ko kuiká ta'on na noo Ndios —kaá Jesús.

Ndios kúu na ndáka ñaa

²² Dá n̄i kaa na xí'in t̄a xionoo xí'in ná:

—Sa'a ñoo ná ka'ín xí'in ndó, o sa ndi'í ini ndo sa'a ndi k̄ian kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a dá'on kandii ndó, dá kad̄a'í ñi'í ndo. ²³ Ch̄i io ña'a ndáya'í cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó. Ta io ña'a ndáya'í cháá ka x̄inñó'ó ñi'í ndo o duú dá'on kandixi ndó. ²⁴ Kande'e ndó táto'on ndó'o t̄ikaká, ch̄i ni ko chí'í rí tata, ni ko dákee rí, ta ni noó taan va'a rian, ta ni yáka r̄i koó. Tído xito va ñaa Ndios. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndáya'í cháá ka ndo'ó o duú laa? ²⁵ ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháá ka sa'a ña ndi'í ini ndo? ²⁶ Ni ña nóo yo'ó o kándeé ndó kee ndó, sa'a ñoo, ¿ndiva'a ndi'í téi ini ndo sa'a dao ka ña'a?

²⁷ Kande'e ndó táto'on k̄i'o ndato sá'ano torí ndi'indi káa yúku, ch̄i ko kéchóon ta'an vaan, ta ni ko káva'an dá'on kandixian. Tído yu'u'ú ká'an xí'in ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaán t̄a kuiká n̄i sa kuu ra, tído ko ní sá ndixi va'a ra táto'on k̄i'o ndato téi káa torí ndi'indi yo'ó. ²⁸ Ta k̄i'o dión kée Ndios xí'in ita, tá'an ña káa yúku kuú viti, tído iin

taan, ch̄iñó'o ñaán ini xito. ¿Á ko ná'a ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, t̄a cháá téi kándeé ini ñaa? ²⁹ Sa'a ñoo ná dá'a ni ndi'í ini ndo sa'a ndi k̄ian kasá'an ndó o sa'a ndi k̄ian ko'o ndó. Ná dá'a ni kaño'o téi ini ndo sa'an. ³⁰ Ch̄i sa'a ndidaá ña yo'ó ndi'í ndava'o ini ñayuu ko ná'a Ndios. Tído tatá yo Ndios kúu na ná'a ña x̄inñó'ó ndó ndidaá ña yo'ó. ³¹ Sa'a ñoo dí'a nandukú ndó ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a Ndios, ta kúu ndidaá ta'ani ña yo'ó koo noo ndo.

Ndukú ndó koo kuiká ndó noo Ndios

³² O sa yu'u'ú ndo, léko kuálí mií, ch̄i n̄i nata'an ini tatá yo Ndios k̄i'o na ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a ná. ³³ Sa'a ñoo ñoo ndó ña io noo ndo, ta chindeé ndó ñayuu kúnda'í, ta k̄i'o dión nataán vá'a ndó ña'a ndó chí induú ini léka ko kuyatá, dá koo ña kuiká ndó chí induú, ch̄i ñoo kúu noó ko ndi'an, ta ni t̄a ku'íná o kú'u ta'on ñoo, ta ni t̄ikidi o kúu dánaa ñaa. ³⁴ Dá ch̄i noo io ña kuiká ndo, ñoo ta'ani nákaa níyo ndo.

Ná kandeí nduu yo kéchóon yo noo Ndios

³⁵ Koo ini ndo kandeí nduu ndo. Ná nandíko toon t̄ixi ndó, ta daá ná kej ni ñó'o ití ndo. ³⁶ Koo ini ndo kee ndó táto'on k̄i'o kée iin t̄a kéchóon ve'e ndáti ra ndusaa sato'o ra, ch̄i kua'an na iin víko tánda'a. Sa'a ñoo tá dákasá na yé'é n̄i ndusaa na, kúu sa yach̄i vá sóno rá yé'é ñoo ndu'u na. ³⁷ Ndiká'an ví t̄a kéchóon tá n̄i nat̄iin ñaa sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaa rá tá n̄i ndusaa na. Mián ndaa ná ka'ín xí'in ndó ña nachirkaa na iin dá'on noo noo rá, ta chindee na ra mesa, dá k̄i'o na ña'a kasá'an ra. ³⁸ Dá ch̄i va'ará dao ñoo o ndiki n̄i ndusaa na, tído tá n̄i nat̄iin ñaa sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaa rá, dá k̄ian ndiká'an ndi kúu ví t̄a kéchóon ñoo. ³⁹ Ta kana'a ndó ña tá ná kandaq ini iin sato'o ve'e ndá hora kasaq t̄a ku'íná ve'e na, dá k̄ian koo nduu na kanda naan, ta o kóno kúuio na ku'u t̄a ku'íná ñoo ki'in ku'íná rá ña'a na. ⁴⁰ Sa'a ñoo kandeí nduu ta'ani mií ndó, ch̄i mií hora ko ndáti ndó, dá nandio koo na n̄i nduu t̄a ñayuu yo'ó kasaq na —kaá Jesús.

Ná kakuu yo na kéchóon ndaa noo Ndios

⁴¹ Dá n̄i kaa Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿á sava'a noo ndu'u'ú vá n̄i nakani ní to'on n̄i ñak'ín tá'an ní ñoo, o noo ndidaá ní ñayuu n̄i nakani ñan? —kaá ra.

⁴² Dá n̄i kaa na kúu sato'o yo:

—¿Ndá yoo kúu iin t̄a kéchóon ndaa, iin t̄a ndisá'ano, ka'án ndó? Rqón kúu t̄a chikani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka t̄a kéchóon ve'e na, dá k̄i'o ra ña'a kasá'an dao ka t̄a kéchóon ñoo. ⁴³ Ta ndiká'an ví ra kéchóon ñoo tá ná ndusaa sato'o ra, ta n̄i nat̄iin ñaa ná nákaa ra kée ra choon n̄i ta'anda noo rá. ⁴⁴ Mián ndaa ná ka'ín xí'in ndó ña k̄i'o sato'o ra choon noo rá dánda'í

ra ndidaá ña ió noo ná. ⁴⁵ Tído tá ná nakani ini tá kéchóon ñoo: “Kueé vá ndusaa sato'o yo”, ta kasá'a rá kendava'a ra xí'in taa, xí'in na ñá'a kéchóon noo sato'o ra, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra nda xini ra, ⁴⁶ ta kúu ndusaa sato'o tá kéchóon ñoo mií kuu ko ndáti ñáa rá, mií hora ko ná'a rá. Ta kúu dánd'ó nani na níó rá, ta tanda'a ñaa ná ko'on ra kakaá ra noo ñó'o dao ka ta ko kéchóon ndaa. ⁴⁷ Chí sa ná'a vá tá kéchóon ñoo ndá choon ni sa'anda sato'o ra, tído ko ní sá io nduu ta'on ra, ta ko ní kée ta'on ra choon ni ta'anda noo rá, sa'a ñoo kani nda'ó ñaa sato'o ra. ⁴⁸ Tído tá ió iin taa kéchóon, ta kée naá rá ña ko náta'an ini sato'o ra, roón kúu ra cháa vá ketatá rá. Chí na ni ní'i kua'a choon, noón kúu na kua'a kuendá ndaka sato'o na noo ná. Ta na ní kandeé ini sato'o na xí'in kua'a choon, noón kúu na kua'a cháa ka kuendá ndaka sato'o na noo ná.

Ná ta'anda tá'an iin ve'e sa'a Jesús

⁴⁹ Vei yu'u chikaai ñó'o ñayuu yó'o, ta sa kóni kii yu'u ña ná nakej ña. ⁵⁰ Miian ndúsa kánian kodo ndútai xí'in ña vei ndo'i. Ta nda'i nda'ó kúu ini ndáti kasandaá kuu ñoo. ⁵¹ Já ká'an ndó'o ña kían vei yu'u nachindei va'i ñayuu ñayuu yó'o? Koo, chí ká'in xí'in ndó ña vei yu'u ka'anda tá'an di'a vai na. ⁵² Dá chí nda kuu víti chí noo kasá'a ta'anda tá'an ñayuu, dá chí noo ndéi o'on na ini iin ve'e, kasá'a naá onj na ko kúu kuendá yu'u xí'in uu na kúu kuendá. O naá uu na ko kúu kuendá xí'in onj na kúu kuendá. ⁵³ Chí naá iin ra kúu tatá xí'in de'e ra, o naá de'e ñoo xí'in tatá xi. Ta naá iin na kúu naná xí'in de'e di'i na, o naá de'e di'i ñoo xí'in naná xi. Ta naá na kúu xido xí'in sano na, o naá sano ñoo xí'in xido xi.

⁵⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Tá ni xini ndo xinkuei vikó chí xoo noo keta ndindii, dá kaá ndo: “Koon dai víti.” Ta kúu koon ndisa rá. ⁵⁵ Tá vei tachí chí sur di'a, dá kaá ndo: “Í'ini nda'o koo.” Ta kúu dión ndisa koo. ⁵⁶ Kúu ndó ñayuu uu noo, chí va'a tí'a ndó kándaá ini ndo sa'a induú kaa xí'in noñó'o yó'o. Sa'a ñoo, ¿ndiva'a ko kándaá ini ndo ndi kóni kaa ña ndato xini ndo víti?

Va'a ka ná kandoo manj yo noo Ndios viti yachi

⁵⁷ ¿Ndiva'a ko xí'o ndó mií ndó ka'i ini ndo ndí kíán kúu ña ndaa kánian kee ndó? ⁵⁸ Tá né'e tá'an ndó kua'an ndo ve'e chóon xí'in iin ñayuu naá xí'in ndó, dá kíán ndi'i ini ndo, dá ná kandoo manj ini na sa'a ndo íchi noo kua'an ndo ñoo. Dá ná o káne'e na ndo'ó saa na noo tá né'e choon. Dá chí oon ni ví nakí'o tá né'e choon ñoo ndo'ó noo ndá'a tá ndaa ve'e kaa, dá kadí ra ndo'ó ve'e kaa. ⁵⁹ Ta

yu'u ká'in xí'in ndó ña o yáa kuió ndo'ó nda ná o chíya'i ndi'i ndó di'on kánian chíya'i ndó —kaá Jesús.

13

Miian ná nandikó ini yo sa'a kuachi kée yo

¹ Ta tein tiempo daá ñoo ni kasaa dao ñayuu, ta ni nakani na xí'in Jesús sa'a ña ni ndo'o dao taa kuendá Galilea, chí ni sa'áni ñaa Pilato xian nani dóko rá kiti noo Ndios, ta ni daká tá'an ra ni taa ñoo xí'in ni kiti ñoo, kaá ra xí'in ná.

² Dá ni kaa Jesús:

—Já ká'an ndó ña tá Galilea ñoo kómí kua'a cháa ka kuachi o duú dao ka na ñoo ra, sa'a ñoo ni ndo'o ra dión? ³ Ká'in xí'in ndó ña ko ta'on dión kíán. Tído tá ná o nándikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, dá kíán ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on kí'o ni xí'i taa ñoo. ⁴ Ta sa'on onj taa ni xí'i tá ni kankao torre Siloé ñoo sata rá. Já ká'an ndó ña ni sa kuu ra tá kómí cháa ka kuachi noo dao ka na ndéi ñoo Jerusalén ñoo? ⁵ Ká'in xí'in ndó ña ko ta'on dión kíán, tído tá ná o nándikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, dá kíán ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on kí'o ni xí'i taa ñoo —kaá na.

Dána'a Jesús sa'a taño'o ko xí'o ku'i

⁶ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao ña'a xí'in to'on dána'a na noo ñayuu, ta kaá na:

—Ni sa io iin taa, ta ni dandé ra iin taño'o noo kaa yito uva ra. Ta sa sá'an ra sa ndukú rá ku'i noo ra kéí rá. Tído ko ní sá ní ta'on ra ri. ⁷ Dá ni kaa ra xí'in taa ndaa yito uva ñoo: “Sa ni xino va onj kua'á kixii ndukú ku'i noo taño'o yó'o, tído ni iin ku'i ko iin noo ra. Sa'a ñoo va'a kaa na ka'anda yo'ó ra, dá chí kétéin oon rá iin ra noñó'o yó'o.” ⁸ Dá ni kaa taa kéchóon ñoo: “Tatá, konó ní iin kua'á víti ka nákuuini rá, dá ná ko'in katai sa'a ra, dá ná taáin te'i.” ⁹ Tá ni xí'o rá ku'i, dá kíán nakuiini rá. Tá ko'o ña'a ní xí'o rá, dá kíán ka'anda yo'ó rá”, kaá ra —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ña'a ni kutódo sata

¹⁰ Tein iin kuu náni'i ndé na Israel, nákaa Jesús dána'a na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. ¹¹ Ta ñoo nákaa iin ña'a, ta sa ni xino sa'on onj kua'á kú'an, chí ni kutódo sata kée iin espíritu kani. Ta ko ku'á ta'on nakuiini ndichi ndaaan. ¹² Tá ni xini ñaa Jesús, dá ni kana ñaa ná. Dá ni kaa na xí'an:

—Sa ni kexoo va kue'e ndó'o ní víti, naná.

¹³ Dá ni chinóo na ndá'a ná sata. Ta kúu víti'on ni nakuiini ndichi ndaaan. Dá ni kasá'an kaka'anoán Ndios. ¹⁴ Tído taa dándaki ve'e ñoo, ni karyíi nda'o ra, chí ni nduva'a Jesús ta'ána ña'a ñoo tein kuu náni'i ndé na Israel. Dá ni kaa taa ñoo xí'in ñayuu ñoo:

—Ío ñño kuu kéchóon yó. Sa'á ñño kii ndó tein kuu dáa nduva'a ndó. O sa kii ndó nduva'a ndó tein kuu náni'i ndée yo.

¹⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Taa uu noo vá kúu ndó. ¿Á kò ndáxi ta'on ndó chee ndo o burro ndo noo ndíko rj sasá'an rj tein kuu náni'i ndée yo, dá kanda ndó rj ko'on rj ko'o rí taku'i? ¹⁶ Ñá'a yó'o nì kii tein nà ve'e Abraham, ta sa nì xino sa'on onj kua nì kexixi ña u'u nì so'oni ñaán xí'ín kue'e yó'o. ¿Á o kúu ta'on ndaxi yu'u ñá'a yó'o noo kue'e ndó'an tein kuu náni'i ndée yo, tá dáá?

¹⁷ Tá nì kaa nà dión, kúu nì xika'an noo taa kò náta'an ini ñóo. Tído ndidaá kúu ñayuu ñó'o ini ve'e ñóo nì kadij ini sa'a ndidaá ña'a ndato nì kee Jesús.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu na

¹⁸ Dá nì kaa Jesús:

—¿Ndi kían dáó kúu xí'ín to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'an ndó viti? Ta, ¿nda kían dáki'ín tá'ín xí'án, dá kanda ini ndo sa'an? ¹⁹ Kían táto'on iin tata ló'o naní mostaza, ña nì chi'i iin taa noño'ó rá, ta kúu nì sa'anoan, ta nì nduan iin yito ká'ano. Ta nì kasáa laa nì kava'a rí táka rj tein ndá'a ra.

²⁰ Dá nì kaa tuku Jesús:

—¿Ndi kían kúu ña dáki'ín tá'ín xí'ín to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, dá kanda ini ndo? ²¹ Kían táto'on kée ña dákuita tachí yúsá kava'a pan, ña nì tiin iin ñá'a, ta nì daki'ín tá'an ñaan xí'ín onj yáxi harina, dá nakuita tachían.

Yó'o dána'a Jesús ña koo ini yo ku'u yó noo kúu yé'é ku'ín

²² Ta sa daná'a Jesús to'on va'a sa'a Ndios noo ñayuu ndéi ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí noo chíka'anda nà kua'an nà ñoo Jerusalén. ²³ Dá nì ndato'on ñaá iin taa, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á cháá vá ñayuu nì'i ña káki na noo kuachi na?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

²⁴ —Cho'on ini ndo ku'u ndó noo kúu yé'é ku'ín, dá chi ká'ín xí'ín ndó ña kua'a ndava'o kúu ñayuu katoó ku'u, tído o kándéé ta'on na ku'u na. ²⁵ Chi tá nì ndi'i, dá nakuij nà kúu sato'o ve'e yé'é ku'ín ñóo, dá kadi nà yé'é ná. Ta ndo'ó, nà nì kandoo ndíta sata vé'e, kasá'a kayu'ú ndó nà, ta dákásá ndó yé'é, ta kaa ndo: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu'u.” Dá kaa na kúu sato'o ve'e di'a xí'ín ndó: “Kò ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúu ndó.”

²⁶ Dá kasá'a ndó ka'án ndo xí'ín ná: “Ndu'u kúu nà nì sasá'an dáó xí'ín ní, ta sa xí'i nduu ndu xí'ín ní, ta sa daná'a ní noo ndú noo yá'i ñoo ndu.” ²⁷ Dá kaa nà xí'ín ndó: “Sa nì ka'an vei xí'ín ndó ña kò ná'a ta'an vei ndá yoo kúu ndó. Kuxoo ndidaá ní ndó kua'an ndo nooí, chi kúu ndó ñayuu kée ña kini”,

kaa nà. ²⁸ Ta ndo'ó, nà kandoo sata vé'e ñóo, nda'ikasá'a ndei'indo, ta nakuchi tá'an no'o ndó, chi koni ndo Abraham xí'ín Isaac, xí'ín Jacob xí'ín ndidaá kúu profeta Ndios kande na noo dándáki Ndios, ta ndo'ó kúu nà kò ní nì'i íchi kande ndó ñóo. ²⁹ Ta kasaa ñayuu nì kii chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, xí'ín xoo norte xí'ín xoo sur, dá nandei na mesa, dá kasá'an na noo dándáki Ndios. ³⁰ Kana'a ndó ña ndéi dao ñayuu kúu noo ndi'i kuii tiempo viti, noón di'a kakuu nà nakuita noo noo Ndios tiempo daá. Ta nà kúu nà kúu noo noo ñayuu tiempo viti, noón di'a kakuu nà noo ndi'i kuii noo Ndios —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì ndei'j Jesús sa'a nà ñoo Jerusalén

³¹ Ta mií kuu dáa ñóo nì kasáa dao ta fariseo. Dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Kua'an keta ní, ta kua'an ní iin ka xián, dá chi koni rey Herodes ka'áni rá mií ní.

³² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta ka'an ndo xí'ín ndikuii maña ñóo ña kanoo jí yu'u tavéi espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta nduva'i nà kú'u viti xí'ín taan, dá tá nì xinkoo onj kuu, dá dándi'i choon vei. ³³ Tído kuu viti, xí'ín taan, xí'ín idá kánian kanoo jí vái íchi kosaa Jerusalén, dá chi kò kánian kuu iin profeta iin ka xián, sava'a ñoo Jerusalén vá kúu noo kánian kuu na. ³⁴ jNa ñoo Jerusalén, nà ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu nà sa'áni ndidaá profeta, ta chíyúú ndó ndidaá nà tánda'a Ndios vei kasto'on xí'ín ndó! jNdidaá ví ta'ándá nì ka'án yu'u ña kían nditúti ndo'ó táto'on k'i'o kée iin tñño'nd nditúti rí de'e kuálí rj nátaan vá'a rí tíxi ndixi rj, tído kò ní xiin ta'on ndó! ³⁵ Kana'a ndó ña kasandaá iin kuu, dá kandoo íí vá ve'e ndó. Ta ká'ín xí'ín ndó ña o kóni kà ndo'ó yu'u ndá rá ná kasandaá kuu kaa ndo: “Nà ká'ano kúu nà vei xí'ín choon Ndios, nà kúu sato'o yo” —kaá Jesús.

14

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e néim ñi

¹ Iin kuu náni'i ndée nà ñoo Israel, nì ku'u Jesús ve'e iin taa fariseo né'e choon kasá'an na. Ta ndéi ta'ani dao ka ta fariseo náni rá Jesús. ² Ta mií yati noo ío nà ñóo ío iin taa ndó'o kue'e néim ñi. ³ Dá nì kaa Jesús xí'ín taa dána'a ley, xí'ín tá fariseo ñóo:

—¿Á sóno ley yo ña nduva'a yó iin nà kú'u tein kuu náni'i ndée yo? —kaá nà.

⁴ Tído tádi oon va ndéi ra. Dá nì tiin Jesús ndá'a ta kú'u ñóo. Kúu nì nduva'a ñaá ná. Dá nì tándá'a ñaá ná kua'an nó'o rá ve'e ra. ⁵ Dá nì kaa nà xí'ín taa ndéi náni ñaá ñóo:

—Tá ío iin káa ndó ná kankao burro ndo o chee ndo ini da'o, ¿á o kó'on kii ta'on ndó taó ndo rí, va'ará kuu náni'i ndée yo kían?

6 Ta ni iin tó'ón to'ón ko ní nì'í rá nandió né'le ra noó ña nì ka'an na xí'in rá.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndi kee yó tá kua'an yó iin víko

7 Ta ndé'é Jesús tát'o'on kée ñayuu ñoo káxi na téj kúu noó noó kánian kandej ñayuu ndáya'i. Dá nì ñakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'ón dána'a na noó ñayuu nì nataka ñoo, ta kaá na:

8 —Tá nì kana na ndo'ó ko'on ndo noo ió víko tánda'a, o sa koo ini ndo kandej ndo noo téj kúu noó, chí oon ni kasaa iin ka ñayuu ndáya'i cháá ka o duú ndo'ó, 9 dá kasaa na nì kana ndo'ó xí'in iin ka tãa ñoo, ta kaa na xí'in ndó: “Ndakuiin noo téj xaã na nono ko na yó'o.” Dá kían kánian ndakuei ndó ko'on ndo xí'in ña kaka'an noo ndo, dá ko'on ndo kandej ndo noo téj iin nda sata kuíi.

10 Sa'a ñoo tá nì kana na ndo'ó ko'on ndo víko, va'a ka kandej ndo noo téj iin nda sata kuíi. Dá kían tá nì kasaa na nì kana ñaa ñoo, dá kaa na xí'in ndó: “Amigo, kua'an ya'a ní noo téj kúu noó kaa koo ní” kaa na. Díon, dá kían natiin ndó ñaño'ó noó na ndéi mesa ñoo. 11 Chí ñayuu chíndaya'i mií, noón kúu na kandqo nóo di'a. Ta na kénóo mií, noón di'a kúu na kandaya'i noo Ndios —kaá na.

12 Dá nì kaa ta'ani na xí'in tá fariseo, tá'an ra nì kana ñaa ñoo:

—Tá kua'on keeón iin víko, tá ki'ón ña kadé'in ñayuu o ña'a kadíni na, o sa kánón amigon, ní ñanqon, ní tá'ón, ní na kujká ndéi yati xí'ón. Chí oon ni ví kana ta'ani na yo'ó, ta kí'o ta'ani na ña'a kasá'ón, dá kían sa nì nani'í voón ya'ávón sa'a ña nì keeón xí'in ná. 13 Sa'a ñoo tá kua'on kí'ón ña'a kasá'an ñayuu, va'a cháá kaan kanón ñayuu kúnda'i, xí'in na koó ndá'a o sa'a, xí'in na ko kuú kaka, xí'in na ko túu noo, 14 díon, dá kían natiión ña va'a noo Ndios, chí o kúu ta'on nandió né'le ñayuu ñoo ña manj nì keeón xí'in ná, sa'a ñoo nani'í yo'ó ya'ávón noo mií Ndios tá ná kasandaá kuú natakí ñayuu ndaa —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin tãa nì kee iin víko ká'ano

15 Tá nì seido'o iin tãa ió nduu xí'in Jesús mesa ña nì ka'an na, dá nì kaa ra xí'in ná:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, tá'an na kasá'an noo ió Ndios dándáki na.

16 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Nì sa io iin tãa, ta nì ka'an rá kee ra víko. Dá nì kana ra kua'a nda'o ñayuu kasá'an na víko ñoo. 17 Tá nì kasandaá hora kadíni na, dá nì sa'anda ra choon noó tá kéchóon noo rá ña ná ko'on ra kuaka ra ñayuu nì kana na ñoo. Dá nì kee ra kua'an ra, ta nì kaa ra xí'in ná: “Ná ko'o, chí sa io nduu va ndidaá ña kadíni ndó.” 18 Tído ndidaá vá ñayuu ñoo nì ndaká ña manj noó tá kéchóon ñoo. Chí tãa mií noó ñoo nì kaa di'a: “Viti'ón nì xiiin

iin ñoo'o, ta kánian ko'jn kande'i ña. Sa'a ñoo ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” 19 Dá nì kaa iin ka ra di'a: “Viti'ón nì xiiin o'on yunta chee, ta kánian ko'jn koto ndodó'ri. Sa'a ñoo ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” 20 Dá nì kaa iin ka ra di'a: “O duú nì tandá'a véi, sa'a ñoo o kúu ta'on saaj.”

21 Dá nì nandió ko'o tá kéchóon ñoo nì ndísaa ra, dá nì ñakí'o ra kuendá noo sato'o ra. Kúu nì karyíi nda'o sato'o víko ñoo. Dá nì kaa ra xí'in rá: “Kua'an kí ndidaá kei ná'ano xí'in kei kuáli ñoo'ó ñoo yó'o, ta kandaka kí'ón na kúnda'i ndéi ñoo kisón, xí'in na na ndá'a o sa'a, xí'in na ko kuú kaka, xí'in na ko túu noo.” 22 Tá nì ndi'i nì kee tá kéchoon ñoo díon, dá nì kaa ra xí'in sato'o ra: “Tatá, sa nì keei choon nì sa'anda ní noó. Tído ió jí vá cháá ka noo kande'i na.” 23 Dá nì kaa tuku tãa kúu sato'o víko ñoo xí'in tá kéchóon ñoo: “Kua'an kí ndidaá kei xí'in ndidaá ichi kuíin, ta kendúsá xí'in ñayuu ndéi ñoo ná kii na, dá ná kuti ve'i.” 24 Chí ká'jn xí'ón ña ní iin tó'ón ñayuu nì kanai mií noó, o ní'í tá'ón ña nì kenduuj kadíni na”, kaá ra —kaá Jesús.

Kánian kee yó di'a tá ká'an yó kanoo yó xí'in Jesús

25 Kua'a nda'o ñayuu kua'an xí'in Jesús. Dá nì nandió ko'o na, dá nì kaa na xí'in ná:

26 —Tá ió iin kaa ndó ká'an kanoo xí'in yu'u, tído ndi'i ini ndo sa'a tatá ndo xí'in naná ndo, xí'in ñadi'í ndo, xí'in de'le ndó, xí'in ñani ndo, xí'in kí'o ndó, ta ndi'i ini ndo sa'a mií ndó, dá kían o kúu ta'on kakuu ndó na kanoo xí'in yu'u. 27 Dá chí na ko xí'o mií ña kadqok cruz ná kii na sata yú'u, dá kían o kúu ta'on kakuu na na kanoo xí'in yu'u. 28 Dá chí, ¿ndi kaa iin kaa ndó ká'an kava'a iin ve'le, á ko sa ko ndo dinño'ó ka taó kuendá ndo, kande'a á keta dí'ón né'le va'a ndó ñoo, dá dáxino ndóan? 29 Dá chí tá sa nì chíkáa ndo sa'an, ta ko keta ka dí'ón ndo ña kían dáxino ndóan, dá kían kasá'a vá ñayuu kuakí ndaa ñaa ná, 30 chí kaa na ka'an na sa'a ndo: “Nda'í tãa nì ka'an kava'a ve'le yó'o, chí ko ní kándeé ta'on ra dáxino raan.”

31 Ta, ¿ndi kée iin rey tá ká'an rá ko'on ra naá ra xí'in iin ka rey? ¿Á ko sá ko'o ra dinño'ó taó rá kuendá, nde'a á kandeé uxí mil soldado ra naá ra xí'in iin ka rey, tá'an ra ve'i xí'in oko mil soldado? 32 Ta tá taó rá kuendá ña o kándeé ta'on ra, dá kían, tá o ña'a kasandaá yati iin ka rey ñoo, tanda'a rá choon kua'an noo iin ka rey ñoo nde'a ndí kíán kánian kee ra, dá nande'i va'a ra. 33 Kí'o díon ta'ani kánian taó kuendá va'a ndó, chí ndi ndaa ndó ko kóni dánkoo ndi'i ña'a kómí ndó sa'a yú'u, dá kían o kúu ta'on kanoo ndó xí'in yu'u.

Di'a kee yó tá nì ndi'i ña o'ova ñij

34 Ña va'a kúu ñij, tído tá nì ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova

tukuan? ³⁵ Sa'a'á ñoó kọ chón kaañ kaxian tei'i noñó'o, ta ni kọ kándeé kaañ dándi'an díko tei'i. Sa'a'á ñoó satá va naan satá vé'e. Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueid'óo va'a ndó —kaá Jesús.

15

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni ndañó'ó iin léko

¹ Ta kuá'a nda'ó taa kí'in ya'i sa'a'á ñó'ó xí'in dao ka ñayuu kaá ra kómi kuachi ni natuu yati noo Jesús kueid'ó'o ñaa ná. ² Dá ni kasá'a tá fariseo xí'in tá dána'a ley kána'a rá xí'in Jesús, ta kaá ra:

—Nátiin va'a taa káa ñayuu kómi kuachi, ta sásá'an daó rá xí'in ná.

³ Dá ni ñakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña dána'a na, ⁴ ta kaá na:

—Ndi ndáa ndo'ó kómi iin ciento léko, tá ni ndañó'ó iin rí, zá kọ dánkoo ta'on ndó komi díko sa'on komi ríon nda yuku íchi ñoó, ta ko'on ndo nanduku ndó kirí ni ndañó'ó nda kandeé ndó nani'i ndo rí? ⁵ Dá tá ni ñani'i ndo rí, dá nadokó ndo rí no'o ndo xí'an kadij ini ndo. ⁶ Tá ni ndusáa ndo ve'e ndó, dá dáta'á ndo amigo ndo xí'in na ndéi yati xí'in ndó, dá kaá ndo xí'in ná: “Nakíj ndo kandeí dij ndo xí'in, chí sa ni ñani'i vái lékoj, kirí ni ndañó'ó ñoó.” ⁷ Ká'in xí'in ndó ña kadij cháá ka ini na ndéi induu sa'a iin na kómi kuachi tá ni ñandikó ini na sa'a kuachi kée na, o duú sa'a komi díko sa'on komi ñayuu ká'an kúu ná na ndaa, na ká'an ña kọ xín'ó'ó ñandikó ini na sa'a kuachi na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin ñá'a ni ndañó'ó iin di'ón

⁸ Ta ndi káa iin ñá'a né'e va'a uxí di'ón plata, tá ni ndañó'ó iian, zá kọ nátoon ta'an vaan ñó'ó ití, ta natuu va'a'án nda nándukú kueéan di'ón ni ndañó'ó ñoó nda kandeéan nani'an ñá? ⁹ Tá ni ñani'an ñá, dá dáta'áan amigoan xí'in na ndéi yati xí'an, dá kaáan: “Nakíj ndo kandeí dij ndo xí'in, chí sa ni ñani'i di'ón, ña ni ndañó'ó ñoó.” ¹⁰ Díon ta'ani kadij ini ángel kéchoon noo Ndios sa'a iin na kómi kuachi tá ñandikó ini na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin ña ni xí'o ká'ano ini iin taa sa'a de'e ra

¹¹ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in rá: —Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e na. ¹² Iin kuú, dá ni kaa taa ló'o ñoó xí'in tatá xí: “Tatá, viti kí'an kí'o ni ña kánian ni'i yu'u sa'a ña kúú de'e ní.” Dá ni xí'o tatá xí ña kánian ni'i xí.

¹³ Tá ni ya'a cháá kuú, dá ni díkó xí ndi-daá ña'a ni ni'i xí noo tatá xí. Dá ni kee xí kua'an xí xí'in di'ón ñoó iin ñoo xíká. Ta ñoó ni kendava'a xí xí'an noo ña'a ió ñayuu yó'o. ¹⁴ Dá tá ni ñandí'i xí di'ón xí, dá ni kasáa tama ñoo ñoó. Ta kúu ni kasá'a xí'i xí doko.

¹⁵ Dá ni sa'an xí ni ndukú xí choon kee xí noo iin taa ió ñoo ñoó. Dá ni xí'o taa ñoó choon noo xí ña ko'on xí noo kúu noñó'ó rá kakaá xí kandaka xí kochí. ¹⁶ Ta sa'a ña kuiko nda'ó xí, sa'a'á ñoó nda'i ni ká'an xí ndinoo ini xí keí xí ña seí kochí ñoó, chí kọ iin ta'on xí'o ña keí xí.

¹⁷ Dá ni kixian ni ñakani ini xí: “Kándoo di'a ña'a sásá'an taa kéchoon ve'e tatá, ta yu'u, nda'i xí'i dokoj nákaai yó'o. ¹⁸ No'o vai ve'e tatá. Tá ni nasáai, dá kaai xí'in ná: Tatá ló'o, ni ya'i noo Ndios, ta ni ya'a ta'anii noo mií ni. ¹⁹ Sa'a'á ñoó kọ káni kaañ kakuu yu'u de'e ní. Ndaá kee ni yu'u ná kakuu iin taa kéchoon noo ni. Díon kaai xí'in ná ta nasaai noo ió na”, ká'an xí ió xí.

²⁰ Dá ni ndakuin ndichi xí, dá ni kee xí kua'an nó'o xí ve'e tatá xí. Ta kúu xíká jí vá veí xí, kúu sa ni xini ñaa tatá xí. Ta kúu ni kixian ni ku'u ká'ano ini na sa'a xí. Dá ni kankono na ni sa'an na ni ni'í ñaa ná. Ta kúu ni nomi ni'ini ñaa ná. Dá ni chitó ná noo xí. ²¹ Dá ni kaa xí xí'in ná: “Tatá ló'o, ni ya'a va yu'u noo Ndios, ta ni ya'a ta'ani yu'u noo mií ní. Sa'a'á ñoó kọ káni kaañ kakuu de'e ní viti.”

²² Tído di'a ni sa'anda tatá xí choon noo tá kéchoon noo ná: “Tao kíj ndo iin da'on sa'a, tá dáku'i'ino ndóan de'e ló'i. Ta kí'in ndó iin de'e chikaá ndo ndá'a xí, ta nachí'i ndó ndisá sa'a sa'a xí. ²³ Ta kua'an ndo kí'in ndó iin chikerró ndí'i cháá ka, ta ká'an ndo rí. Dá ná kasá'an yó kandeí koo víko. ²⁴ Chí ni sa xí'i va de'i noo, tído viti ni ñataki xí, chí ni ndañó'ó vá xí, tído viti ni ñani'i yó xí”, kaá tatá xí.

Ta kúu ni kasá'a ná kée na víko. ²⁵ Tído nákaá de'e sava'a na yuku. Dá tá ni ndisáa rá ni kuyati ra ve'e, kúu ni seid'ó'o ra ká'a yaa, ta táí katí ndéi dij ná sársá'a ná. ²⁶ Dá ni kana ra iin tá kéchoon ñoó. Dá ni ndato'ón ñaa rá: “¿Ndi kí'an kúu?” ²⁷ Dá ni kaa tá kéchoon ñoó xí'in rá: “Kée tatá ní víko, chí ni ndisáa ñani ní. Sa'a'á ñoó ni sa'anda tatá ní choon ña ná ká'aní ndu'u chikerró ndí'i ñoó, chí ió va'a ñani ní ni ndusáa xí.”

²⁸ Ta kúu ni xido nda'ó ini de'e sava'a ñoó. Sa'a'á ñoó kọ kóni ta'on ra ndu'u ra ve'e. Dá ni keta tatá ra. Dá ni seí nda'i na noo rá ña ná ndu'u ra ve'e. ²⁹ Dá ni kaa rá xí'in tatá rá: “Ná'a vá mií ní ña sa kuá'a nda'ó kuia kéchoon noo ní, ta ni kọ kaá ní kí'o ní va'ará iin kí'i ló'o kee yu'u víko xí'in na né'e tá'an va'a xí'in. ³⁰ Tído sa'a ña ni ndisáa iin ka de'e ní, tá'an rá ni sa'an ni kendava'a xí'in di'ón ní xí'in ñá'a díkó mií, ta sa'a rá kaa di'a ni sa'aní ní chikerró ndí'i cháá ka.”

³¹ Dá ni kaa tatá rá: “De'e ló'o, yó'o kúu rá daá ió va xí'in yu'u. Sa'a'á ñoó ndidaa ña'a kómi yu'u kúu ña'a yó'o. ³² Tído iin ña va'a kí'an ña ná kee yó víko, ta ná kandeí dij yo, chí ni xí'i va ñanon noo yú'u, tído viti ni

naṭaki xi, chi ni ndañó'ó vá xí, tído viti ni naní'í yo xí", kaá na xí'in rá —kaá Jesús

16

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kían ni kee iin ta kéchón

¹ Dá ni kaa ta'ani na xí'in taa xionoo xí'in ná:

—Iin kuú dá ni sa io iin ta kuiká, ta ni sa io iin taa sa dandáki ndidaa ña kuiká kómí rá. Tído ni kasá'a ká'an kuáchi ñayuu sa'a ta kéchón yó'o, ña kéndava'a ra xí'in ña'a sato'o ra. ² Sa'a ñoó ni kana ñaa sato'o ra, dá ni kaa ra xí'in rá: "Ni kanda'a iní ña kéndava'a yo'ó xí'in ña'i ñó'o tíxi ndá'on. Naki'o kí kuendá noí sa'an, dá chi o kúu ka kéchón noí." ³ Dá ni kasá'a ta kéchón ñoó nákani ini ra: "¿Ndi kuú vían kee viti, dá chi táxi vá ñaa sato'í? Ta o kándeé ta'oin kee choon ndéé, ta xíka'an ni noí kuatíi. ⁴ Tído sa ni kanda'a va iní ndi kían kee tá ná kasanda'a kuú taxí ñaa sato'í, dá ná natiin va'a ñayuu yu'u ve'e na."

⁵ Dá ni kasá'a rá kána ra iin rá iin taa táj noo sato'o ra, dá ni kaa ra xí'in taa mí noo: "¿Ndidaa táj ní noo sato'í?" ⁶ Dá ni kaa taa ñoó: "Iin ciento yoo ná'ano sití oliva táj yu'u." Dá ni kaa ta kéchón ñoó xí'in rá: "Jó'on, tiin tuti noo kánóo ña táj ní, ta kakoo kíj ní, ta chinóo ní ndadá uú díko uxj yoo sití." ⁷ Dá ni kaa ra xí'in iin ka taa ñoó: "Ta mí ní, ¿ndidaa táj ní noo sato'o yu'u?" Dá ni kaa ra: "Iin ciento maquila noní tirió távi." Dá ni kaa ta kéchón ñoó xí'in rá: "Jó'on, tiin ní tuti noo kánóo ña táj ní yo'ó, ta nachinóo ní ndadá komí díko ní maquila."

⁸ Dá ni chindaya'i sato'o ñoó ta ko kéchón va'a ñoó, chi xí'in ña ni kee ra ni na'a ra míi rá ña kaon nda'o ñaxintóni rá. Chi tí'a cháá ka ñayuu kuendá ñayuu yo'ó kandoo va'a na noo ñayuu xí'in ná o duú ñayuu kuendá Ndios. ⁹ Sa'a ñoó ká'an yu'u xí'in ndo'ó ña ndukú ndó ní'í ndo ñayuu kane'e tá'an va'a xí'in ndó sa'a ña kéva'a ndó xí'in ná xí'in ña kuiká ió ñayuu yo'ó, dá kían tá ni ndí'í ña va'a kómí ndó ñayuu yo'ó, kúu sa ió va yoo natiin va'a ndo'ó noo kandeí chíhí ndó.

¹⁰ Ta ná kenda'a noo lú'u ña'a, díon ta'ani kenda'a na noo kua'an. Tído na ko kenda'a noo lú'u ña'a kómí ná, díon ni o kenda'a ta'on na noo kua'an. ¹¹ Chi tá ko kenda'a ndo noo ña kuiká ió ñayuu yo'ó, ¿ndá yoo kúu ná kandeé ini ndo'ó noo ña'a Ndios? ¹² Tá ko kenda'a ndo noo ña'a dao ka ñayuu, ¿ndá yoo kí'o ña kánian ní'í ndo kakuu ña'a míi ndó? ¹³ Chi ní iin tó'ón ñayuu o kúu kéchón noo uú sato'o, dá chi iin na koni u'u na, ta iin na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta díon ta'ani o kúu ta'on ndiko ndo Ndios, ta ndiko ta'ani ndó ña kuiká —kaá Jesús.

¹⁴ Tá ni seíd'ó'o ta fariseo ndidaa ña ni ka'an na, kúu ni saki ndaa ñaa rá, chi ndó'o nda'o ra sa'a dí'ón. ¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá: —Ndo'ó kúu ra kée ndó míi ndó ña kúu ndó taa va'a noo ñayuu, tído Ndios kúu na ná'a ndi káa níó ndo, dá chi ndidaa ña'a chindaya'i ñayuu, ñoó kían káñó'ó Ndios.

Yó'o ká'an Jesús sa'a ley Moisés, ta ndi kee ñayuu ndu'u na tíxi ndá'a Ndios

¹⁶ Ni sa ño'o ndó tíxi ndá'a ley Moisés, xí'in tíxi ndá'a ña ni taa profeta nda' tiempo ni kii Juan. Nda daá ká'an yu'u sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tíxi ndá'a Ndios. Ta kua'a ná ndúndéé ndu'u na. ¹⁷ Kuáchi cháá ka ndañó'ó iin tó'ón diní to'on ká'an ley Moisés, o duú ka ña naá induú xí'in noñó'o yo'ó.

Yó'o daná'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

¹⁸ Sa'a ñoó ndi ndáa míi vá taa ni dánkoo ñadi'í ra, ta ni tandá'a rá xí'in iin ka ña'a, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'in ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa míi vá taa ná tanda'a xí'in ñá'a, ña ni sa'anda tá'an xí'in yíjan, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'in noo Ndios.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa kuiká xí'in taa kúnda'í nani Lázaro

¹⁹ Dá ni kaa ta'ani ná:

—Ni sa io iin taa kuiká. Ta ni sa ndixi ra dá'on ndato xí'in dá'on ya'i. Ta ndidaa kuú táyí nda'o sa kee ra víko ve'e ra. ²⁰ Ta ni sa io ta'ani iin taa satí ni sa naní Lázaro daá ñoó, ta ió ní'ni ra noñó'o sa'a yé'é taa kuiká ñoó. Ta ni ta'an ní'í rá káa ndí'í té'í'í. ²¹ Ta nda'í kóni ra ndinoo ini ra kei rá yúchi ña'a kuéi yú'u mesa taa kuiká ñoó. Ta vei tina yakó ndaa rí ñi rá ra noo té'í'í ñoó.

²² Iin kuú, dá ni xí'í taa kúnda'í ñoó. Dá ni kii ángel né'e ñaa ná kua'an na induú koo ra xí'in Abraham. Ta ni xí'í ta'ani tá kuiká ñoó, kúu ni nduxi va ra. ²³ Ta noo nákaa ra ndó'o naní níó rá indaya, ni ndane'e noo rá. Ta kúu nda xíká ñoó ni xini ra noo ió Abraham, ta ió Lázaro díjn ná. ²⁴ Dá ni kayu'u tá kuiká ñoó, ta kaá ra: "Tatá Abraham, ku'u ini ní sa'í, ta ka'anda ní choon noo Lázaro xa'an ná dándaxi ra, sa va'ar'á diní ndá'a rá ini takuí, ta ná kii ra dándaxi ra noo yáá, chi nda'í nda'o ndó'o naní níó nákaa noo kée ñó'o yo'ó." ²⁵ Dá ni kaa Abraham xí'in rá: "De'e ló'o, ndisaa inon ña va'a nda'o ni sa ioon ñayuu, ta Lázaro yo'ó, nda'í nda'o ni sa ndo'o xi. Tído viti ni ní'í xí tándéé ini ió va'a xi. Ta yo'ó, nákaa ndó'o naní níoon noo kée ñó'o xa'an. ²⁶ Ta iin da'o konó nda'o kían sadí noo ndo'ó xí'in noo ndú'u. Sa'a ñoó o kúu ta'on sa'a na ndéi yo'ó chí xa'an, ta ni na ndéi xa'an o kúu kii chí yo'ó." ²⁷ Dá ni kaa taa kuiká ñoó: "Sei nda'íj noo ní, tatá Abraham, ña tanda'a ní Lázaro xa'an ná ko'on ra ve'e tatá, ²⁸ chi ñoó ndéi o'on ñani, ta ná ka'an

ra tɔ'on Ndios xí'in xí, dá kían ná dá'a ni kii xi yó'o, chí ndó'o naní nda'o níqí nákaai." 29 Dá nì kaa Abraham xí'in rá: "Sá íó va ley nì taa Moisés noq xí, xí'in ña nì taa dao ka profeta. Sa'á ñóó ná kueídó'o ra choon sa'ándáan." 30 Dá nì kaa tá kujiká ñóó: "Kóó, tatá Abraham, ɔ kándisa ta'on xián. Tído tá ná natakí iin nà nì xí'í, ta ko'on nà noq ndéi xi, dá ví nandikó iní xí sa'á kuachi kée xi." 31 Dá nì kaa Abraham xí'in rá: "Tá kɔ xí'o ra mií rá kueídó'o ra ley Moisés xí'in ña nì ka'an dao ka profeta, dá kían, va'ará ná natakí iin nà nì xí'í ko'on nà noq ndéi ra, ta ɔ kándisa ta'on ra", kaá nà xí'in rá —kaá Jesús.

17

Nda'í kúu ví nà kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi

1 Dá nì kaa Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná: —Miían ndaa kuiti kían ña daá íó va ña'a kini kexíxi xí'in ndó, dá kasá'a nakani ini ndo kee ndó kuachi. Tído nda'í kúu ví nà kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi. 2 Va'a ka ná kandikɔ yuu molino dikɔ ná, ta ná dáketá ñaa ná ini taño'o, ɔ dúú ka ña koo na dáka'an kue'é nà iin taló'o ña kían ya'a xi kee xi kuachi. 3 Sa'á ñóó kandaan ndo mií ndó.

Tá nì ya'a iin ñani ndo nì kee na kuachi xí'in ndó, dá kían dánani ñaa ndó. Tá nì nandikó iní nà sa'á kuachi nì kee na, dá kían ku'yú ká'ano ini ndo sa'a ná. 4 Ta va'ará usá ta'ándá nì ya'a na nì kee na kuachi xí'in ndó iin kuu, tído tá nì nandio koo na usá ta'ándá nì ndaká nà ña maní noq ndo sa'á ña nì kee na xí'in ndó, dá kían kánian ku'yú ká'ano ini ndo sa'a ná ndin usá ta'ándá —kaá nà.

Kóni taa xionoo xí'in Jesús kandeé cháa ka ini ñaa rá

5 Dá nì kaa taa xionoo xí'in sato'o yo Jesús: —Chindeé ní ndu'yú, dá ná kua'ano cháa ka ndu xí'in ña kándéé iní ndu mií ní.

6 Dá nì kaa sato'o yo xí'in rá: —Va'ará lú'yú va kándéé ini ndo yu'yú tátɔ'on k'í'o leé ndiki mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'in iin yító ká'ano: "To'on yo'ó miíon, ta ná kuíin ini taño'o káa." Ta kúú kueídó'o va rá ña ka'an ndo.

7 Ta ndi ndaa ndo'íó ió iin tá kéchóon noq ndo, tá nì ndísáa ra nì sa'an ra yúku nì xiti ra o nì sa ndaka ra kiti, ta, zá ká'an ndo di'a xí'in rá: "Kua'an ya'a mesa kakóon kasá'ón"?

8 Kóó, chí di'a ká'an ndo xí'in rá: "Kenduu k'í yo'ó ña'a ná kadíini, ta xaan ní kandatón ná ndi'i kasá'in, ta ko'i takuifí. Tá nì ndi'i, dá kasá'an yo'ó", kaá ndo. 9 Já náki'o ndó ndivé'e noq rá kéchóon noq ndo sa'á ña nì kee ra choon nì sa'anda ndo noq rá? Kóó, kɔ kée ta'on ndó dión. 10 Ta k'í'o dión ta'ani ndo'ó, tá nì ndi'i nì kee ndó ndidaá choon nì sa'anda Ndios noq ndo, dá kían kaa ndo

xí'in ná: "Nà kéchóon oon va kúú ndu'yú, dá chí sa'va'a choon, ña kían nì sa'anda ní noq ndu'yú, sa'va'a ñóó vá kían nì kee ndu", kaa ndo —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús uxí taa ndó'o kue'é té'í ñí

11 Tá noq xika Jesús kua'an nà ñoo Jerusalén, ta ya'a na kua'an nà noq raya noq kúú kuendá Galilea xí'in kuendá Samaria.

12 Tá nì kasandaá na yú'yú iin ñoo ló'o nákaa ñóó, dá nì kankuei uxí taa ndó'o kue'é té'í ñí vei ra ni'í rá Jesús, tído xiká vá nì sa kujita ra. 13 Dá nì kayu'ú rá:

—Jesús, nà kúú maestro, ku'yú ini ní sa'á ndu'yú!

14 Tá nì xini ñaa Jesús, dá nì kaa nà xí'in rá: —Kua'an ndo na'a ndo mií ndó noq tá duti.

Ta noq xika ra náki'in ra kua'an ra ñoo, kúú nì ndañó'ó ni'ini va kue'é ndó'o ra. 15 Tído tá nì xini iin taa ñoo ña nì nduv'a'a ra, kúú nì nandio koo ra káyu'ú rá kéká'ano ra Ndios vei ra. 16 Tá nì saq ra noq iin Jesús, dá nì sa kuíin xiti rá noq sa'a ná, ta nì xinɔ taan ra nda noño'o. Dá nì na'k'i'o ra ndivé'e noq ná. Taa yo'ó nì sa kuu tá kuendá Samaria. 17 Dá nì kaa Jesús:

—Já ɔ dúú uxí taa nì nduv'a'a yu'yú? Ta, ¿ndeí kua'an iin ka roón? 18 Já ndadá iin tó'ón diñi tá tukú yo'ó va nì nandio koo naki'o ñañó'ó noq Ndios?

19 Dá nì kaa Jesús xí'in taa ñoo: —Ndakuiin ndichi, ta kua'an viti, chí nì nduv'a'on sa'á ña kándéé inon yu'yú.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndi kían koo, dá kasandaá kuu nandio koo tuku na

20 Iin kuu, dá nì ndatɔ'on tá fariseo Jesús: —¿Nda oon kasá'a Ndios dándaki na yó?

Dá nì kaa Jesús xí'in rá: —Ni iin tó'on ta'on ñayuu ɔ koni xí'in noq tátɔ'on dándaki Ndios ñayuu nà. 21 ɔ kúu ta'on kaa na ña yo'ó nákaaan, ɔ kaa nákaaan. Dá chí sa dándaki va Ndios nió ñayuu nà.

22 Dá nì kaa na xí'in taa xionoo xí'in ná: —Kasandaá iin kuu, dá katoó ndo koni ndo kuu nandio koo nà nì nduu taa ñayuu yo'ó, tído ɔ koni ta'on ndóan. 23 Dá kasá'a dao taa ka'an ra xí'in ndó: "Yó'o nì kasáa nà", ɔ "Káa nákaa nà", kaa ra. Tído ná dá'a nì kandia ndó ko'on ndo kandé'é ndó, ta ɔ sa kárkuei ndó satá rá ko'on ndo. 24 Chí tátɔ'on k'í'o kúu tá ná nduta, ta náye'e ndaa iin ní kúú induú, k'í'o dión koo tá ná kasandaá kuu nandio koo tuku nà nì nduu taa ñayuu yo'ó kasaq nà. 25 Tído miían ndúsá dinño'ó ka ndo'o nda'o niq yu'yú, ta kaño'ó ñaa ñayuu ndéi tiempo viti.

26 Tátɔ'on k'í'o nì sa kee ñayuu tiempo nì sa ío Noé, k'í'o dión ta'ani kee ñayuu kuu nandio koo tuku nà nì nduu taa ñayuu yo'ó.

27 **Ch**i tein kuꝯ dáá ñóó ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná nda kuꝯ n̄i ndu'u Noé ini barco. N̄i ndi'i, dá n̄i koon daj déen ñóó, ta n̄i ñanaá ndi'i rá ñayuu ñóó. 28 Ta k̄i'o dión ta'ani n̄i kuu tiempo Lot, ch̄i ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na xín na ña'a, ta ndéi na dikó náan, ta chí'i na tata, ta káva'a na ve'e, 29 nda kuꝯ n̄i keta Lot ñoo ká'ano naní Sodoma ñoo kua'an ra. Ta kúu n̄i koon va ño'ó ita xí'in azufre sata ñoo ñóó, ta n̄i ñanaá ndi'an ñayuu n̄i sa ndei ñóó. 30 Ta k̄i'o dión ta'ani koo tá ná kasandaá kuꝯ nandio koo n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o kasaa na.

31 'Ch̄i tá ná kasandaá kuꝯ dáá ñóó, dá k̄ian ñayuu kándodó din̄i vé'e, ná dá'a ni noo na ndu'u n̄a ve'e na naki'in na ña'a ñó'o inian. Ta ná ñó'o yúku, ná dá'a ni nandio kuéi na no'ó n̄a ve'e na. 32 Ndusaa ini ndo t̄at̄o'on k̄i'o n̄i ndo'o ñadi'i Lot. 33 Ch̄i ndidaá ñayuu ndi'i ini dáka'ki na mií ná, noón di'a kúu ná kuu. Tído n̄a xí'o mií ná kuu n̄a sa'á yú'u, noón di'a kúu n̄a n̄i'í ña k̄a'ki na. 34 Ta ká'jin xí'in ndó ña s̄akuaá kuꝯ dáá ñóó kande'i uu ñayuu kud̄i n̄a noo iin x̄ito. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on n̄a, ta iin k̄a n̄a kandoo. 35 Iin ve'e kaño'o uu n̄a ñá'a ndiko na. Ta iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on n̄a, ta iin k̄a n̄a kandoo. 36 Uu t̄a kaño'o yúku. Iin ra naki'in na kane'e na ko'on n̄a, ta iin k̄a n̄a kandoo —kaá Jesús.

37 Dá n̄i ndat̄o'ón ñaá t̄a xionoo xí'in ná:
 —¿Nde'i kúu noo kooan yó'o, tatá?
 Dá n̄i kaa na:
 —Noo kandu'u ndii, ñoo kúu noo nditúti t̄iyokó ñó'ó.

18

Dì'a kua'an ña n̄i ñana'a Jesús sa'á ña n̄i kee iin ña kuáan xí'in iin t̄a né'e choon

1 Dá n̄i ñaki'in tá'an Jesús dao t̄o'on xí'in ña n̄i ñana'a n̄a, dá ná kandaá ini t̄a xionoo xí'in ná ña dáá kuiti xínñó'ó rá ka'an ra xí'in Ndios, ta ná dá'a ni katuu ra ña kee ra dión, 2 ta kaá n̄a:

—N̄i sa io iin t̄a né'e choon iin ñoo, ta ko ní sá yu'u rá Ndios, ta ko ní sá io ñaño'ó rá noo ní iin tó'ón ñayuu. 3 Ta ñoo ñóó ta'ani ió iin ñá'a kuáan. Ta tóo tóo sa s̄a'an noo t̄a né'e choon ñóó, ta kaáan xí'in rá: “Keyikó va'a ní sa'í xí'in ñayuu naá tá'an xí'in.” 4 Tído sa n̄i kuna'a vá ko ní kékuenda ta'on ra ña ká'an ñá'a yó'o. Tído n̄i ndi'i, dá n̄i nakani ini ra, ta kaá ra: “Va'ará ko yu'í Ndios, ta va'ará ko'ó ñaño'ón noo ní iin ñayuu, 5 tído sa'á ña tóo tóo kasaa ña kuáan yó'o dáta'an yu'u, sa'á ñóó va'a kaan ná ko'in keyikó sa'an. Dá ch̄i tá ko'ó, dá kasaa tóo tóo tukuán dándi'i inian yu'u.”

6 Dá n̄i kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Taó kuenda ndo ña n̄i ka'an t̄a kini né'e choon ñóó. 7 Ta, ¿á ká'an ndó ña o keyikó ndaa Ndios sa'á ñayuu n̄i kaxi mií ná, tá'an ñayuu sei nda'í noo ná nduu ñóó? ¿Á ká'an ndó ña kue'e va na, dá chindee ná ñayuu na? 8 Ko'ó. 8 Yu'u kúu rá ka'an xí'in ndó ña yach̄i va chindee ná ñayuu n̄a. Tído tá ná kasandaá kuꝯ nandio koo n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o kasaa n̄a, ¿á nani'í ná ñayuu kándéé ini ñaá noñó'o yó'o? —kaá n̄a.

Dì'a kua'an ña n̄i ñana'a Jesús sa'á uu t̄a n̄i sa'an ve'e ño'o ká'ano ka'an ra xí'in Ndios

9 Ta ñoo ndéi dao ñayuu ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa, ta kénóo na dao k̄a n̄a. Sa'á ñóó n̄i ñaki'in tá'an Jesús t̄o'on yó'o xí'in ña n̄i ñana'a n̄a noo ná, ta kaá n̄a:

10 —Iin kuꝯ dá n̄i kee uu t̄a kua'an ra ve'e ño'o ká'ano yó ka'an ra xí'in Ndios. Iin ra kúu t̄a fariseo, ta iin k̄a n̄a kúu t̄a k̄i'in ya'í sa'á ñó'o. 11 Ta fariseo ñóó kúu ra iin ndichi ká'an ra xí'in Ndios, ta kaá ra di'a xí'in mií rá: “Tatá Ndios, náki'o yu'u ndivé'e noo ní, ch̄i ko kée ta'on yu'u t̄at̄o'on kée dao k̄a t̄a, tá'an ra k̄i'in ku'íná, o ra kée ña kini, o ra kée kuachi xí'in ná ko kúu ñadi'í ra. Ta ni ko kée ta'on yu'u t̄at̄o'on kée t̄a k̄i'in ya'í sa'á ñó'o káa. 12 Ch̄i sa né'e īi yu'u uu tá'anda iin iin semana, ta dóko yu'u ux̄i ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'í kéchóoin”, kaá ra. 13 Tído t̄a k̄i'in ya'í sa'á ñó'o ñóó, xiká vá n̄i sa ku'ín ra iin ra. Ta ni ko kóni ra ndane'e noo rá chí induu. Ta káni ndá'a rá yu'u ndiká ra iin ra, dá kaá ra: “Tatá Ndios, ku'u ká'ano ini ní sa'í, ch̄i kúu iin t̄a kómí kuachi.” 14 Ká'jin xí'in ndó ña n̄i x̄i'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi t̄a k̄i'in ya'í sa'á ñó'o ñóó tá o ñá'a keta ra no'o ra ve'e ra. Tído ko ní kú'u ká'ano ta'on ini na sa'á iin k̄a t̄a ñóó. Ch̄i ndi ndaa n̄a chindaya'í mií, noón di'a kúu n̄a kandoo nóo. Ta n̄a kénóo mií, noón di'a kúu n̄a kanda'ya'í kee Ndios —kaá n̄a.

Xika Jesús ña man̄i sa'q takuáli noo Ndios

15 Ta ndáka ñayuu ñóó takuáli vei na noo Jesús, dá chinóo na ndá'a ná din̄i xí. Tído tá n̄i xini t̄a xionoo xí'in ná ña kée ñayuu ñóó dión, dá n̄i ñana'ni ñaá rá. 16 Dá n̄i kana Jesús t̄a ñóó, dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Konó ndó noo takuáli xaan ná kii xi noo yu'u. Ná dá'a ni chituu ndó x̄i. Dá ch̄i ñayuu kándéé ini tatá Ndios t̄at̄o'on kándéé ini takuáli xaan tatá xi, noón kúu ná ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios. 17 Miáan ndaa ná ka'jin xí'in ndó ña ndi ndaa n̄a ko kándia ña dándaki ñaá Ndios t̄at̄o'on kándia takuáli ña dándaki ñaá tatá xi, noón kúu ná o ko'n̄i ndu'u t̄ixi ndá'a Ndios —kaá n̄a.

Dì'a n̄i ka'an Jesús xí'in iin t̄a ku'ika

18 Dá n̄i ndat̄o'ón ñaá iin t̄a ndá'ya'í, ta kaá ra xí'in Jesús:

—Maestro va'a kúu ní. Ta, ¿ndí kían kánian keei, dá nǐ'í ña kataki chíchí'í?

¹⁹ Dá nǐ kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúu yu'u na va'a? Chǐ nǐ iin tó'on ñayuu kó kúu na va'a. Iin tó'on dinǐ Ndios va kúu na va'a. ²⁰ Sa ná'á va yo'ó ndi kua'an choon nǐ sa'anda Ndios: o sa kéeon kuachi xí'ín iin ná'a ña kó kúu ñadi'óon, ta o sa ka'ánóon ndǐ, ta o sa kí'in kuí'ínón, ta o sa ká'on ña tó'on sa'a dao ka ñayuu, ta koo ñaño'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon.

²¹ Dá nǐ kaa taa ñoo:

—Ndá ló'ó vei nǐ kasá'í seídó'í ndidaa choon yo'ó.

²² Tá nǐ seídó'ó Jesús ña nǐ ka'an ra dión, dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Ndáda iin tó'on vá ña'a kámani keeón viti, tá dáá. Kua'an díkó ndí'ón ña'a ió nooñ. Ta dasóon dí'ón ñoo noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón xí'ín yu'u.

²³ Tá nǐ seídó'ó taa yo'ó ña nǐ ka'an Jesús dión xí'ín rá, kúu ndáa nda'í va nǐ kuu ini ra, chí tǎ kuiká ndá'o kúu rá.

²⁴ Tá nǐ xini Jesús ña nǐ kúnda'í ini ra, dá nǐ kaa na:

—¿Nandéé ka ví kuáchi kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tǐxi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháá ka chika'anda iin camello yá'í iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tǐxi ndá'a Ndios.

²⁶ Tá nǐ seídó'ó ñayuu ñoo tó'on yo'ó, dá nǐ ndató'ón ná Jesús:

—¿Ndá yoo nǐ'í ña ka'ki na, tá dáá?

²⁷ Dá nǐ kaa Jesús xí'ín rá:

—Ni iin tó'on ñayuu o kándéé kee dión, tído ndidaa tá'an va ña'a kándéé Ndios kee na.

²⁸ Dá nǐ kaa Pedro xí'ín rá:

—Kandé'é ní, chí ndu'u kúu ra nǐ dǎnkoo ndí'í ndidaa kúu ña'a ió noo ndú, ta xíonoo ndu'u xí'ín mií ní.

²⁹ Dá nǐ kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndaa miío na nǐ dǎnkoo ve'e na, o ñani na, o kí'o na, o ku'u na, o ñadi'í na, o tatá na xí'ín naná na, o de'e na sa'a ña kóni na ña ndu'u cháá ka ñayuu tǐxi ndá'a Ndios, ³⁰ na yo'ó kúu na nani'í kua'a ka ña'a ñayuu yo'ó. Ta iin ka ñayuu saá koo chí noo nǐ'í ná ña kataki chíchí'í ná —kaá na.

Yo'ó nǐ kastó'on tuku Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

³¹ Dá nǐ taó xóo Jesús ndin uxǐ uy taa xíonoo xí'ín ná ñoo. Dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Viti kían kókaa yo'ó kua'an yo'ó ñoo Jerusalén, dá xǐnkoo ndí'í ña ká'an tó'on nǐ taa profeta sa'a ña ndo'o na nǐ nduu taa ñayuu yo'ó. ³² Dá chí iin taa kúu ra nakǐ'o ñaá noo ndá'a tǎ tukú, dá kedǐki ndaa ñaá rá. Ta kendava'a ra xí'ín ná. Ta tuu ndaa

dǐj ñaá rá. ³³ Dá tá nǐ ndí'í nǐ kani ñaá rá, dá ka'áni ñaá rá. Tído tǐxi kuu óni, dá nataki na.

³⁴ Tído kó ní kándaá kuí'í ini ra ndi kóni kaa tó'on nǐ ka'an na xí'ín rá, chí ndadi va ñaxintóni rá noo tó'on yo'ó, sa'a ñoo kó ní kándaá ini ra ña nǐ ka'an na xí'ín rá.

Di'a nǐ kuu, dá nǐ nduvva'a Jesús iin taa kó tǐu noo

³⁵ Dá nǐ kuyati Jesús ñoo naní Jericó, ta yu'ú ichǐ ñoo ió iin taa kó tǐu noo sáti ra. ³⁶ Tá nǐ seídó'ó ra ña yá'a ñayuu kuá'a kua'an na noo ió ra ñoo, dá nǐ ndató'ón ñaá rá:

—¿Ndí kían kúu?

³⁷ Dá nǐ kaa ñayuu ñoo ña Jesús, na ñoo Nazaret, kúu na yá'a kua'an ñoo.

³⁸ Dá nǐ kasá'á taa ñoo káyu'u rá:

—Jesús, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

³⁹ Dá nǐ dǎnání ñaá dao ñayuu xíonoo kua'an ñoo, dá ná kutadí rá, ká'an ná. Tído nǐ'í cháá ka ví nǐ kasá'á káyu'u rá ió ra:

—¿De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁰ Dá nǐ sa tuu tóo Jesús, dá nǐ sa'anda na choon noo ñayuu ñoo ña ná kandaka na taa ñoo saá na noo ná. Dá tá nǐ saá ra noo iin Jesús, dá nǐ ndató'ón ñaá rá:

⁴¹ —¿Ndí kían kónon keei xí'ón?

Dá nǐ kaa taa ñoo:

—Tatá, kóni natuu noǐ.

⁴² Dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Ná natuu nooñ viti, chí sa'a ña kándéé inon yu'u, sa'a ñoo nǐ nduvva'ón.

⁴³ Kúu viti'ón vá nǐ natuu noo rá. Ta kúu nǐ kee ra kua'an ra xí'ín Jesús, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. Tá nǐ xini ñayuu kuá'a ñoo ña nǐ kuu dión, dá nǐ kasá'á ta'ani na kéká'ano na Ndios.

19

Di'a nǐ kuu tá nǐ nakǐ'in tá'an Jesús xí'ín iin taa naní Zaqueo

¹ Dá nǐ ku'u Jesús ñoo ká'ano naní Jericó, dá nǐ chíka'anda na kua'an na me'í ñoo ñoo.

² Ta ñoo ió iin taa naní Zaqueo, ta kúu rá taa sa'ándá choon noo taa kí'in ya'í sa'a ñoo, ta kuiká ndá'o ra, ³ ta kóni ra kandé'é rá ndá yoo kúu Jesús, tído kó ku'í ta'on koni ñaá rá kée ñayuu kuá'a ñoo, chí iin taa latá'í vá kúu rá. ⁴ Sa'a ñoo kánkono ra nǐ sa'an ra cháá ka noo. Dá nǐ kaa ra dokó iin yíto, dá kuu koni ñaá rá, chí ñoo kánian ya'a na. ⁵ Tá nǐ kasándaá na noo iin yíto ñoo, dá nǐ nakoto ndaa na, dá nǐ xini na kánoo ra, dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Zaqueo, kua'an noo kí, chí ku'í viti kánian kattu tóoi ve'ón.

⁶ Ta kúu kaon nǐ noo ra yíto ñoo, ta nǐ natǐin ra Jesús ve'e ra xí'an kádǐ ini ra. ⁷ Tá nǐ xini ñayuu ñoo ña nǐ ku'u Jesús ve'e ra, kúu nǐ kasá'á ná ká'an na sa'a Jesús, chí kaá

na ña kua'an na koo too na ve'e iin ta kómi kuachi.

⁸ Ta xian tein ió Jesús ve'e Zaqueo ñoo, dá n̄ ndakuin ndichi ra, dá n̄ kaa ra xí'in ná:

—Kande'e ní viti, tata, chí ko'in ka'anda daoj ña kuiká kómí, ta ka'andaj ña noo ñayuu kúnda'í. Tá n̄ ya'í n̄ k'i'in ku'ínáí ña'a iin ñayuu xí'in, dá kían ko'in nandíó né'i komj cháá ká ta'ándá noo ña n̄ ya'í n̄ k'i'in.

⁹ Dá n̄ kaa Jesús:

—Kuú viti n̄ nat̄iin ta yó'o ña káki ra noo kuachi ra, chí kúú ta'ani ra ta kuendá na ve'e Abraham. ¹⁰ Chí na n̄ nduu ta ñayuu yó'o kúú na ve'i nandukú, ta dáka'ki na ñayuu ndita xiká noo Ndios.

Di'a kua'an ña n̄ daná'a Jesús sa'a iin ta n̄ nat̄iin choon kakuu rey

¹¹ Xian nani ndéi ñayuu ñoo seíd'o na ña n̄ ka'an Jesús, dá n̄ daki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on n̄ daná'a ná. Chí sa'á ña sa kua'an kuyati na ñoo Jerusalén, sa'á ñoo n̄ ka'an ñayuu ñoo ña yachi va kasaa Ndios xí'in ndéi dándáki na ñayuu na. ¹² Sa'á ñoo n̄ kaa Jesús di'a:

—In kuú n̄ sa ió iin ta, ta kúú rá de'e ta sa kuu rey, ta n̄ kee ra kua'an xiká rá iin ka ñoo nat̄iin ra choon kakuu ra rey, dá ndisaa ra. ¹³ Tído tá ko ñá'a ko'on ra, dá n̄ kana ra uxí ta kéchóon noo rá. Dá n̄ xí'o ra iin di'ón ndáya'í noo iin rá iin ra. Dá n̄ kaa ra xí'in rá: “Naka'an nda'j ndo di'ón xaan nani kua'in”, kaá ra. ¹⁴ Tído xini u'u ñaa na ñoo ra. Sa'á ñoo n̄ tãnda'á ná dao ta kua'an ka'an noo tá'andá choon ñoo ña ko kóni ta'on na ña kakuu ta yó'o rey ñoo na.

¹⁵ Tído n̄ nat̄iin va ra choon. Dá tá n̄ ndisaa ra ñoo ra, dá n̄ kana ra ta kéchóon ñoo, tá'an ra n̄ xí'o ra di'ón ra noo, chí kóni ra kandaá ini ra ndidaa n̄ nduu di'ón n̄ naka'an nda'j iin rá iin ra. ¹⁶ Dá n̄ kaa ta n̄ kasáa mií noo ñoo: “Tatá, iin di'ón n̄ xí'o ní nooí, ta n̄ ni'í uxí kaan.” ¹⁷ Dá n̄ kaa rey ñoo: “Va'a nda'o n̄ keeón, chí kúú yó'o iin ta kéchóon va'a. Ta sa'á ña n̄ kéchóon ndaon noo lú'u di'ón n̄ xí'o ni nooon, sa'á ñoo k'i'oi ña dándákón uxí ñoo.”

¹⁸ Dá n̄ kasáa iin ka ta kéchóon ñoo. Dá n̄ kaa ra: “Tatá, n̄ ni'í o'on ka di'ón noo iin di'ón n̄ xí'o ní nooí.” ¹⁹ Dá n̄ kaa rey ñoo: “Ko'in k'i'oi ña dándákón o'on ñoo.”

²⁰ Dá n̄ kasáa iin ka ta kéchóon ñoo, dá n̄ kaa ra: “Tatá, yó'o ió di'ón n̄ xí'o ní nooí, chí n̄ chikáa va'í ña noo peñitoi. ²¹ chí yu'í mií ní, chí kúú ní iin ta tondó, ta náki'in ní ña'a ko ní chinóo ní, ta dákee ní noo ko ní xiti ní.” ²² Dá n̄ kaa rey ñoo: “Yó'o kúú iin ta kéchóon kini, ta xí'in to'on n̄ ka'on xaan keyíkoj sa'on. Ta sa ná'a yó'o ña kúú yu'u ta tondó, ña náki'in yu'u ña'a ko ní chinóoi, ta dákee noo ko ní xiti, ²³ sa'á ñoo, ¿ndiva'a ko ní sa'on chikaaon di'ón yu'u banco, dá tá

ná ndusaaj, dá natiin ña xí'in lú'u satán, ní kúu?”

²⁴ Dá n̄ kaa ra xí'in ta ndita yati ñoo: “Kuio ndaa ndo di'ón né'e ra xaan, ta kua'an ndo k'i'o ndóon noo ra n̄ kande'e n̄ ni'í uxí kaan ñoo.” ²⁵ Dá n̄ kaa ta ñoo: “Tatá, sa kómi vá roón uxí di'ón.” ²⁶ Dá n̄ kaa rey ñoo: “Ká'an yu'u xí'in ndó ña na sa ió ña'a noo, noón kúú na ni'í cháá kaan. Ta na koó ña'a noo, di'a di'tá ná lú'u ña kómi ná. ²⁷ Ta kandaka ta'ani ndó ndidaa ta xini u'u ñaa, tá'an ra ko kóni kakuu yu'u rey, ná kii ra nooí, ta ka'anda ndo dikó rá”, kaá rey ñoo —kaá Jesús.

Di'a n̄ kuu, dá n̄ ku'u Jesús kua'an na ñoo ká'ano Jerusalén

²⁸ Tá n̄ ndi'í n̄ ka'an na ña yó'o, dá n̄ kee na kókaa na kua'an na ñoo Jerusalén. ²⁹ Dá tá n̄ kasandaá yati na ñoo nani Betfagé xí'in ñoo Betania, yati noo iin iin yúku nani Olivos, dá n̄ sa'anda na choon noo u'u ta xionoo xí'in ná, ³⁰ ta n̄ kaa na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'q nákaa chí noo kaa. Tá n̄ saá ndo n̄ ku'u ndó ñoo ñoo, dá nani'j ndo noo ndíko iin burro, kiri ko ñá'a kandodó ná. Ta ndaxí ndó ri kandaka ndó kii ndó. ³¹ Tá ndáa na ndato'ón ñaa: “¿Ndiva'a ndaxí ndó ri?”, dá kaa ndo xí'in ná: “Dá chí xinñó'o na kúú sato'o ndu ri”, kaa ndo.

³² Dá n̄ kee ra kua'an ra. Ta kúú n̄ nani'j rá burro ñoo táto'on k'i'o n̄ ka'an Jesús xí'in rá. ³³ Dá tá n̄ ndaxí rá burro ñoo, dá n̄ kaa na kúú sato'o ri:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

³⁴ Dá n̄ kaa ta ñoo:

—Dá chí xinñó'o na kúú sato'o ndu'u ri.

³⁵ Dá ndáka ra burro ñoo n̄ saá ra noo n̄ kandoo Jesús. Dá n̄ chikodó rá kotó rá sata ri. Dá n̄ kaa Jesús kánóo na kua'an na.

³⁶ Dá n̄ kasá'a ñayuu kuá'a ñoo chíndeí na kotó na íchi noo veí Jesús. ³⁷ Dá tá n̄ kuyati na kua'an na noo kásá'a noo na ndika yúku nani Olivos, dá n̄ kasá'a ñayuu kuá'a xionoo xí'in ná ñoo káyu'u ná kéká'ano na Ndios xí'an kádij ini na sa'a ndidaa kúú ña'a ndato n̄ xini na n̄ kee Jesús, xini ta kaá na:

—¡Na ká'ano kúú rey yó'o, chí ve'i na xí'in choon sato'o yo Ndios! ¡Ná kandeí va'a na ndéi induu! ¡Ta ná natiin Ndios ñaño'ó nda noo ió na noo dikó!

³⁹ Dá n̄ kaa dao ta fariseo ñoo tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Maestro, dánani ní ñayuu xionoo xí'in ní, dá ná dá'a ni ka'an na dión.

⁴⁰ Dá n̄ kaa Jesús xí'in rá:

—Ká'in xí'in ndó ña tá ná kadi na yó'o yú'u ná, dá kían kasá'a yuú kaa kéká'anoan yu'u.

⁴¹ Tá n̄ kasandaá yati na ñoo Jerusalén, nda'í n̄ saki na tá n̄ xini na ñoo ñoo, ⁴² ta kaá na:

—Ndeé ví kóni yu'u ña kandaá ini ndo kuu viti ndí kjan kee ndó, dá kjan kuu kandeí va'a ndó. Tído ndadí vá noq ndo, sa'á ño'ó o kúu ta'on kandaá ini ndoán viti. ⁴³ Tído kasandaá iin kuu, dá kasaa kuá'á taa xini u'u tá'an xí'in ndó, ta koo noo ra iin ní yú'u ñoo yó'o, ta chikorrá ra ndo'ó, ta kasá'á rá nako'oní ra ndo'ó, ⁴⁴ ta koon ra ndo'ó nda noño'ó, ta ka'ání rá ndo'ó xí'in de'e ndó. Ta ní iin ka yuu o kándoan kandodó tá'an. Díon ndo'o ndó sa'á ña ko ní nákoní ndo na ní tanda'a Ndios veí dáka'ki ñaa —kaá Jesús.

Dí'a ní kuu tá ní taó ndí'i Jesús tá díko xí'in tá xín kua'an ra satá vé'e ño' o ká'ano

⁴⁵ Dá tá ní saá na, ní ku'u na yé'le ño' o ká'ano. Dá ní kasá'á ná taó ndí'i na tá díko, xí'in tá xín kua'an ra satá vé'e. ⁴⁶ Dá ní kaa na xí'in ñayuu ñoo:

—Dí'a va kaá tuti ij Ndios: “Ve'e yu'u kúu iin ve'e noq kánian nataka ñayuu ka'an na xí'in yu'u.” Tído ndo'ó kúu na ndéi kéean táto'on iin káqo tá ku'i'íná.

⁴⁷ Ta ndidaá kuu ní sa kaa Jesús sa daná'a na noq ñayuu yé'le ño' o ká'ano ñoo. Tído tá dutí saku'a, xí'in tá dána'a ley, xí'in tá né'e choon ndúku rá ndí kjan kee ra, dá ka'ání ñaa rá. ⁴⁸ Tído ko ní ní'í ta'on ra ndi kee ra, dá chí ndidaá ñayuu ndéi toon na seíd'o na ña dána'a Jesús.

20

Yó'o ní ndato'ón tá fariseo ndá yoo ní xí'o choon noq Jesús

¹ Iin kuu, dá nákaa Jesús yé'le ño' o ká'ano dána'a na sa'á to'on va'a Ndios noq ñayuu. Dá ní kasá'a tá dutí saku'a xí'in tá dána'a ley xí'in tá sa'ano ñoo, ² dá ní kaa ra xí'in ná:

—Ka'an ní xí'in ndu'u, ¿ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní dí'a? ¿Ndá yoo ní xí'o choon noq ní ña kee nian?

³ Dá ní kaa Jesús xí'in rá:

—Ta viti ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a, ta nandió né'e ndoan. ⁴ ¿Ndá yoo ní xí'o choon noq Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios ní xí'loan o taa?

⁵ Dá ní kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ní xí'o ñaa, dá kaa ra xí'a: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ní daná'a ra, tá dáá?” ⁶ Tído tá ná kaa yo ña taa ní xí'o ñaa, dá kjan ndakuei na ñoo yo chiyúú ñaa ná, dá chí ndidaá vá ná kándia ña Juan ní sa kuu iin profeta ní tanda'a Ndios ní kii —kaá rá ndátó'ón mií rá.

⁷ Dá ní kaa ra xí'in Jesús ña ko ná'á ta'on ra ndá yoo ní xí'o choon noq Juan. ⁸ Dá ní kaa na xí'in rá:

—Ta ní yu'u o kásto'on ta'on xí'in ndó ndá yoo ní xí'o choon noqí kéei ña yó'o, tá dáá.

Dí'a kua'an ña ní nakani Jesús sa'á ña ní ndo'o iin sato'o uva

⁹ Dá ní kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na noq ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Iin kuu ní dandée iin taa yitó uva noño'ó rá. Dá ní díko ndodó raán noq dao ka taa kéchóon. Dá ní kee ra kua'an xí'ká rá kuá'á kuia. ¹⁰ Dá tá ní xinqo tiempo ta'anda uva ñoo, dá ní tanda'a rá iin mozo ra ña ná ko'on ra noq ndéi tá kéchóon ñoo natiin ra uva, kirí kánian ní'í rá. Tído tá ní saq mozo ñoo, dá ní ndakuei tá kéchóon noq uva ñoo ní kani ñaa rá. Ta ní iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'q ra. ¹¹ Dá ní nandió koq sato'o ñoo ní tanda'a rá iin ka mozo kua'an ra. Tído tá ní saq ra noq ndéi tá kéchóon ñoo, dá ní ndakuei tuku roón ní kani ñaa rá, ta ní ndane'e ñaa rá. Ta ní iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'q ra. ¹² Dá ní nandió koq tuku sato'o ñoo ní tanda'a rá iin ka mozo, ra kúu oní, kua'an ra. Tído tá ní saq ra, ta kúu ní ndakuei tuku tá kéchóon ñoo ní dakue'e ñaa rá. Dá ní dakána ñaa rá satá vé'e. ¹³ Dá ní kaa sato'o uva ñoo: “¿Ndi koo kee viti? Viti kjan tá tanda'í de'e maní ko'on xí. Chí tá ná koni ñaa rá, ndá ndí kuu koo va ñañó'ó rá noq xí.” ¹⁴ Kúu ní tanda'a ñaa rá kua'an xí. Tído, tá ní xini ñaa taa kéchóon ñoo, dá ní kasá'á rá ndátó'ón kue'le ra: “Taa kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ño' o yó'o noq tatá xí. Kó'q ka'ání yo xí, dá ná kandoo ndí'i ño' o yó'o noq mií yó”, kaá ra. ¹⁵ Dá ní tiin ñaa rá ndáka ra kua'an ra satá korrá noq kaa yitó uva ñoo. Ta ñoo ní sa'ání ñaa rá. Ta, ¿ndí kjan kee sato'o uva ñoo viti, ká'án ndó? ¹⁶ Ña kee ra kjan kasaa ra, ta ka'ání ndí'i ra tá kéchóon ñoo, dá díko ndodó ra ño' o noq kaa yitó uva ñoo noq dao ka taa —kaá Jesús.

Tá ní seíd'o' o ñayuu ñoo ña ní ka'an Jesús díon, dá ní kaa na:

—Í'Ná o sa kóno Ndios ña koo díon!

¹⁷ Dá ní nandé'e Jesús noq ñayuu ñoo, dá ní kaa na:

—¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dí'a va kaá tuti ij Ndios?:

Tá'an yuu ní kaño'ó taa káva'a ve'e, ña yó'o dí'a va ní kasandaá kakuu yuu tito. ¹⁸ Ta ndidaá na ná kankao satá yoo ñoo, kuachi ndí'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadí ndí'i keean —kaá Jesús.

Dí'a ní kuu tá ní ka'án dao taa dátuu rá Jesús

¹⁹ Dá ní ka'án tá dutí saku'a xí'in tá dána'a ley tiin ra Jesús mií hora daá ñoo, dá chí ní kandaá ini ra ña sa'á mií rá ní ka'an na to'on yó'o. Tído yu'u ra kée ñayuu kuá'a ñoo.

²⁰ Ta ndéi ra nání rá Jesús. Kúu ní tanda'a de'e ra dao taa kua'an ra noq nákaa Jesús. Ta ní kee ra mií rá ña kúu rá tá ndaa, chí

ndúkú rá ndi kee ra dátúú ñaá rá, dá ná ya'a na ka'an na, dá ni'j rá kuaçhi na, dá naki'o ñaá rá noo ndá'a ta né'e choon ká'ano ñoo ñoo, ká'án rá. ²¹ Dá ni ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Maestro, ná'a vá ndu'u ña ká'an ní ña ndaa, ta dána'a ní ña ndaa. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko káxi mií ní. Di'a dána'a ndaa ní ichi Ndios noo ndidaa ñayuu. ²² Sa'a ñoo vei ndu ndato'ón ndu'u mií ní, zá va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noo tá kúu kuendá rey César o koó?

²³ Tído ni kanda'a va ini Jesús ña katoó ra dátúú ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in? ²⁴ Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, ná kande'a. ¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooan yó'o?

Dá ni kaa ra:
—Na'ána César kían xí'in kuu mií rá. ²⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:
—Naki'o ndó ña kúu ña'a César noo rá, tá daá, ta naki'o ndó ña kúu ña'a Ndios noo ná.

²⁶ Ta kúu ko ní kandeé vá rá dátúú ñaá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na noo ñayuu kuá'a ñoo. Di'a ni naá vá ini rá sa'a ña va'a nda'o ni nandío né'e na to'on ni ndato'ón ñaá rá. Sa'a ñoo ni sadi va ra yu'u rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús ña miigan ndaa natakí na ni xi'i

²⁷ Dá ni kasáa dao tá saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nátaki na ni xi'i. Dá ni ndato'ón ñaá rá, ²⁸ ta kaá ra:

—Maestro, di'a ká'an iin ley ña ni taa Moisés: Tá ni xi'i iin ta'a, ta ko ní sá io de'e yíi rá xí'in ñadi'i ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a rá xí'an, dá koo iin de'e yíian naki'in kuu ñani ra. ²⁹ Ta viti, ni sa ndei usa ñani. Ta kúu ni tandá'a tá kúu noo ñoo. Tído ni xi'i va ra, ta ko ta'ón de'e yíi rá ni sá io xí'in ñadi'i ra. ³⁰ Sa'a ñoo ni tandá'a ñani ra, tá kúu uu ñoo, xí'an. Tído ni xi'i ta'ani ra, ta ko ní sá io tuku de'e yíi rá xí'an. ³¹ Dá ni tandá'a tá kúu onj xi'in ñá'a ñoo. Ta kúu dión ta'ani ni ndo'o ra. Ta dión ta'ani ni ndo'o ndin usa ñani ñoo, ni xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra ko ní sá io de'e yíi xí'in ñá'a ñoo. ³² Tá ni ndi'i, dá ni xi'i ta'ani mií ñá'a ñoo. ³³ Sa'a ñoo, tá ná kasandaá kuu natakí na ni xi'i, ¿ndi káa iin ta'a ñoo kakuu yíi ñá'a ñoo, chi ndin usa va ra ni sa kuu yíian? —kaá ra.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:
—Ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na tanda'a, ta xí'o na de'e na ña tanda'a xí. ³⁵ Tído na ni ni'j noo Ndios ña natakí na tein na ni xi'i, ta kandeí na iin ka ñayuu koo chí noo, noón kúu na o tanda'a ka na, ta o kí'o ka na de'e di'i na ña tanda'a xí. ³⁶ Ta ni iin kuu ka o kuú na, chi táto'on kí'o ndéi ángel, nda kí'o dión vá kandeí na, ta nda de'e Ndios vá kakuu na

sa'a ña ni'j ná ña natakí na. ³⁷ Ta viti ná kó'in kasto'in xí'in ndó ña miigan ndaa natakí na ni xi'i, chi nda Moisés ni daná'a sa'a ña yó'o noo táa na sa'a ña ni ndo'o na tá ni kej yitó táka ló'o ñoo. Chi ña ni taa na ká'an ña sato'o yo Ndios kúu Ndios noo Abraham, ta kúu ná Ndios noo Isaac, ta kúu ná Ndios noo Jacob. ³⁸ Kí'o dión kaáan, dá chi tatá Ndios, ko kúu ta'on na Ndios noo na ni xi'i, chi kúu ná Ndios noo ná takí va, chi ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo Ndios.

³⁹ Dá ni kaa dao tá dána'a ley xí'in ná:
—Va'a nda'o ni ka'an ní, maestro —kaá ra. ⁴⁰ Ta ko ní chinda noo ka ra ña kían ndato'ón ñaá rá cháá ka.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a Cristo, na dáka'ki ñaá

⁴¹ Dá ni kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoo:
—¿Ndiva'a ká'an ra dána'a ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dáka'ki ñaá? ⁴² Chi di'a va kaá mií vá David noo tuti Salmo: Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'in na kúu sato'i:

“Kakoo yo'o xoo kuá'a yu'u, ⁴³ nda ná kasandaá kuu nataán ndi'ii tá xini u'u ñaá tixi sa'on.” ⁴⁴ Mií David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'a ñoo, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá daá? —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña kini kée tá dána'a ley

⁴⁵ Ta nani ndéi ñayuu kuá'a ñoo seidó'o na, dá ni kaa Jesús xí'in ta'a xionoo xí'in ná:

⁴⁶ —Kandaa ndo mií ndó noo ra dána'a ley Moisés, dá chi katoó rá kandixi ra dá'on nani, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'in rá xí'in ña'ónó'o noo xionoo ra noo yá'i. Ta katoó ta'ani ra kandeí ra noo téi kúu noo ini ve'e noo nátake na ñoo yo, ta katoó ta'ani ra kandeí ra téi kúu noo noo ndéi tá ndáya'i sásá'an ra noo ió víko. ⁴⁷ Ta xio ndaa ra ve'e na kuáan. Ta na'a xika ta'j rá noo Ndios, dá ka'an va'a ñayuu sa'a rá. Tá yó'o kúu ra ya'i nda'o chíya'i ra noo Ndios sa'a ña kée ra dión —kaá na.

21

Di'a ni kee iin ña'a kuáan kúnda'i

¹ Dá ni ndane'e noo ná, dá ni xini na to'on kée ñayuu kuáa taáan di'ón ini sato noo doko ñayuu di'ón noo Ndios. ² Ta ni xini ta'ani na táto'on ni kee iin ña'a kuáan kúnda'i, ni taáan uu di'ón ka kuálí ini sato ñoo. ³ Dá ni kaa na:

—Miigan ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ña'a kuáan kúnda'i káa ni taán kua'a cháá ka di'ón o duú ndidaá ka ñayuu káa. ⁴ Dá chi ndidaá ka ñayuu káa ni doko noo Ndios xí'in di'ón kándo noo ná, tído ñá'a káa, va'ará kúnda'i vían, ni doko ndi'an di'ón né'e va'an katakían —kaá na.

Yó'o kúú noq dána'a Jesús ña naá vá ve'e ño'o ká'ano

⁵ Dá nî kasá'á dao tãa xíonoo xí'ín Jesús ká'an rã sa'a ve'e ño'o ká'ano, ña ñóchí ndá'o ndáa yuú nî kavá'an, xí'ín dao kã ña'a luu ndáa nî dokó ñayuu kujiká noq Ndios. Dá nî kaa Jesús xí'ín rá:

⁶—Kana'á ndó ña kasandaá iin kuú koon ndi'i va ve'e ño'o, tá'an ña ndé'é ndó káa, çhî nî iin tó'on yuú o kándoo kandodó tá'an. Naá ndi'i vaan.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayúú yó'o

⁷ Dá nî ndat'ón rá Jesús:

—Maestro, ¿ndá oon koo dión? ¿Ndi kían koo, dá kandaq ini ndu'u ña yachî va koo dión?

⁸ Dá nî kaa nã xí'ín rá:

—Kandaá ndo mií ndó, dá ná o dándá'í ñáa nî iin ñayuu, dá çhî kuá'á ndá'o tãa kasaa, ta kechóon ra kuú yú'u, ta kaa rã: “Yu'u kúú Cristo, nã dákaki ñáa. Sã nî kasandaá va kuú ña naá ñayúú.” Tído o sã kándia ndó karkuei ndó satá rá ko'on ndo. ⁹ Tá nî kandaá ini ndo ña sa'áni tá'an iin ñoo xí'ín iin kã ñoo, ta yó'o yó'o naá nã, ta ná dá'a nî yú'u ndo, dá çhî dinñó'o kã kî'o dión kánian koo, tído kô ñá'a ta'on xinkoo kuú ña naá ñayúú yó'o.

¹⁰ Dá nî kaa ta'ani na:

—Ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao kã nación, ta kasá'á naá tá'an tã né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ¹¹ Ta yó'o yó'o va kasá'á nî'i ndá'o tãan, ta yó'o yó'o ta'ani kasá'á koo tamã xí'ín kue'e kini, ta kasá'á yú'u xixi ndá'o ñayuu, ta ña'a xixi ndá'o koo çhî induú káa.

¹² Tído tá o ñá'a koo dión, dá tiin ñayuu ndo'ó, ta kendavá'a na xí'ín ndó. Ta kane'e na ndo'ó ko'on nã ini ve'e noq náta kã ñoo yo, dá keyikó nã sa'a ndo. Ta kadi nã ndo'ó ve'e kã. Ta kane'e na ndo'ó ko'on nã noq rey xí'ín noq tã né'e choon ná'ano sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. ¹³ Dión koo, dá nî'í ndo ndi koo kî'o ndó kuendá sa'a yú'u noq tã né'e choon ná'ano. ¹⁴ O sã ná'ani ini ndo sa'á to'on ka'an ndo chindeé ndó mií ndó, ¹⁵ dá çhî kî'o va mií yu'u to'on ka'an ndo xí'ín ña ndíchi noq ndo mií hora daá ñóó. Ta o kándeé ta'on na nandió né'e na noq ka'an ndo, ta o kándeé ta'on nã xini u'u ñáa dátúú ná noq ka'an ndo. ¹⁶ Ta nakî'o ñáa tatá ndo xí'ín naná ndo xí'ín ñani ndo, xí'ín tá'an ndó xí'ín nã né'e tá'an va'a xí'ín ndó noq tã né'e choon; ta ka'áni rá dao ndó. ¹⁷ Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. ¹⁸ Tído nî iin tó'on ta'on idi dinî ndo o naá. ¹⁹ Ta sa'á ña nî xî'o ndéé ini ndo, sa'á ñoo nî'í ndo ña dákaki ñáa Ndios.

²⁰ Sa'á ñoo tá nî xini ndo nî kaq noo kuá'á ndavá'o soldado ñoo Jerusalén yó'o, dá kían kana'á ndó ña sã nî xinkoo va kuú ña kían

naá ñoo yó'o. ²¹ Sa'á ñoo nã ndéi chí Judea ná kuino kîú ná ko'on nã yúku, ta nã ñoo Jerusalén ná kankuei kîú ná ko'on nã, ta nã ku'a'n yúku, ná dá'a nî nandió kuéi na ndu'u na. ²² Dá çhî kuú dáá ñóó kakuu iin kuú dándó'o Ndios nîo ñayuu ndéi ñoo yó'o, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij mií ná. ²³ Tído nda'í kúú ví nã ñá'a ñó'o de'e xí'ín nã ndéi taleé chíchi kuú dáá ñóó, dá çhî kuú dáá kakuu iin kuú ndo'o nani nîo ñayuu noñó'o yó'o, ta naxino ña xido ini Ndios satá ñayuu ndéi ñoo yó'o. ²⁴ Ta xí'ín espada kuei dao na, ta dao kã nã kanda kã ko'on rã kandeí ndavá'a na ndidaá nación. Ta kankoo ñoo Jerusalén tixi ndá'a tã tukú. Ta dión koo ndã ná xinkoo kuú nî çhikaa ini Ndios taó ná tã tukú ñoo.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayúú yó'o

²⁵ Kua'á ndá'o ña ndato ndo'o ndindii, xí'ín yoq, xí'ín tiño'o viti, ta noñó'o yó'o ndo'o nani nîo ndidaá kúú ñayuu, ta naá ndá'o ini nã sa'á ña nî'í xido ndakuei noq taño'o. ²⁶ Ta ndidaá kúú ñayuu kuu yî'í sa'á ña yu'u ndá'o na sa'á ña nakani ini ná sa'á ña vei ndo'o ñayuu yó'o, dá çhî koni nã kidi nî'ini ndidaá ña ná'ano ñó'o induú káa. ²⁷ Ndã daá ví, dá koni nã nã nî nduu tã ñayúú yó'o kixi na tein iin viko, ta ndato naye'e ndaa noq kii na xí'ín ndidaá choon kómi ná. ²⁸ Tá nî kasá'á kúú dión, dá kían ndeé koo ini ndo, ta ndane'e noq ndo, dá çhî sã nî kuyati ñó'o vá kuú dákaki ñáa Ndios —kaá nã.

²⁹ Dá nî dakí'in tá'an Jesús ña yó'o xí'ín to'on nî ñan'á nã, ta kaa nã:

—Kane'e ndó kuendá táto'on kî'o kée taño'o xí'ín ndidaá kã nî yito. ³⁰ Tá nî xini ndo ña vei nóma yúta kuálí rã, kúú sã ná'a vá ndó ña sã nî kuyati yoq koon daj. ³¹ Ta dión ta'ani, tá nî xini ndo nî kasá'á kúú tandó'o yó'o, dá kían kana'á ndó ña sã nî kuyati va kuú kasaq Ndios dándáki na.

³² Míian ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuyá ta'on ñayuu ndéi tiempo daá ndã ná koo ndidaá ña yó'o. ³³ Induú káa xí'ín noñó'o yó'o naá váan, tído to'on ká'in o yá'a ta'an vaan.

³⁴ Tá kandaá ndo mií ndó. O sã kóo ini ndo kee ndó ña kóni ñî'í ndo, ta o sã kó'o na'áná ndo, ta o sã ndi'í ini ndo sa'á ña kátoó téi nã kúú kuendá ñayuu yó'o, çhî iin ndakána va kasandaá kuú ñoo satá ndo. ³⁵ Çhî táto'on kî'o kée na xí'ín dej tiin na kiti, kî'o dión iin ndakána va kasandaá kuú yó'o satã ndidaá ñayuu ndéi iin ní ku'a'n ñayúú yó'o. ³⁶ Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, ta daá kuiti kaka ndo ña manî noq Ndios ña nî'í ndo ña kãki ndó noq ndidaá tandó'o vei koo, dá ná kuu nakujta ndó xí'ín tãndeé ini noq nã nî nduu tã ñayúú yó'o —kaá Jesús xí'ín rá.

37 Ta nduu sá daná'a ná yé'é ño'o ká'ano, ta sakuáá sá sá'an ná yúku nani Olivos. 38 Ta ndidaá na'a sá sáá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén sá seidó'o na ñá'a sá dána'a Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo.

22

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas Iscariote ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon

1 Sa ni kuyati va víko pascua, tá sei na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tachián. 2 Ta ra duti sakuá'a xí'in tá dána'a ley nándukú rá ndi kee ra ka'áni rá Jesús, tído yu'ú rá kée ñayuu ñoo ñoo. 3 Kúu ni ndu'u ña u'u iní ní Judas, tá ká'an xí'in ná Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu tá xionoo xí'in Jesús. 4 Dá ni sa'an tá yó'o ni ka'an ra xí'in tá duti sakuá'a xí'in tá sa'ándá choon noo ra ndaa yé'é ño'o ká'ano ñoo, chí ni ka'an ra sa'a ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a rá. 5 Ta kúu ni kadij ndá'o iní taa ñoo, dá ni kandoo ra ña kí'o ra dí'on noo Judas. 6 Ta kúu ni kandiá ra tiin ra dí'on ñoo. Dá ni kasá'a rá ndúkú rá ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a taa ñoo, dá ná o kándaá iní na ñoo ñoo.

Di'a ni kuu tá ni sadini Jesús noo ndi'i kuii xí'in taa xionoo xí'in ná

7 Kúu ni kasandaá va kuu sei na Israel pan ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tachián, ta dóko ta'ani na iin léko noo Ndios, kiri kúu kuendá víko pascua. 8 Dá ni sa'anda Jesús choon noo Pedro xí'in Juan, ta kaá na xí'in rá:

—Kua'án ndo kenduu ndo ña ná kadini yó kuendá víko pascua.

9 Dá ni kaa ra xí'in Jesús:
—¿Ndeí ko'on ndu kenduu ndu ñá'a kadini yó, kóni ní?

10 Dá ni kaa na:

—Ta noo ni saá ndo ni ku'u ndó ñoo ká'ano káa, dá naki'in tá'an ndó xí'in iin taa ndío iin yoo ño'o tákuij kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo nda ve'e noo ni saá ra ni ndu'u ra, 11 dá ndo xí'in tá kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u xí'in ní: ¿Ndi káa iin cuarto kí'o ní noo kadini kuendá víko pascua xí'in taa xionoo xí'in?”, kaa ndo xí'in rá. 12 Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó ñoo, ta sa ío nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ñá'a ná kadini yó —kaá na.

13 Dá ni kee ra kua'an ra. Ta ni ndo'o ra táto'on kí'o ni ka'an Jesús xí'in rá. Ta ñoo ni kenduu ra ña kadini ra xí'in ná kuendá víko pascua.

14 Tá ni kasandaá hora kasá'an na, dá ni sa koo Jesús mesa xí'in taa xionoo xí'in ná. 15 Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndi kí'o ví kónij kadini dáoi xí'in ndó víko pascua tá ko ñá'a ndo'o nani níoi. 16 Dá

chí ká'in xí'in ndó ña o nándío koo kaj kadini nda ná xinkoo kuu kadini tukui xí'in ndó noo dándáki Ndios.

17 Dá ni tiin na copa. Dá tá ni ndi'i ni naki'o na ndiv'e noo Ndios, dá ni kaa na:

—Jón, tiin ndóan, ta ko'o iin rá iin ndó lú'u lú'u ra. 18 Chí ká'in xí'in ndó ña o nándío koo ka yu'u ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu kasaá Ndios dándáki na ñayuu na.

19 Dá ni tiin na pan ñoo, dá ni naki'o na ndiv'e noo Ndios. Dá ni sa'anda dao naán, dá ni xí'o naan noo taa ñoo. Dá ni kaa na:

—Ña yó'o kúu yiki kónij, ña naki'oi kuu sa'a iin rá iin ndo'ó. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on iní ndo sa'a ña ni kee sa'a ndo.

20 Ta díon ta'ani ni kee na xí'in copa ñoo tá ni ndi'i ni sadini na, dá ni kaa na:

—Ndutá ño'o iní copa yó'o dándáki ña saá ni kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na, ta xinkooan kee ni yu'u, kirá kuitá sa'a iin rá iin ndó. 21 Tído kana'a ndó ña iin taa sásá'an nduu xí'in yu'u mesa yó'o ko'on naki'o ñaa noo ndá'a taa xini u'u ñaa. 22 Ta mián ndaa ndo'o na ni nduu taa ñayuu yó'o táto'on ni chíkaa iní Ndios koo nda mií sa'a. Tído nda'i taa ko'on naki'o ñaa noo taa xini u'u ñaa —kaá Jesús.

23 Dá ni kasá'a rá ndató'on tá'an mií rá, nde'á ndi káa iin ra kakuu ra kee díon.

Dána'a Jesús sa'a ndá yoo ndáya'i cháá ka

24 Dá ni kasá'a tá xionoo xí'in ná ñoo ndató'on kuáchí ra, nde'á ndi ndáa ra kakuu taa ndáya'i cháá ka tein mií rá. 25 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Sa ná'a vá mií ndó táto'on kí'o kée rey dándáki dao ka nación, chí kéndusa ra xí'in ñayuu kueidó'o ñaa ná. Ta dao ka tá né'e choon ñoo kuáli, roón kúu ra chínaní va'a ra mií rá. 26 Tído ko kóni ta'an vaan kee ndó díon tein mií ndó. Ndi ndáa ndo'ó kúu taa ndáya'i cháá ka tein mií ndó, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó táto'on tá ló'o cháá ka. Ta ndi ndáa ndo'ó kúu taa iin noo, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó taa koni kuáchí noo dao ka ndo. 27 Chí, ¿ndi káa na ndáya'i cháá ka, á na ío mesa o na chíki'o ñá'a sasá'an na? ¿Á o dui na ío mesa kúu na ndáya'i cháá ka? Tído kana'a ndó ña nákaa yu'u tein ndó kúu iin na xinkuáchí di'a noo ndo.

28 Ta ndo'o kúu na daá kuití ni sa ndei xí'in yu'u tein tandó'o ndó'i, 29 sa'a ñoo kí'o yu'u choon noo ndo ña dándáki ndó táto'on kí'o ni xí'o tatá choon noo ña dándáki, 30 dá kasá'an dáo ndó xí'in yu'u, ta ko'o iin ndu ndo xí'in yu'u noo dándáki, ta kandeí ndi rá iin ndó noo téj keyíko ndo sa'a ndin uxí uu tu'u de'e na ve'e Israel.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndatá Simón Pedro sa'a ná

31 Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Simón, Simón, kana'ón ña kóni ña u'u kexixian xí'in ndó táto'on kée ñayuu dáxixi na tirió. ³² Tído sa ñi seí nda'ávü noq Ndios sa'on, dá kían ná dá'a ni ndi'i ña kándéé inqon yu'u. Dá tá ñi ndi'i ñi ñandió kqo tukón noq yú'u, dá chindeéon ñanqon, dá ná kuita ndaa ná xí'in tq'on yu'u.

³³ Dá ñi kaa Simón xí'in ná:

—Sato'o miü, sa ío nduu va yu'u ña ko'in ve'e kaa xí'in ní, ta ío ta'anii ña kuu nduüj xí'in ní.

³⁴ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Pedro, ká'in xí'ón ña tá o ñá'a ta'on kana chéü viti, kúu sa oní va ta'ándá ndatqon sa'a yu'u.

³⁵ Dá ñi kaa Jesús xí'in tqa xionoo xí'in ná:

—Tá ñi tanda'a yu'u ndo'ó ñi sa'an ndo ñi daná'a ndo, kq ni sá se'e ndó léka ndo, ta ni lú'u dj'ón, ta ni ndisa ndo kq ni sá se'e ndó ko'on ndo. ¿Á ío ña'a ñi kamaní noq ndo?

Dá ñi kaa ra xí'in ná:

—Ni iin ña'a ta'on.

³⁶ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Tído viti, ndi ndaa ndo'ó ío léka xí'in dj'ón, ki'in ndó ña kane'e ndó ko'on ndo. Ta ndo'ó, na kqo espada, djkó ndó kotó ndíxi ndó, ta kuuin ndóan. ³⁷ Dá chj ká'in xí'in ndó ña mián xinqoo ña ká'an tuti ij Ndios sa'í, dá chj kaáan di'a: “Ñi ndee ñaa ná iin tqa kómí kuächí.” Ta dión koo, chj ndidaá ña ká'an tuti ij Ndios sa'a ña kían ndo'i, kánian xinqooan —kaá na.

³⁸ Dá ñi kaa ra xí'in ná:

—Sato'ij, yó'o ío uu espada.

Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Sa ío va'a va.

Di'a ñi kuu tá ñi ka'an Jesús xí'in Ndios iin noq nani Getsemani

³⁹ Dá ñi keta Jesús kua'an na yúku nani Olivos táto'on kí'o sá kée na dao ka kuü ñoo. Dá ñi kee tá xionoo xí'in ná tákuei ñaa rá kua'an ra. ⁴⁰ Dá tá ñi saq na ñoo, dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ka'an ndo xí'in Ndios, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kini kexixian xí'in ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuächi.

⁴¹ Dá ñi kana xoo na kua'an na táto'on kí'o xiká dáyaq yq iin yuu. Dá ñoo ñi sa kuuin xjtí ná, ta ñi kasá'a ná ká'an na xí'in Ndios, ⁴² ta kaá na:

—Tá'a ló'o, tá kóni ní, djtá ní yu'u noq ndutá ova, ña kúu ña ndó'o níqi. Tído ná dá'a ni kakuuan táto'on kí'o kóni yu'u. Ná kakuuan táto'on kóni mií ní.

⁴³ Dá ñi kasáa iin ángel ñi kii chí induú, ta ñi xí'o na ndée noq Jesús. ⁴⁴ Ta sa'a ña nda'í kúu ini na, sa'a ño'ó ñi ndundeé cháa kq ini na ñi ka'an na xí'in Ndios. Ta teqn ná kúu táto'on yúyo ná'ano ñi, ta kuéi rá nda noñó'o. ⁴⁵ Tá ñi ñakuin ndichi na ñi ndi'i ñi ka'an na xí'in Ndios, dá ñi kee na kua'an na

noq ndéi tá xionoo xí'in ná ñoo. Tá ñi saq na, kúu sa kídí va ra ndéi ra, chj ñi kuitá vá rá ñi kee ña kúnda'í ini ra. ⁴⁶ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a kídí ndo? Ndakuei kú ndo, ta ka'an ndo xí'in Ndios, dá ná o kándéé ña kini kexixian xí'in ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuächi.

Di'a ñi kuu tá ñi kasáa Judas xí'in kuq'a tqa tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noq tá né'e choon

⁴⁷ Ká'an ij vá Jesús iin na, kúu sa ñi kasáa va iin tu'u ñayuu. Ta Judas, tá'an ra kúu kuendá ndin uxj uu tqa xionoo xí'in Jesús, kúu ra xionoo veí noq ñayuu kuá'a ñoo. Dá ñi ñatuu yati ra noq iin Jesús, dá ñi chitó rá noq ná. ⁴⁸ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Judas, ¿á xí'in ña chitó yo'ó noq yú'u, á dión kéeon, dá naki'ón na ñi nduu tqa ñayuu yó'o noq ndá'a tqa xini u'u ñaa?

⁴⁹ Tá ñi xini tqa xionoo xí'in ná ña ñi kasá'a tqa ñoo tiin ñaa rá, dá ñi kaa ra xí'in ná:

—Tatá, ¿á kóni ñi ña naá ndü xí'in rá xí'in espada?

⁵⁰ Ta iin tqa xionoo xí'in ná ñoo ñi darkue'e iin tá kéchóon noq tá dutj kúu noq, chj ñi sa'anda ra do'o xoo kuá'a ra. ⁵¹ Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Sa ñi kuu va. Ná dá'a ni kee ndó dión.

Dá ñi tiin na do'o ra, ta kúu ñi nduva'a naqn. ⁵² Dá ñi kaa na xí'in tqa dutj sakuá'a, xí'in tqa sa'ándá choon noq ra ndaa ye'é ño'o, xí'in tqa sa'ano ñi kasáa tiin ñaa ñoo:

—¿Á tá ku'íná vá kée ndó yu'u kúu, sa'a ño'ó veí ndó xí'in espada xí'in yíto tiin ndó yu'u? ⁵³ Ta ndidaá kuü vá ñi sa káaj xí'in ndó ye'é ño'o ká'ano, ta kq ni tiin ndó yu'u. Tído hora yo'ó ni ñi'í ndo kee ndó dión xí'in, dá chj hora yó'o kúu hora dándaki ña u'u —kaá na.

Di'a ñi kuu tá ñi ndatq Pedro sa'a Jesús oní ta'ándá

⁵⁴ Dá ñi tiin ra Jesús ndáka ra kua'an ra chí ve'e tqa dutj kúu noq. Ta xiká xiká tákaa ñaa Pedro kua'an ra. ⁵⁵ Dá ñi ñaka'on tqa ñoo ño'o ye'é ve'e ñoo. Ta ñi kqo noo ra ndéi ra nádaa rá. Ta ñoo ta'anii ñi sa kqo Pedro tein tqa ñoo. ⁵⁶ Ta kúu ñi xini iin ñá'a kéchóon noq tqa dutj ña ñoo ío Pedro nádaa rá, dá ñi sa ndé'e va'a ñaaán, dá ñi kaaqn:

—Xionoo ta'anii tqa yó'o xí'in tqa káa.

⁵⁷ Tído ñi ndata vá rá, ta kaá ra xí'an:

—Kqó, didi, kq ná'a ta'on yu'u tqa káa.

⁵⁸ Ta kúu toó vá, ta kúu tuku va ñi xini ñaa iin ka tqa. Dá ñi kaa ra xí'in rá:

—Yo'ó ta'anii kúu kuendá tqa káa, ¿daa kqó?

Dá ñi kaa Pedro:

—Kqó, dito, kq tá'on ñaa kúu yu'u.

⁵⁹ Tá ñi ya'a táto'on iin hora, dá ñi kaa iin ka tqa:

—Miian ndaa kuiti xionoo taa yó'o xí'in taa kaa, dá ch'i ta kuendá Galilea ta'ani kúu rá.

⁶⁰ Dá n'i kaa tuku Pedro:

—Kóó, dito. Xini nda sa'a ká'an ní.

Kúu ká'an jí vá rá ín ra, kúu n'i kana va chéli. ⁶¹ Dá n'i nandío koo sato'o yo Jesús n'i sa nde'é ná noo rá. Ta kúu n'i ndusáa va ini ra táto'on n'i ka'an sato'o yo xí'in rá, ch'i ña yó'o kían n'i ka'an na: “Tá ko ñá'a kana chéli, ta kúu sa ndata yo'ó on'i ta'ándá sa'a yú'u.”

⁶² Dá n'i keta ra sata vé'e, ta kúu nda'i nda'o n'i ndei'i ra.

Di'a n'i kuu tá n'i kani ra Jesús, ta n'i kediki ndaa ñáa rá

⁶³ Ta ra ndíta ndaa Jesús, roón kúu ra n'i kediki ndaa ñáa, ta n'i kani ñáa rá. ⁶⁴ Ta n'i sadi ra iin dá'on noo ná, dá n'i kani ra noo ná. Dá n'i ndato'ón ñáa rá, ta kaá ra:

—Nakoni ini, ná nde'á ndá yoo kúu ra n'i kani ñáa.

⁶⁵ Ta kúu kuá'a ká vá ña'a n'i ka'an ra n'i kediki ñáa rá.

Di'a n'i kuu tá n'i sa ín Jesús noo tá duti kúu noo

⁶⁶ Tá n'i tpu noo, dá n'i nataka ndidaa tá sa'ano ñoo, xí'in tá duti saku'a'a, xí'in tá dána'a ley. Dá n'i sa'anda ra choon ña ná kandaka ra Jesús sa'a ra noo nde'i ra né'e ra choon. Dá tá n'i sa'a na, dá n'i kaa ra xí'in ná:

⁶⁷ —¿Á miian ndaa mií ní kúu Cristo, na dáka'ki ñáa? Ka'an ní xí'in ndu'u.

Dá n'i kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná ka'an yu'u xí'in ní, ta o kándia ta'on ní. ⁶⁸ Tá ná ndato'ón mií ní, ta o nandío né'e ta'on ní ña ndato'ón ñáa yu'u, ta ni o dáya'a ta'on ní yu'u. ⁶⁹ Tido kana'á ní ña nda kuu viti ná koo na n'i nduu taa ñayuu yó'o xoo kuá'a Ndios noo jó na dándáki na.

⁷⁰ Dá n'i kaa ndidaa taa ñoo xí'in ná:

—¿Á mií ní kúu de'e Ndios, tá dáá?

Dá n'i kaa Jesús xí'in rá:

—Táto'on k'i'o ká'an ní, k'i'o dión kían.

⁷¹ Dá n'i kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháa ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Ch'i sa n'i seidó'o va mií yó ña ní ya'a ra noo to'on ní ka'an ra —kaá ra.

23

Di'a n'i kuu tá n'i sa ín Jesús noo tá nani Pilato

¹ Dá n'i ndakuei ndi'i ra ndáka ra Jesús kua'an ra noo Pilato. Tá n'i sa'a ra, ² dá n'i kasá'a rá dáta'i kuachi ra Jesús, ta kaá ra:

—N'i natiin ndu'u taa yó'o xionoo ra dánda'i ra na ñoo ndu. Ta ko kóni ra ña chíya'i ndu sa'a ñó'o ndú noo rey César, ta kaá ra ña mií rá kúu Cristo, na dáka'ki ñáa, ch'i kaá ra ña kúu rá rey noo na ñoo ndu.

³ Dá n'i ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúu rey noo na Israel?

Dá n'i kaa na xí'in rá:

—Ta dión kaá mií ní.

⁴ Dá n'i kaa Pilato xí'in tá duti saku'a'a, xí'in dao ka ñayuu tákuei kua'an ñoo:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko nani'i yu'u.

⁵ Tido ndúndeé ñayuu ñoo ká'an kuachi na sa'a Jesús:

—Taa yó'o kúu ra xionoo dángá tá'an na ñoo ndu xí'in ña dána'a ra iin ní kúu kuendá Judea yó'o. Ch'i n'i kasá'a rá dána'a ra kuendá Galilea, ta n'i kasanda'a ra nda ñoo yó'o viti.

Di'a n'i kuu tá n'i sa ín Jesús noo Herodes

⁶ Tá n'i seido'o Pilato ña n'i ka'an na sa'a kuendá Galilea, dá n'i ndato'ón ra ñayuu ñoo:

—¿Á taa Galilea kúu taa yó'o?

⁷ Tá n'i kanda'a ini ra ña nákaa na tixi ndá'a Herodes, ta né'e choon chí kuendá Galilea, dá n'i tanda'a ñáa rá kua'an na noo Herodes, ch'i tein kuu dáá ñoo nákaa ra ñoo Jerusalén.

⁸ Tá n'i xini Herodes Jesús, kúu n'i kadij nda'o ini ra, ch'i sa ío kuu vá káto'o ra koni ñáa rá. Ch'i kuá'a ndava'o ña'a seidó'o ra ká'an na sa'a Jesús, ta ndáti ra koni xí'in noo rá kee na iin ña'a ndato. ⁹ Kuá'a nda'o ña'a n'i ndato'ón ñáa Herodes, tido ní iin ña'a ko ní ká'an na.

¹⁰ Ta ndíta tá duti saku'a'a xí'in tá dána'a ley ndúndeé rá ká'an kuachi ra sa'a Jesús. ¹¹ Dá n'i kasá'a Herodes xí'in ndidaa soldado ra kénóo ñáa rá, ta n'i kediki ndaa ñáa rá. Kúu n'i dakui'ino ñáa rá xí'in dá'on táyíi kaa ndixi mií rá. Ta dión kaa na n'i tanda'a tuku ñáa rá kua'an na noo Pilato.

¹² Ta mií tein kuu dáá ñoo ní naq'i'in tá'an va'a Herodes xí'in Pilato, ch'i sa xini u'u tá'an va ra tá sata.

Di'a n'i kuu, dá n'i sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹³ Dá n'i kana Pilato tá duti saku'a'a, xí'in tá né'e choon noo na Israel, xí'in mií na ñoo ñoo, ¹⁴ dá n'i kaa ra xí'in ná:

—Ndáka ndó taa yó'o n'i kasáa ndo noo yú'u. Ta ká'an ndo ña xionoo ra dángá tá'an ra na ñoo ndo xí'in ña dána'a ra. Tido n'i ndato'ón va'i ra noo mií ndó, ta ni iin ta'on kuachi ká'an ndo sa'a taa yó'o ko ní kasanda'a kakuu ña ndaa. ¹⁵ Ta ni Herodes ko ní nani'i kuachi ra, sa'a ñoo n'i tanda'a tuku ñáa rá n'i kasáa ra noo yú'u. Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi, ña kían kánian kuu ra, ko ní ya'a ra kee ra. ¹⁶ Sa'a ñoo, tá n'i ndi'i n'i dandó'i nígo rá, dá dáya'a rá ko'on ra —kaá ra.

¹⁷ Ta tein iin iin víko ñoo kánian dáya'a Pilato iin taa nákaa ve'e kaa. ¹⁸ Sa'a ñoo n'i kasá'a káyu'u ndidaa ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Kóó, ka'áni ní taa xa'an, ta dáya'a ní Barrabás!

¹⁹ Ta taa yó'o kúu ra nákaa ve'e kaa sa'a ña n'i ndakono ra naá ra xí'in tá romano

dándáki ñoo ñoo, xí'ín sa'á ña kúu rá iin t̄a sa'áni ndji.

²⁰ Dá n̄i ka'an tuku Pilato xí'ín ñayuu ñoo, ch̄i kóni r̄a dáyaa r̄a Jesús. ²¹ Tído n̄i n̄andió kuéi tuku na n̄i kayu'u ná:

—¡Chirkaa ní r̄a ndjika cruz, chirkaa ní r̄a ndjika cruz!

²² Ta n̄i n̄andió koo Pilato n̄i ka'an r̄a ta'ándá kúu on̄i xí'ín ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa kuachi n̄i kee t̄a yó'o? Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi r̄a k̄o n̄ani'í yu'u sa'á ña kánian kuu r̄a. Sa'á ñoo kó'ín dándó'í níó r̄a, dá tá n̄i ndi'í, dá dáyaai r̄a kó'on r̄a —kaá r̄a.

²³ Tído n̄i kasá'a ndundeé k̄a v̄i ñayuu ñoo k̄ayu'u ná ña ná karkaa kíj Jesús ndjika cruz. Tído sa'á ña ndundeé ñayuu ñoo k̄ayu'u ná, sa'á ñoo n̄i xinḡo ini Pilato kee ra ña kóni na.

²⁴ Dá n̄i sa'anda r̄a choon t̄ato'on k̄i'o n̄i xika ñayuu ñoo koo. ²⁵ Kúu n̄i dayáa r̄a Barrabás, tá'an r̄a n̄i chikáa r̄a ve'e kaa sa'á ña naá r̄a xí'ín t̄a romano, xí'ín sa'á ña sa'áni r̄a ndji, t̄ato'on k̄i'o n̄i xika mií ñayuu ñoo. Dá n̄i nak̄i'o ra Jesús ndo'o na t̄ato'on k̄i'o kóni mií ñayuu ñoo.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndjika cruz

²⁶ Ta noo ndáka ra Jesús kua'an r̄a, ñoo n̄i tiin ra iin t̄a nani Simón, t̄a kuendá Cirene. T̄a yó'o kúu r̄a kondii n̄i sa'an r̄a yúku. Dá n̄i ch̄inóo ra cruz Jesús dok̄o t̄a yó'o, dá n̄i kee ra kádok̄o r̄a cruz ñoo tákaa ra kua'an r̄a sata Jesús. ²⁷ Ta kuá'a nda'í ñayuu tákuei ñaa kua'an xí'ín dao k̄a na ñá'a, ta nda'í sáki na, ta nda'í kúu ini na sa'á Jesús kua'an na. ²⁸ Dá n̄i n̄andió koo Jesús n̄i sa nde'é ná noo na ñá'a yó'o. Dá n̄i kaa na xí'ín ná:

—Na ñá'a ñoo Jerusalén, o sa kuáki ndó sa'á yú'u. Dí'a kuaki ndó sa'á mií ndó xí'ín sa'á de'e ndó, ²⁹ dá ch̄i kasandaá kuu kaa ñayuu dí'a: “Ndiká'an v̄i na k̄o kuú kande'í de'e, ta ndiká'an v̄i dók̄o, ña k̄o ní sá ñó'o taleé, ta ndiká'an v̄i ndódo, ña k̄o ní dakuá'ano taleé.” ³⁰ Ta tein kuú dáá ñoo kaa na xí'ín yúku: “Ná kuéi ndó sata ndu'u.” Ta kaa na xí'ín ko'ondo: “Dánduxi ndó ndu'u.” ³¹ Dá ch̄i tá k̄i'o dí'a kée na xí'ín yit̄o kuíj, xí'ín ndí k̄ián kee na xí'ín yit̄o ích̄i —kaá na.

³² Ta ndáka ta'ani ra uu t̄a kini kua'an r̄a xí'ín Jesús, dá ka'áni ta'ani ñaa rá. ³³ Dá tá n̄i saá r̄a iin xían noo nani Calavera, dá n̄i ch̄irkuei ñaa rá ndjika cruz. Ta iin t̄a kini ñoo tárkaa iin cruz xoo kuá'a Jesús, ta iin k̄a r̄a tárkaa iin cruz xoo íti na. ³⁴ Dá n̄i kaa Jesús:

—Tatá, ká'ano koo ini ní sa'á ñayuu yó'o, dá ch̄i k̄o ná'a ta'on na ndí k̄ián kée na.

Ta n̄i sadikí r̄a suerte xí'ín dá'on ná, ná kande'á ndá yoo kandeé ni'í iin rá iian.

³⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoo ndíta nde'é, ta nda t̄a né'e choon ndíta kédiki ndaa r̄a Jesús, ta kaá r̄a:

—Dao k̄a va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, sa'á ñoo ná dakáki ra mií rá tá mií'an ndaa kúu rá Cristo, na n̄i k̄axi Ndios kasaa dakáki ñaa.

³⁶ Ta nda soldado ñoo n̄i ked̄iki ndaa ta'ani ñaa, ch̄i n̄i natuu yati ra n̄i dak̄o'on r̄a vino íá yú'u ná, ³⁷ dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Tá mií'an ndaa rey noo na Israel kúu yo'ó, dakáki mií'on viti, ná nde'á.

³⁸ Ta ndá'a iin tabla din̄i cruz noo tárkaa Jesús, ta tándaa letra ká'an yú'u griego xí'ín yú'u latín, xí'ín yú'u hebreo, ta ka'an dí'a: “Taa yó'o kúu rey noo na Israel.”

³⁹ Ta iin t̄a kini tákaa iin k̄a cruz ñoo, n̄i kasá'a kána'á r̄a xí'ín ná, ta kaá r̄a:

—Tá ndaa ndisa Cristo kúu yo'ó, dakáki mií'on, ta dakáki ta'ánón ndu'u.

⁴⁰ Tído t̄a tákaa iin k̄a cruz ñoo n̄i danáni ra iin k̄a t̄a kini ñoo, ta kaá r̄a xí'ín ná:

—¿Á ní lú'u v̄i k̄o yu'u yo'ó Ndios, va'ará sa tákaaón ndó'o nani níogon? ⁴¹ Mií'an ndaa kuiti tárkuei yó ndó'o níog yó sa'á kuachi n̄i kee yó, ch̄i k̄i'o díon kánian ndo'o yó. Tído na yó'o, ni iin tó'ón ta'on ña'a kini kó ní ya'a na kee na.

⁴² Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—Ndik̄o'on ini ní yu'u tá ná kasaa ní dándáki ní ñayuu yó'o.

⁴³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Mií'an ndaa kuiti ná ka'ín xí'ón ña mií kuú viti koo yo'ó xí'ín yu'u noo ndato teí náye'e ndaa —kaá na.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i xí'í Jesús

⁴⁴ Tá n̄i kasandaá kaxuu, dá n̄i nakuiín naá iin ní kúu ñayuu nda k̄a on̄i sa'íni. ⁴⁵ Ta n̄i nda'o nd̄indii, ta n̄i ndata dao dá'on tárkaa ndadí ini ve'e ñoo ká'ano. ⁴⁶ Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i kayu'u Jesús, ta kaá na:

—Tatá Ndios, noo ndá'a mií ní náki'oi espíritu.

Tá n̄i ndi'í n̄i ka'an na díon, dá n̄i xí'í na.

⁴⁷ Tá n̄i xini t̄a dándáki soldado ña n̄i ndo'o na díon, dá n̄i xí'o ra ña'ñó'o noo Ndios, ch̄i kaá r̄a:

—Mií'an ndaa ndisa iin t̄a ndaa n̄i sa kuu na yó'o.

⁴⁸ Ta ndidaá ñayuu kuá'a n̄i sa ndita n̄i sa nde'é ña n̄i ndo'o Jesús, n̄i n̄andió kuéi na kua'an no'ó ná, ta kani ndá'a ná yu'u ndiká ná kua'an na sa'á ña nda'í kúu ini na. ⁴⁹ Ta ndidaá na n̄i sa ne'e tá'an va'a xí'ín Jesús, xí'ín na ñá'a tákuei ñaa ve'i nda kuendá Galilea, noon kúu na ndita xiká ná nde'é ná ndidaá ña n̄i kuu.

Dí'a n̄i kuu, dá n̄i nduxi Jesús

⁵⁰ Ta ñoo ñoo ío iin t̄a nani José, ta kúu rá t̄a ñoo Arimatea, tá'an ña nákaa chí kuendá Judea. Ta né'e ra choon noo na Israel, ta

kúu rá iin taa va'a, iin taa ndaa. ⁵¹ Ta ndáti ta'ani ra kasaá Ndiós dándáki na ñayúú yó'o xí'ín ndée. Ta kọ ní náta'an ta'on ini ra ña ni kee dao ka ta né'e choon ñoo xí'ín Jesús. ⁵² Taa yó'o kúu ra ni sa'an ni ndakaá yiki koño Jesús noo Pilato. ⁵³ Dá ni sa'an ra ni danóo raan ndjika cruz. Dá ni chítuú ñaá rá xí'ín iin dá'on ká'ano. Ta né'e ñaá rá ni sa'an ra ni chikáa ra ini iin yáí ni kava'a ndjika iin káo, noo kọ ñá'a kakaá ni iin tó'on ndji. ⁵⁴ Ta mií kuu dáá ñóó kúu kuu kénduu na Israel ña'a keí ná, chí sa kua'an kasandaá vá kuu nání'i ndée ná.

⁵⁵ Ta na ñá'a ni kii xí'ín Jesús nda Galilea, noón kúu na tárkuei ni sa'an na nda yáí noo ni nduxi Jesús, sa'á ñoo ni xini na ndei kián, ta ni xini na noo ni chínóo ra yiki koño Jesús. ⁵⁶ Dá ni nandió kuéi na kua'an na kénduu na kirá támi sa'an xí'ín ña'a dákúchi na ñíi Jesús. Tido ni nani'i ndée ná tein kuu kánian nani'i ndée ná, chí kji'o dión sa'ándá ley choon.

24

Di'a ni kuu tá ni nataki Jesús

¹ Na'a va'a kuu mií noo kásá'a sa'a semana, dá ni kee tuku na ñá'a yó'o kua'an na yáí noo ni nduxi Jesús, ta né'e na ndirá támi sa'an, kirá ni kénduu na, ta kua'an ta'ani dao ka na ñá'a xí'ín ná. ² Tá ni saa na, kúu sa ni kuxoo va yuu ndadí yu'u yáí ñoo. ³ Dá tá ni ku'u na inian, kọ ní nání'i ná yiki koño sato'o yo Jesús. ⁴ Ta náani nda'o ini na sa'á ña kọg ka yiki koño na kánóo. Kúu iin kuiti vá ni sa kuíta uu taa ndíxi dá'on náye'e ndaa diin ná. ⁵ Kúu ni yu'u nda'o na, sa'á ñoo ni daxíno na taan na nda noño'o. Dá ni kaa taa ñoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nándukú ndó iin na takí tein na kúu ndji? ⁶ Kọ ta'on na nákaa yó'o. Di'a ni nataki va na. Ndusaa ini ndo táto'on ni ka'an na xí'ín ndó tá ni sa káa na xí'ín ndó chí Galilea di'a. ⁷ Chí ni kaa na xí'ín ndó ña miíjan kánian ndo'o nani na ni nduu taa ñayúú yó'o, chí nakji'o ñaá iin taa noo ndá'a taa kómí kuachi, ta chirkaa ñaá rá ndjika cruz, ta nataki na tíxi kuu óni —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni ndisáa ini na ñá'a ñoo to'on ni ka'an Jesús xí'ín ná. ⁹ Dá tá ni nandió kuéi na ni ndisáa na ni sa'an na yáí ñoo, dá ni kásá'a ná kásto'on na sa'a ndidaá ña va'a yó'o xí'ín ndin uxí iin taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín dao ka ñayuu ndei xí'ín rá ñoo. ¹⁰ Maria Magdalena xí'ín Juana, xí'ín naná Jacobo xí'ín dao ka na ñá'a, noón kúu na ni nakani ña yó'o xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús. ¹¹ Tido ni ka'an rá ña to'on ni ndaki ini mií vá ná kián, sa'á ñoo kọ ní kándisa ta'on ñaá rá.

¹² Tido ni ndakuin ndichi Pedro, dá ni kancono ra kua'an ra yáí noo ni nduxi Jesús. Tá ni saa ra ñoo, dá ni chirnee noo rá ni sa

nde'é rá inian. Dá ni xini ra sava'a dá'on ni sa tuú yiki koño Jesús vá kánóo. Dá ni nandió kọo ra kua'an nó'o rá, ta naá ini ra sa'á ña ni kuu kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo uu taa kua'an íchi ñoo nani Emaús

¹³ Ta mií kuu dáá ñoo ta'ani xika uu taa xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin ñoo nani Emaús. Ta nákaaán táto'on uxí iin kilómetro noo ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta ndátó'on rá kua'an ra íchi ñoo sa'a ndidaá ña ni kuu. ¹⁵ Ta tein ndátó'on rá dión kua'an ra, dá ni natuu yati Jesús, dá ni nakji'in ta'an na xika dáó ná kua'an na xí'ín rá. ¹⁶ Tido ió iin ña'a sadí noo rá, sa'á ñoo kọ nákoní ñaá rá. ¹⁷ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndi kjan ndátó'on téi ndo kua'an ndo? Ta, ¿ndiva'a nda'í téi kúu ini ndo?

¹⁸ Dá ni kaa iin taa, tá'an ra nani Cleofas, xí'ín ná:

—¿Á sava'a iin tó'on mií ní kúu ta tukú ió ñoo Jerusalén kọ ñá'a kandaá ini ña ni kuu ñoo ñoo tein kuu yó'o?

¹⁹ Dá ni kaa na:

—¿Ndi kjan ni kuu?

Dá ni kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Ndátó'on ndú sa'a iin taa nani Jesús, na ñoo Nazaret. Ta ni sa kuu na iin profeta. Ta sa kee na ña'a ná'ano, ta to'on ndáya'i sa ká'an na noo Ndiós xí'ín noo ndidaa na ñoo ndu. ²⁰ Tido ta dutí saku'a, xí'ín ta né'e choon ñoo ndu kúu ra ni nakji'o ñaá rá noo ndá'a ta romano. Ta roón ni chirkaa ñaá ndjika cruz. ²¹ Tido ni ka'an ndu'u ña ni kasáa na taó xóo na na ñoo ndu tíxi nda'a tá dándáki ñaá, ní kúu. Ta kuu víti xino onj kuu ña ni kuu dión. ²² Ta iin ka ña'a ni kedaá xí'ín ndú ni naá ini ndu, chí tá kọ ñá'a tuu na'a víti ni sa'an dao na ñá'a kúu kuendá ndu'u yáí noo ni nduxi na, ²³ ta kọg ka yiki koño na ní nání'i na ñá'a ñoo. Dá tá ni ndusáa na, dá ni kaa na ña ni na'a noo dao ángel noo ná, ta noón kúu na ni kaa xí'ín ná ña ni nataki va Jesús. ²⁴ Dá ni sa'an ta'ani dao taa kúu kuendá ndu'u ni sa nde'é rá ini yáí ñoo. Tido táto'on káa rá ió ña ni nakani na ñá'a ñoo, kji'o dión ta'ani ni xini ra. Tido kọ ní xini ta'on ra mií Jesús.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Nandee ka vian xixi ndo'o, ta nandee ka vian káxi níno ndo, sa'á ñoo kuee nda'o kándisa ndó ndidaa ña ni taa profeta! ²⁶ ¿Á kọ ná'a ta'on ndó ña kji'o dión kánian ndo'o nani nio Cristo, na dakaki ñaá, dá ndu'u na noo ndato náye'e ndaa? —kaá na.

²⁷ Dá ni kasá'a nákoní na xí'ín rá sa'a ndidaá ña ni taa Moisés, xí'ín ña ni taa ndidaa ka profeta. Ta kji'o dión ni daná'a na noo rá ña ká'an tuti ií Ndiós sa'a ndidaa ña kánian ndo'o na.

28 Dá tá nì kuyati na ñoo ló'ò noo kua'an taa ñoo, dá nì kee Jesús ña yá'a na kua'an na cháá ká chí noo. 29 Dá nì kendúsá rā xí'ín ná ña ná katuu too na koo na xí'ín rá, chí kaá rá: —Katuu too ní koo ní xí'ín ndu'u, chí sá nì ini va, ta sá kua'an kuua vá —kaá rá.

Dá nì kú'u na ve'e ra, ta nì sá tuu too na nì sá io na xí'ín rá.

30 Dá tá nì sá io na mesa xí'ín taa ñoo, dá nì tiin na pan. Dá nì na'q'ò na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì tei ñé'e naan. Dá nì xí'ò naan noo rá. 31 Dá ví nì noo noo rá, dá nì na'koni rá ña Jesús kúú ná. Ta kúú nì ndaño'ó ní'ini va na noo rá. 32 Dá nì kasa'á taa ñoo ndátó'ón tá'an mií rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña luu kandá nio yò tein ká'an na xí'á veí ichi ñoo, ta xían nì na'kani na xí'á sa'a ndi kóni ká'an tuti ij Ndios.

33 Ta kúú nì ndakuei ra mií hora daá ñoo. Dá nì kee ra nandío kuéi ra kua'an rá ñoo Jerusalén. Tá nì saá rá, kúú nì naní'í rá noo ndéi túti ndin uxj iin taa xionoo xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani dao ka ñayuu xí'ín rá. 34 Kúú nì kaa ñayuu ñoo xí'ín rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña nì nataki sato'ò yò Jesús, chí nì na'a'q'ò na noo Simón Pedro.

35 Dá nì kasa'á ta'ani ndi nduú taa yó'ò ná'kani ra xí'ín ná ña nì ndo'ò ra ichi ñoo. Ta nì na'kani ta'ani ra ña kò ní ná'koni ta'on ra Jesús nda nì tei ñé'e na pan, nda daá nì na'koni ñaá rá, kaá rá.

Dì'a nì kuu tá nì na'q'ò noo Jesús noo taa sa xionoo xí'ín ná

36 Ta xían nani ndíta taa yó'ò ká'an rá sa'á ña nì xini rá, ta kúú iin kuiti vá, kúú nì sá ku'ín Jesús me'í noo ndéi na ñoo. Dá nì kaa ná:

—Vá'a ná koo ini ndo.

37 Ta kúú nì yu'ú nda'ò ñayuu ñoo, chí nì ka'án ná ña iin ní'ò vá kían. 38 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a yu'ú ndo? ¿Ndiva'a ná'kani kuáchì ini ndo? 39 Kande'é ndó ndá'í, ta kande'é ndó sa'í, chí mií vá yu'ú kúúí. Dáko'on ndá'a ndo yu'ú, ta kande'é vá'a ndó yu'ú, chí iin ní'ò kò kómí ta'an vaan lásá ni koño. Tído ndé'é ndó yu'ú ña ió va lásá xí'ín koñoi —kaá ná.

40 Tá nì ndi'í nì ka'an na dión, dá nì daná'a na ndá'a ná xí'ín sa'a ná noo na ndéi ñoo.

41 Tído sa'á ña kádij téi ini ñayuu ñoo, sa'á ñoo kò kúy ta'on kandía na. Ta sa'á ña naá ini na xini ná, sa'á ñoo nì kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á kò'ó lú'u ña'a né'e va'a ndó kaxí'í?

42 Dá nì xí'ò ñayuu ñoo iin tá'í tìyaká nì kado noo ná xí'ín iin da'anda ndudí. 43 Dá nì tiin naan, ta kúú nì seí náan noo ndidaá ñayuu ñoo. 44 Dá nì kaa ná:

—Sá nì kasto'on vai tá nì sá xionooi xí'ín ndó ña miian kánian xinkoo ndidaá kúú ña

nì taa Moisés, xí'ín ndidaá to'on nì ka'an profeta, xí'ín ndidaá ña ká'an tuti Salmo sa'í.

45 Dá nì sonó Jesús ñaxintóni ná, dá ná kandaá ini na ña ká'an tuti ij Ndios. 46 Dá nì kaa na xí'ín ñayuu ñoo:

—Ká'an tuti ij Ndios ña miian ndúsá ndo'ò nani ní'ò Cristo, na dá'aki ñaá, dá kuu na, dá nataki na tìxi kuu óni tein na kúú ndij.

47 Ta ká'an ta'anian ña dána'a ñayuu noo na ndéi iin ní'ò kúú ñayuu sa'a Cristo, dá kían, tá ná nandikó ini na sa'á kuáchi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Ta dinño'ó ka kasá'á ná dána'a na noo na ndéi ñoo Jerusalén. 48 Ta ndo'ó kakuu na ko'on kanoo k'i'ò kuendá sa'a ndidaá ña yó'ò. 49 Ta kana'á ndó viti ña ko'ín tanda'í na nì kaa tatái k'i'ò na koo xí'ín ndó. Tído kando ndó ñoo Jerusalén yó'ò, ta kandati ndó nda ná natiin ndó ndé'e tanda'á Ndios kii nda induú.

Dì'anì kuu tá nì nana Jesús kua'an nó'ò ná induú

50 Dá nì taó xóo ñaá Jesús ndáka na kua'an na yati ñoo nani Betania. Tá nì saá na ñoo, dá nì ndane'e na ndá'a ná. Dá nì xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo. 51 Ta tein xika na ña yó'ò noo Ndios, dá nì kexoo na noo ñayuu ñoo kò'ana na kua'an nó'ò ná induú. 52 Dá tá nì ndi'í nì sá ndaño'ò ñaá ñayuu ñoo, dá nì kee na nandío kuéi na kua'an nó'ò ná ñoo Jerusalén xí'ín kádij nda'ò ini na. 53 Ta daá ndéi va na yé'é ño'ò ká'ano ndaño'ò na Ndios, ta kéká'ano ñaá ná. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Juan, ña ká'an sa'a Jesús

Nì nduu na kúú t'ò'on iin ñayuu

¹ Sà daá ió va na kúú t'ò'on, dá nì kashá'a sa'a ñayuu, ta na kúú t'ò'on yó'o sà daá ió va na xí'in Ndios, ta sà daá kúú vá ná Ndios. ² Ta ndá míi sa'a, sà daá ió va na yó'o xí'in Ndios. ³ Ta xí'in ndá'a míi ná nì kava'a Ndios ndidaá tá'an ña'a. Chì tá kò'ó ná, ta kúú nì iin tó'ón ta'on ña'a ió ñayuu yó'o o kóo, ní kúú. ⁴ Ta míi ná kédaá xí'in ndidaá tá'an ña'a, dá takian, ta noón kúú na dátoon ñaxintóni ñayuu. ⁵ Ta noón kúú na dátoon noo iin naá, ta va'ará iin naá nda'ò, kò kándéé ta'an vaan xí'in ná.

⁶ Ta míi Ndios nì tanda'a iin taa nani Juan nì kii na, ⁷ ña k'ì'o na kuendá sa'a míi na dátoon noo ñayuu, dá ná kandisa ñaá ndidaá ñayuu kee Juan. ⁸ Tído o dúú míi Juan kúú na dátoon noo ñayuu, sav'a iin na k'ì'o kuendá sa'a vá ná kúú Juan.

⁹ Ta na miian ndaa kuiti dátoon noo ñayuu kúú na nì kii ñayuu yó'o. ¹⁰ Nì sà io na ñayuu yó'o, ta va'ará xí'in ndá'a míi ná nì kava'a Ndios ñayuu yó'o, tído kò ní nákomi ta'on ñaá na ndéi ñayuu yó'o ndá yoo kúú ná. ¹¹ Ta nì kii na nì sà io na tein na ñoo míi ná, tído kò ní natiin va'a ñaá ná. ¹² Tído ndi ndáa míi vá na nì natiin va'a ñaá, ta nì kandisa ñaá ná, noón kúú na nì n'ì ña kakuu na de'e Ndios nì kee na. ¹³ Ta kò kúú ná de'e Ndios sa'a ña nì kixi na tein nì iin taa, ta kò kúú ná ndéi Ndios sa'a ña nì nak'i'in tá'an taa xí'in ñadi'i ra, ta kò kúú ná de'e Ndios sa'a ña káto ñayuu kande'i de'e na. Di'a kúú ná de'e Ndios, chì k'ì'o dión kóni míi Ndios.

¹⁴ Ta míi na kúú t'ò'on yó'o nì nduu iin ñayuu, ta nì sà io na tein yó, ta nì xini xí'in noo ndú ña ká'ano nda'ò choon kómí ná, ta choon kómí ná ná'a ña iin tó'ón míi ná kúú de'e Ndios. Ta nì chití ná xí'in ña kú'u ini na sa'a yó, ta nì chití ta'ani na xí'in ña ndaa. ¹⁵ Ta nì x'ì'o Juan kuendá sa'a ná, chì di'a nì kaa na:

—Nì ka'in sa'a na yó'o tá nì ka'in xí'in ndó ña míi na vei sata yú'u kúú na ndáya'i cháá kà o dúú yu'u. Chì sà daá ió va na o dúú yu'u —kaá Juan.

¹⁶ Ta sa'a ña kómí ná choon ká'ano yó'o, sa'a ñoo ndidaá vá yó n'ì iin ña maní ká'ano cháá kà noo ña maní nì sà io míi noo. ¹⁷ Chì xí'in ndá'a Moisés nì kemánì Ndios ley na noo yo, tído noo Jesucristo nì natiin yó ña maní xí'in ña ndaa. ¹⁸ Nì iin tó'ón ta'on ñayuu kò ní xini ndí kaa Ndios, tído iin tó'ón dinj de'e na, na ió nduu xí'in tatá Ndios, noón kúú na nì kii nì na'a ñaá ná noo yo.

Di'a kua'an ña nì ka'an Juan, na dákodò ndúta ñayuu

¹⁹ Tá'an ña yó'o kúú kuendá nì x'ì'o Juan, chì tá Israel né'e choon ñoo Jerusalén nì tanda'a rá tá duti xí'in tá levita nì sa'an ra nì nda'tò'ón rá Juan ndá yoo kúú ná, ta di'a nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúú míi ní?

²⁰ Dá nì ka'an ndaa Juan ndá yoo kúú ná. Ta nì ña'a ta'on kò ní chide'é na, di'a nì x'ì'o ndaa na kuendá, chì kaa na:

—Kò kúú ta'on yu'u na kúú Cristo, na dáka'i ñaá.

²¹ Dá nì nda'tò'ón tuku ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá daá? ¿Á profeta Elías kúú ní?

Dá nì kaa na:

—Kò'ó, kò t'ò'ón ñaá kúú yu'u.

—¿Á míi ní kúú profeta, na nì kaa Ndios tanda'a ná kasa'á noo ndú'u? —kaá ra.

Dá nì kaa na:

—Kò'ó, kò t'ò'ón ñaá kúú yu'u.

²² Dá nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá daá? Ka'an ní xí'in ndú, dá n'ì ndú ndi koo kastò'on ndu xí'in ra nì tanda'a ñaá vei ndu. ¿Ndi kaa ní sa'a míi ní?

²³ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Yu'u kúú na káyu'u noo kúú yukú ichi: “Konó ndó iin ichi ndaa noo na kúú sato'o yo” —táto'on nì kaa profeta Isaiás.

²⁴ Ta taa ñoo kúú ra nì tanda'a tá fariseo nì sa'an ra, ²⁵ nì nda'tò'ón rá Juan, ta kaa tuku ra xí'in ná:

—¿Ndiva'a dákodò ndúta ní ñayuu tá kò kúú ní na kúú Cristo, o profeta Elías o míi profeta nì kaa Ndios tanda'a ná kii, tá daá?

²⁶ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Yu'u kúú ra dákodò ndúta ñayuu xí'in takují va, tído tein míi ndó xionoo iin kà na kò ná'a ndó. ²⁷ Ta noón kúú na vei sata yú'u, ta ndáya'i cháá kà na o dúú yu'u, sa'a ñoo ní yó'o ndisa ná kò kánian ndaxi yu'u —kaá na.

²⁸ Ndidaá ña yó'o nì kuu ñoo nani Betábara noo kúú iin kà xoo yuta Jordán noo sa xionoo Juan sa dákodò ndúta ña ñayuu.

Jesús kúú léko nì kii noo míi Ndios

²⁹ Tá nì kasandaá iin kà kuu, dá nì xini Juan ña vei Jesús, dá nì kaa na:

—Kande'é ndó, na vei kaa kúú léko míi Ndios, na díta kuachi kómí ñayuu noo Ndios.

³⁰ Ta na kaa kúú na sa x'ì'o yu'u kuendá sa'a noo iin rá iin ndó, dá chì nì kaa xí'in ndó ña sata yú'u vei iin kà na, ta ndáya'i cháá kà na o dúú yu'u, dá chì sà daá ió va na o dúú yu'u. ³¹ Ta nì yu'u kò ní sà na'á ndá yoo kúú ná, tído nì kashá'í dákodò ndúta ñayuu, dá kana'a ñaá na Israel —kaá na.

³² Ta nì x'ì'o ta'ani Juan kuendá sa'a ña nì xini na, ta kaa na:

—Nj̄ xinij̄ nj̄ noo Espírítu ij̄ Ndios nd̄a indúú káa, ta káa na tátò'on kj̄'o káa iin paloma, dión káa na nj̄ noo na nj̄ s̄a io kuií na xí'in Jesús. ³³ Kọ ní sá na'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ná, tído di'a nj̄ kaa mií na nj̄ t̄anda'á yu'u vej̄i dákodo ndútaj̄ ñayuu xí'in t̄akuj̄i: “Tá nj̄ xinon nj̄ noo Espírítu ij̄ sat̄a iin t̄a, ta nj̄ k̄andọ na ió kuií na xí'in ná, noón kúú na dákodo ndút̄a ñayuu xí'in Espírítu ij̄.” ³⁴ Ta ndidaá ña yó'o nj̄ xinij̄, sa'á ñoó xí'oi kuendá ña miían ndaā kuiti na káa kúú de'e Ndios —kaá na.

Di'a nj̄ kuu tá nj̄ kasá'a kána Jesús t̄a kanoo xí'in ná

³⁵ Iin k̄a kuu, dá nákaa Juan xí'in uȳ t̄a xionoo xí'in ná. ³⁶ Dá nj̄ xini ná Jesús yá'a na kua'an na ñoó, dá nj̄ kaa na xí'in t̄a ñoó:

—Kana'á ndó ña t̄a káa kúú léko mií Ndios.

³⁷ Tá nj̄ seídó'o ndi nduú t̄a xionoo xí'in Juan ña nj̄ ka'an na sa'á Jesús, dá nj̄ kee ra t̄akuei ra Jesús kua'an ra. ³⁸ Dá nj̄ n̄andió kọo Jesús nj̄ sa nde'e ná t̄a ñoó, ch̄i nj̄ xini na ña t̄akuei ñaa rá vej̄i ra. Dá nj̄ kaa na xí'in rá:

—¿Á ndá ña'a kóni ndo?

Dá nj̄ kaa ra xí'in ná:

—Rabí, ¿ndeí kúú ve'e ní? —kaá ra. (Rabí kóni kaa maestro.)

³⁹ Dá nj̄ kaa na xí'in rá:

—Nakí ndo ná ko'ọ, dá koni ndo —kaá na.

Dá nj̄ sa'an ra xí'in ná, dá nj̄ xini ra noo ió na. Dá nj̄ k̄andọ na nj̄ s̄a ndei ra xí'in ná s̄akuaá dáá ñoó, dá ch̄i s̄a k̄a komi s̄a'ini kíán.

⁴⁰ Ta Andrés, t̄a kúú ñani Simón Pedro, nákaa tein ndi nduú t̄a nj̄ seídó'o ña nj̄ ka'an Juan ñoó, ta nj̄ sarkuei ra sat̄a Jesús kua'an ra. ⁴¹ Dá nj̄ kee Andrés kua'an ra. Dá tá nj̄ naní'j̄ rá ñani ra Simón, dá nj̄ kaa ra xí'in rá:

—Nj̄ nakí'in tá'an ndu xí'in na kúú Mesías —kaá ra. (Tò'on yó'o kóni kaa Cristo, na dákaki ñaa.)

⁴² Dá ndáka ñaa rá nj̄ kasáa ra noo Jesús. Dá nj̄ s̄a nde'e ñaa Jesús, dá nj̄ kaa na xí'in rá:

—Yo'ó kúú Simón, de'e Jonás, tído viti nda Cefas kananón —kaá na. (Tò'on yó'o kóni kaa Pedro.)

Di'a nj̄ kuu tá nj̄ kana Jesús Felipe xí'in Natanael ña kanoo ra xí'in ná

⁴³ Iin k̄a kuu ñoó, dá nj̄ ch̄i k̄a ini Jesús ko'on na chí kuendá Galilea di'a. Dá nj̄ nakí'in tá'an na xí'in iin t̄a naní Felipe, dá nj̄ kaa na xí'in rá:

—Nakí, kanooón xí'in yu'u.

⁴⁴ Ta Betsaida kúú ñoo Felipe ñoó, ta ñoó ta'ani kúú ñoo Andrés xí'in Pedro. ⁴⁵ Dá nj̄ naní'j̄ tá'an Felipe xí'in ra naní Natanael, dá nj̄ kaa ra xí'in rá:

—Nj̄ naní'j̄ ndu'u na kasaa dákaki ñaa tátò'on ká'an ley Moisés xí'in ña nj̄ taa profeta. Ta na yó'o naní Jesús, na kúú de'e José, na ñoo Nazaret.

⁴⁶ Dá nj̄ kaa Natanael xí'in Felipe:

—¿Á ndaa ña va'a kana ñoo Nazaret, ká'án yo'ó?

Dá nj̄ kaa Felipe xí'in rá:

—Nakí ná ko'ọ, dá konon.

⁴⁷ Dá tá nj̄ xini Jesús ña nj̄ kuyati t̄a naní Natanael ñoo vej̄i ra, dá nj̄ kaa na:

—Kana'á ndó, yó'o vej̄i iin ra miían ndaā kuiti kúú t̄a Israel, ta kúú rá iin t̄a ndaā.

⁴⁸ Dá nj̄ kaa ra xí'in Jesús:

—¿Ndi nj̄ kee ní ná'á ní yu'u?

Dá nj̄ kaa Jesús xí'in rá:

—Nda rá kọ ñá'a naki'in tá'an Felipe xaan xí'ón, nda daá vá nj̄ xinij̄ ióon sa'a iin t̄año'ó.

⁴⁹ Dá nj̄ kaa Natanael ñoo xí'in Jesús:

—Maestro, miían ndaā mií ní kúú de'e Ndios, ta mií ní kúú rey noó na Israel.

⁵⁰ Dá nj̄ kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á kándisón ña dión kíán sa'á ña nj̄ ka'in xí'ón ña nj̄ xinij̄ ióon sa'a iin t̄año'ó? Ña ná'ano cháá k̄a kíán ko'on konon kee yu'u ọ dụú ña nj̄ xinon viti.

⁵¹ Dá nj̄ kaa ta'ani na xí'in rá:

—Miían ndaā ká'in xí'ón ña viti chí noo konon kanon indúú káa, ta konon noo ángel kii na noó na nj̄ nduu t̄a ñayuu yó'o, ta konon nana na no'ọ na indúú.

2

Di'a nj̄ kuu tá nj̄ sa io iin víko t̄anda'a ñoo Caná

¹ Dá tá nj̄ ya'a onj̄ kuu, dá nj̄ s̄a io iin víko t̄anda'a ñoo Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nákaa naná Jesús. ² Ta nj̄ kana ta'ani na Jesús ña kíán ko'on na víko ñoo xí'in t̄a xionoo xí'in ná. ³ Ta tein ndei na noo ió víko ñoó, kúú nj̄ ndi'i vino, dá nj̄ kaa naná Jesús xí'in ná:

—Nj̄ ndi'i va vino na.

⁴ Dá nj̄ kaa Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an ní dión xí'in yu'u, naná? Ch̄i kámanj̄ vá kasandaá hora na'a'á yu'u choon kómíi noó ñayuu.

⁵ Dá nj̄ kaa naná na xí'in t̄a dánduu vino ñoó:

—Koo ini ndo kee ndó ndi ndaa mií ña'a xíká de'i noo ndo.

⁶ Ta ñoo ndita iño k̄idi yuu noo kaño'o t̄akuj̄i, ña kéchóon na Israel ndúvii ná mií ná noo Ndios. Ta keta ini iin iian sa ño'o tátò'on uȳ o onj̄ yoo ná'ano t̄akuj̄i. ⁷ Dá nj̄ kaa Jesús xí'in t̄a dánduu ñoó:

—Kua'án ndo dákúti ndó k̄idi yuu káa xí'in t̄akuj̄i.

Dá nj̄ sa'an ra nj̄ dákúti kuei raan xí'in t̄akuj̄i. ⁸ Nj̄ ndi'i, dá nj̄ kaa na xí'in rá:

—Taó ndo cháá rá viti, ta kua'an ndo k'i'o ndo ra noó tá ká'an víko yó'o.

Dá nì xì'o ra takují ñoo noo tá ká'an víko ñoo. ⁹ Dá nì xirndodó rá takují nì nduu vino ñoo, tído ko ná'á rá ndei nì kee rá. Ta ná'á vá tá dánduu ñoo ña takují ñó'o ini kidi ñoo vá kúu rá. Dá nì kana tá ká'an víko ñoo taa kúu tongo ñoo, ¹⁰ dá nì kaa rá xí'in rá:

—Ndei kúu mii vá noo ió víko, dinñó'ó ká xí'o ra vino va'a noó nà nì kana ra, dá tá sà nì kuu kua'a xí'i na, dá kásá'á rá dánduu rá vino nóo. Tído mii ní nì sà ne'e va'a ní vino va'a yó'o, dá dánduu ní rá nda noo ndí'í —kaá rá.

¹¹ Ña yó'o kúu ña ká'ano mii noo nì kee Jesús. Ta ñoo noó nì kee naan naní Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Ta k'i'o dión nì na'a nà mii ná ña ká'ano nda'o choon ne'e na, ta kúu nì kasá'á kándéé cháá ká ini ñaa tá xionoo xí'in ná. ¹² Nì ndí'i daá, dá nì naxingo nà ñoo Capernaum xí'in naná nà xí'in ñani nà xí'in tá xionoo xí'in ná, ta ko ní sá ndei ná'á ta'on na ñoo ñoo.

Di'a nì kuu tá nì taxi Jesús tá náka'an nda'i kua'an rá sata vé'e ño'o ká'ano

¹³ Ta sà nì kuyati víko pascua, ña kéká'ano nà Israel, sa'á ñoo nì ñaki'in Jesús konana na kua'an nà ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá nì saá nà, dá nì ku'u na ye'é ño'o ká'ano, kúu nì xini nà ndei taa díko chee, ta dao ká rá díko léko, ta dao ká rá díko paloma, ta dao ká rá ndei nádaon di'ón. ¹⁵ Dá nì kava'a na iin chirrión xí'in yó'o, dá nì kasá'á ná taó ndí'i na ndidaá tá ñoo xí'in léko, xí'in chee ñoo kua'an rí sata vé'e, ta nì sata ni'ini na di'ón nádaon dao ká taa ñoo, ta nì dandío kaa na mesa rá, ¹⁶ dá nì kaa nà xí'in tá díko paloma ñoo:

—Taó ndó ndidaá ña'a xaan, ta o sà kée ndó ve'e tatá kakuuan iin ve'e noo kuya'i ña'a.

¹⁷ Dá nì ndusaá ini tá xionoo xí'in ná ña ká'an tuti ij Ndios di'a: “Ío ña kuuj sa'á ña ndó'i sa'a ve'e ní.”

¹⁸ Dá nì kaa tá ne'e choon noó nà Israel xí'in ná:

—¿Ndi kían ká'ano na'a ní noo ndú'u, dá ná kandía ndu'u ña ió choon noo ndá'a ní kee ní ña yó'o?

¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Va'ará ná dákon ndó ve'e ño'o yó'o, tído tixi onj kuuj, kúu sá nachikani tuku vei ña.

²⁰ Dá nì kaa rá xí'in ná:

—Uu díko iño toon kuaa nì kava'a ve'e ño'o yó'o; ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña tixi onj kuuj sà nachikani tuku nian? —kaá rá.

²¹ Tído ve'e ño'o nì ká'an nà sa'a kúu yiki koño na. ²² Ta nda kuuj nì nataki na, dá nì ndisaá ini tá xionoo xí'in ná ña nì ká'an nà dión, ta nì kandisa ra noo ká'an tuti ij Ndios sa'a ná, ta nì kandisa ta'ani ra ña nì ká'an mii ná.

Ná'á Jesús táto'on kúu nio iin rá iin yo

²³ Ta xí'an nani nákaa Jesús ñoo Jerusalén ñoo tein kuuj víko pascua ñoo, kua'á nda'o ñayuu nì kandisa ñaa sa'á ndidaá ña ná'ano nì kee na noo ná. ²⁴ Tído ko ní kandisa Jesús ña mián ndaa nì kandisa ñaa ñayuu ñoo, dá chj sa ná'á vá ná táto'on k'i'o kúu nio iin rá iin na, ²⁵ ta ko xínñó'ó ta'on na ní iin tó'on ñayuu, dá k'i'o na kuendá sa'a iin rá iin ñayuu, dá chj ná'á vá ná táto'on k'i'o kúu nio ná.

3

Ká'an Jesús xí'in iin taa nani Nicodemo ña kánian nakaki sa'a yo

¹ Ío iin tá fariseo nani Nicodemo, ta ne'e ra choon ká'ano noó tá Israel. ² Dá nì sa'an rá iin sakuaá noo ió Jesús, dá nì kaa rá xí'in ná:

—Maestro, ná'á ndu'u ña nì tanda'á Ndios mii ní vei ní kakuu ní iin nà dána'a noó ndu, dá chj kée ní ña ná'ano, ta ní iin ñayuu ko kándéé kee ña ná'ano tá ko ió Ndios xí'in ná.

³ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Mián ndaa ná ka'in xí'in ní ña tá ná o nákaki saá ñayuu, dá kí'an o koni ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁴ Dá nì kaa Nicodemo xí'in ná:

—¿Ndi koo nakaki saá tuku iin taa sà nì kuyatá? ¿Á kuu ndu'u tuku ra tji naná rá, dá nakaki saá rá?

⁵ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Mián ndaa ná ka'in xí'in ní ña tá nì kaki oon ñayuu xí'in takují, ta ko ní nákaki saá nà kee Espiritu ij Ndios, dá kí'an o koni ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios. ⁶ Dá chj ñayuu nì kaki oon ñayuu yó'o, kuendá ñayuu yó'o va kúu ná. Tído nà káki saá kée Espiritu ij, ngón kúu kuendá mii Espiritu ij. ⁷ Ta ná dá'a ní naá téi ini ní koni ní ña ká'in xí'in ní ña kánian nakaki saá ní. ⁸ Chj kí'an táto'on kúu tachj, dá chí xoo di'a xoo di'a kánaan, ta seídó'o yó kánaan, tído ko ná'á ta'on yó ndei nì kixian, ta ndei kua'an. K'i'o dión kúúan xí'in ñayuu nì nakaki saá nì kee Espiritu ij.

⁹ Dá nì kaa Nicodemo:

—¿Ndi kuu, dá koo di'a?

¹⁰ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Mii ní kúu iin maestro noó nà Israel. Ta, ¿ndiva'a ko kándaá ini ní ndi dándaki to'on nì ka'in xí'in ní? ¹¹ Mián ndaa kuiti ná ka'in xí'in ní ña ká'an ndu xí'in ñayuu sa'á ña ná'á ndú, xí'in sa'á ña nì xini xí'in noo ndú. Ta xí'o ndu kuendá sa'á ña yó'o va, tído ko kóni ta'on ndo'ó natiin ndó to'on, ña xí'o ndu kuendá sa'a. ¹² Ká'in xí'in ní sa'á ña'a ió ñayuu yó'o va, tído ko kandisa ta'on nian. ¿Ndi koo ká ví kandisa ní tá ná ka'in xí'in ní sa'á ña'a ió induú noo ió Ndios? ¹³ Dá chj ní iin tó'on ñayuu ko ní káa ko'on induú. Sava'a nà nì kaa kúu nà nì noo nì kasáa. Ta nà yó'o kúu nà nì nduu taa ñayuu yó'o, dá chj mii ná kúu nà nì sà ió induú. ¹⁴ Táto'on k'i'o nì

chirkaa Moisés iin koq ni kava'a xí'in kaq kuaán yuku'ichi ñoo, ki'ò dión ta'ani kánian karkaa na ni nduu taa ñayuu yó'ò kee ñayuu, ¹⁵ dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñáá, ni iin kuq ta'ón o kuú na, di'a koni na kataki chíchí ná.

Kí'ò di'a kóni Ndios na ndéi ñayuu yó'ò

¹⁶ 'Chí sa'á ña kú'u nda'ò ini Ndios sa'á ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu, sa'á ñoo ni xí'ò na iin tó'ón diní de'e na ni kasáa na ñayuu yó'ò, dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñáá, ni iin kuq ta'ón o kuú na. Di'a koni na kataki chíchí ná. ¹⁷ Dá chí ko ní tánda'á Ndios de'e na kasaa na ñayuu yó'ò ndaka na kuendá sa'á kuáchi ñayuu. Di'a ni kasáa na, dá koni iin rá iin ñayuu ni'í ná ña káki na sa'á mií ná.

¹⁸ 'Dá chí ndidaá na kándéé ini ñáá, ko kánian chiya'i na sa'á kuáchi na. Tído na ko ní xín kandeé ini ñáá, noón kúú na kánian chiya'i sa'á kuáchi kée na, dá chí ko ní kándéé ini na na kúú iin tó'ón diní de'e Ndios. ¹⁹ Ta kánian chiya'i na sa'á kuáchi kée na, dá chí ni kasáa na dátoon noq ñayuu, tído ni kee cháá ka ñayuu sa'á noq iin naá, dá chí ndino'ò ña kini kée na. ²⁰ Dá chí ndidaá na kée ña kini, kañó'ó ná ña ndaa dátoon noq ñayuu, ta ni ko kúyati na noq tóon ña, dá kían ná dá'a ni natuu ndidaá ña kini kée na. ²¹ Tído na kée ña ndaa, noón kúú na natuu yati noq ndato tóon, dá katuu ndi'i ña va'a kée na sa'á ña kúú ná ñayuu Ndios.

Jesús kúú táto'on iin yú, ta Juan kúú amigo na

²² Tá ni ndi'i, dá ni sa'an Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná chí noq kúú kuendá Judea, ta ñoo ni sa ndei na sa dákodó ndúta ná ñayuu. ²³ Ta Juan sa dákodó ndúta ñayuu chí noq kúú ñoo Enón, yati noq kúú ñoo naní Salim, dá chí ñoo ñó'ò nda'ò takuij. Ta sa kasáa ñayuu noq ná, ta sa dákodó ndúta ñáá ná, ²⁴ dá chí kámani vá ndadi na ve'e kaa.

²⁵ Dá ni kasá'á ndátó'ón kuáchi ta xionoo xí'in Juan xí'in dao ka na Israel sa'á ndi kían kánian kee ñayuu, dá nduui ná noq Ndios. ²⁶ Sa'á ñoo ni sa'an ra noq ió Juan, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, tá'an taa ni sa ió xí'in ní iin ka xoo yuta Jordán, tá'an ra ni xí'ò ní kuendá sa'á noq ñayuu, roón kúú ra xionoo dákodó ndúta ñayuu, ta kua'á nda'ò na kua'an noq rá.

²⁷ Dá ni kaa Juan xí'in rá:

—O kándéé ta'on ni iin taa ni'í rá ni iin choon tá ko ní xí'ò Ndios ña noq rá nda induú. ²⁸ Ta mií ndó kúú na xí'ò kuendá ña ni ka'an yu'u ña ko kúú ta'on yu'u na kúú Cristo, na dáka'ki ñáá. Di'a ni ka'in xí'in ndó ña yu'u kúú na ni tánda'á Ndios vei mií noq, dá kasaa mií ná. ²⁹ Ná'á ndó ña taa ni tánda'á xí'in iin ná'a kúú yíjan. Ta ra né'e

tá'an va'a xí'in ta ni tánda'á ñoo, roón kúú ra iin díjn rá, ta seíd'ò ñáá rá, ta kádij ini ra tá seíd'ò ra noq ká'an ta kúú yí ñoo. Kí'ò dión ta'ani ndó'ò mií yu'u viti, chí ni xinkoo ndi'i ña kádij ini. ³⁰ Dá chí miían ndúsa kánian kanda'ya'i cháá ka na, ta yu'u kúú na kánian ndunoo di'a.

Ni kii Jesús chí induú

³¹ 'Na ni noo ni kii chí induú, noón kúú na dándáki ndidaá ñayuu. Ta na ndéi noñó'ò yó'ò, yó'ò na ni káki na, ta ká'an na sava'a sa'á ña ió noñó'ò yó'ò. Tído na ni kii chí induú, noón kúú na dándáki ndidaá ñayuu. ³² Ta xí'ò na kuendá sa'á ña ni xini na xí'in sa'á ña ni seíd'ò na chí induú, tído ko iin ta'on xín natiin va'a ña ká'an na. ³³ Tído ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ña ká'an na, noón kúú na xí'ò kuendá ña miían ndaa ndisa na ndaa kúú Ndios. ³⁴ Ta na ni tánda'á Ndios ni kasáa, noón kúú na ká'an to'on mií Ndios, chí ni xí'ò ndi'i na ndéé Espíritu ij ná noq ná, ta ko ní chíki'ó ta'on ñáá ná. ³⁵ Ta kú'u nda'ò ini tatá Ndios sa'á de'e na, ta ni na'ki'ò na ndidaá tá'an ña'a noq nda'á na. ³⁶ Sa'á ñoo ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini de'e Ndios koni na kataki chíchí ná. Tído na ko xín kandeé ini de'e Ndios, o koni ta'on na kataki chíchí ná, di'a kasaa ña xí'ó ini Ndios sata ná.

4

Ndátó'ón Jesús xí'in iin ná'a ió chí kuendá Samaria

¹ Kúú ni kanda'á va ini sato'ò yo Jesús ña ni ni'í tó'ón ta fariseo ña kua'a cháá ka ñayuu ni kasá'á ndíko ñáá, ta kua'a cháá ka ñayuu dákodó ndúta ná o dúy Juan, ² va'ará o dúy mií Jesús dákodó ndúta ñáá, ta xionoo xí'in vá ná kée choon yó'ò. ³ Sa'á ñoo ni keta na kuendá Judea kua'an tuku na chí Galilea di'a xí'in taa xionoo xí'in ná. ⁴ Ta miían ndúsa kánian ya'a na chí kuendá Samaria di'a, dá saq na Galilea. ⁵ Sa'á ñoo ni saq na iin ñoo naní Sicar, ña nákaq chí Samaria ñoo. Ta yati né'e tá'an ñoo yó'ò xí'in ñó'ò ni xí'ò oon Jacob noq de'e na José. ⁶ Ta ñoo nákaq iin pozo ni kava'a Jacob. Ta sa'á ña ni kuitá Jesús ní xika na, sa'á ñoo ni sa koo na yu'u pozo ñoo ió na nani'ij ndéé ná. Ta kían dao nduu. ⁷ Dá ni kasá'a iin ná'a kuendá Samaria taváan takuij, dá ni kaa na xí'an:

—Tei cháá takuij xa'an ná ko'i.

⁸ Ta ko ta'ón ta xionoo xí'in ná ñoo ndéi xí'in ná, chí kua'an ra ñoo nákaq yati ñoo kuin ra ña'a kasá'an na. ⁹ Dá ni kaa ná'a Samaria ñoo xí'in ná:

—¿Ndiva'a xíka mií ní, ta Israel xa'an, takuij ko'ò ní noq yu'u, chí iin ná Samaria va kúú yu'u? Ta ko né'e tá'an va'a ta'on ndo'ó, na Israel xa'an, xí'in ndu'u, na kuendá Samaria yó'ò.

¹⁰ Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Tá ná kandaá inon sa'á ña va'a kóni Ndios kee na xí'ón, ta ná kandaá ta'ani inon ndá yoo kúu n̄a xíká takují ko'ona noon, dá kían kaka di'a yo'ó takují ko'ón noo yú'u, ta ko'in k'i'oi takují, kirá k'i'o ña kataki chíchón.

¹¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'án ná:

—Tatá, ni iin ta'on ña'a ko né'e ní taó ní takují, ta konó ndá'ona pozo yó'o. Sa'á ñoó, ¿ndeí ko'on ní ki'in ní takují, kirá k'i'o ña kataki chíchí ñoó? ¹² Ta, ¿á ndáya'i cháá ka mií ní o duú Jacob, na kúu n̄a sa'ano ve'e ndu? Dá chí noón va'ni kava'a pozo yó'o, ta takují kána yo'ona sa xí'í mií ná, xí'in de'e na xí'in kítí n̄i sa ndaka na.

¹³ Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Ndi ndáa mií va' ñayuu xí'i takují ño'ona iní pozo yo'ona, noón kúu n̄i nandío kuéi tuku na ichi ini n̄a. ¹⁴ Tído ñayuu ná ko'ona takují, kirá k'i'o yu'u noo ná, ni iin kuú ka o nandío kuéi na ichi ini n̄a. Chí takují k'i'o yu'u ko'ona na, kiróón kakuu takují kana ndita ini n̄a, ta k'i'o ra ña kataki chíchí ná.

¹⁵ Dá n̄i kaa n̄a xí'án ná:

—Tatá, tei ní takují ka'an ní sa'a ná ko'ona yu'u, dá kían ná dá'a ka n̄i nandío kooi ichi ini, ta ná dá'a ka ni kixii ki'in takují nda yo'ona.

¹⁶ Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Kua'án kuakón yíon, dá kasaon.

¹⁷ Dá n̄i kaa n̄a xí'án ná:

—Ko ta'on yí yu'u.

Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Ndaa va ká'on ña koó yíon, ¹⁸ dá chí o duú ta'on yíon kúu taa ió xí'ón viti, va'ará sa o'on n̄i sa kuu yíon. Sa'á ñoó ndani ña ndaa va ká'on.

¹⁹ Dá n̄i kaa n̄a xí'án ná:

—Tatá, kandaá ini ña kúu ní iin profeta. ²⁰ Tído dini yúku yo'ona va n̄i sa ndaño'ona na sa'ano ve'e ndu'u Ndios, tído ndo'ona, na Israel, kaá ndo ña ñoó Jerusalén va kúu noo kánian kandaño'ona yo'ona.

²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Naná, kandisa ña ko'in ka'in xí'ón viti, dá chí vei kuu ña ni dini yúku yo'ona, ni ñoó Jerusalén ko kánian ko'on ndo, dá kandaño'ona ndó tatá Ndios. ²² Ta ndo'ona, ndaño'ona ndava'a va ndó Ndios, tído ndu'u, ná'a va ndu'u ndá yoo kúu Ndios ndaño'ona ndu, dá chí tein na ve'e ndu'u, na Israel, vei na dáka ña. ²³ Tído sa kua'an kasandaá va hora, ta viti sa n̄i kasandaán, chí na kandaño'ona ndisa Ndios kakuu na kandaño'ona ña xí'in ndée Espiritu i, ta kandaño'ona ndisa ñaá ná táto'on k'i'o kóni mií Ndios, dá chí k'i'o dión kóni mií tatá Ndios ña kandaño'ona ñaá ná. ²⁴ Chí Espiritu va kúu Ndios. Sa'á ñoó na ka'an kandaño'ona ñaá, kánian kandaño'ona ñaá ná xí'in ndée Espiritu i, ta kánian kandaño'ona ndisa ñaá ná táto'on k'i'o kóni mií Ndios.

²⁵ Dá n̄i kaa n̄a xí'án ná:

—Sa ná'a va yu'u ña kasaá na kakuu Mesías, na kakuu Cristo, na dáka ñaá. Sa'á ñoó nda ná kasaá mií ná, nda daá ví nakani ndi'i na ndidaá ña ka'an ní sa'a.

²⁶ Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Ñaa kúu yu'u, na ka'an xí'ón.

²⁷ Ta mií daá ñoó n̄i nandío kuéi ta xíonoo xí'in ná n̄i nasáa ra, ta kúu n̄i naá ini ra sa'á ña ndátó'ón ná xí'in ña'a ñoó. Tído ni iin tó'ón rá ko ní ndátó'ón: “¿Ndi kían ndátó'ón ní xí'in ña'a xaan?” o “¿Ndiva'a ndátó'ón ní xí'án?”

²⁸ Dá n̄i dankoo ña'a ñoó yoo takují, dá n̄i nandío koón kua'an no'an ñoó ñoó. Tá n̄i nasáa, dá n̄i kaa n̄i xí'in ñayuu ñoó:

²⁹ —Nakí ndo kande'é ndó, chí n̄i kasaá iin taa, ta n̄i ka'an ndaá ra sa'a ndidaá ña n̄i kee. Ndá ndi kuu kúu ná Cristo, na dáka ñaá.

³⁰ Dá n̄i kankuei ñayuu ñoó kua'an na kande'é ná noo ió Jesús.

³¹ Ta mií hora daá ñoó n̄i sei nda'í ta xíonoo xí'in ná noo ná, chí kaá ra:

—Maestro, kasá'an ní.

³² Dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Ío iin ka ña'a ko'on yu'u kasá'in, tído ko ná'a ta'on ndó ndi kían kían.

³³ Dá n̄i kasa'á ndátó'ón tá'an mií ta xíonoo xí'in ná ñoó, ta kaá ra:

—¿Á ndá yoo n̄i kii n̄i ne'e ña'a kasá'an na, sa'á ñoó ka'an na dión?

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Ña'a kasá'in kúu ña kéei ña kóni mií na n̄i tanda'a yu'u vei, ta dáxinkooi choon n̄i xí'ona na noo kee. ³⁵ ¿Á ko ka'an ndo ña kamaní komí yoo, dá kasandaá kuu dákee yo? Tído ka'an yu'u xí'in ndó ña dáka noo ndo kande'é ndó noo ña n̄i xiti na, dá chí sa n̄i ichi vaan, sa n̄i kuu va dákee yóan. ³⁶ Dá chí na dákee natiin na ya'i na, ta ña dákee na kúu ñayuu natiin ña kataki chíchí ná. Dión, dá kadí nduú ini n̄i n̄i xiti xí'in na n̄i dákee.

³⁷ Ta ndaa va ka'an ñayuu tá ka'an na di'a: “In na kúu ná xiti, ta iin ka na kúu ná dákee.” ³⁸ Ta yu'u kúu na tanda'a ndo'ona ko'on ndo dákee ndó noo ko ní xiti ndó, chí dao ka va na n̄i xiti, ta ndo'ona kúu na keva'a noo n̄i ndo'ona dao ka na n̄i xiti na —kaá na.

³⁹ Ta kúu kua'á nda'ona ñayuu ndeí chí kuenda Samaria ñoó n̄i kandisa na Jesús sa'á ña n̄i ka'an ña'a ñoó sa'a ná, dá chí kaaan: “N̄i ka'an ndaa taa ñoó xí'in yu'u sa'a ndidaá ña'a n̄i kee.”

⁴⁰ Dá n̄i kasaá na Samaria ñoó noo náka Jesús, dá n̄i sei nda'í na noo ná ña ná kandoo tóo na xí'in ná ñoó ñoó. Dá n̄i kandoo na n̄i sa io na xí'in ná uu kuu. ⁴¹ Ta kua'á nda'ona ñayuu n̄i kandisa ñaá sa'á to'on n̄i ka'an na xí'in ná, ⁴² dá n̄i kaa n̄a xí'in ña'a ñoó:

—Ko kandisa ka ndu viti savá'a sa'á ña n̄i ka'on xí'in ndú, dá chí viti sa n̄i seido'ona ndu

to'on ká'an mií ná. Ta nì kandaá ini ndu ña miian ndaa kuiti kúú ná Cristo, na dákaki ñáá.

Di'a nì kuu tá nì nduvva'a Jesús de'e iin taa kéchón noq rey

⁴³ Tá nì ya'a uu kuu, dá nì kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a. ⁴⁴ Ta nì xì'o Jesús kuendá ña ni iin tó'on ta'on profeta kò nátiin ñañó'ó noq na ñoo mií ná. ⁴⁵ Tído tá nì saa na kuendá Galilea, nì natiin va'a ñáá na ndéi ñóó, dá chí nì xini xí'ín noq ná ña ná'ano nì kee na ñoo Jerusalén tein víko pascua ñóó, dá chí nì sà ñio'o ta'ani na ñóó. ⁴⁶ Dá nì nandíó koo tuku Jesús nì nasáa na ñoo Caná, ña nákaa kuendá Galilea noq nì ndee na takují ñóó vino.

Ta chí ñoo Capernaum ñóó ió iin taa kéchón noq rey, ta kú'u iin de'e ra. ⁴⁷ Tá nì nì'í tó'on ra ña sà nì ndusáa Jesús ió na Galilea, nì ndee na kuendá Judea, dá nì sa'an rā nì seí nda'í rā noq ná ña ná ko'on na ve'e ra, ta ná nduvva'a na de'e ra, dá chí sà ióan kuu xì. ⁴⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná o kōnì xí'ín noq ndo ña ná'ano xí'ín ña ndato kée yu'u, dá kīan o kándisa ta'on ndó yu'u.

⁴⁹ Dá nì kaa taa ñóó xí'ín ná:

—Tatá, ná ko'q viti kō ñá'a kuu de'e.

⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an nó'on, chí sà nì nduvva'a va de'ón.

Ta kúú nì kándisa va taa ñóó to'on nì ka'an Jesús. Sa'a ñóó nì nandíó koo ra kua'an nó'o rá. ⁵¹ Tá sà kua'an xing rā noq iin ve'e ra, dá nì kii taa kéchón noq rá nì nì'í ñáá rá. Dá nì kaa rā xí'ín rá:

—Takí ií va de'e ní, sà nì nduvva'a va xì.

⁵² Dá nì ndato'ón ñáá rá to'on ndá hora nì ndjko'on ini xì. Dá nì kaa taa kéchón ñóó xí'ín rá:

—Tát'o'on ká iin sa'ini koni, dá nì ya'a ña dáa xì.

⁵³ Dá nì ndisáa ini tatá xì ña mií hora daá ñóó nì ka'an Jesús xí'ín rá: “Sà nì nduvva'a de'ón.” Ta nì kándisa rá Jesús, xí'ín ndidaá na ve'e ra.

⁵⁴ Ta ña yó'o kúú ña ká'ano kúú uu nì kee Jesús chí kuendá Galilea tá nì ndee na chí kuendá Judea di'a.

5

Di'a nì kuu tá nì nduvva'a Jesús iin taa kō kuu kaka ió ñoo Betesda

¹ Nì ndi'i, dá nì kasandaá koo iin víko ká'ano noq na Israel. Dá nì kee Jesús kōkaa na kua'an na ñoo Jerusalén. ² Ta ñoo Jerusalén ñóó nákaa iin xián noq nani yé'é léko, ta yati ñóó nákaa iin pila ká'ano noq ñó'o takují, ta nanián Betesda xí'ín yú'u hebreo, ta ndíta o'on ve'e xí'o kátí yú'án. ³ Ta ini ve'e kátí ñóó ndéi kuá'a nda'o na kú'u,

dao na kō tūu noq, dao ká na ña léngo sa'a, dao ká na nì natii sa'a. Ta ndéi na ndati na nakandá noq takují ñóó. ⁴ Dá chí ndá ndi kúú náxing iin ángel dákandá na noq takují ñóó, ta na mií noq kasaa dákeeta mií tá kandá takují ñóó, ta kúú nduvva'a va na noq ndi ndáa mií vá kue'e ndó'o na. ⁵ Ta ñóó kándu'u iin taa, ta sà io oko sa'on onj kua'á kú'u rā.

⁶ Dá nì xini Jesús kándu'u taa yó'o. Tá nì kandaá ini na ña sà na'á nda'o kú'u rā, dá nì ndato'ón ñáá ná:

—Zá kōnon nduvva'ón?

⁷ Dá nì kaa rā:

—Dión kōnì, tatá, tído kō iin nì'í dákeeta ñáá ini takují káa mií hora kandá rā. Ta iin iin ta'andá ká'ín ko'jín dákeetai mií, sà kasaa iin ká na kēta na.

⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndakuijn ndichi viti. Ta naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an.

⁹ Ta kúú viti'ón di'a nì nduvva'a taa ñóó. Ta kúú nì naki'in ra ña'a kándi'í ra né'e ra kua'an rā. Ta mií kuu dáá ñóó kúú kuu nani'í ndéé na Israel.

¹⁰ Dá nì kaa taa sa'ándá choon noq na Israel xí'ín tá nì nduvva'a ñóó:

—Kuu nani'í ndéé yo kíán viti. Sa'a ñóó kō kánian kane'ón ña'a nì sà ndi'ón xa'an.

¹¹ Dá nì kaa taa ñóó xí'ín rá:

—Mií na nì nduvva'a ñáá nì ka'an xí'ín: “Naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an”, kaá na xí'ín.

¹² Dá nì ndato'ón ñáá rá:

—Zánda yoo nì ka'an xí'ón: “Naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an”?

¹³ Tído kō ná'a ta'on taa nì sà kú'u ñóó ndá yoo nì nduvva'a ñáá, dá chí nì kexoo va Jesús kua'an na, ta nì ndu'u na tein ñayuu kuá'a ndéi ñóó.

¹⁴ Tá nì ndi'i, dá nì nani'í ñáá Jesús yé'é ñó'o ká'ano ñóó. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kana'ón ña sà nì nduvva'a voon viti, tído o sà kóo ká inon ya'ón kee'on kuachi, dá ná dá'a ni kixi iin ká tandó'ó ká'ano cháá ká noqon.

¹⁵ Dá nì kee taa nì nduvva'a ñóó kua'an rā. Dá nì kast'o'on ra xí'ín taa né'e choon noq na Israel ña Jesús kúú na nì nduvva'a ñáá. ¹⁶ Sa'a ñóó nì kasá'a taa né'e choon ñóó kéndava'a rá xí'ín Jesús, ta ndúkú rá ndi kee ra ka'áni ñáá rá, dá chí nì kee na choon yó'o tein kuu nani'í ndéé na ñoo Israel. ¹⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Dáá kéchón va tatá yu'u Ndios, ta kéchón ta'ani yu'u viti.

¹⁸ Ta sa'a ña nì ka'an na dión, sa'a ñóó ví'í ká ví nì kasá'a ndúkú taa ñóó ndi kee ra ka'áni ñáá rá, dá chí o duú iin tó'on ni kuu nani'í ndéé na Israel yá'a na, chí di'a kaá ta'ani na ña mií Ndios kúú tatá na, ta sa'a ña ká'an na dión, sa'a ñóó ndéé na mií ná ña iin tó'on kúú ná xí'ín Ndios.

Kásto'on Jesús xí'in ñayuu ña kómí ná choon, chí kúú ná de'e mií Ndios

¹⁹ Sa'á ñoó nì kaa Jesús di'a xí'in taa ñoó:
—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña kó kée mií ta'on nà kúú de'e Ndios iin rá iin ña'a, chí kée na ndidaá ña xini ná kée tata nà, dá chí ndidaá ña'a kée tata nà, kí'o dión ta'ani kée de'e na. ²⁰ Chí kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'á de'e na, ta ná'a nà ndidaá tá'an va ña'a kée na noó de'e na. Sa'á ñoó ná'ano cháá ká ña'a koni ndó kee de'e Ndios o duú ña nì kee na viti, dá naá nda'o ini ndó kee na. ²¹ Dá chí táto'on kí'o ndáne'e tatá Ndios nà nì xí'i, ta xí'o na ña' kataka nà, dión ta'ani kée de'e na, dá chí xí'o ta'ani na ña kataka ndi ndaa mií vá ñayuu ká'an mií ná. ²² Dá chí kó keyíko ta'on Ndios sa'a nì iin tó'ón ñayuu, ndaa noó de'e va na nì xí'o na choon, dá keyíko nà sa'a ná, ²³ dá kían ná koo ñaño'ó ndidaá tá'an ñayuu noó de'e Ndios, táto'on kí'o ió ñaño'ó ná noó mií tatá Ndios. Dá chí ná koó ñaño'ó noó de'e Ndios, ni tatá Ndios, nà nì tanda'á ñaá nì kasáa nà, koó ñaño'ó ná noó.

²⁴ Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndaa nà seíd'ó to'on ká'in, ta kándeé ini nà tatá Ndios, nà nì tanda'á yu'u nì kasáa, noón kúú nà nì'í ña kataka chíchí ná, ta o ká'anda ta'on Ndios choon ña chiya'i na sa'á kuachi kée na, chí nì taó ñaa Ndios noó ña ká'ian kuu na, ta nì xí'o na ña kataka chíchí ná. ²⁵ Miían ndaa ká'in xí'in ndó ña vei kuu, ta kuu viti kían ña kueíd'ó nà kúú ndi ña ka'an de'e Ndios. Ta nà kandisa noó ka'an nà, noón kúú nà kataka. ²⁶ Dá chí táto'on kí'o xí'o Ndios ña kataka ñayuu, kí'o dión ta'ani nì xí'o na choon noó ndá'a de'e na ña kee ta'ani na dión xí'in ñayuu. ²⁷ Ta nì xí'o ta'ani na choon noó de'e na ña keyíko nà sa'a ndidaá ñayuu sa'á ña kúú ná na nì nduu taa ñayuu yó'o. ²⁸ Ta o sa'á naá téi ini ndó sa'á ña ká'in xí'in ndó, dá chí vei kuu ña kueíd'ó ndidaá nà nì nduxi to'on ka'an nà, ²⁹ ta nataka ñayuu nì kee ña va'a, ta natiin na ña kataka chíchí ná. Tido nà nì kee ña kini, noón kúú nà nataka natiin ña ko'on nà ndo'o nani níó ná.

Kí'o di'a kándaq ini yo ña Jesús kúú de'e Ndios

³⁰ Ta kó kée mií ta'on yu'u nì iin tó'ón ña'a. Chí táto'on kí'o káa choon nì sa'anda mií tatá noó, kí'o dión keyíko iin rá iin ña'a, ta keyíko ndaa sa'a iin rá iin ña'a, dá chí kó ndúkú ta'on yu'u kee ña kóni mií, di'a ndúkú yu'u kee ña kóni tatá, nà nì tanda'á yu'u vei. ³¹ Dá chí tá ná kí'o yu'u kuendá sa'a mií, dá kían kaa ndó ña kó ndáa ta'on kían ká'in. ³² Iin ká va na kúú nà xí'o kuendá sa'a yu'u. Ta ná'a yu'u ña kuendá xí'o na sa'í kían ña ndaa. ³³ Ta ndo'ó nì tanda'á ndó dao taa nì sa'an rā noó Juan, ta noón kúú nà nì xí'o ndaa kuendá noó rá. ³⁴ Tido yu'u, kó xín'fó'ó

ta'on yu'u ña kí'o iin ká ñayuu kuendá sa'í. Nì ka'in xí'in ndó sa'á ña yó'o, dá koni ndó káki ndó. ³⁵ Miían ndaa nì sa' kuu Juan táto'on iin iti kái, ta sa' dató'on nà noó ndo, ta nì nata'an va'a ini ndo nì natiin va'a ndó to'on ndato nì ka'an na cháá tiempo.

³⁶ Ta ió iin ká ña'a, ña kían xí'o va'a cháá ká ví kuendá sa'á yu'u o duú kuendá nì xí'o Juan. Dá chí ndidaá choon nì xí'o tatá noó kee, ndidaá ña yó'o kían kéei, ta miían xí'o kuendá sa'í ña miían ndaa kuiti tatá Ndios nì tanda'á yu'u vei. ³⁷ Ta mií ta'ani tatá, nà nì tanda'á ñaa vei, xí'o ta'ani na kuendá sa'í. Ta nì iin kuu ta'ón kó nì seíd'ó ndó noó ká'an nà, ta nì kó nì xini ndó ní káa na, ³⁸ ta nì to'on na kó kómí ndó ini níó ndo, dá chí kó kándeé ini ndo nà nì tanda'á yu'u vei. ³⁹ Ta ndo'ó dákuá'a tuti ií Ndios, dá chí ká'an ndó ña ñoó nani'í ndo ña kataka chíchí ndó. Ta mií tuti ñoó xí'o ndaa kuendá sa'a yu'u, ⁴⁰ tido kó kóni ta'on ndó kii ndó noó, dá nì'í ndo ña kataka chíchí ndó.

⁴¹ Kó ndúkú ta'on yu'u natiin ñaño'ó noó taa ñayuu yó'o. ⁴² Tido ná'a vái ndi ndaa níó iin rá iin ndó, sa'á ñoó kándaq ini ña kó kóni ta'on ndó Ndios. ⁴³ Yu'u kúú nà nì xí'in choon nì sa'anda mií tatá Ndios noó, tido kó kóni ndo natiin ndó yu'u. Tido tá ná kasaa iin ká taa ka'an sa'a mií rá, ta kúú kaon va natiin va'a va ndó ra. ⁴⁴ Ndi koo ví, dá kasandaá ndo kandisa ndó ña ndaa, chí daá kuiti ndúkú ndó ña chindaya'i tá'an mií ndó, ta kó ndúkú ndó ña chindaya'i ñaa nà kúú iin tó'ón diní mií Ndios? ⁴⁵ Ta ná dá'a nì ka'an ndó ña ka'an kuachi yu'u sa'a ndo'ó noó Ndios. Mií Moisés, tá'an nà kándeé téi ini ndo, noón kúú nà ká'an kuachi sa'a ndo. ⁴⁶ Dá chí tá miían ndaa nì kandisa ndó ña nì ka'an Moisés, dá kían kandisa ta'ani ndó ña ká'an yu'u xí'in ndó viti, dá chí sa'a yu'u va nì taa Moisés. ⁴⁷ Tido, tá kó kandisa ndó ña nì taa na sa'í, ndi koo, dá kandisa ndó to'on ká'an yu'u, tá dáá?

6

Kua'á nda'o ñayuu nì xí'o Jesús ña'a nì sasá'an na

¹ Tá nì ndi'i, dá nì kee Jesús kua'an nà iin ká xoo taño'o nani Galilea. Ta nani ta'ani ra Tiberias. ² Ta kúú kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an nà, chí nì xini nà nì kee Jesús ña'a ndato nì nduva'a na nà kú'u. ³ Dá nì kaa Jesús diní iin yúku iin ñoó. Dá nì sa' koo na ñoó xí'in taa xionoo xí'in ná. ⁴ Ta kúú sa' nì kuyati va víko pascua, ña kéká'ano na Israel. ⁵ Tá nì ndane'e noó Jesús, kúú nì xini nà ña kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaa vei na, dá nì kaa nà xí'in Felipe:
—¿Ndeí ko'o kuuíá ña'a kasá'an ñayuu kua'a yó'o viti?

6 Míian n̄i ka'an va na dión, dá ná kande'á ndi kaa Felipe ñoó. Tído sa ná'á vá míí ná ndi kían kee na, dá kasá'an ñayuu ñoó. 7 Dá n̄i kaa Felipe:

—Ni d̄i'ón n̄i'í ñayuu kéchóon na uu ciento kuu o kétaan kuiin yó pan, dá n̄i'í ná lú'u lú'an keí ná.

8 Dá n̄i kaa iin ka'aa taa xionoo xí'in Jesús, tá'an r̄a naní Andrés, t̄a kúu ñani Simón Pedro:

9 —Yó'o ín iin tayi'ló'o, ta né'e xi o'on pan cebada, ta né'e xi uu t̄iyaká. Tído ni ñá'a ko kúu vá ña yó'o ñoó ñayuu kua'a v̄ei káa.

10 Dá n̄i kaa Jesús:

—Ka'an ndo xí'in ñayuu kuá'a káa ña ná kandeí na —kaá na.

Dá n̄i sa ndei na ndéi na noo j̄tá ñoó, ch̄i káa ndá'a vaan. Ta t̄aa ñoó kúu tát̄o'on o'on mil. 11 Dá n̄i tiin Jesús pan ñoó. Dá tá n̄i ndi'í n̄i nak̄i'o na ndiv'e noo Ndios, dá n̄i x̄i'o naan noo t̄a xionoo xí'in ná. Dá n̄i sa'an r̄a n̄i dasá ráan noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta kúu dión ta'ani n̄i kee na xí'in t̄iyaká ñoó. Ta n̄i x̄i'o ra r̄i tát̄o'on n̄i xiká iin rá iin na.

12 Dá tá n̄i nd̄inoo va'a ini ñayuu ñoó n̄i sasá'an na, dá n̄i kaa Jesús xí'in t̄aa xionoo xí'in ná ñoó:

—Nditútí ndó ndidaá yúch̄i ña n̄i kandoo xaan, dá ná o t̄úu oaan —kaá na.

13 Dá n̄i nd̄itútí t̄a xionoo xí'in ná ñoó ndidaá ña n̄i kandoo ñoó. Ta n̄i dakútí rá ux̄i uu t̄iyiká xí'in yúch̄i ña n̄i sa kuu ndin o'on pan ñoó.

14 Tá n̄i xini ñayuu ñoó k̄i'o dión ví ká'ano ñá'a n̄i kee Jesús, dá n̄i kaa na:

—Míian ndaa kuiti na yó'o kúu profeta, na n̄i kaa Ndios tanda'á ná kasaa ñayuu yó'o.

15 Tído n̄i kandaá va ini Jesús ña v̄ei ñayuu ñoó kendús̄a na xí'in ná kandaka ñáá ná ko'on na kakuu na rey noo ná. Sa'á ñoó n̄i taó xóo na míí ná kua'an na din̄i yúku ñoó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noo t̄akuií

16 Dá tá n̄i kuaá kuú dáá ñoó, dá n̄i na'axino míí t̄aa xionoo xí'in ná noo nákaa taño'o ñoó. 17 Dá n̄i kaa ra ini barco, dá n̄i kee ra kua'an r̄a noo taño'o, dá saq ra ñoo Capernaum. Kúu sa n̄i kuaá vá, ta ko ñá'a ij̄ va nandió ko Jesús kasaa na. 18 Ta sa'á ña n̄i kasá'á kána tach̄i déen, sa'á ñoó n̄i'í ndá'o n̄i kasá'á kandá noo taño'o ñoó. 19 Ta nda sa o'on o iño káa va kilómetro dáka ra barco ñoó kua'an r̄a, dá n̄i xini r̄a xika Jesús v̄ei na noo taño'o ñoó, ta sa kúyati na v̄ei na noo kua'an barco ñoó. Ta kúu n̄i yu'ú nda'o ra. 20 Dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Míí vá yu'u kúu. Ná dá'a ni yu'ú ndo.

21 Ta kúu n̄i na'atin va'a ñáá rá ini barco ñoó. Ta kúu vití'ón di'a n̄i kasandaá na yú'u taño'o noo kua'an na ñoó.

Nándukú ñayuu Jesús

22 Dá n̄i tuu noo iin ka'aa kuú, sa ná'á vá ñayuu n̄i kandoo ndéi iin ka'aa xoo taño'o ñoó ña iin tó'ón vá n̄i sa kuu barco n̄i kixi Jesús xí'in t̄aa xionoo xí'in ná. Tído ná'á ta'ani na ña ko kuá'an no'o ná xí'in t̄a xionoo xí'in ná, ch̄i kua'an no'o míí vá rá, sa'á ñoó n̄i kandoo ñayuu ñoó ndati na Jesús. 23 Ta dao barco n̄i kii ñoó Tiberias n̄i sa kuita tóo ró yati noo n̄i x̄i'o Jesús pan n̄i seí ñayuu kuá'a ñoó tá n̄i ndi'í n̄i nak̄i'o na ndiv'e noo Ndios. 24 Dá tá n̄i kandaá ini ñayuu kuá'a ñoó ña ko'ko ka Jesús nákaa ñoó, ni t̄aa xionoo xí'in ná, dá n̄i kaa na ini barco ñoó. Dá n̄i kee na kua'an na ñoó Capernaum nandukú ná Jesús.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ña míí ná kúu pan n̄i x̄i'o Ndios kei yó, dá kataki chích̄i yó

25 Dá tá n̄i naní'ij̄ ná Jesús iin ka'aa xoo taño'o ñoó, dá n̄i kaa na xí'in ná:

—¿Maestro, ndá oon n̄i kasá'a ní yó'o?

26 Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Míian ndaa ndisa ná ka'in xí'in ndó ña ko nándukú ta'on ndó yu'u sa'á ña n̄i kandaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano n̄i kee. Di'a nándukú ndó yu'u sa'á ña n̄i x̄i'o pan n̄i seí ndo, dá n̄i nd̄inoo ini ndo. 27 Ná dá'a ni kéchóon ndó sa'a pan, ña t̄úu. Di'a kéchóon ndó sa'a pan ko t̄úu, tá'an ña xí'o ña kataki chích̄i ndó. Ta na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o kúu na n̄i daná'a tatá Ndios.

28 Dá n̄i kaa ñayuu ñoó:

—¿Ndí kían kánian kee ndu, dá kat̄i'a ndu kee ndu ña kóni Ndios?

29 Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Ña kóni Ndios kee ndó kían kandeé ini ndo na n̄i tanda'á ná n̄i kasá'a ió xí'in ndó.

30 Dá n̄i kaa ñayuu ñoó xí'in ná:

—Ta, ¿ndi kían kúu ñá'a ká'ano kee míí ní noo ndu'u, dá ná koni ndu, dá ná kandisa ndu'u ña n̄i tanda'á Ndios míí ní n̄i kasá'a ní? ¿Ndí kían kee ní? 31 Ch̄i n̄i seí na sa'ano ve'e ndu maná, ña kúu pan n̄i kii induú, tá sa xionoo na yukú ích̄i ñoó. Ch̄i di'a kaá tuti ij̄ Ndios: "N̄i x̄i'o Moisés pan n̄i kii induú n̄i seí na."

32 Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Míian ndaa ná ka'in xí'in ndó, o duú ta'ón Moisés ní x̄i'o pan n̄i kii induú n̄i seí ñayuu ñoó. Míí vá tatá yu'u kúu na xí'o ña kúu pan ndisa n̄i kii induú. 33 Ch̄i pan xí'o Ndios, ñoó kúu na n̄i noo n̄i kii induú, ta xí'o na ña kataki chích̄i ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

34 Dá n̄i kaa na xí'in Jesús:

—Maestro, ndidaá kuú tei ní pan ñoó ná kei ndu'u.

35 Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Yu'u kúu pan xí'o ña kataki chích̄i ñayuu. Sa'á ñoó ndi ndáa míí vá ñayuu ná kii noo yú'u, ta ndiko na yu'u, ni iin kuú ta'ón o kuiko na. Ta ndi ndáa míí na ná kandeé ini yu'u, ni iin kuú ta'ón o ích̄i ini na. 36 Tído sa

daa ni ka'an vai xí'in ndó ña va'ará ni xini ndó ña ná'ano kée yu'u, tído kọ kándisa ta'on ñaa ndó. ³⁷ Ta ndidaa ñayuu tei tatái noǵí, miían ndaa kii na ndikọ na yu'u. Ta na kii noǵ yú'u, ọ dánkoo xoo ta'an vei na. ³⁸ Dá chí ni noo yu'u ni kii induú, ta kọ véi ta'on yu'u keei ña kóni miíi, di'a vei yu'u keei ña kóni na ni tãnda'á yu'u veii. ³⁹ Kóni tatá yọ Ndios, na ni tãnda'á yu'u veii, ña kían ná dá'a ni ndańó'ó ni iin tó'on ñayuu ni xí'o na noǵí. Di'a kóni na ña dánatiki yu'u ñayuu yó'o tá ná kasandaá kuu noǵ ndí'i. ⁴⁰ Ta ña kóni na ni tãnda'á yu'u veii kían ña ndi ndáa mií vá ñayuu vei noǵ de'e na, ta kándé ini ñaa ná, dá kían ni'j ná ña kataki chíchí ná. Ta noǵon kúu na dánatiki yu'u tá ná kasandaá kuu noǵ ndí'i —kaá na.

⁴¹ Dá ni kasá'a na Israel ñoo ndátó'ón kayá ná ká'an na sa'a Jesús, dá chí ni kaa Jesús ña mií ná kúu pan ni kii induú, ⁴² ta kaá na:

—¿Á ọ dúu de'e José va kúu Jesús káa, chí ná'a vá yó tatá ra xí'in naná ra? Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ra ña ni noo ra ni kii ra induú?

⁴³ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Ọ sá ndátó'ón kayá ndọ sa'í. ⁴⁴ Ni kọ iin ta'on kuu kii mií ndikọ na yu'u xían nani ná ọ daka'an tatá Ndios, na ni tãnda'á yu'u veii, nió ná. Ta na yó'o kúu ná dánatiki yu'u tein kuu noǵ ndí'i. ⁴⁵ Dá chí di'a kua'an to'on ni taa profeta noǵ tuti i Ndios: “Ta noǵ ndidaa ñayuu dána'a Ndios”, kaáan. Sa'á ñoó ndi ndáa mií na ni seídó'o noǵ ká'an tatá Ndios, ta ni naatin na to'on na, noǵon kúu na kii noǵ yu'u, ta ndikọ na yu'u. ⁴⁶ Ta ni iin tó'on ñayuu kọ ñá'a koni xí'in noǵ ná tatá Ndios, sava'a iin tó'on na ni kii noǵ mií tatá Ndios, noǵon kúu na ná'a ndi káa na. ⁴⁷ Sa'á ñoó miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndáa miíó na kandeé ini yu'u, noǵon kúu na ni'í ña kataki chíchí ná. ⁴⁸ Yu'u kúu pan xí'o ña kataki chíchí ñayuu. ⁴⁹ Miían ndaa ni sei na sá'ano ve'e ndó maná noǵ ni sá xionoo na yukú ichi ñoo, tído ndidaa vá ná ni xí'j. ⁵⁰ Tído pan, ña ká'in sa'a yó'o, kían ni noo ni kii induú. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu ná kei ñá, ni iin kuu ta'ón ọ kuú na. ⁵¹ Ta yu'u kúu pan ni noo ni kii induú, ña xí'o ña kataki chíchí ñayuu. Ta ndi ndáa mií ñayuu ná kei pan yó'o, koni na kataki chíchí ná. Ta pan, ña kí'o yu'u, kúu koñoj. Ta ko'in dokoj ña sa'a na ndéi ñayuu yó'o, dá koni na kataki chíchí ná —kaá Jesús.

⁵² Ta sa'á ña ni ka'an na dión, sa'á ñoó ni kasá'a na Israel ñoo ndátó'ón kuáchij na tein mií ná ñoo, ta kaá na:

—¿Ndi kee taa káa kí'o ra koño ra kei yó?

⁵³ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná ọ kei ndọ koño na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta ná ọ kó'o ndó ni'j ná, dá kían ọ koni ta'on ndó ni'j ndọ ña kataki chíchí ndó. ⁵⁴ Tído na

ni kándia ni sei koñoj, ta ni xí'i na ni yú'u, noǵon kúu na ni'í ña kataki chíchí ná. Ta noǵon ta'ani kúu na dánatiki yu'u tá ná kasandaá kuu noǵ ndí'i. ⁵⁵ Dá chí koño yu'u kúu koño ndisa, ña kían kasá'an ñayuu, ta ni'j yú'u kúu ndútá ndisa ko'o na. ⁵⁶ Sa'á ñoó ndi ndáa ná sei koño yu'u, ta xí'i na ni yú'u, noǵon kúu na ió xí'in yu'u, ta iój xí'in ná. ⁵⁷ Tatá Ndios takí kúu na ni tãnda'á yu'u veii, ta xí'o na ña kataki yu'u. Ta kí'o dión ta'ani, na sei koñoj, noǵon kúu na kataki ta'ani na kee yu'u. ⁵⁸ Ta yu'u kúu pan ni noo ni kii induú. Ta kọ kúu ta'on yu'u tátó'on kí'o kúu maná ni sei na sá'ano ve'e ndó, chí ni xí'j va na va'ará ni sei na ñá. Tído na kei pan, ña kúu koño yu'u, noǵon kúu na koni kataki chíchí —kaá na.

⁵⁹ Ta ña yó'o ni dána'a na ini ve'e noǵ náta na Israel ñoo Capernaum.

Nákoni Pedro ña kómí Jesús to'on, ña xí'o ña kataki chíchí yó

⁶⁰ Tá ni seídó'o taa xionoo xí'in ná to'on yó'o, kúu kuá'a nda'o ra ni kaa di'a:

—Kuáchij nda'o ká'an na. ¿Ndá yoo kandia natiin ña ká'an na?

⁶¹ Tá ni kandaá ini Jesús ña ndátó'ón kuáchij taa xionoo xí'in ná sa'á to'on ni ka'an na, dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Á ni tar'u'u ini ndo ni kee to'on ni ka'in? ⁶² ¿Á dión jí nakani kuáchij ini ndo tá ná koni ndo nandio koo na ni nduu taa ñayuu yó'o nana na no'o na noǵ ni sá io na induú? ⁶³ Espiritu i Ndios kúu na xí'o ña kataki chíchí ndó, ta yikí koño ndo kọ ta'ón ña'a chindeéan ndo, dá ni'j ndo ña kataki chíchí ndó. Chí to'on ni ka'an yu'u xí'in ndó ni kii ñaxintóni Espiritu i Ndios, ta xí'ean ña kataki chíchí ndó. ⁶⁴ Tído ió dao ndó kọ kándisa ñaa —kaá na.

Dá chí ndá mií sa'a va ná'a Jesús ndá yoo kọ kándisa ñaa, ta ndá yoo kakuu taa nakí'o ñaa noǵ ndá'a taa xini u'u ñaa. ⁶⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Sá ni ka'an vai xí'in ndó ña kọ iin ta'on kuu kii mií ndikọ na yu'u xían nani ná ọ daka'an tatá Ndios nió ná kii na —kaá na.

⁶⁶ Ta ndá kuu ni ka'an na dión, kuá'a nda'o taa sá xionoo xí'in ná ni dankan ñaa, ta kọ ní sá xionoo ká ra xí'in ná. ⁶⁷ Ni ndí'i, dá ni kaa Jesús xí'in ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná ñoo:

—¿Ta ndo'o viti? ¿Á dánkoo ta'ani ndó yu'u, ká'an ndó?

⁶⁸ Dá ni kaa Simón Pedro xí'in ná:

—Sato'o ndu, ¿ndá noǵ ká ko'on ndu? Chí mií ní kómí to'on xí'o ña kataki chíchí ndú. ⁶⁹ Ta kándisa ndu to'on ká'an ní, ta kandaá ini ndu ña mií ní kúu Cristo, na dáka'ki ñaa, ta mií ní kúu de'e na kúu Ndios takí.

⁷⁰ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Mií vá yu'u ni kaxi ndin uxí uu ndo'o, tído iin ndo'o kúu kuendá ña u'u.

71 Ta ká'an na sa'a Judas Iscariote, de'e iin taa nani Simón, dá ch'i mií taa yó'o kúu ra ko'on naki'o ñáá noo ndá'a tã xini u'u ñáá, ta nákaa rã tein ndin uxí uú tã xionoo xí'ín ná.

7

Nákani kuách'i ini ñani Jesús xini ñáá rá

1 Tá nì ndi'i, dá nì xionoo Jesús chí kuendá Galilea di'a, ch'i kò kóni ta'on na kanoo na chí kuendá Judea, dá ch'i ñoo ndúkú ñáá tã Israel né'e choon ka'áni ñáá rá. 2 Ta sã nì kuyati va kuú kava'a na ña yó'o kúu iin víko kandeí na onã kuú, ta ña yó'o kúu iin víko kéká'ano na. 3 Dá nì kaa ñani Jesús xí'ín ná:

—Kua'án yó'o chí kuendá Judea di'a, dá ná koni ndidaá na kúu kuendóon ndidaá ña'a ná'ano kéeón. 4 Dá ch'i nì iin tó'ón ta'on na kóni ña chindaya'i ñáá ñayuu kò kédé'é ña kée na. Tá ndaa ndisa kéeón ña ná'ano, na'a mií'ón noo ñayuu kuá'a ñoo.

5 Díón nì kaa ra, ch'i nì iin ñani mií ná kò ní sá kándisa ñáá. 6 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kò ñá'a ta'on xinkoo kuú na'i ndá yoo kúú ngó ñayuu, tído ndo'ó, ndá hora kúú mií vá kuu ko'on ndo. 7 Ch'i kò xini u'u ta'on ñayuu ndo'ó, yu'u va kúu na xini u'u na, dá ch'i xí'o ndaaí kuendá sa'a ña kini kée na. 8 Kua'án kaa ní mií ndo'ó noo koo víko ñoo, ch'i yu'u, o kó'on yach'i ta'an vei, ch'i kò ñá'a ta'on kasandaá kuú na'i ndá yoo kúú ngó ñayuu.

9 Tá nì ndi'i nì ka'an na díón, dá nì kandoo na ió na kuendá Galilea ñoo.

Di'a nì kuu tá nì sa'io Jesús víko noo ndéi na Israel ini tiya'ó

10 Dá tá nì ndi'i nì kee ñani na kòkaa na kua'an na víko, dá nì kee ta'ani mií ná kòkaa na kua'an na. Tído kò ní saã tũu ta'on na, nì saã de'é vá ná.

11 Ta xionoo tã Israel né'e choon tein noo kúú víko ñoo nándukú ñáá rá, ta kaá ra:

—¿Ndeí xionoo tã ñoo viti? —kaá ra.

12 Ta nákaa kuú Jesús yú'u iin rá iin ñayuu ñoo. Dá ch'i dao na kaá ña kúu ná iin na va'a, tído dao kã na kaá ña kò kúu ná na va'a, ch'i xionoo na dánda'i na ñayuu, kaá na. 13 Ta nì iin tó'ón ta'on na kò ní ndátó'ón nì'i sa'a Jesús sa'a ña yu'u na kee tã Israel né'e choon.

14 Tá nì ta'i dáó víko ñoo, dá nì xinkoo Jesús noo iin ve'e ño'ó ka'ano. Dá nì kasá'a ná dána'a na ngó ñayuu. 15 Ta naá vá ini na Israel seídó'o na ña dána'a na, ta kaá na:

—¿Ndi nì kee tã káa ña ná'a téi ra, ch'i kò ní dákuá'a ra kakuu ra maestro?

16 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Q duú to'on kána ñaxintóni mií dána'i noo ndo. Ña yó'o kúu to'on nì nì'i ngó na nì tãnda'a yu'u veii. 17 Ta na kóni kee ña kóni Ndios, ngón kúu na kãndaq ini á to'on nì nì'i noo Ndios kián o to'on kána ñaxintóni

mií dána'i. 18 Ta na dána'a ña kána ñaxintóni mií ná, ngón kúu na ndúkú natiin ñaño'ó ngó ñayuu. Tído yu'u kúu na ndúkú natiin ñaño'ó na nì tãnda'a yu'u veii. Ta na kée díón, ngón kúu na ndaa, ta nì lú'u ña kini kò nákaa nio ná.

19 ¿Á o duú Moisés nì xí'o ley Ndios noo ndo'o? Tído nì iin tó'ón ndó kò kée choon sa'ándáan. Ta, ¿ndiva'a káto ndo ka'áni ndó yu'u? —kaá na.

20 Dá nì kaa ñayuu kuá'a ñoo xí'ín ná:

—Ña u'u vá nákaa ini ní. ¿Ndá yoo ká'an ka'áni ní, xini ní?

21 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Nì kee yu'u iin ña ndato, ta nì naá ini ndo. 22 Nì sa'anda Moisés choon ña ta'andã ñi takuáli yí ndo'ó, va'ará o duú choon nì sa'anda mií Moisés kián, ch'i na nì sã kuu tatá sa'ano ñoo yo kúu na nì dakasá'a ña yó'o. Ta sa'andá ndo ñi de'e ndó va'ará kuu náni'i ndéé yo kián. 23 Ta sa'andá ndo ñi xí va'ará kuu náni'i ndéé yo kián, dá ná dá'a nì ya'a ndó noo choon nì sa'anda ley Moisés. Ta, ¿ndiva'a káryí ndó xí'ín yu'u sa'a ña nì nduva'i iin tã tein kuu náni'i ndéé yo, tá dáá? 24 Ná dá'a nì keyíko ndo sa'a iin ña'a tá kò ñá'a dáku'a ndoan. Di'a koo ini ndo keyíko ndaa ndo sa'a iin rá iin ña'a —kaá na.

Ndátó'ón ñayuu, ¿á Jesús kúu Cristo, na dáka'ki ñáa?

25 Dá nì kaa dao kã na ñoo Jerusalén:

—¿Á o duú tã káa kúu ra nándukú tã né'e choon ka'áni rá? 26 Kande'é ndó, ch'i iin tũu ra káa dána'a ra ngó ñayuu, ta nì iin ña'a kò kée tá né'e choon xí'ín rá. ¿Á nì ñakoni ñáá tá né'e choon ña kúu rá Cristo, na dáka'ki ñáa? 27 Tído tã káa, ná'a yó ndeí nì kii ra. Tído tá ná kii na kúu Cristo, kò iin ta'on kana'a ndeí chí kii na —kaá ra.

28 Ta noo nákaa Jesús dána'a na yé'é ño'ó ka'ano ñoo, nì'i cháá kã nì kasá'a ná ka'an na, ta kaá na:

—Ná'a ndó ndá yoo kúu yu'u, ta ná'a ta'ani ndó ndá ñoo nì kii yu'u. Tído kò véi ta'on yu'u kuendá mií, ch'i na nì tãnda'a yu'u veii kúu iin na ndaa, tído kò ná'a ta'on ndó na. 29 Tído yu'u kúu na ná'a ñáá, dá ch'i noo mií ná nì kixii, ch'i mií ná nì tãnda'a yu'u veii —kaá na.

30 Kúu nì ka'án rá tiin ñáá rá, tído nì iin ta'on ra kò ní xí'o ndeé ini tiin ñáá, ch'i kò ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios ña tiin ñáá rá.

31 Ta kuá'a nda'o ñayuu ñoo nì kandisa ñáá, ta kaá na:

—Tá ná kasaa na kúu mií Cristo, ¿á ndato cháá kã vi ña'a kuu kee ngón o duú na yó'o?

Di'a nì kuu tá nì tãnda'a tã fariseo dao tã kua'an ra tiin ra Jesús

³² Kúu nì seidó'o tã fariseo ndidaá ñã ká'an ñayuu ñóo sa'a ná. Sa'a ñoó nì sa'anda tã duti saku'a'ã xí'in tã fariseo ñóo choon noó tã ndaa yé'é ño'o ñã ná ko'on rã tiin ra Jesús. ³³ Tá nì saã rã, dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ndá dá cháá vá tiempo koni ndo yu'u, dá chï no'õ vei noó ió na nì tãnda'ã yu'u veii. ³⁴ Tá nì ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído o nání'i t'a'on ñaa ndó. Chï noó koo yu'u, o kúu ta'on saã ndo —kaá nã.

³⁵ Dá nì kasá'á ndátó'ón tá'an mií tã né'e choon noó nã Israel ñóo:

—¿Ndeí ko'on tãa káa, ká'an rá, ñã o kãndeé yó nani'i yó rá? ¿Á ko'on rã koo ra xí'in nã ñoo yo nì kankuei kua'an ndéi tein nã griego, ta dána'a ta'ani ra noó nã griego ñóo?

³⁶ ¿Ndi dándáki to'on nì ka'an rã káa, chï kaá rã: “Nandukú ndó yu'u, tído o nání'i t'a'on ñaa ndó; chï noó koo yu'u, o kúu ta'on saã ndo”?

Ndá nio yo kana ndita takuií xí'o ñã kataki yo kee Jesús

³⁷ Ta mií kuú noó ndi'i víko ñoo kúu iin kuú ká'ano cháá kã. Dá nì ñakuin ndichi Jesús, ta nì'i nì kayu'ú ná, ta kaá nã xí'in ñayuu ñóo:

—Ndi ndaa ndo'ó íchï ini, nakíi ndo ndiko ndo yu'u, dá k'i'oi ñã ko'o ndó. ³⁸ Ta ndi ndaa nã kãndéé ini ñaa, dá kían ndo'o na tát'o'on k'i'o ká'an tuti iñ Ndios, dá chï ini nio ná kana ndita takuií xí'o ñã kataki nã —kaá Jesús.

³⁹ Díon kaá nã ká'an nã sa'a Espíritu iñ Ndios, nã natiin nã kãndéé ini ñaa cháá kã chí noó. Dá chï kó ñá'a t'a'on tanda'ã Ndios Espíritu iñ ná kasaa ñã koo na ini ná kãndéé ini ñaa, dá chï kãmání vá dáxinkoo Jesús choon vei na, dá natiin na ñãñó'ó chí induú.

Nì kasá'á naá tá'an ñayuu sa'a Jesús

⁴⁰ Tá nì seidó'o dao ñayuu ñó'o tein ñayuu kuá'a ñóo ñã nì ka'an Jesús díon, dá nì kaa nã:

—Miian ndaã kuiti tãa káa kúu mií profeta nì kaa Ndios tanda'ã ná kii noó yo.

⁴¹ Ta dao kã nã kaá:

—Tãa káa kúu Cristo, nã dákaiki ñaa.

Tído dao kã nã kaá:

—¿Á kuendá Galilea kixi nã kakuu Cristo chï? ⁴² ¿Á kó ná'a t'a'on ndó ñã ká'an tuti iñ Ndios ñã tein nã ve'e David va kii nã kakuu Cristo, ta kaki na ñoo Belén noó nì saã kuu ñoo David ñóo? —kaá nã.

⁴³ Sa'a ñoó nì kasá'á tá'andã tá'an ñayuu ñóo sa'a Jesús. ⁴⁴ Dá nì ka'an dao na tiin na Jesús, tído kó nì xí'o ndee t'a'on ini nã tiin ñaa ná.

Nì kuú kó nì seidó'o ndu iin tãa dána'a tát'o'on dána'a Jesús, kaá ñayuu ñóo

⁴⁵ Dá nì ñandío kuéi tã ndaa yé'é ño'o ñóo nì ndisáã rã noó ndéi tã duti saku'a'ã xí'in tã fariseo, dá nì kaa tã fariseo ñóo xí'in rá:

—¿Ndiva'a kó nì sá ne'e ndó tãa ñóo kii ndó?

⁴⁶ Dá nì kaa tã ndaa yé'é ño'o ñóo xí'in rá:

—Ni iin kuú t'a'on kó nì seidó'o ndu iin tãa dána'a tát'o'on ñóochi dána'a tãa ñóo.

⁴⁷ Dá nì kaa tã fariseo ñóo xí'in rá:

—¿Á nì kãndéé ta'ani tãa ñóo nì dánda'i rã ndo'ó? ⁴⁸ ¿Á ió iin káa tã né'e choon ñoo yo o iin káa tã fariseo nì kãndisa ñã dána'a tãa ñóo, ká'an ndó? ⁴⁹ Tído ñayuu káa nì kãndisa ñaa chï kó ná'a t'a'on na ley Moisés, sa'a ñoó nì taj chï'an na noó Ndios —kaá rã.

⁵⁰ Dá nì kaa iin tã fariseo naní Nicodemo, tá'an rã nì sa'an nì ndátó'ón xí'in Jesús iin sakuá'a:

⁵¹ —¿Á dátaj kuachi ley yo iin tãa xian nani kó ñá'a kuedí'ó yó rã, dá kana'a yó ndi kían kúu kuachi ra, ká'an ndo'ó?

⁵² Dá nì kaa dao kã tã fariseo ñóo xí'in rá:

—¿Á iin tã kuendá Galilea ta'ani kúu yo'ó, ndani? Kua'an dákuá'a va'on tuti iñ Ndios, dá konon ñã nì iin tó'ón ta'on profeta kó nì kí chí kuendá Galilea.

Di'a nì kuú tá ndáka dao tãa iin ñá'a nì natuu xí'in iin tãa nì kasáã rã noó Jesús

⁵³ Tá nì ndi'i, dá nì ñaki'in iin rá iin tãa ñóo kua'an nó'o rá.

8

¹ Dá nì kee Jesús kua'an nã diní yúku Olivos. ² Ta na'a va'a iin kã kuú ñóo, dá nì ñandío koo na noó iin ve'e ño'o ká'ano. Dá nì ñataka ndidaá na ñoo noo Jesús. Dá nì saã koo na ió nã dána'a nã noó ñayuu ñóo. ³ Ta ñóo ndáka tã dána'a ley Moisés xí'in tã fariseo iin ñá'a nì natuu xí'in iin tãa nì kasáã rã noó ná. Dá nì chikani ñaa rá noó ñayuu kuá'a ndéi ñóo. ⁴ Dá nì kaa rã xí'in Jesús:

—Maestro, ñá'a yó'o nì natuu xí'in iin kã tãa. ⁵ Ta ley Moisés kían sa'ándã choon ñã chíyúu yó nã ñá'a kée díon. Tído, ¿ndi kaá mií nì?

⁶ Díon kaá rã chï kóni rã dátuu rá Jesús, dá yã'a na ka'an nã, dá kuu ka'an kuachi ra sa'a ná. Tído nì saã koo ndei Jesús, dá nì kasá'á ná táa na noñó'ó xí'in diní ndá'a ná. ⁷ Tído sa'a ñã ndúndéé rá ndátó'ón ñaa rá, sa'a ñoó nì ñakuin ndichi nã, dá nì kaa na xí'in rá:

—Ndi káa iin káa ndo'ó kó kómí kuachi, dá kían kua'an yã'a dinñó'ó ndó koon ndó yuu satã ñá'a yó'o —kaá nã.

⁸ Dá nì ñakoo ndei tuku na, dá nì kasá'á ná táa tuku na noñó'ó ñóo. ⁹ Tá nì seidó'o tãa ñóo ñã nì ka'an Jesús díon, dá nì xika'an noó mií rá, ta iin rá iin ra nì ñaki'in íchï nì ñandío kuéi ra kua'an rã. Dinñó'ó tã sá'ano nì kee kua'an, dá nì sarkuei tã kuálí cháá kã kua'an rã. Ta ndadã iin tó'ón Jesús xí'in tã'ána ñá'a ñóo nì kandoo noó ndéi ndidaá ñayuu nì ndítuti ñóo. ¹⁰ Dá nì ñakuin ndichi Jesús. Dá nì saã nde'é ná ñã nì iin tó'ón kã tãa

ñoó kqó. Ndáda iin tó'ón tǎ'ána ñá'a ñoó ni kandoón iin. Dá ni kaa na xí'an:

—Yo'ó, ñá'a, ¿ndeí kua'an tǎa ká'an kuachi sa'on? ¿Á ni iin tó'ón kǎ ra kq ní ká'an ña kánian kuuon sa'a kuachi ni keeón?

11 Dá ni kaa ñá'a ñoó xí'in ná:

—Ni iin ta'on ra, tatá.

Dá ni kaa na xí'an:

—Tá dáá, ni yu'u q ká'an ña kánian kuuon sa'a kuachi ni keeón. Kua'an viti, tído q sá nándio kqo kǎon keeón kuachi —kaá na.

Jesús kúu na dátogñ noq ñayuu ndeí ñayuu yó'o

12 Dá ni kaa tuku Jesús xí'in ñayuu ñoó:

—Yu'u kúu na dátogñ noq ñayuu ndeí ñayuu yó'o. Ta ndidaa na veí ndiko yu'u, q kánoo naá ta'on na. Di'a koni na ndato katoon noq kanoo na, ta koni na kataki na kee yu'u.

13 Dá ni kaa tǎ fariseo xí'in Jesús:

—Sa'a mií vá ní xí'o ní kuendá, sa'a ñoq kq ndáya'i ta'on to'on ká'an ní.

14 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Va'ará mií yu'u xí'o kuendá sa'i, tído ndáya'i va to'on ká'in, dá chi ná'a vá yu'u ndeí ní kixii, ta ná'a vá yu'u ndeí ko'in. Tído ndo'ó, ni kuendá kq xí'o ndó ndeí ni kii yu'u, ta ni kuendá kq xí'o ndó ndeí ko'in. 15 Ndo'ó kúu ra káyiko sa'a ñayuu táto'on kí'o kée na kúu kuendá ñayuu yó'o. Tído yu'u, kq véi ta'oin keyíkoj sa'a ní iin tó'ón ñayuu. 16 Tído tá ni kánian keyíko yu'u sa'a ná, dá kían keyíko ndaaí sa'a ná, dá chi q duú iin tó'ón yu'u kee dión. Mií yu'u xí'in tatái, na ni tǎnda'a yu'u veii, keyíko sa'a ná. 17 Chi ley ió noq ndo ká'an ña tá ió uy tǎa xí'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían kían ña ndaa. 18 Yu'u kúu na xí'o kuendá sa'a miíi, ta xí'o ta'ani tatái, na ni tǎnda'a yu'u veii, kuendá sa'i —kaá na.

19 Dá ni kaa tǎ fariseo ñoó xí'in ná:

—¿Ndeí ió tatá ní, tá dáá?

Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kq ná'a ta'on ndó ndá yoo kúu yu'u, ta ni tatá yu'u kq ná'a ndó. Tá ná kana'a ndó yu'u, dá kían ndá tatái kana'a ndó —kaá na.

20 Ta ndidaa to'on yó'o ni ká'an Jesús yé'é ño'o ká'ano noq kúu noq taán ñayuu di'ón dóko ná noq Ndios. Ta kq iin ta'on ni xí'o ndeí iin tiin ñaá, chi kq ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios tiin ñaá rá.

Kaá Jesús ña q kúu ta'on saq tǎa ñoó noq ko'on na

21 Dá ni kaa tuku Jesús xí'in rá:

—Ko'on va yu'u, ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído tá ni xí'i ndo, kakomí ii va ndó kuachi, sa'a ñoq o kúu ta'on saq ndo noq ko'in.

22 Dá ni kǎsá'a ndátó'ón tá'an tǎ né'e choon noq na Israel ñoó:

—¿Á ka'áni vá ra káa mií rá, ká'an rá, ndani ká'an ra ña q kúu ta'on saq yo noq ko'on ra?

23 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ñayuu ndeí niño va kúu ndo'ó, tído yu'u, na ni kii nda noq dikó vá kúu yu'u. Dá chi tǎa kuendá ñayuu yó'o va kúu ndo'ó, tído q duú ta'on ñaá kúu yu'u. 24 Sa'a ñoq ni kaaí xí'in ndó ña tá ni xí'i ndo, dá kakomí ii va ndó kuachi, chi tá ná o kándisa ndó ña yu'u kúu na ká'an ndá yoo kúu, dá kían tá ni xí'i ndo, dá kakomí ii va ndó kuachi.

25 Dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá dáá?

Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndá mií sa'a ni kasto'in xí'in ndó ndá yoo kúu. 26 Kua'a nda'o ña'a ió ka'in xí'in ndó, ta ió nda'o kuachi kuu keyíkoj sa'a ndo. Tído iin na ndaa kúu na ni tǎnda'a yu'u veii. Ta sava'a ña kúu to'on ni xí'o na nooi, ñoó vá kían ká'in xí'in ndidaa ñayuu —kaá na.

27 Tído kq ní kándaq ini ra ña ni ká'an na sa'a tatá Ndios. 28 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná ndi'i ndane'e dikó ndo na ni nduu tǎa ñayuu yó'o, nda daá kandaq ini ndo ña yu'u ndisa kúu na daá kúu. Ta kandaq ta'ani ini ndo ña kq ní kée mií ta'on yu'u ni iin ña'a, sava'a ña ni kasto'on tatái xí'in, ñoó vá kían ni ká'in xí'in ndó. 29 Dá chi tatái, na ni tǎnda'a yu'u veii, daá ió va na xí'in, kq dánkoo mií ta'on ñaá ná, dá chi daá kuiti vá kée yu'u ña náta'an ini na —kaá Jesús.

30 Tá ni ndi'i ni ká'an na ndidaa to'on yó'o, kúu kua'a nda'o ñayuu ni kándisa ñaá.

Ña ndaa dána'a Jesús taó xóan yó tixi ndá'a ña dándáki ñaá

31 Dá ni kaa Jesús xí'in na Israel, na kándisa ñaá ñoó:

—Tá ná kandita toon ndó xí'in to'on ni daná'i noq ndo, dá kían koni ndo kakuu ndisa ndó kuendá yu'u, 32 ta kasandaá ndo kana'a ndó ña ndaa. Ta ña ndaa yó'o taó xóo ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá.

33 Dá ni kaa ñayuu ñoó xí'in ná:

—Na ve'e Abraham kúu ndu'u, ta ni iin kuu ta'ón ko ní sá ño'o ndu tixi ndá'a ni iin tǎa. Sa'a ñoq, ¿ndiva'a ká'an ní ña kankuei ndu tixi ndá'a ña dándáki ñaá?

34 Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií ñayuu kée kuachi, noqón kúu na ñó'o tixi ndá'a kuachi, ta dándáki ñaá. 35 Ta ndidaa na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, q kándeí kuiti ta'on na xí'in na ve'e sato'o na. Sava'a na kúu de'e mií sato'o ñoó, noqón kúu na kándeí kuiti xí'in na ve'e tatá na. 36 Sa'a ñoq tá ná taó xóo na kúu de'e Ndios ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá, dá kían koni ndisa ndó kankuei ndó tixi ndá'an. 37 Sa ná'a vá yu'u ña na ve'e Abraham kúu ndo'ó. Tído ndúkú ndó ka'áni ndó yu'u, dá chi kq nátiin va'a

ndó to'on ká'jin xí'in ndó. ³⁸ Ká'jin xí'in ndó sa'a ndidaá ña nì xini yu'u djiin tatáí. Tído ndo'ó kúú na kée ña nì seídó'o ndó nì ka'an tatá ndó xí'in ndó.

Kaá Jesús ña tatá taa ñoo kúú ña u'u

³⁹ Dá nì kaa ra xí'in ná:

—Abraham va kúú tatá ndu.

Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Tá miían ndaa de'e Abraham kúú ndo'ó, dá kían kee ndó táto'on nì sa kee Abraham. ⁴⁰ Tído viti ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chî ká'jin ña ndaa xí'in ndó, ta ña ndaa yó'o kían nì kastó'on mií Ndios xí'in. Ta kó ní kée Abraham táto'on kí'o kée mií ndó. ⁴¹ Tído ndo'ó kúú ra kée ndidaá ña kée tatá ndo —kaá na.

Dá nì kaa ra xí'in ná:

—Kó kúú ta'on ndu de'e nda'í. Iin tó'ón va kúú tatá ndu, ta noón kúú Ndios.

⁴² Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Tá miían ndaa ndisa Ndios kúú tatá ndo, dá kían konj ndo yu'u, ní kúú. Dá chî noo Ndios nì kii yu'u. Ta kó véi yu'u xí'in ña kónj mií, Ndios vá nì tãnda'a yu'u vejí. ⁴³ Ta, ¿ndiva'a kó kãndaá ini ndo to'on ká'jin xí'in ndó? Kó kãndaá ini ndo, dá chî kó xí'o ta'on ndó mií ndó kueídó'o ndó to'on ká'jin xí'in ndó. ⁴⁴ Chî kúú ndó kuendá ña u'u, ta ñoo kúú tatá ndo, chî ña kónj tatá ndo, ñoo ta'ani kónj mií ndó. Dá chî nda mií sa'a kúúán ña sa'ání ndii. Ta kó ndíkooan ña ndaa, dá chî kó ña ndaa nooán. Sa'a ñoo tá ka'an to'án, ná'a miían ña kí'o dión kián. Ta ndino'o ña to'ón ká'an, chî miían kúú ña tá'í ndidaá ña to'ón. ⁴⁵ Tído yu'u, ndino'o ña ndaa ká'jin xí'in ndó, sa'a ñoo kó kãndisa ndó ña ká'jin. ⁴⁶ Ta, ¿ndi ndaa ndo'ó nani'j iin kuachi satá yu'u? Tá ndino'o ña ndaa ká'jin, ¿ndiva'a kó kãndisa ndó ña ká'jin xí'in ndó, tá dáá? ⁴⁷ Chî na kúú kuendá Ndios, noón kúú na natiin va'a to'on vejí noo Ndios. Ta ndo'ó, kó nátiin va'a ta'on ndó to'on ká'jin, dá chî kó kúú ta'on ndó kuendá Ndios —kaá na.

Sá ío va Jesús tá o ñá'a kaki na ñayuu yó'o

⁴⁸ Nj ndi'í, dá nì kaa tá Israel ñoo xí'in ná: —Ndaa va ká'an ndu tá chínaní ndú mií ní kúú ní iin tá ñoo Samaria, ta nákaa ña u'u ini ní.

⁴⁹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Kó ta'ón ña u'u nákaa ini yu'u. Di'a xí'oi ñaño'ó noo na kúú tatá Ndios. Tído ndo'ó, di'a kénoo ndó yu'u. ⁵⁰ Kó ndúkú ta'on yu'u ñaño'ó mií. Tído ío iin na kónj ña natiin yu'u ñaño'ó, ta noón kúú na kéviko ndaa. ⁵¹ Miían ndaa ná ka'jin xí'in ndó ña ndi ndaa mií na ná kandita toon xí'in to'on ká'jin, noón kúú na ní kuú ta'ón o kúy na —kaá na.

⁵² Dá nì kaa tá Israel ñoo xí'in ná:

—Viti kían kátónj ndaa ini ndu ña nákaa ña u'u ini ní, dá chî nì xí'j va Abraham, ta nì xí'j ta'ani dao ka profeta. Tído mií ní kaá ña

na ná kandita toon xí'in to'on ká'an ní, ní iin kuú ta'ón o kúy na. ⁵³ ¿Á ndáya'í cháá ka ní o duú tatá sá'ano yo Abraham, xini ní? Chî nì xí'j na, ta nì xí'j ta'ani dao ka profeta ñoo. ¿Ndá yoo kúú ní, xini ní?

⁵⁴ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná nduku yu'u ñaño'ó mií, dá kían kó ndáya'í ta'an vaan. Mií vá tatá yu'u kúú na xí'o ñaño'ó noo, tá'an na kaá ndo kúú Ndios noo ndo. ⁵⁵ Tído ndo'ó kúú na kó ná'a ta'on ñaá. Yu'u kúú na ná'a ñaá. Chî tá ná kaa ña kó ná'í na, dá kían kúú iin tá to'ón táto'on kí'o kúú ndo'ó. Tído yu'u ná'í na, ta seídó'í to'on ká'an na. ⁵⁶ Ta nì kadij nda'o ini Abraham, tatá sá'ano ndó, tá nì kãndaá ini na ña koni na kasaá yu'u ñayuu yó'o. Ta miían ndaa kuiti nì xini ñaán, ta kúú nì kadij nda'o ini na —kaá na.

⁵⁷ Dá nì kaa tá Israel ñoo xí'in ná:

—Nì uu diko uxj kua kó ñá'a koo ní, ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña sa nì xini ní Abraham?

⁵⁸ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Miían ndaa ná ka'jin xí'in ndó ña sa daá ío va yu'u tá kó ñá'a kaki Abraham, chî yu'u kúú na daá kúú.

⁵⁹ Dá nì tiin ra yuu kua'an ra chiyúú rá Jesús. Tído nì chide'é na, dá nì keta na yé'é ño'o ká'ano ñoo. Dá nì chika'anda na tein ñayuu ñoo, dá nì kee na kua'an na.

9

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa kó túu noo, chî nda noo nì kaki va ra kaa ra dión

¹ Noo xika Jesús kua'an na ñoo nì xini ná ío iin taa kó túu noo, ta nda nì kaki va ra kaa ra dión. ² Dá nì ndato'ón ñaá taa xionoo xí'in ná ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, ¿ndá yoo nì ya'a nì kee kuachi, á mií rá o ña ve'e ra, sa'a ñoo kó túu noo rá nì kaki ra?

³ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—O duú sa'a kuachi mií rá, ta o duú sa'a kuachi nì kee na ve'e ra kaa ra dión. Dión kaa ra, dá kían na'a yu'u ña ndato nda'o kuu kee Ndios xí'in rá. ⁴ Ta miían kánian kee yu'u choon, ña nì sa'anda na nì tãnda'a yu'u vejí viti túu íi, dá chî sa vejí kuaa vá. Chî tá ná kuaa, kó íin ka kuú kechón. ⁵ Dá chî xian nani íoj ñayuu yó'o, kúú ná dátoon noo ñayuu —kaá na.

⁶ Nj ndi'í, dá nì daká Jesús lú'u ñó'o xí'in tãdji na. Dá nì nduuan ndei'í. Dá nì chíndaá naán satá nduchí nóo taa kó túu noo ñoo.

⁷ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Kua'án nakatón nooon tãkuij ñó'o nda yu'u'ú pila, ña naní Siloé ñoo —kaá na. (To'on yó'o kónj kaa tãkuij vejí iin ka xían.)

Tá nì saá ra ñoo, ta nì nakata ra noo rá, ta kúú sa nde'é vá rá nì nãndió koo ra kua'an ra.

8 Dá nì kaa nà ndéi yati xí'ín rá xí'ín dao ká nà ná'á ñà kúú rá taa kọ túu noo:
—¿Á dụú taa íó sáti ñoo kúú rá káa? —kaá na.

9 —Jaan, ñaa kúú rá —kaá dao na.

Ta dao ká nà kaá:
—Kọó, dión káa oon va ra.

Ta mií rá kaá:
—Ñaa vá kúú yu'ụ.

10 Dá nì ndatọ'ón ñaa ná:

—¿Ndi nì kuu nì natụu nooon?

11 Dá nì kaa rá:

—Taa nani Jesús ñoo nì kava'a lú'ụ ndei'ị xí'ín tadjị rá, dá nì chindaá raán satá nduchi nóó. Dá nì kaa rá xí'ín: “Kua'án noo nákaa pila Siloé, ta ñoo nakatón nooon”, kaá rá xí'ín. Dá nì sa'ín, dá tá nì nakatai nooí, ta kúú nì natụu vaan.

12 Dá nì ndatọ'ón ñaa ná:

—¿Ndeí nákaa taa ñoo?

Dá nì kaa rá:

—Kọ ná'á ta'on vei.

Dí'a nì kuu tá nì ndatọ'ón tẹ fariseo tẹ nì nduvạ'a ñoo ndi nì kuu, dá nì nduvạ'a ra

13 Dá nì kee na ndáka na taa nì natụu noo ñoo kua'an nà noo tẹ fariseo. 14 Ta kuu nání'ị ndéé na Israel nì kava'a Jesús ndei'ị nì chindaá naán noo taa ñoo, dá nì natụuan. 15 Dá nì ndatọ'ón ta'ani ñaa tẹ fariseo ñoo ndi nì kuu, dá nì natụu noo rá. Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Iin taa nì chindaá ndei'ị satá nduchi nóóí, dá nì sa'ín nì nakatai ña, ta túu vaan viti.

16 Dá nì kaa dao tẹ fariseo ñoo:

—O dụú ta'on taa nì tанда'á Ndios kasaa kúú taa ñoo, dá chị nì ya'a ra kuu nání'ị ndéé yo.

Ta dao ká rá kaá:

—¿Ndi kee ví iin taa kómí kuachi kee ra ña ná'ano yó'o?

Ta kúú nì kasá'á naá tá'an mií rá ndéi ra.

17 Dá nì ndatọ'ón tuku ra taa nì natụu noo ñoo:

—¿Ndá yoo kúú taa nì nduvạ'a nooon, ká'ón?

Dá nì kaa taa ñoo:

—Iin profeta va kúú rá.

18 Tído kọ ní kándisa ta'on tẹ né'e choon noo nà Israel ñà nì sà kuu ra iin taa kọ túu noo, ta kọ kándisa ra ñà nì nduvạ'a ra. Sà'á ñoo nì kana ra tatá taa nì natụu noo ñoo xí'ín naná ra, 19 dá nì ndatọ'ón ñaa rá:

—¿Á de'e ní kúú taa yó'o? Ta ká'an ní ñà ndà nì kaki ra kọ túu noo rá. Ta, ¿ndi nì kuu ñà ndé'é rá viti?

20 Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Ná'á ndu'ụ ñà kúú xí de'e ndu, ta mií'án ndaa kuiti kọ túu noo xí ndà nì kaki xí.

21 Tído kọ ná'á ta'on ndu'ụ ndi nì kuu nì natụu noo xí. Ta kọ ná'á ta'on ndu ndá

yoo nì kedaá xí'ín xí, dá nì natụu noo xí. Ndatọ'ón ní mií xí, chị taa sava'a vá kúú xí. Sà kánian kị'o mií xí kuendá sà'á ñà nì ndo'o xí —kaá nà.

22 Dión nì kaa nà ve'e ra, dá chị yu'ụ nà kée tá né'e choon noo nà Israel. Dá chị sà nì kandọo ra ñà ndidaá ñayuu nakoni ñà Jesús kúú nà dákaki ñaa, noon kúú nà taxi rá ve'e noo náta na ñoo ñoo. 23 Sà'á ñoo nì ka'an nà ve'e ra: “Ndatọ'ón ní mií xí, dá chị taa sava'a vá kúú xí.”

24 Dá nì nandíó kuéi tuku ra nì kana ra taa nì natụu noo ñoo. Dá nì kaa rá xí'ín rá:

—Kánian nakí'yo'ó ña'ón'ó'ó yoo Ndios va, dá chị ná'á vá ndu'ụ ñà iin taa kómí kuachi va kúú taa ñoo.

25 Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Kọ ná'á ta'on yu'ụ á taa kómí kuachi kúú rá o kọó. Sava'a ñà ná'á yu'ụ kíán ñà nì sà kuui iin taa kọ túu noo, tído viti nì natụu nooí nì kee ra.

26 Dá nì nandíó kuéi tuku ra nì ndatọ'ón ñaa rá:

—¿Ndi nì kee taa ñoo xí'ón? ¿Ndi nì kuu, dá nì natụu nooon?

27 Dá nì kaa rá:

—Sà nì nakani vai xí'ín ndó, tído kọ kékuendá ta'on ndó ñà ká'ín xí'ín ndó. ¿Ndi-va'a kóni tuku ndó nakanií xí'ín ndó? ¿Á kóni ta'ani ndo'ó ndikọ ndọ taa ñoo, ndani?

28 Ta kúú nì ka'an ndava'a tẹ fariseo ñoo xí'ín taa nì nduvạ'a ñoo, ta kaá rá:

—Mií vá yo'ó kúú rá ndíkọ taa ñoo. Tído ndu'ụ, Moisés va kúú nà ndíkọ ndu'ụ. 29 Dá chị ná'á ndú ñà nì ka'an túu Ndios xí'ín Moisés. Tído taa ñoo, kọ ná'á ta'on ndu ndei nì kii ra.

30 Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Naá vá inií xiníú ndo'ó, chị nì nduvạ'a ndisa taa ñoo nooí, tído kọ kándaá ií vá ini ndọ ndei nì kii ra. 31 Chị ná'á vá yó ñà kọ seíd'ó ta'on Ndios nà kómí kuachi tá xíkà nà ñà manj noo ná. Tído tá yu'ụ ní'ini yo' Ndios, ta kée yó ñà kóni nà, dá kíán seíd'ó na ñà xíkà yo noo ná. 32 Ta ndá mií sa'a ñayuu, ta ndá viti kọ ní'ị to'on ta'on yó ñà kandeé iin ñayuu nduvạ'a na iin nà nì kaki kọ túu noo. 33 Tá kọ ní kii taa ñoo noo Ndios, dá kíán o kándéé ta'on ra nduvạ'a ra iin nà kọ túu noo.

34 Dá nì kaa taa fariseo ñoo xí'ín rá:

—Tjxi ndá'á kuachi va nì kaki yo'ó. ¿Ndá yoo kúú yo'ó, xinóon, ñà dána'a di'aón noo ndu'ụ?

Dá nì taxi ñaa rá ini ve'e noo náta na ñoo ñoo.

Kaa Jesús ñà kọ túu noo tẹ fariseo ñoo noo Ndios

35 Kúú nì kandaa ini Jesús ñà nì taxi ñaa taa fariseo ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá tá nì naní'ị ñaa ná, dá nì kaa nà xí'ín rá:

—¿Á kándéé inóon nà kúú de'e Ndios?

³⁶ Dá nì kaa rā:
—¿Ndá yoo kúú nõón, tatá, dá ná kandeé iníj ná?

³⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:
—Sá nì xinõn ná. Ta mií nā ndátó'ón xí'ón vití'ón kúú ná.

³⁸ Dá nì kaa rā:
—Kándéé iníj mií ní, sato'j.

Dá nì kasá'a rá ndáño'o ñáá rá. ³⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ñayuu ndíta ñoó:

—Vei yu'u ñayuu yó'o, dá ndeyíkoj níõ iin rá iin ñayuu. Díón, dá ná natpu noõ nā ko túu noõ. Ta ná túu noõ, o kátu yu ta'on noõ ná.

⁴⁰ Tá nì seidó'o dao tá fariseo ndíta ñoó ñā nì ka'an nā dión, dá nì kaa rā xí'ín ná:

—¿Á tãa ko túu noõ ta'ani kúú ndú, xiní ní?

⁴¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:
—Va'a cháá ka ní sá kuu ndó tá ko túu noõ, dá kíān o kátai kuachi ta'on ndó sa'q kuachi kée ndó. Tido kaá ndõ ñā túu noõ ndõ, sa'a ñõó táj kuachi ndó noõ Ndios.

10

Nákani Jesús sa'q korrá noõ ñó'o léko

¹ Miān ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā tãa ko kúu chí noõ kúú yé'é korrá léko, di'a ndáo ndodó rá sata korrá rí, roõn kúú iin tã kuí'íná, iin tã kéndava'a xí'ín rí. ² Tido nā koku'u chí yé'é korrá rí, nõõn kúú nā ndáka rí. ³ Chí tã ndaa yé'é, roõn kúú rā sóno yé'é nõõ nā ndáka rí. Ta táj va'a do'o rí tá káyu'ú ná kuü iin rá iin rí, dá taó nā rí. ⁴ Dá tá nì ndí'i nì taó xóo na léko mií ná, dá xionoo na kua'an nā noõ rí, dá tákuei ñáá rí kua'an rí, chí ná'a rí tachí ná. ⁵ Tido iin ñayuu tukú o kárkuei ta'on ñáá rí ko'on rí, di'a kuino rí noõ ná, dá chí ko ná'a ta'on rí tachí ñayuu tukú ñoó —kaá nā.

⁶ Ta to'on yó'o nì ðakí'in tá'an Jesús xí'ín ñā nì ka'an nā xí'ín tã fariseo, tido ko ní kándaq ini rā ndi dándaki ñā nì ka'an nā.

Jesús kúú nā ndáka va'a léko

⁷ Dá nì nandío koõ Jesús nì ka'an nā xí'ín rá:

—Miān ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā mií vá yu'u kúú yé'é korrá noõ ñó'o léko. ⁸ Ta ndidaá tãa nì kii yachí tá ko ñá'a kasaa yu'u, roõn nì sá kuu tá kuí'íná, ta sã kéndava'a ra xí'ín lékoj. Tido ko ní taó kuendá ta'on lékoj nõõ nì ka'an rā. ⁹ Ta yu'u kúú yé'é korrá, ta ndi ndaa mií vá léko ná ku'u yé'é ñoó, ta kúú kãki va rí. Ta ndu'u rí, ta kankuei rí noõ kãa ita kuíj kasá'an rí. ¹⁰ Tido tã kuí'íná ñoó vei oon ra noõ ñó'o rí kí'in kuí'íná rá rí, ta ka'ání rá rí, ta dánaa rā rí. Tido yu'u vei, dá ná ni'j rí ñā kataki rí, dá ni iin ñā'a ná o kámanj noõ rí.

¹¹ Yu'u kúú nā ndáka va'a léko, ta iin nā va'a ndáka léko, nõõn kúú nā ko yu'ú kí'o na mií ná kuu nā sa'a rí. ¹² Tido tã ndáka léko

sata yá'i, tã ko kúú sato'o rí, tá xiní rā vei ndigüé'í lobo, ta kúú dánkoo ndava'a ra léko, ta kúú xíno ra kua'an rā noõ ndigüé'í lobo ñoó. Dá kásaa rí sa'ání rí dao léko, ta dao kã léko ñoó xítã nõõ kua'an. ¹³ Ta xíno va tãa ñoó noõ ndigüé'í lobo ñoó, dá chí ko kúú rá mií sato'o léko, sata yá'i va ndáka ra rí, sa'a ñõó ko sa'ání ta'on ra mií rá sa'a rí.

¹⁴ Tido yu'u kúú nā ndáka va'a lékoj, ta ná'a va'a yu'u ndi ndaa iin rá iin rí, ta ná'a va'a rí yu'u, ¹⁵ táto'on kí'o ná'a vá tatá Ndios mií, ta ná'a ta'ani yu'u tatá Ndios. Sa'a ñõó nakí'o yu'u mií ñā kíān kuü sa'q lékoj. ¹⁶ Ndéi ta'ani dao kã lékoj, tá'ān kíri ko ñó'o ta'on ini korrá yó'o. Ta xínñó'ó ta'ani kandakai rí kii rí, dá nakí'in tá'an rí xí'ín léko yó'o, dá kíān kueidó'o ta'ani rí yu'u. Dá ndáá iin to'ón vá tu'u ná kakuu rí, ta iin to'ón ná kakuu nā kandaka rí.

¹⁷ Sa'a ñõó kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'í, dá chí ko'in nakí'oi mií ñā kíān kuü, ndí'i, dá nandío koõ natakij. ¹⁸ Tido ko iin ta'on ka'ání yu'u xí'ín to'on kí'o kóni mií rá, mií vá yu'u nakí'o mií ñā kíān kuü. Dá chí ió choon noõ ndá'a yu'u ñā kíān nakí'oi mií kuü, ta ió ta'ani choon noõ ndá'a yu'u ñā kíān natakij, ta choon yó'o nì na'itiin noõ tatái —kaá nā.

¹⁹ Ta nì kasá'a ndátó'ón kuachi tuku nā Israel sa'a ñā nì ka'an Jesús dión. ²⁰ Kúú kua'a nda'o na nì kaa di'a:

—Ñā kini va nákaa ini rā, ta ndúlóko va ra. ¿Ndiva'a seidó'o ndó noõ ká'an rā?

²¹ Ta nì kaa dao kã nā:

—Ni iin tã nákaa ñā kini o ká'an dión. ¿Á kándéé iin tã nákaa ñā kini ini nduva'a ra iin tã ko túu noõ? —kaá nā.

Ko kóni dao nā Israel kandisa na Jesús

²² Ta ió iin víko ñoo Jerusalén noõ kéká'ano na kuü nì nakí'o tuku na ve'e ñõ'o ká'ano noõ ndá'a Ndios. Tiempo daá ñoó kíān yoo víxi. ²³ Ta xionoo Jesús yé'é ñõ'o ká'ano ñoó noõ kúú corredor naní Salomón. ²⁴ Dá nì nataka tã n'e choon nõõ nā Israel noõ nákaa Jesús, dá nì kaa rā xí'ín ná:

—¿Ndá oon ví nani'j ndéé níõ ndú kee ní? Tá miān ndaa kúú ní Cristo, nā dáka'ki ñáá, kasto'on ndaa ní xí'ín ndu'u.

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sã nì ka'an vai xí'ín ndó, tido ko kóni ta'on ndó kandisa ñáá ndó. Ta ndidaá ñā ndato kéei kúú choon nì sa'anda tatái nõõ, ta ñõó kíān ná'a ndá yoo kúú. ²⁶ Tido ko kándisa ta'on ñáá ndó, dá chí ko kúú ta'on ndó lékoj táto'on kí'o sa nì ka'in xí'ín ndó. ²⁷ Dá chí nā kúú léko yu'u seidó'o na noõ ká'in, ta ná'í ndi ndaa na, ta ndíko nā yu'u, ²⁸ ta xí'oi ñā kataki chí'í ná, ta ni iin kuü tã'ón o naá nā, ta ko iin ta'on kuu kuio ndaa nā noõ ndá'a yu'u. ²⁹ Ta mií tatái kúú na nì tei na nõõ, ta nõõn kúú nā kómí choon

ká'ano cháá ká, ta ni kọ íin ta'on kuu kuio ndaa ñayuu noo ndá'a tatáí. ³⁰ Dá chí yu'u xí'ín tatáí, iin tó'ón vá kúú ndu'u.

³¹ Dá ní tiin tuku tẹ Israel ñoo yuu kua'an rá chiyúú rá Jesús. ³² Dá ní kaa ná xí'ín rá:

—Kua'á nda'o ña ndato ní kee yu'u noo ndo'ó ní kee tatáí. Ta, ɔ ndi káa iin ñoo kọ ní náta'an ini ndo, sa'á ñoo kóni ndo chiyúú ndó yu'u?

³³ Dá ní kaa rá xí'ín Jesús:

—O duú sa'á ña ní kee ní ña ndato kóni ndu chiyúú ñaá ndú, di'a sa'á ña ká'an ndava'a ní sa'a Ndios, dá chí iin ta oon va kúú ní, tído kee ní míí ní ña kúú ní Ndios.

³⁴ Dá ní kaa Jesús xí'ín rá:

—Zá ọ duú di'a kaá Ndios noo ley ío noo ndo: “Ní ka'in ña kúú ndó ndios?” ³⁵ Ta díon ní chínaní ná tẹa ní natin to'on na ñoo ña kúú rá ndios, ta ọ kúu ta'on kujo kao yó noo ká'an tuti ij Ndios. ³⁶ Mii Ndios ní kaxi yu'u, ta ní tanda'á ná yu'u veii, sa'á ñoo, ɔ ndiva'a kaá ndo ña ká'an ndava'í sa'a Ndios sa'á ña kaáí ña kúúí de'e Ndios? ³⁷ Tá kọ kee yu'u ña ná'ano kee tatáí, dá kían ná dá'a ní kandisa ndó yu'u. ³⁸ Tído tá keeí ña, dá kían kandisa ndó ña keeí, va'ará kọ kandisa ndó míí yu'u. Dá chí tá kandisa ndó ña keeí, dá kían kasandaá ndo kandaá ini ndo, ta kasandaá ndo kandisa ndó ña ío tatá Ndios xí'ín, ta íoí xí'ín ná —kaá na.

³⁹ Dá ní ka'an tuku ra tiin ñaá rá, tído ní kandeé vá ná ní taó xoo na míí ná noo ndá'a rá.

⁴⁰ Dá ní kee tuku na kua'an ná iin ká xoo yuta Jordán noo ní kasa'á Juan sa dakodo ndúta ná ñayuu. Ta ñoo ní kandoo na ní sa ío too na. ⁴¹ Ta kua'á nda'o ñayuu ní nataka noo nákaa na, ta kaá ná ndátó'ón ná:

—Mián ndaa kuiti ní iin tó'ón ña ná'ano kọ ní kee Juan, tído ndidaá ña ní ka'an ná sa'á tẹa yó'o kían ña nda —kaá na.

⁴² Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ní kandisa Jesús noo nákaa ná ñoo.

11

Di'a ní kuu tá ní xí'í iin tẹa naní Lázaro

¹ Ío iin tẹa kú'u naní Lázaro, ta kúú rá iin tá ñoo Betania, ta ñoo ñoo ndéi kị'o ra María xí'ín Marta. ² Ta Maria, ña kúú kị'o Lázaro ñoo kúú ña ní kuei kirá támi sá'an satá sá'a sato'o yo Jesús, ta ní nadáyaáan sa'a ná xí'ín idi dinjan. ³ Ta mián xí'ín kua'an ní tanda'á choon ní sa'an noo nákaa Jesús, ta kaáan xí'ín ná: “Tatá, kú'u ka'í va ná kú'u ini ní sa'a.”

⁴ Dá tá ní kandaá ini Jesús, dá ní kaa ná: —O duú ta'on kue'e kuu rá kían, mián ndaá kú'u rá, dá ná natiin Ndios ña'ño'ó sa'a rá, ta ná natiin ta'ani ná kúú de'e Ndios ña'ño'ó kee kue'e ndó'o ra —kaá na.

⁵ Ta kú'u ini Jesús sa'a Marta, xí'ín sa'a kú'u ló'an, xí'ín sa'a Lázaro, kị'oán. ⁶ Tá ní

kandaá ini ná ña kú'u Lázaro, dá ní kandoo na ní sa ío ná uu ká kuu noo nákaa ná ñoo. ⁷ Ní ndi'i, dá ní kaa ná xí'ín tẹa xionoo xí'ín ná:

—Kó'o tuku yó chí kuendá Judea di'a viti.

⁸ Dá ní kaa tẹ xionoo xí'ín ná ñoo:

—Maestro, ta ọ duú ní ka'an tẹ né'e choon noo ná Israel ña chiyúú rá míí ní. Sa'á ñoo ɔ ndiva'a ko'on tuku yó ñoo?

⁹ Dá ní kaa Jesús xí'ín rá:

—Zá duú uxí uu hora tóon ndindii? Sa'á ñoo ná xionoo nduú, kọ káchi'í sá'á ta'on na, chí ndato tóon noo ná kee ndindii. ¹⁰ Tído ná xionoo sakuáa káchi'í sá'á ná, dá chí kọ tóon noo ná.

¹¹ Ní ndi'i, dá ní kaa ná xí'ín rá:

—Kídí va amígo yo Lázaro, tído ko'in dándotoi rá.

¹² Dá ní kaa tẹa xionoo xí'ín ná:

—Tatá, tá kídí rá, dá kían nduva'a ra.

¹³ Tído to'on ní ka'an Jesús kían kóni kaa ña ní xí'í va Lázaro, tído kídí ndisa va ra ní ka'an tẹa xionoo xí'ín ná ñoo. ¹⁴ Dá ní kasto'on na ndi kóni kaa ña ní ka'an na, ta kaá ná:

—Sa ní xí'í va Lázaro, ¹⁵ tá kádíí nda'o iníí ña kọ ní sá íoí ve'e ra tá ní xí'í rá, dá kían ná kandeé cháá ká ini ndo yu'u sa'á ña kó'in kee xí'ín rá. Kó'o kande'á rá —kaá na.

¹⁶ Dá ní kaa Tomás, tẹ ká'an xí'ín ná Dídimó, xí'ín dao ká tẹ xionoo xí'ín Jesús:

—Kó'o ta'ani yó, dá ná kuu nduú yo xí'ín ná —kaá rá.

Kaá Jesús ña kúú ná na dánátaki ñayuu ní xí'í, ta xí'o na ña kataki chíchí ná

¹⁷ Tá ní kuyati Jesús ñoo ñoo, dá ní kandaá ini ná ña sa ío komi kuu nákaa yíkí koño Lázaro ní nduxian ini káo. ¹⁸ Ta yati va né'e tá'an ñoo Betania ñoo xí'ín ñoo Jerusalén, ta kían táto'on oní kilómetro. ¹⁹ Sa'á ñoo kua'á nda'o ná ñoo Jerusalén ní kasa'á kandeí too na xí'ín Marta xí'ín Maria, dá kị'o na tandeé ini nooan sa'á ña ní xí'í kị'oán.

²⁰ Tá ní kandaá ini Marta ña veí Jesús, dá ní keeán kua'an ní'í ñaáán, tído ní kandoo va Maria íoan ve'e. ²¹ Tá ní naki'in tá'an Marta xí'ín Jesús noo veí na ñoo, dá ní kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tá ní sá ío ní yó'o, ọ kuu tá'on kị'o ló'í, ní kúu. ²² Tído ná'á ta'ani yu'u ña ndi ndaa míí vá ña'a ná kaka ní noo Ndios, ta kúú kị'o va naan noo ní.

²³ Dá ní kaa Jesús xí'án:

—Nataki va kị'oán.

²⁴ Dá ní kaaan xí'ín ná:

—Sa ná'á vá yu'u ña nataki xj tá ná kasandaá kuu nataki ná ní xí'í tein kuu noo ndí'í.

²⁵ Dá ní kaa Jesús xí'án:

—Yu'u kúú ná dánátaki ñayuu ní xí'í, ta kị'oí ña kataki chíchí ná. Ta ndi ndaa mííó ná kándéé ini ñaá, koni ná kataki chíchí ná, va'ará ní xí'í ná. ²⁶ Ta ndi ndaa míí ná

kándéé ini nā yu'u xīan nani ndéi takí nā, ni iin kuu ta'ón o kuú nā. ¿Á kándísón ñā dión kián?

27 Dá nī kaaan xí'in ná:

—Jaan, tatá. Kándisa yu'u ñā mií ní kúú Cristo, na kúú de'e Ndios, chí kúú ní nā nī tãnda'á Ndios nī kasáa ñayuu yó'o dákakí ñāá —kaaan.

Nde'i Jesús yati yú'u káo noo nákaa yiki koño Lázaro

28 Tá nī ndi'i nī ka'an dión, dá nī keeán kua'an kuakaán ku'an María ñoo. Tá nī saaan, dá nī ka'an kayaan xí'in María:

—Vei maestro yo, ta kána na yó'o.

29 Dá tá nī seíd'o María to'on yó'o, ta kúú kaon nda'o nī nakuíñ ndichian, kúú nī keeán kua'an nī'an Jesús. 30 Ta kó ñá'á ta'on ku'u Jesús ñoo ñoo, chí ió jí vá ná noo nī naki'in tá'an Marta xí'in ná. 31 Dá tá nī xini ná ñoo Jerusalén, nā ndéi xí'o tãndeé ini noo María, ñā kaon nda'o nī ndakuíñ ndichian nī ketaán kua'an, dá nī kee na tákuei ñāá ná kua'an nā, ta kaá nā:

—Miiñ kua'an xī ndei'i xī yú'u káo noo nī nduxi k'i'o xī —kaá nā.

32 Tá nī saá María noo iin Jesús, dá nī saá kuíñ xitíán noo sá'á ná, ta kaaan:

—Sato'í, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'í, ní kúu.

33 Tá nī xini Jesús ñā nda'í nda'o ndé'i'í ñā, ta ndé'i'í ta'ani nā ñoo Jerusalén né'e tá'an xí'an nī kasáaan, ñoo, dá nī kixian nī kunda'í ini nā, ta ndā nío ná nī ta'u'u, xini nā. 34 Dá nī kaa nā:

—¿Nde'i nī chíkáa ndo yiki koño xí'?

Dá nī kaaan:

—Tatá, nakí'í ní, kó'o kãnde'á noo nákaa xī —kaaan.

35 Dá nī ndei'í Jesús. 36 Dá nī kaa nā ñoo Jerusalén:

—Kãnde'é ndó. Ndeé kã vían nī saá kú'u ini tãa káa sa'á Lázaro.

37 Dá nī kaa dao kã nā:

—Nī kãndeé tãa káa nī nduvã'a ra tãa kó túu noo ñoo. Ta, ¿ndivã'a kó nī kãndeé rá xí'in Lázaro, dá ná o kuú rá, ní kúu? —kaá nā.

Di'a nī kuu tá nī dãnátaki Jesús Lázaro

38 Kúú nī kixi tukuñ nī kunda'í ini Jesús tá nī saá nā noo nákaa yiki koño Lázaro. Ta kián ini iin káo, ta ndadí iin yuu ká'ano ye'án. 39 Dá nī kaa Jesús:

—Dítá ndó yuu káa viti.

Dá nī kaa Marta, ñā kúú k'i'o ló'o ndíi ñoo, xí'in ná:

—Tatá, ná dá'a nī, dá chí saá kini nda'o sá'an díko, dá chí saá komi ví kuu kián.

40 Dá nī kaa Jesús xí'an:

—¿Á dúy nī ka'in xí'ón ñā tá miíñ ndaa kãndéé inoñ yu'u, dá konon kee Ndios iin ñā ndato?

41 Dá nī dítá rá yuu ndadí ye'é káo noo nákaa ndíi ñoo. Dá nī ñãnde'é Jesús chí induú, dá nī kaa nā:

—Tatá, ndivé'e ní, dá chí nī seíd'o ní ñā nī xikaj noo ní. 42 Ta daá kuiti vá seíd'o ní ñā xíkaj noo ní, tído nī ka'in dión, dá ná kueíd'o ndidaá tá'an ñayuu ndita yó'o, dá ná kãndisa na ñā miíñ ndaa kuiti mií ní nī tãnda'á yu'u vejí.

43 Tá nī ndi'i nī ka'an nā dión xí'in Ndios, kúú nī kayu'ú ná:

—Lázaro, kua'an keta satã vé'e.

44 Ta kúú nī keta tãa nī xí'í ñoo, ta nī káo noo iin tá'í dá'on ndá'á rá xí'in sa'á rá ndíkoan. Ta nī káo noo iin kã tá'í dá'on ndadian noo rá. Dá nī kaa Jesús:

—Ndaxí ndó ra, dá ná yaá rá ko'on ra.

Di'a nī kuu tá nī ndat'óon kue'é tã né'e choon ñā ka'áni rá Jesús

45 Ta kua'á nda'o nā ñoo Jerusalén, tá'an nā nī kii nī xí'o tãndeé ini noo María, nī xini ñā nī kee Jesús, ta nī kãndisa ñāá ná. 46 Tído dao kã nā nī sa'an noo ndéi tá fariseo, ta nī nakani na sa'á ñā nī kee Jesús. 47 Dá nī dataká tã dutj saku'á xí'in tã fariseo ndidaá kã tã né'e choon noo nā Israel. Dá nī kaa rá xí'in rá:

—¿Ndi koo keeá viti? Chí saá kua'á nda'o ñā ná'ano kée tãa ñoo. 48 Tá ná konó yó noo rá kanoo ní ra, dá kián ndidaá ñayuu kãndisa ñāá. Ndi'í, dá ndakuei tá né'e choon romano, ta dákoon ndi'í ra ve'e ño'o ií yo, ta dánaá rá ñoo yo.

49 Dá nī kaa Caifás, tã kúú dutj kúú noo kua'á dáá ñoo:

—Xixi nda'o ndó, ndani. 50 ¿Á kó ná'á ta'on ndó ñā va'a kaaan ná kuu iin tãa noo ndidaá nā ñoo yo o dúy kaaan naá ndí'í nā ñoo yo? —kaá ra.

51 Ta to'on yó'o kó ní kii ñaxintóni mií rá. Dión nī ka'an ra, chí sa'á ñā kúú rá dutj kúú noo kua'á dáá, sa'á ñoo nī xí'o Ndios to'on yó'o noo rá ñā kãnian kuu Jesús sa'á nā ñoo Israel. 52 Ta o dúy savã'a sa'á nā ñoo Israel kuu nā, kuu ta'ani na sa'á ndidaá kã ñayuu Ndios nī xita noo ndéi dao kã xián, dá nduu na iin tó'ón ñoo. 53 Ta ndá kuu dáá ñoo nī kãndoo ra ñā ka'áni rá Jesús.

54 Sa'á ñoo kó ní xionoo túu kã Jesús noo tã né'e choon noo nā Israel. Di'a nī kuxiká ná kua'an nā, ta nī saá nā iin ñoo nani Efraín noo né'e tá'an yati xí'in ngó'o'ó íchí. Ñoo nī saá io nā xí'in tã xionoo xí'in ná. 55 Ta saá yati va koo víko pascua ñā kéká'ano nā Israel. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo ño'o yati ñoo nī xinkuei ñoo Jerusalén tá kó ñá'á kasá'á víko ñoo, dá nduvii ná mií ná noo Ndios. 56 Ta xionoo ñayuu ñoo nãndukú ná Jesús. Ta noo kúú ye'é ño'o ká'ano ñoo ndat'óon tá'an mií ná sa'á Jesús:

—¿Ndi ká'án ndó? ¿Á kii t̄a ñóó vík̄o o k̄oó? —kaá n̄a.

⁵⁷ Ta n̄i sa'anda t̄a dut̄i saku'a xí'ín t̄a fariseo choon ñ̄a ndi ndáa mií ñ̄ayuu n̄i k̄andaá ini ndeí xionoo Jesús, ná nak̄i'o na kuendá noo rá, dá ná ko'on r̄a tiin ñ̄aá rá, kaá r̄a.

12

Di'a n̄i kuu tá n̄i kuei María kirá támi sá'an sat̄a Jesús

¹ Ta kámani iño k̄a kuu, dá kas'á vík̄o pascua. Dá n̄i sā Jesús ñoo Betania noo ió Lázaro, t̄a n̄i xí'í ñoo, ta n̄i n̄ataki r̄a n̄i kee Jesús. ² Ta ñoo n̄i kenduu na ve'e Lázaro ñ̄a'a kad̄ini Jesús. Ta n̄i ch̄ikodó Marta ñ̄a'a kad̄ini n̄a noo mesa. Ta n̄i s̄a io ta'ani Lázaro tein ñ̄ayuu ndeí xí'ín ná ñoo. ³ Dá n̄i k̄i'ín María kirá támi sá'an n̄i k̄ava'a xí'ín yuk̄u naní nardo, ta kúú rá t̄át̄o'on dao litro, ta kirá ya'i nd̄a'o kúú rá. Ta kúú n̄i kuei ndi'án r̄a sat̄a sá'a Jesús, ta xí'ín idí dinjan n̄i danáyaan sa'a ná. Ta iin ní kúú ini ve'e ñoo n̄i nak̄a'ani d̄ik̄o kirá támi sá'an ñoo. ⁴ Dá n̄i kaa iin t̄a xionoo xí'ín Jesús naní Judas Iscariote, tá'an r̄a kúú de'e t̄a naní Simón, ta mií rá ko'on nak̄i'o Jesús noo ndá'a t̄a xini u'u ñ̄aá:

⁵ —¿Ndiva'a k̄o ní d̄ik̄o yó kirá támi sá'an xaan, ch̄i ya'i rá t̄át̄o'on k̄i'o ní'í ñ̄ayuu kéchóon na on̄i ciento kuu, dá ni'í yo d̄i'ón chindeé yó ná kúnda'í, ní kúú? —kaá r̄a.

⁶ Tido k̄o ní ká'an r̄a dión sa'á ñ̄a kú'u ndisa ini r̄a sa'á ná kúnda'í. Dión n̄i kaa r̄a, ch̄i kúú rá iin t̄a ku'íná. Ta sa'á ñ̄a né'e va'a ra léka noo ñoo d̄i'ón xí'o ñ̄ayuu chindeé ñ̄aá, sa'á ñoo táo de'e r̄a cháá d̄i'ón ñoo ní'í mií rá. ⁷ Dá n̄i kaa Jesús:

—O sa d̄anani ndó ñ̄a'a yó'o, dá ch̄i n̄i sa ne'e va'án kirá támi sá'an yó'o n̄i kenduuan yu'u t̄át̄o'on k̄i'o kooi nduxii. ⁸ Ch̄i daá kuiti vá kandeí ñ̄ayuu kúnda'í xí'ín ndó, tido yu'u, o koo kuiti ta'oin xí'ín ndó —kaá n̄a.

N̄i k̄and̄o t̄a né'e choon ñ̄a ka'áni ta'ani ra Lázaro

⁹ Ta kuá'a nda'o ná ñoo Jerusalén n̄i k̄andaá ini ñ̄a ió Jesús ñoo Betania. Sa'á ñoo n̄i kasáa ná ñoo. Ta o d̄uy iin tó'on Jesús kóni n̄a kande'é ná, ch̄i kóni ta'ani na kande'é ná Lázaro, tá'an r̄a n̄i n̄ataki tein ra kúú ndji ñoo. ¹⁰ Kúú n̄i k̄and̄o ta'ani t̄a dut̄i saku'a ñ̄a ka'áni rá Lázaro, ¹¹ dá ch̄i sa'á ñ̄a n̄i n̄ataki r̄a, sa'á ñoo kuá'a nda'o n̄a ñoo Israel n̄i kankuei t̄ixi ndá'a rá, ta n̄i k̄andisa na Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i natiin va'a ñ̄ayuu Jesús tá n̄i ku'u na ñoo Jerusalén

¹² Tá n̄i t̄uu noo iin k̄a kuu, dá n̄i ní'í tó'on ñ̄ayuu kuá'a n̄i kasáa noo koo vík̄o ñoo Jerusalén ñ̄a veí Jesús. ¹³ Dá n̄i sa'anda iin rá iin na ndá'a tañóo né'e na kua'an n̄a natiin na Jesús noo veí na, ta kaá ná káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñ̄añó'ó! ¡Ná ká'ano kúú na veí xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¡Ta kúú ná rey noo yóo, n̄a Israel! —kaá n̄a káyu'ú ná.

¹⁴ Dá n̄i naní'í Jesús iin burro ló'o, dá n̄i kaa na sat̄a r̄i. Dá n̄i x̄ink̄oo noo ká'an tuti i'í Ndios:

¹⁵ O sa yu'ú ndo, n̄a ñoo Sion; sā veí va rey ndo, ta kánoo na sat̄a iin burro ló'o veí na.

¹⁶ K̄o ní k̄andaá ta'on ini t̄a xionoo xí'ín ná ndi d̄andáki ndidaá ñ̄a yó'o mií hora daá ñoo. Nd̄a kuu n̄i nana Jesús kua'an nó'o ná induú, nd̄a daá n̄i nd̄ik̄o'on ini r̄a ñ̄a k̄i'o dión ká'an tuti i'í Ndios, ta k̄i'o dión n̄i kee ñ̄ayuu ñoo xí'ín ná. ¹⁷ Ta ndidaá ñ̄ayuu n̄i s̄a ndita xí'ín Jesús tá n̄i kana na Lázaro ini k̄á'o ñoo, ta n̄i danátaki ñ̄aá ná, noon kúú n̄a xí'o kuendá noo dao k̄a ñ̄ayuu sa'á ñ̄a n̄i xini n̄a. ¹⁸ Sa'á ñoo n̄i sa'an ñ̄ayuu ñoo n̄i natiin va'a na Jesús, dá ch̄i n̄i seíd'o'o na sa'á ñ̄a ndato n̄i kee na xí'ín Lázaro. ¹⁹ Ta nda'í va ndátó'on tá'an t̄a fariseo ndita ra, ta kaá r̄a:

—Nde'é rá. O k̄andee ta'on yó kadi yo noo t̄a káa. Ch̄i kande'é ndó, k̄i'o dión ví kuá'a ñ̄ayuu t̄akuei kua'an sat̄a rá —kaá r̄a.

Ndeí dao tá griego nándukú rá Jesús

²⁰ Ta ñoo'o dao taa ká'an yu'ú griego tein na n̄i kasáa ñoo Jerusalén kandaño'o na Ndios vík̄o ñoo. ²¹ Ta n̄i natuu yati ra noo Felipe, tá'an r̄a ñoo Betsaida, ñ̄a nákaa chí kuendá Galilea di'a. Dá n̄i sei nda'í r̄a noo Felipe, ta kaá r̄a:

—Tatá, kóni ndu ka'an ndu xí'ín Jesús.

²² Dá n̄i sa'an Felipe n̄i kast̄o'on ra xí'ín Andrés, dá n̄i sa'an nduu r̄a n̄i kast̄o'on ra xí'ín Jesús. ²³ Dá n̄i kaa Jesús:

—Sa n̄i kasandaá vá hora natiin na n̄i nduu t̄a ñ̄ayuu yó'o ñ̄añó'ó kee tatá n̄a. ²⁴ Mián ndaa ná ka'in xí'ín ndó, ñ̄a tá ná o ch̄i'í yó tata tirió noñó'o, ta kuuán, dá k̄ian iin tó'on daá vá kakian. Tido tá ná kuuán t̄ji ñoo'o, dá k̄ian kuita ñ̄a, ta kúú kuá'a nda'o ku'i'í k̄i'o ñ̄a. ²⁵ Ta ndi ndáa na ndi'í ini sa'á ñ̄a kataki na ñ̄ayuu yó'o, noon di'a kúú ná kuu. Ta n̄a k̄o ndi'í ini sa'á ñ̄a kataki ná ñ̄ayuu yó'o, noon kúú ná koni kataki chí'í. ²⁶ Tá ió iin káa ndó kóni koni kuáchí noo yu'ú, dá k̄ian nak̄i'í ndo ndik̄o ndo yu'ú. Ta noo koo yu'ú, ñoo ta'ani kandeí na x̄inkuáchí noo. Ta ndi ndáa na x̄inkuáchí noo yu'ú, ko'on tatái k̄i'o na ñ̄añó'ó noo ná.

Kást̄o'on Jesús xí'ín ñ̄ayuu ndi ndo'o na, dá kuu na

²⁷ Kútuú nda'o ini, tido, ¿ndí k̄ian ka'in xí'ín tatái? ¿Á ka'in: “Tatá, d̄itá ní yu'u noo t̄andó'ó yó'o”? Tido o kúu ta'on ka'in dión, dá ch̄i choon yó'o kúú choon veí yu'ú. ²⁸ Tatá Ndios, na'á ní choon ká'ano kómí ní noo ñ̄ayuu yó'o.

Dá tá'í n̄i ka'an Ndios nda induú:

—Sa ni na'i choon ka'ano kómíí, ta ko'on tukui na'i ñá iin ka ndé.

²⁹ Tá ni seídó'o ñayuu kuá'a ñoo ña ni'i nda'o ni ka'an na, dá ni kaa dao na ña ni kayu'u dai. Ta dao ka na ni kaa ña iin ángel ni ka'an xi'in Jesús. ³⁰ Dá ni kaa Jesús:

—Kó ní ká'an na ña kueídó'o yu'u, di'a ni ka'an na, dá ná kueídó'o ñaa ndo'ó. ³¹ Ta viti ni kasandaá va kuu ña keyíko Ndios sa'a na ndéi ñayuú yó'o, ta ko'on na díta ná choon noo ndá'a ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuú yó'o. ³² Tá ni ndi'i ni ndane'e ra yu'u, dá nakukai ndidaá ñayuu noo miíí.

³³ Díón ní kaa na ni kasto'on na xi'in ñayuu ñoo ndi ndo'o na noo kuu na. ³⁴ Dá ni kaa ñayuu ñoo:

—Kándaá ini ndu ña ká'an ley ña ni kuu ta'on o kuú na kúú Cristo, na dákaí ñaa. Sa'a ñoo ñndiva'a ká'an mií ní ña kánian ndane'e ra iin ra ni nduu ta ñayuú yó'o? ¿Ndá yoo kúú ra ni nduu ta ñayuú yó'o, tá daá?

³⁵ Dá ni kaa Jesús:

—Ndadá cháá vá kuu kooi dátooin noo ndo. Sa'a ñoo kanoo ndó xi'an nani iói dátooin noo ndo, dá kíán ná dá'a ni kandeé ña iin naá xi'in ndó. Dá chi na xi'onoo noo iin naá, ko túu ta'on noo ko'on na. ³⁶ Ta xi'an iói dátooin noo ndo, kandeé ini ndo yu'u, dá kakuu ndó kuenda yu'u, na dátoon noo ndo.

Kuá'a nda'o na Israel ko ní xín kandisa to'on Jesús

Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni kee na kua'an na, ta kúú ni chide'e na noo ñayuu ñoo.

³⁷ Ta va'ará kuá'a nda'o ña ndato ni kee na noo ñayuu ñoo, tído ko ní kándisa ta'on ñaa ná. ³⁸ Díón, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, dá chi di'a ni kaa na:

Sato'i, ¿nda yoo ví ni kandisa to'on ni daná'a ndu noo ná?

Ta, ¿nda yoo ni nakoni choon ka'ano ió noo ndá'a ní?

³⁹ Sa'a ñoo ko ní kúu ta'on kandisa ñayuu ñoo, dá chi di'a ta'ani ni taa Isaías:

⁴⁰ Ni sadi Ndios noo ñayuu ñoo, ta ni ndekáxi ná nio ná,

dá ná o koni na xi'in noo ná, ta ni ná o kándaá ini na,

dá ná dá'a ni nandiío kuéi na noo Ndios, ta ná dá'a ni nduva'a na.

⁴¹ Ña yó'o kúú to'on ni taa Isaías tá ni xini na choon ndato kómí Jesús, ta ni ka'an na sa'a ná. ⁴² Vatí xi'an daá, kuá'a nda'o ta né'e choon ni kandisa Jesús, tído ko ní ná'a ra mií rá, dá chi yu'u ra taxi ñaa tá fariseo ini ve'e noo náta na ñoo ra, ⁴³ dá chi kátoó cháá ka ra ñaño'ó xi'o ta ñayuú yó'o o duú ñaño'ó xi'o Ndios.

Ió kuachi ñayuu ko xín kandisa to'on dána'a Jesús

⁴⁴ Dá ni kayu'u Jesús:

—Tá ndi ndáa na kándéé ini yu'u, o duú iin to'on ní yu'u kándéé ini na, nda na ni tanda'a yu'u veii kándéé ini na. ⁴⁵ Ta ndi ndáa na ndé'e yu'u, nda na ni tanda'a yu'u veii ndé'e ná. ⁴⁶ Ni kasáa yu'u ñayuú yó'o kúú na dátoon noo ñayuu, dá kían ndi ndáa ñayuu ná kandeé ini ñaa, o kuín naá ka noo ná. ⁴⁷ Ta ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ká'in, ta ko kéé na choon sa'ándáí, o duú yu'u keyíko sa'a ná, chi ko véi ta'on yu'u keyíko sa'a ñayuu. Di'a veí yu'u dákaíi na noo kuachi na. ⁴⁸ Ta ndi ndáa na ko xi'in kandeé ini na yu'u, ta ko kóni na natiin na to'on ká'in, sa'io nduu va iin yoo keyíko sa'a ná. Ta ñoo kúú to'on ká'in xi'in ndó. Ta mií to'on yó'o tiin Ndios, dá keyíko na sa'a ndo tá ná kasandaá kuu noo ndi'i. ⁴⁹ Ta o duú to'on kána ñaxintóni mií yu'u ká'in xi'in ndó. Tatá Ndios, na ni tanda'a yu'u veii, noon kúú na ni xi'o choon noo'i ndi kían ka'in xi'in ndó, ta ndá to'on ka'in xi'in ndó. ⁵⁰ Ta ná'a káxi yu'u ña to'on ni xi'o tatá noo'i kían kandeéán kí'oan ña kataki chíchi ndó. Sa'a ñoo, táto'on kí'o ni ka'an tatáí xi'in, kí'o dión ká'in xi'in ndó —kaá Jesús.

13

Di'a ni kuu tá ni nakata Jesús sa'a ta xíonoo xi'in ná

¹ Kóni iin ka kuú dá kasá'a víko pascua. Ta sa na'a vá Jesús ña sa ni kuyati hora dánkoo na ñayuú yó'o, dá no'o na noo ió tatá Ndios. Ta kú'u nda'o ini na sa'a ta ña kaxi mií ná ñayuú yó'o, ta dión ni ku'u ini na sa'a rá nda noo ndi'i. ² Ta ndéi na sádini na, ta sa ni dáka'an ña u'u nio Judas Iscariote, ta kúú de'e Simón, ña nak'i'o ra Jesús noo ndá'a ta xini u'u ñaa. ³ Ta ná'a vá Jesús ña ni nak'i'o tatá Ndios choon noo ndá'a ná sata ndidaá kúú ña'a, ta ná'a ta'ani na ña ni kii na noo Ndios, ta ná'a ta'ani na ña no'o na noo ná, ⁴ sa'a ñoo ni nakuin ndichi na, ta ni díta ná dá'on kánoo sata ná, ta ni so'oni na iin ka dá'on káni noo tii na. ⁵ Ni ndi'i daá, dá ni taán ná takuí ini iin tsa'an ló'o, dá ni kasá'a ná nákata na sa'a ta xíonoo xi'in ná. Tá ni ndi'i, dá ni nadáyaa naan xi'in dá'on káni ndíko tii na ñoo. ⁶ Dá tá ni sa'a na noo ió Simón Pedro, dá ni kaa ra xi'in ná:

—Tatá, ¿á nakata di'a ní sa'í, ká'an ní?

⁷ Dá ni ka na:

—Viti'ón ní ko kándaá ta'on inon ndiva'a nakatai sa'on, tído cháá ka chí noo, dá kándaá inon ndiva'a kééi dión.

⁸ Dá ni kaa ra xi'in ná:

—Ni iin kuú ta'on o kóno yu'u nakata ní sa'í.

Dá ni kaa na xi'in rá:

—Tá ná o kónón nakatai sa'on, dá kían ko ta'on kuenda yó'o koo xi'in yu'u.

⁹ Dá nì kaa rā xí'ín ná:

—Sato'í, tá dión kíán, dá kíán ná dá'a ní nakata ní sa'a óoin, nakata ta'ani ní ndá'í xí'ín diníj.

¹⁰ Dá nì kaa nā xí'ín rá:

—Ta ndi ndáa ná sà nì chichì, ndā sa'a óon va na xínfó'ó ndoo, dá chù sà ndáa vii vá fúj ná. Dión nì ndo'ó, sà ndáa vii vá ndó, tído o dúú ndidaá ndó ndáa vii.

¹¹ Dión nì kaa nā, dá chù sà ná'á vá ná ndá yoo nakí'ó ñáá noo ndá'a tá xini u'u ñáá, sa'a ñogó nì kaa nā ñā: “O dúú ndidaá ndó ndáa vii.”

¹² Tá nì ndi'í nì nakata na sa'a ndidaá tá xionoo xí'ín ná ñoó, dá nì nakuj'ino tuku na dá'on ndíxi na, dá nì nakoo tuku na mesa, dá nì kaa nā:

—Á kándaā ini ndo ndi dándákí ñā nì keeí xí'ín ndó? ¹³ Ká'an ndo ñā yu'u kúú sato'o noo ndo. Ta ndaa va ká'an ndo, chù ñáá kúúí. ¹⁴ Ta viti nì xini ndo nì nakatai sa'a ndo, va'arā kúúí sato'o ndo xí'ín maestro ndo. Sa'a ñogó kánian nakata ndó sa'a iin rá iin mií ndó. ¹⁵ Dá chù nì kee yu'u dión xí'ín ndó, dá kíán, táto'on nì kee yu'u xí'ín ndó, kí'o dión kee ndó xí'ín dao ká na. ¹⁶ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā kó ndáya'i iin tá kéchóon cháá ká noo sato'o ra. Ta ní tá kua'an choon kó ndáya'i cháá ká rā noo nā nì tanda'á ñáá kua'an ra. ¹⁷ Tá kandaā ini ndo ñā ká'in xí'ín ndó, dá kíán ndiká'an ví ndó tá ná kee ndó dión.

¹⁸ Tído kó ká'an ta'on vei sa'a ndidaá ndó. Sā ná'á vá yu'u ndi ndáa ndo'ó nì kaxii kandita xooj. Tído miían xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chù di'a kaáan: “Taa sei nduú pan xí'ín yu'u nduu rā koni u'u ñáá.” ¹⁹ Ta viti yachì va kastoin xí'ín ndó, dá tá nì kuu dión, dá kandísa ndó ñā yu'u kúú nā daá kúúí. ²⁰ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā ndi ndáa nā natiin va'a iin nā tanda'á yu'u kosaa, noón kúú nā natiin va'a yu'u. Ta nā natiin va'a yu'u, noón kúú nā natiin va'a nā nì tanda'á yu'u veíj —kaá nā.

Kásto'on Jesús ñā Judas kúú rā nakí'o ñáá noo ndá'a tá xini u'u ñáá

²¹ Ta nì ndi'í nì ka'an Jesús dión, dá nì kixian nì kutúú ini na xini ná, dá nì kaa nā:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā iin káa mií vá ndo'ó ko'on nakí'o yu'u noo ndá'a tá xini u'u ñáá —kaá nā.

²² Dá nì kasa'á ndé'é tá'an mií tá xionoo xí'ín ná ñoó noo iin rá iin ra ndé'í ra, ta kó kátónj ini rā ndá yoo ká'an nā sa'a. ²³ Ta mií díjn Jesús ío iin tá xionoo xí'ín ná, tá'an rā manj cháá ká noo ná. ²⁴ Ta noo rā yó'o nì kundá'a Simón Pedro, ñā ná ndato'ón rá Jesús ndá yoo kúú taa nakí'o ñáá ñoó. ²⁵ Ta sa'a ñā ío rā díjn Jesús, sa'a ñogó nì kaa rā xí'ín ná:

—Sato'í, ¿ndi ndáa ndu'u ká'an ní sa'a'á?

²⁶ Dá nì kaa Jesús:

—Ndá yoo nì xì'o yu'u iin tá'í pan nì dandáxii noo ñoó, roón kúú rá.

Kúú nì dandáxi na iin tá'í pan, kúú nì xì'o naan noo Judas Iscariote, tá kúú de'e Simón.

²⁷ Tá nì ndi'í nì sei Judas tá'í pan ñoó, kúú nì ndu'u ñā u'u ini rā. Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kee kí ñā nì chikaa inon keeón —kaá nā.

²⁸ Tído nì iin tó'ón tá ndé'í xí'ín ná mesa ñoó kó ní kándaā ini ndiva'a nì ka'an nā dión xí'ín Judas. ²⁹ Chù ká'an dao ká rā ñā sa'a ñā kúú rá tá né'e va'a dí'ón, sa'a ñogó ndá ndi kuu ká'an Jesús xí'ín rá ñā kó'on rā kuin ra cháá ká ñā'a kadíni nā kuendá víko, o ndá ndi kuu kónj nā ñā kó'on rā kí'o ra dí'ón noo nā kúnda'í, ká'an rá. ³⁰ Dá tá nì ndi'í nì sei rá tá'í pan ñoó, dá nì keta ra kua'an rā. Ta kúú sà nì kuaá vá kuu dáá ñoó.

Sa'ándá Jesús iin choon saá noo tá xionoo xí'ín ná

³¹ Tá nì keta Judas kua'an rā, dá nì kaa Jesús:

—Sā nì kasándaá vá hora natiin nā nì nduu taa ñayuu yó'o ñañó'ó kee Ndios noo ñayuu, dión dá natiin Ndios ñañó'ó sa'a mií ná. ³² Tá ná natiin Ndios ñañó'ó sa'a, dá kíán ko'on ta'ani nā nakí'o na ñañó'ó noo yu'u, ta yachì va natiin yu'u ñañó'ó kee na. ³³ De'e kuálí miíj, ndadá tóó vá kooi xí'ín ndó. Ta nandukú ndó yu'u, tído ká'in xí'ín ndó táto'on kí'o nì ka'in xí'ín tá né'e choon noo nā Israel ñā noo ko'in, o kúu ta'on ko'on ndo. ³⁴ Ta viti sa'ándá yu'u iin choon saá noo ndo, ñā ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó, chù táto'on kí'o kú'u ini yu'u sa'a mií ndó, kí'o dión koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó. ³⁵ Ta kí'o dión ná'a ndo mií ndó ñā kúú ndó kuendá yu'u tá kú'u ini ndo sa'a iin rá iin ndo —kaá nā.

Yó'o nì ka'an Jesús ñā ndatq Pedro sa'a q ná

³⁶ Dá nì kaa Simón Pedro xí'ín ná:

—Tatá, ¿nde'í kúú noo ko'on ní?

Dá nì kaa nā:

—Noó ko'on yu'u, o kúu ta'on ko'on yo'ó xí'ín yu'u viti. Tído cháá ká noo, dá karkaaón yu'u saáon.

³⁷ Dá nì kaa rā:

—Tatá, ¿ndiva'a o kúu ko'in xí'ín ní viti? Ta ío nduu ñā nakí'oi miíj ñā kuuj sa'a ní.

³⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á miían ndaa ío nduoon kí'ón miíon kuuon sa'a yú'u? Miían ndaa ná ka'in xí'ón ñā tá kó ñā'a kana ché'í, ta kúú sà onj va ta'ándá ndatq yo'ó sa'a yú'u.

14

Jesús kúú íchj saq noo ío Ndios

1 Ta o sa kútúú ini ndo. Kandeé ini ndo Ndios, ta kandeé ta'ani ini ndo yu'u. 2 Ió nda'o noo kandeí ndó ve'e tatáí. Tá o duú dión kián, o kásto'on ta'oin xí'in ndó. Ta viti ko'jin kenduuj noo kandeí ndó. 3 Dá tá nì ndí'í nì sa'jn nì kenduuj noo kandeí ndó, dá kixi tukui nakuakai ndo'ó kandakai ko'jn, dá kían noo kooi, ñoó kandeí ta'ani ndó. 4 Sa ná'a vá ndó noo ko'jn, ta sa ná'a ta'ani ndó íchi.

5 Dá nì kaa Tomás:
 —Tatá, ko ná'a ta'on ndu'u ndeí ko'on ní, sa'a ñoó, ¿ndi kee ndu'u kandaá ini ndu ndi káa íchi saa ndu?

6 Dá nì kaa Jesús:
 —Yu'u kúú íchi, ta yu'u kúú na ndaa, ta yu'u kúú na xí'o ña kataki chíchi ñayuu. Ta nì iin tó'ón ñayuu o kúu kasandaá noo Ndios tá ko véi na xí'in yu'u. 7 Tá ná'a ndó yu'u, dá kían nda tatáí ná'a ndó. Ta nda kuú viti nì kasandaá ndo ná'a ndó na, ta nì xini ndo ná.

8 Dá nì kaa Felipe xí'in ná:
 —Tatá, na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u, ta kúú sa nata'an va ini ndu.

9 Dá nì kaa na xí'in rá:
 —Sa kí'o dión ví na'a xíonoo yu'u xí'in ndo'ó, ta ¿á ko ná'a íi ví ñaa yo'ó, Felipe? Tá ndé'é ndó yu'u, dá kían nda tatáí Ndios ndé'é ndó. Sa'a ñoó, ¿ndiva'a ká'an yo'ó: “Na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u”? 10 ¿Á ko kándisa ta'on yo'ó ña iin kúú vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúú vá ná xí'in yu'u? To'on ká'an yu'u, ko kúúan ña kóni mií, ña kóni tatá Ndios va ká'jn, dá chí noón kúú na ío xí'in, ta mií ná kúú na kée ña ndato kéei. 11 Kánian kandisa ndó ña iin kúú vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúú vá ná xí'in yu'u. Tído tá ko kándisa ndó xí'in to'on ká'jn ña dión kián, dá kían kandisa ndoan noo ña ná'ano kéei.

12 Ta miíjan ndaa ná ka'jn xí'in ndó ña tá ná kandeé ini ndo yu'u, dá kían koni ta'ani ndó kee ndó ña kée yu'u. Ta ná'ano cháá ka ví ña'a kee ndó, dá chí no'j kooi díjn tatáí Ndios. 13 Ta ndidaá ña ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in kuú yú'u, ko'jn keeí ña xíká ndo, dá ná natiin tatá Ndios ñaño'ó kee yu'u, na kúú de'e na. 14 Sa'a ñoó ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo xí'in kuú yú'u, miíjan ndaa keeí ña.

Kaa Jesús ña tanda'a ná Espiritu ij Ndios kasaq na chindee ñaá

15 Tá miíjan ndaa kóni ndo yu'u, dá kían kueí'ó'ó ndó choon sa'ándáí. 16 Ta ko'jn kueí nda'ávij noo tatá Ndios, dá ná tanda'a ná iin na kii chindee ndo'ó, dá ná koo chíchi ná xí'in ndó. 17 Ta noón kúú Espiritu ij, na xí'o ndaa kuendá sa'a Ndios. Ta o kúu ta'on natiin ñaa ná kúú kuendá ñayuu yó'o, dá chí o kúu koni ñaa ná xí'in noo ná, ta o kúu kana'a ñaa ná. Tído ndo'ó, ná'a ndó na, dá chí ío ná xí'in ndó, ta koo na níe ndo.

18 Ta o dánkoo nda'í ta'on yu'u ndo'ó, dá chí nandío koo tukui kasaaj naki'in ndó. 19 Ta ndadá cháá vá, ta kúú o koni ka dao ka ñayuu yu'u. Tído ndo'ó, koni ij va ndó yu'u. Dá chí sa'a ña takí kuuí yu'u, sa'a ñoó kataki kuuí ta'ani ndo'ó. 20 Tá ná kasandaá kuú dáá ñoó, dá katóni ini ndo ña iin kúú vá yu'u xí'in tatáí Ndios. Dión ta'ani ndo'ó, iin kúú ndó xí'in yu'u, ta iin kúú yu'u xí'in ndo'ó. 21 Ta ndidaá na natiin va'a choon sa'ándáí, ta seíd'ó'ó na ña, noón kúú na kóni ndisa ñaa. Ta ndidaá na kóni ñaa, kú'u ini tatáí Ndios sa'a ná, ta kú'u ta'ani ini yu'u sa'a ná, ta nalí mií noo ná—ká Jesús.

22 Dá nì ndato'ón ñaa Judas (tído o duú Judas Iscariote), dá kaá ra:

—Tatá, ¿ndiva'a na'a ní mií ní noo ndú'u, ta o duú noo ná kúú kuendá ñayuu yó'o?

23 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:
 —Ta ndi ndaa na kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noón kúú na natiin va'a to'on ká'jn, ta ku'u ini tatáí Ndios sa'a ná, ta kasaá yu'u xí'in tatáí Ndios kandeí ndu xí'in ná. 24 Ta ndi ndaa na ko kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noón kúú na ko natiin va'a to'on ká'jn. Tído to'on nì seíd'ó'ó ndó nì ka'jn, o duú ta'ón to'on mií kián. To'on nì xí'o tatá Ndios, na nì tanda'a yu'u veji, kián.

25 Ndidaá to'on yó'o ká'jn xí'an nani íoí xí'in ndó. 26 Tído tá ná kasaá na chindee ndo'ó, na kúú Espiritu ij, na tanda'a táta Ndios kasaá kuendá mií, noón ví kúú na dána'a ndí'i sa'a ndidaá ña nì ka'jn xí'in ndó, ta dándusaá ini na ndo'ó sa'a ndidaá ña nì ka'jn.

27 Ta ko'jn kí'oi ña koo va'a ini ndo, chí ko'jn kí'oi ña koo va'a ini ndo táto'on kí'o ío va'a ini mií. Ta o kandeé ta'on ña'a ío ñayuu yó'o kí'oaan ña koo va'a ini ndo táto'on kí'o xí'o yu'u ña noo ndo. Ta ná dá'a ni kutúú ini ndo, ta ná dá'a ni yu'ú ndo. 28 Sa nì seíd'ó'ó ndó ña nì ka'jn xí'in ndó ña miíjan ko'jn, tído kasaá tuu va yu'u naki'in tá'in xí'in ndó. Tá miíjan ndaa ndisa kóni ndo yu'u, dá kían kánian kadij ini ndo, chí nì ka'jn xí'in ndó ña ko'jn noo tatáí, ta mií ná kúú na ká'ano cháá ka o duú yu'u. 29 Viti kásto'in xí'in ndó ña dión koo, va'ará ko ña'a kooan, dá tá nì kuu dión, dá kandisa ndó ña nì ka'jn.

30 Cháá dión vá ka'jn xí'in ndó, chí sa vei va ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o, ta nì iin ña'a o kandeéan kean xí'in. 31 Tído ko'on yu'u keeí táto'on kí'o nì sa'anda tatá Ndios choon nooí, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ña kóni yu'u Ndios. Nda kuei ndó, ná ko'ó.

15

Jesús kúú yitó uva ndisa

1 Yu'u kúú yitó uva ndisa, ta tatáí Ndios kúú na xitó rá. 2 Ta ndidaá ndá'a ra, ña ko xí'o kuj'i, ka'anda na ña. Ta ndidaá ndá'a ra

xí'lo kuji'i, nduvii ná ña, dá ná kji'lo cháá kaan kuji'i. ³ Dá ri ndo'ó, sa ni nduvii vá ndó ni kee to'on ni ka'jin xí'in ndó. ⁴ Daá koo ini ndó kane'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, dá kane'e tá'an yu'u xí'in ndo'ó. Dá chí táto'on kji'lo ndó'ó ndá'á yitó uva, o kúu ta'on kji'lo mián kuji'i tá kó né'e tá'an xí'in yitóan, kji'lo dión ta'ani o kúu ta'on kee ndó ña kóni Ndios tá kó né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u.

⁵ Yu'u kúu yitó uva, ta ndo'ó kúu ndá'í. Sa'á ñoó tá né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ta né'e tá'an yu'u xí'in ndó, dá kji'lo ndá'o ndó kuji'i noo Ndios. Dá chí tá kó né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ni ña'a o kándéé ndó kee ndó. ⁶ Na kó né'e tá'an toon xí'in yu'u, táo xóo ñaá tatáí táto'on kée na xí'in ndá'á yitó uva, dá tá ni ichjan, dá nditúti náan, dá taán ná ña noo kée ño'ó, dá kej ña.

⁷ Tá né'e tá'an toon ndó xí'in yu'u, ta náki'in va'a ndó to'on ká'jin, kaka ndó ndi ndaa mií ña'a kóni ndo, ta kúu ni'í vá ndóan. ⁸ Ta natiin tatáí Ndios ñaño'ó sa'á ña xí'lo ndó kua'á ndá'o kuji'i noo ná, dión, dá na'á ndó ña kúu ndó kuendáí. ⁹ Dá chí táto'on kji'lo kú'u ini tatáí sa'í, kji'lo dión ta'ani kú'u ini sa'á ndo. Ta daá kaño'o toon ndó tixi ndá'á ña kú'u ini sa'á ndo. ¹⁰ Tá kée ndó choon sa'ándáí, dá kjan ño'ó ndó tixi ndá'á ña kú'u ini sa'á ndo, táto'on kji'lo kée mií choon sa'ándáí tatáí, ta nákaai tixi ndá'á ña kú'u ini na sa'í.

¹¹ Ta ndidaá ña yó'o ni ka'jin xí'in ndó, dá kadji' ini ndó táto'on kji'lo kadji' ini mií. Dión, dá nakuti ndó xí'in dii ini. ¹² Ta ña yó'o kúu choon sa'ándá yu'u noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'á iin rá iin ndó táto'on kji'lo ndó'o yu'u xí'in ndó. ¹³ Kó iin ka kú'u cháá ka ini sa'á amigo na, sava'a na nakji'lo mií ña kuu na sa'á ná. ¹⁴ Ndo'ó kúu amigo yu'u tá kée ndó choon sa'ándáí noo ndo. ¹⁵ Ta o chinani ka yu'u ndo'ó ña kúu ndó tá kéchóon nooí, dá chí kó ná'a ta'on iin tá kéchóon ndí kjan kée sato'o ra. Ta viti nachinani yu'u ndo'ó amigoj, dá chí ndidaá vá ña'a ni ka'jan tatáí xí'in ni kastó'in xí'in ndó. ¹⁶ Chí kó ni kaxi ndó yu'u ña kanooi xí'in ndó, yu'u di'a va ni kaxi ndo'ó ña kanoo ndó xí'in, ta ni xji'oi choon noo ndo ña ko'on ndo kakuu ndó táto'on kji'lo iin yitó kuí'í, ta daá kuiti kuin kuji'í ndo, dá kjan ndí ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in kuu yu'u, ta kúu kji'lo naan noo ndo. ¹⁷ Ta choon sa'ándáí noo ndo kúu ña ku'u ini ndo sa'á iin rá iin ndó.

Kaá Jesús ña koni u'u ñaá ñayuu

¹⁸ Tá ni kasá'a xini u'u ñayuu kuendá ñayuu yó'o ndo'ó, dá kana'a ndó ña dinño'ó ka yu'u ni xini u'u na. ¹⁹ Dá chí tá ni sa kuu ndó kuendá ñayuu yó'o, dá kjan ni sa ku'u ini na sa'á ndo, ní kúu. Tído viti kó kúu ka ndo kuendá ñayuu yó'o, chí ni kaxii ndo'ó tein

ñayuu ñayuu yó'o, dá kéchóon ndó nooí, sa'á ñoó xini u'u na ndo'ó. ²⁰ Ndisaa ini ndo ña ni ka'jin xí'in ndó ña ni iin tá kéchóon kó ndáya'í ta'on ra cháá ka noo sato'o ra. Sa'á ñoó tá ni kendava'a na xí'in yu'u, ta kendava'a ta'ani na xí'in ndó. Tá ni ñaki'in va'a na to'on ni daná'í noo ná, dá kjan naki'in va'a ta'ani na to'on dana'a ndo'ó noo ná. ²¹ Ta dión ta'ani kee na xí'in ndó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, dá chí kó ná'a ta'on na mií na ni tanda'a yu'u veii.

²² Dá chí tá kó ní kii yu'u ñayuu yó'o, ta ni xjo ni ka'jin xí'in ná, dá kjan o kóo ta'on kuachi na, ni kúu. Tído kóo ka to'on nandukú ná chindeé ná mií ná sa'á kuachi na, chí sa ni kastó'in xí'in ná, ta kó ní xjin na kandisa naan. ²³ Tá xini u'u ñayuu yu'u, dá kjan nda tatáí Ndios xini u'u na. ²⁴ Tá kó ní kée yu'u ña ndato, ña ni iin kuu kó ní kée iin ka ta noo ná, dá kjan o kóo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído viti ni xini xí'in noo ná ña ndato ni keei, vati xjan dión, xini u'u na yu'u, ta xini u'u ta'ani na tatáí. ²⁵ Tído dión ni kuu, dá ni xinko noo ká'an tuti i'í Ndios: "Dión oon va ni xini u'u na yu'u."

²⁶ Tído tá ná kasaa ña chindeé ndo'ó, na kji'lo tatá Ndios tanda'a yu'u kii noo ndo, noon kúu Espiritu i'í, ta kúu ná na ndaa, na kii noo tatáí, ta noon kúu na kji'lo ndaa kuendá sa'á yu'u. ²⁷ Ta kji'lo ta'ani ndó kuendá sa'í, dá chí nda mií sa'á ni kasá'a xionoo ndó xí'in.

16

¹ Ká'jin sa'á ndidaá ña yó'o xí'in ndó, dá kjan ná dá'a ni kexoo ndó noo ña kándéé ini ndo yu'u, ² chí taxi ná ndo'ó ve'e noo nditúti ná, ta kasandaá iin kuu ña ndakuei ñayuu ka'áni ná ndo'ó, chí ka'án ná ña kji'lo dión kóni Ndios kee na. ³ Dión kee na, chí kó ná'a ta'on na tatá Ndios, ta ni yu'u kó ná'a ná. ⁴ Tído ká'jin sa'á ndidaá ña yó'o xí'in ndó viti, dá tá ná kasandaá hora koo dión, dá ndisaa ini ndo ña sa ni ka'jin xí'in ndó ña dión ndo'ó ndó.

Ká'an Jesús sa'á choon kée Espiritu i'í Ndios

Ta kó ní ká'an ta'on yu'u sa'á ndidaá ña yó'o xí'in ndó nda mií sa'á, dá chí i'í va yu'u xí'in ndó. ⁵ Tído viti kjan no'o va yu'u noo na ni tanda'a ñaá veii, tído ni iin tó'on ndó kó ndátó'on ñaá: "¿Ndeí ko'on ní?" ⁶ Di'a kúnda'í ini ndo sa'á ña ni ka'jin sa'á ndidaá ña yó'o xí'in ndó. ⁷ Tído ká'an ndaaí xí'in ndó ña keva'a mií ndó tá ná no'í, dá chí tá ná o nó'in, dá o kasaa ta'on na chindeé ndo'ó. Tído tá ná no'í, dá tanda'í na kasaa na koo na xí'in ndó. ⁸ Tá ná kasaa na, dá kjan kji'lo na ña kandaá ini iin rá iin ñayuu ña kómí ná kuachi noo Ndios, ta kji'lo ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, ta kji'lo ta'ani na ña kandaá ini na ña kékiko ndaa Ndios.

9 Chì kǐ'o na ña kandaá ini ñayuu ña kómí ná kuachí sa'a ña kó nǐ kándeé ini na yu'u, 10 ta kǐ'o na ña kandaá ini na ña kéndaa Ndios, dá chǐ viti no'j noo tatáj, ta o konǐ ka ndo yu'u. 11 Ta kǐ'o ta'ani na ña kandaá ini na ña káyikó ndaa Ndios, chǐ sa nǐ keyikó na sa'a ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o.

12 'Kua'á nda'o ña'a ió ka'jin xí'in ndó, tído o kándeé ta'on ndó katónǐ ndǐ'i ini ndoán viti. 13 Tído tá ná kasaa nǎ kúu Espírítu ij, nǎ kúu nǎ ndaa, noón kúu nǎ kǐ'o ña kandaá ndǐ'i ini ndo ndǐ kǐán kúu ña ndaa. Chǐ o ká'an ta'on na xí'in ndó ña kónǐ mií ná, di'a ka'an na xí'in ndó sava'a sa'a ña nǐ seídó'o na. Ta kǐ'o na ña kandaá ini ndo sa'a ndǐ kǐán vei koo chí noo. 14 Ta mií ná kedaá, dá natiin yu'u ñaño'ó, dá chǐ natiin na ña ió noo yu'u, ta kǐ'o na ña kandaá ini ndo sa'an. 15 Ta ndidaá kúu ña'a ió noo tatáj kúu ña'a mií, sa'a ñoó nǐ ka'jin ña natiin na kúu Espírítu ij ña ió noo yu'u, ta kǐ'o na ña kandaá ini ndo sa'an.

Kaá Jesús ña kúnda'í ini ra nduuan ña kadij ini ra

16 'Sa kua'an kasandaá kuu o konǐ ka ndo yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá konǐ tuku ndó yu'u, dá chǐ no'j noo tatáj Ndios —kaá nǎ.

17 Dá nǐ kasá'a dao ta xionoo xí'in ná ñoó ndátó'ón tá'an ra:

—¿Ndiva'a ká'an nǎ dión? Chǐ kaá nǎ: “Sa kua'an kasandaá kuu o konǐ ka ndo yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá konǐ tuku ndó yu'u, chǐ no'j noo tatáj Ndios.” 18 ¿Ndi kónǐ kaa: “Sa kua'an kasandaá kuu o konǐ ka ndo yu'u”? Kó kandaá ini o ndǐ kónǐ kaa to'on nǐ ka'an nǎ —kaá ra.

19 Dá nǐ kandaá ini Jesús ña kónǐ ra ndat'ó'ón ñaa rá. Dá nǐ kaa nǎ xí'in ra:

—¿Ndiva'a ndátó'ón tá'an mií ndó sa'a ña nǐ ka'jin ña: “Sa kua'an kasandaá kuu o konǐ ka ndo yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá konǐ tuku ndó yu'u”? 20 Mií nǎ ndaa ná ka'jin xí'in ndó ña vei kuu nda'í kuaki ndó, ta nda'í ka'an ndo, ta tein ndo'o ndó dión, kadij nda'o ini nǎ kúu kuendaá ñayuu yó'o. Ta va'ará kunda'í ini ndo, tído ña kunda'í ini ndo, ñoó nduuan ña kadij ini ndo. 21 Chǐ kakian ndo'o ndó táto'on kǐ'o ndó'o iin ñá'a tá dáakákián taleé, ndo'o nda'o niman, chǐ nǐ kasandaá hora kaki de'an. Tído tá nǐ ndǐ'i nǐ kaki xi, kúu nǐ nandodóan ña nǐ ndo'o niman, dá chǐ kadij nda'o inian sa'a ña nǐ kaki iin taleé ló'o ñayuu yó'o. 22 Dión ta'ani ndo'o ndo'o, chǐ viti kúnda'í ini ndo, tído nandió koo tukuí naki'in tá'in xí'in ndó, dá kadij ini ndo, ta kó iin ta'on kandeé chituu ña kadij ini ndo.

23 'Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, o ndátó'ón ka ndo yu'u sa'a ní iin ña'a, chǐ mií nǎ ndaa ná ka'jin xí'in ndó ña ndǐ ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in kuu yu'u, kǐ'o naan noo ndo. 24 Kó ñá'a ta'on

kaka ndo ní iin ña'a noo Ndios xí'in kuu yu'u, sa'a ñoó ná kaka ndoán viti, ta kúu ni'j vá ndoán, dá ná kutí ndó xí'an kadij ini ndo.

Kaá Jesús ña nǐ kandeé ná xí'in ña kini ió ñayuu yó'o

25 'Sa'a dao ña'a nǐ tiin ndaaǐ sa daná'j noo ndo. Tído vei kuu ña kǐán o kée kaj dión. Di'a kǐ'oi ña kandaá tá'í ini ndo sa'a tatá Ndios. 26 Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, dá kǐán kaka ndo ña'a noo tatá Ndios xí'in kuu yu'u, ta ka'jin xí'in ndó ña kó káni kaan kueí nda'í yu'u sa'a ndo noo ná, 27 dá chǐ kú'u va ini tatá Ndios sa'a ndo sa'a ña kónǐ ndo yu'u, xí'in sa'a ña kándisa ndó ña noo mií ná nǐ kǐi yu'u. 28 Noo tatá Ndios nǐ kǐii, ta nǐ kasáaj ñayuu yó'o. Ta viti ko'jin dánkooi ña, dá no'j noo ná —kaá Jesús.

29 Dá nǐ kaa ta xionoo xí'in ná:

—Viti kǐán xí'o ní ña kandaá tá'í ini ndu, ta kó tiin ndaa ka ní sa'a dao ña'a ka'an ní xí'in ndú. 30 Viti kǐán kandaá ini ndu'u ña ndidaá tá'an ña'a ná'á ní, ta kó xín'ó'o kaan ndat'ó'ón ndú mií ní, sa'a ñoó kándisa ndu'u ña nǐ kǐi ní noo Ndios.

31 Dá nǐ kaa Jesús xí'in ra:

—¿Á viti ví kándisa ndó ña dión kǐán? 32 Tído sa nǐ kasandaá vá hora ña kuitá noo ndó ko'on ndo, ta dánkoo mií ndó yu'u. Tído o kándoo mií ta'on yu'u, chǐ ió va tatá Ndios xí'in. 33 Ndidaá ña yó'o nǐ ka'jin xí'in ndó, dá ná koo va'a ini ndo sa'a ña kándisa ndó yu'u. Ta ndo'o nda'o nǐ noo ñayuu yó'o, tído kandeé ini ndo yu'u, dá chǐ nǐ kandeé'í xí'in ña kini ió ñayuu yó'o —kaá nǎ.

17

Xíka Jesús ña manǐ noo Ndios sa'a ta xionoo xí'in ná

1 Ndidaá ña yó'o nǐ ka'an Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná. Nǐ ndǐ'i daá, dá nǐ ndane'e noo ná chí indú, dá nǐ kaa ná xí'in Ndios:

—Tatá, sa nǐ kasandaá vá hora, viti kǐán kǐ'o ní ña natiin yu'u, nǎ kúu de'e ní, ñaño'ó, dá ná natiin mií ní ñaño'ó noo yu'u, nǎ kúu de'e ní. 2 Chǐ mií ní nǐ xǐ'o choon no'j dándákii ndidaá ñayuu, dá kǐ'oi ña kataki chíchí ndidaá na nǐ xǐ'o ní noo. 3 Ta ni'j ná ña kataki chíchí ná tá ná nakoni nǎ mií ní, nǎ kúu iin tó'ón diñj Ndios ndaa, ta nakoni ta'ani na Jesucristo, nǎ nǐ tãnda'a ní nǐ kasáa.

4 'Nǐ na'kǐ'oi ndidaá kúu ñaño'ó noo mií ní tein nǐ sa ioj ñayuu yó'o, chǐ nǐ da'xinoi choon veji, ña kúu choon nǐ xǐ'o ní noo. 5 Sa'a ñoó, tatá Ndios, viti kǐ'o ní ña ná natiin tukuí ñaño'ó kooi xoo kuá'a mií ní noo sa natiin yu'u ñaño'ó ndaa rá kó ñá'a kasá'a ñayuu yó'o.

6 'Sa nǐ ka'jin sa'a mií ní noo ta nǐ xǐ'o ní noo tein ñayuu ñayuu yó'o. Ta ta mií ní nǐ sa kuu ra, ta nǐ na'kǐ'oi ní ra noo ndá'a yu'u, ta

nj̄ ñatiin va'a ra to'on mií ní. ⁷ Ta viti kándaq̄ ini ra ña ndidaá choon nj̄ x̄i'o ní nj̄ kee yu'u kían nj̄ ñatiin noq̄ mií ní, ⁸ dá ch̄j̄ ndidaá to'on nj̄ x̄i'o ní noq̄i nj̄ kasto'in x̄i'ín rá, ta nj̄ ñatiin va'a raan, ta ná'á rá ña mií ña ndaaq̄ noq̄ mií ní nj̄ kixii, ta kándisa ra ña mií ní kúú ña nj̄ tanda'a ñaa veii.

⁹ Ta viti seí nda'ávij̄ noq̄ ní sa'a'á dao ka ñayuu, sava'a sa'a'á ña nj̄ x̄i'o ní noq̄i seí nda'ávij̄ sa'a, dá ch̄j̄ ña mií ní kúú rá. ¹⁰ Ta ndidaá ña'a yu'u kúú ña'a mií ní, ta ndidaá ña'a mií ní kúú ña'a yu'u, ta x̄i'ín ña yó'o nj̄ ñatiin yu'u ña'ño'ó.

¹¹ Ta o kóo ka yu'u ñayuu yó'o, tído kandoo ña yó'o ñayuu yó'o, ch̄j̄ nasaaj̄ noq̄ mií ní. Tatá Ndios, mií ní kúú ña ij̄, ta seí nda'ávij̄ noq̄ ní sa'a'á ña nj̄ x̄i'o ní noq̄i ña kandaka ní ra x̄i'ín ndée ní, dá kían iin ná kakuu ra táto'on k̄j̄'o kúú mií yó. ¹² Tá sa x̄ionooi ñayuu yó'o x̄i'ín ña nj̄ x̄i'o ní noq̄i, nj̄ sa ndaka va'i ra x̄i'ín ndée mií ní, ta ni iin tó'ón rá ko ní naá. Sava'a ra kúú de'e ña kini, roón kúú ra nj̄ naá, dá ná x̄inkoo noq̄ ká'an tuti ij̄ mií ní sa'a'á rá.

¹³ Tído viti nasaaj̄ noq̄ mií ní, ta ká'in ña yó'o x̄ian nani ióij̄ ñayuu yó'o, dá ná nakuti rá x̄i'an dij̄ ini ra táto'on k̄j̄'o kádij̄ ini yu'u.

¹⁴ Ta nj̄ x̄i'o yu'u to'on mií ní noq̄ rá, ta viti ña kúú kuenda ñayuu yó'o x̄i'ín u'u ñaa, dá ch̄j̄ ko kúú ta'on ra kuenda ñayuu yó'o, ch̄j̄ dión nj̄ yu'u, ko ta'ón ña kuenda ñayuu yó'o kúú.

¹⁵ Ko seí nda'ávij̄ noq̄ ní ña taó ní ra ñayuu yó'o, di'a seí nda'ávij̄ noq̄ ní ña kandaa ní ra noq̄ ña kini ióij̄ ñayuu yó'o. ¹⁶ Ch̄j̄ táto'on k̄j̄'o ko kúú ta'on yu'u kuenda ñayuu yó'o, k̄j̄'o dión ta'ani ndó'o ña yó'o, ch̄j̄ ko kúú ta'on ra kuenda ñayuu yó'o. ¹⁷ Ta kevíi ní ra x̄i'ín to'on ndaa ní, ch̄j̄ to'on mií ní kúú ña ndaa. ¹⁸ Táto'on k̄j̄'o nj̄ tanda'a ní yu'u veii ñayuu yó'o, k̄j̄'o dión ta'ani tanda'a yu'u mií rá ko'on ra kane'e ra to'in ñayuu yó'o. ¹⁹ Sa'a'á mií rá ko'in nakj̄'oi mií keei ña kónij̄ ní, dá ná koni ra nakj̄'oi ndisa ra mií rá noq̄ mií ní kee to'on ndaa ní.

²⁰ Ta o duú sava'a sa'a'á ña yó'o oon ni seí nda'ávij̄ noq̄ ní, seí nda'í ta'ani yu'u noq̄ ní sa'a'á ndidaá ña kasandaá kandeé ini ña yu'u sa'a'á to'on dána'a ña yó'o, ²¹ dá ná kasandaá ña kakuu na iin tó'ón, táto'on k̄j̄'o iin kúú mií ní x̄i'ín yu'u, tatá, ta iin kúú vá yu'u x̄i'ín mií ní, ta iin ná kakuu ta'ani na x̄i'ín yó, dá ná kándisa ndidaá ñayuu ña mií ní nj̄ tanda'a yu'u veii. ²² Táto'on k̄j̄'o nj̄ x̄i'o ní ña'ño'ó noq̄i, k̄j̄'o dión ta'ani nj̄ x̄i'oi ña'ño'ó noq̄ ná, dá iin tó'ón ná kakuu na táto'on k̄j̄'o iin tó'ón vá kúú mií yó. ²³ Iin kúú vá yu'u x̄i'ín ná, ta iin kúú vá mií ní x̄i'ín yu'u, dión, dá koni ndisa na kakuu na iin tó'ón, dá ná kandaq̄ ini dao ka ñayuu ña mií ní kúú ña nj̄ tanda'a yu'u veii, ta ná kana'á ná ña kú'u ini ní sa'a'á ña kandeé ini ñaa táto'on k̄j̄'o ndó'o ní x̄i'ín yu'u.

²⁴ Tatá, mií ní nj̄ x̄i'o ñayuu yó'o noq̄ yu'u, ta kónij̄ ña kandeí ta'ani na noq̄ koo yu'u, dá ná kandeí na x̄i'ín, dá ná koni ña choon ndato nj̄ x̄i'o ní noq̄i, ch̄j̄ sa daá kú'u va ini ní sa'a'á yu'u nda rá ko ña'a kava'a ñayuu yó'o.

²⁵ Tatá, mií ní kúú ña ndaa, tído ko ná'a ta'on ña kúú kuenda ñayuu yó'o mií ní, tído yu'u, ná'í mií ní, ta ña yó'o kúú ra ná'a ta'ani ra ña mií ní nj̄ tanda'a yu'u veii. ²⁶ Sa nj̄ x̄i'oi ña kandaq̄ ini ra sa'a'á mií ní, ta ko'in k̄j̄'oi ña kandaq̄ cháá ka ini ra sa'a'á ní, dá ná katj̄'a ra ku'u ini ra sa'a'á dao ka ñayuu táto'on k̄j̄'o kú'u ini mií ní sa'a'á yu'u, ta iin ná kakuu yu'u x̄i'ín ná —kaá ña x̄i'ín tatá Ndios.

18

Di'a nj̄ kuu tá nj̄ tiin ra Jesús né'e ra kua'an ra noq̄ ta né'e choon

¹ Tá nj̄ ndi'í nj̄ ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá nj̄ kee na kua'an ña x̄i'ín ña x̄ionoo x̄i'ín ná iin ka xoo yuyúu naní Cedrón, ta ñoo kándu'u iin ñó'o ká'ano noq̄ káa yitó ku'í. Dá nj̄ ku'u na tein rá x̄i'ín ña x̄ionoo x̄i'ín ná.

² Ta Judas, tá'an ra kua'an nakj̄'oi Jesús noq̄ ndá'a ña x̄i'ín u'u ñaa, roón kúú ra ná'a noq̄ káa yitó ñoo, dá ch̄j̄ sa kua'a'á nda'o ta'ándá sa sa'an Jesús ñoo x̄i'ín ña x̄ionoo x̄i'ín ná. ³ Dá nj̄ kee Judas ndáka ra iin tu'u soldado x̄i'ín ña ko ka ña kéchóon noq̄ ña dutj̄ saku'a'á x̄i'ín ña fariseo kua'an ra. Ta né'e ra ñó'o tóon x̄i'ín espada nj̄ saq̄ ra. ⁴ Ta sa ná'a vá Jesús ndí kían ndo'o na, sa'a'á ñoo nj̄ ñatuu yati na noq̄ rá. Dá nj̄ ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

⁵ Dá nj̄ kaa ra x̄i'ín ná:

—Veí ndu tiin ndu Jesús, ña ñoo Nazaret.

Dá nj̄ kaa ña:

—Yu'u kúú.

Ta iin Judas x̄i'ín rá, ch̄j̄ veí ra nakj̄'oi ñaa rá noq̄ ndá'a rá. ⁶ Tído tá nj̄ ka'an Jesús: “Yu'u kúú”, kúú nj̄ ñakaka sátá rá, dá nj̄ kuéi ni'ini ra no'ño'o. ⁷ Dá nj̄ kaa tuku Jesús x̄i'ín rá:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

Dá nj̄ kaa ra:

—Jesús, ña ñoo Nazaret.

⁸ Dá nj̄ kaa ña:

—Sa nj̄ ka'in x̄i'ín ndó ña yu'u kúú. Sa'a'á ñoo, tá yu'u nándukú ndó, dá kían konó ndó ná yaq̄ ña x̄ionoo x̄i'ín yó'o ko'on ra.

⁹ Dión nj̄ kaa ña, dá ná x̄inkoo to'on nj̄ ka'an ña x̄i'ín Ndios, dá ch̄j̄ nj̄ kaa ña ña nj̄ iin tó'ón ña nj̄ x̄i'o na noq̄ ná ko ní naá.

¹⁰ Ta né'e Simón Pedro iin espada. Dá nj̄ taó rán ini ñij̄ noq̄ nákaaq̄, ta kúú nj̄ ña kua'e'le ra ña kéchóon noq̄ ña dutj̄ kúú noq̄, ch̄j̄ nj̄ sa'anda ra ñoo xoo kuá'a ra. Ta Malco naní ña ñoo. ¹¹ Dá nj̄ kaa Jesús x̄i'ín Pedro:

—Nachikaa va'a espada xa'an ini ñij̄ noq̄ nj̄ sa káaq̄, dá ch̄j̄ ña ndó'i yó'o kúú táto'on iin copa ndirá ova nj̄ x̄i'o tatá Ndios ko'i. ¿Á

kọ ná'á ta'on yo'ó ña kánian ko'i ra? —kaá na.

Ndáka ra Jesús ni saq ra ve'e ta duti kúú noó

12 Ndidaá ta soldado ñoo xí'in ta sa'ándá choon noó rá, xí'in ta kéchóon noó ta né'e choon noó na Israel ni tiin ra Jesús, dá ni so'oní ñaa rá, 13 dá ni kee ra ndáka ñaa rá kua'an ra noó ra nani Anás, dá chi ta yó'o kúú xido Caifás, tá'an ra kúú duti kúú noó kuia dáá ñoo. 14 Ta Caifás kúu ra ni ka'an ni'ini noó ta né'e choon noó na ñoo Israel ña va'a cháá ka ná kuu iin tó'ón taa noó ndidaá na ñoo Israel o duú kaan naá ndi'i na ñoo ñoo.

Di'a ni ndo'o Pedro tá ni sa io ra ye'é ve'e Anás

15 Ta tákaa Simón Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús satá ná kua'an ra. Ta ná'á tá'an ta duti kúú noó xí'in ta né'e tá'an xí'in Pedro kua'an ra. Sa'á ñoo ni kuu ni ku'u ra xí'in Jesús nda ye'é ve'e ta duti kúú noó ñoo. 16 Tído ni kandoo va Pedro iin ra satá ve'e. Sa'á ñoo ni keta tá xionoo xí'in Jesús ñoo, tá'an ra ná'á tá'an xí'in ta duti kúú noó ñoo. Dá ni ka'an ra xí'in ñá'a ndaa ye'é ñoo ña ná konóan ku'u Pedro. 17 Dá ni ku'u ra. Dá ni kaa ñá'a ñoo xí'in rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'in taa kaa, ¿daá koó?

—Koó, o duú ta'on ñaa kúú —kaá ra.

18 Ta ni kaoo noo na kéchóon noó ta duti xí'in ta kéchóon noó ta né'e choon ndita na nádaa na noo kéj ñó'o, dá chi vixi nda'o. Ta ñoo ta'ani iin Pedro nádaa rá.

Di'a ni kuu tá ni ndato'ón Anás Jesús sa'á ña kée na

19 Dá ni ndato'ón ta duti kúú noó Jesús ndá choon kuu na ta xionoo xí'in ná, ta ni ndato'ón ta'ani ñaa rá ndá sa'a dána'a na noó ñayuu. 20 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Sa daná'a túui noó ñayuu, chi daá kuiti vá sa daná'i noo ná ini ve'e noo nátaka na xí'in ye'é ño'o ká'ano noo nditúti ndidaá na ñoo yo, na Israel, ta ni iin tó'ón ta'on ña'a ko ni dána'a de'íi. 21 Ta, ¿ndiva'a ndato'ón ní yu'u? Va'a ka ndato'ón di'a ní na ni seídó'o to'on sa daná'i sa'á ña ni ka'in xí'in ná, dá chi ndidaá vá ná ná'á ndi kían ni daná'i noo ná.

22 Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni koon iin ta kéchóon noó ta né'e choon da'andá noo ná, dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Á k'i'o dión ví ká'an yo'ó xí'in ta duti kúú noó?

23 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ni ya'i ni ka'in, xinóon, dá kían, ka'an ndei ko vá'a ni ka'in. Tído tá ko ní ya'i ká'in, dá kían, ¿ndiva'a ni kanón yu'u? —kaá na.

24 Ta kúú dión ndiko ij vá ná ni tanda'a ñaa Anás kua'an na noo Caifás, ta kúú mií ta duti kúú noó.

Di'a ni kuu tá ni ndata Pedro sa'a Jesús

25 Ta iin ij vá Pedro nádaa rá noo kéj ñó'o ñoo. Dá ni kaa ra ndita ñoo xí'in rá:

—Taa xionoo ta'ani xí'in Jesús kúú yo'ó, ¿daá koó?

Dá ni ndata vá Pedro, ta kaá ra:

—Koó, o duú ta'ón ñaa kúú.

26 Dá ni kaa iin ta kéchóon noó ta duti kúú noó, ta kúú rá iin tá'an taa ni sa'anda Pedro do'o ñoo:

—Yo'ó kúu ra ni xini yu'u xí'in taa ñoo tein yitó kú'i'í ñoo, ¿daá koó?

27 Ta kúú ni ndata tuku Pedro sa'a Jesús. Ta kúú mií dáá ni kana chéli.

Di'a ni kuu tá ni sa io Jesús noo Pilato

28 Dá ni taó rá Jesús ve'e Caifás, dá ni kee ra ndáka ñaa rá kua'an ra ve'e chóon ta romano. Ta sa ni tuu noo vá kuú dáá ñoo, ta ko ní ku'u ta'on ra ve'e chóon ñoo, dá ná o kándeoo yakó rá noo Ndios, dá kuu kadíni ra tein víko pascua. 29 Dá ni keta Pilato, tá'an ra né'e choon ká'ano kuenda Judea ye'é chóon ñoo. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—¿Ndá kuachi ni ya'a taa yo'ó ni kee ra?

30 Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Tá koó kuachi ká'ano ní ya'a taa yo'ó ni kee ra, ta o káne'e ta'on ndu ra kii ndu nak'i'o ndu noo mií ní, ní kúu.

31 Dá ni kaa Pilato ñoo xí'in rá:

—Kane'e ndó ra kua'an ndo, ta keyiko mií ndó sa'a rá táto'on k'i'o sa'ándá ley mií ndó choon.

Dá ni kaa ra Israel ñoo:

—Tído koó íchi ndú ña ka'ání ndú ni iin ñayuu —kaá ra.

32 Díon ní kuu, dá ni xinkoo noó ni ka'an Jesús táto'on k'i'o ndo'o na kuu na.

33 Dá ni nandio koó Pilato ni ndu'u ra ini ve'e chóon ñoo. Dá ni kana ra Jesús, dá ni ndato'ón ñaa rá:

—¿Á ndaa yo'ó kúu rey noó na Israel?

34 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á dión ká'an mií ní, o dao ka ñayuu ni ka'an dión xí'in ní sa'a yú'u?

35 Dá ni kaa Pilato:

—¿Ndi kee yu'u kandaq inj, ta o duú iin ra Israel kúu yu'u? Ta ñoo mií vá yo'ó xí'in ta duti saku'a'a, roón kúu ra ni nak'i'o yo'ó noo ndá'i. Ta, ¿ndi kían ni ya'ón ni kee'ón?

36 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ko ní nátiin ta'oin choon né'i ñayuu yo'ó. Dá chi tá ní nátiin ña ñayuu yo'ó, dá kían ndakuei taa kúu kuendáq naá tá'an ra xí'in ra Israel, ta o kóno ta'on ra yaai noo ndá'a rá, ní kúu. Tído ko ní nátiin ta'oin choon né'i ñayuu yo'ó.

37 Dá ni kaa Pilato xí'in ná:

—¿Á iin rey va kúu yo'ó, tá dáá?

Dá ni kaa Jesús:

—Mií ní kaá ña kúu yu'u iin rey. Ta ni kasáa yu'u ñayuu yo'ó, ta ni kaki yu'u ñayuu

yó'ó, dá kǐ'oi kuendá sǎ'á ñá ndaa. Ta ndi-daá ná kúú kuendá ñá ndaa, ñóón kúú ná nátiin va'a ñá dána'j.

³⁸ Dá ñi kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kǐán kúú ñá ndaa, tá daá?

Tá ñi ndí'i ñi ka'an ra dión, dá ñi keta tuku ra yé'é chóón ñi ka'an ra xí'ín tá né'e choon ñóó ná Israel ñóó:

—Ñi iin tó'ón ta'on kuachi ra kó ní'í.

³⁹ Tído tein iin rá iin víko pascua dáyaag yu'u iin taa ñóó ra ñó'ó ve'e kaa. Sa'a ñóó, ¿á kóni ndó ñá dáyaag yu'u taa kúú rey ñóó ná Israel yó'ó? —kaá ra.

⁴⁰ Dá ñi kayu'u ndidaá taa ñóó:

—ñí dá'a ní dáyaag ní taa xaan! ¡Barrabás di'a dáyaag ní! —kaá ra.

Tá'an ra naní Barrabás ñóó kúú iin tá kuj'íná.

19

¹ Dá ñi sa'anda Pilato choon ñá ná kani kini soldado satá Jesús. ² Dá tá ñi ndí'i ñi kani ñáá rá, dá ñi kava'a ra iin corona ion, ta ñi chĩnóo raan diñi ná. Dá ñi ñaku'ino ñáá rá iin dá'on kua'tóón, ³ dá ñi kaa ra xí'ín ná: —Ñá ká'ano kúú mií ní, ná kúú rey ñóó ná Israel.

Ta ñi koon ra da'andá ñóó ná.

⁴ Dá ñi keta tuku Pilato, dá ñi kaa ra:

—Kande'é ndó, ná ko'jin taóí ra satá vé'e yó'ó, dá kana'á ndó ñá ní iin tó'ón ta'on kuachi ra kó ní nání'j yu'u —kaá ra.

⁵ Dá ñi keta Jesús, ta kánóo iin corona ñi kava'a xí'ín ion diñi ná, ta ndíxi na iin dá'on kua'á toón vej na. Dá ñi kaa Pilato xí'ín rá:

—Yó'ó iin ra viti.

⁶ Dá tá ñi xini ñáá tá duti saku'a'á xí'ín tá ndaa yé'é ñó'ó, ta kúú ñi'í ndá'o ñi kayu'u rá:

—¡Chirkaa ní ra ndjka cruz! ¡Chirkaa ní ra ndjka cruz!

Dá ñi kaa Pilato:

—Yó'ó natiin mií ndó ra, ta chirkaa ndó ra ndjka cruz, dá chĩ ní iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'ó kó ní nání'j yu'u.

⁷ Dá ñi kaa ra xí'ín Pilato:

—Tído ley ndu'u kǐán sa'ándá choon ñá kánian kuu ra, dá chĩ chínaní rá mií rá kúú rá de'e Ndios.

⁸ Tá ñi seídó'o Pilato ñá ñi ka'an taa ñóó dión, ví'í ká ví ñi yu'u ra ka'ání rá Jesús. ⁹ Dá ñi kee Pilato ndáka tuku ñáá rá ñi ndu'u ra kua'an ra ini ve'e chóón. Dá ñi kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndeí ñi kison?

Tído ní iin to'on kó ní ká'an na. ¹⁰ Dá ñi kaa Pilato:

—¿Ndiva'a kó ká'on xí'ín yu'u? ¿Á kó ná'á ta'an voon ñá ió choon ñóó ndá'í ñá chirkaai yo'ó ndjka cruz, ta ió ta'ani choon ñóó ndá'í ñá dáyaaj yo'ó ko'on?

¹¹ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ní lú'u choon kóó ñóó ndá'a mií ní keyikó ní sǎ'í tá kó ní kǐxian chí induú di'a. Tído ká'ano cháá ká kuachi ndído tá ñi ñak'i'o yu'u ñóó ndá'a ní —kaá ná.

¹² Ta ndá mií hora daá ndúkú Pilato ñá dáyaag rá Jesús, ká'an rá. Tído ndúndéé tá duti xí'ín dao ká tá ndíta xí'ín rá káyu'u rá:

—Tá ná dáyaag ní taa xaan, dá kǐán kó iin ta'on ní xí'ín César, tá né'e choon ká'ano. Dá chĩ ndi ndáa taa chínaní mií rá kúú rá iin rey, roón kúú ra náá xí'ín César.

¹³ Tá ñi seido'o Pilato ñá ñi ka'an ra dión, dá ñi taó tuku ra Jesús. Dá ñi sá koo ra ñóó tá'andá choon iin xián ñóó naní Gabata xí'ín to'on hebreo. Ta to'on yó'ó kóni kaa piso ní kava'a xí'ín yuu. ¹⁴ Táto'on kaxuu kaa kuu kénduu ná Israel ñá kadíni ná kuendá víko pascua, dá ñi kaa Pilato:

—¡Yó'ó iin ná kúú rey ñóó mií ndó!

¹⁵ Dá ñi kayu'u ñayuu ñóó:

—¡Ka'ání ní ra, ka'ání ní ra ndjka cruz!

Dá ñi kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndiva'a kóni ndó ñá chirkaai rey ndó ndjka cruz?

Dá ñi kaa tá duti saku'a'á ñóó:

—¡Sava'a César vá kúú rey ndu! —kaá ra.

¹⁶ Dá ñi ñak'i'o ñáá Pilato ñóó ndá'a soldado, ñá ná ko'on ra chirkaa ñáá rá ndjka cruz. Dá ñi tiin ñáá rá, dá ñi kee ra ndáka ñáá rá kua'an ra.

Di'a ñi kuu tá ñi chirkaa ra Jesús ndjka cruz, dá ñi xí'í na

¹⁷ Dá ñi sá dokó Jesús cruz kua'an ná iin xián ñóó naní Gólgota xí'ín to'on hebreo. To'on yó'ó kóni kaa lásá diñi ndji. Tá ñóó ñi chirkaa ra Jesús ndjka cruz. Ta ñi chirkuéi ta'ani ra uu ká taa, ta iin iin xoo diñi ná tákuei iin iin ra. Ta me'í iin cruz ñóó tákaa Jesús. ¹⁹ Dá ñi taa Pilato to'on ñóó iin tabla, ta ñi chĩndá'a iin soldado ñá diñi cruz ñóó tákaa Jesús. Ta kaáan di'a: “Taa yó'ó kúú Jesús, tá ñóo Nazaret, ta kúú rá rey ñóó ná ñóo Israel.” ²⁰ Ta kúú kua'á ndá'o ná ñóo Israel ñi ka'í to'on yó'ó, dá chĩ yati yú'u ñóo vá ñi chirkaa ra Jesús. Ta tándaa letra ká'an yú'u hebreo, xí'ín yú'u griego, xí'ín yú'u latin. ²¹ Dá ñi kaa tá duti saku'a'á xí'ín Pilato:

—Ná dá'a ní taa ní ñá kúú rá rey ñóó ná Israel. Va'a kaan di'a ná taa ní: “Ñi kaa taa yó'ó ñá kúú rá rey ñóó ná Israel.”

²² Dá ñi kaa Pilato:

—Ñá sá ñi taai kǐán iin íchi vá ñi kandooan kooan dión.

²³ Tá ñi ndí'i ñi chirkaa soldado ñóó Jesús ndjka cruz, dá ñi sa'anda kuáli rá dá'on ná. Ta ñi kee ra ñá komi tá'í, dá ñi tiin ra iin iin tá'í ñá. Ta ñi tiin ta'ani ra kotó ñi sá ndixi na ñóó, tído iin da'on kánj ní vá kǐán, kó tá'ón tukuan. ²⁴ Dá ñi ndátó'ón tá'an soldado ñóó:

—Ná dá'a ni ndatá yóan, va'a kaan ná kadi'yo suerte, dá ná kande'á ndi ndáa yoo kandoo xí'án —kaá ra.

Di'ón, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chí di'a kaáan: “Nj náka'anda rá dá'on ni sa ndixii, ta ni sá'diki rá suerte xí'ín dá'óin.” Ta kí'o di'ón ni kee soldado ñoo xí'ín dá'on ná.

²⁵ Sa'a cruz noo tákaa na ñoo iin naná na, ta iin ta'ani ku'u ló'o naná na, ta iin ta'ani María, ñadi'í Cleofas, ta iin ta'ani María Magdalena. ²⁶ Tá ni xini Jesús naná na xí'ín iin ta xionoo xí'ín ná, tá'an rá maní cháá ka noo ná, dá ni kaa na xí'ín naná na:

—Naná, taa xaan kúu de'ón viti.

²⁷ Dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoo:

—Ná xaan kúu nanóon viti —kaá na.

Nda kuu dáá ñoo ni nákuaka va'a ra naná Jesús koo na ve'e ra.

²⁸ Ta sa ná'á vá Jesús ña sa ni xinkoo ndi'i choon ve'i na, sa'á ñoo ni kaa na di'a, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios:

—Íchij inji!

²⁹ Ta ñoo iin iin kidi ni chití díní ñoo'ó vino iá. Dá ni sa'an iin taa ni dá'keta ni'ini ra iin tá'í dá'on ini vino iá ñoo, dá ni so'oni raán diní iin yito naní hisopo. Dá ni chínee raan yú'u Jesús. ³⁰ Tá ni ndi'i ni tu'u na lú'u vino iá ñoo, dá ni kaa na:

—Sa ni kuu va viti.

Tá ni ndi'i ni ka'an na di'ón, dá ni nar'kandéi diní ná, ta kúu ni ná'kí'o na mií ná ni xí'ín na.

Di'a ni kuu tá ni dá'kú'u iin soldado iin kaa diní yokó yu'u yika Jesús

³¹ Dá ni sa'an ta né'e choon noo na Israel noo Pilato, dá chí sa kenduu na Israel ña'a kadíni na kuendá pascua, ta kó kónj ra ña karkuei taa ñoo ndjka cruz kuu náni'ij ndéé ná, dá chí mií kuu dáá ñoo kankao víko pascua. Sa'á ñoo ni seí nda'í ra noo Pilato ña ná konó rá ta'ano di'in taa ñoo, dá ná kuu dánóo ñaá rá ndjka cruz. ³² Sa'á ñoo ni sa'an soldado ni sa'ano rá di'in ndi nduu taa tár'kuei dáó xí'ín Jesús. ³³ Tído tá ni kasandaá rá noo tákaa Jesús, ta kúu ni xini ra ña sa ni xí'í va na, sa'á ñoo kó ní sa'ano ta'on ra di'in na. ³⁴ Tído iin tá soldado ñoo ni dá'kú'u ra iin kaa diní yokó yu'u yika ná, ta vití'ón ni kankuei ni xí'ín takúij. ³⁵ Ta mií na ni xini ña ni kuu di'ón, no'ón kúu na xí'ó ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ta ná'á ná ña kían ña ndaa, dá kandisa ta'ani ndó ña ká'an na. ³⁶ Di'ón ni ndo'o Jesús, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios: “Q tá'ano ta'on ni iin lásá na.” ³⁷ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a: “Koni xí'ín noo ñayuu na ni ku'u kaa yu'u yika.”

Di'a ni kuu tá ni nduxi Jesús

³⁸ Nj ndi'i, dá ni sa'an José, tá ñoo Arimatea, noo Pilato. Ta kúu rá iin tá kuendá Jesús, tído kándisa de'é va ñaá rá, chí yu'u rá kée tá né'e choon noo na Israel. Ta ni seí

nda'í rá noo Pilato ña ná konó rá ko'on ra naki'in ra yikí koño Jesús. Dá ni sonó Pilato ña kee ra di'ón. Dá ni sa'an ra ni danóo ra yikí koño na. ³⁹ Ta ni sa'á ta'ani Nicodemo, tá'an rá ni sa'an ni ndat'óon xí'ín Jesús iin sakuáa. Ta né'e ra táto'on okó uxí kilo ña támi sa'an ni daká tá'an xí'ín mirra xí'ín áloe. ⁴⁰ Dá ni chítu'u rá yikí koño Jesús xí'ín dá'on yadí ni chichi ña'a támi sa'an ñoo, chí kí'o di'ón kée na Israel xí'ín ndidaá na xí'í noo ná, dá dánduxi ñaá ná. ⁴¹ Ta yati noo ni sarkaa na ndjka cruz, ñoo kándu'u iin ñoo'ó noo kaa yitó ku'í. Ta ñoo nákaa iin yáí saá noo nduxi ndji. Ta ni iin tó'on ndjki kó ña'á nduxi ñoo. ⁴² Ta ñoo ni dánduxi na Jesús, chí yati va kíán, chí sa kua'an ndi'i va kuu kénduu na ña'a kadíni na kuendá pascua.

20

Di'a ni kuu tá ni nataki Jesús

¹ Ta kuu mií noo kásá'á sa'a semana, kúu ni kee María Magdalena kua'an yáí noo ni nduxi Jesús, ta iin naá cháá ij vá. Tído tá ni sa'aa, kúu sa ni kuxoo va yuu ndadi yu'u yáí ñoo. ² Dá ni nandió ko'án ni kankonoán kua'an kastó'an xí'ín Simón Pedro xí'ín iin ká tá xionoo xí'ín Jesús, tá'an rá maní cháá ká noo ná. Tá ni sa'aa, dá ni kaaan xí'ín rá:

—Nj naki'in ra yikí koño sato'o yo né'e ra kua'an ra, ta xini ndei ni chí'káa ñaá rá.

³ Dá ni kee Pedro xí'ín iin ká tá xionoo xí'ín Jesús kua'an rá kande'é rá yáí ñoo. ⁴ Ta taxí tá'an ra kua'an rá, tído ni'í cháá ká kua'an iin ká taa ñoo'ó du'ú Pedro. Sa'á ñoo din'ño'ó ká mií rá ni sa'á yu'u yáí ñoo. ⁵ Dá ni chínee noo rá ni sa nde'é rá ini'an. Ta sa'va'á dá'on ni sa tuú yikí koño na kánóo, tído kó ní ku'u ta'on ra. ⁶ Nj ndi'i, dá ni kasáa Pedro. Dá ni ku'u ra, dá ni xini rá dá'on ni sa tuú na kánóo. ⁷ Tído iin ká dá'on ni sa yí'í diní ná kó kánóo dáó ta'on ña xí'ín dá'on ni sa tuú na ñoo. ⁸ Dá chí iin ká va xián ni natu'uan kánóoan. ⁹ Nda dáá ví, dá ni ku'u taa ni kasáa mií noo ñoo. Tá ni xini rá ndidaá ña yó'o, dá ni kándisa ra. ¹⁰ Tído kónj ij vá kandaá ini rá to'on ká'an tuti ij Ndios ña mi'an ndúsa kánian natakí Jesús tein na ni xí'í. ¹¹ Dá ni nandió kuéi ra ni ndjísáa rá noo ndéi dao ká tá xionoo xí'ín Jesús.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo María Magdalena

¹¹ Kúu ni nandió koo María íán ndé'í'í ña yu'u yáí ñoo. Ta tein ndé'í'í ña íán ñoo, dá ni chí'nee no'aa ni sa nde'án ini yáí ñoo. ¹² Ta kúu ni xini'an ndéi uu ángel, ta ndixi na da'ón kuxí kachí. Ta ndéi na noo ni sa noo yikí koño Jesús. Iin na ío xoo noo ni sa kuu diní ná, ta iin ká na ío xoo noo ni sa kuu sa'a ná.

¹³ Dá ni kaa na xí'ín María:

—Kí'o ló'o, ¿ndí kían ndó'ón ña ndé'í'ín?

Dá ni kaaan:

—Sákii, dá ch̄i n̄i n̄aki'in ra yikí koño sato'j n̄e'ra kua'an ra, ta ko ná'á ta'on yu'u ndei n̄i ch̄ikáá ñáá rá.

14 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an dión, dá n̄i n̄andió kooán n̄i s̄a nde'án chí sata, kúu n̄i xinián ín Jesús, tído ko ní nákonian ñá kúu ná Jesús. 15 Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—K̄i'ó ló'ó, ¿ndivá'a ndé'íj yó'ó? ¿Ndá yoo nándukón?

Dá n̄i ka'an María ñá kúu rá t̄a ndaá yitó kul'í ñoó. Dá n̄i kaañ xí'ín ná:

—Tatá, tá n̄i n̄aki'in ní yikí koño n̄i s̄a káa yó'ó n̄e'ra ní kua'an ní, kastó'on ní xí'ín ndei n̄i ch̄ikáá n̄ián, dá ná ko'jin naki'iin ñá.

16 Dá n̄i kaa Jesús:

—¡María!

Ta kúu n̄i n̄andió kooán n̄i s̄a nde'án noo ná, dá n̄i kaañ xí'ín ná:

—¡Raboni! (To'on yó'ó kónj kaa maestro.)

17 Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Ná dá'a ní kako'ón yu'u, María, dá ch̄i ko ñá'a ta'on no'j noo tatá. Va'a kaañ kua'an kastó'ón xí'ín ñani kuálí, ta ka'on xí'ín xí ñá nanaí no'j noo ió tatá, n̄a kúu ta'ani tatá mií ndó, n̄a kúu Ndios noo yú'u, ta kúu ta'ani na Ndios noo ndó'ó —kaá n̄a.

18 Dá n̄i kee María Magdalena ñoó kua'an kastó'án xí'ín t̄a xionoo xí'ín Jesús ñá n̄i xini xí'ín nooñ Jesús, ta n̄i nakani ta'anián xí'ín rá sa'á ñá'a n̄i ka'an n̄a xí'án.

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'q noo Jesús noó t̄a xionoo xí'ín ná

19 Tá n̄i kuaá kuu noó kásá'a sa'q semana ñoó, ndadi toon yé'é ve'e noo ndéi t̄a xionoo xí'ín Jesús, dá ch̄i yu'u r̄a oon ni tiin ñáa t̄a n̄e'ra choon noo n̄a Israel. Ta kúu iin kuití v̄a n̄i s̄a ku'jin Jesús me'í noo ndéi ra ñoó. Dá n̄i kaa n̄a:

—Ná koo va'a ini ndo.

20 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a dión, dá n̄i ñaná'a n̄a ndá'a ná xí'ín yiká ná noo rá. Kúu n̄i kad̄ij nda'ó ini r̄a n̄i xini r̄a ñá n̄i n̄ataki sato'o yo.

21 Dá n̄i kaa tuku Jesús:

—Ná koo va'a ini ndo. Tátó'on k̄i'ó n̄i t̄anda'á tatá yu'u veii, k̄i'ó dión ta'ani t̄anda'á yu'u ndó'ó ko'on ndo kane'e ndó tó'in.

22 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a dión, dá n̄i tuu tach̄i ná noo ndéi ra, dá n̄i kaa n̄a:

—Natiin ndó Espiritu iñ Ndios viti. 23 Tá ndi ndáa mií n̄a xí'ó ká'ano ini ndo sa'á kuächi, ta k̄i'ó ká'ano ta'ani ini Ndios sa'á kuächi na. Ta ndi ndáa mií n̄a ko xí'ó ká'ano ini ndo sa'á kuächi, ta ní Ndios o k̄i'ó ká'ano ta'on ini sa'á kuächi na —kaá n̄a.

Ko x̄i'ín Tomás kandisa ra ñá n̄i n̄ataki Jesús

24 Ta Tomás, tá'an r̄a ká'an xí'ín ná Dídimó, roón kúu iin t̄a nákaa tein ndin ux̄i uy t̄a xionoo xí'ín Jesús, tído ko t̄a'ón ra ió tá n̄i na'a

noo Jesús noo dao k̄a t̄a ñoó. 25 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kaa t̄a ñoó xí'ín rá:

—¡N̄i xini ndu sato'o yo Jesús!

Dá n̄i kaa Tomás:

—Ta ná o kon̄ij xí'ín noo'j noo n̄i ku'u nduyo ñoó ndá'a ná, ta ná o chí'ii din̄i ndá'í noo'j n̄i ku'u nduyo ñoó, ta ná o chí'ii ndá'í yiká ná noo'j n̄i t̄arkue'e ñoó, o kándisa ta'on vei —kaá r̄a.

26 Tá n̄i ya'a ona kuu, ndéi tuku t̄a xionoo xí'ín Jesús ini ve'e ñoó, ta ió Tomás xí'ín rá viti. Ta ndadi toon yé'é ndéi ra. Kúu iin kuití v̄a n̄i s̄a ku'jin Jesús me'í noo ndéi ra ñoó, dá n̄i kaa n̄a:

—Ná koo va'a ini ndo.

27 Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Tomás:

—Nak̄i, kande'ón ndá'í, ta chí'í din̄i ndá'ón noo'j n̄i ku'u nduyo, ta chí'í ta'ani din̄i ndá'ón noo'j n̄i t̄arkue'e yiká. O s̄a kákuuón iin t̄a nákani kuächi ini, iin t̄a kandisa kakuuón.

28 Dá n̄i kaa Tomás xí'ín ná:

—Mián ndaa kuiti mií ní kúu sato'o yu'u, ta mií ní kúu Ndios yu'u.

29 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'á ñá n̄i xini xí'ín nooñ yu'u, sa'á ño'j n̄i kandisón, Tomás. Tído ndiká'án v̄i n̄a kándisa va'ará ko ní xini n̄a yu'u.

Ká'an Juan ndivá'a n̄i taa na tuti yó'ó

30 Kuá'á k̄a v̄i ñá'a ná'ano n̄i kee Jesús noó t̄a xionoo xí'ín ná, tído ko ní t̄aa ndi'i ta'on yu'an noo tuti yó'ó. 31 Tído tó'on yó'ó k̄ian n̄i taai, dá kandisa ndó ñá Jesús kúu Cristo, n̄a dáka'ki ñáa, ta kandisa ndó ñá mií ná kúu de'e Ndios. Ta tá ná kandeé ini ndo ná, dá k̄ian koni ndo kataki chí'í ndó sa'q mií ná.

21

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'q noo tuku Jesús noó us̄a t̄a xionoo xí'ín ná

1 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'q noo tuku Jesús noó t̄a xionoo xí'ín ná noo kúu yu'u t̄año'o naní Tiberias. Ta di'a n̄i kuu: 2 Ta n̄e'ra tá'an iñ v̄a Simón Pedro xí'ín Tomás, t̄a ká'an xí'ín ná Dídimó, xí'ín Natanael, t̄a ñoo Caná, ñá nákaa chí kuendá Galilea di'a, xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo, xí'ín uu k̄a t̄a xionoo xí'ín Jesús. 3 Dá n̄i kaa Simón Pedro xí'ín dao k̄a t̄a ñoó:

—Ko'jin tiin t̄iyaká viti.

Dá n̄i kaa dao k̄a t̄a ñoó:

—Ko'on ta'ani ndu'u xí'ón.

Dá n̄i kee ra kua'an r̄a. Dá n̄i saq r̄a n̄i kaa ra ini iin barco, tído sa'kuuá dáa ñoó ni iin tó'ón t̄iyaká ko ní tiin ra. 4 Tá s̄a kua'an tuu noo v̄a, ta kúu sa yu'u t̄año'o ñoó v̄a iin Jesús, tído ko ní nákoni ta'on ñáa t̄a xionoo xí'ín ná.

5 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—De'e kuálí, z̄á s̄a n̄i tiin ndó t̄iyaká kei ndo?

Dá n̄i kaa r̄a:

—¡Kó'ó!

6 Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Chikaa ndo ñõno xaãn chí xoo kuá'a di'a barco ndo, dá tiin ndó t̄iyaká —kaá n̄a.

Tá n̄i kee ra dión, ta kúú kuá'á ndá'o t̄iyaká n̄i tiin ra, sa'á ñoó k̄o kándeé ta'on ra taó rá ñõno rá. 7 Dá n̄i kaa t̄a man̄i cháá k̄a noo Jesús xí'ín Pedro:

—¡Sato'o va yó kúú n̄a káa!

Tá n̄i kandaã ini Simón Pedro ñ̄a kúú ná Jesús, dá n̄i nakui'ino ra dá'on rá, dá chí sa n̄i taó vá ráan. Dá n̄i ndao ra n̄i keta ra kua'an ra ini t̄akui. 8 Ta n̄i kãdoo kuee dao k̄a t̄aa ñoó veí ra xí'ín barco. Ta ño'ó ra ñõno noo ño'ó t̄iyaká ñoó veí ra, ta kíán t̄át̄o'on iin ciento metro nda noo kúú yu'u ño'ó ichí. 9 Tá n̄i kãnkuei ra ini barco ñoó, kúú n̄i xini rá sa ndíõ va ño'ó t̄ikéí, ta kánóo iin t̄iyaká chó'õ rí, ta sa ío ta'ani pan. 10 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tei ndó dao k̄a t̄iyaká duú n̄i tiin ndó xaãn —kaá n̄a.

11 Dá n̄i kaa Pedro ini barco, dá n̄i ñitá rá ñõno ñoó nda noñó'õ ichí, ta n̄i chitián ño'õ t̄iyaká ná'ano, ta kúú rí iin ciento uú diko uxí on̄i. Ta va'ará kuá'á ndá'o n̄i sa kuu rí, tído k̄o ní ndat̄a ta'on ñõno ñoó. 12 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄aa ñoó:

—Nakí ndo kad̄ini ndo.

Dá n̄i saa rá, tído ni iin tó'ón rá k̄o ní dándaa ndat̄o'on ndá yoo kúú ná, dá chí sa ná'á vá rá ñ̄a sato'o yo Jesús kúú ná. 13 Dá n̄i tiin Jesús pan ñoó, dá n̄i xí'o naan noo rá, ta n̄i xí'o ta'ani na t̄iyaká n̄i cho'õ ñoó noo rá. 14 Ta viti xíno on̄i ta'ándá ná'ã noo Jesús mií ná noó t̄a xínoo xí'ín ná nda kuu n̄i n̄ataki na tein n̄a n̄i xí'í.

Ká'an Jesús xí'ín Pedro ñ̄a ná kandaka ra ñ̄ayuu na t̄át̄o'on kée iin t̄a ndáka léko

15 Tá n̄i ndi'í n̄i sađini rá, dá n̄i kaa Jesús xí'ín Simón Pedro:

—Simón, de'e Jonás, ¿á kóni cháá k̄a yo'ó yu'u o duú dao k̄a t̄aa xaãn?

Dá n̄i kaa rá:

—Jaã, ná'á vá mií ní ñ̄a kóni ñ̄aái, tatá.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Koo inon kandakón ñ̄ayuuí t̄át̄o'on k̄i'o kée iin rá ndáka léko.

16 Dá n̄i n̄andíõ k̄o tuku na n̄i ndat̄o'on ñ̄aá ná ta'ándá kúú uu:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miíã ndaa kónon yu'u?

Dá n̄i kaa Pedro:

—Jaã, ná'á vá mií ní ñ̄a kóni ñ̄aái, tatá.

Dá n̄i kaa n̄a:

—Koo inon kandaka va'ón ñ̄ayuuí.

17 Dá n̄i ndat̄o'on tuku ñ̄aá ná ta'ándá kúú on̄i:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miíã ndaa kóni yo'ó yu'u?

Ta kúú nda'í va n̄i kuu ini Simón Pedro, dá chí on̄i ta'ándá n̄i n̄andíõ k̄o na n̄i ndat̄o'on ñ̄aá ná: “¿Á kóni yo'ó yu'u?” Dá n̄i kaa rá:

—Sato'í, ndidaá tá'an va ñ̄a'a ná'á mií ní, sa'á ñoó ná'á vá ní ñ̄a kóni yu'u mií ní.

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Koo inon kandaka va'ón ñ̄ayuuí, tá dáa. 18 Miíã ndaa ná ka'ín xí'ón ñ̄a tá n̄i sa kuuón iin t̄a ló'o, sa nakui'ínón mií vóón dá'amon, ta sa xionooón noo ká'an miíon. Tído tá ná kusá'ánón, dá kíã ndá ná dákaa voon ndá'on, ta nda iin k̄a va ñ̄ayuu dáku'ino yo'ó do'ono, ta katiin ndaa rá yo'ó ko'on noó k̄o ká'ón ko'on.

19 Díõn n̄i ka'an n̄a sa'á ndí kíã ndo'õ Pedro kuu rá, dá natiin Ndios ñ̄año'ó. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Koo inon kandikõn yu'u.

Ká'an Jesús sa'á t̄aa kú'u ini na sa'a

20 Dá n̄i n̄andíõ k̄o Pedro n̄i sa nde'é rá chí sata, dá n̄i xini rá tákaa ñ̄aá t̄a man̄i cháá k̄a noo Jesús veí ra. Ta t̄aa yo'ó kúú rá n̄i sa io díñ Jesús noó n̄i sađini na sakuaá dáá ñoó, ta mií rá n̄i ndat̄o'on ñ̄aá: “¿Ndá yoo kúú rá nak'í'o ñ̄aá noo ndá'ã t̄aa xini u'u ñ̄aá?” 21 Dá tá n̄i xini ñ̄aá Pedro, dá n̄i kaa rá xí'ín Jesús:

—Sato'í, ¿ndí kíã ndo'õ t̄aa káa?

22 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kóni yu'u ñ̄a koo íi vá t̄aa káa nda ná kasandaá kuu n̄andíõ k̄oi kasaãí ñ̄ayuuí yo'õ, ¿ndiva'a sa'áni yo'õ miíon? Dá ri yo'õ koo inon kandikõn yu'u.

23 Ta sa'á ñ̄a n̄i ka'an n̄a dión, sa'á ñoó n̄i kasá'á dao k̄a n̄a kúú kuendá Jesús ká'an n̄a ñ̄a o kúu ta'on t̄aa yo'õ. Tído k̄o ní ká'an Jesús ñ̄a o kúu rá, n̄i kaa n̄a ñ̄a tá kóni n̄a ñ̄a koo íi vá t̄aa ñoó nda ná kasandaá kuu n̄andíõ k̄o na kasaã na ñ̄ayuuí yo'õ: “¿Ndiva'a sa'áni yo'õ miíon?” 24 Ta t̄aa ká'an Jesús sa'a yo'õ kúú yu'u, t̄a xínoo xí'ín ná, ta xí'oi kuendá sa'a ndidaá ñ̄a yo'õ, ta n̄i taai ñ̄a. Ta ná'á yo'õ ñ̄a kuendá xí'oi sa'an kíã ñ̄a ndaa. 25 Ta ío kuá'á k̄a ví ñ̄a'a n̄i kee Jesús. Sa'á ñoó tá ní táai iin rá iian, taó kuendá yu'u ñ̄a o k̄eta ta'on ñ̄ayuuí yo'õ kaño'o libro nákani sa'a ndidaá ñ̄a n̄i kee na. Díõn ná koo.

To'on yó'o ká'an sa'a á ña ni kee na kúú apóstol

Ni kaa Jesús ña kasaq Espiritu ij Ndios koo na xí'in yó'

¹ Ta libro mií noq ña kían ni taai koo noq ní, Teófilo, kían ká'an sa'a ndidaá kúú ña ni kee Jesús, xí'in ndidaá kúú ña ni daná'a na nda rá mií sa'a, ² ta nda kuú ni kaa na kua'an nó'q ná induú. Tído tá kó ñá'a nana na no'q na, dá ni sa'anda na choon xí'in ndée Espiritu ij Ndios noq tá kúú apóstol, tá'an ra ni xaxi na kane'e to'on na.

³ Tá ni ndi'i ni ñatakí Jesús, dá ni na'a na mií ná noq taa ñoo. Ta kuá'a ña'a ni kee na noq rá, dá ná kandaq ini ra ña takí na. Chí tein uy diko kuú ni na'a na mií noq rá, ta sa daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

⁴ Ta tein ió na xí'in taa ñoo, dá ni sa'anda na choon noq rá, ta kaá na:

—Q sa kánkuei ndó ñoo Jerusalén yó'o. Kandati ndó nda ná kasaq na ni kaa tatái k'i'o na noq ndo, táto'on ni ka'in xí'in ndó. ⁵ Miían ndaa kían ña Juan kúú na ni sa dakódo ndúta ñayuu xí'in takúú. Tído tixi cháá vá kuy, dá kodó ndúta ndo xí'in Espiritu ij Ndios —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'q ná induú

⁶ Dá ni nda'to'on ñaa tá ni nditútí ndéi xí'in ná ñoo, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿á ko'on ní k'i'o ní ña dándaki na ñoo yo, na Israel mií ná viti?

⁷ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kó káni ta'an vaan ña kana'a ndo'ó ndá kuu o ndá oon ni chikaa ini tatá Ndios koo dión, chí iin tó'on mií vá ná kómí choon kaa ndá oon kooan. ⁸ Tído natiin ndó choon tá ná xinq Espiritu ij Ndios dakúti ná níq ndo, dá kánkuei ndó k'i'o ndó kuendá sa'a yú'u noq ná ñoo Jerusalén, xí'in ndidaá ka ñoo ñó'o kuendá Judea yó'o, xí'in ndidaá kúú ñoo ñó'o chí kuendá Samaria, xí'in ndidaá kúú xián nda noq xiká cháá ka ñayuu yó'o.

⁹ Dá tá ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni xini taa ñoo ña kónana na kua'an nó'q ná induú. Ta kúú ni ndu'u na tein iin vikó. Ta kúú ni dá'i na noq rá.

¹⁰ Ta kúú ndíta jó rá ndé'é rá chí induú noq kónana Jesús kua'an nó'q ná. Kúú iin kuitió ni sa kuíta uy taa ndíxi da'ón kuxí noq ndíta ra ñoo. ¹¹ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndo'ó, taa Galilea xaan, ¿ndivá'a ndíta ndo'ó ndé'é ndó chí induú káa? Mií Jesús, na ni nana kua'an nó'q induú, táto'on k'i'o ni xini ndo ni nana na kua'an nó'q ná induú, k'i'o dión ij vá koni ndo nandió koo tuku na kii na —kaá ángel ñoo xí'in rá.

Di'a ni kuu tá ni tuu iin ka taa nakuijn kakuu apóstol noq Judas

¹² Dá ni noo taa ñoo yúku nani Olivos, dá ni kee na kua'an nó'q ná ñoo Jerusalén, chí yati né'e tá'an xí'in ñoo Jerusalén, chí kían táto'on k'i'o sónó ley kuu kaka na Israel kuú nání'i ndée ná. ¹³ Dá tá ni ñasaa na ve'e noq ndéi na ñoo, dá ni kaa na ni ku'u na ini ve'e kánoo diní ve'e ñoo. Ta ñoo kúú noq ió Pedro xí'in Jacobo, xí'in Juan, xí'in Andrés, xí'in Felipe, xí'in Tomás, xí'in Bartolomé, xí'in Mateo, xí'in Jacobo, tá'an ra kúú de'e taa nani Alfeo, xí'in Simón, tá'an ra kúú kuendá tá Zelote, xí'in Judas, tá'an ra kúú ñani Jacobo. ¹⁴ Ndidáa taa yó'o kúú ra daá kuiti nátake ká'an xí'in Ndios, ta ndéi ta'ani dao na ñá'a xí'in rá, xí'in María, na kúú naná Jesús, xí'in ra kúú ñani Jesús.

¹⁵ Ta tein kuú daá ñoo, dá ni nakuijn ndichi Pedro me'i na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Ta kúú ná táto'on iin ciento okó ñayuu. Dá ni kaa Pedro xí'in ná:

¹⁶ —Ndo'ó, ñani, miían kánian xinkoo noq ká'an tuti ij Ndios, ña ni ka'an mií Espiritu ij Ndios xí'in David tá sa na'a. Chí ni ka'an David sa'a ña kee Judas, tá'an ra ni sa'an ni ñak'i'o Jesús noq ndá'a tá né'e choon. ¹⁷ Ta Judas ñoo ni sa kuu iin taa ni sa káa tein ndu'u, ta ni ñatiin daó ta'ani ra choon xí'in ndu'u.

¹⁸ Ta ni xiin ra iin ñó'o xí'in di'ón ni k'i'in ya'i ra sa'a ña kini ni kee ra. Kúú ni kankao díní rá, ta ni ka'andi tji ra, ta kúú ni kánkuei ndi'i xiti ra. ¹⁹ Tá ni kandaq ini ná ndéi ñoo Jerusalén ña dión ni ndo'o ra, dá ni chinani ná noñó'o ñoo Acéldama. Ta to'on yó'o kóni kaa N'ó'o Nij. ²⁰ Dión, dá ni xinkoo to'on ká'an libro Salmos, chí di'a kaáan: Ná kandoo ndava'a ve'e ra.

Ta ni kó in ka ná kandeí inañ.

Ta kaá ta'anian:

Ña iin ka va ñayuu natiin choon ni sa ne'e ra.

²¹ Ta viti tein yó yó'o ñó'o dao taa, tá'an ra ni sa xionoo ta'ani xí'in ndu'u ndidaá tiempo ni sa io sato'yo Jesús xí'in ndú, ²² nda kuú ni kasa'a dakódo ndúta Juan ñayuu, ta nda kuú ni xini ndu ni nana Jesús kua'an nó'q ná induú. Sa'a ñoo miían kánian ndu'u iin ra tein ndu'u, dá kanoo daó rá xí'in ndu'u k'i'o ra kuendá noq ñayuu ña miían ndaa ni ñatakí Jesús —kaá Pedro.

²³ Dá ni xí'o na uy kuú taa ñó'o tein ñayuu ñoo. Iin ra nani José, ta nani ta'ani ra Barsabás, tá'an ra ká'an xí'in ná Justo, ta iin ka ra nani Matías.

²⁴ Dá ni ka'an na xí'in Ndios, ta kaá na di'a:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú na ná'a ndi k'i'o kúú ní iin ra iin ñayuu. Ta viti na'a ní noq ndu'u ndi káa iin taa yó'o ni kaxi mií ní, ²⁵ dá kane'e daó rá choon xí'in ndu'u, ta kane'e ra to'on ní kanoo ra, dá chí ni tuú vá Judas sa'a kuachí ni kee ra. Ta sa kua'an va

ra noo kánian ko'on ra sa'á ña ni kee ra —kaá na.

²⁶ Dá ni sadiki na suerte. Ta kúu ni kasandaan ña Matías kánian kakuu apóstol. Dá ni ndu'u na tein ndin uxj iin ka apóstol ñoo.

2

Di'a ni kuu tá ni nakutí na kúu kuendá Jesús xí'in Espiritu ij Ndios

¹ Tá ni kasandaá viko nani Pentecostés, ndéi túti ndidaá na kúu kuendá Jesús ini iin ve'e. ² Ta kúu iin kuití vá ni n'i iin ní kúu ini ve'e noo ndéi na ñoo ni kee iin ña'a ni kii chí induú, ta kían táto'on iin tachj déen. ³ Dá ni kasáa ña ndé'é táto'on ndé'é ño'ó ita. Dá ni ñaxinoan dinj iin rá iin na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. ⁴ Ta kúu ndidaá kúu ná ni nakutí xí'in na kúu Espiritu ij Ndios. Ta kúu ni kasá'a iin rá iin na ká'an na dao ka yú'u, tá'an ña ni ni'j ná noo Espiritu ij Ndios.

⁵ Ta ñoo Jerusalén ñoo ndéi na Israel ni kii na ndidaa nación ño'ó ñayuu yó'o, ta ndíta ndaa na xí'in choon Ndios. ⁶ Tá ni sejd'o ñayuu yó'o ña ni ni'i, dá ni ñataka na noo ndéi na kúu kuendá Jesús. Ta kúu ni naá vá ini na, chí ni seidó'o na ña iin rá iin na kúu kuendá Jesús ni kasá'a ká'an yú'u iin rá iin ñayuu ñoo. ⁷ Sa'á ñoo ni naá vá ini na. Dá ni kasá'a ndátó'on tá'an ná:

—jKueidó'o ndó! ¿Á o dúu na Galilea kúu ñayuu ká'an káa? ⁸ Ta, ¿ndiva'a seidó'o yó ká'an na iin rá iin yú'u ña kían ni katj'a yó nda ni kaki yó? ⁹ Chí tein yó ño'ó ñayuu ni kii nación Partia, xí'in nación Media, xí'in nación Elam, xí'in nación Mesopotamia, xí'in kuendá Judea, xí'in kuendá Capadocia, xí'in kuendá Ponto, xí'in kuendá Asia, ¹⁰ xí'in kuendá Frigia, xí'in kuendá Panflia, xí'in nación Egipto, xí'in na ndéi chí kuendá Africa noo ño'ó ñoo xík'a cháa ka o dúu ñoo Cirene. Ndéi ta'ani na ni kii ñoo Roma. Dao ka na kúu na Israel, ta dao ka na ni nduu na kándisa to'on kándisa na Israel. ¹¹ Ndéi ta'ani dao ka na ni kii nación Creta xí'in nación Arabia. Tído iin rá iin yó kándaá ini ña ká'an na káa, chí ká'an na iin rá iin yú'u ña ká'an miíá sa'á ña ndato ni kee Ndios —kaá ñayuu ñoo.

¹² Ta kúu ndidaá vá ná ni naá ini. Ta ko ná'a ná ndí kían nakani ini na. Ta ndátó'on tá'an ná:

—¿Ndí kónj kaa ndidaá kúu ña xinío kuu víti?

¹³ Ta dao ka ñayuu ñoo ni kasá'a kédjiki na na kúu kuendá Jesús, ta kaá na:

—Xini va na káa.

Di'a ni kuu tá ni daná'q Pedro noo ñayuu sa'q Jesús

¹⁴ Dá ni ñakuin ndichi Pedro xí'in ndin uxj iin ka ña ni sa xionoó xí'in Jesús. Ta

ni'i nda'o ni kasá'a ká'an Pedro xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndo'ó, na Israel, xí'in ndidaá ka ndo'ó na ndéi ñoo Jerusalén, ko'in kast'o'in xí'in ndó sa'a ndidaá ña ni kuu yó'o, sa'á ñoo kueidó'o va'a ndó ña ndó ña xí'in ndó. ¹⁵ Kana'a ndó ña ni iin tó'on ta'on ñayuu yó'o ko xini, táto'on kjo'ó ká'an ndo'ó nákani ini ndo. Chí ka iin na'a ij vá kían. ¹⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu, dá xinkoo noo ni ka'an Ndios xí'in profeta Joel, tá'an na sa kast'o'in xí'in ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, chí di'a ni kaa na:

¹⁷ Di'a kaá Ndios: Tein kuu noo ndí'i, dá dákoon yu'u Espirituú dinj ndidaá kúu ñayuu.

Dá kían ndidaá de'e yíi ndo, xí'in ndidaá de'e dí'i ndo ka'an xi sa'a ndí kían vej koo. Ta ndidaá takuáchi táki koni túu xi ña'a ndato dána'j noo xi.

Ta ndidaá na sá'ano sanj kee yu'u.

¹⁸ Ta tein kuu dáá ñoo dákoon yu'u Espirituú dinj ña xí'in na ña'a kéchóon nojí, dá kasá'a ná ka'an na sa'a ndí kían vej koo.

¹⁹ Ta kee ña'a ndato chí induú, ta kee ta'ani yu'u ña ná'ano noo'ó yó'o, chí koo nij, xí'in ño'ó kái, ta nakuijn ndichi ño'oma,

²⁰ ta nakuijn naá noo ndindii, ta ndukua'a nij noo yoo.

Dión koo, dá kasandaá kuu sato'o yo Ndios. Ta kuu yó'o kakuu iin kuu ká'ano, iin kuu na'a Ndios choon ká'ano né'e na.

²¹ Ta ndi ndáa miíó ñayuu nakoni ña Ndios kúu sato'o na, noón kúu na ni'j ña káki na.

Dión kaá tuti ij Ndios.

²² 'Kueidó'o va'a ndo'ó, na Israel, ña ko'in ka'in xí'in ndó. Miían ndaa Jesús, na ñoo Nazaret, ni sa kuu iin ña ni na'a ña ni kii na noo Ndios, dá chí sa kee na ña ná'ano, xí'in ña ndato noo ndo'ó ni kee Ndios. Ta ná'a va'a mií ndó ndí kían ni sa kee na. ²³ Tído ni ñakjo'ó ñaá iin ña noo ndá'a ndo, táto'on kjo'ó ni chíkaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Dá ni tiin ñaá ndo'ó ni sa'an ndo ni sa'áni ñaá ndó ndjka cruz xí'in ndá'a ta kini. ²⁴ Tído ni danátaki ñaá Ndios noo ña ni ndo'o na ni xi'j na. Chí ña sa'áni ñayuu ko kómían choon sata Jesús, sa'á ñoo ko ní kandeéan ka'áni chíchián na.

²⁵ Ta ni ka'an ta'ani rey David sa'a Jesús tá sa na'a. Ta di'a ni kaa na:

Nj xinij ña daá kuití vá ió sato'o yo Ndios xí'in.

Ta in na xoo kuá'a yu'u, sa'á ñoo ni iin tó'on ta'on ña'a o dáyu'u yu'u.

²⁶ Sa'á ñoo kádij nda'o ini nojí.

Ta xita yáa ló'j xí'an kádij inían.

Ta iin ní kúu yiki koñoj nani'j ndéé xí'in ñandeé ini.

²⁷ Chí o dánkoo ta'on ní yu'u noo ño'ó ndjii.

Ta o kóno ta'on mií ní ña nataní yikí koño yu'u, na kéchóon noo ní.

28 *Chí* ní na'a ní íchi nooí noo katakij, dá kasandaá iin kuu, dá kadij nda'o iní tá ná nakuíjn noo ní.

Dión ní kaa David.

29 *Ñani*, ká'an ndaaí xí'in ndo ña ní xí'j tatá sá'ano yo David, ta ní nduxi na. Ta kúu nda kuu víti nákaa jíó ná yáí noo ní nduxi na ñoo yó'o. 30 Tído ní sa kuu na iin profeta, ta sa ná'a va'a na ña ní xí'o Ndios to'on na ña tein na ve'e mií ná, ñoo kana Cristo, na dákaí ñaa, ta kakuu na rey, táto'on ní sa kuu David rey noo ná ñoo yo. 31 Ta sa'a ña sa ná'a ná ndí kían kee Ndios, sa'a ñoo ní kaa na ña dánataki Ndios Cristo, na dákaí ñaa, ta ní kaa ta'ani na ña o kándoo ta'on nío Cristo noo ñó'o ndij, ta ní yikí koño na o nátaní ta'an vaan.

32 *Ta dión* ní kuu, chí miían ndaa kuiti ní danátaí Ndios Jesús. Ta ndidaá vá ndu'u kúu ná ní xini ña dión ní kuu. 33 Dá ní náchikoo ñaa Ndios xoo kuá'a na. Dá ní na'kí'o tatá Ndios Espirítu ú ná noo Jesús, táto'on kí'o ní xí'o na to'on na ña kían kee na. Sa'a ñoo ní tándaa'á Jesús Espirítu ú yó'o ní kasáa na noo ndú'u. Sa'a ñoo ní xini ndo'ó, ta ní seídó'o ndó ña ká'an ndu'u iin rá iin yú'u, tá'an ña ká'an iin rá iin mií ndó.

34 *Ta o dúy* David kúu na ní nana ko'on induú koo na xoo kuá'a Ndios, chí mií ná kúu na ní ka'an di'a:

Di'a ní kaa sato'o yo Ndios xí'in sato'j:

“Nakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

35 nda ná nataán ndí'ii taa xini u'u ñaa tíxi sa'on.”

Dá ní kaa ta'ani Pedro:

36 —Miían kánian kana'a ndidaá kúu ndo'ó, na Israel, ña miían ndaa kuiti Jesús, na ní chírkaa ndó ndjka cruz, noón kúu na ní ndee Ndios kakuu na sato'o noo ndidaá kúu ña'a, ta kakuu ta'ani na na dákaí ñaa.

37 Tá ní seídó'o ñayuu ñoo to'on ní ka'an Pedro, kúu ní kasá'a tá'anda to'on ini na ndéi na. Dá ní ndato'on ná Pedro xí'in dao ka apóstol ñoo, ta ní kaa na:

—Ñani, ¿ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

38 Dá ní kaa Pedro:

—Nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kodoo ndúta iin rá iin ndó xí'in kuu Jesús. Dá ná kí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ndo, dá natíin ndó Espirítu ú ná. 39 *Chí* kí'o dión ní xí'o Ndios to'on na ña kee na xí'in ndo'ó xí'in de'e ndó. Ta dión ta'ani kee na xí'in ñayuu ndéi xíká cháa ka, dá chí kí'o dión ní chíkaa ini mií sato'o yo Ndios kee na xí'in ndidaá na ní kaxi mií ná kakuu ñayuu na —kaá na.

40 *Ta xí'in to'on yó'o*, ta xí'in cháa ka to'on ní ka'an ní'ini Pedro noo ñayuu ñoo, ta ní seí nda'í na noo ná, ta kaá na:

—Kandisa ndó to'on ká'in, dá kían káki ndó noo tandó'ó vei ndo'o ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo viti —kaá na.

41 *Ta kúu* kuá'a nda'o ñayuu ñoo ní kándisa to'on ní ka'an na. *Ta kúu* ní sodó ndúta ná. *Ta kuu* dáá ñoo ní ndukua'a cháa ka na kúu kuendá Jesús, chí táto'on oni ka mil ñayuu ní nduu kuendá Jesús. 42 *Ta ndidaá* ná ní nakuíta ndaa xí'in to'on dána'a apóstol. *Ta iin* ní nduu va na xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús. *Ta ndéi túti* ná sa'ándá na pan, ta ká'an na xí'in Ndios.

Iin ní nduu ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús

43 *Ta ndidaá* vá ñayuu ñoo ní naá ini, ta ní yu'ú na, chí kuá'a nda'o ña'a ná'ano xí'in ña ndato ní kee apóstol ñoo. 44 *Ta iin* ní nduu ndidaa ná kúu kuendá Jesús. *Ta ní* chíndeé tá'an na xí'in ña'a ió noo iin rá iin na. 45 *Ta ní* djko ná ñó'o ná, xí'in ndidaa ka ní ña'a ió noo ná, dá ní dasá náan noo ndidaá ná táto'on kí'o xínfó'ó ná.

46 *Ta iin* rá iin kuu kuu sa nditúti ná yé'é ño'o ká'ano. *Ta sa* nataka ta'ani na ini ve'e iin rá iin na sa sa'anda na pan, ta iin sás'an ndí'i va na xí'an kadij ini ná, xí'in ña nda'í ió ini ná. 47 *Ta kéká'ano* na Ndios. *Ta ká'an* va'a ndidaa kúu ñayuu ndéi ñoo ñoo sa'a ná. *Ta iin* rá iin kuu kuu sa ndekua'a sato'o yo Ndios ñayuu, na ní natíin ña káki na.

3

Di'a ní kuu tá ní nduyva'a iin taa ní natíi sa'a

1 *Iin* kuu, dá ní kee Pedro xí'in Juan kua'an nduu ná ve'e ño'o ká'ano, ta kían táto'on ka oni sa'ini, chí hora daá ñoo ká'an ñayuu ndéi Israel xí'in Ndios. 2 *Ta sa* io iin taa ní natíi sa'a, ta nda rá ní káki va ra kaa ra dión. *Ta ndidaá* kuu né'e ñaa ná vei na chíkoo na yé'é ño'o ñoo noo nani yé'é luu kaa, dá koo ra kaka ra dí'on noo na koku'u yé'é ño'o ká'ano ñoo.

3 *Ta ní* xini ra koku'u Pedro xí'in Juan kua'an na ini yé'é ño'o ká'ano ñoo, dá ní kasá'a rá seí nda'í ra ña ná kí'o na dí'on noo rá. 4 *Dá ní* sa nde'é Pedro xí'in Juan noo rá. *Dá ní* kaa Pedro xí'in rá:

—Kande'é ndu'u.

5 *Dá ní* sa nde'é va'a ñaa tá kú'u sa'a ñoo, chí ndáti ra ní'í rá dí'on noo ná. 6 *Dá ní* kaa Pedro xí'in rá:

—Ko tá'on plata ní oro nooí. Tído ña ió nooí, kí'oi nooon. Xí'in kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, ndakuíjn ndichi, ta kaka kua'an —kaá na.

7 *Kúu* ní tiin Pedro nda'a kuá'a ra. *Ta kúu* ní náchikani ndichi ñaa ná. *Ta kúu* viti'on ní ndundakí sa'a rá xí'in díko sa'a rá. 8 *Ta kúu* ní ndao ra ní nakuíjn ndichi ra. *Kúu* ní kasá'a xika ra. *Dá ní* ndu'u ra kua'an ra xí'in

Pedro xí'ín Juan ini ve'e ño'o ká'ano ñoo, Xíka ra, ta kándita ra, ta kéká'ano ra Ndios nì ku'u ra kua'an ra.

9 Ta kúú ndidaá kúú ñayuu ñoo nì xini ña xíka ra, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. 10 Ta nì ñakoni na ña òa nì sà iò sà sati yé'é ño'o nani yé'é luu káa ñoo kúú òa ñoo. Kúú nì naá ini na, ta nì yu'u nà tá nì xini na ña nì ndu'va'a ra.

Di'a kua'an ña nì òa'á'q Pedro no'ò ñayuu kuá'q ñoo'ò ñoo sa'q Jesús

11 Ta nì tiin toon ta nì ndu'va'a sa'a ñoo Pedro xí'ín Juan. Ta nì naá ini ndidaá kúú ñayuu ñoo taxí tá'an na vei na kande'é ñaa ná no'ò kúú corredor nani Salomón. 12 Tá nì xini Pedro ñayuu ñoo, dá nì kaa na xí'ín ná:

—Na Israel, ¿ndiva'a naá téi iní ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'é ndó ndu'u? ¿Á ká'an ndó ña xí'ín ndéé mií ndu'u nì ndu'va'a òa yó'o? O, ¿á ká'an ndó ña sa'á ña kúú ndú ñayuu va'a no'ò Ndios, sa'á ñoo nì ndu'va'a ndu ra? 13 Mií Ndios, na nì sà ndaño'o tatá sá'ano yo Abraham xí'ín Isaac xí'ín Jacob tá sa na'á, no'ón kúú na nì ndane'e dikó Jesús, na kúú de'e na. No'ón kúú na nì ñakí'o ndó no'ò ndá'a ta né'e choon. Dá nì kuñó'o ndó ná tá nì ká'an ta né'e choon nani Pilato dáyaa ñaa rá. 14 Ta ndo'ó kúú na nì kuñó'o na kúú na ñi xí'ín na ndaa. Di'a nì xíka ndo ña yaa iin òa sa'áni ndji. 15 Ta nì sa'áni ndo Jesús, na xí'o ña kataka chíchí yó. Tído nì nataka va na nì kee Ndios. Ta ndu'u kúú na xí'o ndaa kuendá ña kí'o dión nì kuu. 16 Chí sa'á ña kándéé iní ndu Jesús, sa'á ñoo nì ndu'va'a òa yó'o, tá'an ra ndé'é ndó, ta ná'á ndó. Chí xí'ín kuu mií Jesús, ta xí'ín ña kándéé iní ndu'u na nì kedaá xí'ín òa yó'o, dá nì ndu'va'a ra, ta nì xini xí'ín no'ò ndidaá ndó ña dión nì kuu.

17 Ta viti ndo'ó, na ñoo mií, sa ná'á véi ña sa'á ña kò ná'á ndó ndá yoo kúú ná, sa'á ñoo nì kee ndó dión xí'ín ná. Ta dión ta'ani nì ndo'ò ta né'e choon no'ò ndo. 18 Tído nì daxinkoo ndi'i Ndios ña nì ka'an ndidaá profeta na kee na. Chí nì ka'an ña ña ndo'ò nani nío Cristo, na dáka'ki ñayuu. 19 Ta viti nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta nandío kué ndó no'ò Ndios, dá ná dándóo na kuachi ndó, dá ná kí'o sato'o yo Ndios ña ná koo va'a ini ndo. 20 Ta tanda'á tuku na Jesucristo kii na, dá chí kí'o dión nì chíkaa ini na kee na nda mií sa'a.

21 Tído mií'án kánian koo Jesucristo no'ò ió Ndios chí induu nda ná ndeyíko Ndios ndidaá kúú ña'a, chí kí'o dión nì kaa Ndios kee na, kaá profeta na nda mií sa'a. 22 Dá chí di'a nì kaa Moisés xí'ín na sá'ano ve'á nì sà ndei sà na'á: “Ndios, na kúú sato'o yo, kí'o na ña kana iin profeta tein na ñoo yo, ta kee na táto'on kée yu'u. Ta kandísa ndó ndidaá kúú to'on ka'an na. 23 Dá chí taó xóo

va Ndios ndidaá kúú ñayuu kò xí'ín kueidó'o no'ò ka'an profeta yó'o.” Díon nì kaa Moisés.

24 Ta ndidaá kúú profeta nì sà ndei nda tiempo Samuel, ta nda tiempo viti nì ka'an ta'ani na sa'a ndidaá ña'a kúu viti. 25 Ta ndo'ó kúú na kánian natiin ndidaá kúú ña va'a nì ka'an profeta sa'a, ta natiin ta'ani ndó ndidaá kúú ña va'a nì kandoo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'á. Dá chí di'a nì kaa Ndios xí'ín Abraham: “Ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu nì'í ña va'a sa'a iin na kana tein na ve'ón”, kaá Ndios xí'ín ná. 26 Sa'á ñoo tá nì òa'nataka Ndios de'e na, nì tanda'á ñaa ná diñó'o no'ò mií ndó, dá nì'í ndo ña va'a no'ò Ndios, dá kí'án dankoo iin rá iin ndó ña kini kée ndó —kaa Pedro.

4

Di'a nì kuu tá nì ka'an Pedro xí'ín ta né'e choon ña iin to'ón Jesús kúú na dáka'ki ñaa

1 Ndíta ñi vá ná ká'an na xí'ín ñayuu ñoo, kúú nì kasáa ta dutí, xí'ín ta sa'ándaa choon no'ò ra ndaa ve'e ño'o ñoo, xí'ín ta saduceo. 2 Ta káryíí rá xí'ín Pedro xí'ín Juan chí òa'na na no'ò ñayuu ñoo ña sa'á ña nì nataka Jesús, sa'á ñoo nataka ta'ani ñayuu nì xí'í. 3 Dá nì tiin ñaa rá né'e ra nì sa'an ra nì sadi rá ve'e kaa. No'ò nì sa ño'o na nda nì tuu no'ò iin ka kuu, chí sa nì ini va kí'án. 4 Tído kuá'á nda'ò ñayuu nì seidó'o to'on nì òa'na Pedro sa'a Jesús, ta kúú nì kandísa naan. Sa'á ñoo nì ndukua'a cháá ka ñayuu kúú kuendá Jesús, ta nì kasandaá na kúú ná táto'on o'on mil òa.

5 Tá nì tuu no'ò iin ka kuu ñoo, dá nì nataka òa né'e choon no'ò na Israel ñoo Jerusalén, xí'ín ta sá'ano, xí'ín ta òa'na ley, 6 xí'ín ta dutí kúú no'ò nani Anás, xí'ín Caifás, xí'ín Juan, xí'ín Alejandro, xí'ín òa'na ta dutí ñoo. 7 Dá nì sa'an ra nì ta'ò rá Pedro xí'ín Juan ve'e kaa, ta ndáka ñaa rá nì sa'a nì chíkata ra me'í no'ò ndéi ta né'e choon ñoo. Dá nì nda'ò'ón ñaa rá, ta kaá ra:

—¿Ndá choon né'e ndo'ó ña ndu'va'a ndó na kú'u? ¿Ndá kuu nì ka'an ndo, dá nì kee ndó ña yó'o?

8 Kúú nì ñakutí Pedro xí'ín Espíritu ñi Ndios, dá nì kaa na:

—Mií ní, na né'e choon ñoo yó'o, xí'ín mií ní, na sá'ano ñoo Israel, 9 mií ní kúú na nda'ò'ón ndu'u sa'á ña va'a nì kee ndu xí'ín òa nì sa kú'u yó'o, xí'ín sa'a ndi nì kuu nì ndu'va'a ra. 10 Sa'á ñoo kana'á ní, xí'ín ndidaá kúú na ñoo Israel ña xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, na nì chíkaa ní ndjika cruz, na nì òa'nataka Ndios, no'ón vá kúú na nì kedaá, dá nì ndu'va'a òa iin no'ò ní yó'o. 11 Ta Jesús kúú táto'on kí'o iin yuu, ta nì kañó'o ñaa ndo'ó táto'on kí'o kée ta kava'a ve'e. Tído nì kasandaá na kakuu na yuú tito. 12 Ta koo ka iin ka na kándéé dáka'ki yó, dá chí kò ní xí'o Ndios choon no'ò nì iin ka na ió

ñayuu yó'o ña dákaki na yó —kaá Pedro xí'in rá.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda ra choon noo Pedro xí'in Juan ña o kánoo ka na dána'a na sa'a Jesús

13 Tá ni xini tá né'e choon ñoo ña ko yu'ú Pedro xí'in Juan ka'an na sa'a Jesús, kúu ni naá ini rá, ch'i ná'á rá ña kúu ná taa ko ní dakuá'a, ta kúu ná taa oon. Ta ni ñakoni ñaá rá ña ni sa xionoo na xí'in Jesús. 14 Ta ni xini ta'ani ra ña íin ndichi taa ni nduva'a ñoo noo rá, sa'a ñoo ko ni kúu ta'on ketó'ón ñaá rá. 15 Dá ni sa'anda ra choon ña ná keta too Pedro xí'in Juan sata vé'e. Dá ni kasá'a ndató'ón kue'é ra ndéi ra, 16 ta kaá ra:

—¿Ndi koo kee yó xí'in taa ñoo viti? Ch'i mián ndaa ndisa ni kee ra iin ña'a ndato, ta ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo Jerusalén yó'o ná'á ña dión ni kee ra. Ta o kuu ta'on kaa yo ña ko kían ña ndaa. 17 Sa'a ñoo ná dáyu'ú yo rá, dá ná dá'a ka ni kanoo ra kasto'on ra xí'in ñayuu sa'a Jesús, dá kían ná o náka'ani cháá ka to'on sa'a Jesús noo ñayuu ñoo yo —kaá ra.

18 Dá ni kana ñaá rá. Dá ni sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ní ka'an na, ta dána'a na sa'a Jesús.

19 Dá ni kaa Pedro xí'in Juan xí'in rá:

—Taó kuendá va'a ní, á ña va'a kían noo Ndios ña kueidó'o cháa ka ndu'u noo ká'an mií ní o d'úy noo ká'an Ndios. 20 Ch'i o kuu ta'on dánkoo ndu'u ña ka'an ndu sa'a ña ni xini ndu, xí'in sa'a ña ni seidó'o ndu.

21 Tá ni ndi'i ni kee ra tatá dáyu'ú ñaá rá, dá ni dayáa ñaá rá, dá ch'i ko ní ni'í rá nda sa'a dándó'o ra ní'o ná, ch'i ndidaá kúu ña ñoo ñoo kéká'ano na Ndios sa'a ña ndato ni kee na. 22 Taa ni sa kú'u sa'a ñoo, uu diko cháá ka kuia ió rá tá ni nduva'a ra ni kee Ndios.

Di'a kua'an ña ni xika na kúu kuendá Jesús noo Ndios

23 Tá ni ndi'i ni dayáa ñaá rá, dá ni sa'an na noo ndéi dao ka ña kúu kuendá Jesús. Ta ni ñakani na xí'in ná ndidaá kúu ña'a ni ka'an tá dutí saku'a'a xí'in tá sá'ano. 24 Tá ni kandaá ini ná to'on ni kaa tá né'e choon ñoo, kúu ndidaá kúu ná ni kasá'a ká'an xí'in Ndios, ta kaá na:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúu na ká'ano. Mií ní kúu na ñi kava'a induú xí'in noñó'o xí'in tãño'o, xí'in ndidaá kúu ña'a ió nooán. 25 Ta xí'in yú'u David, na sa kexhóon noo ní, ni ka'an ní di'a: ¿Ndiva'a ni ndutondó téi ñayuu ndéi ñayuu yó'o?

Ta, ¿ndiva'a ná'ani ini na kee na ña ko chóon?

26 Ch'i ni nditúti tá kúu rey dándaki ñayuu yó'o, xí'in tá né'e choon, dá naá ra xí'in Ndios, na kúu sato'o yo, xí'in Cristo, na dákaki ñaá.

27 Ta mián ndaa dión ni kuu ñoo yó'o viti, ch'i ni ñaki'in tá'an Herodes xí'in Poncio Pilato, xí'in tá tukú, xí'in na Israel. Dá ni ndakuei na ni naá na xí'in de'e iij ni Jesús, na ni kaa ní. 28 Dá ch'i kí'o dión ni chikaá ini mií ní koo nda mií sa'a, ta dión ni kee ní. 29 Sa'a ñoo, sato'o ndu Ndios, sa ná'á ní ña ká'an tá né'e choon kendava'a ra xí'in ndu'u. Sa'a ñoo kee ní ña maní kí'o ní ndée ndu'u, na kúu na kexhóon noo ní, dá ná o yu'ú ndu'u ka'an ndu sa'a to'on ní. 30 Ta xí'in ndá'a mií ní nduva'a ní na kú'u. Ta kee ní ña'a ná'ano xí'in ña'a ndato xí'in kuu de'e iij ni Jesús.

31 Tá ni ndi'i ni ka'an na xí'in Ndios, ta kúu ni taa noo ndéi na ñoo. Ta kúu ndidaá ná ni nakuti xí'in Espíritu iij Ndios. Ta ko ní yu'ú na ka'an na sa'a to'on va'a Ndios.

Iin tó'ón va ni sa kuu ñaxintóni ndidaá na kúu kuendá Jesús

32 Iin tó'ón va ní sa kuu ñaxintóni ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús, ta iin tó'ón ni sa kuu ni'o ná. Ta ni iin tó'ón ná ko ká'an ña ña'a mií ná kían kómí ná, ch'i ña'a ndi'i va na kían, kaá na. 33 Ta xí'in ndée xí'o Ndios ni daná'a na kúu apóstol noo ñayuu, ch'i xí'o ndaa na kuendá ña mián ndaa kuiti ni natakí sato'o yo Jesús. Ta kua'a nda'o ña maní sa chindee Ndios ndidaá na kúu kuendá Jesús, 34 sa'a ñoo ní iin tó'ón ta'on ña'a ko ní sá kamaní noo ni iin na. Dá ch'i ndidaá kúu na ió ñoo, xí'in na ió ve'e ni sa díko náan, ta né'e na di'ón ni ni'í ná sa'an ni sa na, 35 ta ni xí'o naan noo apóstol, dá ni xí'o na cháá cháá di'ón ñoo noo iin rá iin ñayuu tát'o'on kí'o xínñó'ó náan.

36 Ta dión ta'ani ni kee iin taa naní José, tá'an ra ni ch'ianí na kúu apóstol Bernabé. Kuu yó'o kóni kaa taa xí'o tãndéé ini. Ta taa yó'o kúu iin taa ni kii tein na ve'e Leví. Ta kúu rá ta kuendá Chipre. 37 Ch'i ni díko rá iin ñoo kómí rá. Dá né'e ra di'ón ñoo ní saq ra ni xí'o raan noo na kúu apóstol ñoo.

5

Di'a ni ndo'o iin taa naní Ananías xí'in ñadi'ira naní Safira

1 Tído ni sa ió iin taa sa naní Ananías, ta ñadi'ira ni sa naní Safira. Ta na yó'o ni díko iin tá'í ñoo ná. 2 Dá ni taó xoo ra cháá di'ón noo ña ni ni'í rá sa'a ñoo rá. Ta ná'a ñadi'ira ña dión ni kee ra. Ta ni xí'o ra sava'a di'ón ni kãndoo ñoo noo apóstol. Ta ni kaa ra ña kí'o dión kúu va di'ón ni ni'í rá sa'a ñoo rá. 3 Dá ni kaa Pedro xí'in rá:

—Ananías, ¿ndiva'a ni sonó ní ni ku'u ña u'u ini ni'o ní, dá ka'an to'on ní noo na kúu Espíritu iij Ndios? Ch'i ni taó xoo ní cháá di'ón noo ña ni ni'í ní sa'a ñoo ní. 4 Ña'a mií va ní ni sa kuu ñoo ñoo. Dá tá ni ndi'i ni díko náan, ¿á ko ná'a ta'on ní ña kuu va kee ní xí'in di'ón ñoo ndi kí'o ká'an mií ní kee ní xí'an? Ta, ¿ndiva'a ni ñakani ini ní ka'an to'on ní?

Chì kọ ní ká'án tọ'ón ta'on ní nọọ ẹa, noo Ndios vá nì ká'án tọ'ón ní.

⁵ Tá nì sejdọ'o Ananías tọ'on yó'o, kúú nì kankao va ra nì xì'ì rẹ. Ta ndidaá kúú ñayuu nì yu'ú nda'ọ tá nì nì'ì tó'on na ña dión nì ndọ'ọ ra. ⁶ Dá nì kasáa dao takuáchí yí. Dá nì chítuú xì yíkí kọño rẹ xì'ín iin dá'ón. Dá n'é'e ñáá xì nì sa'án xì nì dandúxi xì.

⁷ Tá nì ya'a tátọ'on onì hora, dá nì kasáa ñadi'ì Ananias. Ta kọ xì'ni ta'an vaán ndí kían nì ndo'o yí'ian. ⁸ Dá nì ndatọ'ón ñáá Pedro:

—Ka'án ndaa ní xì'ín yu'u. ¿Á tátọ'on kì'ọ kaa ndọ nì dìkọ ndó ñọ'ọ ñoo, á kì'ọ dión nì dìkọ ndóan?

Dá nì kaaan:

—Jaan. Miian ndaa dión vá nì dìkọ ndúan.

⁹ Dá nì kaa Pedro xì'án:

—¿Ndiva'a iin nóó nì ndatọ'ón ndó ña kordodó ndó nà kúú Espiritu sato'o yo Ndios? Yé'é káa veì takuáchí nì sa'án nì dandúxi yì nì. Ta vití'ón kane'e ta'ani xì mii ní kọ'ón xì.

¹⁰ Ta kúú vití'ón vá nì kankao ñá'a ñoo noo sá'a Pedro, kúú nì xì'ì vaán. Tá nì ndu'u takuáchí ñoo, ta kúú sà nì xì'ì vaán. Dá nì taó ñáa xì n'é'e xì nì sa'án xì nì dandúxi xì dín noo nákaa yíkí kọño yí'ian ñoo. ¹¹ Ta kúú nì yu'ú nda'ọ ndidaá kúú nà kúú kuendá Jesús xì'ín dao kà ñayuu tá nì nì'ì tó'on na ña dión nì ndo'o Ananias xì'ín ñadi'ì rẹ.

Kua'a nda'ọ ña'a ná'ano xì'ín ña ndato nì kee na kúú apóstol

¹² Ta nì kee apóstol ña'a ná'ano xì'ín ña'a ndato nọọ nà ñoo ñoo. Ta ndéi túti nà kúú kuendá Jesús yé'é corredor naní Salomón. ¹³ Ta kọ ní xì'í ndéé iní dao kà ñayuu ndu'u na nakí'ín tá'an na xì'ín nà kúú kuendá Jesús, tído va'a nda'ọ ká'án nà ñoo ñoo sa'a ná. ¹⁴ Ta kúú kua'a nda'ọ ẹa xì'ín nà ñá'a nì kandisa tọ'on va'a nì daná'a apóstol ñoo, sa'a ñoo nì ndukua'a cháá kà nà kúú kuendá sato'o yo Jesús. ¹⁵ Ta nì taó ñayuu ndéi ñoo ñoo nà kú'ú satà vé'e, ta nì chínóo ñáa ná noo iin xìto, o noo iin yú. Dá nì chindei ñáa ná íchì noo ya'a Pedro, dá va'arà konda'ì óon na ná ya'a satà nà kú'ú ñoo, dá ná nduva'a na. ¹⁶ Ta kúú kua'a nà ndéi ñoo yati ñoo veì na ñoo Jerusalén, ta né'e na nà kú'ú veì na xì'ín nà ndo'ọ naní nìo kée espíritu kini. Ta kúú ndidaá vá ná nì nduva'a.

Di'a nì kuu tá nì taán ẹa né'e choon nà kúú apóstol ve'e kaa

¹⁷ Dá nì ndakuei ẹa dutì kúú nọọ xì'ín ẹa kí'ín tá'an xì'ín rá, tá'an rẹ kúú ẹa saduceo, chì nì nakutí rá xì'ín ña u'u inì rẹ. ¹⁸ Kúú nì tiin ra nà kúú apóstol, dá nì sa'án rẹ nì sadi ñáa rá ve'e kaa. ¹⁹ Tído nì kasáa iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios sakuáá dáá ñoo noo ñó'o na ve'e kaa. Dá nì sonó ná yé'án. Dá nì taó ñáa ná. Dá nì kaa ángel ñoo xì'ín ná:

²⁰ —Kua'án ndọ, ta nakuíta ndó noo kúú yé'é ño'ọ ká'ano. Ta kastọ'on ndó xì'ín

ñayuu ndéi ñoo sa'a tọ'on, ña xì'í ña kataki chíchí ná.

²¹ Tá nì ndi'ì nì sejdọ'o na ña nì ká'án ángel ñoo, dá nì kee na kua'án nà. Tá nì tuu noo iin kà kuu, dá nì ku'u na yé'é ño'ọ ká'ano. Dá nì kasá'a ná dána'a nà tọ'on Ndios.

Dá nì nataka tuku ta dutì kúú nọọ xì'ín ndidaá kà nì ẹa kí'ín tá'an xì'ín rá. Dá nì nakana ra ndidaá ẹa né'e choon xì'ín ndidaá tá sa'ano ndéi Israel, ta nì kee ra iin junta ká'ano. Dá nì sa'anda rẹ choon ña ná kọ'ón soldado taó rá apóstol ñó'ọ ve'e kaa kasáa rẹ, ká'án rá. ²² Tído, tá nì saá rẹ yé'é kaa ñoo nì sa nde'é rá, ta kúú kọọ kà apóstol ñoo ñó'ọ ñoo. Dá nì nandíó kuéi ra kua'án rẹ kastọ'on ra xì'ín ẹa né'e choon. ²³ Tá nì saá rẹ, dá nì kaa rẹ:

—Tá nì saá ndu yé'é kaa, kúú ndadi toon vaan. Ta kúú ndíta soldado yé'é kaa ñoo ndaa rẹ. Tído, tá nì sonó ndú yé'án, nì iin tó'ón kà ẹa kọ ñó'ọ inian —kaa rẹ.

²⁴ Tá nì sejdọ'o ẹa dutì kúú nọọ, xì'ín ẹa sa'ándá choon nọọ ẹa ndaa yé'é ño'ọ, xì'ín ẹa dutì saku'a, kúú nì kasá'a nákanì inì rẹ: “¿Nde'ì ndi'ì ví ña nì kuu di'a vitì?” ²⁵ Kúú nì kasáa va in ẹa. Dá nì kaa rẹ xì'ín rá:

—Tá'án ẹa nì sadi ndọ ve'e kaa ñoo, yé'é ño'ọ ká'ano va ndíta roón dána'a rẹ nọọ nà ñoo yo —kaa rẹ.

²⁶ Dá nì sa'án ẹa sa'ándá choon nọọ ẹa ndaa yé'é ño'ọ ñoo xì'ín rẹ ñó'ọ tíxi ndá'a rá nì sà kí'ín ra apóstol ñoo. Tído kọ ní kéndava'a ta'on ra xì'ín ná, chì yu'ú rẹ ña chiyúú ñáa ñayuu ndéi seídó'ọ ñáa ñoo. ²⁷ Dá ndáka ñáa rá nì saá rẹ ve'e nọọ nì nataka ndidaá rẹ kómí choon ná'ano ñoo, dá nì nakí'ọ ñáa rá noo rá. Dá nì ndatọ'ón ñáa ẹa dutì mii nọọ, ²⁸ ta kaa rẹ:

—¿Á kọ ní sa'ándá ta'on ndu choon noo ndọ ña ná dá'a kà nì kanoo ndó dána'a ndọ sa'a ẹa ñoo? Tído vitì iin ní kúú ñoo Jerusalén yo'ọ nì naká'ani ña dána'a ndọ. Ta chínóo kuachi ndọ ndu'u ña nì sa'áni ndú ẹa ñoo —kaa rẹ.

²⁹ Dá nì nandíó né'e Pedro xì'ín dao kà apóstol ñoo tọ'on noo rá, ta kaa nà xì'ín rá:

—Káni cháá kaaan kueídó'ọ ndu choon sa'ándá Ndios, ndi'ì, dá kee ndu choon sa'ándá ẹa. ³⁰ Tatá Ndios, nà nì sà ndaño'ọ nà sá'ano ve'e, noón kúú nà nì danátaki Jesús, nà nì sa'áni ndo'ó tá nì chirkaa ndó nà ndjka iin yito. ³¹ Ta nà yo'ọ kúú nà nì chindaya'ì mii Ndios, chì nì chikọo ñáa ná xoo kuá'a nà. Ta nì ndee ñáa ná nà kómí choon satà ñayuu, ta nì ndee ta'ani ñáa ná nà dáakí ñáa. Dión, dá ná nandikó iní nà Israel sa'a kuachi kée na, dá ku'u ká'ano inì Ndios sa'a ná. ³² Ta ndu'ú kúú nà xì'í ndaa kuendá sa'a ndidaá ña yo'ọ. Ta nà kúú Espiritu ì, nà xì'í Ndios nọọ nà seídó'ọ ñáa, noón ta'ani kúú nà xì'í ndaa kuendá ña dión kíán —kaa nà.

Di'a kua'qn ña ni ka'qn iin taa nani Gamaliel

³³ Tá ni seido'o ra to'on yó'o, kúu ni karyíi nda'o ra. Dá ni ka'án rá ka'áni ñaa rá. ³⁴ Dá ni ndakuin ndichi iin ta fariseo né'e choon nani Gamaliel, ta kúu rá iin taa dána'a ley. Ta ta ndáya'i nda'o kúu rá noo ndidaa na ñoo ñoo. Dá ni sa'anda ra choon ña ná taó too ra apóstol ñoo sata vé'e.

³⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa ra xí'in dao ka ta né'e choon ñoo:

—Ndo'ó, ta ñoo Israel, ka'i va'a ini ndo á va'a ni ka'án ndo kee ndó dión xí'in taa ñoo.

³⁶ Dá chi tá sata cháá, ta ní ndakuin iin taa nani Teudas. Ta ni chindaya'i ra mií rá, ta táto'on komi ciento kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Tído ni sa'áni vá ñaa ná. Ta ni xita noo ndidaa kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Ta kúu ni naá vá noo rá. ³⁷ Tá ni ndi'i, dá ni ndakuin iin taa Galilea nani Judas tein kuu ni nachikodó na ñoo yo kuu ná noo tuti taa né'e choon. Ta kúu kua'a tá'ani taa ñoo yo ni sa ki'in tá'an xí'in rá. Tído ni sa'áni ta'ani ñaa ná. Ta kúu ndidaa taa sa ndita xí'in rá ni xita noo kua'qn. ³⁸ Sa'a'á ñoo ká'in xí'in ndó, o sa dáta'an ka ndo taa kaa, ta dáyaa ndo rá. Chi tá choon kée ra kúu ña'a taa o tá kián to'on ká'qn taa oon, dá kían naá vá noo'n. ³⁹ Tído tá kián ña'a Ndios, dá kían o kúu ta'on dánaa ndo'n. Kaon koo ndó, chi oon ni ví naá ndo xí'in Ndios —kaá Gamaliel ñoo.

⁴⁰ Ta kúu ni nata'an va ini ra to'on ni ka'qn Gamaliel ñoo. Dá ni kana tuku ra apóstol ñoo. Dá tá ni ndi'i ni kani ra sata ná xí'in chirrión, dá ni sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ni ka'qn na sa'a Jesús. Dá ví ni dayaa ñaa rá kua'qn na.

⁴¹ Dá ni kankuei na noo ta né'e choon kua'qn na. Tído kadij nda'o ini na, chi ni sonó Ndios ña ni ndo'o nió ná sa'a Jesús. ⁴² Ta ndidaa kuu ñoo na dána'a na ini ve'e ñoo ká'ano, xí'in iin rá iin ve'e ñayuu, ta ko ní dánkoo ta'on na ña dána'a na sa'a Jesucristo.

6

Di'a ni kuu tá ni kaxi na kúu kuendá Jesús usa taa ña kane'ra in choon ká'ano

¹ Ta tiempo daá ñoo ndúku'a'á ka na kúu kuendá Jesús kua'qn na. Kúu ni kasá'a na ká'qn yú'u griego ká'qn kuáchi na xí'in na ká'qn yú'u hebreo. Chi kaa na ña ko xí'o ndúsá'ano na ña'a kasá'an na kuáan ká'qn yú'u griego táto'on ki'o kánian ni'i ná iin rá iin kuu kuu.

² Ta ndin uxí uu apóstol ñoo ni ndjítí ndidaa kúu na kúu kuendá Jesús. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Ko vá'a ta'on ña kían chituu too ndu'u ña dána'a ndu to'on va'a Ndios, dá nono ndú ña kían dasá ndú ña'a kasá'an ñayuu. ³ Sa'a'á ñoo, ñani, va'a cháá ka ña ná kaxi ndó usa taa

tein mií ndó xaqn, ta ná kakuu ra taa ndita ndaa xí'in Ndios noo ñayuu, taa ni nakutí xí'in Espíritu ij Ndios, taa ni nakutí ta'ani xí'in ña ndichí. Dá ki'o ndu choon yó'o noo rá kee ra, ⁴ dá kían ná o kátuu ndu ña ká'qn ndu xí'in Ndios, ta ni ña dána'a ndu'u to'on na —kaá apóstol.

⁵ Ta kúu ndidaa vá ñayuu ñoo ni nata'an ini ña dión koo. Dá ni kaxi na iin taa nani Esteban, chi kándéé ká'ano ini na Ndios, ta ni nakutí nió ná xí'in Espíritu ij. Ta ni kaxi ta'ani na Felipe, xí'in Prócoro, xí'in Nicanor, xí'in Timón, xí'in Parmenas, xí'in Nicolás, taa ñoo Antioquia, taa sa kándisa táto'on kándisa na ndéi Israel. ⁶ Dá ndaka na ndin usa taa ñoo ni saq na noo apóstol. Dá ni chikodó ná ndá'a ná diní ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a ndin usa taa ñoo.

⁷ Ta kúu ni naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, sa'a ñoo ni ndukua'a na kúu kuendá Jesús ñoo Jerusalén. Ta kúu kua'a ta'ani ta duti ni kasá'a kándisa ña ndaa sa'a Jesús.

Di'a ni kuu tá ni tiin dao taa Esteban ndaka ra kua'qn ra noo ta né'e choon

⁸ Kua'a'á ña maní ni kee Ndios xí'in Esteban, ta ni nakutí ná xí'in ndéé Ndios, sa'a ñoo ni sa kandéé ná sa kee na kua'a'á nda'o ña ná'ano xí'in ña ndato tein ñayuu ndéi ñoo ñoo. ⁹ Ta kúu ni ndakuei dao taa ñoo ve'e noo náta na Israel, ña ká'qn xí'in ná, ve'e na ko ñoo'ó ka tuxi ndá'a iin sato'o, ta ni ndakuei ta'ani dao ra ñoo Cirene, xí'in ra ñoo Alejandria, xí'in ra kuendá Cilicia, xí'in ra kuendá Asia. Dá ni kasá'a rá ndátó'on kuáchi ra xí'in Esteban. ¹⁰ Tído ko ní kándéé ta'on ra dátuu rá noo ká'qn na, chi kómí ná ña ndichí kée Espíritu ij Ndios.

¹¹ Dá ni chiyá'i ra dao taa ña ná ka'qn ra ña ni seido'o ra ká'qn ndava'a Esteban sa'a Moisés, xí'in sa'a Ndios. ¹² Ta dión ni kee ra, dá ni nakuina vaq na ñoo xí'in ndidaa tá sá'ano, xí'in ndidaa tá dána'a ley. Dá ni natuu ra ni tiin ra Esteban. Dá ndaka ñaa rá ni saq ra noo ta né'e choon. ¹³ Dá ni chikata ra taa ká'qn to'on sa'a Esteban, dá kaa ra:

—Taa yó'o kúu rá ko sa tuu ta'on ra ña ká'qn ndava'a ra sa'a ve'e ñoo'ó ij yo, xí'in sa'a ley Moisés. ¹⁴ Chi ni seido'o ndu'u ká'qn ra sa'a Jesús, ra ñoo Nazaret, ña roón kúu ra ko'on nakani ndi'i ve'e ñoo'ó ká'ano yó, ta nadaon ra ña ni dánkoo Moisés keeá —kaá ra.

¹⁵ Ta ndidaa taa ndéi noo tá'anda choon ñoo, tá ni sa nde'é rá noo Esteban, ta kúu ni xini ra ña ndato nda'o noo ná táto'on ndato noo iin ángel.

7

Di'a kua'qn ña ni ka'qn Esteban xí'in ta né'e choon

1 Dá nì ndato'ón ñaa tá dutí mií nõgõ:
 —¿Á ña ndaa kúú ña ká'an taa kaa sa'on?
 2 Dá nì kaa Esteban xí'in rá:
 —Kueid'ó ndó ña ko'jin ka'in xí'in ndó, ñani, ndo'ó, tã sa'ano viti. Nã ndato nda'ó kúú Ndios, ta nì na'ã na mií ná nõgõ tatã sá'ano yõ Abraham tã nì sa'io na chí naciõn naní Mesopotamia, tá ko ñá'ã ko'jon na koo na ñoo naní Harán. 3 Dá nì kaa Ndios xí'in ná: “Dánkoo ñoo nõgõ ion xaañ, ta dánkoo ndidaá kúú tá'ón. Ta kua'an kooón nõgõ'õ ko'jin na'j nõgõn.”

4 'Dá nì keta na nõgõ'õ na Caldea kua'an na. Dá nì sa'an na nì sa'io na ñoo naní Harán. Ta ñoo nì xí'j tatã na. Dá ndáka ñaa Ndios nì saa na nõgõ'õ yó'õ nõgõ ndéi yó viti. 5 Tído nì lú'u ta'on ñó'õ yó'õ ko ní xí'o Ndios nì'j ná, nì nõgõ kuejin sa'ã ná. Tído nì ka'an Ndios ña k'j'õ naan nõgõ mií ná xí'in nõgõ de'e na, xí'in nõgõ de'e ñání na, va'ará ko ñá'a kandeí de'e Abraham tiempo daá ñóó. 6 Ta nì ka'an ta'ani Ndios ña de'e ñání na xí'in de'e dikó na kakuu na tukú kandeí nda'í iin ka ñoo. Ta kaño'õ na tixi ndá'ã na ñoo ñoo, ta kendava'a na xí'in ná nõgõ komí ciento kuia. 7 Ta nì kaa ta'ani Ndios di'a: “Ta yu'u kúú ná keyiko sa'ã ná ñoo, na kendúsa xí'in ñayuyi ña kechóon na nõgõ ná. Tá nì ndi'i, dá kankuei ñayuyi kii na kandeí na nõgõ'õ yó'õ, ta yó'õ kandaño'õ na yu'u.”

8 'Tá nì ndi'i, dá nì kandoõ Ndios xí'in Abraham ña ta'anda ñi'j ná xí'in ndidaá de'e na, ta ñoo kían ná'ã ña nì xí'o Ndios to'on na nõgõ ná. Sa'á ñoó, tá nì sa'io de'e Abraham nì sa naní Isaac, dá nì sa'anda na ñi'j xí' tá nì xjino xi onã kuu. Dá tá nì sa'io de'e Isaac nì sa naní Jacob, dá nì sa'anda ta'ani na ñi'j xí. Ta dión ta'ani nì kee Jacob xí'in ndin uxí uy de'e yíí na, tá'an na nì sa kuu ndin uxí uy tatã sá'ano yõ.

9 'Tído sa'á ña u'u ini tatã sá'ano yõ, sa'á ñoó nì dikó ná ñani ló'õ na José nõgõ tãa Egipto. Tído nì sa'io va Ndios xí'in José, 10 ta nì chindee ñaa ná nõgõ iin rá iin tandó'õ nì sa ndo'õ na. Ta nì kemáñi ñaa ná, ta nì xí'õ na ñaxintóni ndichí nõgõ ná tá nì sa'io na nõgõ Faraón, tã kúú rey Egipto. Dá nì xí'õ ra choon ká'ano nõgõ ná ña dándáki na Egipto, xí'in ve'e mií rey ñoo.

11 'Dá nì kasáã tamã iin ní kúú kuendá Egipto xí'in Canaán. Ta nì ndo'õ nda'õ níõ ndidaá ñayuu. Sa'á ñoó ko ní nì'j na sá'ano ve'e yó ña keí ná. 12 Tá nì nì'j tó'on Jacob ña ió tiriõ chí Egipto di'a, dá nì tandá'ã ná de'e na, na sa kuu tatã sá'ano yõ, nì sa'ã na Egipto. Ta ña yó'õ nì sa kuu ta'andá mií nõgõ nì sa'ã na. 13 Dá tá nì sa'ã na ta'andá kúú uy, nda daá, dá nì kasto'on José xí'in ñani na ndá yoo kúú ná. Dá nì kandaã ta'ani ini Faraón ndéi nì kixi José, ta ndá yoo kúú na ve'e na. 14 Dá nì sa'anda José choon nõgõ ñani na ña ná no'õ na nakuaka na tatã na Jacob

xí'in ndidaá kúú na ve'e na, dá ná kasaa na Egipto. Ta nì sa kúú ná onj diko sa'on ñayuu.

15 'Ta dión nì kuu. Dá nì kasáã Jacob xí'in ndidaá na ve'e na kandeí na Egipto. Ta ñoo nì sa'io Jacob nda nõgõ nì xí'j na. Ta ñoo ta'ani nì xí'j tatã sá'ano yõ. 16 Tído nì sa'an na ñoo yõ nì dándúxi na lásá na iin ñoo naní Siquem ini iin káõ, ña nì xiin Abraham nõgõ de'e iin ta ñoo Siquem nì sa naní Hamor.

17 'Dá tá sa kua'an xinkoo to'on nì xí'o Ndios nõgõ Abraham, kúú sa nì ndukua'á nda'õ na ve'e yó ndéi Egipto, 18 nda rá nì kasá'á dándáki iin ka rey Egipto. Ta ko ná'ã ta'on ra sa'á ña va'a nì kee José ñoo ñoo. 19 Sa'á ñoó nì kasá'á ná dándá'í ra na sá'ano ve'e yó, ta nì kendava'a ra xí'in ná, ta nì kendúsa ra xí'in ná ña ná kata ndava'a na de'e yíí kuálí ná, ta duú nì kaki, dá ná kuu xí.

20 'Ta mií tein kuu daá ñoo nì kaki Moisés. Ta nì sa kuu xi iin talee ñóchi káa nõgõ Ndios. Ta nì xito va ñaa na ve'e xi onj yõ. 21 Tído nì ðakána ñaa ná tát'o'on nì ta'anda'õn. Ta kúú mií de'e di'í Faraón nì naki'in ñaa. Ta nì ðakuá'ano ñaaán tát'o'on de'e miíán. 22 Ta kúú nì ðakuá'a Moisés ndidaá ña ndichí ðakuá'a na Egipto. Ta ndichí na xí'in to'on ká'an na, ta kándéé ná kée na ndá choon kúú mií vá.

23 'Tá nì xinkoo Moisés uy diko kuia, dá nì chjkaa ini na ko'on na koto ni'ini na na ñoo na, na Israel ndéi Egipto. 24 Dá tá nì xini Moisés ña kéndava'a iin ra Egipto xí'in iin ta ñoo na, dá nì chjndee ñaa ná. Kúú nì sa'áni vá ñaa ná sa'á ña nì kendava'a ra xí'in iin ra ñoo na. 25 Chj nì ka'an ná ña kandaã ini na ñoo na ña mií Ndios kúú na nì kaxi ñaa kua'an na chindee ñaa ná, dá kankuei na tixi ndá'ã ra ñoo ñoo. Tído ko ní kandaã ta'on ini na ñoo na ña dión kían.

26 'Tá nì kasandaá iin ka kuu, dá nì xini Moisés ña ndéi uy tãa Israel naá tá'an mií rá. Dá nì ka'an ná nachindei va'a ñaa ná, chj nì kaa na xí'in rá: “Iin ñani kúú vá ndo'õ. ¿Ndiva'a dá'u'u tá'an ndó?”, kaá na. 27 Dá nì chjtuu tãa kéndava'a xí'in ñani ra ñoo nõgõ ká'an Moisés. Dá nì kaa ra xí'in ná: “¿Ndá yoo nì chjkaní yó'õ kakuuõn iin ta sa'andá choon nõgõ ndú'u o iin tãa keyiko sa'á ndu'u?”

28 ¿Á kóni ta'ani yó'õ ka'ánõn yu'u tát'o'on nì keeõn nì sa'ánõn iin ta Egipto koni?”, kaá ra xí'in ná. 29 Tá nì seido'õ Moisés ña nì ka'an ra dión, kúú nì xino na kua'an xjka ná nda nõgõ naní Madián. Ta ñoo nì sa'io na nì sa kuu na iin ta tukú. Ta ñoo ta'ani nì sa'io uy de'e na.

30 'Dá tá nì va'a uy diko ka kuia, dá nì na'ã nõgõ iin ángel tein ño'õ itã kankuei tein ini yitõ táka ló'õ iin nõgõ kúú nõgõ'õ ichi sa'ã yúku naní Sinaí. 31 Ta kúú nì naá vá ini Moisés tá nì xini na ña dión kúú. Dá nì natuu yati na kande'e va'a na. Ta kúú ñoo nì seido'õ

na ni ka'an tachí sato'o yo Ndios: ³² "Yu'u kúu Ndios, na ni sa ndañ'o na sá'ano ve'ón, chí yu'u kúu Ndios noq Abraham, ta yu'u kúu Ndios noq Isaac, ta yu'u kúu Ndios noq Jacob", kaá Ndios xí'in ná. Ta ni kasá'a ndéi Moisés ña ni yu'ú na. Ta kúu kó ní xí'o ndeé ka iní na kande'é ná. ³³ Dá ni kaa sato'o yo Ndios xí'in ná: "Taó ndisa ñó'o sa'on, chí ñó'o ij kián séin ni'ínón xaan. ³⁴ Miían ndaa kuiti kián xiní yu'u ña nda'í nda'o ndó'o níq ñayuuí ndéi na Egipto. Ta miían ndaa seídó'i ña nda'í nda'o ndé'i'j na. Sa'a ñoó ni kasá'aj dákakii na. Ta viti nakíj yati cháá ka, chí tanda'a yu'u yo'ó ko'on ñoo Egipto", kaá Ndios xí'in Moisés.

³⁵ "Ta Moisés yó'o kúu na sa ni kuñó'ó vá ñayuu ñoó, chí di'a ni kaa na xí'in ná: "¿Ndá yoo ni chikani yo'ó ña kakuuón iin ta sa'ándá choon noq ndú'u o iin na kéyko sa'a ndu'u?", kaá na. Tído mií Ndios kúu na ni tanda'a Moisés ña kakuu na iin na sa'ándá choon, ta kakuu na iin na dákaki ñayuu ñoó xí'in ndá'a ángel, tá'an na ni na'a noq tein yitó táka ló'o ñoó.

³⁶ 'Chí Moisés yó'o kúu na ni taó xóo na sá'ano ñoo yo Egipto, chí kuá'a nda'o ña ndato xí'in ña ná'ano ni kee na noq na Egipto. Ta ni sa'anda dao na taño'o nani Taño'o Kuá'a. Ta sa kee ta'ani na ña ná'ano tein uu diko kuia noq kúu noño'ó jchí. ³⁷ Ta mií Moisés yó'o kúu na ni ka'an di'a xí'in na Israel: "Ta mií sato'o yo Ndios kúu na kí'o ña kana iin profeta tein mií ndó, dá kast'o'on ná xí'in ndó to'on ni ka'an mií Ndios xí'in ná, táto'on kí'o kée yu'u. Ta kueid'óo ndó ndidaá kúu ña ka'an na xí'in ndó." ³⁸ Tá Moisés yó'o kúu na ni sa kaa tein na sá'ano ve'e yó noq kúu noño'ó jchí ñoó, ta ni ndat'ón ná xí'in ángel ni kii noq Ndios diní yúku nani Sinaí. Ta ñoó ni ni'j ná to'on Ndios, ña xí'o ña kataki yo. Dá ni xí'o naan noq na sá'ano ve'á, dá ni nayá'an noq yóó.

³⁹ "Tído kó ní xiin ta'on na sá'ano ve'á kueid'óo na ña ka'an Moisés, ta ni kuñó'ó ña ná. Ta ñó'o ini na nandií kuéi na ñoo Egipto. ⁴⁰ Sa'a ñoó ni kaa na xí'in Aarón: "Kava'a ní dao ka ndios, dá ná kandaka na yó no'q Egipto, chí xiní ndí kián ni ndo'o Moisés, tá'an na ni taó yó Egipto, dá vei yó yó'o." ⁴¹ Dá ni kava'a ñayuu ñoó iin yoko kaa táto'on kaa iin chikerró. Dá ni doko ná kítí ndáka na noqán, ta ni sa ndei dij ná ni keká'ano na yoko, ña ni kava'a na xí'in ndá'a mií ná.

⁴² "Sa'a ñoó ni dayáa ndá'a ñaa Ndios, ta ni nakí'o ñaa ná noq ña kini. Sa'a ñoó ni kasá'a ná ndañ'o na tiñoq ñó'o induú, chí di'a kua'an ña ni taa iin profeta sa'a ña ni ka'an Ndios:

Ndo'ó, na ndéi Israel,

zá noq yú'u va ni doko ndo'ó kítí ndáka ndó tein uu diko kuia ni sa ndei ndó noño'ó jchí ñoó?

⁴³ Kóó, di'a ni doko ndo rí noq yoko, chí ni sa ne'e ndó ve'e ño'o ñi kuendá yoko nani Moloc xí'in iin ka ve'e ño'o kuendá yoko kúu tiñoq nani Refán.

Ta ña yó'o kúu ña ni kava'a ndó xí'in ndá'a mií ndó, dá ni sa ndañ'o'o ndóan.

Ta sa'a ña ni kee ndó dión, sa'a ñoó tanda'a yu'u ndo'ó ko'on xiká cháá ka ndo o duú ñoo Babilonia.

Dión kaá to'on ni taa profeta.

⁴⁴ "Ta sa komi na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o ni kava'a xí'in ñi, tá'an ña ná'a ña ió Ndios xí'in ná, nani ni sa ndei na noño'ó jchí ñoó. Ta ve'e ño'o yó'o kí'ón kaa táto'on kí'o ni sa'anda Ndios choon, chí ni kava'an táto'on kí'o kaa rá ió ña ni na'a Ndios noq Moisés diní yúku.

⁴⁵ Dá ni naatin de'e na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o yó'o. Ta né'e naan ni saá na xí'in José noño'ó na tukú. Dá ni kandeé ná ni keña'a na ñó'o yó'o, chí mií Ndios ni taó ñayuu ni sa ndei yó'o kua'an na. Ta kí'o dión ni sa kián ve'e ño'o ni kava'a xí'in ñi ndá tiempo ni sa dandáki rey David.

⁴⁶ "Ta na yó'o kúu na ni naatin kuá'a ña manj noq Ndios, sa'a ñoó ni xika na ña kián kava'a na iin ve'e ño'o náq noq keká'ano ñayuu Ndios, na ni sa ndañ'o'o tatá sá'ano yo Jacob. ⁴⁷ Tído rey Salomón, na sa kuu de'e rey David, noqón kúu na ni kava'a iin ve'e ño'o náq. ⁴⁸ Tído na kómi ndidaá choon ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ño'o ni kava'a ndá'a taq, chí iin profeta ni taa ña ni kaa Ndios di'a:

⁴⁹ Induú va kúu noq ió yu'u dándakii, ta noño'ó yó'o kúu noq ndita sa'í.

Sa'a ñoó, ¿ndi koo ví ve'e kava'a ndó koo yu'u, ká'an ndó?, kaá sato'o yo Ndios. Ta, ¿ndi koo iin ve'e kava'a ndó noq kooi nani'j ndeéj, ká'an ndó?

⁵⁰ ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña mií vá yu'u kúu na ni kava'a ndidaá kúu ña'a ió ñayuu ká'o?

Dión yo sato'o yo Ndios —kaá Esteban.

⁵¹ Dá ni kaa ta'ani Esteban xí'in taq ñoó:

—Tído ndeé nda'o to'on ndó, ta káxi nda'o níq ndo, ta ná dó'o nda'o kúu ndó. Daá kuiti vá kó kóni ndo kee ndó ña kóni Espiritu ij Ndios, chí táto'on kí'o ni sa kee na sá'ano ve'e ndó, kí'o dión kée ij vá ndó. ⁵² Chí, ¿ndi kaa iin profeta kó ní kéndava'a na sá'ano ve'e ndó xí'in? Ni sa'áni ná ndidaá profeta, na ni sa ka'an ña kii iin na ndaa noq Ndios. Ta miían ndaa ni kixi na, tído ni nakí'o ñaa ndó noq ndá'a ta kini, ta ni sa'áni ñaa ndó. ⁵³ Ta va'ará ni naatin túu ndó ley Ndios noq ángel ni kii induú, tído kó ní seid'ó'o ta'on ndóan.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Esteban

⁵⁴ Tá nì seido'o t̃a né'e choon to'on yó'o, kúú nì karyíí nda'o ra, ta nì chichi tá'an no'o ra, chí nì xido nda'o ini r̃a sa'á ña nì ka'an Esteban. ⁵⁵ Tido nì ñakutí Esteban xí'in Espírítu ij Ndios. Ta nì sa nde'é ná chí induu. Ta nì xini na ña nda'oon ví náye'e ndaa noo ío Ndios, ta íin Jesús xoo kuá'a na. ⁵⁶ Dá nì kaa Esteban:

—Kande'é ndó, chí nde'í ña nóno induu káa. Ta nã nì nduu t̃a ñayuu yó'o íin na xoo kuá'a tatá Ndios —kaá nã.

⁵⁷ Ta kúú nì sadi ndidaá t̃a nde'í ñoo do'o ra. Ta kúú nì'í nda'o nì kas'á ákayu'ú rá. Dá nì ndao nì'ini ra nì tiin ra Esteban. ⁵⁸ Dá nì taó ñaa rá nda' yu'ú ñoo, dá ka'áni ñaa rá xí'in yuu. Ta r̃a chínoo kuachi Esteban nì chínde'i ra dá'on rá noo íin tayíí naní Saulo. ⁵⁹ Ta xí'in tein kóon ñaa rá yuu, kúú nì kas'á Esteban ka'an nã xí'in Ndios, ta kaá nã:

—Tatá Jesús, naki'in va'a ní nioí.

⁶⁰ Dá nì sa kuíin xití ná. Ta kúú nì'í nda'o nì kayu'ú ná, ta kaá nã:

—Tatá Jesús, o sa kékueandá ní kuachi yá'a t̃a yó'o kée ra xí'in yu'u —kaá nã.

Dá tá nì ndi'í nì ka'an nã dión, dá ví nì xí'ij na.

8

Di'a nì kuu tá nì kas'á Saulo kéndaṽa'ra xí'in nã kúú kuendá Jesús

¹ Ta nì ñata'an va ini Saulo ñoo ña nì sa'áni rá Esteban. Ta mií kuú dáá ñoo nì kas'á kéndaṽa' ñayuu xí'in nã kúú kuendá Jesús nde'í ñoo Jerusalén. ² Tido nde'í dao ka t̃a ndita ndaa noo Ndios, ta roón kúú r̃a nì sa'an nì dandúxi Esteban. Ta nda'í nì saki ra sa'a ná. ³ Ta tein kuú dáá ñoo nì kas'á Saulo kéndaṽa'ra xí'in nã kúú kuendá Jesús. Kúú nì xionoo ra tá ve'e tá ve'e taó r̃a t̃a xí'in ñá'a, ta ñó'o ñaa rá kua'an nã ve'e kaa.

Di'a nì kuu tá nì daná'a Felipe to'on va'a Jesús chí kuendá Samaria

⁴ Ta ñayuu nì kankuei ñoo Jerusalén kua'an dao ka ñoo, noón kúú nã nì kas'á dána'a to'on va'a Jesús noo ñayuu nde'í ndidaá kúú xián noo nì ki'in na kua'an nã. ⁵ Dá nì ki'in ta'ani iin t̃a naní Felipe kua'an r̃a iin ñoo ká'ano nákaa chí kuendá Samaria di'a, ta nì kas'á rá kásto'on ra xí'in ñayuu sa'a Cristo, nã dáakaki ñaa. ⁶ Ta nì ñataka kuá'a ñayuu. Ta ndino'o ini nã nì seidó'o na ña nì daná'a Felipe, chí nì xini nã ndidaá ña'a ndato nì kee ra. ⁷ Chí kuá'a nda'o ñayuu ñó'o espírítu kini nì nduṽa'a, ta nì'í nda'o nì kayu'ú espírítu kini ñoo, dá nì kankuei ña kua'an ini nã. Ta kuá'a ñayuu nì ñatí sa'a

xí'in nã ko kuú kaka va'a nì nduṽa'a. ⁸ Sa'á ñoo nì kadij nda'o ini ñayuu nde'í ñoo.

⁹ Ta ñoo ñoo ío ta'ani iin t̃a naní Simón, ta sa na'á vá xionoo ra kétédi r̃a xí'in nã ñoo ñoo. Ta dánda'í r̃a ñayuu nde'í ñoo, chí kée ra mií rá ña kúú rá iin t̃a ndáya'í. ¹⁰ Ta ndidaá ñayuu seidó'o va'a ña ká'an r̃a, ndã nã kuáli cháá ka xí'in ndã nã sá'ano cháá ka, ta kaá nã ña mií Ndios nì xí'o choon ká'ano ñoo noo rá. ¹¹ Ta kándisa ñayuu ñoo ña ká'an r̃a, chí sa na'á nda'o xionoo ra dánda'í ñaa rá xí'in ña t̃adi kée ra. ¹² Tido tá nì daná'a Felipe noo ná to'on va'a sa'a ndi koo ndu'u na tíxi ndá'a Ndios, kúú nì kándisa naan, ta nì kándisa ta'ani na ña nì daná'a r̃a sa'a Jesucristo. Sa'á ñoo kuá'a nda'o t̃a xí'in ñá'a nì sodó ndúta. ¹³ Ta kúú nì kándisa ta'ani Simón ñoo. Dá tá nì ndi'í nì sodó ndúta rá, kúú nì kas'á rá xionoo ra xí'in Felipe. Ta kúú naá vá ini r̃a xini r̃a ña ndato xí'in ña ná'ano kée Felipe.

¹⁴ Tá nì nì'í tó'on nã kúú apóstol nde'í ñoo Jerusalén ña kuá'a ñayuu nde'í kuendá Samaria nì kándisa to'on Ndios, dá nì t̃anda'á ná Pedro xí'in Juan kua'an nã ñoo. ¹⁵ Dá tá nì sa'a nã ñoo ñoo, dá nì xikã nã ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo, dá ná natiin na Espírítu ij Ndios, ¹⁶ chí nì iin tó'on ná ko ñá'a natiin Espírítu ij Ndios, chí nì sodó ndúta óon va na xí'in kuú Jesús. ¹⁷ Dá nì chínoo Pedro xí'in Juan ndá'a ná dini ñayuu nì kándisa ñoo, ta kúú nã natiin na Espírítu ij Ndios.

¹⁸ Tá nì xini Simón ña nì natiin ñayuu ñoo Espírítu ij Ndios tá nì chínoo apóstol ñoo ndá'a ná dini ná, dá nì ka'an rá kí'o ra dí'on noo ná, ¹⁹ chí nì kaa r̃a:

—Djko ta'ani ndo'o choon né'e ndó xaan noo yú'u. Dá kían, tá ná chínoo yu'u ndá'í dini ndi ndáa mií ñayuu, ta kúú ná natiin ta'ani na Espírítu ij Ndios —kaá Simón.

²⁰ Dá nì kaa Pedro xí'in rá:

—Kua'an yo'o naá nduúon xí'in dí'on xaan, chí ká'an yo'o ña xí'in dí'on kuu kuíion ña xí'o oon Ndios noo ñayuu. ²¹ Ni lú'u ví kuendá yo'o, ni tá'í yo'o koó noo choon kée ndu'u yó'o chí ko íin ndaa ta'on nimon noo Ndios. ²² Kua'an nandikó inoon sa'a ña kini kéeon xaan. Ta kuei nda'í noo Ndios, dá ndá ndi kuu ku'u ká'ano ini nã sa'á kuachi nákani inon xaan. ²³ Chí kátóni ini yu'u ña nì chití yo'o xí'in ña u'u inon. Ta ndadí toon yo'o nákaan tíxi ndá'a ña kini —kaá nã.

²⁴ Dá nì kaa Simón:

—Kuei nda'í ndo noo sato'o yo Ndios sa'a yú'u, dá ná o ndó'í tá'an ña kaá ndo vejí ndo'í —kaá r̃a.

²⁵ Dá tá nì ndi'í nì daná'a Pedro xí'in Juan noo ñayuu ñoo sa'á to'on va'a Ndios, dá nì ki'in na íchi kua'an nã xí'in Felipe. Dá nì kas'á ná dána'a nã to'on va'a ñoo noo ndidaá kúú ñayuu nde'í ñoo ñó'o chí kuendá

Samaria ñoo. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i n̄andió kuéi na n̄i n̄asáa na ñoo Jerusalén.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i daná'a Felipe sa'á to'on va'a Jesús noo iin taa n̄i kii n̄ación Etiopía

²⁶ Tá n̄i ndi'i yó'o, dá n̄i ka'an iin ángel n̄i kii noo sato'o yo Ndios xí'in Felipe:

—Ndakuujin, ta ki'in íchi ña kua'an chí sur Jerusalén di'a, ña kua'an nda ñoo Gaza. Ta íchi ñoo kían yá'a kua'an noo kúu noño'ó jchi —kaá na.

²⁷ Dá n̄i ndakuujin Felipe. Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu íchi noo kua'an ra ñoo n̄i n̄aki'in tá'an ra xí'in iin taa n̄ación Etiopía. Ta kúu rá iin taa o kúu kandeí de'e. Ta kúu rá iin taa kéchóon noo iin ñá'a naní Candace, ña kúu reina n̄ación Etiopía, chi né'e va'a ra di'óan. Ta n̄i sa'an ra ñoo Jerusalén n̄i sa ndaño'o ra Ndios. ²⁸ Ta kúu n̄i n̄andió ko ra kua'an nó'o rá. Ta ió ra noo carreta, kiró ñó'o kuéi. Ta ká'i ra tuti n̄i taa profeta Isaías.

²⁹ Dá n̄i kaa Espiritu iñ Ndios xí'in Felipe:

—Natuu yati kua'an n̄i'on carreta kaa —kaá na.

³⁰ Dá n̄i kankono Felipe n̄i natuu yati ra noo kua'an ra. Kúu n̄i sejd'o'o ra ña ká'i taa ñoo noo tuti n̄i taa profeta Isaías. Dá n̄i ndato'on ñaá Felipe:

—¿Á kátóni iní ní ndí kóni kaa ña ká'i ní xaan?

³¹ Dá n̄i kaa taa ñoo:

—¿Ndi kee yu'u kandaá inij ña ká'an tá ko ín ta'on nakani xí'in yu'u?

Dá n̄i ka'an ra xí'in Felipe ña ná kaa ra noo carreta, ta ná kakoó daó rá xí'in rá. ³² Ta ká'i ra tuti iñ Ndios noo ká'an di'a:

Táto'on kí'o ndáka ra iin léko kua'an rj noo taa sa'áni rj, kí'o dión n̄i kee ra xí'in ná.

Táto'on kí'o tádi iin léko dátá rj, kí'o dión n̄i kee na,

ch̄i ni iin tó'on to'on ko ní ká'an na chindeé ná mií ná.

³³ Ta n̄i kenóo ñaá taa, ta ko ín ta'on ní kényiko ndaa sa'a ná.

Sa'á ñoo, ¿nda yoo kuu nakani sa'á de'e na? Ch̄i n̄i sa'áni ñaá ñayuu, dá ná o koo ka na ñayuu yó'o.

³⁴ Dá n̄i ndato'on taa ñoo Felipe, ta kaá ra:

—Kee ní ña manj nakani ní xí'in yu'u. ¿Ndá sa'a n̄i ka'an profeta yó'o? ¿Á n̄i ka'an na sa'a mií ná, o n̄i ka'an na sa'a iin ka taa?

³⁵ Dá n̄i nakani Felipe ndi kóni kaa to'on kaa noo tuti iñ yó'o. Xí'in sa'á to'on yó'o, dá n̄i kasá'a rá dána'a ra noo rá sa'á to'on va'a Jesús. ³⁶ Dá n̄i saa ra iin xian noo ñó'o takují noo yá'a ra kua'an ra ñoo. Dá n̄i kaa taa Etiopía ñoo xí'in Felipe:

—Yó'o ñó'o takují. ¿Á o kúu ta'on kodó ndutá yu'u yó'o?

³⁷ Dá n̄i kaa Felipe xí'in rá:

—Tá kandeé iní ní Jesús xí'in ndinoo iní n̄i ní, dá kían kuu va.

Dá n̄i kaa taa ñoo:

—Kándisai ña Jesucristo kúu de'e Ndios —kaá ra.

³⁸ Dá n̄i sa'anda ra choon ña ná kakuujin carreta ñoo. Dá n̄i noo ndi nduu ra noo ñó'o takují ñoo. Dá n̄i dakódo ndutá ñaá Felipe.

³⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ra noo takují ñoo, ta kúu n̄i ndaño'ó ni'ini va Felipe n̄i kee Espiritu sato'o yo Ndios. Ta kúu ko ní xini ka ñaá taa ñoo. Ta kádij nda'o ini ra kua'an ra íchi ñoo. ⁴⁰ Kúu n̄i kasandaá Felipe iin ñoo naní Azoto. Ta n̄i va'a ra iin rá iin ñoo sá xika ra kua'an ra, ta sá kásto'on ra xí'in ñayuu ñoo sa'á to'on va'a Jesús kua'an ra. Dá n̄i saa ra ñoo naní Cesarea.

9

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduu Saulo kuendá Jesús

¹ Ta ká'an iñ va Saulo ña ká'áni rá na kúu kuendá sato'o yo Jesús. Kúu n̄i sa'an ra noo nákaa tá tuti mií noo. ² Dá n̄i xiká ra ña kí'o ra tuti kane'e ra ko'on ra ve'e noo náta na na Israel ndéi ñoo Damasco, ta tuti ñoo ká'an ña kómí rá choon tiin ra taa xí'in ñá'a ndíko íchi Jesús ko'on na ve'e kaa ñoo Jerusalén.

³ Dá n̄i kee ra kua'an ra ñoo Damasco ñoo. Tído tá n̄i kasandaá yati ra ñoo ñoo, kúu iin kuití vá n̄i naye'e ndaa noo kua'an ra n̄i kee iin ñó'o n̄i kii induu. ⁴ Ta kúu n̄i kankao va ra noño'ó. Dá n̄i sejd'o'o ra táj n̄i ka'an iin ñayuu:

—Saulo, Saulo. ¿Ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'in yu'u?

⁵ Dá n̄i ndato'on ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?

Dá n̄i kaa na:

—Yu'u kúu Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón. Tído kéeón xí'in miíón táto'on kí'o kée iin chege tá chísá'a rí dinj karochá, ta dár'u'u rj mií rí.

⁶ Ta kúu nda ndéi n̄ino oon va Saulo ch̄i n̄i yu'u ra, dá kaá ra:

—¿Ndi kían keei kóni ní, tatá?

Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ndakuujin ndichi, ta kua'an ku'u ñoo ká'ano káa, dá káa ná kásto'on na xí'ón ndi kían kánian keeón —kaá na.

⁷ Ta taa kua'an xí'in Saulo ñoo, kúu n̄i naá vá iní ra ndita ra, ch̄i n̄i sejd'o'o ta'ani ra n̄i ka'an iin ñayuu, tído ko ín ta'on ní xini ra. ⁸ Dá n̄i ndakuujin ndichi Saulo. Tído tá n̄i ka'an rá kande'é rá, ko ní kúu ka, ch̄i n̄i kukuaa va ra. Dá n̄i natin ndaa ñaá taa kua'an xí'in rá ñoo, dá ndáka ñaá rá n̄i saa ra ñoo Damasco. ⁹ Ta ñoo n̄i sa io ra onj kuu. Ta ko túu noo rá, ta ko ní sásá'an ra, ta ko ní xí'i ra takují.

10 Ta ñoo Damasco ñoo ío iin t̃a kúu kuendá Jesús naní Ananías. Ta ñi na'a noo sato'o yo Jesús noo ná, ta ñi kaa na xí'ín ná:

—¡Ananías!

Dá ñi kaa Ananías:

—Yó'o nákaaj, tatá.

11 Dá ñi kaa sato'o yo Jesús:

—Ndakuujn ndichi, ta kua'án kúí keí naní keí Ndaa. Tá ñi saaon ve'e iin t̃a naní Judas, dá ndato'ón sa'a iin t̃a ñi kaki ñoo Tarso naní Saulo, chí ñoo ío rá ka'an ra xí'ín. 12 Chí ñi xí'oi ña ñi xini ra iin t̃a naní Ananías, ta kú'u ra chinóo ra ndá'a rá dinj rá, dá ná natuu tuku noo rá.

13 Dá ñi kaa Ananías:

—Tatá, kua'á ndá'o ñayuu nákani xí'ín yu'u sa'a t̃a ñoo, ña xionoo ra kéndava'a ra xí'ín ñayuu mií ní ndéi ñoo Jerusalén. 14 Ta vití ñi kasáa ra ñoo yó'o. Ta néle ra choon ñi xí'o t̃a dutj saku'a'a ña tiin ra ndidaá kúu ñayuu nákoni ña kúu ní sato'o na ko'on na ve'e ka.

15 Dá ñi kaa sato'o yo Jesús:

—Kua'án, chí mií vá yu'u ñi kaxi t̃a ñoo ña kane'e ra to'in dána'a ra noo ñayuu ko kúu na Israel, xí'ín noo rey, xí'ín noo na Israel. 16 Ta ko'in dána'i noo rá ña kánian ndo'o naní níó rá sa'a yú'u —kaá na.

17 Dá ñi kee Ananías kua'an na. Dá ñi saá na ve'e noo ío Saulo, kúu ñi kú'u na ñi chinóo na ndá'a ná dinj rá. Dá ñi kaa na:

—Ñani Saulo, mií sato'o yo Jesús, na ñi na'a noo noo yo'ó ichi noo ve'in yó'o, noón kúu na ñi t̃anda'a yu'u veii, dá natuu nooon, ta nakutón xí'ín Espiritu ij Ndios —kaá na.

18 Ta kúu vití'ón di'a va ñi kuçi ña ndáa tát̃on ndáa ta'j t̃yaká nduchi nóo Saulo. Ta kúu ñi natuu noo rá. Dá ví ñi ndakuujn ndichi ra. Dá ñi sa'an rá ñi sodo ndúta rá. 19 Dá tá ñi ndi'i ñi sasá'an ra, kúu ñi naní'j ndéé vá rá. Ta ñi sa ío ra dao kuu xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Damasco ñoo.

Di'a ñi kuu tá ñi dána'a Saulo to'on va'a Jesús ñoo Damasco

20 Ta ñi ndi'i, dá ñi kasá'a Saulo dána'a na sa'a Cristo Jesús ini ve'e noo nákata na Israel ndéi ñoo ñoo, chí kaá na ña Jesús kúu de'e Ndios. 21 Ta kúu ñi kasá'a naá vá iní ndidaá kúu ñayuu seíd'o na ña dána'a Saulo, ta kaá na:

—¿Á o dúu t̃a káa kúu ra kéndava'a xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén? Ta, ¿á o dúu ra káa ta'ani kúu t̃a ñi kasáa yó'o tiin ra na kúu kuendá Jesús, ta kandaka ñaá rá ko'on ra nakí'o ra noo ndá'a t̃a dutj saku'a'a? —kaá na.

22 Tido ví'í ká ví ñi ndundeé iní Saulo dána'a na sa'a Jesús, ta ko ní'j t̃a Israel ndéi ñoo Damasco ndí kján ka'an ra xí'ín Saulo, dá chí ñi xí'o na ña ñi kandaaj ini ra ña miían ndaa ndisa Jesús kúu Cristo, na dáka'ki ñaá.

23 Kúu sa kua'á ndá'o kuu ñi ya'a, dá ñi kandoo t̃a Israel ña ka'áni rá Saulo. 24 Tido ñi ñi'j tó'on na sa'a ña ñi kandoo ra kee ra. Ta nduu ñoo ndéi ra ndáti ra keta na yé'é noo kōndu'u na ñoo Damasco, dá ka'áni ñaá rá, ka'án rá. 25 Sa'a ñoo tá ñi kuaá, dá ñi danóo na kúu kuendá Jesús Saulo ini iin t̃yiká ka'ano sat̃a náo ndadí ñoo ñoo. Dá ñi kee na kua'an na.

Di'a ñi kuu tá ñi saá Saulo ñoo Jerusalén

26 Dá tá ñi saá Saulo ñoo Jerusalén, dá ñi ka'án ná nakí'in tá'an na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tido ndidaá vá ná yu'ú xini ñaá, chí ko kándia na ña miían ndaa ñi nduu Saulo kuendá Jesús. 27 Dá ñi kee Bernabé ndáka ñaá ná kua'an na noo ndéi na kúu apóstol. Dá ñi nakani na ña ñi xini Saulo sato'o yo Jesús ichi kua'an ñoo Damasco. Ta ñi nakani ta'ani na ña ñi ka'an Jesús xí'ín ná ichi ñoo. Ta ñi kastō'on ta'ani na xí'ín ñayuu ñoo ña ko ní yu'ú ta'on Saulo dána'a na sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Damasco ñoo. 28 Dá ñi kandoo Saulo ñi sa ío na xí'ín apóstol ñoo Jerusalén. Ta sa xionoo na xí'ín ná. 29 Ta ko yu'ú ta'on Saulo kanoo na kastō'on na xí'ín ñayuu sa'a sato'o yo Jesús. Ta dándichi tá'an na xí'ín t̃a Israel ka'an yú'u griego. Tido ka'áni vá ñaá rá kóni ra. 30 Dá tá ñi katóni ini dao ká na kúu kuendá Jesús ña kú'o dión kóni ra kee ra, dá ñi kee na ndáka na Saulo kua'an na ndá ñoo Cesarea. Ta ñoo ñi t̃anda'a ñaá ná kua'an nó'o ná ñoo Tarso.

31 Ta kúu ndéi va'a va ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi iin níi kúu kuendá Judea, xí'ín Galilea, xí'ín Samaria. Ta sa'ano cháa ká na kua'an na xí'ín to'on Ndios. Ta yu'ú níó ná sato'o yo Ndios. Ta ñi ndukua'a ná, ta ñi sisa cháa ká na xí'ín ña kándisa na kee Espiritu ij Ndios.

Di'a ñi kuu tá ñi nduv'a iin t̃a naní Eneas

32 Ta noo xionoo Pedro xito ni'ini na ndidaá na kúu ñayuu Ndios ndéi iin rá iin ñoo, ta kúu ñoo ñi kasandaá na noo ndéi na kúu kuendá Jesús ñoo naní Lida. 33 Ta ñoo ñi naní'j ná iin t̃a naní Eneas. Ta sa ío ona va kuia kándu'u rá noo xito, chí ñi natíi sa'a rá. 34 Dá ñi kaa Pedro xí'ín rá:

—Eneas, Jesucristo kúu na nduv'a yo'ó. Ndakuujn ndichi, ta natuu xiton.

Ta kúu ñi nakujn ndichi ra. 35 Tá ñi xini ñayuu ndéi ñoo Lida ñoo xí'ín ñoo naní Sarón ña ñi nduv'a ta kú'u ñoo, kúu ñi nduu ta'ani na kuendá sato'o yo Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi nataki iin ña'a naní Dorcas

36 Ta ñoo naní Jope ío iin ña'a kúu kuendá Jesús naní Tabita. Ta xí'ín to'on griego naníán Dorcas. Ta kúu kua'á ndá'o ña va'a

sá keeán, chí sá chindeéán ñayuu kúnda'í. ³⁷ Ta tein kuú dáá ñóó nì kasá'á kú'an. Ta kúú nì xí'í vaan. Dá tá nì ndi'í nì nakata na ñiñan, dá nì chindú'u ñáá ná ini ve'e kúú uu kánóo ñino.

³⁸ Ta yati né'e tá'an ñoo Jope ñóó xí'ín ñoo Lida. Kúú nì kandaq'á ini na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñá ió Pedro ñoo Lida. Sa'á ñóó nì tanda'á ná uu taa kua'an rā kuaka ñáá rá. Tá nì saq rā noo ió na, dá nì seí nda'í rā noo ná, ta kaá rā:

—¿Á ko'on ní xí'ín ndu'u viti'ón ní? —kaá rā.

³⁹ Dá nì kee Pedro kua'an na xí'ín rá. Dá tá nì saq na ñoo Jope, dá nì kee ñayuu ñóó ndáka ñáá ná kua'an na ve'e noo kándu'u ndji nani Dorcas ñóó. Ta kúú kuq'á ndá'o na kuáan nì kaq noo sata Pedro, ta ndé'í na ndéi na sa'á ndji ñóó. Ta dána'a na dá'on xí'ín do'onqo nì sá kava'aán tá nì sá takian ñoo Pedro.

⁴⁰ Dá nì taó ndi'í Pedro ndidaá kúú ñayuu ndéi ini ve'e ñóó. Dá vi nì sá kuíñ xítí ná, ta nì ka'an na xí'ín Ndios. Dá nì sá nde'é ná noo kándu'u ndji ñóó. Dá nì kaa na:

—Tabita, ndakqo —kaá na.

Ta kúú nì ñandé'é váán. Dá tá nì xiniñan Pedro, kúú nì ndakqoán ióan. ⁴¹ Dá nì tiin Pedro ndá'an. Dá nì nachikani ndichi ñáá ná. Dá nì nakana na ndidaá na kúú ñayuu Ndios xí'ín na kuáan ñóó ini ve'e ñóó. Dá nì chikani takí ñáá ná noo ná. ⁴² Dá tá nì kandaq'á ini ñayuu ndéi ñoo Jope ñóó ñá nì natakian, kúú kuq'á ndá'o na nì kandisa sato'o yo Jesús. ⁴³ Ta kúú kuq'á ka va kuú nì kandoqo Pedro ñoo Jope nì sa ió na ve'e iin taa sa nduvii ñiñ kiti nani Simón.

10

Dí'a nì kuu tá nì na'q noo iin ángel noo iin taa nani Cornelio

¹ Ta ñoo Cesarea ió iin taa nani Cornelio. Ta dándáki ra iin ciento soldado, rā kúú iin ta'ándá nani, rā Italiano. ² Ta ndáño'o ra Ndios, ta yu'ú ni'ini ñáá rá xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta kua'á dijón xí'o ra chindeé rá ñayuu kúnda'í. Ta daá kuiti ká'an rā xí'ín Ndios. ³ Ta iin kuú nì xini rā ñá'a ndato nì kee Ndios táto'on ká oní sa'ini, chí nì xini túu ra iin ángel nì kii noo Ndios. Ta nì ku'u na noo nákaq rā. Dá nì kaa na:

—¡Cornelio!

⁴ Tá nì sá nde'é va'a Cornelio ángel ñóó, kúú nì yu'ú ndá'o ra. Dá nì ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndi kían kóni ní, tatá?

Dá nì kaa ángel ñóó:

—Náta'an ini Ndios seídó'o na ñá xikqon noo ná, ta náta'an ta'ani ini na sa'á ñá chindeéon ñayuu kúnda'í. ⁵ Ta viti tanda'á dao taa ná ko'on rā ñoo Jope kuaka ra iin taa nani Simón kandaka ra kasaa rā. Ta taa yó'o

nani ta'ani Pedro. ⁶ Ta ió na ve'e iin ká taa nani Simón, tá'an rā ndúvii ñiñ kiti. Ta iin ve'e ra yati yu'ú taño'o. Ta ngón kúú na kastq'on xí'on ndi kían kánian keeón —kaá ángel ñóó.

⁷ Dá nì kee ángel ñóó kua'an na. Dá nì kana Cornelio uu taa kéchoon noo rá xí'ín iin soldado, tá'an rā ndáño'o ta'ani Ndios takí. Ta kándéé ini Cornelio ñóó taa yó'o. ⁸ Dá nì nakani ndi'í ra xí'ín taa yó'o ñá nì ka'an ángel ñóó xí'ín rá. Dá nì tanda'á ñáá rá kua'an rā ñoo Jope kuaka ra Pedro kii na.

Dí'a nì kuu tá nì xini Pedro iin ñá'a ndato nì kee Ndios

⁹ Ta iin ká kuú, tá sá kua'an kasandaá yati ra ñoo Jope ñóó, kúú nì kaa Pedro diní ve'e ka'an na xí'ín Ndios, ta kían táto'on dao ndúú. ¹⁰ Ta nì kixian nì kuiko ndá'o na. Ta sá kasá'an va na kóni na. Ta xían nani kénduu na ve'e ñóó ñá'a kasá'an na, ta kúú nì xini túu na iin ñá'a ndato nì kee Ndios. ¹¹ Chí nì xini na nì nono induú. Ta nì xini na konoo iin ñá'a vejí ñá, ta káaan táto'on káa iin dá'on ká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komí titoán. Ta nì maxinqan ndá ngñó'o. ¹² Ta kúú ini dá'on ñóó ñó'o ndidaá kúú kiti komí sa'á, ta ñó'o ta'ani kirí xika tixi, xí'ín ndidaá ká ni laa. ¹³ Dá nì sejdq'o Pedro tachí iin na nì ka'an, ta kaá na dí'a:

—Pedro, nakuiñ ndichi. Ta ka'áni kiti xaan, ta kason rí.

¹⁴ Dá nì kaa Pedro:

—Kqó, tatá, chí kq óon ta'on keí yu'u ñá'a yako xí'ín ñá kq ió vii noo Ndios.

¹⁵ Dá nì kaa tuku tachí na nì ka'an ñóó xí'ín ná:

—Tá'an ñá nì nduvii Ndios, o sá chinani ta'on yo'áan ñá kían ñá yako.

¹⁶ Ta oní ta'ándá nì ka'an na dión xí'ín Pedro. Dá nì nandió kqo tuku dá'on ñóó kua'an nó'qan induú.

¹⁷ Ta kúú xían ió Pedro nákani ini na ndi kóni kaa ñá ndato nì xini na ñóó, kúú sá nì saq va taa nì tanda'á Cornelio ve'e noo ió na, chí nì ndato'ón rá na ñoo ñóó ndei kúú ve'e Simón. Ta kúú sá nì kasandaá rā yé'e ve'e ñóó. ¹⁸ Dá nì kasá'á ndátó'ón rá na ndéi ve'e ñóó, dá nì kaa rā:

—¿Á ve'e yó'o ió iin taa nani Simón, taa ká'an xí'ín ná Pedro? —kaá rā.

¹⁹ Ta nákani ij vá ini Pedro sa'á ñá nì xini na, dá nì kaa Espíritu ij Ndios xí'ín ná:

—Nì kasáa oní taa nándukú rá yó'o.

²⁰ Ndakuiñ, ta kua'an noo kúí, ta o sá nákani kuáchí inqon ko'on xí'ín rá, chí miío yu'u nì tanda'á rá nì kasáa rā —kaá na.

²¹ Dá nì noo Pedro, dá nì sa'an na noo ndíta taa nì tanda'á Cornelio ñóó. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Yu'u kúú taa nándukú ndo'ó. ¿Ndá choon vejí ndó?

²² Dá nì kaa rā xí'ín ná:

—Vei ndu choon iin t̄a nani Cornelio, tá'an n̄a dándáki iin ciento soldado. Ta na yó'o kúú iin t̄a ndaa, ta ndáño'o na Ndios takí. Ta ká'an va'a ndidaá kúú n̄a Israel sa'a ná. Ta n̄i n̄atiin na choon noo iin ángel kéchón noo Ndios ña kían kana na mií ní ña ko'on ní ve'e na, dá ná kueídó'o na ña kían kast'o'n ní xí'in ná —kaá t̄a ñoo.

²³ Dá n̄i n̄atiin va'a ñaa Pedro. Dá n̄i sa ndei ra ve'e ñoo n̄i kidi r̄a sakuaá dáá ñoo. Tá n̄i tuu noo iin k̄a kuú, dá n̄i kee Pedro xí'in dao k̄a t̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñoo kua'an n̄a xí'in ndin on̄i t̄a ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i saq Pedro ve'e Cornelio

²⁴ Nd̄a iin k̄a ví kuú, dá n̄i saq n̄a ñoo nani Cesarea. Ta sa io va Cornelio ndáti ra kasaa Pedro ve'e ra. Ta ndéi ta'ani ndidaá tá'an ra, xí'in n̄a né'e tá'an va'a xí'in rá n̄i kana ra ñoo.

²⁵ Dá tá n̄i saq Pedro yé'é ve'e ñoo, kúú n̄i keta Cornelio nakuaka ñaa rá. Ta kúú n̄i sa kuí'n x̄iti rá noo ná, dá kandaño'o ñaa rá, ká'an rá. ²⁶ Tído n̄i n̄achikani ndichi va ñaa Pedro, ch̄i n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Ndakui'n ndichi ní, ch̄i t̄a xí'in vá ní kúú yu'u.

²⁷ Ta kúú ndátó'ón Pedro xí'in rá n̄i ndu'u na ve'e ra. Dá n̄i xini n̄a ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaa. ²⁸ Dá n̄i kaa Pedro xí'in ná:

—Sa ná'á vá mií ndó ña ko sónó ta'on ley ndu'u, n̄a kúú n̄a Israel, ña naki'in tá'an ndu ta ni ña natuu yati ndu xí'in ñayuu ko kúú n̄a Israel. Tído n̄i ñan'á Ndios nooí ña ko kánian chinani yu'u ni iin tó'ón ñayuu ña kúú ná ñayuu ko chóon, o ñayuu yako noo Ndios. ²⁹ Sa'á ñoo, tá n̄i kana ndó yu'u vei, ko ní nákaní kuách̄i ta'on in̄i kixii. Ta viti ndátó'in ndo'ó, ¿ndá sa'a kíán n̄i kana ndó yu'u veii? —kaá n̄a.

³⁰ Dá n̄i kaa Cornelio xí'in ná:

—Sa io komi kuú, tát'o'n mií hora viti, ióí né'e iji. Kúú tá n̄i kasandaá k̄a on̄i nani ká'in xí'in Ndios, ta kúú iin ndakána vá n̄i sa kuí'n iin t̄a ndíxi dá'on ndato náye'e ndaa nooí. ³¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'in yu'u: “Cornelio, sa n̄i sejd'o'o Ndios ña n̄i xikōn noo ná, ta náta'an in̄i ná sa'á ña chíndeéon ñayuu kúnda'í. ³² Ta viti tanda'á dao t̄a ná ko'on r̄a ñoo ká'ano nani Jope kuaka ra iin t̄a nani Simón, t̄a ká'an xí'in ná Pedro. Ta ió n̄a ve'e iin t̄a nani Simón, tá'an r̄a ndúvii ñi k̄iti. Ta in̄i ve'e ra yati yu'u taño'o. Dá ná kii na kast'o'n na xí'ón ndí kíán kánian kee'ón”, kaá ángel ñoo xí'in yu'u. ³³ Sa'á ñoo mií hora daá n̄i tanda'í t̄a yó'o kosaá r̄a kuaka ra mií kii ní. Ta kúú va'a va n̄i kee ní ch̄i n̄i kasáa yach̄i ní. Ta viti kíán ndéi ndi'i ndu'u noo Ndios, dá kueídó'o ndu ndidaá t'o'n n̄i sa'anda Ndios noo ní ña kíán kast'o'n ní xí'in ndu'u —kaá r̄a xí'in Pedro.

Di'a kua'an ña n̄i ñan'á Pedro sa'a Jesús noo ñayuu n̄i n̄ataka ve'e Cornelio

³⁴ Dá n̄i kasá'á Pedro ká'an n̄a xí'in ñayuu ñoo:

—Viti kíán kátóni va'a in̄i ña ko káxi ta'on Ndios ñayuu, iin nóo kúú vá ná noo ná. ³⁵ Ta náta'an in̄i n̄a xini n̄a ñayuu ndéi ndi ndaa mií vá ñoo tá yu'u ni'ini ñaa ná, ta kée na ña ndaa. ³⁶ N̄i ka'an Ndios xí'in n̄a Israel sa'á t'o'n va'a ña ká'an ña kuu va nandei va'a na xí'in Ndios sa'a Jesucristo, ná dándáki ndidaá ñayuu. ³⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kíán n̄i kuu chí Judea di'a. Ta n̄i kasá'an chí kuendá Galilea di'a tá n̄i ndi'i n̄i ñan'á Juan noo ñayuu ña kánian kodó ndúta ná. ³⁸ Ch̄i n̄i xí'o Ndios Espiritu īi ná noo Jesús, n̄a ñoo Nazaret, ta n̄i xí'o ta'ani na choon noo ná. Ta sa xionoo Jesús sa kee na kua'á nda'o ña va'a, ta sa nduva'a na ndidaá kúú ñayuu sa ñandó'o ña u'u. Díon n̄i kee Jesús, ch̄i ió Ndios xí'in ná. ³⁹ Ta ndu'u kúú n̄a n̄i xini ndidaá kúú ña'á ndato n̄i kee Jesús chí kuendá Judea, xí'in ña n̄i kee na ñoo Jerusalén. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'áni ñaa rá, ch̄i n̄i ch̄irkaa ñaa rá ndjka iin cruz. ⁴⁰ Tído n̄i ñan'áki ñaa Ndios t̄ixi kuú óni. Ta n̄i na'a takí tuku Jesús noo ndu'u n̄i kee Ndios. ⁴¹ Tído ko ní xini ta'on ñaa ndidaá n̄a Israel. Sa'va'a mií ndu'u, tá'an n̄a n̄i kaxi mií Ndios, n̄i xini ñaa, ch̄i n̄i sasá'an nduú ndu xí'in ná, ta n̄i xí'i nduú ndu'u xí'in ná tá n̄i ndi'i n̄i n̄ataka ná. ⁴² Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xí'o na choon noo ndu'u ña kanoo ndu kast'o'n ndu xí'in ndidaá kúú ñayuu ña n̄i chikani Ndios mií Jesús ña keyiko n̄a sa'a ndidaá ñayuu takí xí'in ndidaá ná n̄i xí'i. ⁴³ Ta sa'a mií ta'ani ná n̄i taa profeta, ch̄i n̄i taa na ña ku'u ká'ano in̄i Ndios sa'a kuachi ndidaá ñayuu kandeé in̄i ñaa —kaá Pedro.

Di'a n̄i kuu tá n̄i n̄akutí ní n̄a ve'e Cornelio xí'in Espiritu īi Ndios

⁴⁴ Ta kúú ká'an ió Pedro in̄i na, kúú n̄i n̄axino Espiritu īi Ndios din̄i ndidaá kúú ñayuu ndéi seídó'o ñoo. ⁴⁵ Ta t̄a Israel kúú kuendá Jesús, tá'an r̄a n̄i kasáa xí'in Pedro ñoo, kúú n̄i naá vá in̄i r̄a ndita ra, ch̄i n̄i n̄axino Espiritu īi Ndios din̄i n̄a ko kúú n̄a Israel ñoo, ⁴⁶ ch̄i n̄i seídó'o ra ña n̄i kasá'á ná ká'an n̄a dao k̄a yu'u, ta kéká'ano na Ndios. ⁴⁷ Dá n̄i kaa Pedro xí'in t̄a n̄i kasáa xí'in ná ñoo:

—Ni iin tó'ón ñayuu o kúu chituu ña kodó ndúta n̄a yó'o, ch̄i sa n̄i n̄atiin va na Espiritu īi Ndios tát'o'n kí'o n̄i n̄atiin ñaa mií yó —kaá n̄a.

⁴⁸ Dá n̄i sa'anda Pedro choon noo ñayuu n̄i kanda'isa ñoo ña ná kodó ndúta ná xí'in kuú sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá n̄i seí nda'í n̄a noo Pedro ña ná koo na xí'in ná cháá k̄a kuú.

11

Di'a kua'an ña ni kasto'on Pedro xí'in na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu ni ni'í tó'on ta'ani apóstol xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea ña ni kandísa dao ñayuu ko kúu na Israel to'on va'a Ndios. ² Dá tá ni ñandió koo tuku Pedro ñoo Jerusalén, dá ni kasá'a dánani ñaa dao ñaa, tá'an ra kaá ña miian ndúsa ta'andá ñi'í ndidaa ña kúu kuendá Jesús, ³ ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ni sa'an ni ni'í ku'u ni ve'e ña ko ní tá'andá ñi'í? Ta, ¿ndiva'a ni sasá'an nduu ní xí'in rá?

⁴ Dá ni kasá'a Pedro nákaní ndi'i na ndi k'i'o ni ndo'o na, ta kaá na:

⁵ —Tá nákaa yu'u ñoo ká'ano naní Jope, ta xí'an naní ká'in xí'in Ndios, ta kúu ni na'a na iin ña'a ndato nooí. Ta káaan táto'on káa iin dá'on chíká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komí titóan. Díon káaan ni nooan ni kiián nda induú káa. Ta ni ñaxinoan nda noo íoí. ⁶ Dá ni sa ndé'e va'i inían, kúu ni xini'í ñó'o kítí komí sa'a, xí'in kirí yuku deen, xí'in kirí xíka tixi, xí'in ndidaa ká ni laa. ⁷ Dá ni seido'i tachí iin na ni ka'an: “Pedro, ndakuijn ndichi. Ta ka'áni kirí xaan, ta kason rí”, kaá na xí'in. ⁸ Dá ni kaai: “Koó, tatá, chí ko óon ta'on kei yu'u ña'a yako xí'in ña ko ío víi noo Ndios”, ni kaaj xí'in ná. ⁹ Ta chí induú ni ka'an tuku tachí ñoo xí'in: “Tá'an ña ni nduvii Ndios, o sa chinani ta'on yo'áan ña kían ña yako”, kaáan. ¹⁰ Ta oní ta'andá ni ndo'i díon. Dá ni ñandió kooan kua'an nó'an induú.

¹¹ Ta kúu mií hora daá ñoo ni kasáa oní ña nándukú rá yu'u ve'e noo sa íoi. Ta roón kúu ra ni kii nda ñoo Cesarea. ¹² Ta kúu ni ka'an na kúu Espíritu ij Ndios xí'in ña ná dá'a ni nakani kuáchí iníj ko'in xí'in rá. Ta kúu ni sa'an ta'ani ndin iño ñani yo yó'o xí'in. Tá ni saaj ndu'u, dá ni ku'u ndu ini ve'e ña ñoo. ¹³ Dá ni ñakani ra xí'in ndú ña ni xini rá iin ángel ini ve'e ra, ta ni kaa ángel ñoo xí'in rá: “Tanda'a dao ña na kó'uon ra ñoo ká'ano Jope kuaka ra iin ña naní Simón, tá ká'an xí'in rá Pedro. ¹⁴ Ta roón kúu ra kasto'on xí'in ndí kían kánian keeón, dá káki miíon xí'in na ve'ón noo kuachi ndo”, kaá ángel xí'in rá. ¹⁵ Tá ni kasá'a dána'í noo ñayuu ñoo, kúu ni ñaxino Espíritu ij Ndios diní ná táto'on k'i'o ni ñaxino ña diní mií yó mií sa'a. ¹⁶ Nda daá ví ni ndísaá iníj ña ni ka'an sato'o yo Jesús: “Miian ndaa kían ña Juan ni sa dakódo ndúta ñaa xí'in ñakuij, tído ndo'ó kúu na kodó ndúta xí'in Espíritu ij.” ¹⁷ Mií Ndios kúu na ni xí'o Espíritu ij ná noo ñayuu ñoo táto'on ni xí'o na Espíritu ij ná noo mií yó sa'a ña ni kandísa yó sato'o yo Jesucristo. Sa'a ñoo ndani, ¿nda yoo kúu yu'u ña ketéiin noo ña kóni Ndios? —kaá Pedro.

¹⁸ Tá ni seido'o ra to'on yó'o, ta kúu ni sadi ra yú'u rá, ta kúu ko ní dánani ka ra Pedro. Ndaá ni kasá'a rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

—Dá kían nda ñayuu ko kúu na Israel xí'o Ndios ña nándikó iní na sa'a kuachi kée na, dá kasandaá na ni'í ná ña kataki chíchí ná —kaá ra.

Di'a ni kuu, dá ni kandísa kua'a ñayuu ndéi ñoo Antioquia to'on va'a sa'a Jesús

¹⁹ Kua'a nda'o na kúu kuendá Jesús ni xita noo kua'an tá tiempo ni sa'ani rá Esteban, chí ni kasá'a kéndava'a ñayuu xí'in iin rá iin na. Ta dao noón ni kee kua'an nda kuendá Fenicia. Ta dao ka na kua'an iin yuku iní ini ñaño'o naní Chipre. Ta dao ka na ni kí'in kua'an ñoo ká'ano naní Antioquia. Ta ko ní dána'a na sa'a to'on va'a sa'a Jesús noo dao ka ñayuu, sava'a noo na Israel vá ni dána'a naán. ²⁰ Tído tein na kuendá Jesús ndéi ñoo Antioquia ñoo ñó'o dao na ni kii Chipre xí'in na ni kii ñoo Cirene. Ta na yó'o kúu na ni kasá'a dána'a noo na ko kúu na Israel sa'a to'on va'a sato'o yo Jesús. ²¹ Ta kúu ni chíndeé nda'o ñaa sato'o yo Jesús. Sa'a ñoo ndani kua'a nda'o ñayuu ni kandísa ñaa, ta ni nduu na kuendá sato'o yo Jesús.

²² Tá ni kandaaj ini na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén sa'a ndidaa ña ni kuu ñoo Antioquia, dá ni tanda'a ná Bernabé kua'an na ñoo. ²³ Tá ni saaj na ñoo ñoo, dá ni xini na ña kée Ndios kua'a nda'o ña maní xí'in ñayuu ñoo. Ta kúu ni kadíj nda'o ini Bernabé ñoo. Dá ni ka'an ni'ini na noo ndidaa ñayuu ñoo ña ndino'o ini na ná kandita ndaa na xí'in sato'o yo Jesús.

²⁴ Ta Bernabé ñoo kúu iin ña va'a, ta ni ñakutí xí'in Espíritu ij Ndios, ta kándéé ká'ano ini na Jesús. Ta kúu kua'a ka ví ñayuu ni nduu kuendá sato'o yo Jesús ñoo ñoo.

²⁵ Tá ni ndi'i yó'o, dá ni kee Bernabé kua'an na ñoo Tarso nándukú ná Saulo. Dá tá ni naní'í ñaa ná, dá ni kee na ndáka ñaa ná kua'an na ñoo Antioquia. ²⁶ Tá ni saaj na ñoo, dá ni sa ndei na xí'in na kúu kuendá Jesús iin kua' toon. Ta ni dána'a na noo kua'a nda'o ñayuu. Ta ñoo Antioquia ñoo kúu noo ni kasá'a ñayuu chinani ná na kúu kuendá Jesús, cristianos.

²⁷ Ta tein kuu daá ñoo ni kee dao profeta ndéi ñoo Jerusalén kua'an na ñoo Antioquia. ²⁸ Ta xí'an ndéi na ñoo, dá ni ndakuijn ndichi iin ña naní Agabo. Ta mií Espíritu ij Ndios ni kedaá xí'in rá, dá ni kasto'on ra xí'in na kúu kuendá Jesús ña koo iin tama iin ní kúu noño'o yó'o, kaá ra.

Ta kúu miian ndaa kuiti ni sa ío iin tama tein tiempo ni sa ne'e iin ña naní Claudio choon ká'ano cháa ka. ²⁹ Dá ni kandoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña tanda'a ná táto'on k'i'o saaj ndéé ná ko'an chíndeé ná

ná kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.
 30 Díón nì kee na, dá nì chĩnda'á nãan né'e Bernabé xí'ín Saulo kua'an nã nakí'io nãan nõo nã sá'ano kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

12

Di'a nì kuu, dá nì chikáa rey Herodes Pedro ve'e kaa

1 Ta mií tiempo daá ñóo nì kasá'á rey Herodes kéndava'a ra xí'ín dao nã kúu kuendá Jesús. 2 Chì nì sa'anda rã choon, dá nì sa'ání rá Jacobo, nã kúu ñani Juan, xí'ín espada. 3 Tá nì kandaq ini Herodes ñã nì nata'an nda'io ini ná ñoo Israel ñã nì sa'ání rá Jacobo, kúu nì tiin ta'ani ra Pedro chikaa rã ve'e kaa. Ñã yó'o nì ndo'o na tein kuu víko tá sei ná Israel pan, tá'an ñã kò nì kí'in tá'an xí'ín ñã dákuita tachian.

4 Tá nì ndi'i nì tiin ra Pedro, dá nì chikáa ñã rá ve'e kaa. Dá nì chikata ra komi tu'u soldado, ta komi soldado nì sa kuu iin iin tu'u nì chikata ra ndíta ndaa Pedro. Chì nì ka'an Herodes taó ñãá rá chikani ra nõo nã ñoo Israel tá nì ndi'i nì sa io víko Pascua, dá ka'áni ñãá rá, ká'an rá. 5 Ta ndaa va'a ñãá rá nõo nákaa nã ve'e kaa. Tído kò sá tuu ta'on nã kúu kuendá Jesús ká'an nã xí'ín Ndios sa'q Pedro.

Di'a nì kuu tá nì taó iin ángel Pedro ve'e kaa

6 Ndã ná tuu nõo, dá taó ñãá Herodes, ká'an rá. Ta mií sakuuá dáá ñóo káandu'u Pedro kídì nã, ta iin iin xoo xoo nã ndéi iin iin soldado ndaa ñãá rá. Ta ndikò nã xí'ín uu cadena. Ta ndíta uu kã soldado yé'é kaa ndaa rá ndidaá tãa ñó'o ve'e kaa ñoo. 7 Ta kúu iin kuiti vá nì kasáa iin ángel nì kii nõo sato'o yò Ndios. Ta kúu nì naye'e ndaa iin ní kúu ini ve'e kaa ñoo. Dá nì dakandá nã díin Pedro nõo káandu'u ná. Dá nì ndoto na. Dá nì kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Ndakqo kiji.

Tá nì ka'an nã díón, kúu nì kuéi va cadena ndikò ndá'q ná. 8 Dá nì kaa ta'ani ángel ñoo:

—Nakatò ñã ndikò tison xaan. Ta naku'u ndison —kaá nã.

Dá nì kee Pedro díón. Dá nì kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Nandii kotõon, ta karkaa yu'u. Nakí, ná ko'q.

9 Dá nì kee na tákaa na satã ángel kua'an nã. Ta kò kandaq va'a ini nã, á miían ndaa kúu díón o díón ná'a oon va Ndios iin ñã'a ndato nõo ná, ká'an ná. 10 Ta kúu nì ya'a na nõo ndéi iin tu'u soldado ndaa ñãá ñoo. Dá nì ya'a ta'ani na nõo ndéi iin kã tu'u soldado. Dá nì kasandaá nã nõo kúu yiryé'é kaa chí kei di'a. Ta kúu nì nonq mií vá yiryé'é ñoo. Dá nì kanquei na sá xika na kei ñoo kua'an nã. Ta kúu ñoo nì danqoo ñãá ángel ñoo.

11 Ndã daá ví, dá nì katóni va'a ini Pedro, dá nì nakani ini nã:

—Viti kían nì kandaq ini ñã miían ndaa kuiti sato'o yò Ndios kúu nã nì chĩnda'á iin ángel nì kii na nì dakáki na yó nõo ndá'a Herodes xí'ín nõo ndidaá kúu ñã'a kini ka-toó nã Israel kee na xí'á —ká'an ná kua'an nã.

12 Tá nì kandaq ini nã ñã díón nì kee Ndios xí'ín ná, dá nì kee na kua'an nã ve'e María, nã kúu naná Juan, tá'an rã ká'an xí'ín ná Marcos. Chì nõo nì nataka kua'á na kúu kuendá Jesús ndéi na ká'an nã xí'ín Ndios.

13 Dá tá nì saq Pedro, dá nì kasá'á ná dákásá ná yé'é kei satã ve'e. Ta kúu nì keta iin tadi'i kéchõon ve'e ñoo naní Rode kandé'é xí ndá yoo dákásá yé'é ñoo. 14 Tá nì nakoni xi tachì Pedro, kúu kò ní sónó ta'on xi yé'é ñoo, chì nì kadij nda'io ini xi. Kúu nì nandio kò xi kua'an xi kastõon xi xí'ín nã ndéi ini ve'e ñoo ñã Pedro va kúu nã dákásá yé'é ñoo. 15 Dá nì kaa nã xí'ín nã:

—Nádana va díni yò'ó —kaá nã.

Tído ndúndéé kã ví xí ká'an xi ñã ndaa va kíán. Dá nì kaa nõõn:

—O dũt ta'on mií Pedro kúu ná. Níq vá ná kíán.

16 Tído dákásá jó Pedro yé'é ñoo iin na. Dá tá nì sonó ñayuu ñoo yé'é ñoo, kúu nì xini nã Pedro, kúu nì naá vá ini nã. 17 Kúu nì dakúu Pedro ndá'q ná ká'an nã ñã ná kandeí tádi ñayuu ñoo. Dá nì nakani na tátõon k'i'o nì kee sato'o yò Ndios nì taó ñãá ná ini ve'e kaa. Dá nì kaa ta'ani na:

—Nakani ndó xí'ín Jacobo, xí'ín ndidaá kã ni nã kúu kuendá Jesús sa'á ñã va'a nì kee Ndios xí'ín yu'u —kaá nã.

Dá nì keta na kua'an nã iin kã xían.

18 Tá nì tuu nõo, dá nì kasá'á naá tá'an mií soldado ndéi ra, chì yu'u rã, chì kò ní xini rã ndi nì kuu nì keta Pedro ve'e kaa ñoo.

19 Dá nì sa'anda Herodes choon nõo dao kã soldado ñã ná ko'õn rã nandukú ñãá rá, tído kò ní nání'i ta'on ñãá rá. Dá tá nì ndi'i nì ndatõ'ón va'a Herodes ñoo soldado sã ndéi sã ndaa Pedro ini ve'e kaa ñoo, dá nì sa'anda rá choon ñã ná kuu rã. Tá nì ndi'i daá, dá nì keta Herodes kuendá Judea kua'an rã koo tóo ra ñoo naní Cesarea.

Di'a nì kuu tá nì xi'i rey Herodes

20 Karyíi nda'io Herodes xí'ín ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín nã ndéi ñoo Sidón. Sa'á ñõq nì ndatõ'ón ñayuu ñoo ñã ko'õn nã ndakã nã ñã manj nõo rá. Tá nì saq nã ñoo, kúu nì kandeé ná nì xinq ini iin tãa naní Blasto, tá'an rã dándaki nã kéchõon ve'e Herodes. Ta Blasto ñoo kúu rã nì sa'an nì ndakã rã ñã manj nõo Herodes sa'á ná. Díón nì kee ñayuu ñoo, chì nõõ'õ rey Herodes ñoo kána ñã'a sei nã. 21 Dá tá nì kasandaá kuu nì kandõo Herodes kantõ'ón rá xí'ín ná, dá nì nandixi ra dá'õn,

tá'an ña sá ní'ino ra tá sa'ándá rā choon. Dá nī ñakoo ra noo téj noo sa'ándá rā choon. Dá nī kasá'á rá ká'an rā xí'in ná.

²² Dá nī kasá'á káy'u'ú ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá na:

—¡Ndios vá kúu nā ká'an yó'o, ta o duú taa oon kúu rá! —kaá na.

²³ Ta kúu mií hora daá ñoo nī kasá'á kú'u Herodes nī kee iin ángel nī kii noo sato'o yo Ndios sa'á ña kō nī náki'o ra ñañó'ó noo Ndios tá nī ka'an ñayuu ñoo dión xí'in rá. Kúu nī xí'i va ra nī kee tiku'di.

²⁴ Ta nī ñaka'ani cháá ká to'on sato'o yo Jesús, ta nī ndukua'a cháá ká ñayuu kándisa ñaá.

²⁵ Dá tá nī ndi'i nī kee Bernabé xí'in Saulo choon nī xio na kua'an na ñoo Jerusalén, dá nī ñandí kuéi na ñoo Antioquia. Ta ndáka na Juan, tá ká'an xí'in ná Marcos, kua'an na.

13

Dí'a nī kuu tá nī kaxi Ndios Pablo xí'in Bernabé ña ko'on na dána'a na to'on va'a Jesús

¹ Tein ná kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano naní Antioquia ndéi dao profeta xí'in na dána'a to'on Ndios. Ta na yó'o kúu Bernabé, xí'in Simón, tá'an rā naní ta'ani taa ndé'i, xí'in Lucio, tá'an rā nī kii ñoo Cirene, xí'in iin ká taa naní Manaén, tá'an rā nī sa'ano dáó xí'in rā né'e choon sa naní Herodes, ta nákaa ta'ani Saulo tein taa yó'o. ² Ta xian naní ndéi noón ndáño'o na sato'o yo Ndios, ta né'e ií ná, dá nī kaa Espiritu ií:

—Taó xóo ndó Bernabé xí'in Saulo, dá ná ko'on nā kee na choon, ña nī ñakanai nā kee na —kaá na.

³ Dá tá nī ndi'i nī ka'an nā xí'in Ndios, ta nī sa ne'e ií ná, dá nī chikodó ná ndá'a ná diní ndi nduu taa yó'o. Dá nī chinda'á ñaá ná kua'an na.

Dí'a nī kuu tá nī ñana'a Bernabé xí'in Saulo chí kuendá Chipre

⁴ Ta mií Espiritu ií Ndios ndáka Bernabé xí'in Saulo kua'an na. Dá nī xino na ñoo naní Seleucia. Ta ñoo nī kaa na iin barco, dá nī ki'in na kua'an nā iin yúku iin ini taño'o naní Chipre. ⁵ Dá tá nī sa na ñoo naní Salamina noo nákuja barco, dá nī kasá'á ná dána'a na to'on Ndios ini iin rá iin ve'e noo náta na Israel. Ta ndáka ta'ani na Juan kua'an na chindee ñaá rá.

⁶ Dá tá nī ndi'i nī ñata'an nā nī xionoo na iin nū noo naní Chipre ñoo, dá nī kasandaá na ñoo naní Pafos. Ta ñoo nī ñaki'in tá'an na xí'in iin tá tādí, ta kúu rá iin profeta to'ón, ta kúu rá iin tá Israel, ta naní rá Barjesús. ⁷ Ta daá ió va ra xí'in taa né'e choon ká'ano naní Sergio Paulo, tá'an rā kúu iin tá ndichí. Ta rā yó'o nī kana Bernabé xí'in Saulo, chí kóni rā kueidó'o ra to'on Ndios. ⁸ Tído kō náta'an ta'on ini tá tādí ñoo, rā naní ta'ani Elimas,

to'on dána'a na. Sa'á ñoo nī sadi rā noo tá né'e choon ñoo ña ná dá'a nī kandéé ini rá Jesús. ⁹ Ta Saulo, nā naní ta'ani Pablo, nī ñakuti xí'in Espiritu ií Ndios. Dá nī sa nde'e káxi ná noo tá tādí ñoo, ¹⁰ dá nī kaa nā xí'in rá:

—¡Taa to'ón, tá kini, de'e ña u'u va kúu yo'ó, ta xini u'u yo'ó ndidaá kúu ña ndaa! ¿Ndá oon ví dánkoo yo'ó ña to'ón chí'ón tein to'on ndaa Ndios? ¹¹ Ta viti kían vei sato'o yo Ndios dándó'o na yo'ó, chí o kátuu ká nooon, ta o kóni ká yo'ó ña tóon ndindii cháá tiempo —kaá Pablo xí'in rá.

Ta kúu viti'ón vá nī ñaku'in naá noo rá. Kúu nī kukuaa vá rá. Dá nī kasá'á rá xionoo ra ndúkú rá ndá yoo katiin ndaa ñaá ko'on rā.

¹² Ta kúu, tá nī xini taa né'e choon ñoo ña dión nī ndo'o tá tādí ñoo, kúu nī kándisa ra to'on dána'a nā, chí nī naá ini rá nī kee to'on va'a ká'an sa'a sato'o yo Jesús.

Dí'a kua'an ña nī ñana'a na iin ñoo naní Antioquia, ña nákaa chí kuendá Pisidia

¹³ Dá nī kaa Pablo xí'in taa né'e tá'an xí'in ná ñoo ini iin barco ñoo Pafos ñoo, dá nī ki'in na kua'an nā ñoo naní Perge, ña nákaa kuendá Panfilia dí'a. Tído tá nī sa na ñoo ñoo, dá nī ñankoo ñaá Juan. Dá nī kee ra kua'an nó'o rá ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá nī ndi'i, dá nī ñankuei na Perge ñoo. Dá nī ki'in na kua'an nā ñoo ká'ano naní Antioquia, ña nákaa kuendá Pisidia dí'a. Ta mií kuu náni'i ndéé na Israel nī sa na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá nī ku'u na, dá nī sa ndei na ndéi na.

¹⁵ Dá tá nī ndi'i nī ka'i ra tuti ley xí'in to'on nī taa profeta, dá nī tanda'a taa dándaki ve'e ñoo iin taa nī sa'an nī ka'an dí'a xí'in ná:

—Nani kuálí, tá ió to'on va'a ka'an ni'ini ndó noo ñayuu ndéi yó'o, ná kuita ndó ta ka'an ndo xí'in ná viti —kaá ra.

¹⁶ Dá nī ndaku'in ndichi Pablo. Dá nī ndane'e na ndá'a ná, ña kóni kaa ña tādí ná kandeí ñayuu ñoo. Dá nī kaa na:

—Ndo'ó, rá Israel, xí'in ndidaá ká nī ndo'ó, tá ndáño'o Ndios, kueidó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó. ¹⁷ Na kúu Ndios noo yo'e, na Israel, noón kúu na nī kaxi na sa'ano ve'e yó nī sa ndei sa na'a. Dá nī ndee ñaá ná iin ñoo ká'ano tá tiempo nī sa ndei nda'í na Egipto. Ta ndá'a mií Ndios nī taó ñaá tixi ndá'a tá Egipto ñoo. ¹⁸ Ta tein uu diko kuia nī xí'o ndéé ini Ndios sa'á ña sa kee ñayuu ñoo tá sa xionoo na noño'ó íchí. ¹⁹ Dá nī ñanaá na usá ñoo ná'ano ño'ó noño'ó naní Canaán. Dá nī xí'o na ñó'o ñoo noo ná sa'ano ve'a, dá nī sa kían ña'a mií ná. ²⁰ Ta ndidaá ña yó'o nī ndo'o na tein komi ciento uu diko uxí kuia. Tá nī ndi'i, dá nī xí'o Ndios juez sa dándaki na ñoo yo ndá tiempo nī sa kuu Samuel profeta. ²¹ Nī ndi'i, dá nī xiká na ñoo

yo iin rey dándáki ñáa. Dá ni xí'o Ndios Saúl ña kakuu ra rey noo ná. Ta roón ni sa kuu de'e iin ta sa ni naní Cis. Ta ni kii ra tein na ve'e Benjamín. Ta sa kuu ra rey táto'on uú diko kuia. ²² Tído ni díta Ndios choon noo ndá'a Saúl ñoo, dá ni ñachikani na David sa kuu ra rey. Dá ni xí'o Ndios kuendá sa'a rá, ta kaá na di'a: "Náta'an ini yu'u xiní David, de'e ta naní Isai, chi ko'on xi kee xi ndidaá kúu ña kóni yu'u."

²³ "Ta tein na ve'e rey David ñoo ni kii Jesús táto'on kí'o ni xí'o Ndios to'on na. Ta noón kúu na ni tanda'a Ndios ni kii dáka'ki na Israel. ²⁴ Tído tá ko ñá'a kasaá Jesús, dá sa ñaná'a Juan noo ndidaá na Israel ña ná nandikó ini na sa'a kuachi kée na, dá ná kodó ndúta ná. ²⁵ Dá tá kua'an dáxinkoo Juan choon vei na, dá ni kaa na: "¿Ndá yoo kúu yu'u, ká'an ndó? Kó kúu ta'on yu'u na kii dáka'ki ñáa, chi sata yú'u vei iin ka ta ndaya'i cháa ka o duú yu'u, sa'a ñoo ni ko kánian nakuiin ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná", kaá Juan.

²⁶ "Ñani, ndo'ó na kúu na ve'e Abraham, xí'in ndidaá ka ndo'ó, na ndañ'o Ndios. Ndios kúu na ni tanda'a ndu'u vei ndu dána'a ndu to'on yó'o noo ndo, ña ká'an sa'a ndi koo, dá káki ndó noo kuachi ndo. ²⁷ Chi ko ní nákoní ñayuu ndéi Jerusalén, xí'in ta né'e choon ña Jesús kúu na ni tanda'a Ndios kii dáka'ki ñáa. Ta ko ní kánda' ta'on ini na to'on ni taa profeta, va'ará ká'i naaen noo ná iin iin kuú kuú náni'i ndé'e yo. Tído ni xinkoo to'on ni ka'an profeta yo tá ni kándo'o na ñoo yo ña kánian kuu Jesús. ²⁸ Chi va'ará ni iin tó'on kuachi Jesús ko ní ni'i ná, dá kuu na, tído ni xiká ñayuu ñoo noo Pilato ña ná ka'anda ra choon ña kuu na. ²⁹ Dá tá ni ndi'i ni xinkoo noo ká'an tuti i' Ndios sa'a ña ndo'o na, dá ni ñanóo ñáa rá ndjika cruz. Dá ni ñandúxi ñáa rá. ³⁰ Tído Ndios kúu na ni ñanáta'ki ñáa. ³¹ Ta tein kua'a va kuu ni na'a noo Jesús noo ñayuu ni kankuei xí'in ná nda Galilea, ta ni sa xionoo na xí'in ná nda ni sa na ñoo Jerusalén. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús noo ñayuu.

³² "Ta dión ta'ani ndu'u vei ndu dána'a ndu sa'a to'on va'a yó'o, chi tá'an ña ni ka'an Ndios xí'in na yatá ve'lá, ³³ ñoo kí'an ni kee na xí'in mií yo, na kúu de'e na sa'ano ñoo, chi ni ñanáta'ki na Jesús. Ta kí'o dión ni xinkoo to'on ni kaa Ndios noo salmo kúu uú, chi di'a kaáan: "Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúúí tatóon."

³⁴ "Ta sa daá vá ni kaa Ndios ña mií'an ndaa kuiti kí'an dánáta'ki na Jesús, dá kí'an o té'i'i yikí ko'ño na, ta ni o nátaní ta'an vaan. Dá chi di'a kaá tuti i' Ndios: "Ndidaá kúu ña va'a ni kándo'oi kee xí'in David, ña yó'o kí'an kee yu'u xí'in ndó." ³⁵ Ta di'a ká'an ta'ani David noo iin ka salmo: "O kónó ta'on mií ní ña nataní yikí ko'ño na kéchóon noo ní."

³⁶ "Mií'an ndaa kuiti ni kéchóon David noo na ñoo yo ni sa ndei tiempo daá táto'on ni chíka'a ini Ndios. Dá tá ni xí'i na, kúu ni nduxi na noo ni nduxi na ve'e na. Ta kúu ni tei'i va yikí ko'ño na. ³⁷ Tído mií Jesús, na ni ñanáta'ki Ndios, ko ní tei'i ta'on yikí ko'ño na.

³⁸ "Sa'a ñoo, na ñoo mií, kana'a ndó ña dána'a ndu'u noo ndo ña xí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yo sa'a ña ni kee Jesús. ³⁹ Chi ko ní kúu ta'on kándo'o vii yo noo Ndios sa'a ña kée yo choon sa'ándá ley Moisés. Tído, ndidaá na kándéé ini Jesús, noón kúu na kándo'o vii noo Ndios. ⁴⁰ Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, dá ná o ndó'o ndó tá'an ña ni taa profeta, chi di'a kaáan:

⁴¹ Kueídó'o ndo'ó, na kédiki ndaa to'on ká'in. Naá ini ndo kánde'é ndó ña kéei, ta ndañ'ó'ó kí' ndo noo'i.

Dá chi ko'in kee iin ña ká'ano tein kuú ndéi ndó.

Tído o kándisa ta'on ndóan, va'ará ná koo iin yoo nakani xí'in ndó sa'án.

Dión kaáan —kaá Pablo.

⁴² Dá tá kua'an keta Pablo ve'e Israel ñoo xí'in Bernabé, kúu ni xiká na ko kúu na Israel ña ná kasaá tuku na iin ka kuu náni'i ndé'e ná, dá ná dána'a tuku na sa'a to'on va'a ñoo noo ná. ⁴³ Tá ni ndi'i ni kankuei ñayuu ñoo ve'e ñoo, kúu kuá'a nda'o na Israel tákuei sata Pablo xí'in Bernabé kua'an na. Ta tákuei ta'ani ñaá kuá'a ñayuu kándisa táto'on kándisa na Israel kua'an na. Dá ni kasa'a Pablo xí'in Bernabé ká'an ni'ini na noo ná ña ná kuita toon na xí'in ña machí ni kee Ndios xí'in ná.

⁴⁴ Tá ni kasanda'a iin ka kuu náni'i ndé'e na Israel, dá ni náta'ka táto'on iin ní ñoo ñoo kueídó'o na to'on Ndios. ⁴⁵ Dá tá ni xini ta Israel ña kuá'a nda'o ñayuu ni náta'ka, kúu ni nákutí rá xí'in ña u'u ini ra. Dá ni kasa'a rá ndéine'e ra Pablo, ta ká'an ndava'ra xí'in ná. ⁴⁶ Dá ni kasa'a ndúndéé cháa ka Pablo xí'in Bernabé ká'an na xí'in ra Israel ñoo:

—Mií'an kánian dána'a ndu'u to'on Ndios dinñ'ó'ó noo ndo'ó, chi kúu ndó na ñoo Ndios. Tído sa'a ña ni kañ'ó'ó ndó to'on dána'a ndu, sa'a ñoo ko'ko ka íchi ndo natiin ndó ña kataki chí'í ndó noo ió Ndios. Sa'a ñoo viti kí'an ko'on va ndu'u dána'a ndu noo ñayuu ko kúu na Israel. ⁴⁷ Chi di'a ni sa'anda sato'o yo Ndios choon noo ndú'u, ta kaá na: Tanda'a yu'u yo'ó ko'on kakuuón ña tóon noo ndidaá ñayuu ko kúu na Israel, dá ni'i ñayuu ndéi noo xiká cháa ka ñayuu yó'o ndi kee na káki na noo kuachi na.

⁴⁸ Dá tá ni seido'o na ko kúu na Israel to'on yó'o, kúu ni kadij nda'o ini na. Ta ni keká'ano na sato'o yo Ndios sa'a to'on va'a ña ni seídó'o na. Ta kúu ni kándisa ñáa

ndidaá kúú ñayuu, na ni kaxi Ndios ni'í ña kataki chíchí.

49 Ta kúú ni ñaka'ani cháá ka to'on va'a sato'o yo Jesús ndidaá ñoo ñó'o ñoo.

50 Tído ni ndátó'ón kue'é ta Israel, ta ko ní xín kandísa ñaa xí'ín dao na ñá'a ndáya'i, tá'an na ndíta ndaa xí'ín ña kándísa na, xí'ín dao ta ndáya'i cháá ka ñoo ñoo. Dá ni ñaká'an kue'é na dao ka ñayuu ña kenda'va'a na xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Díón ni kuu, dá ni taxí ñaa ná. 51 Dá ni kidi ni'ini Pablo xí'ín Bernabé ñoyaká ín sa'a ná, dá ná kandaq ini ñayuu ñoo ña ko náta'an ini Ndios xini ñaa ná. Dá ni ki'ín na íchi kua'an na, dá ni saq na ñoo ká'ano nani Iconio.

52 Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús ni kadij nda'o ini, ta ni ñakutí ná xí'ín Espíritu ij Ndios.

14

Dí'a ni kuu tá ni sa ndei na dána'a na iin ñoo nani Iconio

1 Tá nani ío Pablo xí'ín Bernabé ñoo Iconio ñoo, dá ni ku'u nduu na ve'e noo náta'ka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta xí'ín to'on ni ñana'a na, kúú ku'a'á nda'o na Israel xí'ín na ko kúú na Israel ni kandísa ñaa. 2 Tído ta Israel, ra ko xín kandísa ñaa, roón kúú ra ni ñaká'an kue'é ra ko kúú ta Israel ndéi ñoo ñoo, dá ni kasá'a xini u'u ra Pablo xí'ín Bernabé. 3 Tído na'a vá ni kandqo na ni sa ndei na ñoo ñoo. Ta sa'a ña kándéé ká'ano ini na sato'o yo Jesús, sa'a ñoo ko ni yu'u ta'on na ña kían ka'an na sa'a to'on Jesús. Ta ni xi'o Ndios ña ni kandaq ini ñayuu ñoo ña to'on dána'a apóstol ñoo sa'a ña maní ni kee Ndios kían ña ndaa, chi xí'ín nda'a apóstol ñoo ni kee Ndios ña'a na'ano, xí'ín ña'a ndato. 4 Kúú ni kasá'a tá'andá tá'an ñayuu ndéi ñoo ká'ano ñoo, chi dao na nákujta xoo ta Israel ñoo, ta dao na nákujta xoo na kúú apóstol ñoo.

5 Dá ni kandqo ta Israel ñoo xí'ín ra ko kúú ta Israel ndíta xoo ra, xí'ín ta ne'e choon ñoo ñoo ña kenda'va'a ra xí'ín apóstol ñoo, ta ka'áni ñaa rá xí'ín yuu. 6 Tído tá ni kandaq ini na ña díón ndátó'ón ta ñoo kee ra xí'ín ná, dá ni xino na kua'an na ñoo nani Lистра, xí'ín ñoo nani Derbe, xí'ín ndidaá ka ni ñoo ñó'o chí kuendá Licaonia dí'a. 7 Ta ñoo ni ñana'a na to'on va'a Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni chiyúú na Pablo ñoo Lистра

8 Ta ñoo Lистра ñoo ío iin ta ko kuú kaka. Ta ío ni'ini ra, chi nda rá ni kaki va ra ko kuú kaka ra. 9 Ta ío ra seídó'o ra noo ká'an Pablo. Dá tá ni sa nde'é ná noo rá, kúú ni kandaq ini na ña kándéé ini ra ña kándéé Ndios nduva'a ñaa ná. 10 Dá ni nda'o ni ka'an na xí'ín rá:

—jNdakuijn ndichi ndaa!

Ta kúú iin ni ndao ra ni ndakuíjn ndichi ra. Ta kúú ni kasá'a xí'ka ra xionoo ra.

11 Tá ni xini ñayuu ñoo ña ndato ni kee Pablo, kúú ni kasá'a káyu'u ná xí'ín yú'u nani licaónica, ta kaá na:

—jNi noo túu ndios ni kasáa na, ta ndaa na táto'on ndaa ta ñayuu yó'o!

12 Ta kaá na ña Bernabé kúú ndios nani Júpiter, ta Pablo kúú ndios nani Mercurio, chi Pablo ñoo kúú na ká'an cháá ka o duú Bernabé. 13 Ta nda yu'u ñoo ñoo ín iin ve'e ñoo kuendá Júpiter, ta ñoo nákaa iin duti, dá ndáka ra toro, ta ne'e ra ita ni kasáa ra yé'é ñoo ñoo noo nákaa Pablo xí'ín Bernabé. Chi kóni ta duti ñoo xí'ín ñayuu ku'a'á ñoo doko ná ña noo Pablo xí'ín Bernabé, dá kandaño'o ñaa ná, ká'an ná.

14 Tído tá ni kandaq ini Bernabé xí'ín Pablo ña díón ká'an ñayuu ñoo kee na, kúú ni ndatá ná dá'on ná, chi ko náta'an ini na ña kée ñayuu ñoo díón. Ta ni ku'u na tein ñayuu ñoo, ta káyu'u ná:

15 —¿Ndíva'a kée ndó díón? Chi ñayuu xí'ín va ndó kúú ndu'u. Dí'a ve'i ndu'u ña kían kastq'on ndu xí'ín ndo'ó ña mián ndúsá kánian dánkoo ndó ña ko chóon téi kée ndó yó'o, dá kandaño'o ndó na mián ndaa kuiti kúú Ndios takí, na ni kava'a induu káa xí'ín noño'o yó'o xí'ín taño'o xí'ín ndidaá kúú ña'a ío nooán. 16 Tá sa na'a vá, dá sa sonó Ndios noo ñayuu sa kee na ña kóni mií ná. 17 Tído ko ní sá tuu ta'on na na'a na mií ná ña kúú ná Ndios tein ña va'a kée na, chi dákoon na ña, dá kana ña'a noo xiti yó. Ta xí'o na ña'a sásá'an yó, dá kadij ini —kaá na.

18 Ta va'ará ni ka'an na díón, tído u'u nda'o, dá ni kandeé ná ni chítuu na ñayuu ñoo, dá ko ní doko ná ña'a ñoo noo ná kandaño'o ñaa ná.

19 Tá ni ndi'í ñoo, dá ni kasáa dao ta Israel, tá'an ra ndéi ñoo Antioquia xí'ín ñoo Iconio. Dá ni ñaká'an kue'é ra ñayuu ñoo, dá ni chiyúú ná Pablo. Ta ñó'o ñaa ná ni sa'an na ni ñakána ñaa ná nda yu'u ñoo ñoo, chi sa ni xí'í va na, ni ka'an ná. 20 Kúú ni kasáa dao na kúú kuendá Jesús ni kaq noo na ndíta na noo kándu'u Pablo. Dá ni ndaqo na, dá ni ndu'u tu'ku na ñoo ñoo. Dá tá ni tu'ku noo iin ka kuú, dá ni kee na kua'an na xí'ín Bernabé ñoo nani Derbe.

21 Dá ni ñana'a na to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Derbe ñoo. Ta kúú ku'a'á nda'o ñayuu ni nduu kuendá Jesús ni kee na. Tá ni ndi'í ñoo, dá ni ñandi'ó kuéi tu'ku na ñoo Lистра xí'ín ñoo Iconio, xí'ín ñoo Antioquia.

22 Ta ñoo ni xi'o na tandéé ini noo ndidaá na kúú kuendá Jesús, ta ni ka'an ni'ini na noo ná ña ná kandita toon na xí'ín ña ndaa kándísa na, ta kaá na xí'ín ná: “Mián kánian ndo'o yó ku'a'á nda'o tandó'ó, dá ndu'u yó noo dándaki Ndios”, kaá na. 23 Ta ni xi'o na choon noo dao ra sá'ano ndéi iin rá iin ve'e noo náta'ka na kúú kuendá Jesús ña kían kanda'ka ñaa rá. Dá tá ni ndi'í ni sa ne'e ij

ná, ta ni xiká na ña maní noo Ndios sa'á ra sá'ano ñoo, kúu ni na'ki'o ñaa ná tixi ndá'a sato'o yo Jesús, na kándisa ra.

Di'a ni kuu tá ni nandio koo Pablo xi'in Bernabé kua'an nó'o ná ñoo Antioquia

²⁴ Tá ni ya'a na chí kuendá Pisidia, dá ni saá na chí Panfilia di'a. ²⁵ Tá ni ndi'i ni daná'a na to'on va'a Jesús ñoo naní Perge, dá ni kee na kua'an na, dá ni xing na ñoo naní Atalia. ²⁶ Dá ni kaa na ini iin barco kua'an na ñoo Antioquia noo ni na'ki'o ñaa ná kúu kuendá Jesús noo ndá'a Ndios ña chindee ñaa ná noo chóon. Ta viti ni dandí'i na choon ni ni'j ná noo Ndios. ²⁷ Dá tá ni ndisaa na ñoo ñoo, dá ni na'ataká na ndidaa ñayuu kúu kuendá Jesús. Dá ni kasá'a ná náki'o na kuendá sa'a ndidaa ña va'a ni kee Ndios xi'in ná noo ni sa'an na. Ta ni nakani ta'ani na ña ni sonó Ndios ni'o na kó kúu ná Israel, dá ni kandeé ini na Jesús. ²⁸ Ta na'a vá ni sa ndei na ñoo xi'in na kúu kuendá Jesús.

15

Di'a ni kuu tá ni nataka na ndio choon sa'a na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu ni kasáa dao taa ni kii chí kuendá Judea di'a. Dá ni kasá'a rá dána'a ra noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo, ta kaá ra:

—Tá ná o tá'anda ñi ndo tató'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá kían o ni'j ta'on ndó ña káki ndó noo kuachi ndo —kaá ra.

² Ta Pablo xi'in Bernabé kúu na ni ndakuei, ta deen nda'o ni kasá'a chidáo tá'an na xi'in taa ñoo sa'a ña dána'a ra. Sa'a ñoo ni kandoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña k'o'on Pablo xi'in Bernabé ñoo Jerusalén xi'in dao ka na kúu kuendá na, dá ná ndató'on ná sa'a ña yó'o xi'in na kúu apóstol, xi'in na sá'ano ndéi ñoo Jerusalén. ³ Dá ni chinda'a ñaa na kúu kuendá Jesús ñoo kua'an na. Dá ni ya'a na kuendá Fenicia xi'in Samaria. Dá ni nakani na xi'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña kua'a nda'o na kó kúu na Israel ni nduu kuendá Jesús. Sa'a ñoo ni kadij nda'o ini ñayuu ñoo tá ni kandaa ini na ña dión ni kuu.

⁴ Dá tá ni saá na ñoo Jerusalén, dá ni natiin va'a ñaa na kúu apóstol, xi'in na sá'ano xi'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni kasá'a Pablo xi'in Bernabé nakani na sa'a ndidaa kúu ña'a ni kee Ndios xi'in ná noo ni sa'an na ni daná'a na noo na kó kúu na Israel. ⁵ Tído dao ta fariseo, tá'an ra kándisa Jesús, ni nakujta ndichi. Dá ni kaa ra:

—Mii'an ndúsa kánian ta'anda ñi ndidaa taa kó kúu tá Israel ni nduu kuendá Jesús, ta kánian ka'anda yo choon noo rá ña ná kee ra choon sa'ándá ley Moisés —kaá ra.

Di'a kua'an ña ni ka'an Pedro ña káki yo sa'a iin tó'on di'i ña kándéé ini yo Jesús

⁶ Dá ni nataka na kúu apóstol ñoo xi'in na sá'ano, dá keyiko na choon yó'o. ⁷ Ta kúu ni kukáni vá ndató'on tá'an na sa'a ña yó'o. Dá ni ndakuin ndichi Pedro, dá ni kaa na:

—Ñani, sa ná'a vá mií ndó ña sa na'a cháa ka va ni kaxi Ndios yu'u ña dána'j to'on va'a Jesús noo na kó kúu na Israel. Ta kúu ni kándisa ñaa ná. ⁸ Ta mií Ndios, na ná'a ndi ndaa ni'o ndidaa kúu ñayuu, noón kúu na ni daná'a noo yo ña náta'an ni na xini na ñayuu kó kúu na Israel, chí ni xi'o na Espiritu i'i ná noo ñayuu ñoo tató'on ni kee na xi'in mií yó. ⁹ Chí tató'on ni kee na xi'in yó, ki'o dión ta'ani ni kee na xi'in ná, chí ni nduvii na ni'o ná sa'a ña kándéé ini na Jesús. ¹⁰ Ta viti, ¿ndiva'a ká'an ndó kee yo iin ña'a kó náta'an ini Ndios kee? ¿Ndiva'a káato ndo chinoo ndó choon kuachi yó'o satá na kúu kuendá Jesús, chí ni na sá'ano ve'e yo ni sa ndei sa na'a, ta ni mií yó kó ní kándéé kee choon sa'ándaa? ¹¹ Chí kándisa yo ña ni káki oon ni na yó noo kuachio sa'a ña maní ni kee sato'o yo Jesús sa'a yo. Ta dión ta'ani ndó'o na kó kúu na Israel —kaá Pedro.

¹² Ta kúu tádi óon ndéi ñayuu kua'a ñoo seídó'o na ña nakani Bernabé xi'in ña nakani Pablo sa'a ña'a ná'ano xi'in sa'a ña'a ndato ni kee Ndios xi'in ná tein ñayuu kó kúu na Israel.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jacobo

¹³ Dá tá ni ndi'i ni ka'an na, dá ni kaa Jacobo:

—Ñani, kueidó'o ndó to'on ko'in ka'in xi'in ndó. ¹⁴ Simón Pedro kúu na ni nakani tató'on ni kee Ndios ni kemáni ná na kó kúu na Israel tá'ándá mií noo. Chí tein mií ná ni kaxi Ndios dao na, dá kakuu na ñayuu na. ¹⁵ Ta ña yó'o kían náki'in tá'an xi'in ña ni taa profeta, chí di'a kaáan:

¹⁶ Tá ni ndi'i, dá nandio koo tuku yu'u keei tató'on ni sa io tá sa dandáki rey David,

chí sa ni naá vá noo ni dandáki na. Tído k'o'on tuku yu'u nduva'i noo ni sa dandáki na, tató'on kée ñayuu nduva'a na iin ve'e ni koon.

¹⁷ Dión, dá kían kasá'a dao ka ñayuu nandukú ná yu'u,

chí na kó kúu na Israel, tá'an na ni kasandaa ni seídó'o to'in,

noón kúu na kasá'a nandukú yu'u.

¹⁸ Dión ni kaa sato'o yo Ndios, na ni xi'o ña

kían kana'a yó sa'a ña yó'o nda rá sa na'a vá.

¹⁹ Dión kaáan. Sa'a ñoo kaá yu'u ña ná dá'a ni chinoo yo iin choon kuachi satá na kó kúu na Israel, tá'an na ni nduu kuendá Ndios. ²⁰ Va'a kaan di'a ná taa yóan ka'a xi'in ná ña ná o sa kei ka na koño kiti ni doko ñayuu noo yoko, ta ná o sa kée ka na kuachi

xí'ín nà kò kúú ñadi'í nà o yíí ná, ta ná o sà keí kà nà koño iin kítí kò ní xitá nìj, ta nì nìj rí ná o sà keí kà nà. ²¹ Chì ndà rá sà na'á vá, ta ndà viti ndéi taa iin rá iin ñoo dána'a rá ley Moisés. Ta ká'í raan ini ve'e noo náta ka ñoo miíá iin rá iin kuú kuú nání'í ndéy yo —kaá Jacobo.

Di'a kua'an ña ni taa na noo iin tuti, ni tanda'á nagan kua'an noo nà kò kúú ná Israel

²² Dá nì kandoo ná kúú apóstol ñoo xí'ín nà sá'ano xí'ín dao kà nà kúú kuendá Jesús ña kaxi na dao taa kuendá mií ná, dá tanda'á ñaá ná ko'on nà ñoo Antioquia xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Dá nì kaxi na Judas, tá'an nà ká'an xí'ín ná Barsabás, xí'ín iin taa nani Silas, chì ndi nduú taa yó'o kúú nà ndíta noo nà kúú kuendá Jesús. ²³ Dá nì xí'o na iin tuti noo ná, tá'an ña ká'an di'a:

“Ndu'u, nà kúú apóstol, xí'ín nà sá'ano, xí'ín dao kà nà kúú kuendá Jesús, ndu'u kúú nà taa tuti yó'o kosaagan noo ndo'ó, nà kúú kuendá Jesús, ndo'ó nà kò kúú nà Israel ndéi ñoo Antioquia, xí'ín ndo'ó, nà ndéi chí kuendá Siria di'a, xí'ín ndo'ó, nà ndéi Cilicia. Ná kandeí va'a ndó. ²⁴ Nì nì'í tó'on ndu'u ña tein mií ndú yó'o nì kana dao taa kosaag noo ndéi ndó, tído kò t'á'on ndu'u kúú rá nì xí'o choon noo rá. Chì dáta'an rá ndo'ó xí'ín t'ó'on dána'a rá, ta dána'a ini rá ndó, ta sa'ándá rá choon noo ndo'ó ña tá'andá ñíj ndo, ta kéndúsa rá xí'ín ndó ña kee ndó ndidaa choon sa'ándá ley Moisés. ²⁵ Sa'á ñoo nì kandoo ndu ña va'a cháá kà ná tanda'á ndú dao taa ndéi tein ndu yó'o kosaag nà noo ndéi ndó. Ta saa dáó ná xí'ín ñani maní yo Bernabé xí'ín Pablo, ²⁶ tá'an nà nì nakí'o mií ña ndo'o nani nà sa'a sato'o yo Jesucristo. ²⁷ Sa'á ñoo tánda'á ndú Judas xí'ín Silas kosaag nà nakani ndi'í na sa'á t'ó'on nì taa ndu noo tuti yó'o xí'ín ndó. ²⁸ Chì náta'an ini Espíritu ij Ndios, ta kí'o dión kándaag ini ndu ña kò kánian chinoo ndu choon kuáchì satá ndo. Sava'a ña kánian kee ndó kí'an kaagan di'a: ²⁹ o sà keí kà ndo koño kirí nì dokò ñayuu noo yoko. Ta nì o sà keí kà ndo nìj rí, nì koño kirí kò ní xitá nìj, ta o sà kée kà ndo kuáchì xí'ín nà kò kúú ñadi'í ndo o yíí nde. Tá seíd'o ndó choon yó'o, dá kí'an va'a kee ndó. Ndios ná koo xí'ín ndó.”

Dión ká'an tuti nì taa na ñoo. ³⁰ Dá nì kee taa nì xio choon ñoo kua'an nà ñoo Antioquia. Tá nì saa na ñoo, dá nì ndítúti ná ndidaa nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nì nakí'o na tuti ñoo noo ná. ³¹ Dá tá nì ndi'í nì ka'í naan, kúú nì kadij nda'o ini nà sa'a ndidaa kúú tandéé ini xí'o ña noo ná. ³² Ta Judas xí'ín Silas ñoo kúú profeta, sa'á ñoo nì xí'o na tandéé ini noo nà kúú kuendá Jesús, ta xí'ín kua'á nda'o t'ó'on nì ka'an ni'ini ra noo ná.

³³ Dá tá nì ndi'í nì sà ndei na cháá tiempo ñoo ñoo, dá nì chinda'á ñaá nà kúú kuendá Jesús kua'an nó'o ná, ta nì xiká nà ña maní noo Ndios sa'a ná. Dá nì ñandíó kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén noo ndéi nà nì tanda'á ñaá nì sa'an nà. ³⁴ Tído nì chikaa ini Silas ña va'a cháá kà ná kandgo na ñoo. ³⁵ Ta nì kandoo ta'ani Pablo xí'ín Bernabé nì sà ndei na ñoo Antioquia ñoo, ta nì daná'a nà t'ó'on sato'o yo Jesús. Ta kua'á kà nà kúú kuendá Jesús sà chindeé tá'an xí'ín ná sà kast'o'on na t'ó'on va'a Jesús xí'ín ñayuu.

Di'a nì kuu tá nì ta'andá tá'an Pablo xí'ín Bernabé

³⁶ Dá tá nì ya'a cháá kuu, dá nì kaa Pablo xí'ín Bernabé:

—Ná ko'on tukuó korni'ini yo nà kúú kuendá Jesús ndéi ndidaa nì ñoo noo nì sa'an yo nì daná'a yo t'ó'on sato'o yo Jesús, dá ná kandaag ini yo ndi ndó'o na —kaá Pablo.

³⁷ Dá nì ka'an Bernabé kandaka na Juan, tá'an rá ká'an xí'ín ná Marcos, ko'on rá. ³⁸ Tído kò ní xín ta'on Pablo kandaka na rá ko'on rá, chì nì ñankoo va ñaá rá kuendá Panfilia, ta kò ní xionoo kà rá xí'ín ná noo choon Ndios. ³⁹ Ta sa'á ña kò ní náki'ín tá'an ta'on t'ó'on noo nì ndat'ó'on Bernabé xí'ín Pablo, sa'á ñoo nì ta'andá tá'an na. Dá nì kee Bernabé ndáka na Marcos kua'an nà. Dá nì kaa na ini barco kua'an nà Chipre.

⁴⁰ Dá nì ñata'an ini Pablo ña ko'on nà xí'ín Silas. Dá nì nakí'o ñaá nà kúú kuendá Jesús noo ndá'a sato'o yo Ndios ña ná chindeé ñaá ná noo ko'on nà. ⁴¹ Dá nì kee na kua'an nà. Ta nì ya'a na chí kuendá Siria xí'ín Cilicia, ta sá ká'an ni'ini na noo nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo kua'an nà.

16

Di'a nì kuu tá nì kasá'a Timoteo xionoo xi xí'ín Pablo xí'ín Silas

¹ Dá nì ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo nani Derbe, dá nì saa nà ñoo Listra. Ta ñoo nì náki'ín tá'an na xí'ín iin taa kúú kuendá Jesús nani Timoteo. Ta kúú xí de'e iin ña'a Israel kándisa Jesús. Ta tatá xí kúú taa griego. ² Ta ndidaa nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio ká'an va'a sa'a xí. ³ Dá nì ñata'an ini Pablo ña kí'an ko'on xí xí'ín ná. Sa'á ñoo ndani nì sa'anda nà ñíj xí tát'o'on sa'ándá ley choon, dá kí'an ná o nákani kuáchì ini na Israel, tá'an nà ndéi ñoo ñoo, koni nà xí. Chì sà ndidaa vá ná ná'á ña tatá Timoteo kúú iin taa griego.

⁴ Ta kúú ndidaa ñoo noo yá'a na kua'an nà, ñoo nì kast'o'on na xí'ín nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo sa'a choon nì sa'anda nà kúú apóstol xí'ín nà sá'ano ndéi Jerusalén, dá ná kueíd'o naan. ⁵ Ta ndidaa nà kúú kuendá Jesús ndéi ñoo nì ñakujta ndaa cháá kà nà

xí'ín ña kándéé iní na Jesús tá ni seídó'o na to'on yó'o. Ta kuú rá kuú ndúkua'a cháá ka ñayuu kúu kuendá Jesús kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo

6 Kúu ni chjka'anda na kuendá Frigia xí'ín Galacia, chj kó ní sónó ta'on Espíritu ij Ndios ña dána'a na to'on va'a sa'a Jesús chí kuendá Asia di'a. 7 Tá ni saq na kuendá Misia, dá ni ka'án ná ko'on na chí kuendá Bitinia di'a, tído kó ní sónó ta'on Espíritu Jesús ña ko'on na ñóo. 8 Sa'a ñóo ni ya'a na kuendá Misia kua'an na, dá ni xino na ñoo Troas noo kúu yu'ú taño'o.

9 Dá tá ni kuaá, dá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo, chj ni xini na iin taa ío chí kuendá Macedonia di'a. Ta ín ndichi ra seí nda'í ra noo Pablo, ta kaá ra: "Kee ní ña manj kii ní Macedonia yó'o, ta chindeé ní ndu'ú", kaá ra.

10 Dá tá ni ndi'i ni xini na ña'a ndato yó'o, ta kúu míi hora daá ni kenduu ndu ko'on ndu chí kuendá Macedonia, chj ni kandaq ta'í iní ndu ña míi Ndios kúu na kana ñaá ña kjan ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñóo.

Di'a ni kuu tá ni kandisa iin ña'a nani Lidia

11 Dá ni tiin ndu iin barco ñoo Troas. Dá ni chjndaq ndu kua'an ndu ni'ij ndú iin yúku ín iní taño'o nani Samotracia. Dá tá ni tju noo iin ka kuú, dá ni kaa tuku ndu iní barco ñoo kua'an ndu ñoo nani Neápolis. 12 Tá ni saq ndu ñóo, dá ni kee ndu xika sa'a ndú kua'an ndu iin ñoo nani Filipos, ta kían ñoo ndáyá'í cháá ka nákaa kuendá Macedonia di'a, ta kían iin ñoo kuendá ta romano. Ta ñoo ni sa ndei ndu cháá kuú.

13 Ta tein iin kuú nani'ij ndéé na Israel, dá ni kankuei ndu kua'an ndu yu'ú ñoo ñóo, chj ñoo nákaa iin yuta noo sá'an na Israel ndéi ñoo ñoo ká'an na xí'ín Ndios. Dá tá ni saq ndu ñóo, dá ni sa ndei ndu. Dá ni kasá'a ndú ká'an ndu xí'ín na ña'a ni naqata ndéi ñoo sa'a Jesús. 14 Ta ñoo nákaa iin ña'a nani Lidia. Ta kían ña ñoo ká'ano nani Tiatira, ta díkóán dá'on díon kua'a to'on, ta ndáño'án Ndios takí. Ta kúu seídó'o va'án to'on ká'an Pablo. Ta kúu ni nakonó sato'o yo Jesús níman, ta kúu ni kandísáán to'on ni ka'an na. 15 Ta kúu ni sodó ndútaan xí'ín ndidaa na ve'án. Dá ni seí nda'ívan noo ndú, ta kaáan:

—Tá kandaq ini ndo ña kúu iin ña'a kándéé ndisa iní sato'o yo Jesús, dá kjan náki ndo ná ko'o ve'i kandeí ndó —kaáan.

Dá ni kandeéan ni xino ini ndu ña ko'on ndu kandeí ndu ve'án dao kuú.

Di'a ni kuu tá ni chikáa ta né'e choon Pablo xí'ín Silas ve'e kaa

16 Ta di'a ni ndo'o ndu iin ka kuú tá kua'an ndu ka'an ndu xí'ín Ndios. Noó kua'an ndu ñoo ni náki'in tá'an ndu xí'ín iin tadi'í. Ta nákaa iin espíritu kini ña nákoní iní iní xj. Ta kúu kuá'a nda'o dí'on ní'ij sato'o xj sa'a ña nákoní iní xj. 17 Ta kúu ni kasá'a tadi'í yo'o tákaa xi Pablo xí'ín ndu'ú vej xi, ta káyu'ú xi:

—jTaa yó'o kúu ra kéchóon noo Ndios, na kómí ndidaa tá'an choon! Ta dána'a ra noó ñayuu ndi kee na káki na noó kuachi na —kaá xj.

18 Ta kúu kua'a vá kuú ni sa kee xi díon. Sa'a ñoo kó ní xj'ó ndéé ka ini Pablo sa'a xí. Dá ni nandió koq na, dá ni kaa na xí'ín espíritu kini nákaa ini xj:

—Xí'ín kuú Jesucristo, na xí'o choon noo, sa'ándá choon noo. Kua'an keta kú iní tadi'í xaan.

Ta kúu viti'ón vá ni keta espíritu kini ñoo kua'an. 19 Tá ni kandaq ini sato'o xj ña koó ka dí'on ní'ij rá xí'ín xí, dá ni tiin ra Pablo xí'ín Silas. Dá ni kee ra ñó'o ñaá rá kua'an ra noo yá'í noo ndéi tá né'e choon. 20 Dá ni saq ra ni chjkata ñaá rá noó ta né'e choon ñóo. Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Taa yó'o kúu ta Israel. Ta xionoo ra dánaa tá'an ra ñayuu ndéi ñoo yo. 21 Ta xionoo ra dána'a ra ña kánian kee yó táto'on kí'o kée míi rá, ta kó káni ta'an vaan natiin yóan, ta kee yóan, chj kúu yó ta romano —kaá ra.

22 Dá ni ndakuei ñayuu ni kasá'a ná kéndava'a na xí'ín Pablo, xí'ín Silas. Dá ni ndatá ta né'e choon ñoo dá'on ná. Dá ni sa'anda ra choon ña ná kani ñaá rá xí'ín vara. 23 Tá ni ndi'i ni kani kini ñaá rá, dá ni taán ñaá rá ve'e kaa. Dá ni sa'anda ra choon noo ra ndaa yé'é kaa ña ná kanda va'a ñaá rá. 24 Tá ni ndi'i ni ta'anda choon yo'o noo rá, dá ni taán ñaá rá ve'e kaa naá ñó'o nda maá ini ve'e kaa ñóo. Dá ni taán rá sa'a ná yá'í yit'o nani cepo kandu'ú ini ve'e kaa ñóo, dá ni kató toon ra yit'o ñóo.

Di'a ni kuu tá ni kandisa taa ndaá yé'é kaa ñoo Jesús

25 Tá ni kuu ñoo tádi, ká'an ij vá Pablo xí'ín Silas xí'ín Ndios ñó'o na, ta xita na yaa noo ná. Ta seídó'o va'a ñaá dao ka taa ñó'o ve'e kaa ñoo ndéi ra. 26 Ta kúu iin kuitió ni kasá'a ní'ij nda'ó táan. Ta kúu nda sa'a ve'e kaa ñoo ni kidi ní'ini. Ta kúu ni nono vá ndidaa kúu yé'é kaa ñoo. Ta kúu ni ndaxi vá cadena ndíko sa'a ndidaa kúu taa ñó'o ve'e kaa ñoo.

27 Dá ni ndoto ta ndaa yé'é kaa ñoo, kúu ni xini ra ña ndidaa yé'é kaa ni nono. Ta kúu ni taó rá espada ra kua'an ra ka'áni rá míi rá, chj ni ka'án rá ña ni xino ndidaa kúu vá ra ñó'o ve'e kaa ñoo kua'an ra. 28 Kúu ni kayu'ú Pablo, dá ni kaa na xí'ín rá:

—O sa kéndava'a ní xí'ín míi ní, chj yó'o va ñó'o ndidaa kúu ndu'ú —kaá na.

29 Dá nì sa'anda tã ndaa yé'é kãa ñoo choon ñã ná natoon ñó'ò, dá ná katoon. Kúú nì kankono ra kua'an rã noo nákaã Pablo xí'in Silas. Ta ndéi ñino oon ra nì sã kuúin xití rá noo sá'a ná. 30 Dá nì tao ñãá rá, dá nì ndatò'ón ñãá rá, ta kaá rã xí'in ná:

—Tatá, ¿ndí kían kánian keei, dá nì'í ñã kãkii nõo kuãchijí?

31 Dá nì kaa nã xí'in rá:
—Kandeé iní ní sato'o yo Jesucristo, dá nì'í ní ñã kãkí ní xí'in ndidaá nã ve'e ní.

32 Dá nì kasá'á dána'a Pablo to'on va'a sato'o yo Jesús noo mií rá, xí'in nõo nã ve'e ra. 33 Ta mií hora daá ñóo nì tao ñãá rá, ta nì ñakata ra nõo nì tarkue'e ñií ná. Tá nì ndi'i, dá nì sodo ndútã mií rá xí'in ndidaá kúú nã ve'e ra. 34 Tá nì ndi'i ñoo, dá ndáka ñãá rá nì no'o rã ve'e ra. Dá nì xí'o ra ñã'a nì sasá'an na. Ta kúú kãdij nda'o ini mií rá xí'in nã ve'e ra, chì ndidaá ná nì kandisa Ndios.

35 Dá tá nì tju noo kuú daá ñóo, dá nì tãnda'á tãa né'e choon tátò rá kua'an rã. Tá nì sãã rã, dá nì kaa rã di'a xí'in tã ndaa yé'é kãa ñoo:

—Dãyaã ní tãa káa ná ko'on rã.

36 Dá nì kaa tã ndaa yé'é kãa ñoo xí'in Pablo:

—Sã nì ta'andã choon nõoí ñã tavéi ndo'ò ve'e kãa yó'o. Ta viti kían kankuei va'a ndo ko'on ndo —kaá rã.

37 Dá nì kaa Pablo:

—Nì kani ra ndu'u noo kuá'a ñayuu, ta ko ñã'a kã'an rã xí'in ndu'u ndí kían kúú kuãchi ndu, va'arã tá romano kúú ndú. Ta nì taán rá ndu'u ve'e kãa. Ta viti, ¿á kã'an rá dãyaã de'é rã ndú? Tído o kóo oon ta'on dión sa'a ndú. Va'a kãan mií tã né'e choon ná kii tao ndu'u —kaá nã.

38 Dá nì sa'an tátò ñoo nì ñakani ra xí'in tã né'e choon to'on nì kã'an Pablo. Tá kúú nì yu'ú nda'o ra tá nì kãndaã ini rã ñã kúú ná tã romano. 39 Dá nì sa'an rã nì ndakã rã ñã maní noo ná. Dá ví nì tao ñãá rá. Dá nì seí nda'í rã noo ná ñã ná kankuei na ñoo ñoo ko'on nã. 40 Dá tá nì kankuei na ve'e kãa ñoo, dá nì kee na kua'an nõ'o ná ve'e ñã'a nani Lidia ñoo. Ta ñoo nì xini na dao kã nã kúú kuendá Jesús. Dá nì xí'o na tãndéé iní noo nõón. Dá nì kankuei na ñoo ñoo kua'an nã.

17

Dì'a nì kuu tá nì ñakuina vaã ñayuu ndéi ñoo Tesalónica

1 Dá nì ya'a Pablo xí'in Silas ñoo nani Anfípolis xí'in iin kã ñoo nani Apolonia. Dá nì sãã nã ñoo kã'ano nani Tesalónica. Ta ñoo ñin iin ve'e noo náataka nã Israel. 2 Ta nì sa'an nã ve'e ñoo tátò'on kì'o kée ná ndidaá ñoo noo sá'an nã. Ta tein ndin onj kuú nani'í ndéé nã Israel nì ndatò'ón ná xí'in ñayuu ñoo, 3 ta nì ñakani na tátò'on kì'o kã'an rá ió

tuti ij Ndios. Chì xí'in miáan nì xí'o na ñã nì kãndaã ini ñayuu ñoo ñã miáan ndúsã kánian ndo'o nani nõo Cristo, nã dákaiki ñãá, dá kuu nã, dá nataki nã tein nã kúú ndij. Dá nì kaa ta'ani na:

—Jesús, nã kã'an yu'u sa'a xí'in ndo'ó, nõón kúú Cristo —kaá nã.

4 Ta kúú nì kãndisa va dao nã Israel ñoo to'on yó'o. Dá nì ñaki'in tá'an na xí'in Pablo xí'in Silas. Ta nì kandisa ta'ani kuá'a nda'o nã griego, nã ndaño'o Ndios, xí'in kuá'a nã ñã'a ndãya'i.

5 Kúú nì kasá'á kú'u'u ini tãa Israel ko xí'in kandisa. Sã'a ñoo nì dataká rã dao tá kini xionoo kei ñoo. Ta roón kúú rã nì daká'an kué'e kuá'a nda'o ñayuu ndéi ñoo ñoo. Dá nì kasá'á nákuina vaã nã. Dá nì sãã tondó nã ve'e iin tãa nani Jasón, dá tao ná Pablo xí'in Silas, dá ná nakí'o ñãá ná noo nda'a tã né'e choon, kã'an ná. 6 Tído ko ní nani'í ta'on ñãá ná. Dá nì tiin na mií Jasón ñoo xí'in dao kã nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo, dá nì kee na ñó'o ñãá ná kua'an nã. Tá nì sãã nã nõo tã né'e choon, dá nì kayu'ú tã Israel ñoo:

—Tã'an tãa xionoo nádakã ñaxintóni ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu, roón ta'ani kúú rã nì kasáã ñoo yo viti. 7 Ta kúú nì ñatiin va'a ñãá Jasón yó'o ve'e ra. Ta ndidaá tãa ñoo kúú rã ko xí'in kuedó'o choon sa'andá tã né'e choon kã'ano cháá kã, rã kúú César, chì kaá rã ñã ió iin kã rey ndãya'i cháá kã nani Jesús —kaá rã.

8 Ta kúú nì ñakuina vaã cháá kã ñayuu ñoo xí'in tã né'e choon tá nì seidó'o na ñã nì kaa rá dión. 9 Tído tá nì ndi'i nì chuya'i Jasón ñoo xí'in dao kã nã nõo tã né'e choon, dá nì dayáã ñãá rá.

Dì'a nì kuu tá nì daná'q nã iin ñoo nani Berea

10 Ta mií sãkuuá daá ñoo nì tãnda'á nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Pablo xí'in Silas ñã kían ko'on nã ñoo nani Berea. Tá nì sãã nã ñoo ñoo, dá nì ku'u na ve'e noo náataka nã Israel ndéi ñoo. 11 Tído ñayuu va'a cháá kã ini kúú nã ndéi ñoo Berea o duú nã ndéi ñoo Tesalónica, chì ndino'o ini nã nì seido'o na to'on va'a Jesús. Ta ndidaá kuu nì dakuá'a na noo kã'an tuti ij Ndios, dá ná kande'á á ñã ndaa kían kã'an Pablo o koó. 12 Dión nì kee na, dá kuá'a nda'o nã Israel ndéi ñoo ñoo nì kãndisa na to'on dána'a nã. Ta kuá'a nã ñã'a griego ndãya'i xí'in kuá'a nda'o tãa griego nì kãndisa ta'ani ñãá.

13 Tído tá nì kãndaã ini tã Israel ndéi ñoo Tesalónica ñã nákaã Pablo dána'a nã to'on Ndios ñoo Berea, dá nì kee ra kua'an rã ñoo. Dá tá nì sãã rã, dá nì kasá'á nákuina vaã ñayuu ñoo nì kee ra. 14 Ta kúú vití'ón di'a nì tãnda'á nã kúú kuendá Jesús Pablo kua'an nã yu'ú taño'o. Tído nì kãndoo va Silas xí'in Timoteo nì sã ndei na ñoo Berea ñoo. 15 Dá

nj kee na ndaka na Pablo kua'an na nda ñoo ká'ano naní Atenas. Tá nj saq na ñoo xí'in ná, dá nj sa'anda Pablo choon noq ná ña ná kasto'on na xí'in Silas xí'in Timoteo ña ná kii kii ná noq ío na, kaá na. Dá nj nandíó kuéi na nj sa'an nj ndaka na ñoo kua'an nó'q ná.

Dí'a nj kuu tá nj sa káq Pablo iin ñoo naní Atenas

¹⁶ Ta nani ndáti Pablo kasaa Silas xí'in Timoteo, kúu nj kixian nj kunda'í nda'ó ini na, chí nj xini na ña iin ní kúu ñoo káandodó yoko ndáño'ó na. ¹⁷ Sa'á ñoo nj sa'an na ve'e noq náataka na Israel ndéi ñoo ñoo, ta nj ndátó'ón ná xí'in na Israel, xí'in dao ka ñayuu ndáño'ó Ndios takí. Ta ndidaá kuu nj ka'an na xí'in ñayuu xionoo noq yá'i ñoo sa'a Jesús. ¹⁸ Dá nj dandíchi tá'an na xí'in dao ka taa dákuá'a ña dána'a tã kúu kuendá epicúreo, xí'in dao ka taa dákuá'a ña dána'a tã kúu kuendá estoico. Dá nj kaa roón:

—¿Ndi kóni kaa to'on ká'an taa káni téi ká'an yó'o?

Dá nj kaa dao ka ra:

—Kándaq ini ndu'u ña xionoo ra ká'an ra sa'a dao ka ndios.

Díon nj kaa ra chí xionoo Pablo ká'an na sa'á to'on va'a Jesús, ta ká'an na ña natakí na nj xí'i. ¹⁹ Dá ndáka ra Pablo ní saq ra iin xían noq naní Areópago, noq náataka taa ndátó'ón rá. Dá nj kaa ra xí'in ná:

—¿Á kee ní ña maní kasto'on ní xí'in ndu'u sa'á to'on saá dána'a ní? ²⁰ Chí kq óon ta'on kueid'ó ndu'an. Sa'á ñoo kátoó ndu'u kandaq ini ndu ndi kua'an sa'án.

²¹ Díon nj kaa ra, chí kátoó nda'ó ndidaá taa ndéi ñoo Atenas xí'in tã tũkú ndéi ñoo kueid'ó ra, ta ká'an ra sa'á ña saá.

Dí'a kua'an ña nj daná'q Pablo noq taa ñoo

²² Dá nj nakuúin ndichi Pablo me'í ndidaá taa nj nataka ndéi noq naní Areópago. Dá nj kaa na:

—Ndo'ó, na ndéi ñoo Atenas yó'o, kándaq ini yu'u ña ndita ndaa ndo xí'in ña kándisa ndó. ²³ Chí tá nj xionooi nj sa nde'í noq náa ndáño'ó ndó, dá nj xiniñ iian tándaa to'on noqán kaá dí'a: “Ña yó'o kúu noq náa iin ndios kq ná'a ndú”, kaáan. Ta mií Ndios ndáño'ó ndó, na kaá ndo ña kq ná'a ndó, noqón kúu na ko'ín kasto'ín xí'in ndó sa'a.

²⁴ Ta mií Ndios, na nj kavá'a iin ní kúu ñayuu yó'o, xí'in ndidaá kúu ña'á ío noqán, noqón kúu na dándáki induú xí'in noqño'q yó'o. Sa'á ñoo kq ío ta'on na ini ni iin ve'e ño'ó, tá'an ña nj kavá'a ndá'a taa. ²⁵ Ta ni iin to'ón ña'á ío noq yq kq xínño'ó ná, chí ni iin to'ón ña'á kq kómaní noq ná. Mií dí'a na xí'o ña takí yq ndéi yó ñayuu yó'o, ta xí'o na tachí ña náki'in yq, ta xí'o ta'ani na ndidaá kúu ña'á ío noq yq.

²⁶ Ta xí'in iin to'ón vá taa nj nata'í ndidaá ñayuu nj kee Ndios, dá ná nakuíta noo na kandeí na iin ní kúu ñayuu yó'o. Chí sa nj chiná'a vá Ndios noq kúu sa'á ña kataki yq, ta nj chiná'a ta'ani na noq ndí'a, ta nj chiná'a ta'ani na noq kandeí iin rá iin yó.

²⁷ Díon nj kee Ndios, dá ná nandukú yó na, dá ná ndundéé yó nda ná kandeé yó nani'í yq ná. Chí mián ndaa kíán ña kq xíká ta'on ío Ndios noq iin rá iin yó. ²⁸ Chí mií ná kédaá xí'in yó, dá takí yq, ta kandá yq, ta ndéi yó. Ta kíán táto'on ni taa dao taa kuendá mií ndó, tá'an ra tí'a taa to'on luu kua'an, chí nj taa ra ña kúu yó de'e Ndios. ²⁹ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoo kq níyiká yó ka'án yó ña kúu ná iin na'áná nj kavá'a ndá'a taa xí'in oro o plata o xí'in yuu, chí savá'a ña nj nakaní ini ñaxintóni taa tí'a káva'a ña kii.

³⁰ Tído kq ní taó kuendá ta'on Ndios sa'á ña sa kee ñayuu tá sa'a, chí kq ní sa ná'a ná mií Ndios. Tído viti sa'ándá na choon noq iin rá iin ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu ña ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na. ³¹ Chí nj chíkaq ini Ndios ña kasandaá iin kuu, dá keyíko ndaa na sa'a ndidaá kúu ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu yó'o xí'in ndá'a iin taa nj chíkani mií ná. Ta nj xí'o na ña nj kandaq ini yq ndá yoo kúu taa ñoo, chí nj danátaki ñaá ná tein na kúu ndji —kaá na.

³² Tá nj seido'ó ra ña nj ká'an Pablo sa'á ña natakí na nj xí'i, ta kúu nj kasá'a dao ra kédiki ñaá rá. Tído dao ka ra nj kaa xí'in ná:

—Kóni ndu'u kueid'ó ndu cháá ka sa'á ña yó'o.

³³ Dá nj keta na kua'an na. ³⁴ Tído nj kandisa dao ñayuu ñoo to'on nj daná'a Pablo, ta nj naki'in tá'an na xí'in ná. Ta tein na nj kandisa ñoo nákaa iin taa naní Dionisio, ta kúu rá iin taa né'e choon noq naní Areópago ñoo. Ta nákaa ta'ani iin ña'á naní Dámaris, ta nj kándisa ta'ani dao ka ñayuu.

18

Dí'a nj kuu tá nj sa io Pablo ñoo naní Corinto

¹ Tá ni ndí'i, dá nj keta Pablo ñoo Atenas. Dá nj kí'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Corinto. ² Tá ñoo nj naki'in tá'an na xí'in iin tã Israel naní Aquila, ra nj kaki kuendá Ponto. Ta duú nj kasáa va ra nj kii ra kuendá Italia xí'in ñadi'í ra, ña naní Priscila, chí taa né'e choon ká'ano naní Claudio kúu ra nj sa'anda choon ña ná kankuei ndidaá kúu na Israel ñoo Roma ko'on na kandeí na dao ka xían. Dá nj kee Pablo kua'an na ve'e noq ndéi na ñoo. ³ Ta iin nóó choon kée Pablo xí'in ná, chí tí'a na kavá'a na ve'e xí'in ñi. Sa'á ñoo nj kandoq Pablo ío na ve'e na, ta nj kexóon nduú na xí'in ná. ⁴ Ta nj dandíchi tá'an Pablo xí'in ñayuu ini ve'e noq náataka

na Israel ndéi ñoo iin iin kuꝯ kuꝯ nani'i ndée ná, dá ná xino iní na Israel xí'in na ko kúu na Israel kandísa na to'on dána'a na.

⁵ Dá nì kasáa Silas xí'in Timoteo nì ndee na kuendá Macedonia di'a. Sa'a ñoo nì ñankoo Pablo dao ka choon sa kee na, ta sava'a ña kee na kían dána'a na to'on va'a sa'a Jesús, chí kásto'on na xí'in na Israel ña Jesús kúu Cristo, na dákaki ñaa. ⁶ Tído nì ndakuei na nì kasá'a naa na xí'in Pablo, ta ká'an ndava'a na xí'in ná. Sa'a ñoo nì kidi ni'ini Pablo dá'on ná, dá nì kaa na:

—Kuachi mií ndó kíán, dá kían kakomí ijí vá ndó kuachi noo Ndios. Ko ndío kuachi ka yu'u sa'a ndo. Ta viti chí noo kó'ní dána'i noo na ko kúu na Israel —kaá na.

⁷ Dá nì keta na ve'e noo náta na Israel ñoo. Dá nì kee na kua'an na ve'e iin taa nani Justo, ta yu'u ni'ini taa yó'o Ndios. Ta ío ra dín ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo. ⁸ Ta Crispo nani iin taa ndaya'i ini ve'e noo náta na Israel, kúu nì kandísa ra sato'o yo Jesús xí'in ndidaa na ve'e ra. Ta kúu kuá'a ñayuu ndéi ñoo Corinto ñoo nì seidó'o to'on va'a sa'a Jesús, ta nì kandísa ñaa ná, ta nì sodo ndúta ná.

⁹ Iin sakuua, dá nì xini Pablo iin ña'a ndato kee sato'o yo Jesús, dá nì kaa na xí'in ná:

—O sa yu'ón. Ta o sa katuúon ña ka'on sa'í. ¹⁰ Chí ío va yu'u xí'ón, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kónói kendava'a xí'ón. Chí kuá'a nda'o ñayuu yu'u ndéi ñoo ká'ano yó'o —kaá na.

¹¹ Dá nì kandoo Pablo nì sa io na iin kuia dao ñoo Corinto ñoo. Ta nì ñana'a na noo ñayuu sa'a to'on va'a Ndios.

¹² Ta nani nákaa taa nani Galión né'e ra choon kuendá Acaya yó'o, kúu iin nóo nì ndató'ón taa Israel kendava'a ra xí'in Pablo. Dá nì sa'an ra nì tiin ñaa rá ndaka ra kua'an ra noo ta né'e choon. ¹³ Dá nì kaa ra xí'in Galión ñoo:

—Taa yó'o kúu ra xionoo dáka'an kué'é ñayuu, dá ná dá'a ni kandaño'o na Ndios táto'on kí'o sa'ándá ley Moisés choon —kaá ra.

¹⁴ Tá kua'an Pablo ka'an na, ta kúu nì kasá'a ká'an Galión xí'in taa Israel ñoo:

—Tá nì kee ra iin ña kini o iin kuachi ká'ano, dá kían nakí'oi mií kueídó'i ña ká'an ndo'ó, ta Israel xaan. ¹⁵ Tído tá kían sa'a to'on, o sa'a kuꝯ Ndios ndo o sa'a ley mií ndo'ó, dá kían kuu keyíko mií ndoan, chí yu'u kúu ra o chínee ta'oin mií keyíko sa'a ña yó'o —kaá ra.

¹⁶ Dá nì taó ñaa rá sata vé'e. ¹⁷ Dá nì tiin dao ta griego iin taa nani Sóstenes, tá'an ra dándaki ve'e noo náta na Israel. Ta kúu mií yé'é chóon ñoo nì kani ñaa rá. Tído ko ní kékuendá ta'on Galión sa'a ña nì kee ra.

Di'a nì kuu tá nì ñandió ko Pablo ñoo Antioquia

¹⁸ Ta kúu kua'a ijí vá kuꝯ nì kandoo Pablo nì sa io na ñoo Corinto ñoo. Nì ndi'i, dá nì ka'an na ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nì tiin na iin barco. Dá nì kee na kua'an na chí kuendá Siria di'a. Ta kua'an ta'ani Priscila xí'in Aquila xí'in ná. Tído tá ko ña'a kee na ko'on na, dá nì datá tá'i Pablo díní ná noo nani Cencrea, dá xinkoo to'on nì kandoo na xí'in Ndios.

¹⁹ Dá tá nì saa na ñoo ká'ano nani Éfeso, ta kúu ñoo nì ta'anda tá'an Pablo xí'in Priscila xí'in Aquila. Dá nì kee Pablo kua'an na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta ñoo nì ndató'ón ná xí'in ra Israel. ²⁰ Dá nì seí nda'i ra noo Pablo ña ná koo na cháa ka kuꝯ xí'in rá, tído ko ní xín ta'on na. ²¹ Dá nì ka'an na ndisá'an xí'in rá, dá nì kaa na:

—Miían ndúsa kakaají víko ña sa veí koo ñoo Jerusalén, tído ñandió ko tukuí kooi xí'in ndó tá díon kóní Ndios —kaá na.

Dá nì keta na ñoo Éfeso ñoo, dá nì tiin na iin barco kua'an na. ²² Dá tá nì saa na ñoo Cesarea, dá nì kee na kooka na kua'an na ñoo Jerusalén ka'an na ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tá nì ndi'i ñoo, dá nì kee na kua'an na, dá nì xino na ñoo Antioquia.

²³ Tá nì ndi'i nì sa io na ñoo Antioquia cháa tiempo, dá nì kee tuku na kua'an na, ta nì xionoo na chí kuendá Galacia di'a, xí'in Frigia, ta nì xí'o na tandeé ini noo ndidaa kúu na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo.

Di'a nì kuu tá nì ñana'a iin taa nani Apolos

²⁴ Iin kuꝯ nì kasáa iin taa Israel nani Apolos ñoo Éfeso. Ta kúu rá iin taa nì kákí ñoo ká'ano nani Alejandría. Ta tí'a va'a ra ka'an ra, ta ndichí nda'o ra xí'in to'on ká'an tuti ijí Ndios. ²⁵ Ta sa nì ñakuá'a va'a ra sa'a íchi ndaa sato'o yo Jesús. Ta ndino'o ini ra xionoo ra kásto'on ra xí'in ñayuu, ta dána'a ndaa ra sa'a ña ná'a rá sa'a Jesús. Tído ná'a rá sava'a sa'a ña nì ñana'a Juan tá sa ñakódo ndúta ná ñayuu. ²⁶ Dá nì kasá'a rá dána'a ra ini ve'e noo náta na Israel, ta ko yu'u ta'on ra. Tído tá nì seidó'o Priscila xí'in Aquila ña nì ñana'a ra, dá nì taó xóo ñaa ná. Dá nì kasto'on va'a cháa ka na xí'in rá sa'a íchi ndaa Ndios.

²⁷ Tá nì ndi'i ñoo, dá nì ka'an Apolos ko'on ra kuendá Acaya. Dá nì xí'o na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso ñoo tandeé ini noo rá. Ta nì taa na iin tuti kua'an noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí Acaya ñoo, dá ná natiin va'a na Apolos. Dá tá nì saa ra Acaya, kúu nì chíndeé nda'o ra ndidaa na kúu kuendá Jesús, tá'an na nì kandísa sa'a ña maní nì kee Ndios xí'in ná. ²⁸ Ta kúu nì ndundéé rá nì datúu rá noo ká'an ta Israel noo ndidaa ñayuu ndéi ñoo, chí nì xí'o ra ña nì kandaa

ini na ña ká'an tuti iñ Ndios, ña Jesús kúu Cristo, na dákaiki ñaa.

19

Di'a ni kuu tá ni sa io Pablo ñoo Éfeso

¹ Ta xian nani nákaa iñ Apolos ñoo Corinto, kúu ni ya'a Pablo iin xian noq ndíta yukú ñó'ó kua'an na. Dá ni saq na ñoo Éfeso. Ta kúu ñoo ni ñaki'in tá'an na xí'in dao ña kúu kuendá Jesús. ² Dá ni ndatq'ón ñaa Pablo:

—¿Á ni ñatiin ndo'ó Espíritu iñ Ndios tá ni kandísa ndó?

Dá ni kaa roqon:

—Kq óon ta'on kuedí'ó ndu ña ka'an na ña ió Espíritu iñ Ndios.

³ Dá ni ndatq'ón tuku ñaa Pablo:

—¿Ndí kían ni kandísa ndó tá ni sodq ndúta ndo, tá dáá?

Dá ni kaa ra:

—Ni kandísa ndu'u ña ni ñaná'a Juan tá sa ñakódo ndúta ná ñayuu.

⁴ Dá ni kaa Pablo:

—Ni sa ñakódo ndúta Juan ñayuu, tá'an na ni ñandíko iní sa'a kuachi kée na. Ta ni ka'an Juan xí'in ná ña ná kandeé iní na iin ka ña veí sata ná. Ta na yó'o kúu Jesús, ta noqon kúu Cristo, na dákaiki ñaa.

⁵ Tá ni seíd'ó ra to'on yó'o, dá ni sodq ndúta rá xí'in kuu sato'o yo Jesús. ⁶ Dá tá ni chínóo Pablo ndá'a ná ña ña, kúu ni ñatiin ra Espíritu iñ Ndios iní ra. Kúu ni kasá'a vá ká'an ra dao ka yú'u, tá'an ña ko ní dákuá'a ra. Dá ni kasá'a ta'ani ra kást'ón ra to'on ni ní'í rá noq mií Ndios. ⁷ Ta kúu rá táto'on uxí uu.

⁸ Dá ni ku'u Pablo iní ve'e noq nátaqa na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta noq oní yoq ko ní yu'ú ta'on na ka'an na sa'a Jesús. Ta ni ñandíchi tá'an na xí'in ñayuu ndéi ñoo, dá ná xino iní na ndu'u na ñixi ndá'a Ndios. ⁹ Tído ni ndukáxi ndá'o ní'í dao na, sa'a ñoo ko ní xiiin ta'on na kandísa na to'on ni ñaná'a Pablo. Ta noqon kúu na ni kasá'a ká'an ndava'a na sa'a íchi ndaa Jesús noq ñayuu ndéi ñoo. Dá ni ñankoo ñaa Pablo. Dá ni kee na ndáka na na ni nduu kuendá Jesús kua'an na. Ta ndidaa kuu vá sa ndatq'ón ná xí'in ñayuu ñoo sa'a to'on Jesús iní iin ve'e ña nani Tirano, ta kían iin ve'e noq nátaqa ñayuu ndatq'ón ná. ¹⁰ Ta díon ni sa kee na tein uu kuia. Sa'a ñoo kua'a ndá'o na Israel xí'in na ko kúu na Israel ndéi chí Asia di'a ni seíd'ó to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús.

¹¹ Ta xí'in ndá'a Pablo sa kee Ndios ña'a ná'ano, ¹² chí va'arar peñito Pablo o tá'í dá'on ná né'e ñayuu kua'an na chinóo naan sata na kú'u, ta kúu nduva'a va na. Ta kánkuei ta'ani espíritu kini iní na kua'an.

¹³ Sa xionoo dao tá Israel sa taó rá espíritu kini ñó'o iní ñayuu. Tído iin kuu ni ka'an rá

ka'anda ra choon xí'in kuu sato'o yo Jesús, dá taó rá espíritu kini, chí di'a ni kaa ra xí'an:

—Sa'ándá ndu'u choon noqon xí'in kuu Jesús, tá'an na ká'an Pablo sa'a. Kua'an keta kíj iní ña xaqñ —kaá ra xí'an.

¹⁴ Ta ña ká'an díon kúu ndin usá ñe'e iin ta Israel naní Esceva, tá'an ra kúu iin dutí kúu noq.

¹⁵ Tído ni ka'an espíritu kini ñoo xí'in rá: —Ná'a vá yu'u Jesús. Ta ná'a ta'ani yu'u ndá yoo kúu Pablo. Tído ndo'ó, ¿ndá yoo kúu ndo'ó ña sa'ándá ndo choon noq yú'u, tá dáá? —kaaqn xí'in rá.

¹⁶ Ta kúu ni ndao ni'ini ña yí'í espíritu kini ñoo ni tiin ñaa rá, chí ni ndundaki ndá'o ra ni kee espíritu kini ñoo. Kúu ni kendava'a ra xí'in ndin usá ña ñoo, ta ni ndatá ndí'í ra dá'on rá. Ta kúu nda ndaa vichí vá rá ni kánkuei ra ve'e ñoo kua'an ra, ta ni ñarkue'e ndá'o ra ni keean.

¹⁷ Ta kúu ndidaa kúu na Israel xí'in na ko kúu na Israel ndéi ñoo Éfeso ñoo ni kandaq iní ña díon ni kuu. Ta kúu ni yu'ú ndá'o na. Dá ni kasá'a kéká'ano na kuu sato'o yo Jesús. ¹⁸ Kúu kua'a ndá'o na ña ña ni kandísa Jesús ni kasá'a ná'o na kuachi na, ta xí'o na kuendá sa'a ña kini sa kee na. ¹⁹ Ta kua'a ñayuu kétéadí né'e na libro na ni kasaa na. Dá ni ñakéi naan noq ndidaa kúu ñayuu ñoo. Ta ni kekuendá na ndidaa ya'í libro ñoo. Dá ni kandaq iní na ña ya'í ña táto'on uu diko uxí mil dí'ón plata. ²⁰ Díon ni kuu, dá ni ñaka'ani cháa ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, ta kúu kua'a ka ñayuu ni kandísa ñaa.

²¹ Tá ni ndí'í ñoo, dá ni chíkaa iní Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi chí kuendá Macedonia xí'in Acaya, dá ko'on na ñoo Jerusalén. Ta ni kaa na:

—Tá ni ndí'í ni sa'in Jerusalén, dá ví, dá kían miían ko'ín ñoo ká'ano naní Roma —kaá na.

²² Dá ni ñanda'a Pablo uu ka ta xionoo xí'in ná ko'on na chí kuendá Macedonia. Ta na yó'o kúu Timoteo xí'in Erasto. Tído ni kandoq ió Pablo ni sa io na cháa ka kuu chí kuendá Asia.

Di'a ni kuu tá ni ñakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Éfeso

²³ Tiempo daa ñoo ni kasá'a káryíi ndá'o ñayuu ndéi ñoo Éfeso sa'a íchi saá ña ká'an sa'a Jesús. ²⁴ Chí ió iin ña kéchóon xí'in plata naní Demetrio ñoo ñoo. Ta kúu rá iin ña káva'a yoko xí'in plata, ña ndaa táto'on kí'o kaa ve'e ño'o iin ndios dí'í naní Diana. Ta kua'a ndá'o dí'ón sa ní'í rá sa'a sa kee ra choon yó'o, xí'in ña kéchóon xí'in rá. ²⁵ Kúu ni ñadataká ra ña kéchóon xí'in rá, xí'in dao ka ña kéchóon xí'in plata. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Ná'a vá mií ndó ña xí'in choon kée yó yó'o ní'í yo kua'a ndá'o dí'ón. ²⁶ Tído sa ni

xini va mií ndó, ta nì sejdó'o ndó sa'á iin tãa naní Pablo. Ta o duú iin tó'ón ñoo Éfeso yó'o xionoo ra, chî iin níí kúú vá kuendá Asia yó'o xionoo ra. Ta sa nì kãndéé rá nì xinq ini kua'á nda'o ñayuu kandísa na noq ká'an ra, chî kaá ra ña ko ta'ón ndios kíán káva'a ndá'a tãa. ²⁷ Ta o duú sav'a'a choon kée ni yó jo ío ña naá, chî jo ta'ani nda'o ío ña kasá'a kenóo ñayuu ve'e ño'o ndios dí'í yo Diana, dá o kí'o ka na ñaño'ó noq ná, tá'an na ndáño'o ta'ani ndidaá na ndéi chí kuendá Asia dí'a, xí'in na ndéi iin níí kúú ñayuu —kaá ra.

²⁸ Tá nì seídó'o tãa ñoo noq nì ka'an Demetrio, kúú nì xido nda'o ini ra. Dá nì kayu'ú rá:

—Na ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an na ndáño'o yóo, na ñoo Éfeso yó'o —kaá ra.

²⁹ Ta kúú ndidaá vá ñayuu ndéi ñoo ñoo nì ñakuina vaq. Kúú nì tiin na iin tãa naní Gayo xí'in tã naní Aristarco. Ta ndi nduu tãa yó'o nì kii chí kuendá Macedonia, ta xionoo ra xí'in Pablo. Ta ñó'o ñaa ná nì ku'u na ini iin ve'e ká'ano noq nátkana na ñoo ñoo ndátó'ón ná sa'a ña'a ndó'o na. ³⁰ Dá nì ka'an Pablo ko'on na ku'u na ve'e ñoo ka'an na xí'in ñayuu ñó'o ñoo. Tído dao ka na kúú kuendá Jesús ko ní sónó ta'on na ña ku'u na. ³¹ Ta ndéi ta'ani dao tã né'e choon kuendá Asia ñoo, tá'an ra né'e tá'an va'a xí'in Pablo. Dá nì chinda'á rá choon kua'an ña seí nda'í ra noq ná ña ná dá'a ní ku'u na ve'e ñoo.

³² Kúú nì ñataka kua'á nda'o ñayuu. Dao na káyu'ú iin ña'a, ta dao ka na káyu'ú sa'a iin ka ña'a sa'á ña nì naá ini ná. Chî kua'a vá ñayuu ñoo ko kãndaá ini nda sa'a kíán ña nì ñataka na. ³³ Dá nì tãnda'á ní'ini dao tãa Israel iin tãa naní Alejandro noq ndidaá ñayuu ñoo, dá ná ka'an ra xí'in ná, ká'an rá. Dá nì ñakúu Alejandro ndá'a rá xíkã ra ña ná kãndei tádi ñayuu ñoo, dá ná chindeé rá na ñoo ra noq ñayuu kua'á ñoo.

³⁴ Tído tá nì kãndaá ini ñayuu ñoo ña tã Israel kúú Alejandro ñoo, dá nì kasá'a káyu'ú ndidaá kúú ná táto'on uy ka hora, dá kaá na:

—¡Na ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an na ndáño'o yóo, na ñoo Éfeso yó'o! —kaá na.

³⁵ Ndã daá ví nì kãndéé ra kúú secretario nì kutadí ñayuu ñoo. Dá nì kaa ra:

—Kueídó'o ndó yu'u, ndidaá ndo'ó, na ñoo Éfeso. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndidaá kúú ñayuu ná'á ña ñoo ká'ano Éfeso yó'o nì ní'í choon ña kíán kãndaá yo ve'e ño'o ndios ndáya'i naní Diana xí'in na'ánãan, ña nì noo túu nì kii induú? ³⁶ Ta nì iin tó'ón ñayuu o kúú kaá ña koq. Sa'á ñoo kãndei tádi ndo. Ná dá'a ní kee ndó iin ña'a kini. ³⁷ Chî ní iin tãa ndáka ndó nì kasá'a ndo yó'o ko ní xini xíxi ra ve'e ño'o ndo, ta ní ko ká'an ndava'a ra sa'a ndios dí'í ndáño'o ndó. ³⁸ Sa'á ñoo tá kóni Demetrio xí'in tãa kéchóon xí'in rá ka'an kuachi ra sa'a dao tãa, dá kíán kuu

ko'on ra ve'e chóon, dá chî ñoo ndéi tãa né'e choon keyíko sa'a ña ndó'o ndó. Ta ñoo kánian ka'an kuachi tá'an iin rá iin ndó sa'á ña ndó'o ndó. ³⁹ Ta tá kóni ndo keyíko ndo dao ka ña'a, dá kíán kánian nataka ndo noq tã né'e choon táto'on kí'o sa'ándá ley choon, dá keyíko ra sa'a ndo. ⁴⁰ Chî jo va ío ña chinóo kuachi tã né'e choon yó sa'á ña nì ñakuina vaq yo viti. Chî o ní'í ta'on yó ndí kíán ka'an yo xí'in rá sa'á ña kéeá dí'a —kaá ra.

⁴¹ Tá nì ndi'i nì ka'an ra to'on yó'o, dá nì sa'anda ra choon noq ñayuu nì ñataka ñoo ña ná no'o na ve'e na.

20

Dì'a nì kuu tá nì daná'a Pablo chí kuendá Macedonia xí'in kuendá Grecia

¹ Tá nì ndi'i nì kutadí ñayuu nì ñakuina vaq ñoo, dá nì nakana Pablo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nì ka'an ní'ini na noq ná, ta nì nomi ñaa ná. Dá nì ka'an na ndisá'an xí'in ná. Dá nì kee na kua'an na chí kuendá Macedonia dí'a. ² Tá nì ndi'i nì ñata'an Pablo nì xionoo na nì xí'o na tãndéé ini noq na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo xí'in to'on nì daná'a na, dá nì kasãndaá na chí kuendá Grecia dí'a. ³ Ta ñoo ní sa io na onj yoq. Ta sa io nduu na tiin na barco ko'on na chí kuendá Siria, ká'an ná. Tído ní ní'í tó'on na ña ndátó'ón kue'e tã Israel ña ká'ani ñaa rá. Sa'á ñoo nì chikaa ini na ña nãndió koq sá'á tuku na no'o na ichi kua'an chí kuendá Macedonia. ⁴ Ta nì ñaki'in tá'an na xí'in dao tãa né'e tá'an xí'in ná kua'an na ndã kuendá Asia. Ta iin ra naní Sópater, tá'an ra ñoo Berea, xí'in tã naní Aristarco, xí'in iin ka tã naní Segundo. Ta ndi nduu tãa yó'o kúú tã ñoo Tesalónica. Ta kua'an ta'ani Gayo, tá'an ra ñoo Derbe, xí'in Timoteo, xí'in uy ka tãa naní Tíquico xí'in Trófimo, tã kuendá Asia.

⁵ Ta ndidaá tãa yó'o kúú ra nì xionoo kua'an ñoo Troas, dá kãndati ra ñoo saq ndu. ⁶ Tá nì ndi'i nì yã'a víko seí ña Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tãchian, dá nì tiin ndu iin barco ñoo Filipo kua'an ndu. Ta tixi o'on kuu, dá nì saq ndu nì ñaki'in tá'an ndu xí'in dao ka tãa ñoo, chî ndéi ra ndáti ra ndu ñoo Troas. Ta ñoo nì sa ndei ndu usã kuu.

Dì'anj kuu tá nì sa io Pablo ñoo naní Troas

⁷ Tá nì kasãndaá kuu kásá'a sa'á semana, dá nì ñataka ndu'u, na kúú kuendá Jesús, nì sa'anda ndu pan. Ta sa'á ña kánian kana Pablo ko'on na tá ná tũu noq iin ka kuu ñoo, sa'á ñoo ní kukáni vá dána'a na nákaa na. Ta kúú nì kasãndaá dao ñoo. ⁸ Ta kúú kua'á nda'o ño'o tóon ini ve'e kánóo dikó noq nì ndjũtũ ndú ñoo.

⁹ Ta ío iin tayii naní Eutico yé'é ventana, ta nì kasáa ña ma'ánó, chî nì kukáni nda'o ña

dána'a Pablo nákaa nã, sa'á ñoó nì naá vá iní xì nì kidì xì. Ta kúú nì kankao xì ndã piso kúú oní ñoo ndã nõñ'ò. Ta kúú nì ndane'e na xì, tído ndãá ndjì va kúú xì. ¹⁰ Kúú nì noo Pablo nì ñaxino nã nõñ'ò ñoo. Ta kúú nì sã noo ndei na noq tayii ñoo. Kúú nì nomi na xì. Dá nì kaa nã xí'ín nã kúú kuendá Jesús ñoo:

—O sã yu'ú ndo, chj takí va xì —kaá nã.

¹¹ Ta kúú ñoo nì nãndió koo tuku Pablo nì kaa na nì xinkoo na ve'e kánnoo dinj ñoo. Dá nì sa'anda nã pan, dá nì seí ndúan. Dá nì kasá'a tuku va na dána'a nã ndã nì tuu noq yáa. Ndã daá ví nì kee na kua'an nã. ¹² Tído takí va tayii ñoo nì ñakuaka ñã ná ndáka na kua'an nã. Sa'á ñoo nì ñatiin na iin tãndeé iní ká'ano cháá kã.

¹³ Dá nì tiin ndu iin barco, dá nì xionoo ndu kua'an ndu noo Pablo ñoo naní Asón, chj ñoo nì kãndoo ndu nãtiin ndu nã, chj nì chjkaa ini nã ñã saã sá'a ná. ¹⁴ Dá tá nì ñakí'ín tá'an ndu xí'ín Pablo ñoo naní Asón, dá nì kaa na iní barco ñoo. Dá nì kee ndu kua'an ndu. Dá nì saã ndu ñoo naní Mitilene. ¹⁵ Dá nì ñakí'ín tuku ndu kua'an ndu xí'ín barco ñoo. Dá tá nì ya'a iin kã kuu, dá nì kasãndaá yati ndu noo naní Quío. Dá tá nì ya'a iin kã kuu, dá nì kasãndaá ndu noo naní Samos. Dá nì saã ndu nì sã tuu tóo barco ñoo naní Trogilio. Dá ndã iin kã ví kuu, dá nì saã ndu ñoo naní Mileto. ¹⁶ Chj sã nì chjkaa ini Pablo ñã o kó'on ta'on na ndã ñoo Éfeso, chj kó'ni ta'on na katuu na'á ná kuendá Asia ñoo. Chj nómi kúú ná saã na ñoo Jerusalén, dá ndá ndi kuu kasaa ná kakaã nã noq koo víko ká'ano naní Pentecostés.

Di'a kua'an ñã nì ñãnda'a Pablo noq na sá'ano ne'e choon noq nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso

¹⁷ Ta tein ndéi ndu ñoo Mileto ñoo, dá nì tãnda'a Pablo dao tãa kua'an rã kuaka ra nã sá'ano ne'e choon noq ná kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso. ¹⁸ Dá tá nì kasãa na sá'ano ñoo noq ió Pablo, dá nì kaa Pablo xí'ín ná:

—Ndidaá ndo'ó kúú nã ná'a tãto'on k'i'o nì kee yu'u nì sã kãaj tein ndó ndã rá kuu mií noq nì kasãaj kuendá Asia yó'o. ¹⁹ Chj nì keei ñã kóni sato'o yo Jesús, ta kó'ni ndúkú ta'on yu'u ñãñ'ó'ó mií. Ta kuã'á ndã'o ta'ándá nì sakií xí'ín ndirã noqí sa'a ndo. Ta kuã'á ndã'o tãndó'ó nì ndo'í nì kee tã Israel. ²⁰ Ta ná'a tá'aní ndó ñã kó'ni dãnko ta'on yu'u ñã kastó'in xí'ín ndó ndidaá kúú ñã va'a ñã kían chindeé ndó. Ta nì ñãnda'j noq ndo ini ve'e noq nátaka ndo, ta nì ñãnda'j ta'anii noq ndo ini ve'e mií ndó. ²¹ Ta nì kastó'on ta'anii xí'ín nã Israel xí'ín nã kó'ni kúú nã Israel sa'á ñã kánian nandikó ini yo sa'á kuãchi kée yo noq Ndios, ta sa'á ñã kánian kãndéé ini yo sato'o yo Jesucristo.

²² Ta viti kían tãnda'a nã kúú Espíritu ij Ndios yu'u ñã ko'ín ñoo Jerusalén. Tído kó'ni ná'í ndí kían ndo'í ñoo. ²³ Sa'va'a ñã ná'í kían ñã ndidaá ñoo ná'ano noq nì sa'ín, nì ka'an Espíritu ij xí'ín yu'u ñã chikaa rã yu'u ve'e kãa. Ta kúú kuã'á ndã'o tãndó'ó ndo'í, kaá nã. ²⁴ Tído kó'ni ta'on ini nì sa'a ndidaá ñã ve'i ndo'í. Ta nì kó'ni ini nì sa'á ñã katakij o kuu. Ñã kían ndí'í ini nì sa'a kían dáxinkoo ndí'ii choon nì sa'anda sato'o yo Jesús noqí, ñã kastó'in sa'á tó'on va'a ñã ká'an sa'á ñã maní nì kee Ndios xí'ín ñayuu.

²⁵ Ta viti kían sã ná'a vá yu'u ñã ni iin tó'on ndo'ó, nã nì seíd'ó tó'on nì ñãnda'j sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, o nãndió kuéi kã koni noqí. ²⁶ Sa'á ñoo kóni ka'ín xí'ín ndó viti ñã kó'ni kuãchi ka yu'u sa'a ni iin tó'on ndo'ó. ²⁷ Chj kó'ni chítuu ini, di'a nì kastó'on ndí'ii xí'ín ndó sa'a ndidaá kúú vá ñã kóni Ndios kee ndó.

²⁸ Ta viti, kandaa va'a ndó mií ndó, ta kandaa ta'aní ndó ndidaá na kúú kuendá Jesús ñoo tixi ndá'a ndo. Chj mií Espíritu ij Ndios kúú na nì xí'o choon noq ndo ñã kandaka va'a ndó nã kúú kuendá sato'o yo Jesús, chj xí'ín nì mií ná nì kãndéé ná nì ñãnda'j ñã ná kakuu na ñayuu mií ná. ²⁹ Sa'á ñoo kandaa va'a ndó nã, chj sã ná'a vá yu'u ñã tá ná kexooi ko'ín noq ndo, dá kasaa dao tãa kini, ta ku'u ra tein ndó, chj kee ra tãto'on kée ndigü'e'í lobo tondó tá koku'u rí sa'áni rí léko. ³⁰ Ta kúú tein mií ndó xaan ndakuei ta'aní dao tãa dána'a ñã tó'on, chj kóni rã taó xóo ra na kúú kuendá Jesús ko'on nã kakuu na kuendá rã. ³¹ Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, ta daá ndusaaj ini ndo ñã tein oní kuia, ndúú ñoo kó'ni sã tuui ñã kían ka'an ni'ini noq iin rá iin ndó xí'ín ndirã noqí ñã kandita ndaa ndo xí'ín ñã kãndisa ndó.

³² Ta viti kían náki'oi ndo'ó noq ndá'a Ndios, xí'ín noq ñã maní nì kee na xí'ín ndó. Chj ñoo kían kómi choon ñã dákuá'anoan ndo'ó ichi Ndios, dá nãtiin ndó ñã va'a nì kaa nã k'i'o na noq ñayuu nì nduyii ná.

³³ Ni plata ni oro ni dá'on kómi dao kã ñayuu kó'ni káto'a ta'on yu'u, ³⁴ chj ná'a va'a va mií ndó ñã xí'ín ndá'a mií vái nì kechóoin, dá nì nì'í ndí kían xínñ'ó'í, xí'ín ñã'a xínñ'ó'ó nã xionoo xí'ín. ³⁵ Ta ndidaá ñã yó'o nì keei, dá sã ñãnda'j noq ndo ñã kánian kechóon ndó, dá kuu chindeé ndó ñayuu kámani ñã'a noq. Ta ndisaaj ini ndo tó'on nì ka'an sato'o yo Jesús tá nì kaa nã di'a: "Ndiká'an cháá kã ví ñayuu xí'o ñã'a o dúy kã nã ndátii nãtiin." Díon nì kaa Jesús —kaá Pablo.

³⁶ Tá nì ndí'í nì ka'an Pablo tó'on yó'o, dá nì sã kuín xiti ná, ta nì kaa na xí'ín Ndios xí'ín ndidaá na sá'ano ñoo. ³⁷ Ta nda'í nì saki ndidaá kúú nã sá'ano ñoo. Dá nì nomi ni'ini na Pablo, ta nì chitó ná noq ná. ³⁸ Chj nì kunda'í ndã'o ini nã sa'á ñã nì kaa Pablo ñã o nãndió kuéi kã nã koni nã noq ná. Dá

nj sa'qn ndidaa na sa'ano ñoo nj ndaka na Pablo nda noo in barco.

21

Di'a nj kuu tá nj kee Pablo kua'qn na ñoo Jerusalén

1 Dá tá nj ndi'i nj ka'qn ndu ndisá'an xí'in na sa'ano ñoo, dá nj kaa ndu ini iin barco. Dá nj kee ndu kua'qn ndaa ndu noo naní Cos. Ta nda iin ka kuu, dá nj kasandaá ndu noo naní Rodas. Ta kúu ñoo nj kee ndu kua'qn ndu nda ñoo naní Pátara. 2 Tá nj saq ndu Pátara ñoo, dá nj tiin ndu iin ka barco, tá'qn kiró kua'qn chí kuendá Fenicia. Dá nj kee ndu kua'qn ndu. 3 Dá nj ya'a yati ndu noo iin yúku naní Chipre, ña in ini taño'o. Ta nj kandoan chí xoo íti di'a ndu. Ta nj ya'a ndu kua'qn ndu chí kuendá Siria di'a. Dá nj saq ndu noo nákuíta barco ñoo naní Tiro, chí ñoo kúu noo kánian noo ña'a ndio barco ñoo. 4 Ta ñoo nj nakí'in tá'an ndu xí'in dao na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ñoo. Dá nj sa ndei ndu usa kuu xí'in ná. Ta nj nakani na xí'in Pablo ña nj ka'qn Espíritu ij Ndios xí'in ná, ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén.

5 Dá tá nj ya'a usa kuu ñoo, dá nj kee na xí'in ñadi'í na xí'in de'e na kua'qn na dáya'a na ndu'u nda yú'u ñoo ñoo. Dá nj sa kuíta xiti ndidaá ndu yú'u taño'o ñoo, dá nj ka'qn ndu xí'in Ndios xí'in ná. 6 Dá nj nomi tá'an iin rá iin ndu xí'in ná. Dá nj kaa ndu barco kua'qn ndu. Ta noón, nj nandio kuéi na kua'qn nó'o ná ve'e na.

7 Ta ñoo Tiro ñoo kúu noo ndí'i nj tiin ndu barco, dá nj saq ndu ñoo naní Tolemaida. Ta ñoo nj ka'qn ndu ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nj sa ndei too ndu xí'in ná iin kuu. 8 Ta iin ka kuu, dá nj kee ndu xika sa'a ndu kua'qn ndu xí'in Pablo. Dá nj saq ndu ñoo ká'ano naní Cesarea. Dá nj kasandaá ndu ve'e iin taq naní Felipe, tá'qn na xionoo dána'a sa'a Jesús. Ta noón kúu iin taq nákaa tein ndin usa taq nj kaxi apóstol chindee ñaa. Ta nj sa ndei too ndu ve'e na. 9 Ta ndéi komi de'e di'í táki Felipe ñoo, ta kúu xí profeta di'í.

10 Tá nj ya'a cháá kuu ndéi ndu ñoo, dá nj naxingo iin profeta nj kii chí kuendá Judea naní Agabo. 11 Tá nj saq ra noo ndéi ndu, dá nj taó rá ñij ndíko tixi Pablo. Dá nj so'oni raán sa'a mií rá xí'in ndá'a mií rá. Dá nj kaa ra:

—Di'a nj ka'qn Espíritu ij xí'in yu'u ña kí'o di'a ko'oni ta Israel ndá'a ta kúu sato'o ñij yó'o, dá nakí'o ñaa rá noo ndá'a ta tukú —kaá ra.

12 Dá tá nj seido'o ndu'u xí'in na ndéi ve'e ñoo to'on yó'o, dá nj sei nda'í ndu noo Pablo ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén. 13 Dá nj kaa na xí'in ndu'u:

—¿Ndí kí'an ndó'o ndó ña ndé'i'í ndo, ta dákuenda'í ini ndo yu'u? Chí sa io nduui ña kí'an kandiko ndá'í xí'in sa'í. Ta o duu ña yó'o oon ni io nduu yu'u ndo'i, chí io nduu ta'anii ña kí'an kuuí ñoo Jerusalén sa'a sato'o yo Jesús —kaá na.

14 Ta sa'a ña ko ní kúu ta'on nadaon ndu ña nj chíkaa ini na kee na, sa'a ñoo nj sa'anda ini ndu, dá nj kaa ndu:

—Ná koo táto'on kí'o kóni mií sato'o yo Jesús.

15 Tá nj ndi'i nj sa ndei ndu ñoo cháá kuu, dá nj kenduu ndu ña'a ndu, dá nj kí'in ndu íchi kua'qn ndu ñoo Jerusalén. 16 Dá nj kee ta'ani dao na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Cesarea kua'qn na xí'in ndu. Tá nj saq yati ndu ñoo Jerusalén, dá ndaka na ndu'u nj sa'an na ve'e iin ta kuendá Chipre naní Mnasón. Ta sa na'a nda'o kúu rá kuendá Jesús. Dá nj xí'o ra ve'e ra nj sa ndei ndu.

Di'a nj kuu tá nj saq Pablo ñoo Jerusalén

17 Tá nj saq ndu ñoo Jerusalén, dá nj natiin va'a ñaa na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo xí'an kádi ini na. 18 Tá nj tuu noo iin ka kuu, dá nj kee ndu kua'qn ndu xí'in Pablo korni'ini ndu Jacobo. Tá nj saq ndu, sa nj nditúti ndidaá vá na sa'ano ndéi na. 19 Dá tá nj ndi'i nj ka'qn Pablo ndisá'an xí'in ná, dá nj kasá'a ná nákan na xí'in noón sa'a iin rá iin ña ndato nj kee Ndios xí'in ná noó nj sa'qn na nj daná'a na noó na ko kúu na Israel. 20 Tá nj seido'o na to'on yó'o, dá nj keká'ano na Ndios. Dá nj kaa na xí'in Pablo:

—Ná'á vá mií ní, ñani, ña tein na ñoo yo, na Israel, kua'a nda'o mil ñayuu kándisa Jesús, ta ndidaá vá ná ká'qn ña mián ndusa kee yo choon sa'ándá ley Moisés. 21 Tido nj ni'í to'on na ña dána'a ní noo ndidaá kúu na Israel ndéi dao ka nación ña ná o sa kékuendá na choon nj sa'anda Moisés, chí kaá mií ní ña ko káni kaan ta'anda ñij de'e yí na, ta kaá ta'ani ní ña ko káni kaan kee na táto'on nj sa kee na ve'a ní sa ndei sa na'a.

22 ¿Ndí koo keeá, tá dáá? Dá chí mián ndaa kuiti nataka kua'a nda'o ñayuu tá ná kandaq ini na ña nj kasaa ní. 23 Sa'a ñoo va'a cháá ka ña kee ní ña ko'on ndu ka'qn ndu xí'in ní: Chí tein ndu'u yó'o ndéi komi taq, tá'qn ra kánian dáxinkoo to'on nj xí'o ra noo Ndios. 24 Ta kandaka ní ra kua'qn ní ve'e ño'o ká'ano. Dá nduvii ní mií ní xí'in rá noo Ndios, ta chiya'í ní sa'a rá sa'a ndidaa ña'a. Tá nj ndi'i nj kee ní dión, dá kían kuu datá ra idí dinj rá. Dión, dá ná kandaq ini ndidaá ñayuu ña o duu ña ndaa ta'on kían ká'qn ñayuu sa'a ní, chí di'a kendaq ij vá ní choon sa'ándá ley Moisés.

25 Ta sa nj taa va yó iin tuti kua'qn noó na ko kúu na Israel, na kándisa Jesús, ña ná o sa koo ini na kei ná koño nj doko ñayuu noó yoko, ta ná o sa kei ná ñij rj, ta ní koño kiti

ko ní xítá nìj, ta ná o sà kée na kuàchi xí'ín ná ko kúú yìj ná o ñadi'í nà. Sàv'a' ñoo vá kíán kánian kee na —kaá nà.

²⁶ Dá nì kee Pablo ndáka na ndin komi taa ñoo kua'an nà. Ta kúú iin ka kuú ñoo, dá nì nduvii ná mií ná xí'ín roón. Dá nì ku'u na yé'é ño'o ká'ano ñoo, dá nì kàstò'on na xí'ín tã dutì ndá oon xìno ndin usà kuú ñà nduvii ná mií ná xí'ín taa ñoo noo Ndios, dá kuu chiñó'o tã dutì ñoo iin kí'í noo Ndios sa'a' iin rá iin na.

Dì'a nì kuu tá kua'an ñayuu kua'a ka'áni ná Pablo

²⁷ Tá sà kua'an xìno usà kuú ñoo, dá nì xini dao taa Israel nì kii kuendá Asia ñà nákaa Pablo yé'é ño'o ká'ano. Dá nì ðaká'an kué'é rã dao kà ñayuu ñoo. Dá nì tiin ñaa rá. ²⁸ Ta nì kasá'á káyu'ú rá:

—jNdo'ó, taa Israel, chindeé ndó ndu'u, chí taa yó'o kúú taa xionoo iin ní kúú xián kénóo ra ñoo yo, ta kénóo ta'ani ra ley Moisés, ta kénóo ta'ani ra ve'e ño'o ká'ano yó'o! Ta viti kíán ví'í kà ví nì kee ra, chí nì chí'í ra dao tã griego nì xini xíxi ra ve'e ño'o ij yó'o —kaá rã.

²⁹ Díon nì kaa rã chí nì xini rã xionoo Pablo ñoo ñoo xí'ín iin taa ñoo Éfeso naní Trófimo. Sà'á ñoo nì ka'án rá ñà nì chí'í Pablo taa ñoo ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. ³⁰ Ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén ñoo nì ñakuina vaá. Dá nì kankuei na ndidaá kúú xián taxi tá'an na nì saá nà noo ín ve'e ño'o ñoo. Dá nì tiin na Pablo, ta kú'o ñaa ná nì taó ná sata vé'e ño'o ñoo. Ta kúú vití'ón nì sadi nà yé'án.

³¹ Ta kónj nà ka'áni ñaa ná. Tído nì kandaá ini taa dándáki soldado ñà ndidaá kúú ñayuu ndéi Jerusalén nì ñakuina vaá. ³² Sà'á ñoo nì ðataká rã kua'a' soldado xí'ín dao kà taa ñó'o tìxi ndá'a rá. Dá nì kee ra taxi tá'an ra kua'an rã noo nì nataka ñayuu kuá'a' ñoo. Dá tá nì xini nà ñà nì kasáa taa dándáki soldado ñoo xí'ín soldado rã, dá ví nì ðandí'í na ñà káni na Pablo.

³³ Dá nì natuu yati taa dándáki soldado ñoo, dá nì tiin ra Pablo. Dá nì sa'anda rã choon ñà ná kandiko nà xí'ín uú cadena. Dá nì ndatò'ón rá ñayuu ñoo, tá kaá rã:

—¿Ndá yoo kúú taa yó'o? Ta, ¿ndi kíán nì kee ra? —kaá rã.

³⁴ Tído dao ñayuu ñoo ká'an iin ña'a, ta dao kà nà ká'an iin kaan. Sà'á ñoo ko ní kátónj ta'on ini rã ndí kján kúú kuàchi Pablo, chí nì ñakuina vaá ndá'o ñayuu ñoo. Dá nì sa'anda rã choon ñà ná kandaka ñaa rá ko'on rã ve'e noo ndéi soldado ñoo. ³⁵ Dá tá nì saá rã noo ndéi kuejin jokku' u ra ve'e soldado ñoo, dá nì kane'e nìno ra Pablo, chí kuá'a' ndá'o ñayuu vej kónj kani ñaa. ³⁶ Ta ndidaá ñayuu tákuei vej ñoo káyu'ú, ta kaá nà:

—jKa'áni ní taa xaan!

Dì'a nì kuu tá nì sonó taa dándáki soldado ñoo ñà ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a' ñoo

³⁷ Tá kua'an soldado nachí'í ra Pablo ini ve'e noo ndéi ra ñoo, dá nì ka'an nà yú'u griego xí'ín taa dándáki soldado ñoo:

—¿Á koo ní ná ka'in cháa xí'ín ní?

Dá nì kaa rá xí'ín Pablo:

—¿Á tì'a yo'ó ká'on yú'u griego, ndani?

³⁸ ¿Á o ðuú yo'ó kúú iin taa Egipto, tá'an rã nì ndakuin nì naá xí'ín tã né'e choon tá sata? Chí nì taó rá komj mil taa sa'aní ndii, dá ndáka ñaa rá nì sa'an rã ndà noo kúú ño'ó ichí —kaá rã.

³⁹ Dá nì kaa Pablo xí'ín rá:

—Yu'u kúú iin tã Israel, ta nì kakii ñoo Tarso, tá'an ñà kúú iin ñoo ndáya'í chí kuendá Cilicia dì'a. Tído xikaj iin ñà manj noo ní ñà konó ní ná ka'in cháa xí'ín ñayuu yó'o —kaá nà.

⁴⁰ Dá nì sonó taa ñoo ñà ka'an Pablo xí'ín ñayuu ñoo. Dá nì nakuin ndichi Pablo noo kuejin yé'é ve'e soldado ñoo. Dá nì ndane'e na ndá'a ná nì xikà nà ñà ná kandeí tádj ñayuu ñoo. Dá tá nì kutádj ná, dá nì ka'an nà yú'u hebreo xí'ín ná, ta kaá nà:

22

Dì'a kua'an ñà nì ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a' ñoo

¹ —Ñani kuálí, xí'ín ndo'ó, nà sá'ano viti, kueidó'o ndó yu'u, chí ko'in ka'in chindeéí mií noo ndo.

² Tá nì seidó'o ñayuu ñoo ñà ká'an Pablo yú'u hebreo, kúú tádj kà ví nì nandei na kueidó'o na. Dá nì kaa Pablo:

³ —Yu'u kúú tã Israel, ta nì kaki yu'u ñoo Tarso, ñà nákaa chí kuendá Cilicia dì'a. Tído nì sa'ano yu'u ñoo Jerusalén yó'o. Ta nì ðakuá'í tìxi ndá'a Gamaliel. Ta nì ðakuá'a va'í to'on kí'o ní sa'anda nà sá'ano yó choon. Ta ndino'o inij iin ndaaj xí'ín Ndios, tátò'on kí'o kée mií ndó viti. ⁴ Chí nì sà xjonooi nì sà kendava'í xí'ín nà ndíko íchi Jesús, dá dánaáj noo ná, chí nì sà tiin yu'u taa xí'ín nà ñá'a sà sadij ve'e kaa. ⁵ Ta rã dutì kúú noo xí'ín ndidaá tã sá'ano kúú rã ná'á ñà sà keei díon. Chí mií rá ní xj'ó tuti nooí ñà kíán ko'in nane'í ñà noo nà ñoo yo ndéi ñoo Damasco. Chí nì ka'in ko'in ñoo ñoo nandukúí nà kúú kuendá Jesús, dá kandakai nà kixii ñoo Jerusalén yó'o, dá kaño'o na ve'e kaa ndo'o naní nò ná.

Dì'a kua'an ñà nì ka'an Pablo sa'a ndí kían nì kuu, dá nì nduu na kuendá Jesús

⁶ Tído tein noo xika yu'u kua'in ichi noo kua'an kuyati ñoo Damasco, ta kíán tátò'on dao nduú, ta kúú iin kuitió nì naye'e ndaa iin ní kúú noo kua'in, ta ñà yé'é ñoo nì kii chí induú. ⁷ Ta kúú nì kankao vai noñó'o. Ta nì seidó'í iin nà nì kaa dì'a: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'ín yu'u?”

8 Dá nì kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúú míí ní, tatá?” Dá nì kaa nà xí'ín: “Yu'u kúú Jesús, nà ñoo Nazaret, nà xíonoo yó'ó kéndava'a xí'ón.” 9 Ta ndidaá tãa kua'an xí'ín yu'u ñoo nì xini ra ña nì naye'e, ta nì yu'u nda'o ra. Tído kò ní seídó'o ta'on ra tachì nà nì ka'an ñoo. 10 Dá nì kaa yu'u xí'ín ná: “¿Ndí kían kónì ní keeì, tatá?” Dá nì kaa nà xí'ín: “Ndakuijn ndichi, ta kua'an ñoo Damasco. Ta ñoo ka'an iin tãa xí'ón ndí kían kánian kee'ón”, kaá nà xí'ín. 11 Ta kúú nì nda'o va noq yú'u nì kee ña ndato nì naye'e ñoo. Sa'a ñoo nda tìn ndaa ñaa tãa kua'an xí'ín yu'u ñoo ndáka ra yu'u nì sa'a ra ñoo Damasco.

12 Ta ñoo ío iin tãa naní Ananías, ta iin ndaa rã xí'ín choon sa'ándá ley Moisés. Ta ká'an va'a ndidaá kúú nà Israel ndéi ñoo sa'a rá. 13 Dá nì kasáa rã noq íoí. Dá nì kaa rã xí'ín: “Ñani Saulo, ná natuu noq ní.” Ta kúú míí hora daá ñoo nì natuu noqí. Ta kúú nì xini vai rã. 14 Dá nì kaa ta'ani ra xí'ín yu'u: “Ndios, nà nì sa ndaño'o nà ve'a nì sa ndei sa na'a, noqon kúú nà nì kaxi míí ní ña kían kandaá ini ní ndí kían kónì nà. Ta nì kaxi na míí ní ña koni ní Jesús, nà kúú nà ndaa, dá kueídó'o ní tachì yú'u míí ná. 15 Chì míí ní kakuu iin nà k'i'o ndaa kuendá noq ndidaá ñayuu sa'a Jesús, chì ko'on ní kastò'on ní xí'ín ná sa'a ña nì xini ní xí'ín sa'a ña nì seídó'o ní. 16 Ta viti, ¿ndiva'a kuu oon ini ní? Ndakuijn ndichi ní, ta kodo ndúta kí ní, ta kaka ní ña manì noq Ndios ña ná ku'u ká'ano ini nà sa'a ní, dá ná ndoo kuächì ní noq ná”, kaá Ananías xí'ín yu'u.

Dì'a nì kuu, dá nì nì'ì Pablo choon ña dána'a nà noq nà kòú nà Israel

17 Dá tá nì ndísaai ñoo Jerusalén yó'o, dá nì keeì kua'in ve'e ño'o ká'ano ka'in xí'ín Ndios. Ta kúú ñoo nì na'a Ndios iin ña'a ndato noqí. 18 Chì nì xini sato'ì Jesús. Dá nì kaa nà xí'ín: “Ndí'ì inon, ta kua'an keta kí ñoo Jerusalén yó'o, chì kò iin ta'on kueídó'o ñaa tá ná ka'on xí'ín ná sa'a yú'u.” 19 Dá nì kaa xí'ín ná: “Sato'ì, ndidaá vá nà yó'o ná'a ña nì sa sa'an yu'u iin rá iin ve'e noq náta nà ña Israel. Ta sa taáin ndidaá nà kándísa míí ní ve'e kaa. Ta sa kenda'va'ì xí'ín ná. 20 Dá tá nì sa'ání dao tãa Eteban, nà sa xí'o ndaa kuendá sa'a ní, ta ñoo nì sa iin yu'u, ta nì nãta'an va ini nì tá nì sa'ání ñaa rá. Ta kúú nì sa ndaaí dá'on tãa nì sa ndei nì sa'ání ñaa.” 21 Dá nì kaa nà xí'ín yu'u: “Kua'an, chì xíká vá tãnda'í yó'ó ko'on dána'on noq nà kò kúú nà Israel”, kaá nà xí'ín yu'u —kaá Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo.

Dì'a nì kuu tá kua'an kani soldado ñoo Pablo

22 Tádì vá ndéi ñayuu ñoo seídó'o nà ña nákanì Pablo. Tído tá nì ka'an nà to'on yó'o, dá nì kasá'ú ná káyu'ú ná, ta kaá nà:

—¡Ka'ání kí ní tãa xaan, chì kò káni ta'an vaan katakì rã!

23 Ta ndúndéé ìj vá ñayuu ñoo káyu'ú ná, ta ndátá ná dá'on ná, ta só'ono nì'ini na ñoyaká ño'o noq táchì. 24 Sa'a ñoo nì sa'anda tãa dándákì soldado ñoo choon ña ná chì'ì ra Pablo ini ve'e ñoo. Ta kúú nì sa'anda rã choon ña ná kani ñaa rá xí'ín chirrión, dá ná ka'an ndaa Pablo ndá sa'a kían ká'an kuächì ñayuu ñoo sa'a ná.

25 Tído, tá nì ndí'ì ní so'oni ñaa rá xí'ín ñí, ña kua'an rã kani ñaa rá, dá nì kaa Pablo xí'ín iin soldado né'e choon iin ñoo:

—¿Á va'a kée ní ña kani ní iin tã romano xí'ín chirrión tá kò ñá'a keyikò tã né'e choon sa'a rá?

26 Tá nì seídó'o soldado né'e choon ñoo ña nì ka'an nà dión, dá nì kee ra kua'an rã kastò'on ra xí'ín tãa dándákì ñaa ñoo. Dá nì kaa rã:

—¿Ndi koo keeá xí'ín tãa káa, chì iin tã romano kúú rá?

27 Dá nì natuu tãa dándákì soldado ñoo noq iin Pablo. Dá nì ndatò'ón ñaa rá:

—Ka'an ndaa, ¿á tã romano kúú'ón?

Dá nì kaa Pablo:

—Jaan. Ñaa kúú.

28 Dá nì kaa rã:

—Kuá'a nda'o dí'ón nì chiyà'ì yu'u, dá nì nduuì tã romano.

Dá nì kaa Pablo:

—Tído yu'u, nda nì kaki vei kúú tã romano.

29 Dá tá nì seídó'o tãa kua'an kani ñaa ñoo ña nì ka'an Pablo, dá nì kexoo ra kua'an rã. Ta kúú nda míio tãa dándákì soldado ñoo nì yu'u tá nì katónì ini rã ña kúú Pablo tã romano, chì sa nì ya'a ra noq ley romano sa'a ña nì so'oni ñaa rá.

Dì'a kua'an ña nì ka'an Pablo xí'ín tã né'e choon Israel

30 Tá nì tuu noq iin kã kuu ñoo, kónì tãa dándákì soldado ñoo kanda' va'a ini rã ndiva'a ká'an kuächì nà Israel sa'a Pablo. Sa'a ñoo nì díta rá cadena ndíko ndá'a ná xí'ín sa'a ná. Dá nì sa'anda rã choon ña ná nataka kí tã dutì sakua'a xí'ín tã né'e choon noq nà Israel. Dá nì taó rá Pablo. Dá nì chikani ñaa rá noq ndidaá kúú tãa ñoo.

23

1 Dá nì sa nde'é Pablo noq ndidaá tã né'e choon nì nãtaka ndéi ñoo, dá nì kaa nà:

—Ñani míí, ní iin ña'a kò kedaá xí'ín ña kían kúú'ú ini, chì ío víi vá ñaxintónì noq Ndios nda kuu víti.

2 Dá nì sa'anda tã dutì kúú noq naní Ananías choon noq tãa ndíta yati noq iin Pablo ña ná kani ra da'anda yú'u ná.

3 Dá nì kaa Pablo:

—Ná kani Ndios mií ní, **chì kúú ní tátò'ón** iin náò kini káa ñà ñì ñàkè'i kuxi oon. Ta mií ní kúú **rà kómí choon ñà keyikò ndúsá'ano** ní sà'í tátò'ón k'ò sa'ándá ley choon. Sà'á ñòó, **¿ndivá'a yá'a mií ní noò ká'an ley, chì ñì sa'anda ní choon ñà ná kani ra yú'í?**

⁴ **Dá ñì kaa dao kà taa ndéi ñòó xí'ín Pablo:**
—**¿Á va'a nda'ò kéeón xinóon, ñà ñì ya'ón ñì ka'an ndava'ón xí'ín tã dutì kúú noò kuendá Ndios?**

⁵ **Dá ñì kaa Pablo:**
—**Ñani mií, kò ná'á ta'on yu'u ñà kúú ná tã dutì kúú noò. Chì ká'an tuti ij Ndios ñà kò káan ka'an ndava'a yó xí'ín tãa né'e choon noò na ñoo yo —kaá na.**

⁶ **Kúú ñì katonì ini Pablo ñà dao tãa ñì nataka ñòó kúú tãa saduceo, ta dao kà rà kúú tãa fariseo. Sà'á ñòó ñì'í nda'ò ñì ka'an na xí'ín rá:**

—**Ñani, yu'u kúú tãa fariseo. Ta kúú de'e iin tãa fariseo. Ta chinóo kuachi ndo yu'u chì ió tãndéé ini nooí ñà natakí na ñì xí'í.**

⁷ **Tá ñì ka'an Pablo dión, dá ñì kásá'á tãa fariseo xí'ín tãa saduceo dándichì tá'an mií rá. Kúú ñì nãta'andá tá'an va ra ndéi ra. ⁸ Chì tãa saduceo kúú rà ká'an ñà o nátki ta'on na ñì xí'í, ta ni ángel kóó, ta ni espíritu kóó. Tído tã fariseo kúú rà kándisa ndidaá kúú ñà yó'o. ⁹ Ta ndidaá kúú rá ñì kásá'á káyú'u. Dá ñì ndakuei dao tãa dána'a ley Moisés, tá'an rà kúú ta'ani kuendá tã fariseo. Dá ñì kaa rá:**

—**Ni iin tó'ón ta'on ñà'a kini kò ní kée tãa yó'o, chì ndá ndi kuu ñì ka'an iin espíritu o iin ángel xí'ín rá. Sà'á ñòó ná dá'a ni naá yo xí'ín Ndios —kaá rà.**

¹⁰ **Ta deén nda'ò ñì kásá'á dándichì tá'an mií rá ndéi ra. Ta kúú ñì yú'u va tãa dándáki soldado ñòó, chì oon ni ví ndakuei tãa ñòó dakuáchi ra Pablo, ká'an rá. Sà'á ñòó ñì sa'anda rà choon ñà ná kixi soldado taó rá Pablo tein ñayuu ñòó, dá kandaka ñáá rá ko'ón tuku ra ini ve'e noò ndéi mií soldado ñòó.**

¹¹ **Ta kúú iin kà sakuaá ñòó, dá ñì na'a noò sato'o yo Jesús noò Pablo. Dá ñì kaa na:**

—**Ndeé koo inóon, Pablo. Chì tátò'ón k'ò ñì xí'ín kuendá sa'a yú'u ñoo Jerusalén yó'o, k'ò ñòó dión ta'ani mián ndúsá k'ò'ón kuendá sá'í ñoo Roma —kaá na.**

Dì'a ñì kuu tá ñì ndátó'ón kue'é uy diko tãa ñà ka'áni rá Pablo

¹² **Tá ñì tũu noò iin kà kuu ñòó, dá ñì ndátó'ón kue'é dao tã Israel ñà ka'áni rá Pablo. Ta ñì xí'ò ra mií rá ñà ni iin tó'ón rá o kásá'an, ta ni takuú'í o kó'o ra ndá ná kandeé rá ka'áni rá Pablo. ¹³ Ta uy diko cháá kà kúú tãa ñì kãndoo kee dión. ¹⁴ Dá ñì kee ra kua'an rà ka'an rà xí'ín tã dutì sakua'a, xí'ín tã sá'ano, dá ñì kaa rá:**

—**Ndu'u kúú rà ñì xí'ò mií ñà kuu ndu, chì o kásá'an ta'on ndu ta ni o kó'o ndu takuú'í ndá kandeé ndú ka'áni ndú Pablo. ¹⁵ Ta viti, ko'ón mií ní xí'ín tã né'e choon ñoo yo ka'an ní xí'ín tãa dándáki soldado ñòó ñà ná kandaka ra Pablo kii ra noò ni taan, ta kee ní ñà keyikò cháá kà ní sa'a rá, kaa ní xí'ín rá. Ta ndu'u kúú rà kandeí nduu ka'áni ñáá tá sã kua'an kuyati ra kasandaá rà —kaá rà.**

¹⁶ **Tído tá ñì kãndaq ini daxi Pablo ñà dión ndátó'ón kue'é tãa ñòó, dá ñì kee xi kua'an xí ve'e noò ndéi soldado. Dá ñì kãsto'ón xi xí'ín Pablo tátò'ón k'ò ndátó'ón rá. ¹⁷ Dá ñì kana Pablo iin soldado né'e choon ñòó. Dá ñì kaa na xí'ín rá:**

—**Kee ní ñà manj kandaka ní tayií ló'o yó'o ná ko'ón xí noò tãa dándáki ndo'ó, chì ió iin ñà'a ka'an xi xí'ín rá —kaá na.**

¹⁸ **Dá ndáka ñáá rá ñì sa'an rà noò tãa dándáki ñáá ñòó. Dá ñì kaa rá:**

—**Pablo, tá'an rà nákaa ve'e kaa yó'o, ñì kana ra yu'u, ta ñì seí nda'í rá nooí ñà ná kandakai tayií ló'o yó'o kii xi noò mií ní, chì ió ñà ka'an xi xí'ín ní —kaá rà.**

¹⁹ **Dá ñì tiin tãa ñòó ndá'a tayií ló'o ñòó. Dá ñì taó xóo ñáá rá. Dá ñì nda'ò'ón ñáá rá:**

—**¿Ndí kján ka'an yo'ó xí'ín yu'u, kónon?**

²⁰ **Dá ñì kaa xi:**

—**Ñì kandoo tã Israel ñà kasaá rà taan kueí nda'í rà noò ní ñà kandaka ní Pablo ko'ón ní noò tã né'e choon Israel, dá kee ra ñà keyikò cháá kà rà sa'a ná, kaa rà. ²¹ Tído, o sã kándisa ní, chì uy diko cháá kà tãa kaño'o de'é íchì kandati ra ka'áni rá Pablo, chì ñì xí'ò ra mií rá ñà o kásá'an ra ta ni takuú'í o kó'o ra ndá kandeé rá ka'áni ñáá rá. Ta viti ndéi nduu rà ndáti ra ná kande'á ndi kaa mií ní —kaá xi.**

²² **Dá ñì sa'anda rà choon noò xi kua'an nó'o xí, ta ñì ka'an rà xí'ín xí'ín o sã kóo ini xi ka'an xi xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ñà ñì ñakani xi xí'ín rá.**

Dì'a ñì kuu tá ñì sa'anda tãa dándáki soldado choon ñà ko'ón Pablo noò iin tã né'e choon ká'ano nani Félix

²³ **Dá ñì kana ra uy soldado né'e choon. Dá ñì sa'anda rà choon noò roón ñà ná kenduu rà uy ciento soldado ko'ón sá'á, xí'ín oni diko uxí kà rà ná kakuu tã kandodó kueí, xí'ín uy ciento kà rà ná kakuu tã kane'e kúxí ko'ón rà, ta ná kana ra kà iin sakuaá ko'ón rà ñoo Cesarea. ²⁴ Dá ñì sa'anda ta'ani ra choon ñà ná kenduu ta'ani roón iin kueí kanóo Pablo ko'ón na, ta ná kandaka ñáá rá ko'ón rà noò iin tã né'e choon ká'ano nani Félix, kaá rà.**

²⁵ **Dá ñì taa ra iin tuti kane'e soldado ko'ón rà, ta di'a kaáan: ²⁶ “Yu'u kúú Claudio Lisias, ta táai tuti yó'o kqsaq noò ní, Félix. Mií ní kúú iin tãa ndáyá'i, ta ká'ín ndisá'an xí'ín ní. ²⁷ Tãa yó'o kúú rà ñì tiin tã Israel, ta**

kua'an ra ka'ani ñaa rá. Sa'a ñoo ni sa'in xí'in soldadoi, ta ni dakáki ñaái, chi ni kandaa iniñ ña ta romano kúu rá. ²⁸ Ta sa'a ña kónij kandaq iniñ ndi kían kúu kuachi taq yó'o, sa'a ñoo ndákai ra ni sa'in noq ta né'e choon ta Israel. ²⁹ Dá ni kandaq iniñ ña sa'a ley mií v'á rá dakuío kuachi ra taq yó'o. Tído ni iin ña'a kini ko ni kée ra sa'a ña kánian kuu ra o kakaq ra ve'e kaq. ³⁰ Tído ni kandaq iniñ ña ni ndató'on kue'e dao ta Israel ka'ani ñaa rá. Sa'a ñoo ni tanda'í taq yó'o kosaa ra noq ní. Ta ni sa'anda ta'ani yu'u choon noq taq ka'an kuachi sa'a ra ña ná kakuja ra noq mií ní, dá ná ka'an ra, ná kande'á ndi kían kúu ña kini ni kee taq yó'o. Ná kukuee ní." Díon kua'an ña ni taa ra.

³¹ Dá ni kee soldado ndáka ra Pablo kua'an ra táto'on ni ta'anda choon noq rá iin ñoo naní Antípatris sakuua dáa ñoo. ³² Dá tá ni tuu noq iin ka kuu ñoo, dá ndadá ta kándodó kuéi ñoo kua'an xí'in Pablo, dá ni nandíó kuéi soldado xíka sá'a ñoo kua'an nó'o rá ve'e noq ndéi ra ñoo. ³³ Dá tá ni saq soldado kándodó kuéi ñoo naní Cesarea, dá ni xí'o ra tuti ñoo noq ta né'e choon ka'ano naní Félix. Ta ni naqí'o ta'ani ra Pablo noq rá. ³⁴ Dá tá ni ndí'i ni ka'i ra tuti ñoo, dá ni ndató'on rá ndéi ni kaki Pablo. Dá ni kandaq iniñ ra ña kúu ná ta kuendá Cilicia. ³⁵ Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Tá ná kasaq taq ka'an kuachi sa'on, nda daá ná kueídó'i noq ka'on —kaá ra.

Dá ni sa'anda ra choon noq soldado ña ná nachí'i ra Pablo noq kúu ve'e chóon naní Herodes, ta ná kandaq va'a ñaa rá.

24

Dí'a ni kuu tá ni ka'an kuachi ta Israel sa'a Pablo

¹ Dá tá ni ya'a o'on kuu, dá ni kasaa ta duti kúu noq naní Ananías ñoo Cesarea ñoo xí'in dao ka ta sa'ano Israel, xí'in iin taq t'í'a ka'an naní Tértulo. Dá ni sa kuja ra noq ta né'e choon ka'ano ñoo ka'an kuachi ra sa'a Pablo. ² Dá tá ni kana ra Pablo ni saq na, dá ni kasá'a ka'an kuachi ta naní Tértulo ñoo sa'a ná noq ta né'e choon ñoo, ta kaá ra:

—Ta xí'in mií ní ndéi va'a ndu'u, ta kuá'a ña va'a kée ní xí'in ñoo ndu sa'a ña ió ñaxintóni ní. ³ Chi iin na ka'ano kúu mií ní, Félix, ta daá kuití v'á náki'o ndu'u ndivé'e noq ní sa'a ndidaa ña va'a kée ní xí'in ndú ndéi kúu mií v'á. ⁴ Tído ko kóni ndu kandaq ndu cháa ka tiempo ní, sa'a ñoo seí nda'í ndu noq ní ña kueídó'o ní yu'u iin too v'í sa'a ña kúu ní iin taq va'a ini. ⁵ Ni naní'ij ndú ña taq yó'o kúu táto'on iin kue'e nákaa ñoo ndu'u, chi xionoo ra sa'ándá tá'an ra na Israel ndéi iin ní kúu ñayuu. Ta taq yó'o ta'ani kúu ra iin noq sa'ándá choon noq ra kúu kuendá ta nazareno. ⁶ Ta ni ka'an rá ña ku'u ra koni

xíxi ra ve'e ño'o ka'ano ndu. Sa'a ñoo ni tiin ñaa ndu'u, ta kua'an ndu keyíko ndu sa'a rá táto'on kí'o dándaki ley ndu. ⁷ Tído ni kasaa taq dándaki soldado naní Lisisas xí'in kua'a nda'o soldado ra, ta ni xio ndaa ñaa rá ndá'a ndu'u. ⁸ Dá ni sa'anda ra choon ña ná kii na ka'an kuachi sa'a Pablo noq mií ní. Sa'a ñoo ndéi ndu yó'o viti. Tá ndató'on mií ní ra, dá kandaq va'a ini ní ña ndaa va kían ka'an ndu sa'a rá —kaá ra.

⁹ Ta ni ka'an ta'ani ndidaa ka ta Israel ndéi ñoo ña kí'o díon kían.

Xí'o Pablo kuendá noq Félix sa'a ña ndó'o na

¹⁰ Dá ni dakúu ta né'e choon ka'ano ñoo ndá'a rá noq Pablo, dá ná ka'an na. Dá ni kaa na:

—Ná'a yu'u ña sa'ío kua'a nda'o kuia nákaa ní keyíko va'a ní ñoo ndu. Sa'a ñoo kádij iniñ viti iin xí'o kuendá noq ní sa'a ña ndó'i. ¹¹ Ta kuu va ndató'on ní dao ka ñayuu, dá ná kandaq va'a ini ní ña sa'ío uxí uu kuu ni sa'in ñoo Jerusalén ni sa ndaño'i Ndios. ¹² Ta ko ní nátiin na yu'u chidáo tá'in xí'in ni iin tó'on ñayuu ini ve'e ñoo ka'ano ndu. Ta ni ko ní nátiin na yu'u nákaa dánaa tá'in ñayuu ini ní iin ve'e noq nátaqa na, ta ni iin ka xían ñoo Jerusalén. ¹³ Ta o kúu ta'on kandaq ra ña ka'an kuachi ra sa'a yú'u viti.

¹⁴ Tído yó'o kásto'in xí'in ní ña yu'u kúu na xíka ichi Jesús, tá'an ña chinaní taq yó'o kúu ña ko v'á. Ta kí'o díon ndáño'o yu'u Ndios, na ni sa ndaño'o na ve'i ni sa ndeí sa na'a, chi kándisa yu'u ndidaa kúu choon sa'ándá ley xí'in ña ni taa profeta nda rá sa na'a. ¹⁵ Chi ío tandéé ini yu'u ña kee Ndios ña ni kaa na kee na, táto'on kí'o ío ta'ani tandéé ini noq taq yó'o. Chi kándisa yu'u ña dánátaki Ndios na ni xí'i, mií ná va'a na o mií ná kini na. ¹⁶ Sa'a ñoo daá kuití v'á ndí'i ini koo vii ñaxintónij noq Ndios xí'in noq ñayuu.

¹⁷ Tído tá ni ya'a dao kuia ni xionoo yu'u dao ka xían, dá ni nandíó kqoi ñooi chindeéi na kúnda'i xí'in cháa djí'on, ta dokoi kítj noq Ndios. ¹⁸ Ta nákaa kééi ña yó'o, ta kúu ni kasaa dao ta Israel ni kii chí kuendá Asia dí'a, ta ni tiin ra yu'u ini ve'e ño'o ka'ano ndu nákaaí ndúvii mií noq Ndios táto'on kí'o sa'ándá ley choon. Tído ko tá'ón ñayuu kuá'a ñó'o xí'in yu'u, ta ko nákaaí dánaa tá'in ñayuu. ¹⁹ Sa'a ñoo kánian kii taq ñoo kuita ra noq mií ní, dá ná ka'an kuachi ra sa'a yú'u noq mií ní tá ndaa kééi ña ndó'o ra xí'íin. ²⁰ O ná ka'an taq ndéi yó'o ná nde'á ndí kían kúu iin kuachi yu'u ni naní'ij rá tá ni sa iin noq ta né'e choon ñoo ndu. ²¹ Ta ndá ndi kuu kuachi ni ya'a yu'u ni keei kían ña ni'í ka'jin tá ni sa kaaí tein mií rá ñoo, chi ni ka'jin dí'a: "Sa'a ña kándisa yu'u ña natakí na ni xí'i, sa'a ñoo ni chínóo kuachi ndó yu'u viti", ni kaaí xí'in rá —kaá na.

22 Ta sa ná'á va'a va Félix ñoo táto'on k'i'o kua'an sa'a íchi Jesús. Sa'á ñoo, tá nì ndi'i nì seíd'ó ra ña nì ka'an Pablo, dá nì chituu tóo ra tánd'ó'ó nà. Dá nì kaa rà:

—Tá ná kasaá òa dándáki soldado naní Lisias, ndá daá ví, dá kandaá inìj nde'á ndi kua'an tánd'ó'ó ndo —kaá rà.

23 Dá nì sa'anda rà choon noó òa ndaá Pablo ña ná kandaá va'a ñaá rá. Tído nì ka'an rà ña ná konó rá kee Pablo dao ña'a, ta ná konó ta'ani ra ku'u ta xionoo xí'in ná koto ni'ini ñaá rá, kaá rà.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Pablo noo Félix

24 Dá tá nì ya'a dao kuú ñoo, dá nì kasáa Félix xí'in ñadi'í rà naní Drusila, ña kúú ñá'a Israel. Dá nì kana ra Pablo. Dá nì seíd'ó'ó ra ña nì ka'an nà sa'a ndi dándáki ña kándéé iní yo Jesucristo. 25 Ta nì ka'an ta'ani Pablo ña kánian kee yó ña ndaa, ta kánian chituu iní yo kee yó ña kini. Ta nì ka'an ta'ani na ña kasandaá iin kuú keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu. Kúú nì yu'ú nda'o Félix. Dá nì kaa rà xí'in ná:

—Kua'an viti, dá tá ná nonoí, dá kana tukui yo'ó kasaáon —kaá rà.

26 Tído ndáti ra ña k'i'o Pablo cháá dj'on noo rà, dá dáyaá ñaá rá, ka'an rá. Sa'á ñoo tóo tóo sa kana ñaá rá sa ndat'ó'ón xí'in rá. 27 Dá tá nì ya'a uú kuia, dá nì keta Félix noo choon né'e ra. Dá nì ndu'u òa naní Porcio Festo kúú rá òa né'e choon ka'ano ñoo. Ta sa'á ña kónj Félix kandoo va'a ra noo nà Israel, sa'á ñoo nì dankoo ra Pablo nákaa nà ve'e kaa.

25

Dì'a kua'an ña nì kaa Pablo xí'in rà naní Festo

1 Dá nì natiiin Festo choon kakuu ra òa né'e choon ka'ano. Dá tá nì ya'a oní kuú, dá nì keta ra ñoo Cesarea ñoo kua'an rà ñoo Jerusalén. 2 Tá nì saa rà ñoo, dá nì natuu yati òa dutí saku'a'á xí'in òa né'e choon noó nà Israel. Dá nì kasá'á rá ká'an kuáchi ra sa'á Pablo noo Festo. 3 Dá nì xiká rà ña maní noo Festo ña ná tanda'á rá Pablo kii na ñoo Jerusalén. Ta ña yó'o nì xiká rà òa nì ndat'ó'ón kua'e'á ra ña ka'áni rá Pablo íchi. 4 Dá nì kaa Festo:

—Nákaa Pablo ve'e kaa ñoo Cesarea. Tído yachi va no'í. 5 Sa'á ñoo ná ko'on dao òa kúú kuendá mií ndó xí'in yu'u ñoo Cesarea. Tá ió iin ña'a nì ya'a ra nì kee ra, dá kían kuu ka'an kuáchi ndó sa'á rá ñoo.

6 Dá nì kandoo Festo nì sa io rà ñoo Jerusalén xí'in òa ñoo táto'on ona o uxí kuú. Dá nì nandíó koo ra kua'an nó'o rá ñoo Cesarea. Tá nì tuu noo iin ká kuú, dá nì nakoo ra noo téi noo koo ra ka'anda rà choon. Dá nì sa'anda rà choon ña ná ko'on rà kuaka ra Pablo kasaá nà. 7 Tá nì saa Pablo nì sa kuín na noo ió rá, dá nì natuu yati òa

Israel, tá'an rà nì kii ñoo Jerusalén. Dá nì kasá'á rá dákuío ra Pablo kua'á nda'o kuáchi kini. Tído ko ní ni'í ta'on ra ndi kee ra, dá kandoo ndaa ña ká'an ra.

8 Dá nì kasá'á Pablo chindeé ná mií ná, ta kaá nà:

—Ko ní ya'i noo ni iin ley ndu'u, nà Israel, ta ni ko ní xini xixii ve'e ñoo ká'ano ndu, ta ni noo ley César, òa né'e choon ka'ano cháá ká, ko ní ya'i —kaá nà.

9 Tído kónj Festo kandoo va'a ra noo ta Israel. Sa'á ñoo nì ndat'ó'ón rá Pablo:

—Á náta'an ni inon ko'ó ñoo Jerusalén, ta ñoo ná keyíko sa'on? —kaá rà.

10 Dá nì kaa Pablo:

—Sa'ín va yu'u noo mií ní, ta né'e ní choon nì kee César. Ta yó'o va kúú noo kánian keyíko ní sa'í. Chì sa ná'á va'a ní ña ní iin t'ón ña kini ko ní ya'i kee xí'in na ñoo, na Israel. 11 Chì tá ní ya'i kee iin kuáchi kini, ña kánian kuú, dá kían ió ña kuú sa'an. Tído ní iin t'ón kuáchi, ña dákuío òa yó'o yu'u, ko kúú ña ndaa, sa'á ñoo ko íin ta'on kuu nakí'o yu'u noo ndá'á rá. Sa'á ñoo xikaj noo ní ña va'a ká mií César ná keyíko sa'í —kaá Pablo.

12 Dá tá nì ndi'i nì ndat'ó'ón Festo xí'in òa ká'an ni'ini noo rá, dá nì kaa rà xí'in Pablo:

—Nì xiká miíon ña keyíko César sa'on. Sa'á ñoo tanda'í yo'ó ko'on noo rá, tá dáá —kaá rà.

Dì'a nì kuu, dá nì ka'an Pablo xí'in rey Agripa

13 Dá tá nì ya'a cháá kuú ñoo, dá nì kasáa iin rey naní Agripa xí'in ñadi'í rà naní Berenice ñoo Cesarea, òa nì kasáa rà ka'an rà ndisá'an xí'in Festo. 14 Ta sa'á ña nì sa ndei na kua'a va kuu, sa'á ñoo nì nakani Festo xí'in rey ñoo sa'á ña ndó'o Pablo, ta kaá rà:

—Nì dankoo Félix iin òa nákaa rà ve'e kaa yo'ó. 15 Dá tá nì sa'ín ñoo Jerusalén, dá nì ka'an kuáchi ta dutí saku'a'á xí'in ta sá'ano noo nà Israel sa'á òa ñoo, ta nì xiká rà ña ná ka'andaj choon ña ná kuu rà. 16 Dá nì ka'in xí'in rá ña ko óon ta'on ka'áni òa né'e choon romano iin òa tá ko ña'á ná kuíta nà ká'an kuáchi sa'a rá noo rá, dá kían kuu chindeé rá mií rá noo kuáchi dákuío ñaá ná, nì kaa xí'in rá. 17 Sa'á ñoo tá nì kasáa òa Israel ñoo yo'ó, ta ko ní sá ndati ta'on yu'u, chì tá nì tuu noo iin ká kuú, kúú nì nakooi noo téi ka'andaj choon. Dá nì sa'andaj choon ña ná ko'on rà kuaka ra òa naní Pablo ñoo kasaá rà noo. 18 Dá nì nakuija ta Israel ká'an kuáchi ra sa'á òa ñoo. Tído ko ní ká'an ta'on ra táto'on k'i'o ndáti yu'u chinoo kuáchi ñaá rá. 19 Chì sa'va'a ña ká'an kuáchi ra sa'a kúú ley mií rá. Ta ká'an ta'ani ra sa'a iin òa naní Jesús, iin rà nì xí'í, tído Pablo kúú rà kaá ña takí va Jesús ñoo. 20 Ta sa'á ña ko ní ni'í ta'on yu'u ndi koo keyíko sa'á òa ñoo, sa'á ñoo nì ndat'ó'ón ra, nde'á á kándia

ra ko'on ra ñoo Jerusalén keyíkoj sa'a rá sa'a ña yó'o, ñi kaaj xí'in rá. ²¹ Tído ñi xiká ra ña mií César Augusto ná keyíko sa'a rá. Sa'a ñoó ñi sa'andaj choon ña ná kakaá ñi rá ve'e kaá ndá ná kasandaá kuu tanda'í ra ko'on ra noo César ñoo —kaá Festo xí'in rey Agripa.

²² Dá ñi kaa rey Agripa xí'in Festo:

—Kóni ta'ani yu'u kueidó'i to'on ka'an taa ñoo.

Dá ñi kaa Festo:

—Taan, dá kueidó'o ní ña ka'an ra —kaá ra.

²³ Tá ñi tuu noo iin ka kuu, dá ñi kasáa rey Agripa xí'in ñadi'í ra nani Berenice ve'e noo sa'andá Festo choon, ta ndíxi na dá'on táyíi ndáa. Dá ñi ku'u ra ini ve'e xí'in ndidaá taa dándáki soldado, xí'in ndidaá taa ndaya'i ñoo Cesarea. Dá ñi sa'anda Festo choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa na noo rá. ²⁴ Dá ñi kaa ra:

—Mií ní, rey Agripa, xí'in ndidaá ní mií ní, na ñi nákata ndéi yó'o viti xí'in ndu'u. Ta taa ñi yó'o, kuá'a ndá'o na Israel ndéi ñoo Jerusalén xí'in na ndéi ñoo yó'o ka'an kuachi sa'a rá noo yú'u. Ta ko sá tuu na ña káyu'u ná ña kánian kuu ra. ²⁵ Tído ní iin to'ón ña kini ko ní nání'u yu'u ñi kee ra ña kánian kuu ra. Tído ñi xiká mií rá ña César Augusto keyíko sa'a rá. Sa'a ñoó ñi chikaá inii ña tanda'í ra ko'on ra. ²⁶ Tído ko ní'i ta'on yu'u ndí kían taa sa'a taa yó'o ko'an noo na kúu sato'o yo César. Sa'a ñoó chíkani yu'u ra noo ndidaá mií ní, na ndéi yó'o, xí'in noo mií ní, rey Agripa, dá ndato'ón va'a ní rá, dá nání'u yu'u ndí kían kúu kuachi ra chinóoi noo tuti ñoo. ²⁷ Chí ko vá'a ta'on keei tá ná tanda'í iin taa nákaa ve'e kaá ko'on ra noo taa né'e choon ka'ano xían nani koó kuachi ra ko'on xí'in rá —kaá ra.

26

Dí'a ñi kaa Pablo xí'in rey Agripa xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na

¹ Dá ñi kaa rey Agripa xí'in Pablo:

—Viti kían ní kuu kí'ón kuendá sa'a ña ndó'ón —kaá ra.

Dá ñi chínee Pablo ndá'a ná, dá ñi kasá'a ná xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na:

² —Ta kádij ndá'o inii, rey Agripa, chí sónoo ní kí'oi kuendá noo ní sa'a ndidaá kúu kuachi ka'an taa ñooj, taa Israel, sa'í. ³ Ta kádij ta'ani inii, chí sa ná'a va'a va mií ní sa'a ley ndu'u, na Israel. Ta sa ná'a va'a ta'ani ní sa'a ndí kían kedaá xí'in na ñooj, dá ko náki'in tá'an ñaxintóni ndú. Sa'a ñoó sei nda'ij noo ní ña kueé ní koo ini ní, dá kueidó'o ní ña ko'in ka'in xí'in ní.

Ká'qn Pablo sa'a ndí kían ñi sa kee na tá ko ñá'a kandisa na Jesús

⁴ Ndidaá vá ña ñooj, na Israel, ná'a táto'on kí'o ñi sa kee yu'u tá ñi sa kuui taló'o tá ñi

sa ioj ñoo mií, ta ná'a ta'ani na táto'on ñi sa keei tá ñi sa ioj ñoo Jerusalén. ⁵ Ta ná'a ta'ani na ña ndá ñi kaki va yu'u kúu taa fariseo. Sa'a ñoó, tá kóni na, kuu va kí'o ndaa na kuendá ña ñi sa kuui iin taa fariseo, tá'an ra kúu iin ta'andá taa ndita toon cháa ka xí'in choon Ndios tein na ñooj. ⁶ Tído viti, sa'a ña ío tándeé ini yu'u ña xinkoo ña ñi kaa Ndios kee na xí'in na sá'ano ñoo ndu tá sata, sa'a ñoó ndéi taa yó'o chinóo kuachi ra yu'u noo mií ní. ⁷ Ta ndin uxj uú tu'u, ndu'u na kúu na ve'e na Israel, ndáti xinkoo ña ñi kaa Ndios kee na xí'in na sá'ano ñoo. Sa'a ñoó kéchóon ndu noo Ndios nduú ñoo. Ta sa'a ña kómí yu'u tándeé ini yó'o, rey Agripa, sa'a ñoó ka'an kuachi taa Israel yó'o sa'a yu'u viti. ⁸ Á ká'an ní ña kuáchi ndá'o kían noo Ndios dánátaki na ñayuu ñi xí'i'?

Ká'qn Pablo táto'on kí'o sa kendava'a na xí'in na kúu kuendá Jesús

⁹ Ta yu'u ñi ka'an ta'ani ña níyikái kendava'i xí'in na kándisa kuu Jesús, na ñoo Nazaret. ¹⁰ Ta díon ñi sa keei ñoo Jerusalén, chí ñi sa taáin kuá'a ndá'o na kúu ñayuu Ndios ve'e kaá xí'in choon sa xí'o taa dutí kúu noo noo. Ta sa nata'an va inii tá sa sa'áni ñaá rá. ¹¹ Ta kuá'a ndá'o ta'andá ñi sa kendava'i xí'in ná ini iin rá in ve'e noo nákata na ñoo ndu, ta sa kendúsaj xí'in ná ña ka'an ndava'a na sa'a Jesús. Ta sa'a ña sa xido ndá'o inii sa xiniñ ná, sa'a ñoó sa xionooi sa kendava'i xí'in ná ndá dao ka ñoo tukú ñó'o xiká.

Ká'qn Pablo ndi ñi kuu, dá ñi nduu na kuendá Jesús

¹² Ta sa'a choon yó'o ñi keei kua'in ñoo Damasco, ta mií taa dutí kúu noo ñi xí'o choon noo kua'in. ¹³ Tído táto'on dao nduú kían, ná kaaj xí'in ní, rey, xikai kua'in íchi ñoo. Ta kúu ñi xiniñ iin ña yé'e ñi kii chí in-duú. Ta ndato ka vían o dúu ndjndi. Ta kúu ñi naye'e ndaa iin ní kúu noo kua'in xí'in taa kua'an xí'in ñoo. ¹⁴ Ta kúu ndidaá vá ndu'u ñi kuei noño'o. Ta kúu ñi seido'o yu'u ñi ka'an iin na ka'an yu'u hebreo, dá ñi kaa na xí'in: "Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionooón kenda'á'ón xí'in yu'u? Chí kééon táto'on kée chee tá chisá'a rí dinj karochá." ¹⁵ Dá ñi kaa yu'u: "¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?" Dá ñi kaa na: "Yu'u kúu Jesús, na xionoo yó'o kenda'á'á xí'ón. ¹⁶ Ta viti ndakuujn ndichi, chí ñi na'a noo yú'u noo yó'o, dá kéchóon noo, ta kanooón kí'o ndaagon kuendá sa'a ña ñi xinon yu'u, xí'in sa'a ndidaá ka ña'a ko'in na'j nooon. ¹⁷ Ta kandaá yu'u yó'o noo na ñoo mií'ón, na Israel, xí'in noo ndidaá na ko kúu na Israel, chí noo na yó'o tanda'í yó'o ko'on, ¹⁸ dá ná natuu noo ná, dá ná dánkoo na íchi noo ñi naá, dá ná nak'in na íchi noo ndato yé'e kua'an induu. Dá ná o kaño'o ka na tíxi ndá'a ña u'u, ta ná ndu'u na tíxi ndá'a

Ndios. Ta sa'a'á ña kandeé iní na iin tó'on diní mií yu'u, sa'a'á ñoó k'i'o ká'ano iní Ndios sa'a'á kuachi na, dá natiin na ña va'a k'i'o Ndios noó ñayuu ni nduvii mií ná", kaá Jesús xí'in yu'u.

Ká'an Pablo ña ni kee na choon ni sa'anda Ndios noo ná

¹⁹ Dión ni ndo'o yu'u, rey Agripa. Sa'a'á ñoó ko ní kúsaá ta'on iní kee ndidaá choon ni sa'anda Jesús nooí ndá induú. ²⁰ Ta mií noó ni daná'í sa'a'á to'on va'a yó'o noo ná ndéi ñoo Damasco. Ni ndí'i, dá ni sa'in ni daná'í noó na ndéi ñoo Jerusalén, xí'in noó na ndéi iin ní kúu kuendá Judea di'a, xí'in noó na ko kúu na Israel. Chí ni ka'in xí'in ná ña ná nandikó iní na sa'a'á kuachi kée na, ta ná nduu na ñayuu Ndios, ta xí'in ña va'a kée na ná na'a'á na ña miian ndaa kuiti ni nandikó iní na sa'a'á kuachi kée na. ²¹ Ta sa'a'á ña dána'í dión, sa'a'á ñoó ni tiin ta Israel yu'u noo nákaai ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni ka'an rá ka'áni rá yu'u. ²² Tído ni chíndeé vá ñaa Ndios, sa'a'á ñoó takí íi vái nda viti íin xí'oi kuendá noó ñayuu ko ndaya'í, xí'in noó na ndá'aya'í. Ta ká'in xí'in ná tát'o'on ni ka'an profeta xí'in ña ni ka'an Moisés sa'a'á ña kánian koo. ²³ chí ni ka'an na yó'o ña ndo'o naní ní'o na kakuu Cristo, dá kuu na, dá mií ná kakuu na natakí mií noó, dá kían dátoon na noó ñayuu, dá naní'í na Israel xí'in na ko kúu na Israel ña káki na —kaá Pablo.

Kóni Pablo ña kandísa rey Agripa to'on va'a sa'a'á Jesús

²⁴ Tá xí'oi íi vá Pablo kuendá sa'a'á ña ndó'o na, dá ni kayu'u Festo, ta kaá ra:

—¡Pablo, ni ndulóko va yo'ó ni kee ña kua'a'á téi ña ndíchi ni dakuá'ón!

²⁵ Dá ni kaa Pablo:

—Ko ndulóko ta'on yu'u, tatá Festo, chí to'on ká'an yu'u kúu ña ndaa, ta kían to'on ndíchi. ²⁶ Ta sa ná'a'á vá mií rey xaon sa'a'á ña yó'o. Sa'a'á ñoó kándéé iní ká'in ña yó'o noo ná. Chí kandaq iní ña ná'a'á va'a va na sa'a'á ndidaá kúu ña yó'o, chí ko kúu de'é ta'an vaan. ²⁷ ¿Á kándísa ní, rey Agripa, to'on ni taa profeta? Sa ná'a'á vá yu'u ña kándísa nían —kaá na.

²⁸ Dá ni kaa rey Agripa xí'in Pablo:

—Ndadá cháá vá, dá kandeéón xinó iní yu'u ña kakui iin ta kuendá Jesús.

²⁹ Dá ni kaa Pablo:

—Tá cháá o tá kua'a'á ni kamaní, tído xí'ái noo Ndios ña o duú iin tó'on mií ní ná nduu kuendá Jesús, ná nduu ta'ani ndidaa na ndéi seídó'o to'on ká'in yó'o kuendá Jesús, tát'o'on k'i'o kúu yu'u. Tído ná dá'a ni kándiko ndá'a ná tát'o'on k'i'o ndó'o yu'u ndíko ndá'í.

³⁰ Tá ni ndí'i ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni ndakuin ndichi rey ñoo xí'in Festo ñoo, xí'in ña naní Berenice, xí'in ñayuu ndéi xí'in

na ñoo. ³¹ Dá tá ni kankuei xoo na kua'an na, dá ni kasá'a'á ndátó'on tá'an na, ta kaá na:

—Ni iin tó'on ta'on ña'a kini ko ní kée taa káa. Ko káni ta'an vaan ña kuu ra, ta ni ko kánian kakaq ra ve'e kaa —kaá na.

³² Dá ni kaa rey Agripa xí'in Festo:

—Kuu va dáyaq yo taa káa, ní kúu. Tído ni xí'ka ra ña keyíko mií César sa'a'á rá —kaá ra.

27

Di'a ni kuu tá ni chikaq ini ta né'e choon ña tanda'a rá Pablo ko'on na ñoo Roma

¹ Dá ni chikaq ini ta né'e choon ñoo tanda'a rá ndu'u ko'on ndu xí'in barco chí kuendá Italia. Sa'a'á ñoó ni nak'i'o ra Pablo xí'in dao ka taa ño'o ve'e kaa noo ndá'a ta sa'ándá choon noo iin ciento soldado naní Julio, ta ra yó'o nákaq tein iin ta'ándá soldado naní Augusto. ² Dá ni kaa ndu ini iin barco ni kii ñoo Adramitio, chí sa'in nduu ra ña nadaon rá ko'on ra noo nákuja barco sá'an chí kuendá Asia di'a. Dá ni kee ndu kua'an ndu. Ta né'e tá'an ndu xí'in iin taa naní Aristarco. Ta kúu rá iin taa ñoo Tesalónica, ña nákaq chí kuendá Macedonia di'a.

³ Tá nda iin ka kuu, dá ni saq ndu iin ñoo naní Sidón. Dá ni ku'u ini ta naní Julio ñoo sa'a'á Pablo, chí ni sonó rá ni sa'an na noo ndéi na né'e tá'an va'a xí'in ná ndéi ñoo ñoo. Dá ni chíndeé ná Pablo. ⁴ Dá ni kaa tuu ndu ini barco ñoo, dá ni kankuei ndu ñoo Sidón ñoo kua'an ndu. Dá ni kag ndu iin xoo yuku íin ini taño'o naní Chipre, ta ni kandoan chí xoo íti di'a, chí kána ndá'o tachí xoo noó ni ka'an ndú ko'on ndu. ⁵ Dá ni ya'a yati ndu chí kuendá Cilicia xí'in Panfilia. Dá ni saq ndu ni noo ndu ñoo ká'ano naní Mira, ña nákaq chí kuendá Licia di'a.

⁶ Ta ñoo ní naní'i ta sa'ándá choon noo soldado ñoo iin ka barco, tát'an kirá ni kii chí ñoo naní Alejandría, chí kiróón kúu rá kua'an chí Italia. Dá ni dakáa ra ndu'u ini róón. Dá ni kee ndu kua'an ndu. ⁷ Ta sa ni kukua'a'á nda'o kuu kua'an ndu xí'in barco ñoo noó taño'o, chí kueé ndá'o kua'an ra. Ta kúu xí'in kua'a'á nda'o tandó'ó, dá ni saq ndu noo xito ndaa tá'an xí'in ñoo naní Gnido, chí kána jó tachí déen noó kua'an ndu. Ta ko kuyú ta'on ko'on ndaa ndu. Sa'a'á ñoó ni kag ndu satá iin yuku íin ini taño'o naní Creta. Dá ni saq ndu noo xito ndaa tá'an xí'in ñoo naní Salmón, ña nákaq yuku Creta ñoo. ⁸ Ta dión xí'in tandó'ó daá vá xí'ka ndu kua'an ndu yati yu'u taño'o ñoo. Dá ni saa ndu iin xían naní Puerto Va'a yati noo nákaq ñoo naní Lasea. ⁹ Ta kúu sa kua'a'á nda'o kuu xí'ka ndu noó taño'o kua'an ndu. Kúu sa ni kasá'a'á jo nda'o ió ña kían kaka ndu ko'on ndu noó taño'o, chí sa kua'an kuyati va yoq vixi, dá kasá'a'á kána cháá ka tachí déen. Sa'a'á ñoó ni

ka'an ni'ini Pablo noó ñayuu ñoo, ¹⁰ ta kaá na:

—Ñani, kándaq inji ña jo nda'o ió ña ndo'o yó tándó'ó noó ko'on yo, chi naá vá barco yó'o xí'ín ndidaa ña'a ndio rá kua'an ra. Ta o duú ña yó'o oon ni, chi jo ta'ani ió ña kuu yo —kaá na.

¹¹ Tído ko ní kékuendá ta'on ta sa'ándá choon noq soldado ñoo ña ni ka'an Pablo, chi ni kee cháa ka ra sa'á ña ni ka'an sato'o barco ñoo xí'ín ta dáka ra ña ná ko'on ra. ¹² Ta sa'á ña kíán iin xíán noq ko vá'a kandita barco yoq vixi, sa'á ñoo kua'á nda'o taa ñoo ni kándoro ra ña va'a cháa ka ña ná ko'on ra, nde'á á kandeé rá kasandaá ra iin ka ñoo naní Fenice, ña nákaa mií yúku naní Creta ñoo, dá nakuijn va'a barco ñoo, dá ná kandati ra nda ná ya'a yoq vixi, ká'an rá. Ta ñoo Fenice ñoo nákaa chí xoo noq kéta ndiandii tá ni ini.

Di'a ni kuu tá ni ndo'o ndu tándó'ó ká'ano ni kee tachí déen

¹³ Ta kueé vá ni kasá'á kána tachí. Sa'á ñoo ni ka'an ñayuu ña kuu va kaka na ko'on na, táto'on nákaní ini na kee na. Dá ni taó ná kaa vee ña kúu freno barco ñoo. Dá ni kí'ín ndu tátuu yati ndu kua'an ndu yú'u yúku naní Creta ñoo. ¹⁴ Tído cháa vá ni sa'an ndu, kúu ni kasá'á vá kána tachí déen, ta vei ña chí yu'ú taño'o di'a, chi vei ña xoo kuá'a noq xinko ndiandii, ta nanián Euroclidón. ¹⁵ Ta kúu ni kasá'á né'e tachí déen barco ñoo kua'an ra. Ta sa'á ña ko ní kuu ka dáka ndu barco ko'on ndu ni'í ndu ñoo'ó jchi, sa'á ñoo ni dayáa va ndu barco né'e naá tachí kua'an.

¹⁶ Dá ni ya'a ndu sata iin yúku ló'o iin ini taño'o naní Clauda. Ta ko kána ni'i ta'on tachí ñoo. Ta kúu xí'ín kua'á nda'o tándó'ó, dá ni kandeé ndú ni naqitá ndú barco leé ni nachi'i ndu ra ini barco ká'ano ñoo. ¹⁷ Dá tá ni ndu'u barco leé ñoo, dá ni kató toon ra barco ká'ano ñoo xí'ín yó'o ndéé. Dá ni ndutoon rá. Tído ni yu'u ra ña ko'on ra karnee ni'ini rá tein ñotí noq naní Sirte. Sa'á ñoo ni danóo ra dá'on tánee dijn barco ñoo. Dá ni dayáa ra barco kane'e tuku ñaá tachí ko'an.

¹⁸ Ta kána ij vá tachí déen tá ni tju noq iin ka kuu. Sa'á ñoo ni kasá'á dao taa ñoo taó ra ña'a ñoo'ó ini barco ñoo sata raán kua'an ini taño'o. ¹⁹ Tá ni kasandaá kuu óni, dá ni kasá'á ndú taó ndu ña'a kéchóon mií barco ñoo sata nduán kua'an ini taño'o.

²⁰ Ta kúu kua'a vá kuu ko ní xini ndu ndiandii ni tiño. Ta sa'á ña ndó'o nda'o nió ndú ni kee tachí déen ñoo, sa'á ñoo ni sa'anda va ini ndu ña koq ka tandeé ini ña káki ndu. ²¹ Tá ni ndi'i ni ya'a kua'á kuu ko ní sás'an ndu, dá ni naquijn ndichi Pablo tein taa ñoo. Dá ni kaa na:

—Tá ní seídó'o ndó ña ni ka'ín xí'ín ndó ña ko vá'a kankuei yó noq naní Creta, dá kíán o ndó'o ta'on yó tándó'ó yó'o, ta ni o naá ta'on ña né'e barco yó'o, ní kúu. ²² Tído viti ká'an ni'inii noq ndo ña ndeé koo ini ndo, chi ni iin tó'on ta'on yó o kúu, va'ará ná naá barco yó'o. ²³ Chi sakuáa viti ni sa io iin ángel xí'ín, ta ni kii na noq mií Ndios, na ndaño'o yu'u, na kéchóon yu'u noq. ²⁴ Dá ni kaa na xí'ín: “Pablo, o sa yu'ón, chi kánian nakuijon noq César. Sa'á ñoo dáka va Ndios ndidaa ñayuu vei xí'ón ini barco yó'o”, kaa na xí'ín. ²⁵ Sa'á ñoo ndeé koo ini ndo, ñani, chi kándisa ndaa yu'u ña kee Ndios táto'on kí'o ni ka'an ángel ñoo xí'ín. ²⁶ Tído mián saq barco yó'o tuu rá iin yúku iin ini taño'o —kaá Pablo.

²⁷ Ta kúu sa ni xino va uxí komi kuu ya'a ndu taño'o naní Adriático kua'an ndu. Ta xoo di'a xoo di'a kí'ín barco ñoo'ó ndu kua'an ra kée tachí. Tá ni kuu dao ñoo, dá ni kandaq ini ra kéchóon xí'ín barco ñoo ña sa natuu yati ndu kua'an ndu yu'ú taño'o noq kúu noño'o. ²⁸ Sa'á ñoo ni chikí'o ra ndi kí'o konó nákaa takuij ñoo. Dá ni katóni ini ra ña kíán okó nda'a. Dá xika barco kua'an ra cháa ka chí noq. Dá ni chikí'o tuku ra ndi kí'o konó. Dá ni kandaq ini ra ña ndaqá sa'on va nda'á kíán. ²⁹ Sa'á ñoo ni yu'ú ra ña tuu tá'an barco ñoo xí'ín yuu ná'ano ndita yú'u taño'o ñoo. Dá ni chirkuei ra ndin komi kaa vee chí sata di'a barco ñoo, dá ná katuu rá. Dá ni kasá'á rá sei nda'i ra noq Ndios ña ná tju noq kíj.

³⁰ Dá ni kasá'á tá kéchóon xí'ín barco ñoo kée ra ña ñoo'ó ra taán rá kaa vee chí noq di'a barco ñoo, tído barco leé ñoo vá taó ra ñoo'ó ra, dá kuino ra dáka ra mií rá, ká'an rá.

³¹ Kúu ni kastó'on Pablo xí'ín ta sa'ándá choon noq soldado, xí'ín mií soldado, ta kaá na:

—Tá ná o káño'o taa kaa xí'ín yó ini barco yó'o, dá kíán o káki ta'on ndó —kaá na.

³² Dá ví ni sa'anda soldado ñoo yó'o ndíko barco leé ñoo, dá ni yaq ra kua'an ra noq taño'o.

³³ Dá tá sa kua'an tju noq, dá ni ka'an Pablo xí'ín ndidaa kúu taa ñoo ña ná kasá'an ra, ta kaá na:

—Sa ni xino uxí komi kuu ndéi noq né'e ij ndo xí'ín ña nákaní ini ndo, ta ni lú'u ví ña'a ko ní sei ndo. ³⁴ Sa'á ñoo sei nda'ávij noq ndo ña kasá'an ndó, dá nani'ij ini ndo cháa, dá chi ni iin tó'on ndo, ta ni iin tó'on idí dijn ndo o naá —kaá na.

³⁵ Tá ni ka'an Pablo dión, dá ni tiin na iin pan. Dá ni nakí'o na ndivé'e noq Ndios noq ndidaa kúu taa ñoo. Dá ví ni sa'anda naán. Dá ni kasá'á sei naán. ³⁶ Dá ni ndundeé ini ndidaa ka taa ñoo. Dá ni sasá'an ta'ani ra. ³⁷ Ta ndidaa ndu'u, na ni sa ñoo'ó ini barco ñoo, ni sa kuu ndu uy ciento onj diko sa'on iin. ³⁸ Dá tá ni ndjinoo ini ndu ni sasá'an ndu,

dá ví nĭ taó ndí'i ra tirió ñó'o ini barco ñoo nĭ sata raǎn noó taño'o, dá nĭ kandaa cháá ña vee rá, dá nĭ naxĩnkoó rá lú'u ká noó takuiĭ.

Dí'a nĭ kuu, dá nĭ natáni barco ñoo nĭ kee takuiĭ

³⁹ Tá nĭ tĭu noo, kúu ko nákonĭ iĭ vá tǵa ñoo ndá yúku kían. Tído nĭ xini rá iin ndá'a taño'o nákaa sa'a yúku iin ñoo, ta ñoo ndéi ñoti. Dá nĭ ka'án rá ña ndá ndi kuu kandeé rá dákáka ra barco ñoo ko'on ra ndá ñoo. ⁴⁰ Sa'a ñoo nĭ sa'anda rá yó'o ndíko kaa vee ñoo. Dá nĭ kandgoan inĭ takuiĭ. Dá nĭ ndaxi rá yó'o ndíko yíto, kirá dákáka ra barco ñoo, dá nĭ naxino rá inĭ takuiĭ, dá kuu kao tuku ra barco. Dá nĭ dakáa ra dá'on, tá'an ña tánee chí xoo noo dí'a barco ñoo. Dá nĭ naki'in barco kua'an rá ni'ĭ rá noo ndéi ñoti ñoo.

⁴¹ Tído nĭ saǵ rá nĭ tuu rá noo ndéi iin tu'u ñoti inĭ taño'o ñoo, chí kían noo náki'in tá'an noó takuiĭ ñani tá'an. Ta ñoo nĭ saa noo barco ñoo nĭ sarneean tein ñoti ñoo. Sa'a ñoo ko ní kúu kasandaá rá ndá yú'u taño'o ñoo. Ta sa'a ña ndée téi ñani takuiĭ chí sata dí'a barco ñoo, sa'a ñoo nĭ kasá'a cháchi rá.

⁴² Dá nĭ kandgo ndidaá soldado ña ka'ání rá ndidaá tǵa kua'an ve'le kaa né'le ra kua'an rá, dá ní iin tó'on rá ná o kúino díta rá kasandaá ra ndá yú'u taño'o. ⁴³ Tído kónĭ tá sa'ándá choon noo soldado ñoo ña dákáki ra Pablo. Sa'a ñoo ko ní sóno ta'on ra ña koo dión. Dá nĭ sa'anda rá choon noo ndidaá tǵa tí'a díta ña ná kee ra inĭ taño'o, dá ná kasandaá rá noño'o íchi. ⁴⁴ Dá nĭ kaa rá xí'in rá ko tí'a díta ña ná tiin ra tabla o tá'i barco, dá ná kasandaá rá noño'o íchi, kaá rá. Ta dión nĭ kee ndu, ta kúu ndidaá vá ndu'u nĭ káki.

28

Dí'a nĭ kuu tá nĭ sa ndei ndu noo nanĭ Malta

¹ Tá nĭ ndi'i nĭ kasandaá ndi'i ndu yú'u taño'o ñoo, dá nĭ kandaa inĭ ndu ña yúku ñoo nanĭ Malta. ² Dá nĭ ku'u inĭ ñayuu ndéi ñoo sa'a ndú'u, chí nĭ sa'on na ñó'o, dá nĭ kana na ndu'u ña ná natuu yati ndu nadaǵ ndú, chí kóon dai, ta víxi nda'o.

³ Dá nĭ sa'an ta'ani Pablo nĭ dataká nǵa cháá títo nĭ taán ná noo kéj ñó'o ñoo. Tído tá nĭ taán ná rá, kúu nĭ keta iin koó déen tein rá, chí nĭ kasá'a ndiĭ rĭ. Kúu nĭ tiin rĭ ndá'a ná.

⁴ Dá tá nĭ xini nǵa ndéi Malta ñoo ña tákaa koó ñoo ndá'a Pablo, dá nĭ kasá'a ndátó'on tá'an mií ná:

—Miǵan ndaa iin tǵa sa'ání ndiĭ va kúu tǵa káa, ndani ndó'o ra dión. Ko ní xí'ĭ ta'on ra nĭ kee taño'o, tído o káki ta'on ra viti, chí miǵan chíya'ĭ ra sa'a kuachi rá —kaá nǵa.

⁵ Tído tá nĭ kidi ni'ini Pablo ndá'a ná, ta kúu nĭ kankao va koó déen ñoo noo ñó'o kéj

ñoo, ta ko ta'on ña'a nĭ ndo'o na nĭ kee rĭ. ⁶ Ndidaá kúu ñayuu ñoo ndátĭ ña nein nĭĭ Pablo, o iin ndakána kankao na kuu nǵa. Ta sa nĭ kuna'á vá ndátĭ ñayuu ñoo, tído koó ña'a ta'on nĭ ndo'o na. Dá nĭ naǵaon na ña nákanĭ inĭ nǵa, ta nĭ kaa nǵa ña iin ndios vá kúu ná.

⁷ Ta yati ñoo ndéi dao ñó'o iin tǵa nanĭ Publio, rá né'le choon ñoo ñoo. Ta nĭ natĭin va'a ra ndu'u, ta nĭ xito ñaa rá onĭ kuu. ⁸ Ta káandu'u tatá Publio ñoo noo xito, chí kú'u ra kée kue'e dáa xí'in tachĭ ní. Dá nĭ sa'an Pablo nĭ xito ni'ini ñaa ná. Tá nĭ ndi'i nĭ ka'an nǵa xí'in Ndios, kúu nĭ chínoo na ndá'a ná sata rá. Ta kúu nĭ nduva'a va ra. ⁹ Tá nĭ kandaa inĭ ñayuu ndéi ñoo ña nĭ nduva'a tǵa ñoo, kúu kuá'a ndá'o nǵa kú'u nĭ saǵ noo ío Pablo, ta kúu nĭ nduva'a ta'ani na. ¹⁰ Kúu kuá'a ndá'o ña manĭ nĭ kee ñayuu ñoo xí'in ndu'u. Dá tá nĭ kasandaá kuu tiin tuku ndu barco ko'on ndu, kúu nĭ kemáni ná ndu'u xí'in kuá'a ña'a, ña xínño'ó ndú noó ko'on ndu.

Dí'a nĭ kuu, dá nĭ saǵ ndu ñoo Roma

¹¹ Tá nĭ xino onĭ yoó nĭ sa ndei ndu ñoo, dá nĭ tiin ndu iin barco nĭ sa ĩn nĭ sa ndati nĭ ya'a yoó víxi. Ta nĭ kíi ra chí ñoo ká'ano nanĭ Alejandria, ta kándodó uu yoó chí noo rá. Iian nanĭ Cástor, ta iin kǵan nanĭ Pólux. Dá nĭ kee ndu kua'an ndu. ¹² Dá nĭ saǵ ndu iin ñoo nanĭ Siracusa. Ta ñoo nĭ sa ndei ndu onĭ kuu. ¹³ Dá nĭ kee barco ñoo tátuu yati ra yu'ú taño'o kua'an rá ndá nĭ kasandaá ndu iin ñoo nanĭ Regio. Dá ndá iin kǵa kuu nĭ kasá'a kána tachĭ vei chí xoo sur dí'a. Dá tá nĭ ya'a uu kǵa kuu, dá nĭ saǵ ndu iin ñoo nanĭ Puteoli. ¹⁴ Ta ñoo nĭ nanĭ'ĭ ndú dao kǵa nǵa kúu kuendá Jesús. Dá nĭ seí nda'ĭ nǵa noo ndú'u ña ná kandeĭ ndu xí'in ná sa kuu. Dá tá nĭ ndi'ĭ ñoo, dá nĭ kee ndu kua'an sá'a ndú ñoo Roma.

¹⁵ Ta sa nĭ ni'ĭ tó'on nǵa kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Roma ña vei ndu, sa'a ñoo nĭ saǵ nǵa ni'ĭ ná ndu'u íchi vei ñoo nanĭ Foro de Apio xí'in iin kǵa ñoo nanĭ Ndin onĭ Tabernas. Tá nĭ xini Pablo ña nĭ kasáa nǵa kúu kuendá Jesús ñoo, dá nĭ naki'o na ndivé'le noo Ndios, ta nĭ ndundeé inĭ nǵa. ¹⁶ Dá tá nĭ saǵ ndu ñoo Roma, dá nĭ naki'o tǵa sa'ándá choon noo soldado ñoo táa ñó'o ve'le kaa né'le ra kua'an rá noó tǵa dándáki ve'le kaa ñoo Roma. Tído nĭ sonó rá ña koo xoo Pablo iin kǵa ve'le, ta koo iin soldado kandaa ñaa rá.

Dí'a kua'an ña nĭ daná'a Pablo noó nǵa Israel ndéi ñoo Roma

¹⁷ Tá nĭ xino onĭ kuu nĭ saǵ Pablo ñoo Roma, dá nĭ nákana na tǵa sá'ano Israel ndéi ñoo Roma ñoo. Dá tá nĭ natáka rá, dá nĭ kaa nǵa xí'in rá:

—Ñani, ni iin tó'on ta'on ña'a kini ko ní kée yu'u xí'in nǵa ñoo yo, ta ko ní ká'an

ndava'i sa'a choon ni sa'anda na sa'ano ve'a ni sa ndei sa na'a. Tido ni tiin ra yu'u űoo Jerusalén, dá ni nak'i'o űaa rá noo ndá'a ta romano. ¹⁸ Tá ni ndi'i ni dandichj ra yu'u, dá ni ka'an rá dáyaa űaa rá, chj ko ní nán'i'j ta'on ra ni iin tó'on kuachij sa'a űa kánian kuuj. ¹⁹ Tido ko ní xín ta'on ta űoo yo, ta Israel, űa dáyaa ta né'e choon yu'u, sa'a űoo ni xikai űa ná keyíko César sa'i, va'ará ko űa'a ndó'i xí'in na űooj. ²⁰ Ta űa yó'o kónij kast'o'in xí'in ndó, sa'a űoo ni nakanai ndo'ó ni kasáa ndo, dá ka'in xí'in ndó, chj sa'a űa kómí tandee iní táto'on k'i'o ió tandee iní noo dao ka na űoo yo, na Israel, sa'a űoo ndíko yu'u cadena yó'o —kaá na.

²¹ Dá ni kaa ta sa'ano űoo xí'in ná:

—Ni iin tó'on tuti ko ní nátiin ndu'u noo na ndéi chí kuendá Judea űa ka'an sa'a ní. Ta ni iin űani yo ni kii űoo ko ka'an kuachi sa'a ní. ²² Tido kónij ndu kueidó'o ndu ndi kaá ní sa'a űayuu kándisa dión, chj iin ní kúu xían ka'an kini űayuu sa'a ná —kaá ra.

²³ Dá ni kandoo ra iin kuuj űa nataka ra kueidó'o ra Pablo. Tá ni kasandaá kuuj dáá űóo, kúu kua'a nda'o űayuu ni nataka ve'e noo ió Pablo. Ta nda na'a, ta kúu nda ni ini, ni daná'a na sa'a ndi koo ndu'u űayuu tixi ndá'a Ndios, chj kónij na űa xino ini űayuu űoo, dá ná kandisa na Jesús. Chj ni daná'a na táto'on k'i'o dána'a ley Moisés, xí'in űa ni ka'an profeta sa na'a. ²⁴ Ta dao ra ni kandisa űa ni daná'a Pablo, tido dao ra, ko ní xín kandisa. ²⁵ Ta sa'a űa ko ní náki'in tá'an nóo űaxintónj rá, sa'a űoo ni kasá'a nduta ra kua'an nó'o rá. Tido tá ko űa'a ka kankuei ra yé'é űoo, dá ni kaa Pablo xí'in rá:

—Ndaa va ni ka'an Espíritu ij Ndios xí'in profeta Isaías tá ni kaa na di'a xí'in na sa'ano ve'a:

²⁶ Kua'an ka'on di'a xí'in űayuu xaan: Va'ará ndidaá ka vían ná kueidó'o ndó, tido o kátónj ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ndó, tido o kándaq ta'on ini ndo.

²⁷ Dión ndo'o na chj ni ndukaxi nda'o níó ná. Ta ko táj ta'on do'o na.

Ta ndadí ta'ani noo ná,

dá ná o kónij na xí'in noo ná,

ta ni xí'in do'o na ná o kueidó'o na,

ta ni o kátónj ta'on ini na,

dá ná o nándió kuéi na noo yú'u,

dá nduva'i na.

Dión ni ka'an Espíritu ij xí'in Isaías. ²⁸ Ta kana'a ndó viti űa tándá'a Ndios to'on va'a, űa ka'an sa'a ndi kee na dáka'ki na yó, kua'an noo na ko kúu na Israel, ta noón di'a kúu na natiin va'an —kaá Pablo xí'in rá.

²⁹ Tá ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni kasá'a dándichj tá'an mií ra Israel ni kee ra kua'an ra. ³⁰ Ta ni sa io Pablo uuj kuia toon ini ve'e ni xiin ndodó ná űoo. Ta sa natiin va'a na ndidaá űayuu sa saá sa xito ni'ini űaa. ³¹ Ta

ni daná'a na noo űayuu űoo sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni daná'a ta'ani na sa'a sato'o yo Jesucristo. Ta ko ní yú'u ta'on na ka'an na, ta ni iin tó'on űayuu ko ní chítuu noo dána'a na.

To'on yó'o kí'an nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Roma

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta nì nàkana na yu'u kakuu iin apóstol, chì nì taó xóo na yu'u ña kanooi kastó'in xí'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

² Ta to'on yó'o kí'an ña nì ka'an Ndios kee na nda rá sa na'á, ta profeta na nì taa naan noo tuti ij mií ná.

³ Ta to'on va'a yó'o ká'an sa'á de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. Nì kii na tein na ve'e rey David, sa'á ñoo nì kaki na kúu ná iin taa. ⁴ Ta xí'in ndée mií Espiritu ij Ndios nì na'a ña Jesús kúu de'e Ndios, chì nì danátaki ñaa ná tein na nì xí'í. ⁵ Ta sa'a Jesús nì ni'í ndú ña maní ña kakuu ndu apóstol, dá kane'e ndu to'on na noó ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu yó'o, dá natiin kuu ná ñaño'ó sa'á ña kande'e iní ñaa ná, ta kueid'o'ó ñaa ná. ⁶ Ta tein ñayuu noó ñoo'ó ta'ani ndo'ó, chì nì nàkana Ndios ndo'ó ña kakuu ndó kuendá Jesucristo.

⁷ Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma, na kú'u iní Ndios sa'a, na nì nàkana na kakuu ñayuu mií ná. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'in ndó, ta nakí'o na ña ná koo va'a iní ndo.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi ñoo Roma

⁸ Ta dinño'ó ka náki'oi ndive'e noo Ndios xí'in kuu Jesucristo sa'a iin rá iin ndó, dá chì sa iin ní kúu vá ñayuu ni'í tó'on na ña kándée iní ndo Jesús. ⁹ Ta noo mií Ndios kéchóoin xí'in ndino'o inij dána'ij to'on va'a ña ká'an sa'á de'e na, ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'í, ña daá kuití vá xikaj ña maní noo ná sa'a ndo. ¹⁰ Ta noo ká'in xí'in ná, sei nda'ij noo ná ña tá kóni mií ná, dá ná saaj korni'ini ndo'ó. ¹¹ Dá chì kónij saaj kande'í ndo'ó, ta chinde'e ndo'ó, dá ni'í ndo ña va'a noo Espiritu ij Ndios, dá kandita toon cháá ka ndo xí'in ña ndaa kándisa yo, ¹² dá ná nakí'o tá'an yó tande'e iní noo iin rá iin yó noó ña ndaa kándisa yo, chì iin noó kúu vá ña kándisa yo.

¹³ Nani mií, kónij ña kana'á ndó ña sa kuá'á nda'o ta'ándá nì ka'in saaj kande'í ndo'ó, tído nda viti ió ña'a chítuu yu'u ña saaj. Chì kónij kee iin choon va'a tein mií ndó tát'o'on kí'o nì kee tein dao ka na ko kúu na Israel.

¹⁴ Dá chì miían ndúsa kánian dána'ij noó ñayuu ká'an yú'u griego, xí'in noó na ko ká'an yú'u griego, xí'in na ndichí, xí'in na ko

ndichí. ¹⁵ Sa'á ñoo kóni kí'í saaj kastó'in xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma xa'an, sa'á to'on va'a Jesús.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándée iní yo Jesús

¹⁶ Ta ko xíka'an nooi ká'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, dá chì xí'in to'on yó'o dáakaki Ndios ndidaa kúu ñayuu kándisa ñaa. Ta dinño'ó noó na Israel nì kasáa to'on va'a yó'o. Ta nì kasandaá ta'anian noó na ko kúu na Israel. ¹⁷ Dá chì to'on va'a yó'o ká'an sa'a ndí kán kee yo, dá kándoo vii yo noo Ndios, chì kándoo vii yo noo ná sa'á iin tó'on diní ña kándée iní yo Jesús. Dá chì di'a kaá tuti ij mií Ndios: "Na nì kándoo vii noo Ndios sa'á ña kándée iní ñaa ná, noón kúu na kataki chíchí."

Ká'an Pablo ña ndidaa ñayuu kómi kuachi noo Ndios

¹⁸ Ta ña xido iní Ndios kí nda induú sata ndidaa kúu ñayuu kée ña kini, xí'in na xíxi iní, chì xí'in ña kini kée na chítuu na ña ndaa sa'a Ndios. ¹⁹ Ta ña kánian kana'á ná sa'a Ndios, sa ná'á vá ná ña, dá chì mií Ndios nì xí'o ña nì kandaa iní na sa'an. ²⁰ Ta va'ará o kúu ta'on koni yo choon ká'ano né'e na xí'in noo yo, ta va'ará o kúu ta'on koni yo ña kúu ná Ndios, tído kánian kana'á yo ña miían ndaa ió na, ta né'e na choon, chì nda rá nì kasá'á sa'a ñayuu yó'o xí'o na ña kandaa iní yo ña dión kí'an, chì xini yo ndidaa kúu ña nì kava'a na. Sa'á ñoo ni iin tó'on ñayuu o kúu kaa ña ko ná'á ná sa'a Ndios.

²¹ Ta va'ará ná'á ná ña ió Ndios, tído ko ndañ'o'ó ta'on ñaa ná tát'o'on kí'o kánian kee na, ta ni ko náki'o na ndive'e noo ná. Di'a xínj ndi kuú vá ña'a ko chíoon nákaní iní na, ta nì ndukáxi níó ná, chì nì nakuíin naá vá ñaxintónj ná. ²² Kée na mií ná ña kúu ná ñayuu ndichí, tído nì nduxixi di'a na, ²³ chì nì dankoo na ña keká'ano Ndios, na ió kuití. Dá nì kasá'á keká'ano na na'ána taa, tá'an ra xí'í, xí'in na'ána laa, xí'in na'ána kirí komj sa'a, xí'in na'ána kirí xika tji.

²⁴ Sa'á ñoo nì nakí'o ñaa Ndios noo ndidaa kúu ña kini, tá'an ña kátoó téi ñayuu ñoo kee na. Sa'á ñoo ndéi iin rá iin na kée na ña ka'an noo xí'in ní'í ná. ²⁵ Ta nì dankoo na ña ndaa sa'a Ndios, ta nì kándisa na ña to'on, chì xí'o na ñaño'ó, ta ndañ'o'ó na ña nì kava'a Ndios, ta ko ndañ'o'ó na mií Ndios, na nì kava'a ndidaa kúu ña'a, na daá kuití kánian natiin ñaño'ó. Dión ná koo.

²⁶ Ta sa'á ña kée ñayuu ña kini ñoo, sa'á ñoo nì nakí'o ñaa Ndios noo kuachi ka'an noo. Chì nda na ña'a nì dankoo tát'o'on kí'o nì saki Ndios ña nakí'in tá'an na xí'in iin taa kande'i na. Di'a nì nakí'in tá'an daá ña'a mií ná ndéi na kée na kuachi ka'an noo. ²⁷ Ta dión ta'ani kée dao taa, chì nì dankoo ta'ani ra tát'o'on kí'o nì saki Ndios nakí'in tá'an ra

xí'in iin ñá'a kandeí na. Dá nì kásá'a kátoó xí'i ra kudj ra xí'in taa xí'in rá, chj yá'a ra kée ra kuächi ka'an noo xí'in daá taa mií rá. Sa'a ñoó ni'j tá'j rá ña ndo'o naní nió rá sa'a kuächi kée ra.

²⁸ Ta sa'a ña ko ní xí'in na taó kuendá na Ndios, sa'a ñoó nì ñakj'o ñaa Ndios noo ndidaá kúu ña kini nákaní ini ñaxintónj ná, dá ná kee na ña ko kánian kee na. ²⁹ Chj nì ñakutí ná ño'o ndidaá kúu ña'a ko vá'a, ta kée na kuächi ka'an noo xí'in ndi ndaa mií vá ñayuu, ta saá ini na, ta kátoó nda'o na kakomí ná ña kuiká, ta kée na ña kini xí'in dao ka ñayuu, ta u'u ini na, ta sa'áni na ndji, ta dánaá na dao ka ñayuu, ta dánda'i na ñayuu, ta chínaní kini na dao ka ñayuu, ³⁰ ta ká'an u'u na sa'a dao ka na, ta káva'a na kuächi sa'a ñayuu, ta xini u'u na Ndios, ta koó ñaño'ó ná noo ñayuu xí'in ná, ta ká'an ná ña kúu ná ñayuu ndaya'i, ta ió táyí ini na, ta ndúkú ná kee na ña kini saá, ta ko seídó'o na tátá na xí'in naná na, ³¹ ta kúu ná ñayuu ndeé to'on, ta ko kée na to'on ká'an na, ta ko kú'u ini na sa'a ni iin ñayuu, ta ko ió nda'i ví ini na xí'in dao ka ñayuu, ta koó ña xí'o ká'ano ini noo ná. ³² Ta sa kándaá ini ñayuu ñoó sa'a choon nì sa'anda Ndios, ta kándaá ta'ani ini na ña ñayuu kée dión kánian kuu. Tído yá'a ij vá mií ná kée na ña kini ñoó, ta kádij ini na tá kée dao ka ñayuu ña kini ñoó.

2

Kéyiko ndaa Ndios sa'a ndidaá kúu ñayuu

¹ Ni iin tó'on ña maní o kóo sa'a ndo'ó tá dátaj kuächi ndó dao ka ñayuu. Ko né'e tandíni ndá yoo kúu ndo'ó, dá chj tá dátaj kuächi ndó dao ka ñayuu, dá kían dátaj kuächi ndó mií vá ndó, chj dión ta'ani yá'a mií ndó. ² Ta sa ná'a vá yó ña keyiko ndaa Ndios tá dándó'o na nió ñayuu kée dión. ³ Ta nakani va'a ini ndo, chj dátaj kuächi ndó dao ka ñayuu, tído k'i'o dión ta'ani yá'a mií ndó. ¿Á ká'an ndó ña ka'ki ndó noo keyiko Ndios sa'a ndo? ⁴ O sa kú'ichj ini ndo koni ndo ña va'a kée Ndios, chj va'a nda'o ini na, ta ndáti na, ta kueé ió ini na. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña va'a nda'o ini na, chj kónj na ña nandikó ini ndo sa'a kuächi kée ndó? ⁵ Tído sa'a ña kúu ndó ñayuu saá ini, ta sa'a ña ko kónj ndo nandikó ini ndo sa'a kuächi kée ndó, sa'a ñoó ndukua'á ka ví tandó'ó ndo'o ndó tá ná kasandaá kuú kasaa Ndios keyiko ndaa na sa'a ndidaá ñayuu, ⁶ chj chiya'i na noo iin rá iin ñayuu táto'on káa ña nì kee na. ⁷ Ta ko'on na k'i'o na ña kataki chíchí ñayuu ndí'i ini kée ña va'a, chj nì ndukú ná ñaño'ó noo Ndios, ta nì ndukú ná ña ka'an va'a Ndios sa'a ná, ta nì ndukú ná ña kandeí chíchí ná. ⁸ Tído dándó'o Ndios nió ñayuu dí'jnda sa'a ña xido ini na xini ñaa ná, ta dión ta'ani kee na xí'in na ko seídó'o ña ndaa, chj

ndíko cháá ka na ña ko kían ndaa. ⁹ Ndo'o naní nió ndidaá ñayuu kée ña kini kuu daá ñoó. Ta dinño'ó ka na Israel ndo'o dión, ndi'í daá, dión ta'ani ndo'o nió na ko kúu na Israel. ¹⁰ Tído na kée ña va'a natiin na ñaño'ó noo Ndios, ta va'a ka'an Ndios sa'a ná, ta ni'j ná ña koo va'a ini na. Dinño'ó ka na Israel natiin ña va'a yó'o, ndi'í, dá natiin na ko kúu na Israel ña. ¹¹ Dá chj ni iin ñayuu ko maní cháá ka noo Ndios, chj iin nóó kúu vá ná noo ná.

¹² Ta ndi ndaa na ko ná'a ley Moisés, ta nì ya'a na nì kee na kuächi, noón kúu na naá sa'a kuächi kée na, va'ará ko ná'a ná ley ñoó. Tído ndidaá na kómí ley yó'o yá'a ta'ani na kée na kuächi, sa'a ñoó keyiko sa'a ná táto'on k'i'o dándáki mií ley. ¹³ Chj o kándoo vii ta'on ni iin ñayuu noo Ndios sa'a ña seídó'o oon na choon sa'andá ley. Sava'a na kée choon sa'andáan, noón kúu na kandoo vii noo Ndios. ¹⁴ Tído ná ko kúu na Israel, ko kómí ná ley nì xí'o Ndios noo Moisés. Tído tá kée na dao choon sa'andá ley Moisés xí'in ña nákaní ini na, dá kían ná'a na ña ió ta'ani iin ley noo ná, va'ará ko ná'a ná mií ley Moisés. ¹⁵ Ta xí'in ña kée na ná'a na ña ió iin ley nió ná, ta ñoó kían kedaá xí'in ná, dá kándaá ini na á nì kee na ña va'a o koó. Sa'a ñoó ley nákaa ini ñaxintónj ná dátaj kuächi ñaa, ta ñoó ta'ani chindeé ñaa ¹⁶ tá ná kasandaá kuú keyiko Ndios sa'a ñayuu xí'in ndá'a Jesús, chj keyiko na sa'a ndidaá kúu ña'a nì kedé'é ñayuu táto'on k'i'o kua'an to'on va'a sa'a Jesús, ña nì daná'j noo ndo.

Ko seídó'o ta'on na Israel ley Ndios, kaá Pablo

¹⁷ Ta ndo'ó, chínaní ndó mií ndó ña kúu ndó na Israel, ta kándéé ká'ano ini ndo ley Moisés. Ta chíndaya'i ndó mií ndó ña kúu ndó na ñoo Ndios. ¹⁸ Ta kaá ndo ña ná'a ndó ndí kján kónj Ndios kee ndó, ta kaá ndo ña dána'a ley ñoó noo ndo ndí kján va'a kánian kee ndó. ¹⁹ Ta ká'an ndó ña tí'a ndó iin ndaa ndo na ko túu noo, chj ká'an ndó ña kúu ndó iin ña toón noo ñayuu kóo ná'a Ndios. ²⁰ Ta kaá ndo ña tí'a ndó dána'a ndo noo na ko kátónj ini, ta tí'a ta'ani ndó dána'a ndo noo na ko ná'a táto'on k'i'o kée ndó xí'in takuáli. Ta kaá ndo ña noo ley kómí ndó ndidaá ña ndí'ichj xí'in ña ndaa sa'a Ndios. ²¹ Tí'a va'a ndó dána'a ndo noo dao ka ñayuu, sa'a ñoó, ¿ndiva'a ko tí'a ndó dána'a ndo noo mií ndó, tá dáá? Dá chj dána'a ndo ña ko kánian k'i'in kuí'íná ná. Ta, ¿ndiva'a k'i'in kuí'íná ij ri mií ndó? ²² Ta dána'a ndo ña ko kánian ya'a na kee na kuächi xí'in na ko kúu yí ná o ñadi'í na. Ta, ¿ndiva'a kée ij ri mií ndó dión? Tá miíjan ndaa ndisa káño'ó ndó yoko, ¿ndiva'a koku'u ndó ini ve'e ño'an, ta k'i'in kuí'íná ndó ña kuiká ño'o inian? ²³ Kúryí nda'o ndó sa'a ña kómí ndó ley Ndios, sa'a ñoó, ¿ndiva'a

kándaan ndo ñaño'ó Ndios sa'á ña ko seídó'o ndó choon sa'ándáan? ²⁴ Ta ndaa va ká'an tuti ij Ndios, ch'i di'a kaáan: "Ká'an ndava'a na ko kúu na Israel sa'á Ndios kée ndo'ó."

²⁵ Miían ndaa ndáya'i ña ni ta'anda ñii ndo tá seídó'o ndo'ó choon sa'ándá Ndios. Tído tá ko seídó'o ndó choon sa'ándá Ndios, dá kían kúu ndó tát'on ñayuu ko ní ta'anda ñii. ²⁶ Tído ñayuu ko ní ta'anda ñii, xian nani kée na choon sa'ándá ley Ndios, noón di'a kúu ñayuu Ndios, va'ará ko ní ta'anda ñii ná. ²⁷ Ch'i tá seídó'o ñayuu ko ní ta'anda ñii choon sa'ándá Ndios, ña yó'o xi'o ña kándaan ini ndo ña kánian dándó'o Ndios ní ndo, dá ch'i va'ará kómi ndó ley Moisés, ta ni ta'anda ñii ndo, tído yá'a ndó noo choon sa'ándá ley ñoó. ²⁸ Dá ch'i ko kúu yó na Israel ndisa sa'á ña ni ta'anda ñii yo, ch'i o duú ñii yo kédaa xi'á, dá kúúo na ñoo Ndios. ²⁹ Dá ch'i ñayuu miían ndaa kuiti kúu na Israel, noón kúu na ndino'o iní na seídó'o na Ndios. Ta ní na kían ná'á ña kúu ná ñayuu Ndios, ch'i ndino'o ini espíritu ná kándisa ñaa ná, ta ko kándéé ini na ley. Ta náta'an ini Ndios xini na ñayuu kée dión, va'ará ko náta'an ini ñayuu xini ñaa ná.

3

¹ Ta, ¿á iin ña ndáya'i kían ña kúu yó na Israel? Ta, ¿á iin ña ndáya'i kían ña ni ta'anda ñii yo viti? ² Jaan, ña ndáya'i ndá'o kían, ch'i chindeé nda'o ña yo. Ta mií ña ndáya'i cháa ka kían ni xi'o Ndios to'on na noo yo, na Israel. ³ Tído, ¿ndi koo viti, ch'i dao na ñoo yo ko ní seídó'o ta'on na choon ni sa'anda Ndios noo ná? ¿Á ña yó'o kóni kaa ña dánkoo ta'ani Ndios to'on ni xi'o na noo yo? ⁴ Koó, ko ta'ón dión kían. Di'a iin toon Ndios xi'in ña ni kaa na kee na, va'ará ndidaá ñayuu ni kandoo kúu ná na to'ón, ch'i di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndidaá ñayuu kandaan ini ña kée ní tát'on k'i'o ni ka'an ní kee ni, sa'á ñoó tá ná ka'an kuachi na sa'a ní, dá kían kandoo ní kakuu ní na ni kandeé.

⁵ ¿Ndi ká'an ndo'ó viti? Tá kuachi yó kédaa xi'in dao ka ñayuu, dá kandaan ini na ña iin ndaa Ndios xi'in to'on ni xi'o na noo yo, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kánian dándó'o Ndios ní ndo? Koó, dá ch'i dión nákani ini taa ñayuu yó'o. ⁶ Tído ko ta'ón dión kían, dá ch'i tá ná o dándó'o Ndios ní ndo yo sa'á ña kini kée yó, dá kían, ¿ndi koo keyiko ndaa na sa'a dao ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o, tá dáá? ⁷ Tído, tá kuachi kée ndu kían kédaa, dá ná'á ña iin ndaa Ndios xi'in to'on ni xi'o na, ta nátiin na ñaño'ó noo dao ka ñayuu, ¿ndiva'a dándó'o na ní ndu sa'á kuachi kée ndu, tá dáá?, kaá dao ndó. ⁸ Tá dión kían, dá kían, ¿á kaa yo ña kuu kee yó ña kini, dá ná natuu ña va'a? Ta kaá dao ñayuu ña dión dána'a ndu, ch'i kátoó

na dátuu ñaa ná, tído miían ndaa ya'i nda'ó chiya'i na noo Ndios sa'á ña ká'an na dión.

Ká'an Pablo ña ni iin to'ón yó ko kúu ñayuu ndaa noo Ndios

⁹ Ta, ¿ndi ká'an yó viti? ¿Á ndáya'i cháa ka yóo, na Israel, o duú na ko kúu na Israel? Koó, ko ta'ón dión kían. Dá ch'i sa ni ñakani xi'in ndó ña yóo, na kúu na Israel, xi'in na ko kúu na Israel, ndidaa vá yó ño'ó tixi ndá'a kuachi. ¹⁰ Dá ch'i di'a va kaá tuti ij Ndios: Ni iin to'ón ñayuu ko kúu ñayuu ndaa noo Ndios,

ta ni iin to'ón ná koó. ¹¹ Ni iin to'ón ñayuu ko kandaan ini, ta ni iin to'ón ñayuu ko nándukú Ndios.

¹² Ndidaa kúu ñayuu ni kankuei xoo noo Ndios,

ta ni nduu na ñayuu ko chóon. Ta ni iin na ko kée ña va'a, ta ni iin to'ón ná koó.

¹³ Tát'o'on iin yá'i ndii ña nónoo yú'u kúu diko ná,

ch'i kankuei ndino'o to'on kini yú'u ná. Ta xi'in yá'a ná ká'an na ña to'ón. Ta xi'in to'on ká'an na dárkue'e na ñayuu, tát'o'on dárkue'e iin koó iin ñayuu xi'in ndirá deen ri.

¹⁴ Ta ni chiti yú'u ná ño'ó to'on kini xi'in to'on ova.

¹⁵ Ta kaon kána sa'a ná kua'an na kati na ñii ñayuu xi'in ná.

¹⁶ Ta ndéi kúu mí vá noo xionoo na dándó'o na ní ñayuu, ta dánkoo nda'i ñaa ná.

¹⁷ Ta ko tí'a na kande'i va'a na xi'in ñayuu xi'in ná.

¹⁸ Ta ni lú'u ví ko yu'u ni'ini na Ndios.

¹⁹ Sa'á ñoó sa ná'a vá yó ña ndidaa to'on ña ká'an tuti ij Ndios yó'o, ká'an xi'in ndidaa na ño'ó tixi ndá'a miían. Sa'á ñoó ná kadi na Israel yú'u ná, ch'i mí ná xi'in ndidaa ka ni ñayuu ndéi ñayuu yó'o nakuíta noo Ndios iin kuu, dá keyiko sa'á ná. ²⁰ Ch'i ni iin to'ón ñayuu o kándoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá ch'i ni xi'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaan ini yo ña kúu yó ñayuu kómi kuachi noo ná.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

²¹ Tído viti ná'á Ndios noo yo ña ió iin ka ña'a noo ley, ta ñoó kían kédaa xi'in yó, dá kandoo vii yo noo ná. Ta mií ley xi'in profeta xi'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ²² ch'i dánkoo vii Ndios yo noo mií ná sa'á iin to'ón diñi ña kándéé ini yo Jesucristo. Ta dión kée na xi'in ndidaa kúu ñayuu kándisa Jesús. Ta ko taó kuendá ta'on na ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu, ²³ dá ch'i ndidaa tá'an va na yá'a kée kuachi, sa'á ñoó ni kuxiká ná noo ña vii kúu Ndios. ²⁴ Tído viti ni ni'í óon yó ña kándoo vii yo noo ná sa'á ña maní ni kee na sa'a yo, ch'i ni taó xóo na yó tixi ndá'a kuachi sa'á ña

nj̄ xi'j̄ Cristo Jesús sa'a yó. ²⁵ Chj̄ nj̄ tanda'á ñáá Ndios nj̄ kii na nj̄ chj̄ya'i na sa'a kuachi yó xi'ín nj̄ ná, ta nj̄ ndoo kuachi yó sa'á ñá kándéé iní yó ná. Ta kj̄'o dión ná'a na mií ná ñá kúu ná iin na ndaa. Ta sa'á ñá kueé ini Ndios, sa'á ñóó kó nj̄ sa'an ta'on na taó kuendá na sa'a kuachi nj̄ kee ñayuu nj̄ sa ndei sa ná'a. ²⁶ Tído viti ná'a na mií ná ñá kúu ná na ndaa, dá kandaq̄ ini yó ñá kényíko ndaa na, ta dánkoo vii ná yó noq̄ ná sa'á ñá kándéé iní yó Jesús.

²⁷ Ta, ¿ndeí kua'an ñá kúryíí ñayuu? Ni naá óon vaan. Ta, ¿ndiva'a nj̄ naá óoan? Nj̄ naá óon vaan dá chj̄ sa'á iin tó'on dij̄n ñá kándéé iní yó Jesús kándq̄o vii yó noq̄ Ndios, ta o duú sa'á ñá kée yó choon sa'ándá ley. ²⁸ Ta viti kían kandaq̄ iniq̄ ñá kándq̄o vii yó noq̄ Ndios sa'á ñá kándéé iní yó Jesús, ta o duú sa'á ñá kée yó choon sa'ándá ley. ²⁹ ¿Á ká'án ndó ñá kúu ná iin Ndios dáka'ki sava'a na Israel? Kóó. ¿Á kó ná'a ta'on ndó ñá kúu ta'ani na iin Ndios dáka'ki na kó kúu na Israel viti? Chj̄ mián ndaa kúu ta'ani na Ndios noq̄ ná. ³⁰ Dá chj̄ iin tó'on dij̄n vá kúu Ndios, ta mií ná xi'o ñá kándq̄o vii ñayuu nj̄ ta'anda ñj̄ noq̄ ná sa'á ñá kándéé iní na Jesús, ta xi'o ta'ani na ñá kándq̄o vii na kó ní ta'anda ñj̄ noq̄ ná sa'á ñá kándéé ta'ani ini na Jesús. ³¹ ¿Á ká'án ndó ñá sa'á ñá kándéé iní yó Jesús, ñóó dánkoo xoo yó ley? Kóó, chindaya'i di'a yó ley sa'á ñá kándéé iní yó Jesús.

4

Nj̄ kándq̄o vii Abraham noq̄ Ndios sa'á ñá nj̄ kándisa na tó'on nj̄ xi'o Ndios noq̄ ná

¹ Ta viti, ¿ndí kían kaa yó sa'á Abraham, na sa kuu tatá sá'ano yó? ¿Ndi kían nj̄ kandaq̄ ini na sa'a ñá yó'o? ² Tá nj̄ kándq̄o vii Abraham noq̄ Ndios sa'á ñá va'a nj̄ kee na, dá kían kuu va kuryíí ná. Tído kó tã'ón dión kían, sa'á ñóó kó ní kúu ta'on kuryíí ná noq̄ Ndios. ³ Chj̄ di'a va ká'an tuti ij̄ Ndios: "Sa'á ñá nj̄ kándéé ini Abraham Ndios, sa'á ñóó nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios." ⁴ Tá ná kéchóon iin tãa noq̄ iin sato'o, kó xi'o oon ta'on sato'o ra dij̄'ón noq̄ rá, chj̄ ñá kánian ki'in ya'i ra kían. ⁵ Tído na kó kándéé ini ñá va'a kée na, di'a kándisa na iin tó'on dij̄n Ndios, na dánkoo vii ñayuu kómi kuachi noq̄ mií ná, noq̄n kúu na kándq̄o vii noq̄ Ndios sa'á ñá kándéé ini ñá ná. ⁶ Ta dión ta'ani nj̄ kaa rey David ñá ndiká'án ndi kuu ví ñayuu kándq̄o vii noq̄ Ndios sa'á ñá kándéé ini ñá ná, ta o duú sa'á ñá va'a kée na. ⁷ Ta di'a nj̄ kaa na: Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu, na nj̄ xi'o ká'ano ini Ndios sa'a ñá kini kée na, chj̄ nj̄ dandóo Ndios kuachi na.

⁸ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu, na kó nj̄ kekuendá Ndios sa'á kuachi.

⁹ ¿Á sava'a na nj̄ ta'anda ñj̄ vá nj̄'í ñá ndoo kuachi na noq̄ Ndios, o á nj̄'í ta'ani na kó nj̄

ta'anda ñj̄ ñá va'a yó'o? ¿Ndi ká'án ndó? Sa nj̄ nakani yu'u xi'ín ndó ñá sa'á ñá nj̄ kándéé ini Abraham Ndios, sa'á ñóó nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ ná. ¹⁰ Ta, ¿ndá oon nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios? ¿Á sa dinñó'ó ka nj̄ ta'anda ñj̄ ná, dá nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios, o kómani vá? Mián ndaa kuiti kó ñá'a ij̄ vá ta'anda ñj̄ ná, dá nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios. ¹¹ Ta cháá ka chí noq̄, dá nj̄ ta'anda ñj̄ ná. Ta ñá yó'o ná'a ñá nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios tá o ñá'a ta'anda ñj̄ ná sa'á ñá nj̄ kándéé ini na Ndios. Sa'á ñóó Abraham kúu tãto'on iin tatá noq̄ ndidaá kúu ñayuu kándisa Jesús, va'ará kó ní ta'anda ñj̄ ná, chj̄ sa'á ñá kándéé ini ñayuu ñóó Jesús, sa'á ñóó kándq̄o vii ná noq̄ Ndios. ¹² Ta kúu ta'ani na tatá noq̄ na nj̄ ta'anda ñj̄. Tído kó kúu ta'on na tatá noq̄ ná sa'á ñá nj̄ ta'anda ñj̄ óon ni na. Kúu ná tatá noq̄ ñayuu yó'o tá kándéé ta'ani ini na Ndios tãto'on kj̄'o nj̄ kándéé ini ñá mií ná tá kó ñá'a ta'anda ñj̄ ná.

Nj̄ xi'o Ndios tó'on na noq̄ Abraham sa'á ñá nj̄ kándéé ini ñá ná

¹³ Chj̄ o ní kaa Ndios ñá kj̄'o na iin níí kúu ñayuu yó'o noq̄ Abraham xi'ín noq̄ de'e ñá'ni na sa'á ñá nj̄ seídó'o na ley. Di'a nj̄ ni'j̄ náan chj̄ nj̄ kándq̄o vii ná noq̄ Ndios sa'á ñá nj̄ kándéé ini ñá ná. ¹⁴ Tá sava'a na seídó'o choon sa'ándá ley nj̄'í ñá nj̄ kaa Ndios kj̄'o na, dá kían kó chóon ta'on ñá kándéé ini yó Ndios, ta nj̄ tuú vá ñá nj̄ kaa na kj̄'o na noq̄ yó, ní kúu. ¹⁵ Dá chj̄ sava'a ñá ni'j̄ yó kée ley kúu ñá kuido ini Ndios koni na yó. Tído na kóó ley noq̄, noq̄n kúu na kó ya'a ta'on noq̄an. ¹⁶ Ta sa'á ñá kándéé ini yó Ndios, sa'á ñóó nj̄ óon yó ñá va'a nj̄ kaa na kj̄'o na noq̄ yó, dá kían mián ndaa kuiti ni'j̄ ndidaá na ve'e Abraham ñá va'a yó'o. Chj̄ o duú sava'a noq̄ na kómi ley nj̄'í ñá va'a yó'o, chj̄ ni'j̄ ta'ani ñayuu kándéé ini Ndios tãto'on kj̄'o nj̄ kándéé ini ñá Abraham ñá va'a yó'o. Sa'á ñóó Abraham kúu tãto'on iin tatá noq̄ ndidaá yó. ¹⁷ Chj̄ di'a kaa tuti ij̄ Ndios sa'a Abraham: "Nj̄ chikanií yó'o kakuuón iin tatá noq̄ kua'a nda'o ñayuu." Ta Ndios, na nj̄ kándisa Abraham, noq̄n kúu na xi'o ñá kataki na nj̄ xi'j̄, ta ká'an na sa'á ñá veí koo, ta taó na kuendá ñá sa'á ñá.

¹⁸ Nj̄ kándisa ndaa Abraham ión nj̄ ka'an Ndios xi'ín ná, va'ará kóó ka tãndéé ini ñá kaki iin de'e na. Tído sa'á ñá nj̄ kándéé ini na Ndios, sa'á ñóó nj̄ kasandaá na kúu ná iin tatá noq̄ kua'a nda'o ñayuu, tãto'on kj̄'o nj̄ kaa mií Ndios xi'ín ná: "Kj̄'o dión ví kua'a kakuu de'e de'e ñánóon." ¹⁹ Ta sa'á iin ndaa Abraham xi'ín ñá kándéé ini na ñá koo de'e na, va'ará sa nj̄ kusá'ano na, chj̄ ió na tãto'on iin ciento kua. Ta daá dókó o kóo de'e va kúu dókó Sara. ²⁰ Tído kó ní kútúú ini na, ta kó ní náani kuáchj̄ ini na sa'á ñá nj̄ ka'an Ndios ñá koo de'e na. Di'a nj̄ na'kuinj̄ toon

cháá ká na xí'ín ña kándéé iní na Ndios. Ta ni nakí'o na ñaño'ó noo ná. ²¹ Dá chî ni kandaá kaxí iní na ña ío choon noo ndá'a Ndios ña kee na ndidaá kúú ña'a ni kaa na kee na. ²² Ta sa'á ña ni kandeé iní na Ndios, sa'á ñoó ni kandoo vii ná noo ná. ²³ Ta o ñuú sa'a iin tó'ón Abraham ká'an tuti ij Ndios ña ni kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña ni kandeé iní ña ná, ²⁴ dá chî ndá sa'a yóo ta'ani ká'an, chî kandoo vii ta'ani yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, ta mií ná ni daná'taki Jesús, na kúú sato'o yo. ²⁵ Ta na yó'o kúú na ni nakí'o mií ni xí'í na sa'á kuachi yó. Dá ni daná'taki ñaa Ndios, dá kuu kandoo vii yo noo mií ná sa'a Jesús.

5

Sa ni kandoo vii vá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús

¹ Ni kandoo vii vá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, sa'á ñoó sa ndéi va'a yó xí'ín ná sa'á ña ni kee Jesucristo, na kúú sato'o yo. ² Ta sa'á ña ni kee Jesús, sa'á ñoó ni ndu'u yó tixi ndá'a ña maní ni kee Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, ta ndíta toon yó xí'án. Sa'á ñoó kádij iní yo sa'á tandeé iní ña kían kandeí chíchí yó noo ndato náye'e noo ío ná. ³ Ta o ñuú sa'a iin tó'ón ña yó'o ni kádij iní yo, chî kádij ta'ani iní yo tein tandó'ó ndó'o yó, dá chî sa ná'a vá yo ña tandó'ó kedaá, dá katí'a yó kundeé iní yo. ⁴ Ta sa'á ña kúndeé iní yo, sa'á ñoó kána va'a yó noo Ndios, ta sa'á ña kána va'a yó noo mií ná, sa'á ñoó ni'í yo cháá ká tandeé iní noo ná. ⁵ Ta tandeé iní yó'o kían ko dátuu ta'an vaan yo, chî ni nakuti nóo yo xí'ín ña kú'u nda'ó iní Ndios sa'a yo ni kee Espíritu ij mií ná, na ni xí'o na noo yo.

⁶ Kó kándéé yó dá'akí yó mií yó, sa'á ñoó ni kii Cristo Jesús tá ni kasandaá tiempo ni kaxi Ndios, ta ni xí'í na sa'á na kómí kuachi. ⁷ Miñan ndaa iin ña kuáchi nda'ó kían ña nakí'o iin ñayuu mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu ndaa. Tído ndá ní kuu ío iin ñayuu xino iní nakí'o na mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu va'a. ⁸ Tído Ndios kúú na ná'a ña kú'u nda'ó iní na sa'a yo, dá chî xían nani kúú ij vá yo ñayuu kómí kuachi, Cristo Jesús kúú na ni xí'í sa'a yo. ⁹ Ta sa'á ña ni kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña ni sata Jesús ni ná sa'a yo, sa'á ñoó miñan ndaa kuiti káki va yó kee mií Jesús noó ña xido iní Ndios xini na ñayuu kómí kuachi. ¹⁰ Chî ni sa kuu yó ñayuu ko ní sá ne'e tá'an va'a xí'ín Ndios, tído ni nakí'in tá'an va'a Ndios xí'ín yó sa'á ña ni xí'í de'e na sa'a yo. Ta viti sa'á ña ni nakí'in tá'an va'a yó xí'ín ná, sa'á ñoó miñan ndaa kuiti káki yó sa'á ña ni nataki de'e na ío ná. ¹¹ Ta o ñuú ña yó'o oon ni ni'í yo, chî ío ndéé iní yo xí'ín Ndios sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo, chî

sa'a mií ná ni kasandaá yo ni nakí'in tá'an va'a yó xí'ín Ndios.

Sa'á kuachi ni kee Adán kánian kuu yo, ta sa'á ña va'a ni kee Jesús ni'í yo ña kataki chíchí yó

¹² Ta sa'á ña ni ya'a iin taa nani Adán ni kee ra kuachi, sa'á ñoó ni kasá'a ñayuu ndéi ñayuu yó'o kée na kuachi. Ta sa'á ña ni kee taa ñoo kuachi, sa'á ñoó ni xí'í ra. Dá ni kasá'a ta'ani xí'í ndidaá kúú ñayuu, chî ndidaá ná ni kasá'a yá'a kée kuachi. ¹³ Tá o ñá'a kí'o Ndios ley na noo Moisés, sa ndéi va ñayuu sa kee na kuachi. Tído sa'á ña ko ní ya'a na noo ni iin ley, sa'á ñoó ko ní taó kuenda Ndios kuachi ni kee na. ¹⁴ Tído ndá tiempo Adán, ta ndá tiempo Moisés sa xí'í ñayuu, va'ará ko ní ya'a na noo choon sa'ándá Ndios táto'ón ni kee Adán.

Ta Adán ni sa kuu táto'ón iin konda'í iin ká taa ni kii sata rá. ¹⁵ Tído díin va kúú ña va'a ni'í yó noo Ndios o ñuú ña ni'í yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chî sa'á kuachi ni kee ra, ni'í ndidaá kúú ñayuu ña xí'í na. Tído kuá'a nda'ó ñayuu ni'í kuá'a nda'ó ña maní xí'ín ña va'a noo Ndios sa'á ña ni kee iin ká taa, na kúú Jesucristo.

¹⁶ Chî ña va'a ni'í yo noo Ndios, ko kúú nóo ta'an vaan xí'ín ña ni'í yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chî sa'á ña ni ya'a Adán ni kee ra kuachi ñoo, sa'á ñoó ni kasá'a ndó'o niyo yo, ta ni kandoo yó kúú yo ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Tído sa'á ña kómí yo kuá'a nda'ó kuachi, sa'á ñoó ni kee Ndios ña maní xí'ín yó, dá ná kuu kandoo vii yo noo ná. ¹⁷ Ta sa'á ña ni ya'a iin taa ni kee ra kuachi, sa'á ñoó ni'í ndidaá ñayuu ña xí'í na. Tído yóo kúú na ni'í ña kataki chíchí yó sa'á ña ni kee iin ká taa, na kúú Jesucristo, chî sa'a mií ná ni'í yó kuá'a ña maní noo Ndios, ta ni'í ta'ani yó ña kandoo vii yo noo ná. ¹⁸ Ta sa'á kuachi ni kee iin tó'ón taa, sa'á ñoó ndidaá ñayuu kándoo kúú ná na kómí kuachi noo Ndios. Ta kí'o díon ta'ani sa'á ña va'a ni kee iin ká taa, sa'á ñoó ndidaá ñayuu kuu kandoo vii noo Ndios, ta ni'í ná ña kataki chíchí ná.

¹⁹ Chî sa'á ña ko ní seidó'o iin taa choon ni sa'anda Ndios noo rá, sa'á ñoó ndidaá kúú ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Ta sa'á ña ni seidó'o iin ká taa choon ni sa'anda Ndios noo ná, sa'á ñoó kuá'a nda'ó ñayuu ni'í ña kandoo vii ná noo Ndios. ²⁰ Ni xí'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaq iní yo ña kuá'a nda'ó kuachi kómí yó noo ná. Tído sa'á ña ni ndukua'a ká vi kuachi yo noo ná, sa'á ñoó ni ndukua'ano cháá ká vi ña maní ni kee na xí'ín yó. ²¹ Chî táto'ón sa dandáki kuachi ñayuu, dá sa xí'í na, kí'o díon ta'ani dándáki ña maní Ndios ndidaá yó, dá kandoo vii yo noo ná, dá ni'í yo ña kataki chíchí yó sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo.

6

Sa ni xi'i va yó nõo kuachi, ta ni nataki yo kandísa yó Jesús

¹ ¿Ndi ká'án ndó viti? ¿Á va'a va kee ij yó kuachi, dá ná ku'u ká'ano cháá ka ini Ndios sa'a yó? ² Kõó, kò ta'ón dión kíán. Dá chî sa ni xi'i va yó nõo kuachi, sa'a nõó, ¿ndi kee yó nandíó kuéi yó kee tuku yóan, tá dáá? ³ ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña tá ni sodó ndúta yó, dá iin ni nduu yó xi'in Cristo Jesús? Chî tá ni sodó ndúta yó kíán táto'on ni xi'i nduu yó xi'in ná. ⁴ Ta sa'a ña ni xi'i nduu yó xi'in ná, sa'a nõó ni nduxi nduu yó xi'in ná tá ni sodó ndúta yó. Dá kíán, táto'on k'i'o ndato téi ni ñanátaki Ndios Cristo Jesús xi'in ndéé ndato na, k'i'o dión ta'ani ni nataki yó kandeí yó kakuu yó ñayuu saá ni kee Ndios. ⁵ Táto'on k'i'o iin ni nduu yó xi'in ná tá ni xi'i nduu yó xi'in ná, k'i'o dión ta'ani nataki yó táto'on k'i'o ni nataki mií ná.

⁶ Kándaá inio ña ni sarkaa nduu ña ni sa kuu yó tá sata xi'in Jesús ndíka cruz, dá kíán ná naá ña kátoó ñi yó keean kuachi, dá ná dá'a ká ni kee yó choon sa'ándáan. ⁷ Chî ñayuu ni xi'i, sa ni kexoo na tixi ndá'a kuachi. ⁸ Ta sa'a ña ni xi'i nduu yó xi'in Cristo Jesús, sa'a nõó kándéé ká'ano ini yó ña kandeí nduu yó xi'in ná. ⁹ Chî sa ná'a yó ña ni nataki Jesús, sa'a nõó o nándíó koo ká na kuu na, chî koo ká choon nõo nda'a ña sa'áni ndji ña ka'áni ñaá.

¹⁰ Chî tá ni xi'i Jesús, ta kúu iin tó'ón dáá vá ni xi'i na sa'a ndidaa kuachi yó. Ta viti takí na ío na kée na ña kóni Ndios. ¹¹ Ta dión ta'ani taó kuendá nõo ña ni xi'i nõo nõo kuachi, ta viti takí nõo kée nõo kóni Ndios sa'a ña ni kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yó.

¹² Sa'a nõó ná dá'a ni konó ká nõo ña dándáki kuachi ñi ndíxi tóo nõó. Ta ná dá'a ká ni kueidó'o nõó ña kini kóni ñi nõo keean. ¹³ Ta ni o sa k'i'o nõo ni lú'u ñi nõo nõo kuachi, dá kakan iin ña'a kéchóon nõo ña kini. Di'a naki'o nõó mií nõo nõo Ndios táto'on iin ñayuu ni nataki tein na ni xi'i. Ta naki'o ta'ani nõó ñi nõo nõo Ndios, dá ná kakan iin ña'a kéchóon nõo ña va'a. ¹⁴ Kò dándáki ká kuachi nõó'o, dá chî kò nõó'o ká nõo tixi ndá'a ley Moisés, ndáá di'a nõo ndá'a ña maní Ndios vá nõó'o nõó viti.

Kúu yó na kée ña va'a kóni Ndios

¹⁵ Sa'a nõó, ¿á kuu va va'a yó kee kuachi sa'a ña kò nõó'o ká yó tixi ndá'a ley nõó, chî ndáá nõo ndá'a ña maní Ndios vá nõó'o yó viti? Kõó, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á kò ná'a ta'on nõo ña tá naki'o nõó mií nõó ña kakuu nõo na kéchóon nõo iin sato'o, dá kíán kánian kueidó'o nõó na, chî nõó'o nõó tixi ndá'a ná? Sa'a nõó tá ná naki'o nõó mií nõó tixi ndá'a kuachi kakuuan sato'o nõo, dá kíán ni'i nõo ña kánian kuu nõo. Tído, tá ná naki'o nõó mií

nó tixi ndá'a ña kóni Ndios, dá kíán ni'i nõo ña kandoo vii nõo nõo ná.

¹⁷ Tído náki'o yu'u ndivé'e nõo Ndios, dá chî va'ará ni sa ño'o nõó tixi ndá'a kuachi, tído ni kándisa ndáa nõo xi'in ndino'o nõo nõo ña kúu to'on va'a ni ñatiin nõó. ¹⁸ Ta sa'a ña ni kankuei nõo nõó tixi ndá'a kuachi, sa'a nõó ni kasandaá nõo kúu nõó na kée ña va'a kóni Ndios.

¹⁹ Íóí dáki'in tá'in dao to'on xi'in ña dána'i nõo nõo, dá chî sava'a ñaxintóni taa va kómi nõó. Chî táto'on k'i'o ni naki'o nõó ñi nõo keean ña ka'an nõo xi'in ña xixi ini tá sata, k'i'o dión ta'ani naki'o nõó mií nõó viti kee nõó ña va'a kóni Ndios, dá kasandaá nõo koo vii nõo nõo ná. ²⁰ Chî tá ni sa ño'o nõó tixi ndá'a kuachi, ni sa ndita xoo nõó nõó ña va'a kóni Ndios. ²¹ Tído, ¿ndí kíán va'a ni ni'i nõo sa'a ña kini ni sa kee nõó, tá'an ña kédaa xi'in nõó, dá xíka'an nõo nõo viti? Chî sava'a ña ni'i ñayuu kée dión kíán kánian kuu na. ²² Tído viti sa ni kankuei xoo nõó tixi ndá'a kuachi, ta ni nduu nõo ná kéchóon nõo Ndios. Ta ña va'a ni'i nõo nõo Ndios kíán ña koo vii nõo nõo mií ná, ndi'i daá, dá ni'i nõo ña kataki chíchi nõó. ²³ Chî va'i ni'i yó sa'a ña kée yó kuachi kúu ña kánian kuu yó. Tído ña va'a xi'o oon Ndios nõo yó kúu ña ni'i yó ña kataki chíchi yó sa'a ña kándéé ini yó Cristo Jesús, na kúu sato'o yó.

7

Kò nõó'o ká yó tixi ndá'a ley Moisés

¹ ¿Á kò ná'a ta'on nõó, ñani, nõó'o na ná'a ndi ká'an ley, ña dándáki ley ñayuu sava'a nani takí na ndéi na? ² Chî kíán táto'on k'i'o nõó'o iin ña'a ni tandá'a, chî ndíko tá'an xi'in yíjan nõo ley nani takí ra. Tído, tá ni xi'i ra, dá kíán ni ndaxí vá ña'a nõó xi'in yíjan nõo ley. ³ Tído tá ío takí yíjan xi'an, ta ni naki'in tá'an xi'in iin ká taa, dá kíán va'an kéean káan xi'in ra kò kúu yíjan. Tído tá ni xi'i yíjan, dá kíán ni nono nõoan nõo ley nõó. Sa'a nõó tá ni tandá'an xi'in iin ká taa, dá kíán kò yá'a ta'an va'an kéean kuachi.

⁴ Ta dión ta'ani nõó'o nõó'o, ñani mií. Sa ni xi'i va nõo nõo ley sa'a ña ni xi'i Cristo Jesús sa'a nõo, dá naki'in tá'an nõó xi'in mií Jesús, na ni nataki tein na ni xi'i, dá kuu kee yó ña va'a nõo Ndios. ⁵ Chî tá ni sa ndei yó sa kee yó ña kóni ñi yó, xiní ndidaa kuachi kini sa katoó yó sa kee yó, chî ley sa ñandóto ña kini nõó'o nõo yó, dá sa katoó yó kee yóan, ta ña ni'i yó sa'a ña sa kee yó ña yó'o kíán ña kánian kuu yó, ní kúu. ⁶ Tído viti ni kankuei xoo yó tixi ndá'a ley, chî sa ni xi'i yó nõo ña sa ñandáki yó tá sata. Ta viti ni ndu'u yó tixi ndá'a iin choon saá, ña kúu ña kóni Espiritu i'i Ndios, ta kò nõó'o ká yó tixi ndá'a ley yatá.

Yó'o ká'an Pablo sa'a kuachi nákaq ini na

7 ¿Ndi kaa yó viti? ¿Á kọ ọ́ta'ón ña va'a kúú ley yó'ó? Kọ́, kọ ọ́ta'ón dión kíán. Tído kọ ní sá na'á ta'on yu'u ndí kíán kúú kuáchi tá kọ ní dána'a ley nooí. Chì ndi koo kandaá ini yu'u ña kọ kánian katoóí ña'a kómí dao ká ñayuu tá kọ ní kaa ley di'a xí'ín: "Ná dá'a ní katoó ndọ ña'a kómí dao ká ñayuu." 8 Tído tá nì kandaá ini ña dión sa'ándá ley choon, kuáchi nákaa ini nì kedaá xí'ín, dá nì kasa'á kátoó cháá ká kakomí ña'a dao ká ñayuu. Chì tá kọ ní sá na'í ley, iin ña'a kọ sá taki va sá kuu kuáchi nooí. 9 Tá sá na'á nì ka'ín ña va'a nì sá ioj xí'ín Ndios, chì kọ ní sá na'í choon sa'ándá ley na. Tído tá nì kandaá ini choon sa'ándáan, dá nì nani'í ndéé cháá ká ví kuáchi kéei, ta nì kandaá ini ña kánian kuui. 10 Nì xí'ó Ndios choon yó'ó noo yó, dá kandeí va'a yó. Tído ña yó'ó di'a nì kedaá xí'ín yu'u, dá nì kandaá ini ña kánian kuui noo Ndios. 11 Chì nì tiin ndaa ña kúú kuáchi choon sa'ándá ley, ta nì danda'áviyan yu'u. Sa'a ñoó kuáchi yu'u kíán nì kedaá xí'ín, dá nì xí'ij noo Ndios nì kee choon sa'ándá ley. 12 Tído miían ndaa ña ij kúú ley yó'ó, ta choon sa'ándáan kúú ña ij, ta kíán ña ndaa xí'ín ña va'a.

13 Sa'a ñoó, ¿á ley va'a yó'ó kíán nì kedaá xí'ín yu'u ña kánian kuui? Kọ́, chì nì na'a kuáchi miían ña kíán ña kini, chì miían nì xí'ó ña káan kuui nì kee ley va'a yó'ó. Ta sa'a ña kéee ña kúú kuáchi dión xí'ín ley yó'ó, sa'a ñoó ná'an miían ña kini nda'ó ña. 14 Chì ná'á yó ña iin ña ij nì kii noo Ndios kúú ley, tído yu'u kúú iin ọ́ta ñayuu yó'ó, chì nákaa tíxi nda'á kuáchi. 15 Kọ kandaá ta'on ini yu'u ña kéee. Chì kọ kéee ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kọ náta'an ini keei, dión kéee. 16 Tá kéee ña kọ kónij keei, dá kíán nákonij ña iin ña va'a nda'ó kúú ley. 17 Chì ọ́duy mií ká yu'u kée ña kini. Kuáchi nákaa ini vei kíán kedaá xí'ín, dá kéee ña. 18 Ta ná'á va yu'u ña kọ ọ́ta'ón ña va'a nákaa ini, ta ña yó'ó ká'ín sa'a ñíí. Chì miían ndaa ká'ín keei ña va'a, tído kọ kándeé ta'oin keei ña. 19 Dá chì kọ kée ta'on yu'u ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kini, ña kọ ká'ín keei, ñoó di'a kée yu'u. 20 Chì tá kée yu'u ña kọ ká'ín keei, dá kíán ọ́duy ta'ón mií yu'u kée ña. Kuáchi nákaa ini vei, ñoó vá kíán kedaá xí'ín, dá kéee ña.

21 Ta ña yó'ó kíán ndó'í tá ká'ín keei ña va'a, chì ña kini nákaa ini, ñoó kíán sadí nooí. 22 Ta ndino'ó ini mií náta'an ini xiní choon sa'ándá ley Ndios, 23 tído ió iin ká ña'a ndó'í, chì ña kónij ñíí naá tá'an xí'ín ña va'a kónij ñaxintóní. Ta kúú kándeé vá ña kónij ñíí náchi'an yu'u tíxi nda'á kuáchi.

24 ¡Nda'í kúú ví yu'u! ¿Nda yoo ví dáka ká yu'u tíxi nda'á kuáchi kónij ñíí, ña né'e ña kua'ín kuui? 25 Tído náki'ó yu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ña nì kee Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta di'a ndó'í: xí'ín ñaxintóní kéee choon

sa'ándá ley Ndios, tído ñíí kíán nákaa ij vá tíxi nda'á kuáchi.

8

Ña yó'ó kúú ña va'a xí'ó Espiritu ij Ndios noo yo

1 Ta viti kíán kọ́ ká kuáchi yó noo Ndios sa'a ña iin nì nduu yó xí'ín Cristo Jesús, chì kọ ndéi ká yo kee yó ña kónij ñíí yo, ndaa ndéi yó kée yó ña kónij Espiritu ij Ndios. 2 Chì Espiritu ij Ndios, na xí'ó ña kataki chíchí yó sa'a Cristo Jesús, noón kúú na nì taó xóo yu'u tíxi nda'á kuáchi, xí'ín noo ña kánian kuui. 3 Chì kọ ní kándeé ta'on ley taó xóoan yó tíxi nda'á kuáchi, chì kọ ní kándeé yó kee yó choon sa'ándáan. Sa'a ñoó nì tanda'á Ndios de'e maní ná nì kii na ñayuu yó'ó, ta nì nduu na iin ọ́ta ñayuu yó'ó táto'on kúú mií yó, na kómí kuáchi. Chì nì kii na nakuido na kuáchi yó, dá nì kúú nì taó xóo na yó tíxi nda'án. 4 Ta kí'ó dión nì kándeé ná nì dáxínkọ ndí'í na choon sa'ándá ley Ndios sa'a yóó, na kọ ndéi ká kee ña kónij ñíí, ndaa ndéi yó kée yó ña kónij Espiritu ij Ndios.

5 Ta ñayuu ñó'ó tíxi nda'á ña kónij ñíí ná, noón kúú na ndí'í cháá ká ini kee ña kónij mií ná. Tído na ñó'ó tíxi nda'á Espiritu ij Ndios, noón kúú na ndí'í cháá ká ini kee ña kónij mií Espiritu. 6 Chì ñayuu ndí'í ini kee ña kónij ñíí ná, noón kúú na nì'í ña kuu na. Tído ñayuu ndí'í ini kee ña kónij Espiritu ij Ndios, noón kúú na nì'í ña kataki chíchí ná, xí'ín ña koo va'a ini na. 7 Chì ña kini kónij ñíí yo, ñoó kíán naá tá'an xí'ín ña kónij Ndios, dá chì kọ kónian kueidó'an choon sa'ándá na, ta kọ káti'aan keean ña. 8 Sa'a ñoó na ndéi kée ña kónij ñíí ná, noón kúú na ọ́ kándeé ña nata'an ini Ndios koni ña ná.

9 Tído ndo'ó, kọ ndéi ká ndọ kee ndó ña kónij ñíí ndo, ndaa ndéi ndó kée ndó ña kónij Espiritu ij Ndios, tá miían ndaa ió na ini ndo. Tído tá ió iin káa ndó kọ ña'a kakomí Espiritu Cristo ini nio ndo, dá kíán kọ kúú ta'on ndó kuendá na. 10 Tído tá ió Cristo ini ndo, dá kíán sá nì xí'í va ñíí ndo noó kuáchi, tído takí va espíritu ndo, chì sá nì kandọ vii ndó noo Ndios. 11 Tá miían ndaa ió Espiritu na nì danáta ká Jesús ini ndo, dá kíán na nì danáta ká Cristo Jesús tein na nì xí'í, noón ta'ani kúú na danáta ká yíkí koño ndo kée Espiritu ij ná, na ió ini ndo. 12 Sa'a ñoó, ñani mií, kánian kee yó ña kónij Espiritu ij Ndios, ta kọ káni kaan kee yó ña kónij ñíí yo. 13 Chì tá ndéi ndó kée ndó ña kónij ñíí ndo, dá kíán kánian kuu va ndó. Tído tá dándí'í ndó ña kini kónij ñíí ndo xí'ín ndéé Espiritu ij Ndios, dá kíán kataki chíchí ndó.

14 Chì ndidaa na xí'ó mií ña kandaka ñaá Espiritu ij Ndios, noón ndisa kúú de'e Ndios. 15 Dá chì kọ ní nátiin ndó iin espíritu, tá'an ña kedaá xí'ín ndó, dá kaño'o tuku ndó tíxi

ndá'a ña yu'ú ndo. Di'a ni natiin ndó Espiritu i. Ta mií ná ni ndee ndó de'e Ndios. Ta mií ná kédaa xí'á, dá káyu'ú yó na di'a: "Tatá ló'ó mií." ¹⁶ Ta Espiritu i Ndios kúu na xí'ó kuendá noo espíritu mií yó ña miían ndaa kuiti kúu yó de'e Ndios. ¹⁷ Ta sa'a ña kúu yó de'e Ndios, sa'a ñoó ni'i ta'ani yó ña ni kaa Ndios k'i'ó na noo yó, ta natiin nduu yóan xí'in Cristo. Tá ná ndo'ó nani ní'ó yó sa'a ná, tátó'on ni ndo'ó mií ná, dá kían natiin nduu yó ñaño'ó xí'in ná noo ndato káa induú.

¹⁸ Tido yu'u kúu ra kándaá ini ña o náki'in ta'an ta'an vaan ña ndó'ó ni'ó yó tiempo viti xí'in ña ndato téi koni yó na'a Ndios noo yó chí noo. ¹⁹ Ch'i ndáti k'i ndidaa ña'a ni kava'a Ndios ña kasandaá kuu na'a Ndios ndá yoo kúu de'e na. ²⁰ Ta ndidaa ña'a ni kava'a Ndios ni ni'i tá'j ña tuuán. Tido o duu sa'a ña kóni miían ndó'an dión, dá ch'i k'i'ó dión ni konj mií Ndios kee na xí'an. Tido ni xí'ó na tãndeé ini ña kasandaá iin kuu, ²¹ dá taó xóo naaen tixi ndá'a ña kua'an tuuán, dá natiian ña ndato kooan tátó'on k'i'ó ndato téi kande'i na kúu de'e Ndios.

²² Ch'i sa ná'a yó ña sa ndidaa kúu vá ña'a ni kava'a Ndios nda'i tána viti, ta ndó'ó nani ní'ó ña tátó'on k'i'ó ndó'ó iin ña'a tá kua'an kaki de'an. ²³ Ta o duu sava'a iin tó'on ña yó'ó ndó'ó dión. Ch'i dión ta'ani ndó'ó yóó, na ni natiin Espiritu i Ndios, ta na yó'ó kúu ña va'a mií noo ni xí'ó Ndios noo yó. Ta nda'i ta'ani tána ini yó, ch'i ndáti k'i yó ña na'a Ndios ña kúu yó de'e na, dá ndesaá na yiki koño yó. ²⁴ Ch'i ni natiin yó tãndeé ini yó'ó tá ni káki yó noo kuachi yó. Tido tá ió tãndeé ini yó xí'in ña'a ió noo yó, dá kían kó tã'on tãndeé ini kían. Ch'i tá ió ña'a noo yó, ¿ndá choon kandati yóan? ²⁵ Tido tá ndáti yó iin ña'a kó ndé'a, dá kían kánian kandati kueé yóan.

²⁶ Ta di'a ta'ani kée Espiritu i Ndios chindeé ná yó, ch'i kó káti'a yó ka'an yó xí'in Ndios tátó'on k'i'ó kánian kee yó. Sa'a ñoó nda'i tána mií Espiritu i Ndios séi nda'i na sa'a yó noo Ndios. Ta kó ni'i yó tó'on nakanió sa'a ña ká'an na xí'in Ndios. ²⁷ Ta ná'a vá Ndios ndi káa ní'ó ñayuu. Sa'a ñoó kándaá va'a ini na ndi kían kóni Espiritu i ni, dá ch'i mií Espiritu kúu na séi nda'i sa'a ñayuu mií ná tátó'on k'i'ó náta'an ini mií Ndios.

Kándéé yó xí'in ndidaa ña ndó'ó yó kée Ndios

²⁸ Ta sa ná'a vá yó ña sa'a ña kóni yó Ndios, sa'a ñoó ndidaa kúu vá ña'a ndó'ó yó ndúuan ña va'a kée mií Ndios, ch'i ni kaxi ñaá mií ná tátó'on k'i'ó ni ch'ikaá ini mií ná koo. ²⁹ Ch'i ndá rá mií sa'a vá ná'a Ndios ndá yoo kakuu ñayuu na, ta ndá daá vá ni saki na noón kakuu na tátó'on k'i'ó kúu de'e mií ná, dá kían de'e mií ná ná kakuu de'e kúu noo noo

ndidaa kúu ñayuu ni nduu ñani na. ³⁰ Ch'i ñayuu ni saki mií Ndios ndá rá mií sa'a, na yó'ó ta'ani kúu na ni nakana mií ná. Ta na ni nakana na ñoó, noón kúu na ni nduvii ná. Ta na ni nduvii ná ñoó, noón kúu na ni'í ñaño'ó noo mií ná noo ndato káa chi induú.

³¹ ¿Ndi kaa yó sa'a ña yó'ó, viti? Tá ió Ndios xí'in yó, ¿ndá yoo kandeé xí'in yó, tá daá? ³² Ta kó ni kádi'inda ta'on Ndios de'e na, di'a ni nak'i'ó ñaá ná ni xí'i na sa'a yó. Sa'a ñoó miían ndaa ni'i nduu yó ndidaa kúu ña va'a xí'in de'e na. ³³ ¿Ndá yoo kandeé chinó kuachi yóó, na ni kaxi mií Ndios? Ch'i mií vá Ndios kúu na ni dãnko vii yó noo mií ná. ³⁴ Ta, ¿ndá yoo vi kandeé ka'an ña kánian kuu yó sa'a kuachi yó? Ch'i Cristo kúu na ni xí'i sa'a yó, ta kúu ni nataki na, ta ió na xoo kuá'a tatá Ndios séi nda'i na sa'a yó. ³⁵ ¿Ndi kían kandeé ña dãnko Cristo ña kú'u ini na sa'a yó? ¿Á kandeé tãndó'ó, o ña kúnda'i ini yó, o ña kéndava'a ñayuu xí'in yó, o ña kó ni'i yó ña'a kasá'an yó, o ña kóó dá'on kandixi yó, o ña ió ña kuu yó, o ña ka'áni ñayuu yó xí'in espada? ³⁶ Kóó, dá ch'i di'a ká'an tuti i Ndios:

Sa'a ña kándisa ndu'u mií ní, sa'a ñoó ndidaa kuu ndúku ñayuu ndu'u ka'áni ná.

Tátó'on k'i'ó káxi na léko ka'áni ná, k'i'ó dión kée na xí'in ndu'u.

³⁷ Tido noo ndidaa kúu tãndó'ó yó'ó, di'a ni kandeé vá yó ni kee Cristo, na kú'u ini sa'a yó. ³⁸ Sa'a ñoó kándéé ká'ano ini ña ni iin tó'on ta'on ña'a o kándéé ña dãnko Ndios ña kú'u ini na sa'a yó. Ni ña kuu yó, ni ña kataka yó, ni ángel ndéi noo Ndios, ni ña né'e choon, ni ña kómí ndéé chí induú, ta ni ña'a ndó'ó yó viti, ta ni ña'a ve'i ndo'ó yó chí noo, ³⁹ ta ni ña ió noo díkó, ni ña ió nda maá tji nó'ó, ta ni iin tó'on ka ña'a ni kava'a Ndios o kándéé ña dãnko na ña kú'u ini na sa'a yó, ch'i ná'a na ña kú'u ini na sa'a yó sa'a ña ni kee Cristo Jesús, na kúu sato'ó yó.

9

Ká'an Pablo ña ni kaxi Ndios na Israel kakuu na ñoo na

¹ Ña ndaa ndisa kúu ña kó'in ka'in xí'in ndó sa'a ña kúu kuendá Cristo. Ta kó ká'an ta'on yu'u ña tó'on, ch'i Espiritu i Ndios kúu na ndáka ña nákanini, ta xí'ó na kuendá ña dión kían. ² Ch'i miían ndaa kúnda'i nda'ó ini, ta daá kuiti vá u'u nímaí sa'a na ñoo. ³ Ta ió yu'u ña taj chi'ain noo Ndios, ta nataó xóo na yu'u noo Cristo tá dión chindeéan na Israel, na kúu na ve'e mií. ⁴ Ch'i kúu ná na ve'e ta Israel, ta ni ndee ñaá Ndios na ñoo mií ná, ta ni ximi xí'in noo ná tátó'on k'i'ó náye'e ndaa Ndios, ta ni kãndqo Ndios xí'in ná ña kemáni ñaá ná, ta ni xí'ó na ley na noo ná, ta ni ñana'a ta'ani na noo ná ndi kee na kandaño'ó ndisa ñaá ná, ta ni xí'ó na tó'on

na ña kee na ña va'a xí'ín ná. ⁵ Ta ñayuu yó'o ta'ani kúu na ve'e na sá'ano nì sa ndei sa na'á, ta tein na ve'e yó'o nì kana Cristo, na kúu Ndios dándáki ndidaá tá'an ña'a. Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Díón ná koo.

⁶ Ná dá'a ní ka'an ndó ña kò ní dákinkoo Ndios to'on nì xí'o na noq ná, dá chí o dúú ndidaá na Israel kúu ñayuu nì kaxi Ndios. ⁷ Dá chí o dúú ndidaá na ve'e Abraham kúu ñayuu Ndios, dá chí di'a nì kaa Ndios xí'ín Abraham: "Xí'ín sava'a de'e Isaac kakuu na ve'ón." ⁸ Sa'a ñoó o dúú ndidaá na ve'e Abraham kúu de'e Ndios. Di'a kúu ná de'e Ndios sa'a ña nì xí'o Ndios to'on na noq Abraham, ta ngón ndisa kúu na ve'e Abraham. ⁹ Dá chí di'a va nì kaa Ndios tá nì xí'o na to'on na noq Abraham: "Nata'an noq kuíá, dá nandió kooi kasaai, kúu sa nì kaka va de'e Sara."

¹⁰ Ta o dúú ña yó'o oon ní xí'o ña kándaq ini yo ña díón kíán. Dá chí nì tuu ta'ani Rebeca, na nì sa kuu ñadi'í tatá sá'ano yo Isaac, ñó'o de'e na, ta kuátí nì sa kuu xi. ¹¹ Ta nda rá kò ñá'á kaka de'e Rebeca, ta nda rá kò ñá'á kee xi ña va'a, o kee xi ña kini, nda daá vá nì saki ini Ndios kaxi na iin xi. Chí kò kémáni ná yó sa'a ña va'a kée yó, di'a kée na ña nì chíkaa ini mií ná. ¹² Dá chí tá kò ñá'á kaka xi, dá nì kaa na xí'ín Rebeca: "Ta de'ón mií noó, di'a koni kuáchí xí noó de'ón ta ló'o." ¹³ Chí di'a kaá ta'ani tuti ij Ndios: "Nì ku'u inij sa'a Jacob, ta nì kaño'í Esau."

¹⁴ Sa'a ñoó, ¿ndi kaa yo viti? ¿Á kò kényiko ndaa ta'on Ndios choon, ndani? Koo, kò ta'ón díón kíán. ¹⁵ Chí di'a nì kaa Ndios xí'ín Moisés: "Ko'in ku'u inij sa'a na nì chíkaa ini mií ku'u ini sa'a, ta ko'in kí'o ndee inij sa'a na nì chíkaa ini mií kí'o ndee ini sa'a." ¹⁶ Sa'a ñoó kò kú'u ini Ndios sa'a ñayuu sa'a ña kóni ñayuu ñoó ña kee Ndios díón, o sa'a ña va'a kée na. Di'a kú'u ini Ndios sa'a ñayuu nì chíkaa ini mií ná ku'u ini na sa'a. ¹⁷ Dá chí di'a ká'an tuti ij Ndios sa'a ña nì ka'an na xí'ín rey Faraón: "Nì xí'oi ña kakuu yo'ó rey, dá na'j choon ió noq ndá'í xí'ín miíón, díón, dá ná kandaq ini ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña yu'u kúu Ndios", kaá na. ¹⁸ Sa'a ñoó kú'u ini Ndios sa'a ñayuu nì ka'an mií ná, ta kékaxí ná nio ñayuu, na nì chíkaa ini mií ná kékaxí ná.

¹⁹ Sa'a ñoó, ndá ndi kuu kaa dao ndo'ó xí'ín yu'u: "¿Ndiva'a ká'an Ndios ña kómí yó kuachi tá kí'o díón kée na, tá daá? ¿Nda yoo kandeé chituu ña nì chíkaa ini mií Ndios kee na xí'a?" ²⁰ Tído di'a kaá yu'u xí'ín ndó: ¿Ndi kíán kúu ndo'ó, xiní ndo? ¿Ndiva'a káño'ó ndó ña kée Ndios? ¿Á kuu ka'an iin kidi ñó'o xí'ín taq nì kava'an: "¿Ndiva'a nì kava'a ní yu'u díón?" ²¹ ¿Á kò ná'á ta'on ndo'ó ña ió choon noq ndá'á taq kava'a kidi ña kava'a raan táto'on kí'o ká'an mií rá kooan? Dá chí iin to'ón dinj noó ndei'j kuu va kava'a ra iin

kidi luu káa, ta kuu kava'a ta'ani ra iin ka kidi oon.

²² Ta díón ta'ani kée Ndios, dá chí kóni na na'a na táto'on kée na tá xido ini na kée kuachi, ta kóni ta'ani na na'a na choon ká'ano né'e na, sa'a ñoó nì sa ndati na ñayuu xí'ín ña kueé ió ini na, tá'an ñayuu kedaá xí'ín ná, dá xido ini na, tá'an ñayuu kánian nì'í ña naá ná. ²³ Dá chí sa'a ña kóni na dána'a na táto'on kí'o ká'ano kúu choon kómí ná, sa'a ñoó nì kemáni ná ñayuu, na nì chíkaa ini mií ná ku'u ini na sa'a, ta nì kenduu na ñayuu ñoó nda rá mií sa'a ña kíán kandeí na nda noq náye'e ndaa. ²⁴ Ta nì kana Ndios ñayuu ñoó, ta ñayuu ñoó kúu yó, chí kò ní kána na sava'a na Israel, di'a nì kana ta'ani na na kò kúu na Israel. ²⁵ Dá chí di'a ká'an tuti nì taa profeta Oseas sa'a ña nì ka'an Ndios:

Ko'in ndeei ñayuu mií, na kò ní sá kuu ñayuu,

ta kandoo manj ñayuu kò ní sá io manj nooi.

²⁶ Mií mií xián noq nì ka'an Ndios xí'ín ná: "O dúú ta'ón ñayuu yu'u kúu ndo'ó", mií ñoó kasandaá ña kanani ná kakuu na de'e Ndios táki.

²⁷ Ta di'a kua'an ña nì taa profeta Isaías sa'a na Israel: "Va'ará táto'on kí'o kua'a kúu ñoti ndéi yu'u taño'o ná kakuu de'e na ñoo Israel, tído iin tu'u ló'o va na káki. ²⁸ Dá chí sato'o yo Ndios kúu na ndaka kuenda noq iin rá iin ñayuu, ta keyiko ndaa na sa'a ná, ta yachj nda'o kee na díón." ²⁹ Ta nì kaa ta'ani Isaías di'a:

Tá kò ní ku'u ká'ano ini Ndios, na kómí choon noq ndidaá ángel, sa'a ndu'u,

dá kíán naá ndi'i va na sá'ano ve'e yó táto'on kí'o nì ndo'o na ñoo Sodoma xí'ín na ñoo Gomorra, ní kúu.

Kándaq vii yo noq Ndios sa'a ña kándée ini yo ná

³⁰ ¿Ndi kaa yo sa'a ña yó'o, viti? Kándaq ini yo ña kò ní nándukú na kò kúu na Israel ña kakuu na ñayuu ndaa noq Ndios, tído nì dánkoo vii ñaa Ndios noq mií ná, ta nì kándaq vii ná noq ná sa'a ña nì kándée ini naá ná. ³¹ Tído na Israel nì ndukú ña kendaq na choon sa'ándá ley, dá kándaq vii ná noq Ndios. Tído kò ní kándée ta'on na. ³² Ta, ¿ndiva'a nì ndo'o na díón, ká'an ndó viti? Díón nì ndo'o na, dá chí kò ní nándukú ná ña kándaq vii ná noq Ndios sa'a ña kándée ini naá ná. Di'a nì ndukú ná kándaq vii ná noq Ndios sa'a ña kée na choon sa'ándá ley. Sa'a ñoó nì kachi'i sá'a ná nì kee yuu nì chindú'u Ndios. ³³ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: Ko'in chindú'í iin yuu chí ñoo Sion di'a, dá ná kachi'i sá'a ñayuu kò xijín kandisa ñaa, dá ná kuéi na noq ña koon na mií ná. Tído na kándisa yuu yó'o, ni iin kuú ta'ón o káka'an noq ná keean.

10

1 Nani miíí, miían ndaa kuiti kóni nda'o yu'u xí'ín ndino'o iníi ña ná kasandaá na Israel ka'ki na, ta k'i'o dión xíkai noo Ndios sa'á ná. 2 Chí xí'o ndaaí kuendaá ña ndí'i nda'o iní na kee na ña kóni Ndios, tído ko ná'á ta'on na ndi kee na, dá nata'an iní Ndios, 3 chí ko nákoní na ña ni kee Ndios, dá dánkoo víi ná ñayuu noo mií ná. Di'a ndí'i nda'o iní na Israel kandoo víi ná noo Ndios xí'ín ndée mií ná. Ta sa'á ña kée na dión, sa'á ñoo ko xí'o na mií ná ña dánkoo víi ñaa Ndios. 4 Dá chí mií Cristo kúu na ni daxínkoo choon sa'ándá ley, dá kían kandoo víi ndidaa ñayuu kándisa Cristo noo Ndios.

5 Dá chí di'a ni taa Moisés sa'á ñayuu ndúkú kandoo víi noo Ndios sa'á ley: "Ña kándée kée ndi ndí'i kuiti choon sa'ándá ley, noón kúu na ñi'í ña kataki na keean." 6 Tído ka'an tuti ií Ndios ña kándoo víi yo noo Ndios sa'á ña kándée iní yo ná, chí di'a ka'án: "Ná dá'a ní ka'án ndó iní níó ndo: ¿Ndá yoo víi kaa induú ki'in ña? (Tá kaá ndo dión, dá kían kénoo ndó Cristo, na ni kii induú.) 7 Ta ná dá'a ní ka'án ndó iní níó ndo: ¿Ndá yoo víi noo nda maá tixi ñó'o ki'in ña?" (Tá kaá ndo dión, dá kían ko nákoní ndo ña ni nataki Cristo.) 8 Dá chí di'a va kaá tuti ií Ndios sa'á ña yó'o: "Tein mií ndó xa'an va ió to'on va'a, chí iní yú'u ná ndó, ta iní níó vá ndó nákaa to'on va'a yó'o." Ta dána'a ndu to'on va'a yó'o noo ndo, dá kandeé iní ndo Jesús. 9 Chí tá nákoní ndo xí'ín yú'u ndo ña Jesús kúu sato'o noo ndidaa tá'an ña'a, ta kándisa ndó xí'ín ndino'o iní ndo ña ni ñanátaki ñaa Ndios, dá kían ni'í ndo ña ka'ki ndó. 10 Dá chí sa'á ña ndino'o iní ndo kándisa ndó Jesús, sa'á ñoo kándoo víi ndo noo Ndios. Ta sa'á ña nákoní ndo ná xí'ín yú'u ndo, sa'á ñoo koni ndo ka'ki ndó. 11 Ta di'a ka'án ta'ani tuti ií Ndios: "Ndi ndáa mií na kándisa ñaa, ni iin ku'y tá'ón o káka'an noo ná", ka'án. 12 Chí iin nóo kúu ndidaa ñayuu noo Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o koó, chí iin to'ón míí vá Ndios kúu sato'o noo ndidaa yó. Ta va'a nda'o iní na xí'ín na nákoní ñaa. 13 Dá chí di'a kaá tuti ií Ndios: "Ta ndi ndáa miíó ñayuu nákoní ña Ndios kúu sato'o na, noón kúu na ñi'í ña ka'ki na."

14 Ta, ¿ndi kee na nakoní na sato'o yo tá ko ñá'a kándisa ñaa ná? Ta, ¿ndi koo kándisa ñaa ná tá ko ñá'a kueidó'o na sa'á ná? Ta, ¿ndi koo kueidó'o na sa'á ná tá ko iin na dána'a noo ná? 15 Ta, ¿ndi koo ko'ón na dána'a na tá ko iin na tanda'a ñaa ko'ón na? Chí di'a kaá tuti ií Ndios: "Ndiká'an ví sa'á na xionoo kásto'on sa'á ndi kee ñayuu koo va'a na xí'ín Ndios, chí xionoo na dána'a na to'on va'a."

16 Tído o duú ndidaa na Israel ni kándisa to'on va'a yó'o, dá chí di'a kaá Isaías: "Sato'o ndu, Ndios, ¿nda yoo víi ni kándisa to'on

ni ñanátaki ndu'u?" 17 Miían xínñó'o ñayuu kueidó'o na to'on va'a, dá kuu kandeé iní na Jesús, ta to'on va'a yó'o kían ka'án sa'á Jesús. 18 Tído ndátó'ón yu'u ndo'ó: ¿Á ko ñá'a ta'on kueidó'o na Israel to'on va'a yó'o, ká'an ndo'ó? Koó, dá chí di'a kaá tuti ií Ndios:

Yó'o yó'o va ni kankuei na xionoo na dána'a na to'on va'a yó'o iin níí kúu ñayúú, nda noo xíká cháá ka ñayúú yó'o ni kasandaáan.

19 Ta ndátó'ón ta'anii ndo'ó: ¿Á ka'án ndó ña ko ní kándaa ta'on iní na Israel ndi dándáki to'on va'a yó'o? Ka'i ndó ña ni taa Moisés sa'á na:

Ko'on yu'u k'i'oi ña koo kuión iní ndo sa'í xí'ín dao ka ñayuu, dá chí ndee yu'u na ñayuu mií,

ta ko'ín dákuído iní ndo'ó xí'ín ñayuu koó ñaxintóni.

20 Ta ni xí'o ndee iní Isaías ni ka'án na di'a xí'ín na ñoo Israel:

Di'a kaá Ndios:

Ni sonó vá yu'u ña kían ni ñaní'í ñaa dao ka ñayuu,

va'ará ko nándukú ná yu'u,

ta ni na'a yu'u mií noo na ko ndátó'ón sa'í.

21 Tído di'a ni kaa Ndios ka'án na sa'á na Israel: "Iin níí ndii yaká ni chíneeí ndá'í, dá chindeéí iin ñoo ko seidó'o noo ká'in, iin ñoo káñó'o noo ká'in."

11

Ni taó xóo Ndios iin tu'u na Israel, ta noón kúu na kándisa ñaa

1 Sa'á ñoo ndátó'ón ta'anii ndo'ó: ¿Á ka'án ndó ña ni ñankoo ndá'a vá Ndios na ñoo na, tá dáá? Koó, ko ta'ón dión kían. Dá chí iin tá ñoo Israel ta'ani kúu yu'u, dá chí na ve'e Abraham ta'ani kúu, ta nákaa na'anii tein na ve'e Benjamín. 2 Ta ko ní dánkoo ndá'a ta'on Ndios na ñoo na, tá'an na ni ka'xi na nda mií sa'á. ¿Á ko ndúsaá ta'on iní ndo ña ka'án tuti ií Ndios sa'á profeta Elías tá ni ná'án na kuachi na sa'á na Israel noo Ndios? Chí di'a ni kaa na: 3 "Sato'o, ni sa'áni ndí'ira profeta ní, ta ni ñakóon ra noo náa ní, ta ndá'di iin to'ón vá yu'u ni kandoo xoo mií ní. Ta viti ndí'í iní na ña kían ka'áni ta'ani ra yu'u." 4 Ta, ¿á ndúsaá iní ndo ña ni kaa Ndios xí'ín Elías? Chí di'a ni kaa na: "O sa nákani inon, dá chí sa ni ka'xi xoo va yu'u sa mií tá Israel, tá ká'án na ni iin ku'y ko ní nákuíta xítí noo yoko Baal", ka'án.

5 Ta dión ta'ani kían tiempo viti, dá chí ni taó xóo ta'ani Ndios iin tu'u na Israel, chí ni ka'xi ñaa ná, ta iin ña maní kían ña ni kee na dión.

6 Sa'á ñoo, tá kían sa'á ña maní ni kee Ndios, dá kían ko kían sa'á ña ni kee ñayuu ñoo ña va'a. Dá chí tá ní ka'xi ñaa ná sa'á ña ni kee na ña va'a, dá kían ko kúu káan iní ña maní.

7 Sa'a ñoó, ¿ndi kaa yo sa'a ña yo'ó viti? Míañ ndaa sa nandukú na Israel ña nata'an ini Ndios koni ñaa ná, tído ko ní kándéé ta'on na. Sava'a na ni taó xóo mií Ndios, noón kúu na ni ni'án. Tído dao ka noón kúu na ni ndukáxi níó. 8 Dá chi di'a kaa tuti ij Ndios: "Nj xi'o Ndios iin ñaxintóni xixi noo ná, ta ni xi'o na nduchí nóó ko túu noo ná, ta ni xi'o na do'o ko táj noo ná. Ta kji'o dión kián nda tiempo viti." 9 Ta di'a ta'ani nj kaa David: Ta víko ná'ano kée na ná nduuan iin dej xí'ín iin ñoño noo ná, dá kachi'i sá'a ná, ta kuéj na nooñ, dá ná ndo'ó cháá ka níó ná.

10 Ta ná kukuaá noo ná, dá o koni ka na, ta ná kutódo sata ná kee ndidaá kuachi ndído na.

Ta dión ná kandoo na iin ichi, kaáñ.

Ko'on Ndios dákaiki na ñayuu ko kúu na Israel

11 Ta ndátó'on ta'ani ndo'ó: ¿Á ká'án ndó ña sa'a ña ni kachi'i sá'a na Israel, sa'a ñoó ni kuéj chichí ná? Koó, ko ta'ón dión kián. Dá chi sa'a ña ni kee na kuachi ñoó, sa'a ñoó ni sonó Ndios noo na ko kúu na Israel ña káki na, dá ná kekuión ini na Israel sa'a ná. 12 Ta sa'a ña ni kee na Israel ñoó kuachi, sa'a ñoó ni kee Ndios iin ña manj ká'ano xí'ín na ko kúu na Israel. Ta sa'a ña ni túu na Israel noo Ndios, sa'a ñoó ni keva'a cháá ka na ko kúu na Israel. Ta kúu ndato ka ví ko'on Ndios kee na xí'a tá ná kasandaá kuu ndu'u na Israel tíxi ndá'a Ndios.

13 Ta viti kónij kal'ín xí'ín ndo'ó, na ko kúu na Israel. Yu'u kúu iin apóstol, na ni tãnda'a Ndios né'e to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, ta ndí'i nda'o inij dáxinkoo va'i choon yo'ó, 14 dá chi kónij ña ná kukuión ini na ñooj sa'a ña manj ni kee Ndios xí'ín ndó, dá ná koni dao na káki na. 15 Dá chi sa'a ña ni ñandoo xoo Ndios na Israel, sa'a ñoó ni ni'ij dao ka ñayuu ndéi ñayuu yo'ó ña kandej va'a na xí'ín ná. Tído, ¿ndi koo tá ná nandió ko Ndios naki'ín ta'an va'a na xí'ín na ñoo Israel? Kákian táto'on kji'o ni ñataki na tein na ni xij'.

16 Tá ña ij kúu tá'í yúsa ni taó ná mií noó dokó ná noo Ndios, dá kían ña ij ta'ani kúu cháá ka yúsa ni kandoo ñoó. Chi tá ij yo'ó iin yíto, dá kían nda ndá'a ra ij. 17 Chi kián táto'on ni sa'anda Ndios dao ndá'a yíto, ta ndo'ó, va'ará kúu ndó táto'on nda'a yíto olivo yukú, tído ni chirndaa Ndios ndo'ó yiká iin yíto olivo va'a noó ni ta'anda ñoó. Ta yo'ó mií rá xito ndo'ó, ta ndato takí ndo kéean. 18 Ta ná dá'a ni ka'añ táyíí ndó noo ndá'a yíto, ña ni sa'anda Ndios ñoó. Kaño'o ini ndo ña ko xito ta'on ndó yo'ó yíto ñoó. Di'a yo'ó yíto ñoó vá xito ndo'ó. 19 Ndá ndi kuu kaa ndo ña ni sa'anda na ndá'a yíto ñoó, dá ná chirndaa na mií ndo. 20 Ndaa va ni

sa'anda ñaa Ndios, chi ko ní kándisa ta'on na Jesús. Ta ndo'ó, sa'a ña kándéé ini ndo Jesús, sa'a ñoó tándaa ndo ndjka yíto ñoó viti. Tído ná dá'a ni kuryíí ndó. Va'a cháá ka kua'án ndo yu'u ndo Ndios. 21 Dá chi tá ko ní xij' ká'ano ini Ndios sa'a mií mií ndá'a yíto ñoó, dá kían ni ndo'ó o kí'o ká'ano ini na sa'a. 22 Kana'a ndó ña va'a nda'o ini Ndios, tído ka'í nda'o dándó'o na níó na sa'a ini. Sa'a ñoó ni dándó'o na níó na Israel, na ko ní xí'ín kandísa, ta ni keva'a na xí'ín ndó sa'a ña kándísa ndó Jesús. Tído tá ná dánkoo ndó ña kandísa ndo na, dá kían ko'on na ka'anda na ndo'ó táto'on ni kee na xí'ín mií mií nda'a yíto ñoó. 23 Tído tá ná dánkoo na Israel ña sa'a ini na, ta ná kandísa ndaa na Jesús, dá kían ko'on Ndios nachirndaa tuku ñaa ná noó ni sãrnda na, dá chi ió choon noo ndá'a ná ña kee na dión. 24 Dá chi ni sa'anda Ndios ndo'ó noo ndá'a yíto olivo yukú, ta ni chirndaa na ndo'ó ndjka yíto olivo ndáka na, va'ará iin ña kuachi nda'o kián. Sa'a ñoó, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña va'a óon va ko'on tuku na nachindaa na mií mií ndá'a yíto ñoó noo ni sãrndaan?

Kóni Ndios ña nandió kuéi na Israel noo mií ná

25 Ta viti kónij yu'u ña kana'a ndo'ó, ñani, sa'a iin ña'a ná'a iin to'ón dinj Ndios, dá kían ná dá'a ni kuryíí ndó. Ni sonó Ndios ña kían ni kusaá ini kuá'a nda'o na Israel nda ná kasandaá ndu'u ndi'i na ko kúu na Israel, na ni chjkaa ini mií Ndios káki. 26 Nda daá ví, dá ko'on na dákaiki ndi'i na na Israel. Dá chi kji'o di'a kaa tuti ij Ndios:

Nda yukú Sion kii na dákaiki ñaa, ta taó xóo na na ve'e Jacob noo ndidaá ña kini kée na.

27 Chi dión ko'in kandooi keei xí'ín ná tá ná dándóoi kuachi na.

28 Xini u'u na Israel to'on va'a sa'a Jesús, ta sa'a ña kée na dión, sa'a ñoó ni keva'a mií ndó. Tído sa'a ña ni kaxi ñaa mií Ndios nda mií sa'a, sa'a ñoó kú'u jó ini na sa'a ná, dá chi kji'o dión ni kandoo na xí'ín na sá'ano ñoo ndu. 29 Chi ni kaxi Ndios na Israel, ta ni kemánj ñaa ná, ta ni iin kuu ta'ón o nándikó ini na. 30 Tído ndo'ó, na ko kúu na Israel, ni sa kuu ndó ná koó do'o tá sata. Tído viti ni ni'ij ndo ña kú'u ini Ndios sa'a ndo sa'a ña ni kusaá ini na Israel. 31 Ta dión ta'ani ndo'ó na Israel viti. Chi viti kúu ná na kusaá ini, ta ndo'ó kúu na ni ni'ij ña kú'u ini Ndios sa'a ndo. Tído iin kuu ko'on ta'ani Ndios ku'u ini na sa'a na Israel. 32 Nj sonó Ndios ña kían ni kusaá ini ndidaá ñayuu, dá kuu ku'u ini na sa'a ná.

33 ¡Nandéé ka vían ndichí Ndios! ¡Ta ñaxintóni ná, ko ta'ón noo kásá'án, ta ni noo ndí'an! Ko iin ta'on kándéé kana'a ña ni chjkaa ini na kee na, ta o kúu ta'on kandaa ini yo táto'on kji'o kée na. 34 Chi, ¿nda yo

kandeé kana'a ndí kían nákaní ini sato'o yo Ndios? Ta, ¿ndá yoo katí'a ka'an ni'ini noo ná? ³⁵ Ta, ¿ndá yoo nì kee ña manì xí'in Ndios, dá ná ndí'i ini nà nandió né'e na ña manì yó'o? Kò iin ta'on. ³⁶ Dá chî ndidaá tá'an va ña'á veì noo mií Ndios, ta takían kée mií ná, ta mií ná kómí choon sa'á ndidaá ña'á. Sa'á ñoó ná natiin mií ná ña'ñó'ó ndidaá tá'an ku. Díon ná koo.

12

Kí'o di'a kánian kee na kándisa Jesús

¹ Sa'á ñoó, ñani mií, sa'á ña kú'u ini Ndios sa'á yo, sa'á ñoó seí nda'áví noo ndo ña nakí'o ndó mií ndó noo Ndios, ta ná kakian ña doko ndo mií ndó noo ná, ta díon kee ndó nani takí ndo, ta ná koo vii ndo, ta ná ndukú ndó ña nata'an ini Ndios koni nà ndo'ó, chî kí'o díon kánian kee ndó kandañ'o ndó ná. ² Ná dá'a kà ni koo ini ndo kee ndó tá kée na kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a konó ndó ña ná ndesaá Ndios ñaxintóni ndo, dá kuu kandaá ini ndo ndí kían kóni nà kee ndó, dá kasandaá ndo kana'a ndó ndí kían va'a noo ná, ta ndí kían náta'an ini nà xini nà, ta ndí kían kúu ña ndaa noo mií ná.

³ Ta sa'á ña nì kemáni Ndios yu'u xí'in choon kómí, sa'á ñoó xíkai noo iin rá iin ndó ña ná dá'a ni nakoni téi ndo mií ndó. Va'a kaan chikí'ó va'a ndó ña kée ndó. Ta chikí'ó va'a ndó mií ndó táto'on kí'o kaa tandée ini nì xí'o Ndios noo iin rá iin ndó. ⁴ Dá chî ndó'o yó táto'on kí'o ndó'o yíkí koño yo, kua'á nda'ó tá'í kían, ta sa díin díin va choon kée iin iian. ⁵ Ta díon ndó'o yó. Kua'á vá kúu yó, tído iin tó'on vá nì nduu yó sa'á ña kúu yó kuendá Cristo Jesús. Chî nì nakí'in tá'an iin rá iin yó, dá nì nduu yó iin tó'on xí'in dao ka yo. ⁶ Sa'á ñoó díin díin va choon nì natiin yó noo Ndios, dá katí'a yó kechóon yó noo ná, ta veì ña noó ña manì xí'o na noo yo. Sa'á ñoó tá nì natiin ndó choon ña kían kast'o'on ndó xí'in dao ka ñayuu to'on nì xí'o Ndios noo ndo, dá kee ndóan táto'on kí'o kándée ini ndo mií ná. ⁷ Ta tá nì natiin ndó noo Ndios ña katí'a ndó koni kuáchi ndó noo dao ka nà, dá kían koni kuáchi ndísa'ano ndó, o tá nì natiin ndó ña katí'a ndó dána'a ndo, dá kían dána'a va'a ndó. ⁸ Tá nì natiin ndó ña katí'a ndó ka'an ni'ini ndó noó ñayuu, dá kían ka'an ni'ini ndó noo ná, o tá nì natiin ndó ña katí'a ndó kemáni ndo ná kúnda'í, dá kían ndino'o ini ndo kemáni ndo ná, o tá nì natiin ndó ña katí'a ndó kandita ndó noo, dá kían cho'on va'a ini ndo, o tá nì natiin ndó ña katí'a ndó chindeé ndó dao ka nà, dá kían chindeé ndó na xí'an kádij ini ndo.

⁹ Ta koo ini ndo ku'u ndisa ini ndo sa'á dao ka ndo. Kañó'ó ndó ndidaá ña kini, ta ndiko ndo ña va'a. ¹⁰ Ku'u sátá'an ini ndo sa'á ndo. Ta táto'on kí'o ndó'o ndó xí'in nà

ve'e mií ndó, kí'o díon kando'o ndó xí'in dao ka nà. Ta koo ini ndo koo ña'ñó'ó ndó noo iin rá iin ndó. ¹¹ Cho'on ini ndo kechóon ndó, ta o sa kákuu ndó nà dusa. Ndin'o ini ndo koni kuáchi ndó noó nà kúu sato'o yo. ¹² Kadij ini ndo sa'á tandée ini xí'o Ndios noo ndo, ta ndée va'a cháá koo ini ndo tein tandó'ó, ta o sa kóo ini ndo katuu ndó ña ká'an ndo xí'in Ndios. ¹³ Ta chindeé ndó dao ka nà kúu ñayuu Ndios xí'in ña xín'ñó'ó ná, ta koo ini ndo natiin va'a ndó nà tá kosaá nà ve'e ndó.

¹⁴ Ta kaka ndo ña manì noo Ndios sa'á nà kéndava'a xí'in ndó, kaka ndo ña manì sa'á ná, ta o sa dátaí ch'i'an ndó ná. ¹⁵ Ta kadij ini ndo xí'in nà kádij ini, ta kuaki ndó xí'in nà sáki. ¹⁶ Ta iin ná kakuu ndó xí'in dao ka ndo. Ta o sa kúryí ndo, di'a naki'in tá'an ndó xí'in nà kúnda'í kandeé ndo. O sa kéndichi téi ndo mií ndó xí'in noo ká'an ndo. ¹⁷ Tá nì kee na ña kini xí'in ndó, o sa nándio kuéi ndó kee ndó ña kini xí'in ná. Di'a ndí'i ini ndo kee ndó ña va'a noo ndidaá ñayuu. ¹⁸ Noo mií ndó ká'an ña ndí'i ini ndo ndukú ndó ña kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ñayuu. ¹⁹ O sa kóo ini ndo naki'in va'i mií ndó sa'á ña kini kée ñayuu xí'in ndó, na manì mií. Di'a kua'an ndo kandati ndó Ndios, dá chî di'a kaá tuti ij mií ná: "Noo yú'u nì va'a na, ta mií vá yu'u kúu nà ndaka kuendá noo ná, kaá sato'o yo Ndios." ²⁰ Sa'á ñoó, tá kúko na xini u'u ñaa, kí'o ndó ña'a ná kasá'an na. Tá íchj ini nà, kí'o ndó takují ná ko'o na, dá chî tá kée ndó díon, dá kían keeá kuendá táto'on ño'ó tíkeí nì chjokod ndo diní nà xini ná. ²¹ Ta o sa kóno ndó noó ña kini ña kandeéán dákuéi ñaa ndo'ó, di'a chituu ndó ña kini xí'in ña va'a.

13

¹ Koo ini ndidaá ní ndó kueidó'o ndó tá né'e choon, dá chî ko ndéi ta'on tá né'e choon xí'in ña kóni mií rá, ndéi ra chî kí'o díon nì saki ini mií Ndios. Ta viti ndéi ra chî mií Ndios nì chjakaá ini ña kandeí ra. ² Sa'á ñoó, ndidaá na ko kóni kueidó'o tá né'e choon, xio kao na ña saki mií Ndios, chî mií ná nì chjikota ra. Ta nà kée díon kúu nà ndo'o nio sa'á kuáchi kée ná. ³ Dá chî ko ndéi ta'on tá né'e choon dáyyu'u ra nà kée ña va'a. Di'a ndéi ra dáyyu'u ra nà kée ña kini. Tá ko kóni ndo kayu'u ndo tá né'e choon, dá kían kee ndó ña va'a, dá ná ka'an va'a ra sa'á ndo. ⁴ Dá chî kómí rá choon noo Ndios, dá kían kandeí va'a ndó. Tído tá kée ndó ña kini, kánian yu'u ndo, dá chî ko né'e oon ta'on ra espada. Ta kómí rá choon noo Ndios ña kían dándó'o ra nio ndidaá nà kée ña kini. ⁵ Sa'á ñoó kánian kueidó'o ndó ra, ta o dujú sava'a sa'á ña kómí rá choon dándó'o ra nio yo. Di'a ná kueidó'o ndó ra sa'á ña kóni ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii. ⁶ Sa'á ñoó chiya'i ndó sa'á ño'ó ndo noo rá, chî kómí rá choon noo

Ndios, ta sava'a choon yó'o kuiti vá ndéi ra. ⁷ Ta chiya'i ndó noo iin rá iin ra kánian chiya'i ndó, ta kíán ngó tá né'e choon, o kíán ngó ra kí'in ya'i sa'a ñó'o. Ta kí'o ndó ñaño'ó ngó na kánian natiin ñaño'ó, ta nakoni ndo na kánian nakoni ndo.

⁸ Ni lú'u o sa kátaj ndo noo ni iin ñayuu, sava'a na ña kataj ndo noo ná ná kakuu ña ku'u ini ndo sa'a ná. Dá chí tá kú'u ini ndo sa'a ñayuu xi'in ndó, dá kíán kéndisa ndó choon sa'ándá ley Moisés. ⁹ Dá chí di'a kaá ley: "O sa kée ndó kuachi xi'in na ko kúu ñadi'í ndo o yi'í ndo, o sa ka'áni ndo ndii, o sa kí'in ku'i'íná ndó, o sa káva'a ndó ña tó'on sa'a dao ka na, o sa kátóo ndo kakomi ndó ña'a ió noo dao ka ñayuu." Ta choon yó'o xi'in dao ka choon sa'ándá ley, iin nóo kúu váan xi'in ña kú'u ini yo sa'a ñayuu xi'in yó tató'on sa'a ndó yó xi'in mií yó. ¹⁰ Dá chí tá ná ku'u ini yo sa'a ñayuu xi'in yó, dá kíán ni iin kuu ta'on o kéndava'a yó xi'in ná. Sa'a ñoó tá ná ku'u ini yo sa'a ná, dá kíán kéndisa yó choon sa'ándá ley. ¹¹ Dión koo ini ndo, dá chí sa kua'an ndi'i va tiempo. Sa ni kasandaá va hora ndoto ndó, ná dá'a ka ni kudj ndo, dá chí sa kuyati cháá ka kuu nandí koq na dáka'ki ñaa o dju' tá mií ni kasá'a yó kándisa yó na. ¹² Sa ndiki vá kíán viti, sa kua'an tuu noo vá. Ná dánkoo yo ndidaá ña kini kée na xionoo noo iin naá. Ta ná tiin yó to'on ndato Ndios, dá kandeé yó naá yo xi'in ña kini. ¹³ Ná kee yó tató'on kée na ió ndúsá'ano ini, tá'an na xionoo noo túu. Ná dá'a ni kee yo víko xíxi kua'an, ná dá'a ni kakuu yo na xi'i, ná dá'a ni kudj yo xi'in ñayuu yó'o, ñayuu káa, ná dá'a ni kee yo kuachi ka'an noo xi'in ñi'í yo, ná dá'a ni ndukú yó tandó'o xi'in dao ka na, ta ná dá'a ni koo u'u ini yo. ¹⁴ Di'a Jesucristo, na kúu sato'o yo, ná kakuu tató'on iin dá'on kandixi ndó, ta o sa kí'o ndó mií ndó ña kíán kee ndó ña kóni ñi'í ndo.

14

Ká'an Pablo sa'a na kómani kua'ano xi'in to'on Ndios

¹ Natiin va'a ndó ñani yo, na kómani kua'ano xi'in ña ndaa kándisa yó, ta o sa chidáó tá'an ndó xi'in ná. ² Chí ndéi dao ñani yo, na ná'a ña kuu keí ná ndi ndáa mií ña'a. Tído ndéi ta'ani dao ka ñani yo, na ko kátóni va'a ini, sava'a na ña'a kuíj va sei na. ³ Ta ndo'ó, na ko náani kuáchi ini keí ndi ndáa mií ña'a, o sa kénóo ndó na ko sei ña. Ta ndo'ó, na ko sei ndi ndáa mií ña'a, ná dá'a ni dána'a ndá'a ndo na sei ña, dá chí sa ni natiin va'a ñaa Ndios. ⁴ Ta, ndá yo kúu ndó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a chindaá noo ndo keyíko ndo sa'a na ko ñó'o tixi ndá'a ndo? Chí mií Ndios, na kúu sato'o ñani ndo, ngón kúu na keyíko sa'a ná, á iin ndaa na o ni kancao na ngó kuáchi. Tído o kánkao ta'on na, dá chí sato'o

yo Ndios, ká'ano nda'o choon né'e na, ta kuu chindeé ñaa ná kuin ndaa na.

⁵ Ió dao ñani yo kéká'ano ij vá ná dao kuu, ta ió dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu. Sa'a ñoó iin rá iin mií vá ndó kánian nakani va'a ini sa'a ndí kíán kee ndó sa'a ña yó'o. ⁶ Dá chí ió dao ñani yo kéká'ano na dao kuu, ta dión kée na dá chí ndúkú ná kí'o na ñaño'ó noo Ndios. Ta dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu, chí kí'o dión kándaq ini na, ta xí'o ta'ani na ñaño'ó noo Ndios. Ta dión ni ndó'o ñani yo, na sei ndi ndáa mií ña'a, náki'o na ñaño'ó noo Ndios, dá chí náki'o na ndiv'e noo ná sa'a ndidaá ña sei na. Ta dión ta'ani ñayuu ko sei ndi ndáa mií ña'a, ndúkú ná nakí'o na ñaño'ó noo Ndios sa'a ña ko sei na ndi ndáa mií ña'a, ta náki'o ta'ani na ndiv'e noo Ndios sa'a ña kúu sei na. ⁷ Chí ko ndéi mií ta'on yó xi'an dión oon ni, ta ni ko xi'i yo xi'an dión oon ni. ⁸ Dá chí tá takí yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios ndéi yó. Ta tá ni xi'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ni xi'i yo. Sa'a ñoó, tá takí yo o ni xi'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ñó'o yó. ⁹ Ni xi'i Cristo, ta ni nataki na, dión, dá ni xinkoq na kakuu na sato'o ngó na ni xi'i xi'in ngó na ndéi takí.

¹⁰ Tído ndo'ó, ¿ndiva'a dána'a ndá'a ndo ñani ndo? Ta, ¿ndiva'a kénóo ndó ñani ndo? Chí ndidaá vá yo nakujta noo Cristo keyíko sa'a yo. ¹¹ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: Sa'a ña takí yu'u, kaá sato'o yo Ndios, sa'a ñoó ká'in xi'in ndó ña miian nata'ano ndidaá kúu kondó ñayuu noo yú'u, ta ndidaá kúu yú'u nakoni ña yu'u kúu Ndios.

¹² Sa'a ñoó kándaq iniq ña iin rá iin vá yo nakujta nakí'o yó kuendá noo Ndios.

Ná o kée yo ni iin ña'a, ña kíán kedaá xi'in ñani yo, dá kuei na ngó kuáchi

¹³ Sa'a ñoó ná dá'a ni dána'a ndá'a tá'an yo. Di'a koo ini ndo ná dá'a ni kakuu ndó tató'on iin yuu noo kachi'i sa'a ñani ndo, dá ya'a na kee na kuáchi. ¹⁴ Ná'a yu'u, ta kándéé ká'ano ini'í sato'o yo Jesús ña ni iin tó'on ña'a sei yo ko kúu ña'a yakó noo Ndios. Tído tá ká'an dao ka ñani yo ña kíán ña'a yakó noo Ndios, dá kíán ñaa vá kíán noo mií ná. ¹⁵ Ta tá ña sei ndo kedaá xi'in ñani ndo, dá nakani kuáchi ini na, dá kíán ko kú'u ta'on ini ndo sa'a ná. Kana'a ndó ña ni xi'i Cristo sa'a ñani ndo, sa'a ñoó ná dá'a ni dátuu ndó na xi'in ña sei ndo. ¹⁶ O sa kí'o ndó mií ndó ña ka'an ndava'a na sa'a ña kée ndó, va'ará ná'a mií ndó ña kíán ña va'a. ¹⁷ Dá chí yóo, na ñó'o tixi ndá'a Ndios, ko káni kaan ndi'i ini yo sa'a ña sei yo ni sa'a ña ko'o yó. Ña kánian ndi'i cháá ka ini yo sa'a kíán ña ná koo ini yo kee yo ña ndaa, ta ná kandeí va'a yó xi'in dao ka ñani yo, ta ná kandeí dii ini yo, chí ndidaá ña yó'o vey noo Espiritu ij Ndios. ¹⁸ Ta

na xinkuáchí noq Jesús kúu na kée ndidaá ña yó'o, ta náta'an ini Ndios sa'a ña kée na, ta ká'an va'a dao ka ñayuu sa'a ná.

¹⁹ Sa'a ñoó ná ndukú yó ndi keeá kandeí va'a yó xí'in dao ka ñayuu, ta ná ndukú yó ndi keeá dakuá'ano tá'an yó ichi Ndios. ²⁰ Ta ná dá'a ní danaá ndo ña ni kee Ndios xí'in ña'a seí ndo. Ndidaá tá'an va ña'a seí yó kúu ña vii. Tído ko vá'a ta'on kíán noq Ndios tá ná k'i'o yó ña kankao ñani yo noq kuächí sa'a ña seí yo. ²¹ Iin ña va'a cháá ka kíán tá ná o keí yo koño, ta ná o kó'o yó vino, ta ná o kée yo dao ka ña'a, ña kíán kédaá xí'in ñani yo, dá kuei na noq kuächí, o ña'a kédaá xí'in ná nakani kuáchí ini ná, o ña'a kédaá xí'in ná ndjiko na noq ña'a Ndios. ²² ¿Á kándisa ndó ña kuu keí ndo ndidaá ña yó'o? Va'a va, tído mií ndó xí'in Ndios ná kana'a. Ndiká'an ví na ko nákani kuáchí ini noq ña kée na. ²³ Chj ndi ndáa mií ñayuu nákani kuáchí ini keí ná iin ña'a, ta seí ij vá náan, noqon kúu na táj kuächí noq Ndios, dá chj kándisa na ña ko kánian kee na dión. Dá chj tá ná kandisa yó ña kíán iin ña ko vá'a, ta ni kee yoan, dá kíán ni ya'a yó ni kee yó kuächí noq Ndios.

15

¹ Sa'a ñoó, yóó, na ndíta toon xí'in to'on Ndios, kánian k'i'o ndeé ini yo sa'a ñani yo, na kómanj kua'ano xí'in to'on Ndios. Ná dá'a ní kee yó sa'a miíá, ná kee cháá ka yo sa'a ñani yo. ² Ta ná koo ini iin rá iin yó ndukú yó ña nata'an ini ñani yo, ta ná ndukú yó ña keva'a na, dión, dá koni na kua'ano cháá ka na xí'in to'on Ndios. ³ Chj ní Cristo ko ní ndúkú ná ña kíán kee na sa'a mií ná. Di'a ni kee na táto'on k'i'o ká'an tuti ij Ndios: "Mií to'on kini ni ka'an na sa'a mií ní, ñoó kíán ni nakuido yu'u." ⁴ Ta ndidaá to'on ni taa na noq tuti ij Ndios tá sata, ñoó kíán dána'an noq yo nda viti, dá ná katí'a yó kandati kueé yo, ta ná koo ndeé ini yo kee to'on ñoó, dá koni yo natiin yó tandeé ini noq Ndios. ⁵ Ta mií Ndios kúu na xí'o ña kandati kueé yo, ta xí'o na tandeé ini noq yo, noqon kúu na k'i'o ña kandeí ñóchí ndó xí'in iin rá iin ndó táto'on k'i'o kóni mií Cristo Jesús. ⁶ Dión, dá iin ná kakuu ndó keká'ano ndó Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo.

Miíán dána'a yo to'on Jesús noq ndidaá na ko kúu na Israel

⁷ Sa'a ñoó koo ini ndo natiin va'a ndó iin rá iin ndó táto'on k'i'o ni natiin va'a Cristo mií yó, dá ná natiin Ndios ñaño'ó. ⁸ Ta ká'in xí'in ndó ña ni kii Cristo ni xinkuáchí di'a na noq na ñoo Israel, dá na'a na ña iin na ndaa kúu Ndios, dá dáxinkoo na ña ni kaa Ndios kee na xí'in na sa'ano Israel ni sa ndei sa na'a. ⁹ Ta ni kii ta'ani Cristo, dá ná keká'ano na ko kúu na Israel Ndios sa'a ña kú'u ini na sa'a ná. Dá chj di'a kaá tuti ij Ndios:

Ta viti ko'in k'i'oi ñaño'ó noq mií ní tein na ko kúu na Israel,

ta kata yu'u yaa keká'anoi kuu mií ní.

¹⁰ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Kadij dáó ini ndo'ó, na ko kúu na Israel, xí'in na Israel, na kúu na ñoo Ndios.

¹¹ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Ta ndo'ó, na ko kúu na Israel, keká'ano ndó Ndios, na kúu sato'o yo,

ta ndidaá ñoo ná chindaya'i ñaa ná.

¹² Ta kaá ta'ani profeta Isaías:

Tein na ve'e taa nani Isai kana iin taa,

ta kasandaá na dándaki na na ko kúu na Israel,

ta noqon kúu na k'i'o tandeé ini noq ná.

¹³ Ta mií Ndios, na xí'o tandeé ini noq yo, ná dákúti ná niq ndo xí'in ña kadij ini ndo, ta ná k'i'o na ña koo va'a ini ndo sa'a ña kándéé ini ndo ná, dá ná nakuti iin rá iin ndó xí'in tandeé ini kee Espíritu ij.

¹⁴ Ta ná'a vá yu'u ña va'a nda'o ini ndo'ó, ñani miíj, ta ni chití ndó xí'in ñaxintóni kée Ndios, sa'a ñoó t'i'a ndó ka'an ni'ini noq sátátan ndó. ¹⁵ Tído noq tuti yó'o ni x'i'o ndeé inij ni ka'in xí'in ndó, dá dándusaá inij ndo'ó sa'a dao ka ña'a, ta dión ni keei, chj mií Ndios ni kemáni yu'u xí'in choon yó'o, ¹⁶ dá kechóoin noq Jesucristo tein na ko kúu na Israel, dá dána'i to'on va'a sa'a Jesús noq ná, dá kakuu na iin ña va'a dokoi noq Ndios, dá chj Espíritu ij Ndios kúu na ndúvii ñaa. ¹⁷ Ta sa'a Cristo Jesús náta'an inij sa'a choon kéei noq Ndios. ¹⁸ Chj ká'in sa'va'a sa'a ña ni kee Cristo xí'in ndá'i tein na ko kúu na Israel, chj seíd'ó na Ndios ni kee ña dána'i, xí'in ña kéei. ¹⁹ Chj ni keei ña ná'ano xí'in ña ndato xí'in ndeé Espíritu ij Ndios. Sa'a ñoó nda ñoo Jerusalén, ta nda iin ní kuendá Ilfírico di'a ni naka'an to'on va'a sa'a Cristo Jesús ni keei. ²⁰ Ta daá ndi'i va inij dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús noq na ko ña'a kuii kueid'ó ñaa, dá ná o náki'in ñe'i choon ni kee dao ka na dána'a. ²¹ Dá chj ndi'i inij keei táto'on ká'an tuti ij Ndios:

Tá'an ñayuu ko ña'a kuii ni'j tó'on sa'a Ndios, noqon kúu na katóni ini,

ta ñayuu ko ña'a kuii kueid'ó sa'a ná, kandaq ini na.

Chikaq ini Pablo ko'on na ñoo Roma

²² Sa'a ñoó ko ní kúu saaj noq ndéi ndó, va'ará kua'a nda'o ta'ándá ni ka'in saaj kooi xí'in ndó. ²³ Tído viti sa ni ñata'an va yu'u iin ní kuendá noq nákaaj yó'o ni dqañ'i. Ta sa kua'a vá kua'á nákani inij saaj noq ndéi ndó. ²⁴ Sa'a ñoó tá ná ko'in España, dá chika'andaj noq ndéi ndó koo tóoi xí'in ndó. Ta kandatini ña chindeé ndó yu'u noq ko'in tá ni ndi'i ni sa io dij tóoi xí'in ndó. ²⁵ Tído viti kíán ko'in ñoo Jerusalén, dá kemáni yu'u na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoó, ²⁶ dá chj na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Macedonia

xí'in na ndéi Acaya ni nata'an ini na ni ketúti ná cháá dj'ón kemáni ná na kúnda'i ñó'o tein na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. ²⁷ Ta ni nata'an ini na kee na dión, dá ch'i tái na noo na Israel, ch'i ni ni'i ná ña man'i noo Ndios sa'á na Israel. Sa'á ño'ó kánian chindee ñaa ná xí'in ña va'a ió noo ná. ²⁸ Tá ni ndi'i ni keyikoj choon yó'o ni sa'in ni ne'i dj'ón ñoo noo ná, dá chika'andai noo ndéi ndó xaan noo ña'i ko'in España. ²⁹ Ta kátóni inij ña tá ná saaj noo ndéi ndó xaan, kuá'á nda'o ña va'a kee Cristo xí'in yó sa'á ña kándisa yó to'on va'a sa'a ná.

³⁰ Tído xikái ña man'i noo ndo, ñani, ña sa'á ña kándisa yó Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in sa'á ña kú'u sata'an ini yo sa'a yo kee Espíritu iñ Ndios, ña chindee ndó yu'u kaka noo ña man'i noo Ndios sa'i, ³¹ dá ná chindee ná yu'u noo ña ko xijín kándisa to'on va'a Jesús ndéi chí kuendá Judea. Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná natiin va'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén dj'ón ko'in dánkooi noo ná. ³² Dá kían ná saaj xí'an kadij inij noo ndéi ndó tá dión kóni mií Ndios, dá ná nani'j ndée yu'u xí'in ndó. ³³ Ná koo Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, xí'in iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

16

Ká'an Pablo ndisá'án xí'in ñayuu né'e tá'an va'a xí'in ná

¹ Natiin va'a ndó k'i'o yó Febe, ch'i kosaa na noo ndéi ndó. Mií ná kúu na xínkuáchí noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí ñoo Cencrea. ² Ta kónij ña kían natiin va'a ndó na, ch'i kúu ná kuendá sato'o yo Jesús, ch'i k'i'o dión kánian kee yó sa'á ña kúu yó ñayuu Ndios. Ta chindee ndó na xí'in ndidaa ña'a xínñó'ó ná, ch'i chindee ná dao ka na kúu kuendá Jesús, ta chindee ta'ani na yu'u.

³ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in Priscila, xí'in Aquila, na kéchóon dáó xí'in yu'u noo Cristo Jesús. ⁴ Ta ni x'i'o na mií ná ña kuu na sa'a yu'u, dá kakii. Ta o duu iin tó'on yu'u ní náki'o ndivé'e noo ná, dión ta'ani na kúu kuendá Jesús, na ko kúu na Israel, náki'o ta'ani na ndivé'e noo ná. ⁵ Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'in na kúu kuendá Jesús ndítúti ve'e na.

Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'in ñani manij Epeneto, na mií noo ni kándisa to'on Jesús chí kuendá Acaya di'a.

⁶ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in k'i'o yó María. Na yó'o kúu na ndí'i nda'o ini xínkuáchí noo Ndios tein mií ndó xaan.

⁷ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Andrónico xí'in ñani yo Junias, tá'an ra kúu tá'an yu'u, ta ndi nduú ra ni sa ño'o xí'in ve'e ka sa'á to'on Jesús. Ta ká'an va'a apóstol, na né'e to'on Jesús, sa'a ndi nduú ña yó'o. Ta sa daá kándisa va ra Jesús, dá ni kándisa yu'u.

⁸ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Amplias, ra kúu ñani manij mií sa'á ña kándisa dáó ndú sato'o yo Jesús.

⁹ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Urbano, ra kéchóon dáó xí'in ndu'u noo Cristo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani manij Estaquis.

¹⁰ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Apelles, ta náta'an ini Cristo xini ñaa ná. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in na ve'e ñani yo Aristóbulo.

¹¹ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in tá'in naní Herodión. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in na ve'e Narciso, tá'an na ndíta ndaa xí'in sato'o yo Jesús.

¹² Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in k'i'o yó Trifena xí'in k'i'o yó Trifosa, tá'an na kéchóon noo sato'o yo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in k'i'o manij yo Pérsida, tá'an na ndí'i ini kéchóon noo sato'o yo Jesús.

¹³ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Rufo, ra ni kaxi mií sato'o yo Jesús. Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'in naná ra, ch'i táto'on k'i'o naná mií kúu ná, xini.

¹⁴ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Asíncrito, xí'in Flegonte, xí'in Hermas, xí'in Patrobas, xí'in Hermes xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús dákuá'a xí'in rá.

¹⁵ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Filólogo, xí'in k'i'o yó Julia, xí'in ñani yo Nereo, xí'in k'i'o ra, xí'in k'i'o yó Olimpas xí'in ndidaa ka ñayuu Ndios dákuá'a xí'in ná.

¹⁶ Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús. Ta natiin ndó ndisá'án ka'an ndidaa na kúu kuendá Cristo ndéi iin rá iin xían.

¹⁷ Ta seí nda'ávij noo ndo, ñani, ña kaon koo ndó xí'in ra kátoó ka'anda tá'an ñaa, tá'an ra kátoó dátuyú ña ndaa kándisa ndó. Va'a kaan taó xoo ndó mií ndó noo rá. ¹⁸ Dá ch'i ña yó'o kúu ra ko xínkuáchí ta'on noo sato'o yo Jesucristo, sa'á ña sa'á mií vá rá kee ra. Ta xí'in to'on vitá xí'in to'on ñochí dándalí ra na vitá ini.

¹⁹ Ta ndéi kúu mií vá ká'an na sa'a ndo ña kúu ndó ñayuu seidó'o ndaa to'on Jesús, sa'á ño'ó kadij nda'o inij sa'á ña kee ndó dión. Ta kóni yu'u ña ndichí koo ndó noo ña ndaa, ta o sa ndíko ndo ña kini. ²⁰ Ta Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, noón kúu na kadj yachi ña u'u tixi sa'a ndo. Ta ná koo ña manij xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in iin rá iin ndó.

²¹ Ta tánda'a ta'ani ñani yo Timoteo, ta kéchóon nduú xí'in yu'u, ndisá'án kosaa noo ndo. Tá'an ra kúu tá'in naní Lucio, xí'in Jasón, xí'in Sosipater, tánda'a ta'ani ra ndisá'án kosaa noo ndo.

²² Ta yu'u, ra naní Tercio, ni taai tuti yó'o kosaa noo ndo. Ta tánda'a ta'ani yu'u ndisá'án kosaa noo ndo, ch'i kándisa dáó yó sato'o yo Jesús. ²³ Ta ká'an ta'ani ñani yo

Gayo ndisá'án xí'ín ndó. Rōón kúú rā nī nātiin va'a yu'u ve'e ra, ta dión ta'ani kée ra xí'ín ndidaá ká nā kúú kuendá Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yō Erasto, tã né'e va'a di'ón ñoo yó'o, ndisá'án xí'ín ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yō Cuarto ndisá'án xí'ín ndó. ²⁴ Ná koo ñā manī xí'o Jesucristo, nā kúú sato'o yō, xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

Kí'o di'a dánd'i Pablo to'on ká'an nā noo tuti yó'o

²⁵ Ío choon noo ndá'a Ndios ñā kendakí ná ndo'ó xí'ín to'on va'a dána'i sa'a Jesucristo. Ta to'on va'a yó'o kúú mií mií ñā nī na'a Ndios noo yō, tá'an ñā nī sã káa de'é ndā rá kō ñá'a kava'a ñayúu yó'o. ²⁶ Tído viti kí'an nī na'a nā ñá noo yō. Ta nī taa profeta ñā noo tuti ij Ndios táto'on kí'o nī sa'anda Ndios, nā daá ío kuií, choon noo ná kee na. Ta viti nī dasa to'on sa'án noo ndidaá ñayuu, dá ná kandísa naan, ta ná kee na choon sa'ándāan. ²⁷ Sa'á ñoó ná natiin nā kúú iin tó'ón dinī Ndios, nā kúú Ndios ndichí, ñāñó'ó sa'a Jesucristo ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nì taa San Pabło nì sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pabło ndísá'án

¹ Yu'u kúu Pabło, na nì nakana Ndios kakuu iin apóstol Jesucristo, dá kane'i to'on na, táto'on kí'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'in ñani yo Sóstenes ² ká'an ndu ndísá'án xí'in ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto, ndo'ó na nì nduvii Ndios sa'a ña nì kee Cristo Jesús, ta nì kana na ndo'ó ña kakuu ndó ñayuu mií ná, ta dión ta'ani nì kee na xí'in ñayuu ndéi ndidaá kúu xián, na nákoní ña sato'o na kúu Jesucristo, na kúu sato'o na xí'in sato'o yo. ³ Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'in ndó, ta nakí'o na ña koo va'a ini ndo.

Nák'i'o Pabło ndivé'e sa'a ña nì xí'o oon Ndios noó ñayuu ñoo, dá ná katí'a na kechóon na noo ná

⁴ Ta daá kuití vá náki'o yu'u ndivé'e noo tatá yo Ndios sa'a ndo'ó, sa'a ndidaá kúu ña maní ña kían nì xí'o oon na noo ndo sa'a Cristo Jesús. ⁵ Dá chí nì kekuiká Ndios ndo'ó noo ndidaá ña'a sa'a ña nì kee Jesús, chí nì kekuiká ná ndo'ó xí'in to'on ká'an ndo, xí'in ña koo ndichí cháá ka ndo xí'in to'on na. ⁶ Ta ñoo kían ná'a ña miían ndaa ndíta ndaa ndo xí'in to'on va'a nì seíd'ó ndó sa'a Cristo. ⁷ Sa'a ñoo nì iin tó'ón ña'a o kámaní noo ndo, dá katí'a ndó kee ndó choon Ndios xián nani ndáti ndó kasandaá kuu na'a noo sato'o yo Jesucristo. ⁸ Ta mií tatá Ndios kúu na chindeé ndo'ó, dá kandita toon ndó xí'in ná nda noo ndí'i, dá kían nì iin tó'ón ta'on kuachí o koo sata ndo tá ná kasandaá kuu nandío koo tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na. ⁹ Iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu ná nì nakana ndo'ó ña kandita ndó xí'in de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ko vá'a ña tá'anda tá'an na kúu kuendá Jesús

¹⁰ Seí nda'ávii noo ndo'ó, ñani mií, xí'in kuu sato'o yo Jesucristo ña iin tó'ón ná kakuu ña nákaní ini ndo, ta ná dá'a nì ka'anda tá'an ndó. Nóchí kandeí ndó, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóní ndo, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákaní ini ndo. ¹¹ Chí nì katóní inií, ñanií, nì kee na ve'e Cloé, ña naá tá'an ndó noó ña kándisa ndó. ¹² Dión ká'in xí'in ndó, dá chí dao ndó kaá ña kúu ndó kuendá Pabło, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Apolos, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cefas, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹³ ¿Á kua'a vá nì ta'anda Cristo, xini ndo? ¿Á nì sarkaa Pabło ndjka cruz, xini ndo? O, ¿á xí'in kuu yu'u nì sodó

ndúta ndo'ó, ká'án ndó? ¹⁴ Nák'i'oi ndivé'e noo Ndios chí nì iin tó'ón ndó ko nì dákodó ndúta yu'u, sava'a Crispo xí'in Gayo va kúu ra nì dákodó ndúta yu'u. ¹⁵ Sa'a ñoo nì iin ñayuu o kúu kaa ña nì sodó ndúta ná xí'in kuu yú'u. ¹⁶ Ta nì dákodó ndúta ta'ani na ve'e Estéfanos, tído ko ndúsaa inií á ió dao ka na nì dákodó ndútaí. ¹⁷ Dá chí ko nì sa'ándá Cristo choon nooí ña dákodó ndútaí ndo'ó, di'a nì xí'o na choon nooí ña dána'i to'on va'a na. Ta ko ndúkú ta'on yu'u to'on ndichí dáxino inií ndo'ó, chí ko kónií kenóoi ña nì kee Cristo tá nì xí'i na sa'a yo ndjka cruz.

Jesucristo kúu ndéé mií Ndios xí'in ña ndichí mií ná

¹⁸ Dá chí to'on va'a ña ká'an sa'a ña nì xí'i Cristo ndjka cruz kían djki noó na kua'an naá. Tído noo yóo, na nì'i ña káki, to'on yó'o kúu ndéé mií Ndios ña dákaí ñaá. ¹⁹ Dá chí di'a ká'an tuti ij Ndios:

Dánaa vai ña ndichí taa,

ta kañó'i ñaxintóní ñayuu kándaá ini.

²⁰ Sa'a ñoo, ¿ndi ndó'o na kómi ña ndichí viti, tá daá? Ta, ¿ndi ndó'o na dákuá'a ña ndichí? Ta, ¿ndi ndó'o na ká'an to'on ndichí ió ñayuu yó'o? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña nì kenóo Ndios ña ndichí ió ñayuu yó'o? ²¹ Ta xí'in ña ndichí kómi Ndios nì chjkaá ini na ña o kásandaá ñayuu kana'a ná mií Ndios xí'in ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a nì nata'an ini mií Ndios dákaí na ñayuu kándisa to'on dána'a ndu, va'ará to'on djki va kían noo dao ka ñayuu.

²² Ta na Israel kúu na xíka iin ña ndato, dá kandia na, ta na griego kúu na ndúkú to'on ndichí, dá kandia na. ²³ Tído ndu'u kúu na dána'a sa'a Cristo, na nì xí'i ndjka cruz. Ta to'on yó'o kían dár'u'u na Israel, ta kían to'on djki noó na griego. ²⁴ Tído noó ñayuu nì nakana mií Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o á mií ná kúu ná na griego, Jesucristo kúu ndéé mií Ndios xí'in ña ndichí mií ná. ²⁵ Dá chí to'on Ndios, ña chinaní ñayuu kúu to'on djki, ña ndichí cháá ka kían o duú ña ndichí kómi na ndéi ñayuu yó'o. Ta ña'a Ndios, ña ká'án ñayuu kúu ña vitá cháá ka, di'a ña'a ndakí cháá ka kían o duú ña ndakí noó ñayuu.

²⁶ Sa'a ñoo, kande'é ndó, ñani, chí tá nì nakana Ndios ndo'ó xoo mií ná, cháá vá ndó nì sa kuu ñayuu ndichí noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta cháá ta'ani ndó nì sa kuu ñayuu né'e choon, ta cháá ta'ani ndó nì sa kuu de'e na kujká ndaya'i.

²⁷ Chí nì kaxi Ndios ñayuu xixi noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndichí. Ta nì kaxi ta'ani na ñayuu ko ndakí noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndakí. ²⁸ Ta nì kaxi ta'ani na ñayuu nóo xí'in ñayuu ko ndaya'i noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, xí'in na koó ña'a kúu, dá

dátuú ná ña ndáya'i ñayuu yó'o. ²⁹ Kí'o dión nì kee Ndios, dá kían nì iin tó'on ñayuu ná o kúu chindaya'i míi noo ná.

³⁰ Ta míi Ndios kúu nà nì xí'o ña nì nduu yó ñayuu Cristo Jesús, ta sa'á Cristo nì xí'o na ña ndichí noo yó, xí'ín ña kandoo vii yó noo ná, xí'ín ña koo vii yó, xí'ín ña káki yó tixi ndá'a kuachi yó. ³¹ Kí'o dión nì kee Ndios, dá chî kí'o di'a va ká'an tuti iì ná: "Tá'an nà ká'an kuryíi, kánian kuryíi ná sa'á ña nì kee sato'o yó Ndios sa'a ná."

2

Dána'a Pablo sa'a ña nì xí'i Jesucristo ndika cruz sa'a yó

¹ Sa'a ñoo, ñani, tá nì saai noo ndéi ndó nì daná'lì t'ón nì nì'lì noo míi Ndios, kò ní kéchóoin t'ón táyí o t'ón ndichí. ² Chî nì chîkaa ini ña ndá'lì noo ndo sava'a sa'a Jesucristo, xí'ín sa'a ña nì kee na sa'a yó ndika cruz. ³ Tá nì sa ioy xí'ín ndó, ndá'lì va nì sa ioy, ta nì sa ndei ñno ndá'oi ña yu'í. ⁴ Ta kò ní ndúkú t'ón luu, ña kána ñaxintóni taa ñayuu yó'o ká'ín xí'ín ndó, dá xinó ini ndó. Chî di'a nì na'a míi Espiritu iì Ndios ndée kómí ná tein ña nì daná'lì noo ndó. ⁵ Dión dá kían ná dá'a nì kandeé ini ndó Jesús kee ña ndichí ió ñayuu yó'o, di'a kandeé ini ndó ná kee ndée Ndios.

Kómí yó Espiritu iì Ndios

⁶ Tído ndu'u kúu nà ká'an t'ón ndichí xí'ín nà ndíta nì sisa xí'ín ña kándisa na, tído t'ón ndichí yó'o, kò kían t'ón ndichí kómí nà kúu kuendá ñayuu yó'o, ta kò kían t'ón ndichí dándáki taa né'e choon ñayuu yó'o, tá'an ra sa kua'an naá va. ⁷ Tído ndu'u kúu nà ká'an sa'a t'ón ndichí, ña ná'a iin tó'on míi Ndios, tá'an ña sa káa de'é. Ta ña ndichí yó'o kían ña nì chîkaa ini míi ná kee na tá kò ñá'a kava'a na ñayuu yó'o, dá ná kuu natiin yó ña'ño'ó kí'o na noo yó. ⁸ Ta nì iin tó'on taa né'e choon ñayuu yó'o kò ní xí'o kuendá sa'á ña ndichí yó'o, dá chî tá nì xí'o ra kuendá sa'án, dá kían o chîkaa ta'on ra sato'o yó Jesús, ná kómí ndidaa ña'ño'ó, ndika cruz, nì kúu. ⁹ Chî di'a ká'an tuti iì Ndios: Tá'an ña'a kò ní xiní ñayuu xí'ín noo ná, xí'ín ña kò ní seídó'o na,

xí'ín ña nì iin kuu kò ní nákani ini níó ná sa'a, ñoo kían nì kenduu Ndios kí'o na noo ñayuu kóni ñaá.

¹⁰ Tído ndidaa kúu ña yó'o kían nì na'a Ndios noo yó nì kee Espiritu iì míi ná. Chî Espiritu ná kúu nà ndé'é va'a ndidaa kúu ña'a, va'arà ndá maá ini níó Ndios kían.

¹¹ Ta, ¿ndá yoo kúu iin taa ná'a ndi nákani ini iin ká taa? Sava'a iin tó'on espíritu nákaa ini ra kían ná'a ndí kían nákani ini ra. Ta dión ta'aní, nì iin tó'on ta'on ñayuu kò ná'a ndí nákani ini Ndios, sava'a iin tó'on Espiritu míi va ná ná'a ndí kían nákani ini na. ¹² Ta

yóo kúu nà kò ní nátiin ta'on yó espíritu kómí nà kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a nì natiin yó Espiritu nì kii noo míi Ndios, dá kuu kandaa ini yó ndí kían kúu ña va'a nì xí'o Ndios noo yó. ¹³ Ta sa'a ndidaa kúu ña'a yó'o ká'an ndu, tído kò ká'an ta'on ndu tát'ón kí'o dána'a nà kómí ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a dána'a ndu xí'ín t'ón nì daná'a Espiritu iì Ndios noo ndú, chî dána'a ndu t'ón nì kii noo Espiritu Ndios noo ná kómí Espiritu ná.

¹⁴ Ta ñayuu kò kómí Espiritu iì Ndios, o kúu ta'on natiin na ña dána'a Espiritu iì Ndios, dá chî diki va kían noo ná. Ta o kúu ta'on katóni ini ná ña. Dá chî sava'a nà kómí Espiritu iì Ndios kúu nà kuu kandaa ini sa'án. ¹⁵ Ta ñayuu kómí Espiritu Ndios kúu nà keyíko va'a sa'a ndidaa ña'a, ta kò iin ta'on kuu keyíko sa'a ná. ¹⁶ Chî di'a kaá tuti iì Ndios: "¿Ndá yoo kandeé kana'a ndí kían nákani ini sato'o yó Ndios? ¿Ndá yoo katí'a dána'a noo ná?" Tído yóo kúu nà kómí ñaxintóni Cristo.

3

Kéchóon nduu Pablo xí'ín Apolos noo Ndios

¹ Tído kò ní kúu ta'on dána'lì noo ndo'ó, ñani, tát'ón kí'o dána'lì noo ñayuu kómí Espiritu iì Ndios. Di'a nì daná'lì noo ndo tát'ón kí'o dána'lì noo ñayuu kée ña kóni ñii ná, chî tát'ón takuálí va kúu ndó noo t'ón Cristo. ² Sa'a ñoo nì xí'oi lechi va nì xí'i ndó tát'ón kí'o kée na xí'ín takuálí, dá chî o kúu keí xí'íi sei na yatá. Ta kí'o dión tá'aní ndó'o ndo'ó, dá chî kò ní kúu ta'on natiin ndó ña ndichí cháá ka sa'a Ndios, ta ndá viti o kúu iì va natiin ndó'an. ³ Dá chî kée iì va ndó ña kóni ñii ndo, dá chî ió iì va ña u'yú ini ndo, ta naá tá'an iì va ndó, ta sa'ándá tá'an iì va ndó. ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña ña yó'o ná'a ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñii, ta ná'a ta'anian ña kée ndó tát'ón kée ñayuu kò ná'a Ndios? ⁴ Dá chî tá ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Pablo, o ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Apolos, ¿á kò ná'a ta'on ndo ña ña yó'o ná'a ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñii?

⁵ Ta, ¿ndí kían kúu Pablo, ká'an ndó? Ta, ¿ndí kían kúu Apolos, ká'an ndó? Chî sava'a nà kéchóon noo Ndios oon va kúu ndu'u, ta nì daná'a ndu noo ndó, dá nì kándisa ndó. Chî iin rá iin ndu kée choon nì xí'o sato'o yó Ndios noo ndú. ⁶ Yu'u kúu ra nì nì'lì choon ña chí'lì tata, ta Apolos nì nì'lì choon ña ko'oni naan. Tído míi va Ndios kúu nà dákuá'anoan. ⁷ Sa'a ñoo nì ña'a kò kúu taa nì chí'lì tata, nì ra nì so'onian, sava'a Ndios va kúu nà ndáya'lì, chî míi ná kúu nà dákuá'anoan. ⁸ Iin nóo va ndáya'lì taa nì chí'lì tata, xí'ín ra nì so'onian, va'arà iin rá iin ra nátiin ya'í tát'ón kí'o káa choon nì kee ra. ⁹ Chî ndu'u kúu ra kéchóon noo choon Ndios, ta ndo'ó kúu tát'ón ño'ó xítí noo ná, ta kúu

ta'ani ndó tátò'on k'ì'o iin ve'e, ña nákaa na kava'a na.

¹⁰ Ta sa'á ña manj n̄i kee Ndios xí'ín, sa'á ñoó kúúí tátò'on iin na t'í'a kava'a ve'e, ch̄i n̄i ch̄indú'í sa'án. Ta dao ka na kúu na dáxinoan. Sa'á ñoó kánian kandaan iin rá iin na choon kée na, dá kandoo va'an. ¹¹ Dá ch̄i kò iin ka kuu chindu'u iin ka sa'a ve'e ñoó ña sa kándu'u, ch̄i sa'a ve'e ñoó kúu mií Jesucristo. ¹² Ta satá sa'a ve'e yó'o kuu va ndane'e na iin ve'e xí'ín oro, o plata, o xí'ín yuu luu ndáa, o xí'ín yíto, o xí'ín ñoo tejí'í, o xí'ín ra jítá tirió. ¹³ Tído iin rá iin choon kían ná'á mián á choon va'a kíán o koó. Ch̄i tá ná kasandaá kuú keyíkò Ndios sa'án, dá kandaá inió ndi ndo'an kee ño'ó kée. Ta dión keean xí'ín iin rá iin choon, dá ch̄i ño'ó kée kían korndodó ñáa. ¹⁴ Tá koó ña'a ndo'o ña n̄i kava'a na satá sa'a ve'e ñoó, dá kían natiin na ya'í sa'a choon n̄i kee na. ¹⁵ Tído tá ná kej ña n̄i kava'a na, dá kían ná óon va choon n̄i kee na. Ta va'ará ná káki na, tído ndo'o níó ná tátò'on k'ì'o ndo'o na yá'a noo ño'ó kée.

¹⁶ ¿Á kò ná'á ta'on ndo'o ña kúu ndó ve'e ño'o Ndios, ta Espírítu ná ió ini ndo? ¹⁷ Tá ió iin káa ñayuu ndúku dánaa na ve'e ño'o Ndios, dá kían dánaa vá ñáa Ndios, ch̄i ve'e ño'o iñ Ndios vá kúu ndo'ó.

¹⁸ O sa dánda'í ndo mií ndó, ch̄i tá ká'an dao ndo'ó ña kúu ndó na ndichí xí'ín ña ndichí ió ñayuu yó'o, dá kían va'a cháá ka kee ndó mií ndó kakuu ndó ñayuu kò ndichí xí'ín ña ndichí yó'o, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó ñayuu ndichí noo Ndios. ¹⁹ Dá ch̄i ña ndichí ió ñayuu yó'o kíán iin ña'a kò chóon noo Ndios. Ch̄i di'a va ká'an tuti iñ Ndios: "Nátiin Ndios tá ndichí tein ña mañá kée ra." ²⁰ Ta ká'an ta'anian di'a: "Ná'á vá Ndios ña nákanini tá ndichí, ña kíán ña kò chóon", kaáan. ²¹ Sa'á ñoó ná dá'a ni chindaya'í ndó mií ndó sa'á ña ndíta ndó xí'ín taa yó'o o taa káa, ch̄i ndidaa vá ña'a kúu ña'a mií ndó. ²² Sa'á ñoó Pablo, xí'ín Apolos, xí'ín Cefas, xí'ín ñayuu yó'o, xí'ín ña takí yo, xí'ín ña kuu yo, xí'ín ña ndo'o yó viti, xí'ín ña vej ndo'o yó chí noo, ndidaa kúu vá ña yó'o kúu ña'a mií ndó. ²³ Ta ndo'ó kúu kuendá Cristo, ta Cristo kúu kuendá Ndios.

4

Ká'an Pablo sa'a ndidaa ña'a n̄i kee na sa'a ná kúu kuendá Jesús ndéi ño'o Corinto

¹ Sa'á ñoó kánian kee ndó kuendá ña kúu ndu'u taa kéchóon noo Cristo, ta n̄i natiin ndu choon ña kían dána'a ndu sa'á ña ná'á iin tó'on mií Ndios. ² Ta ndidaa na n̄i natiin iin choon, mián ndúsa kánian va'a na mií ná ña kénda na choon n̄i natiin na. ³ Ta kò né'e tandinii á keyíkò ndo sa'á ña kéei, o á taa né'e choon ná keyíkò sa'a ña. Ta ni mií yu'u kò keyíkò sa'á ña kéei. ⁴ Ta va'ará kò nákanini

kuách̄i iniñ ngó ña kéei, tído ña yó'o kò kóni kaa ña n̄i keva'í noo Ndios. Dá ch̄i na keyíkò ndaa sa'í kúu sato'o yo Ndios. ⁵ Sa'á ñoó ná dá'a ni chindaa noo ndo keyíkò ndo sa'á ña kée ni iin ñayuu. Kandatí ndó nda ná nandiio koo na kúu sato'o yo Jesús, ch̄i noón kúu na dánátuu ndidaa kúu ña'a n̄i kedé'é yo. Ta dánátuu ta'ani na ña nákanini ini yo, dá natiin iin rá iin yó ñaño'ó kánian ni'í yo noo Ndios.

⁶ Nani, n̄i ka'ín sa'a ndidaa ña kee mií xí'ín ña kée Apolos sa'á ña kú'u ini ndu sa'a ndo, dá kían kandé'é ndó tátò'on k'ì'o kée ndu, dá kat'í'a ndó kee ndó tátò'on k'ì'o sa'ándá tuti iñ Ndios choon, dá kían ná dá'a ka ni chindaya'í ndó dao ná dána'a noo ndo, ta kenóo ndó dao ka na. ⁷ Ta, ¿nda yoo kúu ndó, xini ndo? Ta, ¿ndi kíán ió noo ndo, ña kíán kò ní x'ì'o Ndios noo ndo? Ni ña'a ve. Ta sa'á ña n̄i ni'í óon ndoan, sa'á ñoó, ¿ndiva'a chindaya'í ndó mií ndó ña ká'an ndo ña kò ní ni'í ndoan, tá dáá?

⁸ Ká'an ndó ña ni iin ña'a kò kamaní noo ndo, ta ká'an ndó ña kuiká ndó xí'ín ña'a Ndios, ta ká'an ndó ña kúu ndó rey, ta koó ka choon kúu ndó ndu'u. Tído ndeé ka vían va'a tá mián ndaa ndisa kúu ndó rey, dá kían ni'í ta'ani ndu ña dándáki nduú ndu'u xí'ín ndó.

⁹ Ch̄i ká'an yu'u ña nda satá kuíi n̄i ch̄ikata Ndios ndu'u, na kúu apóstol. Ch̄i ndo'o ndu'u tátò'on k'ì'o ndo'o ra n̄i ta'anda choon ña kuu. Ta kúu ndu'u tátò'on ñayuu ná'á ñiki ñayuu yó'o, noo ángel xí'ín ngó ñayuu. ¹⁰ Ta ndu'u kúu ñayuu xixi noo ñayuu sa'á ña dána'a ndu sa'a Cristo. Tído ndo'ó, kée ndó mií ndó ña kúu ndó na ndichí sa'a Cristo. Ta ndu'u kúu na vitá ini noo ndo'ó, tído ndo'ó kúu na ndáki. Ta ndo'ó kúu na ió ñaño'ó, ta ndu'u kúu ra koó ñaño'ó, xini ndo. ¹¹ Ta nda viti nda'í kuiko ndu'u, ta nda'í ích̄i ini ndu, ta kò ni'í ndú dá'on kandixi ndu. Ta kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, ta kó ní ve'ndu koó. ¹² Ta kuitá ndu kéchóon ndu xí'ín ndá'a mií ndú. Ta ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ndu'u, xika ndu ña va'a sa'a ná noo Ndios. Ta kéndava'a na xí'ín ndu'u, tído xí'o ndeé vá ini ndu. ¹³ Chínani kini na ndu'u, tído luu ká'an ndu xí'ín ná. Ta n̄i kasandaá ndu kúu ndú tátò'on xe'e, ch̄i nda viti kée na xí'ín ndu'u tátò'on k'ì'o kée na xí'ín ña kò chóon.

¹⁴ Ta kò táai ña yó'o kosaq noo ndo, dá kaka'an noo ndo. Di'a táai ña kosaq noo ndo, ch̄i kóni ka'an ni'inii noo ndo, ch̄i kúu ndó tátò'on de'e manj. ¹⁵ Ta va'ará ná kakomí ndó tátò'on ux̄i mil tá dána'a noo ndo sa'a Cristo, tído iin tó'on vá kúu tatá ndo. Ta yu'u kúu tatá ndo, ch̄i n̄i daná'í noo ndo ña kúu t'ò'on va'a ña ká'an sa'a Cristo Jesús, ta n̄i kándisa ndoan. ¹⁶ Sa'á ñoó seí nda'áví noo ndo ña kee ndó tátò'on k'ì'o kée mií.

¹⁷ Sa'á ñoó n̄i tãnda'á yu'u Timoteo kosaq x̄i noo ndéi ndó. Ta kúu xí' tátò'on de'e

manjí, ta íin ndaa xj xí'in sato'o yò Ndios. Ta mií xí dándusaa ini ndò tító'on kí'o kée yu'u sa'á ña kándísai Cristo, ta kí'o dión dána'i nõg na kúu kuendá Jesús ndéi iin rá iin xían nõg yá'i kua'in. ¹⁸ Ta ió dao ndò nì kasá'a kée ndò mií ndó ña kúu ndó na ndáya'i, chj ká'an ndó ña o sáa kaj nõg ndéi ndó xaan. ¹⁹ Tído yachj nda'o saaj koto ni'ini ndo'ó tá kí'o dión kónj sato'o yò Ndios, dá ná kandaaj inij á miían ndaa ndisa kómí nà chindaya'i mií nõó ndée Ndios, o to'on ká'an oon va na kíán. ²⁰ Dá chj tá nõ'ó yó tíxi ndá'a Ndios, kò kíán ña ka'an oon yó, chj kíán ña kómí ndisa yó ndée ná. ²¹ ¿Ndá kíán kónj ndo? ² Kó kónj ndo ña saaj dánani ndo'ó, o á kónj ndo ña saaj xí'in ña kú'u inij sa'a ndo, ta xí'in ña kuee inij?

5

Sa'ándá Pablo choon nõg ñayuu nõó ña taó xoo na taa ni kee kuachi kini

¹ Miían ndaa nì ni'í tó'in ña tein mií ndó xaan nákaa iin taa kée kuachi ka'an nõg. Ta kuachi kini nda'o kían yó'o, chj ni ñayuu kò ná'a Ndios kò kée tító'on kí'o kée taa xaan, chj kídj rá xí'in naná ke'én ra. ² Tído ndo'ó kúu rá kúryíi ij vá ndó. ¿Á kò ná'a ndó ña kánian kunda'í va ini ndo, dá taó ndo tã kée kuachi nõg tein mií ndó xaan? ³ Ta va'ará koó yu'u ió xí'in ndó xaan, tído kee ndó kuendá ña ió ñaxintónij xí'in ndó. Ta sa'á ña kíán tító'on kí'o iój xí'in ndó, sa'á nõg sã nì keyíkoj sa'á ña kini nì kee taa xaan. ⁴ Ta xí'in kuu sato'o yò Jesucristo nataka ndo, ta kee ndó kuendá ña iój xí'in ndó, ta xí'in ndée sato'o yò Jesucristo ⁵ nakí'o ndó taa xaan nõg ndá'a ña u'u, dá ná ndo'ó nõg rá, dá ná naá ña kini kátoó ñij rá, dá kãkí nõg rá tá ná kasandaá kuú nandió koo tuku sato'o yò Jesús kasaã na.

⁶ Sa'á nõg kò vá'a ta'on ña kúryíi ndó. ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña xí'in lú'u chí'í vá levadura, ta kúu dákuíta tãchí vaan iin tu'u yúsã káva'a pan? ⁷ Sa'á nõg nduvii ndo mií ndó nõg kuachi kée ra, chj kíán tító'on levadura dátuyúán ndo'ó, dá kakuu ndó tító'on yúsã saá, ña kò ní kí'in tá'an xí'in levadura. Dá chj Cristo kúu tító'on léko sa'áni na Israel keká'ano na víko pascua, chj nì dokò ná mií ná sa'a yò. ⁸ Sa'á nõg ná keká'ano yó víko pascua miía, ta ná dá'a ni kechóon yó levadura, ña kúu ña kini xí'in ña kò vá'a. Di'a ná kechóon yó pan, ña kò ní kí'in tá'an xí'in levadura, ña kúu ña kée yó ña ndaa xí'in ndino'o ini yò.

⁹ Ta nõg iin ka tuti nì tãnda'í kosaã nõg ndo ká'an ña o sã káne'e tá'an ka ndo xí'in ñayuu kée kuachi xí'in na kò kúu yíj ná o ñadi'í na. ¹⁰ Tído kò kónj kaaan ña kankuei xoo ndó tein ñayuu kò ná'a Ndios kée kuachi xí'in na kò kúu yíj ná o ñadi'í na, xí'in na kátoó kakomí ña'a dao ka ñayuu, xí'in na

kí'in kuí'íná, xí'in na ndáño'o yoko. Dá chj miían ndúsa kánian kankuei va ndó ñayuu yó'o, dá kandeé ndó kankuei ndó tein na. ¹¹ Tído tuti nì tãnda'í kosaã nõg ndo ká'an ña o sã káne'e tá'an ndo xí'in ñayuu ká'an kúu kuendá Jesús tá kée na kuachi xí'in na kò kúu yíj ná o ñadi'í na, o tá kátoó na kakomí ná ña'a dao ka ñayuu, o tá ndáño'o na yoko, o tá kúu ná na to'ón, o tá xí'í na, o tá kí'in kuí'íná ná. Ta ni o sã kóo ini ndo kasá'an ndó xí'in ná. ¹² Chj, ¿ndí kíán kúu yu'u ña keyíkoj sa'á ñayuu kò nataka dáku'a xí'á? Tído, ¿á kò ná'a ndó ña kánian keyíko yò sa'á ña dáku'a dáá xí'á? ¹³ Chj ñayuu kò nataka dáku'a xí'á, mií Ndios kúu na keyíko sa'a ná. Sa'á nõg taó ndo tã kée kuachi nákaa tein ndó xaan ná k'o'on ra.

6

Ná dá'a ni k'o'on ndo nõg tã né'e choon tá ndo'ó ndó tãndó'ó tein mií ndó

¹ ¿Á kò ná'a ndó ña tá naá iin káa ndó xí'in iin ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, kò vá'a ta'on kée ndó tá ná k'o'on ndo nõg tã né'e choon ñayuu yó'o ka'an kuachi ndó sa'a ñani ndo? ¿Ndiva'a kò ká'an di'a ndó xí'in na kúu ñayuu Ndios, dá keyíko na sa'a ndo? ² ¿Á kò ná'a ta'on ndo'ó ña kasandaá iin kuu, dá ni'í yóo, na kúu ñayuu Ndios, ña keyíko yò sa'a ndidaa ñayuu? Ta sa'á ña ni'í ndo ña keyíko ndo sa'a ñayuu, sa'á nõg, ¿ndiva'a o kúu keyíko mií ndó tãndó'ó léé ndo'ó mií ndó xaan, tá dáá? ³ ¿Á kò ná'a ta'on ndo'ó ña nda ángel ndéi induu keyíko yò sa'a? ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña ió choon ña keyíko yò sa'á ña ndo'ó yò ñayuu yó'o? ⁴ Sa'á nõg, tá ndo'ó ndó tãndó'ó ñayuu yó'o, ¿ndiva'a kua'an ndo nõg ra né'e choon, tá'an ra kò sa'áni mií sa'á ña'a Ndios? ⁵ Ndidaá kúu ña yó'o ká'in xí'in ndó, dá ná koo cháá ña ka'an nõg ndo. ¿Á koó v'í iin tã ndíchi tein mií ndó xaan kuu keyíko sa'a ndo tá naá iin ñani ndo xí'in iin ka na? ⁶ Chj di'a iin kúu mií ndó, na kúu kuendá Jesús xaan, naá tá'an ndó, ta né'e tá'an ndó kua'an ndo keyíko sa'a ndo nõg tã né'e choon, tá'an ra kò ná'a Ndios.

⁷ Ta sa'á ña naá tá'an mií ndo, sa'á nõg ná'a ndo mií ndó ña kò ndíta ndaa ndo xí'in Ndios. ¿Ndiva'a kò xí'o ndée ní ini ndo tá kéndava'a na xí'in ndó? Ta, ¿ndiva'a kò xí'o ndée ní ini ndo tá kí'in kuí'íná ná ndo'ó? ⁸ Tído di'a kéndava'a ndó xí'in ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, ta kí'in kuí'íná ndó na.

⁹ ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña o ndú'u ta'on ñayuu kini nõg dándaki Ndios? O sã dándá'í ndo mií ndó, chj o ndú'u na kátoó kudj xí'in ndi ndáa mií vá ñayuu nõg ió Ndios, ni na ndáño'o yoko, ni na kídj xí'in na kò kúu yíj ná o ñadi'í na, ni ra kídj xí'in tãa xí'in rá, ni ñá'a kídj xí'in ñá'a xí'an, ¹⁰ ni na kuí'íná, ni na kátoó téi dj'ón, ni na xí'í, ni na

kini ká'an, ni na ñañá o ndú'u noo dándáki Ndios. ¹¹ Ndidáá ña yó'o ni sa kee dao ndo'ó tá sata, tído sa ni nduvii va ndó noo Ndios viti, ta ni xi'o na ña koo vii ndo, ta ni kandoo vii ndo noo Ndios sa'á ña kándéé iní ndo sato'o yo Jesús, xi'in sa'á ña ni ñatiin ndó Espíritu iñ Ndios.

Ná dá'a ni kee ndó kuachi xi'in na ko kúu yíi ndo o ñadi'i ndo

¹² Ndidáá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ná k'i'o ña va'a noo yo. Ndidáá vá ña'a kuu kee yó, tído ná o kí'o yó mií yó noo ni iin ña'a ña dándákian yó. ¹³ Ni kava'a Ndios ña'a kaxi'o kaño'o tixi'o, ta ni kava'a tii yó ña kaño'o ña'a kaxi'o, tído ndi nduu vaan dánaá na. Tído ko ni kava'a na ñii yo ña kían kud'i yo xi'in ndi ndáa mií vá ñayuu. Ch'i di'a ni kava'a na ñii yo, dá koni kuáchí yó noo mií ná, ta mií ná kúu sato'o ñii yo. ¹⁴ Ch'i Ndios, na ni danátaki sato'o yo Jesús, noón ta'ani kúu na dánátaki yó xi'in ndéé ná.

¹⁵ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ñii ndo kúu kuendá Cristo? Sa'á ñoó, ¿á kuu ko'o xi'in ñii yo, ña kúu kuendá Cristo, ta dáki'in tá'an yóan xi'in ñii iin ñá'a díko mií noo taa? Koó, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña tá ni naki'in tá'an ñii iin taa xi'in ñá'a díko mií, dá kían ni nduu na iin tó'ón vá? Dá ch'i di'a ká'an tuti iñ Ndios: "Tá ni naki'in tá'an iin taa xi'in iin ñá'a, dá kían ni nduu na iin tó'ón vá." ¹⁷ Tído na ni nak'i'o mií noo sato'o yo Jesús, dión ni nduu na iin tó'ón xi'in ná.

¹⁸ Kuino kúu ndo noo ña káto'o ndo kud'i ndo xi'in na ko kúu ñadi'i ndo o yíi ndo. Dá ch'i ndidaá ka kuachi kée ñayuu ko kían kuachi kée na xi'in ñii mií ná, tído ná kée kuachi xi'in na ko kúu yíi ná o ñadi'i na, noón kúu na ya'a kée kuachi xi'in ñii mií ná. ¹⁹ Ch'i, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña yiki koño ndo kúu ve'e ño'o noo ió Espíritu iñ Ndios? Ch'i ió ni iní ndo, ch'i ni ñatiin ndó na noo Ndios. Sa'á ñoó ko dándáki ka ndo mií ndó, ²⁰ dá ch'i ya'i nda'o ni ch'iyá'i Ndios sa'a ndo. Sa'á ñoó keká'ano ndó Ndios xi'in ñii ndo, xi'in espíritu ndo, ch'i ña'a Ndios kían.

7

Ká'an ni'ini Pablo noo ñayuu sa'a ndi kían kee na tá tanda'a ná

¹ Ta viti kían ko'in kastó'in xi'in ndó sa'á ña ni ndato'ón ndó yu'u noo tuti ni tanda'a ndó ni kii nooí, á ña va'a cháá ka kían ña ná o tanda'a taa xi'in ñá'a. ² Tído sa'á ña ióan ya'a ndó kee ndó kuachi xi'in na ko kúu yíi ndo o ñadi'i ndo, sa'á ñoó va'a cháá ka ná koo ñadi'i iin rá iin ndó, ta iin rá iin na ñá'a ná koo yíi ná. ³ Ta iin rá iin taa kánian kud'i nduu ra xi'in ñadi'i ra, ta k'i'o dión ta'ani kánian kee na ñá'a xi'in yíi ná. ⁴ Dá ch'i na ñá'a ko dándáki ka na ñii ná, ndaá yíi vá ná kúu ra dándáki ñáa. Ta ni taa ko dándáki ka ñii rá, ndaá

ñadi'i ra kúu na dándáki ñáa. ⁵ Sa'á ñoó o sa kádí'inda ndo ñii ndo noo yíi ndo o noo ñadi'i ndo. Tído tá ni kandoo mií ndó ña o náki'in tá'an ndó dao kuu, ch'i kóni ndo kane'e iñ ndo ka'an ndo xi'in Ndios, dá kían kuu va kee ndó dión. Tído ndi'i daá, naki'in tá'an nduú tuku ndó, ch'i oon ni ví o kí'o ndeé iní ndo, ta kexixi ña u'u xi'in ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi xi'in iin ka na.

⁶ Ndidáá ña'a ká'in xi'in ndó yó'o kían ká'an ni'ini noo ndo, tído ko kúu ta'an vaan choon sa'ándá'i noo ndo. ⁷ Ká'an yu'u ña va'a cháá ka kían ña ná kandeí mií ndi ndidaá taa táto'on k'i'o ió mií yu'u. Tído diín diin va ña'a ni ni'i tá'i iin rá iin ñayuu noo Ndios, ch'i ió dao na ni ni'i tá'i ña k'i'o ndeé iní na kandeí mií ná, ta ió ta'ani dao na ni ni'i tá'i ña tanda'a ná.

⁸ Ta ña yó'o ká'an yu'u xi'in takuáchí táki, xi'in na kuáan ña iin ña va'a kían ña ná kandeí mií ná táto'on k'i'o kée yu'u. ⁹ Tído tá ko xi'o ndeé iní na chituu na ña kóni ñii ná, dá kían va'a cháá ka ná tanda'a ná. Dá ch'i va'a cháá ka ña tanda'a ná o duú kaa ndo'o ní'o ná koni na iin taa o iin ñá'a.

¹⁰ Ta noo ndo'ó, na ni tanda'a, sa'ándá'i choon noo ndo, tído ko kían choon ni ndaki ñaxintóni, ch'i choon sa'ándá mií sato'o yo Ndios nooí kían, ña ndo'ó, na ñá'a, o sa dánkoo ndó yíi ndo. ¹¹ Tído tá sa ni dánkoo iin ñá'a yíi, dá kían ná dá'a ni tanda'an xi'in iin ka taa. Va'a cháá ka ná ndaka ña man'i noo sát'an iin rá iin na, dá naki'in tá'an tuku na kandeí na. Ta ndo'ó, ra taa xaan, o sa dánkoo ndó ñadi'i ndo.

¹² Ta ió ña ká'in xi'in dao ka ndo, va'ará ko ká'an sato'o yo Ndios sa'an. Tá ió iin káa ñani yo, ta ko kándisa ñadi'i ra Jesús, tído ióan ña koo ijan xi'in rá, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáa rá. ¹³ Tá ió iin káa na ñá'a kándisa Jesús, ta ko kándisa yíi ná, tído tá ió ra ña koo iñ rá xi'in ná, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáa ná. ¹⁴ Ch'i iin yíi ko kándisa Jesús, ndé'e va'a ñáa Ndios sa'á ña kándisa ñadi'i ra. Ta iin ñadi'i ko kándisa Jesús, ndé'e va'a ñáa Ndios sa'á ña kándisa yíi. Ch'i tá ko kían dión, dá kían kandoo kini de'e na noo Ndios, tído viti kúu xi' takuáchí vii noo ná.

¹⁵ Tído tá ká'an yíi ndo o ñadi'i ndo, na ko kándisa Jesús, ña dánkoo na ndo'ó, dá kían konó ndó ná kee na dión. Ch'i ni ndaxi ndo noo ña ni tanda'a ndó xi'in ná tá ndo'ó ndó dión. Ch'i ni ñakana Ndios ndo'ó ña kían kandeí va'a ndó. ¹⁶ Ch'i ndo'ó, na ñá'a xaan, ¿xini á kandeé ndó xi'in yíi ndo, dá nduu ra kuendá Jesús? Ta ndo'ó, ta kúu yíi, ¿xini á kandeé ndó xi'in ñadi'i ndo, dá nduu na kuendá Jesús?

¹⁷ Tído iin rá iin ndó kánian koo táto'on ni xi'o mií sato'o yo Ndios koo ndó tá ni ñakana ñáa ná xoo mií ná. Ta ña yó'o kían dána'i noo ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús iin

iin xían noo xíonooi. ¹⁸ Sa'a ñoó, ¿á sa ñi ta'anda ñi ndo tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían nda dión koo va ndó. ¿Á ió dao ndó kó ñá'a ta'anda ñi tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían ná dá'a ni ka'anda ndoan. ¹⁹ Dá chi ña ta'anda ñi yo xí'in ña kó ni ta'anda ña, ni iin ña'a kó ndáya'i ña, dá chi ña ndáya'i noo Ndios kían kee yó choon sa'andá na. ²⁰ Sa'a ñoó kánian koo iñ ndo táto'on k'i'ó ndaa ndó tá ni nakana ñaá Ndios xoo mií ná. ²¹ ¿Á ñi sa ño'ó ndó tixi ndá'a iin sato'ó tá ni kana ñaá Ndios? Ná dá'a ni nakani ini ndo. Tído tá ió tandeé ini ña kankuei ndó tixi ndá'a sato'ó ndo, dá kían choon ini ndo yaa ndo. ²² Chi ndo'ó, na sa ño'ó tixi ndá'a iin sato'ó tá ni kana ñaá Ndios, ndo'ó kúu na ni taó xoo Ndios tixi ndá'a kuachi, dá nono ndo kee ndó ña kóni na. Ta ndo'ó, na kó ni sá ño'ó tixi ndá'a iin sato'ó tá ni nakana ñaá Ndios, viti kían ni ndu'u ndó tixi ndá'a Cristo, dá koni kuáchí ndó noo ná. ²³ Ya'i nda'ó ni chiya'i Ndios sa'a ndo, sa'a ñoó ná dá'a ni nach'i'í ndó mií ndó tixi ndá'a ni iin tó'ón ñayuu. ²⁴ Sa'a ñoó, ñani, táto'on ni sa ndaa iin rá iin ndo tá ni nakana ñaá Ndios, k'i'ó dión iñ ni koo ndó noo ná.

²⁵ Ta viti ko'jin ka'jin cháá xí'in ndó sa'a ná takí, va'ará kó ta'ón choon ní ni'í noo sato'ó yo Ndios kían. Tído ka'an ni'ini noo ndo táto'on k'i'ó ka'an mií yu'u kúu ña va'a, chi sa'a ña kú'u ini sato'ó yo Ndios sa'a, sa'a ñoó kúu iin ta'a ka'an ña ndaa. ²⁶ Ta sa'a ña ndéi yó tiempo u'u nda'ó, sa'a ñoó ka'an yu'u ña va'a cháá ka ná kandeí mií ndó, ta ta'a, táto'on k'i'ó ndéi ndó. ²⁷ Tá ió ñadi'í ndo, o sa dánkoo ñaá ndó. Ta tá kóo ñadi'í ndo, o sa ndí'i ini ndo tanda'a ndo. ²⁸ Tído tá ná tanda'a ndo, kó ta'ón kuachi kían. Ta dión ta'ani takuáchí di'í takí, kó ta'ón kuachi kían tá ná tanda'a xí. Tído na tanda'a, kasá'a ndo'ó níó ná, ta kó kóni yu'u ña ndo'ó ndó dión.

²⁹ Tído ña yó'ó ka'an yu'u xí'in ndó, chi ndadá cháá vá tiempo kámanj noo yo. Sa'a ñoó ndo'ó, na ió ñadi'í, kee ndó kuendá ña kóo ná ió, ta ndi'í cháá ka ini ndo sa'a Ndios. ³⁰ Ta ndo'ó, na kúnda'i ini, kee ndó kuendá ña kó kúnda'i ini ndo. Ta ndo'ó, na ndéi dij, kee ndó kuendá ña kó ndéi dij ndo. Ta ndo'ó, na xín, kee ndó kuendá ña kóo ña'a ni xín ndó. ³¹ Ta ndo'ó, na kéchóon ña'a ió ñayuu yó'ó, ná dá'a ni ndi'í ini ndo sa'an. Dá chi ñayuu ndéi yó viti naá váan xí'in ndidaa kúu ña'a ió nooan.

³² Chi ña kóni yu'u kían ña ná dá'a ni nakani téi ini ndo sa'a ña'a ió ñayuu yó'ó. Chi na kó ñá'a tanda'a, ndi'í cháá ka ini na sa'a ña'a sato'ó yo Ndios, chi ndúkú ná ña nata'an ini sato'ó yo koni ñaá ná. ³³ Tído ta'a ni tanda'a, nákani cháá ka ini ra sa'a ña ió ñayuu yó'ó, chi ndúkú rá ña nata'an ini ñadi'í ra koni ñaáan. ³⁴ Ta dión ta'ani kó kúu nóo

ta'an vaan xí'in ñá'a ió yí xí'in ñá'a kóo yí. Chi ñá'a kóo yí, ndi'í iniñan sa'a ña'a sato'ó yo Ndios, chi ndúkúan ña kandgo vii ñiñan, xí'in niñan noo Ndios. Tído di'a ñá'a ió yí, ndi'í cháá ka iniñan sa'a ña ió ñayuu yó'ó, chi ndúkúan ña nata'an ini yíñan koni ñaá rá. ³⁵ Ká'jin ndidaa ña yó'ó xí'in ndó, dá ni'í ini cháá ka ndo ndi kee ndó. Ta kó ká'jin sa'a ña sa'a ña kóni chituu ndo'ó. Ña kóni yu'u kían kee ndó ña va'a xí'in ña ndisa'ano, dá kían ni iin tó'ón ña'a ná o kétéin noo ndo kee ndó ña kóni Ndios.

³⁶ Tá ió iin káa ndó ká'an ña kó va'a ta'on ña kuyatá de'e di'í takí ndo, ta ká'an ndó ña kánian tanda'a xí, dá kían kuu k'i'ó ndó ña tanda'a xí, chi kó ta'ón kuachi kían. ³⁷ Tído ndo'ó, na ió ini ña ná o tanda'a de'e di'í ndo, ta o duu ña miñan ndúsa kían ña tanda'a xí, ta nóno noo ndo kee ndó ña kían kóni mií ndó, tá sa ni chikaa ini ndo ña o tanda'a ta'ón de'e di'í takí ndo, dá kían va'a va kée ndó. ³⁸ Sa'a ñoó, na xí'ó de'e di'í na tanda'a xí, va'a kée na, ta na kó xí'ó xi tanda'a xí, va'a cháá ka kée na.

³⁹ Ta iin ñá'a ió yí, ni kató ta'an xí'in yíñan noo ley xían nani takí ra ió ra. Tído tá ni xí'í yíñan, dá kían ni nono nooñan tanda'an xí'in ndi ndaa ta'a kóni miíñan, tído ta'a kándisa sato'ó yo Cristo ná kakuu ra. ⁴⁰ Tído ka'a yu'u ña va'a cháá ka vi keeán tá ná o tanda'a tukuán, ta ká'ín ña k'i'ó dión ta'ani kóni Espíritu iñ Ndios.

8

Ká'an ni'ini Pablo sa'a koño dóko ñayuu kó ná'a Ndios noo yoko

¹ Viti, dá kua'jin kast'o'in xí'in ndó sa'a koño dóko ñayuu noo yoko. Sa kátóni va'a ini yo sa'a ña yó'ó. Tído sa'a ña kátóni ini yo, ña yó'ó kédaa xí'a, sa'a ñoó kúryí yó. Tído tá kú'u ndisa ini yo sa'a ñayuu xí'in yó, dá dákuá'ano yó na xí'in to'on Ndios. ² Tá ió iin káa ndó ká'an ña ná'a nda'ó ndó sa'a iin ña'a, di'a kó ná'a ndó sa'an táto'on k'i'ó kánian kana'a ndó. ³ Tído tá miñan ndaa kóni yo Ndios, dá kían ná'a ná yó, ña kúu yó ñayuu na.

⁴ Ta viti ko'jin ka'jin xí'in ndó sa'a ña dóko ñayuu noo yoko. Ná'a yó ña kó ta'ón ña'a ndáya'i yoko ndéi ñayuu yó'ó, chi kóo ka iin ka ndios, sa'va'a iin tó'ón diñi vá kúu Ndios. ⁵ Va'ará ká'ñan ñayuu ña ndéi dao ka ndios induu o noño'ó yó'ó, chi kaá na ña kua'a nda'ó ndios xí'in kua'a nda'ó sato'ó ndéi, ⁶ tído noo yóo, iin tó'ón diñi vá kúu Ndios, na kúu tatá yo, na ni kava'a ndidaa kúu ña'a, ta ngón kúu na xí'ó ña takí yo kéchóon yo noo ná. Ta iin tó'ón diñi ta'ani kúu sato'ó yo Jesucristo. Ta xí'in ndá'a mií ná ió ndidaa kúu ña'a, ta mií ná kédaa xí'a, dá takí yo ndéi yó.

7 Tído o duú ndidaa ñayuu kátónj ini sa'á ña yó'o. Dá chj ñó'o dao ñayuu tein ndó, nda kuálí ná n̄j kasá'á ná ndáñg'o na yokò. Sa'á ñogó tá sei ná koño n̄j doko ñayuu noó yokò, ká'án ná ña sa ndáñg'o ta'ani na yokò ñoo, ta kasá'á ná nákaní kuáchj ini ná sa'á ña ko ná'á va'a na, ta ká'án ná ña n̄j yakò n̄a noo Ndios. 8 Sa ná'á vá yó ña o duú ña'a sei yo kedaá xí'ín yó, dá kandoo va'a yó noo Ndios. Dá chj ko kúú yo ñayuu ndáya'i cháá ka noo ná sa'á ña sei yo dao ña'a, ta ni o kándoo nóo yó noo ná sa'á ña ko sei yo dao ka ña'a. 9 Tído kaon koo ndó, chj va'ará kuu kei ndoan, tído ná dá'a ni k̄j'ó ndó ña k̄ian kuéi dao ná kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios noó kuáchi sa'á ña sei ndoan. 10 Dá chj tá ná koni ná iin káa ndo'ó, ná sa ná'á sa'á ña yó'o, ta ió ndo sei ndo koño ini ve'le noo ndáñg'o ñayuu yokò, dá k̄ian ka'án ta'ani na kei ná ña, va'ará nákaní kuáchj ini ná kei náan. 11 Já ko ná'á ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñogó xingo ini ná kei ná koño n̄j doko ñayuu noó yokò? 12 Ta sa'á ña ná'á va'a ndó ña ko ta'ón kuáchi k̄ian kei ndó koño ñoo, sa'á ñogó dátuyú ndó ñani ndo, n̄a ko ña'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, ná n̄j chjya'i Cristo sa'a. 13 Ta sa'á ña yá'a ndó kée ndó kuáchi noo ñani ndo, ta sa'á ña xí'o ndó ña xingo ini ná kée ná ña ká'án ná kúú kuáchi, sa'á ñogó yá'a ndó kée ndó kuáchi noo mií Cristo. 14 Sa'á ñogó tá ña'a sei yu'u kedaá xí'ín ñani, dá kuéi na noó kuáchi, dá k̄ian ni iin kuéi ka ná o kaxíi koño, dá k̄ian ná dá'a ni ya'a ñani kee na kuáchi sa'a yú'u.

9

Ká'qñ Pablo ña kúú ná iin apóstol

1 Já ko ná'á ta'on ndó ña kúú iin apóstol, ná ne'e to'on Jesús? Já ko ná'á ta'on ndó ña kuu kee yu'u ndidaa ña'a kée dao ka apóstol? Já ko ná'á ta'on ndó ña n̄j xini ta'ani yu'u Jesús, ná kúú sato'o yo? Já ko ná'á ta'on ndó ña n̄j nduu ndó kuendá Jesús sa'á ña kéei choon n̄j xí'o sato'o yo noo? 2 Ndá ndi kuu ko kándia dao ka ñayuu ña mián ndaa kuiti kúú yu'u apóstol Jesús, tído ndo'ó kúú ná kánian nakoní ndo yu'u. Ta sa'á ña kúú ndó kuendá sato'o yo Jesús, ñogó k̄ian ná'a ña kúú iin apóstol.

3 Ta ña yó'o kúú to'on ká'ín xí'ín ndo'ó, ná kána'a xí'ín ndéi xaan: 4 Já ko ta'ón ichi ndú ña k̄i'ó ndó ña'a kasá'an ndu, ña k̄i'ó ndó ña'a ko'o ndu? 5 Já ko ta'ón ichi ndú ña kandaka ndu ná ña'a kándisa Jesús kakuu ñadi'í ndu, ta kanoo nduu ná xí'ín ndú, táto'on k̄i'ó kée dao ka ña kúú apóstol, xí'ín ñani sato'o yo Jesús, xí'ín Cefas? 6 Já savava yu'u xí'ín Bernabé kúú ná kánian koto mií xí'ín choon kée ndu? 7 Ta, ¿ndi káa iin soldado xito mií xí'ín dj'ón mií rá? Ta, ¿ndi káa iin t̄a xiti uva,

ta ko sei ra uva kána noño'ó rá? Ta, ¿ndi káa iin t̄a ndáka léko, ta ko xí'i ra lechi rj?

8 Já ká'án ndó ña nákaní ini t̄a ká'ín xí'ín ndó? Já ko ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani ká'qñ ley Moisés? 9 Dá chj ley Moisés k̄ian kaá di'a: "O sa taán ndo ñogó yú'u chee tá sádj rj tirio, dá ná kuu kei rí chááán." Já ká'án ndó ña ndí'i ini Ndios savava sa'á chee? 10 O, ¿á n̄j taa ta'ani na to'on yó'o sa'a yóo? Sa'a yóo n̄j taa naan. Ta dión ni ná xiti, ió t̄andee ini noo ná ña natiin na ña'a noño'ó n̄j xiti na, ta ná sádj tirio, ió ta'ani t̄andee ini noo ná ña natiin na ña'a noo n̄j nduvii na ñoo.

11 Ndu'u kúú ná n̄j chj'i tata ña kúú to'on Ndios ini níog ndo, sa'á ñogó, ¿á kakian iin ña dáta'án nda'o ndu'u ndo'ó ña natiin ndu'u cháá ña xínñó'ó ndú noo ndo? 12 Tá dao ka va t̄a kúú ra nátiin ña xito ndó ra, ta va'a cháá ka ví kánian kee ndó xí'ín ndu'u.

Ta va'ará ió ichi ndú ña koto ñaa ndó, tído ko kéchóon ta'on ndu'qñ. Di'a xí'o ndee vá ini ndu noó ndidaa ña'a, dá k̄ian ni iin ña'a ná o kétéin noó ñayuu ña kándisa na to'on va'a sa'a Cristo Jesús. 13 Já ko ná'á ta'on ndó ña t̄a kéchóon noo Ndios ini ve'e ño'ó ká'ano sei ra ña ñó'o ini ve'e ñoo, ta ra dóko kítj noo náa sei ra cháá koño rj? 14 Dión ta'ani n̄j sa'anda sato'o yo Jesús choon ña ná xionoo dána'a to'on va'a sa'a ná, kánian kataki ná noo choon kée na.

15 Tído yu'u, ni iin kuéi ta'ón ko ní ka'ín xí'ín ndó ña koto ndó yu'u, ta ni ko táai to'on yó'o kosaq noo ndo sa'á ña kónj ña koto ndó yu'u. Va'a kaqñ ná kuu di'a yu'u, o duú ka ña djitá ndó ña náta'an inij sa'á ña ko kí'in ya'i noo ndo. 16 Tá dána'a yu'u to'on va'a sa'a Jesús, dá k̄ian ko kánian chindaya'i yu'u mií, dá chj n̄j ta'andá choon noo ña dión kánian kee. Nda'i yu'u tá ná o dána'j to'on va'a yó'o.

17 Tá n̄j chjkaa ini mií yu'u kee choon yó'o, dá k̄ian kuu va natiin ya'i noo ndo. Tído o duú mií yu'u ní chjkaa inij kee ña, dá chj choon n̄j ta'andá noo va yu'u kían. 18 Ta, ¿ndi k̄ian va'a nátiin yu'u, tá dáá? Ña va'a nátiin yu'u k̄ian náta'an inij sa'á ña ko kí'in ya'avii noo ndo dána'j to'on va'a sa'a Cristo Jesús. Chj ko kónj dándi'í inij ndo'ó kee ndó ña kánian kee ndó xí'ín sa'á ña dána'j to'on va'a sa'a Jesús.

19 Ta sa'á ña ko nákaaj t̄ixi ndá'a ni iin to'ón ñayuu, sa'á ñogó nóno'í k̄i'oi mií konkuachíi noo ndidaa kúú ñayuu, dá k̄ian kandeéi ña kándisa kua'a cháá ka ná to'on va'a sa'a Jesús. 20 Sa'á ñogó, tá nákaaj tein ná kúú ná Israel, dá kéei mií kúú iin ná Israel, dá kandeéi kándisa na Jesús. Chj tá nákaaj tein ná ñó'o t̄ixi ndá'a ley Moisés, ta va'ará ko nákaaj t̄ixi ndá'a ley ñoo, tído kéei mií ña nákaaj t̄ixi ndá'án, dá kandeéi kándisa na Jesús. 21 Ta dión ta'ani kée yu'u tá nákaaj tein

ñayuu ko ñó'o t̃xi ndá'a ley Moisés, ch̃i kée yu'u miíi ña ko nákaaj̃ t̃xi ndá'a ley. Tído ko kóni kaaan ña ko seídó'o yu'u choon sa'ándá ley Ndios, ch̃i nákaaj̃ t̃xi ndá'a Cristo. Díon kéei, dá kandísa na ko ñó'o t̃xi ndá'a ley to'on va'a Jesús. ²² Tá nákaaj̃ tein na ko ñá'a kua'ano xí'in to'on Ndios, dá kían kée yu'u miíi t̃átó'on k̃i'o kúú mií ná, dá kandeéi kua'ano na xí'in to'on Ndios. Ta daá kuiti vá kée yu'u miíi t̃átó'on k̃i'o kúú iin rá iin ñayuu, dá kandeéi k̃aki dao na noó kuachi na. ²³ Ndidaá kúú ña yó'o kée yu'u, dá naka'ani cháa ka to'on va'a sa'a Jesús kua'an, ta k̃i'o díon kandeéi ta'ani yu'u ni'í ña kúú ña va'a sa'a to'on va'a yó'o.

²⁴ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ndi ndó'o t̃a taxi tá'an? Ch̃i ndidaá vá rá ndúndéé taxi tá'an, tído iin to'ón vá kúú rá kándéé. Ta k̃i'o díon ta'ani ndundéé ndó kuita ndaa ndo xí'in to'on Ndios, dá kandeé ndó ni'í ndo ña kánian natiin ndó. ²⁵ Ta k̃i'o díon ta'ani ndó'o ra ko'on chídáó tá'an, ch̃i ndí'i nda'o ini ra kénduu rá mií rá, dá kandeéi rá ni'í rá iin corona, ña naá óon. Tído yóó kúú na ndí'i ini kuita ndaa xí'in Ndios, dá ni'í yo iin corona, ña ni iin kuu o naá. ²⁶ Sa'a ñoó k̃i'o díon ndaa kánkonoí ichi Ndios, ch̃i ko kánkono naá ta'on yu'u. Ta k̃i'o díon ta'ani kéei tá naáí xí'in ña kini, ch̃i ko kéei t̃átó'on kée na dáko'on yiki noo táchi. ²⁷ Di'a dándó'o yu'u ñííi, ta kéndusaí xí'an, dá kandeéi ña keean ña kóni Ndios. Dá ch̃i tá koó, dá kían, va'ará ni daná'í noo dao ka ñayuu, oon ni vi o kandeéi kasandaái nda noo ni ch̃iná'a Ndios.

10

Kuino k̃i ndo noo yoko, ta o sa kandaño'o ndoan

¹ Tído ko kóni, ñani, ña nandodó ndo ña ni xika na sa'ano ñoo ndu'u t̃xi káti viko, ña ni k̃astó'on xí'in ná noo kánian ko'on na. Ta ndidaá vá ná ni ch̃ika'anda me'í t̃año'o naní Taño'o Kuá'a. ² Ta k̃i'o díon ni ndu'u na t̃xi ndá'a Moisés, ch̃i kían t̃átó'on ni sodó ndúta ná xí'in viko ñoó xí'in t̃año'o ñoó. ³ Ta ndidaá ná ni seí ña'a ni t̃anda'a Ndios ni kii induú, ⁴ ta ndidaá ta'ani na ni xí'i takuij̃ ni xí'o Ndios noo ná. Ch̃i ni xí'i na takuij̃ ni kana ndjka kuá, ta káo ñoó kúú Cristo. ⁵ Tído kuá'a nda'o ñayuu ñoó ko ní náta'an ini Ndios koni na. Sa'a ñoó ni k̃andoo yiki koño na noño'o íchí ñoó.

⁶ Ndidaá kúú ña yó'o kían kástó'on xí'in yó ña ko vá'a ta'on ña katoó yo kee yó ña kini t̃átó'on k̃i'o ni kee ñayuu ñoó. ⁷ Sa'a ñoó o sa kandaño'o ndó yoko t̃átó'on ni kee dao ñayuu ñoó, ch̃i di'a ká'an tuti ij̃ Ndios: "Ni sa ndei na ni sasá'an na, ta ni xí'i na, dá ni ndakuei na ni sa ndei dij̃ ná noo yoko." ⁸ Ta ná dá'a ni kee yó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í yo o yí yo t̃átó'on k̃i'o ni kee dao ñayuu ñoó.

Ch̃i sa'a ña ni kee na díon, sa'a ñoó iin kuu ni xí'i oko onj̃ mil na ni kee Ndios. ⁹ Ta ná o sa kóo ini yo korndodó yó sato'o yo Ndios t̃átó'on k̃i'o ni kee dao ñayuu ñoó, ch̃i sa'a ña ni kee na díon, sa'a ñoó kua'a ná ni xí'i tá ni seí ñaá koó. ¹⁰ Ta ni o sa ká'an kuachi ndó noo Ndios t̃átó'on ni kee dao ñayuu ñoó, ch̃i sa'a ña ni kee na díon, sa'a ñoó kua'a ná ni xí'i ni kee iin ángel né'e choon sa'áni ñayuu.

¹¹ Ndidaá kúú ña yó'o kían ni ndo'o ñayuu ñoó, ta kástó'an xí'in yó ña ná o sa kóo ini yo kee yó díon, ta ni taa naan noo tuti ij̃ Ndios ka'an ni'inian noo yóó, na ni kasandaá ndéi tiempo noo ndí'i. ¹² Sa'a ñoó ndó ndáa ndó ká'an ña ndíta toon ndó xí'in Ndios, dá kían kandaá ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kuei ndó noo kuachi. ¹³ Kana'a ndó ña t̃andó'o ndó'o ndó, iin noó vá kúúan xí'in t̃andó'o ndó'o ndidaá ka ñayuu. Tído iin na ndaa kúú Ndios, ch̃i o kóno ta'on na ña ndo'o cháa ka níó ndo noo ña o k̃i'o ndeé ini ndo. Dá ch̃i di'a k̃i'o va Ndios t̃andéi ini noo ndo, dá kandeéi ndó kankuei ndó noo t̃andó'o xirndodó ñaá.

¹⁴ Sa'a ñoó, na manj̃ mií, taó xóo ndó mií ndó noo ña kúú yoko, o sa kandaño'o ndoan. ¹⁵ Ká'in xí'in ndó t̃átó'on ká'in xí'in na kandaá ini. Sa'a ñoó taó kuendá va'a ndó sa'a ña ká'in xí'in ndó yó'o. ¹⁶ Tá xí'i yo copa ndutá uva, ndirá dándaki ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo, ta náki'o yo ndivé'e noo Ndios sa'a ra, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'in Cristo ni kee ni'í ná? Ta tá dakuachi yo pan, dá seí yoan, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'in Cristo sa'a ña ni xí'i na yiki koño na ni xí'an sa'a yo? ¹⁷ Va'ará kua'a vá kúú yo, tído iin to'ón vá pan seí yo, sa'a ñoó iin to'ón vá ni nduu yó, ch̃i iin to'ón vá pan seí ndí'i yo.

¹⁸ Kande'é ndó t̃átó'on kée na Israel. Ch̃i seí na cháa koño k̃iti dóko ná noo ná, ta, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña kían t̃átó'on iin ni nduu na xí'in noo ná ñoó? ¹⁹ Ta sa'a ña ká'in díon xí'in ndó, ¿á kóni kaa ña ndáya'i yoko, o ndáya'i ña dóko ñayuu nooan? ²⁰ Koó, ch̃i ña ká'in xí'in ndó kóni kaa ña tá dóko ñayuu ko ná'a Ndios koño noo yoko, noo ña u'u va dóko náan, ta o duú noo Ndios takí, ta ko kóni ta'on yu'u ña iin nduu ndó xí'in ña u'u.

²¹ Sa'a ñoó ko kánian ko'o ndó copa kuendá Cristo, na kúú sato'o yo, ta ko'o ta'ani ndó copa kuendá ña u'u, ch̃i ko kánian kasá'an ndó mesa kuendá sato'o yo Cristo, ta iin nduu ndó xí'in ná, ta kasá'an ta'ani ndó noo mesa kuendá ña u'u, ta iin nduu ndó xí'an. ²² ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña dár'u'u yo sato'o yo noo ña kuíon na tá kée yo díon? ¿Á ká'an ndó ña ndakí cháa ka yo o duú Ndios?

Ná dá'a ni ndukú yo ña va'a mií yo. Di'a nandukú yo ña va'a dao ka na

²³ Ndidáá vá ña'a kuu kee yó, tído o ñuú ndidaá ñá k'i'o ña va'a noo yo. Ndidáá vá ña'a kuu kee yó, tído o ñuú ndidaá ñá dákua'ano dao ka ñayuu. ²⁴ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kande'i va'a ndó, di'a ndí'i ini ndo ña ná kande'i va'a dao ka ñayuu. ²⁵ Ta ndi ndáa mií koño kúya'i noo díko náan, kuu va kei ndoán. Ta o sa ndátó'ón ndó ndei ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchí ini ndo. ²⁶ Dá ch'i ña'a sato'o yo Ndios kúu iin níi kúu vá ñayuu yó'o xí'in ndidaá kúu ña'a ió nooán. ²⁷ Tá ni kana iin na ko ná'a Ndios ndo'ó ña ko'on ndo ve'e na kasá'an ndó xí'in ná, ta tá ká'an ndó ko'on ndó, kei ní ndó ndidaá kúu ña xí'o na noo ndo. O sa ndátó'ón ndó ndei ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchí ini ndo. ²⁸ Tído tá ió iin na kaa xí'in ndó: "Koño ni dokó ná noo yokó vá kían xaan", dá kían ná dá'a ni kei ndoán sa'á ña ni ka'an na dión, dá ná o náani kuáchí ini na kande'é ná ndo'ó, dá ch'i ña'a sato'o yo Ndios kúu iin kúu vá ñayuu yó'o xí'in ndidaá kúu ña'a ió nooán. ²⁹ Ká'in sa'á ña náani ini dao ka na, o ñuú sa'á ña náani ini mií ndó.

Tído ndá ndi kuu kaa ndo xí'in: "¿Ndiva'a kánian chituu yu'u ña nónoí keei sa'á ña náani kuáchí ini dao ka ñayuu?" ³⁰ Ch'i tá ni ñak'i'o va yu'u ndiv'e noo Ndios sa'á ña'a saxíi, ¿ndiva'a ká'an u'u ñayuu sa'á, ta sa ni ñak'i'o yu'u ndiv'e noo Ndios sa'án?" ³¹ Sa'á ño'ó tá sásá'an ndó, o xí'i ndó, o kée ndó dao ka ña'a, daá kuiti kee ndoán sa'a Ndios, dá ná natiin na ñaño'ó. ³² O sa kákuu ndó táto'on iin ña'a kétéin noo ñayuu, dá kuei na noo kuachí, á mií ná kúu ná na ñoo Israel, o á mií ná ko kúu ná na ñoo Israel, o á mií ná kúu ná kuendá Cristo. ³³ Ch'i dión kée mií yu'u noo ndidaá ña kéei, ch'i ndúkúí ña nata'an ini ndidaá ñayuu, ch'i ko kée yu'u sa'a mií, di'a kée yu'u sa'a dao ka na, dá ni'i ná ña káki na noo kuachí na.

11

¹ Sa'á ño'ó kee ndó táto'on k'i'o kée yu'u, ch'i yu'u kúu na kée táto'on k'i'o kée Cristo.

K'i'o di'a kee ndó tá náta ka ndo dákua'a ndó to'on Ndios

² Nákoní yu'u ndo'ó, ñani, dá ch'i ndíko'on ini ndo yu'u, ta kée ndó táto'on k'i'o ni daná'i noo ndo. ³ Tído kónij ña kían kandaq ini ndo ña Cristo kúu dinj noo ndidaá kúu ña. Ta dión ta'ani ndó'o ña, ch'i mií rá kúu dinj noo ñadi'i ra, ta Ndios kúu dinj noo Cristo. ⁴ Sa'á ño'ó ndi ndáa mií vá ña ká'an xí'in Ndios o dána'a ra to'on ni xí'o Ndios noo rá tá kánóo iin ña'a dinj rá, dá kían ko xí'o ta'on ra ñaño'ó noo na kúu dinj noo rá. ⁵ Tído ndi ndáa mií vá na ñá'a ká'an xí'in Ndios o dána'a na to'on ni xí'o Ndios noo ná tá ko dáda'i na dinj ná, dá kían ko xí'o ta'on

na ñaño'ó noo ra kúu dinj noo ná, ta kéea kuendá táto'on ni datá tá'i dinj ná. ⁶ Ch'i tá ko kónij na ñá'a dáda'i na dinj ná, dá kían va'a kaan ná datá tá'i náan. Tído tá kían iin ña ka'an noo noo ná, dá kían va'a kaan ná dáda'i naan. ⁷ Ta ni iin ña ko kánian dáda'i dinj rá, dá ch'i káa ra táto'on k'i'o káa mií Ndios, ta nátiin na ñaño'ó noo rá. Tído ta ña kúu ra nátiin ñaño'ó noo na ñá'a, ⁸ dá ch'i ko ni k'i'in Ndios lásá yika na ñá'a, dá kava'a na ña, di'a lásá yika ña ni k'i'in na, dá ni kava'a na na ñá'a. ⁹ Ta ko ni kava'a Ndios ña sa'á na ñá'a, di'a ni kava'a na na ñá'a sa'á ña, dá chindee ña. ¹⁰ Sa'á ño'ó mián ndusa kánian kada'i dinj na ñá'a, dá ná'a na ña nákaa na tixi ndá'a yí ná, ch'i ndé'é káxi ña ángel ndéi induú. ¹¹ Tído mií sato'o yo Ndios kúu na ni saki ña o kúu ta'on koo iin ñá'a tá ko'ó iin ña'a, ta o kúu ta'on koo iin ñá'a tá ko'ó iin ña, ¹² dá ch'i va'ar á ni k'i'in Ndios lásá yika ña, dá ni kava'a na ñá'a, tído tixi na ñá'a ta'ani káki ña. Tído ndidaá ña yó'o ve'i noo Ndios.

¹³ Sa'á ño'ó nakani va'a ini mií ndó, ¿á ña va'a kían ña kanonó dinj na ñá'a tá ká'an na xí'in Ndios o ko'ó? ¹⁴ Ta ná'a yó ña iin ña ka'an noo kían ña konó iin ña kua'ano náni idí dinj rá. ¹⁵ Tído ña va'a va kían ña konó na ñá'a kua'ano náni idí dinj ná, dá ch'i iin ñaño'ó vá kían, dá ch'i ni ni'i ná idí dinj ná ña kakuuan ña dáda'i dinj ná. ¹⁶ Tído tá ká'an ndó kana'a ndó sa'a ña yó'o, dá kían kánian kana'a ndó ña ko ta'on iin ka ña'a ná'a ndu'u kee ndu xí'in dao ka na kúu kuendá Ndios, sa'va'a ña yó'o va kían ña ndu.

Dángni Pablo ñayuu sa'á ña ko va'a kée na tá kua'an na kee na Santa Cena

¹⁷ Tído ña ko'in ka'in xí'in ndó viti, ko kían ña ká'an va'i sa'a ndo, ch'i noo náta ka ndo dákua'a ndó kánian dákua'ano tá'an ndó, ta viti di'a dátúyo tá'an ndó. ¹⁸ ña mií noo ká'in xí'in ndó kían ni ni'i tó'in ña noo náta ka ndo dákua'a ndó, daá kuiti vá taó xóo tá'an ndó. Ta kándisai ña mián ndaa dión kée ndó. ¹⁹ Dá ch'i k'i'o dión kánian taó xóo tá'an ndó, ká'an ndó, dá kandaq ini ndo ndá yoo kúu na mián ndaa ndita ndaa xí'in ña dákua'a na. ²⁰ Ch'i tá náta ka ndo sádini ndó táto'on k'i'o ni chindú'u sato'o yo Jesús, ko kéndúsá'ano ndoán. ²¹ Dá ch'i noo sei ndoán, chindaa noo dao ndó sei ndo ña né'e mií ndó ni kasáa ndo, ta ko ndati ndó ña ka'anda naan. Sa'á ño'ó dao ka ndo kándoo nda'i kuiko, ta dao ka ndo xíni. ²² ¿Ndiva'a kée ndó dión? ¿Á ko ta'on ve'e ndó kasá'an ndó, ta ko'o ndó? ¿Ndiva'a kénóo ndó ve'e ño'o Ndios, ta kánda ndo ñaño'ó na nda'i ko'ó ña'a né'e ni kasáa? ¿Ndi kaaj xí'in ndó viti? ¿Á nakoni yu'u ndo'ó ña va'a kée ndó, ká'an ndó? Ko'ó, ch'i ko va'a ta'on kée ndó.

K'i'o di'a nýiká yó kee yó tá kua'a keeá Santa Cena

23 Chì táto'on nì nàtiin yu'u choon noo sato'o yo Jesús, kí'o dión sa nì ònà'í noo ndo: Mii saku'á nì nàkí'o iin taa sato'o yo Jesús noo ndá'a ta né'e choon, dá nì tiin na pan. 24 Dá tá nì ndi'i nì nàkí'o na ndivé'e noo Ndios, dá nì sa'anda dao naán, dá nì kaa na: "Tiin ndó pan yó'o, ta kei ndoán, dá chì ña yó'o kúu yikí koñoi, ña kíán nàkí'oi kuu sa'a ndo. Ta daa kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña nì keei." 25 Ta dión ta'ani nì kee na tá nì tiin na copa vino noo nì ndi'i nì sasá'an na, dá nì kaa na: "Ndúta ñó'o ini copa yó'o dáxinkoo ña saá nì kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na, ta xinkooon xí'in nì yú'u. Ta kí'o dión kee ndó iin rá iin ta'ándá xí'i ndó ra, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña nì keei." 26 Sa'a ñoó tá seí ndo pan yó'o, ta xí'i ndó vino yó'o, náchina'á ndó ñayuu ña nì xí'i sato'o yo Jesús sa'a kuachi yo. Ta dión kee ndó nda ná kasandaá kuu nandió ko na kasaa na.

Ndó'o níó ñayuu ñoo sa'a ña ko seí na pan ñoo, ta ko xí'i na ndutá uva ñoo xí'in ñaño'ó

27 Sa'a ñoó ndi ndaa miio ñayuu seí pan yó'o, ta xí'i na ndúta yó'o, ta ko kée naan xí'in ñaño'ó, dá kíán kandoo na ndio na kuachi sa'a ña xini xixi na yikí koño sato'o yo Jesús xí'in nì nì. 28 Sa'a ñoó miian ndúsa kánian korndodó va'a ndó níó ndo, nde'á á ndita ndaa ndo, dá kei ndo pan yó'o, ta ko'o ndó ndúta ñó'o ini copa. 29 Dá chì na seí pan ñoo, ta na xí'i ndutá uva ñoo, ta ko kée naan xí'in ñaño'ó, ta ko kékuendá na ña kíán yikí koño sato'o yo Jesús, dá kíán ndo'o níó ná kee Ndios. 30 Ta sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó kua'a nda'o ndó kú'u, ta kua'a ta'ani ndó kuitá, ta kua'a ndo sa nì xí'i. 31 Chì tá dinño'ó tao yo kuendá ña vii kaa níó yo, dá kíán ná o dándó'o ta'on Ndios níó yo. 32 Tído kényiko Ndios sa'a yo, ta dándó'o na níó yo viti, dá kíán ná dá'a nì tanda'á ná yó ko'o naá yó noo kánian ko'on na kúu kuendá ñayuu yó'o.

33 Sa'a ñoó, ñani mií, tá nì nataka ndo kei ndo pan, ta ko'o ndó ndutá uva, koo ini ndo kandati ta'an ndó, dá kasá'an ndó. 34 Tá ió iin kaa ndó kuiko, dá kíán va'a ka ve'e ndó kasá'an ndó, dá kíán ná dá'a ka nì ya'a ndó noo nataka ndo, dá ná o dándó'o Ndios níó ndo. Ta ió dao ka ña'a ka'jin xí'in ndó, ta ñoo kíán ndeyikojí tá ná saají noo ndéi ndó.

12

Ká'an Pablo sa'a ña xí'o oon Espiritu ij Ndios noo iin rá iin yó, dá katí'a yó kechóon yo noo ná

1 Kóni yu'u, ñani, ña kandaá ini ndo sa'a choon nì xí'o Espiritu ij Ndios noo yo, dá katí'a yó kechóon yó noo ná. 2 Ta sa ná'a va'a mií ndó ña tá nì sa kuu ndó ñayuu ko ní sá na'á Ndios takí, sa xionoo ndava'a ndó sa kee yoko, ña ko tí'a ká'an. 3 Tído kónijí ña

kandaá ini ndo ña ni iin tó'on ñayuu kómí Espiritu ij Ndios o kúu ta'on dátaí ch'i'an na Jesús. Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu ka'an ña Jesús kúu sato'o na tá ko kómí ná Espiritu ij Ndios.

4 Ta viti, kua'a nda'o kúu noo choon nátiin yó, dá katí'a yó kechóon yó noo Ndios, tído iin tó'on dinjí vá kúu Espiritu ij Ndios, na xí'o ndidaáan. 5 Chì kua'a nda'o noo choon ió kéchóon yó noo Ndios, tído iin tó'on dinjí vá kúu sato'o yo, na dándáki sa'an. 6 Ta kua'a nda'o noo choon ió kée yó, tído Ndios, na xí'o ña noo ndidaá yó, iin tó'on vá kúu ná. 7 Ta noo iin rá iin yó xí'o Espiritu ij Ndios choon, dá katí'a yó dáku'ano tá'an yó. 8 Chì noo dao ñayuu xí'o Espiritu ij Ndios to'on ndíchi ka'an na, ta dao ka na ní'í ña ka'an na sa'a ña ná'a mií Ndios kée na kúu Espiritu ij. 9 Ta dao ka na ní'í ña kandeé ká'ano ini na Ndios kée mií Espiritu ij, ta dao ka na ní'í choon ña nduva'a na ñayuu kú'u kée Espiritu ij. 10 Ta noo dao ka ñayuu xí'o na ña kee na ña'a ndato, ta dao ka na ní'í ña kastó'on na sa'a to'on nì ní'í ná noo mií Ndios. Ta dao ka na ní'í ña kandaá ini na ndá yoo kómí Espiritu ij, ta ndá yoo kómí espiritu to'on. Ta dao ka na ní'í ña ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dáku'a na. Ta dao ka na ní'í ña katí'a na nandió né'e na yú'u ká'an ñayuu ñoo. 11 Ta ndidaá ña yó'o kée iin tó'on dinjí mií Espiritu ij Ndios. Ta xí'o na ña noo iin rá iin ñayuu táto'on kí'o nì chikaa ini mií ná kí'o naan.

Iin tó'on vá kúu yó sa'a ña kúu yó kuendá Jesús

12 Iin tó'on vá kúu yikí koño yo, va'ará kua'a nda'o tá'í kíán. Ta ndidaá tá'í ñoo, va'ará kua'a nda'o kíán, iin tó'on yikí koño kíán. Ta kí'o dión ta'ani ndó'o yó sa'a ña kúu yó kuendá Cristo, 13 chì xí'in iin tó'on vá Espiritu ij Ndios nì sodoo ndúta ndidaá yó, dá nì nduu yó iin tó'on, va'ará dao yó kúu na Israel, ta dao ka yó kúu na ko kúu na Israel, ta dao yó kúu na ño'o tíxi ndá'a iin sato'o, ta dao ka yó kúu na ko sato'o. Tído iin tó'on dinjí vá kúu Espiritu ij natiin yo.

14 Ta dión ta'ani ndó'o yó xí'in yikí koño yo, chì ko kíán iin tó'on tá'í, kua'a vá tá'í kíán. 15 Dá chì tá ná kaa sa'a yo: "Sa'a ña ko kúu yu'u iin ndá'a, sa'a ñoó ko kúu ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o", ¿á ña yó'o kónj kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chì ñaá vá kíán. 16 Ta tá ná kaa do'o yó: "Sa'a ña ko kúu yu'u iin nduchí nóó, sa'a ñoó ko kúu ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o", ¿á ña yó'o kónj kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chì ñaá vá kíán. 17 Sa'a ñoó tá iin ní yikí koño yo ná kakuu nduchí nóó, dá kíán, ¿ndi koo kueidó'o yó, tá dáá? Ta tá iin ní yikí koño yo ná kakuu do'o yó, dá kíán, ¿ndi koo ta'ami yo ña'a? 18 Tído mií Ndios kúu na nì chjrnadaa iin rá iin tá'í yikí koño

yo noq kánian karndaaan tátò'on k'i'o nì koni mií ná. ¹⁹ Dá chî tá iin tó'ón t'á'í ndá'a ná kakuu iin ní'í yó, ¿ndeí kakuu yikí koño yo, tá dáá? ²⁰ Tído viti, va'ará kua'á nda'o t'á'í kúú yikí koño yo, tído iin tó'ón dinj vá ñayuu kúú yó.

²¹ Ta o kúu ta'on ka'an nduchí nóo yo xí'in ndá'a yo: "Kò ta'ón choon kuui ndò'ó." Ta ni dinj yo, o kúu ta'on ka'an xí'in sa'a yo: "Kò ta'ón choon kuui ndò'ó." ²² Tído t'á'í yikí koño yo, ña ká'an yó ña ko ndáya'i, ñoo di'a xín'ño'ó cháá ka yikí koño yo. ²³ Ta dao t'á'í yikí koño yo, ña ko ndáya'i noq yo, ñoo di'a kíán dándixi va'a yó. Ta dión ta'ani kée yo xí'in t'á'í yikí koño yo, ña kedaá xí'á, dá xíka'an noq yo, ñoo di'a kíán dáda'i yó xí'in ña'ño'ó. ²⁴ Ta ko kánian dáda'i yó ñij yo noq va' a ná'a. Ta mií Ndios nì ndeyiko na yikí koño yo, dá natiin ña koq ña'ño'ó yó noq, cháá ka ña'ño'ó. ²⁵ Ta dión nì kee na, dá kíán ná dá'a nì ka'ño'ó tá'an t'á'í yikí koño yo, di'a ná ku'u inian sa'a sá'tá'an. ²⁶ Sa'á ñoo tá tárku'e'e iin t'á'í yikí koño yo, ta kúú iin ní'í vá ñij yo u'u. Ta tá ió iin t'á'í yikí koño yo va'a ndó'o, ta kúú iin ní'í vá ñij yo va'a ndó'o, ta kadij inian.

²⁷ Ta ndó'o kúú tátò'on yikí koño Cristo, ta iin rá iin ndó kúú tátò'on t'á'í yikí koño ná. ²⁸ Ta dao ndó nì chikata Ndios ña kee ndó choon noq ná kúú kuendá Jesús. Ta choon mií noq nì xí'o na kúú ña dao yó kakuu apóstol, dá kane'e yó to'on na, ta dao ka yó kakuu profeta, dá kastò'on yó to'on nì natiin yó noq mií Ndios. Ta choon kuu onj nì ní'í t'á'í dao ka yó kakuu yó ná dána'a. Nj ndi'i, dá nì ní'í t'á'í dao ka yó choon ña kandeé yó kee yó ña'a ndato. Ndi'i, dá nì ní'í t'á'í dao ka yó choon ña nduva'a yó ná kú'u. Ta dao ka yó nì ní'í t'á'í ña chindeé yó ñayuu kúnda'i. Ta dao ka yó nì ní'í t'á'í ña kakuu yó ná ka'anda choon noq ná kúú kuendá Cristo. Ta dao ka yó nì ní'í t'á'í ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó. ²⁹ Sa'á ñoo, ¿á ndidaá yó kúú apóstol? ¿Á ndidaá yó kúú profeta? ¿Á ndidaá yó kúú ná dána'a? Ta, ¿á ndidaá yó kándeé kée ña'a ndato? ³⁰ Ta, ¿á ndidaá yó nì ní'í t'á'í ña nduva'a yó ná kú'u? Ta, ¿á ndidaá yó nì ní'í t'á'í ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó? Ta, ¿á ndidaá yó nì ní'í t'á'í ña nandió né'e yó to'on nì ka'an iin ná nì ka'an iin ka yú'u? Koq, ko ta'ón dión kíán. ³¹ Sa'á ñoo ndi'i ini ndo nì'í ndo choon ndáya'i cháá ka noq Ndios. Tído viti ko'in dána'j noq ndo iin ichi va'a cháá ka.

13

Ká'an Pablo ndi kee yó, dá ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu

¹ Va'ará kát'i'a yu'u ká'in dao ka yú'u, ña ká'an ná ndéi ñayuu yó'o o ña ká'an ángel ndéi induu, tído tá ko kú'u inij sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán kúúí tátò'on iin ka kásá oon,

o ka chij kádí oon. ² Ta va'ará ná natiin yu'u to'on nì kii noq Ndios, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'i ña ndichí ió de'é, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'i ndidaá kúú ña ndichí ió ñayuu yó'o, ta va'ará kandeé ká'ano inij Ndios, ña kandeéi nadaoin yuku káa nakuijan iin ka xían, tído tá ko kú'u inij sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán nì iin ña'a ko kúúí. ³ Ta va'ará ná dasái ndidaá kúú ña'a ió noq noq ná kúnda'i, ta va'ará ná k'i'oi yikí koño ña kei ña, tído tá ko kú'u inij sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán nì iin ña'a ko ndáya'i va ña nì keei.

⁴ Ña kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó kíán ña k'i'o ndeé ini yo sa'a ná, ta va'a koo ini yo xí'ín ná. Ta ña kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó ko kúú ta'an vaan ña koo u'u ini yo koni yo ná, ta ña kú'u ini yo sa'a ná ko kúú ta'an vaan ña kuvatá yó noq ná, ta nì ko kíán ña kuryí yó noq ná, ⁵ ta nì ko kíán ña kexixi yó xí'ín ná, ta nì ko kíán ña koo dí'indá ini yo, ta nì ko kíán ña karyí yó xí'ín ná, ta nì ko kíán ña kaño'o u'u ini yo koni yo ná, ⁶ ta nì ko kíán ña kadij ini yo tá kée na ña kini, chî kíán ña kadij di'a ini yo tá kée na ña ndaa. ⁷ Ta sa'á ña kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó, sa'á ñoo k'i'o ndeé ini yo sa'a ndidaa ña'a kée na xí'á, ta noq ndidaa ña'a kandeé ini yo ná, ta noq ndidaa ña'a kandati yó ná, ta noq ndidaa ña'a ndeé koo ini yo sa'a ná.

⁸ Ta ña kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu, nì iin kuu ta'ón o ndi'an. Tído iin kuu ndi'i va ña kástò'on ñayuu to'on nì natiin na noq Ndios, ta ndi'i ta'ani ña ká'an ná dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na. Ta ndi'i ta'ani ña ndichí ná'á ná. ⁹ Chî ná'á nì'ini va yó kíán ña'a Ndios, ta savá'a cháá to'on nì natiin yó noq ná, k'i'o dión dána'a yo. ¹⁰ Tído tá ná kasandaá kuu koo ndidaa ña'a tátò'on k'i'o kóni Ndios kooan, dá kíán ndi'i va ndidaa ña kéchóon tóo yó viti.

¹¹ Tá nì sa kuu yu'u iin tayii ló'o, dá sa ka'in tátò'on ká'an xj, ta sa nakani inij tátò'on k'i'o nákan ini xj, ta sa ndó'i tátò'on k'i'o ndó'o xi. Tído tá nì kasandaá kúú iin ta yatá, dá nì ñankooi ña kée iin tayii ló'o. ¹² Chî ña ndó'o yó viti kíán tátò'on k'i'o ndó'o yó tá ndé'e yó noq iin espejo ko ná'a va'a, chî cháá vá ña'a ná'á yó viti. Tído kasandaá iin kuu, dá koni xí'ín noq yo Ndios. Ta viti kíán cháá vá ná'á yó sa'a ná, tído ndá dáa ví, dá kana'a va'á yó Ndios tátò'on k'i'o ná'á mií ná yó. ¹³ Ta viti, daá ná koo ini yo kandeé ini yo Ndios, ta daá kuiti ná kandati yó ná xí'ín tandeé ini, ta daá kuiti ná ku'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó. Tído ña ndáya'i cháá ka noq ndin onj ña yó'o kíán ku'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó.

14

Di'a kee ndó tá nì natiin ndó noq Ndios ña kát'i'a ndó ka'an ndo iin yu'u ko ní dákuá'a ndó

1 Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu xi'in ndó. Ta ndukú ndó ña kakomí ndó choon, ña kían xi'o Espíritu iñ Ndios noo ndo, dá kat'i'a ndó kechóon ndó noo ná. Tído katoó cháá ka ndo choon ña kían kásto'on ndó xi'in ñayuu to'on nátiin ndó noo mií Ndios. 2 Dá ch'i ñayuu ká'an iin yú'u ko ní dakuá'a na, ko ká'an ta'on na xi'in dao ka ñayuu, sa'va'a xi'in Ndios vá ká'an na, dá ch'i ko kándaá ini dao ka ñayuu ña ká'an na, ch'i kían iin ña'a ko kátóni ini yo ni xi'o mií Espíritu iñ Ndios noo ná. 3 Tído tá'an ñayuu kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios xi'in dao ka ñayuu, na yó'o kúú na xi'o ña kua'ano cháá ka ñayuu xi'in to'on Ndios, ta ká'an ni'ini na noo ná, ta xi'o ñaá ná tandeé ini. 4 Ch'i na ká'an iin ka yú'u ko ní dakuá'a na, noón kúú na dakuá'ano mií vá na. Tído na kásto'on xi'in ñayuu to'on ni ñatiin na noo mií Ndios, na yó'o kúú na dakuá'ano ndidaá ñayuu kuendá Jesús xi'in to'on Ndios. 5 Kóni yu'u ña kían ndidaá ndó ká'an iin yú'u ko ní dakuá'a ndó, tído va'a cháá ka ví kían tá ná kásto'on ndó to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios xi'in ñayuu. Dá ch'i va'a cháá ka kée na kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios o duú ka na ká'an iin ka yú'u. Tído tá ió dao na ni ñatiin ña kándaá ini na ndi kóni kaa yú'u ká'an na ñoó, dá kían kua'ano ñayuu kuendá Jesús xi'in to'on Ndios.

6 Sa'á ñoó, ñani, tá ná saá yu'u noo ndéi ndó xaañ, ta kasá'i ka'in xi'in ndó iin yú'u ko kándaá ini ndo, ¿ndi kían va'a ni'i ndo, tá dáá? Tído tá ná ka'in xi'in ndó sa'a iin to'on saá ni xi'o Ndios nooí, o sa'a iin to'on ndj'ch'i ni ni'i noo ná, o sa'a iin to'on ni ñatiin noo ná, o sa'a iin ka to'on ndaa, dá kían kandaá ini ndo. 7 Miían ndaa ko náki'in tá'an nóo ta'on noo ká'an yír tuú xi'in yír dáká'a ra. Tído tá ko ká'a rá tát'o'on ki'o kánian ka'a rá, dá kían, ¿ndi kee yó kandaá ini yo ndá yaa tuú na, o ndá yaa dáká'a na? 8 Ta ná o tuú ndísá'ano ra iin trompeta, dá kían, ¿ndi koo kandaá ini soldado ña kánian kenduu ra mií rá ko'on ra naá ra? 9 Ta ki'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó tá ká'an ndo iin yú'u ko kándaá ini dao ka ñayuu. ¿Ndi kee na kandaá ini na ña ká'an ndo? Ta noo tá'ch'i vá ká'an ndo. 10 Kua'á nda'o yú'u ká'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta iin rá iin ñayuu kandaá ini yú'u ká'an na. 11 Tído tá ko kándaá ini yu'u yú'u ká'an dao ka ñayuu, dá kían iin ta tukú vá kúú yu'u noo ná. Ta dión ta'ani iin na tukú vá kúú ná noo yú'u. 12 Sa'á ñoó ndo'ó, na kátoó kakomí choon xi'o Espíritu iñ Ndios, ndi'i cháá ka ini ndo kakomí ndó choon dakuá'ano ndó dao ka na kúú kuendá Jesús xi'in to'on Ndios.

13 Sa'á ñoó ndi ndáa ndó ká'an iin ka yú'u ña kían ko ní dakuá'a ndó, dá kían kaka ndo noo Ndios ña ná ki'o na ña kat'i'a ndó nandío né'e ndó ndi kóni kaa yú'u ká'an ndo. 14 Dá ch'i tá ká'an yu'u xi'in Ndios xi'in iin ka yú'u

ko kándaá ini, dá kían miían ndaa ká'in xi'in ná xi'in espíritu, tído ña yó'o ko chíndeéán ñaxintóni. 15 ¿Ndá kían kee yu'u, tá dáá? Kánian ka'in xi'in Ndios xi'in espíritu, tído káni ta'anian ka'in xi'in ná xi'in ñaxintóni. Kánian katai xi'in espíritu, tído káni ta'anian katai xi'in ñaxintóni. 16 Ch'i tá kéká'ano ndó Ndios xi'in sa'va'a espíritu ní ndó, ta nákaa iin na ko kándaá ini to'on ká'an ndo, dá kían, ¿ndi kee na kaa na: “Dión ná koo”, sa'a ndiv'e'e ni ñaki'o ndó noo Ndios? Ch'i ko ní kándaá ini na ndi kían ni ka'an ndo. 17 Ch'i miían ndaa kuiti va'a ni kee ndó ni ñaki'o ndó ndiv'e'e noo Ndios, tído ko ní sa'ano dao ka ñayuu xi'in to'on Ndios, ch'i ko ní kándaá ini na. 18 Náki'o yu'u ndiv'e'e noo Ndios, dá ch'i ká'an cháá ka dao ka yú'u, ña ko ní dakuá'i, o duú ndidaá ka ndo'o. 19 Tído tá nákaa ini ve'e noo náataka ndo, dá kían kátoó cháá ka ká'in va'ará o'on kaa to'on, ña kían kándaá ini, dá dána'i noo ndo, o duú ña ka'in ux'i mil to'on xi'in iin yú'u, ña ko kándaá ini ñayuu.

20 Ñani mií, o sa kákuu ñaxintóni ndo ñaxintóni takuáli leé. Va'a kaañ takuáli kakuu ndó, tído noo kuachi va, dá ch'i ko ná'a xi sa'a kuachi kini. Na yatá kakuu ndó noo ña nákani ini ndo sa'a ña'a Ndios. 21 Dá ch'i ki'o di'a kaa tuti iñ Ndios: “Ka'in xi'in na ñoo xi'in yú'u na tukú, xi'in iin yú'u ko ná'a ná. Ta va'ará xi'an dión ná kee, o kékuendá ta'on na ña ka'in xi'in ná, kaa sato'o yo Ndios.” 22 Sa'á ñoó, tá ká'an ndo iin ka yú'u, ña ko ní dakuá'a ndó, ñoó kían ná'a noo ñayuu ko kándisa ña ió Ndios xi'in ndó, tído ko chíndeéán ñayuu sa kándisa. Tído tá kásto'on ndó xi'in ñayuu to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ña yó'o kían chíndeé cháá ka ñayuu kándisa o duú na ko kándisa.

23 Sa'á ñoó tá ni ndj'utí ndidaá ndó ini ve'e noo náataka ndo, ta ndéi ndó ká'an ndo iin yú'u ko ní dakuá'a ndó, ta ni kasáá iin na kátoó kueidó'o to'on Ndios o iin na ko kándisa, dá kaa na xi'in ndó ña lóko va kúú ndó. 24 Tído tá ndidaá ndó ni kasá'a kásto'on to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ta ni kasáá iin na ko kándisa o iin na kátoó kueidó'o to'on Ndios, ta kúú to'on yó'o kedaá xi'in ná, ta kandaá ini na ña kómi ná kuachi, dá kasá'a nakani ini na ña ko vá'a kée na. 25 Dá kían nono nda maá ini niú ná kandaá ini na ña ko vá'a kée na, dá taxi tá'an na nakuíta xít'i ná noo Ndios, ta kéká'ano ñaá ná. Ta kaa na xi'in ndó: “Miían ndaa kuiti ió Ndios xi'in ndó.”

Koo ini ndo ña ndidaá ña'a kee ndó ná dakuá'anoano ndo ichi Ndios

26 ¿Ndi koo kee yó viti, tá dáá, ñani? Tá ni ndj'utí ndó ini ve'e noo náataka ndo, dá kéká'ano dao ndó Ndios xi'in iin yaa, ta dao ka ndo dána'a to'on Ndios, ta dao ka

ndo ka'an iin to'on saá ni natiin ndó noo mií Ndios, ta dao ka ndo ka'an yú'u ko ní dakuá'a ndó, ta dao ka ndo nandió né'e ndi kónj kaa yú'u ni ka'an dao na. Tído koo ini ndo kendaá ndo ndidaá ña yó'o, dá ná kua'ano dao ka ndo íchj Ndios. ²⁷ Tá kua'an ndo ka'an ndo iin yú'u ko ní dakuá'a ndó, dá kían sava'a uy ndo, o onj ndo ka'an. Tído iin rá iin ni ndó ka'an. Ta kánian koo iin na tí'a nandió né'e ndi kónj kaa to'on ni ka'an ndo. ²⁸ Tído tá ko íin tí'a nandió né'e yú'u ni ka'an ndo, dá kían ná dá'a ni nakuja ndó ka'an ndoán. Va'a kaan ndat'ón kayá ni ndó xí'ín Ndios. ²⁹ Ta díon ta'ani ná kee na kua'an kast'o'on to'on ni natiin na noo mií Ndios ini ve'e noo náta ka ndo. Sava'a uy na, o onj na ná ka'an. Ta dao ka ndo kandeí ta'í iní sa'á to'on ni ka'an na. ³⁰ Tído tá ni natiin iin na ió seíd'ó'o iin to'on saá noo Ndios, dá kían ná katuu tóo na íin ká'an, dá kuu ka'an na sa'á to'on saá ni natiin na. ³¹ Iin rá iin ni ndó ya'a kast'o'on to'on ni natiin ndó noo mií Ndios, dá kían ndidaá ndó kandaá cháá ka ini ndí kían kónj Ndios, dá koo cháá ka tandeé iní ndo xí'ín ná. ³² Chj iin ná ni natiin to'on noo mií Ndios kast'o'on na, ió choon noo ndá'a ná ña katuu tóo na noo ká'an na, ³³ dá chj Ndios, na ndáño'o yó, ko kúú ta'on na iin Ndios xí'o ña nakujna vaá yo. Di'a xí'o na ña kandeí yó xí'ín ñañ'ó'ó.

Tát'o'on kí'o kée dao ka na kúú ñayuu Ndios ini ve'e noo dakuá'a na, ³⁴ kánian tádi kandeí noo ñá'a ve'e noo náta ka ndo dakuá'a ndó, chj ko ta'ón íchi ná ndat'ón ná. Di'a kánian kaño'o na tíxi ndá'a yíj ná tát'o'on kí'o sa'ándá ley Ndios choon. ³⁵ Tá ndaa ña'a ko ní kandaá ini na, dá kían tá ná nasaá na ve'e na, dá ná ndat'ón ná yíj ná. Dá chj iin ña ka'an noo kían ña ndat'ón ná ini ve'e noo náta ka ndo dakuá'a ndó. ³⁶ ¿Á sava'a noo ndo'ó ni naotoon to'on Ndios, xiní ndo? O, ¿á sava'a noo ndo'ó ní ni kasáaen, ká'an ndó?

³⁷ Tá ió iin káa ndó ká'an ña kúú ndó na ni natiin to'on noo mií Ndios, o ká'an ndó ña kómi ndó iin choon ni xí'o Espíritu ij Ndios noo ndo, dá kían kánian nakoni ndo ña choon táai noo tuti yó'o kúú choon sa'ándá Ndios, na kúú sato'o yo. ³⁸ Tá ió iin káa ndó ko nákoní ña díon kían, dá kían ná dá'a ni nakoni ndo ná. ³⁹ Sa'á ñoó, ñani, ndj'í ini ndo natiin ndó choon ña kast'o'on ndó to'on ni ni'j ndo noo mií Ndios. Ta o sa chítuu ndó dao ka na ña ka'an na iin ka yú'u ko ní dakuá'a na, ⁴⁰ tído kee ndó ndidaá ña yó'o xí'ín ñañ'ó'ó, ta yíko kee ndó ña.

15

Ká'an Pablo sa'a ndi koo tá ná nataka ni ni xí'j

¹ Ñani miíj, ko'jin kast'o'in xí'ín ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesucristo, tá'an ña sa ni

daná'j noo ndo, tá'an ña ni natiin ndó, ta ndíta toon ndó xí'an. ² Tá ná kandita toon ndó xí'ín mií to'on va'a yó'o, ña ni daná'j noo ndo, dá kían ni'j ndo ña káki ndó. Tá koó, dá kían ko chóon ta'on ña kándisa ndo.

³ Chj ña mií noo ni daná'j noo ndo kúú to'on ni xí'o mií Ndios noo, chj ni daná'j noo ndo ña ni xí'j Cristo Jesús sa'á kuachi yó, tá kí'o díon, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios. ⁴ Dá ni nduxi na. Ta ni náta ka tíxi kuu óni, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios. ⁵ Dá ni na'a noo ná noo Cefas. Ndi'í daá ni na'a noo ná noo ndin uxj uy taa ni sa xionoo xí'ín ná. ⁶ Tá ni ndi'í, dá ni na'a noo ná noo o'on ciento ka ñayuu kúú kuendá na. Ta kua'a jí vá na yó'o ndéi takí, tído dao na ni xí'j. ⁷ Tá ni ndi'í, dá ni na'a noo ná noo Jacobo. Ndi'í, dá ni na'a noo túku na noo ndidaá taa kúú apóstol, tá'an ra ni kaxi na kane'e to'on na. ⁸ Nda noo ndí'í kuií, dá ni na'a noo ta'ani na noo mií yú'u, sa'á ñoó kúúí tát'o'on iin tal'ó' kuee ní káki.

⁹ Ta kúúí na nóo cháá ka noo ndidaá ka apóstol, ta ko káni vian ña kanani yu'u ña kakuui apóstol, chj sa xionoo yu'u sa kenda'v'í xí'ín na kúú kuendá Jesús. ¹⁰ Tído sa'á ña manj ni kee Ndios xí'ín, sa'á ñoó ni kee na yu'u kúúí iin apóstol. Ta ña manj ni kee na xí'ín yu'u, ko ní naá óon ta'an vaan. Di'a kéchóon cháá kai o duú ndidaá ka ni taa né'e to'on na. Tído o duú mií yu'u kéchóon, mií vá Ndios kúú na chindeé yu'u sa'á ña manj ni kee na xí'ín. ¹¹ Tído ko ta'ón ña'a kían á yu'u o dao ka na dána'a noo ndo. Chj sa'á ña yó'o dána'a ndi'í ndu, ta ña yó'o kían kándisa ndó.

¹² Ndu'u kúú na dána'a ña miían ndaa kuiti ni náta ki Jesús tein na ni xí'j, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an dao ndó ña o náta ki ta'on ni ni'j? ¹³ Tído tá ná o náta ki na ni xí'j, dá kían ni Cristo ko ní náta ki, ní kúú. ¹⁴ Tído tá ko ní náta ki Jesús, dá kían ko chóon ta'on to'on ni daná'a ndu noo ndo, ta ni ña kándisa ndó sa'a Jesús ko chóon, ní kúú. ¹⁵ Tá kí'o díon kían, dá kían ni kandoqo ndu kúú ndú na ká'an to'on sa'a Ndios, dá chj xí'o ndu kuendá ña Ndios kúú na ni daná'ki Cristo. Tído ko ní náta ki ta'on Cristo tá miían ndaa o náta ki na ni xí'j, ní kúú. ¹⁶ Chj tá ná o náta ki na ni xí'j, dá kían ni Cristo ko ní náta ki ta'on, ní kúú. ¹⁷ Tá ko ní náta ki Jesús, dá kían ko chóon ta'on ña kándéé iní ndo ná, ta kómi ij vá ndó kuachi noo Ndios. ¹⁸ Tá díon kían, dá kían ni naá óon va na ni xí'j íchi Cristo. ¹⁹ Sa'á ñoó tá sava'a ñayuu yó'o va ió tandeé iní noo yo xí'ín Cristo, dá kían nda'í cháá ka ndó'o yó o duú ndidaá ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

²⁰ Tído miían ndaa kuiti va ni náta ki Cristo tein na ni xí'j, ta mií ná kúú na mií noo ni náta ki, sa'á ñoó miían ndaa nataka ndidaá ka ñayuu ni xí'j. ²¹ Ta sa'á iin tó'on taa, sa'á ñoó ndidaá kúú ñayuu xí'j. Ta díon ta'ani sa'á iin ka taa nataka na ni xí'j. ²² Chj

sa'á ña ñi kee Adán kuachi, sa'á ñoo ndidaá ñayuu xí'j. Ta dión ta'ani, sa'á ña ñi natakí Cristo, sa'á ñoo ndidaá ñayuu ñi xí'j ñi'í ña natakí na. ²³ Tído iin rá iin ña'a ío yikoan táto'on kí'o ñi ch'kaqi ini Ndios kooan. Ch'i dinñó'ó Cristo ñi natakí, dá tá ná nandió koo na kasaq na, dá ví natakí ñayuu kuendá na. ²⁴ Dá kasandaá kuuy naá ñayuu yó'o, dá nak'i'o Cristo ndidaá kúu choon noq ndá'a tatá Ndios tá ñi ndi'i ñi kandeé ná ñi djítá ná choon noq ndá'a ndidaá ña sa komí ndée, xí'ín ndidaá ra sa sa'anda choon xí'ín ndidaá ra sa dandáki ñayuu yó'o. ²⁵ Dá ch'i mi'ian kánian dándáki Cristo ndá ná nataán ndi'i Ndios tá xini u'u ñaá tixi sa'a ná. ²⁶ Dá nda noq ndi'i kuií, dá kían dánaa ña ña xini u'u ñaá, tá'an ña kédaa xí'ín yó, dá xí'j yo. ²⁷ Ch'i ndidaá vá ña'a nataán Ndios tixi sa'a Cristo. Tído tá ka'aañ ña ndidaá vá ña'a kaño'o tixi ndá'a ná, kó kóni kaañ ña kakaq ta'ani mií Ndios, ch'i mií vá ná kúu na ñi nataán ndidaá kúu ña'a tixi sa'a ná. ²⁸ Tá ñi ndi'i ñi ndu'u ndidaá kúu ña'a tixi ndá'a Cristo, dá ndu'u mií Cristo, na kúu de'e Ndios, tixi ndá'a mií Ndios, na ñi nak'i'o ndidaá kúu ña'a tixi ndá'a ná. Dá kían mií Ndios kakuu na mií noq noq ndidaá ña'a.

²⁹ Ta viti, ¿ndiva'a sódo ndúta dao ndó sa'á ñayuu ñi xí'j tá kó kándisa ndó ña natakí na ñi xí'j? ¿Ndiva'a sódo ndúta ndo sa'á na ñi xí'j, tá dáá? ³⁰ Ta, ¿ndiva'a daá kuití ndó'o níó ndu'u sa'á to'on Ndios tá ná o nátaki na ñi xí'j, tá dáá? ³¹ Ká'an ndaají xí'ín ndó, ñani, ña sa'á ña kádij ini yu'u sa'á ña ñi kee sato'o yo Jesucristo xí'ín ndó, sa'á ñoo ndidaá kuuy vá ío ña kuuj. ³² Ta ñi xió ne'e tá'ín xí'ín tá tondó ndéi ñoo Efeso, tído, ¿ndi kían va'a ñi'j yu'u tá dión ná o nátaki na ñi xí'j? Dá ch'i tá ná o nátaki ñayuu ñi xí'j, dá kían: "Ná kasá'an yó, ta ná ko'o yó, ta ná xinió, dá ch'i iin taan kuu va yó."

³³ Q sa kí'o ndó mií ndó ña dándal'í na ndo'ó, dá ch'i: "Tá xionoo ndó xí'ín taja kini, dá kían dátuyú vá rá ndo'ó noq ña va'a kée ndó." ³⁴ Sa'á ñoo kánian ndito koo ini ndo, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi noq Ndios. Ch'i ndéi dao ñayuu kó ná'a Ndios tein mií ndó xañ. Dión ká'an yu'u xí'ín ndó, dá ná kaka'an noq ndo.

Kí'o di'a koo, dá natakí na ñi xí'j

³⁵ Ndá ndi kuu ndato'ón iin kaa ndo'ó, ta kaa ndo: "¿Ndi koo, dá natakí ñayuu ñi xí'j? ¿Ta ndi koo yikí koño kaxixi na noq natakí na?" ³⁶ Ñayuu xixi kúu ndó. Ch'i tá chí'i ndó iin tata noñó'ó ndo, mi'ian ndúsa kánian kuuañ tji ñó'o, dá dákuitañ kakuaan iin yuku saá. ³⁷ Ta ña chí'i ndó noñó'ó ndo kó kían sa iin yuku kuij, di'a dinñó'ó iin tata jchí kían chí'i ndó, mi'ian kían nonj tirió o dao ka tata. ³⁸ Tído mií vá Ndios kúu na xí'o ndi koo iin rá iin yuku táto'on ñi ch'kaqi ini

mií ná kooan, sa'á ñoo iin rá iin tata xí'ín yukuán.

³⁹ Ta dión ta'ani o duú iin nóo kúu ndidaá yikí koño. Ch'i diín vá kúu yikí koño ñayuu, ta sa diín vá kúu yikí koño kirí kúu kití. Ta sa diín vá kúu yikí koño tjiyáká, ta sa diín vá kúu yikí koño kirí ío tomi. ⁴⁰ Ío yikí koño kómi na ndéi induú, ta diín vá kúu yikí koño kómi ñayuu ndéi noñó'ó yó'o. Ch'i ndato cháá ka yikí koño kómi na ndéi induú o duú yikí koño kómi na ndéi noñó'ó yó'o. ⁴¹ Ta dión ta'ani diín vá ndato ndiandii, ta diín vá ndato yoq. Ta diín vá ndato tjiñoq. Ta diín vá ndato dao tjiñoq noq dao ka rj.

⁴² Ta kí'o dión ta'ani ndo'o na ñi xí'j tá ná natakí na, ch'i yikí koño na, ña ñi nduxi, kían té'j. Tído tá ná natakí na, dá kían nani'j ná iin yikí koño, ña ñi iin kuu o té'j. ⁴³ Ch'i yikí koño ñi nduxi kúu iin yikí koño kaño'ó ñayuu. Tído tá ná natakiañ, dá nduaan iin ña'a ndato. Ch'i tá ñi nduxian ñi sa kian iin ña'a koq ndée. Tído tá ná natakiañ, dá nduaan iin ña'a ío ndée. ⁴⁴ Tá ñi nduxian, dá ñi sa kían iin yikí koño kómi na ndéi noñó'ó yó'o. Tído tá ná natakiañ, dá nduaan iin yikí koño kómi na ndéi induú. Dá ch'i ío yikí koño kómi na ndéi noñó'ó yó'o, ta ío ta'ani yikí koño kómi na ndéi induú.

⁴⁵ Ch'i ká'an tuti ij Ndios ña mií Ndios ñi kava'a taja mií noq, tá'an ra sa nani Adán, ta ñi xí'o na ña ñi sa taki ra. Tído Cristo, na ñi kii satá Adán, noón kúu iin Espiritu xí'o ña katakí chíchí yó. ⁴⁶ Tído kó ñi ñi'j yo yikí koño kuendá induú mií noq, di'a ñi ñi'j yo yikí koño kuendá noñó'ó yó'o va. Ndi'i, dá ñi'j yo yikí koño kuendá induú. ⁴⁷ Ch'i taja mií noq ñi sa kuu kuendá noñó'ó yó'o, ch'i ñi kava'a ra xí'ín ñó'o. Tído taja kúu yo, na kúu sato'o yo, noón kúu kuendá induú, ch'i ñi kii na chí induú. ⁴⁸ Dá ch'i táto'on kí'o kaa yikí koño sa komí taja ñi kava'a xí'ín ñó'o, kí'o dión kúu yikí koño na kúu kuendá noñó'ó yó'o. Ta yikí koño na kúu kuendá induú kúuán táto'on yikí koño na ñi kii induú. ⁴⁹ Ta viti ndaa yikí koño yo táto'on kí'o ñi sa kaa yikí koño taja ñi sa kuu kuendá noñó'ó yó'o. Tído kasandaá iin kuu, dá nduu yikí koño yo táto'on kaa yikí koño na ñi kii chí induú. ⁵⁰ Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó, ñani mi'j, ña o kúu ta'on ndu'u koño yo xí'ín ñi yo noq dándáki Ndios. Ch'i ña'a túú, o kúu ta'on natiian kuendá noq ña'a ko túú.

⁵¹ Ta viti kónij ká'ín xí'ín ndó sa'a iin ña'a ná'a iin tó'ón mií Ndios. O duú ndidaá vá yó kuu, tído ndidaá vá yó ndesáa Ndios yikí koño. ⁵² Ch'i iin ndakána va kakuaan, táto'on kí'o kóe noq yo tá nákuañ yo. Dión koo tá tuu trompeta noq ndi'i. Dá ch'i tá ñi tuu trompeta, dá natakí na ñi xí'j, ta ñi'j ná iin yikí koño o té'j. Ta ndidaá yó, na ndéi takí, ndesáa Ndios yikí koño yo. ⁵³ Dá ch'i mi'ian ndúsa nadaon yikí koño té'j yó'o, dá dándaxi

yó iin yíkí koño, ña nì iin kuú o téí'j. Ta yíkí koño yó'o, ña xí'j, kánian nadaoan, dá kandixi yó iin yíkí koño, ña kían nì iin kuú o kuú.

⁵⁴ Tá nì ndi'i nì nadaon yíkí koño téí'j yó'o, ta nì nandixi yó iin yíkí koño ko téí'j, ta tá nì ndi'i nì nadaon yíkí koño yó'o, ña xí'j, ta nì nandixi yó iin yíkí koño, ña nì iin kuú o kuú, dá xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chj di'a kaáan: "Nì kandeé Ndios nì danaá na noó ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'j na. ⁵⁵ Sa'a ñoó, yo'ó, ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'j na, ¿ndeí kua'an ñon? Ta yo'ó, yáí ndij, ¿ndeí kua'an ña sa kandeéon xí'in ndii?" ⁵⁶ Chj ñon, ña kedaá xí'in yó, dá xí'j yó, kúu kuachi kée yó. Ta ley Moisés kían dátaí kuachi yó sa'a ña yá'a yó kee yó kuachi. ⁵⁷ Tído viti ná nakí'o yó ndiv'éle noo Ndios, chj nì kandeé yó xí'in ndidaá ña yó'o sa'a ña nì kee Jesucristo, na kúu sato'o yó. ⁵⁸ Sa'a ñoó, na manj mií, kandita toon ndó, ta kandita ndaa ndo xí'in ña ndaa kándisa yó. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó choon sato'o yó Ndios, ta o sa kátuu ndó kee ndóan. Chj ná'a vá mií ndó ña choon kée yó noo na kúu sato'o yó, o naá óon ta'an vaan.

16

Ká'an Pablo sa'a dj'on dátaí ñayuu ñoó, dá chindeé ná na kúnda'í

¹ Ta viti ko'in ka'in xí'in ndó sa'a dj'on dátaí ndó, dá chindeé ndó ná kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. Koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o nì sa'andaj choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Galacia di'a. ² Ta iin iin kuú kasá'a sa'a semana, kánian taó xóo iin rá iin ndó noo ya'í táto'on kí'o nì ni'j ndo noo nì kechóon ndó, ta taxi va'a ndóan. Dá kían tá ná saaj noo ndéi ndó xaán, ná dá'a nì nditúti ndóan mií hora daá. ³ Dá tá ná saaj noo ndéi ndó, dá kí'oi iin tuti noo taja nì ndukú mií ndó, dá tanda'í ra ko'on ra xí'in dj'on nì nditúti ndó chindeé ndó na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. ⁴ Tído tá kánian ko'on yu'u, dá kían kane'e tá'an daó rá ko'on ra xí'in.

Kónj Pablo ko'on na korni'ini na ñoo Corinto cháa tiempo

⁵ Saaj noo ndéi ndó tá nì ndi'i nì ya'í chí kuendá Macedonia, chj Macedonia ñoo kánian ya'í. ⁶ Ndá ndi kuu koo tooi xí'in ndó, o ndá ndi kuu kandooi kooi xí'in ndó tein ndidaá yoo vixi, dá kuu chindeé ndó yu'u ná ko'in noo kánian ko'in. ⁷ Ko kónj ña kían chika'anda oon ni noo ndéi ndó, chí kónj kooi cháa tiempo xí'in ndó tá kí'o dión kónj na kúu sato'o yó. ⁸ Tído koo too vai ñoo Éfeso yó'o nda ná kasandaá kuú víko Pentecostés, ⁹ dá chj ndato nda'o nóno noo kechóo in noo Ndios, ta ió iin tandeé ini ká'ano ña kua'a

cháa ka ñayuu kandisa to'on Jesús, va'ará kua'a nda'o na xini u'u ñaá.

¹⁰ Tá nì saq Timoteo noo ndéi ndó xaán, koo ini ndo keva'a ndó xí'in xí, dá ná kadij ini xj koo xi xí'in ndó, dá chj kéchóon xi noo na kúu sato'o yó táto'on kí'o kéchóon mií yu'u. ¹¹ Ta nì iin ndó o sa kú'ichj ini koni ndo xí. Di'a koo ini ndo chindeé ndó xj, dá ná koo va'a ini xj nandió koo va'a xi kii xi noo ióí, dá chj ió yu'u ndátii ndisaa xj xí'in dao ka ñani yo.

¹² Ta kónj ña kandaq ini ndo sa'a ñani yo Apolos. Nj seí nda'ávij noo ná ña saq na xí'in dao ka ñani yo kande'é ná ndó'o. Tído kó nì xí'in ta'on na saq na viti. Tído tá nì nono ná iin ka ta'ándá, dá saq na koo too na xí'in ndó.

Xí'in ndisá'an yó'o dánda'i Pablo ña ká'an na

¹³ Ta kaño'o ini ndo, ta kandita toon ndó xí'in ña ndaa kándisa yó, ta cho'on taja ini ndo, ta ndakí koo ndó. ¹⁴ Ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan xí'in ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu.

¹⁵ Ñani, sa ná'a vá ndó ña na ve'e Estefanas nì sa kuu na mií noo nì kandisa to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi chí kuendá Acaya xaán. Ta ná'a ta'ani ndó ña nì nakí'o na mií ná ña chindeé ná ndidaá kúu na kúu ñayuu Ndios. ¹⁶ Ta seí nda'ávij noo ndo ña kueído'o ndó ndidaá ka nì ñayuu kée táto'on kée na yó'o, xí'in ndidaá ka na chindeé dao ka ñayuu, na kéchóon noo choon yó'o.

¹⁷ Ta kádij nda'o inij sa'a ña nì kasaa Estefanas, xí'in Fortunato, xí'in Acaico, ta nì ndundeé ini, va'ará koó mií ndó ndéi xí'in, ¹⁸ chj nì xj'o na tandeé ini nooí táto'on kí'o kée ta'ani na xí'in mií ndó. Ta koo ini ndo nakoni ndo ñayuu kée táto'on kí'o kée na yó'o.

¹⁹ Ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Asia ká'an na ndisá'an xí'in ndó. Ta ñani yo Aquila, xí'in kí'o yó Priscila, xí'in ndidaá na kúu kuendá Jesús nátaka dáku'a ve'e na ká'an na ndisá'an xí'in ndó sa'a ña kúu ndó kuendá sato'o yó Jesús. ²⁰ Ta ndidaá na kúu ñani yo ndéi yó'o ká'an na ndisá'an xí'in ndó. Ta viti chitó tá'an ndo noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús.

²¹ Ta yu'u kúu Pablo, ta táai ndisá'an yó'o kosaq noo ndo xí'in ndá'a mií. ²² Ta tá ió iin káa ndó ko kónj Jesucristo, na kúu sato'o yó, dá kían chi'an ná kataj ndo kee Ndios. Sato'o yo Jesús, nakí kúu nì.

²³ Ta ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. ²⁴ Kú'u ndava'o inij sa'a ndidaá ní ndó sa'a ña kúu yó kuendá Cristo Jesús. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uu nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'án

1 Yu'u kúu Pablo, ta kúu'i iin apóstol, na néle to'on Jesucristo, táto'on kí'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'in ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'in ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto xaan, xí'in ndidaa ka ñayuu Ndios ndéi chí kuendá Acaya. 2 Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña manì xí'in ndó, ta nakì'o ná ña koo va'a ini ndo.

Yó'o ká'an Pablo sa'á tandó'ó ndó'o na

3 Ná natiin Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaa tá'an ñaño'ó. Mií ná kúu tatá, na daá kuití kú'u ini sa'a yo, ta xí'o na tandéé ini ká'ano noo yo. 4 Ta noón kúu na xí'o tandéé ini noo ndú'u tein ndi ndáa mií tandó'ó ndó'o ndu, dión, dá ná ni'í ini ndu ndi koo kee ndu kí'o ndu tandéé ini noo dao ka ñayuu tá ndó'o na ndi ndáa mií tandó'ó. Dá chí táto'on kí'o xí'o Ndios tandéé ini noo ndu'u, kí'o dión ta'ani xí'o ndu tandéé ini noo dao ka ñayuu. 5 Ta sa'á ña sá sá'ano tandó'ó ndó'o ndu kua'an sa'á to'on Cristo, sa'á ñoo sá'ano ta'ani tandéé ini ni'í ndú noo ná. 6 Chí tá ndó'o níó ndú, ñoo kí'an kédaa xí'in ndó, dá ni'í ndo tandéé ini, ta koni ndo káki ndó. Ta sa'á ña xí'o Ndios tandéé ini noo ndu'u, sa'á ñoo ni'í ta'ani ndó tandéé ini kee ndu'u, ta koni ndo káki ndó. Dión, dá kí'o ta'ani na tandéé ini noo ndo tá ndó'o níó ndo táto'on kí'o ndó'o níó ndu'u. 7 Ta mií'an ndaa ió tandéé ini noo ndu'u sa'a ndo, chí ná'á ndú ña sa'á ña ndó'o dáó níó yo, sa'á ñoo táto'on kí'o xí'o na tandéé ini noo ndú'u, kí'o dión ta'ani xí'o na tandéé ini noo ndo'ó.

8 Ñani, kóni ndu'u ña kana'a ndó sa'á tandó'ó ká'ano níó ndo'ó ndú tá nì sa'an ndu chí kuendá Asia di'a. Ta ka'í nda'o nì ndo'o ndu o duú ña kí'o ndeé ini ndu kí'an, sa'á ñoo nì ndi'i va tandéé ini noo ndu'u ña kankuei takí ndu. 9 Ta ñoo kúu noo nì katóni ini ndu ña kua'an ndu kuu ndu. Ta dión nì ndo'o ndu, dá kí'an ná dá'a ni kandeé ini ndu mií ndú, di'a ná kandeé ini ndu iin to'ón diñi Ndios, na dánáta ni nì xi'i. 10 Chí noón kóni na nì dákáki ñaá tiempo daá, ta mií ta'ani na dákáki ñaá viti, ta kándéé ini ndu ña dákáki ñaá noo ndidaa tandó'ó ná'ano kóni dánaa ñaá, 11 dá chí chíndeé ndó ndu'u xíká ndo ña manì noo Ndios sa'a ndu'u. Chí tá kua'á nda'o ñayuu xíká ña manì noo Ndios sa'a ndu, dá kí'an kua'a ka vì ñayuu nakì'o ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaa ña manì kee na xí'in ndú.

Yó'o nákani Pablo ndiva'a ko ní sa'an na ñoo Corinto

12 Ta ió iin ña'a kédaa xí'in ndú, dá ka'an va'a ndu cháá sa'a mií ndú, ta kí'an ña ko kúu'u ta'on ini ndu sa'a ni iin ña'a kee ndu, dá chí kénda ndu ndidaa ña'a, ta kee nduan xí'in ndino'o ini ndú noo Ndios. Ta ko kéchóon ta'on ndu ña ndìchi ió ñayuu yó'o. Di'a kee nduan sa'á ña manì nì kee Ndios xí'in ndú. Ta dión kee ndu iin níu kúu va noo xíonoo ndu, ta dión kénda cháá ka ndu xí'in ndo'ó. 13 Ta ko táa ta'on ndu dao ka to'on, ña kí'an o kánda ini ndo, o ña o káti'a ndó ka'í ndó. Chí ndáti yu'u ña mií'an kasanda ndo kanda ndi'i ini ndo, 14 dá chí táto'on kí'o sa kanda ini ndo cháá ña ndu'u kúu na ió ñaño'ó ndó noo, kí'o dión ta'ani koo ñaño'ó ndú noo ndo tá ná kasanda kuu nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaq na.

15 Ta xí'in tandéé ini yó'o nì ka'in saai dinño'ó, noo ndéi ndó, dá chíndeéi ndo'ó uu ta'ándá, 16 chí nì ka'in chika'andai noo ndéi ndó, dá ya'i kol'in chí kuendá Macedonia di'a. Ndi'i daá, nandió koo tuku noo ndéi ndó, dá kí'an kee ndó ña manì ko'on ndo dáya'a ndó yu'u ichi kua'an chí Judea di'a, nì ka'in. 17 Tá nì ka'in xí'in ndó ña dión keei, zá ká'án ndó ña iin ndakána nì ka'in xí'in ndó? O, zá ká'án ndó ña kee yu'u táto'on kí'o kee ñayuu ko ná'a Ndios, tá'an na ká'an "jaan" xí'in yú'u ná, ta xí'in ñaxintóni ná ká'an na ña "koó"? 18 Tido iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu na ná'a ña ko ká'an ndu "jaan" xí'in yú'u ndú, ta xí'in ñaxintóni ndú ká'an ndu ña "koó". 19 Ta sa'á Jesucristo, na kúu de'e Ndios, nì daná'a yu'u xí'in Silvano, xí'in Timoteo noo ndo. Ta ko ká'an Jesús "jaan" xí'in yú'u ná, ta xí'in ñaxintóni ná ká'an ña "koó". Ta sa'a mií ná ká'an Ndios "jaan" xí'in yó, 20 dá chí sa'a mií Jesús xínko ndi'i to'on nì xí'o Ndios noo yo, ta sa'a mií ná ká'an yo "Dión ná koo" dá ná natiin Ndios ñaño'ó noo kéká'ano yó na. 21 Ta mií Ndios kúu na ná'a ndaa ña ndu'u xí'in ndo'ó kúu ñayuu mií ná sa'á ña ndíko yo Cristo, ta mií ta'ani na kúu na nì kaxi yó kakuu ñayuu na, 22 chí nì kani na sello níó iin rá iin yó, chí nì xí'o na Espíritu iñ ná koo na níó yo, dá katóni ini yo ña mií'an ndaa natiin yo ndidaa ka ña va'a nì kaa na tei na noo yo. 23 Mií Ndios kúu na chíkanii xí'o kuendá sa'í, chí ná'á ná ña sa'á ña ko ní xín dákúnda'í ini ndo'ó, sa'á ñoo ko ña'á kasandaá ñoo Corinto xaan. 24 Tido ná dá'a ná ndéi ña kóni ndu ka'anda ndu choon noo ndo noo ña kánian kee ndó sa'á ña kándisa ndó Jesús. Di'a ndúndéé ndu'u kéchóon ndu noo ndo, dá kadij ini ndo, chí sa ndíta toon ndó xí'in ña ndaa kándisa yo.

2

1 Sa'á ñoo nì chíkaq iniñ ña o sáa ta'oin noo ndéi ndó viti, dá ná dá'a ní dákúnda'í iniñ

ndo'ó. ² Dá chí tá ná dákúnda'í iniñ ndo'ó, dá kían, ¿ndá yoo kí'o ña kadij iniñ, tá dáá? Chí ña ndátí yu'u kí'o ña kadij iniñ, nandei nda'í di'a na kee yu'u. ³ Sa'á ño'ó ñi taai iin ka tuti ño'ó kosa'agan noo ndo, dá kían tá ná saaj noo ndéi ndó, dá kían ná dá'a ni kunda'í iniñ kee ña kánian kí'o ña kadij iniñ. Ta kándéé ká'ano iniñ ña tá kadij iniñ yu'u sa'a ndo, dá kían kadij ta'ani iniñ mií ndó. ⁴ Ta nda'í nda'ó ñi sa kuu iniñ tá ñi taai tuti ño'ó kosa'agan noo ndo, chí nda ní'ó víj ñi tar'u'u, xiníj, ta xí'ín ndirá no'ó ñi taai ña. Tido ko ní ndukúí ña dákúnda'í iniñ ndó. Di'a ñi keei, dá kanda'á iniñ ndo ndi kí'o kú'yo iniñ sa'a ndo.

Kú'yo ká'ano ini Pablo sa'a taa ñi yq'a ñi kee kuachi

⁵ Ió iin taa ñi ya'a ñi xí'o ña ñi kunda'í iniñ yu'u, tido o duú sav'a'a iin tó'on yu'u ní kúnda'í iniñ ñi kee ra, chí kuu va kaaj ña ndidaa ndo'ó ñi kunda'í ta'ani iniñ. ⁶ Sa kua'á nda'ó ndó ñi dandó'ó ní'ó taa ño'ó. Cháá díon ka ní ná kakuuan. ⁷ Ña kánian kee ndó viti kían kí'o ká'ano iniñ ndo sa'a rá, ta kí'o ndó tandeé iniñ noo rá, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kunda'í iniñ rá dánaa ña. ⁸ Sa'á ño'ó sei nda'á víj noo ndo ña na'a tuku ndó ña kú'yo iniñ ndo sa'a rá. ⁹ Chí ñi tанда'í iin ka tuti ño'ó kosa' noo ndo, dá ná kande'á á miñ ndaa seídó'ó ndó ndidaa choon sa'ándaj noo ndo. ¹⁰ Chí ña xí'o ká'ano iniñ ndo sa'a, ta nda yu'u ta'ani kí'o ká'ano iniñ sa'a ná. Ta sa ñi xí'o ká'ano ta'ani iniñ sa'á taa ño'ó tá ió iin ña'a ñi kee ra xí'ín mií, ta sa'á mií ndó ñi keei díon, chí kí'o díon kónj mií Cristo kee yó, ¹¹ dá kían ná dá'a ni kandeé ña u'u kexixian xí'ín yó, chí sa ná'á vá yó táto'on kí'o mañaan.

Yó'o ñi ñakani ini Pablo sa'a Tito nani sa io ña ñoo Troas

¹² Tá ñi saaj ñoo Troas dána'j tó'on va'a sa'a Cristo, ndato ñi sonó sato'ó yo Ndios ña kían dána'j tó'on na ñoo ño'ó. ¹³ Tido ko ní sa io va'a iniñ, chí ko ní náni'j tá'in xí'ín ñani yo Tito ñoo ño'ó. Sa'á ño'ó ñi ka'in ndisá'án xí'ín ñayuu ndéi ño'ó, dá ñi keei kua'ín chí kuendá Macedonia.

Dáxinkoo va'a Ndios ndidaa ña'a ndó'ó yó sa'á ña ndíko yo Cristo

¹⁴ Tido náki'oi ndivé'e noo Ndios, dá chí mií ná dáxinkoo va'a ndidaa ña'a ndó'ó yó sa'á ña ndíko yo Cristo Jesús. Ta noo ndú'yo ñi xí'o na choon dána'a ndu sa'á tó'on na, dá kían táto'on kí'o náka'ani díko támi sa'án, kí'o dí'ón náka'ani tó'on na noo ndidaa ñayuu. ¹⁵ Ta noo mií Ndios kúu ndu'u táto'on iin dusa támi sa'án, ña chíñó'ó Cristo noo Ndios. Chí tó'on dána'a ndu náka'ani kua'án noo ña kua'án káki, xí'ín noo ña kua'án naá. ¹⁶ Ta tó'on dána'a ndu kían táto'on díko ndíj noo ña kua'án naá, ña xí'o ña naá ná. Ta noo ña kua'án káki, tó'on yó'o kían táto'on iin díko

támi sa'án, ña xí'o ña kataki ña. Tido, ¿ndá yoo kandeé kee choon yó'o, tá dáá? ¹⁷ Ta ko kée ta'on ndu'u táto'on kée kua'á nda'ó taa, tá'án ra xionoo náka'án nda'j tó'on Ndios xí'ín ña maña. Di'a ndisá'ano kéchóon ndu noo Ndios, chí mií ná ñi xí'o choon yó'o noo ndu, ta noo mií Ndios ká'án ndu sa'a Cristo.

3

Dána'a Pablo noo ñayuu ña ñi kandoo Ndios kee na ña sa'a xí'ín ná

¹ ¿Á ká'án ndó ña nandí'io kuéi tuku ndu'u ndukú ndú ña nakoni ndo ndu'u sa'á ña ká'án ndu díon? O, ¿á ká'án ndó ña xínñó'ó ndú iin tuti chindeé ndú mií ndú noo ndo'ó, o iin tuti noo ká'án va'a mií ndó sa'á ndu táto'on kí'o xínñó'ó ñaá dao ka ra? Ko'ó, ² dá chí tuti ká'án va'a sa'a ndú kúu iin rá iin mií ndo'ó, ta káagan iniñ ndú. Ta ndidaa tá'án ñayuu xí'o kuendá sa'a choon va'a ñi kee ndu tein ndó xaan, ³ chí miñ ndaa kuiti ndo'ó kúu tuti ká'án va'a sa'á ndu'u, ña kían ñi taa mií Cristo, ña kían né'e ndu xionoo ndu. Ta ko ní taa naan noo iin tuti xí'ín tinta. Di'a ñi taa naan xí'ín ndéi Espiritu ij Ndios takí. Ta ko ní taa naan noo yuu dá'ándá, di'a ñi taa naan iniñ ndo.

⁴ Ta kándéé ká'ano iniñ ndu'u Ndios ña kí'o díon kían sa'á ña ió Cristo xí'ín ndú. ⁵ Ta ní lú'u ña ndí'í ko kómí mií ndu'u ña kían kédaa xí'ín ndú ka'án ndú ña kat'i'a ndu kee ndu choon yó'o, dá chí mií vá Ndios kúu ña xí'o ña ndí'í noo ndu, dá kat'i'a ndu kee nduan. ⁶ Ta mií Ndios kúu ña ñi xí'o ña kát'i'a ndu dána'a ndu sa'á ña sa'a ñi kandoo na kee na xí'ín ñayuu ña. Ta díin va kían o duú ley, ña ñi taa na xí'ín letra, chí noo Espiritu ij mií ná ñi kii ña sa'a ño'ó. Ta ley ño'ó xí'o ña kánian kuu ñayuu, tido Espiritu ij, no'ón kúu ña xí'o ña kataki chí'í yó.

⁷ Ta ley ño'ó, tá'án ña xí'o ña kánian kuu yo, ñi taa Ndios ña noo yuu. Ta ñi naye'e ndaa tá ñi xí'o naan noo Moisés. Ta ko ní kuu ta'on kande'e ña ñoo Israel noo Moisés sa'á ña ndato téi ye'án, tido sa kua'án nda'í'ó vá ña ye'e noo ná. ⁸ Tido ndato ka ví naye'e ndaa tá kemáni Ndios yo xí'ín Espiritu ij ná. ⁹ Dá chí tá díon ndato ñi naye'e ndaa tá ñi xí'o na ley yata, ña ká'án ña kúu yo ñayuu kómí kuachi noo Ndios, ví'í ka ví ndato ña sa'á xí'o Ndios noo yo, chí xí'oan ña kandoo vii yo noo ná. ¹⁰ Chí va'ará ndi kí'o ví ndato náye'e ndaa tá ñi xí'o na ley yata, tido ko tá'ón ña'a kían noo ña ndato téi náye'e ndaa xí'o Ndios noo yo viti. ¹¹ Dá chí ley yata, ña naá, ndato ñi sa ye'e ndaaan, tido ví'í ka ví ndato náye'e ndaa ña sa'á xí'o Ndios noo yo viti, chí ndidaa tá'án tiempo kooan.

¹² Ta sa'á ña ió tandeé iniñ ndu ña kí'o díon kían, sa'á ño'ó ko yu'u ta'on ndu ka'án ndu sa'án, ¹³ ta ko kée ta'on ndu táto'on kí'o ñi

kee Moisés, chí nì ɗàɗà'í na noo ná xí'ín iin dá'on, dá ná ọ kóní nà ñoo Israel ña sa kua'an nda'ọ ña ndato tóon noo ná. ¹⁴ Tído nì ndadi va ñaxintóni ñayuu ñoo. Ta nda na ndéi viti ndó'o ta'ani dión, chí tá ká'í na ley yatá, ió táto'on iin dá'on sadi ñaxintóni ná. Tído tá ná kandeé iní nà Cristo, nda daá ví kexoo dá'on, ña sadi ñaxintóni ná. ¹⁵ Ta nda kuɔ viti ndó'o na dión, chí tá ká'í na ley Moisés ñoo, sadi ij vá dá'on ñoo ñaxintóni ná. ¹⁶ Tído tá ná kandeé iní nà sato'ọ yo Jesús, dá kían kexoo dá'on, ña sadi ñaxintóni ná. ¹⁷ Dá chí sato'ọ yo kúú Espírítu ij Ndios, ta noo kúúka Espírítu ij Ndios, ñoo kúú noo nì nono, koó ña'a ká ketéin. ¹⁸ Sa'a ñoo koó ká dá'on sadi noo yo, ta mií yó ná'a táto'on k'i'o ndato yé'e sato'ọ yo Ndios, táto'on kée iin espejo ná'a ndatoán táto'on káa yó. Chí iin rá iin kuɔ kuɔ náye'e cháá ká yo kua'an yo koó táto'on k'i'o ndato yé'e mií ná, ta ña yó'o kían kée nà kúú Espírítu ij Ndios, nà kúú sato'ọ yo.

4

¹ Ta sa'a ña nì xí'ọ Ndios choon yó'o noo ndú sa'a ña kú'ú iní nà sa'a ndú, sa'a ñoo kó kúúú iní ndú. ² Di'a kúú'ó'ó ndú ndidaa ña ka'an noo kéde'é dao ká ñayuu. Ta ko xionoo ndu dánda'í ndu ñayuu, ta ko náda ká ta'on ndu to'on tó'on xí'ín to'on Ndios noo dána'a ndú. Di'a dána'a ndaa ndu, ta ñoo kían kedaá xí'ín ñayuu, dá ná ọ sa ná kani kuáchi iní nà kande'é ná ndu'u. Ta mií Ndios ná'á ña dión kíán. ³ Ta to'on va'a dána'a ndu, ko kándaá iní dao ñayuu, chí ió iin ña'a sadi ñaxintóni ná. Ta ñayuu kua'an naá, noón kúú nà ndadi ñaxintóni. ⁴ Ta ña u'u dándáki ñayuu yó'o viti, ta ñoo kían nì sadi ñaxintóni ñayuu ko xí'ín kandísa, dá kían ná dá'a nì natooon ñaxintóni ná kee to'on va'a ña ká'an sa'a ndi k'i'o ká'ano choon kómí Cristo Jesús, nà káa táto'on k'i'o káa Ndios. ⁵ Ta ko xionoo ta'on ndu'u dána'a ndu sa'a mií ndú, di'a dána'a ndu ña iin tó'on Jesucristo kúú sato'ọ noo ndidaa ña'a, ta ndu'u kúú nà xínkuáchi noo ndidaa ndó sa'a ña kóni ndú Jesús. ⁶ Dá chí mií Ndios, nà nì sa'anda choon, dá nì náye'e ndaa noo iin naá, noón ta'ani kúú nà nì ɗátóon ñaxintóni ndú, dión dá kuu ɗátóon ndu ñaxintóni dao ká ñayuu, dá kana'a ná ndi k'i'o ká'ano tatá Ndios, ta ná'a Ndios ña ndato yó'o xí'ín Jesucristo.

K'i'o di'a kée ndu sa'a ña kandeé iní ndu Jesús

⁷ Ta ndu'u kúú táto'on iin kidi ñó'ọ noo ñó'ọ iin ña kuiká, ña kúú to'on ndato dána'a ndu, dá ná kandaá iní ñayuu ña ndé'e ká'ano yó'o nì kii noo Ndios, ta ọ ɗuú ndé'e kómí mií ndú kíán. ⁸ Ta va'ará só'óni ɗandó'ó ndu'u, tído ko nì tadí ta'on ndu. Ta va'ará ná kani nda'ọ iní ndu, tído ko ndí'í ta'on ɗandéé iní

ndu. ⁹ Kénda'va ñayuu xí'ín ndú, tído ko dáyaá ndá'a ta'on ñaa Ndios. Kóon na ndu'u noñó'ọ, tído ko kandeé ta'on na dánaa nà ndu'u. ¹⁰ Ndeí kúú mií vá noo xionoo ndu, daá kuití vá ió ña ka'áni ná yíkí koño ndu táto'on nì kee na xí'ín Jesús, dá ná kandaá iní ñayuu ña ió takí Jesús sa'a ña náki'ọ ndu yíkí koño ndu ndo'an dión. ¹¹ Chí xían nani takí ndu ndéi ndu, daá kuití vá ió nduu ndu nakí'ọ ndu mií ndu kuu ndu sa'a Jesús, dá ná kandaá iní ñayuu ña ió takí nà sa'a ña náki'ọ ndu yíkí koño ndu ndo'an dión. ¹² Ta sa'a ña daá kuití ió ña kuu ndu, sa'a ñoo nóno noo ndo nì'í ndo ña kataki chíchí ndó.

¹³ Ta kandeé iní ndu Ndios táto'on k'i'o nì kandeé iní ñaa nà nì taa di'a noo tuti ij Ndios: "Sa'a ña kándísa ndaa ij Ndios, sa'a ñoo nì ka'ín sa'a ná." K'i'o dión ta'ani ndó'o ndu'u, chí sa'a ña kándísa ndu nà, sa'a ñoo ká'an ndu xí'ín ndó sa'a ná, ¹⁴ dá chí ná'a ndú ña nì nataki sato'ọ yo Jesús nì kee Ndios, ta kándísa ta'ani ndu ña dánataki nà ndu'u táto'on nì kee na xí'ín Jesús, dá nakuíta dáó yó noo ná. ¹⁵ Chí xí'ọ ndu mií ndú ña ndó'o ndu ndidaa ɗandó'ó yó'o sa'a ña kú'ú nda'ọ iní ndu sa'a ñoo ko, dión, dá ná ndukua'a cháá ká ñayuu natiin ña manj xí'ọ Ndios, dá kían kua'a cháá ká ñayuu nakí'ọ ndivé'e noo Ndios, dá ná natiin na cháá ká ñaño'ó.

¹⁶ Sa'a ñoo kó kúúú ta'on iní ndu, va'ará sa kúyatá yíkí koño ndu kua'an, tído iin rá iin kuɔ kuɔ di'a ndúsaá nì ndú kua'an. ¹⁷ Dá chí ɗandó'ó ló'ọ, ña ndó'o tóo nì ndú ñayuu yó'o, ñoo kían xí'ọ ña nì'í ndú iin ña ndato ká'ano noo Ndios, ña nì iin kuɔ ọ ndí'í. ¹⁸ Ta ko ndí'í ta'on iní ndu sa'a ña ndé'á xí'ín noo yo. Di'a ndí'í iní ndu sa'a ña ko túu, ña ko xini yo xí'ín noo yo. Dá chí ña ndé'é yó xí'ín noo yo, ñoo kían ndí'í va. Tído ña ko xini yo xí'ín noo yo, ñoo kían nì iin kuɔ ta'ón ọ ndí'í.

5

¹ Dá chí ná'a ndu'u ña yíkí koño ndíxi ndu kúú táto'on iin ve'e ndéi tóo ndu ñayuu yó'o. Ta tá ná kasandaá kuu natañan, dá ko'on Ndios k'i'o na in ve'e kandeí ndu, ña kían ko ní ká'va'á xí'ín ndá'a ɗaa, ña nì iin kuɔ ọ ndí'í, ña kúú kuendá induú. ² Sa'a ñoo nda'í tána ndu, chí kóni kí'í ndu nandixi ndu yíkí koño saá, ña kúú kuendá induú. ³ K'i'o dión, dá nandixi ndu iin yíkí koño saá, dá ọ kóo vichí ndú. ⁴ Ta nani ndíxi ndu yíkí koño yó'o, nda'í tána ndu, dá chí ko kóni ta'on ndu kandoo vichí ndú. Di'a kóni ndu ña nandixi ndu iin yíkí koño saá, dá kían naá yíkí koño xí'í yó'o, dá nì'í ndu iin yíkí koño ña kataki chíchí. ⁵ Ta mií Ndios kúú nà nì saki ña dión kee na xí'ín ndu, ta nì xí'ọ na Espírítu ná noo ndu, dá ná kandaá iní ndu ña miñan ndaa dión kee na xí'ín ndu.

⁶ Sa'a ñoo daá ió ɗandéé iní ndu noo ña yó'o, ta ná'a ndú ña xían nani ndíxi ij ndú

yikí koño yó'o, xíká vá ndíta ndu noo ió sato'o yo Jesús. ⁷ Xíonoo ndu xí'ín ña kándéé ini ndu ña kǐ'o dión kíán, ta ko ndí'i ini ndu sa'á ña xini ndu xí'ín noo ndú. ⁸ Tído kándéé ká'ano ini ndu ña dión koo, sa'á ñoó kónǐ cháá ka ndu dánkoo ndu yikí koño yó'o, dá kuu nakuíta ndu noo sato'o yo Jesús. ⁹ Sa'á ñoó ndí'i ini ndu, á mií ndú ndéi xíká ndú noo ná o á mií ndú sa ndíta ndu noo ná, ña kónǐ ndu kíán nata'an ini na xini na ña kée ndu. ¹⁰ Dá chǐ miían ndúsa nakuíta ndidaá tá'an yó noo Cristo Jesús, noo koo na keyíkoo na, dá natiin iin rá iin yó ya'í sa'á ña ñi kee yó nani nǐ sa ndixi yó yikí koño yó'o, á mií yó nǐ kee yó ña va'a, o á mií yó nǐ kee yó ña kini.

Nǐ xǐ'o Ndios choon noo ndú ña dánáki'in tá'an va'a ndu ñayuu xí'ín Ndios

¹¹ Ta sa'á ña ná'á ndú ña kánian yu'ú ni'ini yó na kúu sato'o yo, sa'á ñoó ndí'i ini ndu dáxingo ini ndu ñayuu, dá kandisa na ña ndaa dána'a ndu. Ta mií Ndios kúu na ná'á va'a táto'on kǐ'o kúu ndú, ta kándéé ini ndu ña kǐ'o dión ta'ani kátónǐ ini ndu. ¹² Tído ná dá'a ni ka'an ndó ña nandíio kuéi ndu chinani va'a ndu mií ndú noo ndo, di'a kónǐ ndu ña nǐ'í ndo ña ka'an va'a ndó sa'á ndú'u, dá kíán nóno noo ndo ka'an ndo xí'ín ñayuu kátoó chindaya'i mií sa'á ña luu ká'an na, tído yakó nda'o níó ná. ¹³ Chǐ tá ká'an dao ndó ña lóko kúu ndú, dá kíán lóko va kúu ndú sa'á Ndios, tá dáá. Tído tá ká'an ndó ña kéndisá'ano ndu, dá kíán ña va'a mií vá ndó kíán. ¹⁴ Ta kú'u nda'o ini Cristo sa'á ndú, ta ñoó kíán kedaá, sa'á ñoó ndí'i ini ndu kéchóon ndu noo ná, chǐ ná'á ndú ña sa'á ña nǐ xǐ'í mií ná sa'á ndidaá ñayuu, sa'á ñoó nǐ xǐ'í ndidaá ñayuu. ¹⁵ Nǐ xǐ'í Jesús sa'á ndidaá ñayuu, dá kíán ná dá'a ka nǐ kandeí yó keeá ña kónǐ mií yó. Di'a kánian kandeí yó kee yó ña kónǐ na nǐ xǐ'í sa'á yo, ta nǐ nataki na.

¹⁶ Sa'á ñoó ko nákaní ka ini ndu sa'á ñayuu táto'on kǐ'o nákaní ini ñayuu ko ná'á Ndios. Ta va'ará nǐ sa ka'an ndú ña iin ta on nǐ sa kuu Cristo, tído viti ko nákaní ka ini ndu dión sa'a ná. ¹⁷ Dá chǐ ndi ndaa miíó ñayuu ñó'o tǐxi ndá'a Cristo, nǐ nduu na iin ñayuu saá. Ta ndidaá ña nǐ sa kuu na tá sata nǐ kandqoo vaan, ta ndidaá ña nǐ nduu saá. ¹⁸ Ta ndidaá ña yó'o kée mií Ndios, na nǐ naki'in tá'an va'a xí'ín yó sa'á ña nǐ kee Cristo. Ta nǐ xǐ'o na choon noo ndu'ú ña kíán dána'a ndu noo ñayuu ndí kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ¹⁹ Chǐ sa'á ña nǐ kee Cristo, sa'á ñoó kuu naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ñayuu, chǐ ko taó kuendá ta'on ka na sa'á kuachi kée ñayuu. Ta nǐ sa'anda na choon noo ndu ña dána'a ndu noo ñayuu ndí kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ²⁰ Ta ndu'ú kúu na nǐ chǐkata Cristo kane'e ndu to'on na noo ñayuu, sa'á ñoó kéchóon

Ndios ndu'ú, dá ká'an ndu xí'ín ñayuu. Sa'á ñoó sei nda'í ndu noo ndo'ó xí'ín kuu Cristo ña koo ini ndo naki'in tá'an va'a ndó xí'ín Ndios. ²¹ Ta Cristo kúu na ko nǐ ya'a ta'on kee kuachi, tído nǐ nakuindo na kuachi yó, dión, dá nǐ kandqoo yó kúu yó ñayuu koó kuachi noo Ndios sa'á ña nǐ kee na dión.

6

¹ Ta viti ndu'ú kúu na kéchóon xí'ín Cristo, sa'á ñoó ká'an ni'ini ndu noo ndo ña ná dá'a nǐ koo ini ndo natiin oon ndó ña manǐ nǐ kee Ndios xí'ín ndó. ² Dá chǐ di'a káá tuti iǐ Ndios: Mií kuu nǐ kaxii, kuu dáá nǐ seadó'í ndo'ó. Chǐ tá nǐ kasandaá kuu nǐ dakákii ndo'ó, kuu dáá nǐ chǐndeéi ndo'ó. Ta kuu viti kúu kuu nǐ kaxi Ndios, chǐ mií kuu viti kónǐ na dákaí na ndo'ó.

³ Ta ni iin tó'ón ña'a nóo ko ya'a ndu kee ndu noo nǐ iin tó'ón ñayuu, dá kíán ná o nǐ'í ná ndi koo ka'an ndava'a na sa'a choon nǐ xǐ'o Ndios noo ndú. ⁴ Di'a ná'á ndú mií ndú noo ndidaá ña kée ndu ña kúu ndú na kéchóon ndaa noo Ndios, dá chǐ xǐ'o ndéé nda'o ini ndu, va'ará ndó'o ndu tandó'ó sa'a choon kée ndu, o va'ará kámanǐ ña'a noo ndú, ta dión ta'ani kée ndu tá ndó'o níó ndú. ⁵ Ta xǐ'o ndéé ta'ani ini ndu va'ará káni na ndu'ú, o va'ará sadí na ndu'ú ve'e ka, o va'ará kuá'á ñayuu ndákuei naá xí'ín ndú, o va'ará choon ndéé nda'o kée ndu, o va'ará ko kídi ndu dao sa'kuaa, o va'ará ko nǐ'í ndú ña'a kasá'an ndu dao ta'ándá. ⁶ Ta noo choon kée ndu, vii kée ndu, ta kéchóon ndu ña ndǐchǐ xǐ'o Ndios, ta ió kueé ini ndu, ta va'a ini ndu, ta xí'ín ndéé Espirítu iǐ Ndios kéchóon ndu, ta kú'u ndisa ini ndu sa'a ndidaá ñayuu, ⁷ ta dána'a ndu to'on ndaa, ta xí'ín ndéé mií Ndios kée ndu ndidaá ña'a, ta né'e ndu ña kúu ña ndaa xí'ín ndá'a kuá'a ndu, xí'ín ndá'a íti ndu, dá chindeé ndú mií ndú. ⁸ Ió dao ñayuu xǐ'o ñaño'ó noo ndú, ta ió dao ka na ko ñaño'ó ná noo ndú. Ta dao na chinani kini na ndu'ú, ta dao ka na chinani va'a ña ná. Ta va'ará chinani tó'ón ná ndu'ú, tído na ndaa va kúu ndú. ⁹ Ta ió dao ñayuu kée na ña ko nákaní na ndu'ú, tído ná'á vá ná ndu'ú. Sa ndǐ va kúu ndú xini ndu, tído takí iǐ vá ndú. Ta va'ará kéndava'a kini na xí'ín ndu'ú, tído ko xǐ'í ta'on ndu. ¹⁰ Ta va'ará ndúkú ñayuu ña kandeí nda'í ndu, tído daá kádǐj ini ndu. Ta va'ará kúnda'í ndu, tído di'a ndekuiká ndú ñayuu xí'ín to'on Ndios. Ta va'ará ni ña'a ta'on koó noo ndú, tído di'a kómí ndú ndidaá ña va'a cháá ka.

¹¹ Nǐ nono yú'ú ndú nǐ ka'an ndaa ndu xí'ín ndó, na ñoo Corinto xaan, ta ndino'o ini ndú xí'ín níó ndú nǐ ka'an ndu xí'ín ndó. ¹² Ko ní sadí ndu níó ndú noo ndo'ó, mií di'a ndó kúu na nǐ sadí níó ndo noo ndu'ú. ¹³ Ta kónǐ ndu ña kee ndó xí'ín ndú táto'on kǐ'o nǐ kee ndu xí'ín ndó, sa'á ñoó sei nda'í ndu noo

ndo táto'on kée iin tata xí'in de'e ra ña konó ta'ani ndó nio ndo noo ndú'u.

Yóo kúú ve'e ño'o Ndios taki

¹⁴ Q sa kóo ini ndo naki'in tá'an nóo ndó xí'in ñayuu ko kándisa Jesús. Dá chi, zá náki'in tá'an nóo ña ndaa xí'in ña ko ndaa, ká'an ndó? Ta, zá náki'in tá'an nóo noo tóon xí'in noo iin naá? ¹⁵ Ta, zá kuu naki'in tá'an nóo Cristo xí'in ña u'u? Ta, zá kuu naki'in tá'an nóo iin na kándisa Jesús xí'in iin na ko kándisa? ¹⁶ Ta, zá kuu naki'in tá'an nóo ve'e ño'o Ndios taki xí'in ña kúú yoko, ká'an ndó? Ta yóo kúú ve'e ño'o noo ió Ndios taki, chi di'a kaá mií ná noo tuti ií ná:

Kooi xí'in ná, ta kanooi tein na.

Ta yu'u kakuu Ndios noo ná,

ta mií ná kakuu na ñooi.

¹⁷ Ta sa'á ña dión kián, sa'á ñoó kaá ta'ani na di'a:

Kankuei ndó tein ñayuu ko kándisa xaan, ta kuxoo ndó kua'an ndo, kaá Ndios, na kúú sato'o yo.

Ta ni o sa káko'on ndá'a ndo ña kini kée na, dá kián natiin va'i ndó'o.

¹⁸ Ta yu'u ná kakuu tata noo ndo, ta ndó'o ná kakuu de'e yíi yu'u xí'in de'e di'i, kaá Ndios, na kúú sato'o yo, na kómí ndidaá tá'an choon.

7

¹ Na maní mií, ki'o dión ví ndato ni xí'o Ndios to'on na noo yo, sa'á ñoó ná taó yo mií yó noo ndidaá tá'an ña dáyako ñíi yo xí'in ñaxintóni yo noo Ndios. Ta dión, dá ná kasandaá yo koo vii yo noo mií ná sa'á ña yu'u ni'ini yó na.

Kádii ini Pablo ña ni nandikó ini na ñoo Corinto sa'á kuachi ni kee na

² Natiin va'a ndó ndu'u xí'in ndino'o ini ndo, dá chi ni iin tó'on ndó ko ní dár'u'u ndu, ta ni iin tó'on ndó ko ní dák'i'in ndu iin íchi kini, ta ni iin tó'on ndó ko ní danda'i ndu. ³ Ta ko ká'jin dión, dá ka'an kuachii sa'a ndo, chi sa ñi ka'jin xí'in ndó ña nda máá ini níó ndú ño'o ndó'o. Sa'á ñoó iin kakuu yó tá ni xí'i yo, ta iin kakuu yó tá taki yo. ⁴ Ta ió nda'o tandeé ini ká'jin xí'in ndó ña nákani ini, ta va'a nda'o ká'jin sa'a ndo noo dao ka ñayuu. Ta ni nakutí xí'in tandeé ini, ta ñi nakutí ndaa nio ndú xí'an kádii ini ndu tein ndidaá tandó'o ndó'o ndu.

⁵ Chi tá ni kasáa ndu Macedonia yó'o, ni lú'u ko ní náni'i ndéé ndú, dá chi ndei kúú mií vá noo ni xionoo ndu ni ndo'o nda'o ndu, chi ni dandó'o ñayuu nio ndú, ta ni sa yu'u ni'ini níó ndú. ⁶ Tído mií Ndios, na xí'o tandeé ini noo na ndó'o nio, noón kúú na ni xí'o tandeé ini noo ndu'u sa'á ña ni ndisáa Tito. ⁷ Ta o duú sa'á ña ni ndusáa oon ni xi, dá chi ni natiin ta'ani ndu tandeé ini sa'á ña ni xí'o ndó tandeé ini noo xi, chi ni nákani

xi ña ndáti kíi ndo koni tuku ndó yu'u, ta ni nákani ta'ani xi ña kúnda'i nda'o ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó, ta ndí'i ini ndo sa'á yu'u. Sa'á ñoó ni kádii cháá ka ini. ⁸ Dá chi va'ará ni dakúnda'i ini ndo ndó'o xí'in tuti ni taai kosaa noo ndo, tído ko kádii kutúú ta'on ini viti noo ña ni taai ni sa'a noo ndo. Chi va'ará ni kutúú ini tá ni taai ña, tído viti kánda ini ña tóo vá ni kúnda'i ini ndo ni keean. ⁹ Ta viti kádii ini, tído ko kádii ta'on ini sa'á ña ni dakúnda'i ini ndó. Di'a kádii ini, dá chi sa'á ña ni kúnda'i ini ndo, ñoó ni kedaá xí'in ndó, dá ni nandikó ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Chi mií vá Ndios kúú na ni xí'o ña ni kúnda'i ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Sa'á ñoó ni lú'u ko ní tuú ndó ni kee ndu. ¹⁰ Dá chi tá xí'o Ndios ña kúnda'i ini yo sa'á kuachi kée yo, ñoó kián kedaá xí'in yo, dá nandikó ini yo sa'á ña ni kee yo, dá ni'i yo ña káki yo. Sa'á ñoó ko kánian ta'u'u ini yo tá ndó'o yó dión. Tído ña kúnda'i ini xí'o ñayuu yó'o, ñoó kián xí'o ña naá yo. ¹¹ Tído kande'ndó, chi sa'á ña ni xí'o Ndios ña ni kúnda'i ini ndo, ñoó ni kedaá xí'in ndó, sa'á ñoó ndi ki'o ví ni ndí'i ini ndo kee ndó ña kóni mií ná, ta ni ndí'i ini ndo ndeyiko ndo choon, ta ni ta'u'u ini ndo ni xini ndo kuachi ñoó, ta ni yu'u ndo ni xini ndoán, ta ndi ki'o ví ni katoó ndo koni ndo yu'u, ta ni ndí'i cháá ka ini ndo ni kee ndó choon ni sa'andaí noo ndo, ta ni dandó'o ndó nio taa ni kee kuachi ñoó. Ta noo ndidaá ña yó'o ni na'a ndo ña ni kendaá ndo choon. ¹² Tá ni taai tuti ñoó kosaaan noo ndo, ko ní táai ña, dá keyiko ndo sa'á ra ni ya'a ni kee kuachi, ta ni ko ní táai ña kosaaan chindeéan na ni ta'u'u. Di'a ni taai ña kosaaan noo ndo, dá na'a ndo mií ndó noo Ndios ña ndí'i ini ndó kee ndó choon sa'andaí ndu.

¹³ Ta sa'á ña ni kee ndó dión, sa'á ñoó ni nduká'ano cháá ka tandeé ini ndu. Tído ni kádii cháá ka ini ndu sa'á ña ni kádii nda'o ini Tito, chi ni natiin xi tandeé ini ká'ano ni kee ndidaá ndó'o. ¹⁴ Chi ni ka'jin xí'in xí ña va'a kee ndó xí'in xi, ta ko ní xíka'an ta'on noo sa'á ña ni ka'jin dión xí'in xi. Chi táto'on ki'o ká'an ndu ndino'o ña ndaa xí'in ndó, ki'o dión ta'ani ni xinkoo ndaa ndidaá ña ni ka'an va'a ndu sa'a ndo noo xi. ¹⁵ Ta ni nduká'ano cháá ka ña kú'u ini xi sa'a ndo, chi ndisaa ini xi táto'on ki'o ni seído'o ndidaá ndó choon ni ta'andaí noo ndo, chi ni natiin va'a ndó xi xí'in ña yu'u ndo, ta xí'in ña ndéi njino ndó. ¹⁶ Ta kádii nda'o ini, chi noo ndidaá ña'a kandeé ini ndó'o.

8

Yó'o ká'an Pablo sa'á di'on dátaká na kua'an noo na ndó'o nio

¹ Ta viti, ñani, kóni ndu nakani ndu xí'in ndó sa'á ña maní kée Ndios xí'in ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi chi Macedonia. ² Chi

va'ará nì xirndodó ñá tándó'ó, tído kádi nda'ò iní nà, ta va'ará kúnda'í nda'ò na, tído kuá'á nda'ò dī'ón nì dokò ná. ³ Ta yu'u xí'ò ndaa kuendá sa'á ná, ñá ndino'ò iní ná nì xí'ò na dī'ón táto'on kī'ò sáá ndéé ná, ta nì ya'a cháá ká ví nì xí'ò na ngó ñá sáá ndéé ná. ⁴ Ta nì seí nda'í nda'ò na ngó ndu'u ñá ná kandía ndu tiin ndu dī'ón nì dataká nà, dá kuu chindeé ná ñayuu kúnda'í, nà kúú ñayuu Ndios. ⁵ Va'a cháá ká ví nì kee na ngó ñá ndátí ndu kee na, dá chī dīn'ó'ó nì nakī'ò na míí ná noo ndá'a sato'ò yò Jesús. Nì ndí'í, dá nì nakī'ò na míí ná kueidó'ò na ndu'u táto'on kī'ò kóní mií Ndios. ⁶ Sa'á ñoó nì ka'an ni'ini ndu noo Tito ñá táto'on kī'ò nì chīndéé xí ndo'ó tá nì kasá'á ndó kētútí ndó dī'ón chindeé ndó nà kúnda'í ñoó, kī'ò dión ta'ani ná dáxinkoo xí choon ndó ñá maní kee ndó yó'ò. ⁷ Va'a kée ndó noo ndidaá ña'a, chī kándéé ká'ano iní ndo Jesús, ta tí'a ndó ka'an va'a ndó, ta ndichí ndo ngó ña'a Ndios, ta ndino'ò iní ndo kée ndó ñá maní míí vá choon, ta kú'u nda'ò iní ndo sa'á ndú. Sa'á ñoó koo iní ndo kee va'a ta'ani ndó ngó ñá maní yó'ò.

⁸ Ta ñá ká'ín xí'ín ndó, kò kíán iin choon sa'ándáí noo ndo. Di'a kóní ñá kande'é va'a ndó táto'on kī'ò ndí'í iní dao ká ñani yò chindeé ná nà kámaní ña'a noo, dá ná kande'á á mián ndaa ió ñá kú'u iní ndo sa'á ñayuu ndó'ò dión. ⁹ Ta sa'á na'á vá míí ndó sa'á ñá maní nì kee Jesucristo, nà kúú sato'ò yò, sa'á yò, dá chī sa'á ñá kú'u nda'ò iní na sa'á, sa'á ñoó nì ndee na míí ná iin ta kúnda'í, va'ará kuíká nda'ò na. Ta sa'á ñá nì ndenda'í nà míí ná, sa'á ñoó nì'í yò ñá koo kuíká yò noo Ndios. ¹⁰ Ta viti kóní yu'u ka'an ni'ini noo ndo sa'á ñá yó'ò. Chī kánian dáxinkoo ndó choon yó'ò viti, chī ndá kuíá ao nì kasá'á ndó kētútí ndó dī'ón ñoó, ta o duú ñá yó'ò oon ni ní kee ndó, chī míí ndó nì ndaki iní ñá dión koo. ¹¹ Sa'á ñoó dáxinkoo kú ndo choon yó'ò, chī táto'on kī'ò luu nì chīkka iní ndo kee ndóan míí sa'á, kī'ò dión ndí'í iní ndo dáxinkoo ndóan viti. Ta kī'ò ndóan táto'on kī'ò ió ñá noo ndo. ¹² Chī tá ná kī'ò ndóan xí'ín ndino'ò iní ndo, dá kíán nata'an iní Ndios koni naán, chī kò xíká ta'on na ñá kī'ò yó'ò ñá koo noo yò.

¹³ Ta kò ká'an ta'on yu'u ñá yó'ò xí'ín ndó sa'á ñá kóní ñá kande'í va'a dao ká ñayuu, dá kandoo ndá'a ndo. ¹⁴ Di'a kóní yu'u ñá chindeé tá'an yó tá kamaní ña'a noo yò, chī tiempo viti kánian koto ni'ini ndó ná kúnda'í ñoó xí'ín ñá kándoo noo ndo, dá chindeé ndó ná xí'ín ñá kámaní noo ná. Dión, dá ná nandíí kuéi na chindeé ná ndo'ó xí'ín ñá xin'ó'ó ndó ió noo ná, dión, dá chindeé tá'an yó tá kámaní ña'a noo yò. ¹⁵ Dá chī di'a kaá tuti ií Ndios: "Ñayuu nì ndítútí kua'á ña'a, ta kò ní kándoo ta'an vaan. Ta nà nì ndítútí lú'án, kò ní kámaní ta'an vaan."

¹⁶ Tído ndivé'e Ndios, chī míí ná nì kedaá xí'ín Tito, sa'á ñoó ndí'í iní xí sa'á ndo táto'on kī'ò ndó'ò míí. ¹⁷ Chī xí'ín ndino'ò iní xí nì natiin xí choon nì xí'ò ndu noo xí. Ta sa'á ñá ndí'í iní xí sa'á ndo, sa'á ñoó kosaá xí noo ndéí ndó, chī kī'ò dión nì chīkka iní míí xí. ¹⁸ Ta nì tánda'á ta'ani ndu iin ká ñani yò kosaá ra xí'ín xí, ta ndéí kúú míí vá noo ndítútí nà kúú kuendá Jesús ká'an va'a na sa'a rá, chī kéchóon va'a ra ngó to'on va'a ká'an sa'a Jesús. ¹⁹ Ta o duú dión oon ni kíán, taa yó'ò kúú ra nì kaxi dao ká na kúú kuendá Jesús ñá kíán kane'e tá'an ra kanoo ra xí'ín ndu'u natiin ndu dī'ón, ñá nì ketútí dao ká ñani yò. Ta kee ndu choon yó'ò, dá ná natiin sato'ò yò ña'ño'ó, dá kandaá iní ndo ñá kóní ndu chindeé ñáá ndú noo choon yó'ò. ²⁰ Ta kī'ò dión nì chīkka iní ndu, dá kíán ni iin tó'ón ñayuu ná dá'a nì nakani kuáchi iní kande'é ná ndu sa'á dī'ón kua'a nì ndítútí ná kane'e ndu ko'on ndu. ²¹ Chī ndí'í iní ndu kéndísá'ano ndu choon. Ta o duú noo sato'ò yò Jesús oon ni ndí'í iní ndu kee ndu dión, ndá ngó ñayuu ta'ani ndí'í iní ndu kéndísá'ano ndu.

²² Ta tánda'á ta'ani ndu iin ká ñani yò kosaá ra xí'ín taa yó'ò. Ta kuá'á nda'ò ta'ándá nì na'a ra míí rá noo ndú ñá ndí'í nda'ò iní ra kendaá ra choon. Ta viti ndí'í cháá ká iní ra chindeé rá ndo'ó, chī ió nda'ò tándeé iní rá xí'ín ndó. ²³ Ta kana'á ndó ñá Tito kúú ra né'e tá'an xí'ín yu'u, ta kéchóon dáó xí xí'ín noo ndo'ó. Ta uy ká ñani yò kosaá xí'ín xí kúú ra nì tánda'á dao ká na kúú kuendá Jesús kosaá ra, ta xí'ín taa yó'ò natiin Cristo ña'ño'ó. ²⁴ Ta na'a ndo míí ndó ngó taa yó'ò ñá kúú ndó ná kú'u iní sa'a nà kúnda'í ñoó, dá ná kandaá iní dao ká na kúú kuendá Jesús sa'á ñá va'a nì kee ndó, dá ná dá'a nì dátúú ndó ndu'u ngó ká'an va'a ndu sa'á ndo noo rá.

9

¹ Kò xín'ó'ó ká ka'ín xí'ín ndo'ó sa'á dī'ón, ñá kíán kētútí dao ká nà kúú kuendá Jesús, dá chindeé ná ñayuu Ndios ndéí kuendá Judea, ² chī sa'á na'á váí ñá ndino'ò iní ndo kóní ndo chindeé ndó nà. Ta ká'an va'i sa'a ndo'ó noo ñani yò ndéí Macedonia yó'ò, chī ká'ín xí'ín ná ñá ndo'ó, nà ndéí Acaya xaán, ndá kuíá ao ió nduu ndo chindeé ndó ñayuu kúnda'í. Ta sa'á ñá nì ndí'í iní ndo kee ndó dión, sa'á ñoó nì chīkka ta'ani iní nà kee na dión. ³ Tído nì tánda'í ñani yò yó'ò kosaá ra noo ndéí ndó, dá kíán ná dá'a nì kandoo tó'ín ngó ñá nì ka'an va'i sa'a ndo sa'á choon yó'ò, dá ná xinkoo ñá nì ka'ín xí'ín ná ñá kande'í nduu ndo. ⁴ Dá chī oon ni ví saá dao na ndéí Macedonia xí'ín, ta koni nà ñá kò ndéí nduu ndo xí'ín dī'ón ñoó, dá kíán kaka'an nda'ò noo ndú'u sa'á ñá nì kande'í iní ndu ndo'ó, ta kò ní sá ndei nduu ndo. Tído ví'í

kā ví kaka'an noo mií ndó. ⁵ Sa'á ñoó n̄i ch̄ikaā iniñ ña va'a cháá ka n̄i seí nda'í noó t̄aa yó'o ña kosaā r̄a noo ndéi ndó dinñó'ó, dá ch̄indeé rá ndo'ó ketutí ndó dj'ón, ña n̄i kaa ndo k̄i'o ndó. Ta dión, dá ná kandeí nduu ndo k̄i'o ndóan x̄i'ín ndino'o ini ndo, dá ná dá'a n̄i kakian ña n̄i kendús̄a ndu x̄i'ín ndó.

⁶ Ta ká'ín x̄i'ín ndó ña kande'é ndó tát'o'on ndó'o na x̄iti, ch̄i n̄a x̄iti cháá, cháá vá dákéé na. Ta n̄a x̄iti kua'a, kua'a dákéé na. ⁷ Ta iin rá iin ndó k̄i'o tát'o'on k̄i'o n̄i ch̄ikaā ini n̄i ndo. Ta o sa k̄i'o ndóan x̄i'án k̄unda'í ini ndo, ni sa'á ña miñan ndús̄a k̄i'o ndóan. Ch̄i náta'an ini Ndios x̄ini n̄a n̄a x̄i'o ña x̄i'án kádij ini n̄a. ⁸ Ta n̄a ká'ano nda'o kúú Ndios, sa'á ñoó kuu va ndekua'a ná ña'a va'a noo ndo, dá k̄ian n̄i iin t̄o'ón ta'on ña'a ná o kóman̄i noo ndo, dá k̄ian ná koo ni ña'a ch̄indeé ndó dao kā n̄a. ⁹ Dá ch̄i di'a kaá tuti ij Ndios:

N̄i dasá rá ña ió noo rá, ta n̄i x̄i'o raan noo na k̄unda'í,

ta iin n̄i k̄andoo va ña ndaa n̄i kee ra noo Ndios.

¹⁰ Ta mií ná x̄i'o tata noó r̄a x̄iti, ta x̄i'o ta'ani na pan noó na kuiko, ta mií ná ndekua'a tata ió noo ndo. Ta ndekua'a ta'ani na ña va'a kee ndó x̄i'ín dao kā ñayuu. ¹¹ Dión, dá koni ndo koo kua'á ña'a noo ndo, dá kuu k̄i'o kua'a ndo ña'a noó ñayuu xinñó'án. Dá tá ná nak̄i'o ndu dj'ón ñoó noo ná, dá k̄ian nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. ¹² Ch̄i tá ná nak̄i'o ndu dj'ón yó'o noo na k̄unda'í ñoó, o duú ña'a xinñó'ó oon ni ñayuu Ndios n̄i'í ná x̄i'án, dá ch̄i di'a kua'á nda'o noo ndivé'e nak̄i'o na noo Ndios sa'án. ¹³ Ta sa'á ña natiin na dj'ón n̄i kem̄anj ndo ná, sa'á ñoó keká'ano na Ndios, ch̄i miñan ndaa seídó'o ndó t̄o'on va'a sa'a Cristo. Ta keká'ano ta'ani na Ndios sa'á ña n̄i x̄i'o ndó kua'á nda'o dj'ón n̄i ch̄indeé ndó mií ná x̄i'ín dao kā ñayuu. ¹⁴ Ta k̄i'o dión ta'ani kaka n̄a ña man̄i noo Ndios sa'a ndo, ch̄i kú'u nda'o ini n̄a sa'a ndo, ch̄i mií Ndios n̄i kedaá x̄i'ín ndó, dá n̄i kee ndó ña man̄i ká'ano yó'o x̄i'ín ná. ¹⁵ Ta ndivé'e ká'ano Ndios, ch̄i ká'ano nda'o ña man̄i n̄i kee na x̄i'á. Ta k̄o n̄i'í ȳo t̄o'on va'a ka'an ȳo sa'án.

10

Ká'án Pablo sa'a choon n̄i x̄i'o Ndios noo ná

¹ Ta yu'u Pablo seí nda'í va'i noo ndo x̄i'ín ña nda'í ió iniñ, x̄i'ín ña ió va'a iniñ tát'o'on k̄i'o n̄i kee mií Cristo, va'ará ká'án dao ndó ña iin t̄aa vitá ini kúú yu'u tá nákañ tein ndó xaan, tido tá nákañ x̄ikáí, deén nda'o ká'ín x̄i'ín ndó. ² Tido seí nda'ávij noo ndo ña tá ná saaj, ná dá'a ni kendús̄a ndo x̄i'ín ña ka'an deéin x̄i'ín ndó, ch̄i miñan ndaa kuiti

kosaā nduu ka'an deéin x̄i'ín n̄a ká'án ña x̄ionoo ndu kée ndu tát'o'on k̄i'o kée ñayuu kuendá ñayuu yó'o. ³ Miñan ndaa ndéi ndu ñayuu yó'o, tido k̄o kéchóon ta'on ndu ña'a ió ñayuu yó'o, dá n̄a ndu x̄i'ín ña kini. ⁴ Ch̄i k̄o kéchóon ta'on ndu ña ió ñayuu yó'o, dá n̄a ndu x̄i'ín ña kini. Ch̄i nda'á chóon, ña k̄ian kéchóon ndu, kúú ndéé x̄i'o mií Ndios. Ta x̄i'ín ña yó'o dánaá ndu noo dándáki ña kini. ⁵ Ta x̄i'ín ndéé yó'o ta'ani dátuyú ndú ndidaa ña t̄o'ón kéchóon ñayuu. Ta dátuyú ta'ani ndu ndidaa ñaxintóni táyíí, ña kedaá x̄i'ín ná, dá k̄o nákoni na Ndios. Ta náchi'í ndu ndidaa ñaxintóni ñayuu t̄ixi ndá'a Cristo Jesús, dá ná kueidó'o ña ná. ⁶ Ta ió nduu ndu dándó'o ndu n̄i ndo k̄o x̄i'ín kueidó'o tá ná kasandaá ndo kueidó'o ndisa ndó t̄o'on Ndios.

⁷ Kande'é va'a ndó ndi káa iin ña'í. Tá ió iin káa ndó nákoni mií ña kúú ndó kuendá Cristo, dá k̄ian kánian taó kuendá va'a ndó, ch̄i tát'o'on k̄i'o kúú ndó kuendá Cristo, k̄i'o dión ta'ani kúú ndu'u. ⁸ Ch̄i va'ará yá'í cháá noo ch̄indaya'íi choon né'í, tido k̄o x̄ika'an ta'on noo, ch̄i mií sato'o ȳo Cristo n̄i x̄i'o choon yó'o noo, dá dákuá'anoi ndo'ó noó ña kándisa ndó. Ta k̄o n̄i x̄i'o na ña noo ña dánaaí noo ndo. ⁹ Ta o sa ká'án ndó ña ndúkúí dáyu'í'í ndo'ó x̄i'ín t̄o'on ká'ín noo tuti tánda'í kosaā noo ndo. ¹⁰ Ch̄i kaá dao ndó ña miñan ndaa deén nda'o ká'ín noo tuti táai tánda'í kosaā noo ndo, ta kuách̄i nda'o choon sa'ándaj noo ndo. Tido tá iój x̄i'ín ndó, k̄o kúú ta'on yu'u iin t̄aa ndéé ini, ta ni k̄o tí'ai ka'an va'í, kaá dao ndó. ¹¹ Tido ká'ín x̄i'ín n̄a ká'án dión ña ná kana'á ná ña tát'o'on k̄i'o ká'án ndu noo tuti taa ndu, k̄i'o dión ta'ani kee ndu tá ná saā ndu noo ndéi ndó xaan.

¹² Ta k̄o ch̄indaā noó ndu ki'ín tá'an ndu x̄i'ín t̄a kátóo ch̄indaya'í mií, ta ni k̄o ch̄idáo tá'an ndu mií ndú x̄i'ín rá. Tido t̄aa yó'o, ndéi ra ch̄ik̄i'ó r̄a mií rá x̄i'ín ña kée ra, ta ch̄idáo rá mií rá x̄i'ín r̄a kée tát'o'on kée mií rá. Ta sa'á ña kée ra dión, sa'á ñoó k̄o ño'o ndi'í ta'on ini r̄a. ¹³ Tido ndu'u, k̄o yá'a ta'on ndu ch̄indaya'í ndu mií ndú cháá k̄a noo choon né'e ndu. Di'a ch̄indaya'í ndu mií ndú tát'o'on káa choon n̄i x̄i'o mií Ndios noo ndú, ta x̄i'ín choon yó'o n̄i kasandaá ndu noo ndéi ndó. ¹⁴ K̄o yá'a ta'on ndu tá sa'ándá ndu choon noo ndo, ch̄i yá'a ndu tá k̄o ní saā ndu noo ndéi ndó. Tido ndu'u kúú r̄a mií noo n̄i saā n̄i daná'a t̄o'on va'a sa'a Cristo Jesús noo ndo.

¹⁵ Ta k̄o yá'a ta'on ndu ch̄indaya'í ndu mií ndú noó choon kée dao kā n̄a. Ña kónj ndu k̄ian kua'ano cháá ka ndo x̄i'ín ña kándéé ini ndo Jesús, dá ná kandaya'í cháá k̄a choon kée ndu tein ndó, tát'o'on k̄i'o dándáki choon né'e ndu. ¹⁶ Ndi'í, dá ko'on ndu dána'a ndu t̄o'on va'a sa'a Jesús noo n̄a ndéi x̄iká cháá k̄a noo ndo'ó, ta o kú'u ta'on ndu dána'a ndu noó dána'a dao kā t̄aa, dá k̄ian ná dá'a ni

chindaya'i ndu mií ndú nõg choon nî kee dao ka ra. ¹⁷ Ta na ká'an kuryíi, kánian kuryíi ná sa'á ña nî kee sato'o yõ Ndios sa'á ná. ¹⁸ Dá chî ñayuu, na chindaya'i mií, kò kándõõ va'a na nõõ Ndios. Di'a ñayuu, na chindaya'i mií Ndios, nõõn kúu na kándõõ va'a.

11

¹ Kónijî ña ndeé ní koo ini ndõ sa'í viti, chî ko'ín ka'ín xí'ín ndó táto'on kée iin ra ndúlóko. Tído ndeé koo ini ndõ sa'í, ² dá chî kékuión yu'u sa'a ndõ táto'on kuión ini Ndios sa'a ndõ, dá chî sa nî kándõõ ña nakí'o víii ndõ'õ nõõ iin tó'ón Cristo kakuu yí ndõ táto'on kée iin tatá tá kua'an ra nakí'o ra de'e di'í táki ra nõõ ndá'a taa kakuu yí xí. Chî kónijî ña koo víi ndõ nakí'o nõõ mií Cristo. ³ Tído nákaní inijî sa'a ndõ, dá chî táto'on kî'o nî kee koo, tá'an kirí mañá nî danda'í Eva, oon ní ví kî'o dión nadaká taa tó'ón ñaxintóni ndõ, dá ya'a ndó koni xíxi ndó Cristo. ⁴ Dá chî tá veí dao ka taa, ta diín dána'a ra sa'a Jesús õ duú ña nî ñaná'a mií ndu'u nõõ ndõ, ta dána'a ra sa'a iin ka espíritu nõõ Espíritu ijî Ndios, na nî natíin ndó, ta diín va dána'a ra sa'a tó'on va'a sa'a Jesús õ duú ña nî ñaná'a ndu nõõ ndõ, tído xí'o ndeé ini ndõ sa'a rá. ⁵ Ta kí'in kî'oi ña kò kúu ta'oin iin taa nõõ nõõ taa chínaní ndó kúu apóstol ndáya'í. ⁶ Chî va'ará kò tí'a yu'u ka'an va'í, tído kò kámaní ta'ón ña ndíchí nî xí'o Ndios nõõ. Dá chî nõõ ndidaa vá ña'a nî kee ndu, ta nõõ ndidaa ña'a nî ka'an ndu, nî na'a ndu tein mií ndó ña dión kíán.

⁷ ¿Á nî ya'í nî kee kuáchí sa'á ña nî kenóoi mií, dá kandaya'í ndõ'õ, xini ndõ? Chî tá nî ñaná'í tó'on va'a Ndios nõõ ndõ, kò ní kí'in ya'í ta'an veí. ⁸ Ta sa xio ndaaí di'ón ndá'a dao ka na kúu kuendá Jesús nî sa kuu ya'aví, dá nî sa ioj nî ñaná'í nõõ ndõ. ⁹ Tá nî sa ioj xí'ín ndó, ta nda'í kómaní ña'a nõõ, tído ní iin tó'ón ndó kò ní dándj'í inijî. Chî ndidaa ña'a sa komaní nõõ nî xí'o dao ka ñani yõ, na nî kii chí kuendá Macedonia. Ta nõõ ní iin ña'a kò ní dándj'í inijî ndõ'õ, ta ní iin kuu õ dándj'í inijî ndõ'õ nõõ ña xínõ'ó'í. ¹⁰ Ta sa'á ña nákaa tó'on ndaa Cristo ini nõõ, sa'á nõõ ká'ín xí'ín ndó ña kò iin ta'õn kuu díta ña chindaya'ii choon kéei sa'á ña kò kí'in ya'í nõõ ndõ'õ, na ndeé chí Acaya xaañ. ¹¹ Ta, ¿ndiva'a ká'ín dión, ká'án ndó? ¿Á kò kú'u ta'õn inijî sa'a ndõ'õ, ndani? Mií Ndios kúu na ná'a ña kú'u nda'o inijî sa'a ndõ.

¹² Ta ña kéei kíán kò kí'in ya'aví nõõ ndõ, ta dión ijî vá kee, dá ná õ ní'í dao ka taa, tá'an ra ndúkú chindaya'ii mií, ndi kee ra chidáó tá'an ra mií rá xí'ín ndu'u. ¹³ Dá chî taa nõõ kúu apóstol tó'ón, ta kúu rá taa kéchóon xí'ín ña mañá, chî kée ra mií rá ña kúu rá apóstol Cristo. ¹⁴ Tído ná dá'a ní naá téi ini ndõ ña kî'o dión kée ra, dá chî dión ta'ani kée ña u'u, chî kéean mián ña kúúan táto'on inijî ñangel

ndato tóon. ¹⁵ Sa'á nõõ õ duú iin ña kuáchí kíán kandaq ini yõ ña taa kéchóon nõõ ña u'u kée ra mií rá ña kúu rá taa kéchóon nõõ ña ndaa. Tído kasandaá iin kuu, dá keyíko sa'a rá táto'on káa choon nî kee ra.

Yó'o ká'qn Pablo sa'q ndidaa tãndõ'õ nî ndo'o na sa'á ña né'e na tõ'on Jesús

¹⁶ Nándiõ koo tukui ká'ín xí'ín ndó ña ná dá'a ní ka'án ndó ña ndúlókoj. Tído tá ká'án ndó ña dión kíán, dá natiin ndó yu'u táto'on iin na ndúlóko, dá nõnõ nõõ chindaya'ii mií cháá. ¹⁷ Ta ña ká'ín xí'ín ndó viti, kò kíán ña nî natíiin nõõ sato'o yõ Ndios. Chî kíán táto'on ká'án iin na ndúlóko, sa'á nõõ kándéé inijî chindaya'ii mií. ¹⁸ Ta sa'á ña kuá'a nda'o taa chindaya'ii mií sa'á ña kée ra ñayuu yó'o, sa'á nõõ chindaya'í ta'ani yu'u mií. ¹⁹ Chî ndino'o ini ndõ xí'o ndeé ini ndõ seídó'o ndó taa ndeé tó'on, va'ará kaá ndõ ña kúu ndó na ndíchí. ²⁰ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndõ va'ará náchi'í dao ra ndõ'õ tíxi ndá'a rá, õ va'ará kété'á dao ra ndõ'õ, õ va'ará xio ndaa dao ra ña'a ndó, õ va'ará chindaya'í dao ra mií rá nõõ ndõ, õ va'ará káni dao ra da'anda nõõ ndõ. ²¹ Ta xíka'an ví nõõ ká'ín xí'ín ndó ña kò ní kée ndu dión xí'ín ndó, chî nõõ va ió ini ndu.

Ta nõõ ña chindaya'í dao ka taa nõõ mií rá, chindaya'í ta'ani yu'u mií, va'ará ká'ín táto'on ká'án iin taa ndúlóko. ²² ¿Á kúu rá taa hebreo? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá taa ñoo Israel, ña kúu ñoo Ndios? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá na ve'e tatá sá'ano Abraham? Ñáa ta'ani kúu yu'u. ²³ ¿Á kúu rá taa kéchóon nõõ Cristo? (Ká'ín táto'on kée iin na ndúlóko.) Tído kéchóon cháá ka yu'u nõõ Cristo õ duú mií rá, chî yu'u kúu ra kua'a cháá ka nî kéchóon nõõ Cristo. Ta sa'a mií ná kuá'a nda'o ta'ándá nî kani ndava'a ñayuu yu'u, ta kua'a cháá ka ta'ándá nî sa káa yu'u ve'e kaa, ta kuá'a nda'o ta'ándá daá ió ña kuuj. ²⁴ Ta o'õn ta'ándá nî kani na Israel okõ sa'õn komj chirrión sa'ta yu'u. ²⁵ Ta onj ta'ándá nî kani na yu'u xí'ín vara, ta iin ka ta'ándá kua'an na ka'áni ná yu'u xí'ín yuu, ta onj ta'ándá nî keta ka'ani barco ini taño'o nõõ nákaa kua'ín, ta iin nõõ xí'ín iin ndúu nî sa nõõ ní'inii nõõ taño'o. ²⁶ Ta ndó'o nda'o nõõ íchi nõõ xionooi, chî iõan kuuj kée yuta, ta ió ta'ani ña kuuj kée taa kuuj'íná, ta ió ña kuuj kée na ñooi, ta ió ta'ani ña kuuj kée na kò kúu na Israel. Ta ió ña kuuj nõõ kúu ñoo ná'ano, xí'ín nõõ kúu yukú jichí xí'ín nõõ taño'o, ta ió ta'ani ña kuuj kée na chínaní mií ña kúu ná kuendá Jesús. ²⁷ Ta sa'á choon kéei, sa'á nõõ kútati nda'a veí, ta kuá'a nda'o ta'ándá kò ní sá kidij, ta kuá'a nda'o ta'ándá sa xí'í dokoj ña kuíko xí'ín ña íchij takují, ta kuá'a nda'o ta'ándá nî sa xionoo nditaj, ta nî sa ndo'o nõõ ña víxi chî kòõ dá'õn kandixii. ²⁸ Ta nõõ ndidaa ka ña'a, ió iin ka ña'a ndó'í

iin iin kuꝯ kuꝯ, chꝯ nákanii ndaꝯo iniꝯ saꝯa ndidaá na kúú kuenda Jesús ndéi iin rá iin ñoo. ²⁹ Chꝯ, ¿ndi ndáa ndoꝯo ndoꝯo níꝯ, ta ko ndoꝯo ta'ani níꝯ miíꝯ? Ko iin ta'on. O, tá kándéé dao taꝯa dándaꝯ'á ra ndoꝯ'ó, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña xidꝯo ndaꝯo iniꝯ?

³⁰ Tá miꝯan kánian chindayaꝯ'ii miíꝯ, vaꝯa kaꝯan ná chindayaꝯ'ii miíꝯ noꝯ ña ná'á ña kúú iin ta ko kómi ndéé miíꝯ. ³¹ Ta mií Ndios, na kúú tatá satoꝯo yo Jesucristo, na daá kuití kánian natiin ña'ñó'ó, noꝯon kúú na ná'á ña ko ká'an toꝯ'ín.

³² Tá nꝯ sa io yu'uꝯ ñoo Damasco, ñoo nákaa iin ta né'e choon, ta nákaa ra tꝯxi ndá'á rey Aretas. Kúú nꝯ sa'anda ra choon noꝯ ta ndaa yé'é ñoo ñoo ña ná kande i nduu ra tiin ra yu'uꝯ, nꝯ ka'an rá. ³³ Tido ndéi dao ñayuu nꝯ taó ná yu'uꝯ ventana, dá nꝯ danóo na yu'uꝯ ini iin tꝯyika ndꝯka náꝯ ñoo ñoo, dá nꝯ kuu nꝯ kaxii noꝯ ndá'á taꝯa ñoo.

12

Yó'o ká'an Pablo saꝯa iin ña'á dándó'o níꝯ ná

¹ Miꝯan ndaa ndisa ni ña'á ko ndayaꝯ'ii ña chindayaꝯ'ii miíꝯ, tído viti ná koꝯin nakanií xí'ín ndó sa'á ña nꝯ na'á satoꝯo yo Jesús noꝯí, xí'ín sa'á ña saꝯa nꝯ nakani na xí'ín. ² Ta ná'á yu'uꝯ sa'á iin taꝯa, ta taꝯa yó'o iin xí'ín Cristo, ta sa io uxꝯ komꝯ kuꝯa nꝯ nakí'in ñaa Ndios né'e na nꝯ sa'an na nda induú kúú onꝯ. Xíni á nꝯ sa'an ra xí'ín nda yikí koño ra, o níꝯ óon ra nꝯ sa'an. Iin tó'ón dinꝯ Ndios kúú na ná'á. ³ Ta ná'á yu'uꝯ sa'á taꝯa yó'o, ta xíni á nꝯ sa'an ra xí'ín yikí koño ra, o níꝯ óon ra nꝯ sa'an. Iin tó'ón dinꝯ mií vá Ndios kúú na ná'á. ⁴ Tido miꝯan ndaa nꝯ naꝯitá ñaa Ndios noꝯ ndato téi kaa noꝯ ió na. Ta ñoo nꝯ seídó'o ra toꝯ'on, ña kꝯan o kátꝯ'a yó nakani yó, chꝯ ni iin ñayuu ko ní niꝯ táꝯ nakani na sa'an. ⁵ Ta kuu va chindayaꝯ'ii yu'uꝯ taꝯa yó'o, tído o chindayaꝯ'ii ta'on yu'uꝯ miíꝯ, chꝯ chindayaꝯ'ii miíꝯ saꝯa'á sa'á ña ná'á ña kúú iin ta ko kómi ndéé miíꝯ. ⁶ Tido tá ká'an yu'uꝯ chindayaꝯ'avii miíꝯ, dá kꝯan o kákuu ta'on yu'uꝯ iin taꝯa on ini, chꝯ ña ndaa va ka'ín. Tido o kée ta'oin dión, dá kꝯan ni iin ñayuu ná dá'a ni chindayaꝯ'ii cháá ka na yu'uꝯ noꝯ ña ndé'é ná kéei o ña seídó'o na dána'í.

⁷ Ta sa'á ña ná o yá'a téi chindayaꝯ'ii miíꝯ sa'á ña ndato nꝯ na'á Ndios noꝯí, sa'á ñoo nꝯ kaꝯaá iin ña'á dándó'an níꝯ, ta kíán tátꝯ'on iin ión yáí tá mee ñiꝯ, xiniꝯ, ña kéchóon ña u'uꝯ dándó'an nímaꝯ, dá kíán ná o yá'í chindayaꝯ'avi miíꝯ. ⁸ Ta sa onꝯ ta'ándá nꝯ sei nda'ávꝯ noꝯ satoꝯo yo Jesús ña ná díta ná ña kedaá xí'ín ndó'o nímaꝯ. ⁹ Tido di'a va nꝯ kaa na xí'ín: “Koꝯ, sa vatꝯi va nákaꝯon tꝯxi ña manꝯ kée yu'uꝯ xí'ón, chꝯ ndéé mií yu'uꝯ kíán ná'á va'á cháá ka noꝯ na koꝯ ndéé.” Sa'á ñoo ndani ndinoꝯo ini yu'uꝯ chindayaꝯ'avii miíꝯ

sa'á ña ná'á ña kúú iin ta ko kómi ndéé miíꝯ, dión, dá ná'í ña nákaai tꝯxi ndá'á ndéé mií Cristo. ¹⁰ Ta sa'á ña ió ndéé Cristo xí'ín, sa'á ñoo káꝯi iniꝯ tá koꝯ ndéé, o tá kána'á ñayuu xí'ín, o tá kámanꝯ ña'á noꝯí, o tá kéndava'á ñayuu xí'ín, o tá ndó'o níꝯ. Dá chꝯ tá koꝯ ndéé, dá di'a kúú iin ta ndaki cháá ka kée Ndios.

¹¹ Tido, tátꝯ'on kée iin ta ndéé toꝯ'on, kí'o dión nꝯ kee sa'á ña nꝯ chindayaꝯ'avi miíꝯ, tído mií vá ndó nꝯ kedaá xí'ín, sa'á ñoo nꝯ kee dión. Di'a mií vá ndó kánian nakoni ndꝯ yu'uꝯ, dá chꝯ noꝯ ni iin tó'ón ta'on ña'á ko kándꝯo nóo yu'uꝯ noꝯ taꝯa chínanꝯ ndó kúú apóstol ndayaꝯ'í, va'ará koꝯ ña'á kúú. ¹² Kuꝯ'á ndaꝯo ña'á ná'ano kée na kúú apóstol Jesús nꝯ kee yu'uꝯ tein mií ndó, ta nꝯ kee ña xí'an kueé ió iniꝯ, chꝯ nꝯ kee ña ndato, xí'ín ña kedaá xí'ín ñayuu, dá naá ini na, xí'ín ña ná'ano vei noꝯ Ndios. ¹³ Sa'á ñoo, ¿ndí kíán va'á ni kee yu'uꝯ xí'ín dao ka na kúú kuenda Jesús, ta ko ní kée ña xí'ín ndoꝯ'ó, xini ndꝯ? Chꝯ saꝯa'á ña nꝯ kee kíán ko ní kí'in ya'í ta'an vei noꝯ ndꝯ. ¿Ká'ano koo ini ndꝯ sa'í tá ká'an ndó ña ña yó'o kúú iin kuꝯchi kini!

Yó'o ká'an Pablo ña saꝯa na ñoo ñoo ta'ándá kúú onꝯ

¹⁴ Kana'á ndó, chꝯ sa ió nduuꝯ saꝯi noꝯ ndéi ndó ta'ándá kúú onꝯ. Ta o dáta'an ta'on yu'uꝯ ndoꝯ'ó xí'ín ni iin ña'á, chꝯ ko ndí'í ta'on ini yu'uꝯ sa'á ña ió noꝯ ndꝯ, di'a ndí'í iniꝯ sa'á mií vá ndó. Dá chꝯ ko kánian koto takuáchi leé tatá xꝯ, di'a na kúú tatá va kánian koto de'e na. ¹⁵ Ta ndinoꝯo ini yu'uꝯ ió ña dándí'í ndidaá ña ió noꝯ sa'á ndꝯ, ta ió ta'anii dándí'í ndidaá ndéé sa'á ña kú'ú iniꝯ sa'á ndꝯ. Ta va'ará sa'ano cháá ka ña kú'ú iniꝯ sa'á ndꝯ, tído ndoꝯ'ó, dánkoo di'a ndó ña kú'ú ini ndꝯ sa'í. ¹⁶ Tido kaá dao ndó ña va'ará ko ní kí'in ya'í noꝯ ndꝯ, tído sa'á ña kúú iin ta maña, sa'á ñoo nꝯ danda'ávꝯ ndoꝯ'ó, kaá ndꝯ. ¹⁷ ¿Á nꝯ danda'áꝯ ndoꝯ'ó xí'ín iin taꝯa nꝯ taꝯanda'í nꝯ saꝯ noꝯ ndꝯ, ká'an ndꝯ? ¹⁸ Nꝯ sei nda'ávꝯ noꝯ Tito saꝯ xꝯ xí'ín iin ka ñani yo noꝯ ndéi ndó. Ta, ¿á nꝯ danda'í Tito ndoꝯ'ó, tá dáá? ¿Á ko ná'á ndó ña iin tó'ón vá kúú ñaxintónꝯ ndú, ta iin noó vá íchi nó'o ndu'uꝯ?

¹⁹ Ndá ndí kuu ká'an ndó ña ká'an ndꝯ dión, dá chꝯ kónꝯ ndꝯ kandꝯo va'á ndu noꝯ ndꝯ. Tido koꝯ, chꝯ noꝯ Ndios vá ká'an ndꝯ dión sa'á ña kúú ndú kuenda Cristo. Ta noꝯ ndidaá ña kée ndu, na manꝯ miíꝯ, ndúkú ndu'uꝯ ña kua'ano cháá ka ndꝯ íchi Ndios. ²⁰ Chꝯ yu'í ña tá ná saꝯi noꝯ ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'uꝯ ndoꝯ'ó ndéi ndó kée ndó ña ko ná'ano iniꝯ, ta dión ni ndoꝯ'ó, o ná'ano ini ndꝯ kee yu'uꝯ. Dá chꝯ oon ni ví ndéi ndó ndátó'ón kuáchi ndꝯ, o ndéi ndó xí'ín ña u'uꝯ ini ndꝯ, o ndéi ndó xí'ín ña tꝯndó ndꝯ, o ndéi ndó sa'ándá tá'an ndó, o ndéi ndó dátaꝯ chꝯ'an tá'an ndó, o ndéi ndó káva'á ndó

kuachi satã dao ka ñayuu, o ndéi ndó xí'ín ña táyíí ndó, o ndéi iin rá iin ndó kée ndó ña kóni mií ndó. ²¹ Chì tá ná saaj noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ña ka'an noo noo Ndios kee ndó. Ta oon ni ví kuakii xí'ín ndirá nooí sa'á ña kuá'á ndá'o ndó ni ya'a ni kee kuachi, ta kò ñá'á nandikó iní ndo sa'á ña ni kee ndó kuachi ka'an noo, o sa'á ña ni kidj ndo xí'ín nã kò kúú ñadi'í ndo o yíí ndo, o sa'á ndidaá ka kuachi ni kee ndó xí'ín ñíí ndo.

13

¹ Ta viti xíno oní ta'ándá saaj noo ndéi ndó. Ta kana'á ndó ña xínñó'ó yó uu ñayuu o oní ñayuu kandita k'i'o kuendá, dá keyíko yo iin tãndó'ó. ² Sa ni ka'in xí'ín ndó tá ni sa ioj xí'ín ndó, ta viti ká'an tukui xí'ín ndó, ta kee ndó kuendá ña ióí xí'ín ndó. Ta xían nani nákaã xikái, tánda'í tuti yó'o kosaã noo nã ni ya'a ni kee kuachi, xí'ín noo ndidaá ka ndo'ó, chí tá ná saã tukui noo ndéi ndó, dá kían ni lú'u ña maní o kóo sa'a ndo. ³ Chì ndúkú ndó korndodó ndó yu'u nde'á á miían ndaã kuiti Cristo kúú nã ká'an noo yu'u. Ta kana'á ndó ña kò kúú ta'on na iin nã koo ndéé xí'ín ndó. Di'a ná'á nã ña kómí ná ndidaá ndéé xí'ín mií ndó. ⁴ Dá chí va'ará ni xí'í Jesús ndjka cruz táto'on iin tãa koo ndéé, tído viti takí nã kée ndéé mií Ndios. Ta dión ta'ani ndó'o ndu'u, kò tá'ón ndéé kómí ndú ñayuu yó'o táto'on ni ndo'o mií Cristo. Tído kataki ndu kandeí ndu xí'ín ná kee ndéé mií Ndios, dá kechóon ndu noo ndo.

⁵ Kande'é va'a ndó mií ndó, ná kande'á á miían ndaã kándéé iní ndo Jesús o koo, ta korndodó ndo mií ndó. Ta, ¿á kò xí'o ta'on ndó kuendá ña ió Jesucristo xí'ín ndó? Chì tá kò ió nã xí'ín ndó, dá kían sa ni kandoo va ndó ni tuú ndó noo ña kándisa ndó. ⁶ Ta kándéé iní ña xí'o ndó kuendá ña kò ní kándoo ta'on ndu ni tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁷ Xíkã ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo, dá ni iin tó'ón ndó ná o ya'a kee ña kini. Ta kò kée ndu dión, dá kandoo va'a ndu noo ñayuu. Dión kée ndu sa'a ndo'ó, dá katí'a ndó kee ndó ña va'a, va'ará ká'an dao ka ñayuu ña ni tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁸ Chì o kúu ta'on chítuu ndu ña ndaã, di'a ndíta ndu chindeé ndúan. ⁹ Sa'á ño'ó náta'an ini ndu kakuu ndu tãa koo ndéé tá ná kuita toon ndó xí'ín ña kándisa ndó. Ta xíkã ndu noo Ndios ña ná xínkuei ndó koo ndó táto'on k'i'o kóni mií ná. ¹⁰ Ta táai to'on yó'o kosaã noo ndo nani nákaã xikái, dá kían, tá ná saaj noo ndéi ndó, ná dá'a ni ka'an deejin xí'ín ndó, chí ni xí'o sato'o yo Jesús choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó xí'ín to'on Ndios, ta kò ní xí'o naan nooí ña dánaá di'ai ndo'ó.

¹¹ Ta viti kò'in dándí'i ña ká'in xí'ín ndó. Ná kadji iní ndo, ta ndeyíko ndo mií ndó noo Ndios, ta k'i'o tá'an ndó tãndeé iní, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó. Ta Ndios, nã xí'o ña kandeí ñochí yó, nã xí'o ña ku'u ini sa'a sáta'an yó, ná koo xí'ín ndó. ¹² Ta chító tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'á ña kúú ndó kuendá Jesús. ¹³ Ta ndidaá ñayuu Ndios ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an nã ndisá'an xí'ín ndó.

¹⁴ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesu-cristo xí'ín iin rá iin ndó, ta ná ku'u ini sa'a sáta'an ndó táto'on k'i'o kú'u ini Ndios sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó kee Espiritu iñ ná. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó nà ndéi kuendá Galacia

Ká'qan Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúú iin apóstol, nà né'e to'on Jesucristo. Ta kò kúu ta'on yu'u iin yoo nì tanda'a iin taa, o iin rā nì kaxi taa. Dá chī mii vá Jesucristo xí'ín tatá Ndios, nā nì danátaki Jesús, kúú nā nì kaxi yu'u. ² Ta yu'u xí'ín ndidaá ká nā kúu kuendá Jesús ndéi xí'ín yó'o ká'qan ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, nā kúu kuendá Jesús ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galacia xaan. ³ Ta mii tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ñā manj xí'ín ndó, ta nak'i'o na ñā koo va'a ini ndo. ⁴ Jesucristo kúú nā nì xí'o mii ná nì xí'i nā sa'á kuachi yo, dá nì taó xóo na yó tixi ndá'q ndidaá kúu ñā kini ió ñayuu yó'o, chí k'i'o dión nì chikaa ini tatá Ndios ñā kee na xí'á. ⁵ Ta daá kuití kánian natiin na ñāñó'o. Dión ná koo.

Iin tó'on dinj vá Jesús kándéé ini yo, dá ndoo kuachi yo noo Ndios

⁶ Naá vá ini xini sa'á ñā yachi téi nì kasá'á ndó kankuei xoo ndó noo Ndios, nā nì kana ñáa sa'á ñā manj nì kee Jesucristo sa'a ndo. Ta viti ká'án ndó ñā ió iin ká to'on saá k'i'o ñā káki ndó. ⁷ Tído kò ta'ón iin ká to'on saá k'i'o ñā káki yó. Ndéi dao taa tein mii ndó xaan, ta kátoó rā dátúú rá ndo'ó, ta kátoó rā nadaon ra to'on va'a ñā ká'qan sa'a Cristo. ⁸ Ta va'ará ndu'u o iin ángel nì kii induú ná dána'a iin ká to'on saá noó ñā nì sa daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchi ná kandoo ndu kakomí ndú kuachi noo Ndios. ⁹ Ta sa nì ka'qan ndu xí'ín ndó, ta nándió kuéi tuku ndu ká'qan ndu xí'ín ndó; ndi ndáa taa diin dána'a o duú to'on va'a nì daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchi ná kandoo ra kakuu ra taa kómí kuachi noo Ndios.

¹⁰ ¿Á ká'án ndó ñā xí'ín to'on ká'in yó'o ndúkúí ñā kandoo va'i noó ñayuu o noo Ndios? ¿Á ká'án ndó ñā dión ká'in, dá kandoo va'i noó ñayuu? Chí tá ndúkú yu'u ñā kandoo va'i noó ñayuu, dá kían kò kúu ta'on yu'u iin nā kéchóon noo Cristo.

Di'a nì kuu tá nì kana Jesús yu'u ñā kane'i to'on na

¹¹ Kónj yu'u ñā kana'á ndó, ñani mii, ñā to'on va'a dána'a yu'u kò kúu ta'an vaan ñā nì ndaki ini ñaxintónj taa. ¹² Dá chí kò ní nátiin ta'on yu'u to'on yó'o noo ní iin tó'on taa, ta ní iin tó'on taa kò ní dána'a ñā noo. Mii vá Jesucristo kúú nā nì xí'o to'on va'a yó'o noo. ¹³ Sa nì nì'j tó'on va ndó tátó'on k'i'o nì sa kee yu'u tá sa kándísai tátó'on kándisa nā Israel. Sa ná'á vá ndó tátó'on

k'i'o kini sa kendava'a yu'u xí'ín ñayuu kúu kuendá Jesús, chí sa kátoóí dánaa ndi'i noo ná. ¹⁴ Ta yu'u nì sa kuu iin rā sa ndíko cháá ká choon sa'ándá tã sa'ano ñooj o duú dao ká taa dáó xí'ín, chí nì sa ndi'i cháá ká ini j sa kee choon sa'ándá tã sa'ano ñoo. ¹⁵ Tído mii Ndios nì kaxi yu'u nda rá kò ñá'a kakii, ta nì kana na yu'u sa'á ñā kú'u ini nā sa'í. Ta noón kúu nā nì nata'an ini ¹⁶ na'a nā de'e na noo, dá ná dána'a yu'u noó nā kò kúu nā Israel. Ta kò ní sa'an ta'oin ndato'in nì iin tó'on ñayuu ndi kían dána'i. ¹⁷ Ta ní ñoo Jerusalén kò ní sa'in ndato'in tã sa daá kúu apóstol noó yu'u sa'á ndi kee dána'i. Ñā nì kee kían diñño'ó ká nì sa'in chí kuendá Arabia di'a. Dá nì nándió koo tukui ñoo Damasco.

¹⁸ Tá nì ya'a onj kuia, dá nì kee kua'in ñoo Jerusalén, dá konij Pedro, ta kana'i nā. Tá nì saaj noo ió na, dá nì sa ioj xí'ín ná sa'on va kuu. ¹⁹ Tído kò ta'ón dao ká nā kúu apóstol nì xini, sava'a iin tó'on Jacobo, ná kúu ñani sato'o yo Jesús, kúu nā nì xini. ²⁰ Ta ná'á mii Ndios ñā kò ká'qan to'in noó ñā táai kosaa noo ndo.

²¹ Tá nì ndi'i, dá nì sa'in chí kuendá Siria, xí'ín kuendá Cilicia di'a. ²² Ta ná kúu kuendá Jesucristo ndéi chí kuendá Judea kò ná'á ta'on na yu'u tiempo daá. ²³ Sava'a ñā nì seido'o na sa'a yu'u kúu ñā: "Taa kaa kúu taa sa kendava'a xí'ín yó tá sata, tído viti xionoo rá kásto'on ra xí'ín ñayuu to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ñā sa kátoó rá dána'a rá tá sata." ²⁴ Ta nì keká'ano na Ndios sa'á ñā nì kee na xí'ín.

2

Di'a nì kuu tá nì sa'in ñoo Jerusalén, nì ka'in xí'ín nā kúu apóstol

¹ Tá nì ya'a uxí komi kuia, dá nì nándió koo tukui ñoo Jerusalén xí'ín Bernabé. Ta ndáka ta'ani Tito nì sa'in. ² Chí mii Ndios nì xí'o ñā nì kandaaj ini ñā kánian ko'in ñoo. Ta sa'á ñā kò kónij ñā naá oon choon kéei, sa'á ñóo nì nakani xí'ín sava'a nā ndita noó nā kúu kuendá Jesús sa'a ndi kían dána'i noó nā kò kúu nā Israel. ³ Ta nì nata'an va ini nā, sa'á ñóo kò ní kéndúsa nā ñā ta'anda ñii Tito, tá nì sa ió dáó xí'ín, va'ará kúu rá iin taa griego. ⁴ Ta nì ku'u de'é ta'ani dao rá kaá kúu kuendá Jesús tein ndu'u kanani ñáá rá, ná kandé'á ndi kían kée ndu sa'á ñā nì kankuei xoo ndu tixi ndá'a ley Moisés sa'á ñā ndita ndu xí'ín Cristo Jesús. Chí kónj rā ñā kaño'o jí ndú tixi ndá'a ley Moisés. ⁵ Tído ní lú'u ví kò ní sóno ndu'u noo rá ñā kee ndu ñā kónj rā, dá kían ná kandita ndaa jí ní ndó noó to'on ndaa ñā ká'qan sa'a Jesús.

⁶ Tído ní iin ká to'on saá kò ní ka'qan nā ndita noó nā kúu kuendá Jesús xí'ín. Taa ndaya'i kúu ná, tído kò né'e tandini, dá chí ní iin tó'on ñayuu kò manj cháá ká noo Ndios

o duú dao ka na. Iin nóo vá kúu ndidaá ñayuu noo Ndios. ⁷ Ta di'a ni ñakoni va na ña mií Ndios ni xi'o choon noóí ña dána'i noó na ko kúu na Israel sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, tátõ'on ki'o ni xi'o Ndios choon noo Pedro ña dána'a na to'on va'a yó'o noó na Israel. ⁸ Ta mií Ndios, na ni ka'xi Pedro ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús dána'a noó na Israel, noón ta'ani kúu na ni ka'xi yu'u ña kane'i to'on va'a yó'o dána'i noó na ko kúu na Israel.

⁹ Ta ni ñakoni Jacobo xi'in Cefas xi'in Juan, tá'an na ndíta noó na kúu kuendá Jesús, ña miían ndaa kuiti Ndios ni xi'o choon yó'o noóí, chi ni tiin na ndá'i, xi'in ndá'a Bernabé, ña ná'a ña iin ni nduu ndu xi'in ná. Ta ni kandõo ndu xi'in ná ña ko'on ndu dána'a ndu noó na ko kúu na Israel, ta mií ná ko'on dána'a tein na Israel. ¹⁰ Sava'a ña ni xika na noó ndu kián ña ná dá'a ni nandodó ndu chindeé ndu na kúnda'i ndéi ñoo Jerusalén. Ta sa' ñoo kúu váan ndí'i ini kee.

Di'a ni kuu tá ni danáni yu'u Pedro

¹¹ Tido tá ni kasáa Pedro ñoo Antioquia, dá ni danáni yu'u na, dá chi ña ni kee na ñoo kúu iin ña ko vá'a noo Ndios. ¹² Chi tá ko ñá'a kasaa dao ta ni tanda'a Jacobo, dá ni sasá'an Pedro xi'in na ko kúu na Israel. Tido tá ni ndí'i ni kasáa taa ñoo, dá ni kasá'a kúxoo va Pedro noó na ko kúu na Israel. Ta kúu ko ní sásá'an ka na xi'in ná, chi yu'u na kée ra ká'an ña miían ndúsa ta'anda ñi ndidaá taa kúu kuendá Jesús. ¹³ Ta sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñoo ni kuxoo ta'ani dao ka na Israel kuendá Jesús. Ta nda Bernabé ni kee ta'ani dión, chi ni kuxoo ta'ani na tátõ'on ki'o ni kee dao ka ta uú noo ñoo.

¹⁴ Tá ni xini yu'u ña ko kéndús'a'ano na tátõ'on ki'o dándáki to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús, dá ni kaaj xi'in Pedro noo ndidaá na kúu kuendá Jesús ni ñataka ñoo: "Mií ní kúu iin taa Israel, tido kée ní tátõ'on ki'o kée na ko kúu na Israel, ta ko nákaa ka ní tixi ndá'a ley na Israel. Sa'a ñoo, ñndiva'a kéndúsá ní xi'in na ko kúu na Israel ña kee na choon sa'ándá ley na Israel, tá dáá?

¹⁵ "Mií yó kúu na Israel, chi ni kakió ñoo Israel. Ta ko kúu yó ñayuu tukú yá'a kée kuachi noo ley yo. ¹⁶ Ta ná'a yó ña ni iin tó'on ñayuu o kúu kandõo vii noo Ndios sa'a ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, chi sava'a sa'a ña kándéé ini ná Jesucristo, sa'a ñoo kandõo vii ná noo Ndios. Chi sa'a ña kándisa yó Jesucristo, sa'a ñoo kandõo vii yo noo Ndios. Ta kián sa'a ña kándéé ini yo iin tó'on diní Jesucristo va, ta o duú sa'a ña kée yó choon sa'ándá ley. Chi ni iin tó'on ñayuu o kúu kandõo vii noo Ndios sa'a ña kée na choon sa'ándá ley.

¹⁷ "Ta sa'a ña ndúkú yo kandõo vii yo noo Ndios sava'a sa'a ña kándéé ini yo Jesucristo,

sa'a ñoo ká'an dao ñayuu ña kúu yó ñayuu kómí kuachi. Ta, zá ña yó'o kóni kaa ña Jesucristo kúu na xi'o ña ya'a yó kee yó kuachi? Koó, ko ta'ón dión kián. ¹⁸ Dá chi tá ni ñandío kuéi tuku yó kándéé ini yo ley, tá'an ña ni dankoo yo, dá kián kakuu iú vá yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios.

¹⁹ "Sa ni xi'i va yu'u noo ley Moisés, chi ko kándéé ka ini ña dákaí ñaa. Ta ni ñataki yu'u noó ña kóni Ndios. ²⁰ Ta viti kián kékuendáí ña ni xi'i nduúí xi'in Jesucristo ndjika cruz. Sa'a ñoo ko taki ka yu'u noó ña kóni mií. Nda Cristo va kúu ná nákaa nímaí dándáki na yu'u viti. Ta ndidaá ña kéei viti, kúu ña kéei sa'a ña kándéé ini Jesucristo, na kúu de'e Ndios, na kú'u ini sa'i, ta ni ñaki'o na mií ná ña ni xi'i na sa'i. ²¹ Ta ni iin kuu ta'ón o dánkoo yu'u ña maní ni kee Ndios sa'i. Dá chi tá ná kandõo vii yo noo Ndios sa'a ña kée yó choon sa'ándá ley, dá kián ni naá óon va ña ni kee Cristo Jesús ni xi'i na ndjika cruz sa'a yo, ní kúu."

3

Ni ñatiin yó Espiritu iú Ndios sa'a ña kándéé ini yo Jesús

¹ Nandéé ka vián xixi ndo'o, na Gálatas xa'an. ¿Ndá yoo ni dánaa ini ndo, dá o kándisa ka ndo ña ndaa sa'a Jesús? Chi sa tá'i ni ñakani ndu'u xi'in ndó sa'a ña ni kee Jesucristo ni xi'i na sa'a yo ndjika cruz. ² Ta viti, ña kóni kandaa ini sa'a ndo kián, zá ni ñatiin ndó na kúu Espiritu iú Ndios sa'a ña kée ndó choon sa'ándá ley o sa'a ña ni kándéé ini ndo Jesús tá ni seidó'o ndó to'on va'a sa'a ná? ³ Nandéé ka vián xixi ndó. Chi sa va'a va ni kasá'a kándéé ini ndo Jesús ni kee na kúu Espiritu iú. Tido, zá ká'an ndó viti ña xi'in ndéé mií ndó, dá kándéé ndó kaki ndó? ⁴ ¿Á ni naá óon va ña ni ndo'o níyo ndo sa'a ña kándéé ini ndo Jesucristo? Va'a nda'o tá ko ní naá óon ña ni ndo'o ndó. ⁵ Ni xi'o Ndios Espiritu iú ná noo ndo, ta kée na ña'a ndato xi'in ndó. ¿Á dión kée na xi'in ndó sa'a ña kée ndó choon sa'ándá ley, ká'an ndó? Koó, chi kée na dión sa'a ña ni kándéé ini ndo Jesús tá ni seidó'o ndó to'on va'a sa'a ná.

Natiin ta'ani yo ña va'a ni kandõo Ndios ki'o na noo Abraham

⁶ Kana'a ndó ña sa'a ña ni kándéé ini Abraham Ndios, sa'a ñoo ni kandõo vii ná noo ná. ⁷ Sa'a ñoo kana'a ndó ña ndi ndaa miíó ñayuu kándéé ini Ndios, noón kúu na ve'e mií Abraham. ⁸ Dá chi ká'an tuti iú Ndios ña sa daá ni chikaa va ini Ndios ña dánkoo vii ná na ko kúu na Israel noo mií ná sa'a ña kándéé ini ñaa ná, chi di'a ni kaa na xi'in Abraham: "Sa'a yo'o ní'i ndidaá kúu ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña va'a." ⁹ Sa'a ñoo ndi ndaa mií vá ñayuu kándéé ini Jesús, noón kúu na ñatiin ña va'a xi'o Ndios, tátõ'on ki'o ni

ndo'o Abraham sa'á ña nî kándisa na to'on nî ka'an Ndios xí'in ná.

¹⁰ Ndi ndáa miío ñayuu ndúkú ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, na yó'o kúu na táj chi'an noo Ndios. Dá chî di'a ká'an tuti iî Ndios: "Ndidaá kúu na kô ní kándéé kee ndi ndi'i choon sa'ándá ley, na yó'o kúu na táj chi'an noo Ndios." ¹¹ Sa'á ñoó kándaa ini yo ña kô ín ta'on kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chî di'a ta'ani ká'an tuti iî Ndios: "Na nî kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé ini ña ná, noón kúu na kataki chíchí." ¹² Tído díin va dándáki ña kúu ley noó ña kándéé ini yo Ndios, dá chî di'a ká'an tuti iî Ndios: "Na kándéé kée ndi ndi'i kuí choon sa'ándá ley, noón kúu na nî'y ña kataki na keean."

¹³ Ta Cristo Jesús kúu na nî taó xóo yo tíxi ndá'a ley, tá'an ña nî datáí chi'an ñaá noo Ndios. Chî nî xí'o na mií ná nî ñakuio na ndidaá kúu chi'an sa'a yo, dá chî di'a kaá tuti iî Ndios: "Ta ndi ndáa miío taa ná karkaa ndjka iin yíto, roón kúu ra táj chi'an." ¹⁴ Ta sa'á ña nî kee Cristo Jesús díon, sa'á ñoó kuu ni'j ta'ani na kô kúu na Israel ña va'a, tá'an ña nî kaa Ndios kí'o na noo Abraham. Ta sa'á ña kándéé ini yo Jesús, sa'á ñoó nî ni'j yo na kúu Espíritu iî Ndios táto'on kí'o nî kaa Ndios kee na xí'in yo.

Nda tá sa na'a, dá nî chjkaa ini Ndios ña tanda'á ná Jesús kii na chiyá'i na sa'á kuqchi yo

¹⁵ Ñani, ná kô'in ka'in sa'a iin taa ñayuu yó'o xí'in ndó, dá kandaá ini ndo ña kónj ka'in xí'in ndó. Tá nî kava'a iin taa iin tuti ña ká'an táto'on kí'o kónj ra kee ra, dá nî kani ra sello noo tuti ra, dá kían ni iin tó'on ñayuu o kúu dátuu ná to'on nî taa ra, ta o kúu ta'on chí'i na cháá ka to'on noó ña nî taa ra.

¹⁶ Díon ta'ani nî kee Ndios, chî nî kaa na noo tuti iî ná ña kí'o na ña va'a noo Abraham, xí'in noó na ve'e na. Ta kô ní ka'an Ndios kí'o na ña va'a yó'o noo "ndidaá na ve'e na", chî kô ní ka'an na sa'á kua'a ñayuu, dá chî nî ka'an na sa'a iin tó'on taa, chî di'a nî kaa Ndios xí'in Abraham: "Tein na ve'e yo'ó kana iin taa." Ta taa ñoó kúu Cristo Jesús. ¹⁷ Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó ña tá sa na'á nî xí'o Ndios to'on na ña kee na táto'on kí'o nî kandoo na kee na xí'in Abraham. Dá nî ya'a komj ciento oko uxj kuia, dá nî xí'o na ley na noo Moisés. Sa'á ñoó o kúu ta'on dátuu ley yó'o to'on nî xí'o Ndios noo Abraham, dá chî miian ndaa kee Ndios ña nî kandoo na kee na. ¹⁸ Chî tá ni'j yo ña va'a yó'o noo Ndios sa'á ña kée yo choon sa'ándá ley, dá kían kô ndáya'i ta'on to'on nî xí'o na noo Abraham. Tído kô tá'ón díon kíán, dá chî nî xí'o oon va na ña va'a yó'o noo Abraham, chî kí'o díon nî kandoo Ndios kee na xí'in ná.

Yó'o nákani Pablo sa'a ndá choon nî xí'o Ndios ley na noo Moisés

¹⁹ Ta viti, ñdá choon nî xí'o Ndios ley na noo Moisés, tá dáá? Nî xí'o naan noo Moisés dá chî va'an dána'agan ndi ndáa iin rá iin ña'a kini kée yo. Ta nî daná'agan noó ñayuu nda rá nî tuu noó na nî kii tein na ve'e Abraham. Noón kúu ña va'a nî kaa Ndios kí'o na. Ta nî xí'o Ndios ley yó'o noo Moisés xí'in ndá'a ángel. Ta xí'in ndá'a Moisés nî xí'o naan noó ñayuu. ²⁰ Tído kô ní kéchóon ta'on Ndios iin ka ñayuu, dá ka'an na xí'in Abraham, chî iin tó'on mií va Ndios nî ka'an xí'in ná.

²¹ Sa'á ñoó, ká dátuu ley Moisés ña va'a nî kaa Ndios kee na xí'in Abraham? Kóó, kô tá'ón díon kíán. Dá chî tá kándéé ley kí'o ña kataki chíchí yó, dá kían xí'in mií va ley kuu kandoo vii yo noo Ndios. ²² Tído kô tá'ón díon kíán, dá chî ká'an tuti iî Ndios ña ño'ó ndidaá ñayuu tíxi nda'á kuqchi, sa'á ñoó kí'o Ndios ña nî ka'an na kí'o na noo yo sava'a sa'á ña kándéé ini yo Jesucristo, chî sava'a ñayuu kándisa ñaá kuu ni'j ña.

²³ Tá kô ñá'a kándéé ini yo Jesucristo, dá nî sa ndadi yo tíxi ndá'a ley. Ta sa dandáki ñaá ley nda rá nî kasandaá kuu ni'j na'a Ndios noo yo ña kándéé ini yo Jesús. ²⁴ Ta ley ñoó nî sa ndakaan yó táto'on kí'o ndáka iin na kéchóon takuáli de'e sato'o na. Ta díon nî sa ndaka ley ñoó yo nda nî kasandaá yo kándéé ini yo Cristo Jesús, sa'á ñoó kángo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo ná. ²⁵ Tído viti kándéé ini yo Jesús, ta nî kanquai yó tíxi ndá'a ley, ña kúu táto'on kí'o kúu na ndáka takuáli, ²⁶ chî viti kúu yó de'e Ndios sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús. ²⁷ Iin nî nduu va yó xí'in Cristo sa'á ña nî sodoo ndúta yo ña nî kándéé ini yo ná. Tá kíán táto'on kí'o nî ñandixi yó na. ²⁸ Ta viti kô né'e tandími á kúu yó na Israel o na griego, o á kúu yó na ño'ó tíxi ndá'a iin sato'o o kôo, o á kúu yó taa o ñá'a, chî iin tó'on díni nî nduu ndidaá yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús. ²⁹ Ta sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús, sa'á ñoó nî nduu yó na ve'e Abraham, ta ni'j yo ña va'a nî kaa Ndios kí'o na noó na ve'e Abraham.

4

¹ Ta di'a kua'an ña kónj ka'in xí'in ndó. Sa ná'a vá ndó ña iin tayii ló'o, tá'an ra ni'j ndidaá kúu ña'a tatá xj, iin noó va kúu xí xí'in iin moze, va'ará kakuu xi sato'o ndidaá ña'a na ve'e xi. ² Dá chî nákaa xj tíxi ndá'a na kéchóon noo tatá xj xí'in na ndáka ñaá nda ná xino xi kuia ña kían nî kaa tatá xj natiin xi ña'a ió noo ná. ³ Kí'o díon ta'ani nî sa ndo'o yó, chî nî sa kuu yó táto'on takuáli ndó'o díon, chî nî sa ño'o yó tíxi ndá'a ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o. ⁴ Tído tá nî xjnkoo tiempo ña kían nî chjkaa ini mií Ndios, dá nî tandra'á ná de'e na Jesús nî kii

na ni kaki na tixi iin ñá'a. Ta ni kaki ta'ani na tixi ndá'a ley.

⁵ Dión ni kee na, dá ni taó xóo na yó tixi ndá'a ley, dá ni'i yo ña kakuu yó de'e na. ⁶ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoó ni ònda'á ná Espíritu de'e na ni kasá'a na ió na ini níyo yo. Ta Espíritu ñoo kúu ná kédaa xí'á, dá kayu'ú yó Ndios: "Tatá ló'o miíj." ⁷ Sa'á ñoó ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley, chi ndaa de'e Ndios vá kúu yó viti. Ta sa'á ña kúu yó de'e na, sa'á ñoó káiani natiin yó ña va'a noo ná sa'á Cristo.

Kandita ndaq ndo xí'in ña kándisa ndó sa'a Jesús

⁸ Tá sa na'á, ta ko ñá'a kana'á ndó Ndios, dá ni sa ño'o ndó tixi ndá'a ña ko kúu ndios. ⁹ Tído viti sa ná'á vá ndó ndá yoo kúu Ndios, o va'a kaan ná ka'in xí'in ndó ña sa ná'á di'a va Ndios ndo'ó. Sa'á ñoó, ñndiva'a ni ñandió kuéi tuku ndó noo ña'a ko chón, tá'an ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o? Ta, ñndiva'a ni ñachi'i tuku ndó mií ndó tixi ndá'an? ¹⁰ Chi kéká'ano ndó dao kuu, xí'in dao yoo, xí'in dao víko xí'in dao kúia. ¹¹ Sa'á ñoó náani inij sa'á ña kee ndó dión, dá chi ndá ndi kuu naá óon va choon ni kee tein ndó.

¹² Ñani miíj, seí nda'ávij noo ndo ña kee ndó táto'on kée miíj, dá chi ni kee yu'u táto'on kée mií ndó tá ni sa ioj xí'in ndó. Ta ni iin ña'a ko ní ya'a ndó noo. ¹³ Ta sa ná'á vá mií ndó ña sa'á ña sa kú'u vai, sa'á ñoó ni kuu ni ñanáj noo ndo ta'ándá mií noó sa'á ña kúu to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. ¹⁴ Ta ko ní kú'ichij ini ndo koni ndo yu'u, ta ko ní kañó'ó ña ndó va'ará ni sa kú'ij. Di'a ni ñakuaka va'a ndó yu'u táto'on iin ángel ni kii noo Ndios, ta ni kee ndó yu'u kúu táto'on mií Cristo Jesús. ¹⁵ Ta, ñndei kua'an ña kádij téi ini ndo koni ndo yu'u? Ta xí'o ndaañ kuendá sa'a ndo, chi nda nduchi nóo ví ndó kú'u ini ndo taó ndo k'i'o ndó noo yú'u tiempo daá ñoó, ní kúu. ¹⁶ Ta viti, ¿á ndaa xini u'u va ndó yu'u sa'á ña ká'in ña ndaa xí'in ndó?

¹⁷ Ta ndéi dao ña kádij'inda rá ndo'ó, chi kátoó ra ña kee ndó ña kónj mií rá, tído o duu ña va'a kían kónj rá. Dá chi ña kónj ra kían taó xóo ra ndo'ó tein ndu'u, dá nduu ndó kuendá mií rá, dá koo kúion ndo xí'in ña dána'a ra. ¹⁸ Ña va'a kían tá daá kuiti ná koo kúion ndo xí'in ña va'a, va'ará koó yu'u ió xí'in ndó.

¹⁹ De'e kuáli miíj, tuku va ni kasá'á ndó'o nani níyo yu'u kée ndó, chi ndó'i táto'on k'i'o ndó'o iin ñá'a tá káki de'án. Ta kúu dión kando'o vai sa'a ndo nda ná kasanda'á ndo kee ndó to'on k'i'o ni sa kee mií Cristo. ²⁰ Kónj kiji kakaaj tein ndó, dá ka'in iin to'on vitá cháá ka xí'in ndó, chi náani nda'o inij sa'a ndo.

Ña yó'o kían ni ndo'o Agar xí'in Sara

²¹ Ta viti ká'in xí'in ndo'ó, ña kátoó ndu'u tuku tixi ndá'a ley Moisés: ¿á ko óon ta'on kueid'ó'o ndó ndi kaá ley ni ta Moisés? ²² Chi kaá to'on ni taa na ña ni sa ndei uu de'e yíi Abraham. Iin xi ni sa kuu de'e ñá'a sa káa tixi ndá'a ñadi'i na. Ta iin ka de'e na ni sa kuu de'e ñadi'i na, ñá'a dándáki mií. ²³ Ta de'e ñá'a, ña sa káa tixi ndá'a ñadi'i na, ni kaki xi chi k'i'o dión kónj Abraham. Tído de'e ñadi'i na, ñá'a dándáki mií, kúu ra ni kaki táto'on ni xí'o mií Ndios to'on na noo Abraham.

²⁴ Ndi nduu ñá'a yó'o kúu táto'on uu to'on ni kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na. Ta to'on mií noó kúu ley ni xí'o Ndios diñj yuku nani Sinaí. Ta ñayuu ni kaki tixi ley yó'o, noón kúu na ñó'o tixi ndá'an. Ta ley yó'o kúu táto'on Agar, ta ñayuu ñó'o tixi ndá'a ley kúu táto'on de'e Agar. ²⁵ Dá chi ñá'a nani Agar ñoó kúu táto'on yuku nani Sinaí iin chí Arabia noó ni xí'o Ndios ley noo Moisés. Ta kúu ta'anián táto'on ñoo Jerusalén, ña nákaa viti. Dá chi ñoo yó'o nákaa tixi ndá'a ley xí'in ndidaa ñayuu ndéi noqan, táto'on k'i'o ni sa káa Agar tixi ndá'a ñadi'i Abraham. ²⁶ Tído iin ka ñoo Jerusalén, ña nákaa chí induú, ko nákaa ta'an vaan tixi ndá'a ley. Ta ñoo ñoó kúu táto'on nana yó, na kúu kuendá Jesús. ²⁷ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios:

Kadij ini yó'o, ñá'a, yó'o ñá ko kuú kandi de'e, yó'o, ñá ko óon ta'on kaki de'e.

Kayu'u yó'o xí'an kadij inoqon, chi ko ñá'a ndo'o nani níyo, dá kaki iin de'ón.

Dá chi kua'a cháa ka kakuu de'e yó'o, ñá ni kandoo nda'i xaan, o duu na ñá'a ió yíj.

²⁸ Ta viti, ñani miíj, kúu yó táto'on Isaac, chi kúu yó de'e ni kaa Ndios k'i'o na noo Abraham. ²⁹ Ni sa kendava'a tayii ni kaki xí'in ña kónj mií Abraham xí'in tayii ni kaki ni kee Espíritu ij. Ta k'i'o dión ta'ani kéndava'a na ñó'o tixi ndá'a ley xí'in yó viti. ³⁰ Tído, ¿á ko ndúsa ta'on ini ndo ña ká'an tuti ij Ndios? Chi di'a va kaáan: "Taó xóo ñá'a nákaa tixi ndá'a ñadi'óon ná ko'an xí'in de'án. Dá chi o kúu ta'on ni'i nduu xi ña va'a xí'in de'e ñá'a dándáki mií."

³¹ Sa'á ñoó, ñani miíj, kana'á ndó ña ko kúu ta'on yó de'e ñá'a nákaa tixi ndá'a iin ka na. Di'a kúu yó de'e ñá'a dándáki mií.

5

Ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ Sa'á ñoó kandita toon ndó xí'in ña ni kee Cristo sa'a ndo, chi ni taó xóo na ndo'ó tixi ndá'a ley Moisés, ña sa dándáki ñaá. Ta o sa nándió kuéi ka ndo kaño'o ndó tixi ndá'an, dá dándáki tukuan ndo'ó. ² Kueid'ó'o va'a ndó, chi yu'u kúu Pablo, na ká'an xí'in ndó. Tá ná nak'i'o ndó mií ndó ña ta'anda ñi ndo

tátò'on kǐ'o kée tǎ Israel, dá kǐan kò tǎ'ón ñǎ'a natiin ndó ñǎ nǐ kee Cristo Jesús sa'a yo. ³ Ta nándiò koo tukui kǎ'lin xí'ín ndidaá tǎa, tá'an rǎ kándia ñǎ ta'andǎ ñǐj rǎ, ñǎ miǎn ndúsa kánian kee rǎ ndi ndí'i choon sa'ándá ley Moisés, dá kandqo vii rǎ noq Ndios.

⁴ Tá kǎ'án ndó ñǎ kandqo vii ndq noq Ndios sa'a ñǎ kée ndó choon sa'ándá ley, dá kǐan ñǎ yó'o kónj kaa ñǎ nǐ taó xóo va ndó mií ndó noq Jesús, ta nǐ taó xóo ta'ani ndó mií ndó noq ñǎ manj nǐ kee na sa'a ndq.

⁵ Tído sa'a ñǎ ió Espírítu ij Ndios xí'ín yo, sa'a ñǎo ió tǎndéé ini noq yo ñǎ kandqo vii yo noq Ndios sa'a ñǎ kándéé ini yo Jesús. ⁶ Dá chǐ sa'a ñǎ kándéé ini yo Cristo Jesús, sa'a ñǎo va'arǎ nǐ ta'andǎ ñǐj yo o kò nǐ ta'andǎ ñǎ, nǐ iian kò ndáya'i. Ñǎ ndáya'i kǐan kándéé ini yo Jesús, ta ñǎ yó'o kédáá xí'ín yo, dá ku'u ini sa'a sátá'an yo.

⁷ Ta sa va'a ndǎ'o kua'an ndq xí'ín ñǎ ndaa kándisa yo. ¿Ndá yoo nǐ ñadaka ñaxintónj ndq, dá kò seídó'o kǎ ndq ñǎ ndaa? ⁸ Tído kana'á ndó ñǎ o duú Ndios nǐ nádaká ñaxintónj ndq, chǐ di'a mií ná kúu nǎ nǐ kana ndó'o. ⁹ Ta sa ná'á va'a mií ndó ñǎ xí'ín lú'u chí'í vá levadura, ta kúú dákuita tǎchǐ vaan iin tu'u yúsa káva'a pan. Ta díon ta'ani kée ñǎ tǎ'ón dána'a tǎa ñǎo xí'ín ndó. ¹⁰ Ta kándéé ini yu'u sato'o yo Ndios ñǎ nandiò kuéi ndó kandisa ndó tátò'on kǐ'o kándisa yu'u. Chǐ ñayuu kátoó nádaká ñaxintónj ndq, miǎn ndaa chǐya'i na noq Ndios sa'a ñǎ tǎ'ón dána'a nǎ noq ndq. Kò né'le tǎndini ndá yoo kúú ná.

¹¹ Nani miíj, tá dána'a jí yu'u noq ñayuu ñǎ miǎn kánian ta'andǎ ñǐj ná tǎ'on kée rǎ Israel, dá kǐan, ¿ndiva'a kéndava'a jí rǎ Israel xí'ín yu'u, tá dáá? Chǐ tá dána'j díon noq ná, dá kǐan o kuídq tǎ'on ini rǎ kee tǎ'on va'a ñǎ kǎ'an sa'a ñǎ nǐ kee Jesús sa'a yo ndjka cruz, tá dáá. ¹² Tído va'a cháá kǎan iin íchǐ di'a ná dákuáchi tǎa nádaká ñaxintónj ndq ñǐj mií rǎ!

¹³ Kana'á ndó, ñani miíj, ñǎ sa ñǐ ñakana va Ndios ndq'ó ñǎ o kǎño'o kǎ ndq tǐxi ndǎ'a ley. Tído ná dá'a nǐ kǎ'an ndó ñǎ sa'a ñǎ kò ñǎo kǎ ndq tǐxi ndǎ'a ley, sa'a ñǎo kúu kee ndó ñǎ kónj ñǐj ndq. Di'a kánian chindeé tá'an ndó xǐ'an kú'u ini sa'a sátá'an ndó. ¹⁴ Chǐ dáxǐnkqo ndí'i yo choon sa'ándá ley Moisés tá ná kueídó'o yo choon kua'an di'a: "Ku'u ini ndq sa'a ñayuu xǐ'ín ndó tátò'on kǐ'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó." ¹⁵ Tído tá chídáó tá'an ndó xí'ín tǎ'on kǎ'an ndq, ta seí yǐ'í tá'an ndó, dá kǐan kaon koo ndó, chǐ kassandá kuú, dá naá ndí'i iin rǎ iin ndó.

Kǐ'o ndó mií ndó noq nǎ kúú Espírítu ij Ndios ñǎ ná kandaka na ndq'ó

¹⁶ Ta kǎ'an ta'anii xí'ín ndó ñǎ koo ini ndq kee ndó ñǎ kónj nǎ kúú Espírítu ij Ndios, ta o sa kée ndó ñǎ kini kónj ñǐj ndq. ¹⁷ Dá chǐ ñǎ kónj ñǐj ndq kò náki'ín tá'an nóóán xí'ín

ñǎ kónj Espírítu ij Ndios, chǐ naá tá'an va ñǎ kónj ñǐj ndq xí'ín ñǎ kónj Espírítu ij. Sa'a ñǎo o kúu kee ndó ñǎ kónj ndq. ¹⁸ Tído tá nakǐ'o ndó mií ndó noq Espírítu ij Ndios ñǎ ndaka na ndq'ó, dá kǐan kò ñǎo kǎ ndq tǐxi ndǎ'a ley.

¹⁹ Ta kò ú'u ta'on kandaq iniq ndi kée ñayuu xí'o mií noq ñǎ kónj ñǐj ná, dá chǐ kée na kuáchi xí'ín nǎ kò kúú ñadi'í nǎ o yǐj ná, ta kée na ñǎ ka'an noq xí'ín ñǐj ná, ta kò chítuu ini na kee na ñǎ ka'an noq. ²⁰ Ta ndǎño'o na ñǎ kò kúú ndios, ta kétédi nǎ xí'ín ñayuu, ta xini u'u tá'an na, ta naá nǎ xí'ín dao kǎ ñayuu, ta kuíon nǎ, ta yachǐ xídq ini nǎ, ta sa'va'a sa'a mií vá ná nákanini nǎ, ta sa'ándá tá'an na ñayuu, ta taó xóo na ñayuu kandqo xoo mií ná, ²¹ ta u'u ini nǎ, ta sa'áni nǎ ndjǐ, ta daá xíni na, ta tein víkq yá'a na kée na ñǎ kini kǎ'an noq. Ta kée na dao kǎ ñǎ'a kini tátò'on kua'an ñǎ yó'o. Sa ñǐ kǎ'lin xí'ín ndó, ta kǎ'an tukui ñǎ ndi ndáa miíó ñayuu ndéi kée ñǎ yó'u, nǐ iin kuu tǎ'ón o kónj nǎ natiin na kandeí na noq dándáki Ndios.

²² Tído di'a kua'an ñǎ va'a xí'o nǎ kúú Espírítu ij Ndios ñǎ kǐan kee yó: kú'u ini yo sa'a ñayuu xǐ'ín yo, ta ió dij ini yo, ta va'a ndéi yó xǐ'ín dao kǎ nǎ, ta kueé ini yo, ta kéva'a yó xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta va'a ini yo xí'ín dao kǎ nǎ, ta kúú yó ñayuu ndaa, ²³ ta nda'í o ini yo, ta chítuu iniq kee yó ñǎ kini. Ta noq ni iin tó'ón ley kò yá'a yó tá kée yó ndidaá ñǎ va'a yó'o. ²⁴ Ta nǎ ndíta xí'ín Cristo, noqón kúú nǎ nǐ chǐrkuéi ndidaá kúú ñǎ kini kónj ñǐj ná keean ndjka cruz, chǐ kò kée kǎ na ñǎ kini kónj ñǐj ná. ²⁵ Tá dándáki nǎ kúú Espírítu ij níq yo, dá kǐan ná kee yó ñǎ kónj mií ná. ²⁶ Ta ná dá'a nǐ kakuu yó ñayuu ió táyí ini. Ná dá'a nǐ dáta'an tá'an yo. Ná dá'a nǐ koo u'u ini yo koni yo ñani yo.

6

Koo ini ndq chindeé tá'an ndó xí'ín iin rǎ iin mií ndó

¹ Nani miíj, tá iin ndakána nǐ natiin ndó iin ñani yo noq kuáchi, dá kǐan ndó'o, nǎ ndíta toon xí'ín Espírítu ij, kúú nǎ kánian chindeé ná, dá ná kuíjn ndaa tuku na. Ta nda'í nǐ kǎ'an ndq xí'ín ná, ta kandaan ndq mií ndó, chǐ oon nǐ ví kuéi ta'ani mií ndó noq kuáchi tátò'on kǐ'o nǐ ndo'o ñani yo. ² Ta chindeé tá'an ndó xí'ín iin rǎ iin ndó tá ndó'o níq ndq, ta kǐ'o díon kee ndó, dá kee ndó choon nǐ sa'anda Cristo. ³ Ta nǎ chínaní mií ñǎ kúú ná nǎ ndáya'i, ta nǐ iin ñǎ'a kò kúú ná, dá kǐan dánda'í nǎ mií vá ná. ⁴ Ta iin rǎ iin mií vá ndó kánian kande'e va'a ñǎ kée ndó, dá kǐan nata'an ini ndq sa'a ñǎ va'a kée ndó. Ta o sa chídáó tá'an ndó ñǎ kée ndó xí'ín dao kǎ ñayuu. ⁵ Dá chǐ iin rǎ iin mií vá ndó xí'ín choon nǐ ni'j ndq noq Ndios.

⁶ Ta ndidaá ndo'ó, nã dákuá'a to'on Ndios, kánian chindeé ndó nã dána'a noo ndo xi'in ñã va'a ió noo ndo.

⁷ O sã koo ini ndo danda'i ndo mií ndó, dá chĩ kọ íin ta'on kuu danda'i Ndios, chĩ ndidaá ñã'a xítí ndó, ñoó kían dákée ndó. ⁸ Ta dión ta'ani ndo'o nã kée ñã kóni ñíj ná, noón kúú nã ñí'í ñã naá ná. Tído nã kée ñã kóni Espiritu ij, noón kúú nã ñí'í ñã kataki chíchí ná kee Espiritu ij.

⁹ Ta ná dá'a ni kuitá yo kee yó ñã va'a, chĩ tá kọ sá tuu yó ñã kée yóan, dá kían kasandaá iin kuú natiin yó ñã va'a noo Ndios. ¹⁰ Sa'á ñoó tá nóno yó kee yó ñã va'a, dá kían ná kee yóan xi'in ndidaá ñayuu. Ta ná ndi'i cháá kã ini yo kee yó ñã va'a xi'in nã kándisa dáó xi'in yó Jesús.

Ta viti kúú yó ñayuu saá sa'á ñã kándéé ini yo Jesús

¹¹ Kande'é ndó, di'a ví ná'ano letra táai xi'in ndá'a mií. ¹² Ta ndidaá rã kóni kandoo va'a noo dao kã ñayuu, roón kúú rã kéndúsa xi'in ndó ñã ta'andã ñíj ndo. Chĩ sa'á ñã kọ kóni rã ñã kendava'a nã Israel xi'in rá, sa'á ñoó kénóo ra ñã ñi kee Cristo sa'a yo ndjika cruz. ¹³ Tído ni mií rã ñi ta'andã ñíj kọ kándéé kee ndidaá choon sa'andã ley. Tído kóni rã kéndúsa rã xi'in ndó ñã ta'andã ñíj ndo, dá chindaya'i ra mií rá noo nã Israel. ¹⁴ Tído ni lú'u kọ kóni yu'u chindaya'i mií sa'á ñã yó'o. Ñã kéká'ano yu'u kúú ñã ñi kee sato'o yo Jesucristo sa'í ndjika cruz. Chĩ kée yu'u kuendá ñã sã ñi xi'í ñã kini ió ñayúú yó'o noo ndjika cruz táto'on k'i'o ñi xi'í ta'ani mií noo ñã kini ió ñayúú yó'o. ¹⁵ Dá chĩ sa'á ñã ndita yó xi'in Jesús, sa'á ñoó ni iin ñã'a kọ ndáyã'i ñã ta'andã ñíj yo o kọó. Ñã ndáyã'i noo Ndios kúú ñã ñi nduu yó ñayuu saá. ¹⁶ Ta ndidaá ndo'ó, nã taxi va'a choon ñi taai noo tuti yó'o, ná koo va'a ini ndo, ta ná ku'u ini Ndios sa'a ndidaá kúú ndo'ó, nã ndisa kúú nã ñoo Ndios.

¹⁷ Ta yó'o chí noo o sã dáta'an kã ni iin ndó yu'u, dá chĩ sã kua'á nda'o yanda tándaa ñíj kée ñayuu sa'á ñã dána'i sa'a sato'o yo Jesús.

¹⁸ Nani miíj, ná koo ñã maní xi'o sato'o yo Jesucristo xi'in iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Éfeso

Ká'qan Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúúí iin apóstol, na né'le to'on Jesucristo, táto'on kí'o kónì mii Ndios. Ta ká'qan yu'u ndisá'án xí'ín ndo'ó, na ndéi ñoo Éfeso, ndo'ó na kúú ñayuu Ndios, ndo'ó na ndíta toon xí'ín Cristo Jesús. ² Ta mii tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta nakì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kí'o di'a nì kemáni Ndios yo

³ Ná natiin Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñaño'ó. Mii ná nì kemáni ná yó xí'ín ndidaá ña va'a ió noo ná, ta ndá noo ió na ndá induú nì ònda'á ná ña nì kixian sa'á ña nì kee Cristo. ⁴ Ta ndá rá kò ñá'a kasá'a sa'a ñayuu, ndá daá vá nì kaxi na yó sa'a Cristo, dá ná kakuu yó na koo vii, na qó kuachi noo mii ná. ⁵ Ta sa'á ña kú'u ini na sa'a yo, sa'á ñoo ndá daá nì chikaa ini na ña kakuu yó de'le mii ná sa'a Jesucristo, chí kí'o dión nì ñata'an ini mii ná kee na. ⁶ Dión nì kee na, dá kían ná nakì'o yó ñaño'ó noo ná sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'á, dá ná natiin va'a na yó sa'á de'le manì ná. ⁷ Chí xí'ín nì de'le na nì taó xóo na yó noo ña kánian ndo'o yó sa'á kuachi kée yó, ta nì ku'u ká'ano ini na sa'a yo, chí ká'ano nda'o ña manì nì kee na xí'ín yó. ⁸ Ta sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'ín yó, sa'á ñoo nì nì'j yo ña koo ndichí xí'j yó xí'ín ña kaon koo ñaxintóni yo, ⁹ dá chí nì xí'j na ña nì kandaá ini yo sa'á ña nì chikaa ini na kee na, tá'an ña nì sa ió de'le noo ná, chí kí'o dión nì ñata'an ini na. Ta ndidaá ña yó'o kúú ña nì chikaa ini na kee na. ¹⁰ Chí tá ná xinkoo ku'u nì kaxi mii ná, ko'on na nachí'i na ndidaá tá'an ña'a tíxi ndá'a Cristo, dá dándáki ñaá ná, mián kían ña'ó induú, o mián kían ña ió noño'ó yó'o.

¹¹ Ta sa'a mii Cristo nì kaxi Ndios yó'o, dá chí ndá mii sa'a nì saki nì ña nì'j yo ña va'a noo ná, táto'on kí'o nì chikaa ini na, chí kée na ndidaá ña'a táto'on kí'o kónì mii ná, ¹² dá natiin na ñaño'ó sa'á ndu'u, na Israel, chí ndu'u kúú na sa daá ndáti kasaa Cristo. ¹³ Ta dión nì ndo'ó, sa'a Cristo nì seidó'o ndó to'on va'a ña ká'qan ña kuu káki ndó tá nì kandisa ndó ña. Sa'á ñoo nì nì'j ndo Espiritu ij Ndios táto'on kí'o nì xí'j na to'on na noo yo. Ta na yó'o kúú táto'on iin sello, ña ná'a ña kúú ta'ani ndó ñayuu Ndios. ¹⁴ Ta sa'á ña ió Espiritu ij ná ini yo, ñoo kían ná'a ña natiin yó ña nì kaa tatá yo Ndios kí'o na noo yo tá ná kasandaá ku'u nakuaka na ñayuu mii ná

kande'i na noo ió na, dá natiin na ñaño'ó sa'a ndidaá ña manì nì kee na xí'ín ñayuu na.

Xíka Pablo ña manì noo Ndios ña ná kí'o na ña koo ndichí yo noo ña'a mii ná

¹⁵ Sa'á ñoo, tá nì kandaá ini ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, ta kú'u ta'ani ini ndo sa'a ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios, ¹⁶ ndá daá, ta ndá viti kò sa tuu ta'on yu'u ña nakì'oi ndivé'le noo Ndios sa'a ndo, chí daá kuití ndiko'on ini ña ndo'ó noo ká'jñ xí'ín ná, ¹⁷ na kúú Ndios noo sato'o yo Jesucristo, na kúú tatá yo, na kánian natiin ndidaá ñaño'ó. Chí xíkaj noo ná ña nakì'o na ña koo ndichí ndo, ta kí'o na ña katóni va'a ini ndo, dá kasandaá ndo kana'a va'a ndó mii ná. ¹⁸ Ta xíkaj ta'ani noo ná ña ná dátoon na ñaxintóni ndo, dá ná kana'a ndó sa'á tandéé ini, ña kían nì ñakana na ndo'ó natiin ndó, ta kana'a ta'ani ndó ndi kí'o ndato ña va'a ko'on na kí'o na noo ndo, tá'an ña ko'on na kí'o na noo ñayuu mii ná, ¹⁹ ta katóni ta'ani ini ndo ndi kí'o ká'ano ndéé kómí ná, tá'an ña kéchóon na, dá chindeé ná yóo, na kándisa ñaá. Ta mii ndéé yó'o nì kéchóon Ndios, ²⁰ dá nì ñanátaki na Cristo tein na kúú ndji, ta nì chíkoo ñaá ná xoo kuá'a na ndá noo ió na induú. ²¹ Ta kómí ná choon sata ndidaá tá'an taa né'le choon ná'ano, xí'ín sata ndidaá tá dándáki, xí'ín sata ndidaá tá ndíta noo, xí'ín sata ndidaá tá kúú sato'o. Ta kómí ná iin kuu ndá'a'i cháá ka o duú ndidaá ka ñayuu. Ta o duú ñayuu yó'o oon nì kían dión, ndá ñayuu vei chí noo kakian dión. ²² Chí nì nachí'i Ndios ndidaá tá'an ña'a tíxi sa'a Cristo, ta nì chíkani ñaá ná kakuu na ña natiin ndidaá na kúú kuendá mii ná. ²³ Ta ñayuu yó'o kúú yíkí koño Cristo, ta dáxiño na ña kóni na xí'ín ñayuu na, chí iin tó'ón mii ná kúú na dáxiño ndidaá tá'an ña'a táto'on kánian kooan.

2

Nì dakáki Ndios yo sa'á ña manì nì kee na xí'ín yo, ta o duú sa'á ña va'a kée yo

¹ Ta na sa'an Ndios nì ñanátaki na ndo'ó, chí ndji va nì sa kuu ndó noo ná sa'á ña kò ní sá seidó'o ndó choon sa'ándá na, xí'ín sa'á ña nì sa kee ndó kuachi. ² Chí sa kee ndó kuachi yó'o tá sata táto'on kée na kúú kuendá ñayuu yó'o, ta sa kee ndó ña kóni ña né'le choon noo táchi káa, tá'an ña dándáki ñaxintóni ñayuu kò seidó'o choon sa'ándá Ndios. ³ Ta ndidaá vá yó nì sa kee dión tá sata, chí sa xionoo yó sa kee yó ña kóni ñi'j yo, chí sa kee yó ña kini kónian xí'ín ña kini sa katoó ñaxintóni yo. Ta sa'á ña sa kuu yó ñayuu kómí kuachi, sa'á ñoo sa xido ini Ndios sa xini na yó táto'on kí'o ndó'o ta'ani ndidaá ka ñayuu kò ná'a ñaá. ⁴ Tído ká'ano nda'o ini Ndios, ta kú'u nda'o ini na sa'a yo, ⁵ dá chí va'ará ndji nì sa kuu yó noo ná sa'á kuachi sa kee yo, tído nì

xí'lo na ña n̄i nataki yo noo ná, ta takí yo xí'ln Cristo viti. Dá ch̄i sa'á ña man̄i n̄i kee na xí'ln yó, sa'á ñoó n̄i káki yó noo ña kánian ndo'o yó sa'á kuachi kée yó. ⁶ Ta n̄i nataki dáó yó xí'ln na n̄i kee Ndios, ta n̄i nach̄indei ta'ani na yó ndá induu xí'ln Cristo Jesús. ⁷ Ta dión n̄i kee na xí'á, dá daá kuiti na'á na ndi k̄i'o ví ká'ano ña man̄i n̄i kee na xí'ln yó, ch̄i n̄i kee na ña va'a xí'ln yó sa'á ña n̄i kee Cristo Jesús. ⁸ Ch̄i sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios xí'ln ndó, sa'á ñoó n̄i dakáki na ndo'ó sa'á ña kándéé iní ndo Jesús. Ta k̄o ní dakáki na ndo xí'ln ndéé mií ndó, ch̄i kíán iin ña man̄i n̄i kee na xí'ln ndó, ⁹ ch̄i k̄o ní dakáki na ndo'ó sa'á ña kée ndó ña va'a, dá kíán ni iin tó'ón ndó ná o ch̄indaya'i mií ndó. ¹⁰ Dá ch̄i mií vá Ndios kúu n̄a n̄i kava'a ñaa, ta sa'á ña n̄i kee Cristo Jesús, sa'á ñoó n̄i kava'a na yó ña kíán kee yó ña va'a, tá'an ña n̄i ch̄ikaa iní n̄a kee yó ndá mií sa'a.

Ndeí va'ayó xí'ln iin rá iin yó sa'á ña n̄i kee Jesús sa'a yo

¹¹ Ta o sa nándodó ndo'ó, n̄a k̄o kúu n̄a Israel xaan, ña tá sata n̄i kaa na Israel kúu ndo'ó, "n̄a k̄o ní ta'andá ñi." Dión kaá na ch̄i kúu ná n̄a n̄i ta'andá ñi, ta sa'á ñoó ká'an ná ña kúu ná n̄a ñoo Ndios, tído xí'ln ndá'a t̄a va n̄i ta'andá ñi ná. ¹² Nda tiempo sata ñoo k̄o ní sá kuu ndó kuendá Cristo, sa'á ñoó ni iin kuu vá k̄o ní kasandaá ndo kakuu ndó n̄a ñoo Ndios táto'on kúu n̄a Israel. Ta ni lú'u ví kuendá k̄o ní sá komi ndó noo t̄o'on n̄i xí'lo Ndios noo ñayuu ná. Ta ni lú'u ví tandéé iní k̄o ní sá komi ndó n̄i sa ndei ndó ñayuu yó'o, ta ni k̄o ní sá na'á ví ndó ndá yoo kúu Ndios takí. ¹³ Tá sata k̄o ní sá na'á ndó Ndios, xiká sa ndei ndó noo ná. Tído viti, ndita ndó xí'ln Cristo, sa'á ñoó n̄i natuu yati ndó noo Ndios sa'á ña n̄i xitá n̄i Cristo sa'a ndo.

¹⁴ Ch̄i mií Cristo kúu n̄a n̄i nach̄indei va'a yó, sa'á ñoó na ñoo Israel xí'ln n̄a k̄o kúu n̄a Israel, n̄i nduu na iin tó'ón ñoo n̄i kee Cristo, dá ch̄i n̄i sa'an n̄a n̄i d̄itá ná ña sa kedaá xí'ln ná sa xini u'u tá'an na. ¹⁵ Ta sa'á ña n̄i xí'li Cristo, sa'á ñoó n̄i dandí'i na ley xí'ln choon sa'ándagan. Ta k̄i'o dión n̄i ndee na ñayuu Israel xí'ln n̄a k̄o kúu n̄a Israel iin tó'ón vá, dá kakuu na iin tó'ón ñayuu saá, dá ná komi n̄a kandeí va'a na. ¹⁶ Ta sa'á ña n̄i xí'li n̄a ndjka cruz, sa'á ñoó n̄i nach̄indei va'a na ñayuu Israel xí'ln n̄a k̄o kúu n̄a Israel xí'ln Ndios, ch̄i sa'á ña n̄i xí'li Cristo ndjka cruz, sa'á ñoó n̄i d̄itá ná ndidaá ña sa kedaá xí'ln ná sa xini u'u tá'an na.

¹⁷ N̄i kii Cristo ñayuu yó'o, ta n̄i daná'a n̄a t̄o'on va'a ña xí'lo ña kandeí va'a yó xí'ln Ndios, ta n̄i daná'a naan noo ndo'ó, n̄a n̄i sa ndei xiká noo Ndios, xí'ln noo ndu'u, na ndéi yati noo Ndios. ¹⁸ Ch̄i sa'á ña n̄i kee Jesús, sa'á ñoó n̄a Israel xí'ln n̄a k̄o kúu n̄a Israel n̄i ni'í ña ndu'u yó noo ió tatá Ndios kée iin tó'ón n̄a kúu Espiritu īi.

¹⁹ Sa'á ñoó k̄o kúu k̄a ndo n̄a tukú o na xionoo ndava'a. Dá ch̄i n̄i ni'í ndo ña kakuu ndó ñayuu Ndios, ta n̄i ni'í ta'ani ndó ña kakuu ndó kuendá n̄a ve'e na. ²⁰ Ta noo t̄o'on n̄i daná'a n̄a kúu apóstol, xí'ln t̄o'on n̄i daná'a n̄a sa kuu profeta n̄i sa kujita iin rá iin ndó. Ta mií Jesucristo kúu yuu tit̄o ndáya'i kúu d̄o'o ve'e, ²¹ ch̄i xí'ln mií yuu ñoo luu kasá'a kát̄o tá'an sa'a vé'e káva'an kua'an x̄inkooan kakuuan iin ve'e ño'o īi sato'o yo Jesús. ²² Ta xí'ln mií ná sá káva'a ndó kua'an ndo, dá x̄ino ndó kakuu ndó iin ve'e noo koo Ndios kée Espiritu īi ná.

3

N̄i ch̄ikani Ndios Pablo ña dána'a n̄a noo n̄a k̄o kúu n̄a Israel

¹ Ta yu'u, Pablo, kéch̄oon sa'a choon yó'o. Nákaai ve'e k̄a viti sa'á ña dána'i t̄o'on Cristo Jesús noo ndo'ó, na k̄o kúu n̄a Israel. ² Ta sa n̄i ni'í tó'ón ndó ña n̄i xí'lo Ndios choon noo yu'u ña kíán ch̄indeéi ndo'ó, dá ni'í ndo ña man̄i xí'lo na noo ndó. ³ Ta n̄i ná'a túu Ndios ña n̄i sa io de'é noo ná noo yu'u. Ta sa n̄i taa va yu'u cháá sa'á ña yó'o kosaan noo ndo. ⁴ Tá ka'i ndó ña, dá kandaá va'a iní ndo ña ná'a yu'u ña ió de'é noo Ndios, ña ká'an sa'a Cristo. ⁵ Ta k̄o ní xí'lo na ña kandaá iní ñayuu sa ndei sa na'á sa'an. Tído viti kandaá iní n̄a kúu apóstol xí'ln profeta n̄a sa'á ña yó'o kée Espiritu īi Ndios. ⁶ Tá'an ña sa io de'é ñoo kíán kaá ña natiin ta'ani ndo'o, n̄a k̄o kúu n̄a Israel, ña va'a ko'on Ndios k̄i'o na noo n̄a Israel, ta ndee na ndo'ó iin tó'ón ñoo xí'ln n̄a ñoo Israel, ta koo ta'ani ta'í ndo noo ña n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo n̄a Israel sa'á ña n̄i kee Cristo Jesús, táto'on k̄i'o ká'an t̄o'on va'a ká'an sa'a ná. ⁷ Ta n̄i ch̄ikani Ndios yu'u ña kíán dána'i t̄o'on yó'o, ch̄i choon yó'o n̄i kemání ná yu'u, ta xí'ln ndéé mií ná kándééi kéei ña.

⁸ Ta va'ará kúu yu'u n̄a ló'o cháá k̄a noo ndidaá k̄a ñayuu Ndios, tído n̄i xí'lo na choon yó'o noo yu'u, ña kíán dána'i noo n̄a k̄o kúu n̄a Israel ndi k̄i'o ná'ano ña va'a xí'lo Cristo, ⁹ ta k̄i'oi ña kandaá iní ndidaá ñayuu sa'á ña n̄i ch̄ikaa iní Ndios kee na nda mií sa'a, tá'an ña n̄i sa io de'é noo ná, ta mií ná kúu n̄a n̄i kava'a ndidaá tá'an ña'a. ¹⁰ K̄i'o dión, dá na'a yóo, na kúu kuendá Jesús, ndi k̄i'o ká'ano ña ndjchí kómi Ndios, dá kíán kandaá iní ña kómi choon xí'ln ña dándáki chí induu sa'an. ¹¹ Ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄ikaa iní Ndios kee na nda rá k̄o ñá'a kava'a ñayuu yó'o. Ta xí'ln ña n̄i kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, n̄i daxinkoo na ña n̄i ch̄ikaa iní n̄a kee na. ¹² Ta viti ió tandéé iní noo yo, ta nóno noo yo nakuja yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús. ¹³ Sa'á ñoó seí nda'av̄i noo ndo ña ná dá'a ni ndjiko ndó sa'á ña ndó'o níoi sa'a

ñā dānalj noq ndo'ó, dá chj ñā va'a mií ndó kián.

Kóni Pablo ñā kandaq va'a ini yo ndi kjo kú'u ini Jesús sa'q yo

¹⁴ Sa'á ñoq nákuinj xjtíi noq Ndios, nā kuu tatá sato'o yo Jesucristo, ká'in xí'in ná. ¹⁵ Ta mií ná kúu nā xí'o iin kuu noq ndidaá ñayuu na, á mií ná ndéi na induú o ño'ó'ó yó'o. ¹⁶ Ta xíkaj noq ná ñā tát'o'on kjo ió kuá'á ñā kuiká nā chí induú, kjo dión kendaki ná ndo'ó xí'in ndéé ká'ano kómí mií ná, dá ná koo ndéé ini ndo kee Espiritu ij ná, ¹⁷ dá ná koo Cristo niq ndo dándáki na sa'á ñā kándéé ini ndo ná, dá ná kuja toon ndó xí'in ñā kú'u ini nā sa'á yo, ta kandiko toon ndóan, ¹⁸ dá kándéé ndó kandaq va'a ini ndo xí'in ndidaá ká ñayuu Ndios ndi kjo ká'ano ñā kú'u ini Cristo sa'á yo, ta ndi kjo kánján, ta ndi kjo konóan, ta ndi kjo dikóan, ¹⁹ dá kasandaá ndo kana'á va'a ndó ndi kjo kú'u ini Cristo sa'á yo, va'ará ko kándéé ta'on ñaxintóni yo kandaq ndi'i inian sa'án. Ta kjo dión xíkaj noq ná, dá nakuti ndó xí'in ñaxintóni Ndios.

²⁰ Ta mií ná kúu ná kómí ndéé ká'ano, ta kándéé ná kée na cháa ká ñā'a noq ndidaá ñā xika yo noq ná o ñā kasandaá ñaxintóni yo nakani inian, dá chj sa'á ñā ió ndéé ná ini yo, sa'á ñoq kée na ñā'a ná'ano xí'in yo. ²¹ Ta ná natiin mií ná ndidaá ñañó'ó noq nā kúu kuendá na, ta sa'á mií Jesús daá ná natiin na ñañó'ó, ta kjo dión daá kuití ná natiin naan. Dión ná koo.

4

Iin tó'ón vá nī nduu yó nī kee Espiritu ij Ndios

¹ Nákaa yu'u ve'e kaa sa'á ñā né'i to'on Jesús, nā kuu sato'o yo, ta seí nda'ávij noq ndo ñā ndi'i ini ndo kendísá'ano ndó tát'o'on kjo kánian kee nā nī kana Ndios xoo mií ná. ² Nda'í koo ini ndo, ta va'a koo ini ndo, ta kueé ná koo ini ndo, ta kjo ndéé ini ndo sa'á iin rá iin ndó sa'á ñā kú'u sátá'an ini ndo sa'á ndo. ³ Ta koo ini ndo ñā iin tó'ón ná kakuu ndó, chj mií Espiritu ij Ndios kúu ná xí'o ñā kandeí ndó dión, sa'á ñoq koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ndó. ⁴ Dá chj iin tó'ón vá nī nduu yó, ta iin tó'ón vá Espiritu kómí yó, ta iin tó'ón ta'ani tandeé ini kjan nī nakana ñāá Ndios natiin yó. ⁵ Dión ta'ani iin tó'ón vá kúu sato'o yo, ta iin tó'ón kúu ñā ndaq kándisa yó, ta nī sodó ndúta yo savá'a sa'á ñā kándéé ini yo Jesús, ⁶ ta iin tó'ón vá kúu Ndios, nā kúu tatá ndidaá yó. Ta mií ná kúu nā kómí choon sata ndidaá yó, ta mií ná kúu nā kedaá, dá kanda yó noq choon na, ta ió nā ini ndidaá yó.

⁷ Ta iin rá iin yó nī natiin ñā katj'a yó kee yó iin choon noq Ndios tát'o'on kjo nī chjkaq ini mií Cristo dasá nāan noq iin rá iin yó. ⁸ Sa'á ñoq ká'an tuti ij Ndios di'a:

Tá nī kaa na ndā noq díkó, dá ndáka na tǵa sǵ naǵ xí'in ná kua'an nā.

Ta nī dasá ná ñā va'a noq iin rá iin ñayuu nā.

⁹ Ndiva'a ká'an tuti ij Ndios ñā nī kaa na noq díkó, ká'an ndó? Dión kaǵan, dá chj dinñó'ó nī noo na nī kii na ndā noq niqo cháa kǵ ño'ó'ó yó'o. ¹⁰ Ta mií ná kúu nā nī noo nī kixi ño'ó'ó yó'o, ta mií ná kúu nā nī kaa tuku ndā noq díkó, dá dákuti ná ndidaá kúu xián xí'in ñā ndato kée na. ¹¹ Ta mií vá ná kúu nā nī xí'o noq iin rá iin yó ñā katj'a yó kee yó iin choon noq Ndios, chj nī kee na dao yó ñā kakuu yó apóstol, dá kane'e yó to'on Jesús, ta dao kǵ yo kakuu profeta, ta dao kǵ yo kakuu ná xionoo dána'a sa'á Jesús, ta dao kǵ yo kakuu nā ndáka nā kúu kuendá Jesús, ta dao kǵ yo kakuu nā kandita dána'a. ¹² Ta kjo dión nī kee na xí'in yóo, nā kúu ñayuu Ndios, dá katj'a yó kechóon yó noq ná, dá koni yo dakuá'ano yó iin rá iin na kúu kuendá Cristo xí'in to'on Ndios, ¹³ dá ví kasandaá yo kakuu yó iin tó'ón noq ñā kándéé ini yo de'e Ndios, xí'in noq ñā ná'á yó sa'á ná. Ndi'i, dá koni yo kasandaá yo ndā noq kóni Ndios, chj kasandaá yo kakomí yó ñaxintóni tát'o'on kjo kúu ñaxintóni Cristo. ¹⁴ Dá kjan, ná dá'a ni ndo'o yo tát'o'on ndó'o takuálí, chj vitá ini xj, sa'á ñoq xoo di'a xoo di'a kua'an ñaxintóni xí kée ñā to'ón dána'a dao ta mañá. Chj tǵa yó'o kúu rǵ kendaq rǵ ñā to'ón dána'a rǵ, dá kandeé rá dánda'í ñāá rá xí'in ñā mañá tj'a ra. ¹⁵ Va'a kaan ná ndiko yo ñā ndaq xí'in ñā kú'u ini yo sa'á dao kǵ ñayuu, dión keeá, dá ná kua'ano yó koo yó tát'o'on kjo kóni Cristo, nā kúu diñj noq yo. ¹⁶ Ta kúu yó tát'o'on yiki koño na. Chj tát'o'on kjo ndó'o yó xí'in yiki koño mií yó, ñā nákatǵ ta'an xí'in tuchi yo, ta chindeé tá'an, dá sá'anoan kua'an, kjo dión ndó'o yó xí'in Jesús, chj mií ná kúu nā dakuá'ano yó, dá katj'a yó ku'u ini sa'á sátá'an yó.

Ná koo iniq keeá tát'o'on kjo kóni Jesús

¹⁷ Xí'in choon nī xí'o sato'o yo Jesús noqí, sa'ándáij choon noq ndo ñā ná dá'a kǵ nī kee ndó tát'o'on kée ñayuu ko ná'á Ndios, chj kée na ndidaá ñā nóo ndáki ini nā, ¹⁸ chj kómí ná iin ñaxintóni in naá, ta xíká vá ndéi na noq ñā kóni Ndios, chj ko ná'á ta'on na sa'á ñā'a Ndios sa'á ñā káxi ndo'ano niq ná. ¹⁹ Ta sa'á ñā ko xík'a'an kǵ noq ná, sa'á ñoq nī nakj'o na mií ná noq ndidaá ñā kini xí'in ñā ka'an noq, chj nī nakj'o na mií ná noq ndidaá kǵ ñā yakó noq Ndios.

²⁰ Tido ndo'ó, tá nī seídó'o ndó sa'á Cristo, ko ní dakuá'a ndó ñā kee ndó dión ²¹ tá miǵan ndaq nī seídó'o ndó to'on na, tá miǵan ndaq nī dakuá'a ndó ñā ndaq sa'á ná, chj noq iin tó'ón diñj Jesús ió ñā ndaq. ²² Tá sata sǵ kee ndó ñā kóni mií ndó, tido viti dánkoo ndó ñayuu yátá nī sǵ kuu ndó, ñā nī chitián ñó'o ñā kini, ñā dánda'í ndo'ó, dá kee ndó ñā kóni

ñíi ndo. ²³ Di'a kji' o ndó mií ndó ña ndusaá nió ndo xí'in ñaxintóni ndo, ²⁴ dá nduu ndó iin ñayuu saá, na ni kava'a Ndios koo táto'on kji' o kóni mií ná, dá kakuu ndisa ndó iin ñayuu ndaa, iin ñayuu vii noo mií ná.

²⁵ Sa'a ñoó ná dá'a ka ni ka'an to'on ndó, ndino'o ña ndaa ka'an ndo xí'in ñayuu xí'in ndó, dá chj iin to'ón vā kúu yó. ²⁶ Ta va'ará xido ini ndo, ná dá'a ni ya'a ndó kee ndó kuachi. Ná dá'a ni kandati ndó nda keta ndíndii, dá ya'a ña xido ini ndo, ²⁷ ta ná dá'a ni konó ndó noo ña u'u ña dátúú ñaá. ²⁸ Ta ndo'ó, na kí'in kuí'ína, ná dá'a ka ni kí'in kuí'ína ndó. Di'a koo ini ndo kechón ndó, ta xí'in ndá'a mií ndó kee ndó choon va'a, dá ni'j ndo ña'a kemánj ndo na kúnda'í. ²⁹ O sa kóo ini ndo ka'an ndo to'on kini kua'an xí'in ni iin to'ón ñayuu. Di'a ñochó vii ka'an ndo xí'in ná, dá ná ni'j iní na kua'ano na íchj Ndios. Tá kee ndó dión, dá kí'an chindee ndó ñayuu seídó'o. ³⁰ Ná dá'a ni dákúnda'í ini ndo Espíritu ij Ndios, dá chj mií ná kúu táto'on iin sello ni ni'j ndo, ña ná'a ña kúu ndó ñayuu mií ná, dá naki'in na ndo'ó tá ná kasandaá kuu nakuaka ñaá ná noo ió na. ³¹ Ná dá'a ka ni ta'u'u ini ndo koni ndo dao ka ñani ndo, ta ná dá'a ka ni kuido ini ndo, ta ná dá'a ka ni karyíi ndó, ta ná dá'a ka ni kayu'ú ni'j noo sátá'an ndó, ta ná dá'a ka ni chinani kini ndó ñani ndo, ta ná dá'a ni kee ndó ndidaá ña kini yó'o noo dao ka ñani ndo. ³² Di'a va'a koo ini ndo xí'in iin rá iin ndó, ta ku'u'ú ini sa'a sátá'an ndó, ta ku'u'ú ká'ano ini sa'a sátá'an ndó táto'on kji' o ni ku'u'ú ká'ano ini Ndios sa'a kuachi mií ndó sa'a ña ni kee Cristo.

5

Miian kánian koo vii yo, chj kúu yó de'e Ndios

¹ Kúu ndó de'e manj Ndios, sa'a ñoó kee ndó táto'on kée mií ná, ² ta ku'u'ú ini ndo sa'a dao ka ñayuu táto'on kji' o kú'u'ú ini Cristo sa'a mií ndó, dá chj ni nakj'o na mií ná ni xí'j na sa'a yo, ta ña ni dokó ná mií ná ni sa' kuu táto'on iin ña'a támi sa'an noo Ndios.

³ Ta o sa kji' o ndó ña ka'an ñayuu ña kée ndó kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, o kée ndó ña ka'an noo, o ña kátoó ndo kakomí ndó kuá'a ña kuiká. Di'a kee ndó ña kánian kee na kúu ñayuu Ndios. ⁴ Ta ná dá'a ni ya'a ndó ka'an ndo to'on ndó, xí'in to'on ko chón, xí'in to'on kini, dá chj ko kánian kee yo dión sa'a ña kúu yó ñayuu Ndios. Va'a kaan daa nakj'o ndó ndivé'e noo Ndios. ⁵ Ta kana'a ndó ña ni iin to'ón ta'on na kée kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í na o yíi ná, xí'in na kée ña ka'an noo, xí'in na kátoó kakomí kuá'a ña kuiká, noón kúu na o koni ta'on na natiin na ta'j ná noo dándáki Cristo xí'in Ndios. Chj na kátoó téi ña kuiká, ñoó kúu yokó noo ná. ⁶ O sa kónó ndó ña ni iin to'ón

ñayuu ná o sa dándá'í ndo'ó xí'in to'on maña, dá chj miian ndaa kuiti noo ñayuu kée dión vej ña xido ini Ndios sa'a ña ko seídó'o na choon sa'ándá na. ⁷ Tido ndo'ó, ná dá'a ni ndiko ndo ña kée na kée dión.

⁸ Dá chj tá sata, dá sa kuu ndó ñayuu sa iin naá ñaxintóni. Tído viti ni ñatoon va ñaxintóni ndo sa'a ña kúu ndó ñayuu sato'o yo Jesús. Sa'a ñoó koo ini ndo kee ndó táto'on kji' o kée na kúu ñayuu ni ñatoon noo.

⁹ Dá chj ña va'a xí'o Espíritu ij Ndios noo yo kí'an ña kakuu yó ñayuu vá'a, ta kakuu yó ñayuu ndísá'ano, ta kana'a yó ña ndaa. ¹⁰ Ka'í va'a ini ndo sa'a ndidaá ña'a, ná nde'á á kí'an ña náta'an ini sato'o yo Ndios kee ndó.

¹¹ Ta o sa kji' o ndó mií ndó kee ndó ña ko ndaya'í kée ñayuu iin naá ñaxintóni, di'a koo ini ndo kuó'ó ndó ña nóo kée na, ¹² dá chj iin ña ka'an noo kí'an ña kantó'ón yó sa'a ña kini kede'é na. ¹³ Ndidaá vá ña'a nátyu tá nátoon ñó'o, ta xí'oañ ña kándañ ini yo ndá ña'a kí'an, dá chj ndidaá vá ña'a nátyu tá nátoon ñó'o. ¹⁴ Sa'a ñoó ká'an na di'a: Ndoto yo'ó, ta kídj xaan.

Ndakoo tein na kúu táto'on ndj xaan, dá dátoon Cristo ñaxintónon.

¹⁵ Sa'a ñoó kua'an ndo kandañ ndo mií ndó noo iin rá iin ña'a kée ndó, o sa kée ndó táto'on kée na nde'e to'on, va'a kaan kee ndó táto'on kée na ió ñaxintóni. ¹⁶ Ndí'í ini ndo kee ndó ña va'a viti nóno noo ndo, dá chj tiempo kini nda'o kí'an nde'i yó viti. ¹⁷ Ta ná dá'a ni kakuu ndó ñayuu xixi, di'a kji' o ndó mií ndó ña kí'an kandañ ini ndo ndí kí'an kóni Ndios kee ndó.

¹⁸ Ná dá'a ni ko'o ndó vino, dá dáxini ndó mií ndó, dá naá ini ndo kee ndó ña ko vá'a. Va'a kaan konó ndó ná nakuti ndó xí'in Espíritu ij Ndios. ¹⁹ Ta ka'an ndo tein iin rá iin ndó salmo xí'in himno, xí'in yaa ij. Ta ndino'o ini ndo kata ndó yaa yo'ó keká'ano ndó sato'o yo Jesús, ²⁰ ta daa kuiti nakj'o ndó ndivé'e noo Ndios, na kúu tatá yo, sa'a ndidaá ña'a ndó'o ndó, chj kúu ndó kuendá Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ká'an Pablo sa'a ndí kí'an kánian kee na ni tandá'a

²¹ Kueidó'o tá'an ndó sa'a ña ió ñaño'ó ndó noo Ndios. ²² Ta dión ni ndo'ó, na ña'a xaan, kueidó'o ndó yíi ndo táto'on seídó'o ndó sato'o yo Jesús. ²³ Dá chj yíi ndo kúu diñj noo ndo táto'on kji' o kúu Cristo diñj noo ñayuu mií ná, na kúu táto'on yikí koño na. Ta mií ná kúu na dáka'í ñaá. ²⁴ Sa'a ñoó táto'on kji' o seídó'o ndó Cristo, kji' o dión kánian kueidó'o ndó yíi ndo noo ndidaá ña'a.

²⁵ Ta ndo'ó, ra ta xaan, ku'u'ú ini ndo sa'a ñadi'í ndo táto'on kji' o kú'u'ú ini Cristo sa'a ñayuu na, chj ni xí' o na mií ná ña kí'an ni xí'j na sa'a yóo, na kúu kuendá na, ²⁶ dá koo vii yo noo Ndios, chj ni dandóo na kuachi yo

sa'á ña ni ñakata na yó xí'ín takuij, ta kiróon kúu tɔ'on na. ²⁷ Dión, dá kuu natiin na yó kakuu yó ñayuu mií ná, ta kakuu yó ñayuu ndato, ta ni lú'u ta'on yáko o káne'e yó, ta ni o koo tɔ'ij ta'on yó tátɔ'on kɔ'io ndó'o dá'on, ta o ndó'o ta'on yó dao ka ña'a kua'an tátɔ'on kua'an ña yó'o. Di'a kakuu yó ña ndaa vii, ña ñóhí ndaa noo ná.

²⁸ Sa'á ñoó kánian ku'u ini ndo'ó, ta taa xaan, sa'a ñadi'í ndo tátɔ'on kú'u ini ndo sa'a yiki koño mií ndó, dá chi taa kú'u ini sa'a ñadi'í ra, roón kúu ra kú'u ini sa'a mií rá. ²⁹ Dá chi ko ñin ta'on káñó'ó yiki koño mií ná. Di'a ndaa ña ñá, ta xito na ña. Dión ta'ani kée Cristo xí'ín yó, ña kúu ñayuu na, ³⁰ chi kúu yó yiki koño na. ³¹ Sa'á ñoó kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón va. ³² Ndichí nda'o kua'an ña yó'o, tido ni ka'in sa'an, dá dáki'in tá'in ña xí'ín tátɔ'on ndó'o Cristo xí'ín ñayuu na. ³³ Sa'á ñoó iin rá iin mií vá ndó, ta taa xaan, kánian ku'u ini sa'a ñadi'í ndo tátɔ'on kɔ'io ndó'o ndó xí'ín mií ndó. Ta ndo'ó, ña ñá'a xaan, kánian koo ñaño'ó ndó noo yií ndo.

6

¹ Ta ndo'ó, takuáchi yíi xí'ín takuáchi di'í kuendá sato'o yo Jesús, koo ini ndo kueid'ó ndó tatá ndo xí'ín naná ndo, chi ña yó'o kían va'a noo Ndios. ² "Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo", kaá choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon mií noo ña kían dána'a noo yo ña nandió né'e Ndios ña va'a noo yo ñayuu yó'o, ³ chi ká'an ta'ani na: "Tá kée ndó dión, dá kían koni ndo kandeí va'a ndó, ta koni ndo kua'ano yatá ndó ñayuu yó'o."

⁴ Ta dión ta'ani ndo'ó, ña kúu tatá xí'ín naná, ná dá'a ni koo ini ndo dákuído ini ndo de'e ndó. Di'a koo ini ndo dákuá'ano va'a ndó xi, ta va'a taó ndo xi, ta dána'a ndo noo xi ná kee xi tátɔ'on kɔ'io kóni sato'o yo Jesús.

⁵ Dión ni ndo'ó, ña ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ñayuu yó'o, koo ini ndo kueid'ó ndó na xí'ín ndino'o ini ndo, ta kayu'ú ni'ini ndó ña xí'ín ña nda'í ió ini ndo tátɔ'on kɔ'io kée ndó xí'ín Cristo. ⁶ Kéchóon va'a ndó, va'ará ko ñin sato'o ndo ndé'é rá ndo'ó, ta ná dá'a ni kee ndó tátɔ'on kée ña ndúku ña nata'an ini taa koni ñaá rá. Va'a kaan kechóon ndó noo ña kúu sato'o ndo tátɔ'on kɔ'io kéchóon ndó noo Cristo. Ndino'o ini ndo kechóon ndó, chi kɔ'io dión kóni Ndios kee ndó. ⁷ Sa'á ñoó ndino'o ini ndo kechóon ndó noo sato'o ndo. Kee ndó kuendá ña noo sato'o yo Ndios va kéchóon ndó, ta o dúu noo taa ñayuu yó'o, ⁸ chi sa ná'a vá mií ndó ña tátɔ'on kɔ'io kaa iin rá iin ña va'a ni kee ndó, kɔ'io dión koo ña va'a nandió né'e Ndios noo ndo, á mií ndó ñó'o ndó tixi ndá'a iin sato'o o koó.

⁹ Ta dión ni ndo'ó, ña kúu sato'o, keva'a ndó xí'ín ña ñó'o tixi ndá'a ndo, ta o sa dáyu'ú ndo ná xí'ín tɔ'on ká'an ndo, chi sa ná'a vá mií ndó ña nda induú ió sato'o ndo, ña kúu ta'ani sato'o ña ñó'o tixi ndá'a ndo. Ta sa ná'a ta'ani ndó ña ko ñin ta'on manj cháá ka noo ná, iin nóo kúu ndi'í va yó noo ná.

Ná kandixi yo nda'a chóon, ña kían xí'o Ndios noo yo, dá kandeé yo xí'ín ña u'u

¹⁰ Ñani manj miij, noo ndidaa ña'a, koo ini ndo kendaki ndó mií ndó xí'ín ña kándisa ndó sato'o yo Jesús, ta kendaki ta'ani ndó mií ndó xí'ín ndé'e ká'ano mií ná. ¹¹ Ta nandixi ndó nda'a chóon, ña kían xí'o Ndios noo ndo, dá kandeé ndó kandita ni sisa ndó kuio né'e ndó ña kini tánda'a ña u'u vei noo ndo. ¹² Dá chi ko naa ta'on yó xí'ín ñayuu xí'ín yó, di'a naa yo xí'ín ña kini né'e choon noo táchi kaa, xí'ín ña kini dándaki nió ñayuu ndéi ñayuu ñin naa yó'o, xí'ín iin rá iin tu'u ña kini xionoo noo díkó kaa. ¹³ Sa'á ñoó nandixi ndó ndidaa nda'a chóon xí'o Ndios noo ndo kechóon ndó, dá kandeé ndó naa ndo xí'ín ña kini tein kuu vei ña dándó'oan nió ndo, dá kían kandeé ndó kuita toon ndó noo ndidaa ña vei ndo'ó ndó. ¹⁴ Sa'á ñoó kuita toon ndó, dá chi sa ndíko va cincho tɔ'ij ndó, ña dándaki ña ndíko ndo ña ndaa sa'a Ndios. Ta sa ndíxi ta'ani ndó kaan ndadi yu'ú ndíka ndo, ña dándaki ña kúu ndó ñayuu ndaa noo Ndios. ¹⁵ Ta sa yí'i ta'ani ndó ndisa ndo, tá'an ña dándaki ña sa ió nduu ndo kanoo ndó dána'a ndo tɔ'on va'a Jesús, ña kían nachindeí va'a ñayuu xí'ín Ndios. ¹⁶ Ta noo ndidaa ña'a natiin ndó kaan dá'ándá, ña né'e soldado chindeé rá mií rá, chi kaan yó'o dándaki ña kándéé ini ndo Jesús. Ta xí'ín ña yó'o kandeé ndó chituu ndó yiryóko kéj itá tánda'a ña kini vei dándó'o nió ndo. ¹⁷ Ta natiin ta'ani ndó kaan kaño'o ndó, dá chindeéan ñin ndo, ta ña yó'o dándaki ña ni káki ndó ni kee Ndios. Ta natiin ta'ani ndó espada, ña kían xí'ín Espírítu ij Ndios noo ndo. Ta espada yó'o kúu tɔ'on Ndios. ¹⁸ Ta daa kuiti koo ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta kueí nda'í ndo noo ná xí'ín tɔ'on xí'io Espírítu ij. Ta daa káño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín ná, ta o sa kátuu ndó ña kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a ndidaa ka ñayuu kuendá mií ná. ¹⁹ Ta kaka ta'ani ndó ña manj noo Ndios sa'a yu'ú, dá nanj'i tɔ'on ka'in, dá kían ná dá'a ni yu'ú dána'ij noo ñayuu ndi dándaki tɔ'on va'a sa'a Jesús, ña kían ni sa io de'é noo Ndios, ²⁰ chi mií Ndios ni xí'io choon yó'o noo, ta sa'a ña dána'ij tɔ'on va'a yó'o, sa'á ñoó nákaaj ve'e kaan. Ta kaka ta'ani ndó ña manj noo ná sa'í, dá ná koo ndéé ini ká'in sa'á tɔ'on yó'o tátɔ'on kɔ'io kóni mií ná.

Xí'ín ndisá'án yó'o dánd'i Pablo ña ká'qn na

²¹ Tá kosaá ñani manj yɔ Tíquico noɔ ndéi ndó, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ña ndó'i xí'ín sa'a ña kéei. Ta iin ɔa ndisá'ano nda'o kúú rá íin ra noɔ choon sato'o yɔ Jesús. ²² Ta sa'a choon yó'o tánda'í ra kosaá ra noɔ ndo, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o ndu, ta kji'o ra ɔandeé iní noɔ ndo.

²³ Ná kji'o tatá Ndios xí'ín sato'o yɔ Jesucristo ña ná koo va'a ini ndo'ó, ñani, ta ná kji'o ta'ani na ña ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó sa'a ña kándéé iní ndo ná. ²⁴ Ta ná koo ña manj xí'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndo'ó, na ndino'o ini kóni sato'o yɔ Jesucristo. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Filipos

Ká'qan Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kéchóoin xí'ín Timoteo noo Jesucristo, ta ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndidaá ndo'ó, na kúú ñayuu Ndios sa'a ña kúú ndó kuendá Cristo Jesús, ndo'ó na ndéi ñoo Filipos xaan, xí'ín na kómí choon ndáka na ndo'ó, xí'ín na ndíta xínkuáchí ini ve'e noo náta náo dákuá'a ndó. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín ndó, ta ná kí'o na ña koo va'a ini ndo.

Ká'qan Pablo xí'ín Ndios sa'a na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Filipos

³ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, na ndáño'o yó, sa'a ndo'ó tá iin rá iin ndíko'on inij ndo'ó. ⁴ Tá ká'ín xí'ín Ndios sa'a ndo, daá kuití va ká'ín xí'ín ná xí'áan kádij inij sa'a ndidaá ndo'ó, ⁵ chí ndá mií sa'a, ta ndá viti chindeé ndó yu'u kéchóon daó yó sa'a to'on va'a sa'a Jesús. ⁶ Sa ná'a va'a va yu'u ña mií Ndios, na nì kedaá xí'ín ndó, dá nì kasá'a ndó kéchóon va'a ndó noo ná, mií jí vá ná chindeé ndó, dá xínkuei va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandíó koo Jesucristo kasaa na. ⁷ Ta miían kánian ña díon nákani inij sa'a ndo, chí kú'u nda'o inij sa'a ndo. Tá nákaai ve'e kaa, o tá nákaai chindeéi ña ndaa sa'a Jesús noo ñayuu, o tá nákaai dáxino inij ñayuu ña to'on ndaa kúú to'on va'a sa'a Jesús, chindeé ndó yu'u noo ndidaá ña maní kée Ndios xí'ín. ⁸ Xí'o mií Ndios kuendá sa'a ña kú'u nda'o inij sa'a ndo táto'on kí'o kú'u ini Jesucristo sa'a iin rá iin yó. ⁹ Ta xikaj noo Ndios ña ná kutí ndó xí'ín ña kú'u cháá ka ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ná kutí ta'ani ndó xí'ín cháá ka ña ndichí xí'o Ndios, ta ná koo cháá ka ñaxintóni noo ndo, ¹⁰ dá ná kandaá ini ndo ndí kían va'a cháá ka kee ndó, dá koni ndo kakuu ndó ñayuu ndaa, ñayuu ndaa vii nda ná kasandaá kuu nandíó koo Cristo kasaa na, ¹¹ dá xínkoo ndí'i ndó xí'ín ña va'a kée ndó sa'a ña ió Jesucristo xí'ín ndó, dá ná náki'oi ñayuu ñaño'ó noo Ndios, ta ná keká'ano ñaa ná.

Takí va Pablo kée na ña kóni Jesucristo

¹² Kónij ña kana'a ndó, ñani, ña ndidaá tándó'ó ndó'i kían kedaá, sa'a ñoo seídó'o cháá ka ñayuu to'on va'a sa'a Jesús. ¹³ Dá chí ndidaá soldado ndéi noo dándáki tá né'e choon yó'o xí'ín dao ka ñayuu ná'a va'a ña nákaai ve'e kaa sa'a ña kéchóoin noo Cristo. ¹⁴ Ta kuá'a nda'o ñani yo nì naatiin cháá ka tandeé ini noo sato'o yo Jesús sa'a ña nákaai ve'e kaa, sa'a ñoo nì ndundéi cháá ka ini ra

dána'a ra sa'a to'on va'a sa'a Jesús, ta ni ko yu'ú ra.

¹⁵ Ta miían ndaa kían ña dána'a dao taa to'on Cristo xí'ín ña u'u ini ra, ta sa'a ña káto'o ra chidáo tá'an ra xí'ín. Tído ió dao ka ra dána'a xí'ín ndino'o ini mií rá. ¹⁶ Chí ió dao taa dána'a to'on Cristo sa'a ña káto'o ra chidáo tá'an ra xí'ín yu'u, ta ko dána'a raán xí'ín ndino'o ini ra, chí ndúkú rá ña dándi'i ini ra yu'u nani nákaai ve'e kaa yó'o. ¹⁷ Tído dao ka ra dána'a sa'a ña kú'u ini ra sa'a yu'u, chí ná'a rá ña nákaai ve'e kaa sa'a ña chindeéi to'on va'a sa'a Jesús. ¹⁸ ¿Ndi koo, tá daá? Tído ko né'e tándíni á dána'a ra sa'a ña u'u ini ra, o sa'a ña kúú rá ñayuu ndaa. Xí'an nani dána'a ra ña ndaa sa'a Cristo, kádij nda'o inij, ta daá ná kádij va inij.

¹⁹ Dá chí sa ná'a vá yu'u ña sa'a ña xíka ndo ña maní noo Ndios sa'a, xí'ín sa'a ña chindeé ñaa Espíritu Jesucristo, sa'a ñoo xínkoo va'a va ndidaá ña ndó'i, dá kanai ve'e kaa, ²⁰ chí ndátí kíj, ta ió tandeé inij ña o káka'an ta'on noo yu'u sa'a ní iin ña'a kéei. Di'a kónij koo ndéi inij, táto'on kí'o daá kuití kéei, dá ná natiin ta'ani Cristo ñaño'ó sa'a yu'u viti, á mií takjí o á mií nì xí'ij. ²¹ Dá chí noo mií yu'u kíán di'a: xí'an nani takjí, kéei ña kóni Cristo va, tído tá nì xí'ij, nì keva'a cháá kaj. ²² Tído tá ió ña kéchóon cháá kaj noo Ndios xí'an nani ndíxí yíkí koño yó'o, dá kían ko ná'í ndí kían kaxii, á va'a ka katakij, o á va'a di'a ña kuui. ²³ Chí ko nì'i ndá kían nakani inij sa'a ndi nduu ña yó'o, chí katoói ko'jin noo ió Cristo, dá kooi xí'ín ná, chí ña yó'o kían va'a cháá kaan. ²⁴ Tído káni cháá kaan ña kooi ñayuu yó'o, dá koo chindeéi ndo'ó. ²⁵ Ta sa'a ña kándéé inij ña kí'o díon kíán, sa'a ñoo ná'í ña kooi cháá ka ñayuu yó'o, ta koo jí vá xí'ín ndidaá ní ndo'ó, dá kua'ano ndó xí'ín ña kándéé ini ndó Jesús, dá ná kádij cháá ka ini ndo noo ña ndaa kándísa yó. ²⁶ Ta kí'o díon, dá keká'ano ndó Cristo Jesús sa'a ña nì kee na xí'ín yu'u, chí kí'o na ña saá tukui kooi xí'ín ndó.

²⁷ Tído noo ndidaá ña'a koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o kánian kee na ndíta toon xí'ín to'on va'a Cristo, dá kían tá ná saai noo ndéi ndó o o saai, kónij kandaá inij ña ndíta toon ndó, ta iin to'ón va kúú ñaxintóni ndo, ta iin to'ón nì nduu ndí'i ndó kéchóon ndó sa'a to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña kándísa yó. ²⁸ Ta noo nì iin ña'a o sa yu'ú ndo kee na xini u'u ña kándísa yó, dá chí ñoo kían xí'o ña kandaá ini na ña naá vá ná. Ta ndo'ó kúú na kandaá ini ña nì'i ndo ña káki ndó, ta mií Ndios kúú na kee ndidaá ña yó'o. ²⁹ Dá chí sa'a Cristo, sa'a ñoo nì'i ndo ña kándísa ndó mií ná, ta o dudu ña yó'o oon ni nì nì'i ndo, chí nì nì'i ta'ani ndó ña ndó'o níó ndo sa'a ná. ³⁰ Chí ndó'o níó ndo táto'on kí'o nì xini ndo nì ndo'o níó yu'u, ta ndó'o ta'ani

ndó tátò'on nì nì'í tó'on ndó ñà ndó'o yu'u viti.

2

Kì'o dì'a nì kee Jesucristo sa'a yo

1 Sa'á ñòó, tá mián ndaa nì natiin ndó tãndéé iní noo Cristo, ta nì natiin ndó tãndéé iní noo ná sa'á ñà kú'u iní na sa'a ndo, ta iin nì nduu ndó nì kee Espíritu ná, ta nì nì'í ndo ñà kú'u iní na sa'a ndo, ta nì nì'í ta'ani ndó ñà nì ku'u ká'ano iní na sa'a ndo, 2 dá kí'an dáxinko ndó ñà kádij inij, ta koo iní ndo ñà iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta ku'u sá'tá'an iní ndo sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó, ta iin tó'ón ná kakuu ñà nákani iní ndo. 3 Ta o sa ndúkú ndó ñà chidáo tá'an ndó xí'ín dao ka ñayuu, ta o sa chíndaya'i ndó mií ndó. Di'a nda'i koo iní ndo, ta kee ndó kuendá ñà ndáya'i cháá ka dao ka ñayuu o duú mií ndó. 4 Ta o sa ndí'i tíf iní ndo sava'a sa'á ñà kóni mií ndó, di'a ndí'i iní ndo sa'á ñà xínñó'ó dao ka ñayuu. 5 Ta koo iní ndo kando'o ndó xí'ín dao ka ñayuu tátò'on ká'i nì mií ndó. Cristo Jesús xí'ín yó, 6 dá chì iin nóó kúú vá ná xí'ín Ndios, tído kò ní taó kuendá ta'on na ñà iin nóó kúú ná xí'ín Ndios, chì kò ní kée na sa'a mií ná, 7 sa'á ñòó nì ñankoo na ñà ndato kúú ná, dá nì ndee na mií ná kúú ná iin na xínkuáchí, chì nì ndee na mií ná nì sa kuu na iin tãa ñayúú. 8 Ta nani nì sa kuu na iin tãa ñayúú yó'o, dá nì kenóó cháá ka na nì xì'o na dá chì sa'á ñà nì seídó'o na Ndios, sa'á ñòó nì xì'o na mií ná nì xì'í na, ta ndá ndíka iin cruz nì xì'í na. 9 Sa'á ñòó nì chíndaya'i ñaa Ndios ñà kakuu na na ndáya'i cháá ka, ta nì xì'o na iin kuú ndáya'i cháá ka noo ná noo ndidaá ka kuu. 10 Sa'á ñòó nata'ano ndidaá tá'an kondò na ndéi induú, xí'ín na ndéi noño'ó yó'o, xí'ín na ñó'o tíxi ñó'ó noo Jesús, 11 ta ndidaá tá'an yú'u nakoni ñà Jesucristo kúú sato'o noo ndidaá tá'an ñà'a, ta xí'ín mií ná natiin tatá Ndios ñàñó'ó.

Kúú yó de'e Ndios, sa'á ñòó kánian koo víi yo

12 Ndo'ó, na maní mií, daá seídó'o ndó choon sa'ándá'í noo ndo, chì tátò'on kì'o nì seídó'o ndó yu'u tá nì sa iòí xí'ín ndó, kì'o díon seídó'o cháá ka ndo yu'u viti nani nákaa xikáí. Sa'á ñòó ndí'í iní ndo sa'a ndo ñà kúú ndó na nì káki nì kee Ndios. Ta kee ndóan xí'ín ñà yu'u ndo ná, ta xí'ín ñà ndéi ñino ndó. 13 Dá chì mií vá Ndios kúú ná xí'o ñà kóni ndo kee ndó ñà kóni na, ta xí'o ta'ani na ñà kándéé ndó kee ndóan, chì kì'o díon náta'an iní na.

14 Ta noo ndidaá ñà'a kée ndó, o sa kóo iní ndo ka'an kuáchí ndo, ta ná dá'a nì koo iní ndo chidáo tá'an ndó, 15 dá kí'an koni ndo kakuu ndó ñayuu koó kuächí xí'ín ñayuu ndaa, dá kakuu ndó de'e Ndios ndaa víi tein ñayuu kíni, na kò kée ñà ndaa. Ta katoon

ndo tein ñayuu ñoo tátò'on kì'o tóon tíñoó tá ín naá. 16 Díon, dá ndita toon ndó xí'ín tó'on va'a ñà xí'o ñà kataki chíchí yó noó ñayuu. Dá kí'an, tá ná kasandaá kuú nandíó kgo Cristo kasaa ña, ná kádij inij sa'á ñà kò ní ndó'o oon nímaí, xí'ín sa'á ñà kò ní naá óon choon nì kee tein ndó. 17 Ta va'ará naki'in tá'an ñà ndó'í xí'ín ñà dókò ndo noo Ndios, ñà kúú ñà kéchóon ndó sa'á ñà kándéé iní ndo Jesús, tído kádij inij, ta kádij dáó iní yu'u xí'ín iin rá iin ndó. 18 Sa'á ñòó ná kádij ta'ani iní ndo, ta kandeí dij ndo xí'ín yu'u.

Tanda'a Pablo Timoteo xí'ín Epafrodito sa'a ra ñoo Filipos

19 Kándéé inij sato'o yo Jesús ñà ná konó ná tanda'a yachij Timoteo sa'a xì noo ndéi ndó, dá kí'an ná kastò'on xì xí'ín ndí ndó'o ndó, dá ndundeé inij sa'a ndo. 20 Dá chì koó ka iin ka tãa nákaa xí'ín nákani iní tátò'on kì'o nákani iní mií xì, chì koó iin ka ra ndí'í iní sa'a ndo tátò'on kì'o ndí'í iní xì sa'a ndo. 21 Chì ndidaá ka ñayuu ndí'í cháá ka iní sa'a choon mií ná, ta kò ndí'í ta'on iní na sa'a choon Cristo Jesús. 22 Ta ndidaá vá ndo'ó ná'a ñà kéchóon ndaa Timoteo, ta ná'a ta'ani ndó ñà kéchóon nduú xì xí'ín yu'u noo xínooi dána'í tó'on va'a sa'a Jesús tátò'on kì'o kéchóon nduú iin tatá xí'ín de'e ra. 23 Ta tanda'í xì sa'a xì noo ndéi ndó tá nì ndí'í nì kãndaá inij ndi ndo'í. 24 Ta kándéé ká'ano inij sato'o yo Jesús ñà kí'an konó ná yachì saaj noo ndéi ndó.

25 Tído nì nákani inij ñà va'a cháá ka tanda'í Epafrodito sa'a ra noo ndéi ndó. Ta ñani'í kuendá Jesús kúú rá, ta kéchóon nduú ra xí'ín, ta chindeé tá'an ra xí'ín naáj xí'ín ñà kini. Ta ndo'ó nì tanda'a ñaa nì kii ra nì chindeé rá yu'u xí'ín ñà xínñó'í. 26 Tído nì tanda'í ra kosaa ra, dá chì kóni nda'o ra koo ra xí'ín ndidaá ní ndo'ó, ta ví'í ká ví nì kasá'a kúnda'í iní ra, dá chì nì kãndaá iní ra ñà nì nì'í tó'on ndó ñà nì sa kú'u ra. 27 Ta mián ndaa kuiti nì sa kú'u ka'í ra, sa kua'an kuu va ra, ní kúu. Tído nì ku'u va iní Ndios sa'a rá, ta o duú sava'a sa'a iin tó'ón mií rá nì ku'u iní Ndios sa'a, chì nì ku'u ta'ani iní na sa'a yú'u, dá kí'an ná dá'a ní ndo'o cháá ka nímaí sa'á ñà kunda'í inij sa'a rá. 28 Sa'á ñòó nì ndí'í inij nì tanda'a kí'í ra kosaa ra noo ndéi ndó, dá ná kádij iní ndo tá ná koni ndo rá, dá ná koo va'a inij. 29 Ta kádij iní ndo natiin ndó ra tátò'on kì'o kóni sato'o yo Jesús, ta naki'o ndó ñàñó'ó noo ndidaá ka ra kée tátò'on kì'o kée mií rá, 30 dá chì sa kua'an kuu va ra noo choon Cristo, chì nì xì'o na mií rá ñà kí'an ndo'o ra díon, dá chindeé rá yu'u noo iin rá iin ndo'ó.

3

Kóni Pablo kãndaá cháá ka iní na sa'a Jesús

1 Ta viti kían, ñani miíj, ná kadij ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Kò kuáchì ta'on kían noo yú'u nandió koo tukui taai ña sa ñi taai kosaa noo ndo, dá kendakí ndo mií ndó xí'ín ña kándisa yó. 2 Ta kandaa ndo mií ndó noo ña kée táto'on kée ñina ndúrükue'e, tá'an ra koo kée ña ndaa, ta kéndúsá ra xí'ín ndó ña ka'anda ndo ñij ndo táto'on kée ña Israel. 3 Ta viti ndaa kúu yó ña ñi ta'anda ñij noo Ndios, chí ndino'o ini yo kéchóon yó noo ná kée Espíritu ná, ta sava'a Cristo Jesús kúu ná kándéé ká'ano ini yo, dá káki yó, chí koo kándéé ká ini yo ña kée mií yó, 4 va'ará ió ña kándéé ini ña káki xí'ín ndéé mií. Tá ió dao ká ña ká'an ña xí'ín ndéé mií ná kándéé ná káki na, tído yu'u, kua'a cháá ká ña'a ñi kee yu'u, 5 dá chí tá ñi xinoi oná kuu, dá ñi ta'anda ñij, ta kájúu iin ra ñoo Israel, ta ñi kixii tein ña ve'e Benjamín, ta ká'ín yú'u hebreo, ta ñi tooin xí'ín ley, chí kúu iin ta fariseo, 6 ta ndí'i ini kee ña kóni Ndios, sa'a ñoo sa kendava'i xí'ín ña kúu kuendá Jesús, ta sa kee ndí'i choon sa'ándá ley. 7 Ta ñi ka'ín ña ndidaá ña yó'o chundéé ñaá, dá kandaya'i noo Ndios. Tído viti kían ni iin ña'a koo ndáya'i ndidaá ña yó'o nooí sa'a ña kándéé ini Cristo. 8 Ta mií ña ndaá dión kían, chí ni iin ña'a koo ndáya'i ndidaá ña yó'o nooí, chí ña ndáya'i nooí viti kían kandaa cháá ká ini sa'a Cristo Jesús, ná kúu sato'i, dá kándéé cháá ká ini ná. Ta sa'a ña kóni nda'o yu'u na, sa'a ñoo ñi ñankooi ña kándéé ini ndidaá ña yó'o, ta kían táto'on xe'e nooí viti, chí kóni kandaya'i cháá ká Cristo noo, 9 dá kóni iin nduúí xí'ín Cristo, chí koo ndúkú ká yu'u ña kían kakuu iin ña ndaa noo Ndios sa'a ña kée choon sa'ándá ley Moisés. Di'a ñi kasandaái kúu iin ña ndaa noo Ndios sa'a ña kándéé ini Cristo, chí mií Ndios ñi xí'o ña kakuu iin ña ndaa noo mií ná sa'a ña kándéé ini ná. 10 Chí ña kóni yu'u kían kandaa cháá ká ini sa'a Cristo Jesús, chí kóni korndodóí ndéé, ña ñi ñanátaki ñaá. Ta kóni ta'anii ña ndo'o nímaí táto'on kí'o ñi ndo'o mií ná, dá kasandaái ndo'í táto'on kí'o ñi ndo'o ná ndíka cruz noo ñi xí'i ña, 11 chí ió ñandéé ini nooí ña ñi'í ña natakij tein ña ñi xí'i.

Kóni Pablo xinkoo na nda noo ñi chiná'a Ndios

12 Koo kóni kaa ña yó'o ña sa ñi kándéé ñi ñi'í ndidaá ña yó'o, o sa ñi kándéé ñi xinkooí nda noo kóni Ndios, tído xika ñi vái kua'ín, dá kasandaái natiin ndidaá ña kánian natiin sa'a ña ñi kana Cristo Jesús yu'u noo choon ña. 13 Ñani, koo ká'ín ña sa ñi kasandaái ñi natiin ndidaá ña yó'o, tído ña kée yu'u kían ñi ñankoo yu'u ndidaá ña sa kándéé ini tá sata, ta viti ndí'i cháá ká ini kasandaái chí noo, 14 ta chó'on ini xinkooí nda noo ñi chiná'a mií Ndios, dá natiin ña

va'a, tá'an ña ñi kana na yu'u natiin sa'a ña iin ñi nduúí xí'ín Cristo Jesús. 15 Ta ndidaá yóo, ña ñi sisa xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta kí'o dión kánian koo ini yo. Tá diín kándaá ini dao ká ndo sa'a ña yó'o, dá kían mií Ndios ná dátoon noo ndo ndi kían kánian kee ndó. 16 Táto'on kí'o ñi kasandaái yo ñi kandaa ini yo, kí'o dión ná kaka yó koo chí noo, ta ná ndí'i ini yo kee yóan.

17 Ñani, koo ini ndo kee ndó táto'on kée yu'u. Kándé'e va'a ndó ña kée táto'on kée ndu'u, ta dión ta'ani kee ndó. 18 Dá chí sa kua'a nda'o ta'ándá ñi kasto'ín xí'ín ndó ña kua'a nda'o ñayuu ndéi xaan kañó'o ña ñi kee Cristo sa'a yo ndíka cruz. Ta xí'ín ndutá nooí nandió koo tukui náchina'i ndo'ó sa'a ná. 19 Ta ñi'í ná ña naá ná sa'a ña kée na dión. Chí ña'a sás'an va na kúu ndios noo ná, ta ña chindaya'i na mií ná kúu ña ka'an noo, ta ndí'i ini ña sa'a ña'a ió ñayuu yó'o va. 20 Tído yóo, chí induú vá nákaa ñoo yo, ta ñoo ndátí yó kixi sato'o yo Jesucristo, na dákaí ñaá, 21 dá nadaon na yíki koño ndíxi yó, tá'an ña nátanj mií, ta ndee na ña kákián yíki koño ndato táto'on kí'o kúu yíki koño ndíxi mií ná. Ta kee naan xí'ín ndéé mií ná, tá'an ña kéchóon na dándáki na ndidaá ña'a.

4

Daá kuití ná kadij ini yo xí'ín Ndios

1 Sa'a ñoo, ñani manj miíj, kóni kíj yu'u kándé'í ndo'ó. Ta kadij ini sa'a ndo, ta ndo'ó kúu iin ña ndato natiin yu'u sa'a choon kéei. Kuita toon ij ndo, ña manj miíj, xí'ín ña kándisa ndó sato'o yo Jesús. 2 Ta sei nda'ávij noo Evodia, xí'ín noo Síntique ña iin tó'on ní ná kakuu ñaxintónj ná táto'on kí'o kóni sato'o yo Jesús. 3 Ta sei nda'í ta'anii noo yo'ó, tá kéchóon ndaa xí'ín miíj, ña kían koo inon chindeéon na ña'a yó'o, chí ñi chindeé tá'an daó ná xí'ín yu'u noo ñi xionooi ñi ñan'í t'ón va'a sa'a Jesús. Ta ñi xionoo ta'ani Clemente xí'ín yu'u, xí'ín dao ká ña kéchóon daó xí'ín. Ta sa kándodó vá kuu ná noo libro noo kándodó kuu iin rá iin ña ñi'í ña kataki chíchi.

4 Daá kuití ná kadij ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Ká'an tukui xí'ín ndó, ná kadij ini ndo. 5 Ta kí'o ndó ña ná kandaa ini ñayuu ña va'a ini ndo, dá chí sa kuyati va kuu nandió koo sato'o yo Jesús, kasaa ña. 6 Ta o sa ndí'í téi ini ndo sa'a ña ndó'o níno ndo. Di'a ndí'í ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, ta kaka ndo ña manj noo ná, ta daá kuití nakí'o ndó ndivé'e noo ña. 7 Ta nakí'o Ndios ña koo va'a ini ndo, ta ni koo in kándéé kandaa ini ndi kí'o ká'ano ña va'a ini xí'o Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o kandaa na níno ndo xí'ín ñaxintónj ndo sa'a ña iin ñi nduu ndó xí'ín Cristo Jesús.

Nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa

⁸ Ndaa ña yó'o va ná ka'in xí'in ndó, ñani. Koo ini ndo nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa, sa'a ndidaa ña kánian natiin ñaño'ó, sa'a ndidaa ña kúú ña va'a, sa'a ndidaa ña vii kua'an, sa'a ndidaa ña ñóchí kua'an, xí'in sa'a ña va'a noo ñayuu. Sa'a ñoó tá kían iin ña va'a, o tá kían iin ña kánian natiin ñaño'ó, dá kían nakani ini ndo sa'an. ⁹ Koo ini ndo kee ndó ndidaa ña ñi ka'ti'a ndó tixi ndá'i, xí'in ña ñi natiin ndó noó, tá'an ña ñi seídó'o ndó noo ñi ka'in, xí'in ña ñi xini ndo ñi keei. Ta mií Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, daa koo va na xí'in ndó.

Náta'an ini Pablo noo ndi ndaa mií vá ña'a ndó'o na

¹⁰ Ñi kadij nda'o ini ñi kee sato'o yo Jesús, dá ch'i ñi nandio kuéi tuku ndó ñi chindee ndó yu'u. Ta kátóni va'a ini ña daa kóni ndo'ó chindee ñaa ndó, tido ko ní ñi'í ndo ndi kee ndó chindee ndó yu'u. ¹¹ Kó ká'in ña yó'o xí'in ndó sa'a ña xínño'í dao ka ña'a, dá ch'i sa ñi ka'ti'a va yu'u náta'an ini noo ndi ndaa mií ña ndó'i. ¹² Dá ch'i ná'a vá yu'u koo nda'aví, ta ná'a ta'ani yu'u koo va'í. Sa ñi ka'ti'a va yu'u náta'an ini noo ndidaa ña ndó'i, dá ch'i náta'an va ini va'ará koó ña'a kaxíi o ió ña, ta náta'an ta'ani ini va'ará koó ña'a noo'í o ió ña, ¹³ ch'i ndidaa ña yó'o kándée yu'u keei, ch'i mií Cristo kúú na chindee ñaa.

Ko kámani ni iin ña'a noo Pablo sa'a ña ñi ku'u ini na Filipos sa'a ná

¹⁴ Tido va'a nda'o ñi kee ndó sa'a ña ñi chindee ndó yu'u tein tandó'ó ndó'i. ¹⁵ Ta sa ná'a vá mií ndo'ó, na ñoo Filipos, ña nda rá mií sa'a, tá ñi sa káaj ñi daná'í to'on va'a sa'a Jesús tein mií ndó, dá ñi ketai kuendá Macedonia kua'in, ta ni iin tó'on ta'on dao ka na kúú kuendá Jesús ndéi dao ka ñoo ko ní chindee ta'on na yu'u, sa'va'ando'ó va kúú na ñi chindee ñaa. ¹⁶ Dá ch'i tá ñi sa ioi ñoo Tesalónica ñi kemáni ndo yu'u, ch'i ñi tanda'a ndó ña xínño'í ñi saaan, ta o duú iin tó'on ni ta'ándá ñi kee ndó dión. ¹⁷ Kó ndúkú ta'on yu'u ña kían daa kemáni ndo yu'u. Ña kóni yu'u kían ña mií Ndios ná nandio né'e na ña va'a noo ndo sa'a ña chindee ndó yu'u. ¹⁸ Ch'i sa ñi natiin yu'u ndidaa vá ña'a ñi tanda'a ndó vei noó, ta ko kámani ni iin ka ña'a noó, sa ió va'a vei xí'in ndidaa ña'a né'e Epafrodito ñi kixi na, ña kían ñi tanda'a ndó vei noó. Tá'an ña ñi xí'o ndó kúú táto'on iin ña támi sá'an noo Ndios, iin ña ñi doko ndo noo mií Ndios, ña kían náta'an ini na xini na. ¹⁹ Sa'a ñoó mií Ndios, na ndáño'o yó, ná nakí'o ndidaa ña xínño'ó ndó táto'on kí'o ió kua'á ña kujká ió noo mií ná noo ndato náye'e ndaa sa'a ña kúú ndó kuendá Cristo Jesús. ²⁰ Ta daa kuiti ná natiin Ndios, na kúú tatá yo, ñaño'ó. Dión ná koo.

Xí'in ndisá'an yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na

²¹ Ka'an ndo ndisá'an xí'in ndidaa ka na kúú ñayuu Ndios, na kúú kuendá Cristo Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo ndéi xí'in yu'u yó'o ndisá'an xí'in iin rá iin ndo'ó. ²² Ndidáa na kúú ñayuu Ndios ndéi yó'o ká'an na ndisá'an xí'in ndó, ta na ve'e César kúú na natiin va'a ndó ndisá'an ká'an na xí'in ndó.

²³ Ta ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesu-cristo xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Colosas

Ká'qñ Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúúí iin apóstol, na né'le to'on Jesucristo táto'on k'i'ó kóni míí Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'qñ ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, ² na kúú ñayuu Ndios, ndo'ó, na ndíta ndaa xí'ín Cristo, ndo'ó na kúú ñani ndu ndéi ñoo Colosas xaan. Ta míí tatá yo Ndios xí'ín sato'ó yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta nak'i'ó na ña koo va'a ini ndo.

Xíkq Pablo noq Ndios sa'á na ndéi ñoo Colosas, dá nì'í na ña ndíchí noq Ndios

³ Daá kuití xíkq ndu ña manì noq Ndios, na kúú tatá sato'ó yo Jesucristo, sa'a ndo'ó, ta daá náki'ó ndu ndiv'é'le noq ná sa'a ndo, ⁴ dá chí nì nì'í tó'on ndu ña kándéé ká'ano ini ndo Cristo Jesús, ta kú'ú nda'ó ini ndo sa'a ndidaa kq na kúú ñayuu Ndios. ⁵ Díón kée ndó sa'á ña ió tãndéé ini natiin ndó ña va'a, tá'an ña sa ió nduu natiin ndó induú. Ta kómí ndó tãndéé ini yó'o nì kee to'on va'a sa'a Jesús. ña nì seid'ó ndó. Ta ndino'ó to'on ndaa kían. ⁶ Ta nì kasandaá to'on va'a yó'o noq ndo'ó táto'on k'i'ó nì kasandaáqñ iin ní kúú ñayuu yó'o, ta xí'óan ña va'a noq ndo, ta xí'óan ña sá'ano cháá kq ndo'ó íchí Ndios. Ta díón ní ndó'o ndó nda míí kuu nì seid'ó'o ndóqñ, ta nì kandaq ndisa ini ndo sa'á ña manì nì kee Ndios sa'a ndo. ⁷ Ta ñani manì ndu Epafras kúú na nì daná'a to'on va'a yó'o noq ndo. Na yó'o kúú iin na kéchóon dáó xí'ín ndú, ta kúú ná iin na kéchóon ndaa noq Cristo tein míí ndó xaan. ⁸ Ta míí ná nì nakani xí'ín ndu'u táto'on k'i'ó kú'u ini ndo sa'a ndidaa kq na kúú kuendá Jesús kée Espíritu ij Ndios.

⁹ Sa'á ñoo, tá nì kasto'on na xí'ín ndú sa'á ña kée ndó, nda daá, ta nda viti kó sá tuu ndu ña xíkq ndu ña manì noq Ndios sa'a ndo. Ta xíkq ndu noq ná ña ná k'i'ó na ña kanda ndi'í ini ndo ndí kían kóni míí ná, chí kóni ndu ña kían k'i'ó na kúú Espíritu ij ndidaa ña ndíchí noq ndo, ta k'i'ó ta'ani na ña kaon koo ñaxintóni ndo noq ña'a míí ná, ¹⁰ dá kat'i'a ndó kee ndó táto'on k'i'ó kánian kee na kúú kuendá sato'ó yo Jesús, ta kee ndó ndidaa ña náta'an ini na, ta koo ña va'a noq ndidaa ña kée ndó, ta kasandaá ndo kana'a va'a cháá kq ndo Ndios. ¹¹ Ta xíkq ta'ani ndu noq ná ña ná k'i'ó na ndéé noq ndo táto'on k'i'ó ndato ndéé kómí míí ná, dá koni ndo koo kueé ini ndo, ta koni ta'ani ndó koo ndéé ini ndo noq ndidaa ña ndó'o ndó, ¹² ta xí'qñ kadij ini ndo ná nak'i'ó ndó ndiv'é'le noq tatá yo Ndios,

na nì kenduu ña natiin yó ña kánian natiin ndidaa ñayuu na, chí nì nì'í yo ña kandeí yo noq ndato tóon. ¹³ Chí nì taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini noq íin naá, ta nì nak'i'ó na yó noq ndá'a de'le manì míí ná, dá dándáki na yó, ¹⁴ ta na yó'o kúú na nì taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini xí'ín nì míí ná, dá nì kuu nì x'i'ó ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yó.

Ndeí va'a yó xí'ín Ndios sa'á ña nì x'i'í Cristo Jesús sa'a yo

¹⁵ Táto'on k'i'ó kúú míí Ndios, na o kúu ta'on koni xí'ín noq yo, k'i'ó díón kúú Cristo, ta noón kúú na míí noq, dá nì kava'a ndidaa ña ió. ¹⁶ Dá chí xí'ín ndá'a míí ná nì kava'a ndidaa ña'a, á mián ñó'an induú, o noño'ó yó'o, á mián túuan o kq túuan, á mián kían ña dándáki, o mián kían ña kómí choon, o mián kían ña ió choon noq ndá'a, o mián kían ña ndakí. Tído míí vá ná nì kava'a ndidaa ña, ta sa'a míí vá ná nì kava'an. ¹⁷ Ta sa daá ió va míí ná, dá nì kava'a ndidaa ña'a ió. Ta xí'ín ndéé míí ná ndaa ña ndidaa ña'a, dá kq natanian. ¹⁸ Ta míí Cristo kúú dñi noq ndidaa yóo, na kúú táto'on yiki koño na, chí kúú yó kuendá na. Ta míí ná kúú na kúú noq noq ndidaa ña'a. Ta míí ná nì sa kuu na míí noq nì nataki iin ndéé tein ná nì x'i'í, dá kakuu na na kómí choon sata ndidaa ña'a. ¹⁹ Dá chí nì nata'an ini míí tatá Ndios ña táto'on k'i'ó kúú míí ná, k'i'ó díón kúú Jesús. ²⁰ Sa'a míí Jesús ko'on Ndios nak'i'ín tá'an va'a na xí'ín ndidaa ña'a, á mián ndéi noño'ó yó'o o mián ñó'o induú, chí ndidaa ña yó'o nì nandei va'a xí'ín ná sa'a nù Jesús, kírá nì xitá tá nì x'i'í na ndjka cruz.

²¹ Tá sata, ñayuu tukú ta'ani sa kuu ndó noq Ndios, ta sa xini u'u ndo ná, chí sa kómí ndó iin ñaxintóni kini, ta sa kee ndó ña kini. Tído viti nì sa'an Cristo nì daná'ini tá'an va'a na ndo'ó xí'ín Ndios, ²² chí nì x'i'ó na míí ná nì x'i'í na sa'a ndo, dá kuu nak'i'ó na ndo'ó noq Ndios kakuu ndó ñayuu ndaa vii, ñayuu ndaa, ñayuu koq kuachi noq ná. ²³ Tído kánian kandita ndaa ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta kuita toon ndó xí'án, ta ndiko toon ndó tãndéé ini x'i'ó to'on va'a sa'a Jesús noq ndo, tá'an ña nì seid'ó'o ndó. Ta iin ní kúú ñayuu yó'o náka'ani to'on va'a yó'o kua'qñ. Ta yu'u Pablo kúú iin ra nì kaxi Ndios kasto'on to'on yó'o xí'ín ñayuu.

Nì x'i'ó Ndios choon noq Pablo ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús noq ñayuu

²⁴ Ta viti kadij ini, chí ndó'o nímaí sa'a ndo'ó, ta xí'ín ña ndó'o níyo yiki koño, díón, dá dáxinkooi ña nì ndo'o Cristo sa'a na kúú kuendá míí ná, ñayuu kúú táto'on yiki koño na. ²⁵ Ta nì kaxi Ndios yu'u ña kéchóoin noq ñayuu míí ná, ta míí ná nì x'i'ó choon noq ña dána'a ndi'í to'on na noq ndo. ²⁶ Ta ña yó'o kúú ña ndíchí nì sa io de'le noq míí Ndios nda rá o ña'a kava'a ñayuu yó'o. Tído viti

nj na'a na ña noo ñayuu mií ná. ²⁷ Ta nj chjkaa ini mií ná na'a naan noo na ko kúu na Israel ndi kji' o ká'ano kúu ña ndjichi ndato yó'o. Ta ña ndjichi yó'o kúu ña ió Cristo Jesús ini ndo, sa'a ñoó ió ñandeé ini ña kandeé ndó noo ndato náye'le ndaa noo ió ná. ²⁸ Sa'a ñoó kásto'on ndu xí'in ndidaa ñayuu sa'a Cristo Jesús, ta ká'an ni'ini ndu noo ná, ta dána'a ndu noo ná xí'in ña ndjichi nj xj'o Ndios noo ndú, dá koni ndu nakj'i' o ndu ndidaa ñayuu kakuu na ñayuu ndaa vii noo Ndios sa'a ña nj kee Cristo Jesús. ²⁹ Sa'a ña yó'o ta'ani ndi'i inij kéchóoin xí'in ndée nj xj'o mií ná nooí, ta ndée yó'o kédaa xí'in, dá kandeéi kee choon nj xj'o na nooí.

2

¹ Kónij ña kana'a ndó ña ndi'i nda'o inij kéchóoin sa'a ndo, xí'in sa'a na ndéi ñoo Laodicea xí'in sa'a ndidaa ka na ko ña'a koni tá'an xí'in yu'u. ² Díon kéei, dá natiin ndó ñandeé ini, ta iin ná kakuu ndó sa'a ña kú'u sáta'an ini ndo sa'a ndo, ta ná kandeé ta'ani ndó ni'i ndo ña kandaa ini ndo ndidaa ña ndjichi xj'o Ndios, dá koni ndo kana'a ndó ña ndjichi, ña nj sa' io de'le noo tatá Ndios, ta ña ndjichi yó'o kúu Cristo Jesús. ³ Ta noo nda'a mií Cristo ndadi va'a ndidaa kúu ña ndjichi xí'in ndidaa ña ndaa. ⁴ Ká'in ña yó'o xí'in ndó, dá kían ná dá'a ni dánda'i ni iin tó'ón ñayuu ndo'ó xí'in to'on maña luu kua'an, ⁵ dá chj va'ará ko ió xí'in ndó, tído kee ndó kuenda ña ió xí'in ndó, chj daa ño'o inij sa'a ndo, ta kádij nda'o inij sa'a ña luu ndéi ndó, ta kádij inij sa'a ña ndita toon ndó xí'in ña kándée ini ndo Cristo Jesús.

⁶ Ta viti, táto'on ndino'o ini ndo nj natiin ndó Jesucristo, na kúu sato'o yo, kji' o díon ndino'o ini ndo kanoo ndó xí'in ná. ⁷ Sa'a ñoó koo ini ndo tiin toon ndó na, ta ndiko toon ndó na, ta kandita toon ndó xí'in ña ndaa kándisa yó táto'on nj daná'a na noo ndo, ta dáa kuiti nakj'i' o ndo ndiv'e noo Ndios.

Nj dandóo Ndios ndidaa kúu kuachi yo sa'a ña nj kee Jesús sa'a yo

⁸ Kanda ndo mií ndó, o sa kóno ndó dánda'i ñaa ni iin tó'ón ñayuu xí'in ña ndjichi ko ndaya'i dána'a mií ná, ni xí'in ña to'ón dána'a na, chj ini ñaxintóni mií vá ña nj ndaki ña, chj dána'a na sava'a sa'a ña dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta ko kían ña ndjichi nj kii noo Cristo. ⁹ Dá chj táto'on kji' o kúu mií Ndios, kji' o díon kúu Cristo, ta nj nduu na iin ña ñayuu yó'o. ¹⁰ Ta sa'a ña ndita yó xí'in Cristo, sa'a ñoó ni ña'a ko kómani noo yo, dá kee yó ña kóni Ndios, dá chj mií ná kúu na ndaki cháa ka o duú ndidaa tá'an ña kómí choon xí'in ña dándáki noo táchj káa. ¹¹ Ta sa'a ña ndita ndó xí'in Cristo, sa'a ñoó kían táto'on nj ta'anda ñi

ndo noo Ndios, va'ará ko ní ta'anda ndisa ñi ndo xí'in nda'a taa táto'on kji' o kée ta Israel. Tído, sa'a ña nj taó xóo na ndo tíxi nda'a kuachi, sa'a ñoó kían táto'on nj ta'anda ñi ndo noo Ndios sa'a ña kándisa ndó Cristo. ¹² Chj tá nj sodó ndúta ndó kían táto'on nj nduxi nduu ndo xí'in Jesús noo Ndios. Ta nj ñataki nduu ndo xí'in ná sa'a ña kándée ini ndo ndée Ndios, tá'an ña nj danátaki Jesús tein na nj xi'. ¹³ Dá chj tá sata nj sa kuu ndó ndji noo Ndios sa'a ña nj sa ño'o ndó tíxi nda'a kuachi, ta ko ní sa kuu ndó na ñoo Ndios sa'a ña ko ní ta'anda ñi ndo. Tído nj danátaki ñaa Ndios táto'on nj kee na xí'in Jesús, ta nj xj'i' o ká'ano ini na sa'a kuachi ndó. ¹⁴ Chj nj dandóo na ndidaa ña sa táj yo kaá ley, tá'an ña sa datáji kuachi yó sa'a ña ko ní kee ndi'i yo choon sa'ándaan. Tído nj dandóo na ña sa táj yo, chj kían táto'on nj chjkaa naan ndjika cruz. ¹⁵ Ta kji' o díon nj díta ná ndidaa choon ne'le ña kómí choon xí'in choon ne'le ña dándáki noo táchi káa, ta nj kenóo túu naan, chj sa'a ña nj kee Cristo ndjika cruz, sa'a ñoó nj kandeé ná xí'an.

Dim va kée yó viti sa'a ña kúu yó kuenda Jesús

¹⁶ Sa'a ñoó o sa kékuenda ndo tá kana'a ñayuu xí'in ndó sa'a ña sei ndo, o sa'a ña xí'i' ndó, o sa'a ña ko kéká'ano ndó dao víko, o sa'a ña ko kéká'ano ndó yoo sáa o sa'a ña ko kée ndó táto'on kée mií ná kuu naní'ij ndée ná. ¹⁷ Dá chj ndidaa ña yó'o kúu kondal'i iin ña'va vei koo, tído tá nj kii Cristo, dá nj naní'ij yo ña mií ná kúu na ndaa noo ndidaa ña yó'o. ¹⁸ O sa kóno ndó noo ni iin ña ña dátuu rá ndo'ó noó ña kánian ni'i ndo, chj kée ra mií rá ña ió nda'i ini ra, ta kéká'ano ra ángel, ta kuiin toon ra ká'an ra sa'a ña xini rá chí induu. Ta kúu rá ña kúryi' nda'o sa'a ña kómí rá iin ñaxintóni kini. ¹⁹ Ta ko ndiko ra Cristo, na kúu ñi' noo yo. Ta mií Cristo kúu na dákuá'ano ñaa táto'on kji' o dákuá'ano ñi' yo yiki koño yo, tá'an ña tiiin tá'an kée tuchi, ta mií Ndios kúu na dákuá'ano ñaa xí'in ña kándée ini yo ná.

²⁰ Ta sa'a ña nj xj'i' nduu ndo xí'in Cristo, sa'a ñoó ko ño'o ka ndo tíxi nda'a ña dándáki ñayuu yó'o. Sa'a ñoó, ñndiva'a nákan i'ij ini ndo táto'on nákan ini ña ñayuu, ta kée ij ndo choon sa'ándá ra? ²¹ Chj kaá ra ña o kúu ta'on kak'o'on nda'a ndo ña yó'o, ta o kúu katoó ndo kei ndo ña káa, ta o sa kóo ini ndo tiin nda'a ndó ña ñaan, kaá ra. ²² Ta ndidaa choon yó'o kúu choon sa'ándá ña, ta ña dána'a mií vá rá kían, tído kasandaa ndi'i va sa'an, chj ña ko chóon kían. ²³ Ta ká'an ñayuu ña choon yó'o nj kixian noo iin ñaxintóni ndjichi, dá chj ká'an ndi kánian kee ñayuu kandaño'o na Ndios, ta kéndúsaan xí'in ñayuu ña nda'i koo ini na, ta miian dándó'o na nió ná, dá kandeé ná kee na ña.

Tído o chíndeéán yó, dá dánkoo yó ña kini kóni ñii yó.

3

¹ Ta sa'á ña ni natakí nduu ndo xí'ín Cristo tá ni kandisa ndó na, sa'á ñoó ndi'i ini ndo sa'á ña ió induú, ña vèi noo ió Cristo xoo ku'á Ndios. ² Ta koo ini ndo ndi'i ini ndo sa'á ña ió induú, ta ná dá'a ni ndi'i ini ndo sa'á ña ió ñayuu yó'o. ³ Chì sa ni xij ndo noó ña kóni mií ndó, ta viti ió de'e táto'on k'i'o koo ndó kandeí ndó kée Ndios táto'on ndó'o Cristo. ⁴ Tído tá ná nandió koo Cristo, na xí'o ña katakí yó, dá natuu ndo ndáa ndó táto'on k'i'o ndato náye'e ndaa káa mií ná.

Ni sa kee yó ña kini tá sata, tído viti sa ni nduu yó ñayuu saá

⁵ Sa'á ñoó ná dá'a ka ni katakí ndo noó ña ka'an noo kóni ñii ndo: o sa kée ndó kuachí xí'ín na kó kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, ná dá'a ni kee ndó ña tikíni xí'ín ñii ndo, ná dá'a ni kaño'o ini ndo sa'á ña ka'an noo kóni ñii ndo, ná dá'a ni katoó ndo kee ndó ña ka'an noo, ta ná dá'a ni katoó téi ndo ñadi'ón, dá chí tá kée ndó dión, dá kían kana'á ndó ña ndáño'o ndóan. ⁶ Ta ndidaá ña kini yó'o xido ini Ndios xini na, sa'á ñoó vèi na dándó'o na nío na kó xij kueidó'o choon sa'ándá na. ⁷ Ta sa xionoo ndó sa kee ndó ndidaá ña kini yó'o tá sa na'á tá sa dandákian ndo'ó.

⁸ Tído viti kua'an ndo dánkoo ndi'i ndó ña xido ini ndo xí'ín ña yachí xido ini ndo, xí'ín ña xini u'u ndo ñani tá'an ndó, xí'ín ña ká'an ndava'a ndó sa'á ná, xí'ín to'on kini kua'an ká'an ndo. ⁹ Ta o sa kóo ka ini ndo ka'an to'on sa'á sátá'an ndó, dá chí sa ni sa dankoo ndó ñayuu yátá ni sa kuu ndó, ta kó kée ka ndo ña sa kee ndó tá sata. ¹⁰ Chì viti ni nduu ndó ñayuu saá, ta iin rá iin kuu kuu sá ndúsá cháa ka ndo kua'an ndo kee ndó táto'on k'i'o kóni Ndios, na ni kavá'a ña, dión, dá kasandaá ndo kakomí ndó ñaxintóni Ndios. ¹¹ Ta kó né'e tandíni viti á kúu yó na griego o na Israel, o á ni ta'anda ñii yó o kóo, o á kúu yó na tükú o á kúu yó na kóo ñaxintóni, o á kúu yó na ió sato'o o kóo. Kó né'e tandíni ndá yoo kúu yó, dá chí iin to'on mií vá Cristo kúu na kómí choon sata ndidaá ña'a, ta kómí ná kuendá sa'á ndidaá ñayuu.

¹² Kúu ndó ñayuu ni kaxi mií Ndios, ta kúu ndó ñayuu na, ta kú'u ini na sa'á ndo. Sa'á ñoó koo ini ndo k'u'ú ini ndo sa'á dao ka ñayuu, ta va'a koo ini ndo, ta nda'í koo ini ndo, ta vitá koo ini ndo, ta kueé ni koo ini ndo. ¹³ Ta k'i'o ndeé iní sa'á sátá'an ndó, ta k'i'o ká'ano ini ndo sa'á iin rá iin ndó tá ndáa ña'a ni ya'a na noo ndo. Ta táto'on k'i'o ni xí'o ká'ano ini Cristo sa'á ndo, k'i'o dión ta'ani koo ini ndo kee ndó xí'ín iin rá iin ndó. ¹⁴ Tído ña ndáya'i cháa ka noo ndidaá ña yó'o

kían ku'u ini sa'á sátá'an ndó, dá chí savá'a ña yó'o kían kedaá xí'ín ndó, dá iin kakuu ndó. ¹⁵ Ta ná k'i'o Ndios ña koo va'a ini ndo, chí sa'á ña yó'o ni na'kana na ndo'ó ña kakuu ndó iin to'on. Ta daá kuití naki'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁶ Ta ná nakutí nío ndo xí'ín to'on va'a sa'á Cristo Jesús, dá kuu dána'a tá'an ndó noo ndo, ta kuu ka'an ni'ini noo sátá'an ndó xí'ín ña ndichí xí'o Ndios. Ta kata ndó xí'ín ndino'o ini ndo noo sato'o yo Ndios xí'ín salmo xí'ín yaa ij, xí'ín yaa xí'o Espiritu ij Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o naki'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁷ Ta noo ndidaá to'on ká'an ndo, ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan táto'on k'i'o kóni Jesús, na kuu sato'o yo, ta noo ndidaá ña'a naki'o ndó ndivé'e noo tatá Ndios sa'á Jesús.

K'i'o di'a kánian kee yó sa'á ña kúu yó kuendá Jesús

¹⁸ Ta ndo'ó, na ña'a xa'an, koo ini ndo kueidó'o ndó yíi ndo, chí k'i'o dión kánian kee ndó sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús, na kúu sato'o yo. ¹⁹ Ta ndo'ó, ta ta xa'an, koo ini ndo koni ndo ñadi'í ndo, ta o sa kéndava'a ndó xí'ín ná. ²⁰ Ta ndo'ó, takuáchí yíi xí'ín takuáchí di'í, koo ini ndo kueidó'o ndó tatá ndo xí'ín naná ndo, dá chí ña yó'o kían náta'an ini sato'o yo Jesús xini na. ²¹ Ta ndo'ó, na kúu tatá xí'ín naná, o sa kóo ini ndo too too dánani ndó de'e ndó, dá kían ná dá'a ni kutúu ini xi. ²² Ta ndo'ó, na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, kueidó'o ndó ndidaá choon sa'ándá ra noo ndo. Kechóon va'a ndó, va'ará kó iin ndé'é, ta ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na ndúkú ña nata'an ini ta koni náa rá. ²³ Di'a kee ndóan xí'ín ndino'o ini ndo, xí'ín sa'á ña ió ñaño'ó ndó noo Ndios. ²⁴ Ta ndí ndáa mií vá ña'a kée ndó, ndino'o ini ndo kee ndóan. Ta kee ndó kuendá ña noo mií vá Ndios kée ndóan, ta o duú noó ta ñayuu yó'o, ²⁵ dá chí sa ná'a vá mií ndó ña natiin ndó ña va'a noo tatá yo Ndios sa'á ña kéchóon ndó noo iin to'on Cristo, na kúu sato'o yo. ²⁶ Tído na kée ña kini, noón kúu na ni'í ya'i na sa'á ña kini ni kee na, dá chí ni iin to'on ñayuu kó maní cháa ka noo Ndios.

4

¹ Ta ndo'ó, na kúu sato'o viti, kendaá ndo xí'ín na ñó'o tixi ndá'a ndo, ta kendúsá'ano ndó xí'ín ná. Ta kana'á ndó ña ñó'o ta'ani ndó tixi ndá'a iin sato'o ió induú, ta ndé'é ná ndo'ó.

² Ta o sa kátuu ndó ka'an ndo xí'ín Ndios, ta daá kaño'o ini ndo noo ká'an ndo xí'ín ná, ta naki'o ndó ndivé'e noo ná. ³ Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo sato'o yo Ndios sa'a ndú'u, dá ná konó ná iin íchì noo ndú'u, dá ná kuu dána'a ndu to'on na noo dao ka ñayuu, dá ná kana'á ná ña ndichí sa'á Jesús, ña kían ni sa io de'é. Ta sa'á ña dána'í

tɔ'on yó'o, sá'á ñó'ó nákaaj ve'e kaa. ⁴ Kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a yú'u, dá ná kat'i'ai kasto'on ndaaj ndi dándáki tɔ'on yó'o tát'o'on k'i'o kánian keei.

⁵ Ta ndúsá'ano kee ndó noo ñayuu ko kúú kuendá Jesús, ta daá kuiti koo nduu ndo ka'an ndo xí'in ná sa'a Jesús iin rá iin ta'ándá nónó noo ndo. ⁶ Ta koo ini ndo va'a ka'an ndo xí'in ná, ta tɔ'on adi ka'an ndo xí'in ná, ta tɔ'a kánian koo ndó, dá kandeé ndó nandió né'e va'a ndó ña ndát'o'on ná ndo'ó.

Xí'in ndisá'an yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na

⁷ Ta nakani Tíquico xí'in ndó sa'a ndidaá ña ndó'o yu'u tá ná saq ra noo ndéi ndó. Rɔ'on kúú iin ñani manj yo, ta iin toon ra chindeé tá'an ra xí'in yu'u kéchóoin noo sato'o yo Jesús. ⁸ Chj nj tanda'í ra kosaa ra noo ndo sa'a choon yó'o, dá nakani ra xí'in ndó ndi ndó'o ndu, dá ná k'i'o ta'ani ra tandeé ini noo ndo. ⁹ Ta saq nduú ra xí'in ñani manj yo Onésimo, ra iin toon xí'in tɔ'on Ndios, ta kúú rá iin taa ñoo míi ndó xaan. Ta nakani ra xí'in ndó sa'a ndidaá ña kúú chí yó'o.

¹⁰ Ta ká'an Aristarco, ra nákaa nduú xí'in ve'e kaa, ndisá'an xí'in ndó. Ta dión ni Marcos, ra kúú daxi Bernabé, ká'an ta'ani ra ndisá'an xí'in ndó. Ta sa ná'á vá míi ndó ña nj sa'andaj choon ña natiin va'a ndó ra tá ná saq ra noo ndéi ndó. ¹¹ Ta ká'an ta'ani Jesús, taa chinaní ná Justo, ndisá'an xí'in ndó. Sava'a ndin onj taa yó'o va kúú tɔ Israel chindeé tá'an xí'in yu'u dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na ndu'u na tɔxi ndá'a Ndios. Ta taa yó'o kúú tandeé ini noo yú'u.

¹² Dión ni Epafra, taa ñoo míi ndó, ká'an ra ndisá'an xí'in ndó, ta kéchóon ra noo Cristo. Ta daá kuiti ndí'i ini ra seí nda'í ra noo Ndios sa'a ndo, dá kandita toon ndó ichi Ndios, dá xinkuei ndó koo ndó tát'o'on k'i'o kónj Ndios, ta kasanda'a ndo kee ndó ndidaá ña kónj míi ná. ¹³ Ta xí'o yu'u kuendá ña miíjan ndaa ndí'i nda'o ini Epafra yó'o sa'a ndo, xí'in sa'á ná ndéi ñoo Laodicea xí'in sa'á ná ndéi ñoo Hierápolis. ¹⁴ Ta ká'an ta'ani ñani manj yo Lucas, taa kétátá ñayuu, ndisá'an xí'in ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yo Demas ndisá'an xí'in ndó.

¹⁵ Kee ndó ña manj ka'an ndo ndisá'an xí'in na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'in Ninfas, xí'in ndidaá ka na kúú kuendá Jesús nátake dákuá'a ve'e na.

¹⁶ Tá nj ndí'i nj ka'i ndó tuti yó'o tein míi ndó xaan, dá tanda'á ndoan ná ko'an noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, dá ná ka'i ta'ani naan. Ta ka'i ta'ani ndó tuti nj tanda'á ndu kua'an noo na ñoo Laodicea.

¹⁷ Ta kee ndó ña manj ka'an ndo xí'in Arquipo, kaá yu'u, ña kían ná koo ini ra

dáxinkoo ra choon nj xi'o sato'o yo Ndios noo rá.

¹⁸ Ta xí'in ndá'a míi yu'u, Pablo, táai ndisá'an yó'o kosaa noo ndo. O sa nándodó ndo ña nákaaj ve'e kaa.

Ná koo ña manj xí'o Ndios xí'in ndidaa ní ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nì taa San Pabło nì sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pabło ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pabło, ta yu'u xí'ín Silvano xí'ín Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica xa'an, ndo'ó na ndíta xí'ín tatá yó Ndios, xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yó.

Ta mií tatá yó Ndios xí'ín sato'o yó Jesucristo na kee ña maní xí'ín ndó, ta nakí'o ná ña koo va'a ini ndo.

Ná'a na ñoo Tesalónica ña ndíta ndaa na xí'ín Ndios

² Daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ndo'ó, ta daá kuití vá ndíko'on ini ndu ndo'ó noó ká'an ndu xí'ín ná, ³ ta daá kuití ñó'o ini ndu noo ká'an ndu xí'ín Ndios, na kúu tatá yó, sa'á ña va'a kée ndó sa'á ña kándéé ini ndo ná, xí'ín sa'a choon kée ndó sa'á ña kú'u ini ndo sa'a dao ka na, xí'ín sa'á ña ndíta ndaa ndo xí'ín tãndéé ini kómí ndó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yó.

⁴ Ná'á ndu'u, ñani, ndo'ó na kú'u ini Ndios sa'a, ña mií ná nì kaxi ñaa kakuu ndó ñayuu na. ⁵ Sa'á ñoó tá nì daná'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, o düü xí'ín to'on oon ni nì daná'a ndu, dá chî nì kechóon ndu ndéi Ndios, ta mií Espiritu i Ndios kúu na nì xí'o ña nì kandaá tá'i ini ndo ña kíán to'on ndaa. Ta ná'á va'a mií ndó ña va'a va nì sa kee ndu'u tá nì sa ndei ndu xí'ín ndó sa'á ña kú'u ini ndu sa'a ndo. ⁶ Ta kúu nì kasandaá ndo kée ndó táto'on kée mií ndú, ta nì kasandaá ta'ani ndó kée ndó táto'on sa kee sato'o yó Jesús. Ta va'ará nì ndo'o naní ndó ndo, tído nì na'itiin ndó to'on va'a sa'a ná xí'an kádij ini ndo nì kee Espiritu i Ndios. ⁷ Ta kí'o dión nì ndo'o ndó, dá nì kasandaá ndo kúu ndó ñayuu ná'a mií noo ndidaá na kándisa Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín kuendá Acaya. ⁸ Chî xí'ín ndo'ó nì naka'ani to'on va'a sa'a sato'o yó Jesús. Ta o düü iin tó'ón nì Macedonia xí'ín Acaya nì náka'ani to'on ñoo nì kee ndo'ó, dá chî sa ndidaá kúu vá xián ná'a ñayuu ña kándéé ini ndo Ndios. Sa'á ñoó ko xín'ño'ó ka ña kast'o'on ndu xí'ín ná. ⁹ Chî di'a nákani va mií ná xí'ín ndu'u táto'on kí'o nì na'itiin ndó ndu'u, ta nákani ta'ani na táto'on nì kee ndó nì ñankoo ndó ndidaá kúu yoko nì sa ndaño'o ndó, dá nì kasá'a ndáño'o ndó na kúu Ndios takí, na miían ndaa kuití kúu Ndios, ta kéchóon ndó noo ná viti. ¹⁰ Ta nákani ta'ani na xí'ín ndu'u ña ndáti ndó nandió koo tuku Jesús, na kúu de'e Ndios, kii na chí'indú, ta Jesús yó'o kúu

na nì natakí tein na nì xí'i, ta na yó'o kúu na dákaki ñaa noó ña xido ini Ndios vei sata ñayuu kée kuachi.

2

Kí'o di'a nì kechóon Pabło ñoo Tesalónica

¹ Ta sa ná'á ndó, ñani, ña ko ní naá óon ta'on choon nì sa'a ndu nì kee ndu noo ndéi ndó. ² Dá chî ná'á ndó ña nì ka'an ndava'a ñayuu ndéi ñoo Filipos xí'ín ndu'u, ta nì kendava'a na xí'ín ndú. Tído mií Ndios kúu na nì xí'o tãndéé ini noo ndu'u, sa'á ñoó ko ní yáki ta'on ndu sa'a ndu kast'o'on ndu xí'ín ndó sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, va'ará nì ndo'o nda'o níq ndú nì kee dao na ñoo ndo. ³ Ta ko ní dána'a ndu ña to'ón noo ndo, ta ko ní dána'a ndu noo ndo xí'ín ñaxintóni káni, ta ko ní ndúkú ndú ña dánda'i ndu ndo'ó. ⁴ Mií vá Ndios kúu na nì nata'an ini nì xini na ndu'u, ta nì xí'o na choon noo ndú ña dána'a ndu noo ndo sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. Ta ko ndúkú ta'on ndu'u ña kían nata'an ini ñayuu sa'á ña kée ndu. Di'a ndúkú ndu'u ña nata'an ini Ndios, na ná'á táto'on nákani ini nìq iin ná ñayó. ⁵ Ta ná'á ndó ña nì iin kuü ta'ón ko ní kéchóon ndu'u to'on luu ká'an, dá dána'a ndu noo ndo. Ta ko ní ndúkú ta'on ndu ña kí'o ndó di'ón noo ndú. Ta mií Ndios kúu na xí'o kuendá ña kí'o dión kíán. ⁶ Ta ni ko ndúkú ndu'u ña kían chindaya'i ñaa ñayuu, ni ña chindaya'i ñaa ndo'ó, ta ni dao ka na, va'ará kánian koo ñaño'ó ndó noo ndu'u sa'á ña kúu ndú apóstol, na né'e to'on Cristo Jesús. ⁷ Nj sa io leé ini ndu xí'ín ndó, chî sa kee ndu xí'ín ndó táto'on kée iin ná'a ndaa va'a de'a. ⁸ Ta ndó'o nda'o ndu'u sa'a ndo. Ta o düü to'on va'a Ndios oon ni ní chíkaá ini ndu kí'o ndu noo ndo daá ñóó, chî nì sa io nduu ta'ani ndu nakí'o ndu mií ndu kuu ndu sa'a ndo, chî nì kuká'ano nda'o ña kú'u ini ndu sa'a ndo. ⁹ Sa ná'á vá mií ndó, ñani, táto'on kí'o nì ndo'o ndu nì sa kechóon ndu. Nduú ñoo sa kéchóon ndu'u, dá ná dá'a ni dáta'án ndu ni iin ndo'ó xián naní nì daná'a ndu to'on va'a Ndios noo ndo.

¹⁰ Mií ndó xí'o ndaa kuendá xí'ín Ndios ña vii nì sa ndei ndu, ta nì kendaá ndu xí'ín ndó, ta ni iin ña'a ko ní ya'a ndu kee ndu tá nì sa ndei ndu xí'ín ndo'ó, na kúu kuendá Jesús. ¹¹ Ta ná'á ta'ani mií ndó ña táto'on kée iin tatá xí'ín de'e na, kí'o dión sa ká'an ni'ini ndu noo iin ná iin ndó, ta sa xí'o ndu'u tãndéé ini noo ndo, ¹² ta sa sa'anda ndu choon noo ndo ña kee ndó táto'on kí'o kánian kee na kúu ñayuu Ndios, chî nì na'kana ñaa ná ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na dánda'ki na.

¹³ Sa'á ñoó ko sá tuu ta'on ndu náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios, chî tá nì daná'a ndu to'on Ndios noo ndo, kúu ndato nì

naṭiin ndóan tá n̄i seídó'o ndóan. Ta kò ní nátiin ndóan kíán to'on n̄i kana tein ñaxintón̄i t̄aa. Di'a n̄i naṭiin ndóan ña miñan ndaa ndisa kíán to'on Ndios, tá'an ña chindeé ndó'o ndíta ndaa ndo xí'in ña kándisa ndó. ¹⁴ Ta ndó'o, ñani, n̄i ndo'o ta'ani ndó t̄andó'ó t̄átó'on k̄i'o n̄i ndo'o n̄a kúú ñayuu Ndios kúú kuendá Cristo Jesús ndéi chí kuendá Judea di'a. Chí n̄i kendava'a ta'ani n̄a ñoo mií ndó xí'in ndó t̄átó'on k̄i'o s̄a kendava'a t̄a ñoo Israel xí'in mií ná. ¹⁵ Ta n̄i sa'án̄i t̄a ñoo Israel yó'o sato'o yo Jesús t̄átó'on k̄i'o n̄i sa'án̄i r̄a profeta mií r̄a n̄i s̄a ndei s̄a na'á. Ta n̄i taó xóo ra ndu'u tein mií r̄a, ta kò náta'an ini Ndios xini ñaa ná, ta xini u'u r̄a ndidaá ñayuu, ¹⁶ chí sadí r̄a noo ndú, dá ná dá'a ni dána'a ndu noo n̄a kúú n̄a Israel, dá ná o ní'j ná ña k̄aki na noo kuachi n̄a. Díon kée ra, sa'á ñoo n̄i ndukua'a cháá k̄a kuachi r̄a noo Ndios, ta n̄i kasáa ña xído nda'o ini n̄a sat̄a r̄a sa'á ña kini kée ra.

Kón̄i Pablo ko'on tuku na koto ni'ini ñaa ná

¹⁷ Ñani, tá n̄i ya'a cháá kuú n̄i kexoo ndu'u tein ndó, kúú s̄a n̄i kasá'a vá nda'í ká'an ndu'u nandió kuéi ndu kandé'e ndú ndó'o, dá chí va'ar̄a ndéi xoo ndu, tído dáá kuítí vá ñó'o ini ndu sa'a ndo. ¹⁸ Sa'á ñoo n̄i ka'án ndú s̄a ndu kandé'e ndú ndó'o. Ta yu'u Pablo, kua'a nda'o ta'andá n̄i ka'in saaj̄ noo ndéi ndó, tído n̄i ketéin ña u'u noo ndú. ¹⁹ Dá chí'á kò ná'á ndó ndá yoo kakuu tandéé ini noo ndú, ta ndá yoo k̄i'o ña kadij̄ ini ndu, ta ndá yoo kakuu corona ndu, n̄a ka'an va'a ndu sa'a? ²⁰ Chí kò ná'á ta'on ndó ña'á ñaa kakuu ndó'o tá ná kasandaá kuú nandió koo tuku Jesucristo, n̄a kúú sato'o yo, kasaa na? ²⁰ Chí sa'a ndo'ó natiin ndu ñañó'ó xí'an kadij̄ ini ndu.

3

N̄i sa'an Timoteo ñoo Tesalónica n̄i x̄ito ni'ini ñaa x̄i

¹ Ta sa'á ña kò xí'o ndeé k̄a ini ndu ña nákani ini ndu sa'a ndo, sa'á ñoo n̄i kandoo ndu ña kíán kándoo ndu ñoo Atenas, ² dá n̄i t̄anda'á ndú ñani ndu Timoteo kosaq̄ x̄i noo ndéi ndó, chí'á kéchóon x̄i noo Ndios, ta kéchóon dáó ta'ani xi xí'in ndú noo xionoo ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús. Dá ná chindeé x̄i ndo'ó kandita toon cháá k̄a ndo xí'in ña ndaa kándisa yó, ta ná k̄i'o ta'ani xi tandéé ini noo ndo, ³ dá kíán ná dá'a ni kexoo ni iin ndó noo ña kándisa ndó kée t̄andó'ó ndó'o ndó, chí s̄a ná'á vá mií ndó ña kánian kando'o yó t̄andó'ó. ⁴ Chí tá n̄i s̄a ndei ndu xí'in ndo'ó, dá n̄i k̄astó'on ndu ña kendava'a ñayuu xí'in yó sa'á ña kúú yó kuendá Jesús, ta ná'á va'a mií ndó ña k̄i'o díon ndó'o yó viti. ⁵ Ta sa'á ña kò ní x̄i'o ndeé k̄a ini ña nákani ini sa'a ndo, sa'á ñoo n̄i

t̄anda'í Timoteo kosaq̄ x̄i noo ndéi ndó, dá kandaq̄ ini nde'á á ndíta ndaa ij̄ ndo xí'in ña kándéé ini ndo Jesús. Dá chí n̄i yu'í'í ña oon ni ví n̄i kexíxi ña u'u xí'in ndó, ta n̄i kandééan n̄i d̄anda'á'á'vian ndo'ó, ta n̄i naá óon choon n̄i kee ndu ni d̄aná'a ndu noo ndo.

⁶ Tído s̄a n̄i n̄andió koo va Timoteo n̄i ndusáa x̄i noo ndéi ndu. Ta va'a ká'an x̄i sa'a ndo, ña ndíta ndaa ij̄ va ndó xí'in ña kándéé ini ndo Jesús. Ta kú'u ini sa'a s̄atá'an ij̄ va ndó. Ta kaá ta'ani xi ña daá vá ñó'o va ini ndo sa'a ndú sa'á ña kón̄i ndo ndú, ta kón̄i k̄i'ndo koni tuku ndó ndu'u, t̄átó'on k̄i'o kón̄i ta'ani ndu'u koni ndu ndo'ó.

⁷ Ñani, ndó'o ndu t̄andó'ó noo ndéi ndu yó'o, ta nda'í kúu ini ndu, tído n̄i ndundeé ini ndu tá n̄i kandaq̄ ini ndu ña ndíta ndaa ndo'ó xí'in ña kándéé ini ndo Jesús. ⁸ Ta kúú n̄i n̄ani'í ini ndu, xini ndu, tá n̄i kandaq̄ ini ndu ña ndíta toon ndó xí'in sato'o yo Jesús. ⁹ Chí ndí'í kuú ví ndivé'e nak̄i'o ndu'u noo Ndios sa'a ndo? Chí kadij̄ nda'o ini ndu'u noo Ndios kée ndó, ¹⁰ ta nduú ñoo x̄i'ka ndu'u noo ná ña ná konó ná s̄a ndu kandé'e ndú ndo'ó, dá dáx̄inkoo ndu ña kóman̄i kandaq̄ ini ndo, dá kua'ano cháá k̄a ndo xí'in ña kándéé ini ndo Jesús.

¹¹ Ta kón̄i ndu'u ña mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná konó ná ích̄i s̄a ndu noo ndéi ndó. ¹² Ta n̄a kúú sato'o yo ná chindeé ná ndo'ó, dá ná kua'ano cháá k̄a ña kú'u s̄atá'an ini ndo sa'a ndo xí'in sa'a ndidaá k̄a ñayuu t̄átó'on k̄i'o kée ndu'u kú'u ini ndu sa'a ndo, ¹³ ta ná k̄i'o na ña kandita toon ndó, dá ná koo vii ndo noo Ndios, n̄a kúú tatá yo, tá ná kasandaá kuú nandió koo mií Jesucristo, n̄a kúú sato'o yo, xí'in ndidaá ñayuu na. Díon ná koo.

4

K̄i'o di'a kánian kee yó, dá nata'an ini Ndios koni na yó

¹ Ta viti, ñani, sei nda'í ndu noo ndo, ta ká'an ni'ini ndu noo ndo sa'á kúú yó kuendá sato'o yo Jesús. Chí s̄a n̄i d̄aná'a ndu noo ndo ndí kíán kánian kee ndó, dá nata'an ini Ndios koni ñaa ná. Ta k̄i'o díon kée ndó viti, tído koo ini ndo kat̄i'a cháá k̄a ndo kee ndóan. ² Chí s̄a ná'á vá ndó ndó ndéi choon n̄i sa'anda ndu noo ndo kee ndó, chí noo sato'o yo Jesús n̄i n̄i'í ndu'u choon yó'o.

³ Chí ña kón̄i Ndios kíán koo vii ndo noo ná. Sa'á ñoo o s̄a kóon ini ndo dáayako ndo mií ndó xí'in kuachi xí'in n̄a kò kúú ñadi'í ndo o yí'í ndo. ⁴ Di'a koo ini iin rá iin ndó kat̄i'a ndó koo vii ndo xí'in n̄a kúú ñadi'í mií ndó, ta koo ñañó'ó ndó noo ná. ⁵ Ta o s̄a k̄atóo ndo kee ndó ña ka'an noo t̄átó'on k̄i'o kée ñayuu kò ná'á Ndios. ⁶ Ta ni iin tó'ón ndó o s̄a kóo ini koni x̄ixi ñani ndo kuendá Jesús xí'in ña kini yó'o, chí ka'í'nda'ó d̄andó'ó

Ndios níq ndo sa'a kuachi yó'o tató'on sa n̄ kast'o'on ndu xí'in ndó, ta n̄ xi'o ndu kuendá noq ndo. ⁷ Ch̄i k̄o ní kána ta'on Ndios yó ña k̄ian kandeí yó kee yó ña k̄ini kóni ñi'j yó. Di'a n̄i kana na yó ña koo vii yó noq ná. ⁸ Sa'a ñoó ndi ndáa mií vá ndó kénóo to'on dána'a ndu yó'o, kana'a ndó ña k̄o kénóo ta'on ndó ni iin t̄aa ñayúu yó'o. Di'a mií vá Ndios, na n̄i xi'o Espiritu i'j ná noq yó, noqón kúu na kénóo ndó. ⁹ K̄o káni kaan ña taa ndu'u ña ku'u sata'an ini ndo sa'a ndo, dá ch̄i sa n̄i daná'a va mií Ndios noq ndo ña ku'u ini sa'a sata'an ndó. ¹⁰ Ta dión ta'ani kée ndó xí'in ndidaa ka na kúu kuendá Jesús, na ndéi chí kuendá Macedonia di'a. Tído seí nda'í ndu noq ndo, ñani, ña ká'ano cháa ka ná kakuu ña kú'u ini ndo sa'a ná. ¹¹ Ta koo ini ndo koo va'a ini ndo xí'in ndidaa ñayuu. Ta ndi'i ini ndo noq choon kée mií ndó, o sa chírnee ndó mií ndó noq dao ka ña'a. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó, dá ni'j ndo ña'a kasá'an ndó, tató'on n̄i sa'anda ndu choon noq ndo. ¹² Dá k̄ian ná koo ñaño'ó ñayuu k̄o ná'á Ndios noq ndo, ta ni iin ña'a ná o kámani noq ndo.

Di'a koo, dá nandió k̄o tuku Jesús kii na ñayúu yó'o

¹³ Ta viti kóni ndu'u ña kana'a ndó, ñani, sa'a ndi k̄ian ndo'o ñayuu n̄i xi'j, dá ná o kúnda'í ini ndo sa'a ná tató'on k̄i'o ndó'o na koó tandeé ini noq. ¹⁴ Ch̄i kándisa yó ña n̄i xi'j Jesús, ta n̄i nataki na. Ta k̄i'o dión ta'ani dáki'in tá'an Ndios na kúu kuendá Jesús n̄i xi'j xí'in mií Jesús.

¹⁵ Ta viti ko'on ndu kast'o'on ndu xí'in ndó to'on ná ka'an mií sato'o yo Jesús, ch̄i n̄i kaa na ña yóo, na ndéi takí i'j tá ná nandió k̄o mií Jesús kii na ñayúu yó'o, o kuió noq ta'on yó ko'on yo noq na sa n̄i xi'j ko'o naki'in tá'an yó xí'in Jesús. ¹⁶ Ch̄i dinño'ó ta'anda choon chí induú, dá táj kaye'u'ú iin arcángel, ta táj ka'an trompeta Ndios, dá ví noo sato'o yo Jesús nda induú kii na. Ta kúu dinño'ó ka nataki na sa n̄i xi'j kúu kuendá Jesús. ¹⁷ Tá n̄i ndi'í, ndidaa yóo, na ndéi takí i'j noq'ó yó'o, naditá Ndios ko'on dáó yó xí'in na n̄i nataki ñoó noq víko kaa naki'in tá'an yó xí'in sato'o yo Jesús noq tach̄i. Ta dión kandeí kuií yo xí'in ná. ¹⁸ Sa'a ñoó k̄i'o ndó tandeé ini noq iin rá iin ndó xí'in to'on yó'o.

5

Ná kandeí nduu yo, ch̄i k̄o ná'á yó ndá oon nandió k̄o Jesús

¹ Ta sa'a ndá oon koo dión xí'in ndi kooan, k̄o káni kaan taai ña saq noq ndo, ñani, ² dá ch̄i sa ná'á va'a mií ndó ña iin ndakána va kasandaá kuu nandió k̄o sato'o yo, tató'on k̄i'o kée iin t̄a kuí'íná tá veí ra sakuaa ki'in kuí'íná ñaá rá. ³ Mií kuu ka'an ñayuu di'a: "Va'a nda'o ndéi yó, koó ka va tando'ó noq yo viti", kaa na, ta kúu iin ndakána va tiin

ñaá tando'ó kini ñoó, tató'on iin ndakána kasá'á káki de'e na ña'a. Ta ni iin tó'on ná o káki noq tando'ó yó'o.

⁴ Tído ndo'ó, ñani, sa ná'á ndó tató'on k̄i'o koo, ch̄i k̄o iin naá ka noq ndo sa'a ña yó'o. Sa'a ñoó o tiin ndakána kuu yó'o ndo'ó tató'on k̄i'o tiin ndakána iin t̄a kuí'íná ñayuu ki'in kuí'íná rá. ⁵ Ch̄i sa ndidaa kúu vá ndo'ó kúu na tóon noq, ch̄i sa n̄i naqoon noq ndo. Ta k̄o iin naá ka noq yo, ch̄i k̄o kúu ka yo kuendá noq iin naá. ⁶ Sa'a ñoó ná o sa kúu yo tató'on k̄i'o kée ñayuu k̄o ná'á Ndios. Di'a ná kandeí nduu yo, ta ná kaño'o ini yo. ⁷ Dá ch̄i na kidi, sakuaa kidi na, ta na xí'í, sakuaa xí'í na. ⁸ Tído yóo kúu na sa tóon noq, sa'a ñoó ná kaño'o ini yo. Ná koo ini yo ña kandeé ini yo Jesús, ta ná ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu. Ta ña yó'o ná kakuu tató'on iin kaa kanda'a yika yo. Ta tandeé ini kómi yó ña miian ndaa kuiti káki yó noq kuachi yo ná kakuu tató'on iin kaa kanóo ñi'j yo. ⁹ Ch̄i k̄o ní kaxi Ndios yó, dá kuido ini na koni ná yo. Di'a n̄i kaxi na yó, dá ni'j yo ña káki yó noq kuachi yo sa'a ña n̄i kee Jesucristo, na kúu sato'o yo, ¹⁰ na n̄i xi'j sa'a yo, dá k̄ian, va'ará n̄i xi'j yo o takí yo, tído kandeí dáó yó xí'in ná. ¹¹ Sa'a ñoó k̄i'o tá'an ndó tandeé ini yó'o noq iin rá iin ndó, ta dákuá'ano tá'an ndó xí'in to'on Ndios tató'on k̄i'o kée ndó ndéi ndó.

Ká'an ni'ini Pablo noq na kúu kuendá Jesús

¹² Ta seí nda'í ndu noq ndo, ñani, ña koo ini ndo koo ñaño'ó ndó noq na kéchóon noq ndo, ch̄i n̄i xi'o sato'o yo Jesús choon noq ná ña kuita na noq ndo, ta ka'an ni'ini na noq ndo. ¹³ Sa'a ñoó koo ñaño'ó ndó noq ná, ta ku'u nda'o ini ndo sa'a ná sa'a choon kée na noq ndo. Ta ná koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ndó.

¹⁴ Ta seí nda'í ta'ani ndu noq ndo ña koo ini ndo dánani ndó na ña, na k̄o kóni kechóon. Ta k̄i'o ndó tandeé ini noq na n̄i ndjko, ta chindeé ndó na vitá ini. Ta kueé koo ini ndo xí'in ndidaa kúu ñayuu. ¹⁵ Ta o sa kóo ini ndo nandió né'e ndó ña k̄ini kée dao ka ñayuu xí'in ndó. Di'a ndi'i ini ndo kee ndó ña va'a xí'in iin rá iin ndo. Ta dión ta'ani kee ndó xí'in ndidaa ka ni ñayuu.

¹⁶ Ta daá kuiti ná koo di'j ini ndo. ¹⁷ Ta o sa kátuu ndó ña ká'an ndo xí'in Ndios. ¹⁸ Ta naki'o ndó ndiv'e noq ná sa'a ndidaa ña ndó'o ndó, ch̄i k̄i'o dión kóni mií Ndios kee yó sa'a ña kúu yó kuendá Cristo Jesús.

¹⁹ O sa kadi ndo noq ña kóni Espiritu i'j Ndios kee na. ²⁰ O sa kú'ich̄i ini ndo kueidó'o ndó to'on n̄i xi'o mií Ndios noq ñayuu dána'a noq ndo. ²¹ Korndodó va'a ndó ndidaa kúu ña dána'a na, dá naki'in va'a ndó ña k̄ian va'a. ²² Ta taó xóo ndó mií ndó noq ndidaa ña k̄ini.

²³ Ta mií Ndios, ña xí'o ña koo va'a ini yọ, ná kevii níí ná ndo'ó, ta ná taxí vii ná iin níí kúú ndó, espíritu ndo, xí'in ní'ọ ndo, xí'in yíkí kọño ndo, dá kí'án ná koo vii ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, ña kúú sato'o yọ, kasaa ña. ²⁴ Dá chí iin ña ndaa kúú Ndios, ña ñi kana ndo'ó xoo mií ná, ta ñón kúú ña kee ña yó'o xí'in ndó.

Xí'in ndisá'án yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na

²⁵ Ñani, kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a ndú'u.

²⁶ Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án xí'in ña kúú ñani ndo.

²⁷ Ta sa'ándáí choon noo ndo xí'in choon ñi xí'o Ndios nooi ña ka'i ndó tuti yó'o noo ndidaá ka ña kúú ñayuu Ndios.

²⁸ Ná koo ña manj xí'o sato'o yọ Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían kúu uu nì taa San Pabło nì sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'qn Pabło ndísá'án

1 Yu'tu kúu Pabło, ta yu'yu xí'ín Silvano xí'ín Timoteo ká'an ndu ndísá'án xí'ín ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica, ndo'ó na ndíta xí'ín tatá yo Ndios, xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. 2 Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta nakì'o na ña koo va'a ini ndo.

Dánd'o'o Ndios nío ndidaá na kée kuachi tá ná natyu sato'o yo Jesús kii na chí induú

3 Daá kuiti vá kánian nakì'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, ñani. Ta kì'o dión níyiká ndú kee ndu, chí iin iin kuu kuu sá sá'ano cháá ká ndo kua'an ndo xí'ín ña kándéé ini ndo Jesús, ta sá'ano ta'ani ndó xí'ín ña kú'u cháá ká ini sa'a sátá'an ndó. 4 Sa'a'á ñoó ká'an va'a ndu sa'a ndo'o noo dao ká na kúu kuendá Ndios náta ka dao ká ve'e ño'o, chí va'ará kéndava'a ñayuu xí'ín ndó, ta va'ará ndó'o ndó tandó'ó, tído xí'o ndéé vá ini ndo, ta ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo Jesús.

5 Ta sa'a'á ña xí'o ndéé ini ndo, ñoo kían ná'a ña káyiko ndaa Ndios. Sa'a'á ñoó ió ichi ndo ña ndu'u ndó noó dándáki na, chí sa'a'á ña yó'o kían ndó'o nío ndo. 6 Ta ña ndaa vá kían noo mií Ndios ña dándó'o na nío ñayuu kéndava'a xí'ín ndo'ó. 7 Ta noo ndo'ó, ná ndo'o nío viti, nakì'o Ndios ña nani'í ndéé dáó ndo'ó xí'ín ndu'u tá ná natyu sato'o yo Jesús kii na chí induú xí'ín ndidaá ángel' ño'o tíxi ndá'a ná 8 tein ño'ó kái ita, dá chiya'i na ñayuu ko ní xín nakoni Ndios, xí'ín na ko ní xín kueidó'o to'on va'a ña ká'an sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. 9 Ta ñayuu yó'o kúu na ndo'o nani nío ndidaá tá'an kuu, chí ni iin kuu o koni na ndu'u na noo ió sato'o yo Ndios, ta ni iin kuu o koni na táto'on ndato ndéé kómí ná. 10 Dión koo kuu tá ná nandió ko Jesús, dá kían ndato nda'o natiin na ñaño'ó kee ñayuu mií ná, ta naá ini ndidaá kúu ñayuu kándisa ñaá. Ta dión ta'ani ndo'o mií ndó, chí kándisa ndó to'on nì ñan'a'á ndu noo ndo.

11 Sa'a'á ñoó daá kuiti vá xíká ndu ña manì noo Ndios sa'a ndo, ña ná kì'o na ña kakuu ndó ñayuu ndaa, dá chí sa'a'á ña yó'o nì kaxi na ndo'ó. Ta xíká ta'ani ndu noo ná ña xí'ín ndéé mií ná ná kandeé ndó kee ndó ndidaá kúu ña va'a, xí'ín ndidaá kúu choon nì chík'áa ini ndo kee ndó sa'a'á ña kándéé ini ndo ná, 12 dá ná ni'j sato'o yo Jesucristo ñaño'ó sa'a ndo. Ta dión ta'ani natiin ndó ñaño'ó sa'a'á ña kándéé ini ndo ná, ta dión

koo sa'a'á ña manì nì kee Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo xí'ín yó.

2

Dinño'ó ká tqa kini kasandaá, dá vi kasaa Jesús

1 Ta viti kásto'on ndu xí'ín ndó ndi koo tá ná nandió ko Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa ña, ta ndi koo, dá nakì'in tá'an yó xí'ín ná. Ta seí nda'í ndu noo ndo'ó, ñani, 2 ña ná dá'a ni konó ndó ña vitá oon nadaká ñayuu ñaxintóni ndo, ta o sa kútúu ini ndo, va'ará kaá ná ña Espiritu iñ Ndios nì ka'an xí'ín ná ña sa nì ya'a va kuu nì nandió ko sato'o yo Jesús, o tá dána'a na ña dión kían o tá kaá na ña nì tanda'a'á ndu'u iin tuti ká'an dión. 3 O sa kándia ndó ña dándá'í ni iin ñayuu ndo'ó, dá chí tá o ñá'a kasandaá kuu yó'o, dá kían ku'a'á nda'o ñayuu kasá'a dánkoo ichi Ndios, ta kasandaá iin tqa kini, tá'an ra nì ni'j tá'j ña naá rá noo Ndios. 4 Ta ndakuijn ra, ta kenó ra ndidaá ña'a chínaní ñayuu kúu ndios, xí'ín ndidaá ña'a ndáño'o na. Ta nda noo iñ cháá ká ini ve'e ño'o ká'ano kakoo ra, dá kee ra mií rá ña kúu rá ndios.

5 ¿Á ko ndúsaa ta'on ini ndo ña nì ka'in sa'a ndidaá ña yó'o tá nì sa ioj xí'ín ndó? 6 Ta sa ná'a vá ndo'ó ndi kían chítuu noo tá kini ñoo, sa'a'á ñoó o natyu ta'on ra nda ná kasandaá hora kánian na'a noo rá. 7 Ta kana'a ndó ña sa kéchoon va ña kini ñoo, tído ió de'é iñ váan, dá chí ió ña chítuu va ña viti, sa'a'á ñoó ko ñá'a natyuan. Tído nda ná kasandaá kuu kuxoo ña chítuu ñaá, nda daá ví, dá natyuan. 8 Nda daá ví, dá na'a noo mií tqa kini ñoo. Dá ka'áni ñaá Jesús xí'ín tachì yú'u ná, dá dánaá ñaá ná kee ña naye'e ndato noo nandió ko na kii na.

9 Chí tá ná kasandaá tqa kini ñoo, kakomí rá ndéé mií ña u'u, sa'a'á ñoó ká'ano nda'o choon kane'e ra kasaa ra xí'ín ña maña, ta kandeé rá kee ra ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato. 10 Ta xí'ín ndidaá ña maña yó'o dándá'í ra ñayuu xlonoo ichi kua'qn indaya, chí ko ní xín na natiin na xí'ín ndinoo ini ná ña ndaa, sa'a'á ñoó o káki ta'on na noo kuachi na. 11 Sa'a'á ñoó kì'o Ndios ña dándá'í ñaá iin ña to'on ká'ano, dá kándisa na ndidaá kúu ña to'on ka'an ra, 12 dá kían nando'o nío ndidaá kúu ñayuu ko ní xín kándisa ña ndaa, chí di'a nì katoó cháá ká na ndiko na ña kini.

Sa nì kaxi va Ndios yo ña dákaiki ñaá ná

13 Tído ndu'u, daá kánian nakì'o ndu ndivé'e noo Ndios sa'a ndo'ó, ñani, na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a. Chí ndo'ó kúu na nì kaxi mií ná nda mií sa'a, dá natiin ndó ña káki ndó sa'a'á ña nì nduvii Espiritu iñ ná ndo'ó, xí'ín sa'a'á ña kándéé ini ndo ña ndaa. 14 Chí nì kana Ndios ndo'ó ña natiin ndó ña káki ndó xí'ín to'on va'a nì ñan'a'á ndu noo

ndo, dá natiin ta'ani ndó ñaño'ó táto'on kị'o natiin Jesucristo, na kúu sato'o yo, ñaño'ó.

¹⁵ Sa'á ño'ó kandita toon ndó, ñani, ta tiin toon ndó ña ndaa ñi ñan'a ndu'u noo ndo, á kían ña ñi ñan'a ndu xí'ín yú'u ndú noo ndo, o á kían ña ñi taa ndu noo tuti ñi saa noo ndo.

¹⁶ Ta mií Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ín mií Ndios, na kúu tatá yo, kúu na kú'u ini sa'a yo, ta ñi xị'o na ñandéé ini kakomí yó ndidaá tá'an kuu, ta ñi xị'o ta'ani na iin ñandéé ini ká'ano noo yo sa'á ña manj ñi kee na xí'á, ¹⁷ ta nakj'o na ña ndeé koo ini ndo, ta ná dáku'á'ano na ndo'ó, dá katj'a ndó ka'an ndo ndidaá to'on va'a, ta katj'a ndó kee ndó ndidaá ña va'a.

3

Kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a ndú, dá ná natiin va'a ñayuu to'on Ndios

¹ Viti, ñani, kaka ndo ña manj noo Ndios sa'á ndu'u, dá kían ná naka'ani kú' to'on Ndios ndidaá kúu xían kee ndu'u, ta ná natiin ndato ñayuu to'on Ndios táto'on kị'o ndato ñi natiin mií ndóan. ² Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná kandaa na ndu'u noo ñayuu kini, noo na kónj kendava'a xí'ín ndú, chj o ñuú ndidaá ñayuu kándéé ini Jesús.

³ Tído iin na ndaa kúu sato'o yo Jesús, sa'á ño'ó kị'o na ña kandita ndaa ndo, ta kandaa na ndo'ó noo ña kini. ⁴ Ta sa'á ña kándéé ini yo sato'o yo Jesús, sa'á ño'ó kándéé ini ndu ña kée ij vá ndó choon ñi sa'anda ndu'u noo ndo, ta dión kee va ndó. ⁵ Ta ná chindeé ñaá sato'o yo Jesús, dá katj'a ndó ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, táto'on kị'o kú'u ini mií Ndios sa'a yo. Dá katj'a ta'ani ndó koo ndeé ini ndo tein ñandó'ó ndó'o ndó táto'on kị'o ñi xị'o ndeé ini Cristo Jesús.

Kánian kechóon yó, dá kataki yo

⁶ Sa'ándá ndu choon noo ndo, ñani, xí'ín choon ñi xị'o sato'o yo Jesucristo noo ndú, ña o sa káne'e tá'an ndó xí'ín na kúu kuendá Jesús, na ko xín kechóon, tá'an na ko kónj kee choon ñi sa'anda ndu noo ndo. ⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kían kánian kee ndó, dá kee ndó táto'on kị'o sa kee ndu, chj ko ní sá ndei dúsá ndú tein mií ndó. ⁸ Chj ko ní seí óon ta'on ndu pan ni iin tó'ón ñayuu. Di'a nduú ño'ó va ñi sa ndj'i ini ndu sa kee ndu choon ndeé, dá kían ná dá'a ni dáta'an ndu ni iin ndo'ó sa'á ña kasá'an ndu. ⁹ Ió íchj ndú ña koto ndó ndu'u, tído ko ní xíká ta'on ndu ña kee ndó dión. Di'a sa kechóon va ndu'u, chj kónj ndu ña kían katj'a ndó kee ndó táto'on kị'o kée ndu'u. ¹⁰ Chj tá ñi sa ndei ndu xí'ín ndó, dá ñi sa'anda ndu choon noo ndo ña ndi ndáa ñayuu ko xín kechóon, ná dá'a ni kasá'an na.

¹¹ Chj ñi ñi'j tó'on ndu'u ña tein ndó xaan ndéi dao ñayuu dúsá, na ko kónj kechóon,

ta chírneé chítuu kúu na noo dao ka ñayuu. ¹² Sa'á ño'ó sa'ándá ndu choon noo na kée dión xí'ín choon ñi ñi'j ndú noo sato'o yo Jesucristo, ña ná ndj'i ini iin rá iin mií ná kechóon ndúsá'ano ná, dá ñi'j ná ña kataki na. ¹³ Ta ndo'ó, ñani, o sa kúkuítá ini ndo kee ndó ña va'a.

¹⁴ Tá ndéi dao ñayuu ko kékuendá choon sa'ándá ndu noo tuti yó'o, dá kían kande'é va'a ndó ndá yoo kúu ná, ta o sa kóo ka ini ndo kane'e tá'an ndó xí'ín ná, dá ná xika'an noo ná sa'á ña kée na dión. ¹⁵ Tído ná dá'a ni taó kuendá ndo ña kúu ná na xini u'u ndo, di'a koo ini ndo ka'an ñi'ini ndó noo ná sa'á ña kúu ná ñani ndo kuendá Jesús.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándj'i Pablo ña ká'an na

¹⁶ Ta mií sato'o yo Jesús, na xí'o ña ió va'a ini yo, ná nakj'o ña daá kuití vá koo va'a ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta daá kuití ná koo na xí'ín ndidaá ndó.

¹⁷ Ta ndisá'an yó'o táa mií yu'u Pablo kosaá noo ndo'ó xí'ín ndá'a mií. Ta dión kée yu'u noo ndidaá tuti táai, ta dión ndáa letraj.

¹⁸ Ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kí'an mií noó nì taa San Pabło nì sa'an noo Timoteo

Ká'qan Pabło ndisá'án xí'in Timoteo

¹ Yu'u kúu Pabło, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, chì mií tatá Ndios, na dákaki ñaa, xí'in sato'o yo Jesucristo, na kúú iin tãndeé ini ká'ano noo yo, noón kúu na nì xí'io choon yó'o nooí.

² Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'in yo'ó, Timoteo. Mií'an ndaa kuiti kúúón tãto'on de'i sa'a ña kándéé inon Jesús. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'in yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná kí'o na ña koo va'ón.

Ta yó'o kèi'a Pabło ká'an na sa'a ña to'ón dána'a dao ka taa

³ Kakaá ñi ní ñoo Éfeso xaan, tãto'on nì sei nda'ávii nooon tá nì kee kua'in chí kuendá Macedonia dí'a, ta ka'andon choon noo ra dána'a ña to'ón ña ná dá'a ka nì kee ra dión, ⁴ ta ná dá'a ka nì dána'a ra sa'a cuento yatá, xí'in sa'a ndá tixi nì kii iin rá iin na yatá nì sa ndei sa na'a. Chì ña yó'o kédaá xí'in na kúú kuendá Jesús, dá kasá'a ná dándichi tá'an mií ná, ta kò chindeé ta'on ñaa ña kaka choon Ndios kua'an, chì kò xí'oan ña kandeé cháá ka ini na Ndios. Ta ká'in xí'ón ña ⁵ ka'andon choon yó'o noo taa ñoo, dá ná katì'a ñayuu xaan ku'u ini sa'a sáta'an na xí'in iin niq vii, xí'in iin ñaxintóni va'a, ta sa'a ña kándéé ini na Jesús xí'in ndino'o ini na. ⁶ Tido nì kankeui xoo va taa ñoo noó ña yó'o, ta ndí'i ini ra dána'a ra sa'a to'on kò chóon. ⁷ Ta kátoó ra dána'a ra sa'a ley Moisés, tido ni mií rá kò kándaá ini sa'a ña dána'a ra xí'in sa'a ña kéndaa téi ra.

⁸ Ta sa ná'a vá yó ña keva'a yó xí'in ley Ndios tá ná kendaá yo choon sa'ándaa. ⁹ Ta ná'a vá yó ña kò ní xí'o Ndios ley na ña kí'an chituaan noó ñayuu ndaa. Dí'a nì xí'io na ley na chituaan noó ñayuu kini, xí'in na do'ó, xí'in na kò nákonì Ndios, xí'in na kée kuachi, xí'in na kóó ñaño'ó noo Ndios, xí'in na ká'an ndava'a sa'a Ndios, xí'in na sa'áni tatá xí'in naná, xí'in ndidaá ka na sa'áni ndii, ¹⁰ xí'in na kée kuachi xí'in na kò kúú yí'o ñadi'í, xí'in ra kátoó kudj xí'in taa xí'in rá, xí'in na díkó ñayuu, xí'in na to'ón, xí'in na náchina'a Ndios tein ña to'ón ká'an na, xí'in dao ka kuachi kò náki'in tá'an xí'in ña ndaa dána'a yo. ¹¹ Kí'o dión dándaki to'on ndato, ña kúú to'on va'a sa'a Jesús, ña nì chìná'a Ndios, na kúú Ndios ndato kua'a ío. Ta nì sa'anda na choon nooí ña dána'í ña noó ñayuu.

Yó'o kásto'on ta'ani Pabło sa'a choon nì natiin na noo Ndios

¹² Náki'oi ndivé'e noo Cristo Jesús, na kúú sato'o yo, na xí'o ndeé yu'u noo choon yó'o. Chì nì sa nde'é ná yu'u ña kúú iin taa ndaa, sa'a ñoo nì xí'io na choon yó'o nooí kechóoin noo mií ná. ¹³ Ta va'ará nì sa kuu yu'u iin ra sa ka'an ndava'a sa'a ná, ta va'ará nì sa kuu yu'u iin ra sa kendava'a xí'in na kúú kuendá na, ta va'ará kini sa ndane'e yu'u na, tido nì ku'u va ini na sa'í, chì kò ní sa ná'a ta'an vei ña nì sa kee, ta kò ña'a kandisai mií ná. ¹⁴ Tido ña manì nì kee sato'o yo Ndios xí'in nì sa kuu iin ña ká'ano nda'o nooí, chì nì nakuti yu'u xí'in ña kándéé ini ná, xí'in ña kú'u ini sa'a dao ka ñayuu. Ta dión nì ndo'i nì kee Cristo Jesús.

¹⁵ Ta ndino'o ña ndaa kí'an kò'in ka'in, ta kánian kandisa ndidaá ñayuu ña. Ta ña yó'o kí'an: mií'an ndaa kuiti nì kii Cristo Jesús ñayuu yó'o, dá kuu dákaki na na kómí kuachi, ta yu'u kúú ra kini cháá ka nákaa tein na kómí kuachi nì dákaki na. ¹⁶ Tido nì sa'an Jesucristo nì ku'u ini na sa'a yu'u, ra kini cháá ka, dá dána'a na noó ñayuu ña kò'on na kí'o ndeé ini na sa'a ñayuu kándisa ñaa, dá koni ná natiin na ña kataka chíchí ná tãto'on nì kee na xí'in yu'u. ¹⁷ Ta iin to'ón mií vá Ndios kúú rey ndidaá tá'an tiempo. Ta ni iin kuu o kúú na, ta o kúu ta'on koni yo ndi kaa na, ta kúú ná iin to'ón diñi Ndios takí xí'in Ndios ndichí. Ta daá kuiti ná natiin na ndidaá ñaño'ó, xí'in to'on ndato kua'an. Dión ná koo.

¹⁸ Ta choon yó'o xí'oi noo yo'ó, Timoteo, dá kandeéon naáon xí'in ña kini, tãto'on kí'o kua'an to'on nì ni'j na sá'ano noo Ndios tá sa ná'a sa'a choon keeón. ¹⁹ Ta kuin ndaaon xí'in ña kándéé inon Jesús, ta cho'on inon koo vii ñaxintónon, dá chì sa'a ña kò ní kée dao ka na kúú kuendá Jesús dión, sa'a ñoo nì tuú ná noó ña ndaa kándisa yó, tãto'on kí'o ndó'o iin barco tuu tá'an xí'in yuu. ²⁰ Ta Himeneo xí'in Alejandro kúú dao taa nì ndo'ó dión, ta nì nakí'o va yu'u ra noo nda'a ña u'u, dá ná nandikó ini ra, ta ná dándí'i ra ña ká'an ndava'a ra sa'a Ndios.

2

Yó'o ká'an Pabło ña ná kaka yo ña manì noo Ndios sa'a ndidaá ñayuu

¹ Noo ndidaá ña'a ká'an ni'inii noo ndidaá na ndéi xaan ña ná koo ini na kuei nda'í na noo Ndios sa'a ndidaá tã né'e choon, ta ná kaka ta'j ná noo ná sa'a rá, ta ná kaka na ña manì sa'a rá, ta ná nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'a rá. ² Ta dión ta'ani ná kaka na ña manì noo Ndios sa'a tã né'e choon ná'ano, xí'in sa'a dao ka taa né'e choon xí'in rá, dá kí'an ná koni yo kandeí va'a yó, dá ná koni yo kandeí ñochí yó kee yó ña kóni Ndios, ta ndúsá'ano ná kee yó noo ndidaá ñayuu. ³ Dá chì ña yó'o kí'an va'a, ña kí'an

náta'an ini Ndios, na dáka'ki ñaa. ⁴ Dá chí kónj na ña ndidaá tá'an ñayuu ni'j ña káki na no'ó kuáchi na, ta nani'j ná ña kana'á ná ña ndaa sa'a mií Ndios. ⁵ Dá chí iin t'ó'ón di'j vá kúú Ndios, ta iin t'ó'ón ta'ani kúú na náchindei va'a ñayuu xi'in Ndios, ta na y'ó'o kúú Jesucristo, na ni nduu iin taa. ⁶ Ta ni na'ki'o na mií ná ña kían ni xi'j na, ta ki'o di'ón ni chíya'i na sa'á kuáchi ndidaá ñayuu. Ta ndidaá ña y'ó'o ni kuu tein kuu ni chíkaa ini mií Ndios. ⁷ Ta ni xi'o Ndios choon no'ó yu'u ña kakuu iin na kasto'on xi'in ñayuu sa'a Cristo, ta kakuu iin apóstol, na kane'e to'on na, (ta ná'á Cristo ña ká'jín ña ndaa xi'in ndó, ta kó ká'an to'ón ta'an vai.) Ta ni xi'o ta'ani na choon no'ó ña dána'j no'ó na kó kúú na Israel, dá ná kandeé ini na Jesús, ta ná kana'á ná ña ndaa.

Di'a kánian kee ta kúú taa, ta di'a kánian kee na ña'a

⁸ Ta kónj ña ná ka'an ndidaá taa xi'in Ndios ndei kúú mií vá no'ó ndei ra, ta ná ndane'e ra ndá'a ndaa vii no'ó Ndios. Ná dá'a ni kuido'ini ra, ta ná dá'a ni dándichj tá'an ra.

⁹ Di'ón ta'ani, na ñá'a, ná dá'a ni koo ini na koo táyíí dá'ón ná. Di'a ná koo ndúsá'ano na, nda'i ni ná kándixi na. Ná dá'a ni nacho'ón táyíí ná di'j ná, ná o sa káño'o ña'a oro ndá'a ná, ná o sa kándaki na yuu di'ón, ni dá'ón ya'i ná o sa kándixi na. ¹⁰ Va'a kaan luu ná koo na xi'in ña va'a kée na, chí ki'o di'ón kánian kee na ñá'a ndúku kee ña kónj Ndios.

¹¹ Ta tádi ní ná kande'i na ñá'a no'ó dákuá'a na to'on Ndios, ta xi'in ñaño'ó ná kande'i na. ¹² Dá chí kó sónó yu'u ña dána'a na ñá'a, ni kó sónó yu'u ña kakomi ná choon sáta taa. Sava'a choon sa'ándái no'ó ná kían ña ná kande'i tádi ná kueid'ó'na. ¹³ Dá chí na mií no'ó ni kava'a Ndios kúú Adán, ni ndi'i, dá ni kava'a na Eva. ¹⁴ Ta kó ní danda'i kiri u'u Adán. Eva va ni danda'i ri. Sa'a ño'ó ni kankao Eva no'ó kuáchi. ¹⁵ Tído káki vá na ñá'a sa'á ña xi'o na mií ná kande'i de'e na tá ná kandita toon na xi'in ña kándéé ini na Jesús, tá ná ku'u'ú ini na sa'a ñayuu, tá ná koo vii ná no'ó Ndios xi'in ña ió ndúsá'ano ini na.

3

Ki'o di'a niyíká kee taa ka'an kane'e choon no'ó na kúú kuendá Jesús

¹ Mián ndaa kuiti iin ña va'a kían tá kátóo iin ñani yo kane'e na choon ña kían kandaka na na kúú kuendá Jesús. ² Tído kánian koo vii ná no'ó ñayuu, ta ná kakuu na yí iin t'ó'ón ñá'a, iin taa ñó'o ini no'ó ña kée na, ta ná kakuu na iin taa ndúsá'ano, iin na ió ñaño'ó ñayuu no'ó, iin na nátiin va'a ñayuu ve'e na, iin na ti'a va'a dána'a. ³ Ta kó kánian kakuu na iin na kátóo ko'o, ta kó káni ta'anian kakuu na iin na tondó. Di'a kánian kakuu na iin na va'a ini, iin na kátóo koo va'a xi'in

ñayuu, ta ná o kakuu na iin na kátóo koo di'ón. ⁴ Ta kánian kakuu na iin na ti'a va'a dándáki ve'e na, ta ná koo ñaño'ó de'e na, ta ná kueid'ó' xi na xi'in ñaño'ó. ⁵ Dá chí, na kó tí'a dándáki va'a na ve'e na, çndi koo ví kandeé ná dándáki va'a na na kúú ñayuu Ndios ndáka na?

⁶ Ta kó kánian kane'e iin na saá, na du'ú ni nduu kuendá Jesús, choon y'ó'o, dá chí oon ni ví kasá'á kuryíí ná, ta kankao na ndo'o ni'ó ná kee Ndios tát'o'on ki'o ni ndo'o ña u'u. ⁷ Ta ná kanani va'a na no'ó ñayuu kó kúú kuendá Jesús, dá kían ná dá'a ni ni'í'í ñayuu ndi kee na chínaní kini ñaa ná, ni ña u'u o ni'j ndi keean dátúú ñaa.

Ki'o di'a niyíká kee na ka'an kandita konkuáchi ini ve'e ño'o

⁸ Ki'o di'ón ta'ani kánian kee ra ndíta xíno kuáchi ini ve'e ño'o. Iin ra kéndaa ná kakuu ra, ta iin t'ó'ón ná kakuu to'on ra. Ta ná o sa kákuu ra iin ra kátóo ko'o, ta ná o sa kákuu ra iin ra kátóo di'ón ku'í'na.

⁹ Ta ná koo ini ra tiin toon ra ña ni sa io de'e no'ó Ndios, ña kían ña ndaa kándisa yó, ta ná kee ra ña xi'in ñaxintónj vii. ¹⁰ Ta mián ndúsá kánian kande'é va'a ndó ra, dá ná kande'á á kúú rá iin ra kéndísá'ano no'ó ndidaá ñayuu. Tá di'ón kían, dá kían ná kane'e ra choon y'ó'o.

¹¹ Ta di'ón ta'ani kánian kee na ñá'a, ná kakuu na iin na ndaa, ná dá'a ni kakuu na iin na xíno'oo káva'a ña to'ón, ta ná kakuu na iin na ñó'o ndi'i ini no'ó ña kée na, ta ná kakuu na iin na ñá'a kándéé ini'o.

¹² Iin ra xíno kuáchi ini ve'e ño'o, iin t'ó'ón ní ná kakuu ñadi'í ra, ta kánian ti'a va'a ra dándáki ra ve'e ra xi'in de'e ra. ¹³ Dá chí tá kendúsá'ano ra choon y'ó'o, dá kían natiin ra ñaño'ó, ta kua'ano cháá ka ra xi'in tandeé ini kómí rá sa'á ña kándéé ini ra Cristo Jesús.

Ña y'ó'o kúú ña ndaa kándisa yó

¹⁴ Táai choon y'ó'o kosa'aa'no no'ó yo'ó, va'ará ió tandeé ini'j ña yachi vá sa'aj kande'í yo'ó. ¹⁵ Tído tá ni kueej, dá kían sa ni kasto'on vei xi'ón ña kánian kee'ón xi'in na kúú ve'e Ndios, chí ñayuu y'ó'o kúú ve'e ño'o mií Ndios takí, chí kúú ná tát'o'on di'in ndíta ndío, tát'o'on di'in ndíta chíndeé ña ndaa sa'á Ndios.

¹⁶ Ta mián ndaa kuiti iin ña ká'ano nda'o kúú ña ndaa kándisa yó, ña ni sa io de'e no'ó Ndios, ta viti ni na'a na'aa no'ó yo, dá chí:

Ni kii Jesús ñayuu y'ó'o, ta ni sa kuu na iin taa ñayuu,

ta ni kandoo ndaa na ni kee Espiritu i.

Ta nda' induu ni sa nde'é ñaa ángel.

Ta ni dasa to'on sa'a ná no'ón na kó kúú na Israel.

Ta ni kandisa ñaa na ndéi ñayuu y'ó'o, ta xi'in ñaño'ó ni natiin ñaa Ndios nda' no'ó ió na induu.

4

Tein kuꝯ noꝯ ndí'i, dá dána'a dao ɬaa ña to'ón

¹ Ká'an tá'i vá Espiritu ij Ndios ña tein kuꝯ noꝯ ndí'i, dá dánkoo dao ñayuu ña ndaa kándisa yó, dá ko'on na kueidó'o na ña to'ón ká'an espíritu maña, ta ndiko na ña dána'a ɬa kúu kuendá ña u'u, ² ch'i kueidó'o na ña dána'a ɬaa uu noꝯ, tá'an ra ká'an ndino'o ña to'ón. Ta sa'a ña nadana ñaxintóni ɬaa yó'o, ³ sa'a ñoꝯ o kóno rá tanda'a ñayuu, ta ka'anda ra choon ña ná o kei na dao ña'a, tá'an ña ni kava'a mií Ndios, tido ndidaa na kúu kuendá Jesús xí'in na ná'a ña ndaa kuu kei ná ña nani nak'i'o na ndivé'e noꝯ Ndios sa'an. ⁴ Dá ch'i ndidaa vá ña'a ni kava'a Ndios kúu ña va'a. Sa'a ñoꝯ ko kánian kañó'o yó ni iin tó'ón ña'a ni kava'a na. Kuu va kei yoan xian nani nak'i'o yó ndivé'e noꝯ Ndios. ⁵ Dá ch'i sa'a to'ón ni ka'an Ndios, ta sa'a ña náki'o yó ndivé'e noꝯ ná, sa'a ñoꝯ kándoo vii vá ndidaa tá'an ña'a saxio.

Di'a kánian kee na kóni kechóon va'a noꝯ Jesucristo

⁶ Tá ná dána'on ña yó'o noꝯ na kúu kuendá Jesús, dá kían konon kakuuón iin ɬaa kéchóon va'a noꝯ Jesucristo, ta konon kua'ándon noꝯ ña ndaa kándisa yó, xí'in noꝯ ña ndaa dána'a yo, tá'an ña kándisón nda viti. ⁷ Ta kánian kañó'ón ndidaa cuento to'ón xí'in ña ko ndáya'i nákaní dao na ña'a sa'ano. Koo inon ná koo ndakí nimón, dá kandeéon keeón ña kóni Ndios. ⁸ Dá ch'i tá ná nduku yó ña koo ndakí yiki koño yo, cháá vá chin-deéan yó. Tido tá ná nduku yó ña koo ndakí níyo yó xí'in ña kóni Ndios, dá kían chindeéan yó noꝯ ndidaa ña'a, dá ch'i chindeéan yó nani ndéi yó ñayuu yó'o, ta xí'ean tandeé ini noꝯ yo ña kandeí yó ñayuu vei chí noꝯ.

⁹ Ta mián ndaa ki'o dión kíán, sa'a ñoꝯ kánian kándisa ndidaa ñayuu to'ón yó'o. ¹⁰ Ta sa'a mií ña ndaa yó'o ndí'i ini yo kéchóon yó, ta sa'a mián ndó'o nani yo, dá ch'i kándéé ka'ano ini yo Ndios ɬáki, na xí'o ña ɬáki ndidaa tá'an ñayuu, ta ñayuu kándisa Jesús kúu na mián ndaa kuiti keva'a xí'in ña ɬáki na.

¹¹ Ta kánian ka'andon choon yó'o noꝯ ñayuu, ta kánian dána'on ña noꝯ ná. ¹² Ta o sa' kónon kenóo na yo'ó sa'a ña ko kúuón iin ɬaa sava'a. Di'a ndí'i inon kakuuón iin ɬa ndísá'ano, dá ná kande'é na kúu kuendá Jesús yo'ó, dá ná kat'i'a na kee na ña kóni Ndios. Sa'a ñoꝯ ndísá'ano ka'on, ta ndísá'ano keeón, ta ku'u inon sa'a ñayuu, ta kuiin ndaonon xí'in ña kándéé inon Jesús, ta koo viion noꝯ Ndios, xí'in noꝯ ñayuu.

¹³ Nani kosaaj, ndí'i inon ka'avón tuti ij Ndios noꝯ ñayuu, ta ka'an ni'inón noꝯ ná, ta dána'on noꝯ ná. ¹⁴ O sa' nándodóon choon ni xí'o Ndios noꝯon, ch'i mií ná ni xí'o ña ni

kañaa ini na sa'ano sa'a choon keeón, sa'a ñoꝯ ni chikodó ná ndá'a ná diñon. ¹⁵ Sa'a ñoꝯ ndí'i inon keeón choon yo'ó, ta kuiin toon xí'an, dá ná kandaa ini ndidaa ñayuu ndi ki'o sá'anón kua'on xí'in ña kándisón. ¹⁶ Ta kaon kooón xí'in miíon, ta kaon kooón xí'in ña ndaa dána'a yo, ta cho'on inon kuiin toon xí'an. Tá keeón dión, dá kían ɬáki miíon, ta ɬáki ta'ani na seídó'o to'ón dána'on.

5

¹ O sa' kóo inon dánanon iin na sa'ano, di'a ka'an ni'inón noꝯ ná xí'in ñaño'ó táto'on keeón xí'in tatá miíon. Ta ka'an ni'inón noꝯ takuáchi yíi táto'on ki'o kéeón xí'in ñani miíon. ² Ta ka'an ni'ini ta'anón noꝯ ná ña'a sa'ano táto'on ki'o kéeón xí'in nana miíon. Ta ka'an ni'inón noꝯ takuáchi di'i táki xí'in ñaño'ó, xí'in ñaxintóni vii, táto'on ki'o kéeón xí'in ki'o kuáli miíon.

Di'a kánian koo ini yo kee yó xí'in na kuáan

³ Ta koo inon chindeéon na kuáan, na ko iin kuií kaá ña nda'i na. ⁴ Tido na kuáan ió de'e o de'e ñáni, ta yo'ó va kánian kat'i'a xi chindeé xi na ve'e xi táto'on ki'o kánian kee na kúu kuendá Jesús, dá nandiio né'e xi ña manj noꝯ na ve'e xi sa'a ña ni ɬakuá'ano ñaá ná, ch'i ña yo'ó kían va'a, ña náta'an ini Ndios xini na. ⁵ Ta na kuáan ndisa, na ko iin kuií kaá ña nda'i na, sava'a iin tó'ón mií Ndios kándéé ini na, ta xíka na ña manj noꝯ ná, ta nduu ñoꝯ ká'an na xí'in ná. ⁶ Tido na kuáan ndéi kée ña kóni ñij ná, noꝯon kúu na ni xí'i noꝯ Ndios, va'ará taki na ndéi na. ⁷ Ta ka'andon choon yo'ó noꝯ ná, dá kían ná o ni'i ñayuu ndi kían ka'an na sa'a ná. ⁸ Ch'i na ko xito na kúu tá'an na, ví'i ka ri na ve'e mií ná, noꝯon kúu na ko taó kuendá ña ndaa kándisa yó, ta ka'i cháá ka ví kée na o duú iin na ko kándisa.

⁹ Tá kua'on nachikodóon kuꝯ dao ka na kuáan noꝯ kandodó kuꝯ na kuáan ndisa, dá kían chikodóon kuꝯ na ió onj diko kuia chí noꝯ, ña kúu ná iin na kuáan ni sa io iin tó'ón yíi, ¹⁰ iin na xí'o ndaa ñayuu kuendá sa'a ña kée na ña va'a, iin na ni ɬakuá'ano va'a de'e, iin na sa' natiin va'a ñayuu sa sáa ve'e na, iin na sa' naɬata sa'a ñayuu Ndios, iin na mián ndaa sa chindeé na ndó'o níyo, iin na mián ndaa kée ndidaa ka ni ña va'a xí'in ñayuu xí'in ná.

¹¹ Tido o sa' chikodóon kuꝯ na kuáan kuáli, dá ch'i kandeé vá ña kóni mií ná xí'in ná, ta o taó kuendá ta'on na to'ón ni xí'o na noꝯ Cristo sa'a ña katoó tuku na tanda'a ná. ¹² Sa'a ñoꝯ táj kuachi na sa'a ña ni xí'o na to'ón na noꝯ Ndios, ta ko ni kée na ña. ¹³ Ch'i tá ná chikodóon kuꝯ na kuáan kuáli, ta kúu kat'i'a na kandeí dúsa ná, sa'a ñoꝯ kanoo na tá ve'e tá ve'e. Ta o duú ña yo'ó oon ni kee

na, chĩ kanoo na xĩ'ın ña to'ón ná, ta chinee chituu kakuu na kanoo na ka'an na ña ko kánian ka'an na. ¹⁴ Sa'á ño'ó ká'ın ña va'a cháá ka ná tanda'a na kuáan kuálí, ta ná kandeí de'e na, ta ná koo ve'e mií ná dándáki na, dá ná dá'a ni nĩ'í ña xini u'ú ñaá ndi keean dátúú ñaáán. ¹⁵ Dá chĩ sa nĩ kankuei xoo va dao na kuáan kua'an na xoo ña u'ú.

¹⁶ Tá ió iin na kuáan ve'e na kúú kuendá Jesús, dá kían kánian chindee ñaá ná, dá kían ndadá cháá ni choon ná kandido ve'e ño'o, dá ná kandeéán chindeéán na kuáan, na ko ñin kuíi chindee ñaá.

¹⁷ Di'a kánian kee ndó xĩ'ın na sá'ano dándáki va'a noo ndo: koo ñaño'ó ndó noo ná, ta chindee ndó na, tído koo cháá ka ñaño'ó ndó noo na sá'ano dána'a noo ndo, xĩ'ın na kásto'on xĩ'ın ndó sa'á to'on Ndios. ¹⁸ Dá chĩ di'a kaá tuti ij Ndios: "O sa taán ndo ñono yu'ú chee tá sádi rj tirió, dá ná kuu keí rj chááán." Ta kaá ta'anian di'a: "Mííán ndúsa kánian nĩ'í ra kéchóon ya'í ra."

¹⁹ Ta o sa kándisón tá ká'an kuáchi iin ñayuu sa'á iin na sá'ano ne'e choon, chĩ kánian uu o onj kakuu ñayuu ka'an kuáchi sa'á ná. ²⁰ Na kée kuáchi, ta ko kónj na dánkoo naan, dá kían dánanón na noo ndidaá ná kúú kuendá Jesús, dá ná yu'ú dao ka na kee na kuáchi.

²¹ Ta noo mií tatá Ndios, xĩ'ın noo Jesucristo, xĩ'ın noo ángel nĩ kaxi Ndios, yu'ú xĩ'o choon yó'o noo ña koo inon ka'andon choon yó'o noo ndidaá ñayuu. Ná dá'a ni kandgoón sa'a dao ñayuu. ²² O sa chinóón ndá'on dinj ndi ndáa mií ní ñayuu, dá k'í'ón choon kane'e na, dá kían ná dá'a ni kandido nduúón kuáchi xĩ'ın ná noo Ndios. Cho'on inon koo viion noo Ndios.

²³ O sa kó'o kaon takuifí oon. Ko'o lú'u vino, dá ná ya'a ña kú'u tjión, chĩ tóo tóo nda'o kú'ón.

²⁴ Ió dao ñayuu sa natuu va kuáchi kée na tá ko ñá'a ví kasandaá ku y keyiko sa'a ná. Tído ió dao ka ñayuu, nda ku y keyiko sa'a ve ná, nda daá ví, dá natuu ndi'i kuáchi nĩ kee na. ²⁵ K'í'o dión ta'ani natuu ña va'a kée ñayuu. Tá'an ña ko ñá'a natuu, o kúu ta'on koo de'e kuifí ña, daí ña natuuan.

6

¹ Ndidaá na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ná koo ini na koo ñaño'ó ná noo rá, dá kían ná dá'a ni ka'an ndava'a ñayuu sa'á kuu Ndios, ni sa'to'on dána'a yo. ² Ta na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o kúú kuendá Jesús, ná o sa kénóo ñaá ná sa'á ña kúú rá kuendá Jesús. Di'a ná kechóon va'a cháá ka na noo rá, chĩ kéva'a iin ra kúú kuendá Jesús sa'á ña kéchóon va'a na. Ta dión ta'ani kánian kee na sa'á ña kú'u ini na sa'á rá. Ta koo inon dána'on to'on yó'o noo ñayuu, ta ka'an ni'ínón noo ná ná kee na ña.

Kánian nata'an inio xĩ'ın ña xĩ'o ña ndaa kándisa yó noo yo

³ Ió dao ña dána'a dao ka ña'a, chĩ ko dána'a ndaa ra táto'on kua'an ña ndaa nĩ d'áná'a Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta ko dána'a ra ña ndaa, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá kandeé ná kee na ña kónj Ndios.

⁴ Dión kée ra, chĩ ña táyíi nda'o kúú rá, ta ni ña'a ko ná'a rá, ta kátoó ra kava'a ra tandó'o xĩ'ın to'on ká'an ra, ta kátoó ra naá tá'an ra xĩ'ın to'on. Ta sava'a ña nĩ'í na seido'o ñaá kían kásá'a koo u'ú ini na kée ra, ta nándaki tandó'o tein na, ta ndéine'e tá'an na, ta nákani kuáchi ini na kande'e sátá'an ná. ⁵ Dándichĩ tá'an ña yo'ó sa'á ña kómí rá iin ñaxintónj mañá, ta ni lú'u ña ndaa ko ná'a rá. Ta tiin ndaa ra ña ndaa kándisa yó ká'an ra, ta k'í'o dión nĩ'í rá dij'on kekuiká rá mií rá. O sa káne'e tá'ón xĩ'ın rá.

⁶ Tído na kuiká nda'o kúú yó noo Ndios tá ndei yó kée yó ña kónj na, ta náta'an ini yo noo ña xĩ'o na noo yo. ⁷ Dá chĩ ni iin tó'ón ña'a ko ne'e yó nĩ kasáa yo ñayuu yó'o, ta ni iin tó'ón ña'a o kúu kane'e yó ko'o tá nĩ xĩ'í yo. ⁸ Sa'á ño'ó tá ió ña'a kasá'an yó xĩ'ın ña'a kandixi yó, ná kadij inio. ⁹ Tído na ndúku ña kuiká, noon kúu ná kuéi noo kuáchi, ta natiin ñaá ña kini, chĩ kátoó kini na dij'on táto'on kée na nde'e to'on, ta dar'u'u nda'o ñaá, ta dánkoo nda'í ñaá, ta dánaá ñaá iin kuu. ¹⁰ Chĩ sa'á ña kátoó téi ñayuu kakomí ná dij'on, sa'á ño'ó ndáki ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o ini na. Ta kuá'a nda'o ñayuu nĩ kankuei noo noo ña ndaa kándisa yó sa'á ña kátoó na dij'on. Ta kúú kuá'a nda'o tandó'o nĩ ndo'o na, ta nĩ ndo'o nda'o nio ná sa'á ña nĩ kee na dión.

Kánian kandita ndaa yo xĩ'ın ña ndaa kándisa yó

¹¹ Tído yo'ó, ta kéchóon noo Ndios, kuino noo ndidaá ña kini yo'ó, ta keeón ndino'o ña ndaa, ta kuiin toon xĩ'ın ña ndaa kándisa yó, kandeé ká'ano inon Jesús, ku'u inon sa'á ñayuu, kuee ní koo inon, ta nda'í koo inon.

¹² Ta ndj'í inon kechóon va'ón sa'á ña ndaa kándisa yó, ta tiin toon ña kataki chíchón noo mií Ndios, chĩ nĩ kana na yo'ó ña kían kataki chíchón tá nĩ ka'on xĩ'ın ndino'o inon noo kuá'a ñayuu ña miíán ndaa kuiión xoo Jesús.

¹³ Ta noo mií Ndios, na kédaá xĩ'ın ndidaá ña'a, dá takían, xĩ'ın noo Jesucristo, na ko ní yu'ú ka'an sa'a mií ná noo Pilato, sa'ándáj choon noon ¹⁴ ña koo inon keeón ndidaá kúú choon nĩ xĩ'o Ndios noon, ta o sa yá'ón noo ká'an ña, ta ná dá'a ni k'í'ón ña ka'an ndava'a ñayuu sa'án nani kasandaá ku nandió ko Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaá na. ¹⁵ Chĩ nandió ko na kasaá na tá ná kasandaá ku nĩ kaa mií Ndios, na daá kuiti kua'a ió, na ne'e choon sa'a ndidaá kúú ña'a, na kúú rey noo ndidaá rey, na kúú

sato'o noo ndidaá sato'o. ¹⁶ Ta iin tó'ón mií ná kúú nā daá kuití ió, ta ió nā noo náye'e ndaa, ta kọ́ ín ta'on kuu natuu, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu kọ́ ñá'á koni ñáá, ta ni iin tó'ón ná ọ́ kúú koni ñáá. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ñaño'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ñá'a. Dión ná koo.

¹⁷ Ta ka'andon choon noo nā kuiká ñayuu yó'o, ña kían ná dá'a ni kuryíí ná, ta ná dá'a ni kandeé iní nā ña kuiká kómí ná, dá chī ña naá vá kíán. Sa'á ñoó va'a cháá ká noo ndá'á Ndios takí ná chikodó ndí'i na tandee iní nā, chī mií ná xí'o ndidaá kúú ñá'a xínño'ó yó, dá ndéi va'a yó. ¹⁸ Ta ka'andon choon noo ná ña kían ná kee na ña va'a, ta ná ndukú ná ña koo kuiká ná xí'ín ña va'a kée na. Ta ná chindeé ná ñayuu kúnda'í xí'ín ña ió noo ná, ta ná kemánj va'a ñáá ná. ¹⁹ Dión kánian kee na, dá kíán koo kuiká ndisa na iin ká ñayuu vei chí noo, dá natiin na ña kataki chí chí ná.

Ña yó'o kúú choon noo ndí'i sa'ándá Pablo noo Timoteo

²⁰ Ká'ín xí'ón, Timoteo, ña koo inon kanda va'ón choon nī ta'andá nooon, ta keeón ña. Ọ́ sa kóo inon kueidó'ón noo ndéi ñayuu ndátó'ón sa'á to'on kọ́ chón, xí'ín nā ndátó'ón sa'á ña chínani ná kúú ña ndichí ió ñayuu yó'o, chī kọ́ ta'ón dión kíán. ²¹ Ta sa'á ña nī xí'o dao na mií ná nī ndátó'ón ná sa'a to'on yó'o, sa'á ñoó nī kankuei xoo na noo ña ndaa kándisa yó.

Ná koo ña manj xí'o Ndios xí'ín yo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uu nì taa San Pablo nì sa'an noo Timoteo

Ká'qñ Pablo ndisá'án xí'ín Timoteo

1 Yu'u kúu Pablo, ta kúu'i in apóstol, na néle to'on Jesucristo táto'on kí'o kóni míi Ndios, chí nì xí'o na to'on na noo yó ña nì'í yó ña kataki chíhí yó sa'á ña kándéé iní yó Cristo Jesús. 2 Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín yó'o, Timoteo, de'e maní mií. Míi tatá yó Ndios, xí'ín sato'o yó Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín yó'o, ta ná ku'u iní na sa'on, ta ná kí'o na ña koo va'a inon.

Ná dá'a ni kaka'an noo yó dána'a yó sa'a Jesús

3 Náki'oi ndive'e noo Ndios, na kéchóon yu'u noo xí'ín in ñaxintóni vii, táto'on sa kee na sá'ano ve'i, chí daá kuití ndíko'on iní yó'o noo ká'ín xí'ín ná nduu ñoo. 4 Daá nda'í va ndisaa iní yó'o, táto'on nda'í nì sakón tá nì keei ve'i. Sa'á ñoo kóni kíj saaj kande'í yó'o, dá ná ndinoo iní xí'ín ña kádi iní. 5 Ta daá ñó'o iní ña ndino'o inon kándéé inon Jesús táto'on kí'o kándéé iní ñaá Loida, na kúu naná pa'on, xí'ín Eunice, na kúu naná miíón. Ta kátóni ndaa iní ña kí'o dión ta'ani kándéé iní ñaá miíón.

6 Sa'á ñoo ká'an ni'inii noo ña ndino'o inon keeón choon nì xí'o Ndios noo, chí kíán táto'on in ñó'o kéj, o sa kónón ña nda'o ña, di'a ndato cháá ka ná nakej ña. Chí choon yó'o nì nì'on noo Ndios tá nì chínooi nda'í dión. 7 Chí ko ní xí'o Ndios in espíritu, tá'an ña kédaa xí'ín yó, dá yu'u yó. Di'a nì xí'o na Espíritu míi ná noo yó, dá kíán ná koo ndeé cháá ka iní yó, ta ná ku'u iní sa'a sá'ta'an yó, ta ná kendisá'ano yó.

8 Ná dá'a ni kaka'an noo ña dána'on noo ñayuu sa'a sato'o yó Jesús, ta o sa káka'an noo ña sa'á ña nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ná. Di'a koo inon ná kí'on miíón ndo'o naní nímon táto'on ndó'o yu'u sa'a to'on va'a sa'a Jesús dána'a yó, ta keeón ña xí'ín ndeé míi Ndios, 9 na nì ñakáki ñaá, ta mií ná nì ñakana ñaá keeá choon iní míi ná. Ta ko ní kee na dión xí'ín yó sa'a ña kée yó ña va'a. Di'a nì kee na xí'ín yó sa'a ña nì chíkaa iní míi ná, xí'ín sa'á ña maní nì kee na xí'ín yó sa'á Cristo Jesús nda rá ko ña'á kava'a ñayuu yó'o. 10 Tído nda viti nì na'á Ndios ña maní yó'o noo yó sa'á ña nì kii Jesucristo, na kúu na ñakáki ñaá, ñayuu yó'o. Ta nì dí'tá ná choon né'e ña kédaa xí'ín ñayuu, dá xí'í na. Ta kí'o dión nì ñanátuu na noo yó ña kuu va kataki yó, ta nì kuu ka o kuu yó. Ta dión dándáki to'on va'a sa'a míi ná. 11 Ta nì ta'andá choon noo ña kíán kasto'in sa'á to'on va'a yó'o, ña kakuui

in apóstol, dá kane'i ña, ta dána'í ña noo ná ko kúu na Israel. 12 Ta sa'a choon yó'o ndó'o níoi, tído ko xíka'an ta'on noo, chí ná'á va'a míi yu'u ndá yoo kúu na kándisai, ta ió tãndeé iní ña kãndeé ná kãdaa va'a na choon nì xí'o na noo nda ná kasandaá kuu noo ndí'í.

13 Ta natiin toon to'on va'a nì ñan'í noo. Sa'á ñoo kuuin ndaa xí'ín ña kãndeé inon Cristo Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu. 14 Ta kãdaa va'on ña ndaa nì xí'o Ndios noo xí'ín ndeé xí'o na kúu Espíritu in, na ió iní yó.

15 Ta sa ná'á va'on ña ndidaa ná ndeé chí kuendá Asia di'a nì ñankoo ndava'a na yu'u, ta dao rón kúu Figelo xí'ín Hermógenes.

16 Ná ku'u iní sato'o yó Jesús sa'á na ve'e Onesíforo, dá chí kuá'á nda'o ta'ándá nì xí'o ra tãndeé iní noo, ta ko ní xíka'an noo rá koni ra yu'u, va'ará ndíko sa'í, ndíko ndá'í nákaa ve'e kaa. 17 Dá chí tá nì kii ra ñoo Roma, nì ndí'í nda'o iní ra nì ndankuú rá yu'u, ta kúu nì ñan'í'í vá ñaá rá. 18 Ta nakí'o sato'o yó Jesús ña kíán ku'u iní sato'o yó Ndios sa'a rá tá ná kasandaá kuu keyíko na sa'a yó. Ta sa ná'á va'a miíón ña nì chíndeé nda'o ra yó ñoo Éfeso xaan.

2

Ndeé ná koo iní yó tá ndó'o yó tãndó'o

1 Ta yó'o, de'e ló'o mií, cho'on inon kuuin tooón xí'ín ña maní nì kee Cristo Jesús sa'a yó. 2 Ta sa ná'á va'a miíón to'on va'a nì ñan'í'í noo kuá'á ñayuu. Ña yó'o koo inon dána'on noo tã ndita toon xí'ín ña ndaa kãndisa yó, dá ná katí'a va'a ra dána'a rá ña noo dao ka ñayuu. 3 Ta ndeé koo inon tá ndó'o nímon sa'á ña kúuón táto'on in soldado nákaa tíxi nda'a Jesucristo. 4 Dá chí ko ndí'í ta'on iní iní ra kúu soldado sa'á ña ndí'í iní ñayuu óon. Di'a ndí'í iní ra ña kíán nata'an iní tã dándáki ñaá. 5 Ta dión ta'ani ndó'o ra chídáó tá'an, tá ko ní kendaá ra noo taxí tá'an ra, dá kíán o ní'í ta'on ra ña va'a, ña ní'í ra kãndeé. 6 Ta dión ta'ani ndó'o in tá kéchóon, din'í'í'í ka míi rá kánian natiin kú'í nì kana no'ó'o xiti ra. 7 Nakani va'a inon sa'á ña nì ka'ín xí'ón, ta mií sato'o yó Jesús nakí'o ña kandaq tá'í inon ndi dándáki ña.

8 Ndíko'on inon sa'a Jesucristo, ña kúu ná na ve'e rey David, ta nì ñataki na tein na nì xí'í. Ta ña yó'o kúu to'on va'a dána'a yu'u. 9 Ta sa'a míi to'on va'a yó'o ndó'o naní nimaí, nda ve'e kaa sadí na yu'u, ta kátó ná sa'í'í táto'on kée na xí'ín iní tã kini. Tído to'on Ndios, o kúu ta'on kató náan, ta chikaá na ve'e kaa. 10 Sa'á ñoo xí'o ndeé vá iní ndó'í ndidaa vá ña'á sa'á ña kú'u iní sa'a ñayuu nì kaxi míi Ndios, dá ní'í ná ña káki na sa'á ña nì kee Cristo Jesús, dá koni na kãndeí chíhí ná noo ndato náye'e ndaa.

11 Ta miian ndaa kuiti to'on ndaa kian yo'lo:

Ta ni nakji'lo yo miif yo ni xij'nduu yo xifin na, da kian kataki chichi yo xifin na.

12 Ta xifo ndee ini yo tein tando'lo ndo'lo yo, da kian koni yo dandaki nduu yo xifin na.

Ta ta ni ndata yo sa'a na, da kian ndata ta'ani na sa'a yo noo Ndios.

13 Ta va'ara ko kuu yo nyayu ndaa, daa kuiti va iin ndaa na xifin to'on ni xifo na noo yo, da chi o kuu ta'on tuu na ngo ni ka'an na.

Kanian kakuu yo iin na kechoon va'a noo Ndios

14 Dandisaq inon nyayu ndei xaqa sa'a to'on yo'lo, ta noo miif sato'lo yo Jesus ka'andon choon noo na na na da'a ni dandichij ta'an miif na sa'a to'on ko ndaya'i, da chi o chindee ta'on naa. Di'a datuu vaan nyayu ndei seido'an. 15 Cho'on inon kechoon va'on, da na nata'an ini Ndios koni na yo'lo. Kakuuon iin ra kechoon ndaa, iin ra ko xika'an noo sa'a choon kee ra, chi dana'a ra tato'on ki'lo kaa ra io na ndaa. 16 Ta o xoo miion ngo to'on kini xifin na ko choon, na dana'a dao taq, da chi na yo'lo keda xifin nyayu, da kuxika chaa ka na noo Ndios, 17 ta kian tato'on iin kuele kaon xika. Taq no'o tein ra dana'a na yo'lo kuu Himeneo xifin Fileto. 18 Taq yo'lo kuu ra ni ndaño'lo ngo to'on ndaa, da chi ka'an ra na sa ni natak i na nyayu ni xij, ta kande ra nadaka ra nxintoni dao ka nyayu ngo to'on ndaa kandisa yo. 19 Tido na ndaa ni chin'a Ndios kian tato'on iin sa'a ve'e toon kandu'u, ta noo miian tndaa to'on ka'an di'a: "Na'a va sato'lo yo Ndios nda yoo kuu nyayu na." Ta ka ta'anian: "Ndidaa na nakoni na kuu na kuenda Cristo kanian dankoo ndi'i na kuachi kee na."

20 Ta sa na'a va'a yo na iin ve'e kujka, ko komi ta'on na sav'a na na ni kav'a xifin oro xifin plata, chi io ta'ani na ni kav'a xifin yito xifin no'o noo na. Na va'a noo kian io choon kechoon na xifin naño'lo. Ta na noo noo, nda choon kuu miif va kechoon na na. 21 Ta ki'lo dion ta'ani, ta na ta o xoo yo miif yo ngo to'on ko choon dana'a taq noo, da kakuu yo tato'on iin na'na ndaya'i xifo naño'lo noo sato'lo yo Jesus, xifin iin na'a vii, xifin iin na'a io choon noo na, da koo nduu yo kee yo ndidaa na va'a.

22 Kuino ngo na ko va'a kato takuachi taki kee xi. Ta tiin ki na ndaa, ta kande ka'ano inon Jesus, ta ku'u inon sa'a dao ka nyayu, ta koo va'on xifin na. Ta ndidaa na yo'lo ndi'i inon keon xifin dao ka na ndino'o ini ka'an xifin sato'lo yo Jesus. 23 Ta o sa chineeon miion noo ndei nyayu ndato'on kuachi sa'a to'on ko choon, sa'a to'on ko ndaya'i, chi sa na'a vion na ngo keda xifin nyayu, da kas'a na

dar'u'u ta'an na. 24 Da chi iin na kechoon noo sato'lo yo Jesus, ko kanian kakuu na iin na kato tando'lo. Di'a kanian koo va'a ini na xifin ndidaa nyayu, ta kanian koo ti'a na dana'a na, ta kanian ndee koo ini na. 25 Ta kanian koo ti'a na ka'an ni'ini na ngo nyayu na xifin na, ta kanian kee na na xifin na nda'i io ini na, chi nda ndi kuu kon o va Ndios na kian nandiko ini nyayu noo sa' kuachi kee na, da koni na kanda ini na na ndaa, 26 da yaq na noo ndadi ni'ini na tixi nda'a na u'u, chi no'o na kee na na konian.

3

Di'a kee ta kini tein kuu noo ndi'i

1 Kanian kana'on na tein kuu noo ndi'i, da koo nda'o tando'lo. 2 Da chi kande nyayu nakani ini sav'a sa'a miif va na, xifin na kato di'on, xifin na ka'an tayii, xifin na io tayii ini, xifin na ka'an ndava'a sa'a Ndios, xifin na ko konj kuedo'lo tata xifin nanan, xifin na ko ndive'e noo, xifin na ko kekuenda sa'a na'a Ndios, 3 xifin na ko kuu ini sa'a dao ka nyayu, xifin na ko ki'lo ka'ano ini, xifin na kav'a na to'on, xifin na ko kande chituu miif, xifin na to'nd o, xifin na kuño'lo na va'a, 4 xifin na dik na ne'e ta'an va'a xifin na, xifin na chindaa noo, xifin na chindaya'i miif, xifin na nduku na konj miif na o duu na konj Ndios. 5 Ta kee na miif na kuu na nyayu kee na konj Ndios, tido xifin na kee na na'a na miif na na ko kanda na ndee Ndios. O sa ki'lin ta'on xifin nyayu kee dion.

6 Ta dao taq kee dion kuu ra koku'u dao ve'e, ta kande ra danda'i ra na na'a vita ini, na ndido ku'a kuachi, chi no'o na tixi nda'a na kini konj miif na. 7 Ta daa kuiti va daku'a na, tido ni kuu ta'on o kasanda na katoni ini na na ndaa.

8 Ta sa na'a, Janes xifin Jambres ni nakujta ni xio ne'e ta'an ra xifin Moises. Dion ta'ani kee taq kini yo'lo xio ne'e ta'an ra xifin na ndaa kandisa yo, chi nxintoni kini va komi ra, ta ni ndaño'lo ra ngo na ndaa kandisa yo. 9 Tido yachi va kueli ra, da chi yachi va kanda ini nyayu na kuu ra taq ndee to'on tato'on ni ndo'o taq ni na xifin Moises.

10 Tido sa na'a miion nda sa'a dana'a yu'u, ta ni xinon tato'on ki'lo kee yu'u xifin nyayu, ta na'on ndi kian ni chikaq inij kee, ta ni xinon tato'on ki'lo kee yu'u kande ka'ano inij Jesus, ta sa na'on na kuee io inij, ta ni xinon na kuu ini sa'a dao ka nyayu, ta na'on na xifo ndee inij noo ndidaa na'a, 11 ta ni xinon na ni kendava'a nyayu xifin yu'u sa'a Ndios, ta ni xinon na ni ndo'o nda'o nima. Ta na'on na ni ndo'i noo Antioquia, noo Iconio, noo Listra viti. Ta noo ndidaa na ni ndo'i, ni chindee nda'o naa sato'lo yo Jesus. 12 Sa'a ngo ndi ndaa miio na konj kuita ndaa xifin Cristo Jesus, ndo'o nda'o niq na

kee ñayuu ko kándisa. ¹³ Tído iin rá iin kuu kuu, ndúkini cháá ka ta kini xí'in ta to'on kua'an ra, ta dándafí ra ñayuu, ta dándafí tá'an mií rá.

¹⁴ Tído yo'ó, kua'an kuin toon xí'in ña ndaa ni ñakuá'ón, chi sa ná'a vá mií'ón ña kían ña ndaa, ta ná'a ta'ánón ndá yoo ni ñaná'a ña noqon. ¹⁵ Chi nda rá ni sa kuu'ón iin tayí'í ló'ó, nda daá vá ná'ón ndí dána'a tuti iñ Ndios, ta sa'a mián kándañ inon ña káki yó sa'a ña kándéé iní yo Cristo Jesús. ¹⁶ Chi mií vá Ndios ni datóon ñaxintóni dao ta, dá ni taa ra ndidaa to'on tánda noq tuti iñ ná. Ta to'on yo'ó kían va'an dána'añ noq ñayuu, va'an kuió né'an na, va'an ná chikani ndaqañ ná, va'an dákuá'anoan na, dá ná kee na ña ndaa, ¹⁷ dá xinkuei ñayuu Ndios kakuu na táto'on kí'ó kóni Ndios, dá katí'a na kee na ndidaa ña va'a.

4

Ndi'i inon dána'on to'on Ndios noq ñayuu

¹ Ta noq Ndios xí'in noq sato'o yo Jesucristo, na keyíko sa'a na ndéi taki xí'in sa'a na ni xi'í tá nandí'ó koo tuku na ñayuu yó'ó dándaki na, ta noq na yó'ó sa'ándá'í choon noqon ña ² koo inon dána'on to'on Ndios. Ta daá kuití koo nduuoñ dána'on ña nani nóno o ko nóno. Dáxiño inon ñayuu, ta dánanón na, ta ka'an ni'ínón noq ná xí'in ña kueé ió inon, ta dána'on noq ná to'on ndaa kándisa yó. ³ Chi vei kuu o kándia ka ñayuu kueidó'o na ña ndaa dána'a yo, chi sa'a ña katoó na kueidó'o na dao ka to'on, sa'a ñoq ndukú ná kua'a ta to'on dána'a noq ná, tá'an ra dána'a ña nata'an ini mií ná kueidó'o na. ⁴ Ta kedó'ó ná mií ná noq ña ndaa dána'a yo, dá natiin va'a na cuento to'on. ⁵ Tído yo'ó, kaño'o tá'í inon, ndeé koo inon tá ndó'ón ñandó'ó, ndi'i inon dána'on to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dáxiñkoo va'ón xí'in choon ni ni'ón noq Ndios.

⁶ Díon koo inon kee'ón, dá chi sa ió va yu'u ña kuuj sa'a Ndios, chi sa ni kuyati va hora ña kían kuuj dánkooi ñayuu yó'ó. ⁷ Sa ni kexóoin noq Ndios xí'in ndidaa ndeé. Ni kankono va'i, ta ni xinkooi nda noq ni chiná'a Ndios, ta ni sa iñ ndaai xí'in ña ndaa kándisa yó. ⁸ Ta viti sa ió nduu va iin corona natiin yu'u, tá'an ña ni'í na kúu na ndaa, ña kían kí'o na kúu sato'o yo noq yú'u tá ná kasandaá kuuj dáá, chi kúu ná iin na keyíko ndaa. Ta o duú noq iin to'ón yu'u kí'o nañ, chi kí'o ta'ani nañ noq ndidaa ka na ndati kíj kasañ na.

Yó'o xíka Pablo iin ña maní noq Timoteo

⁹ Yachi koo inon kii'ón kande'ón yu'u. ¹⁰ Dá chi ni dánkoo ndava'a va Demas yu'u, chi kátoó nda'o ra ña ió ñayuu yó'ó, sa'a ñoq ni kee ra kua'an ra ñoo Tesalónica. Ta Crescente ni ki'in kua'an chí kuendá Galacia

di'a, ta Tito ni ki'in kua'an chí kuendá Dalmacia. ¹¹ Sava'a iin to'ón Lucas vá kúu na ni kandoo ió xí'in yu'u. Sa'a ñoq nakuaka Marcos kandakón kisón, dá chi xín'ó'í xi noq choón. ¹² Ta Tíquico ni tánda'í kosañ ñoo Éfeso. ¹³ Tá vaqon, dá kane'ón kotó'i, tá'an ña ni dánkooi ñoo Troas noq kúu ve'e Carpo, ta kane'e ta'ánón libroj, ta o sa nándodóon kane'ón libro ñi'í kisón.

¹⁴ Alejandro, ta kexóoin xí'in kaa, kua'a nda'o ña'a kini ni kee ra xí'in yu'u. Tído sato'o yo Jesús ná chiya'i ra sa'a iin rá iin ña kini ni kee ra xí'in. ¹⁵ Sa'a ñoq kandaon mií'ón noq rá, chi xini u'u nda'o ra to'on va'a dána'a yo.

¹⁶ Tá ni chindeéi mií noq ta né'e choon ta'ándá mií noq, ko iñ ta'on ní sa iñ xí'in yu'u. Ndidaa vá rá ni dánkoo mií ñaá. Tído ná dá'a ní ta'ó kuendá Ndios ña ni kee ra. ¹⁷ Tído ni sa iñ va mií sato'o yo Jesús xí'in yu'u, ta ni xi'í na ndeé, sa'a ñoq ni kandeéi ni ñaná'í to'on va'a, dá ni seidó'o ndidaa na ko kúu na Israel sa'a Jesús. Ta díon ni kuu, dá ni káki yu'u, dá ko ní xi'í yu'u ndika'a. ¹⁸ Ta chindeé vá sato'o yo Jesús yu'u noq ndidaa ña kini kóni ñayuu kee na xí'in, dá kandaka na yu'u nda kuu ná kasandaá noq ió na dándaki na. Ta daá kuití ná natiin na ndidaa tá'an ña'ño'ó. Díon ná koo.

Xí'in ndisá'an yó'o dándi'i Pablo ña ká'an na xí'in Timoteo

¹⁹ Ká'on ndisá'an xí'in Prisca xí'in Aquila, xí'in na ve'e Onesiforo. ²⁰ Ni kandoo va Erasto ñoo Corinto, ta ni dánkoo yu'u Trófimo ñoo Mileto, chi kú'u va ra. ²¹ Ta koo inon kisón tá ko ñá'a kasá'a yoq vixi. Ta ká'an Eubulo ndisá'an xí'ón, xí'in Pudente, xí'in Lino, xí'in Claudia viti xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndeé yó'o.

²² Ná kuin Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ón. Ná koo ña maní xí'o na xí'in iin rá iin ndo'ó. Díon ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noo Tito

Ká'qñ Pablo ndísá'án xí'ín Tito

¹ Yu'u kúú Pablo, na kéchóon noo Ndios, ta kúúí iin apóstol, na n'é'e to'on Jesucristo, dá ná kasandaá ñayuu nì kaxi Ndios kandeé ká'ano iní na Jesús, ta kasandaá ta'ani na kana'a ná to'on ndaa sa'a mií ná, dá ná kandeé ná kee na táto'on k'ì'o kóni Ndios, ² ta ná koo tãndéé iní na ña iin kuú koni na kataki chichí ná. Ta mií vá Ndios nì x'ì'o to'on na ña koo dión ndá rá kò ñá'a kasá'a ñayuu yó'o, ta kò ká'an to'ón ta'on ná. ³ Dá tá nì kasandaá kuú nì ch'ikaá iní mií Ndios, dá nì na'a na to'ón ndaa sa'a mií ná. Ta nì ta'anda choon noo ña dána'ì ña noo ñayuu nì kee mií Ndios, na dáka'ki ñaa.

⁴ Ta ká'an yu'u ndísá'án xí'ín yo'ó, Tito. Ta miñan ndaa kuiti kúú'ón táto'on de'í sa'a ña kándéé inon Jesús. Mií tatá yo' Ndios xí'ín sato'o yo' Jesucristo, na dáka'ki ñaa, ná kee ña manì xí'ín yo'ó, ta ná ku'u'ú iní na sa'on, ta ná k'ì'o na ña koo va'a inon.

Di'a kánian kee ta sá'ano xí'ín ra ká'án kane'e choon noo na kúú kuendá Jesús

⁵ Nì ñankoo yu'u yo'ó yúku'ú iní iní taño'o nani Creta, dá ndeyik'on choon noo na kúú kuendá Jesús xa'an, dá k'ì'ón choon noo ra sá'ano, dá ná kandita ra noo na kúú kuendá Jesús ndéí iin rá iin ñoo xa'an táto'on k'ì'o nì sa'ándá'ì choon noo'on. ⁶ Tído ná kakuu ra iin ta'a kéndísá'ano noo ñayuu, ta ná kakuu ra yí'í iin to'ón ñá'a, ta de'e ra ná kakuu ta kándisa Jesús. Ná dá'a ni ka'an ñayuu ña kúú xí takuá'chí kini, o takuá'chí kò ñaño'ó.

⁷ Dá ch'ì miñan kánian kendsísá'ano iin ra ndáka na kúú kuendá Jesús, ch'ì noo mií Ndios nì ñatiin ra choon yo'ó. Kò kánian kakuu ra ra ndeé to'ón, ni ra yach'ì káryí'í, ni ra káto'o k'o'o, ni ra káto'o tãndó'ó, ni ra kée sa'a ñ'í'ón maña. ⁸ Di'a kánian kakuu ra iin ta'a natiin va'a ñayuu ve'e ra, iin ra káto'o kée ña va'a, iin ta'a ñó'o ndi'í iní, iin ra kéndaa, iin ra káa vii noo Ndios, iin ra kándéé chituu mií noo ña kini. ⁹ Ta kánian kuuin toon ra xí'ín to'ón ndaa táto'on k'ì'o nì ñakuá'a ra, dá ná kat'ì'a ra ka'an ni'ini ra táto'on dándáki ña ndaa sa'a Ndios, dá ná kat'ì'a ra kadi ra yú'u na káto'o dátuu ña'a.

¹⁰ Dá ch'ì ndéí kua'a nda'o ta'a ndeé to'ón, ta káto'o ra dána'a ra to'ón kò chóon, ta kóni ra danda'í ra na kúú kuendá Jesús. Ta ra kée cháá ka dión kúú ra ká'an ña kánian ta'anda ñi'í ra kúú kuendá Jesús. ¹¹ Ta miñan kánian kadi yo' yú'u rá, dá ch'ì xionoo ra náda'ká rá ñaxintóni ñayuu iin rá iin ve'e xí'ín ña kò kánian dána'a ra, ch'ì kée ra sa'a ñ'í'ón maña. ¹² Ta iin de'e ñoo mií vá Creta xa'an nì taa

sa'a ña kée ta'a ñoo ra, ch'ì di'a kua'an ña nì taa ra: "Daá ta to'ón nda'o kúú ra ñoo Creta, ta kúú rá tá nde'í, ta kúú rá tá dusa, ta kít'ì nda'o kúú rá." ¹³ Ta ndaa va ká'an ra, xini yu'u. Sa'a ñoo koo inon dánani va'a chááon ra kée dión xa'an, dá ná kandita ndaa ra xí'ín ña ndaa kándisa yo', ¹⁴ dá kían ná dá'a ka ni kekuendá ra cuento to'ón nì kava'a dao ta Judío, ta ná o kékuendá ka ra choon sa'ándá ta'a nì kexoo noo ña ndaa sa'a Ndios. ¹⁵ Ndidaá vá ña'a kúú ña'a vii noo na kómí iin ní'o vii. Tído noo na kómí iin ní'o yakó xí'ín na kò xí'ín kándisa Jesús, ndidaá vá ña'a kúú ña'a yakó noo ná, dá ch'ì ndino'o ña kini nákani iní na, ta yakó nda'o ñaxintóni ná. ¹⁶ Kaá ra ña ná'a rá Ndios, tído xí'ín ña kée ra ná'a ra mií rá ña kúú rá tá to'ón, dá ch'ì kúú rá tá t'ik'ini, ta kúú rá ta'a ndeé to'ón, ta ni lú'u ña va'a kò kándéé rá kée ra.

2

Ta koo inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yo'

¹ Tído yo'ó, kua'an yo'ó ndi'í inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yo'. ² Koo inon dána'on noo tá sava'a ña ná kaño'o iní ra noo ña'a kée ra, ta ná koo ndísá'ano iní ra, ta ná kendsísá'ano ra, ná kuita ndaa ra xí'ín ña ndaa kándisa yo', ná ku'u'ú iní ra sa'a dao ka ñayuu, ta kueé ni ná koo iní ra. ³ Dión ta'ani ná koo iní na ñá'a sava'a, ná koo ndísá'ano iní na. Ná dá'a ni kanoo na kava'a na ña to'ón, ta ná dá'a ni kakuu na na káto'o k'o'o. Ndino'o ña va'a ná koo iní na dána'a na ⁴ noo na ñá'a kuálí, dá ná kat'ì'a na koni na yí'í ná xí'ín de'e kuálí na, ⁵ dá ná kaño'o iní na noo ña kée na, dá ná kakuu na iin na ñá'a kéndísá'ano, dá ná kat'ì'a na kanda va'a na ve'e na, dá ná koo va'a iní na, dá ná kaño'o toon na t'ixi ndá'a yí'í ná, dá kían ná dá'a ni n'í'í ñayuu ndí kían ka'an ndava'a na sa'a to'ón Ndios.

⁶ Ta koo ta'ani inon ka'an ni'ínón noo takuá'chí yí'í ña kían ná koo iní x'ì kaño'o iní x'ì noo ña kée xi. ⁷ Ta chikani miñón ña kían keva'ón noo ndidaá ña'a kéeón, dá ná kat'ì'a xi keva'a xi. Ta noo dána'on, koo inon dána'a ndaa'on, ta dána'on xí'ín ñaño'ó, ⁸ ta dána'on xí'ín to'ón ndaa, dá kían ná dá'a ni n'í'í ñayuu ña ka'an ndava'a na sa'on, dá ná kaka'an noo na xini u'u ñaa sa'a ña kò ni'í ná ndí kían ka'an kini na sa'a yo.

⁹ Ta ka'an ni'ínón noo na ñó'o t'ixi ndá'a iin sato'o ña ná kueidó'o ñaa ná, ta ná ndukú ná ña nata'an iní ra. Ná dá'a ni ndane'e yú'u ná noo rá, ¹⁰ ta ná dá'a ni koo kue'e noo ndá'a ná. Di'a ná kendaq na ndidaá choon tá'anda noo ná, dá kían xí'ín ña kée na, ná chindaya'í ñayuu ña ndaa sa'a Ndios, na dáka'ki ñaa.

¹¹ Dá ch'ì nì na'a túu Ndios ña manì nì kee na xí'ín ñayuu, dá ni'í ndidaá ná ndí kee na

kaʼki na. ¹² Ta ña manj yó'o kásto'on xí'in yó ña kánian dánkoo yó ndidaá ña kini xí'in ña kátoó na kúu kuendá ñayuu yó'o kee na. Ta kásto'on ta'anian xí'in yó ña kánian kaño'o inio ngó ña kée yó, ta kandeí ndísá'ano yó, ta kandeí yó kee yó ña kóni Ndios. ¹³ Kí'o dión ná kee yó nani ndéi yó ndáti yó tãndeé ini ndato kua'an, çhí ndáti yó ndato náye'e noo nandío koo Jesucristo, na kúu Ndios ká'ano, na dákaʼki ñaá, kasaʼa na. ¹⁴ Çhí nì nakj'o na mií ná nì xí'i na sa'a yó, dá nì kuu nì taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá ña kini. Ta nì nduvii ná yó, dá nì nduu yó ñayuu mií ná, dá ná ndj'i ini yó kee yó ña va'a. ¹⁵ Dión koo inon dána'on ngó na kúu kuendá Jesús, ta ka'an ni'inón noo ná. Ta xí'in choon né'ón koo inon dána'on na koo va'a kée, ta ni iin tó'ón ñayuu o sa kónó kenóo na yó'ó.

3

Ñi dandóo Ndios kuachi yó sa'a ña kándéé ini yó Jesús

¹ Dándusaʼa inon na kúu kuendá Jesús ña kánian koo ñaño'ó ná ngó ta né'e choon xí'in ra dándáki ñaá. Ná kueidó'o ñaá ná, ta daá kuití ná kandeí nduu na kee na ña va'a. ² Ta ná dá'a ni koo ini na ka'an u'u na sa'a ni iin ñayuu, ta ná dá'a ni katoó na tãndó'ó. Di'a va'a ná koo ini na, ta nda'í ná koo ini na xí'in ndidaá ñayuu. ³ Dá çhí tá sa na'a sa kuu yó ñayuu ndeé to'on, xí'in ñayuu do'ó, ta sa xionoo ndava'a yó, ta sa ño'o yó tixi ndá'a ndidaá ña kini sa katoó mií yó xí'in ña kini sa konj ñj yó. Ta nì sa kuu yó ñayuu xí'i ini, xí'in ñayuu u'u ini. Sa ndukú yó ña kían koni u'u ñaá ñayuu, ta sa xini u'u tá'an yó xí'in dao ka na. ⁴ Tído iin kuu nì na'a Ndios, na dákaʼki ñaá, ña va'a ini na, ta nì na'a na ña kú'u ini na sa'a yó, ⁵ dá nì dakáki ñaá ná. Tído koo ní dákaʼki na yó sa'a ña nì kee yó ña va'a. Di'a nì dakáki na yó çhí nì ku'u ini na sa'a yó. Çhí nì dandóo na kuachi yó, dá nì nakaki sa'a yó, ta Espíritu ij mií ná kúu na nì ndee sa'a ñaá, ⁶ çhí nì dakúti Ndios nígo yó xí'in Espíritu ij mií ná sa'a ña nì kee Jesucristo, na dákaʼki ñaá. ⁷ Dión nì kee na, sa'a ñoó nì kãndoo vii yó noo Ndios sa'a ña manj nì kee mií ná sa'a yó, dá ná kuu natiin yó ngó tatá yó Ndios ña kataki chíchi yó, çhí ña yó'o kúu tãndeé ini ió noo yó.

⁸ Ndino'o ña ndaa kían ká'in xí'ón, sa'a ñoó xikaj nooon ña ndundééon dána'on ña, dá ná ndj'i ini na kándisa Ndios kee na ña va'a, çhí ña va'a nda'o kían, ta çhindeéan ñayuu tá ná kee na ña. ⁹ Ta ná dá'a ni ndat'ón xí'in ñayuu sa'a to'on koo çhóon, ta o sa ndát'ón xí'in ná sa'a ndá tixi nì kii iin rá iin na sa'ano. Ta ná dá'a ni çhidáó tá'ón xí'in ná xí'in to'on, ta o sa dándichj tá'ón xí'in ná sa'a ley Moisés, dá çhí koo ndáya'i ña kee yó dión, ta o çhindeé tá'an vaan yó.

¹⁰ Tá nákaa iin ra sa'ándá tá'an ñayuu ngó náta na ndo xaʼan, dá kían dána'on rá iin ta'ándá, uu ta'ándá. Tá koo seídó'o ra ña ká'on, dá kían taó rá ná ko'on ra, ¹¹ ta kana'on ña nì kana xoo va ra ngó ña ndaa, ta sa'a kuachi kée vá rá nì kedaá xí'in rá, sa'a ñoó nì ndo'o ra dión.

Di'a kánian kee mií Tito, kaá Pablo

¹² Tá nì tãnda'í Artemas o Tiquico kosaʼa ra ngó nákaa on xaʼan, dá kían koo inon saʼon nì'on yu'u ndá ñoo Nicópolis, dá çhí nì çhíkka inij ña ñoo kooi yoo vixi. ¹³ Ta koo inon çhindeéon Zenas, tá'an ra ná'á ley, xí'in Apolos, ta kí'on ña'a xínño'ó rá ngó ko'on ra dána'a ra, dá kían ni iin ña'a ná o kámanj noo rá. ¹⁴ Ta dána'on ngó na kúu kuendá yó ña nakj'o na mií ná kee na ña va'a, ta ná çhindeé ná na kámanj ña'a noo, dá ná kakuu na iin na kéchóon va'a noo Ndios.

Xí'in ndisá'an yó'o dánd'í Pablo ña ká'an na xí'in Tito

¹⁵ Ndidaá vá na ndéi xí'in yu'u yó'o ká'an ndisá'an xí'ón. Ta ka'an yó'ó ndisá'an xí'in na kándisa daó xí'in yó ndéi xaʼan, tá'an na kú'u ini sa'a ndu'u.

Ná koo ña manj xí'o Ndios xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kí'an nì taa San Pablo nì sa'an noo Filemón

Ká'qan Pablo ndísá'án xí'ín Filemón

¹ Yu'u kúu Pablo, ta nákaaj ve'e kaa sa'á ña dána'lì to'on Jesucristo. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'qan ndu ndísá'án xí'ín míí ní, ñani manj Filemón, chì míí ní kúu na kéchóon dáó xí'ín ndu'u, ² ta ká'qan ta'ani ndu ndísá'án xí'ín k'ì'o manj yo naní Apia, xí'ín ñani yo Arquipo, na chindeé tá'an xí'ín yó sa'á to'on Jesús, ta ká'qan ta'ani ndu ndísá'án xí'ín na kúu kuendá Jesús náta ka ve'e ní. ³ Ta míí tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña manj xí'ín ndo'o, ta ná k'ì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kándéé ká'ano iní Filemón Jesús, ta kú'u iní na sa'a dao ka ñayuu

⁴ Ta náki'oi ndiv'e noo Ndios, chì daá kuiti ndíko'on inij míí ní noo ká'jin xí'ín ná, ⁵ dá chì kándaq inij ña kónj ní sato'o yo Jesús, ta kándéé ká'ano iní ñaá ní, ta kú'u ta'ani iní ní sa'a ndidaá ñayuu Ndios. ⁶ Ta sa'á ña iin nì nduu ní xí'ín ndu'u sa'á ña kándéé iní ní Jesús, sa'á ñoó xíkà ndu noo Ndios ña kandaq iní ní sa'a ndidaá ña va'a ío noo ní sa'á ña kúu ní kuendá Cristo Jesús. ⁷ Kádij nda'o inij, ta nì ndundeé cháá ka inij tá nì kandaq inij ña kú'u nda'o iní ní sa'a dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá chì sa'a míí ní, ñani míí, nì naní'lì iní cháá ka ñayuu Ndios tãndéé iní.

Yó'o xíkà Pablo iin ña manj noo Filemón

⁸ Ta sa'á ña díon kí'an, sa'á ñoó va'ará ío choon nì x'ì'o míí Cristo noóí ña ka'andai choon noo ní tátò'on kánian kee ní, ⁹ tído di'a xíkaj ña manj noo ní sa'á ña kú'u iní sa'a sátá'an yó. Ta yu'u kúu Pablo, na ká'qan xí'ín ní, ta kúu iin na sava'a, ta nákaq yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'lì sa'á to'on Jesucristo. ¹⁰ Xíkaj ña manj noo ní sa'a Onésimo, chì kúu rá tátò'on iin de'e nì nì'lì noo nákaaj ve'e kaa yó'o sa'á ña kándéé iní ra Jesús. ¹¹ Chì di'a iin ta kò chóon nì sa kuu ra noo ní tá sata, tído viti kí'an kúu rá iin ta ío choon noo míí ní xí'ín noo yú'u.

¹² Ta kó'jin chinda'í ra nasaa ra noo ní, tído kónij ña natiin va'a ní ra, chì tátò'on ndó'i xí'ín nímaj, k'ì'o díon ndó'i xí'ín rá. ¹³ Kónij ña koo ra yó'o xí'ín, dá chindeé rá yu'u kuin ra to'on noo míí ní, chì nákaaj ve'e kaa yó'o sa'á ña dána'lì to'on va'a Jesús. ¹⁴ Tído o kée ta'on yu'u díon, chì kò ñá'a ta'on nachina'í míí ní. Kò kónij kendúsaj xí'ín ní kee ní ña manj yó'o, chì kónij ña ná kakuuan tátò'on k'ì'o kónj míí ní.

¹⁵ Dá chì ndá ndi kuu nì sonó Ndios ña nì kuxoo ra cháá tiempo noo ní, dá viti kí'an nandió koo ra kosaq ra koo chíhí rá xí'ín ní.

¹⁶ Ta viti natiin va'a ní ra, chì kúu rá iin ta ndáya'lì cháá ka o duú iin ra nákaaj tíxi ndá'a ní, chì viti kúu rá iin ñani manj yo. Kúu rá iin ta ndáya'lì noo yú'u, tído ndáya'lì cháá ka ra noo míí ní sa'á ña kóni kuáchí tuku ra noo ní, xí'ín sa'á ña nì nduu ra iin ñani ní sa'á ña kúu rá kuendá sato'o yo Jesús.

¹⁷ Sa'á ñoó, tá míian ndaa nákonì ní ña né'e tá'an va'a ní xí'ín yu'u, dá kí'an natiin va'a ní ra, ta kee ní kuendá ña míí yu'u kúu rá. ¹⁸ Tá ndá ña'a nì ya'a ra nì kee ra xí'ín ní, o tá táj ra noo ní, dá kí'an nach'i nian kuendá yu'u. ¹⁹ Yu'u kúu Pablo, ta xí'ín ndá'a míí táai to'on yó'o kosaqan noo ní. Yu'u chiya'lì noo ní, va'ará di'a kuu kaaj xí'ín ní ña táj ní sa'a míí ní noo. ²⁰ Sa'á ñoó, ñani míí, ío tãndéé iní xí'ín ní ña kee ní ña manj yó'o sa'á ña kúu yó kuendá sato'o yo Jesús, ta k'ì'o ta'ani ní tãndéé iní sa'á ña kúu ñani kuendá Jesús.

²¹ Ta nì taai tuti yó'o kosaq noo ní, chì kándéé ká'ano inij ña kuedó'o ní yu'u. Ta sa ná'a vái ña va'a cháá ka kee ní noo ña ká'jin xí'ín ní. ²² Ta kónj ta'anii ña kenduu ndo noo kooi, dá chì kándéé inij ña xinkoo ña xíkà ndo noo Ndios, dá k'ì'o na ña saaj noo ndéi ndó xaqan.

Ká'qan ta'ani dao ka na kúu kuendá Jesús ndísá'án xí'ín Filemón

²³ Ta ká'qan ñani yo Epafras ndísá'án xí'ín ní. Na yó'o kúu na nákaaj nduú xí'ín yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'a na sa'a Cristo Jesús. ²⁴ Ta ká'qan ta'ani Marcos, xí'ín Aristarco, xí'ín Demas, xí'ín Lucas ndísá'án xí'ín ní. Na yó'o ta'ani kúu na chindeé tá'an xí'ín yu'u noo choon Ndios. ²⁵ Ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Díon ná koo.

To'on yó'o kían kua'an noq na Israel kúu kuendá Jesús

Ká'qan Ndios xí'in yó xí'in yú'u de'e na

¹ Kua'á nda'o ta'ándá nì sà ká'qan Ndios xí'in nà sá'ano ve'e yó tá sata, ta noq kua'á nda'o ña'a nì sà kechóon na profeta nà sà kasto'on na xí'in ñayuu ñoó. ² Tído tein kuú noq ndí'i yó'o kéchóon na de'e mií ná, dá ka'qan nà xí'in yó, ta de'e na kúu nà nì natiin ña kakuu na sato'o noq ndidaá ña'a, ta xí'in ndá'a de'e na nì kava'a na ndidaá ña ió ñayuu yó'o xí'in ña ió induú. ³ Ta nà yó'o kúu nà ná'a táto'on k'i'o ndato káa mií Ndios, dá ch'i táto'on k'i'o kúu mií Ndios, k'i'o dión ta'ani kúu de'e na, iin nóo kúu vá ná. Ta mií ná kúu nà xíto ndidaá tá'an ña'a xí'in choon kómí to'on na. Tá nì ndí'i nì dandóo na kuachi yó, dá nì ñakoo na xoo kuá'a Ndios noq ñikó ió nà dándáki na. ⁴ Ta ndáya'i cháá kà nà noq ndidaá ángel ndéi induú, ta nì natiin na iin kuú ndáya'i cháá kà o duú ángel ñoó.

Ndáya'i cháá kà Jesús o duú ángel

⁵ Dá ch'i kò ní ka'qan Ndios di'a xí'in nì iin tó'ón ángel: Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúu'i tatóon. Ta nì kò ní ka'qan nà di'a sa'a nì iin ángel: Yu'u kakuu tatá xì, ta mií xí kakuu de'e yu'u. ⁶ Ta nì ka'qan ta'ani Ndios di'a tá kua'qan nà tanda'á ná iin tó'ón dinì de'e na kii na ñayuu yó'o:

Ná kandaño'o ndidaá ángel de'i. ⁷ Miíqan ndaa di'a kaá Ndios ká'qan nà sa'a ángel:

Yu'u kúu nà kée ángel kéchóon noqí ña kakuu na táto'on tachì, xí'in ño'ó ita.

⁸ Tído di'a kaá nà sa'a de'e mií ná: Yo'ó kúu Ndios, ta nì iin kuú ta'ón o ndí'i noq dándáki yo'ó.

Ta káyiko ndaa yo'ó noq dándákón.

⁹ Ch'i ndiko yo'ó iin íchi ndaa, ta káñ'ó'ó yo'ó ndidaá ña kini kua'qan.

Sa'a ñoó nì kaxi Ndios yo'ó, nà kúu Ndios miíón,

ta nì x'i'o cháá kà nà ña dij iní noqon o duú dao kà nà xinkuáchi dáó xí'ón.

¹⁰ Ta kaá ta'ani na di'a:

Yo'ó, nà kúu sato'o noq ndidaá ña'a, nda mií sa'a nì kava'ón noñ'ó'ó yo'ó,

ta xí'in ndá'a miíón nì kava'a induú.

¹¹ Ta ná kasandaá iin kuú, ta ná ndí'i vaan, tído yo'ó, daá koo kuíi vá yo'ó.

Ndidaá tá'qan va ña'a káa kuyatá iin kuú táto'on k'i'o kuyatá dá'on.

¹² Ta táto'on k'i'o nátuu ñayuu dá'qon ndíxi na,

k'i'o dión natuu yo'ó ndidaá ña'a káa, ta ná nadamón ña.

Tído yo'ó, o nádaqon ta'an voón, daá koo kuíi vóón.

¹³ Ta kò ní ka'qan Ndios di'a xí'in nì iin tó'ón ángel:

Kakoo yo'ó xoo kuá'i nda ná nataán ndí'i yu'u ta xini u'u ñaá tji sa'qon.

¹⁴ Kánian kana'á ndó ña choon kómí ángel kíán ña koni kuáchi ná noq Ndios, ta chinda'á ñaá ná chindeé ná ndidaá nà nì'i ña káki na.

2

Iin ña'a ndáya'i nda'o kíán ña nì kii Jesús dáakaki ñaá

¹ Sa'a ñoó miíqan ndúsa kánian kandiko toon yó to'on ndaa nì seíd'ó'ó yó, dá ch'i tá kqó, dá kían oon nì ví kankuei xoo yó noqán.

² Ch'i miíqan ndaa ió choon noq ndá'a ley nì x'i'o ángel noq Moisés, ta ndi ndáa mií vá ñayuu nì ya'a noqán, ta ndi ndáa mií ná kò nì xíin kueid'ó'ó choon sa'ándáan, dá nì ndo'o nio ná sa'a kuachi nì kee na. ³ Ta, ¿ndi koo ví káki yó noq ña xido ini Ndios tá ná o taq kuendá yo to'on ndáya'i cháá kà, ña kían ká'qan sa'a ndi koo káki yo? Ch'i dinñ'ó'ó mií nà kúu sato'o yo nì x'i'o kúu'á chá'á to'on yó'o, nì ndí'i, dá nì kasto'on ta'ani táa nì sà xionoo xí'in ná to'on yó'o xí'in yó. ⁴ Ta mií Ndios nì x'i'o ta'ani kuendá sa'a to'on ndato yó'o xí'in ndá'a taa nì sà xionoo xí'in Jesús, dá ch'i nì x'i'o na ña kían nì kandeé rá nì kee ra ña'a ndato xí'in ndidaá kà ña'a ná'ano noq ñayuu, ta nì x'i'o na ña nì natiin iin rá iin taa yó'o choon nì x'i'o Espíritu ií táto'on k'i'o kóni mií ná.

Jesús kúu nà x'i'o ña káki yó

⁵ Dá ch'i kò ní x'i'o Ndios choon noq ndá'a ángel ña kían dándáki na ñayuu saá vejí chí noq, ña kían ká'ín sa'a xí'in ndó. ⁶ Dá ch'i di'a kua'qan ña nì taa iin taa noq tuti ií Ndios: ¿Ndí kían kúu taa ndéi ñayuu yó'o ña ño'ó ini ní sa'a rá, tatá Ndios?

Ta, ¿ndí kían kúu rá ña ndí'i téi ini ní sa'a rá?

⁷ Ta nì ndee ní rā sà kuu ra iin rā ló'o cháá noq ángel,

ta nì x'i'o ní choon ká'ano noq rá, ta nì x'i'o ní ñaño'ó noq rá,

ta nì chükani ní rā ña dándáki ra ndidaá ña'a nì kava'a ní,

⁸ ta nì nataán ní ndidaá tá'qan ña'a tji sa'a rá. Ch'i sa'a ña nì nataán Ndios ndidaá ña'a tji sa'a rá, sa'a ñoó kò nì kándqo nì iin tó'án, ndidaá ña ño'ó tji sa'a rá, tído kándaq ini yo ña o duú ndidaá ña'a dándáki ra viti. ⁹ Tído viti kándaq ini yo ña ió iin nà nì ndel'ó'ó cháá mií noq ángel, ta nà yó'o kúu Jesús, ta nì natiin na choon ká'ano, ta nì natiin ta'ani na ndidaá tá'qan ñaño'ó sa'a ña nì x'i'j nà sa'a yo. Dá ch'i sa'a ña kóni Ndios kee na ña manì xí'in yo, sa'a ñoó nì x'i'j Jesús sa'a yo.

¹⁰ Ta mií Ndios kúu nà nì kava'a ndidaá ña'a ñó'o ñayuu yó'o, ta noón kúu nà xito ñaá, ta kóni nà nakuaka na ñayuu mií ná noo ndato náye'e ndaa noo ió nà. Sa'á ñoó iin ña va'a nì sà kian ña nì daxínko va'a na Jesús xí'in ña nì ndo'o na, chj mií ná kúu nà dákaki ñaá. ¹¹ Dá chj mií Jesús, nà nì ndevii yó, xí'in yóó, nà nì nduvii, iin tó'on vá kúu tatá yo, sa'á ñoó ko xíka'an ta'on noo Jesús ká'an nà ña kúu yó ñani nà. ¹² Dá chj di'a kaá tuti ij Ndios:

Kj'o yu'u kuendá sa'a mií ní noo ñanij xí'in kj'oi, ta tein ndidaá ñayuu kuendá ní keká'ano yu'u mií ní.

¹³ Ta kaá ta'anian: Kandeé ká'ano inij Ndios. Ta kaá ta'anian:

Yó'o iin xí'in ndidaá tá'an de'e nì xj'o Ndios nooí.

¹⁴ Ta de'e nì kava'a xí'in koño xí'in nì kúu de'e nì xj'o Ndios noo ná, sa'á ñoó nì nduu ta'anii mií Jesús koño xí'in nij, dá nì kuu nì xij' nà. Ta kj'o dión nì kandeé ná nì dijá ná choon noo ndá'a ña u'u, sa'á ñoó koó ka choon noo ndá'an ka'ánian ñayuu. ¹⁵ Dión, dá nì kandeé ná nì taó xóo na yó noó ña yu'óo kuu yo, dá chj nda rá nì kaki yó nì kasá'a dándaki ñaá. ¹⁶ Dá chj mií nã ndaa kuiti ko ní kii Jesús chindee ná ni iin ángel, sava'a nà kúu nà ve'e Abraham nì kii na nì chjindee ná. ¹⁷ Sa'á ñoó mií nã ndúsá nì nduu na tát'on kj'o kúu ñani nà, dá nì xínko na kúu ná dutj kúu noó, iin dutj ká'ano ini, iin dutj iin ndaa noo Ndios, dá nì kuu nì doko ná mií ná, dá nì ij' ñayuu nà ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁸ Nj ndo'o nani nio ná tá nì ka'an ña u'u dátuu ñaáan, sa'á ñoó kuu va chindee ná yó tá kexixi ña u'u xí'in yó.

3

Ndáyá'i cháá ka Jesús o duú Moisés

¹ Viti, ñani, ndo'ó nà kúu ñayuu Ndios, ndo'ó nà nì ñakana Ndios kandeí induú, koo ini ndo kande'e va'a ndó Cristo Jesús, nà né'e to'on mií Ndios noo yo, ta kúu ná dutj kúu noó noó ña kándisa iin rá iin yó. ² Ta nì daxínko ndi'i na choon nì xj'o Ndios noo ná, tát'on kj'o nì daxínko ndi'i Moisés choon nì nì'ij ná koni kuáchí ná noó nà kúu ve'e Ndios. ³ Ta kánian natiin Jesús ñaño'ó ká'ano cháá ka o duú Moisés, dá chj tã káva'a ve'e kánian natiin cháá ka ñaño'ó o duú ve'e nì kava'a ra. ⁴ Dá chj ió yoo káva'a iin rá iin ve'e, dá ndítaan, tído nà nì kava'a ndidaá tá'an ña'a kúu Ndios. ⁵ Mií nã ndaa kuiti nì sà iin ndaa Moisés noo Ndios tá nì sà xinkuáchí ná noó nà ve'e Ndios, ta xí'in ña nì kee na nì na'a nà tát'on kj'o káa rá ió ña ka'an Ndios chí noo. ⁶ Tído Cristo kúu mií de'e Ndios, nà kánian dándaki ve'e na. Ta ve'e na kúu yóó

tá ná kandiata toon yó xí'in ña kándéé ini yo ná nda noo ndi'i kuii, ta ná kadij inio xí'in tandéé ini kómi yó.

Xí'o Ndios noó nà ñoo nà ña nani'ij ndéé ná

⁷ Chj di'a kaá Espíritu ij Ndios: Tá ná kueid'ó' ndó noo ká'an Ndios kuu viti, ⁸ dá kian o sà kédó'ó ndó mií ndó tát'on nì kee nà sa'ano ñoo ndo tá nì datá'an nà Ndios, chj nì xito ini ná Ndios noó nì xionoo na yukú ichi ñoo.

⁹ Ta ñoo nì datá'an nà yu'u, ta nì xito ini ná yu'u,

va'ará uu diko toon kuia nì xini nà ndidaá tá'an ña ndato nì kee yu'u xí'in ná.

¹⁰ Sa'á ñoó ko ní náta'an inij nì xiniij ñayuu ñoo,

dá nì kaaj xí'in mií: "Daá kuiti vá kexoo xíká nio ná noó ña kóni yu'u, chj ko kóni nà kaño'o na ichi yu'u."

¹¹ Ta sa'á ña nì xido inij nì kee na, sa'á ñoó nì chjkaaj inij ña nì iin kuu ta'on o koni nà ndu'u na noó kj'oi ña nani'ij ndéé ná, kaá Ndios.

¹² Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó, ñani, dá kian nì iin tó'on ndó ná o kákomi iin nio kini, iin nio káxi, ña kian kedaá xí'in ndó, dá kexoo xíká ndó noo Ndios takí. ¹³ Di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo iin rá iin ndó iin rá iin kuu kuu. Dá chj ká'an to'on ñoo ña kánian kee ndó dión kuu viti, dá kian ná dá'a ni kusaá ini ndo koni ndo to'on Ndios kee ña danda'í ñaá kuachi. ¹⁴ Dá chj ió ta'ani kuendá yo xí'in Jesucristo tá ná ndiko toon yó tandéé ini nì natiin yó nda mií sa'a. ¹⁵ Dá chj di'a kaá to'on Ndios:

Tá ná kueid'ó' ndó noo ká'an Ndios kuu viti, dá kian o sà kédó'ó ndó mií ndó tát'on nì kee nà sa'ano ñoo ndo tá nì datá'an nà Ndios.

¹⁶ ¿Ndá yoo nì sà kuu nà nì seid'ó' noó nì ka'an Ndios, ta vatj xian daá nì datá'an ñaá ná? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña noón kúu ndidaá nà nì kankuei tixi nda'a nà ñoo Egipto nì kee Moisés? ¹⁷ Ta, ¿ndá yoo nì karyí Ndios xí'in ndin uu diko kuia noo kúu yukú ichi ñoo? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña noón kúu nà nì ya'a nì kee kuachi, ta nì kuei na nì xij' na yukú ichi ñoo? ¹⁸ Ta, ¿ndá yoo nì chjkaaj ini Ndios o náchi'i na noo nani'ij ndéé ná? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña noón kúu nà ko ní xim kueid'ó' ñaá? ¹⁹ Sa'á ñoó kandaaj inio ña ko ní kúu ta'on ndu'u na noo nani'ij ndéé ná sa'á ña ko ní kándisa ndaa nà Ndios.

4

¹ Sa'á ñoó ná kandaa yo mií yó, viti iin ij Ndios xí'in to'on nì xj'o na ña kian kj'o na ña ndu'u yó noo nani'ij ndéé yo, dá chj oon nì ví tuú dao ndo'ó, ta o koni ndo ndu'u ndó

ñoó. ² Dá ch̄j t̄at̄o'on k̄j'o n̄j n̄atiin yó t̄o'on va'a ña ká'an sa'a Jesús n̄j kee Ndios, k̄j'o dión ta'ani n̄j seidó'o ñayuu ñoó t̄o'on Ndios tá sat̄a. Tido n̄j naá òon va ña n̄j seidó'o na ña, dá ch̄j k̄o ní kándeé iní n̄a Ndios. ³ Tído yóó kúú na kándisa ña n̄j ka'an Ndios, sa'a ñoó koni yó ndu'u yó nani'j ndéé yó noo ió na. Tído di'a n̄j kaa n̄a xí'in na k̄o ní kándisa ñaá tá sat̄a ñoó:

Ta sa'a ña n̄j xido inij n̄j kee na, sa'a ñoó n̄j ch̄ikaq̄ inij ña ni iin kuu ta'ón o koní n̄a ndu'u na noo k̄j'oi ña nani'j ndéé ná.

Dión n̄j kaa n̄a, va'ará sa n̄j ðaxíno ndi'i na ña n̄j kava'a na nda mí sa'a ñayuu yó'o. ⁴ Dá ch̄j di'a kaá ta'ani tuti ij Ndios sa'a kuu úsa: Kuu úsa n̄j nani'j ndéé Ndios noo ndidaá choon n̄j kee na.

⁵ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a: O koní ta'on na ndu'u na noo k̄j'oi ña nani'j ndéé ná.

⁶ Sa'a ñoó kándaa inio ña kómanj vá ndu'u dao ñayuu noo nani'j ndéé ná, ta k̄o ní ndu'u na n̄j n̄atiin t̄o'on yó'o mí noo sa'a ña k̄o ní seidó'o na choon n̄j sa'anda Ndios. ⁷ Sa'a ñoó ká'an tuti ij ña n̄j saki Ndios iin ka kuu, ta kuu ñóó kúú kuu víti. Ch̄j tá n̄j ya'a kuá'á nda'o tiempo, dá n̄j taa David ña n̄j ka'an Ndios sa'a kuu yó'o:

Tá ná kueidó'o ndó noo ká'an Ndios kuu víti, dá k̄ian o sa kédó'ó ndó mí ndó.

⁸ Dá ch̄j tá n̄j x̄i'o Josué ña k̄ian ndu'u na sa'ano ñoo yó noo nani'j ndéé ndisa na, dá k̄ian o ká'an ta'on Ndios sa'a iin ka kuu.

⁹ Sa'a ñoó kándaa inio ña kasandaá iin kuu, dá koni ñayuu Ndios ndu'u na noo mián ndaa kuiti nani'j ndéé ná. ¹⁰ Dá ch̄j na ndu'u ñoó, noón kúú na koni nani'j ndéé noo ndidaá choon n̄j kee na, t̄at̄o'on k̄j'o n̄j nani'j ndéé mí Ndios tá n̄j ndi'i n̄j kava'a na ñayuu yó'o.

¹¹ Sa'a ñoó ná cho'on ini yó, dá ná konio ndu'ó noo nani'j ndéé yó, ta ná dá'a ni k̄j'oi yó miá ña kusaá inio t̄at̄o'on k̄j'o n̄j kee na sa'ano ñoo yó, ch̄j k̄o ní seidó'o na noo n̄j ka'an Ndios. ¹² Ch̄j t̄o'on takí kúú t̄o'on Ndios, ta t̄o'on ndakí nda'o kíán. Ta deen cháá ka sa'andáan o ðuú iin espada sa'ándá ndi nduu xoo. Sa'a ñoó tá seidó'o yóan, x̄inoan nda maá inio, ta sóno n̄i'nian nio yó x̄i'in ñax̄intóni yó. Ta sóno n̄i'ni ta'anian t̄uchi yó, ta kásandaáan nda maá noo ñó'o ðandiki lásá yó. Ta nádatuuan ndidaá ña nákan iin x̄i'in ndidaá ña'a ñó'o ini nio yó. ¹³ Ta ni iin t̄o'on ta'on ña'a ió ñayuu yó'o k̄o ió de'é noo Ndios. Di'a ndidaá tá'an vaan túu noo ná ndé'é ná, ta ndidaá tá'an vaan ndaa vichí noo ná, ta iin kuu nakuja yó nakj'oi yó kuendá noo ná.

Jesús kúú mí mí dutj kúú noo

¹⁴ Ta viti ió iin dutj kúú noo noo yó, ta n̄j kaa na kua'an nó'o ná noo ió Ndios induú, ta na yó'o kúú Jesús, na kúú de'e Ndios. Sa'a ñoó ná kandita toon yó x̄i'in ña ndaa kándisa yó. ¹⁵ Dá ch̄j viti kómi yó iin dutj kúú noo kando'o sa'a yó sa'a ña kúu yó ñayuu vitá ini noo kuachi. Ch̄j n̄j ka'an ta'ani ña u'u dátúú ñaá, dá ya'a na kee na kuachi, t̄at̄o'on k̄j'o kéean x̄i'in yó, tído k̄o ní ya'a ta'on na kee na ni iin kuachi. ¹⁶ Sa'a ñoó ná natuu vitá yó x̄i'in t̄andéé iní noo ió Ndios dándaki na, ch̄j nda ñoó x̄i'o na ña manj noo yó, dá ni'j yó ña ku'u ini n̄a sa'a yó, ta ni'j ta'ani yó ndéé ña k̄ian chindeé ñaá noo iin rá iin t̄andó'ó vej noo yó.

5

¹ Dá ch̄j iin rá iin dutj kúú noo n̄j ndukú Ndios tein ñayuu mí ná, dá kuin ra ka'an ni'ini ra sa'a ñayuu ñoo ra noo Ndios, dá dok̄o rá ña'a, ta dákej ra kítj noo Ndios sa'a kuachi ndidaá na ñoo ra. ² Ta x̄i'o ndéé iní ra sa'a ná k̄o kándaa ini ndí k̄ian va'a kánian kee na, x̄i'in n̄a x̄ionoo ndava'a kée kuachi, ch̄j kúú ta'ani ra iin t̄a vitá ini noo kuachi. ³ Ta sa'a ña vitá ini ra, sa'a ñoó kánian dok̄o rá kítj noo Ndios sa'a kuachi mí rá, x̄i'in sa'a kuachi ñayuu ñoo ra. ⁴ Ta k̄o iin ta'on kuu kaxi mí choon yó'o, dá ch̄j sava'a na n̄j kana mí Ndios kúú na kuu kakomí choon yó'o, t̄at̄o'on n̄j ndo'o Aarón.

⁵ Ta ni Cristo k̄o ní kaxi mí ña natiin na ñaño'ó ña kakuu na dutj kúú noo. Ndios vá n̄j x̄i'o choon yó'o noo ná, dá ch̄j di'a n̄j kaa na x̄i'in ná:

Yó'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'j ña kúúí tatón.

⁶ Ta kaá ta'ani na iin ka x̄ian noo tuti ij: Daá kuiti kakuu yó'o dutj, t̄at̄o'on n̄j sa kuu Melquisedec.

⁷ Tá n̄j sa kuu Cristo iin t̄a ñayuu yó'o, dá n̄j x̄ik̄a n̄a ña manj noo Ndios, ta nda'í n̄j saki na x̄i'in ndutá noo ná noo Ndios, na kándéé ðjta ñaá noo ña kuu na. Ta n̄j seidó'o Ndios ndidaá ña n̄j x̄ik̄a n̄a sa'a ña n̄j seidó'o ñaá ná x̄i'in ña nda'í ió ini na. ⁸ Ta va'ará kúú ná de'e Ndios, tído tein ña n̄j ndo'o nio ná ni katj'a na ni seidó'o na ña kónj Ndios. ⁹ Ta sa'a ña n̄j ðaxínkoo ndi'i na choon n̄j kii na, sa'a ñoó n̄j kasandaá na kúú ná na dákaí chíhí ñaá, ch̄j dákaí na ndi ndaa mí ñayuu seidó'o ñaá. ¹⁰ Ta mí Ndios n̄j ch̄jkaní ñaá kakuu na dutj kúú noo t̄at̄o'on n̄j sa kuu Melquisedec dutj tá sa ña'a.

Ná dá'a ni dánkoo yó ña kándéé iní yó Jesús

¹¹ Ió kuá'á nda'o ña'a nakani yu'u x̄i'in ndó sa'a ña yó'o, tído kuachi nda'o nakani ña, dá kandaá ini ndo, dá ch̄j oon nda'o ini ndo. ¹² Sa di'a kánian kakuu ndó n̄a dána'a noo dao ka n̄a, dá ch̄j sa na'a nda'o dáku'a ndó sa'a ña yó'o. Tído di'a x̄inño'ó ndó ña dána'a tuku na noo ndo ña n̄j dáku'a ndó

nda mí sa'a sa'á tɔ'on Ndios. Sa'á ñoó kúú ndó táto'on takuáli leé, chí xínñó'ó ij vá ndó lechí, chí ɔ kúú keí ndó ña'a káxí, ña kúú ña ndíchí cháá ka sa'a Ndios. ¹³ Ta ndidaá na xí'i sava'a lechí ñoó, ñoón kúú na kɔ kátónj iní ndí kján va'a, ta ndí kján kɔ vá'a, chí kúú ná táto'on takuáli ñoó ña'a Ndios. ¹⁴ Tído na sa'á ñi chíchi, ñoón kúú na seí ña káxí, ta sa'á ña ñi sa'ano na xí'ín ña ndaa, sa'á ñoó sa'á ñi na kandaá iní na ndí kján va'a, ta ndí kján kɔ vá'a.

6

¹ Ná dá'a ni katuu yó xí'ín sava'a ña ñi kandaá iní yó sa'á tɔ'on ndaa Cristo, chí ña yó'o kúú ña sa'á ñi katj'a yó nda mí sa'a. Va'a cháá ka ná ndj'i iní yó kɔ'on yó chí ñoó xí'ín tɔ'on na, ta kɔ kánian nandikó kuéi tuku yó dákuá'a yó sa'á ña kánian nandikó iní yó sa'á ña kiní kée yó, o sa'á ña kánian kandeé iní yó Ndios. ² Ta kɔ kánian dákuá'a tuku yó sa'á ndí kee yó kodɔ ndúta yó, xí'ín sa'á ña chínoó yó ndá'a yó ñi ña dákuá'a xí'a, xí'ín sa'á ndí koo nataki na ñi xí'j, xí'ín sa'á ña miían ndaa keyikɔ Ndios sa'a ndidaá ñayuu ñoó ndí'i. ³ Ta kɔ'ɔ dión kee yó tá kónj mí Ndios.

⁴ Dá chí ndi ndaa na sa'á ñi dátɔ'ɔn Ndios ñaxintónj, ta sa'á ñi xirndodó ná ña ndato vei ñoó Ndios, ta sa'á ió ta'ani kuendá na xí'ín Espíritu ij Ndios, ⁵ ta sa'á ñi xirndodó ná tɔ'on va'a Ndios, ta sa'á ñi xirndodó ta'ani na táto'on kɔ'ɔ dándáki Ndios ñayuu saá vei chí ñoó, ⁶ tído tá ná dánkoo na ña ndaa yó'o, dá kján ñi iin tó'ón ka ña'a ɔ kúú kee yó xí'ín ná, dá nandió kuéi na nandikó iní na sa'á kuáchí na, dá chí kján táto'on ndéi tuku na chíkaa na Cristo, na kúú de'e Ndios, ndjka cruz, ta xí'ɔ na ña kedjki ndaa ñaá ñayuu. ⁷ Chí kján táto'on ño'ó xítí, ña xí'i va'an takují tá koon ña. Ta dao ño'ó xítí, kua'á nda'ɔ ña'a xí'oan ñoó na ñi xiti ñaá, ta ió nda'ɔ chooan ñoó ná. Sa'á ñoó ndato kɔ ví kemánj ñaá Ndios. ⁸ Tído ño'ó xítí, tá'an ña xí'ɔ ndino'ɔ tá'íón xí'ín ión títi, ñoó kúú ño'ɔ kɔ chón, ta ñoó kúú ño'ɔ ndéi ndáti taj chí'an kee Ndios, ta ndátian kej ña iin kuu.

⁹ Tído va'ará ndátó'ón ndú sa'á ndidaá ña yó'o, na manj mií, tído ná'a káxí vá ndú ña va'a cháá ka ndo'ɔ ndo'ó, ta kee ndó ña va'a táto'on kánian kee ñayuu ñi ña káki Ndios. ¹⁰ Chí kúú ná iin Ndios ndaa, sa'á ñoó ɔ nándodó ta'on na sa'á choon ñi kee ndó ñoó ná, ni sa'á ña kú'u iní ndo sa'á dao ka ñayuu, chí ñi chíndeé ndó ñayuu mií ná, ta ndéi ij ndo chíndeé ñaá ndó nda viti. ¹¹ Tído kónj ndu'u ña ná kandita toon ij iin rá iin ndó xí'ín ndidaá ña va'a kée ndó nda ñoó ndí'i kuí, dá kján kandaá iní ndo ñi ña miían ndaa natiin ndó tándeé iní kómí ndó ñoó Ndios. ¹² Chí kɔ kónj ndu ña kandeí dúsa'á oon ndó. Dí'a koo iní ndo kee ndó táto'on kɔ'ɔ kée ñayuu, tá'an na kándéé ká'ano iní Ndios, ta

ndáti kueé ñaá ná, chí sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó natiin na ña ñi kaa Ndios kɔ'ɔ na ñoó ná.

¹³ Dá chí tá ñi xí'ɔ Ndios tɔ'on na ñoó Abraham ña kján kemánj ñaá ná, dá ñi ñachina'á ná mií ná, dá chí kɔ'ɔ ka iin ka yó ká'ano cháá ka ɔ duú mií ná, ¹⁴ ta ñi kaa na: "Miían ndaa kuiti kemánj nda'ɔ yu'u yó'ó, ta ndekua'á nda'ɔ yu'u tata yó'ó." ¹⁵ Ta sa'á ña ñi sa'á ndati kueé Abraham, sa'á ñoó ñi kasandaá na ñi natiin na ña ñi kaa Ndios kɔ'ɔ na ñoó ná. ¹⁶ Dá chí miían ndaa kuiti ñachina'á ñayuu ndéi ñayuu yó'ɔ iin yoo ká'ano cháá ka ɔ duú mií ná, dá kendaá na ñoó ká'an na. Ta kɔ'ɔ dión ndadí ña ñi tiin tá'an na sa'a. ¹⁷ Ta kónj Ndios ña kana'á na ñi natiin tɔ'on ñi xí'ɔ na ña ɔ nándikó ta'on iní na kee na ña ñi ka'an na, sa'á ñoó ñi ñachina'á ná mií ná. ¹⁸ Ta ñi iin tó'ón ñayuu ɔ kúú ta'on nda'ɔn ñoó uu ña'a ñi kee Ndios, chí ñi xí'ɔ na tɔ'on na ñoó yó, ta ñi ñachina'á ná mií ná, ta ɔ kúú ta'on ka'an tɔ'ón Ndios. Sa'á ñoó ió iin tándeé iní ká'ano ñoó yó, na ño'ɔ tixi ndá'a Ndios, chí kándéé iní yó ña ñi'j yó ña ñi kaa na kɔ'ɔ na ñoó yó. ¹⁹ Ta tándeé iní yó'ɔ kján tñn toon ñoó yó ñoó Ndios táto'on kɔ'ɔ tñn toon kaa vei iin barco, dá sá tuu ra iní taño'ɔ. Ta mií tándeé iní yó'ɔ ndáka yó kua'an yó nda sata dá'on ndadí iní ve'e ño'ɔ ñoó ió Ndios, ²⁰ ñoó ñi kɔ'u mií Jesús ñi sonó ná íchí ñoó yó, chí iin ñi kando na kúú dutj kúú ñoó táto'on ñi sa'á kuu Melquisedec dutj tá sa'á na'a.

7

Ki'ɔ dí'a ñi kechón ta dutj sa'á naní Melquisedec

¹ Ta Melquisedec yó'o ñi sa'á kuu rey ñoo naní Salem, ta sa'á kuu ra dutj ñoó Ndios, na ió induu. Ta kaá tuti ij Ndios ña iin kuú ñi sa'an ra ñi natiin ta Abraham íchí nda ñoó kónj na ñoó ñi sa'an na ñi ñaá na xí'ín dao rey, ta ñoó ñi kemánj ñaá Melquisedec xí'ín tɔ'on ñi ka'an ra. ² Ta ñoó mií rá ñi xí'ɔ Abraham uxj ña'a ñoó iin iin ciento ña ñi xjɔ ndaa na ñoó ñi sa'an na ñi ñaá ná xí'ín rey ñoó. Ta kuu Melquisedec ñoó kónj kaá "rey kendaá". Ta mií rá ñi sa'á kuu rey ñoo Salem, ta tɔ'on yó'ɔ kónj kaa "rey náchíndeí va'a ñayuu". ³ Kɔ iin ná'a sa'á tatá ra, ni sa'á naná ra, ta ñi kɔ iin ná'a ndá yoo ñi sa'á kuu na sá'ano ve'e ra, ta ñi kɔ iin ná'a ndá oon ñi káki ra, ta ñi kɔ iin ná'a ndá oon ñi xí'j ra. Ta ñi sa'á kuu ra táto'on kɔ'ɔ kúú de'e Ndios, chí iin ñi kando ra kúú rá dutj.

⁴ Taó kuendá mií ndó ña ká'ano nda'ɔ choon ñi sa'á ne'e Melquisedec, sa'á ñoó ñi sa'an Abraham, na kúú tatá ñoo yó, ñi xí'ɔ na uxj ña'a ñoó iin iin ciento ña'a ñoó Melquisedec, ña ñi kandeé ná ñi xjɔ ndaa na ndá'a dao ka rey tukj ñoó. ⁵ Ta miían ndaa

nj kaxi Ndios taa tein na ve'e Leví ña kakuu ra dutj, ña kakomí rá choon ña ki'in ya'i ra uxj ña'a noo iin iin ciento ña'a ni'j na ñoo ra noo choon kée na, táto'on kji'o sa'ándá ley Ndios choon. Sa'a ñoo kándaq inio ña kánian ki'in ya'i ra noo ñani ra, va'ará iin tó'on dáá kúu tatá ra, çhí na ve'e Abraham kúu ndi ndi'i ra. ⁶ Ta va'ará kq ní ki Melquisedec tein na ve'e Leví, tído nj natiiin ra uxj ña'a noo iin iin ciento ña ió noo Abraham, ta nj kemáni ta'ani ra Abraham xí'in to'on va'a nj ka'an ra. Ta Abraham kúu na kánian natiin ña va'a nj kaa Ndios kji'o na noo ná. ⁷ Ta ná'a yó ña na ló'o kúu na natiin to'on va'a kée na ndáya'i cháá ka. ⁸ Ta kándaq ta'ani inio ña xí'i tã ve'e Leví, tá'an ra ki'in ya'i uxj ña'a noo iin iin ciento ña'a ió noo na ñoo ra, tído ká'an to'on Ndios sa'a Melquisedec ña takí ij vá rá. ⁹ Ta sa'a ña nj çhija'i Abraham uxj ña'a noo iin iin ciento ña'a ñoo noo Melquisedec, sa'a ñoo kuu kaa yo ña nda Leví xí'in tã ve'e ra nj çhija'i ta'ani, va'ará mií rá ki'in ya'i noo na ñoo ra. ¹⁰ Dá çhí ño'o ij vá na ve'e Leví kúu ná ni ini Abraham tá nj naki'in tá'an na xí'in Melquisedec íchj ñoo.

¹¹ Tá kuu koo vii ñayuu noo Ndios sa'a choon kée ta dutj kuendá Leví, dá kían, çndiva'a nj çhikani Ndios iin ka dutj? Ta va'ará mií na ve'e Leví nj natiiin ley Ndios, tído dutj nj naçhikani Ndios tiempo viti kúu ná táto'on nj sa kuu Melquisedec, ta kq ní taó ta'on ñaá ná tein na ve'e Aarón. ¹² Ta sa'a ña nj ndakqoo iin dutj saá, sa'a ñoo mián ndúsa kánian nadaon ta'ani ley, çhí sa dín va kée dutj saá yó'o. ¹³ Tá'an dutj ká'an ndu sa'a, kq ní kii na tein na ve'e Leví, çhí nj kii na tein na ve'e iin ka ñayuu, ta ni iin ta'on na ve'e yó'o kq ní sa kuu dutj Ndios. ¹⁴ Dá çhí ná'a yó ña nj kii na kúu sato'o yo tein na ve'e Judá, ta ni iin tó'on na ve'e Judá kq ní çhíkani Moisés ña kakuu na dutj.

¹⁵ Ta kándaq inio ña dión kián, dá çhí nj ndakqoo iin dutj saá, ta kúu ná táto'on nj sa kuu Melquisedec. ¹⁶ Çhí kq kúu ná dutj sa'a ley, çhí kaá ley ña sava'a na ve'e Leví kuu kakuu dutj. Di'a kúu ná dutj sa'a ña ió choon noo ndá'a ná ña kataka kuu ña. ¹⁷ Dá çhí di'a kaá tuti ij Ndios sa'a ná:

Daá kuití kakuu yo'ó dutj, táto'on nj sa kuu Melquisedec.

¹⁸ Sa'a ñoo nj çhituu Ndios ley yatá, çhí kq ní kándeán dáxinkooan choon nj sa ne'an, çhí kq ndakí ta'an vaan, ¹⁹ çhí kq ní kándeé ta'on ley ña dánkoo viián ni iin tó'on ñayuu noo Ndios. Tído viti nj ni'j yo iin tandeeé ini va'a cháá ka, dá kuu kuyati cháá ka yo noo Ndios.

²⁰ Ta dión nj kuu, dá çhí nj çhina'a Ndios mií ná ña dión koo. ²¹ Tído kq ní kée ta'on Ndios dión tá nj çhíkata na tã dutj, tã kúu kuendá Leví. Tído mián ndaq nj çhina'a ná

mií ná tá nj çhikani na iin dutj saá, dá çhí di'a kaá tuti ij ná:

Nj çhina'a Ndios mií ná, ta o nándikó ta'on ini na noo to'on nj ka'an na:

“Daá kuití kakuu yo'ó dutj, táto'on kji'o nj sa kuu Melquisedec.”

²² Ta Jesús kúu na nj kãndqoo sa'a yo noo Ndios, sa'a ñoo nj kãndqoo Ndios kee na ña va'a cháá ka xí'in yo o duj ley nj xj'o na noo Moisés.

²³ Ta kua'a nda'o nj sa kuu dao ka dutj ñoo, dá çhí tá nj xí'i iin ra, dá nj naçuín iin ka ra.

²⁴ Tído Jesús kúu na nj kãndqoo kakuu kuití dutj, sa'a ñoo kq xínñó'o kã nakuuin iin ka dutj noo ná. ²⁵ Sa'a ñoo ndá hora kúu mií vá kuu dáka'ki na ñayuu, na nóno natuu yati noo Ndios sa'a ña kãndéé ini ñaá ná, dá çhí daá takí kuití na ió na seí nda'i na sa'a yo noo Ndios.

²⁶ Ta iin dutj kúu noo kée dión kúu na xínñó'o yó, çhí kúu ná iin na vii, iin na kq kuachi, iin na kq yáko, iin na kq xionoo íchj na kée kuachi, iin na nj çhíkqoo dikó cháá ka Ndios nda induú. ²⁷ Ta kq xínñó'o ta'on na kee na táto'on kji'o kée tã dutj kúu noo, çhí iin rá iin kuu kuu doko rá kiti noo Ndios sa'a kuachi mií rá, ndi'i, dá doko rá kiti sa'a kuachi na ñoo ra. Tído Jesús, iin tó'on vá ta'ándá nj doko ná mií ná nj xí'i na sa'a yó, ta daá kuití vá ndáya'i ña. ²⁸ Ta ley Moisés çhíkataan tã, tá'an ra vitá ini noo kuachi, kakuu ra dutj kúu noo. Tído tá nj ndi'i nj xj'o Ndios ley yó'o, dá nj naçhina'a ná mií ná ña çhikani na de'e mií ná ña daá kuití vá kakuu na dutj kúu noo, çhí nj dáxinkqoo ndi'i na choon Ndios.

8

Sa'a Jesús nj kãndqoo Ndios kee na iin ña saá xí'in yo

¹ Ta viti, to'on ndáya'i cháá ka kóni yu'u ka'in xí'in ndó kían kana'a ndó ña kji'o dión kée dutj kúu noo iin noo yo, ta nj naçqoo na xoo kuá'a Ndios, na kúu rey ió dándaki nda induú. ² Ta kéchóon na noo ij cháá ka ini ve'e ño'o ndisa iin induú, ña kían nj kava'a mií sato'o yo Ndios, ta kq kián ña nj kava'a ndá'a tã. ³ Çhí ndidaá tá'an tã dutj kúu noo ni'j choon ña doko rá ña'a noo Ndios, ta çhiñó'o ra kiti noo ná. Ta sa'a ña kúu Jesús dutj iin noo yo, sa'a ñoo kánian doko ta'ani na ña'a noo Ndios. ⁴ Tá nj kãndqoo na ñayuu yó'o, dá kían o kakuu ta'on na dutj, dá çhí sa ndei va dutj doko rá ña'a noo Ndios táto'on kji'o sa'ándá ley Moisés choon. ⁵ Çhí choon kée dutj yó'o kúu táto'on konda'i óon va ña kuu induú. Dá çhí tá kua'an Moisés kava'a na ve'e ño'o, dá nj kaa Ndios xí'in ná: “Mián koo inon kava'ón ve'e ño'o yu'u táto'on kji'o káa rá ió ve'e ño'o, ña kían nj daná'j nooqon dinj yúku ñoo.” ⁶ Tído choon va'a cháá ka kée Jesús viti o duj dao ka dutj ñoo, dá çhí sa'a

ña n̄i ka'an na sa'a yó noo Ndios, sa'a ñoó n̄i kandoo Ndios ña kee na iin ña'a va'a cháá ka xí'in yó, ch̄i n̄i xi'o na to'on na ña k̄i'o na ña va'a cháá ka noo yó. ⁷ Dá ch̄i tá ní kándeé ley Moisés ña koo vii yo noo Ndios, dá k̄ian k̄o xínñó'ó ka Ndios kandoo na kee na iin ña'a saá xí'in yó. ⁸ Ta sa'a ña k̄o náta'an ini Ndios ña kée ley ñoó, sa'a ñoó di'a n̄i kaa na xí'in na ñoo yó:

Vei iin kuu, kaá sato'o yo Ndios, ña k̄ian kandooi keei ña saá xí'in na ñoo Israel, xí'in na kúu kuendá Judá.

⁹ Ta o kándoo kaj xí'in ná tátə'on n̄i kándooi xí'in na yatá ve'e na tá n̄i taó'i na xí'in ndá'í ñoo Egipto.

Ch̄i k̄o ní sá ndita ndaa na xí'in ña n̄i kándooi xí'in ná,

sa'a ñoó n̄i dayáa ndá'í na, kaá sato'o yo Ndios.

¹⁰ Ta viti k̄ian di'a ko'in kándooi xí'in na ñoo Israel

ña keei iin ña saá xí'in ná tá ná kasandaá kuu n̄i ch̄ikaá ini, kaá sato'o yo Ndios:

Ta nda maá ini ñaxintóni ná ko'in chikaai ley,

ta nda maá ini níó ná ko'in taai ña, Ta yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mií ná kakuu na ñooi.

¹¹ Ta ni iin tó'on ta'on na o kánian dána'a noo na ndéi yati xí'in ná,

ni noo ñani mií ná, ta kaa na: "Nandukú ndó sato'o yo Ndios", dá ch̄i ndidaá tá'an va na kana'a ña yu'u kúu Ndios,

nda na kualí cháá ka xí'in nda na sá'ano cháá ka.

¹² Ta ko'in k̄i'o ká'ano ini sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndíko'on ini sa'an,

xí'in sa'a iin rá iin ña kini n̄i sa kee na. Dión kaá tuti iñ Ndios. ¹³ Sa'a ñoó tá kaá Ndios ña kandoo na kee na iin ña saá xí'in na ñoo yó, dá k̄ian ña n̄i kandoo na kee na mií noo n̄i kuyatá váan, ta ndidaá ña'a kuyatá, ndátian naá váan.

9

¹ Ta viti, ña n̄i kandoo Ndios kee na xí'in na sá'ano ve'e yó tá sata sa'ándáan choon tátə'on k̄i'o kánian kandaño'o yó ná, ta sa'ándáan choon tátə'on k̄i'o kánian koo ve'e ño'o na noño'ó yó'o. ² Ta di'a káa ve'e ño'o na: ini ve'e mií noo kúu noo iñ cháá, ta ñoó iin iin candilero, ta iin iin mesa noo kándoo pan dóko rá noo Ndios. ³ Ta sata dá'on kúu u y tákaa ñoó kúu mií noo iñ cháá ka. ⁴ Ta ñoó iin iin ña'a n̄i kava'a xí'in oro noo chíñó'ó na dya támi sá'an, ta ñoó ta'ani iin iin sato n̄i nakuchi ndino'o oro, ta yiróon dándáki ña n̄i kandoo Ndios kee na ña va'a xí'in na ñoo yó. Ta ñoó nákaa iin k̄idi oro noo ñó'o maná, ña n̄i xi'o Ndios n̄i sei na ñoo yó, ta ñoó ta'ani nákaa vara Aarón, kirá n̄i nana

nóma kuí, ta ño'o ta'ani yuu dá'ándá noo tándaa choon n̄i sa'anda Ndios. ⁵ Ta sata sato ñoó ndíta uu querubín oro ió ndixi, ta ñoó dándáki ña nákaa Ndios ñoó, ta xí'in ndixián dáda'i ña sata sato ñoó, noo só'ono ndaa ra n̄i k̄iti noo Ndios, dá ku'u ká'ano ini na sa'a kuachi na ñoo yó. Tído k̄o nónoí ka'in cháá ka sa'a ña yó'o xí'in ndó.

⁶ Dá tá n̄i x̄ino ndidaá ña yó'o tátə'on kánian kooan, dá n̄i kasá'a tóo tóo koku'u ta duti ve'e mií noo ñoó, dá kechóon ra inian tátə'on k̄i'o sa'ándá ley choon. ⁷ Tído ve'e kúu uu, noo kúu noo iñ cháá ka ñoó, sava'a iin tó'on diñi mií vá tá duti kúu noo kuu ku'u ini ve'e ñoó iin tó'on kuu noo kuía. Ta o kúu ta'on ku'u ra tá k̄o né'e ra n̄i kua'an ra, dá ch̄i n̄i ñoó dóko rá noo Ndios sa'a kuachi mií rá xí'in sa'a kuachi n̄i kenaá na ñoo ra. ⁸ Ta ña yó'o xí'o Espírítu iñ Ndios ña kándaá iniyo ña o kúu ta'on ku'u yó nda noo iñ cháá ka xian nani iin iñ vá ve'e mií noo ñoó. ⁹ Ta ndidaá ña yó'o xí'o ña kándaá ini yo ndi ndó'o ñayuu tiempo viti, dá ch̄i va'ará dóko ta duti ña'a noo Ndios, ta va'ará chíñó'ó ra k̄iti noo ná, tído k̄o kándoo vii ta'on ñaxintóni ñayuu xí'o ña'a ñoó, ch̄i kútúu iñ vá ini ña. ¹⁰ Dá ch̄i sava'a ña'a ká'an ley yó'o sa'a k̄ian ndi ndaa ña'a kuu kei ñayuu, xí'in ña ko'o na, xí'in sa'a ndi kee na nduvii ná ñi n̄i ná noo Ndios, ta dión n̄i sa kian nda n̄i kasandaá kuu n̄i ndesaá Ndios ndidaá ña'a.

¹¹ Ch̄i sa n̄i kixi Cristo, ta mií ná kúu duti kúu noo, ta noo ndá'a mií ná ió ndidaá tá'an ña va'a n̄i kandoo Ndios k̄i'o na noo yó. Ta mií ná nákaa xínkuachi ini ve'e ño'o ndáya'i cháá ka, iin ve'e ño'o va'a cháá ka, tá'an ña k̄o ní káva'a xí'in ndá'a taa, dá ch̄i o d̄uy ña'a ió ñayuu yó'o kían. ¹² Ta ko ní ku'u Cristo doko ná n̄i k̄iti, ni k̄o ní ku'u na doko ná n̄i chikerró noo Ndios ini ve'e ño'o na. Di'a n̄i mií vá ná né'e na n̄i ku'u na n̄i doko ná noo Ndios noo kúu noo iñ cháá ka, ta iin tó'on dáá vá ta'ándá n̄i kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ña. Ta k̄i'o dión n̄i kee na, ta kúu iin ich̄i n̄i kandoo vii yo noo Ndios. ¹³ Ch̄i n̄i toro, xí'in n̄i chivato, xí'in yaá chikerró, kirí n̄i chíñó'ó ta duti noo Ndios, kúu ña n̄i so'ono ni'ini ra ñi ñayuu ni ya'a n̄i kee kuachi, dá nduvii ñi ná noo Ndios. ¹⁴ Tído kándoo vii cháá ka yo n̄i kee n̄i Cristo, ch̄i xí'in ndéé Espírítu, na ió kuí, n̄i doko ná mií ná noo Ndios, ta ni iin kuachi k̄o ní sá komí ná. Sa'a ñoó n̄i mií ná kándéé nduvii ñaxintóni yo noo Ndios, dá ná o kée ka yo ña kini kua'an dánaá ñaá, dá koni yo kee yó ña kóni Ndios taki.

¹⁵ Sa'a ñoó n̄i kandeé ná n̄i ka'an na sa'a yo noo Ndios, ta kúu n̄i kandoo Ndios kee na iin ña saá xí'in yó. Dá ch̄i sa'a ña n̄i xi' Jesús sa'a yo, sa'a ñoó n̄i ch̄iya'i na sa'a kuachi n̄i kee yó kaá ley n̄i xi'o Ndios. Dión, dá koni ndidaá na n̄i kana Ndios natiin na ña va'a

nj kaa Ndios kji'o na, ta ña va'a yó'o kúú ña kataki chíchí ná. ¹⁶ Dá chí tá nj kandqo iin taa kji'o ra ña'a kómí rá noq dao ka ñayuu tá nj xí'j ra, dá kían tá nj xí'j ra, dá kuu natiin na ña'a kómí rá. ¹⁷ Dá chí kuu natiin na ña nj kandqo ra kji'o ra noq ná sa'a ña nj xí'j ra. Tído xían nani takí ra, o kúu ta'on natiin na ña. ¹⁸ Tá kua'an Ndios kandqo na kee na ña va'a xí'ín na ñoo yo tá sata, dá nj kee ij náan xí'ín nij. ¹⁹ Sa'a ñqó tá nj ndi'i nj ka'i Moisés ndidaá choon sa'ándá ley noq ná sa'ano ñoo yo, dá nj ki'ín na nij chikerró, xí'ín nij kítj, xí'ín takují, xí'ín kachí kua'a nij, xí'ín ndá'a yuku hisopo, dá nj so'ono ndaa na nij ñoo xí'ín yuku yó'o sata yuu noq kaa ley, xí'ín sata ndidaá ñayuu ñoo. ²⁰ Dá kaa Moisés xí'ín ná: "Nij yó'o dáxinkqo ña nj kandqo Ndios kee na xí'ín ndo'ó, ña ká'an sa'a choon nj sa'anda na noq yo." ²¹ Ta nj so'ono ndaa ta'ani na nij yó'o ve'e ño'o ñoo, xí'ín sata ndidaá nda'a choon kúchóon na inian. ²² Ta kaa ley ña xí'ín nij kua'a nda'o ña'a kandqo vij noq Ndios. Chí tá ná o kuíta nij, dá kían o kúu ta'on ku'j ká'ano ini Ndios sa'a kuächi kée ñayuu.

Nj ndoo kuächi yó noq Ndios sa'a ña nj ni ndoo Jesús mií ná ni xí'i na sa'a yo

²³ Dá chí miían ndúsa dión nj kee na tá sata, dá nj kandqo vij ndidaá ña'a ñoo. Ta ña nj kee na tá sata ñoo kúú konda'j ña ndaa ió induú. Ta ña ndaa ió induú kían xínñó'o nij ndáya'i cháá ka o duú nij kítj. ²⁴ Dá chí ko ní ku'u ta'on Cristo ini ve'e ño'o nj kava'a ndá'a taa ñayuu yó'o, dá chí sava'a konda'j óon va ve'e ño'o iin induú kúu ve'e ño'o nj kava'a ndá'a taa noñó'o yó'o. Di'a nj ku'u na mií mií noq ió Ndios induú nj dokó ná nij mií ná sa'a iin rá iin yó. ²⁵ Ta ko ní nándi'ó koq tóo tóo ta'on na dokó ná nij ná sa'a yo tátq'on kji'o kée tá duti kúú noq noñó'o yó'o, chí roón kúu rá kú'u tá noq kua' noq ij cháá ka dóko rá nij kítj. ²⁶ Dá chí tá dión kánian kee Jesús, dá kían ndá mií sa'a ñayuu kánian ndo'o tóo tóo ní ná sa'a yo. Tído ko ta'ón dión kían, dá chí tein kuu noq ndi'i yó'o iin tó'ón dinj vá ta'ándá nj kii na nj dokó ná mií ná nj xí'j na sa'a iin rá iin yó, dá ndoo kuächi yó noq Ndios, ta daá kuiti vá ndáya'i ña nj kee na. ²⁷ Nj chíkaa ini Ndios ña kían kuu ndidaá ñayuu iin tó'ón ta'ándá, dá keyikó sa'a ná. ²⁸ Dión ta'ani nj ndo'o Cristo. Iin tó'ón daá vá ta'ándá nj dokó ná mií ná nj xí'j na sa'a iin rá iin yó, dá nj dandóo na kuächi kua'a nda'o ñayuu noq Ndios. Ndi'i daá, na'a noq ná ta'ándá kúu u ñayuu yó'o. Ta o kí ka na díta ná kuächi yó, ndaa kasaa na dáka'ki na na ndati ñaá.

10

¹ Dá chí ley nj taa Moisés kían sava'a konda'j óon ña va'a kji'o Ndios noq yo, chí ko

kúu ta'an vaan mií mií ña va'a ko'on na kji'o na noq yo. Sa'a ñqó va'ará tá noq kuía tá noq kuía dóko tá duti ña'a xí'ín kítj noq Ndios sa'a kuächi ñayuu ve'i ñoo, o kúu ta'on kandqo vij ná noq Ndios. ² Dá chí tá ná kandeé ña nj dokó ná ñoo dánkoo viián na iin íchí noq Ndios, dá kían ko xínñó'o ka na ko'on na dokó ná ña'a noq Ndios, dá chí o kútúú ka ini na sa'a kuächi na. ³ Tído ko ta'ón dión kían, dá chí sa'a ña chíñó'o na kítj noq Ndios tá noq kuía tá noq kuía, ñqó kían kedaá xí'ín ná, dá ño'o ini na ña kómí ná kuächi noq Ndios. ⁴ Chí ko kandeé ta'on nij chikerró xí'ín nij chivato dándóo rá kuächi ñayuu noq Ndios. ⁵ Sa'a ñqó, tá nj ku'u Jesús ñayuu yó'o, dá nj kaa na xí'ín Ndios:

Ko kónj ní ña chíñó'o na kítj noq ní, ta ko kónj ní ña dokó ná ña'a noq ní.

Sa'a ñqó nj sa'an ní nj kava'a ní yiki koñoj.

⁶ Chíñó'o na kítj noq ní, ta sata na nij noq ní sa'a kuächi na, tído ko náta'an ini ní xini ní ña kée na.

⁷ Dá nj kaa xí'ín ní: "Viti kían ve'i kee ña kónj mií ní, tatá Ndios,

tátq'on kji'o ká'an tuti ij mií ní sa'a yú'u."

⁸ ¿Á nj xini ndq'ó? Ña mií noq nj kaa na ká'an di'a: "Ko kónj ní ña chíñó'o ná kítj noq ní, ta ko kónj ní ña dokó ná ña'a noq ní, ta ni ko kónj ní ña kata na nij noq ní sa'a kuächi na, ta ko náta'an ini ní xini ní ña yó'o." Dión kaa na, va'ará kji'o dión sa'ándá ley choon. ⁹ Dá nj kaa ta'ani na: "Viti kían ve'i kee ña kónj mií ní, tatá Ndios." Sa'a ñqó kandaq inio ña nj sadi Ndios íchí yatá, ta nj chína'a sa'a na iin ka íchí noq yo. ¹⁰ Ta sa'a ña nj kee Jesús ña kónj Ndios, dá nj kuu nj nduvvii yo noq Ndios, chí nj dokó ná yiki koño na sa'a iin rá iin yó, ta iin tó'ón daá vá ta'ándá nj kee na dión, ta daá kuiti vá ndáya'i ña nj kee na.

¹¹ Ta miían ndaa kían ña iin rá iin kuu kuu ndita tá duti xinkuá'ki rá ini ve'e ño'o, ta tóo tóo chíñó'o ra kítj, ta tóo tóo dóko rá ña'a noq Ndios sa'a kuächi na ñoo ra. Tído ko kandeé ta'on ña'a ñoo dándóoan kuächi ñayuu noq Ndios. ¹² Tído Cristo, iin tó'ón dinj vá ta'ándá nj dokó ná mií ná nj xí'j na sa'a kuächi ndidaá ñayuu, ta daá kuiti vá ndáya'i ña nj kee na. Nj ndi'i, dá nj naqoo na xoo kuá'a Ndios. ¹³ Ta ñoo ió na ndati na ndá ná kasandaá kuu nataán Ndios tá xini u'u ñaá dixi sa'a ná. ¹⁴ Iin tó'ón daá vá ta'ándá nj dokó Jesús mií ná, ta kúu iin íchí vá nj dánkoo ndaa na ñayuu nj nduvvii ná noq Ndios. ¹⁵ Ta ña yó'o ta'ani xí'o Espíritu ij Ndios ña kandaq ini yo, dá chí dinñó'o ka kaa na di'a:

¹⁶ Kji'o di'a kandqoi kee xí'ín na ñoo Israel tá ná kasandaá kuu daá ñoo, kaa sato'o yo Ndios:

Chí ini níó ná ko'in chíkaaj leyj, ta ini ñaxintónj ná taai ña.

17 Ta kaá ta'ani na di'a:

Ko'in k'i'o ká'ano iniñ sa'á kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndiko'on iniñ sa'án, xi'in sa'a iin rá iin ña kini ni kee na.

18 Ta viti, sa ni xi'o ká'ano ini na sa'á kuachi yo, sa'á ñoó ko xínño'ó ka yo dokó yo ña'a noo ná sa'án.

19 Kana'á ndó, ñani miñ, ña ió tandee ini noo yo ku'u yó noo iñ cháá ka, noo ió miñ Ndios sa'á niñ Jesucristo, kirá ni xita sa'a yo.

20 Ch'i ni nono iin ichi saá noo yo, iin ichi takí, dá ch'i ni nono vá noo tákaa dá'on sadi noo yo ku'u yó noo iñ cháá ka sa'á ña ni dokó Jesús yiki koño na sa'a yo.

21 Viti kían kómi yó iin duti ndáya'i cháá ka, na ió dándaki na ve'e Ndios, 22 sa'á ñoó ná natuu yati yo noo Ndios xi'in iin nió ndaa, ta ná kandeé ká'ano ini yo ña natiin va'a na yó, ch'i sa'á ña ni nduvii ni yo, sa'á ñoó ko kúuvi ka ini yo sa'á kuachi ni kee yó, ta sa ni nduvii na ñi yo xi'in takuñi vii.

23 Sa'á ñoó ná kuñta toon yó xi'in tandee ini kómi yó, ta ná dá'a ni nakani kuachi ini yo, dá ch'i iin na ndaa nda'ó kúu na ni xi'o tandee ini yó'no noo yo.

24 Ta ná ka'i ini yo ndi keeá ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, dá ná ku'u sáta'an ini yo sa'a yo, ta ná kee yó ña va'a.

25 Ta ná dá'a ni koo ini yo dánkoo yó ña nditúti yó kandaño'o yó Ndios táto'on k'i'o kée dao ka ñayuu. Di'a ná ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, ví'i ka ví viti, ch'i kándaq ini yo ña sa kua'an kuyati kuu nandió ko Jesús kasaá na.

32 Ndi'ko'on ini ndo táto'on k'i'o ni ndo'o ndó nda mií sa'a tá ni datóon Ndios ñaxintóni ndo xi'in ña ndaa, ch'i ni sa ndita ndaa ndo tein tandó'ó ná'ano ni sa ndo'o ndó.

33 Ch'i ni kenóo kini ñayuu ndo'ó, ta ni kendava'á na xi'in ndó noó ñayuu kuá'a, ta dao ka ta'ándá ni xi'o ndó mií ndó ña ndo'o dáó nió ndo xi'in ñani ndo.

34 Ta ni sa'an ta'ani ndó ni ku'u ini ndo sa'a na ñó'o ve'e kaa. Ta ni xi'o ndee ini ndo tá ni xio ndaa ñayuu ña'a ndó, vatí daá ni kadij ini ndo, dá ch'i ná'á ndó ña va'a cháá ka ña'a natiin ndó ch'i induú, ta ni iin kuu ta'ón o túuán.

35 Sa'á ñoó o sa dánkoo ndó tandee ini kómi ndó, dá ch'i miñan ndaa kuiti ká'ano nda'ó ña va'a natiin ndó noo Ndios.

36 Ta miñan ndúsa kánian k'i'o ndee ini ndo, dión dá kandeé ndó kee ndó ña kóni Ndios, nda daá vi natiin ndó ña ni kaa na k'i'o na noo ndo.

37 Dá ch'i di'a kaá tuti iñ Ndios: Sa yati va kasaá na ni kaaj tanda'í saa, ta o kuéé ka na.

38 Tído na ni kandqo vii noo Ndios sa'á ña kándée ini ñaa ná, noón kúu na kataki chíchi.

Tído o náta'an ta'on iniñ konij ná tá ná dánkoo na ña kándée ini ná yu'u.

39 Tído yóó, ko kúu ta'on yó na dánkoo ña kándée ini yo ná, dá ko'on yo naa yó. Di'a kúu yó na kándée ká'ano ini ñaa, dá koni yo káki nió yo.

11

Ná dá'a ni k'i'o yó mií yo ña kaño'o tuku yo tixi ndá'a kuachi

26 Tído tá ná k'i'o yó mií ña kaño'o tuku yo tixi ndá'a kuachi xían nani sa ná'á yó to'on ndaa Ndios, dá kían ko ta'ón iin ka ña'a kuu dokó yo noo Ndios, dá kandqo vii yo noo ná.

27 Sava'a ña ndati yó ni'i yo ña ña ka'i nda'ó ndo'o yó tá ná kuñta yó keyiko sa'a yo noo Ndios. Ñoó, dá kuéi yó noo sá'ano ita ñó'o, ña kían dánaá ndidaá na xini xixi Ndios.

28 Ta ndidaá ñayuu ko ní xín kueidó'o ley Moisés, ni lú'u ña manj o kóo sa'a ná xían nani ni sa kuñta uu o oni ñayuu xi'o to'on ña miñan ndaa ni ya'a na, dá kían ka'áni ñaa ta né'e choon.

29 ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ka'í ka ví ndo'o na kénóo Jesús, na kúu de'e Ndios? Ch'i kían táto'on k'i'o séin ni'ini ñaa ná, ta ko nákoní na niñ Jesús, kirá ni daxínko ña ni kandqo Ndios kee na xi'á, kirá ni nduvii ñaa noo ná, ta ya'a na dár'u'u na Espíritu iñ, na kée kuá'a ña manj xi'á.

30 Dá ch'i ná'á va'a yó ndá yoo kaá di'a: "Noó yu'u ni ya'a na, ta mií vá yu'u kúu na ndaka kuendá noo ná", kaá Ndios, na kúu sato'o yo. Ta kaá ta'ani tuti mií ná: "Miñan keyiko Ndios, na kúu sato'o yo, sa'á na ñoo na."

31 Nandeé ka vían ka'í ndo'o ñayuu kée dión tá ná kuéi na noo ndá'a Ndios takí.

K'i'o di'a dándaki ña kándée ini yo Ndios

1 Dá ch'i ña kándée ini yo Ndios kóni kaa ña kándée ká'ano ini yo natiin yo ña ndati yó ni'i yo noo ná. Ta ná'á káxi yó ña natiin yóan, va'ará ko túuan viti.

2 Ta sa'á ña ni kandeé ini na sá'ano ñoo yo Ndios, sa'á ñoó ni náta'an ini Ndios ni xini ñaa ná.

3 Ta sa'á ña kándée ini yo Ndios, sa'á ñoó kándaq ini yo xi'in to'on ni kana yú'u mií ná ni kava'a na ñayúu yó'o, sa'á ñoó kándaq ini ña ni kava'a na ñayuu ndé'e yó viti xi'in ña'a ko túu.

4 Ta sa'á ña ni kandeé ini Abel Ndios, sa'á ñoó ni dokó rá ña va'a cháá ka noo ná o duú Cain, sa'á ñoó kaá tuti iñ Ndios ña ni sa kuu ra iin taq ndaa, ta kaá ta'anian ña ni náta'an ini Ndios ni xini na ña ni dokó rá noo ná. Ta va'ará ni xi'i ra, tído ña'a ni kee ra dána'a iñ váan noo yo nda viti.

5 Ta sa'á ña ni kandeé ini Enoc Ndios, sa'á ñoó ni ndaño'ó ní'ini ra ñayúu yó'o, ch'i ko ní xi'i ta'on ra, ch'i ko iin ta'on ná'á ndei kua'an ra, dá ch'i ni naki'in ñaa mií Ndios. Tído tá ko ña'á naki'in ñaa ná, kaá tuti iñ Ndios ña sa náta'an nda'ó ini na sa xini ñaa ná.

6 Dá ch'i tá ko kándée ini yo Ndios, dá kían ni iin kuu ta'ón o náta'an ini na koni na yó. Dá ch'i tá kóni yo kane'e ta'an va'a yó xi'in ná, dá kían kánian kándisa ndaa yo ña ió na, ta

káni ta'anian kandisa yó ña miáan ndaa kuiti kemáni ná na nándukú ñaa. ⁷ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Noé Ndios, sa'á ñoó ñi seídó'o ra ña ñi kasto'on Ndios xí'in rá sa'á iin ña'a kó xini rá koo, chí ñi ndí'i ini rá ñi kavá'a ra iin barco noó ñi káki mií rá xí'in ndidaá na ve'e ra. Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi kandoo ndidaá ká ñayuu kúú ná ñayuu kíni, ta ñi xí'i ná, ta ñi ni'i Noé ña ñi kandoo va'a ra noo Ndios sa'á ña ñi kandeé iní ñaa rá.

⁸ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó ñi seídó'o ra noó ñi ka'an Ndios tá ñi kana na ra ña kían ko'on ra natiin ra ñó'o, ña ñi kaa na k'i'o na noo rá. Dá ñi kee ra kua'an ra, va'ará kó ná'á rá ndei saá ra. ⁹ Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi sa io ra noño'o ñi kaa na k'i'o na noo rá tató'on k'i'o ió iin ta tukú, dá chí ñi sa io ra ve'e ñiú kíti, mií rá xí'in de'e ra Isaac, xí'in de'e ñáni ra Jacob, tá'an ra ñi natiin daó xí'in rá to'on ñi xí'o Ndios noo rá. ¹⁰ Ta ñi xí'o ndéé iní ra, dá chí ñi sa ndati ra ni'i rá iin ká va ñoo noo koo ra, ña kían ñi chí'á'a mií Ndios sa'a, ña kían ñi natao mií ná, ña kían ñi kavá'a mií ná.

¹¹ Ta sa'á ña ñi kandeé ta'ani iní Sara Ndios, sa'á ñoó ñi kasandaáan ñó'o de'án, va'ará o kúu ta'on kandeé de'án. Ta va'ará iin ña sa'ano kían, tído ñi kandeé ií váán ñi dakákian xi, dá chí ñi ñi kandisaán ña iin na ndaa ndá'o kúú na ñi xí'o to'on nooan ña koo de'án. ¹² Ta dión ta'ani Abraham, va'ará sa yati kuu ra, tído ñi kasandaá ra kúú rá tatá noó kua'á ndá'o ñayuu tató'on k'i'o kua'á kúú tñoo, tató'on k'i'o kua'á kúú ñoti ndéi yú'u taño'o.

¹³ Ta ndidaá va ñayuu yó'o ñi kandeé iní na Ndios ndá noó ñi xí'i na. Ta kó ní natiin na ña ñi kaa Ndios k'i'o na, tído ñi xini na ña kee na chí noo xí'in ñaxintóni ná. Ta ñi kandisa ndaa ña ña dión koo, ta ñi kadij ini na. Ta ñi nakoni na ña na tukú va kúú ná, na xionoo ndava'a ñayuu yó'o kúú ná. ¹⁴ Ta sa'á ña ñi nakoni na ña kúú ná na tukú ñayuu yó'o, sa'á ñoó kándaá inio ña iin ká va ñoo ndati na kakuu ñoo na. ¹⁵ Dá chí tá ní nakani ini na sa'a ñoo na, ña ñi ñan koo na tá ñi kankuei na xionoo na, dá kían vatj ií vá nandió kuéi na no'o na, ní kúu. ¹⁶ Tído iin ká ñoo ndato cháá ká va ñi ndí'i ini na kandeé na, ta ñoo ñoo kúú ñoo nákaa induú. Sa'á ñoó kó xíka'an ta'on noo Ndios chí'ani ná mií ná ña kúú ná Ndios noó ñayuu yó'o, dá chí ñi kenduu na iin ñoo chí induú noo kandeé na.

¹⁷ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó kua'an ra dokó rá de'e ra Isaac tató'on ñi kaa Ndios xí'in rá, ndé'á á kándéé ká'ano iní ñaa rá. Ta va'ará ndati ra natiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá, tído ñi sa io nduu ra chí'á'o ra iin tó'on diñ de'e ra, ¹⁸ chí di'a ini kaa Ndios xí'in rá: "Xí'in savá'a de'ón Isaac kakuu na ve'ón." ¹⁹ Tído ñi

kándaá ini Abraham ña ió choon noo ndá'a Ndios ña dánátaki na ña ñi xí'i. Ta viti ná keeá kuendá ña ñi xí'i va Isaac, ta ñi nataki va xi ñi kee Ndios, chí kó ní sóno ta'on na kuu xi.

²⁰ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Isaac Ndios, sa'á ñoó ñi kemáni rá de'e ra Jacob xí'in Esau xí'in to'on va'a, ña ñi kaa Ndios kee na xí'in rá cháá ká chí noo. ²¹ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Jacob Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ñi kemáni rá ndin nduu de'e José xí'in to'on va'a. Ñi ndí'i, dá xí'in ndéé karroti rá ñi sa tuu ra ñi sa iin ra, dá ñi keká'ano ra Ndios. ²² Ta sa'á ña ñi kandeé iní José Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ñi kasto'on ra ndi koo kankuei na ñoo Israel Egipto ko'on na, ta ñi sa'anda ra choon ndi kee na xí'in lásá ra.

²³ Ta sa'á ña ñi kandeé iní na ve'e Moisés Ndios, sa'á ñoó tá ñi káki ra, dá ñi chí'á'a de'e ñaa ná onj toon yoo, dá chí luu ndá'o ñi sa kaa ra tá ñi sa io leé ra. Sa'á ñoó kó ní yu'ú ta'on na kújo kao na choon ñi sa'anda rey Faraón ña kánian kuu ndidaá takuáli yíi. ²⁴ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Moisés Ndios, sa'á ñoó kó ní xíin ra kanani rá kakuu ra de'e noó de'e di'i rey Faraón tá ñi kuyatá rá. ²⁵ Di'a ñi ndukú rá ndo'o níó rá xí'in na ñoo ra, na kúú ñoo Ndios, ta kó ní xí'o ra mií rá koo dii tóo ra tein kuachi. ²⁶ Dá chí ñi nakani ini ra ña va'a cháá ká kee ra tá ná nakí'o ra mií rá ndo'o naní níó rá sa'a Cristo, na tanda'á Ndios kii dá'aki ñaa, o duú kaan kakomi rá ña kujiká ió noó na ñoo Egipto, dá chí ndati ra natiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá. ²⁷ Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi kana ra ñoo Egipto, ta kó ní yu'ú ta'on ra, va'ará xido ndá'o ini rey Faraón xini ñaa rá. Ta ñi xí'o ndéé iní ra, dá chí kee ra tató'on xini ra Ndios, va'ará kó kandeé yó koni xí'in noo yó ná. ²⁸ Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi chíndú'u rá ña kían keká'ano na Israel víko pascua. Ta sa'á ña ñi kandeé iní sa'anda ra choon ña ná ke'i na yú'u yé'é ná xí'in ñi borrego, dá ná dá'a ni kuu de'e noó na kee ángel né'e choon ña ka'áni de'e noó na ñoo Egipto.

²⁹ Ta sa'á ña ñi kandeé iní na Israel Ndios, sa'á ñoó ñi ya'a na noó Taño'o Kua'á tató'on yá'a na noño'o ichi. Ta dión ta'ani ñi ka'an tá Egipto chika'anda ra tató'on ñi kee mií ná, tído ñi kándaá ra, dá ñi xí'i ra. ³⁰ Ta sa'á ña ñi kandeé iní na ñoo Israel Ndios, sa'á ñoó tein usa kuu ñi kaq noo na satá náó ñoo Jericó, tá kúú ñi koon vaan. ³¹ Ta sa'á ña ñi kandeé iní iin ñá'a díkó mií naní Rahab Ndios, sa'á ñoó kó ní xí'an xí'in dao ká na ñooan, na kó ní xíin kuedí'o Ndios, chí ñi natiin va'án ve'án taa Israel, tá'an ra ñi sa'an ñi naní ñoo Jericó ñoo.

³² ¿Ndí kán ka'an cháá kaj xí'in ndó sa'á ña yó'o? Chí kó nónoí nakani ndí'i sa'á ña ñi kee Gedeón, xí'in sa'á ña ñi kee Barac,

xí'in sa'á ña ñi kee Sansón, xí'in sa'á ña ñi kee Jefté, xí'in sa'á ña ñi kee David, xí'in sa'á ña ñi kee Samuel xí'in sa'á ña ñi kee dao ka profeta, ³³ ch'i sa'á ña sa kandeé ini ra Ndios, sa'á ñoó sa kandeé rá sa dandáki ra dao ka ñoo, ta sa kee ra ña ndaa, ta sa ñatiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá, ta sa kandeé rá sa sadi ra yú'u ndika'a, ³⁴ ta sa kandeé rá sa nda'o ra ño'ó deen kéj ita, ta sa kandeé rá sa káki ra noo espada. Ta va'ará ko kuíi ka ndée rá, tído mií Ndios ñi x'i'o ndée rá, sa'á ñoó sa ní'i rá ndée sa naá ra xí'in dao ka ñoo, ta sa kandeé rá sa taxi rá ta xini u'u tá'an xí'in rá. ³⁵ Ta sa'á ña ñi kandeé ini dao na ñá'a ñi sa ndei sa na'á Ndios, sa'á ñoó ñi ñataki tá'an na, na ñi xi'i.

Tído dao ka ñayuu Ndios ñi ndo'o nani níó ná, ta ñi xi'i na sa'á Ndios, tído ko ní sa'an na dánkoo na ña kándée ini na Ndios, dá ch'i ná'á ná ña nataka ña kandeí va'a cháá ka ña kee Ndios. ³⁶ Ta dao ka ña ñi kediki ndaa ñáa tá kini, ta ñi kani ñáá rá xí'in chirrión, ta dao ka ña ñi kató rá xí'in cadena, ta ñi sadi ñáá rá ve'e kaa. ³⁷ Ta dao ka ña ñi sa'áni rá xí'in yuu, ta dao ka ña ñi sa'anda dao ra xí'in espada, ta dao ka ña ñi xirndodó rá, dá ná ya'a na kee na kuachi, ta dao ka ña ñi sa'áni rá xí'in espada. Ta yó'o yó'o ñi xionoo na, ta nda ñi borrego xí'in ñi kít'i ñi sa ndixi na. Ta ñayuu kúnda'i nda'o ñi sa kuu na, ta sa ndo'o nda'o níó ná, ta sa kendava'a nda'o ñayuu xí'in ná. ³⁸ Ta ñayuu ndáya'i nda'o noo Ndios ñi sa kuu na yó'o, ta ko kánian ñi'í ñayuu ñayuu yó'o ña kandeí na xí'in ná, ta vat'i xian daá sa xionoo ndava'a na noo kúú ño'ó ichi, xí'in noo kúú yúku, xí'in noo kúú káo, xí'in noo kúú da'o.

³⁹ Ta ñi ñakoni Ndios ndidaá na yó'o sa'á ña sa kandeé ini ñáá ná, tído ko ní ñatiin na ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo ná, ⁴⁰ dá ch'i ña va'a cháá ka ko'on Ndios k'i'o na noo ná, ta ñi chítuu tóo ña Ndios, ch'i kóni ña ña ñatiin nduu yó ña dánkoo vii ná yó xí'in ñayuu ñoo.

12

Ná kande'é yó iin tó'on Jesús, ta kee yó táto'on k'i'o kée mií ná

¹ Díon ví kua'a ñi sa kuu ñayuu ñi sa kandeé ini Ndios, ta xi'o na kuenda noo yó, ta káo noo na yó táto'on k'i'o káo noo ñáá vikó. Sa'á ñoó ná taó xóo yó ndidaá tá'an ña'a kétéin noo yó xí'in ndidaá kuachi ña sadi noo yó, ta ná koo ini yó taxi tá'an yó xí'in tandeé ini ko'on yó chí noo. Ná dá'a ni katuú yó. ² Ná kande'é yó iin tó'on ñi Jesús, dá ch'i mií ná kúú ña ñi x'i'o ña kandeé ini yó ná, ta mií ná dáxinkuei yó nda noo kánian kasandaá yó ña kandeé ini yó ná. Ch'i sa'á ña ná'á ná ña ní'i ná ña kadíi ini na tá ná ndi'i, sa'á ñoó ñi x'i'o na mií ná ñi ndo'o níó ná ndjika cruz, ta ko ní sá ne'le na tandíni

ñá kíán iin ña ka'an noo kuu na ndjika cruz. Ndi'i daá, dá ñi ñakoo na xoo ku'a Ndios, noo ió na dándáki na.

³ Kande'é ndó ña k'i'o díon ñi ndo'o Jesús ñi kee ñayuu kíni xini u'u ñáá, dá kíán ná dá'a ni kuitá ndo, ta ná dá'a ni ndjiko ndó tá ndo'o níó ndo. ⁴ Dá ch'i va'ará ndó'o níó ndo sa'á ña ko xín ndo kee ndó kuachi, tído ko ñá'a ta'on ka'áni ná ndo'o táto'on ñi kee na xí'in Jesús. ⁵ ¿A sa ñi ñandodó va ndó ña ká'an ni'ini tuti ií Ndios noo yó? Ta táto'on ká'an ni'ini iin tatá noó de'e ra, k'i'o díon ká'an ni'inian noo yó, dá ch'i kaáan:

De'e ló'o mií, o sa kú'ichi inon tá ndéndaá ñáa sato'o yó Ndios,

ta ná dá'a ni kutúú inon tá dánani na yo'ó, ⁶ dá ch'i ndidaá na kú'u ini sato'o yó Ndios sa'a, ndéndaá ñáa ná,

ta dándó'o na níó ndidaá ña ñi ñatiin ña kakuu na de'e na.

⁷ Sa'á ñoó k'i'o ndee ini ndo tá ndéndaá ñáa Ndios, dá ch'i k'i'o díon kée na xí'in ndó sa'á ña kúú ndó de'e mií ná. Dá ch'i, ¿ndi káa iin de'e ko ndéndaá ñáa tatá ra? ⁸ Tído tá ko ndéndaá Ndios ndo'ó táto'on k'i'o ndéndaá ña dao ka de'e na, dá kíán ko kúú ta'on ndó de'e na, de'e nda'i va kúú ndó. ⁹ Díon ñi ndo'o yó xí'in tatá yó ñayuu yó'o tá ñi sa kuu yó takuáli, ñi ndéndaá ña yó, ta ñi sa io ña'ño'ó yó noo ná. Sa'á ñoó, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña kánian ndi'i cháá ka ini yó kueído'o yó tatá yó Ndios, na ió induú, dá ná konio kataki chíchi yó? ¹⁰ Tatá yó ñayuu yó'o ñi ndéndaá ra yó cháá tiempo táto'on k'i'o ñi ka'an mií rá. Tído tatá yó Ndios kúú na ndéndaá ña yó, dá keva'a yó noo ná, dá kat'i'a yó koo vii yó noo ná táto'on vii mií ná. ¹¹ Ta ko iin ta'on náta'an ini tá ndéndaá ñáa tatá xi, di'a tá'u'u ini xi tá ndó'o xi díon. Tído ña va'a mií vá xi kíán, dá ch'i cháá ka chí noo kasandaá xi koo va'a ini xi, ta kat'i'a xi kakuu xi ñayuu kendísá'ano sa'á ña ñi ndo'o níó xi.

K'i'o di'a ndo'o ñayuu ko xín ñatiin ña mani xi'o Ndios noo ná

¹² Ta viti ndane'le ndó ndá'a ndo xí'in ndée, ta ná chikata ndaki ndo kondó ndo. Ná dá'a ni ndjiko ndó. ¹³ Ná konó ndó iin ichi ndaa noo kaka ndó, dá kíán ná dá'a ni nataní cháá ka sa'a ndo, ña ñi xió kodo, dá kíán ná nda'aan.

¹⁴ Ta koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'in ndidaá ñayuu, ta koo ini ndo koo vii ndo noo Ndios, dá ch'i ña ko kée díon, ni iin kuu tá'on o koni ña sato'o yó Ndios. ¹⁵ Koo ini ndo kandaa tá'an ndó, dá kíán ni iin ndó ná o kána xoo noo ña maní ñi kee Ndios sa'a ndo. Ch'i oon ni ví kakuu iin káa mií ndó táto'on iin yo'o ova, dá dátuu ndó dao ka ndo, dá kasá'a ndjiko dao ka ña kee ndó. ¹⁶ Ta kaon koo ndó, dá ná dá'a ni kee iin káa ndo'ó kuachi xí'in ña ko kúú ñadi'í ndo o yíi ndo.

Ta ná dá'a ni kenóo ndó ña'a Ndios táto'on k'i'o ni kee Esaú, dá ch'i sa'a iin ko'o ndéi ni ðaon tá'an ra ña kánian natiin ra sa'a ña kúú rá de'e noó. ¹⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ña tá ni ndi'i daá, dá ni ñasá'á nda'í sáki ra xika ra ta'í rá noó tatá ra, ña kían ve'i noo Ndios sa'a ña kúú rá de'e noó, tído ko ni kándéé ta'on ra natiin ra ña, ta ko ni kúu ta'on nadaon ra ña ni kee ra, va'ará ni saki ra xi'in ndirá noo rá.

¹⁸ Ta ko ni kasandaá ndo noo iin iin yúku, ña kían kuu dáko'on ndá'a ndo táto'on ni ndo'o na sá'ano ve'e yó tá sata, ch'i tá ni saa na noo iin yúku ñoo, ðeén nda'ó k'éi itaan, iin naá nda'ó noo ñan, ta ño'oma tóón ndúch'i ni ñaka'ani dinján, ta ní'i xido oon kána tach'i ðeén ñoo. ¹⁹ Tá ni seid'ó na sá'ano ve'e yó ña ni'í nda'ó ni tuu trompeta, ña ni'í nda'ó ni ka'an tach'i Ndios, dá ni seí nda'í ñayuu ñoo ña ná dá'a ka ni ka'an na, ²⁰ dá ch'i ni yu'ú nda'ó na tá ni seid'ó na choon ni ta'anda noo ná, ch'i ni ka'an ña ni mií ná, ta ni iin to'ón kít'i ndáka na o kúu kako'ón yúku ñoo, dá ch'i tá koó, dá kánian kuu na xi'in yuu, o xi'in iin yúchi. ²¹ Ta sa'a ña xixi nda'ó kúu ña ni xini na, sa'a ñoo ni kaa Moisés: "Ndéi ñino oon vi yu'ú ña yu'í", kaa rá.

²² Tído ndo'ó, sa ni kuyati ndó noo iin yúku Sion noo nákaa ñoo Ndios takí, ña kúú ñoo Jerusalén nákaa induú, noo ndéi kua'á nda'ó mií ángel. ²³ Ta ñoo kúu noo ndit'ón ndi'í na mií noo ni kana Ndios, ta kándodó kuu ná induú. Ta ñoo ió mií Ndios, na kényiko ndaa sa'a ndidaá tá'an ñayuu. Ta ñoo ndéi ta'ani nió na ni kandoo vii noo Ndios, ch'i ni ni'í ná ña kakuu na táto'on k'i'o kóni Ndios. ²⁴ Ta sa ni kuyati ta'ani ndó noo Jesús, na ni ka'an sa'a yo noo Ndios, dá ni kandoo na kee na iin ña saá xi'in yó. Ta ió ta'ani kuendaá ndo xi'in ni ná, kira ni xita sa'a ndo. Ta ni va'a cháá ka kúu rá o ðuú ni Abel, ch'i ko xika ya'í ra sa'a kuachi táto'on ni kee ni Abel.

²⁵ Ta ná dá'a ni kedó'ó ndó mií ndó noo ká'an Ndios. Dá ch'i ko ní káki ta'on na sá'ano ñoo yo sa'a ña ni kedó'ó ná mií ná noo ni ka'an Ndios noño'ó yó'o. Ta vi'í ka vi ndo'ó yó tá ná kedó'ó yó mií yo noo ká'an Ndios nda induú. ²⁶ Ta xi'in to'on ni ka'an mií ná ni ðakídi ni'ini na sava'a noño'ó yó'o tá sata, tído viti kaa ná ði'a: "Ko'on tukui kee dión, tído o ðuú noño'ó yó'o oon ni ko'ín ðakídi ni'ini, nda induú ðakídi ni'ini ta'ani."

²⁷ Ta sa'a ña ni kaa na "ko'on tukui kee dión", sa'a ñoo kándaá inio ña ko'on na ðitá ná ndidaá ña kuu kidi ni'ini, ña ni kava'a na ñayuu yó'o, dá kandoo ndidaá ña o kuu kidi ni'ini. ²⁸ Ta viti, sa'a ña ni ni'í yo noo Ndios iin ñayuu saá noo dándáki na, ña kían ni iin kuu o kidi ni'ini, sa'a ñoo daá kuití ná nak'i'o yó ndivé'e noo Ndios. Ta k'i'o dión ná koni kuách'i noo ná, ta ná kayu'ú ni'ini yó na, ta ná koo ñaño'ó yó noo ná, dá ná nata'an ini

na koni na yó. ²⁹ Dá ch'i táto'on k'i'o kúu ño'ó ita chíño'ó ndidaá ña'a, k'i'o dión kúu tatá yo Ndios.

13

K'i'o di'a kánian kee yo sa'a ña kándéé ini yo Jesús

¹ O sa kóo ini ndo dánkoo ndó ña kú'u sata'an ini ndo sa'a ndo. ² Ta ná dá'a ni nandodó ndo natiin va'a ndó ndi ndaa mií ñayuu tá ni kasáa na ve'e ndó, dá ch'i sa'a ña ni natiin va'a ñaá dao ñayuu, sa'a ñoo ni natiin na ángel ni kii noo Ndios ni saa ve'e na, va'ará ko ní kándaá ini na ndá yoo kúú ná.

³ Ta koo ini ndo ndiko'on ini ndo sa'a na ño'o ve'e kaa, ta kee ndó kuendaá ña nákaa nduu ndo xi'in ná. Ta dión ta'ani kanda'ó ndó xi'in na kéndava'a ñayuu xi'in, ta kee ndó kuendaá ña ni mií ndó kéndava'a na xi'in. ⁴ Ta kana'á ndó ña iin ña va'a kían ña tánda'a ñayuu. Ta iin ña vii kían ña kidi taa xi'in ñadi'í ra. Tído ndidaá ñayuu kidi xi'in na ko kúu ñadi'í na o yi'í ná, xi'in na kée dao ka kuachi ka'an noo xi'in ñi'í ná, noon kúu na miian ndaa kuiti ndo'ó nió ná kee Ndios. ⁵ Ta o sa kátoó téi ndo ña kuika, kua'an ndo kadij ini ndo xi'in ña'a sa ió noo ndo, dá ch'i di'a ni kaa mií Ndios: "Ni iin kuu ta'ón o dáyaá nda'í yo'ó, ta ni kuu ta'ón o dánkoo ndava'í yo'ó."

⁶ Sa'a ñoo kuu kaa yo di'a xi'in tándéé ini: Miian ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúu na chíndeé ñaá,

sa'a ñoo ni ko yu'í xini'í ndi ndaa mií vá ña'a ná kee taa ñayuu yó'o xi'in.

⁷ Daá kuiti ndiko'on ini ndo na ni ðaná'a noo ndo, ch'i mií ná ni ðaná'a to'on Ndios noo ndo. Ta ndiko'on va'a ini ndo ña kua'á nda'ó ña va'a ni kana noo ña sa kee na, ta kándéé ini ndo Ndios táto'on sa kándéé ini ñaá ná. ⁸ Táto'on k'i'o kúu Jesucristo koni, k'i'o dión kúu ná viti, ta k'i'o dión kuiti va kakuu na. ⁹ Ná dá'a ni koo ini ndo ndiko'ó ña to'ón dána'a dao ka taa, ta o sa kándia ndó tá diin dána'a ra sa'a Jesús. Va'a cháá ka kían ña koo ndeé ndo xi'in ña man'í kee Ndios sa'a ndo, ta o ðuú sa'a ña seí ndo ña yó'o o ña kaa táto'on k'i'o dána'a dao ka ra. Dá ch'i va'ará ndúndéé dao ñayuu kée na ña yó'o, tído ko chíndeé ta'on ñaá.

¹⁰ Ni'í yo ña va'a sa'a ña ni doko Jesús mií ná noo Ndios tá ni xi'í na. Ta ko ta'ón ichi ta ðuti kéchóon ini ve'e ño'o na Israel ni'í rá ña va'a yó'o. ¹¹ Né'e tá ðuti kúu noo ni kiti kua'an ra ini ve'e ño'o noo kúu noo i'í cháá ka, ta dóko ñaá rá noo Ndios sa'a kuachi ñayuu. Ndi'i, dá chíño'ó ra yiki koño ni nda noo kúu yu'ú ñoo. ¹² Dión ta'ani ni ndo'ó Jesús, dá ch'i ni xi'í na nda noo kúu yu'ú ñoo, ta xi'in ni mií ná ni nduvii ñayuu na. ¹³ Ta viti ná kankuei yó ko'ó noo ni ndo'ó nió Jesús yu'ú ñoo, dá kían táto'on k'i'o ni

kediki ñaa ñayuu, ki'o dión ta'ani ná ndo'o miíá. ¹⁴ Dá chí o duú ñayuu yó'o nákaa ñoo noo kandeí chíchí yó. Dí'a nandukú yó iin ka ñoo, ña koo chí noo. ¹⁵ Ta sa'a mií Jesús ná dokó yo to'on va'a, to'on ñó'ó noo Ndios ndidaá tá'an kuú, dión dá nakoni yo ná xí'in to'on kánkuei yú'u yo. ¹⁶ Ta ná o sa nándodó ndo kee ndó ña va'a, ta koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'in ña ió noo ndo, chí ña yó'o kían náta'an ini Ndios xini na, ña dóko yo noo ná.

¹⁷ Ta koo ini ndo kueídó'o ndó na ndíta dána'a noo ndo, ta kee ndó choon sa'ándá na, dá chí nduu ñoo ndaa na níó ndo, chí ná'á ná ña miian ndaa nakí'o na kuendá sa'a ndo noo Ndios. Tá kée ndó dión, dá kían xí'o ndó ña kádij ini na, ta ná dá'a ni kunda'í ini na, chí ni iin ña va'a o ní'i ndo tá ná dákúnda'í ini ndo ná.

¹⁸ Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u, dá chí ná'á va'a ndu ña ió vii ñaxintóni ndú noo Ndios, ta kóni ndu'u kendúsá'ano ndu ndidaá tá'an ña'a. ¹⁹ Ta seí nda'ávii noo ndo ña daá kaka ndo ña maní noo Ndios sa'í, dá ná chindeé ná yu'u nandió koo yachii koto ni'inii ndo'ó noo ndéi ndó xaan.

Ká'an na ndisá'an noo ndí'i

²⁰ Ndios kúu ná xí'o ña ió va'a ini yo, ta mií ná kúu na ñi danátaki Jesucristo, na kúu sato'o yo, ta Jesús kúu mií na ndáka léko, ta sa'á ña ni xí'o na ni ná ni xita ra sa'a iin rá iin yó, dión, dá ni xinkoo ña ni kandoo Ndios kee na xí'á, ta daá kuití ndáya'i ña. ²¹ Ta mií Ndios ná ki'o ña katí'a ndó kee ndó ndidaá tá'an ña va'a, dá kandeé ndó kee ndó ña kóni mií ná, ta kee ta'ani na xí'in ndó ña náta'an ini na kee na sa'á ña ni xí'i Jesucristo sa'a yo. Ta daá kuití ná natiin na ña'ñó'ó. Dión ná koo.

²² Ta seí nda'ávii noo ndo, ñani, ña ki'o ndeé ini ndo kueídó'o ndó to'on ká'an ni'inii noo ndo, chí cháá nda'o kúu to'on ni taai kosaá noo ndo. ²³ Ta kana'á ndó ña sa ni yaá va ñani yo Timoteo ve'e kaa. Tá ná kosaá yachí xi yó'o, dá kandakai xi saai kande'í ndo.

²⁴ Ka'an ndo ndisá'an xí'in ndidaá na ndíta dána'a noo ndo xaan kuendá ndu'u, xí'in ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios. Ta natiin ndó ndisá'an tánda'á ndidaá ñani yo ndéi Italia yó'o kosaáan noo ndo.

²⁵ Ta ná koo ña maní xí'o Ndios xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa Santiago nì sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'qan Santiago ndísá'án

¹ Yu'ú kúú Santiago, ta kéchóoin noq Ndios xí'ín noq Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta táai tuti yó'o kosaaan noq ndo'ó, na kúú ndin uxí uú tu'u na ñoo Israel, ndo'ó na nì xitá noo kua'qan ndéi iin ní ñayúú. Ta ká'ín ndísá'án xí'ín ndó.

Ná kadij iníq tein tándó'ó ndó'o yó

² Ñani mií, kadij nda'ó ini ndo tá ñó'o ndó tein ndi ndáa mií tándó'ó. ³ Chì sà ná'a va'a ndó ña tá ndó'o ndó tándó'ó sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, dión dá katí'a ndó koo ndéé ini ndo noq tándó'ó. ⁴ Tá nakí'o ndó mií ndó kí'o ndéé ini ndo noq ndi ndáa tándó'ó ndo'ó ndó, dá xinkoo ndó tát'o'on kí'o kánian koo ndó, ta chíchì ndó xí'ín ña kándéé ini ndo Jesús, ta ni iin tó'ón ta'on ña'a o kámanj noq ndo.

Kí'o Ndios ñaxintóni noq yo tá ná kaka yó'án noq ná

⁵ Tá ió iin káa ndo'ó kámanj ñaxintóni, dá kían kaka ndóan noq Ndios, dá chì ió nduu na ña kían kí'o na ña xíká ndo, chj kúú ná iin Ndios xí'o kua'á ña'a noq ñayuu na, ta kq kaq na ña koó. ⁶ Tído kaka ndóan xí'ín ña kándéé ini ndo ná. Ta o sà nákanì kuáchì ini ndo, dá chì tá kée ndó dión, dá kían kúú ndó tát'o'on noq taño'o, ña kua'qan xoo yó'o xoo káa kée tachì. ⁷ Ta iin ñayuu kée dión ná o sà kándati na natiin na ni iin ña'a xíká na noq sato'o yo Ndios, ⁸ dá chì kúú ná iin ñayuu nákanì uú ini, ta kq kúú ta'on na iin ñayuu iin tó'ón ñaxintóni.

⁹ Ta ñani yo, na kúnda'í, kánian kadij ini na chj chindaya'í ñaá Ndios. ¹⁰ Ta na kúú na kujká, kánian kadij ini na sa'á ña nì kenóo ñaá Ndios, dá chì ña kujká ió noq ná kúúán tát'o'on ita yuku, chì tóó vá ndato sáaan, ta dión ta'ani ndo'ó ña kujká kómí ná. ¹¹ Dá chì tá xíno ndiandii, ta ndúdeen ká'anján, ta kúú íchì vá yuku ñoo, ta kúú kuéi va itaan, ta kúú ndáñó'ó vá ña luu ndáaan. Dión ta'ani ndo'ó na kujká xí'ín ña'a kómí ná nani ndúkú ná cháá ká ña kujká.

Yá'a yó kée yó kuachi kée ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo

¹² Ndiká'án ndi kúú ví ñayuu, na xí'o ndéé ini tá ndó'o na tándó'ó, dá chì tá nì xí'o ndéé ini na noq ndidaá tándó'ó, dá kían natiin na ña kataki chíchí ná noq ió Ndios. Dá chì kí'o dión nì xí'o Ndios t'o'on na ña kían kee na xí'ín ñayuu kóni ñaá. ¹³ Tá kasá'a katoó ndo kee ndó iin kuachi, o sà ká'án ndo ña Ndios

kúú na dáka'qan ñaá, dá chì o kándéé ta'on ña kini ña kían ya'a Ndios kee na kuachi, ta kq dáka'qan Ndios ni iin tó'ón ñayuu ña kían ya'a na kee na kuachi. ¹⁴ Ña kini ñó'o ñaxintóni yo, ñoó vá ña ndos dáka'qan yo, dá ya'a yó kée yo kuachi noq Ndios, ta ñoó ta'ani kían dákatóó ñaá. ¹⁵ Ta sa'á ña katoó yo kée yo ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo, sa'á ñoó kásá'a ya'a yó kée yo kuachi. Tá nakí'o yó mií yó kaño'o yó tíxi ndá'a kuachi, ñoó kían kedaá xí'ín yó, dá nì'í yo ña kuu yo.

¹⁶ Sa'á ñoó, ná dá'a ni dánda'í ndo mií ndó, ñani manj mií. ¹⁷ Dá chì ndidaá ña va'a, xí'ín ndidaá ña ndaa kúú ña xí'o oon Ndios noq yo vèi nda induu. Ta mií Ndios kúú na nì kava'a ndidaá kúú ña tóon ñó'o induu. Ta ni iin kuu tá'ón o nádaon Ndios, tát'o'on kí'o nádaon ña tóon ñó'o káa. ¹⁸ Ta mií Ndios nì chíkkaa ini ña kían ndee na yó de'e mií ná nì kee to'on ndaa na. Ta kí'o dión nì kasandaá yo kúú yo ná mií noq nì nakana Ndios kakuu de'e na.

Ná kueidó'o yó choon sa'ándá Ndios, dá kían koni yo kandeí va'a yó

¹⁹ Sa'á ñoó, ñani manj mií, kaon koo ndó kueidó'o va'a ndó noq ká'qan dao ka ñayuu. Ná dá'a ni yachì téi ini ndo. ²⁰ Dá chì ña xído ini yo kq chindeéan yó, dá kee yo ña kóni Ndios. ²¹ Sa'á ñoó dánkoo ndó ndidaá kúú ña kini kée ndó, xí'ín ña kini nákanì ini ndo, ta natiin ndó to'on Ndios, tá'qan ña nì seidó'o ndó, xí'ín ña nda'í ió ini ndo. Dá chì ña yó'o kían kándéé dáka'ki níq ndo.

²² Koo ini ndo kee ndó tát'o'on kí'o ká'qan to'on va'a nì seidó'o ndó. O sà kueidó'o oon ndóan, dá chì tá seidó'o oon ndóan, dá kían dánda'í ndo mií vá ndó. ²³ Chì na seidó'o oon to'on va'a Ndios, ta kq kée na ña, noqon kúú tát'o'on iin taa ndé'é mií noq espejo. ²⁴ Dá chì tá nì ndi'í nì sà nde'é rá to'on káa ra, ta kúú kua'qan ra. Ta kúú tóó vá, kúú sà nandodó va ra tát'o'on kí'o káa ra. ²⁵ Tído na ndino'o ini seidó'o to'on ndaa Ndios, tá'qan ña taó xoo ñaá tíxi ndá'a kuachi, ta ndiko toon naq, noqon kúú na kq nandodó ña nì seidó'o na. Dí'a kée na choon sa'ándáan. Na yó'o kúú na chindeé Ndios noq ndidaá ña kée na.

²⁶ Ta ndidaá na ká'án ndita ndaa xí'ín Ndios, ta kq kándéé ná chituu na yó'u ná, noqon kúú na dánda'í mií, ta ni ña kándisa na kq ndáya'í. ²⁷ Dá chì ña ndaa, ña vii kúú ña kándisa yó noq tatá Ndios tá ná chindeé yó takuáli koq toatá xí'ín nana, xí'ín na kuáan tein tándó'ó ndó'o na, ta ná kandaa yo mií yo noq ña kini ió ñayúú yó'o.

2

Ná dá'a ni chindaya'í yó dao ñayuu, ta kenóo yó dao ka na

1 Ñani miij, ndo'ó nã kándéé iní sato'o yo Jesucristo, na kánian natiin ndidaá kúú ñãñó'ó, o sã kóo ini ndo chindaya'i ndó dao ñayuu, ta kenóo ndó dao ka nã. 2 Ná keeá kuendá ñã nã saã iin tã kuiká noo ndéi ndó dáku'á ndó, ta ñó'o dé'ë oro ndá'a rá, ta táyíí ndíxi ra. Ta mií hora daá nã saã ta'ani iin tã kúnda'i, ta ndíxi ra dá'on yatá. 3 Ta nátiin va'a ndó tã ndíxi dá'on va'a ñoó, ta kaá ndo xi'ín rá: "Kakoo ní noo téi va'a yó'o." Ta kaá ndo xi'ín tã kúnda'i ñoó: "Xaã ní kuiiõn, o kakoo noñó'o xaãn kooõn." 4 ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñã sa'á ñã kée ndó diõn, sa'á ñoó káxi ndó ñayuu, ta keyíko ndo sa'a ná xi'ín ñaxintõnì kini kómí ndó?

5 Sa'á ñoó, ñani manj miij, kueid'ó va'a ndó ñã yó'o. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñã mií vá Ndios nã kaxi ñayuu kúnda'i ndéi ñayuu yó'o ñã kían koo kuiká ná xi'ín ñã kándéé iní ñãá ná, dá natiin na ta'j ná noo ió Ndios dándáki na, dá chj mií Ndios nã kaa ñã k'í'o na ñã noó ñayuu kú'u ini na sa'a ná? 6 Tido ndo'ó, di'a kénóo va ndó na kúnda'i. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñã tã kuiká kúú rã sa'áni nda'i ñãá, ta ñó'o ra ndo'ó kua'an rã noó tã né'e choon? 7 Ta, ¿á ko ná'á ta'on ndó ñã tã kuiká kúú rã ká'an ndava'a sa'a kuu ndato Jesús, ñã kándisa yó?

8 Dá chj tá miãan ndaa kée ndó choon sa'ándá ley Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Chj di'a ká'an tuti ij mií ná: "Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xi'ín ndó táto'on k'í'o ndó'o ndó xi'ín mií ndó." 9 Tido tá káxi ndó ñayuu, dá kían va'a ndó kée ndó kuachi, ta táj ndo noo Ndios, chj nã xjo kao ndó ley nã. 10 Ta ndi ndaa mií vá ñayuu kée choon sa'ándá ley Ndios, tido tá nã xjo kao na iin choon sa'ándáan, dá kían kándoo na táj kuachi na noo ndidaá choon sa'ándáan. 11 Dá chj di'a kaá Ndios noo ley nã: "O sã kée ndó kuachi xi'ín nã ko kúú ñadi'i ndo o yij ndo." Ta kaá ta'ani na: "O sã ka'áni ndó ndij." Sa'á ñoó va'ara ko ní kée ndó kuachi xi'ín nã ko kúú ñadi'i ndo o yij ndo, tido nã sa'áni ndó ndij, dá kían noo ndidaá kúú vá ley nã ya'a ndó. 12 Sa'á ñoó ka'an ndo to'on va'a, ta kee ndó ñã va'a, chj nakujita ndó noo Ndios, ta keyíko nã sa'a ndo xi'ín iin ka ley, ñã kían nã taó xóo ndó noó kuachi. 13 Tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, dá kían ko'ó ñã manj koo sa'a nã ko ní xj'o ká'ano ini sa'á ñayuu xi'ín ná. Tido nã nã xi'o ká'ano ini sa'á ñayuu xi'ín ná, noõn kúú nã koo ñã manj sa'a tá ná keyíko sa'a ná.

Tá miãan ndaa kándéé iní yo Jesús, dá kían kánian kee yó ñã va'a

14 Sa'á ñoó ñani miij, ¿ndá choon kían ñã kaá ndo ñã kándéé iní ndo Ndios tá ko kée ndó ñã va'a? ¿Á ká'an ndó ñã ka'ki ndó sa'á ñã kaá ndo kándéé iní ndo ná? 15 Dá chj tá ió iin ñani ndo, o iin k'í'o ndó, ta ná'á ndó ñã

kámanj ñã'a kandixi na, xi'ín ñã'a keí ná iin iin kuu kuu, 16 dá kaá ndo xi'ín ná: "Kua'an nó'o ní, ta koo va'a ní, ta kasá'an va'a ní, ta kandixi va'a ní." Tá kaá ndo diõn xi'ín ná, tido ko chindeé ndó nã xi'ín ñã xínñó'o ná, dá kían, ¿ndi kúú ñã va'a nã kee ndó xi'ín ná, tá dáá? 17 Diõn ta'ani, tá kaá ndo ñã kándéé iní ndo Ndios, ta ko kée ndó ñã'a va'a xi'ín ñayuu xi'ín ndó, dá kían ko chóon ta'on ñã kándéé iní ndo ná.

18 Ndá ndi kuu ió iin kaa ndó kaa di'a xi'ín yu'u: "Kándéé iní yo'ó Ndios, tido yu'u kúú rã kée ñã va'a." Tido yu'u kaaj xi'ín nã ká'an diõn: "O kúu ta'on na'á ní ñã kándéé iní ní Ndios, chj ko kée ní ñã va'a. Tido ñã va'a kéei ná'á ñã miãan ndaa ndisa kándéé inij Ndios." 19 Tá kándisa ndó ñã iin to'õn diñj kúú Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Tido kana'á ndó ñã nda ñã u'u ta'ani kándisa ñã iin to'õn kúú Ndios, ta ndéj ñinoan noo ná.

20 O sã kákuu ndó ñayuu xixi. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñã tá ko kée ndó ñã va'a, dá kían ni iin ñã'a ko ndaya'i ñã kaá ndo kándéé iní ndo Ndios? 21 ¿Á ko ná'á ndó ñã nã kándoo va'a tatá sá'ano yo Abraham noo Ndios sa'á ñã va'a nã kee na, chj kua'an nã dokó ná de'le na noo Ndios táto'on nã sa'anda mií ná choon? 22 Ta kana'á ndó ñã sa'á ñã nã kándéé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó nã kee na choon nã sa'anda Ndios noo ná. Ta sa'á ñã nã keva'a na choon nã sa'anda Ndios, sa'á ñoó nã xinkoo va'a na noó ñã kándéé iní ñãá ná. 23 Dá nã xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chj kaãan ñã sa'á ñã nã kándéé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó nã kándoo vii ná noo ná. Ta ká'an ta'anian ñã nã sã kuu na amigo Ndios.

24 Ta kana'á ndó ñã kándoo vii ñayuu noo Ndios sa'á ñã kée na ñã va'a, ta o duú sava'a sa'á ñã kándéé õon iní ñãá ná. 25 Ta diõn ta'ani ni ndo'õ iin ñã'a sã naní Rahab, ñã sã ñjko mií noó tã. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñã nã kándoo va'an noo Ndios sa'á ñã nã keeán ñã va'a, chj ni xi'o'án ve'an nã kidj tã nã sa'an nã naní ñoõan, ta nã ñakí'in ñãá iin ka ichi kua'an rã? Ta k'í'o diõn, dá nã ka'ki ra. 26 Ta sã ná'á vá yó ñã tá ko'õ níõ nákaa ini yikí ko'õ iin ñayuu, dá kían ko ta'ki ta'on na. K'í'o diõn ta'ani ni ko ta'ki ñã kándéé iní yo Ndios tá ko kée yó ñã va'a.

3

Ná koo ini yo dándáki yó yáa yo

1 Ñani miij, ná dá'a ni kua'a téi ndo katoó kakuu na dána'a, dá chj sa ná'á ndó ñã kua'a cháá ka kuendá kánian nak'í'o na dána'a noo Ndios o duú dao ka ñayuu. 2 Ta ndidaá vá yó yá'a nda'o noo Ndios. Tá ió iin nã ko yá'a xi'ín to'on ká'an nã, dá kían kúú ná iin nã ndaa, chj nda ñã kini kónj ñij ná kándéé ná dándáki na.

³ Dá ch̄j tá ná chikaa yō kaa yú'u kuéi yō, dá kandeé yó dándáki yó r̄i, ch̄j kanóo yó r̄i kua'a noq ká'an mií yó. ⁴ Ta kande'é ta'ani ndó táto'on k̄i'o ndó'o barco, va'ará ndi k̄i'o ví ná'ano rá, ta va'ará ndi k̄i'o ví ndakí tach̄j chinda'á ñā, tído x̄i'ín iin tó'ón yitō ló'ō támeé t̄ji rá kándéé iin t̄ja kaó r̄a rá kua'an r̄a noq kónj mií rá. ⁵ Ta k̄i'o dión ta'ani ndó'o yó x̄i'ín yáa yō, ch̄j kián iin ñā ló'ō, tído chindaq noqán kéan ñā'a ná'ano nda'o. Ch̄j kián táto'on iin ñō'ó it̄a leé ló'ō, dá ch̄j va'ará ndi k̄i'o ví ká'ano yúku, tído vaá óon kándééán chíñ'ó'o ndi'i ñāá. ⁶ Ta yáa yō kúu táto'on iin ñō'ó kéi, ch̄j kua'á nda'o ñā kúu kándééán kéan. Ta kián iin ñā nákaa tein yikí koño yō, ta kándééán dayakoan iin nií yó noq Ndios. Ta nda n̄j kaki yó nda n̄j x̄i'ín yō kándééán dátúúán yó. Ta kián táto'on mií ñō'ō n̄j kii nda indayá.

⁷ Kándéé vá ñayuu dándáki na ndidaá kirí xika noñ'ó'o, x̄i'ín kirí nárnee induú, x̄i'ín kirí xika t̄ji noñ'ó'o, x̄i'ín kirí ñō'ó ini takují. ⁸ Tído ni iin tó'ón yó o kándéé dándáki yó yáa yō, ch̄j ñā kini nda'o kián, ta o kúu ta'on chítuu yóan. Ta daá kuití dá'r'u'an ñayuu x̄i'ín ndutá degán. ⁹ Ta x̄i'ín yáa yō kéká'ano yó Ndios, na kúu tatá yō, ta x̄i'ín mií ta'anian ndáne'e kini yó ñayuu x̄i'ín yó, na n̄j kava'a Ndios táto'on k̄i'o káa mií ná. ¹⁰ Ta x̄i'ín yú'u yō ká'an yō ñā va'a, ta x̄i'ín mií ta'ani yú'u yō ká'an kini yó. Ká'ín x̄i'ín ndó, ñani mií, ñā ko kánian kee yó dión. ¹¹ ¿Á iin tó'ón vá yáí kána takují vidj x̄i'ín takují ova, ká'an ndó? ¹² Ñani mií, ¿á kúu ta'ani x̄i'o taño'ó aceituna, ká'an ndó? Ta, ¿á kúu ta'ani x̄i'o yitō uva t̄jiño'ó, ká'an ndó? Ta dión ta'ani o kúu ta'on kana takují o'ova noq kána takují vidj.

Tá miian ndaa kómí yó ñā ndichí n̄j kii noq Ndios, dá k̄ian nóchi ví kandeí yó x̄i'ín dao ka ñani yō

¹³ ¿Á ió iin káa na ndichí, o na ió ñaxintóni tein ndo'ó? Dá k̄ian kánian na'a na ñā dión kián x̄i'ín ñā va'a kée na, x̄i'ín ñā nda'í ió ini na. ¹⁴ Tído tá nákaa ñā u'u ini ini níno ndo, ta chidáó tá'an mií ndó x̄i'ín dao ka ñani ndo, dá k̄ian ko kánian chindaya'i ndó mií ndó, ta o sa k̄etó'ón ndó ñā ndaa. ¹⁵ Dá ch̄j o duú noq Ndios ní kixi ñā ndichí kómí na kée dión, ch̄j ñā ndichí kómí ná kúu ñā ndichí ió ñayuu yó'o, x̄i'ín ñā n̄j ta'j ñaxintóni t̄ja, x̄i'ín ñā ndichí x̄i'o ñā u'u. ¹⁶ Dá ch̄j noq ndéi ñayuu u'u ini, x̄i'ín noq ndéi na chidáó tá'an mií x̄i'ín dao ka ñayuu, ñōo kúu noq ió tandó'ó, ta kua'á nda'o ñā'a kini ió noq ndéi na. ¹⁷ Tído ñayuu kómí ñā ndichí n̄j kii noq Ndios, noqán kúu na ió vii, ta va'a ndéi na x̄i'ín iin rá iin na, ta kúu ná ñayuu va'a x̄i'ín ñayuu x̄i'ín ná, ta va'a ini na, ta kú'u nda'o ini na sa'a dao ka ñayuu, ta kua'á nda'o ñā va'a kée na, ta ko káxi na ñayuu, ta ko kúu ná ñayuu u'u noq. ¹⁸ Sa'á ñōo ndidaá

kúu na ndi'i ini ñā kandeí va'a x̄i'ín dao ka ñayuu, noqán kúu na xionoo chí'i ñā va'a, ta kasandaá na natiin na ñā va'a kandeí na x̄i'ín dao ka ñayuu.

4

Ná dá'a ni katoó ndo ñā kini ió ñayuu yó'o

¹ ¿Ndeí vei ñā naá ndo, x̄i'ín ñā ndáne'e tá'an ndó tein mií ndó, ká'an ndó? ¿Á ko ná'a ndó ñā vei ñā tein ñā kini katoó ndo kée ndó, ch̄j ñā yó'o k̄ian naá tá'an x̄i'ín ñā va'a nákaa ini ñaxintóni ndo? ² Kónj ndo ñā koo ñā'a noq ndo, tído ko ní'j ta'on ndóan. Sa'áni ndó ndj̄i, ta u'u kini ini ndo, tído ko kándéé ndó ní'j ndo ñā kónj ndo. Naá tá'an ndo, ta ndáne'e tá'an ndó, tído ko kándéé ta'on ndó ní'j ndo ñā kónj ndo, ch̄j ko x̄iká ndoqán noq Ndios. ³ Tá x̄iká ndoqán noq ná, ko ní'j ta'on ndó ñā, dá ch̄j ko x̄iká va'a ndóan táto'on k̄i'o kánian kaka ndoqán. Ch̄j x̄iká ndoqán, dá kandeé ndó kee ndó ñā kini kónj mií ndó.

⁴ ¿Ndo'ó kúu na kée táto'on kée iin ñá'a xini xixi ȳj x̄i'ín iin ka t̄ja! Ch̄j, ¿á ko ná'a ta'on ndó ñā tá xini xixi yó Ndios x̄i'ín ñā kini ió ñayuu yó'o, dá k̄ian nduu yó na xini u'u tá'an x̄i'ín Ndios? Ta ndi ndáa na ndi'í cháá ka ini sa'a ñā ió ñayuu yó'o o duú sa'á ñā'a Ndios, noqán kúu na n̄j nduu na xini u'u tá'an x̄i'ín Ndios. ⁵ ¿Á ká'an ndó ñā ká'an oon tuti īj Ndios? Dá ch̄j kaáan ñā n̄j x̄i'o na Espiritu na koo na ini yóo, ta kékuión nda'o na sa'a yóo ñā konj yō ná. ⁶ Tído kua'á ka ñā manj̄ kée Ndios x̄i'á, dá ch̄j di'a ká'an tuti īj ná: "Ko náta'an ini Ndios xini na ñayuu ió táyí ini, ta di'a x̄i'o na ñā manj̄ noq ñayuu ió nda'í ini."

Kenóo ndó mií ndó noq Ndios, dá ná chin-daya'i na ndo'ó

⁷ Naki'o ndó mií ndó kaño'o toon ndó t̄ixi ndá'a Ndios. Ta o sa kándia ndó kee ndó ñā kónj ñā u'u, ta kuino mií váan ko'an noq ndo. ⁸ Ta koo ini ndo nandukú ndó Ndios ndidaá kuu, dá ná kuyati cháá ka na koo na x̄i'ín ndó. Ta ndo'ó, na kómí kuachi, nduvii ndo ndá'a ndó, dá ch̄j ñā kini nda'o k̄ian kée ndó x̄i'án. Ta ndo'ó, na nákani u'u ini, koo ini ndo nduvii ndo níno ndo. ⁹ Kunda'í ini ndo, ta nda'í kuaki ndó, ta ndei'j ndo sa'a kuachi kée ndó. Ta ñā sá'j ndo, ndee ndóan ná nduuan ñā ndei'j ndo. Ta ñā kádij̄ ini ndo, ndee ndóan ná nduuan ñā kunda'í ini ndo. ¹⁰ Kenóo ndó mií ndó noq Ndios, na kúu sato'o yō, dá ná chindaya'i na ndo'ó.

Ná dá'a ni chinóo kuachi ndó ñani ndo

¹¹ Ñani mií, o sa kóo ini ndo ka'an kuachi ndó sa'a iin rá iin ndó. Dá ch̄j tá ká'an kuachi ndó sa'a ñani ndo, ta kényiko ndo sa'a ná, dá k̄ian ká'an kuachi ndó sa'a ley Ndios, ta kényiko ndo sa'án. Tído tá kényiko ndo sa'a ley, dá k̄ian ko kée ndó choon sa'ándáan, di'a kée ndó mií ndó kúu ndó iin na kényiko sa'án. ¹² Iin tó'ón dinj̄ vá kúu Ndios, na n̄j

xì'o ley. Ta iin tó'ón mií vá ná kúú nà kándéé dákaí ñayuu, ta iin tó'ón mií ta'ani na kúú nà dándó'o níq yo sa'á kuachi kée yó. Sa'á ñoó, ¿ndá yoo kúú ndo'ó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a yá'a ndó kényiko ndo sa'a ñani ndo?

Ná dá'a ni ka'an táyíí ndó sa'á ña kee ndó taan

¹³ Ta kueidó'o va'a ndo'ó, nà ká'an di'a: "Viti o taan ko'on ndu iin ñoo, ta ñoo kandeí ndu iin ní kuaí kéchoon ndu, ta naka'an nda'í ndu, dá ni'í ndú kuá'á dí'on", kaá ndo'ó. ¹⁴ Tído ko ná'a ta'on ndó ndí kían ndo'o ndó taan, dá chí kúú ndó tát'o'on viko nó'ó náka'ani toó ví'í, ta kúú ndañó'ó ni'ini vaan. ¹⁵ Sa'á ñoó va'a kaan di'a kánian ka'an ndo: "Tá kóni sato'o yo Ndios, dá kataki ndu cháá ka, dá kee ndu ña yó'o o ña káa." ¹⁶ Tído di'a ká'an táyíí ndó sa'á ña kúryíí ndó, ta sa'á ña kúryíí ndó, sa'á ñoó kée ndó ña kini. ¹⁷ Dá chí nà ná'a ndí kían kúú ña vá'a kánian kee na, ta ko kée na ña, nà yó'o kúú nà yá'a kée kuachi noo Ndios.

5

Di'a ndo'o nà kuiká sa'á ña kini kée na

¹ Kueidó'o va'a ndo'ó, nà kúú nà kuiká viti. Ndeí'í ndo, ta kayu'ú kó'ó ndó, chí vei ña kían ndo'o nani níq ndo. ² Dá chí ndidaá kúú ña kuiká kómí ndó nì tei'í vaan. Ta ndidaá kúú dá'on ndo nì ku'u tükidi. ³ Ta ndidaá kúú dí'on oro xí'in dí'on plata kómí ndó nì nana daye'e ña, ta daye'e yó'o ná'a kuachi sa'a ndo, chí ko ní kéchoon va'a ndóan. Ta dánaa'an ndo'ó tát'o'on chíno'ó ño'ó kée iin ña'a, chí nì ketúti ndó ña kuiká tein kuú noo ndí'í yó'o. ⁴ Ta viti'ón ndé'í kuachi tá kéchoon noño'ó ndo sa'á ya'i ra, chí xí'in ña maña ndo ko ní chíya'í ndó ra. Ta mií sato'o yo Ndios, nà kándéé kée ndidaá kúú ña'a, nì seidó'o ña ndé'í'í kuachi ra sa'a ndo. ⁵ Va'a nda'o nì sa ndei ndó ñayuu yó'o, nì sa komí ndó ndidaá kúú ña va'a nì ka'oo ndo, ta nì nda'a ndo tát'o'on kí'o nda'á iin chee kakuu koño, chí viti nì kasandaá kuú kuu ndo. ⁶ Ta dátaí kuachi ndó ñayuu ndaa, ta sa'áni ndo ná, ta nì iin ña'a ko kée ná chíndeé ná mií ná.

Kandita ndaa ndo nani ndáti ndó nandió koq Jesús kasaq na

⁷ Ta viti, ñani mií, koo ini ndo kandati kueé ndo nda ná nandió koq tuku sato'o yo Jesús kasaq na. Kande'é ndó tát'o'on kí'o kée iin taa xiti, ndáti kueé ra dákéa ra ña nì xiti ra, ta ndáti kueé ra daí noó, ta ndáti kueé ra daí noo ndí'í, dá dákéa ra. ⁸ Díón ta'ani kandati kueé ndo, ta kandita ndaa ndo, dá chí sa yati ño'ó vá nandió koq tuku sato'o yo Jesús kasaq na.

⁹ Ñani mií, o sa ká'an kuachi sa'a sátá'an ndó, dá kían ná o dándó'o Ndios níq ndo. Dá chí sa nì kuyati nda'o kuú kasaq Ndios, nà

keyíko sa'a yo. ¹⁰ Sa'á ñoó, ñani mií, koo ini ndo kee ndó tát'o'on kí'o nì sa kee na sa kuu profeta, nà sa kasto'on xí'in ñayuu to'on nì ni'í ná noo sato'o yo Ndios. Chí va'arà nì sa ndo'o níq ná, tído nì sa ndati kueé ná nda nì ya'a tandó'ó nà. ¹¹ Ndiká'an ndi kuu ví nà xí'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'ó, kaá yo. Chí sa ná'a vá yó ña nì xí'o ndeé nda'o ini Job tá nì ndo'o na tandó'ó. Sa'á ñoó ndato nda'o nì nachindeé ña sato'o yo Ndios, dá chí kúú ná iin Ndios va'a nda'o ini, ta kú'u nda'o ini na sa'a yo.

¹² Ta viti, ñani mií, ná ko'ín ka'ín iin to'on ndaya'í cháá ka xí'in ndó. O sa koo ini ndo nachina'á ndó Ndios tá kua'an ndo kí'o ndó to'on ndó noo iin ka ñayuu, ta o sa kaá ndo: "Ná'a induú", o: "Ná'a noño'ó yó'o", ta o sa ká'an ndo ña ná'a dao ka ña'a. Sa'á ñoó tá ká'an ndo "Jaan", ta díón ná kakian. Ta rá ká'an ndo "Koó", ta díón ná kakian, dá kían ná dá'a nì kakomí ndó kuachi noo Ndios sa'á ña ká'an ndo díón.

Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a iin rá iin ndó

¹³ ¿Á ío iin nà ndó'o níq tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kaka nà ña maní noo Ndios. ¿Á ío iin nà kádij ini tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kata na yaa keká'ano na Ndios. ¹⁴ ¿Á ío iin nà kú'u tein mií ndó xaan? Dá kían nakana ndó na sá'ano dáku'a xí'in ndó, dá ná kaka nà ña maní noo Ndios sa'á nà kú'u ñoo, ta ná chíkodó ná siti díni ná xí'in kuú sato'o yo Jesús. ¹⁵ Dá chí tá kándéé ká'ano ini yo Jesús tá xika yo ña maní noo ná, dá kían nduva'a va nà kú'u, ta ndakoo na kee sato'o yo Jesús. Tá nì ya'a na kú'u ñoo nì kee na kuachi, ta kúú ku'u ká'ano va ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁶ Na'o ndo kuachi ndó noo iin rá iin ndó, ta kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a iin rá iin ndó, dá nduva'a ndó kee Ndios. Dá chí kuá'á nda'o ña va'a kúu tá xika iin nà ndita ndaa xí'in Ndios ña maní noo ná. ¹⁷ Profeta Elías nì sa kuu iin taa tát'o'on kí'o kúú mií yó. Ta nì xika na xí'in ndino'o ini nà noo Ndios ña ná o kóon daí. Ta kúú oní kuá'á dao ko ní kóon rá noño'ó yó'o. ¹⁸ Tá nì ndí'í, dá nì xika tuku na noo Ndios ña koon daí, ta kúú nì kasá'á kóon tuku rá. Dá nì kasá'á kána tuku ña'a noño'ó yó'o.

¹⁹ Ñani mií, tá ío iin káa ndo'ó nì kuxoo kua'an noó ña ndaa kándisa yo, ta ío iin ka ndo nì kandeé nì nandió néfe tuku na noó ña ndaa, ²⁰ dá kían kana'á ndó ña sa'á ña nì kandeé ndó nì dandiko ini ndo ná noo kúú íchi kini kua'an na, sa'á ñoó nì kandeé ndó nì dakáki ndo na, chí o kuú ta'on na noo Ndios. Ta kúú kuá'á nda'o kuachi nà ndoo sa'á ña nì kee ndó díón.

To'on yó'o kían mií noó nì taa San Pedro nì sa'an noó nà kúu kuendá Jesús

Ká'qñ Pedro ndísá'án

¹ Yu'u kúu Pedro, ta kúu'i iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta ká'an yu'u ndísá'án xí'ín ndo'ó, na nì xita noo kua'an ndéi chí kuendá Ponto, xí'ín Galacia, xí'ín Capadocia, xí'ín Asia, xí'ín Bitinia. ² Ndo'ó kúu na nì kaxi mií tatá Ndios tátò'on kì'o nì chùkaa ini na kee na xí'ín ndó ndá mí sa'a, dá ná kakuu ndó ñayuu na kee Espíritu iì ná, dá kueídó'o ndó na, ta ná nduvii ndò kee nìj Jesucristo.

Ta ná koo kuá'a ña manì Ndios xí'ín ndó, ta ná kì'o na ña koo va'a ini ndò.

Kómì ndisa yó iin tandéé ini

³ Na ká'ano kúu Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, dá chù sa'a ña nì ku'u ká'ano ini na sa'a yo, sa'a ñoó nì ñakaki sa'a yo nì kee na, dá nì kuu nì ñatiin yo iin tandéé ini ká'ano ndá'o noo ná, chù mián ndaa kuiti nì ñataki sato'o yo Jesucristo tein na nì xí'j.

⁴ Sa'a ñoó natiin ta'ani ndó iin ña ká'ano ndá'o chí induú di'a, chù sa' ió nduu vaan natiin ndo'ó. Ta kían ña nì iin ku'u ta'ón o té'ij, ta kían ña nì iin ku'u ta'ón o túú, ta kían ña nì iin ku'u ta'ón o ndí'i. ⁵ Ta táxi va'a Ndios ndo'ó xí'ín ndéé mí ná sa'a ña kándéé ká'ano ini ndó ná, dá kasandaá ndò nì'j ndò ña káki ndó, dá kandeí ndó xí'ín ná, chù sa' ió nduu va ña'a yó'o natiin ndó tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

⁶ Sa'a ñoó kadij ini ndò, va'ará tein cháá kuu kánian ndo'o níò ndò kée kuá'a noo tandó'ó. ⁷ Chù tandó'ó ñoó kían korndodó ña kándéé ini ndò Jesús, nde'á á ndíta ndaa ndò xí'án. Ta ndáya'i cháá ka ña kían kándéé ini ndò ná o duú oro, tá'an ña xító ndodó ñayuu xí'ín ñó'o, dá nde'á á mián ndaa kuiti oro ndino'o kían o koó. Tído kasandaá iin kuu, ta naa' vá oro ñoó. Tído ndo'ó, tá mián ndaa kuiti ndíta ndaa ndò xí'ín ña kándéé ini ndò ná tein tandó'ó, dá kían chindaya'i ñaa Ndios, ta kì'o na ñaño'ó, xí'ín ña ndato noo ndò tá ná na'a' noo tuku Jesucristo. ⁸ Kómì ndò ná, va'ará kò ní xini ndò ná xí'ín noo ndò. Ta va'ará kò ndé'é ndó na viti, tído kándisa ndò na. Ta ndato ndá'o kadij ini ndò, ta ní kò ní'j ndò to'on ka'an ndò sa'a ndi kì'o kadij ini ndò, ⁹ chù ní'j ndò ña va'a sa'a ña kándéé ini ndò ná, ta ñoó kían káki ndó noó kuachi ndò.

¹⁰ Nì ka'an profeta nì sa ndei sa na'a sa'a ña manì ko'on Ndios kee na xí'ín ndó. Nì ñakuá'a va'a ra sa'án, ta nì kee ra tatá kandaá ini ra ndi koo kee Ndios dáka'ki na ñayuu. ¹¹ Chù nì ñakuá'a ra sa'a ndá yoo

kakuu na kee dión, ta ndá oon koo na, chù ió Espíritu Cristo ini ra, ta nì kasto'on na xí'ín rá sa'án. Chù nì xí'o na ña nì kandaá ini ra ña ndo'ó ndá'o níò Cristo, na kii dáka'ki ñaa, ndi'i daá, dá nani'j ná ñaño'ó noo Ndios. ¹² Kúu nì xí'o Ndios ña kían nì kandaá ini ra ña o duú mií rá keva'a xí'ín ña dána'a ra, sa'va'a yóó vá kúu na keva'a xí'án. Ta mií to'on nì ñana'a rá tá sata, mií to'on yó'o iì vá kían dána'a na noo ndò viti sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dána'a na ña xí'ín ndéé Espíritu iì Ndios, na nì kii ndá induú. Ta ndá mií ángel ndéi induú kátoó kandaá ini sa'a ña yó'o.

Kómì Ndios ña koo vii yo noo ná

¹³ Sa'a ñoó kenduú ndò ñaxintóni ndò kee ndó ña kómì Ndios, ta kaño'o ini ndò, ta ndino'o ini ndò koo tandéé ini ndò ña natiin ndó ña manì noo Ndios tá ná nandíò koo tuku Jesucristo kasa'a na. ¹⁴ Ta koo ini ndò kee ndó tátò'on kì'o kée iin de'e seídó'o tatá, ta o sa' kée ka ndò ña kini, ña sa' katoó ndò kee ndó tá kò ña'a kana'a ndó Ndios. ¹⁵ Chù tátò'on na vii kúu mií Ndios, na nì kana ndo'ó xoo mií ná, kì'o dión koo vii ndò noó ndidaa ña kée ndó. ¹⁶ Dá chù di'a kaá tuti iì Ndios: "Koo vii ndò, chù na vii kúu yu'u."

¹⁷ Tá ká'an ndò tatá xí'ín Ndios, na kényiko ndaa sa'a ña kée iin rá iin yó, dá kían koo ñaño'ó ndó noo ná, ta kayu'u ni'ini ndó na xian nani ndéi ndó ñoo tükú xaan. ¹⁸ Ta ná'a' vá mií ndó ndí kían nì sa' kuu ya'i, ña nì ñakáki ndo'ó tixi ndá'a ña kò chón sa' kee na yatá ve'e ndó. Chù kò ní sa' kían iin ña'a túú, tátò'on ndó'o oro xí'ín plata. ¹⁹ Di'a nì ndato mií Cristo, tá'an kirá nì xita sa'a kuachi ndò, nì sa' kuu ya'i nì ñakáki ñaa. Chù nì sa' kuu na tátò'on kì'o iin léko, kirí dóko ñayuu noo Ndios, kirí káa vii, kirí kò yáko. ²⁰ Chù ndá rá kò ña'a kasá'a ñayuu yó'o, ndá daá vá nì chùkaa ini Ndios ña koo dión. Ta ña yó'o nì kuu tein tiempo viti, chù kú'u ndá'o ini na sa'a yo. ²¹ Ta sa'a ña nì kee Jesús dión, sa'a ñoó nì kasandaá ndò kándisa ndó Ndios, na nì ñana'taki ñaa tein na nì xí'j. Ta nì xí'o Ndios ñaño'ó noo ná. Dión nì kee na, dá kían ná kandeé ini ndò Ndios, ta ná koo tandéé ini ndò noo iin tó'on dinì mí vá ná.

²² Chù nì nduvii níò ndò sa'a ña seídó'o ndó ña ndaa sa'a Ndios nì kee Espíritu iì Ndios, dá kandeé ndó ku'u ini ndò sa'a sá'ta'an ndó xí'ín ndino'o ini ndò. Sa'a ñoó ndino'o ini ndò ku'u ini ndò sa'a sá'ta'an ndó xí'ín iin níò vii. ²³ Dá chù ndo'ó kúu na nì ñakaki sa'a, ta kò ní káki ndó tátò'on káki ñayuu, na ndéi tóo, dá xí'j na. Dá chù ndo'ó kúu na nì ñakaki sa'a, dá kandeí chíchi ndó kee to'on mií Ndios, chù to'on takí kían, ta daá kuiti vá kooan. ²⁴ Dá chù di'a kaá tuti iì Ndios: Ndidaa kúu ñayuu ndó'o tátò'on kì'o ndó'o yukú káa yukú,

ta ña kúryíí ná kúú táto'on ita yuku ñoo.
Chí íchí va yuku ñoo, ta kúú kuéi va itaan.
25 Tído to'on sato'o yo Ndios, daá koo kuíi
vaan.

Ta to'on yó'o kúú to'on va'a sa'a Jesús, ña
kían nì ñaná'a ndu noo ndo.

2

1 Sa'a ñoo dánkoo ndi'i ndó ña kini xí'in
ña maña kée ndó, ta kó kánian kakuu ndó
ñayuu uy noo, ta ni kó kánian koo u'u ini
ndo, ta kánian dánkoo ta'ani ndó ndidaa ña
kini ka'an ndo sa'a ñayuu. 2 Táto'on kée
takualí nándukú xí noo chichí xí, kí'o dión
nandukú ndó to'on Ndios, ña kúú ña ndaa,
dá kua'ano ndó xí'an nani kasandaá kuú
kaki ndó. 3 Ta kí'o dión kee ndó sa'a ña xí'o
ndaa ndo kuendá ña va'a nda'o ini sato'o yo
Jesús.

Mii vá Jesús kúú yuu ndáya'i cháá ka

4 Sa'a ñoo kuyati cháá ka ndo noo Jesús, na
kúú táto'on iin yuu takí, tá'an ña nì kañó'o
taa ñayuu yó'o. Tído mii Ndios kúú na nì
kaxi ñaa, ta kúú ná yuu ndato cháá ka. 5 Ta
mii ndó kúú ta'ani táto'on yuu takí. Sa'a ñoo
konó ndó ná kava'a Ndios ve'e ño'o na xí'in
ndo, dá kakuu ta'ani ndó duti iin noo mii ná,
dá kuu dokó ndo ña náta'an ini Ndios xini
na, ta kúú natiin va'a na ña dóko ndo sa'a
ña nì kee Jesucristo. 6 Chí ka'an ta'ani tuti
ij Ndios di'a:

Ko'in chindu'i iin yuu ió titó ndáya'i cháá ka
chí ñoo Sion,
dá chí yuu yó'o kían nì kaxi miíi, ta kían iin
yuu ndato.

Sa'a ñoo ndi ndaa mii vá ñayuu ná kandisa
ñaá, dá kían ni iin kuú ta'on o káka'an
noo ná.

7 Ta noo ndo'ó, na kándisa, yuu yó'o kúú
yuu ndato cháá ka. Tído ndidaa na kó
kándisa ñaa, ndo'o na táto'on kí'o ká'an tuti
ij Ndios:

Tá'an yuu nì kañó'o taa kava'a ve'e,
ña yó'o di'a va nì kasandaá kakuu yuu titó.

8 Ta ká'an ta'anian di'a:
Mii yuu yó'o kedaá xí'in ná, dá kachi'i sá'a
ná, chí kían iin yuu kedaá xí'in ná kuei
na.

Nì kachi'i sá'a ná chí kó xín na kueído'o na
to'on va'a, chí sa kí'o dión nì nì'í tá'í ná ndo'o
na.

Kúú yó na ñoo Ndios

9 Tído ndo'ó kúú na nì kaxi mii Ndios
kakuu ñayuu na, ta kúú ndó duti noo mii
Ndios, na kúú rey, ta kúú ndó iin ñoo ij,
ta kúú ndó ñayuu nì taó xoo mii Ndios, dá
kasto'on ndó sa'a ña ndato kée na, chí noón
kúú na nì nađítá ndo'ó íchí noo iin naá, ta nì
nađi'i na ndo'ó íchí noo ndato to'on. 10 Chí
tá sata kó ní sá kuu ndó iin ñoo, tído viti nì
kasandaá ndo kúú ndó ñoo mii Ndios. Tá

sata kó ní kándeé ndó ña ku'u ini Ndios sa'a
ndo, tído viti kían nì nì'í ndo ña kú'u ini na
sa'a ndo.

*Kánian na'a yo mii yó ña kúú yó kuendá
Ndios*

11 Na manj, seí nda'avij noo ndo'ó, na ndéi
tóo ñoo tukú xaan, ña o sa náki'o ndó mii ndó
noo ña kini kónj ñij ndo, ña naá tá'an xí'in ña
va'a kónj níó ndo keean. 12 Di'a koo ini ndo
kendús'a'ano ndó noo ñayuu kó ná'a Ndios,
dá kían va'ará chínaní kini na ndo'ó viti, tído
ná keká'ano na Ndios sa'a ña va'a kée ndó tá
ná kasandaá kuú dátoon Ndios ñaxintóni ná.

13 Ta sa'a ña ió ñañó'o yó noo sato'o yo
Jesús, sa'a ñoo koo ini ndo kueído'o ndó
ndidaa tá né'e choon ñayuu yó'o, á mii rá
kúú rá rey, ra né'e choon ká'ano cháá ka, 14 o
á mii rá kúú rá tá né'e choon ño'o tíxi ndá'a
rey ñoo, tá'an ra nì nì'j choon ña kadi ra
ñayuu kini ve'e ka, ta né'e ta'ani ra choon
ña náki'o ra ñañó'o noo na kée ña va'a. 15 Dá
chí ña kónj Ndios kían kee ndó ña va'a, dá
ná o nì'j ñayuu xixi kóo ñaxintóni ña ka'an
ndava'a na sa'a ndo. 16 Kó ño'o ndó tíxi
ndá'a nì iin ley, tído ná dá'a ni ka'an ndó ña
nónó noo ndo kee ndó ña kini. Di'a nónó noo
ndo kee ndó ña kónj Ndios. 17 Koo ñañó'o
ndó noo ndidaa ñayuu, ta ku'u ini ndo sa'a
na kúú kuendá Jesús, ta kayu'u ni'ini ndó
Ndios, ta koo ñañó'o ndó noo tá né'e choon.

*Naki'o ndeé ini yo táto'on kí'o nì xí'o ndeé
ini Jesús tein tandó'o*

18 Ta ndo'ó, na ño'o tíxi ndá'a iin sato'o,
kueído'o ndó ra kúú sato'o ndo xí'in ñañó'o.
Ta ná dá'a ni kee ndó dión sa'va'a xí'in ra kée
ña va'a xí'in ndó. Kí'o dión ta'ani kánian kee
ndó xí'in ra kéndava'a xí'in ndó. 19 Dá chí
iin ña va'a kían noo Ndios ña sa'a ña ño'o
ini ndo sa'a ná, sa'a ñoo xí'o ndeé ini ndo
tá kéndava'a sato'o ndo xí'in ndó, va'ará nì
iin ña kini kó ní kée ndó. 20 Chí, çndí kían
va'a nì'j ndo tá xí'o ndeé ini ndo tá kéndava'a
sato'o ndo xí'in ndó sa'a ña kée ndó ña kini?
Tído tá kéndava'a ra xí'in ndó sa'a ña kée ndó
ña va'a, ta xí'o ndeé ini ndo, dá kían náta'an
ini Ndios xini na ndo'ó. 21 Chí nì kana Ndios
ndo'ó ña kee ndó dión, dá chí kí'o dión ta'ani
nì ndo'o nani níó mii Jesucristo sa'a yo, ta
kí'o dión nì ñaná'a na noo yo kaka yo íchí nì
xika mii ná. 22 "Nì iin tó'ón kuáchi kó ní kée
na, ta nì iin ña to'ón kó ní kána yú'u ná ka'an
na." 23 Ta va'ará nì ka'an ndava'a ra xí'in
Jesús, tído nì iin tó'ón to'on ndava'a kó ní
nándió né'e na ka'an na xí'in rá. Ta va'ará nì
ñandó'o ra níó ná, tído nì iin ña'a kó ní ka'an
na kee na xí'in rá. Di'a nì nađi'i na ndidaa
ña nì ndo'o na noo ndá'a Ndios, na káyiko
ndaa sa'a ndidaa kúú ña'a. 24 Ta nì nađuido
mii Jesús ndidaa kúú kuáchi yó tá nì sarkaa
na ndika cruz, dá ná kandeé yó dánkoo yo
kuáchi kée yo, dá ná koni yo kee yo ña ndaa

noo Ndios. Dá chi sa'á ña ni tarkue'e Jesús, sa'á ñoo ni nduva'á yó, ta ni nduvii yo. ²⁵ Dá chi ni sa kuu ndó táto'on léko ni sa xionoo ndava'a. Tído viti ni nandío kuéi ndó noo na ndáka ñaa, ta ndaa va'a na níoo ndo.

3

Di'a kánian kee na ni tandá'a

¹ Ta ndo'ó, na ñá'a, koo ini ndo kueid'ó ndó yíi ndo, dá kían, tá ko xín ra kandisa ra to'on Ndios, kúu xino ini ra kandisa raan sa'á ña kéndúsá'ano ndó, dá kían ko kánian ka'an ndo xi'in rá, dá kandisa raan, ² chi koni rá ña va'a kée ndó, ta ió ñaño'ó ndó noo rá. ³ Ta o sa ndí'i téi ini ndo ña koo luu ñi ndo, á kían ña nacho'on lándoo diñi ndo, o á kían ña keluu ndó mií ndó xi'in oro, o á kían ña kandixi ndó dá'on táyíi ndaa. ⁴ Va'a kaan ndí'i ini ndo koo vii ndo noo Ndios, ña kían koo luu ndó xi'in ña va'a ini ndo, xi'in ña kúeé ini ndo, chi ña yó'o kían o kúyatá ta'on, ta ña yó'o kían náta'an nda'o ini Ndios xini ná. ⁵ Chi di'a luu ni sa ndaa na ñá'a sa ndei sa na'a, sa kandeé ini na Ndios, ta ndino'o ini na ni sa seid'ó na yíi ná. ⁶ Chi ki'o dión sa seid'ó naná sa'ano yo Sara yíi ná Abraham, ta sa ka'an na ña Abraham kúu sato'o na. Ta kúu ndó táto'on de'e di'i Sara sa'á ña kée ndó ña va'a, xi'in sa'á ña ko xi'o ndó mií ndó ña yu'ú ndo.

⁷ Ta dión ni ndo'ó, ra taa, kaño'o ini ndo kandeí ndó xi'in ñadi'i ndo. Ta ki'o ndó ñaño'ó noo ná sa'á ña kúu ná iin na vitá, xi'in sa'á ña natiin nduu ná xi'in ndó ña maní ña kandeí chíchi ndó xi'in Ndios. Tá kée ndó dión, dá kían ni iin tó'on ña'a o kétéin noo ndo noo ka'an ndo xi'in Ndios.

Va'a kaan ná ndo'o níoo yo sa'á ña kée yo ña va'a o duú sa'á ña kée yo ña kini

⁸ Ta noo ndí'i, ká'ín xi'in ndó ña iin tó'on ná kakuu ñaxintóni ndidaá ni ndó, ta ndo'o sa'a sátá'an ndó, ta koni ndo iin rá iin ndó táto'on ki'o ndó'ó ndó xi'in na ve'e mií ndó, ta ku'u ini sa'a sátá'an ndó, ta nda'i koo ini ndo. ⁹ O sa nandío kuéi ndó nandío né'e ndó ña kini noo na ni kee ña kini xi'in ndó. Ta o sa ka'an ndava'a ndó xi'in na ka'an ndava'a xi'in ndó. Di'a kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ná, dá chi ná'a ndó ña ni kana Ndios ndo'ó ña kían natiin ndó ña maní noo ná. ¹⁰ Dá chi di'a kaá tuti i Ndios:

Ndi ndaa ndo'ó katoó kandeí va'a, ta kandeí dii ñayuu yó'o, dá kían kánian kandaa ndo yáa ndo, dá ná o yá'a ña ka'an ndava'an, ta ni yu'ú ndo ná o sa ka'an ni iin ña to'ón.

¹¹ Kexoo ndó noo ña kini, ta kee ndó ña va'a. Ta nandukú ndó ña kandeí va'a ndó xi'in ñayuu, ta ndiko toon ndoan.

¹² Dá chi ndé'í va'a sato'o yo Ndios na kée ña ndaa,

ta ió nduu na seid'ó na ña xíka na noo ná. Tído ko náta'an ini na xini na na kée ña kini.

¹³ Ndá yoo kendava'a xi'in ndó tá ná ndiko ndo ña va'a? ¹⁴ Tído ndiká'an ndi kúu ví ndó tá kéndava'a na xi'in ndó sa'á ña kée ndó ña va'a. Sa'á ñoo o sa yu'ú ndo tá kée na dión xi'in ndó, ta o sa kúutu ini ndo. ¹⁵ Di'a nakí'o ndó ñaño'ó noo Ndios, na kúu sato'o yo, xi'in ndino'o ini níoo ndo. Ta daá kuití kandeí nduu ndo ki'o va'a ndó kuenda xi'an kúeé ió ini ndo, xi'in ñaño'ó noo ndi ndaa mií ñayuu ndato'ón ndo'ó sa'a tandeé ini kómi ndó. ¹⁶ Ta koo ini ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii, dá kían tá ka'an u'u na sa'a ndo'ó, dá kían ná xika'an noo mií ná sa'á ña chínaní kini na ña va'a kée ndó sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹⁷ Chi va'a cháá ka ná ndo'o níoo yo sa'á ña kée yo ña va'a, tá ki'o dión kóni mií Ndios, ta o duú sa'á ña kée yo ña kini. ¹⁸ Dá chi ni ndo'o ta'ani níoo Cristo tá ni xi'i na iin tó'on ndéé sa'a kuachi yo. Iin na ndaa kúu ná, tído ni xi'i na sa'a yóo, ná kómi kuachi, dá kuu kandaka na yo ko'no na noo Ndios. Chi mi'an ndaa ni xi'i yiki koño na, tído ió taki va Espiritu ná.

¹⁹ Ta ni sa'an Espiritu ná ni daná'a na noo espíritu ndadi ni'ini noo iin naá, ²⁰ ta ña yó'o ni sa kuu ña ko ní xín kúeí'ó Ndios tá sa na'a, va'ará kúeé ni sa ndati Ndios xian nani ni kava'a Noé arca. Ta cháa nda'o ñayuu ni káki noo takuíi kua'a ñoo. Sava'a ona ni sa kuu na. ²¹ Ta viti sódo ndúta yo xi'in takuíi sa'á ña kándéé ini yo Jesús, dá káki yo, táto'on ki'o ni dakáki Ndios Noé noo takuíi ñoo. Ko kée yo dión sa'á ña kóni yo nakata yo ñi yo, di'a kée yóan dá chi ndino'o ini yo kóni yo koo vii ñaxintóni yo, chi ni káki yo sa'á ña ni natakí Jesús. ²² Ta ni nana na kua'an no'ó ná induú. Ta viti ió na xoo kuá'a Ndios. Ta tixi ndá'a mií ná ño'o ndidaá ángel, xi'in ta né'e choon, xi'in ta dándáki.

4

Ná dá'a ka ni kee yo ña kini sa kee yo tá ko ñá'a ni nduu yo kuendá Jesús

¹ Táto'on ki'o ni ndo'o níoo yiki koño Jesús, ki'o dión kánian kandeí nduu ndo ndo'o ta'ani níoo ndo, dá chi na ni ndo'o níoo yiki koño, noón kúu na ni taó xóo ndó noo kuachi, ² dá kían nani ndéi tóo ndó ndíxi ndó yiki koño ndo, ná dá'a ka ni kandeí ndó kee ndó ña kini kátoó dao ka ñayuu. Di'a kandeí ndó kee ndó ña kóni Ndios. ³ Cháá dión ka ni kee ndó táto'on ki'o kée ñayuu ko ná'a Ndios, chi sa kátoó ndo kee ndó kuachi xi'in ndi ndaa mií va ñayuu, ta sa kátoó ndo kee ndó kuachi ka'an noo xi'in ñi ndo, ta sa kuu ndó na xi'i, ta sa kee ndó víko ka'an noo, ta sa xi'i lóko ndo, ta sa ndaño'o ndó yoko, ña ko náta'an ini Ndios xini ná. ⁴ Ta naá ini na sa ne'e tá'an va'a xi'in ndó sa'á ña ko kée ka

ndò ndidaá ña kini yó'o, ta ká'an ndava'a na sa'a ndò viti. ⁵ Tído iin kuu kánian nakí'o na kuendá noq Ndios sa'a ña kini kée na, dá chî sa' lo nduu va Ndios ña kían keyíkò na sa'a na takí, xí'in sa'a na ñi xí'í. ⁶ Sa'a ñoq ñi seídó'o ta'ani na ñi xí'í t'ò'on va'a sa'a Jesús, dá kían, va'ará ñi xí'í na tátò'on kánian ndo'o ndidaá ñayuu, tído takí va ñoq ná kée Ndios.

Ná kee yó choon ñi xí'o Ndios ña katí'a yó kee yó

⁷ Sa kua'an kuyati va ña naá ndidaá ña'a. Sa'a ñoq ndito koo ini ndò, ta kaño'o ini ndò ka'an ndò xí'in Ndios. ⁸ Ta ña ndáya'i cháá ka kánian kee ndó kían ndino'o ini ndò ku'u ini ndò sa'a ñayuu xí'in ndó, chî tá kú'u ndisa ini yó sa'a' dao ka ñayuu, dá kían kí'o ká'ano ini yó sa'a' ná, va'ará kuá'a ndá'o kuachi kée na xí'a. ⁹ Ta koo ini ndò natiin va'a ndó ñani ndò tá kosaá na ve'e ndó, ta o sa' ká'an kuáchî ndò tá kée ndó dión. ¹⁰ Ta noq iin rá iin ndó ñi xí'o Ndios ña katí'a ndó kee ndó iin choon, sa'a ñoq dákuá'ano ndó dao ka ñayuu xí'an. Chî ñi ñi'ndò choon ña kechóon va'a ndó noq ndidaá ña maní ñi xí'o Ndios noq ndò. ¹¹ Sa'a ñoq tá dána'a iin ndó, dá kían dána'a ndò tátò'on kí'o ká'an t'ò'on Ndios. Tá xínkuáchî ndó noq ñani ndò, dá kían kechóon ndó xí'in ndé'e xí'o mií Ndios noq ndò. Ta sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoq natiin Ndios ndidaá tá'an ñaño'ó sa'a Jesucristo, na daá kuiti kómí ndidaá tá'an ñaño'ó, ta daá dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Ná kadij iníq tá ndó'o níq yó sa'a Jesús

¹² Ñani maní, o sa' naá ini ndò sa'a tandó'ó kini ndó'o ndó, tá'an ña xírndodó' ndó'ó. O sa' ká'an ndó ña kò kánian ndó'o ndó dión. ¹³ Di'a kadij ini ndò sa'a ña ndó'o ndó tátò'on ñi ndo'o Cristo. Chî tá ná kasandaá kuu nandiò koo na xí'in ndidaá ña ndato kómí ná, dá kían nakutí ndó xí'an kadij ini ndò. ¹⁴ Tá ká'an ndava'a ñayuu sa'a ndò sa'a ña kúu ndó kuendá Cristo, dá kían ndiká'an ndi kúu ví ndó, chî ió Espíritu ndato Ndios xí'in ndó. Mián ndaa ká'an ndava'a ñayuu sa'a Espíritu, tído sa'a ndo'ó natiin na ñaño'ó. ¹⁵ Chî iin ña ka'an noq nda'o kían tá ndó'o níq ndò sa'a ña sa'ání ndò ndii, o sa'a ña kí'in kuí'íná ndó, o sa'a ña kúu ndó na kini, o sa'a ña chírnee chítuu kúu ndó noq tandó'ó dao ka na. ¹⁶ Tído tá ndó'o níq ndò sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús, dá kían ná dá'a ñi xika'an noq ndò. Di'a keká'ano ndó Ndios sa'a ña ndó'o ndó dión.

¹⁷ Dá chî sa' ñi kasandaá va kuu ña keyíkò Ndios sa'a ñayuu na. Ta tá dinño'ó keyíkò na sa'a yóó, dá kían, çxí'ni ndí kían ndo'o na kò xí'in kueídó'o t'ò'on va'a sa'a Jesús tá ná keyíkò sa'a ná? ¹⁸ Dá chî di'a kaá tuti ij Ndios: Ndi kí'o ví kánian ndo'o níq na kée ña kóni Ndios, dá káki na.

Sa'a ñoq, çxí'ni ndí kían ndo'o na kò xí'in kándisa Ndios, kí'in na kée kuachi?

¹⁹ Sa'a ñoq tá kóni Ndios ña kían ndo'o níq ndò, dá kían nakí'o ndó mií ndó noq ndá'a ná, chî iin na ndaa kúu na ñi kava'a ñayuu yó'o. Ta daá koo ini ndò kee ndó ña va'a.

5

Di'a kánian kee na sá'ano né'e choon ve'e ño'o

¹ Ta kóni kakaj iin ña maní noq na sá'ano né'e choon noq ndò, chî na sá'ano ta'ani kúu yu'u. Ta ñi xini xí'in noqí'í tátò'on ñi ndo'o níq Cristo, ta koo ta'ani yu'u xí'in ndó noq ndato káa na'a noq Ndios chí noq. ² Koo ini ndò kandaka ndó ñayuu Ndios ño'o tíxi ndá'a ndò, ta kandaa va'a ndó na, tído o sa' kée ndóan sa'a ña kánian kee ndóan, di'a kee ndóan xí'in ndino'o ini ndò. Ta o sa' kée ndóan sa'a ña kátoó ndò dij'ón. Di'a kee ndóan sa'a ña ndino'o ini ndò kóni ndò chindeé ndó na. ³ Ta o sa' kée ndó mií ndó iin sato'o noq na ndáka ndó. Va'a kaan kee ndó ña va'a noq ná, dá ná katí'a ta'ani na kee na dión. ⁴ Dá tá ná kasandaá kuu nandiò koo tuku Jesús, ná kúu mií sato'o noq ndidaá na ndáka léko, dá natiin ndó iin corona, ña kúu ñaño'ó, ña kían ñi iin kuu o naá.

⁵ Ta dión ñi ndo'ó, takuáchí takí, koo ini ndò kueídó'o ndó na sá'ano né'e choon ve'e ño'o ndò. Ta ndidaá ñi ndó kánian kueídó'o tá'an ndó xí'an ndá'í ió ini ndò, chî: Kò ná'taan ini Ndios xini na ñayuu ió tayíí ini,

ta di'a xí'o na ña maní noq ñayuu ió nda'í ini.

⁶ Sa'a ñoq nda'í koo ini ndò kaño'o ndó tíxi ndá'a Ndios, dá kían ná kí'o na ñaño'ó noq ndò tá ná kasandaá kuu ñi xaxi mií ná. ⁷ Ta chikodó ndó ndidaá tandí'í ini ndó'o ndó noq ndá'a Ndios, dá chî noqon kúu na ndí'í ini sa'a ndò.

Kandaa ndò mií ndó noq ña u'u

⁸ Ta kaon koo ndó, ta kaño'o ini ndò kandeí ndó, chî ña u'u kían xini u'u ndo'ó. Tátò'on kí'o kée iin ndika'a tondó, kí'o dión kéean Xionooan ndúkúán ndá yoo kendava'a xí'an. ⁹ O sa' kónó ndó ña dátuyán ndo'ó. Kuita toon ndó xí'in ña kándé'e ini ndò Jesús, dá kandeé ndó xí'an. Chî sa' ná'a vá ndó ña kí'o dión ta'ani ndó'o níq dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi iin ní kúu ñayuu. ¹⁰ Tído Ndios, na xí'o ndidaá ña maní noq yó, noqon kúu na ñi kana yó ña kandeí chíchí yó noq ndato náye'e sa'a ña ñi kee Jesucristo. Sa'a ñoq, tá ñi ndí'í ñi ndo'o níq ndò cháá, dá ndendaá na ndo'ó, ta nachikata ndaa na ndo'ó, ta kí'o na ndé'e noq ndò, ta ndendakí ná ndo'ó xí'in ña kándisa ndó. ¹¹ Ta daá kuiti ná natiin na ñaño'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Yó'o ká'an Pedro ndísá'án noq ndí'i

¹² Ta xí'ín ñani yò Silvano, tá'an rā kúú iin taa ná'í íin ndaaj xí'ín Jesús, ñi taai cháá tɔ'on noo tuti yó'o kɔsaagan, dá ka'an ni'inii noo ndo, ta xí'o ndaaj kuendá ña kǐ'o dión kémani Ndios ndo'ó, ta sa ñó'o ndó tǐxi ña manǐ yó'o viti. ¹³ Ta ña kúú kuendá Jesús ndéi chí Babilonia, tá'an ña ñi kaxi mií Ndios tátɔ'on kǐ'o ñi kaxi na ndo'ó, xí'ín ñani yò Marcos, ña kúú tátɔ'on de'e mií yu'u, tánda'á ndisá'án kɔsaaj noo ndo. ¹⁴ Ta ña ka'an tá'an ndó ndisá'án ná kakuuan ña chitó tá'an ndó noo ndo sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an ndó. Ta daá kuití ná koo va'a ini ndo'ó, ña kúú kuendá Jesucristo. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uú nì taa San Pedro nì sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'qan Pedro ndisá'án

1 Yu'u kúú Simón Pedro, na kéchóon noo Jesucristo. Ta kúú iin apóstol, na né'le to'on na. Ta ká'qan yu'u ndisá'án xí'ín ndo'ó, chí sa'á ña kéndaa Ndios, na kúú Jesucristo, na dákaki ñaá, sa'á ñoó nì nì'ì ndo ña kándéé ini ndo ná táto'on kí'o kándéé ini ñaá mií ndú. ² Ná kemáñ cháá ká Ndios ndo'ó, ta ná kí'o cháá ká na ña koo va'a ini ndo sa'á ña kándaa va'a ini ndo sa'á mií ná, xí'ín sa'á sato'o yo Jesús.

Ndì'i ini ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu nì kana Ndios

³ Ta xí'ín ndéé mií ná xí'o na ndidaá tá'an ña'a xínñó'ó yó, dá kataki yo kandeí yó, ta kee yó ña kóni mií ná, dá chí sa ná'á va'a yó sa'á mií Ndios, na nì kana ñaá sa'á ña ndato na xí'ín sa'á ña kúú ná na ndaa. ⁴ Ta sa'á ña kí'o dión kúú ná, sa'á ñoó ná'á yó ña nì'ì yo ña ndato xí'ín ña ná'ano nì kaa na kí'o na noo yo. Ta sa'á ña nì kandoo na kee na dión xí'ín ndó, sa'á ñoó koni ndo kankuei xoo ndó noó ña kini kátoó ñi ndo keean ñayuu yó'o, dá kasandaá ndo koo vii ndo táto'on kí'o vii mií ná. ⁵ Sa'á ñoó ndì'i ini ndo ña kakuu ndó ñayuu ndaa, ná dá'a nì kandeé oon ini ndo ná. Ta ná dá'a nì kakuu ndó ñayuu ndaa oon nì, ndì'i ta'ani ini ndo ña kían kana'a cháá ká ndo ña kóni Ndios, ⁶ ta o duú ña yó'o oon nì ndì'i ini ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani ini ndo chituu ndó mií ndó, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi. Ta o duú ña yó'o oon nì ndì'i ini ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani ini ndo koo kueé ini ndo. Ta o duú ña yó'o oon nì ndì'i ini ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani ini ndo kandita toon ndó xí'ín to'on Ndios. ⁷ Ta o duú ña yó'o oon nì ndì'i ini ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani ini ndo koni ndo dao ká ñayuu táto'on kí'o ndó'o ndó xí'ín na ve'le mií ndó. Ta o duú ña yó'o oon nì ndì'i ini ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani ini ndo ku'u ini ndo sa'á ná. ⁸ Tá kee ndó ndidaá ña yó'o, ta nì naktúí ndó xí'án, dá kían o kándeí oon ta'on ndó, ta o kakuu ndó na kó chón. Di'a kana'a cháá ká ndo sa'á Jesucristo, na kúú sato'o yo. ⁹ Tído na kó kee ndidaá ña yó'o, noón kúú na ndadí noo, ta kúú ná táto'on iin na kó túu noo, ta nì nandodó na ña nì dandóo Ndios ndidaá kuachi nì kee na tá sata.

¹⁰ Sa'á ñoó, ñani mií, ndì'i ini ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu nì kana Ndios, ña kúú ndó ñayuu nì kaxi mií ná. Dá chí tá kee ndó dión, dá kían nì iin kuú tá'ón o kána xoo ndó noo ná. ¹¹ Ta kúú natiin va'a

ñaá sato'o yo Jesucristo, na dákaki ñaá, noo dándáki kuíi na xí'an kádii ini na.

¹² Sa'á ñoó o dándí'i ta'on yu'u ña kían dándusaa ini ndo'ó sa'á iin rá iin ña'a yó'o, va'ar á sa ná'á va'a ndó ña, ta va'ar á ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa. ¹³ Chí iin ña va'a kían noo yú'u ña dándusaa ini ndo'ó sa'á ndidaá ña yó'o kían nani takíi ndíxii koño yó'o. ¹⁴ Dá chí ná'í ña sa yati va kasandaá ña dánkooi yiki koño yó'o táto'on kí'o nì ka'qan sato'o yo Jesucristo xí'ín ña kían kánian ndo'i. ¹⁵ Tído chó'on nda'o ini kásto'on yíko sa'á ndidaá ña yó'o, dá kían, tá nì xí'ii, dá kían daá kaño'o ini ndo sa'án.

Nda induu táj nì ka'qan Ndios nì chindaya'i na Jesús

¹⁶ Tá nì kásto'on ndu xí'ín ndó sa'á choon kómí sato'o yo Jesucristo, xí'ín sa'á ña nandió koo na kasaq na, kó ní kéchóon ndu cuento to'ón, ña nì ndaki ini mií ndú. Di'a nì kásto'on ndu ña nì xini xí'ín noo ndú ña miían ndaa kuiti kómí ná choon ká'ano. ¹⁷ Chí nì natiin na ñaño'ó noo tatá Ndios, ta nì keká'ano ñaá ná, dá chí nda induu noo ió na xí'ín ñaño'ó táj nì ka'qan na: "Ta yó'o kúú de'le maní yu'u, ta náta'an nda'o ini xini xí'í." ¹⁸ Nì seidó'o ndu'u to'on yó'o, ña nì kíi chí induu káa, tá nì sa'qan ndu xí'ín Jesús diní iin yúku ii.

¹⁹ Sa'á ñoó kándaá iniyo ña miían ndaa nì xinkoo ña nì taa profeta tá sa ná'á. Ta va'a kee ndó tá ná kí'o ndó mií ndó ña kían kueidó'o ndóan, chí kíán táto'on iin ña dátoon noo ndo xí'an nani iin naá nda natuu noo, dá dátoon Jesús níno ndo táto'on ndato tóon kímí tá nì xino rí na'a. ²⁰ Tído noo ndidaá ña'a kánian kana'a ndó ña nì iin to'ón to'ón nì taa profeta noo tuti ii Ndios kó ní ndáki ini ñaxintóni mií rá, ²¹ chí nì iin to'ón to'ón nì taa ra kó ní ndáki ña diní nì iin taa ñayuu yó'o. Mií va Espiritu ii Ndios nì dátóon ñaxintóni taa nì kaxi mií ná, dá nì taa ra ña.

2

Kandaá ndo mií ndó, chí kasaq taa dána'a ña to'ón, ta katoó ra dánda'i ra ndo'ó

¹ Tído nì sa ndei ta'ani profeta to'ón ñoo Israel tá sa ná'á. Dión ta'ani kaño'o taa dána'a ña to'ón tein ndo'ó, ta chí'i ra cháá ña to'ón tein ña dána'a ra noo ndo, ña kían dátuu ñaá. Ta o nákoní ta'on ra sato'o yo Jesús, na nì chíyá'i sa'á kuachi ra. Ta sa'á ña kee ra dión, sa'á ñoó iin ndakána vá naá rá. ² Ta kasá'a kuá'a nda'o ñayuu kee na ña ka'an noo kee taa ñoo, ta sa'á mií rá ka'qan ndava'a ñayuu sa'á ña ndaa kándisa yó. ³ Ta sa'á ña kúú rá taa kátoó di'ón, sa'á ñoó ndukú rá ndi kee ra dánda'i ra ndo'ó xí'ín ña to'ón. Tído nda rá sa ná'á nda'o ió nduu Ndios dándó'o na níno rá, ta sa kuyati va ña naá rá ve'i ña.

4 Dá chî kọ ní xî'ò ká'ano ta'on ini Ndios sa'a ángel nî kuéi noó kuachi, di'a nî dakuéi ñáá ná ndá indayá, ta nî sadi ni'ini ñáá ná ini káo kónó noo ìn naá yáí, ta ñoo ñó'an ndátian keyíkọ sa'án.

5 Ta ni kọ ní xî'ò ká'ano ta'on ini Ndios sa'a ñayuu ni sá ndei sa na'a. Sava'a iin tó'ón taa nî ðakáki Ndios nî sá nani Noé, tá'an rā sá daná'a noó ñayuu ña kendisá'ano na, ta nî ðakáki ta'ani Ndios usa ká na ve'e ra. Dá nî danaa na ndidaá ñayuu kọ ní xín nakoni ñáá ñoo xí'ín tákují kua'a.

6 Ta nî danaa ta'ani na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, chî ndaa yaa óon nî ðankoo naan, dá ná kana'a yó ndí kían ndo'o ñayuu kọ xín nakoni Ndios. 7 Tído nî ðakáki na Lot noó tándó'ó ñoo, chî nî sá kuu ra iin taa ndaa, chî sá kekini ini rā sá xini rā ndidaá ña kini sá kee ñayuu ñoo ñoo. 8 Chî iin taa ndaa nî sá kuu ra, ta nî sá io rā tein ñayuu ñoo. Ta sa'a ña kómí rá iin níó va'a, sa'a ñoo tá kuu tá kuu sá kunda'i ini rā sa'a iin rá iin ña kini sá xini rā xí'ín ña sá seídó'ó ra sá kee ñayuu ñoo.

9 Chî ió choon noo ndá'a sato'o yó Ndios ðakáki na ñayuu ndíta xoo na noó tándó'ó. Ta taó xoo na ñayuu kini kaño'o na ndadí va'a na ndá ná kasandaá kué keyíkọ sa'a ná. 10 Tído ká'í ká ví ndo'o ná kee ndidaá ña kini kóní mií ná, xí'ín ña kómí ñúí ná, chî ni na sa'ándá choon kọ nákoni na.

Maestro to'ón yó'o kúu rā ndeé to'ón, ta chindaá noo rá, chî ni kọ chítuu ini rā kenóo ra ña kómí choon ná'ano. 11 Ndaki cháá ká ángel o ðúú taa to'ón yó'o, ta kómí ná cháá ká choon o ðúú mií rá, tído kọ chindaá noo ná kenóo na ña kómí choon ná'ano ñoo, ta kọ ðataj kuachi ñáá ná noo Ndios. 12 Tído taa to'ón yó'o kúu rā ká'an sa'a ña kọ kándaá ini rā. Ta kúu rá táto'on kíjî ndeí ndava'a, chî nî kaki rí ña kían tiin ñayuu rí, dá ka'ání ná rí. Ta kí'ò dión ndo'o taa yó'o, chî naá rá tein ña kini kée ra. 13 Ta miáan chiya'i ra sa'a ndidaá ña kini kée ra, chî va'ará nduu kíán, kátoó rā kée ra ndidaá tá'an ña kini kóní ñúí rá, ta nî lú'ú kọ káka'an noo rá kée ra dión. Sa'a ñoo kúu rá ña nî tuú, ña nî tei'j tein ndo'ó. Ta nda noo sásá'an dáó rá xí'ín ndó, káji ini rā kée ra ña kini. 14 Ta kọ kuu kande'e oon ra na ñá'a, kúu sá yá'a va ra nákani lóko ini rā xini ñáá rá. Ta kọ sá tuu ra ña kían kée ra kuachi. Ta kándéé rá dáxingo ini rā na vitá ini, dá kee na ña kini. Ta kúu rá taa nî kati'a kátoó ði'ón. Ta kúu rá taa nî kandoo ndo'ó ní kee Ndios. 15 Ta nî ðankoo ra íchi ndaa, ta nî ndikọ rā íchi kini, tá'an ña nî ndikọ Balaam, ðe'e taa nani Beor, chî sa'a ði'ón nî kee ra, sa'a ñoo nî ndikọ rā íchi kini. 16 Ta nî nani ra sa'a ña kini nî kee ra nî kee burro rā, kirí kọ ká'an. Chî nî ká'an rí xí'ín rá táto'on kí'ò kée iin ñayuu, ta kí'ò dión nî chítuu rí ña kini kua'an taa ñoo kee ra.

17 Ta ndidaá taa to'ón yó'o kúu táto'on pozo íchí, ta kúu rá táto'on víkọ táchí kua'an xoo di'a, xoo di'a. Ta sá io nduu va iin yáí noo ìn naá kaño'o chíchí rá chiya'i ra sa'a ña kini kée ra. 18 Ta ká'an rā to'ón táyíí xí'ín to'ón xíxi. Ta ðáka'an rā ñayuu kee na ña kini xí'ín ñúí ná xí'ín ña ka'an noo, ta kí'ò dión dáxingo ini rā ñayuu ðúú nî taó xoo mií ná tein ña kini, dá nandió kuéi tuku na kee na ña. 19 Chî ká'an rā xí'ín ná ña tá kee na dión, dá kían o ðándáki ñáá ni iin ña'a. Tído ñoo ij vá rá tíxi ndá'a ña ka'an noo, ta ðándáki ñáá. Dá chî tá kándéé iin ña'a ðándákian yó, dá kían ñoo'ó yó tíxi ndá'an.

20 Ta sá nî kankuei xoo ñayuu ñoo tein ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o sa'a ña nî kasandaá na ná'a ná sa'a sato'o yó Jesucristo, na nî ðakáki ñáá. Tído tá ná nandió kuéi na nachí'i tuku na mií ná tein ña kini, dá kían ka'í ká ví yakọ na o ðúú táto'on kí'ò sá ndaa na tá kọ ñá'a kana'a ná Jesús. 21 Va'a cháá ká ña ní xio dá'a ni kana'a ná ña ndaa sa'a Ndios, o ðúú kaa'n nî kasandaá na ná'a ná ña, ta nî xio kao na choon ij nî sa'anda Ndios noo ná. 22 Dá chî ndó'o na táto'on kí'ò kua'an to'ón ndjichi ká'an ñayuu ña kían káa di'a: "Nandió kuéi tina seí rí ña nî ndusa rí, ta nandió kuéi ta'ani kochí nî chichi kondee rí noo ndei'í."

3

Di'a koo tá ná nandió kọo Jesús kasaa na

1 Na maní, ña yó'o kúu tuti kúu uu táai kpsaa noo ndo, ta noo ndi nduúan ká'an ni'ini noo ndo, dá ðándotoi ñaxintóni vii ndo, 2 dá ná ndusaa ini ndo ña nî ká'an ndidaá profeta Ndios tá sata, ta ndusaa ta'ani ini ndo sa'a choon nî sa'anda na kúu sato'o yo, na ðakáki yó noo kuachio, chî nî ðaná'a taa né'e to'ón na noo ndo sa'a choon yó'o.

3 Dinñó'ó kónijí ña kana'a ndó ña tein kuu noo ndi'i ndakuei taa kedjiki ndaa rā ña ndaa kándisa yo, chî kakuu ra taa kandeí kee ña ka'an noo kóní mií rá. 4 Ta kaa rā xí'ín ndó: "¿Ndiva'a o ñá'a nandió kọo Jesús kasaa na táto'on kí'ò nî xí'ò na to'ón na? Dá chî nda rá nî xí'j na yatá ve'e yó, ni iin tó'ón ta'on ña'a kọ nádaon. Chî nda rá nî kasa'a sa'a ñayuu yó'o, ta nda viti, ni iin tó'ón ta'on ña'a kọ nádaon", kaa rā. 5 Ta o kóni rā nakoni rā ña nda mií sa'a nî kava'a Ndios induú kaa xí'ín to'ón na, ta nî kava'a ta'ani na noñó'o yó'o, tá'an ña nî ndaki tein tákují nî kee na, ta xító na ña xí'ín tákují. 6 Ta xí'ín tákují ta'ani nî ðanaá Ndios noñó'o yó'o tá sa na'a. 7 Ta ndaa ná induú xí'ín noñó'o yó'o xí'ín to'ón mií ná, chî nî taó xoo na ña, ña kían kejí ña kee ñoo'ó ita tá ná kasandaá kuu keyíkọ na sa'a ndidaá ña'a, ta ðanaá ndí'i na ñayuu kini.

⁸ Ta kónij ña kana'á ndó, na manj, ña noo sato'o yo Ndios, iin kuu kíán tát'o'on iin mil kuia, ta iin mil kuia kíán tát'o'on iin kuu.

⁹ Ta kọ kúkueé ta'on sato'o yo Ndios noo to'on ni xí'o na noo yo, tát'o'on k'i'o nákani ini dao ñayuu. Di'a ndáti kueé na yó, chj kọ kóni na ña naá ni iin tó'ón yó, di'a kóni na ña ndidaá tá'an ñayuu ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na. ¹⁰ Tído tát'o'on k'i'o iin ndakána kasaa ta kui'íná sakuaá, k'i'o dión iin ndakána ta'ani kasandaá kuu nandió koo tuku sato'o yo Jesús. Tá ná kasandaá kuu yó'o, ni'i nda'o ni'i induú káa, dá naáán. Ta kej ndi'i ña'a ñó'o noo djikó káa, dá nduti ndi'an. Ta naá ndi'i noñó'o yó'o xí'ín ndidaá ña'a ió nooán kee ñó'o ita.

¹¹ Ta sa'á ña naá ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó ndi k'i'o ví kánian koo vii ndo, ta kee ndó ña kóni Ndios. ¹² Dión kee ndó xían nani ndáti ndó, ta ndundéé ndó kee ndóan, dá ná kasandaá kiji kuu ni kaxi Ndios ña nandió koo sato'o yo kasaa na. Chj kuu dáá ñóó kej ndi'i induú káa, dá naáán, ta ndidaá ña'a ñó'o káa kej ita ndi'an, ta nduti ndi'an. ¹³ Tído yóó, ndáti yó xinkoo to'on ni xí'o Ndios noo yo, chj ni kaa na ña kava'a na induú saá xí'ín noñó'o saá noo koo ndino'o ña ndaa.

¹⁴ Sa'á ñoó, na manj, xían nani ndéi ndó ndáti ndó ña dión koo, koo ini ndo xí'ín ndino'o ini ndo koo vii ndo, kandeí ndúsá'ano ndó, ta kandeí va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo Jesús. ¹⁵ Ta kana'á ndó ña ndáti kueé sato'o yo Jesús, dá kasaa na, chj kóni na ña káki kuá'á ka ñayuu. Ta dión ta'ani ni kandaá ini ñani manj yo Pablo, chj mií Ndios ni datóon ñaxintóni ná, sa'á ñoó ni taa na dión, dá kandaá ini ndo. ¹⁶ Ta ká'an na sa'á ña yó'o noo ndidaá tuti ni tãnda'á ná ni sa'an noo dao ka na kúú kuendá Jesús. Ta kuáchi nda'o kãndaá ini yo dao to'on ni ka'an na. Ta nádaon dao ñayuu kọ ná'á, xí'ín na vitá ini, to'on ni taa Pablo, ta nádaká náan tát'o'on k'i'o nádaká ná dao ka to'on, ña káa noo tuti ij Ndios. Ta ni'j ná ña naá ná sa'á ña kée na dión.

¹⁷ Sa'á ñoó, ndo'ó, na manj mií, sa ná'á vá ndó sa'á ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó koo ini ndo kandaá ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kandia ndó ña to'ón dána'a ñayuu yako ñaxintóni, chj oon ni ví kankuei xoo ndó noo ña ndaa kãndísa yó. ¹⁸ Di'a koo ini ndo kua'ano ndó noo ña manj ni kee Ndios sa'a yo. Ta koo ta'ani ini ndo kana'á cháá ka ndo sa'a sato'o yo Jesucristo, na dáakí ñaá. Ta mií ná ná natiin ñaño'o kuu víti xí'ín ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nì taa San Juan nì sa'an noó nà kúú kuendá Jesús

Yó'o ká'an San Juan sa'a Jesús, nà xí'o ña kataki chíchí yó

¹ Kásto'on ndu'u xí'in ndo'ó sa'a nà sa daá ió tá nì kava'a ñayúú yó'o. Chì nì seídó'o ndu ña nì ka'an mií ná, ta nì xini ñaá ndú xí'in noó ndú, ta nì xini va'a ndu ndidaá ña nì kee na, ta kúú nì tiin ñaá ndú xí'in ndá'a mií ndú. Ta nà yó'o kúú to'on xí'o ña kataki chíchí yó. ² Ta nì na'a noó nà xí'o ña kataki chíchí yó noó mií ndú, ta nì xini ñaá ndú. Sa'a ñoó xí'o ndaa ndu kuendá sa'a ña nì xini ndu, ta kásto'on ndu sa'a nà daá takí kúú, nà sa daá ió xí'in tatá yó Ndios. Ta nì kixi na, ta nì na'a noó ná noó ndú. ³ Ta kásto'on ndu xí'in ndó sa'a ña nì xini ndu, xí'in sa'a ña nì seídó'o ndu, dá kían iin tó'on ná kakuu ndó xí'in ndu'u, tátó'on k'i'o iin tó'on kúú ndu'u xí'in tatá yó Ndios, xí'in de'e na Jesucristo. ⁴ Ta táa ndu to'on yó'o kosaá noó ndo'ó, dá kían ndino'o ini ndo ná kadij ini ndo.

Mián kánian nakonì yó ña yá'a yó kée yó kuachi noó Ndios

⁵ Di'a kua'an ña nì daná'a Jesucristo noó ndu'u, sa'a ñoó kásto'on ndu xí'in ndó. Chì nì daná'a nà noó ndú ña ndato tóon Ndios, chì nà vii kúú ná, ta nì lú'u kò iin naá ná. ⁶ Sa'a ñoó tá kaá yó ña iin nì nduu yó xí'in ná, ta xionoo ij yó íchì noó iin naá, ña kúú íchì kini, dá kían kúú yó ñayuu to'on, ta kò kée yó ña ndaa. ⁷ Tído tá xionoo yó íchì ndato tóon, ña kúú íchì vii, tátó'on k'i'o ndato vii kúú mií Ndios, dá kían iin nì nduu iin rá iin yó, ta nì ndoo kuachi yó nì kee nì de'e na Jesucristo. ⁸ Chì tá kaá yó ña kò kée yó kuachi, dá kían dándá'í yó mií vá yó, ta kò tá'ón ña ndaa nákaa ini nio yó. ⁹ Tído tá ná na'o yó kuachi yó noó Ndios, dá kían k'i'o ká'ano ini nà sa'a yó, ta nduvii ná yó noó ndidaá ña kini kée yó, chì iin nà ndaa kúú ná, ta iin ndaa nà xí'in to'on nì ka'an nà. ¹⁰ Chì tá kaá yó ña kò kée yó kuachi, dá kían ketó'on yó Ndios, ta kò tá'ón to'on na nákaa nio yó.

2

Jesús kúú nà nì chíyá'í sa'a kuachi yó ndíka cruz

¹ De'e kuálí mií, táai ndidaá kúú to'on yó'o kosaá noó ndo, dá kían ná dá'a nì kee ndó kuachi. Tído tá nì yá'a iin káa ndó nì kee ndó kuachi, kana'a ndó ña ió iin nà seí nda'í sa'a yó noó tatá Ndios. Ta nà yó'o kúú Jesucristo, nà kúú nà ndaa. ² Ta nà yó'o kúú nà nì chíyá'í sa'a kuachi yó, dá kuu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a yó. Ta o duú sa'a kuachi yó

oon nì nì chíyá'í na sa'a, nda sa'a kuachi ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayúú yó'o nì chíyá'í na.

Tá mián ndaa ná'a yó Ndios, dá kían kánian kueídó'o yó choon sa'ándá nà

³ Tá kée yó choon sa'ándá Ndios, ñoó kían xí'o ña kandaá ini yó ña mián ndaa ndisa ná'a yó nà. ⁴ Ta ndi ndaa mií nà kaá ña ná'a ná Ndios, ta kò kée na choon sa'ándá nà, dá kían kúú ná ñayuu to'ón, ta nì lú'u ña ndaa kò nákaa ini nio ná. ⁵ Tído nà kée choon sa'ándá to'on Ndios, noón ndisa kúú nà nì kasandaá kú'u ini sa'a dao ñayuu tátó'on k'i'o kée Ndios. Ta ña yó'o xí'o ña kandaá ini yó ña ñó'o yó noó ndá'a ná. ⁶ Tá kaá yó ña ñó'o yó noó ndá'a Ndios, dá kían kánian kee yó tátó'on k'i'o nì sa kee na tá sa xionoo na ñayúú yó'o.

Táa Juan iin choon sa'a

⁷ Nani, kò tá'ón choon sa'a kían táai kosaá noó ndo. Di'a choon yatá kían, tá'an ña sa daá ió noó ndo nda mií sa'a, chì ña yó'o kúú choon yatá nì seídó'o ndó nda mií sa'a. ⁸ Tído kuu va kaa yó ña iin choon sa'a kían táai kosaá noó ndo, chì mián ndaa nì kee Jesús choon yó'o, ta nda mií ndó kée ña. Chì sa kua'an ndaño'ó vá ña iin naá noó ñayuu, ta sa kua'an natuu va noó ná kée mií Ndios. ⁹ Ta ndi ndaa nà kaá ña nákaa nà íchì noó ndato tóon, ta xini u'u jí vá ná ñani na, dá kían nákaa jí vá ná íchì noó iin naá, ña kúú íchì kini. ¹⁰ Tído nà kú'u ini sa'a ñani nà, noón kúú nà nákaa íchì noó ndato tóon, ta kò tá'ón ña'a kedaá xí'in ná, dá kankao na noó kuachi. ¹¹ Tído nà xini u'u ñani nà, noón kúú nà nákaa noó iin naá, ta xionoo na íchì noó iin naá, ta kò ná'a ná ndei chí ko'on nà, dá chì nì sadi va ña iin naá nduchí noó nà.

¹² De'e kuálí, táai to'on yó'o kosaáan noó ndo, dá chì sa nì xí'o ká'ano va ini Ndios sa'a kuachi ndó sa'a ña nì kee Jesús. ¹³ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noó ndo'ó, nà kúú tatá, dá chì sa ná'a vá ndó sa'a nà sa daá ió tá nì kava'a ñayúú yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noó ndo'ó, takuáchí tákí, dá chì nì kandeé ndó xí'in ña u'u. Ta táai to'on yó'o kosaáan noó ndo'ó, de'e kuálí, dá chì sa nì kasandaá ndo ná'a va'a ndó tatá Ndios. ¹⁴ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noó ndo'ó, nà kúú tatá, chì sa ná'a vá ndó sa'a nà sa daá ió tá nì kava'a ñayúú yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaáan noó ndo'ó, takuáchí tákí, dá chì ndita toon ndó xí'in Ndios, ta nì na'iin ndó to'on na ini nio ndo, ta nì kandeé ndó xí'in ña u'u.

O sa ndí'í ini yó sa'a ña kúú kuendá ñayúú yó'o

¹⁵ O sa ndí'í ini ndo sa'a ña kúú kuendá ñayúú yó'o, nì sa'a ña'a ió noón. Ta ió iin káa ndó ndí'í ini sa'a ña ió ñayúú yó'o, dá kían kò

kóni ta'on ndó tatá Ndios. ¹⁶ Dá chî ndidaá ña'a kúu kuendá ñayuu yó'o, ña kúu kuachi kátoó ñayuu kée na xí'in ñi ná, xí'in ña kátoó na kakomí ná ndidaá ña'a xini ná, xí'in ña kátoó na kanda'á'i mií ná, ni iin ña yó'o kó véi noo Ndios, ña'a kuendá ñayuu yó'o va kíán. ¹⁷ Ta sá ndí'i va ñayuu yó'o kua'an xí'in ndidaá ña kini kátoó ñayuu kée na. Tído na ndéi kée ña kóni Ndios, noón kúu na kataki chíhí.

Kandaá ndo mií ndó, chî ndei kúu mií va xionoo taa xini u'u Jesucristo

¹⁸ De'e kuáli, sa kua'an kasandaá va tiempo noo ndí'i. Sa ñi seíd'ó va ndó ña kasaá iin taa xini u'u Cristo, ta ndee ra mií rá kúu rá Cristo. Ta sa ñi kasá'á va xionoo kua'á nda'o taa xini u'u Cristo. Sa'á ñoó sa kátóni va inio ña sa kua'an kasandaá tiempo noo ndí'i. ¹⁹ Ta tein mií va yó ñi kankuei ra, tído o duú kuendá yo ñi sa kuu ra. Dá chî tá kuendá yo ñi sa kuu ra, dá kían kandida toon ra xí'in yó, ní kúu. Díon ñi kee ra, dá ñi kandaá ini yo ña o duú ndi ndí'i ra kúu kuendá yo. ²⁰ Tído ñi nakutí ndó xí'in Espíritu iñ Ndios, sa'á ñoó kandaá va'a ini ndo ndí kían kúu ña ndaa. ²¹ Ta kó taa ta'on yu'u to'on yó'o kosaagan noo ndo sa'á ña kó ná'á ndó ndí kían kúu ña ndaa. Di'a táai ña kosaa noo ndo sa'á ña ná'á ndoan. Chî sa ná'á va'a ndó ña ni iin tó'on ña to'on o kúu kakaá tein ña ndaa. ²² Ta, ¿ndá yoo kúu na to'on? Na to'on kúu na kó nákoni ña Jesús kúu Cristo, na dáka'ki ñaá. Tá'an na kée díon, noón kúu na xini u'u Cristo, chî kó nákoni na tatá Ndios, ta ni de'e na. ²³ Ta ndi ndáa na kó nákoni de'e Ndios, noón kúu na kó ta'on tatá Ndios ió xí'in ná. Tído na nákoni de'e Ndios, noón kúu na ió tatá Ndios xí'in ná. ²⁴ Koo ini ndo kandida toon ndó xí'in ña ñi seíd'ó ndó sa'á Jesús nda'á ra mií sa'a. Dá chî tá ndíta toon ndó xí'in ña ñi seíd'ó ndó, dá kían ñó'o ndó noo ndá'a de'e Ndios, ta ñó'o ta'ani ndó noo ndá'a tatá na. ²⁵ Chî ñi xí'o Jesús to'on na noo yo ña kían kí'o na ña kandeí chíhí yo xí'in mií ná.

²⁶ Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kandaá ini ndo ndi kée taa kátoó danda'í ñaá. ²⁷ Tído sa ñi nakutí ndó xí'in Espíritu iñ Ndios, ta daá ió va na xí'in ndó. Sa'á ñoó kó xín'ño'ó ká ndo ña dána'a'á dao ká ñayuu noo ndo, dá chî sa'á ña ñi nakutí ndó xí'in Espíritu iñ Ndios, sa'á ñoó ñi dána'a'á na noo ndo sa'a ndidaá kúu ña'a. Ta ña dána'a'á na noo ndo kúu ña ndaa, ta kó kían ña to'on. Táto'on kí'o ñi dána'a'á Espíritu iñ noo ndo, kí'o díon koo ini ndo kandida ndaa ndo xí'in Jesús.

²⁸ Ta viti, de'e kuáli, kandida toon ndó xí'in Jesús, dá kían koo tandeé ini noo ndo tá ná na'a noo tuku na noo yo. Ta ni iin ña'a o kedaá xí'in ndó, dá xika'an noo ndo tá ná nandió koo na kasaá na. ²⁹ Ta sa ná'á ndó ña

kúu ná iin na ndaa, ta kánian kana'á ta'ani ndó ña ndi ndáa na kée ña ndaa, noón kúu de'e Ndios.

3

Kúu yó de'e Ndios

¹ Kande'é ndó ndi kí'o ví kú'u ini tatá Ndios sa'a yo, chî ñi xí'o na ña kían kuu kanani yó de'e mií ná, ta mií'an ndaa díon kíán. Sa'á ñoó na kúu kuendá ñayuu yó'o kó nákoni na yó, ña kúu yó de'e Ndios, dá chî ñi mií Ndios kó nákoni na. ² Na manji, sa kúu va yó de'e Ndios viti, ta kámani va kandaá ini yo ndi kían kasandaá yo kakuu yó. Tído sa ná'á yó ña tá ná nandió koo Jesús kasaá na, dá kían kakuu yo táto'on kí'o kúu mií ná, dá chî koni túu yó na táto'on kí'o káa rá ió na. ³ Ta ndidaá kúu na kómí tandeé ini yó'o, noón kúu na ndúvii mií, táto'on kí'o vii mií Jesús.

⁴ Ta ndi ndáa ñayuu yá'a kée kuachi, noón kúu na xío kao na choon ñi sa'anda Ndios. Dá chî ndidaá tá'an kuachi xío kao choon ñi sa'anda Ndios. ⁵ Ta sa ná'á va'a ndó ña ñi kii Jesús ñayuu yó'o ñi dí'tá ná yó noo kuachi, ta ni iin tó'on kuachi mií ná sa'á ió. ⁶ Ta ndidaá ñayuu ñó'o noo ndá'a Jesús kó yá'a ta'on na kée na kuachi. Tído ndidaá na yá'a kée kuachi, ni iin kuu kó ní xini na Jesús, ta ni kó ná'á ñaá ná.

⁷ De'e kuáli, o sa kóno ndó ña danda'í ñaá ñayuu, chî ndi ndáa mií va ñayuu kée ña ndaa, noón kúu ñayuu ndaa, táto'on kí'o ndaa mií Jesús. ⁸ Tído na kée kuachi, noón kúu kuendá ña u'u, dá chî ña u'u kían kée kuachi ndá rá ñi kasá'á sa'a ñayuu yó'o, ta nda viti kée jíán díon. Sa'á ñoó ñi kixi de'e Ndios ñi dána'a ná ña kini kéean. ⁹ Ta ñayuu ñi nduu de'e Ndios kó kée ka kuachi, dá chî ña kóni Ndios nákaa ini ndo ná. Sa'á ñoó o kúu ta'on ya'a na kee na kuachi sa'á ña ñi nduu na de'e Ndios. ¹⁰ Ta kí'o díon kandaá ini nda yoo kúu de'e Ndios, ta ndá yoo kúu de'e ña u'u. Chî ñayuu kó kée ña ndaa, xí'in na kó kú'u ini sa'a ñayuu xí'in ná, noón kúu na kó kúu de'e Ndios.

Ná koo ini yo ku'u ini sa'a sátá'an yó

¹¹ Ta ña yó'o kúu to'on va'a ñi seíd'ó ndó nda mií sa'a, ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó. ¹² Ta ná dá'a ni kee yó táto'on kí'o ñi kee Cain tá sa na'á, chî ñi sa iñ ra xoo ña u'u. Sa'á ñoó ñi sa'áni rá ñani ló'o mií rá. Ta, ¿ndiva'á ñi sa'áni ñaá rá, ká'an ndó'o? Dá chî ndino'o ña kini va sa kee ra, ta ndino'o ña va'a ñi sa kee ñani ra noo Ndios. ¹³ Sa'á ñoó, ñani mií, o sa náá ini ndo tá xini u'u ñaá ñayuu kó ná'á Ndios. ¹⁴ Ta ná'á yo ña sa ñi kanxoo yó noo kúu íchí noo kua'an yo kuu yo, ta viti ñó'o yó íchí noo kataki chíhí yó, chî kú'u ini yo sa'a ñani yo. Ta na kó kú'u ini sa'a ñani na, noón kúu na ñó'o jí va íchí

noq kuu na. ¹⁵Ta ndidaa ñayuu xini u'u ñani na, noón kúu iin na sa'áni ndji noq Ndios. Ta sa ná'a vá ndó ña ndidaa na sa'áni ndji ko ñá'a ta'on ni'j ná ña kataki chíchi ná noq Ndios. ¹⁶Ta sa kándaq va'a ini yo ndí kían kee, dá ku'u ini yo sa'a ñani yo. Chí táto'on kí'o nì nàkí'o Jesús mií ná nì xí'ín nà sa'a yo, kí'o dión ta'ani kánian nakí'o yó mií yó kuu yo sa'a ñani yo. ¹⁷Tído tá ió ñá'a noq yo ñayuu yó'o, ta ndé'é yó ña xín'ó'ó ñani yo ñá, ta kedí'inda yoán noq ná, dá kían, zndí kaá yo ña kú'u ini yo sa'a ná táto'on kí'o kée Ndios, tá dáa? ¹⁸De'e kuálí, ná dá'a nì ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu xí'ín to'on ká'án oon ni yó, o xí'ín to'on kánkuei yú'u óon ni yó. Va'a kaan ná ku'u ini yo sa'a ná xí'ín ña va'a kée yó, ta ná chindeé ndisa yo ná.

¹⁹Tá kée yó dión, dá kían kándaq iniq ña miían ndaa kúu yó kuendá ña ndaa, ta ko kútúu ini yo noq Ndios sa'a ña kée yó. ²⁰Tído tá kutúu ini yo sa'a ña ní kee yó, dá kían ná kana'a yó ña ká'ano cháa ka Ndios o duú niq yo, chí ná'a va'a ná sa'a ndidaa kúu ñá'a kée yó.

²¹Ná manj mií, tá ko kútúu ini yo, dá kían ió tandéé ini yo xí'ín Ndios, ²²ta ndi ndaa miíó ñá'a ná kaka yo noq ná, ta kúu ni'j vá yoán, dá chí kée yó choon sa'anda na, ta kée yó ña kóni na. ²³Ta ña yó'o kúu choon nì sa'anda Ndios noq yo ña ná kándisa yó de'e na Jesucristo, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an yó táto'on kí'o nì sa'anda na choon noq yo. ²⁴Chí ndi ndaa ná kee choon sa'anda Ndios, noón kúu ná ñó'o noq ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná. Ta sa'a ña ió Espiritu iñ Ndios ini niq yo, sa'a ñoq kándaq ini yo ña ió Ndios xí'ín yo.

4

Ta kí'o di'a kándaq ini yo ndá yoo kómí Espiritu Ndios

¹Ná manj mií, o sa kándisa ndó ndidaa ñayuu, ná ká'an ña kómí ná Espiritu Ndios. Dinñó'ó ka korndodó ndó na, ná kande'á á miían ndaa kómí ná Espiritu Ndios o koq. Dá chí ku'á'á nda'o profeta to'ón xionoo iin ní kúu ñayuu. ²Di'a kee ndó, dá kandaq ini ndo tá miían ndaa kuiti kómí ná Espiritu Ndios: tá nákonì na ña miían ndaa kuiti nì nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, dá kían noón kúu ná kómí Espiritu Ndios. ³Ta ñayuu ko nákonì ña nì nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, noón kúu ná ko kómí Espiritu Ndios, chí nákonì ini ná táto'on taa xini u'u Cristo. Sa nì seidó'o vá mií ndó ña kii ra, ta sa xionoo va ra ñayuu yó'o viti.

⁴De'e kuálí, kana'a ndó ña ndo'ó kúu ñayuu Ndios, ta sa nì kandeé ndó xí'ín ra kátoó danda'í ñaa, chí ká'ano cháa ka Ndios, ná ió xí'ín ndó, o duú ña kini ió ñayuu yó'o. ⁵Taa yó'o kúu kuendá ñayuu yó'o, sa'a ñoq

dána'a ra sa'a ña ió ñayuu yó'o va. Ta kúu kándisa vá ñaa ñayuu ko ná'a Ndios. ⁶Tído yóo, kúu yó kuendá Ndios. Ta ná ná'a Ndios, noón kúu ná seidó'o ña dána'a yo. Ta ná ko kúu kuendá Ndios, noón kúu ná ko kóni kueidó'o ña ndaa dána'a yo, chí ko ná'a ná Ndios. Ta kí'o dión kándaq ini yo ndá yoo kómí Espiritu ndaa, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón.

Ndios kúu ná ku'u ini sa'a yo

⁷Ná manj mií, ná koo ini yo ku'u ini sa'a sátá'an yó, chí ña ku'u ini yo sa'a iin rá iin yó, ña yó'o kúu ña'a Ndios. Ta ndidaa kúu ñayuu, ná kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, ná yó'o kúu ná nì nduu de'e Ndios, ta ná'a ná Ndios. ⁸Ta ndi ndaa ná ko kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, noón kúu ná ko ná'a Ndios, chí Ndios kúu ná kú'u ini sa'a yo. ⁹Mií Ndios nì daná'a noq yo ña kú'u nda'o ini na sa'a yo, chí nì tanda'a ná iin to'ón dinì de'e na ñayuu yó'o nì kii na, dá ni'j yo ña kataki chíchi yó sa'a ná. ¹⁰Ta ña yó'o xí'o ña kándaq ini yo ndi kí'o kú'u ini Ndios sa'a yo, ta ña ká'ano cháa ka kían yó'o o duú ña kóni yo mií ná. Chí sa'a ña kú'u nda'o ini na sa'a yo, sa'a ñoq nì tanda'a ná de'e na nì kii na ñayuu yó'o, ta nì chíya'i na sa'a kuachi yó. ¹¹Ná manj mií, tá kí'o dión kú'u ini Ndios sa'a yo, dá kían kí'o dión ta'ani kánian ku'u ini sa'a sátá'an yó. ¹²Ni iin to'ón ta'on ñayuu ko ní kúu koni xí'ín noq ná Ndios, tído tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kían ió Ndios xí'ín yó, ta nì kasandaá yo kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu táto'on kí'o kée mií ná.

¹³Ta sa'a ña nì xí'o na Espiritu iñ ná noq yo, sa'a ñoq kándaq ini yo ña ñó'o yó noq ndá'a Ndios, ta ió na xí'ín yó. ¹⁴Ta sa'a ña nì xini ndu, sa'a ñoq xí'o ndu kuendá noq ñayuu ña nì tanda'a táta Ndios de'e na nì kii na, ta noón kúu ná dáka'ki ñayuu ndéi ñayuu yó'o. ¹⁵Ta ndi ndaa ñayuu nákonì ña Jesús kúu de'e Ndios, noón kúu ná ñó'o noq ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná. ¹⁶Ta sa kándaq ini yo, ta kándisa yo ña kú'u ini Ndios sa'a yo. Ndios kúu ná kú'u ini sa'a yo. Sa'a ñoq tá kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu táto'on kí'o kée mií ná, dá kían ñó'o yó noq ndá'a Ndios, ta ió na xí'ín yó.

¹⁷Ta xí'ín ña yó'o nì kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, sa'a ñoq koo tandéé ini yo tá ná kasandaá kuq keyiko Ndios sa'a yo, dá chí táto'on kí'o kée mií ná, kí'o dión kée yo ñayuu yó'o. ¹⁸Tá kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, dá kían ko kánian yu'ú yo noq keyiko Ndios sa'a yo. Chí tá nì kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, ko káni kaan yu'ú yo. Chí ña yu'ú yo kían kóni kaa ña ká'an yó ña dándó'o Ndios niq yo. Ta ndi ndaa na yu'ú, noón kúu ná ko ñá'a kasandaá na ku'u ndisa ini na sa'a dao ka ñayuu.

¹⁹ Kóni yo Ndios, chî dinñó'ó mií ná nî ku'u ini sa'a yo. ²⁰ Tá kaá yo ña kóni yo Ndios, ta xini u'u yo ñani yo, dá kían kúu yó ñayuu to'ón. Dá chî tá kò kú'u ini yo sa'a ñani yo, tá'an na ndé'è yó ndéi xí'á, çndi koo ví kaa yo ña kóni yo Ndios, na kò xini yo? ²¹ Dá chî mií Jesús nî sa'anda choon yó'o noo yo, ña tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kánian ku'u ini yo sa'a ñani yo.

5

Kúu yó de'e Ndios tá kándisa yó ña Jesús kúu ná nî tãnda'á Ndios dáakí ñaa

¹ Ndi ndaa ñayuu kándisa ña Jesús kúu Cristo, na dáakí ñaa, noón kúu na nî nduu de'e Ndios. Ta ndi ndaa na kú'u ini sa'a iin tatá, ta nda de'e na kú'u ta'ani ini na sa'a. ² Ta kî'o dión kãdaa ini yo ña kú'u ini yo sa'a ndidaa na kúu de'e Ndios, chî kóni yo Ndios, ta kée yó choon sa'ándá na. ³ Tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kee yó choon sa'ándá na. Ta kò ta'ón ña kuáchi kíán kee yó choon sa'ándáan, ⁴ dá chî ndidaa na nî nduu de'e Ndios, noón kúu na kándéé xí'in ña kini ió ñayuu yó'o. Chî sa'a ña kándéé ini yo Jesús, sa'a ñoó kándéé yó xí'in ña kini ió ñayuu yó'o. ⁵ Ta, çnda yoo kúu na kándéé xí'in ña kini ió ñayuu yó'o? Noón kúu na kándisa ña Jesús kúu de'e Ndios.

Xí'o Espíritu ij Ndios kuendá sa'a Jesús

⁶ Tá'an ña xí'o kuendá ña nî kii ndisa Jesucristo noo Ndios kúu takují xí'in nî. Ta o duú takují oon ni xí'o kuendá, dá chî nî xí'in takují kúu ra xí'o ndaa kuendá ña kî'o dión kíán. Ta Espíritu ij Ndios ta'ani kúu na xí'o ndaa kuendá ña kî'o dión kíán, chî iin na ndaa kúu Espíritu. ⁷ [Ta na xí'o kuendá chí induú kúu tatá Ndios, xí'in de'e, xí'in Espíritu ij. Ta iin tó'ón vá kúu ndin onî na yó'o.] Ta onî ta'ani kúu ña xí'o kuendá chí noñó'o yó'o ña nî kii Jesús noo Ndios. ⁸ Iin na kúu Espíritu ij Ndios, ta iin ka ra kúu takují, ta iin ka ra kúu nî. Ta iin nóo xí'o ndaa Espíritu ij kuendá xí'in takují xí'in nî ña kî'o dión kíán. ⁹ Tá nátiin va'a yó kuendá xí'o ta, ná kana'á yó ña ndáya'i cháá ka kuendá xí'o Ndios, chî kuendá xí'o mií ná kían ká'an sa'a de'e na. ¹⁰ Ta ñayuu kándisa de'e Ndios, noón kúu na nî taxi va'a to'ón yó'o níó ná. Ta na kò kándisa noo ká'an Ndios, noón kúu na kótó'ón Ndios, chî kò kándisa na to'ón nî xí'o Ndios, ña ká'an sa'a de'e na. ¹¹ Ta ña yó'o kúu kuendá nî xí'o Ndios noo yo, ña sa nî xí'o na ña kataki chíchí yó, ta sa'ava noo iin tó'ón de'e na nî'j yo ña kataki chíchí yó. ¹² Ta ndi ndaa ñayuu nî ñatiin Jesús, na kúu de'e Ndios, ini níó ná, noón kúu na kataki chíchí. Tído ndi ndaa na kò ní xíin natiin ñaa, noón kúu ná o ní'j ta'on na ña kataki chíchí ná.

Sq'á ña kándisa yó Jesús, sq'á ñoó kataki chíchí yó

¹³ Táai to'ón yó'o kosaá noo ndo'ó, na kándisa de'e Ndios, dá kana'á ndó ña sa kómí ndó ña kataki chíchí ndó. ¹⁴ Ta ña yó'o kúu tãndéé ini kómí yó noo Ndios, chî tá xíka yo iin ña'a noo ná táto'ón kî'o kóni mií ná, ta kúu seídó'o na ña xíka yo. ¹⁵ Ta sa'a ña ná'á yó ña seídó'o va'a ñaa Ndios tá xíka yo ndi ndaa mií vá ña'a noo ná, sa'a ñoó ná'á ta'ani yó ña nî'j yo ña xíka yo noo ná.

¹⁶ Tá nî xini iin kaa ndó iin ñani yo kée na kuáchi, ña kían kò kúu kuáchi kò kánian kuu na, dá kían kánian kaka ndo ña manî noo Ndios sa'a ná, ta kúu kî'o vá Ndios ña kían kataki ná. Dión kee ndó tá kò ní ya'a na kee na kuáchi ña kían kò kánian kuu na. Chî miãan ndaa ió kuáchi, ña kían kánian kuu yo. Tído kò ká'an ta'oin xí'in ndó ña ná kaka ndo ña manî noo Ndios sa'a ñayuu kée dión. ¹⁷ Ndidaa kúu vá ña'a kini kúu kuáchi noo Ndios. Tído ió kuáchi, ña kían kò kánian kuu yo.

¹⁸ Sa ná'á vá yó ña ndi ndaa ñayuu nî nduu de'e Ndios, kò kée ka na kuáchi, dá chî ndaa va ñaa mií de'e Ndios noo ña u'u, sa'a ñoó o kúu ta'on kendava'a ña u'u xí'in ná. ¹⁹ Ta sa ná'á ta'ani yó ña ño'ó yó noo ndá'á Ndios, va'arar iin ní kúu ñayuu yó'o nákaa tixi ndá'a ña u'u. ²⁰ Ta sa ná'á ta'ani yó ña nî kixi de'e Ndios, ta nî xí'o na ñaxintóni yo, dá ná kana'á yó na miãan ndaa kuiti kúu Ndios. Ta ño'ó yó noo ndá'a na kúu Ndios ndaa, ta ño'ó ta'ani yó noo ndá'a de'e na Jesucristo. Na yó'o kúu na miãan ndaa kuiti kúu Ndios, ta xí'o na ña kataki chíchí yó.

²¹ De'e kuálí mií, kanda ndo mií ndó noo ña kúu yokó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uú nì taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'án

¹ Yu'u kúu nà sá'ano noo ndo, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'in yo'ó, kǐ'o maníi, nà nì kaxi mií Ndios, xí'in noo de'ón, nà kúu kuendá Jesús. Kana'á ndó ña miían ndaa kuiti kú'u ini yu'u sa'a ndo, ta o duú iin tó'ón yu'u kú'u ini sa'a ndo, chǐ ndidaá kúu vá nà kándisa ña ndaa kú'u ini sa'a ndo. ² Kú'u ini sa'a ndo'ó sa'a ña ió ña ndaa ini ní'o yo, ta ná koo ña ndaa yó'o xí'á ndidaá tá'an kuu. ³ Ná kee tatá Ndios xí'in de'e na Jesucristo, nà kúu sato'o yo, ña manǐ xí'in ndo'ó, ta ná ku'u ini nà sa'a ndo, ta nakǐ'o na ña koo va'a ini ndo. Ta ná kendisa na dión xí'in ndó sa'a ña kú'u ini nà sa'a ndo.

Kandita toon ndó xí'in ña ndaa ká'an sa'a Jesús

⁴ Ta kádij nda'o ini, chǐ nǐ naní'j yu'u dao nà kúu kuendá yo'ó ndéi na kée na ña ndaa, táto'on kǐ'o nǐ sa'anda tatá Ndios choon noo yo. ⁵ Ta viti, kǐ'o mií, kǐo táai iin choon sa'a kosaá noo ndo, chǐ ña yó'o kúu choon nǐ ní'j yo nda rá mií sa'a, sa'a ño'ó seí nda'ávǐ noo ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó. ⁶ Chǐ tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kían kée yó choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon nǐ ní'j yo nda rá mií sa'a ña ná kandeí yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Chǐ kuá'á nda'o nà to'ón xionoo ñayuu yó'o, ta kátoó nà dánda'í ñaa ná. Noón kúu nà kǐo nákonǐ ña nǐ nduu Jesucristo iin taa ñayuu yó'o. Ta ñayuu kée dión kúu nà ndúkú dánda'í ñaa, ta xiní u'u nà Jesucristo. ⁸ Sa'a ño'ó kandaa ndo mií ndó, chǐ oon nǐ ví kandeé rá dátuu rá ndo'ó, dá ná o kǐnǐ ndo natiin ndó ña va'a noo Ndios sa'a choon kée ndó noo mií ná. Sa'a ño'ó ndǐ'i ini ndo, dá natiin ndǐ'i ndó ña xí'o oon Ndios noo ñayuu na. ⁹ Ndi ndaa mií ñayuu nǐ kexoo noo ña ndaa sa'a Cristo Jesús, ta kǐo ndita toon na xí'án, noón kúu nà kǐo ió ta'on Ndios xí'in ná. Tído nà ndita toon xí'in ña ndaa sa'a Cristo Jesús, noón kúu nà ió tatá Ndios xí'in, ta ió ta'ani de'e na xí'in ná. ¹⁰ Ta ndi ndaa mií vá nà veí dána'a noo ndo noo ndéi ndó ve'e ndó, ta kǐo dána'a nà ña ndaa sa'a Jesús, o sa' chǐ'i ndó nà ve'e ndó. Ta ná dá'a nǐ kaa ndo di'a xí'in ná: "Va'a kúu nǐ kasa'a ní. Koo ní ve'e." ¹¹ Dá chǐ tá ná natiin va'a ndó nà, dá kían iin nǐ nduu va ndó xí'in ná noo ña kini kée na.

Ndátǐ Juan sa'a nà kande'é ná ñayuu ño'ó

¹² Kuá'á nda'o ña'a ió ka'in xí'in ndó, tído kǐo kǐnǐ ta'on yu'u ña kían taai ña noo iin tuti saaan noo ndo. Dá chǐ ndátǐi saaj kande'í ndo'ó, ta ka'an yú'í xí'in ndó, dá ná

xǐnkoo ña kádij ini yo. ¹³ Ta dao ka nà kúu kuendá ku'u miíon ndéi yó'o, tá'an nà nǐ kaxi mií Ndios, tánda'á ta'ani na ndisá'án kosaá noo ño. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu oní nì taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'an

¹ Yu'u kúu nà sá'ano, ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in yo'ó, Gayo, ñani manì. Mi'ian ndaa ndisa kú'u nda'o inì sa'on. ² Ñani manì, xikaj noo Ndios ña daá keva'on tein ndidaá kúu ña'a kéeón, ta daá kuití ná koo va'a inon tató'on k'i'o va'a nímøn noo Ndios. ³ Nì kadìj nda'o inì tá nì kixi dao ñani yo kuendá Jesús, chì nì nakani na xí'in ña iin nda'øn xí'in ña ndaa kándisa yó. ⁴ Ta ko'ó iin ka ña'a xí'o ña kádij cháá ka inì tató'on k'i'o kádij inì tá nì'í to'in ña ndita ndaa de'i kuendá Jesús xí'in ña ndaa kándisa yó.

Va'a va kée Gayo, chì nátiin va'a ra na kúu kuendá Jesús ve'e ra

⁵ Ñani manì, va'a va kéeón tá chindeéón ndidaá ñani yo, ta va'a cháá ka kéeón tá kéeón dión xí'in nà ko ná'ón. ⁶ Ta nà yó'o kúu nà xí'o kuendá noo nà kúu kuendá Jesús ndéi yó'o ña kú'u nda'o inon sa'a ná. Ta va'a keeón tá chindeéón nà xí'in ndá ña'a xínñó'ó ná noo ko'øn nà, chì k'i'o dión kánian kee yó xí'in ná sa'a ña kéchóon na noo Ndios, dá kuu ko'øn nà dao ka xián. ⁷ Chì sa'á ña kóni nà Jesús, sa'á ño'ó nì kankuei na xionoo na dána'a nà, ta ko kí'in ya'í ta'on na no'ó ñayuu ko ná'á Ndios. ⁸ Sa'á ño'ó kánian k'i'o yó ña'a xínñó'ó ná, ta k'i'o dión chindeé yó nà noo dána'a nà to'on ndaa sa'a Jesús.

Naá iin ra naní Diótrefes xí'in Juan

⁹ Sa nì taa yu'u iin tuti kosa' noo nà kúu kuendá Jesús ndéi xa'an, tído ko xí'in ta'on Diótrefes kueidó'o ra choon sa'ándá ndu, chì kóni mií rá ka'anda ra choon. ¹⁰ Ta sa'á ña kée ra dión, sa'á ño'ó tá ná sa'á, dá ka'in xí'in rá, dá chì xionoo ra ká'an ndava'a ra sa'a ndú'u. Ta ko ndínoo ini ra xí'in ña yó'o oon ni, chì dión ta'ani ko kóni ra natiin va'a ra ñani yo, nà xionoo dána'a to'on Ndios. Ta ko sóno rá ña natiin va'a ñaá dao ka ñani yo. Ta kúu táxi rá nà ká'an natiin va'a ñaá.

Va'a ká'an Juan sa'a iin ra naní Demetrio

¹¹ Ñani manì, o sa kóo inon keeón ña kini kée dao ka ñayuu. Di'a koo inon keeón ña kúu ña va'a. Chì nà kée ña va'a kúu kuendá Ndios, ta nà ko kée ña va'a, no'øn kúu nà ko ná'á Ndios. ¹² Ta ndidaá kúu nà kúu kuendá Jesús xí'o na kuendá sa'a iin ka taa naní Demetrio ña kúu rá taa va'a, ta mi'ian ndaa ndisa dión kián. Nda ndu'u xí'o kuendá ña taa va'a kúu rá, ta sa ná'á vá mi'ión ña kuendá xí'o ndu'u kúu ña ndaa.

Ká'an Juan ndisá'an noo ndí'i xí'in Gayo

¹³ Ku'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ón, tído ko kóni taai ña noo iin tuti, ¹⁴ chì ndáti k'ij konij yo'ó, ta kantó'ón yú'í xí'ón.

¹⁵ Ta ná koo va'a inon kee Ndios. Ta ká'an nà né'e tá'an va'a xí'ón ndéi yó'o ndisá'an xí'ón. Ta keeón ña manì ka'øn ndisá'an xí'in iin rá iin nà né'e tá'an va'a xí'in ndu'u ndéi xa'an.

To'on yó'o kían nì taa San Judas nì sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'qan Judas ndisá'án

¹ Yu'u kúú Judas, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta ñani kúú Jacobo. Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndo'ó, na nì kana tatá yo Ndios, ta nì nduvii ná ndo'ó, ta ño'ó ndó noo ndá'á Jesucristo. ² Ná ku'y cháá ka ini Ndios sa'a'á ndo, ta nakì'o cháá ka na ña koo va'a ini ndo, ta ná konì cháá ka na ndo'ó.

Di'a kée taa dána'a ña to'ón

³ Na manì mií, sa io nduu va yu'u ña kían taai ndi nì kee Ndios nì dakáki na yó noó kuachi yo. Tído kándaá ini ña mián ndúsa kánian ka'an ni'ini noo ndo ña kían ndí'i ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó, ña kían iin ndéé nì xí'o Ndios noo ñayuu na. ⁴ Chì nì ku'u de'é dao taa to'ón tein ndó, ta nda mí sa'a ká'an tuti ij Ndios sa'a'á taa yó'o ña ndo'ó níó rá sa'á ña kée ra. Kúú rá ta kini, chì kaá ra ña sa'á ña manì nì kee Ndios sa'a'á yo, sa'á ñoó kuu kee yó ndi ndaa mí vá ña'á kóni ñí yo. Ta kò nákonì ra Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon, ta ni kò nákonì ra Jesucristo, na kúú sato'o yo.

⁵ Ta sa ná'á vá ndó, tído dándusaa ini ndo'ó ña tá nì ndí'i nì taó sato'o yo Ndios na ñoo na ño'ó tìxi ndá'a ta Egipto, dá nì danaá na ñayuu kò ní kándisa ñaa. ⁶ Díon ta'ani nì ndo'ó dao ángel, chì kò ní sá ndaa va'a na choon sa kómí ná, di'a nì dankoo na noó sa nì ndei na. Sa'á ñoó nì taán ñaa Ndios noo íin naá yáí, ini ve'e kaa, ña kían ni kuú o nóno, ta ñoo kaño'no na nda ná xinkoo kuú keyíko Ndios sa'a'á ná. ⁷ Díon ta'ani nì ndo'ó na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, xí'ín ndidaá ka nì na ndéi ñoo ño'ó yati xí'án. Chì nì kee na tát'o'on nì kee ángel ñoó, chì nì kee na kuachi xí'ín ñí ná, ta nì kesatá ná ña nì saki Ndios, ña kúú kuachi ka'an noo. Sa'á ñoó nì dandó'o Ndios níó ná xí'ín ño'ó kéj, ta ni iin kuú o ndí'i ña kéj na, dá ná koni iin rá iin yó tá ndó'o ñayuu kée díon.

⁸ Díon ta'ani kée taa to'ón yó'o, tá'an ra kaá ña saní ra kée Ndios, chì dáyakó ta'ani ra ñí rá xí'ín kuachi ka'an noo, ta kò nákonì ra tá né'e choon, ta ká'an ndava'a ra sa'á ña kómí choon ná'ano. ⁹ Tído ni arcángel Miguel, na ndáya'i cháá ka noo ángel, kò ní chindaá noo ná dataj kuachi na ña u'u nani nì naá ndodó na yíkí koño Moisés xí'án. Di'a nì kaa na xí'án: "Ná dánani mí sato'l Ndios yo'ó." ¹⁰ Tído tá to'ón yó'o kúú ra yá'a ká'an ndava'a sa'á ña kò kándaá ini ra, ta sava'a ña ná'á rá kúú ña ndáki ini ñaxintóni mí rá tát'o'on ndó'o kítí kò'ó ña nákani ini, ñoó kían

dáyako ñaa noo Ndios. ¹¹ ¡Nda'í kúú ví rá! Dá chì ndíko ra ña nì kee Caín, tá'an ra nì sa'ání ñani ra. Ta ndíko ra dijón tát'o'on nì kee Balaam, ta sa kuu profeta maña. Ta ndáne'e yú'u rá noo Ndios tát'o'on nì kee Coré, sa'á ñoó naá rá ndo'ó ña nì ndo'ó Coré.

¹² Ta kúú rá yáko ño'ó tein ndo'ó noo ndítúti ndó sásá'an ndó sa'á ña kúú ndó kuendá Jesús, chì tein víko kée ndó ño'ó ra kée ra ña ka'an noo, ta sava'a sa'a'á mí vá rá nákani ini ra. Ta kúú rá tát'o'on víko kua'an xoo di'a xoo di'a kée tachì, ta kò xí'o ña dai. Ta kúú rá tát'o'on iin yíto ku'i'í kò xí'o ku'i'í tein yoó dákéé. Sa'á ñoó kúú rá iin yíto nì xí'l'í u'u ta'ándá, chì kò xí'o rá ku'i'í, ta taó ná ra no'ño'ó ná. ¹³ Ta kúú rá tát'o'on noo taño'o, ña ndákuei vei dánkoo chí'ion nda yú'u ra, ta sava'a ña dánkoo rá kían ka'an noo xí'ín ña yakó. Ta kúú rá tát'o'on tìnoo ná'ano xionoo ndava'a nda induú. Sa'á ñoó sa io nduu va noo íin naá yáí, ta ñoo kandadi ni'ini ra ndidaá tá'an kuú.

¹⁴ Ta Enoc, na nì sa kuu tata kúú usa nì kixi tìxi Adán, noón kúú na nì ka'an sa'a'á ndí kían ndo'ó ta kée díon, ta di'a kaá na: "Kana'á ndó ña kasaá Ndios, na kúú sato'o yo, ta kua'á nda'ó mí ángel ná kandaka na kasaá na, ¹⁵ dá keyíko na sa'a'á ndidaá ñayuu, dá dándó'o na níó ndidaá ñayuu kini sa'á ña kini nì kee na xí'ín ñaxintóni kini kómí ná, ta dándó'o ta'ani na níó ndidaá na nì ya'a nì ka'an ndava'a sa'a'á ná." Díon nì kaa Enoc. ¹⁶ Ta ká'an kuachi tá to'ón yó'o, ta kána'á ra sa'á ñayuu, ta xionoo ra kée ra sava'a ña kóni mí vá rá, ta chíndaya'i ra mí rá, ta kée ra ña ká'an va'a ra xí'ín ñayuu, dá nì'í rá ña kóni ra, chì kúú rá ta maña.

Ká'qan ni'ini Judas noó ñayuu ña kuita ndaa na xí'ín to'ón Ndios

¹⁷ Tído ndo'ó, na manì mií, ndiko'on ini ndo to'ón nì ka'an apóstol, na nì kaxi sato'o yo Jesucristo kane'e to'ón na, ¹⁸ chì di'a nì kaa na: "Tein kuú noo ndí'í kandeí taa kedjki ndaa ra ña ndaa, ta kanoo ra kee ra ña kóni mí rá." ¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra ndúkú ka'anda dao tá'an ndó, ta kée ra ña kóni ñí rá, ta kò jó ta'on Espiritu ij Ndios ini ra. ²⁰ Tído ndo'ó, ñani manì, ndundéé ndó daku'á'ano ndó mí ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó, chì ña ij kían. Ta ka'an ndo xí'ín Ndios xí'ín ndéé xí'o Espiritu ij noo ndo. ²¹ Ta koo ini ndo taxi va'a ndó mí ndó tìxi ndá'á ña kú'u ini Ndios sa'a'á noo, xian ná ndatí ndó kemáni Jesucristo ndo'ó xí'ín ña kataki chíchí ndó.

²² Ta koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noó na nákani kuachi ini, na kò kúú ndusá'ano. ²³ Koo ini ndo dijá ndó dao ka na noo tandó'ó ndó'o na, ña kúú tát'o'on ño'ó kéj ita. Ta ku'u ini ndo sa'a'á dao ka na, tído kandaa ndo mí ndó noo ña kini kée na, ta nda dá'ón

ndíxi na kañó'ó ndó, chí yakóán xí'in ña kini kée na.

Kánian natiin Ndios ndidaá ñañó'ó

²⁴Ta kándéé vá Ndios kandaá na ndo'ó, dá kían ná dá'a ni dánkoo ndó ña ndaa kándisa yó, ta kándéé ná ná chikata vii ná ndo'ó noo ió na dándáki na xí'an kádi iní ndo. ²⁵Ta iin tó'ón dinj mii ná kúú Ndios, ta iin tó'ón mii ná kúú na ndjichí, ta mii ná kúú na dákaiki ñaá. Ta iin tó'ón mii ná kúú na kánian natiin ndidaá ñañó'ó, xí'in ndidaá kúú choon, ta ná dándáki na ndidaá ña'a, ta ná kakomí ná ndidaá ndéé kuü víti, ta kí'o dión kuií vá ná koo. Dión ná koo.

To'on yó'o ná'kani sa'a ndidaá ña vei koo

Xí'o Juan kuendá sa'a ndidaá ña ni xini na

¹ Ña yó'o kúú ña ni na'a Jesucristo noo ndidaa na xínkuáchí noo ná, ña ni xí'o mií Ndios noo ná sa'a ndidaa ña'a yachí vei koo. Ta ni tãnda'a ná iin ángel nákaa tíxi ndá'a ná, ni kii na ni na'a na ndidaa ña yó'o noo yú'u, Juan, na xínkuáchí noo Jesucristo. ² Sa'a á ño'ó xí'o ndaa yu'u kuendá sa'a ndidaa to'on ni xí'o Ndios nooí, xí'in sa'a to'on ni ka'an Jesucristo, ña kían ni xinií xí'in nooí. ³ Ndiká'an ví na ká'i tuti yó'o, ta ndiká'an ví na seíd'óo ña nákanian sa'a ña vei koo, ta nátaán vá'a na ña ini ní'ó ná, dá chj sa kúyati va kuú vei koo ndidaa ña ká'an sa'a.

Ká'an Juan ndisá'an xí'in ndin usá ve'e ño'o kuendá Jesús ño'o chí kuendá Asia

⁴ Yu'u kúú Juan, ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndin usá ve'e ño'o kuendá Jesús ño'o chí kuendá Asia. Ta ná kee Ndios ña manj xí'in ndo'ó, ta ná k'i'o na ña kandeí va'a ndó. Mií ná kúú ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúú ná kasaa. Ta dión ta'ani ná kee ndin usá espíritu xí'in ndo'ó, tá'an espíritu ió noo Ndios, noo ió ná dándáki na. ⁵ Ta dión ta'ani ná kee Jesucristo xí'in ndo'ó. Ta noón kúú na xí'o ndaa kuendá sa'a ña ndaa, ta mií ná kúú na mií no'ó ni nataki iin ichi no'ó na ni xí'i, ta iin tó'ón mií ná kúú diñi noo ndidaa rey dándáki noñó'o yó'o. Ta mií ná kúú ini sa'a yó, ta ni dandó'o na kuáchi yó xí'in nií ná, ⁶ ta ni ndee na yó kakuu yó rey xí'in dutj, dá koni kuáchi yó noo tatá na Ndios. Ta daá kuití ná natiin na ñaño'ó, ta ná dándáki na ndidaa ña'a. Dión ná koo. ⁷ ¡Kande'é ndó! ¡Tein viko káa kixi Jesús! Ta ndidaa tá'an ñayuu koni ñaa xí'in noo ná, ta nda tã na ni sa'áni ñaa koni túu ñaa rá noo kii na. Ta ndidaa tá'an ñayuu ndéi iin rá iin ñoo noo kúú ñayuu yó'o kuaki na xí'in ndirá noo ná tá ná kasandaá kuú yó'o. Dión ná koo.

⁸ "Yu'u kúú to'on mií no'ó xí'in to'on noo ndí'i, ta kúúí na mií sa'a xí'in na noo ndí'i", káa na kúú sato'o yó. Mií ná kúú ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúú na kasaa, ta mií ná kándéé kée ndidaa tá'an ña'a.

Ni xini Juan Jesús, ta ndato nda'o káa na

⁹ Ta yu'u kúú Juan, na kúú ñani ndo, ta ndó'o ta'ani ní'ó yu'u táto'on ndó'o ní'ó ndo'ó, ta nákaa tíxi ndá'a Ndios táto'on ño'o ta'ani ndo'ó, ta xí'o ndéé inií tein tãndó'ó táto'on xí'o ndéé ta'ani ini ndo'ó sa'a ña ndíta yó xí'in Jesucristo. Ta sa'a ña dána'i to'on Ndios, xí'in sa'a ña ká'in sa'a Jesucristo, sa'a ño'ó ni sa'an tã né'e choon ni ñankoo ra yu'u iin yúku ñi ini tãño'o noo naní Patmos.

¹⁰ Tein iin kuú ni kaxi mií sato'o yó Ndios keká'ano yó na, daá ño'ó nákaa yu'u tíxi ndá'a Espiritu iñ ná. Ta kúú ni seíd'ó'i chí sata dí'ai ña ni'i nda'o ni ka'an iin tachj ñayuu. Táto'on k'i'o ni'i ká'an trompeta, k'i'o dión ni'i ni ka'an tachj ño'ó. ¹¹ Dá ni ka'an xí'in:

—Yu'u kúú to'on mií no'ó xí'in to'on noo ndí'i, ta kúúí na mií sa'a xí'in na noo ndí'i. Ta taa kúú yó'o noo tuti ndidaa ña ndé'ón kúú, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ndin usá ve'e ño'o ño'ó chí kuendá Asia, noo kúú ñoo Éfeso, xí'in ñoo Esmirna, xí'in ñoo Pérgamo, xí'in ñoo Tiatira, xí'in ñoo Sardis, xí'in ñoo Filadelfia xí'in ñoo Laodicea —káa ná xí'in.

¹² Dá tá ni nandí'ó kooi ni sa nde'i, nde'á ndá yoo ká'an xí'in, ta kúú ni xinií ndíta usá candelero ni kava'a xí'in oro, noo sá ndodó ña tóon. ¹³ Ta tein ndin usá candelero ño'ó iin iin na káa táto'on káa na ni nduu tã ñayuu yó'o. Ta ndíxi na iin dá'ón káni, ta xínoan nda sa'a ná, ta nákaa iin va'i oro yu'u ndiká ná. ¹⁴ Ta diñj ná xí'in idi diñj ná kuxí kachjan, ta ndé'an táto'on ndé'é yí'o, ta nduchí nóo na kúú táto'on k'i'o ño'ó ita. ¹⁵ Ta táto'on yé'e kã kuaán ni dandú'ti ra, k'i'o dión yé'e sa'a ná. Ta táto'on k'i'o ni'i no'ó kua'an takúji kua'a, k'i'o dión ni'i tachj ná. ¹⁶ Ta noo ndá'a xoo kuá'a na ño'ó usá tíño'o, ta yú'u ná tánee iin espada, ta ndi nduu xooan deen. Ta ndato yé'e noo ná táto'on k'i'o ndato yé'e tá ndíi deen.

¹⁷ Tá ni xinií táto'on k'i'o káa na, kúú ni yaaí nda noñó'o táto'on k'i'o kuéi na ni xí'i. Dá ni chíno'o na nda'a kuá'a na satáí, dá ni kaa na xí'in:

—O sa yú'óon. Yu'u kúú na mií sa'a, ta yu'u kúú na noo ndí'i. ¹⁸ Ta kúú ta'ani na daá ió takí. Ni xí'ij, tído takj viti, ta daá kúúí vá katakij. Dión ná koo. Ta mií yu'u kómíí nda'a kã noo ño'ó na kúú ndij, ta kómí ta'ani yu'u choon no'ó ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'i na. ¹⁹ Ta taa ndidaa ña ni xinoan, ta taa ta'ani ndidaa ña kúu tiempo viti, xí'in ña koo chí noo. ²⁰ Ná ko'in kastó'in xí'ón ndi dándáki ndin usá tíño'o, tá'an kirí ni xinoan ño'ó noo ndá'a xoo kuá'i, xí'in ndin usá candelero oro ño'ó. Ndin usá tíño'o ño'ó kúú ndin usá ángel kómí choon sata ndin usá ve'e ño'o ño'ó chí kuendá Asia, ta ndin usá candelero oro ni xinoan ño'ó kúú ndin usá ve'e ño'o ño'ó.

2

Tãnda'a Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an no'ó na kúú kuendá na ndéi ñoo Éfeso

¹ Taa ña ko'in ka'in xí'ón noo iin tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon sata ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Éfeso, ta ka'on xí'in ná: "Na ño'ó ndin usá tíño'o noo ndá'a xoo kuá'a, na xínoo tein ndin usá candelero oro ño'ó kúú na káa dí'a xí'in ndó:

2 Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u ña ndí'i ini ndo kéchóon ndó, ta ná'á ta'anii ña xí'ó ndeé ini ndo noó tandó'ó ndó'ó ndó. Ta ná'á ta'anii ña kékini ini ndo xini ndo ñayuu kíni. Ta xirndodó ndó tãa kaá kúu apóstol, tído kò tã'ón ñaá kúu rá, ta kándaq ini ndo ña kúu rá tá tã'ón. 3 Ta ndó'ó nió ndo, ta xí'ó ndeé ini ndo, ta ndí'i ini ndo kéchóon ndó noo yú'u sa'á ña kóni ndo yu'u, ta kò sa'á tuu ta'on ndó. 4 Tído ká'an kuachii noo ndo sa'á iin ña'a, chí kò kóni kã ndo yu'u táto'on kí'ó ni sa kóni ndo yu'u nda mí sa'a. 5 Sa'á ñoó ndisaq ini ndo ndeé ni kuéi ndó noó ña kò kóni ndo yu'u, ta nandikó ini ndo sa'á ña kée ndó dión. Ta nandió kuéi ndó kee ndó ña va'a táto'on ni sa kee ndó nda mí sa'a. Dá chí tá koo, dá kían saa yachii noo ndeé ndó, ta díta vá yu'u candelero ndo noo íian. 6 Tído iin ña va'a kée ndó kían ña kékini ini ndo xini ndo ña kée na kúu kuendá nicolaítas, ta kí'ó dión ta'ani ndó'ó yu'u xí'ín ná. 7 Ta na ío do'ó, ná kueidó'ó na ña ká'an na kúu Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'ó ñó'ó chí kuendá Asia. Ta noó na ni xí'ó ndeé ini ni xinkuei nda noo ndí'i, noón kúu na kí'oi ña kei ná kúu'í kána noo yito, yiró xí'ó ña kataki chíchí ñayuu. Ta yito yó'ó kúu ra íin me'í noo ndato kaa noo ío Ndios."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndeé ñoo Esmirna

8 Ta taa ta'ani ña kò'ín ka'ín xí'ón noo iin kã tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satã ñayuu kuendá yu'u ndeé ñoo Esmirna, ta ka'on xí'ín ná: "Na kúu mí sa'a, na kúu noo ndí'i, na ni xí'í, ta ni natakí na kúu na kaá di'a xí'ín ndó: 9 Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u táto'on kèndava'a ñayuu xí'ín ndó. Ta ná'á ta'ani yu'u táto'on kí'ó kúnda'í ndo ñayuu yó'ó, va'ará na kuikã vá kúu ndó noo Ndios. Ta ná'á ta'anii ña ká'an ndava'a na kaá kúu na Israel xí'ín ndó, tído kò tá'ón ñaá kúu ná, dá chí kúu ná iin tu'u ndíta xí'ín ña u'u. 10 Q sa yu'u'ú ndo ndidaá ña vei ndo'ó ndó. Ta kaá ta'ani yu'u xí'ín ndó ña ko'on ta'ani ña u'u taán dao ndo'ó ve'e kaa, dá kexixian xí'ín ndó, ta uxí kuú kèndava'an xí'ín ndó. Kandita ndaa ndo xí'ín nda noo kuu ndo sa'í, dá kían kí'oi iin corona noo ndo, ña kúu ña kataki chíchí ndó. 11 Ta na ío do'ó, ná kueidó'ó na ña ká'an na kúu Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'ó ñó'ó chí kuendá Asia. Ta noó na ni xí'ó ndeé ini ni xinkuei nda noo ndí'i, noón kúu na o kuú ta'on ta'ándá kúu uu."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndeé ñoo Pérgamo

12 Ta taa ta'ani ña kò'ín ka'ín xí'ón noo iin kã tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satã ñayuu kuendá yu'u ndeé ñoo Pérgamo, ta ka'on xí'ín ná: "Na tánee

espada yú'u, ña deen ndi nduu xoo, míi ná kúu na kaá di'a xí'ín ndó: 13 Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña ndeé ndó míi ñoo noo dándáki ña u'u. Tído ndíta toon ij vá ndó xí'ín yu'u, ta kò ní dánkoo ta'on ndó ña kándéé ini ndo yu'u, va'ará ni xini xí'ín noo ndo ni sa'áni ñayuu Antipas, tá'an ra sa kast'on ndaa to'in noó ñayuu. Dión ni ndo'ó ra ñoo ña u'u xaan. 14 Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'á dao ña'a, dá chí ñó'ó dao na kúu kuendá Balaam tein ndo'ó. Ta sa ná'á vá ndó ña tãa yó'ó sa daná'a noo Balac ndi kee ra kexixi na xí'ín na ñoo Israel, sa'á ñoó ni ya'a na ni seí ná koño kiti, ña doko ñayuu noo yokó ná, ta ni ya'a ta'ani na ni kee na kuachi xí'ín na kò kúu yíi ná, xí'ín na kò kúu ñadi'í na. 15 Ta ñó'ó ta'ani na kúu kuendá nicolaítas tein ndó, ta kékini ini yu'u xini ña dána'a na. 16 Sa'á ñoó nandikó kí'í ini ndo sa'á kuachi kée ndó, dá chí tá koo, yachi va saa yu'u noo ndeé ndó, dá ka'áni ñayuu yó'ó xí'ín espada tánee yú'u. 17 Ta na ío do'ó, ná kueidó'ó na ña ká'an na kúu Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'ó ñó'ó chí kuendá Asia. Ta noó na ni xí'ó ndeé ini ni xinkuei nda noo ndí'i, ko'ín kí'oi maná, ña ío de'é induí, kei ná, ta kí'ó ta'anii iin yuu kuxi ló'ó noo iin rá iin na, ta noo yuu ñoo kanda'a iin kuú saá. Ta ni iin tó'ón ta'on dao kã ñayuu o kána'á ndá kuú kían, sa'va'a iin tó'ón na ni natiiin ña kana'á."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndeé ñoo Tiatira

18 Ta taa ña kò'ín ka'ín xí'ón noo iin kã tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satã ñayuu kúu kuendá yu'u ndeé ñoo Tiatira, ta ka'on xí'ín ná: "Na kúu de'e Ndios, na tóon nduchí nóó táto'on tóon ño'ó itã kéi, na ye'e sa'á táto'on kí'ó ye'e kaa kuaán ni dandúti ra, noón kúu na kaá di'a xí'ín ndó: 19 Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña kóni ndo yu'u, ña kándéé ini ndo yu'u, ña xínkuáchí ndó noo yu'u, ña xí'ó ndeé ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta va'a kã yí kéchóon ndó noo yú'u viti o dúú tá mí sa'a. 20 Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'á dao ña'a, dá chí sóno ndó noo Jezabel, ña kúu profeta to'ón, ña kían dána'an noo ndo. Ta sóno ta'ani ndó ña ndanda'í ña'a yó'ó tã xínkuáchí nooí, dá ya'a ra kee ra kuachi xí'ín na kò kúu ñadi'í ra. Ta danda'í ta'anián ra, dá ya'a ra seí ra koño kiti, kirí dóko ñayuu noo yokó. 21 Ta ni sonóí ña kían ná nandikó inián, tído kò kóni ta'an vaán nandikó inián, chí kée ij váan kuachi xí'ín tãa kò kúu yíian. 22 Sa'á ñoó kò'ín dánkoo ña'ái noo xito kandu'an ndo'an kue'e, ta kí'ó ta'anii ña ndo'ó nió ndidaá ra kée kuachi xí'án tá ná o nándikó ini ra sa'á kuachi kée ra xí'án. 23 Ta ko'ín dárkue'í ndidaá na ndíta xí'án, dá kuu na. Ta ndidaá ñayuu kúu

kuendá yu'u ná kandaá ini ña yu'u kúu ná kátóni ini ndi nákani ini ñayuu xí'in ña kátoó nā kee na, ta ná chiyá'avii iin rá iin ñayuu tátõ'on k'i'o káa choon nì kee na.

²⁴ "Tído dao ká ndõ'ó ndéi ñoo Tiatira, kò táj ta'on ndó sa'á ña kée na kúu kuendá Jezebel, ta kò kándisa ndó ña chináni ñayuu ña ndíchí xí'o ña u'u. Sa'á ñõó kò sa'ándá kaj nì iin ká choon noo ndõ. ²⁵ Sava'a ña kónij kían koo ini ndõ kuita toon ndó xí'in ña kándéé ini ndõ yu'u ndá ná kasandaá kuu nandíó kòo tukui. ²⁶ Ta noó nā nì xì'o ndeé ini nì xinkuei ndā noo ndí'i, tá'an nā sa kee ña kóni yu'u ndā noo ndí'i kuu, noón kúu nā k'o'on yu'u k'i'oi choon noo, dá dándáki na iin rá iin ñoo ñayuu yó'o. ²⁷ Ta xí'in vara kaa dándáki na ñoo ñõó, ta k'o'on nā dakuáchi naan tátõ'on k'i'o cháchi kidi ñõ'ó, chí k'i'oi choon noo ná tátõ'on nì xì'o tatáji choon noo miíi, ²⁸ ta k'o'in k'i'oi iin kìmi ndato tóon na'a noo ná. ²⁹ Sa'á ñõó, nā ió dõ'o, ná kueidó'o na ña ká'an nā kúu Espíritu ij xí'in iin rá iin ve'e ñõ'ó ñõ'ó chí kuendá Asia."

3

Tánda'á Juan to'on nì ka'an Jesús kua'an noó nā kúu kuendá nā ndéi ñoo Sardis

¹ Ta taa ta'ani ña k'o'in ka'in xí'ón noo iin ká tuti, dá tanda'ón ña ná k'o'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Sardis, ta ka'on xí'in ná: "Nā kómí ndin usá espíritu Ndios, nā ñõ'ó ndin usá tñõõ noo ndá'a, noón kúu nā kaá di'a xí'in ndó: Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'anii ña kaá ñayuu ña takí ndõ xí'in ña kándisa ndó, tído kò tákí ta'on ndó noo yu'u. ² Sa'á ñõó kaño'o ini ndõ, ta kandaá ndõ ña kua'an naá noo ndõ, dá ná o nā chíchián, dá chí nì kandaá ini ña kò kéndísá'ano ta'on ká ndõ noo Ndios tátõ'on k'i'o kóni nā kee ndó. ³ Kua'an ndõ ndisaá ini ndõ ndá kían nì ñatiin ndó, ta ndá kían nì seidó'o ndó, ta kua'an ndõ kee ndó ña, ta nandikó ini ndõ, chí nì ya'a ndó noo Ndios. Kandeí nduu ndõ, dá chí tá koo, dá kían saaj noo ndéi ndó tátõ'on kée iin tã ku'i'iná, ta natiin ndakána ndõ'ó. ⁴ Tído ndéi ta'ani dao ñayuu ñoo Sardis xaan, ta kò nì dáyakò ta'on na dá'on ná, chí kò ní dáyakò nā mií ná xí'in kuáchi. Sa'á ñõó kandii na dá'on kuixi kanoo na xí'in yu'u, dá chí ió íchi ná koo na díon sa'á ña nì sa ndaa ná mií ná. ⁵ Ta ndi ndáa nā nì xì'o ndeé ini nì xinkuei ndā noo ndí'i, noón kúu nā nandixi dá'on kuixi, ta o dándóo ta'on yu'u kuu ná noo libro noo kándodó kuu na nì'i ña kataki chíchi, ta nakoni yu'u nā, ña kúu ná ñayuu miíi, noo tatáji Ndios xí'in noo ángel kéchóon noo ná. ⁶ Nā ió dõ'o, ná kueidó'o na ña ká'an nā kúu Espíritu ij xí'in iin rá iin ve'e ñõ'ó ñõ'ó chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on nì ka'an Jesús kua'an noó nā kúu kuendá nā ndéi ñoo Filadelfia

⁷ Ta taa ta'ani ña k'o'in ka'in xí'ón noo iin ká tuti, dá tanda'ón ña k'o'an noo ángel kómí choon satá nā kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Filadelfia, ta kaon xí'in ná: "Di'a ká'an nā ij, nā kúu nā ndaa, nā kómí nda'á kaa rey David, nā sóno, ta kò iin ta'on kandeé kadi, nā sadi, ta kò iin ta'on kandeé konó, noón kúu nā kaá di'a xí'in ndó: ⁸ Ta ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó. Sa'á ñõó kaaj xí'in ndó ña sa nì nono vá ye'é noo ndõ, ta kò iin ta'on kandeé kadi ña. Ná'i ña cháá vá ndaki ndõ, tído ndíta ndaa ndõ xí'in to'in, ta kò nì ndata ndõ sa'a yú'u. ⁹ Kana'á ndó ña k'o'in nak'i'oi nā kúu kuendá ña u'u noo ndá'a ndõ, tá'an nā kaá ña kúu ná nā Israel, tído kò ta'ón ñaá kúu ná, ñayuu to'ón vá kúu ná. Ta tanda'i nā kasaá nā kakuíta xiti ná noó sa'a ndõ, ta nakoni nā ña mián ndaa kú'u ini sa'a ndõ. ¹⁰ Nì kee ndó choon nì sa'anda'i noo ndõ, chí xí'o ndeé ini ndõ ndíta toon ndó xí'in yu'u, sa'á ñõó kandaá va'a mií yu'u ndõ'ó noó tandó'ó kini vei noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chí xí'in tandó'ó yó'o k'o'in korndodóí ndidaá ñayuu ndéi noño'ó. ¹¹ Yachi vá saaj. Kua'an ndõ tiin toon ndó ña ndaa kándisa ndó, dá kían ná dá'a nì kandeé dao ká nā naki'in na corona káani ni'ij ndõ. ¹² Ta nā nì xì'o ndeé ini nì xinkuei ndā noo ndí'i, nā yó'o kúu nā k'o'on yu'u chikatai kakuu na tátõ'on iin di'in kandita katuu ve'e ñõ'ó Ndios, ta nì iin kuu ta'ón o kándõo na satá vé'e. Ta satá mií nā k'o'in taai kuu Ndios xí'in kuu ñoo Ndios, ña kúu ñoo Jerusalén saá, ña kían kqnoo vei ndā induu noo ió Ndios, ta taa ta'anii kuu saá kakomí miíi satá ná. ¹³ Nā ió dõ'o, ná kueidó'o na ña ká'an nā kúu Espíritu ij xí'in iin rá iin ve'e ñõ'ó ñõ'ó chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on nì ka'an Jesús kua'an noó nā kúu kuendá nā ndéi ñoo Laodicea

¹⁴ Ta taa ta'ani ña k'o'in ka'in xí'ón noo iin ká tuti, dá tanda'ón ña ná k'o'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Laodicea, ta ka'on xí'in ná: "Mií nā dáxinkoo to'on Ndios, noón kúu nā xí'o ndaa kuendá sa'á ña nì xini nā, ta ká'an nā ndino'o ña ndaa, ta kúu ná yó'o ndidaá ña'a nì kav'a'á ió ñayuu yó'o nì kee Ndios, nā yó'o kúu nā kaá di'a xí'in ndó: ¹⁵ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta kò víxi ndó xí'in to'in, ta nì kò i'ini ndó xí'an. Va'a kaan iin íchi ná koo víxi ndó, o iin íchi ná koo i'ini ndó xí'an. ¹⁶ Dá chí sa'á ña vaá óon yí'i yókó ndó xí'in to'in, sa'á ñõó k'o'in ndusaí ndõ'ó, chí kò víxi ndó, ta nì kò i'ini ndó xí'an. ¹⁷ Díon kaaj xí'in ndó, dá chí kaá ndõ ña kúu ndó nā kuiká, ña nì kandeé ndó nì kekuiká ndó mií ndó, ta nì iin ña'a kò kámani noo ndõ, kaá ndõ. Tído kò xí'o ta'on ndó kuendá ña kúu ndó

na ndéi ndava'a, na noo ndó'o, na kúnda'í, na kó'o noo, na ndáa vichí. ¹⁸ Sa'a'á ñoó ká'an ni'inii yu'u noo ndo ña kuiin ndó oro ndino'o, ña ni xirndodó ná xí'ín ñó'o kéi, noo yú'u, dá kakuu ndisa ndó na kuiká, ta kuiin ta'ani ndó dá'on kuxí noo yú'u kaxixi ndó, dá dáda'i ndó mií ndó, dá kían ná dá'a ni kaka'an noo ndo ña ndáa vichí ndó, ta taán ndo tata nduchí nóo ndo, dá ná natuu cháá noo ndo. ¹⁹ Dá ch'i dānani va yu'u na kú'u ini yu'u sa'a, ta ndáa yú'u vá yu'u na. Sa'a'á ñoó kua'án ndo ndino'o ini ndo ndiko ndo ña va'a, ta nandikó ini ndo, ch'i ni ya'a ndó noo yú'u. ²⁰ Yó'o iin dákásái yé'é ndó, ta ndi ndáa ndo ni seídó'o noo ká'ín, ta ni sonó ndó yé'é ndó, dá kían ku'i ve'e ndó, ta kadíni yu'u xí'ín ndó, ta ndo'o kadíni xí'ín yu'u. ²¹ Ta noo ná ni xí'o ndeé ini ni xinkuei nda noo ndí'i, ko'ín k'i'oi ña kían kandeí dáó ná xí'ín yu'u noo ióí dándákii, táto'on k'i'o ni kandeé yu'u ni xinkgoi, dá ni sa koo nduú xí'ín tatáí Ndios noo ió ná dándákii na. ²² Ná ió do'o, ná kueidó'o na ña ká'an na kúu Espiritu i'i xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

4

Kéká'ano na ndéi induú tatá Ndios

¹ Tá ni ndí'i, dá ni xini ni noo iin yé'é chí induú, ta tachí, ña ni seido'i mií sa'a, ña kían ni'i táto'on k'i'o ni'i ká'an trompeta, ñoó ni kaa tuku xí'ín:

—Kua'án kaa, nakíj, dá ná ko'ín dána'i nooñ ndidaá ña ve'i koo cháá ka chí noo —kaáan.

² Ta kúu iin kuití vá ni ñakutí xí'ín Espiritu i'i Ndios. Ta chí induú ni xini iin téj ta né'e choon, ta noo téj ñoó ió iin na dándákii. ³ Táto'on ndé'é yuu ndato naní jaspe xí'ín yuu ndato naní cornalina, k'i'o dión ndé'é ñi'í na ió dándákii ñoó. Ta iin iin chiyángi noo ió na, ta chiyángi ñoó ndé'é táto'on k'i'o ndé'é yuu kuíj ndato naní esmeralda. ⁴ Ta noo iin téj noo ió na dándákii ñoó ni kaq noo oko komí téj noo ndéi oko komí tá sá'ano, ni xini yu'u, ta ndíxi ra dá'on kuxí kachí, ta kándodó corona oro diñi rá. ⁵ Ta téj iin me'í ñoó kánkuei tasa, ta ní'i xido kúu ka'ándí, ta táj ndátó'ón kua'á ñayuu. Ta sa'a mií téj yó'o ndíta usá ñó'o tóoan, ta ña yó'o kúu ndin usá espíritu Ndios.

⁶ Ta noo iin téj yó'o ndé'é táto'on ndé'é taño'o dión táto'on dión yuu tatá, ta yé'e ra táto'on yé'e iin yuu dión ndato naní cristal. Ta diñi téj yó'o ndíta komí ña'a takí, ta iin níi ñi'ján tándaa nduchí nóoan, chí tándaaan chí sataán, chí nooán. ⁷ Tá'an ña mií noo ñoó káa táto'on káa iin ndika'a, ta ña kúu uy ñoó káa táto'on káa iin chikerró, ta ña kúu oní ñoó káa nooán táto'on káa noo iin ta, ta ña kúu komí ñoó káa táto'on káa iin kirí ya'a tánee noo táchí. ⁸ Ta iño kúu ndixi iin rá iin ndin

komí ña takí ñoó, ta iin níi ndixián tándaa nduchí nóoan. Ta ko sá tuu ta'an vaan nduú ni ñoó ña kían ká'an di'a:

Na i'i, na i'i, na i'i kúu Ndios,
na kúu sato'o yo, ta mií ná kúu Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a.

Ta mií ná ni sá kuu na, ta mií ná kúu ná, ta mií ná kúu na kasaa.

⁹ Ta daá kéká'ano ndin komí ña takí ñoó na ió dándákii noo téj ñoó, ta xí'ian ñaño'ó noo ná, ta náki'oan ndivé'e noo na daa takí kuii. Ta iin rá iin ta'ándá ká'an dión, ¹⁰ dá sa kuíta xiti ndin oko komí tá sá'ano ñoó noo sá'a na ió noo téj ñoó, ta kéká'ano ra na daa takí kuii, ta taó ra corona kándodó diñi ra chindei ra noo sá'a ná, ta kaá ra xí'ín ná:

¹¹ Sato'o ndu, ió ichi ni ña kían kéká'ano na mií ní,

ñá kían k'i'o na ñaño'ó noo ni, ña kían natiin ní ndidaá tá'an choon,

dá chí mií ní ni kava'a ndidaá tá'an ña'a.

Ta sa'a'á ña dión ni koní mií ní, sa'a'á ñoó ió ndidaá tá'an ña'a,

ta sa'a'á ñoó ta'ani ni ndaki ndidaá tá'an ña'a ni kee ní.

5

Ni'i Jesús, na kúu léko, iin tuti ndadi xí'ín sello

¹ Ta ni xini ta'anii kánóo iin tuti ni natuu noo ndá'a xoo kua'a na ió noo téj ñoó, ta ndi nduú xooan kaa to'on, ta ndadi yu'án xí'ín usá sello. ² Ta kúu ni xini ta'anii iin ángel ndakí nda'o, ta ni'i nda'o ká'an na:

—¿Ndá yoo ió ichi ña ka'anda na ndin usá sello, ta konó ná tuti yó'o? —kaá na.

³ Ta ni iin tó'on na ndéi induú, ta ni na ndéi noño'o, ta ni na ndéi tixi ñó'o ko ní kándéé konóan, ta ni ko ní kándéé ná ka'i naan. ⁴ Sa'a'á ñoó ni nde'i'í nda'o yu'u, dá chí ko ní náni'í ná ni iin tó'on na ió ichi ña kían konó ná tuti ñoó, ni ña ka'i na ña, ni ña kande'é náan.

⁵ Dá ni kaa iin tá sá'ano ñoó xí'ín yu'u:

—O sá kuakón, dá chí na kúu ndika'a ni kii tein na ve'e Judá, na ni kii tein na ve'e David, na yó'o kúu na ni kandeé noo ndidaá ña'a, sa'a'á ñoó ió ichi ná konó ná tuti káa, ta ka'anda na ndin usá sello ndadi yu'án.

⁶ Dá ni sá nde'í, ta yati noo iin téj ñoó, xí'ín tein ndin komí ña takí ñoó, ta me'í tá sá'ano ndéi ñoó ni xini iin iin ná kúu léko. Ta káa na táto'on káa kirí ni sa'áni ná. Ta usá kúu ndíj ná, ta usá ta'ani kúu nduchí nóo na, ta ña yó'o kúu ndin usá Espiritu Ndios ni tánda'a ná kua'an iin ní kúu ñayuu. ⁷ Dá ni tatuu yati na kúu léko ñoó ni tii na tuti kánóo noo ndá'a xoo kua'a na ió dándákii noo téj ñoó.

⁸ Tá ni ndí'i ni tii na libro ñoó, dá ni sá kuíta xiti ndin komí ña takí ñoó xí'ín ndin oko komí tá sá'ano ñoó noo na kúu léko ñoó.

Ta ndidaá vá rá né'e arpa xí'ín copa oro ni chiti ñó'o ña chĩno'ómá, ta ña yó'o kúu to'on xiká ta'í ñayuu Ndios noq mií ná. ⁹ Ta xita ra iin yaa saá ká'an di'a:

Ió ichi ñi natiin ní libro, ta ka'anda ní sel-loan,

chí nì sa'ání rá mií ní, ta xí'ín nìj mií ní nì chiyá'i ní sa'a ndú'u,

dá nì nduu ndu ñayuu Ndios.

Chí nì kee ní dión xí'ín ñayuu nì kii iin rá iin tata, xí'ín nà ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín nà ndéi iin rá iin ñoo, xí'ín nà ndéi iin rá iin nación.

¹⁰ Ta nì kee ní iin rá iin ndu'u kakuu ndu rey xí'ín dutí noq Ndios,

ta kane'e ndu choon satá ñayuu ndéi noñó'o.

¹¹ Nì ndi'i, dá nì xinij nì kaq noo kuá'a nda'o ángel noq ió Ndios dándáki na, xí'ín noq ndéi ndin komj ña takí ñoo, xí'ín noq ndéi ta sá'ano ñoo. Ta kua'a nda'o mil millón kúu ángel nì kaq noo ndíta ñoo. ¹² Ta nì seido'i nì'í nì ka'an na:

Ió ichi nà kúu léko, nà nì sa'ání rá,

ñá kían natiin na ndidaá tá'an choon, xí'ín ndidaá tá'an ña kuiká,

xí'ín ndidaá tá'an ña ndjichí, xí'ín ndidaá tá'an ndée,

xí'ín ndidaá tá'an ñaño'ó, xí'ín ndidaá tá'an to'on ndato keká'ano ñayuu na.

¹³ Ta nì seido'i nì ka'an ndidaá ña nì kava'a Ndios, ña ndéi induú, xí'ín ña ndéi noñó'o xí'ín ñaño'ó tixi ñó'o, xí'ín ñaño'ó ini taño'o, xí'ín ndidaá ka ña'a nì kava'a Ndios, ta kaáan di'a:

Nà ió dándáki noq téi káa xí'ín nà kúu léko káa

kúu nà kánian natiin to'on xí'o ñayuu keká'ano ñaá ná,

ta ná natiin na ñaño'ó, xí'ín to'on ndato, xí'ín ndée,

ta daá kuití dión ná koo.

¹⁴ Ta di'a ká'an ndin komj ña takí ñoo:

—Dión ná koo.

Ta nì sa kuita xiti ndin oko komj ta sá'ano ñoo, ta nì xino taan ra nda noñó'o ndaño'o ra nà daá takí kuuí.

6

Di'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús sello ñoo

¹ Ta nì xinij nì sa'anda nà kúu léko ñoo iin sello ndadi yú'u libro ñoo. Dá nì seido'i nì ka'an iin ña takí ñoo, ta nì'í nda'o nì ka'an. Táto'on kí'o nì'í káyu'u dáj, kí'o dión nì'í nì ka'an, ta kaáan:

—Nakí.

² Tá nì ndi'i nì ka'an dión, dá nì xinij nì keta iin kuéi kuxí vei rí, ta kánóo iin tãa sata rj, ta né'e ra iin kúxi. Ta nì natiin ra iin corona, ta kúu rá iin tãa nì kãndeé, ta kua'an ra kãndeé rá cháá ka.

³ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúu uu, dá nì seido'i nì ka'an iin ka ña takí ñoo:

—Nakí.

⁴ Dá nì keta iin ka kuéi vei rí, ta kúu rí iin kuéi kuá'a. Ta kánóo iin tãa sata rj, ta nì natiin ra choon ña kían djitá rá ña ndéi va'a ñayuu ndéi ñayuu, dá kasá'a ka'ání tá'an iin rá iin na. Ta nì nì'í rá iin espada ká'ano.

⁵ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúu oni, dá nì seido'i nì ka'an ña takí kúu oni ñoo:

—Nakí.

Dá nì xinij iin iin kuéi ndei'i, ta kánóo iin tãa sata rj, ta né'e ra noq chikí'ó ra ndi kí'o vei ña'a. ⁶ Dá nì seido'i tachí iin nà nì ka'an tein ndin komj ña takí ñoo, ta kaáan di'a:

—Iin kilo va tirió nì'í ná sa'a choon kée na iin ní kuu, ta oni kilo va cebada nì'í ná sa'a choon kée na iin ní kuu. Tido ná dá'a ní dándáa yo'ó ya'í siti xí'ín vino.

⁷ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúu komj, dá nì seido'i nì ka'an ña takí kúu noq ndi'i ñoo:

—Nakí.

⁸ Dá nì xinij vei iin kuéi xí'í kuaan, ta kánóo iin tãa sata rj, ta naní rá Kue'e Deen Sa'ání Ndji. Ta sata mií rá vei iin ka rá naní Yáí Ndji. Ta nì natiin ra choon ña kían ka'ání rá iin ñayuu noq iin iin komj ná. Dao na ka'ání rá xí'ín espada, dao ka na ka'ání rá xí'ín doko, dao ka na ka'ání rá xí'ín kue'e, ta dao ka na ka'ání rá xí'ín kirí deen ndéi noñó'o.

⁹ Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda nà sello kúu o'on, dá nì xinij ña tixi noq náa ñoo ñó'o níq ndidaá nà nì xí'í sa'a ña kándisa na to'on Ndios xí'ín sa'a ña sa ká'an na ña ndaa sa'a Jesús noq ñayuu. ¹⁰ Ta káyu'u ndidaá nà yo'o, ta kaá na xí'ín Ndios:

—Mii ní kúu nà né'e choon ká'ano cháá ka, mií ní kuu nà i, nà ndaa, sa'a ñoo, ¿ndá oon keyiko ní sa'a ndú'u, dá naki'in ya'í ní sa'a nìj ndú'u, kirá nì sata nà ndéi noñó'o? —kaá nà.

¹¹ Dá nì nì'í ná dá'on kuxí kandixi na, ta nì ta'anda choon noq ná ña ná nani'í ndée ná lú'u ka tiempo nda ná kuu ndidaá na kánian kuu sa'a ña kándisa na to'on Ndios, nà kúu ñayuu xinkuáchi noq Ndios táto'on nì kee mií ná.

¹² Tá nì ndi'i, dá nì xinij nì sa'anda nà sello kúu iño ñoo. Ta kúu nì'í nda'o nì tãan, ta nì ndunde'i ndjindii táto'on kí'o ndei'i dá'on ndíxi na tá xí'í ndij noq ná, ta yoq nì ndukuá'a nì. ¹³ Ta nda noñó'o yo'o nì kuéi tñoo ñó'o induú, táto'on kí'o kuéi tñoo'ó nda noñó'o kée tachí. ¹⁴ Ta nì natuu induú táto'on kí'o natuu iin yú'u tá ko xínño'ó ka naán. Ta ndidaá yúku ndíta noñó'o, ta ndidaá yúku ndíta ini taño'o nì ndaon ña, ta kq ndíta kaan xoo noq nì sa nditaan. ¹⁵ Ta nì taxi tá'an ndidaá rey ndéi noñó'o, xí'ín ndidaá nà ndáya'i, xí'ín ndidaá nà kuiká,

xí'ín ndidaá tã dándáki soldado, xí'ín ndidaá na ná'ano, xí'ín ndidaá na ño'ó tixi ndá'a iin sato'o, xí'ín ndidaá na koó sato'o, ta ñi chide'é ná mií ná ini káo ná'ano, xí'ín tixi yuu ná'ano tánee ndjika yúku, ¹⁶ dá ñi kaa na xí'ín yúku ñoó, xí'ín káo ñoó:

—Kuëi ndó kodó ndó sata ndú'u, ta dáda'i ndó ndú'u noó na ió dándáki noó téj káa, xí'ín noó na kúu léko káa, chi xido ini na xini na ndu'u, ¹⁷ chi viti kían sa ñi kasandaá kuu xido nda'o ini na, çta ndá yoo ví ki'o ndeé ini kuita noó ná?

7

Karndaa sello taan iin ciento uu diko komj mil na Israel

¹ Tá ñi ndi'i, dá ñi xini ndíta komj ángel ndin komj xoo tachj noño'ó yó'o. Ta ndin komj ángel yó'o ndíta chíuu tachj, dá ná o kána kaan noño'ó yó'o, ni noó taño'o, ni noó ni iin yito. ² Ta ñi xini ta'ani iin ka ángel kokaá veí chí xoo noó xíno ndindii, ta né'e na sello Ndios takí. Dá ñi'í nda'o ñi kayu'u ná noó ndin komj ángel, na ñi natiin choon ña kían kendava'a na xí'ín noño'ó yó'o, xí'ín taño'o. ³ Ña yó'o ñi kayu'u ángel ñoó:

—O sa kéndava'a ndó xí'ín noño'ó xaan, ni taño'o xaan, ni yito xaan xian nani ko ña'a kani ndu sello taan na xínkuáchi noó Ndios yo.

⁴ Ta ñi seídó'o ta'ani yu'u ndidaá kúu na ñi ni'j sello ñoó. Ta kúu ná iin ciento uu diko komj mil na ñoo Israel, ta ñi kii na tixi ndin uxj uu de'e taa nani Israel. ⁵ Dá chi tein na ve'e Judá uxj uu mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Rubén uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Gad, uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ⁶ ta tein na ve'e Aser uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Neftalí uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Manasés uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ⁷ ta tein na ve'e Simeón uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Leví uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Isacar uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ⁸ ta tein na ve'e Zabulón uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e José uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello, ta tein na ve'e Benjamín uxj uu ta'ani mil na ñi ñani sello.

Ndixi kuxi kuq'a nda'o mil ñayuu, ta ndíta na kéká'ano na Ndios

⁹ Tá ñi ndi'i, dá ñi xini ndíta kuq'a nda'o ñayuu, ta ko íin ta'on kandee ka'i na, dá chi kúu ná ñayuu ñi kii ndidaá nación, na ñi kii ndidaá ñoo kuálí, xí'ín ñoo ná'ano, na ká'an iin rá iin yú'u. Ta na yó'o kúu na ndíta noó na ió dándáki noó téj ñoó, xí'ín noó na kúu léko ñoó. Ta ndixi kuxi na, ta tánee ñoo ndá'a ná. ¹⁰ Ta ña yó'o káyuu ná ndíta na: Iin tó'on na kándée dáka ña kúu Ndios yo, na ió dándáki noó téj káa,

xí'ín na kúu léko káa.

¹¹ Ta ñi kaq noo ndidaá tá'an ángel, xí'ín ndidaá tá sa'ano ñoó, xí'ín ndin komj ña takí ñoó ndíta na sa'a téj noó ió Ndios dándáki na. Ta ñi sa kuíta xiti ná noó téj ñoó, ta ñi kasá'a ná ndáño'o na Ndios, ¹² ta kaá na:

Dión ná koo, tatá Ndios.

Ná natiin ní to'on va'a, xí'ín to'on ndato, xí'ín ña ndjichí, xí'ín ndive'e, xí'ín ñañó'ó, xí'ín ndidaá choon, xí'ín ndée viti, ta daá kuiti dión ná koo.

¹³ Dá ñi kaa iin ta sa'ano ñoó xí'ín yu'u:

—çNdá yoo kúu na ndixi dá'on kuxi káa, ta ndei ñi kii na káa?

¹⁴ Dá ñi kaají xí'ín rá:

—Mií ní ná'a, tatá.

Dá ñi kaa ra xí'ín:

—Na káa kúu na ñi kan kuei ñi kii tein tandó'ó kini. Ta ñi nakata na dá'on ná xí'ín ñi na kúu léko, kúu na koo xí'ín ná, ta kandaka va'a ñaa ná. ¹⁶ Ta o kixi ka ña kuiko na, ta ni o ichi ka na takuij, ta ni o ndij ka na kee ndindii, ta ni o koo i'ini ka koni na, ¹⁷ dá chi mií va na kúu léko íin me'i noó na ió dándáki káa kandaka na ñayuu yó'o, ta kandaka ñaa ná ko'on na ko'o na noó kána ndíta takuij, kirá xí'o ña kataki chíchi yó. Ta nadáyaa mií Ndios ndidaá ndirnoo ná —kaá tá sa'ano ñoó xí'ín.

8

Di'a ñi kuu tá ñi sa'anda Jesús sello kúu usq

¹ Tá ñi ndi'i ñi sa'anda na sello kúu usq ñoó, ta kúu tádi óon ñi kuu induú noó ió Ndios táto'on tixi dao hora. ² Ndi'i, dá kúu ñi xini ndíta usq ángel noó ió Ndios, ta iin rá iin na ñi ni'j iin trompeta. ³ Dá ñi kasáa iin ka ángel, ta ñi sa kuíin na noó náa, ta né'e na iin copa oro noó kéj dusa ñi saq na. Ta ñi ni'j ná kuq'a nda'o dusa, dá dáki'ín tá'an na ña xí'ín ña xika ñayuu Ndios noó mií ná, dá kej ña noó náa oro ñoó, ña íin noó na ió dándáki ñoó. ⁴ Ta ini copa né'e ángel yó'o kána ño'oma dusa xí'ín ña xika ñayuu Ndios noó na kokaan kua'an noó ió mií Ndios. ⁵ Tá ñi ndi'i, dá ñi dakúti ná copa yó'o xí'ín ño'ó kéj noó náa ñoó. Ta nda induú ñi dakána na ña nda noño'ó, ta kúu ñi ka'andi, ta tá ká'an ñayuu, kúu ñi sa kuíta tasa, ta kúu ñi'í nda'o ñi taan.

Di'a ñi kuu tá ñi tuu ángel ñoó usq trompeta

⁶ Ta ndin usq ángel ñoó ñi nakujta nduu xí'ín usq trompeta ñoó, ta kua'an na tuu na ró.

7 Tá nì tuu ángel mií nõó ñoó trompeta na, kúú nì koon ñíñí xí'ín ño'ó k'é k'é t'á'an xí'ín nì ndá nõõ'ó. Ná keeá kuendá ñá onì ta'ándá kúú yító káa nõõ'ó, ta iin ta'ándá rã nì kej, ta uu ta'ándá rã kọ ní k'é. Ta nì kej ndí'í yuku kuí.

8 Ta nì tuu ángel kúú uu ñoó trompeta na. Ta táto'on k'ì'o káa iin yúku ño'ó k'é ita, dión káa ñá nì kankao nõó taño'o. Ta iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá taño'o ñoó nì nduu nì. 9 Ta iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá kirí ño'ó ini taño'o nì xí'í, ta iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá barco nì naá.

10 Ta nì tuu ángel kúú onì ñoó trompeta na. Ta ndá induú nì kankao iin tññoõ k'é ita ndá nõõ'ó, ta k'é rì táto'on k'ì'o k'é iin tirño'ó. Ta nì kankao rí nõõ iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá yuta, xí'ín nõõ iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá nõõ kána takuí. 11 Ta tññoõ yó'o kúú rí naní Ova. Ta iin ta'ándá nõõ onì ta'ándá takuí ño'ó nõõ'ó yó'o nì nduu ova. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu nì xí'í nì kee takuí ñoó, dá chí nì nduu ova rã.

12 Dá nì tuu ángel kúú komì ñoó trompeta na, ta kúú nì nda'ò va iin tá'í ndíndí, ta tóon ìj vá uu tá'í ñá. Ta dión ta'ani nì ndo'ò yoo xí'ín tññoõ, chí nì nda'ò ta'ani iin tá'í rí. Sa'á ñoó nì ñakuíj naá iin ta'ándá nduu nõõ onì ta'ándáan, ta dión ta'ani nì kuu sa'kuá.

13 Dá nì sa nde'í, ta kúú nì xinìj iin ángel tánee na xionoo na ndá me'í induú, ta nì seídó'í ñá nì'í nì káyu'u ná:

—jNda'í kúú ví nã nde'í nõõ'ó! jNda'í kúú ví ná! jNdeé ví nda'í ndo'ò na tá ná tuu ndin onì kã ángel yó'o trompeta na!

9

1 Tá nì tuu ángel kúú o'on ñoó trompeta na, dá nì xinìj iin tññoõ nì yaá ndá induú, ta nì xinõ rì ndá nõõ'ó, ta nì na'itiin rí nda'á kaa ñá sónó yú'u yáí kono, ñá koo nõõ sá tuu. 2 Dá nì sónó rí yú'u yáí ñoó, ta kúú nì kankuei ño'oma koka kua'an induú táto'on k'ì'o kána ño'oma yú'u iin xito ká'ano. Ta kúú nì da'í va nõõ ndíndí nì kee ño'oma ñoó, chí iin ní nì ñaka'ani ñá. 3 Ta tein ño'oma ñoó nì kankuei tika kanoo rí iin ní kúú nõõ'ó. Ta nì nì'í rì choon ñá kían kee rí táto'on k'ì'o k'é tñño'oma ndéi nõõ'ó. 4 Ta nì ta'andá choon nõõ rì ñá ná dá'a nì kendava'a rí xí'ín ita, nì yuku kuí, nì yító káa nõõ'ó. Sava'a nì nì'í rì choon ñá kendava'a rí xí'ín ñayuu koo sello Ndios tánda taan. 5 Ta kọ ní ta'andá ta'on choon nõõ rì ñá kían ka'ani rì ñayuu. Sava'a choon nì nì'í rì kían kendava'a rí xí'ín ná o'on toon yoo, ta dár'u'u ñá rí táto'on k'ì'o k'é iin tñño'oma dár'u'u rì ñayuu xí'ín ìon ndó'o rì. 6 Ta katoó ñayuu kuu na daá ñoó, tído o kúú ta'on na. Ta va'ará nda'í ná ka'an ná kuu na, tído o kúú ta'on na.

7 Ta táto'on ndáa kuéí, kirí sa ío nduu kandodó rã naá, k'ì'o dión ndáa tika ñoó. Ta

táto'on k'ì'o ndáa corona oro, k'ì'o dión ndáa ñá kandodó dinì rì. Ta táto'on k'ì'o ndáa nõõ ñayuu, k'ì'o dión ndáa nõõ rì. 8 Ta táto'on k'ì'o naní idí dinì na ñá'a, k'ì'o dión naní idí dinì rì. Ta táto'on k'ì'o ndáa nõ'o ndika'a, k'ì'o dión ndáa nõ'o rí. 9 Táto'on iin kaa kían ndadí yu'u ndíká rì. Táto'on k'ì'o ní'í xido taxi tá'an kua'a kuéí ño'o carreta kua'an rì xí'ín ta kua'an naá, k'ì'o dión ní'í xido oon kée ndixi rì. 10 Táto'on k'ì'o ndáa ndó'o tñño'oma, k'ì'o dión ndáa ndó'o rì, dá chí ío ìon ñá. Ta nì na'itiin rí choon ñá xí'ín ndó'o rì dár'u'u ka'í rì ñayuu o'on toon yoo. 11 Ta mií ángel dándáki ndá maá ini yáí kono ñoó kúú sato'o rì, ta Abadón nanián xí'ín to'on hebreo, ta xí'ín to'on griego nanián Apolión. To'on yó'o kóni kaa, ñá dánaá ñáa.

12 Nì ya'a va iin tandó'ó, tído vej uu kaan.

13 Tá nì tuu ángel kúú iño ñoó trompeta na, dá nì seídó'í tachi iin ñayuu, ta tachi yó'o nì kixi chí me'í ndin komì ndík ndita iin iin tito nõõ náa oro ìn nõõ Ndios, 14 ta nì kaaan xí'ín ángel kúú iño, na nì tuu trompeta ñoó:

—Kua'an ndason ndin komì ángel ndíko yu'u yuta ká'ano naní Eufrates —kaaan.

15 Dá nì ndaxí ndin komì ángel ndíko ñoó, ta ángel yó'o kían sa daá ío nduu ndati kasan-daá hora yó'o, xí'ín kuu yó'o, xí'ín yoo yó'o, xí'ín kua'á yó'o, dá ka'anián iin ta'ándá ñayuu nõõ onì ta'ándá na. 16 Ta ñá yó'o ndáa iin tu'u ká'ano soldado kándodó kuéí. Ta nì seídó'ó yu'u ñá kúú rá uu ciento millón soldado. 17 Ta ñá yó'o nì xinìj nì kee Ndios, ta ndidaá kuéí ñoó xí'ín ndidaá ta kándodó rì ní'ino do'ono kaa, ta nde'án táto'on nde'é ño'ó ita. Ta ndí'í ta'anian táto'on nde'é yuu ndato naní zafiro. Ta kua'an ta'anian táto'on k'ì'o nde'é azufre. Táto'on k'ì'o ndáa dinì ndika'a, k'ì'o dión ndáa dinì kuéí ñoó. Ta ini yú'u rì kánkuei ño'ó ita, xí'ín ño'oma xí'ín azufre. 18 Ta nì xí'í iin ta'ándá ñayuu nõõ onì ta'ándá na nì kee ño'ó ita xí'ín ño'oma xí'ín azufre, tá'an ñá nì kankuei yú'u kuéí ñoó. 19 Ta xí'ín ndeé yú'u rì, ta xí'ín ndeé ndó'o rì dárkue'e rì ñayuu, dá chí táto'on ndáa dinì koo, dión ndáa dinì ndó'o rì, ta xí'ín ñá yó'o dárkue'e rì ñayuu.

20 Ta ñayuu, na kọ ní xí'í nì kee ndin onì tandó'ó yó'o, kọ ní xí'ín ìj vá ná nandíko iní na, ta dánkoo na ñá kini kée na, nì kọ ní dándí'í na ñá kían kandaño'o na ñá u'u, ta kọ ní dándí'í na ñá kían kandaño'o na yoko nì kava'a xí'ín oro, xí'ín plata, xí'ín bronze, xí'ín yuu o xí'ín yító, va'ará kọ túu noan, va'ará kọ táj do'an, va'ará kọ kandaan, tído ndáño'o ìj vá náan. 21 Ta kọ ní nándíko iní na sa'á ñá sa'áni ná ndij, ta nì sa'á ñá kétadí na xí'ín ñayuu, ta nì sa'á ñá kídj na xí'ín na kọ kúú ñadí'í na o yíí ná, ta nì sa'á ñá kí'ín kuí'ín ná.

10

Kárxóo iin ángel ndakí, ta tárnee iin libro ló'ò ndá'a ná

¹ Nj ndi'i, dá nj xinij konoo iin ka ángel ndakí nda'ò veí na nda induú, ta nj kii na tein iin viko, ta in iin chiyángi dinj ná. Tátò'on kj'ò ndé'é ndindii, kj'ò dión ndé'é noo ná. Tátò'on kj'ò ndé'é ñó'ò sá'ano ita, kj'ò dión ndé'é sa'a ná. ² Ta tárnee iin libro ló'ò ndá'a ná, ta nóno nooán. Ta xí'in sa'a xoo kuá'a na séin na noo taño'o, ta xí'in sa'a xoo íti na séin na noño'ò íchí. ³ Ta tátò'on kj'ò káyuu'ú ndika'a tondó, kj'ò dión nj kayuu'ú ná. Dá tá nj ndi'i nj kayuu'ú ná, dá nj ka'andi usa ta'ándá. ⁴ Dá tá nj ndi'i nj ka'andi ñoo, dá kua'an yu'u taai ndi kónj kaa ña nj ka'andi ñoo. Tído nj sejdó'i iin tachj na nj ka'an xí'íin nda induú, ta kaáan:

—Ná dá'a ni taaón ndi kónj kaa ña nj ka'andi káa. Va'a kaan ná koo de'é nian noo miíón.

⁵ Dá nj xinij nj ndane'e ángel in séin noo taño'o ñoo xí'in noño'ò íchí ñoo ndá'a xoo kuá'a na chí induú di'a, ⁶ dá nj nachina'a ná Ndios, na daá takí kuií, na nj kava'a induú xí'in noño'ò xí'in taño'o, xí'in ndidaa ña'a ió nooán, ña o kándati ka na cháa ka tiempo, ⁷ dá chí tá ná kasanda kuu kasá'a tuu ángel kúu usá ñoo trompeta na, dá natuu ndidaa ña sa io de'é nj kee mií Ndios tátò'on kj'ò nj kaa na xí'in profeta, tá'an na sa xino kuáchi noo ná, kaá ángel ñoo.

⁸ Ta mií tachj na nj seidó'i nj ka'an xí'íin nda induú, ñoo kjan nj ka'an tuku xí'íin, ta kaáan:

—Kua'an kí'on libro ló'ò nóno noo tánee ndá'a ángel in séin noo taño'o xí'in noño'ò íchí káa.

⁹ Dá nj kee kua'in noo in ángel ñoo. Dá nj kaaj xí'in ná ña ná tei na libro ló'ò ñoo nooí. Dá nj kaa na xí'íin:

—Jó'on, keí ñá viti, dá ná kankao ova ña ini tison, tído kankao vidjan tátò'on vidj ndudí ini yú'on —kaá na.

¹⁰ Dá nj natiiin libro ló'ò tánee ndá'a ángel ñoo. Dá nj seí ña. Ta kúu nj kankao vidjan ini yú'i tátò'on kj'ò vidj ndudí, tído ini tíxi nj kankao ova ña. ¹¹ Dá nj kaa na xí'íin:

—Miían ndusa kánian kastò'on xí'in ñayuu sa'a ndí kjan ndo'o kua'a nda'ò ñoo xí'in nación, xí'in na ká'an in rá iin yú'u, xí'in rey dándaki ñaá.

11

Di'a nj ndo'o uu taa nj xí'ò ndaa kuenda sa'a Ndios

¹ Dá nj ni'i yu'u iin ndoo, ta káa rá tátò'on káa iin vara chiki'ó na. Dá nj ta'andá choon nooí, chí kaá na xí'íin:

—Kua'an chiki'óon ve'e ño'o Ndios, xí'in noo náa, ta naka'ávón ndidaa kúu na ndéi

ndáño'o Ndios. ² Tído ná dá'a ni chiki'óon yé'é sata vé'e, dá chí na tukú, na ko kúu ñayuu Ndios, nj natiiin yé'é sata vé'e, ta ko'on na koni xixi na ñoo ij ñoo tein uu diko uu yog. ³ Ta ko'in tanda'i uu taa xí'ò ndaa kuenda sa'i, dá ka'an ra xí'in ñayuu sa'a ndidaa ña koo. Ta dión kee ra iin mil uu ciento onj diko kuu, ta kandixi nda'i ra.

⁴ Ta ndin nduu taa yó'o kúu ndin nduu yíto olivo, ta kúu ta'ani ra ndin nduu candelero ndíta tóon noo Ndios, na kúu sato'o ñayuu yó'o. ⁵ Tá ió iin káa na ka'an kenda'ava xí'in rá, ta kúu kankuei ño'ò ita yú'u rá, dá dánduta ra taa ñni u'u ñaá. Ta ndi ndaa mií na kónj kenda'ava xí'in rá, kj'ò dión ta'ani kánian kuu na. ⁶ Ta taa yó'o kakomí choon ña kjan kadi ra induú, dá o kóon daí xí'in ndidaa tein kuu dána'a ra sa'a ndí kjan koo. Ta kane'e ra choon ña ndee ra takuií nij, ta kane'e ta'ani ra choon ña dándó'o ra níto ñayuu ndidaa ta'ándá ká'an mií rá.

⁷ Tá ná dándi'i ra choon nj ni'i rá, dá keta kitj tondó ká'ano yu'u yáí kono ñoo, ta naá rj xí'in ndin nduu taa yó'o, dá kandeé ri xí'in rá, ta ka'áni ñaá rí. ⁸ Ta yiki koño ra kandeí noo yá'i ñoo ká'ano, tá'an ña ká'an na xí'in Sodoma xí'in Egipto. Ta ñoo yó'o ta'ani kúu noo nj chirkaa na sato'o yo Jesús ndika cruz. ⁹ Ta na ndéi ndidaa ñoo ná'ano xí'in ndidaa ñoo kuáli, xí'in na ká'an iin rá iin yú'u, xí'in na ndéi ndidaa nación koni kandeí yiki koño ra noo yá'i ñoo onj kuu dao, ta ko in konó ña nduxian. ¹⁰ Ta kadij nda'ò ini ñayuu ndéi noño'ò sa'a ña nj xí'j ra, ta kee na iin viko ká'ano, ta dasá tá'an na ña'a noo ná, dá chí nj ndo'ò nda'ò níto na ndéi ñayuu yó'o nj kee ndin nduu profeta ñoo.

¹¹ Tído tá ná ya'a onj kuu dao, dá natakí ndin nduu rá kee Ndios, ta kúu ndakuei va ra. Ta kúu yu'u nda'ò ñayuu ndéi ñayuu yó'o tá ná koni na ña nj natakí ra. ¹² Dá kueidó'o ra tachj in na ka'an ni'i chí induú, ta di'a kaan xí'in rá:

—Kua'an kaa ndó na'a kíj ndo.

Ta sata iin viko kaa ra ko'on ra induú, ta ndidaa na xiní u'u ñaá koni xí'in noo ná ña dión koo. ¹³ Ta mií hora daá ni'i nda'ò taan, ta noo iin iin ciento ve'e ndíta ñoo, koon uxjan, ta kuu usá toon mil ñayuu. Ta dao ka ñayuu kandoo ñoo, yu'u nda'ò na kee ña kuu ñoo, dá kasá'a ná keká'ana na Ndios, na ió induú.

¹⁴ Dión nj kuu, dá nj ya'a tandó'o kúu uu, tído veí iin kaan, ña kúu onj.

Di'a nj kuu tá nj tuu ángel kúu usá ñoo trompeta na

¹⁵ Tá nj tuu ángel kúu usá ñoo trompeta na, ta kúu táí ni'i nda'ò nj kayuu'ú kua'a tachj chí induú, ta kaáan:

Nj natiiin Ndios, na kúu sato'o yo, xí'in Cristo ndidaa choon,

ta dándáki kuifí na.

¹⁶ Dá nì sà kujta xití ndin oko komi tã sá'ano ndéi díñ Ndios noo ió na dándáki na, ta nì xingo taan rã ndã nõño'ó ndãño'o ñãá rá, ¹⁷ ta kaá rã:

Nákì'o ndu ndivé'e noq ní, sato'o Ndios, mií ní kúú nã kándéé kée ndidaá tá'an ñã'a, ta mií ní kúú ní, ta mií ní nì sã kuu ní, ta mií ní kúú ná kasaa.

Ndivé'e ná, dá chî mií ní kúú nã nì ñatîin ndi'i choon viti, ta nì kasá'á dándáki ní.

¹⁸ Nì xido nda'o ini ndidaá naciôn, tído viti kíã nì kasáã ñã xido ini mií ní, dá chî sã nì kasandaá kuu keyíko ní sã'á ñayuu nì xij'.

Ta ko'on ní kemánì ní profeta, tá'an nã sã xinkuáchì noq ní,

ta kemánì ta'ani ní ndidaá ñayuu mií ní, xí'ín ndidaá kã nã yu'ú ní'ini ñãá, á mií ná kuálí ná o á mií ná ná'ano na.

Ta sã nì kasandaá ta'ani kuu dánaá ní nã kéndava'la xí'ín nõño'ó.

¹⁹ Dá nì nono yé'é ve'e ño'o Ndios induú, ta túu ñin iin sato, kirá dándáki ñã nì kãndõ Ndios kemánì ná ñayuu nã. Ta nì sã kujta tasa, ta táí ká'an ñayuu, ta ní'í xido kúu ka'andi, ta nì kasá'á táan, ta ná'ano nda'o ñíñí nì kasá'á kóon.

12

Dì'a nì kuu tá nì naá koq kua'á ká'ano xí'ín iin ñã'a

¹ Nì ndi'i, dá nì xinij iin kã ñã'a xíxi kua'an chí induú, chî nì xinij iin ta'áná ñã'a, ta dá'on ndixián kúú ndjndii, ta tíxi sa'an nákaã yoo, ta kánóo iin corona nì kava'a xí'ín uxí uú tíñoq dinjan. ² Ta ñó'o de'án, ta káyu'án, chî sáxiã tíxiã, dá chî sã káki de'án, sa'á ñoq ndó'o níõan. ³ Ta nì xini ta'anii iin kã ñã'a ká'ano chí induú, ta ñã yó'o kúú iin koq kua'á ká'ano, ta usã kúú dinj rj, ta uxj kúú ndíkj rj, ta iin iin dinj rj ñó'o tikatã kuãán. ⁴ Ta xí'ín ndó'o rj nì yakó rj iin tá'í noq ndin onj tá'í tíñoq ñó'o induú, ta nì dakuéi ñãá rí ndã nõño'ó. Ta nì sartuu koq ká'ano yó'o mií nõq ta'áná ñã'a sã kua'an kaki de'e ñoó, dá kokó rí de'án tá ná kaki xi. ⁵ Ta kúú nì kaki va de'e ñã'a yó'o, ta kúú xí iin tayii. Ta kasandaá xj dándáki xi ndidaá tá'an naciôn xí'ín vara kã. Tído nì djtã ní'ini ñãá Ndios yu'ú koq ñoó, dá koq xi xí'ín ná noq ió na dándáki na. ⁶ Dá nì xino ñã'a yó'o nõq koq ñoó kua'an nõño'ó íchì nõq nì kenduu Ndios koóán, ta ñoó koto ñãá ná iin mil uú ciento onj diko kuu.

⁷ Nì ndi'i daá, dá nì kuu iin ñã'a chí induú, chî nì ndakuin Miguel xí'ín ndidaá kã ángel ndíta xí'ín ná, dá nì naá nã xí'ín koq ká'ano ñoó, xí'ín ndidaá ángel kini ndíta xoo mií rí. ⁸ Tído koq ní kándéé rí naá rj xí'ín ná, ta ko

nì nì'j kã rj nõq koo rí xí'ín ángel rj induú. ⁹ Dá nì ñãkãna na koq ká'ano ñoó kua'an rj ndã satã vé'e, kirí kúú koq sá'ano, kirí kúú tími'á, kirí naní Satanás, ta kirí yó'o kúú rí xionoo dánda'í ñayuu iin níí kúú ñayúú. Ta nì ñãkãna ní'ini na rj ní ñaxingo rj ndã nõño'ó xí'ín ndidaá ángel tj.

¹⁰ Dá nì sejdõ'i nì kayu'ú iin na chí induú, ta kaá nã di'a:

—Sã nì kasandaá vá kuu ñãkãki Ndios ñayuu nã, ta nì ñatîin na ndidaá ndéé, ta dándáki na ndidaá kúú ñayuu viti. Ta kómí Cristo choon viti, dá chî sã nì ñãkãna va na kirí dátaj kuãchi na kándisa xí'ín yó noq Ndios, tá'an kirí sã dátaj kuãchi ñãá nduú ñoó. ¹¹ Tído nì kãndéé vá ñayuu ñoó xí'ín rí nì kee nìj nã kúú léko, kirá nì xitã sa'a ná, xí'ín sa'á ñã nì sã xí'o ndaa nã kuendá sa'á tõ'on va'a Jesús, chî koq ní ndj'í ta'on ini nã sa'á ñã kataki na, di'a nì xí'o na mií ñã kíã kuu na sa'a' Ndios. ¹² Sa'á ñoq ná kadij ini yó'o, induú, ta ná kadij ini ndo'ó, na ndéi xaã. Tído nda'í kuu ví ndo'ó, na ndéi nõño'ó xaã, xí'ín ndo'ó, kirí ñó'o ini taño'o xaã, dá chî xido nda'o ini kirí u'u koqo rí kosaã rj nõq ndéi ndó, chî ná'á rí ñã ndadã cháá vá kuu koo rí —kaá nã.

¹³ Tá nì kãndaã ini koq ká'ano ñoó ñã nì ñãkãna ñãá Ndios kua'an rj ndã nõño'ó, dá nì kee rí tákaa rí satã ñã'a, ñã nì ñãkãki tayii ló'o ñoó, kua'an rj. ¹⁴ Dá nì nì'j ta'áná ñã'a ñoó uú ndixi ná'ano kirí ya'a, dá kuu ndarneeãn ko'an ndã nõño'ó íchì, dá kãndõ koo ñoó, dá kasandaãan nõq nì kenduu Ndios kakaã de'án, nõq koto ñãá ná onj kuiaã dao. ¹⁵ Dá nì ndusa rí kua'á nda'o takuú satã ta'áná ñã'a ñoó, dá dátãni ñãá rí, nì ka'án rí, dá chî takuú nì kankuei yú'u rj kúú tátõ'on iin yuta. ¹⁶ Tído nì chindeé vá ñãá nõño'ó yó'o, dá chî nì nono yú'án, ta kúú nì xí'í ndi'an takuú yuta nì kankuei yú'u koq ká'ano ñoó. ¹⁷ Ta kúú nì xido nda'o ini koq ká'ano ñoó nì xini rj ta'áná ñã'a ñoó. Sa'á ñoq nì kee rí kua'an rj naá rj xí'ín ndidaá kã de'án, tá'an nã né'e va'a choon nì sa'anda Ndios noq ná, chî na yó'o kúú nã xí'o ndaa kuendá sa'a Jesucristo.

13

Dì'a nì kee uú kirí kini

¹ Nì ndi'i, dá nì sã kuin yu'ú nõq ñotí yu'ú taño'o, dá nì xinij nì xinkoo iin kití deen vejí rí nõq taño'o ñoó. Ta usã kúú dinj rj, ta uxj kúú ndíkj rj, ta iin iin ndíkj rj ñó'o tikatã kuãán, ta iin rá iin dinj rj tándaã kuu ká'an ndava'la sa'a' Ndios. ² Ta tátõ'on kí'o kãa chítõ deen naní leopardo, kí'o dión kãa kirí kini yó'o. Ta tátõ'on kí'o ndãa sa'a oso, kí'o dión ndãa sa'a rj. Ta tátõ'on kí'o ká'ano yú'u ndika'a, kí'o dión ndãa yú'u rj. Ta nì naqí'o mií koq ká'ano ñoó ndéé rj nõq kíj

yó'o, ta nì nàk'i'o ta'ani rí t'ei noo dándáki rí noo rí, ta nì x'i'o ta'ani rí ndidaá tá'an choon sà ne'e rí noo rí. ³ Ta nì xiniñ ñà nì t'arkue'e iin dinj rí, ta kua'an rí kuu rí keean. Tido nì nduvá'a va dinj rí noo nì t'arkue'e ñoo, ta kò ní x'i'j ta'on rí. Sa'a ñoo nì naá téi ini ñayuu nì xini na, ta nì kasá'a ná ndíko na rí. ⁴ Ta nì kasá'a ná ndáñ'o na koq ká'ano, kirí nì x'i'o choon noq kiti yó'o, ta nì kasá'a ndáñ'o ta'ani na miirí, ta di'a kaá na kéká'ano na rí:
—¿Ndá yoo kándéé kée táto'on kée kirí chiká'ano yó'o? Ta, ¿ndá yoo kandeé naá x'i'ín rí? —kaá na.

⁵ Ta nì ni'j ta'ani rí ñà ka'an rí ndidaá to'on táyí, dá chindaya'i rí miirí, ta ka'an ndava'a rí sa'a Ndios. Ta nì ni'j rí choon ñà dándáki rí uu diko uu toon yoo. ⁶ Sa'a ñoo nì kasá'a rí ká'an ndava'a rí sa'a Ndios, ta kénóo rí kuu ná, ta ká'an ndava'a rí sa'a ve'e ñoo noo ió Ndios, x'i'ín sa'a ndidaá na ndéi induú. ⁷ Ta nì nonoq noo rí ñà kían naá rí x'i'ín ñayuu Ndios, ta nì nonoq noo rí ñà kandeé rí x'i'ín ná. Ta nì ni'j ta'ani rí choon ñà kían dándáki rí ndidaá ñoo kuáli, x'i'ín ndidaá ñoo ná'ano, x'i'ín na ká'an iin rá iin yú'u, x'i'ín na ndéi ndidaá nacióon. ⁸ Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o nì kasá'a ndáñ'o na rí, ch'i ndá rá kò ñá'a kasá'a sa'a ñayuu, ndá daá vá kò kándodó kuu ná noo libro noo kándodó kuu na ni'i ñà kataki chíchi. Ta ñà yó'o kúu libro na kúu léko, na nì sa'ání ná.

⁹ Sa'a ñoo ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ná kueidó'o ndó noo ká'ín. ¹⁰ Dá ch'i na nì kánian kakaq ve'e kaq, ve'e kaq va kasandaá na, ta na nì kánian kuu x'i'ín espada, k'i'o dión kuu na. Sa'a ñoo kánian kandeí nduu ñayuu Ndios ndo'ó nío ná x'i'ín ñà ndeé ini na, ta kánian kandita toon na x'i'ín ñà kándéé ini na Ndios.

¹¹ Nì ndi'i, dá nì xiniñ nì xinqoo iin ka kiti chiká'ano chí tixi ñó'o di'a, ta uu kúu ndíki rí, ta táto'on k'i'o ndáa ndíki borrego, k'i'o dión ndáaan. Tido táto'on k'i'o ká'an koq ká'ano ñoo, k'i'o dión ká'an kirí ñoo. ¹² Ta ne'e ta'ani rí choon táto'on ne'e kiti miirí noo ñoo, ta noo miirí rí kée kirí yó'o ndidaá ña'a. Ta dáka'an rí ndidaá ñayuu, dá kandañ'o na kirí miirí noo ñoo, kirí nì nda'a dinj noo nì t'arkue'e ka'i ñoo. ¹³ Ta kuá'a ndá'o ña'a ná'ano kée rí, dá chí ndá induú dákoon rí ñoo itá noo ndidaá ñayuu. ¹⁴ Dána'i rí ñayuu ndéi noñó'o, chí nì ni'j rí ñà kandeé rí kee rí ñà ná'ano noo kiti miirí noo ñoo. Ta nì sa'anda rí choon noo ná ndéi noñó'o ñà ná kavá'a na iin na'ána, ñà káa táto'on káa kirí miirí noo ñoo, tá'an kirí nì nda'a dinj noo nì t'arkue'e ka'i x'i'ín espada. ¹⁵ Ta nì nonoq noo rí ñà kían k'i'o rí tachí noo na'ána nì kavá'a ñoo, dá kuu ka'an. Ta kómíán choon ka'áníán ndidaá ñayuu kò kándía kandañ'o ñáa. ¹⁶ Ta nì sa'anda rí choon ñà ná ñani tóni ndá'a xoo kuá'a ndidaá ñayuu o taan na, ta

kò ne'e tandíni á miirí ná kuáli ná o miirí ná yatá ná, á miirí ná kuíká ná o miirí ná kúnda'i na, á miirí ná kúu ná sato'o o na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o. ¹⁷ Ta nì iin tó'on ta'on ñayuu o kúu kúu na ña'a, ta nì o kúu ta'on dikó nánan tá kóo tóni ñoo o kuu rí o número kuu rí tánda ndá'a ná o taan na. ¹⁸ Yó'o kóni ñaxintóni, ta kóni dinj, dá taó kuendá ndo número kiti chiká'ano yó'o, chí número yó'o ká'an sa'a iin taq, ta número yó'o kúu iñoo ciento oni diko iñoo.

14

Xita iin ciento uu diko komi mil ñayuu

¹ Nì ndi'i, dá nì xiniñ iin ndichi na kúu léko ñoo dinj yuku nani Sión, ta dinj ná ndita iin ciento uu diko komi mil ñayuu, ta taan iin rá iin na tánda kuu léko ñoo x'i'ín kuu tatá na. ² Dá nì seido'i ni'i ká'an na chí induú. Ta táto'on k'i'o ní'i xido takuii kua'a, k'i'o dión ni'i ká'an na. Ta táto'on k'i'o káyu'ú dai, x'i'ín dión ni'i ká'an na. Ta kádián táto'on k'i'o kúu tá dáka'a na arpa, k'i'o dión kuu noo ká'an na. ³ Ta xita na iin yaa saá noo na ió dándáki ñoo, x'i'ín noo ndin komi ñà tak'i ñoo, x'i'ín noo ndin oko komi tá sa'ano ndéi dinj ná ñoo. Ta nì kò iin ta'on kandeé kati'a yaa xita na, sava'a iin ciento uu diko komi mil ñayuu nì dáka'i Ndios tein ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na xita ña. ⁴ Dá chí ndidaá na yó'o kò ní ya'a ta'on na kee na kuachi x'i'ín na ñá'a, sa'a ñoo ndáa vii vá ná. Ta ndidaá na yó'o ndíko na satá na kúu léko kua'an na ndei kúu miirí vá noo ná ko'on na. Ta ndidaá na yó'o kúu na nì dáka'i Ndios tein ndidaá ñayuu, dá kakuu na na miirí noo natiin Ndios x'i'ín na kúu léko ñoo. ⁵ Ta nì iin tó'on ta'on ñà to'on kò ní kánkuei yú'u ná, chí kúu ná ñayuu ndáa vii noo Ndios, noo ió na dándáki na.

Oni ángel x'i'o ndaa kuendá

⁶ Nì ndi'i, dá nì xiniñ tánee iin ka ángel xionoo na me'i induú, ta ne'e na to'on va'a Jesús, ñà daá kuiti koo, dá dána'a na ñá noo ñayuu ndéi noñó'o, noo ndidaá nacióon, noo ndidaá ñoo kuáli, noo na ká'an iin rá iin yú'u, x'i'ín noo na ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ⁷ Ta kaá na di'a káyu'ú ná:

—Káyu'ú ni'ini ndó Ndios, ta k'i'o ndó ñaño'ó noo ná, chí sa nì kasandaá kuu keyiko na sa'a ñayuu. Ta kandañ'o ndó Ndios, na nì kavá'a induú x'i'ín noñó'o, x'i'ín taño'o x'i'ín iin rá iin ndúta noo kána takuii.

⁸ Ta satá ángel yó'o tánee iin ka ángel veina, ta di'a káyu'ú ná veina:

—Nì yaa va ñoo Babilonia, nì yaa va ñoo Babilonia, ñà kúu ñoo ká'ano, dá chí nì daxinián ndidaá tá'an nacióon x'i'ín ñà kini x'i'ín ñà ka'an noo kée de'e ñooan.

⁹ Ta satá ángel yó'o tánee iin ka ángel kúu oni veina, ta di'a káyu'ú ná veina:

—Ndi ndáa mií vá nā nī kãndía ndãñõ'ò kítì chiká'ano ñoó xí'ín na'áná rì, ta nī kãndía ta'ani na nī ñani tónì ndá'á ná o taan nā, ¹⁰ dá kían kánian ko'ò na vino ova, ñā kúú ñā xídò ini Ndios xiní ñāá ná, chí ko'lon Ndios kuei ndi'í na ñā xídò ini na sata ñayuu ñoó. Sa'á ñoó ndo'ò kini níó ná kee ño'ó kèí xí'ín azufre noo ángel xí'ín noó nā kúú léko. ¹¹ Ta daá kuití kuiin ndichi ño'omā noo ño'ò na ndó'o níó ná, ta ni nduú ni ño'ó o kóni nā nani'í ndéé ná, chí nī sã ndaño'ò na kítì chiká'ano ñoó xí'ín na'áná rì, ta nī kãndía na tánda tónì rì ndá'á ná o taan nā.

¹² Sa'á ñoó kánian kì'o ndéé ini ndidaá ñayuu Ndios, tá'an nā ndíta ndaa xí'ín choon nī sa'anda Ndios noo ná, nā kándéé ká'ano ini Jesús.

¹³ Ta nī sejdõ'í nī ka'an iin tachì nā nī ka'an ndā induú:

—Ta taa di'a noo tuti xaan: “Ta yó'o chí noo ndiká'án ndi kúu ví na kuu sa'á ñā kúú ná kuendá sato'o yo Jesús.” Jaan, dión kián, kaá Espiritu ñ Ndios. Miñan ndaa koni nā nani'í ndéé ná, dá chí na'a ñi vá choon nī kee na.

Di'a nī kuu tá nī sa'anda iin ángel tirió xí'ín uva noñõ'ò yó'o

¹⁴ Ta nī xinij tánee iin vikò kuxí ndato nda'ò, ta nooán ñoó ió iin tãa, ta kóni koo ra tátõ'on kì'o káa iin tãa ñayuu yó'o. Ta kánóo iin corona oro dinj rá, ta né'e ra iin hoz deen. ¹⁵ Dá nī keta iin kã ángel ini ve'e ño'ò Ndios, ta kúú nī'í nda'ò nī kayu'ú ná noo rá ió noo vikò ñoó:

—Chikaa yõ'ó hoz sa'á tirió xaan viti, ta ka'andaan, chí sã nī kasandaá va kuu ta'anda ñā, dá chí sã ndidaá vá tirió káa noñõ'ò xaan nī ichì.

¹⁶ Dá nī chikáã rá ió noo vikò ñoó hoz sa'á tirió káa ñoó, dá nī sa'anda ndi'í ra tirió káa nooán.

¹⁷ Dá nī keta iin kã ángel ini ve'e ño'ò Ndios, ñā ñin induú, ta tánee ta'ani iin hoz deen ndá'á ná veí na. ¹⁸ Dá nī keta ta'ani iin kã ángel chí noo náã Ndios di'a, ta na yó'o kómì choon sata ño'ó kèí. Dá nī kayu'ú ná iin kã ángel né'e hoz deen ñoó, ta kaá nā:

—Chikaa hoz deen né'ón xaan sa'á iin rá iin tu'u uva ñin noo yitò káa noñõ'ò xaan, dá chí sã nī chichi va rí.

¹⁹ Dá nī chikáã ángel ñoó hoz deen né'e na sa'á iin rá iin tu'u uva ñin yitò káa noñõ'ò. Dá nī taán ná rì noo kaño'o rí ko'onj rì noo ñā xídò ini Ndios. ²⁰ Ta nda yu'ú ñoó ñoó nī so'onj uva yó'o, ta noo nī so'onj rì nī xita kuá'á nda'ò nūj, ta nī kaa rá chí ñino tátõ'on dikò tánee yu'ú kuéí, ta nī naka'ani rá tátõ'on onj ciento kilómetro.

15

Kásaa usã kã ángel, ta né'e na ndin usã tandó'ò noo ndi'í

¹ Nj ndi'í, dá nī xinij iin kã ñā'a ndato, ñā ká'ano, ñā naá inio xinio chí induú. Ta ñā yó'o kúú usã ángel, ta né'e na ndin usã tandó'ò noo ndi'í kando'o ñayuu, dá ndi'í ñā xídò ini Ndios. ² Dá nī xini ta'ani iin ñā'a káa tátõ'on káa taño'o, ta yé'e ra tátõ'on yé'e yuu tátá, ta nī na'ki'ín tá'an rá xí'ín ño'ó kèí itã. Ta nī xini ta'ani ndidaá nā nī kãndéé xí'ín kítì chiká'ano ñoó, xí'ín na'áná rì, chí kò ní sã ndaño'ò ñāá ná, ta kò ní kãndía na ñani tónì ná xí'ín kuu rì o número kuu rì. Ndidaá nā yó'o ndíta noo taño'o yé'e tátõ'on yé'e yuu tátá ñoó, ta ndidaá nā yó'o né'e arpa Ndios ndíta na. ³ Ta xita na yaa nī xita Moisés, tá'an nā sã xinkuáchì noo Ndios, xí'ín yaa xita nā kúú léko, ta di'a xita na:

Ñā ná'ano kée ní, ta ñā ndato nda'ò kée ní, sato'o ndú.

Mii ní kúú nā kándéé kée ndidaá tá'an ñā'a. Ta mií ní kúú nā kéndús'ano, ta mií ní kúú nā kée ñā ndaa.

Ta iin tó'ón dinj mií ní kúú rey dándáki ndidaá tá'an ñayuu.

⁴ ¿Ndá yoo ví ná kaa ñā o yu'ú nā mií ní, ñā o kéká'ano na mií ní, sato'o ndú?

Kò ñin ta'on, dá chí iin tó'ón dinj mií ní vá kúú nā ñi.

Sa'á ñoó ná kuita ndidaá tá'an nación noo mií ní, ta kandaño'ò na mií ní, dá chí sã nī na'á ní ñā kényiko ndaa ní ndidaá ñā.

⁵ Tá nī ndi'í, dá nī xinij ñā chí induú nī noo yé'e noo kúú noo ñi cháá kã ini ve'e ño'ò, ñā ná'á ñā nī kãndõ Ndios kemáni ná yó. ⁶ Ta ini ve'e ño'ò ñoó nī kankuei usã ángel, ta ndin usã ángel ñoó né'e iin rá iin kue'e kando'o ñayuu. Ta ndixi na dá'on kuxí kachì, ta náye'e ndaa oon víán, ta nī kaõ noo iin cincho oro yu'ú ndiká nā. ⁷ Ta tein ndin komj ñā tãkì ñoó ni kana iian, ta né'an usã copa oro. Dá nī xí'oi'an iin rá iian noo ndin usã ángel ñoó, ta nī chití inian ño'ò ñā xídò ini Ndios, nā daá takí kuií. ⁸ Ta kúú nī nakuti ve'e ño'ò ñoó xí'ín ño'omã, ta dión, dá nī na'á Ndios ndi kì'o ká'ano na, ta nī na'á ná ndi kì'o ndakí nā. Ta ni kò ñin ta'on kuu ku'ú ini ve'e ño'ò Ndios nda ná xinkõo ndin usã kue'e né'e ndin usã ángel ñoó.

16

Di'a nī kuu tá nī kuei ángel ñoó copa nã

¹ Ta nda ini ve'e ño'ò ñoó nī sejdõ'í kayu'ú ná noo ndin usã ángel ñoó, ta kaá nā:

—Kua'án ndõ kata ndõ nda noñõ'ò káa ñā ñó'o ini ndin usã copa né'e ndó xaan, ñā dándáki ñā xídò ini Ndios.

² Dá nī kuei ángel mií noo ñoó ndúta ñó'o ini copa nã noñõ'ò yó'o, ta kúú nī ndaki iin

kue'e kini noo ñayuu ni kandia ni natiin toni kiti chiká'ano, ta ni sa ndaño'o na na'ána ri. Ta kue'e yó'o ni datáni ñii ná, ta ni ndo'o nda'o nió ná ni keean.

3 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu uú ñoo ndúta ñó'o ini copa na noo ñaño'o. Ta kúu ni nduu taño'o ñoo niij, ta ndé'é rá tát'o'ndé'é niij ndii. Ta kúu ni naá ndi'i va ña'a taki xí'ín kiri taki ñó'o ini taño'o ñoo.

4 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu oni ñoo ndúta ñó'o ini copa na ini iin rá iin yuta xí'ín ini iin rá iin ndúta noo kána takuij. Ta kúu ni nduu takuij ñoo niij. 5 Dá ni seido'i ni ka'an ángel dándáki takuij ñoo, ta kaá na di'a:

—Iin na ndaa nda'o kúu ní, sato'o ndu, mií ní ni sa kuu ní, ta mií ní kúu ní, ta mií ní kúu ná ij, dá chi kékiko ndaa ní sa'a ndidaa ña'a, 6 ta sa'a ña ni sati na ndéi noño'o niij ñayuu mií ní, xí'ín niij profeta ní, sa'a ñoo ni sa'an ní ni ndee ní takuij xí'ín na kúu rá niij, chi kí'o dión kánian ndo'o na sa'a ña kini ni kee na.

7 Ta ni seido'i ni kayu'u iin ka ángel nda noo náa Ndios, ta kaá na:

—Miian ndaa kuiti dión kián, sato'o ndu, mií ní kúu Ndios kándéé kée ndidaa tá'an ña'a, ta kékiko ndaa ní, ta kékiko va'a ní sa'a ñayuu.

8 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu komi ñoo ndúta ñó'o ini copa na noo ndindii, dá ni ndudeen cháa kaan, dá ni chñó'an ndidaa ñayuu xí'ín ñó'o. 9 Ta ni kej ñayuu ñoo ni kee ká'anj ndindii, ta ni ka'an ndava'a na sa'a kuu Ndios, na kómí choon satá ndidaa tandó'o yó'o, ta kó ní xí'ín na nandikó ini na, ta kó ní xí'ín na kí'o na ñaño'o noo Ndios.

10 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu o'on ñoo ndúta ñó'o ini copa na noo ió kiti chiká'ano ñoo dándáki ri. Ta kúu ni nakuij naá iin ní kúu va noo ió ri dándáki ri. Ta ñayuu ndéi ñoo ni kasá'a seí yí'i na yáa ná sa'a ña ndó'o téi níó ná, 11 ta ni ka'an ndava'a na sa'a Ndios, na ió induu, chi ndó'o nda'o níó ná sa'a ña táni ñii ná. Tído kó ní nándikó ta'on ini na sa'a ña kini kée na.

12 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu iño ñoo ndúta ñó'o ini copa na ini yuta ká'ano naní Eufrates, ta kúu ni ichi va takuij yuta ñoo. Ta kúu ni nono va ichi noo ya'a ndidaa rey ndéi chí noo xinkoo ndindii. 13 Ta ni xiniij ni kankuei espíritu kini yú'u koj ká'ano xí'ín yú'u kiti chiká'ano kuenda ña u'u ñoo, xí'ín yú'u ta kúu profeta to'on. Ta ndin oni espíritu kini yó'o ndaa tát'o'ndaa ndaa lá'o, 14 dá chi espíritu ña u'u va kián, ta kua'a nda'o ña ná'ano kándéé espíritu yó'o kéean. Ta ko'an noo ndéi ndidaa rey noño'o yó'o, dá nditútián ra, dá ko'on ra naá ra xí'ín Ndios tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios, na kándéé kée ndidaa tá'an ña'a.

15 Ta di'a kaá Ndios: “Yó'o ká'ín xí'ín ndó ña kasaaj tát'o'ndaa kúu kée iin ta kú'íná. Sa'a ñoo ndiká'an ndi kúu ví na ndéi nduu, xí'ín

na ndaa dá'on ndíxi na, chi noón kúu na o kóo vichí ta'on, ta o túu ta'on ña kedaá xí'ín ná xika'an noo ná”, kaá na.

16 Ta ni nditúti espíritu kini ndidaa rey ñoo iin xián noo naní Armagedón, ta to'on yó'o kúu to'on hebreo.

17 Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu usa ñoo copa na noo tachí, ta táj ni kayu'u iin na ini ve'e ñoo Ndios induu, nda noo ió na dándáki na ñoo, ta kaá na:

—Sa ni kuu va viti.

18 Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, ta kúu ni sa kuita tasa, ta táj ká'an ñayuu, ta ní'i xido kúu ka'andi. Ta ni kasá'a táan noño'o yó'o, ta kúu kini nda'o ni taan. Ni kuu ni hora kó ní taan ta'on dión noño'o yó'o nda ni kasá'a ndéi ñayuu nda viti. 19 Ta ni chachi ñoo ká'ano sa'a ña ni'í téi ni taan, ta oni táj ni chachi ña. Ta ndidaa ñoo ná'ano ñó'o iin rá iin nacióon ni koon ndi'an. Dá ni ndusaa ini Ndios ñoo ká'ano naní Babilonia, ña ni kasandaá kuu kí'o na vino ova ko'o de'e ñooan, kirá dándáki ña xido nda'o ini na xini ñaá ná. 20 Ta ndidaa yúku ndita ini taño'o xí'ín yúku ndita noño'o yó'o ni ndaño'o ní'ini. 21 Ta kúu ná'ano nda'o ñiíni ni koon nda induu satá ñayuu ndéi noño'o, ta iin iin na ve'e tát'o'on oko sa'on kilo. Ta kúu ni ka'an ndava'a ñayuu sa'a Ndios sa'a ña ni koon ñiíni satá ná, dá chi miian ndaa kuiti tandó'o ká'ano nda'o ni sa kian.

17

Kua'an iin ángel dándó'o na níó iin ña'a díko mií noo taa

1 Ni ndi'i, dá ni kii iin ángel tein ndin usa ángel, na ni sa ne'e usa copa ñoo, dá ni kaa na xí'ín:

—Nakí chí yó'o, dá ná dána'i nooon ndi kee Ndios dándó'o na níó ta'ána ña'a xixi kée díko mií noo taa, ña ió noo takuij kua'a.

2 Xí'ín ña'a ñoo ní yá'a ndidaa rey ndéi noño'o yó'o ni kee ra kuachi, ta ndidaa na ndéi noño'o yó'o ni daxini mií ná xí'ín ndidaa kuachi kéeán —kaá na.

3 Dá xí'ín ñaxintóni ndáka na yu'u kua'an na iin noño'o ichi. Ta ñoo ní xiniij kánoo iin ta'ána ña'a satá iin kiti chiká'ano, ta kua'a niij ndé'é ri, ta iin ní ñii ri ni nata'an tándaa to'on kini ña kian ká'an ndava'a sa'a Ndios. Ta usa kúu dinj ri, ta uxí kúu ndíj ri. 4 Ta ndíxi ña'a ñoo dá'on ndí'i, ña dáka tá'an xí'ín ña kua'a tóon, ta ni nata'an iin ní ñiian ñó'o ña'a oro, xí'ín yuu luu ndaa xí'ín perla. Ta tánee iin copa oro ndá'an, ta ni chití inian ñó'o ndidaa ña kini xí'ín ndidaa ña ka'an noo kéeán xí'ín ra kó kúu yíian. 5 Ta taan ña'a yó'o ndá'a iin kuu, ta ni kó in kátóni ini ndi kóni kaaan. Ta di'a kua'an kuu yó'o: “Ká'ano nda'o ñoo Babilonia, ña kúu naná

18

ndidaa na ñá'a díkó mií, xí'ín naná ndidaa ña kini kua'an ió nõño'ò."

6 Ta ni xinii ña xini ñá'a ñoo, chi ni daxinián miíán xí'ín nij na kúú ñayuu Ndios, xí'ín nij na ni xi'j sa'a Jesús. Ta kúú ni naá vá iníi tá ni xinii ñá, chi iin ñá'a naá iníó kíán kéeán.

7 Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín yu'u:

—¿Ndiva'a naá inóon? Viti kíán ná ko'ín kastò'ín xí'ón ndi kua'an sa'á ñá'a káa, xí'ín sa'a kíti chiká'ano kánóoán káa, xí'ín sa'a ndin usá diní ri xí'ín sa'a ndin uxí ndíkí ri. Ta ko'ín ta'on ná'a ña ko'ín kastò'ín xí'ón. 8 Tá'an kirí ni xinon káa sa'á taki ri, tído ko' taki ká ri viti. Vati xíán daá, keta i ri iní yáí konó, nõg nõg nõg sá tuu. Ndi'í ví, dá dánaa ñáa Ndios. Ta ndidaa ñayuu ndéi nõño'ò yó'o, na ko' kándodó kuú nõg libro nda'á rá ni kasá'a sa'a ñayuu yó'o, tá'an libro nõg kándodó kuú na ni'í ña kataka chíchi, nõon kúú na naá iní tá ná koni na ña kee kíti ñoo, dá chi ni sa'á taki ri, ta ko' taki ká ri viti, tído nataki tuku va rí.

9 "Ta ña yó'o xínño'ó ñaxintóni, dá kandaá inon ndi dándákian. Ndin usá diní ri kúú usá yúku, ta diní yúku ñoo ió ñá'a káa. 10 Ta kúú ta'anian usa rey. Ta sa'á ni kúei va o'on rey yó'o, ta viti dándáki iin ra, ta iin ká ra kámani natiin ra choon. Tído tá ná kasandaá kuú dáá ñoo, cháá nda'ò tiempo kánian dándáki ra. 11 Ta mií kíti ni sa'á taki ñoo, ta ko' taki ká ri viti, kirí yó'o kúú rey kúú ona, chi nákaa ri tein ndin usá rey yó'o, ta naá ri kee Ndios.

12 "Ta ndin uxí ndíkí ni xinon káa kúú uxí rey, ta ko' ñá'a ta'on natiin ra choon. Tído ndadá iin hora va kane'e ra choon xí'ín kíti chiká'ano káa. 13 Ta iin tó'ón vá nakani iní ndin uxí rey ñoo, sa'á ñoo nakí'o ra choon né'e ra nõg ndá'a kíti chiká'ano ñoo. 14 Ta rey yó'o xí'ín kíti yó'o naá xí'ín na kúú léko Ndios, tído kandeé vá léko xí'ín rá, dá chi mií ná kúú sato'o nõg ndidaa sato'o, ta mií ná kúú rey nõg ndidaa rey. Ta na ndíta xoo na kúú na ni kana mií ná xí'ín na ni kaxi mií ná, xí'ín na ndíta toon xí'ín ná.

15 Ta ni kaa ta'ani ángel ñoo xí'ín yu'u:

—Takuii ni xinon ñó'o nõg ió ñá'a díkó mií ñoo, kúú ndidaa tá'an ñoo, xí'ín ñayuu kua'a, xí'ín iin rá iin naciön, xí'ín na ká'an iin rá iin yú'u. 16 Ta ndin uxí ndíkí ni xinon diní kíti ñoo, xí'ín mií ri kúú ra koni u'u ñá'a díkó mií nõg tãa ñoo, ta dánkoo nda'í ñáa rá, ta taxí vichi ñáa rá, ta keí yi'í ra ko'õoan, ta chíño'ó ñáa rá. 17 Dá chi kí'o diön ni chikáa Ndios iní ra ña kíán kee ra ña kóni mií ná. Sa'á ñoo nakí'in tá'an ña nakani iní ra, dá nakí'o ra choon né'e ra nõg ndá'a kíti chiká'ano ñoo, dá ná xinkoo to'on kí'o ká'an to'on Ndios. 18 Ta ñá'a ni xinon káa kúú ñoo ká'ano, ña kíán kómí choon satã ndidaa rey dándáki nõño'ò yó'o.

Di'a ni kuu tá ni naá ñoo Babilonia

1 Ni ndi'í, dá ni xinii konoon iin ká ángel veí na ndá induu, ta ká'ano nda'ò choon né'e na veí na, ta kúú ni ñaye'e ndaa oon ví nõño'ò yó'o ni kee na, dá chi ndato nda'ò yé'e na. 2 Ta kúú ni'í nda'ò táj ni kayu'u ná, ta kaá na:

—Sa ni yaa va ñoo ká'ano Babilonia, sa ni yaa va ñoo ká'ano Babilonia. Ta ni nduuan cho'ò ña u'u, ta ni nduuan káõ nõg ñó'o ndidaa tachí kini, ta ni nduuan táka ndidaa tá'an laa kini ndáa, kirí kúú laa tükini. 3 Diön ni ndo'o ñoo ñoo, dá chi ni xi'oan vino, kirá kúú kuachi ka'an nõg, nõg na ndéi iin rá iin naciön, dá ni xi'í na ra. Ta ndidaa rey ñayuu yó'o ni ya'a ni kee kuachi xí'ín ñoo yó'o. Ta ndidaa táa náka'an nda'í ndéi nõño'ò yó'o ni kekuiká rá mií rá, dá chi ni xiin ñoo ñoo ndidaa ña'a xínño'óan nõg rá, dá keean kuachi ka'an nõg, dá ndinoo inían.

4 Dá ni seido'i ni ka'an tachí iin ká na ni ka'an chí induu, ta kaá na di'a:

—Ndo'ó, na kúú ñayuu miíi, kankuei ndó ñoo xaán, dá ná dá'a ni kuei ndó nõg kuachi kée na ndéi xaán, dá kíán ná dá'a ni ndo'o niõ nõg kee tandó'ó veí ndo'o ñayuu xaán. 5 Dá chi ndidaa kuachi kée na ni xinkoo nda induu, tído viti ndékuendá Ndios sa'a iin rá iin ña kini kée na. 6 Sa'á ñoo kua'an ndo nandió né'e ndó nõg na ñoo káa ndidaa ñá'a ni kee na xí'ín ndó. Ta nõg iin rá iin ña kini ni kee na ñoo ñoo xí'ín ndó, kua'an ndo kee ndoan uu ta'ándá xí'ín ná. Ta kua'an ta'ani ndó taán ndo uu ta'ándá ndirá ova cháá ká o duú ndiróon ni xi'o na nõg mií ndó, ta nakí'o ndó ra nõg. 7 Ta sa'á chindaya'í ñoo yó'o miíán, ta sa'á katoóan keeán kuachi ka'an nõg. Táto'on sa'á keeán kuachi, kí'o diön kí'o ndó ña ndo'o níman, ta kí'o diön ta'ani kí'o ndó ña ná kuakián. Dá chi sa'á kuryii ñoo yó'o xí'ín miíán, ta kaáan: "Yó'o iój kúú iin reina, ta ko' kúú ta'oin iin ña kuáan, ta ni iin kuú ta'ón o kuákii." 8 Ta sa'á ña ká'an diön, sa'á ñoo iin tó'ón daá vá kuú kasaa kue'e sataán, ta kuu ndi'í de'e ñooan, ta nda'í kuakián, ta nda'í kuikoán, ta xí'ín ñó'o kéj itã kej ña, dá chi ná'ano nda'ò ñá'a kee Ndios, na kúú sato'o yo, ta mií ná keyiko sa'an.

9 Ta ndidaa rey dándáki nõño'ò yó'o, tá'an ra ni ya'a ni kee kuachi xí'ín ñoo yó'o, tá'an ra ni sa'á ndei dij xí'án, roón kúú ra kuaki, ta nda'í ka'an ra sa'an tá ná koni ra ña iin ndichi ño'omã tóon kéj ña. 10 Ta xiká nda'ò kuita ra sa'á ña yu'ú ra ña kéj ñoo ñoo, ta kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano Babilonia káa, nda'í kúu vián, ña kúú ñoo ndaki, dá chi iin hora di'a ni naá ndí'an ni kee Ndios.

11 Ta nda'í kuaki ndidaa tá náka'an nda'í ndéi nõño'ò yó'o, ta nda'í ka'an ra sa'a ñoo yó'o, dá chi ko'ín ká kuuin ña díkó rá táto'on

ki'o sa kee ñoo yó'o, ¹² dá chï va'a ni sa xiian ña ni kava'a xí'in oro, xí'in ña ni kava'a xí'in plata, xí'in ña ni kava'a xí'in yuu luu ndáa, xí'in perla, xí'in dá'on táyí ndáa, xí'in dá'on kuá'a toón, xí'in dá'on seda, xí'in dá'on kuá'a ni, xí'in yito támi sá'an, xí'in ndidaá ña ni kava'a xí'in no'o yokó elefante, xí'in ña ni kava'a xí'in yito va'a, xí'in ña ni kava'a xí'in kaa kuáan, xí'in ña ni kava'a xí'in kaa oon, xí'in ña ni kava'a xí'in yuu ndato naní marmol, ¹³ xí'in canela, xí'in ndútá támi sá'an, xí'in dusa, xí'in duku támi sá'an, xí'in dusa kuxí támi sá'an, xí'in vino, xí'in siti, xí'in harina ndato, xí'in tirió, xí'in kiri xio vee, xí'in borrego, xí'in kuéj, xí'in carreta, xí'in ñayuu kéchóon, xí'in níó ñayuu. ¹⁴ Ndidaá kuji'i va'a sa katoó ñoo káa ni kuxiká vá nooan viti. Ta ndidaá ña va'a xí'in ña ndáya'i ni kuxiká vá nooan, ta ni iin kuu ka o konian ndidaá ña yó'o.

¹⁵ Ta ndidaá ta náka'an nda'i xí'in ña va'a yó'o ni kekuiká rá mií rá ni kee ñoo ñoo, dá chï sa xiian va'an noo rá. Ta xiká nda'o kakujta ra sa'a ña yu'ú ra ña kéj ñoo ñoo, ta nda'í kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, ¹⁶ chï kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano káa, nda'í kúu ví ñoo sa ndixi dá'on táyí ndáa, xí'in dá'on kuá'a toón xí'in dá'on kuá'a ni, ta ni sa komián ña'a oro xí'in yuu luu ndáa xí'in perla, ta sa kaa táyíán. ¹⁷ Nda'í kúu vián, dá chï iin hora di'a ni naá ndí'i ña kujká sa komián —kaa ra.

Ta ndidaá ra dákaaka barco xí'in ra chindeé tá'an xí'in rá, xí'in ndidaá ka ta kéchóon noo taño'o kakujta nda noo xiká ñoo ¹⁸ kandé'é rá iin ño'omá toón kéj ñoo ñoo, dá kaa ra:

—Ni iin to'ón ta'ón ñoo ko ní kándeé ki'in tá'an xí'in ñoo ká'ano káa.

¹⁹ Ta chikodó rá ñoyaká ño'o diñi rá, ta kaa yu'ú rá, ta kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, chï kaa ra:

—Nda'í kúu ví ñoo ká'ano káa, nda'í kúu vián, chï ñoo káa ni kedaá xí'in ndidaá ta kómi barco, dá ni kekuiká rá mií rá xí'in ña kujká ió nooan. Tído iin hora di'a ni naá ña —kaa ra.

²⁰ Sa'a ñoo kadij iní ndo'ó, na ndéi induú, sa'a ña ndó'o ñoo ñoo dión, ta kadij iní ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios, xí'in ndo'ó, na kúu apóstol, xí'in ndo'ó, na kúu profeta, dá chï sa ni dandó'o Ndios níó ñoo ñoo sa'a ña ni keeán xí'in ndó.

²¹ Dá ni tiin iin ángel ndakí nda'o iin yuu ká'ano, ña káa táto'on ki'o káa iin yuu molino. Dá ni dakána na ña noo taño'o, dá ni kaa na:

—Táto'on ki'o ndéj téi ni kancao yuu káa, ki'o dión ndo'o ñoo ká'ano Babilonia, dá naá ña, ta ni iin kuu ka o nándió koan. ²² Ta ni iin kuu ka o kueidó'o yó dáka'a na ñoo káa yaa xí'in arpa, ni o káta ka na, ni flauta ni

trompeta ka o tuú na, ta ni ra ti'a káva'a ña luu ndáa o kándeí ka, ta ni ña xido molino o kueidó'o ka yo ñoo ñoo. ²³ Ta ni ño'o itj ka o kéj ñoo káa, ta ni o kueidó'o ka yo kantó'on na ko'on tanda'a. Dión ndo'an, chï ta sa naka'an nda'j sa ndei ñoo ñoo sa kuu ra ta ndáya'i noo na ndéi ñayuu yó'o, ta ni danda'í na ñoo ñoo ndidaá tá'an nacióon xí'in ña tadí. ²⁴ Ta ñoo káa sa sati na ni ndidaá profeta xí'in ni ñayuu Ndios xí'in ni ndidaá na ni sa'áni ná ñayuu yó'o.

19

¹ Ni ndi'i, dá ni seido'i táj ká'an kuá'a nda'o ñayuu chí induú, ta kaa na: ¡Aleluya, na ká'ano kúu Ndios, sato'o mií yó! Mií ná kúu na dáka'ki ñaá, mií ná natiin ñaño'ó xí'in to'on ndato xí'in ndidaá choon,

² dá chï keyíko ndaa na, ta keyíko va'a na sa'a iin rá iin ñayuu, sa'a ñoo ni keyíko na sa'a ña kini ni kee ña'a xixi kée díko mií noo ta, dá chï ni datúúán ndidaá ñayuu ndéi noño'o,

sa'a ñoo ni ya'a na ni kee na kuachi. Ta ni naki'in ya'i Ndios noo ña'a ñoo sa'a ña ni sataan ni ñayuu sa xino kuachi noo ná.

³ Dá ni kaa tuku ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Aleluya! Chï ño'omá toón kána noo kéj ñoo ká'ano ñoo. Ta daá kuiti kana ña.

⁴ Ta ndin oko komj ta sá'ano ñoo xí'in ndin komj ña takí ñoo ni sa kujta xiti, dá ni sa ndaño'o na Ndios, na ió dándaki noo téj ñoo, ta kaa na:

—¡Dión ná koo! ¡Aleluya!

⁵ Dá ni seido'i ni ka'an na nda noo ió Ndios dándaki na noo téj ñoo, ta kaa na: Ndidaá tá'an ndo'ó, na xinkuachí noo Ndios, keká'ano ndó Ndios.

Ta keká'ano ta'ani ñaá ndo'ó, na yu'ú ni'ini ñaá,

á mií ndó yatá ndó, o á mií ndó kuálí ndó.

⁶ Ni ndi'i, dá ni seido'i táj ká'an kuá'a nda'o ñayuu, ta noo ká'an na ní'i táto'on ki'o ní'i xido xika takujj iní yuta, ta ní'i ta'ani táto'on ki'o ní'i tá káyu'ú dai, ta kaa na: Aleluya, dá chï dándaki sato'o yo Ndios, na kándéé kee ndidaá tá'an ña'a.

⁷ Ná kadij inio, ta ná kándeí dij yo, ta naki'o yo ñaño'ó noo ná,

dá chï sa ni kasandaá va kuu tanda'a na kúu léko xí'in ñadi'í na, ta sa io nduu va ñadi'í na ña kían tanda'a ná xí'in ná.

⁸ Chï ni natiin ñadi'í na dá'on táyí ndáa, ta ndato kuxí ña, ta ndato yé'an. Dá chï ña dándaki dá'on táyí ndáa ñoo kúu ndidaá ña va'a ni kee ñayuu Ndios.

Ndiká'án ví na ko'ón kadíni víkō noo tanda'á na kúú léko

⁹ Dá n̄i ka'an ángel ñoo xí'in yu'u:

—Taa ña ko'in ka'in xí'ón: “Ndiká'án ví na n̄i nakana Ndios ko'ón kadíni víkō noo tanda'á na kúú léko.”

Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín:

—Mii'an ndaa kuiti to'on mii Ndios kían ká'in xí'ón —kaá na.

¹⁰ Dá n̄i sa ku'in xitíi noo ná, dá n̄i ka'in kandaño'i na. Tído n̄i kaa na xí'ín:

—Ná dá'a ni keeón díon, dá ch̄i iin t̄a xíno kuáchí dáó xí'in vóon noo Ndios kúú yu'u, táto'on k̄i'o kée dao ka ñan̄on, na xí'o ndaa kuendá sa'á Jesús. Kua'an kandaño'o iin tó'ón din̄i Ndios. Ch̄i to'on ndaa Jesús kían dátoon ñaxintóni profeta, dá ká'an na sa'á ña veí koo.

Yó'o n̄i qarxó'o iin na kánó'o iin kuéi kuxí

¹¹ Dá n̄i xinij n̄i nono indúu, ta kúú n̄i xinij iin kuéi kuxí, ta kánó'o iin t̄a sata r̄i, ta naní ná, N̄a Kéndúsá'ano, N̄a Ndaa. Díon naní ná, dá ch̄i k̄eyíko ndaa na, ta ko naá ndava'a na xí'in ni iin tó'ón ñayuu. ¹² Táto'on k̄i'o ndé'é ño'ó it̄a, k̄i'o díon ndé'é nduchi nóo na. Ta kuá'á nda'o corona kándodó din̄i ná. Ta né'e na iin kuu, tído k̄o ín ta'on kátóni ini ndi kóni kaa kuú ñoo, sav̄a'a iin tó'ón mii vá ná ná'a. ¹³ Ta ndíxi na iin dá'on n̄i ñakuchi nij. Ta naní ná, To'on Mii Ndios. ¹⁴ Ta kuá'á nda'o tu'u soldado Ndios ndéi indúu tákuei ra veí ra satá na kánó'o kuéi kuxí ñoo. Táyii nda'o ndaa dá'on ndato kuxí ndíxi ra veí ra, ta kándodó ta'ani ra kuéi kuxí veí ra satá ná. ¹⁵ Tárnee iin espada deen yú'u ná dárkue'e na ñayuu ndéi iin rá iin nacióon xí'an. Ta xí'in vara k̄a dándáki ñaa ná. Ta mii ná ko'óni uva xí'in sa'a ná, dá kana ndúta r̄i. Ta kirá yó'o dándáki ña xid̄o nda'o ini Ndios, na kándéé k̄e ndidaa ña'a. ¹⁶ Ta dá'on ndíxi na ndá'a iin kuu, ta d̄j'in na viti ndá'a ña. Ta kuú yó'o kaá di'a: “Rey noo ndidaa kúú rey, Sato'o noo ndidaa kúú sato'o.”

¹⁷ N̄i ndi'i, dá n̄i xinij iin iin k̄a ángel noo nd̄jind̄i, dá n̄i kayu'tú ángel ñoo, dá kaá na xí'in ndidaa laa tánee me'i indúu:

—Nak̄i ndidaa ndo'ó nditúti ndi'i ndó kadíni va'a ndó koño kee Ndios, ¹⁸ dá ch̄i ko'ón na k̄i'o na koño rey kei ndo, xí'in koño t̄a dándáki soldado, xí'in koño t̄a ndakí xí'in koño kuéi xí'in koño ra n̄i sa ndodó rí, xí'in koño ndi ndaa mii vá ñayuu, á mii ná kúú ná sato'o o mii ná kúú ná na ño'ó t̄ixi ndá'a sato'o, á mii ná kuáli ná o á mii ná ná'ano na.

¹⁹ N̄i ndi'i, dá n̄i xinij k̄iti ch̄iká'ano ñoo xí'in ndidaa rey dándáki noño'o yó'o xí'in soldado ra. Ndidaa t̄a yó'o n̄i nditúti naá xí'in na kánó'o sata kuéi kuxí ñoo, xí'in soldado Ndios veí xí'in ná ñoo. ²⁰ Dá ví n̄i kan̄kao k̄iti ch̄iká'ano ñoo xí'in profeta to'ón na kánó'o ndá'a ná. Ta profeta ñoo kúú ra sa kuendé sa

kee ña ná'ano noo ñayuu n̄i kee k̄iti ká'ano ñoo, ta díon sa danda'i r̄a na n̄i nātiin tóni k̄iti ñoo, ta n̄i sa ndaño'o na na'ána r̄i. Dá n̄i dakána ni'ini Ndios k̄iti ñoo xí'in profeta to'ón ñoo ini takují kúú ño'ó it̄a xí'in azufre. ²¹ Ta dao k̄a t̄a ñoo n̄i xí'i n̄i kee espada tánee yú'u na kánó'o kuéi kuxí ñoo. Dá n̄i ndutú'u ndidaa laa n̄i seí r̄i koño t̄a ñoo nda n̄i nd̄inoo ini r̄i.

20

Dándáki Cristo Jesús iin mil kuia

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xinij koño iin ángel veí na nda indúu, ta né'e na nda'a k̄a ye'é yáí koño, noo k̄o noo sá tuu, ta né'e na iin cadena ch̄ikáni veí na. ² Dá n̄i kandeé ná n̄i tiin na k̄iri kúú koq ká'ano ñoo, k̄iri naní Satanás, k̄iri kúú t̄imí'a, ta n̄i so'oni na rí xí'in cadena né'e na ñoo, dá ná kandikō r̄i iin mil toon kuia. ³ Ta n̄i dakána na r̄i nda maá ini yáí koño ñoo, ta n̄i sadi na ye'an, ta n̄i kaní na sello ye'an, dá ná dá'a ni konó ni iin tó'ón ñayuu noo n̄i sadi ná, dá kían ná dá'a k̄a ni keta rí danda'i r̄i ni iin k̄a nacióon nda ná x̄inkoqo iin mil kuia. Tá n̄i ndi'i, dá kánian ndax̄i r̄i cháá tiempo.

⁴ Dá n̄i xinij ndita t̄e t̄a sa'ándá choon, ta ñoo n̄i nandei ndidaa n̄i n̄i nātiin choon ña keyíko na sa'a ñayuu. Ta n̄i xini ta'anii n̄io na n̄i ta'and̄a dikō sa'a ña sa xí'o ndaa na kuendá sa'a Jesús, xí'in sa'a ña kándisa na to'ón Ndios. Na yó'o kúú na ko ní sá ndaño'o k̄iti ch̄iká'ano ñoo, ta ni na'ána r̄i, ta ni tóni r̄i ko ní ñani taan na ni ndá'a ná. Ndidaa na yó'o n̄i ñataki, ta n̄i ni'i ná ña dándáki na xí'in Cristo iin mil toon kuia. ⁵ Ch̄i na yó'o kúú na mii noo n̄i ñataki. Tído dao k̄a na kúú nd̄ji, o ñataki ta'on na nda ná x̄inkoqo iin mil kuia. ⁶ Ndiká'án ví na ñataki mii noo, ta kakuu ta'ani na na ij, dá ch̄i o koñi ta'on na kuu na ta'ándá kúú uy. Di'a ni'í t̄a'í ná kakuu na dut̄i mii Ndios xí'in dut̄i Cristo, ta dándáki na xí'in ná iin mil toon kuia.

Di'a koo tá dákana Ndios t̄imí'a nda maá ini taño'o noo k̄e it̄a ño'ó xí'in azufre

⁷ Tá ná x̄inkoqo iin mil toon kuia ñoo, dá ví ndax̄i t̄imí'a yáí koño noo ndadi ni'ini rí. ⁸ Dá ví keta rí kanoo rí danda'i r̄i na ndéi ndidaa nacióon ño'ó ndin komi xoo tach̄i noño'o. Nda noo kúú kuendá Gog xí'in nda noo kúú kuendá Magog kanoo rí danda'i r̄i ñayuu, dá nditúti rí na, dá ko'ón na xí'in rí naá r̄i xí'in ñayuu Ndios. Táto'on kua'a kúú ñot̄i ndéi yu'u taño'o, k̄i'o díon ví kua'a kakuu ñayuu nditúti rí. ⁹ Ch̄i n̄i kii na iin rá iin xoo ñayuu, nda noo xiká cháá k̄a, dá koq noo na ñoo noo ndéi tu'u ñayuu Ndios, noo kúú ñoo man̄i noo Ndios. Tído dákoon Ndios ño'ó k̄e it̄a sata ná, dá naá ndi'i na. ¹⁰ Ta t̄imí'a, k̄iri n̄i danda'i ñayuu ñoo, dákana ñaa Ndios ko'ón r̄i nda maá ini taño'o noo sá'ano it̄a ño'ó xí'in

azufre, noo nákaa kítj chiká'ano ñoo xí'ín profeta to'ón ñoo. Ta daá kuiti ndo'o nani níq rj nduu ñoo xí'ín profeta ñoo.

Ió Ndios iin téj kuxí, ta keyíko na sa'á ñayuu

11 Nj ndi'i, dá nj xinij iin téj kuxí ká'ano, ta nj xini ta'anii na ió dándáki ñoo. Ta nj naá noñó'o xí'ín induu noo na ió ñoo, ta ni iin to'ón ta'on xían ko ní nátuu kaan. 12 Dá nj xinij ndita ndidaá na nj xí'í, na ndáya'i xí'ín na ko ndáya'i noo Ndios. Dá ví nj nono ndidaá libro ñoo. Ta nj nono ta'andi iin ka libro, ta ña yó'o kúu libro noo kándodó kuu na nj'í ña kataki chíchí ná. Dá ví nj keyíko sa'á iin rá iin na nj xí'í ñoo táto'on káa rá ió ña kándodó noo dao ka libro ñoo, chj nj keyíko na sa'á ña nj kee na. 13 Ta nj nakj'io taño'o ndidaá ñayuu nj xí'í ñó'o noo ra. Ta nj nakj'io ta'ani ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í na, ndidaá tá'an ñayuu ñó'o tixi ndá'an. Ta nj nakj'io ta'ani yáí ndij ndidaá ndij ñó'o inian. Dá ví nj keyíko sa'á iin rá iin na táto'on kj'io káa rá ió ña'a nj kee na. 14 Ta ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í na, xí'ín yáí ndij nj sata Ndios ña kua'an ini takují kúu ñó'o ita. Ña yó'o dándáki ña kuu ñayuu ñoo ta'ándá kúu uu. 15 Tá'an na ko kándodó kuu noo libro noo kándodó kuu na nj'í ña kataki chíchí ñoo, noon kúu na nj ñakána Ndios ini takují kúu ñó'o ita.

21

Kava'a Ndios iin noñó'o saá xí'ín induu saá

1 Nj ndi'i, dá nj xinij iin induu saá xí'ín iin noñó'o saá, dá chj induu mií noo xí'ín noñó'o mií noo nj ya'a vaan kua'an, ta koó ka va taño'o nákaa. 2 Dá nj xini mií yu'u, Juan, ña kúu ñoo Jerusalén saá, ña kúu ñoo ij. Ta nj xinij konooan vei ña nda induu nj kee mií Ndios, ta luu nj kenduuañ miíán táto'on kée iin ná'a nj kenduu mií vei natiin yíjan. 3 Dá nj seido'i nj kayu'u iin na nda induu, ta kaá na:

—Kande'é, ña xaan kúu ve'e ño'o Ndios, ta viti íian noo ndéi ñayuu na, dá chj koo na xí'ín ñayuu na, ta kakuu na na ñoo mií Ndios, ta kanoo mií Ndios tein na, ta kakuu na Ndios noo ná. 4 Ta dánayaa Ndios ndírnoo ñayuu na. Ta o kúu ka na, ta ni o kúnda'í ka ini na, ta o kuáki ka na, ta o ndó'o ka níq ná, dá chj ndidaá ña'a sa ndo'o na tá sata nj kexoo vaan.

5 Dá nj kaa na ió dándáki noo téj ñoo:

—Kande'é ndó, yu'u kúu na ndesaá ndidaá tá'an ña'a.

Dá nj kaa na xí'ín yu'u:

—Taa ndidaá ña yó'o, dá chj ndino'o ña ndaa kían ká'ín, ta miíán ndaa kooan.

6 Ta nj kaa ta'ani na xí'ín yu'u:

—Sa nj kuu va viti. Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndi'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndi'i. Tá ió iin káa na íchi ini, nakj'í na noo yu'u, dá kj'io oon yu'u takují kána ndita ko'o na, kira xí'o ña kataki chíchí ná. 7 Ta ndi ndaa na nj kandeé nj xinkuei, noon kúu na natiin ndidaá tá'an ña va'a noo yu'u, dá chj yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mií ná kakuu de'e noo yu'u. 8 Tído ñayuu ko ndéé ini, xí'ín na ko kándisa yu'u, xí'ín na kée ña ka'an noo, xí'ín na sa'ám ndij, xí'ín na kée kuáchi xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yíí ná, xí'ín na tadí, xí'ín na ndáño'o yoko xí'ín ndidaá na to'ón, noon kúu na nj ní'í tá'í ña kaño'o na ini takují kúu ñó'o ita xí'ín azufre. Ña yó'o dándáki ña kuu na ta'ándá kúu uu —kaá Ndios.

Kava'a Ndios iin ñoo Jerusalén saá

9 Nj ndi'i, dá nj kixi iin ángel nákaa tein ndin usa ángel nj sa ne'e ndin usa copa nj chití nj sa ño'o tandó'o sa nj ya'a ñoo, dá nj kaa na xí'ín:

—Nakj'í chí yó'o di'a, dá ko'ín dána'í nooon na ko'on tanda'a, na kakuu ñadi'í na kúu léko ñoo.

10 Dá ndáka na kúu Espíritu Ndios yu'u nj sa'an na dinj iin yúku ká'ano dikó iin ñoo, dá nj ñan'a'á na iin ñoo ká'ano nda'o nooi, ta ñoo ñoo kúu ñoo ij, ña kúu ñoo Jerusalén, ña kían konoo vei nda induu nj kee Ndios. 11 Ta ndato oon ví náye'e ndaa ñoo ñoo táto'on kj'io ndato náye'e ndaa mií Ndios. Ta nádíon ña táto'on kj'io nádíon yuu ndato xixi díon, ta ndé'an táto'on kj'io ndé'é yuu naní jaspe, chj yé'an táto'on kj'io yé'e yuu tatá. 12 Ta ndíka nda'o náq nj kaq noo ñoo ñoo, ta dikó nda'o ña, ta uxj uu kúu yé'an, ta ndita iin iin ángel yé'an, ta iin rá iin yé'an ñoo tándaa iin rá iin kuu ndin uxj uu de'e taq naní Israel. 13 Ta chí xoo noo xínko ndjndi'í ñó'o onj yé'an, ta chí xoo norte ñó'o ta'ani onj yé'an, ta chí xoo sur ñó'o ta'ani onj yé'an, ta chí xoo noo sa nóo ndjndi'í ñó'o ta'ani onj yé'an. 14 Ta uxj uu kúu yuu sa'a náq ñoo ñoo, ta iin rá iin yuu sa'a náq ñoo tándaa iin iin kuu na kúu apóstol, na sa xjonoo xí'ín na kúu léko.

15 Ta né'e ángel ñoo iin vara oro, dá chikj'io na ñoo ñoo, xí'ín yé'an xí'ín náq ña. 16 Ta komj xoo kúu ñoo ñoo, ta ña ndíkan xí'ín ña kánján, iin nóo vá ndaaan. Dá nj chikj'io na ña xí'ín vara oro ñoo, ta uu mil komj ciento kilómetro kúu ña kánján, ta uu mil komj ciento kilómetro kúu ña djíkoan, ta uu mil komj ciento kilómetro kúu ña ndíkaan. 17 Ta nj chikj'io na náq ña, ta kían onj diko uxj komj metro táto'on kj'io chikj'io ñayuu, chj kj'io díon nj chikj'io ña ángel ñoo. 18 Ta yuu nj kava'a náq ñoo kúu yuu naní jaspe. Tído mií ñoo ñoo nj kava'a xí'ín oro ndino'o, ta díon ña táto'on ndato díon yuu tatá. 19 Ta yuu sa'a náq ñoo nj kava'a xí'ín yuu luu ndaa, ta yuu sa'a náq mií noo nj kava'a xí'ín yuu

naní jaspe, ta ña kúú uꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní zafiro, ta ña kúú onꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní ágata, ta ña kúú komꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní esmeralda, ²⁰ ta ña kúú o'on nꝝ kava'a xí'in yuu naní ónice, ta ña kúú iñꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní cornalina, ta ña kúú usa nꝝ kava'a xí'in yuu naní crisólito, ta ña kúú onꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní berilo, ta ña kúú iin nꝝ kava'a xí'in yuu naní topacio, ta ña kúú uxꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní crisopraso, ta ña kúú uxꝝ iin nꝝ kava'a xí'in yuu naní jacinto, ta ña kúú uxꝝ uꝝ nꝝ kava'a xí'in yuu naní amatista. ²¹ Ta uxꝝ uꝝ yé'é ñoo nꝝ kava'a xí'in uxꝝ uꝝ perla, sa'á ñoo iin rá iin yé'é ñoo kúú iin perla. Ta keí oro kúú keí ñó'o ñoo ñoo, ta yé'an tátꝝ'on yé'e yuu tátá.

²² Ta ni iin tó'on ve'e ño'o kꝝ ní xinꝝ iin ñoo ñoo, dá chꝝ sato'o yꝝ Ndios, na kándée kée ndidaá ña'a, noón vá kúú ve'e ño'o ió ñoo ñoo, xí'in nꝝ kúú léko. ²³ Ta kꝝ xínñó'ó ta'on ñoo ñoo ndindii, ni yꝝ, dá katoꝝn, dá chꝝ mií vá Ndios dáye'e sa'á ña ndato téi na, ta mií léko ñoo kúú ñó'o dátꝝon iin ní ñoo ñoo. ²⁴ Ta ñayuu nꝝ kꝝki ndéi iin rá iin nacióon kanoo noꝝ náye'e ndaa ñoo ñoo, ta ndidaá tá'an ña kꝝkꝝ xí'in ñañó'ó nakꝝ'o tꝝ sa kuu rey noñó'ꝝ yó'o noꝝ ñoo ñoo. ²⁵ Ta ni iin kuꝝ tá'ón ꝝ ndadꝝ yé'an, dá chꝝ ni iin kuꝝ kꝝ ꝝ kuaá ñoo. ²⁶ Ta kane'e na ndidaá ña kꝝkꝝ xí'in ñañó'ó nꝝ sa komꝝ iin rá iin nacióon ko'on na nakꝝ'o naꝝn noꝝ ñoo ñoo. ²⁷ Ta ni iin tó'on ta'on ña yakó ꝝ kúu ku'u ñoo ñoo, ni nꝝ kée ña kini, ni nꝝ tꝝ'ón. Sava'a nꝝ kataki chichí kándodó kuꝝ noꝝ libro ná kúú léko, noón vá kúú nꝝ kuu ndu'u ñoo ñoo.

22

¹ Nꝝ ndi'i, dá nꝝ daná'a ángel ñoo iin yuta ndato nda'ꝝ noꝝ. Ta yuta ñoo xíka takꝝuꝝ xí'o ña kataki yꝝ, ta ndato yé'e ra tátꝝ'on kꝝ'o yé'e yuu tátá. Ta takꝝuꝝ yó'o kána mií tꝝxi téi noꝝ ió Ndios dándáki na xí'in nꝝ kúú léko. ² Ta me'í keí nákaꝝ mií ñoo ñoo nákaꝝ yuta ñoo. Ta ndíta yíto ndin nduú xoo yu'u yuta ñoo, ta yíto ñoo xí'o ña kataki yꝝ. Ta iin rá iin yꝝ xí'o rá kuꝝ'i, chꝝ uxꝝ uꝝ ta'ándá xí'o rá kuꝝ'i noꝝ kuía. Ta ndá'a yíto ñoo kúú tata nduva'a ñayuu ndéi iin rá iin nacióon. ³ Ta ni iin kꝝ chi'an ꝝ kóo noꝝ ñayuu kandeí ñoo. Ta ñoo kuin téi noꝝ koo Ndios dándáki na xí'in nꝝ kúú léko, ta koni kuáchi ñayuu nꝝ noꝝ ná. ⁴ Ta koni túu na noꝝ Ndios, ta kanda'a kuꝝ mií Ndios taan nꝝ. ⁵ Ta ni iin kuꝝ tá'ón ꝝ kuaá ñoo ñoo. Ta ni ꝝ kónñó'ó kꝝ nꝝ ni iin tó'on ñó'o katoꝝn noꝝ ná, ni ndindii, dá chꝝ mií vá Ndios, nꝝ kúú sato'o yꝝ, katoꝝn noꝝ ná. Ta daá dándáki kuíi Ndios.

Sꝝ kuyati va ña nandió kꝝ Jesús kasaꝝ naꝝ

⁶ Dá nꝝ kaa ángel ñoo xí'in:

—Ña ndaa kúú tꝝ'on yó'o, ta mián ndaa xínkꝝo noꝝ ká'an. Sa'á ñoo sato'o yꝝ Ndios, nꝝ kúú Ndios xí'o ña kándaꝝ ini nꝝ kúú profeta nꝝ sa'a ndí kían koo, noón kúú nꝝ nꝝ tánda'á iin ángel kéchóon noꝝ ná noꝝ yꝝ'ó, dá dána'a na noꝝ ñayuu mií ná sa'a ndidaá ña yati veꝝ koo, ña kúú ña kánian koo.

⁷ —Kana'ón ña sa yati ñó'ó vá kasaꝝi —kaá Jesús.

Ndiká'an ví nꝝ né'e va'a ndidaá tꝝ'on nákanꝝ libro yó'o sa'á ña veꝝ koo.

⁸ Ta mií yu'u, Juan, kúú nꝝ nꝝ seídó'o ndidaá ña yó'o, ta nꝝ xinꝝ xí'in noꝝ ña. Tá nꝝ ndi'i nꝝ seídó'i ña, ta nꝝ xinꝝ ñá, dá nꝝ sa kuꝝin xꝝtíi kua'in kandañꝝ'o ángel, nꝝ nꝝ dána'a ndidaá ña yó'o noꝝ. ⁹ Dá nꝝ kaa nꝝ xí'in:

—Kꝝ'o, ná dá'a ni keeóon dión, dá chꝝ iin nꝝ xínkuáchi dáó xí'ón kúú yu'u, tátꝝ'on kꝝ'o kée dao kꝝ ñanꝝn, nꝝ kúú profeta, xí'in tꝝ'on kée nꝝ ndíta toon xí'in tꝝ'on dána'a libro yó'o. Kua'an kandañꝝ'o iin tó'on diñꝝ mií Ndios.

¹⁰ Ta nꝝ kaa ta'ani na xí'in:

—Ná dá'a ni kadꝝn libro yó'o xí'in sello, dá chꝝ sa yati ñó'ó vá veꝝ koo ña kástꝝ'an sa'a. ¹¹ Sa'á ñoo na kꝝ kúú ñayuu ndaa, ta kꝝ'o dión ná kakuu iꝝ vá ná. Ta nꝝ kúú ñayuu káni, ná kee iꝝ vá ná ña kini. Ta nꝝ kendaꝝ, ná kendaꝝ iꝝ vá ná. Ta nꝝ ió vii noꝝ Ndios, ná koo vii iꝝ vá ná.

¹² —¡Kana'ón ña sa yati ñó'ó vá kasaꝝi! Ta chiya'avii iin rá iin ñayuu tátꝝ'on kꝝ'o kaa choon nꝝ kee na. ¹³ Yu'u kúú tꝝ'on mií noꝝ xí'in tꝝ'on noꝝ ndi'i, ta kúú na mií sa'a xí'in nꝝ noꝝ ndi'i. Yu'u kúú nꝝ mií noꝝ, ta yu'u kúú nꝝ noꝝ ndi'i —kaá Jesús.

¹⁴ Ndiká'an ví nꝝ nꝝ dandóo dá'on ndíxi na, dá chꝝ ió íchi ná ña kían keí ná kuꝝ'i kána noꝝ yíto, kírá xí'o ña kataki yꝝ. Ta ió ta'ani íchi ná ku'u na iin rá iin yé'é ñoo ñoo. ¹⁵ Tido sata ve'e va kandꝝo tꝝna, xí'in na tadꝝ, xí'in nꝝ kée kuachi xí'in ná kꝝ kúú ñadi'í nꝝ ꝝ yꝝ ná, xí'in nꝝ sa'áni ndii, xí'in nꝝ ndañꝝ'o yoko, xí'in ndidaá nꝝ kátoó dánda'í dao kꝝ ñayuu.

¹⁶ —Mií yu'u, Jesús, kúú nꝝ nꝝ tánda'á iin ángel kéchóon noꝝ, dá kꝝ'o ndaa nꝝ kuenda sa'a ndidaá ña yó'o noꝝ ndidaá nꝝ kúú kuenda mií. Yu'u kúú nꝝ nꝝ kii tein nꝝ ve'e rey David, ta yu'u kúú tꝝñꝝo ndato xínkꝝo tá kua'an tꝝu —kaá nꝝ.

¹⁷ Ta kaa nꝝ kúú Espíritu Ndios:

—Nakꝝi.

Ta kaa ta'ani yó, nꝝ kúú ñadi'í Jesús:

—Nakꝝi ní.

Ta ndo'ó, nꝝ seídó'o tꝝ'on yó'o, kaa ta'ani ndó:

—Nakꝝi ní.

Ta ndo'ó, na íchi ini, nakꝝi ndꝝ. Ta ndi ndaa ndó ká'an ko'o takꝝuꝝ, dá kían ko'o oon ndó takꝝuꝝ xí'o ña kataki yꝝ.

¹⁸ Sꝝ kástꝝ'in xí'in ndidaá tá'an nꝝ seídó'o tꝝ'on tándaꝝ noꝝ libro yó'o, ña ká'an sa'á ndí

kían koo chí noo, ña tá nì chindaá noo ná nì chikodó ná cháá ká tɔ'on noo tuti yó'o, dá kían tanda'á Ndios ndidaá tá'an kue'e kiiian noo ná, ña kían ká'an libro yó'o sa'a. ¹⁹ Ta tá nì chindaá noo ná nì dítá ná dao tɔ'on tándaa noo libro yó'o, ña ká'an sa'a ña vei koo, dá kían ko'on ta'ani Ndios dítá ná kuu ná, ña kánóo noo libro noo kándodó kuu ña kataki chíhí, ta o kónó ná ña kandeí na ñoo ij ñoo,

ña ká'an libro yó'o sa'a.

²⁰ Mii ña xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o kúu ña kaá di'a:

—Miiñ ndaa kuiti yachi va kasaai.

¡Dión ná koo! ¡Nakí ní, Jesús, mii ní ña kúu sato'o ndu!

²¹ Ná koo ña manj xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.